

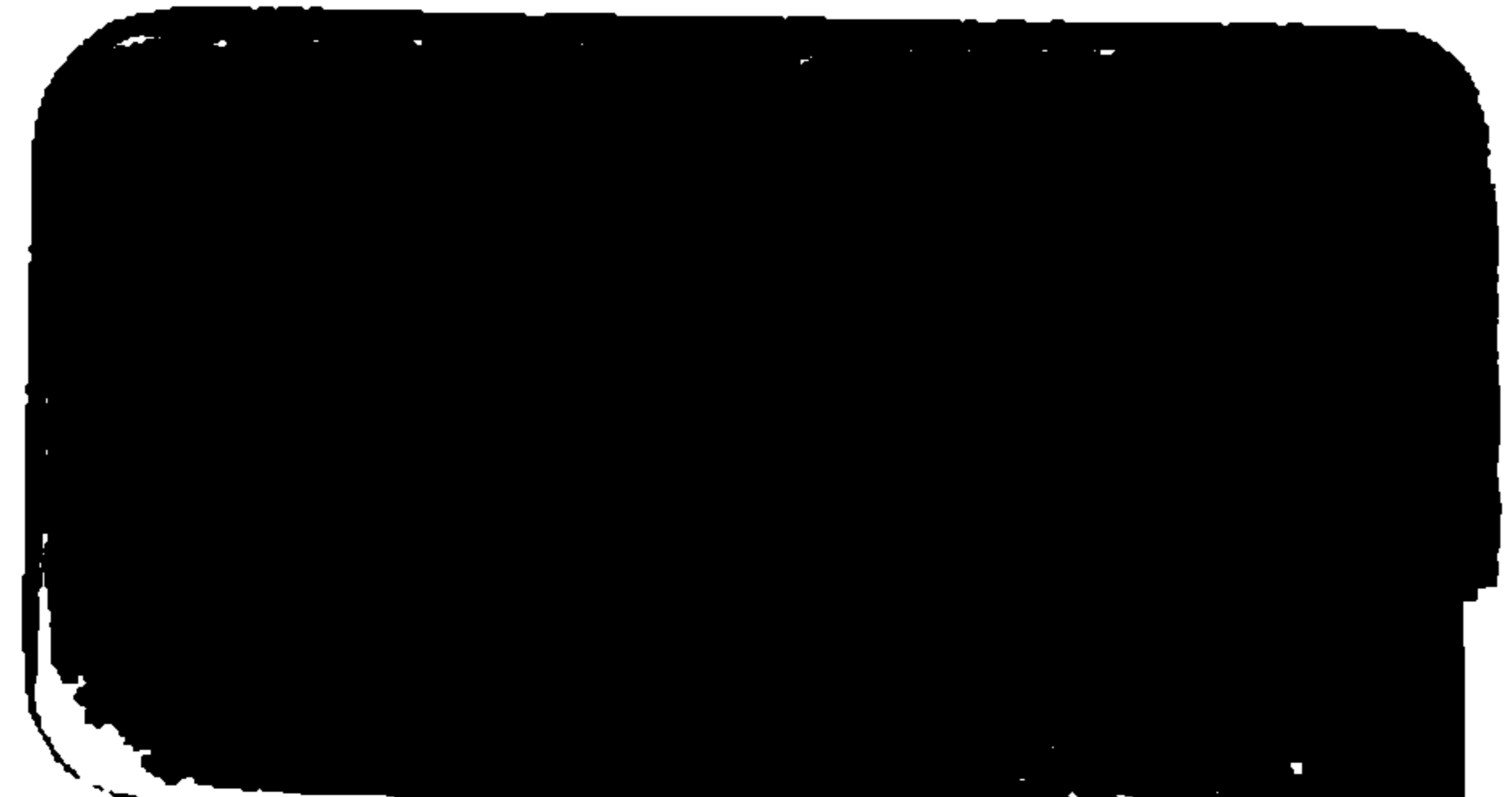

600085741V

S.P. 1.5339

306 s. 90

,

E

80

80

S. Ref. 5339

ترکجه انگلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاص الانگلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندرة شهرنده وایمان افندیك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

ترکجه انگلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوص الانگلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE
ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT
PRONUNCIATION AND ACCENTUATION
SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبیر ملک
(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other
Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General
Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission,
Turkish Prizeman of King's College, London, &c.

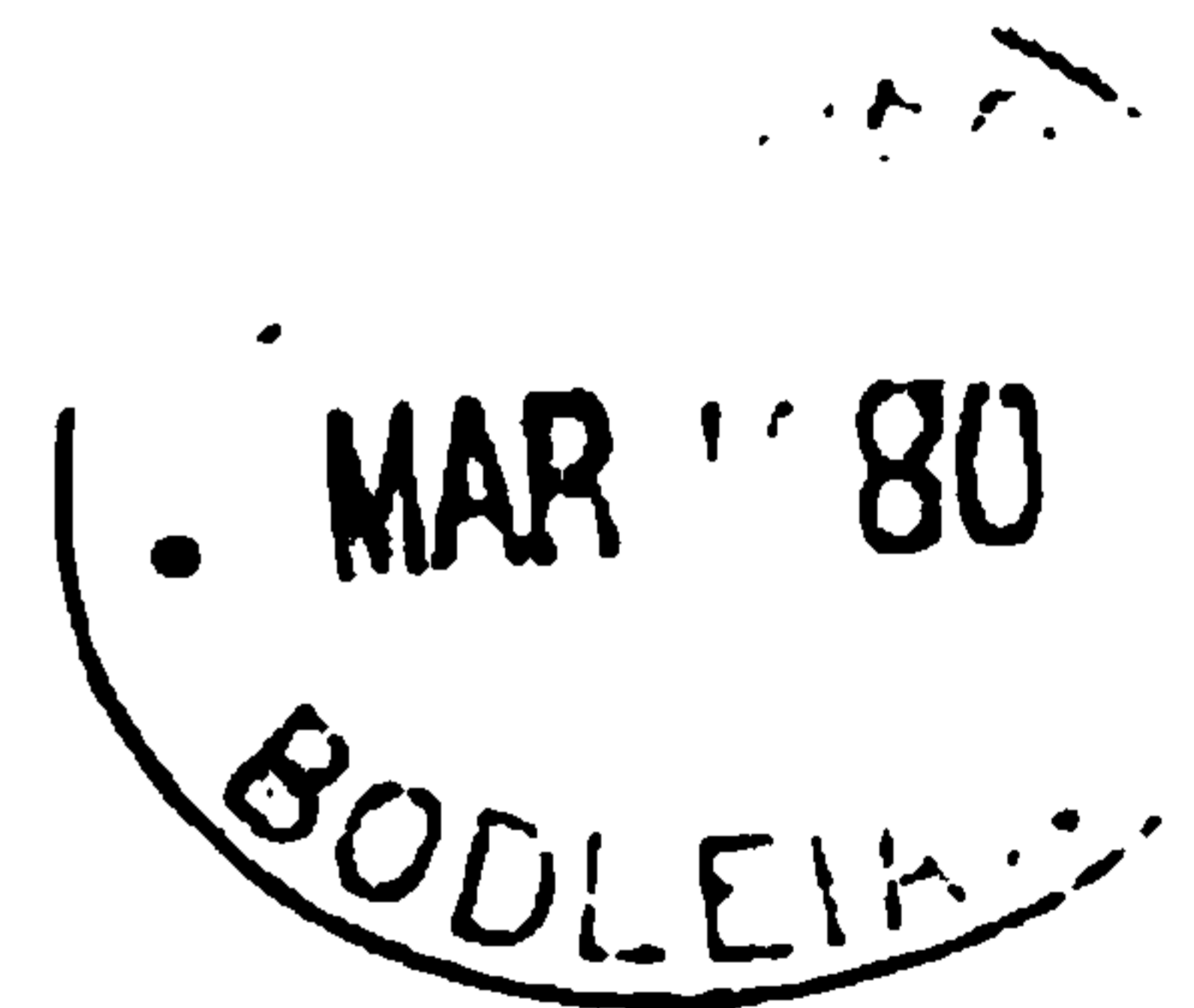
لوندرة شهرنده پیکادیلی صوقاغنده کتابچی قوارچی افندیکنک
دکاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

306. s. 90.

**WYMAN AND SONS,
ORIENTAL, CLASSICAL, AND GENERAL PRINTERS,
GREAT QUEEN STREET, LONDON, W.C.**

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION.

IT is an extraordinary and lamentable fact that the language of the Turks has hitherto received little or no attention in England, although it is spoken by millions of people belonging to a vast empire with which we are closely connected by mutual vital interests, and is more or less used, in official circles, from Tunis in Africa to the walls of China. It is the Court language of Persia, and in many provinces of that country is spoken as much as Persian. It is difficult to account for the absolute neglect of the study of such an important language, considering that it is used by a people who once influenced half the world, who overturned and established empires, who have possessed the thrones of Persia, Syria, Greece, and Arabia, whose power was once dreaded by Italy, Germany and France, and to whom our proud Queen Elizabeth applied for aid against the Spanish Armada. The Turkish language has always been of the greatest consequence to us, owing to the importance of our political and commercial relations with the Ottoman Empire, and the complete ignorance of it on the part of our countrymen has greatly impeded proper communication and intercourse between the two nations and given rise to most serious misunderstandings and difficulties, both in the diplomatic and commercial world. Hitherto, the only means of communication between the two peoples has been the employment of Levantine interpreters, who seldom or never know either English or Turkish properly, and speak the latter unidiomatically and with a vulgar accent peculiarly distasteful to the educated Osmanlis. Recent events in the East, by which we have become in one sense identified with the Turkish Empire through having undertaken the Protectorate of Asia Minor and the administration of Cyprus, now render the acquisition of the Turkish language by English officials and commercial men more urgent than ever, and indeed it is absolutely indispensable if we wish to fulfil our task efficiently and avoid endless complications with the natives and the Turkish Government. We may therefore hope that this subject will at last receive the attention it deserves on the part of the Government and the nation, that proper facilities will be afforded for the acquisition of the language by a Professorship of Turkish being

founded at one of our Universities, and encouragement and reward being offered to those who devote themselves to this arduous study. Persons wishing to become student-interpreters, or officials in any part of Turkey, in Asia Minor, or in Cyprus, should be required to possess, at least, some knowledge of Turkish before being appointed and before leaving England, as they will find the want of proper teachers in Turkey an insuperable barrier against beginning its study in that country. The only persons who teach Turkish in the East are Greeks and Armenians, most of whom appear physically incapable of pronouncing Turkish correctly, and possess in general little or no knowledge of the literary language. As we have in English nearly every sound existing in Turkish, an Englishman, if properly taught, can pronounce far better than a Greek or an Armenian. For the same reason, as I found from experience in instructing the students at the Imperial Naval College of Constantinople, Turks can pronounce our language far more purely than the Christian races under their government. A good dictionary is indispensable for acquiring any language, and Mr. REDHOUSE rendered a national service when he produced his excellent work, which I hesitate not to say is incomparably the most correct and trustworthy Turkish lexicon in any European language. The original edition having been exhausted, I willingly consented to Mr. QUARITCH's proposal that I should edit a second issue, as all students of the language would find such a book most necessary, and the learned author sanctioned my undertaking. While preserving all the valuable matter contained in the first edition, I have attempted to increase its usefulness by the addition of a considerable number of words omitted originally for want of space, or which have been coined by the Turks during the last twenty years to meet the requirements of their advancing civilisation. Amongst other things, the names of countries, towns, rivers, mountains, and other geographical words were entirely left out of the English-Turkish part, and nearly completely omitted in the other part. These I have supplied, giving special attention to names of places in the East. The English-Turkish portion being scarcely copious enough to enable a Turk to read an English book, or an Englishman to write or speak on all subjects in Turkish, I have introduced a large number of fresh words into it, and I have also, to some extent, augmented the Turkish-English part. Thus, the present edition will be found to contain several thousand more words than the original work published twenty-five years ago, which, however, was far more correct and copious than any other European Turkish lexicon.

It is a strange fact that the number of Englishmen who can read and write Turkish is so small that they can be counted on the fingers of one hand. The English public, and what is more astonishing, the English

residents in Turkey, know scarcely anything of this curious and interesting tongue, and rarely succeed even in speaking a few words properly; yet to understand a nation rightly a knowledge of its language is most essential. As I once remarked in an article in the *Gentleman's Magazine* published some years ago, the physical features of the East, the length and breadth of its rivers, the height of its mountains, and the costumes of its peoples, have been ascertained and described by enterprising European travellers; but the spirit of the East, which only can be comprehended by a thorough acquaintance with its language and familiar intercourse with the natives, has remained a sealed book to Europe. Indeed many works which have been written for the purpose of enlightening us with regard to the East, have, with rare exceptions, only misrepresented and burlesqued it, although, I admit, that the writers did this in all sincerity and unconsciousness. If Europeans ever learn what the inner life of the East is, they will find that their ideas have been wonderfully narrow and one-sided; that many things they believed to be universally true are, under certain circumstances and in certain places, absolutely false; and they will discover much that is good and valuable in the institutions, and much that is admirable in the manners and customs of the Turks, as well as some things which we might with advantage imitate.

A lengthy discourse on the language and literature of the Osmanlis would be somewhat out of place here, but a brief account of them may be interesting to the general reader and, especially, to those about to commence the study of Turkish. The Turkish language is of Tartar origin, as the Turks came from Central Asia, and is consequently quite distinct from Arabic and Persian; although it is true that in modern times the Arabic characters have been adopted for all three languages, and that the Constantinople dialect is half filled with Arabic and Persian words, but these have been incorporated without affecting the nature or framework of the Turkish, which is as different from Arabic and Persian as Anglo-Saxon from Latin and Greek. The original Turkish tongue was somewhat barbarous, but extremely forcible and concise when spoken. Very often, in colloquial language, a whole sentence in a European language can be expressed by one or two words in Turkish. For example, the phrase "The book which I have written," can be expressed in Turkish in two words, viz., *yazdighim kitab*. In fact, Turkish is a language in which pronouns personal and relative, conjunctions, and other parts of speech constantly recurring in European languages are almost entirely dispensed with, by the help of certain peculiar inflections of which the verb is capable. Unfortunately, this superiority in Turkish has been more than counterbalanced by the cumbersome and inflated style which

600085741V

S. P. 1. 5337

306 s. 90

S. Ref. 5339

ترکجه انگلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاص الانگلیزی

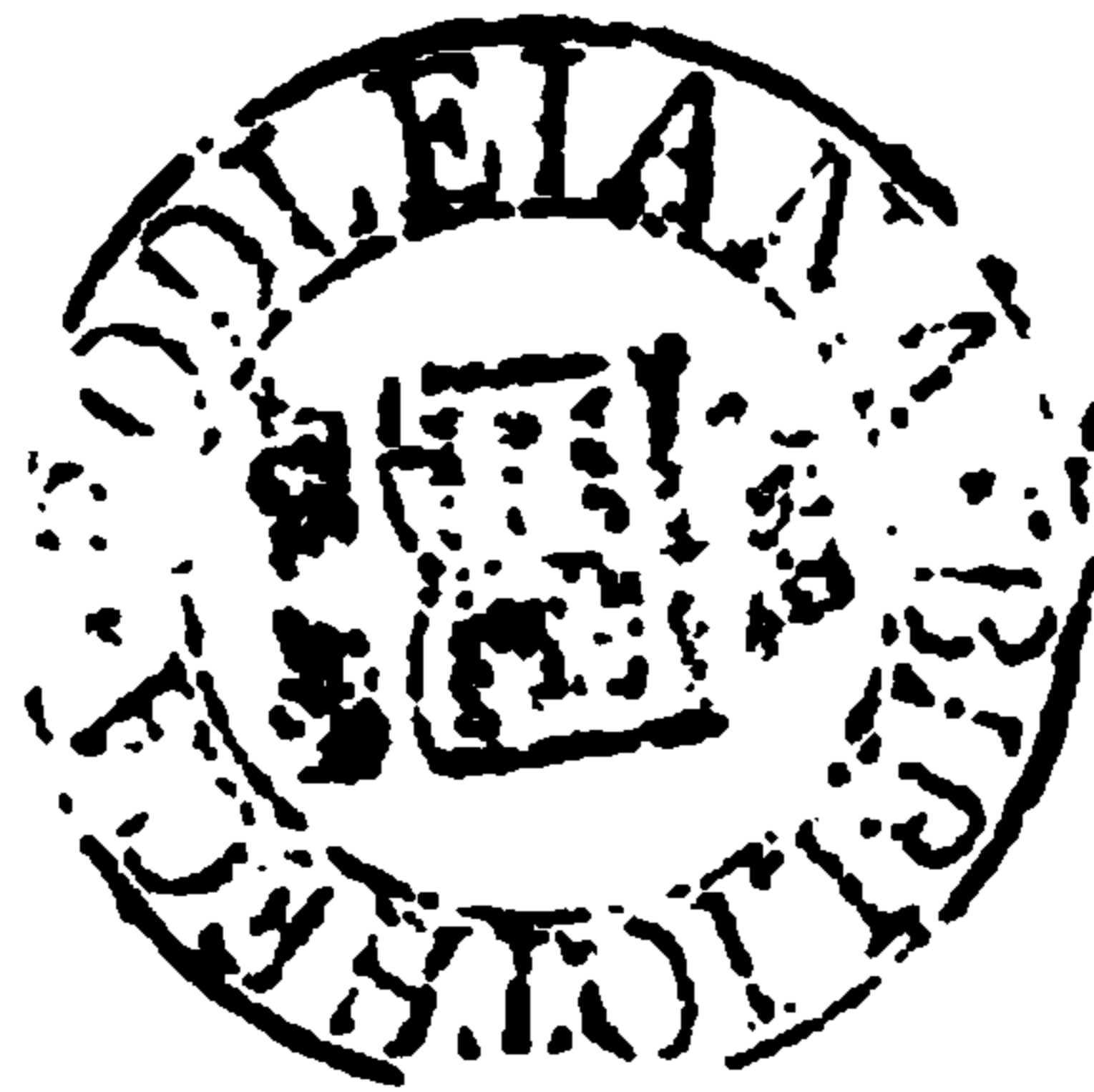
REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندرة شهرنده وايمان افنديك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE
ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT
PRONUNCIATION AND ACCENTUATION
SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبیر ملک
(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other
Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General
Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission,
Turkish Prizeman of King's College, London, &c.

لوندرة شهرنده پیکادیلی صوقاغنده کتابچی قوارچی افندیکنک
دکاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

306. s. 90.

MAR 11 80
BODLEIAN

NOTICE.

The abbreviations | and او in the Turkish character, and et and ol in the English, used in both parts of this Dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs ايتمك and اولمق, and their pronunciations etmek and olmak.

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare, "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct pronunciation and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our Eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value

of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students have been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bygone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shown to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if ever undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the “sick man” of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political and in a commercial view, the tongue of the Osmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally

between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal expressions into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

LONDON, 1856.

ON THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS, AND ON THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

—•—

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st, Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2ndly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3rdly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated the greater part of the kingdom.

analogous to these have also affected the orthography and pronun-

cation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ي. Of these, the ا represents the sound of *ā*, the و of *ī* (as English), the ي of *ē* (as English). This system of the Arabic language common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (ب, ج, ز, ش) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definite adoption of a fourth consonant (د) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ي the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ك) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel-sounds which may exist in Arabic or in Persian, or of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound; whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound.

and there is no system in use among the nations speaking them whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ی as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and ای) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ی are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently, in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قو is read *ku*, and ای as *i* as کی is *ki*.*

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:—

1st,	of	a	in	all.	7th,	of	i	in	girl.
2nd,	..	a	..	far.	8th,	..	o	..	go.
3rd,	..	a	..	about.	9th,	..	u	in the French	<i>tu</i> .
4th,	..	a	..	pan.	10th,	..	u	..	full.
5th,	..	e	..	pen.	11th,	..	u	..	fun.
6th,	..	i	..	pin.					

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values*; and second, *No value shall be represented by more than one special character*.

In applying these two rules to the eleven vowel-sounds, we have been led to

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination او, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations, ای and وی at the ends of some words and syllables, the ی is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels:—

1st, a as in wall, thus A	7th, i as in girl. thus i
2nd, a . . . far, . . . a	8th, o . . . go, . . . o
3rd, a . . . about, . . . a	9th, u . . . tu French . . u
4th, a . . . pan, . . . æ	10th, u . . . full, . . . u
5th, e . . . pen, . . . e	11th, u . . . fun, . . . u
6th, i . . . pin, . . . i	

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w* if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between certain conditions of our language and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* any *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	<i>ab</i>	eb	ɛb	ib	īb	ob	ub	ub	ub
ba	ba	<i>ba</i>	bé	bÉ	bi	bi	bo	bu	bū	bū
Aw	aw	<i>aw</i>	ew	ɛw	iw	īw	ow	uw	ūw	ūw
wa	wa	<i>wa</i>	wé	wÉ	wi	wi	wo	wu	wū	wū
Ay	ay	<i>ay</i>	ey	ɛy	iy	īy	oy	uy	ūy	ūy
ya	ya	<i>ya</i>	yé	yÉ	yi	yi	yo	yu	yū	yū

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and *yiw* analogously;

پای will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and kiy, as also *ای*, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight : not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the و and the ی reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant ; and it will be found that in all these cases the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows :—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khì, د dàl, ذ zèl, ر rì, ز zè, س sìm, ش shìn, ص sàd, ض dād, ط tì, ظ zì, ع "àyn, غ ghàyn, ف fè, ق kàf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nùn, و wòw, ی yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	<i>derived from</i>	ب bè.
چ chìm,	. . . . .	ج jìm.
ژ zhè (French j)	. . . . .	ز zè,

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the **ج**, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *ɲ*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *ɲ* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last-named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character **ج** has three distinct values, for which no discriminating signs are employed; and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character **ل**, called *lâm-èlif*, being, in fact, nothing more than **ل** *lâm* joined calligraphically to a following **ا** *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in *fl*, or the *f* and *i* in *fi*, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the **ا** (*èlif*), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the **ا**, it is always surmounted by the diacritical mark **´**, named *hèmzè*, so that no confusion can occur between the vowel **ا** and the consonant. This rule of the *hèmzè* never affecting an initial **ا**, is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant **ا´**, then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (**´**). The sign *hèmzè* represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of

speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath : it represents, also, *vice versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath ; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hêmzê is, as before stated, altogether overlooked, however, in Turkish, at the beginning of words ; and the **ا** (élif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the **ا** may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it ; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named **حرکه** hâréké (motion, or movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus **ا**), is called **اوستون** ùsstun and **فثحة** fètha (t-h.) It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels, **ا**, **ا**, **ا**, **ا**, or **ا**, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called **اصرة** èsséré, or **كسرة** késsré. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels **ا** or **ا**. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter **و**, placed over the

letter it affects, where the *ùsstun* would otherwise be. This sign is called **اوتوری** *ùturu* (and rarely **ضمه** *dàmma or zàmma*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels *o, u, v, or u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter **ا**, when it bears the mark *ùsstun*, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is in fact, in that position, a mere representative of the *hènzé*, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the **ا**, and in ancient manuscripts, and even common African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the **ا** is affected by one of the remaining vowel-points *èsséré or ùturu*, it takes the value of either *i or i*, or of *o, u, v, or u*. Thus **ا** is read *ا, a, a, é, or é*; **ا** is read *i or i*; and **ا** is read *o, u, v, or u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, **ب** is either *ba, ba, ba, bé, or bé*; **ب** is either *bi or bi*; and **ب** is either *bo, bu, bu, or bu*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters **و** and **ي**, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently **و** is to be read, *wa (or wa, &c.), va, va, vé, or vé*; **و** as *vi or vi*; **و** as *vo, vu, vu, or vu*; while **ي** is read, *ya, ya, ya, yé, or yé*; **ي** as *yi or yi*; and **ي** as *yo, yu, yu, or yu*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters **ا, و, or ي**, which is homologous with that vowel-point; namely, by **ا** when the vowel-point is *ùsstun*, by **ي** when it is *èsséré*, and by **و** when it is *ùturu*. To avoid the repetition of the **ا** itself in following out this rule the sign **ـ**, named **مد** *mèdd, or مد* *mèddé*, is placed over the first **ا** in lieu of the *ùsstun*, and the second **ا** is suppressed. Thus **آ** is read *ā or ā*, **آي** *ī or ī*, and **أو**; **بأ** is read *bā or bā*, **بي** *bī or bī*; and **بؤ** *bū*; &c. The combination **وو** is

not to be met with in Turkish. The **ى** final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with *ùsstun*, takes the value of **a** or **А**, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with **ا** instead of the **ى**, in consequence; as, for instance, **اولا** *ulà* for **اولى**, **اكسا** *aksà* for **اقصى**, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, **ا**, **و**, and **ى**, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the *mèdd* over the **ا** is sometimes indicative of the short sound of **А**, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter **ا** as a vowel. It has been seen that **ا**, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels **А** or **a**. The other three vowels, of which the vowel-point *ùsstun* is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final **ا**, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the *fetha* class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of **ت** (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the **ا** was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or *é* wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, *é*, or *é*; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the **ا** vowel never being used unless as the final vowel of a syllable establishes a marked difference between itself and the three letters,

ا, و, and و, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ب is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter *b*, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as *t*, *ch*, or *sh*, it acquires the sound of *p*.

ب has always the sound of *p*, ت of *t* (but is sometimes changed orthographically into د), and س of *s* sharp or double, never degenerating into *z* under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our *s*: they must never be degraded into *z*; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters *s*, as well as to those placed between two vowels, the sound of *z*, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s*; and if they were written according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ش is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English *j*, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in *gat*, *get*, *gird*, *got*, *gully*, and sometimes soft, as in *gem*, *gin*, *gymnastics*.

ع is our *ch* in *church*, and the addition of a *t* before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of *h*, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters *kh*: its power is equivalent to that of the combination *ch* in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a *k*, but always as a strongly aspirated *h*. Thus the word *khan* must be sounded *hàn*, and not *kèn*.

د is a *d*, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of *t*; ذ is a *z* (its Arabic value being that of our *th* in *though*; but it is never so used in Turkish), ر an *r*, and ز another *z*; ج is equivalent to the French *j*, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination *zh*.

س is the true Arabic *s*, ش is equivalent to our *sh*, and ص is also a pure *s* in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a *z*, but in some few Arabic words has the value of *d*.

ط is generally a *t*, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of *d*. ظ is another *z*. We may here remark, that, in a few words, one of the letters *t* (ت or ط) is followed by one of the letters *h* (ح or ه) forming the succession *th* in our transcription. When this does occur, the *t* and the *h* are to be kept separate in pronunciation, as the *t* is generally the last letter of one syllable, and the *h* the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a

kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hÈMZÉ, in treating of the ' ; and we may here notice that the letter ع and the hÈMZÉ have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other ; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (‘‘) in this work ; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a w. From this they have formed the now so well-known word “razzia,” which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of w when preceded or followed by o or u, and even by i ; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*). ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter q for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction ; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of y, as the غ does that of w, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as w, and in

saying it is pronounced as *y*; so, in Turkish, صوغان *sòghan* (onion) is pronounced *sòwan*, and دكل *dìghil* is pronounced *diyil*. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels *a, o, u, v, u*, takes before the vowel a short and incipient sound of *y*, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure, pure, &c.*, some persons using it also before an *e* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd *kèf* (صاغركاف), and even surd *nùn* (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing, ring, &c.* It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, showing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اكلماق and دكلهك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *ànnamak*, the second *dìnémek*, instead of *ànglamak* and *dìnglémek*, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the *g* of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer, ringer*, are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er, ring-er; es-ger, fa-ger*.

ل is our *l*, م is our *m*, and ن our *n*. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination *ngh*, it is to be understood that the combination is not solvable into *ng-h*, but only into *n-gh*. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words اكلماق *ànglamak*, and دكلهك *dìnglémek* (pronounced respectively *ànnamak, dìnémek*).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure *v*, sometimes, though not frequently, a pure *w*, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a *v*, and ending as a *w*. In its value as a pure *v*, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels *é, é, i, and u*; whereas, before *Λ, a, α, o, and v*, it is sounded as a combined *v* and *w*. At the end of syllables, the same rules occur

with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure *v* after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter *و* is always surmounted by the sign *hèmzÉ*, before mentioned, thus *وُ*; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an *ùturu* (and confined to the two branches of that class *u* or *u*, to the exclusion of *o* and *u*); and this is the reason why the letter *و* is then selected as the recipient of the *hèmzÉ*, as is the *ل* when the vowel-point is *ùsstun*; and, it may now be added, as is the *س* when the vowel-point is *èsséré*, this letter also being then always a consonant. Whenever the *hèmzÉ* is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the *hèmzÉ* itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant. We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The *د*, as a consonant, is an aspirated *h*: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the *د* consonant or the *ح* be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of everyday intercourse. It is, in this respect, something like our English letter *r* at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters *د* and *ح* are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the *hèmzÉ*, placed over the letter *د*, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The *د*, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the *hèmzÉ* takes as its own separate vowel the *èsséré*, which may always, in these cases, be represented by the letter *i*, as in the terms, *رتبهٔ ثانیه بندۀ خدا* *bèndé'i-khùdā* *rùtbé'i-sāniyyé*, &c.

The **ی** consonant is our English *y*, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel *i*, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word **تربیه**, where the consonant **ی** is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, *terbiè*, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of *y*, as a consonant equivalent to the oriental **ی** consonant, namely, *tèrblyyé*, in which the syllables are *tèr-biy-yé*, precisely as in the original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over *m* or *n*, when we have omitted a second one, as in the word *comõn*. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the *y* in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the **hèmzè** is placed over a **ی** in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a **ی** with a **hèmzè** is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its **hèmzè**, and the **ی** becomes a long vowel, resuming its suppressed dots. Thus the Arabic word **استمذان** (*istimzān*) becomes generally in Turkish **استیذان** (*isstizān*).

To finish what we have to note respecting the various uses of the **hèmzè**, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a **و** is added under it to those words.—
Ex. **جزء** (*جزو*) *jüz'*, **بدء** (*بدو*) *bèd'*. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and **جزء** is then uttered *jüz'u*, **بدء** as *bèd'i*, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in **ا** (but which, in the original Arabic, have a **hèmzè** after that letter) assume a **hèmzè** after them, with **èsséré** as its vowel-point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word **ایفا** *ifā* (originally **ایفأ**), in construction with the word **دین** *dèyn*, becomes **ایفادی** *ifā'i-dèyn*. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental **ی** instead of the **hèmzè** in this case, so that the same two words would be written **ایفادی** *ifāyi-dèyn*.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall*, *call*, *tall*, &c., and of the same letter in *father*, *arm*, *part*, &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shows, not having vowel letters by which to point their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively *ك* and *ط*, *ح* and *ه*, *س* and *ص*, *ز* and *ظ*, *ق* and *ك*, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that *ح*, *خ*, *ص*, *ض*, *ط*, *ظ*, *ع*, and *ق* are the hard letters, generally followed by the hard vowels *ا*, *ا*, *ي*, *و*, *و*; whereas *ك*, *ز*, *س*, *ه*, and *هَمْزَة*, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels *ا* *é*, *و* *é*, *ي*, *و*, or *و*; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word *قوللانماق* (*kùllanmak*), where the *l* is doubled, in the word *اومماق* (*ùmmak*), where the *m*

is repeated, and in many cases where the locative preposition *دا* (*dé* or *da*) follows a word ending in *d*. The second method is of Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called *تشديد* (*tèshdīd*), and figured thus —, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters*. This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article *ال*, commences with any one of the letters *ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن*, then, in pronunciation, the *ل* of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the *ل*, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the *ل*; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the *ا* of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name *عبدالرحيم* is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r-Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic *إله* (for *الاله*) *ilāh* means *a god*, and this word, with the article *ال*, forms by contraction *الله* *allāh*, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Abdu-'llāh," generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that *ا* is

the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant or with a و or a ی intervening; thus ات is either λt or èt, اوت is òt or ùt, ایت is it; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel letters ا, و, or ی, and these again may be either long or short. Ex. لب lèb, دل dīl, ذل zùll; باش bāsh, قول kòl, قیز kiz; حاج hājj, زور zùr, تیز tiz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dākhī, عفو ‘āfv, عزو ‘āzv, امر èmr, قتل kàtl, وجه vèjh, رهن rèhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say èmir for èmr, hùkyum for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say èmri-‘ālī, hùkmu-sbèrif, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state* (سکون sùkyūn), and is denoted in manuscripts by the sign ُ placed over it. The sign is called جزم jèzm.

We must here add a remark as to two circumstances which will be noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched

upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point *èsséré* (or value of *i, i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point *àturu* (*o, u, v, u*), then the syllable or syllables having the *èsséré* are influenced by the preceding *àturu*, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word *àturu* is itself an instance: its orthography is *أُتْرِي*, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding *àturu* is one of the hard vowels *o* or *v*, then the *èsséré* takes the sound of *v*; and when the preceding vowel is either of the soft sounds *u* or *u*, it takes the value of *u*. Ex. *حُكْمُنِي* *hùkmunu*, *عُذْرِي* "*èzrumu*; *كُولُغُزِي* *kòlunguzu*, or *kìlunguzu*. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as *i* or *i*, of the vowel-point *àturu* accompanied by a vowel *و*. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative and aorist active participle, of such verbs as form them in *ور*, which is then pronounced *ir* or *ir* accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. *كَلُور* is pronounced *ghèfir*, *صَالَانِير* is pronounced *sàllanir*. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of *àturu*. Ex. *كِيدُوب* *ghidip*, *كَلُوب* *ghèlip*, *بَاكُوب* *bàkip*, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable *لُ* which ends so many adjectives, is pronounced *li* or *li* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody

uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words اولاد èvlād (children) child; رجال rijāl (men) a state functionary; كبار kibār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

REDHOUSE'S DICTIO

PART I.—ENGLISH AND TURK

- A. An. *ort.* بر bir.
- Abast, *ad. and pr.* كيرودا ghèrida, قسچ
kich-tàrafında طرفند.
- Abandon, *v.a.* تركا bràkmak, براقمق
tirk-et, وازكچمك vâz-ghèchmek;
چيتمق chikmak; قاچمق kâchmak;
—ed, *p.p.* متروك mètrūk; عارسز
"arsız, چاپقین châpkîn.
- Abash, *v.a.* اوطاندرمق ütândirmak,
محبوبا kîrmak, قيرمق mâhjüb-et.
- Abate, *v.a.* ازالتمق azâltmak, قيرمق
lrmak, اشاغى وارمق, تنزىل tènzil-et,
ازالمق ashâghi-vârmak; —, *v.n.* ازالتمق
azâlmak.
- Abbey, *s.* مناستر mânastir.
- Abbot, *s.* مناستر بشى mânastir-bâshi.
- Abbreviate, *v.a.* قصالتمق kıssaltmak,
قصه ikhtissâr-et; —ed, *p.p.* قصه
kıss, مختصر mûkhtassâr.
- Abbreviation, *s.* مختصر ikhtissâr; مختصر
mûkhtassâr.
- Abdiccate, *v.a.* ترك سلطنتا tērki-sâl-
tanât-et, سلطنتدن چكلمك sâltanât-
dan-chèkilmek.
- Abdomen, *s.* قارن kârın.
- Abed, *ad.* يتاقده yatakda.
- Abet, *v.a.* يوزويرمك yûz-vèrmek; ياردم
yardım-et.
- Abhor, *v.a.* هيچ سومامك hiç-sévma-
mek, منفور طومتق mènfü-r-tütmak.
- Abhorrence, *s.* تنفر tènèffur.
- Abide, *v.a.* اوطورمق oturmak, قالمق
kâlmak, ساكن او sâkin-öl.
- Ability, *s.* قدرت kûdret, اقتدار
iktidâr, قابليت kabiliyyèt, هنر
hûner.
- Abject, *a.* مسكين misskin; مسكين كى
misskin-ghîbi.
- Abjure, *v.a.* ايدوب براقمق yèmin-
èdap-brâkmak, تركا tēr-k-et.
- Ablative, *s. or a.* مفعول عنه mèfûlun "ânh.
- Ablaze, *ad.* مشتعل müshtâ"il.
- Able, *a.* قادر kâdir, الندن كلور ðlindan-
ghèlir, مقتدر mùktèdir.
- Able-bodied, *a.* صاغ sâgh, صلغم sâgh-
lâm. [ghûssl.
- Ablution, *s.* ابدست âbdèsst, غسل
- Aboard, *ad.* كى ايچينده ghèmi içinda.
- Abode, *s.* او ev, ير yèr, مسكن mèssekèn.

Abolish, *v.a.* قالدرمىق *kaldirmak*, لغوا *laghv-et* فسخا *fèsskh-et*.

Abominable, *a.* فنا *fēna*, مردار *mürdār* (mün-), منفور *mènfüür*.

Abominate, *v.a. v.* abhor.

Abomination, *s.* نفرت *nèfrèt*; بوقى *bòk*, منفورشى *mènfüür-shèy*.

Aborigines, *s. pl.* اصل يربولر *asl-yèrliler*.

Abortion, *s.* دوشوك *dùshuk*.

Abortive, *a.* نافله *nàfila*, بوش *bòsh*, بيهوده *bihūdè*.

Abound, *v.n.* چوقى *chòk-òl*, چوقى *chòk-bùlunmak*.

About, *pr.* اطرافنده *ètráfina*, اطرافنده *ètráfinda*; دائر *dā'ir*; تقريبا *tàkrība*, تخمينا *tàkhmīna*; جوارنده *jìwārinda*, اوستنده *ùss-tunda*; صولرنده *sùralarda*, صولرنده *sùlarinda*; —, *ad.* اوتته برو *àté-bèri*; محيطاً *àshàghì-yùkàri*; يوقارى *mùbhītan*; طولاشمسيله برابر *dòlāsh-massīla-bèrābér*; to go or set about, *v.a.* باشلامق *bāshlamak*; ايتتمك *ètmetk*, يول طوتمق *yàpmaq*, يول *yòl-tùtmaq*.

Above, *pr.* يوقارىسنه *yùkàrissina*, يوقارىسنده *yùkàrissinda*; فوقنه *fèv-kina*, فوقنده *fèvkinda*; دن زياده *dàn-ziyādè*; —, *ad.* يوقارى *yùkàri*, يوقارىده *yùkàrida*.

Abrade, *v.n.* اشنمق *ashinmak*; —, *v.a.* اشندرمىق *ashindirmak*.

Abreast, *ad.* يان يانه *yàn-yàna*.

Abridge, *v.a. v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشرة *tàshra* (dìshàri), طشرده *tàshrada* (dìshàrda).

Abrogate, *v.a. v.* abolish.

Abrupt, *a.* باش اشاغى *bāsh-lashàghì*; ترس *tèrss*.

Abscess, *s.* چبان *chìban*.

Abscond, *v.n.* قاچمق *kàchmaq*; صاقلنمق *sàk-lanmak*, كيزلنمك *ghizlanmek*, [ghàybübèt].

Absence, *s.* بيبوبت *yòkluk*, يوقلوق *yòkluk*.

Absent, *a.* يوق *yòk*, غايب *ghā'ib*; دالغين *dàlghin*; — one's self, *v.n.* غايب او *ghā'ib-òl*, كتمك *ghitmek*, صارشمق *sàwushmak*.

Absinth, *s.* پلين اوتى *pèlin-òtu*.

Absolute, *a.* مطلق *mùtlak*, مستقل *mùstàkill*.

Absolutely, *ad.* مطلقاً *mùtlaka*.

Absorb, *v.a.* ايجمك *ichmek*, چكمك *chèkmek*, المق *almak*.

Abstain, *v.n.* پرهيزا *pèrhiz-et*, صاقنمق *sàkinmak*, چكنمك *chèkinmek*.

Abstemious, *a.* پرهيزكار *pèrhizkyār*.

Abstinence, *s.* پرهيز *pèrhiz*.

Absurd, *a.* مسخره لى *màsskharalìk*; محال *mùhāl* (impossible).

Abundance, *s.* بوللوق *bòlluk*, چوقلوق *chòkluk*, كشرت *kèssrèt*.

Abundant, *a.* بول *bòl*, چوقى *chòk*.

Abuse, *s.* فساد *fèssàd*; يولسزلوق *yòlsuzluk*; يولسزقولاناش *yòlsuz-kùllànish*; سوکوب صايمه *sùghub-sàyma*; —, *v.a.* يولسزقولانمق *yòlsuz-kùllànmaq*; سوکومك *sùghumek*.

Abut, *v.a.* وارتق *dàyanmak*; وارتق
varmak.
Abys, *s.* وارتق *vārta*, حفرة *hūfré*.
Academy, *s.* مدرسة *mèktèb*; مدرسة
mèdréssé.
Accede, *v.a.* موافقتا *kā'il-òl*, قابل او
mìwāfakāt-et.
Accelerate, *v.a.* تسريعا *tèssrī'-et*,
 تسريعا *tā'zīl-et*, حيزلاندرستق *hizlan-*
dirmek. [بۇل-ەت; اخذا *àkhz-et*.
Accept, *v.a.* قبولا *almak*; قبولا *kā-*
Acceptance, *s.* اخذ *àkhz*; قبول *kābūl*.
Acceptation, *Acception*, *s.* معنا *mā'nà*.
Access, *s.* دخول *dòkhūl*.
Accident, *s.* عرض *àraz*; عرض *kāzā*.
Accidental, *a.* تصادفي *ittifākī*, تصادفي
tèssādufī; عرضي *àrazī*.
Accidentally, *ad.* قضا *èz-kāzā*, قضا
kāzā; قضايله *ittifākā*, اتفاقا *kāzā-*
Accivity, *s.* يوقش *yòkush*. [ila.
Accommodate, *v.a.* يرويرمك *yèr-*
-virmek; ايشنى كورمك *ishini-*
-ghyirmek.
Accommodation, *s.* ايشك *yèr*; ايشك
ishing-ghyàrulmassi.
Accompany, *v.a.* برابرگتمك *bèrābèr-*
-ghitmek, رفاقتا *rèfakāt-et*.
Accomplice, *s.* قباحت ارقه داشى *kābā-*
bat-àrkədəshi, ارقه داش *àrkədəsh*,
 معارن *mū'avin*.
Accomplish, *v.a.* بجرمك *bèjermek*,
 حصوله كتورمك *bāsharmak*, باشارمق
hūstla-ghètirmek; تمام *tāmām-et*,
 اتمام *itmām-et*, اكمال *ikmāl-et*,
 تكميل *tèkmil-et*.

Accord, *s.* اتفاق *ittifāk*, اتحاد *ittihād*;
 —, *v.a.* ويرمك *vèrmek*, احسانا *ih-*
sàn-et, انعاما *in'ām-et*.
Accordance, *s.* مطابقت *mütābakāt*,
 وفق *wèfk*.
According (to or as), *pr.* نه كوره
-é-ghyàré; اوزره *üzéré*; —ly, *ad.*
 اكاكوره *āngā-ghyàré*.
Accouchement, *s.* وضع حمل *vwāz'i-hāml*.
Accoucheur, *s.* ابد هكيم *èbé-hèkim*.
Account, *s.* حساب *hissāb*: — *v.a.*
 عدا *sāymak*, طوتمق *tütmak*, عدا
"àdd-et, اعتبارا *i'tibār-et*; — for,
v.a. جواب ويرمك *jèwāb-vèrmek*; سببى
 كوسترمك *sèbèbini-ghyūsstermek*, حكمتنى
 اكلاتمق *hikmètini-ānglamak*; — book, *s.*
 دفتر *dèfter*.
Accountable, *a.* مسؤل *mèss'ūl*.
Accumulate, *v.a.* برکمك *birikmek*,
 طويلانمق *tòplānmak*; —, *v.a.*
 طويلانمق *birikdirmek*, برکدرمك
tòplānmak, جمع *jèm'-et*.
Accumulation, *s.* برکدرش *birikdirish*;
 طويلانيش *tòplānish*; يغبين *yìghin*.
Accuracy, *s.* طوغريلق *dòghruluk*, صحت
sihhāt.
Accurate, *a.* طوغرى *dòghrus*, صحيح *sāhìh*.
Accursed, *a.* ملعون *mèl'ūn*.
Accusation, *s.* اشكاييت *shikyāyet*, اسناد
issnād, اتهام *ithām*.
Accuse, *v.a.* حقنده اشكاييتا *hākkinda-*
-shikyāyet-e-, اتهام *ithām-et*.
Accused, *s.* مدعى عليه *mùddā'a-*
-'alèyh.

Accuser, *s.* مدعى mùddà“i.
 Accustom, *v.a.* الشدومق ḷishdirmak;
 — one's self, *v.n.* الشمق ḷishmak,
 عادت ايدنمك “ādet-èdinmek;
 اعتيادا i“tiyād-et. [mè'lūf.
 Accustomed, *a.* مألوف ḷishik, الشق ḷishik,
 آچه, *s.* سزى sānzi, صانجى sānzi, اغرى āghri,
 سزى sāzi, جمع vēja“; —, *v.n.*
 سزلمك sāzlémek, اغرىمق āghrimak.
 Achieve, *v.a.* ياپمق yāpmak, فعله
 fi“lè-ghètirmek.
 Acid, *a.* اكشى èkshi: sub-acid, *a.*
 ماىخوش màykhòsh. [hümüzāt.
 Acidity, *s.* حموضت èkshilik, اكشيلك èkshilik,
 Acknowledge, *v.a.* اقرارا ikrār-et,
 اعترافا i“tirāf-et, تسليما tèsslim-et,
 بلمك bilmek, طانيمق tānimak.
 Acknowledgment, *s.* تشكر sèned; سند
 tèshèkkyur; اقرار ikrār.
 Acme, *s.* اوج evj.
 Aconite, *s.* خائق الذئب khānik-u‘zzīb.
 Acorn, *s.* پلاموط palamut. [vèrmek.
 Acquaint, *v.a.* خبرويرمك khāber-
 Acquaintance, *s.* معلومات khāber, خبر
 mà“lūmāt; بلدك bildik; الفت ùlfet.
 Acquainted, *a.* بلور khāberdār, خبردار
 bilir, خبرى اولن khābéri-òlan.
 Acquiesce, *v.n.* قائل او rāzi-òl, راضى او
 kā'il-òl, موافقتا mùwāfakāt-et.
 Acquiescence, *s.* موافقت rizā, رضا
 mùwāfakāt.
 Acquire, *v.a.* الهكتورمك ḷmak, المق
 èlè-ghètirmek, كسبا pèydā-et, پيدا
 كسب-et, اسبىحصالا tàhsīl-et, تحصيل
 isstihsal-et.

Acquit, *v.a.* تبريه تèbriyyé-et; — one's
 self, *v.n.* تبريه ذمتا tèbriyyè-i-
 -zimmèt-et.
 Acquittal, *s.* تبريه معناسنده حكم tèbriy-
 yé-mà“nāssinda-hùkm.
 Acquittance, *s.* مقبوض سندی màkbūz-
 sènédi, ابراسندی ibrà-sènédi.
 Acre, *s.* دونم dūnum.
 Acrid, *a.* سرت sèrt, اجى āji.
 Across, *pr.* بريانندن اولبرياننه bir-yānin-
 dan-ò-bir-yānina, حاجوارى اوله رق
 hāchwāri-òlarak, ارقورى àrkiri (āy-
 kiri).
 Act, *s.* عمل fi“l, ايش ish, عمل fi“l;
 فصل fāssl; —, *v.n.* ايشلمك ishlē-
 mek, ايتمك ètmek, ياپمق yāpmak,
 حرکتا hārèkèt-et.
 Action, *s.* عمل fi“l, ايش ish, عمل fi“l;
 غوغا ghāw-gha (kāwgha), جنك jènk,
 دوكش dùghush, مھاربه mùhārèbé.
 Active, *a.* كسكين ishghyuzār; كسكين
 kèsskin, سرت sèrt; *verb active,*
 فعله علوم متعدى fi“li-mà“lūmi-
 mùta“āddī.
 Actor, *s.* مقلد mùkallid, اويونجى òyunju.
 Actress, *s.* اويونجى قارى òyunju-kārī.
 Actual, *a.* ذات zāt, اصل āsal.
 Actually, *ad.* حالا hāla, شمدى shimdi,
 حقيقتاً fi“l-fi“l, بالفعل èl-ān;
 الحقيقه fi“l-hākīka, hakīkātan.
 Acute, *a.* عقلى inja; اينجه inja; سيورى sivri;
 درايتمق dirāyetli; (disease)
 يكي ظهور ايتمس yèngi-zühūr-ètmish;
 — angle, زاويه حاده zāviyyè-i-hāddé.

Acuteness, *s.* فراست dirāyèt, فراسة ferāset, عقل "akl.
 Adamant, *s.* پولاد pūlad.
 Adept, *v.a.* اويدرمتق üydürmak.
 Adapted, *s.* مناسب uyghun, مناسب مënāssīb, موافق müwāfik.
 Add, *v.a.* "ilāvÉ-et, علاوة kātmaq, يكوّن zāmm-et; — up, *v.a.* يجمع taḡyūn-et, طوبلماق tōplamak, جمع "jēm"-et.
 Adder, *s.* انكرت ènghérèk, افعى èf"à.
 Addict one's self, *v.n.* الشتمق alishmak, عادت ايدنمك "ādet-èdinmek.
 Addicted, *a.* مبتلا mübtélā.
 Addition, *s.* "ilāvÉ, ضم zāmm; جمع (arith.) قره جملة "jēm, كراجملة kārā-jumlé.
 Additional, *s.* "ilāvÉ, علاوة kātmaq, قاتمه zā'id; يدك yèdek. [chùruk.
 Addle, Addled, *a.* جوروك jūrk, جلق jūlk.
 Address, *v.a.* سويلمك süwèylémek, كوندرمك ghyùndermek; (a letter) مكتوبك اوستنى mèktubung-üstünü-yāzmaq; معرفت ma"rifet, هنر hünér, س. —, مكتوبك اوستنى chābukluk; ير سمت sèmt, العرس àdrèss.
 Advice, *v.a.* ايرادا irād-et. [üstāz.
 Adept, *s.* استاد üstād, اوستا üssta.
 Adequate, *s.* يتشور yèti-shir, الويرر èlvèrir, وافي wāfi, كافي kyāfi.
 Adhere, *v.n.* طوتمق yāpishmak, ياشتمق itmaq; ملازمتا mülāzémèt-et.
 Adherent, *s.* طرفدار tarafdār, تابع tābi.

Adhesion, *s.* ياشمه yāpishma, لسوق lüssūk.
 Adhesive, *a.* ياشقان yāpishkan, لزوجيتلو lüzūjiyyètli.
 Adieu, *int.* الله ey-vā-'llāh, اوغوراوله Allaha-issmārladik; اوغوراوله òghur-òla, اوغورلر اوله òghurlar-òla; خوش كلك sālfa-ghèlding, صفا كلك khòsh-ghèlding; سلامتله sèlāmètla; والسلام wè-'ss-sèlām. دعا èd-du"ā.
 Adjacent, *a.* يتبين yākin, جوار jiwār, همجوار hèmjiwār; بتشك bitishik, ملاصق müllāssik, متصل müttāssil.
 Adjective, *s.* صفت sifāt. [tèrfik-et.
 Adjoin, *v.a.* قاتمق kātmaq, ترفيقا.
 Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براقمق bāshka-wākta-brākmak; —, *v.n.* بشقه وقت طوبلانمق اوزره مجلس شمديك طاغلمق bāshka-wākit-tōplanmak-üzérè-mèjliss-shimdilik-dāghilmak.
 Adjournment, *s.* بشقه وقته احواله bāshka-wākta-ihālè.
 Adjudicate, *v.n.* دعوى فصلā "wā-fāssl-et; —, *v.a.* حكما hükme-et.
 Adjunct, *s.* ضميمه zā-mimé; ياردمجى yārdimji.
 Adjure, *v.a.* يالوارمق yālvārmak, رجاء rijā-et, نياز niyāz-et.
 Adjust, *v.a.* اويدرمتق üydürmak, تصحيحا dōghrultmaq, طوغريلتمق tāsshih-et.
 Adjustment, *s.* تصحيح tāsshih.
 Adjutant, *s.* الی امینی alay-èmini.
 Admeasurement, *s.* مساحه mèssāhè.
 Administer, *v.a.* باقمق bākmak, رؤيتا.

rū'yèt-et, إدارة idārē-et; ويرمك
 vèrmek, ايجورمك yèdirmek, ايجورمك
 ichirmek, تناول ايتدرمك tènāvul-
 -èttirmek.
 Administration, s. وكلاى idārē; وكلاى
 vùkèlā-tākimi.
 Admirable, a. شايان ghyùzèl, كوزل
 shāyāni-tāhsin.
 Admirably, ad. بك اعلا pèk-à-"là.
 Admiral, s. بحريه پاشاسى bàhriyyē-
 -pāshassi, قبودانه پاشا àmirāl; اميرال
 kàpudāna-pāsha; lord-high —,
 قبودان پاشا kàpudān-pāsha (kàptan-
 pāsha), قبودان دريا kàpudāni-dèryā;
 vice — of the fleet, بحريه فريقي
 bàhriyyē-fèrīki; vice —, بطرونه پاشا
 pàtrūna-pāsha; rear —, ارياله پاشا
 iriyāla-pāsha; — superintendant,
 ليمان راييسى limān-rè'yissi-pāsha;
 —'s ship, پاشا كميسى pāsha-ghè-
 missi, سانجاق كميسى sànjak-ghèmissi.
 Admiralty, s. بحريه قپوسى bàhriyyē-
 -kàpissi; (at Constantinople) ديوانخانه
 diwankhānē; first lord of the —,
 بحريه ناظري bàhriyyē-nāziri.
 Admiration, s. بگننش bèghénish,
 مستحسن mùsstāhsèn, تحسین tàhsin.
 Admire, v.a. بگنمك bèghènnek,
 تحسین tàhsin-et. [mèrākli].
 Admirer, s. عاشق "āshīk, مراقلو
 Admission, s. اخذ àkhz, قبول kàbūl;
 تسليم ghilish, دخول dùkhūl; تسليم
 tèsslīm, قبول kàbūl.
 Admit, v.a. المقي almak, اخذا àkhz-et,
 ايجورقومتق ichèri-kòmak, صوتمق

sòkmaq, تسليم قبول kàbūl-et, تسلیم tàs
 līm-et, اذن ويرمك izin-vèrmek.
 Admittance, s. دخول dùkhūl.
 Admixture, s. قاتما kàtma, رشدرله
 kàrshdirilma, علاوه "ilāvē.
 Admonish, v.a. نصيحت ويرمك nàss
 hāt-vèrmek, تنبيه tènbih-et.
 Admonition, s. نصيحت nàssihāt, بيه
 tènbih.
 Adolescence, s. كنجلك ghènjlīk.
 Adopt, v.a. طومتق tùtmak; يمتق
 ùymak, امثال امتثال imtissāl-et; بول
 kàbūl-et; اولاد لغه قبول èvlādlighe
 kàbūl-et.
 Adoption, s. قبول و امثال kàbūl-
 -imtissāl; اخذ و قبول àkhz-u-kàbūl.
 Adoptive, a. آخرتلك àkhirètlik.
 Adorable, a. طابنلور tàpinilir, عباده
 sèjdé-vé-"ibādèté وعبادته شايان
 -shāyān. ["ibādè
 Adoration, s. سجده sèjdé, بادت
 Adore, v.a. سجده sèjdé-e-, بادت
 "ibādet-e-, پرستش pèrèstish-e-
 طابنمق tàpinmak.
 Adorn, v.a. زينتلندرمك zīnetlèndirmel
 تزين تزيين tèzyin-et.
 Adrianople, s. ادرنه èdirnē. [fèz
 Adriatic, s. وندك كوفري Vènédik-kyūi
 Adrift, ad. الكز صويك اقديسيله كتمك
 yàlngiz-sūyung-ākındissīla-ghil
 mek-ùzèrē.
 Adroit, a. چاپك chābuk, تتك tètīl
 معرفتو mù"rifètli, هنرلو hùnrli.
 Adroitness, s. چاپكلك chābuklik, هنر
 هنر, معرفت mù"rifèt.

Adulation, *s.* مداهنه müdāhené.
 Adult, *a. and s.* عقله بالغ biyuk, بيوك
 "akla-bāligh.
 Adulterate, *v.a.* صافلغنى بوزمق sāfi-
 ghini-bōzmaq, ايچنه شي قاتمق ichina-
 sbey-kātmak.
 Adulterer, *s.* زناكار zinākyār, زانى zānī,
 زنىپاره zēnpārē (zāmpāra).
 Adulteress, *s.* روسپى زانيه zāniyyé,
 روسپى rosspi (òrosspò), فاحشه fāhishé.
 Adulterous, *a.* زنائى zinākyār, زناكار
 zinā'ī.
 Adultery, *s.* زنا zinā, زنىپاره لك zēnpā-
 rāk (zāmpāralik), روسپى لك ròss-
 pālik (òrosspòluk).
 Advance, *v.s.* ايلروكلمك iléri-ghèlmek,
 ايلرولمك ilérlémek; —, *v.a.*
 ايلروكلتورمك ilérlétmek, ايلروكلتيرمك
 iléri-ghètirmek, ايلروكلچكمك iléri-
 chèkmek, ايلروسورمك iléri-sürmek;
 ايرادا ایرادا irād-et, درپيش dèr-pish-et,
 ايلرودن ويرمك sùwèylémek, ايلروليش
 iléridan-vèrmek: —, *s.* ايلروليش
 ilérléyish, ايلرودن ويرش iléridan-
 vèrish.
 Advancement, *s.* ايلروليش ilérléyish;
 ايلروليش ilérlédish.
 Advantage, *s.* فائده fā'idé, كار kyār,
 "دك نفع mènfa"āt; to take
 فائده لو fā'ideli, فرصتى قولانمق firsati-kullanmak.
 Advantageous, *a.* فائده لو kyārli, كارلو
 fā'ideli.
 Advent, *s.* قدوم küdüm.
 Adventure, *s.* سرگذشت mājérā, ماجرا
 sirghyuzésht, سرمایه تجارت حصه سی sirghyuzésht.

sèrmāyè'i-tijārèt-hisséséi; —, *v.n.*
 قومتق jèssāret-et; —, *v.a.* قومتق
 kòmak.
 Adventurer, *s.* بختنه sèrsèri, سرسرى
 بختنه bākhтина-
 ghyùghènir-mèjhūlu-'l-āssal-kimèssnÉ.
 Adversary, *s.* دشمن khāssm, خصم
 dùshmān. [khālif.
 Adverse, *a.* مخالف mù-
 terss, ترس terss.
 Adversity, *s.* بختسزلك bākhtsizlik,
 نكبت dùshkyunluk, دوشكونلك
 nikbèt, فلاكت fèlākèt.
 Advert, *v.n.* اكرمتق ang-
 dirmak, ايما imā-et.
 Advertise, *v.a.* اعلان ilān-et;
 خبرويرمك khāber-vèrmek.
 Advertisement, *s.* اعلان ilān.
 Advice, *s.* نصيحت nās-
 sīhāt; خبر khāber; تدبير tēdbīr.
 Advisable, *a.* مناسب mūnāssib.
 Advise, *v.a.* نصيحت ويرمك nāssīhāt-
 vèrmek; تدبيرا tēdbīr-et; اخطارا
 ikhtār-et; —, *v.n.* استشاره isti-
 shārē-et, دانشمق dānīshmak. Ill-
 advised, عقلسز "āklsiz.
 Advocacy, *s.* صحابت ihtizām, التزام
 sāhābet.
 Advocate, *s.* صحابت ايدن sāhābet-
 èden; دعوى وكيلى dā"wā-vèkīli;
 —, *v.a.* صاحب چيتمق sāhib-chik-
 mak (sā'ab), صحابت sāhābet-et,
 تصحبا tassābhūb-et.
 Aera, *s.* مبداء تعداد اوقات mājérā;
 تاريخ tārikh; مبداء تعداد اوقات
 mèbdè'i-tā"dādi-èvkāt.
 Aerial, *a.* هوائى hàwā'ī.

Æsthetics, *s. pl.* علم جمالات "ilmi-jemālat.

Afar, *ad.* اوزاق ùzak, اوزاقده ùzakda.

Affability, *s.* تطفف chelébilik, تطفف تالأتوف, نوازش taltif, نوازش nù-wāzish.

Affable, *a.* تطففجبى chelébi, تطففجبى tal-tifji; to be affable with, *v.a.* تطففبا taltif-et.

Affair, *s.* مصلحت mashlahat; وقعه wəq'ah, مچاربه mūhārēbē; جنك jenk, wək'ā.

Affect, *v.a.* تأسر tē'sir-et. [-nezākēt.

Affectation, *s.* بوقدن نزاکت bōkdan-

Affected, *a.* متأثر mütē'essir; ياپمه yapma. [dōkunur.

Affecting, *a.* مؤثر mütē'essir, دو قنور.

Affection, *s.* حس قلبى hīssi-kālbī; مرض mərəz, خلوص khūlūss, محبت mähābbēt, "علت" elli, خصوص khūssūss; [bēt-mēshmūl.

Affectionate, *a.* محبت مشمول mähāb-

Affiance, *s.* اعتماد i'timād, توکل tē-vekkyul; —, *v.a.* نکاح nikyāh-et, عدا akd-et.

Affidavit, *s.* بمین تحتنده ویرلن تقریر و بیان yemīn-tāhtinda-vérilān-tākrīr-ū-beyān.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tezēvvujdan - hāssil - olan - kārābēt, مناسبت münāssē-bēt; سهریت sihriyyēt.

Affirm, *v.a.* اثباتا tassdik-et, تصدیقا tassdik-et, ادعا iddi'a-et, سوپلمک sūwēylēmek, issbāt-et.

Affirmation, *s.* بات tassdik, تصدیق tassdik, ادعا iddi'a.

Affirmative, *a.* وى tassdikī, تصدیقى tassdikī, سوبوتى sūbūtī.

Afflict, *v.a.* کدر ویرمک kēder-vērmek, دوچار قیلماک dūchār-kilmak.

Affliction, *s.* کدر kēder; مصیبت müs-sībēt, بلا belā.

Affluence, *s.* زنگینلک zēnghinlik.

Affluent, *a.* زنگین zēnghin.

Afford, *v.a.* ویرمک vērmek, کتورمک kēturmak, ایرات ایرات irāsset; حملات hāmmul-et.

Affranchise, *v.a.* آزادا āzād-et.

Affray, *s.* غوغا kəwgha.

Affront, *s.* معامله غیر لایقه mū'āmelē'i-ghāyri-lāyika, بدمعامله bēd-mū'āmelē; —, *v.a.* قارشوقومتق kārshukōmak; کوجندرمک ghyūjēndirmek, دارلتمق dāriltmak.

Afghan, *a.* افغان āfghān.

Afghanistan, *s.* افغانستان āfghānisstān.

Afire, *ad.* یانیور yāniōr.

Afloat, *ad.* یوزیور yūziyōr.

Afoot, *ad.* ایاقده āyakda.

Afore-mentioned, afore-named, afore said, *a.* مزبور mēzbūr, مذکور mēzkyūr, مسفور mēssfūr, مومى الیه mūmā ilēyh, مشارالیه mūshārun-ilēyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kōrkmak, خوف khāvf-et.

Afresh, *ad.* یکیدن yēngidan, سجددا mūjēddēdan; سکرراً mūkērrēran.

Africa, *s.* افریقه āfrika.

African, *a.* افریقه لو āfrikalu.

- Afront, *ad.* برابر *bērābēr*, بر حذاده *bir-hizāda*.
- Aft, *ad.* کیره *ghèri*, کیره یه *ghèriya*, کیره یه *ghèrida*, کیره یه *kìcha-dòghru*.
- After, *pr.* دنسکره *dan-sòngra*, بعد *bà"da*; —, *ad.* سکره *sòngra*, بعده *bà"dahù*; —, *a.* (mar.) کیروکی *ghèriki*, کیروده کی *ghèridèki*.
- Afterbirth, *s.* صوک *sòng*.
- Afternoon, *s.* ایکندی وقتاری *ikindi-wàkitlari*. [*bà"dahù*.
- Afterwards, *ad.* سکره *sòngra*, بعده
- Again, *ad.* یینه *yinë* (*ghènè*), تکرار *tèkrar*, بردها *tèkrāran*, بیر-داهه *-dāhā*.
- Against, *pr.* نه *a*; نه قارشو *a-kārshi*; قارشینه *kārshissina*; قارشینه *kārshissinda*; علیهنه *"alèyhina*, علیهنه *"alèyhinda*; خلافنه *khilāfina*, خلافنده *khilāfinda*.
- Agate, *s.* سلیمانی *sulèymānī*. (?)
- Age, *s.* یاش *yāsh*, سن *sinn*; عصر *"āsar*, نور *dèvr*, قرن *kārñ*; of age, *a.* بالغ *bāligh*, عقاله بالغ *"akla-bāligh*; under age, *a.* صبی *sābī*.
- Aged, *s.* کونلک *ghyūnluk*; ایلکی *āylīk*; یاشنده *yāshinda*; اختیار *ikh̄tiyār*, کویجه *kōja*, سن *mòssinn*.
- Agency, *s.* واسطه *wāssita*, وساطت *wèss-ātèt*, معرفت *mā"rifèt*.
- Agent, *s.* وکیل *vèkīl*, واسطه *wāssita*, آدم *ādam* (*ādām*). [*ètmeklik*.
- Agglomeration, *s.* طوپ ایتمک *tòp*
- Aggrandizement, *s.* بیوتمک *biyut-meklik*.
- Aggravate, *v.a.* دهافنا *dāhā-fēna*, et, دهابترا *dāhā-bèter-et*; قیزدرمتی *kiz-dirmak*, دارلشمتی *dārīlsmak*.
- Aggravation, *s.* اغصاب *igzāb*.
- Aggregate, *a. & s.* مجموع *mèjmū*.
- Aggression, *s.* تجاوز *tèjāvuz*, تخطی *tàkhàtti*.
- Aggressor, *s.* تجاوز و تخطی برله نزاغه سبب *tèjāvuz-vè-tàkhàtti-birla-nizā" a-sèbeb-òlan*.
- Aggrieved, *a.* مظلوم *māzlūm*, مغدور *māghdūr*, ستمدیده *sitemdīdē*.
- Agility, *s.* چابکک *chābukluk*.
- Agio, *s.* باش *bāsh*.
- Agitate, *v.a.* چالقماق *chālkamak*; اضطراب ویرمک *iztirāb - vèrmek*, قارشدرمتی *mūztārīb-et*; قارشدرمتی *kārīshdirmak*.
- Agitation, *s.* چالقانش *chālkānīsh*; اضطراب *iztirāb*; تلاطم *tèlātum*, نهموج *tèmèvvuj*.
- Ago, *ad.* بوندن مقدم *būndan-mūklād-dəm*, بوندن اول *būndan-èvvəl*.
- Agony, *s.* عظیم اضطراب *"āzīm-iztirāb*; حاله النزع *hālétu-'n-nèz"i*.
- Agree, *v.n.* قول *kāvl-et*, مقاوله *mū-kāvélé-et*; قرار ویرمک *kārār-vèrmek*; موافقتا *mūwāfakāt-et*; اویمق *īyi-ghèlmek*, اویمق *ūymak*, اویعون کلمک *ūyghun-ghèlmek*, موافق کلمک *mūwāfīk-ghèlmek*; مطابق او *mūtābīk-òl*, توفق او *tāvāffuk-et*; — together, *v.n.* اویوشمق *ūyushmak*.

Ale, *s.* بیاض ارپه صوی bēyaz-ārpa-sūyū.
 Alek, *s.* انبیک inbik.
 Ale (to be on the), *v.n.* اویانق او
 tēyānq-ōl, درت کوز او dārt-ghyūz-ō,
 کوز قوتق او ghyūz-kūlāk-ōl.
 Alebra, *s.* جبر jēbr.
 Alers, *s.* جزایر Jézā'ir.
 Alas, *ad.* نام دیگر nāmi-dīghēr.
 Alas, *s.* اجنبی ejnébi; یبانبجی yābānji.
 Alate, *v.a.* اخره تملیک ākhāra-tēm-
 lēt-et, تبریدا tēbrīd-et. [mak.
 Alat, *v.n.* امک ènmek, قونمق kōn-
 mēq, مشابه bèngzēr, بکزر bēngzēr,
 بر bir.
 Aliment, *s.* غذا ghīdā, ییه جک yēyé-
 jek, بلیه جک bèsléyék, یمک yēmek.
 Aliment, *s.* نفقه nāfaka.
 Alira, *s.* دیری diri, صاغ sāgh, برحیات
 bīr-hāyāt, حیاتده hāyātda.
 Alkali, *s.* القلی alkālī.
 Almas, *s.* جمع بیتون bitun, هپ hēp,
 خصوصاً, jūmlē; above —, خلاصه kḥū-
 ḥūḥā; after —, کلام khū-
 ḥūḥā-i kēlām.
 Almas, *v.a.* تسکین tēsskīn-et.
 Allegation, *s.* دعوی dā'wā, قضیه
 qiziyé.
 Allegre, *v.a.* ایرادا irād-e.
 Alliance, *s.* تبعیت tēba'lyyēt;
 مددات sdākāt.
 Alliance, *v.a.* خفیفتمک khāfīfletmek,
 تخفیف tākhfīf-et.
 Alliance, *s.* چیتمز دار صوقاق dār-sōkāk,
 صوقاق chikmāz-sōkāk.
 Alliance, *s.* اتفاق ittīfāk.

Allied, *a.* متفق mùttēfik.
 Alligator, *s.* تمساح tīmsāh.
 Allocution, *s.* نطق nūtk.
 Allot, *v.a.* تخصیصا tākhsīss-et.
 Allotment, *s.* حصه hīssé.
 Allow, *v.a.* قومتق بر اقمق brākmaq,
 قومتق kōmaq, اذن ویرمک izin-vèrmek,
 رخصت ویرمک rūkhsāt-vèrmek,
 جواز ویرمک jēwāz-vèrmek, ویرمک
 vèrmek, تعیینا tā'yīn-et, تخصیصا
 tākhsīss-et; — of, قبولا kābūl-et;
 — for, حسابا hīssāb-et; —, *v.n.*
 تسلیم تēsslīm-et, اعترافا i'tirāf-et.
 Allowable, *a.* جائز jā'iz.
 Allowance, *s.* کونده لک aylik, ایلق
 ghyūndelik, یللق yīllik, تعیینا tā'yīn,
 تعیینات tā'yīnāt; to make — for,
 v.a. نظرا nāzar-et, حسابده داخل
 hīssāba-dākhil-et.
 Alloy, *s.* التونه کومشه قاتلان باقر
 altina-ghyūmisha-kātīlan-bāqir; عیار
 "āyār.
 Allude to, *v.a.* ایما imā-et, اگردرمق
 āngdīrmak.
 Allure, *v.a.* جزباً jēzb-et.
 Allurement, *s.* جازبه jāzībē.
 Alluring, *a.* جازب jāzīb.
 Allusion, *s.* ایما imā, اگردرش āngdīrish.
 Ally, *v.a.* رابطه واحد تحتنه ادخال
 rābitā'i-wāhidē-tāhtina-idkhāl-et; —,
 متفق mùttēfik.
 Almanack, *s.* تقویم tākwīm, سالنامه
 sālnāmē.
 Almighty, *a.* قدیر kādir.
 Almond, *s.* بادام bādēm.
 Almoner, *s.* امام imām.

Almost, *ad.* همان hēman (hēmen),
ازقادی az-kāldi.

Alms, *s.* صدقه sādaka.

Aloes, *s.* صبر sabr; wood of —,
عودا حاجی "ud-aghāji.

Aloft, *ad.* یوقاری yūkari, یوقاریده yū-
kārīda (yūkārda).

Alone, *a.* يالکیز yālngiz, تنها tēnhā,
باشلوباشنه bāshli-bāshina; all —,
یاپه یالکیز yāpa-yālngiz.

Along, *ad.* بوینجه bōyunja; come
along! کل باقالم ghēl-bākalim; go
along, کیت بقالم ghit-bākalim,
هایدی سکدر iashinga-ghit, ایشکه کیت
hāydi-sktir.

Alongside, *ad.* یاننه yānina, یاننده yā-
nīnda; — one another, قارن قارنه
kārn-kārna, بورده بورده یه bōrda-bōr-
daya.

Aloof, *ad.* اوزاقدە ūzakda, الارغده àlār-
ghada.

Aloud, *ad.* پک pēk, جهراً jēhran,
صوت بلندایله sāvti-būlēnd-īla.

Alphabet, *s.* الفبا əlif-bā (əlif-bē).

Alphabetically, *ad.* حروف هجاء ترتیبی اوزره
hūrūfu-hējā-tērtībi-ūzéré.

Already, *ad.* شمدي بيله shimdi-bilē,
اول وقتە قالمیەرق əl-wākta-kālmaya-
rak.

Also, *c.* وكذلك kēzālik, وكذلك vè-
kēzālik, ده dé, دخی dākhi, ودخی vè-
dākhi, وهدخی vè-hēm-dākhi,
وبرده vè-bīr-dé, وهدده vè-hēm-dé,
هدده hēm-dé.

Altar, *s.* مذبح mēzbāh.

Alter, *v.a.* دیکشدرمک dīghishdirme
باشقه هیسته قومتی bāshka-bēy'ēta-k
mak, یو اثباتا tēbdīl-et, تبديلا
māhv-u-issbāt-et; —, *v.n.* کشمک
dīghishmek, تغیرا tāghāyyur-et.

Alteration, *s.* تبديلا tēbdīl; یو اثبات
māhv-u-issbāt.

Altercation, *s.* منازعه nīzā, نزاع
nāza"à, غوغا ghāwgha (kāwgha).

Alternate, *a.* متبادل mütēbādīl, تناوب
mütēnāvīb; on alternate days,
کون اشوری ghyūn-āshiri.

Alternate, *v.n.* نوبت کشمک nūbetleshmek

Alternately, *ad.* نوبتله nūbētla, تناوبه
mütēnāvībētēn, علی المناوبه "àlē-
-mūnāvībē.

Alternative, *s.* چاره chāré, بقیه یول
bāshka-yōl, طریق اخر tārīki-ākhar.

Although, *c.* هر نقدر hēr-nākade,
ایسه ده issada.

Altitude, *s.* ارتفاع irtifa".

Altogether, *ad.* نتون بتون bitun-bitun.

Alum, *s.* شاب shāb.

Alluminium, } سردر لوم معدن s. bīr-dūn

Alluminum, } -ma"den.

Always, *ad.* دائماً dā'ima, زمان
hēr-zāmān, هر وقت hēr-wākīt.

Amanuensis, *s.* کاتب kyātīb.

Amass, *v.a.* توپلامق tōplamaq
بیرکدرمک bīrikdirmek, جمعاً jēm-

Amateur, *s.* هوسلو hāvēssli.

Amaze, *v.a.* تعجب ایتدرمک tā"ājju
-ēttirmek; amazed, *a.* متعجب m
ta"ājīb, حیران hāyrān; to

Amulet, *s.* نسخه nùsskha (mùsska).
 Amuse, *v.a.* اكلندرمك èghlëndirmek;
 — one's self, *v.n.* اكلنمك èghlèn-
 An, *art.* بر bir. [mek.
 Analogous, *a.* مشابه mùshābih, مقيس
 makīss. [قياس kiyāss.
 Analogy, *s.* مشابهت mùshābēhèt;
 Analysis, *s.* حل həll.
 Analyze, *v.n.* حلا həll-et.
 Anarchy, *s.* فساد fēssād, اختلال ikhtilāl.
 Anathema, *s.* لعنت là“nèt, بددعا bēd-
 -dù“ā, افروز àforòz.
 Anatomize, *v.a.* تشرحا tēshrih-et.
 Anatomy, *s.* شرح tēshrih.
 Ancestor, *s.* جد jēdd (pl. أجداد èjdād.)
 Ancestry, *s.* أجداد èjdād; نسب nēsseb.
 Anchor, *s.* تيمور timūr (dēmir), لنكر
 lēnghēr; —, *v.a.* تيمورلك dēmir-
 lémek; —, *v.n.* تيمورلك dēmir-
 lémek, تيموراتمق dēmir-àtmak; at
 —, تيمورلو dēmirli; to cast —,
 تيمورلك dēmir-àtmak; to weigh
 —, ديميرى قالدريمق dēmiri-kaldirmak.
 Anchorage, *s.* تيموربرى dēmir-yēri,
 تيمورليه جك يير dēmirleyéjek-yēr.
 Anchored, *a.* تيمورلو dēmirli.
 Anchovy, *s.* ساردله sārdele.
 Ancient, *a.* اسكى èsski, قديم kādīm,
 كارقديم kyāri-kādīm.
 Ancients, *s. pl.* متقدمين mùtakād-
 dimīn, اسكى زمان ادملرى èsski-zā-
 mlan-ādamları.
 And, *c.* و vè, ده dē, دخى dākhi.
 Anecdote, *s.* فقرة fikra, منقبه mànkabé.
 Anemone, *s.* مانسه mànissa.

Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكة mèlā‘il
 Angelic, *a.* ملكى mèlekī.
 Anger, *s.* دارغينلىق dārghinlik, رغينلىق
 kizghinlik, غضب ghazab.
 Angina, *s.* خناق علقى khunnak-“illè
 Angina pectoris, *s.* بر نوع ضيق الصدر b
 nèv-“i-ziku-sàdr.
 Angle, *s.* زاويه zāviyy, كوشه kyàshé,
 —, *v.n.* اولته ايله بالق اولمق òlta-il
 bālik-àwlamak.
 Angry, *a.* دارغين dārghin; to be —
v.n. دارلمق dārilmak, قيزمق kizma
 سبه كلمك ghyùjènmek, كوجنمك
 ghazaba-ghèlmek, حدتلمك hi
 dètlènmek.
 Anguish, *s.* عظيم درد “azīm-dèrd, ظم
 كدر “azīm-kèder.
 Angular, *a.* كوشه لو kyàshéli.
 Animal, *s.* حيوان hàywān; —,
 حيوانى hàywānī.
 Animalcule, *s.* حيوانجق hàywānjik.
 Animate, *v.a.* جان ويرمك jàn-vèrme
 جانلندريمق jànlandirmak, حيا
 ihyā-et.
 Animated, *a.* بشاشتو bēshāshètli.
 Animation, *s.* بشاشت bēshāshèt.
 Animosity, *s.* عداوت “adāvèt, كين
 kīn, كنيه kīné.
 Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.
 Ankle, *s.* طوبوق tòpuk.
 Annalist, *s.* مورخ mùvèrrikh, عه نويس
 wāk“à-nùwiss. [tāwārīkh
 Annals, *s. pl.* تاريخ tārikh (pl. تاريخ
 Annex, *v.a.* الحاقا ilhak-et, س
 zàmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینی قالدیرمق vù-jüdüni-kaldirmek, افنا یوقا yòk-et, افنا ifna-et.

Anniversary, *s.* کون ghyün.

Announce, *v.a.* خبرویرمک khàber-vèrmek, افادا تبلیغا tèbligh-et, افادا ifadé-et.

Annoy, *v.a.* تعجیزا tā“jiz-et, صقندی صدقندی adیت ویرمک sikinti-vèrmek, ادیت ویرمک èziyyèt-vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-et; کوجنه گوجنه ghyùjèndirmek, کوجنه گوجنه ghyùjuna-ghitmek.

Annoyance, *s.* صقندی صدقندی èziyyèt, ادیت ادیت sikinti.

Annoying, *s.* آدمک کوجنه کیدر adaming-ghyùjuna-ghidker.

Annual, *s.* سنوی sènévī.

Annuity, *s.* ایراد سهم sèhīm, ایراد irād.

Annul, *v.a.* فسخا fesskh-et, ابطالا ibtāl-et, ابطالا battāl-et. [minda.

Annular, *s.* حلقه رسمنده halka-rèss-

Annum, *s.* سنه sènē; per annum, ییلده yilda, سنوی sènévī.

Anoint, *v.a.* یاغ سورمک yāgh-sürmek, تدهینا tèdhin-et. [dèhhèn.

Anointed, *s.* مدهن مدهن mèssih, مسیح mèsih.

Anomalous, *s.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khilāfu-ḡ-“ādē.

Anonymous, *s.* امضاسز imzāssez.

Another, *s.* دیگربر başka-bir, دیگربر diğher-bir.

Answer, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.* جواب جواب اولمق jèwāb-vèrmek; —, *v.a.* اولمق اولمق kèfil-ol, کفیل او کفیل او kèfil-ol; — for, مسؤل او مسؤل mès’s’ül-ol.

Answerable, *a.* مسؤل mès’s’ül.

Ant, *s.* قارنجه kàrinja.

Antagonist, *s.* خصم khàssim.

Antarctic, *a.* جنوبی jènübī.

Antecedent, *a.* سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem; —, *s.* مقدم مقدم mùkàddem, موصول به mès’s’ülün-bih.

Antechamber, *s.* دیوانخانه dīwankhānē.

Antediluvian, *a.* طوفانندن اول tūfāndan-èvvəl.

Antelope, *s.* جیران jèyrān (jèylān), اهو āhū.

Antemeridian, *a.* او یله دن اول aylēden èvvel.

Anterior, *a.* سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem.

Anthropophagi, *s. pl.* یامیام yāmyām.

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl.

Anticipate, *v.a.* مأمول او اومق àmmak, مأمول او مأمول mē’mūl-et; اول طورانمق èvvəl-dāw-ranmak; طلب اولنمزدن اول حس taleb-òlunmazdan-èvvəl-hiss-èdāp-vèrmek-yākhud-yāpmak.

Antics, *s. pl.* مسخره لقی māssexharalīk.

Antidote, *s.* علاج “ilāj.

Antimony, *s.* تیموربوزان tīmūr-bòzan (dèmir-bòzan).

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت “ādāvèt, خصومت khèssümèt.

Antique, *s.* عنقه “antika; —, *a.* اسکی èsski, قدیم “atīk, عتیق kādīm, کارق قدیم kyāri-kādīm.

Antiquity, *s.* عنقه “antika; اسکی èsski, زمان èsski-zāmlān.

Antler, *s.* بوینوز bōynuz.
 Anus, *s.* مقعد mak"ād.
 Anvil, *s.* اُرس ūrss.
 Anxiety, *s.* تلاشی kassāvèt; تلاشى
 tēlāshī (tēlāsh).
 Any, *pro.* بر bir, براز bīr-āz, بعض bā"zi;
 هیچ hīch, هیچ بر hīch-bīr.
 Anybody, *pro.* کسسه kimēssnē
 (kimssé).
 Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nāsal-ōlursa;
 هیچ بر درلو hīch-bīr-dūrlu.
 Apace, *ad.* چابک chābuk.
 Apart, *ad.* ایری āyri.
 Apartment, *s.* اوطه ḍda; دائره dā'iré.
 Apathy, *s.* قیدسزلیک kàydsızlık, عدم
 تقید "ādēmi-tākāyyud.
 Ape, *s.* میمون māymūn, شبک shēbek;
 —, *v.a.* تقلید tāklīd-et.
 Aperient, *a.* سهل mūsshil (ss-h).
 Aperture, *s.* دلیک dēlik, اراتق āralik,
 اچقلاق ačhīklīk, نفساک nēfessīk.
 Apex, *s.* رأس rē'ss, ذروه zirvé.
 Aphelion, *s.* حنیض hādīd.
 Apiece, *ad.* بهرینه bēhērīna.
 Apocryphal, *a.* مشکوک mēshkyūk.
 Apogee, *s.* حنیض hādīd. [lémek.
 Apologize, *v.n.* عذر دیلیمک "ēzr-dī-
 Apology, *s.* عذرنامه "ēzrnāmé; عذریانی
 "ēzr-bēyāni.
 Apoplexy, *s.* طمله dāmla, نزول nūzūl.
 Apostasy, *s.* ارتداد irtidād.
 Apostate, *s.* مرتد mūrtēdd (mūrtād),
 دنمه dēnma.
 Apostatize, *v.n.* دینندن دنیمک dīnin-
 dēn-dēnmek.

Apostle, *s.* رسول rēssūl, مرسل mūrsēl
 the apostles of Christ, لواریون
 hāwārīyyūn. [isspēnchiyē
 Apothecary, *s.* پنجیار ējzāji,
 Appal, *v.a.* قورقتمق kōrkutma
 تخویفا tākhwīf-et.
 Appanage, *s.* ارپهلق ārpalik, شملق
 blāshmāklīk.
 Apparatus, *s.* ات ابوات tākim, طاقم
 ālāt-ēdawāt.
 Apparel, *s.* اثواب ēsswāb (ēssabāb
 لباس libāss, البسه ēlbissé.
 Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بدیدار bēdīdā
 هوا دا hūwēydā, اشکار āshikyār.
 Apparently, *ad.* غالباً ghāliba; باهرا
 zāhira. [yālī
 Apparition, *s.* ظهور zūhūr; خیاله khā
 Appeal, *v.n.* دوشمک dūshmek, بیغمق
 sīghīnmak; مراجعتا mūrāja"āt-et
 Appear, *v.n.* کورنمک ghyērunmek
 لهورا ghyēzīkmek, کوزکمک
 zūhūr-et; it appears, *v. imp.* البا
 ghāliba; کورنیور ghyē
 runiyor.
 Appearance, *s.* صورت sūrēt, میئت
 hēy'ēt; کورنش ghyērunush; لهور
 zūhūr.
 Appease, *v.a.* تسکین tēsakīn-et.
 Append, *v.a.* ضمā zāmm-et, لوده
 "ilāvé-et.
 Appendage, Appendix, *s.* تته tē
 tīmē, علوه zāmīmē, "ilāvé.
 Appertain, *v.n.* راجع او rāji"ol, نوطاو
 mēnūt-ol, متعلق او mūta"āllīk-ol.
 Appetite, *s.* اشتها īshthā (īshthāh.)

Applaud, *v.a.* ستایش sitāyish-et.

Applause, *s.* ستایش sitāyish.

Apple, *s.* الما ělma.

Applicable, *a.* دوقنور dōkuvur;
مناسبت‌الور munnāssébèt-Ālir.

Application, *s.* دوقندرش dōkuvdurush,
دوشش yāpishdirish; دوشش dōshush,
باش‌اورش bāsh-ūrush (wūrush),
مراجعت murāja“āt;
چالش chālīshish, سعی‌وغیرت sā“y-
-u-ghāyrèt, صرف‌ذهن sārfi-zihn,
جد و جهد jidd-u-jēhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dōkuvdurmak,
سورمک yāpishdirmak; سورمک sūrmek;
تطبيقاً tātbīk-et; طلا tālā-et;
—, *v.a.* باش‌اورمق bāsh-wūrmak,
دوشمک dūshmek, مراجعت murāja“āt-et;
— for, استمک isstémek, مطالبه‌ا
mūtālībā-et, مطلوباً mātlūb-et;
—, one's self, چالشمق chālīshmak,
سعی‌وغیرت sā“y-et, صرف‌ذهن sā“y-
-u-ghāyrèt-et.

Appoint, *v.a.* نصباً tā“yīn-et,
نصباً nāssab-et, تخصیصاً tākhsīss-et.

Appointment, *s.* مأموریت mē“mūrīyyèt;
ایش iah.

Apportion, *v.a.* حصه‌تقسیمā hissē-
-hissē-tāksīm-et. [nāssīb.

Apposite, *a.* مناسب munnāssīb, یولو yōllu.

Appraise, *v.a.* قیمت‌تقدیرā kīmèt-
-tākdīr-et, بها‌بچمک bāhā-bīchmek
(pāhā).

Appreciate, *v.a.* تقدیرā tākdīr-et,
قدرینی‌بلمک kādrīni-bīlmek.

Apprehend, *v.a.* طومتق tūtmaq, یقالمق
yākalamak, اخذ و گرفتā ākhz-u-
-ghīrīft-et; اگلامق ānglamak
(ānnamak), درک‌درك dèrk-et; قورقمق
kōrkmaq.

Apprehension, *s.* اخذ و گرفتā ākhz-u-
-ghīrīft; فهم و ادراک fēhm-u-īdrāk;
قورقو kōrkū. [kussū-ōlan.

Apprehensive, *a.* قورقوسی‌اولن kōr-
-qūssī-āwlan.

Apprentice, *s.* شاگرد shāghird; —, *v.a.*
شاگرد‌لکه‌ویرمک shāghirdlīghē-vērmek.

Apprenticeship, *s.* شاگرد‌لک shā-
-ghirdlik. [mek.

Apprize, *v.a.* خبر‌ویرمک khāber-vēr-
-mērmek.

Approach, *s.* یول yōl; تقرب tākār-
-rub; —, *v.a.* & *n.* تقرباً tākār-
-rub-et, یقین‌لاشمق yāqīn-lāshmaq,
یقین‌وارمق yāqīn-vārmak. [isstīhsān.

Approbation, *s.* استحسان tāhsān, استحسان tāhsān.

Appropriate, *v.a.* تخصیصاً tākhsīss-et;
—, *a.* مناسب munnāssīb.

Approval, *s.* استحسان isstīhsān; on
—, *ad.* مخیر mūkhāyyēr.

Approximate, *a.* تخمیناً tākhrībī,
تخمیناً tākhrīmī; —, *v.a.* تقرباً tākār-
-rub-et. [tākhmīna.

Approximately, *ad.* تقریباً tākhrībā, تخمیناً tākhrīmā.

Approximation, *s.* تقرب tākār-rub;
تخمین tākhrīmīn.

Apricot, *s.* قیسی kāyssi, زردآلو zērdāli.

April, *s.* نیشان nīssān.

Apron, *s.* پشتمان pēshtamāl.

Apropos, *a.* & *ad.* مناسب munnāssīb.

Apt, *a.* مستعد mūsstā“idd. [vwējilē.

Aptly, *ad.* مناسبتی‌وجهله munnāssībēti-
-vehle.

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد *iss-ti* "dād. [kèzab-suyv.

Aquafortis, *s.* کذاب صوبی *tizāb*, تیزاب

Aqueduct, *s.* کمر صویولی *sù-yòlu*, کمر
kèmer, کمرلر *kèmerler*.

Arab, *s.* عرب "àrab.

Arabia, *s.* عربستان "àrabistan.

Arabic, *s.* عربجه "àrabja.

Arable, *a.* اکور بچلور *èkilir-bichilir*,
مزرعه *mèzrū*; —, land, *s.* مزرعه
mèzra "à, طرلا *tàrla*.

Ararat, Mt., *s.* اغری طاغی *aghri-dàghi*.

Arbiter, Arbitrator, حکم *hàkem*.

Arbitrate, *v.n.* ایردا *àyrd-et*.

Arc, *s.* قوس *kàvss*.

Arch, *s.* کمر *kèmer*.

Archer, *s.* کمانکش *kèmanchèsh*.

Archery, *s.* کمانکشاک *kèmanchèshlik*.

Architect, *s.* معمار *mi* "mār, قالفه *kàlfa*.

Architecture, *s.* فن معمارى *fènni-mi* "
mārī; بنا *bīnā*; بنالار *bīnālar*.

Archives, *s. pl.* قیودات *küyüdāt*,
اوراق مخزنى *dèfterkhānē*, دفترخانه
èvrāk-màkhzēni.

Arctic, *a.* شمالی *shimālī*.

Ardent, *a.* اتشلو *àtèshli*; یانار *yànar*.

Ardour, *s.* گرمیت *ghèrmīyyèt*.

Arduous, *a.* کوچ *ghyùch*, چتین
chètin, متعسر *mùta* "àssir.

Area, *s.* سطح *sàth* (t-h.)

Argue, *v.n.* لکردى *làkirdi-et*, مباحثه
mùbāhèssé-et; چکه یارشى *chèngé-*
-yārishī-et.

Argument, *s.* لکردى *làkirdi*, کلام
kèlām, سوز *sùz*.

Arid, *a.* قورو *kürü*, چول *chāl*.

Arise, *v.n.* قالمق *kàlkmak*; لوغمق
dòghmak, طلوع *tùlū* "et; شت ا
nèsh "èt-et, لازم کلمک *làzim-ghèlmek*

Aristocracy, *s.* کبار *kibār*.

Aristocrat, *s.* کباردن برى *kibār-den-bir*

Arithmetic, *s.* علم حساب "ilmī-hissā
(hès-). ["ilmī-hissāb

Arithmetician, *s.* اهل علم حساب *èhli*

Ark, *s.* Noah's —, نوح کیمیسی *nūh*
-ghèmissi; — of the covenant
تابوت سکینه *tābūti-sèkiné*.

Arm, *s.* قول *kòl*; سلاح *silāh*; —, *v.n.*
سلاحلنمق *silāhlanmak*; —, *v.o.*
ونانمق *silāh-vèrmek*; ویرمک
dònatmak.

Armada, *s.* دونما *dònanmā*.

Arm-chair, *s.* قولتقى *kòltuklu*, وایتقى
kòltuklu-sāndālyyē.

Armenia, *s.* ارمنستان *èrmènisstān*.

Armenian, *a.* ارمنی *èrmèni*; —,
ارمنی *èrmèni*; ارمنیجه *èrmèniyē*.

Armfull, *s.* قوجاق *kūjak*, قوجاق
kūjak-dòlussu.

Armillary sphere, *s.* کره مشبکه *kyürri*
'i-mùshèbbéké.

Armistice, *s.* متارکه *mütàréké*.

Armlet, *s.* بازوبند *bāzūbènd*.

Armorer, تفنگجی *kāllijji*, قلمجی *tū*
fènkji, چاقمقجی *chàkmakji*.

Armory, *s.* جبه خانه *jèbé-khānē*.

Armour, *s.* زره *zìrh*; سلاح *silāh*.

Armpit, *s.* قولتقى *kòltuk*.

Army, *s.* اردو *òrdü*, عسکر *àssker*.

Aromatic, *a.* قوقولو *kòkulu*.

Around, *ad.* and *pr.* اطرافه ètrāfa,
اطرافده ètrāfda.

Arouse, *v.a.* قالدرومق kàldirmak,
اویاندرومق üyàndirmak.

Arrange, *v.a.* ترتیب دیزمک dìzmeç, ترتیب
ترتیب-et, نظامه قومق tanzīm-et, نظامه
nizāma-kòmak; قرارلاشدرومق kārār-
laşdirmak.

Arrangement, *s.* نظام tertīb, ترتیب
nizām; قرار kārār. [صف sàff.

Array, *s.* نظام tertīb, ترتیب nizām,

Arrayed, *s.* ملبس ghıyılı, کیلو mù-
lèbbèss. [bàkâyā.

Arrears, *s. pl.* بقایا ماندé, ماندé,

Arrest, *s.* حبس hābss; —, *v.a.*
اخذوکرفتا àkhz-u-ghıřft-et;
توقیف تèvkıf-et.

Arrival, *s.* کوش ghèlish, قدوم kùdūm;
وارش vārış, وصول vāsūl.

Arrive, *v.a.* وارمق ghèlmek, وارمق
وارمق, وصول بولمق wāsıl-ol, وصول
wāsıl-bulmak. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تکبر tà“àzzum, تعظم

Arrogant, *a.* متکبر mùtèkèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالدشتمق
kàlkışmak, اوزرینه المق üzérinè-
l-mak.

Arrow, *s.* سهم sèhm, تیر tır, اوق òk.

Arse, *s.* کون kyūn, دبر dùbr, گھت ghyàt.

Arsenal, *s.* طوخانه tòp-khānè.

Arsenic, *s.* سیجان اوتی sìchan-òtu.

Arson, *s.* خانه یاقمق khānè-yàkmaq.

Art, *s.* فن fènn; صنعت sàn“àt;
معرفة mà“rifet; حيله hılè.

Artery, *s.* شاهرطمر shāh-dāmar.

Artful, *a.* حيله باز shèytàn, حيله باز
hılébāz.

Artfulness, *s.* حيله بازلك hılébāzlık.

Artfully, *adv.* حيله ايله hılè-ilè.

Artichoke, *s.* انکنار inghinār; Jerusalem
—, یرالماسی yèr-èlması.

Article, *s.* بند مال māl, متاع màtā“;
بند bend, فقرة fıkra; definite —, حرف
تعريف hārfi-tà“rīf; indefinite —,
ادوات تبهيم èdāti-tébhīm.

Artifice, *s.* حيله hılè.

Artificer, *s.* اهل صنعت èssnāf, اهل صنعت
èhli-sàn“àt.

Artificial, *a.* مصنوع mù-
sànnà“, صنعی sùn“i, یاپمه yāpma, تقلید tākīd.

Artillery, *s.* طوبجی عسکری tòplar, طوبجی
تòpji-“àsskeri; — man, *s.* طوبجی
تòpji. [èhli-sàn“àt.

Artisan, *s.* اهل صنعت èssnāf, اصناف

Artist, *s.* رسام rèsām.

Artless, *a.* حيله سز sàfdérūn; حيله سز
hılèssiz.

As, *c.* چون chūn, چونکه chūnku; *ad.*
ایکن ikèn; as . . . as . . ., قدر kàdr;
as soon as, دیغی کی dighi-ghibi; as
it were, as though, سانکه sànki; as
for, as to, گھلینجه ghèlinjè; as much,
بو قدر bù-kàdr, اولقدر ol-kàdr (ò-);
as much as . . ., قدر kàdr; as well as,
قدر kàdr, گھیبی ghibi.

Ascend, *v.a.* and *n.* چیمق chikmak,
صعودا sù“ūd-et.

Ascendency, *s.* اعتبار nùfūz, نفوذ
اعتبار i“tibār, حکم hùkm.

Ascension, *s.* صعود sù“ūd.

Ascent, *s.* صعود sù'ūd; يوقش yòkush.
 Ascertain, *v.a.* تحقيق tàhkik-et.
 Ascribe, *v.a.* اسنادا issnād-et.
 Ash, Ashes, *s.* كول kyùl; ash-tree,
 ديش بوداق اغاجى dish-bùdāk-aghajī.
 Ashamed, *a.* محجوب màhjüb; to be
 —, *v.n.* اوطنمق ùtānmak.
 Ashore, *ad.* قريه kārāya, قرده kārada.
 Asia, *s.* اسيا assia.
 Asiatic, *a.* اسيالى assiali.
 Aside, *ad.* برطرفه bir-yāna, بريانه bir-
 -tārafā; برطرفده bir-yānda, بريانده
 bir-tārafda; ايرى ayri.
 Ask, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال sù'āl-et;
 استمك isstémek.
 Askew, Alant, *ad.* ارقورى àrkuri (àykiri),
 چارپق chàrpik.
 Asleep, *a.* اويومش ùyuyor, اويويور ùyuyor,
 اويقوده ùykuda.
 Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmaz.
 Aspect, *s.* منظره mānzara; باقش bākish;
 هيئت hēy'èt; نظارت nēzārèt.
 Aspire, *v.n.* كوز ديكمك ghyüz-dikmek,
 املā emel-et. [khār.
 Ass, *s.* اشك èshek, حمار hīmār, خر
 Ass-colt, *s.* صيپه sipa.
 Assail, *v.a.* هجوم hùjūm-et.
 Assailant, *s.* هجومي hùjūmju, هجوم
 ايدن hùjūm-èdn.
 Assassin, *s.* قانلو kānlı, فانل kātīl.
 Assassinate, *v.a.* اولدرمك ùldurmek,
 قتلā kātīl-et, تلفā tēlef-et.
 Assassination, *s.* قتلā kātīl.
 Assault, *s.* هجوم yùruyush, يورويش
 هجوم hùjūm; اوزرينه يوريمك ùzérinē-yù-

rumek, يورويشā yùruyush-et, هجومā
 hùjūm-et.
 Assay, *v.a.* محكه طومتق màhèkkē-tùt-
 mak (mèhènkē), عيارينه باقمق àyā-
 rina-bākmak.
 Assayer, *s.* عيارجى àyyārji.
 Assemble, *v.a.* طويلمق tōplamak, جمعā
 jēm"-et; —, *v.n.* طويلانمق tōplanmak
 -et, جمعā tējēmmu"-et, جمعā jēm"-ol.
 Assembly, *s.* جمعيت jēm"iyyèt.
 Assent, *s.* رضا rizā, موافقت mùwāfakāt
 —, *v.n.* رضا ويرمك rizā-vèrmek
 موافقتā mùwāfakāt-et.
 Assert, *v.a.* ادعا iddi"ā-et, يمك
 dèmek.
 Assertion, *s.* لاقردى làkirdi, سوز sùz
 قول kàvl, ادعا iddi"ā.
 Assess, *v.a.* ويركو ايچون كشفا tà"yīni-
 vèrgū-ichin-kèshf-et.
 Assets, *s. pl.* مال ايله اقچه māl-ilā-ākcha
 Asseveration, *s.* يمين yēmīn.
 Assiduity, *s.* اقدام ikdām.
 Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشان
 chālīshkān.
 Assign, *v.a.* تعيين tā"yīn-et, خصيصā
 tàkhsī-s-et; حوالهā hāwālē-et.
 Assignee, *s.* وكيل vèkīl.
 Assist, *v.a.* ياردمā yārdim-et, معاونتā
 mù"āvenèt-et, امدادā imdād-et; —
 v.n. بولنمق bōlunmak, كلمك ghèl-
 mek, حاضرā hāzir-ol.
 Assistance, *s.* ياردمā yārdim, امداد
 imdād, معاونتā mù"ānē, اعانهā
 vènèt. [mù"āvin, يماق yāmaq
 معاون yārdimji, ياردمجى

Associate, *s.* رفیق ارقداش àrkadash, رفیق
 رفیق قرین kārīn; —, *v.n.* قوگشمق
 kongrshmak, كورشمك ghyàrush-
 mek. ارقداشلقا àrka-dashlik-et,
 اختلاف ikhtilāt-et, الفت ùlfet-et.
 Association, *s.* قومپانیا shirkèt,
 كومپانیا kōmpānya.
 Assuage, *v.a.* تسکینا tèsskīn-et.
 Assume, *v.a.* قبولا kàbūl-
 et; اوزرتنهالمق ùzérinē-almak;
 كيرمن ghirmek.
 Assurance, *s.* تأمينات tè'mināt
 (ا.ت.); اعتماد i'timād,
 يمين yemīn; عارسلق 'arsizlik;
 ثبات sēbāt; سغورتا sīghūrta.
 Assure, *v.a.* تأمينا tè'mīn-et;
 يمينا yemīn-et; امینا emīn-et.
 Asterisk, *s.* اشبو (*) اشارت
 Asteron, *ad.* ارقدسنده àrkassina,
 ارقدسینده àrkassinda;
 اردنده àrdina, اردینده
 ardinda.
 Asthma, *s.* ضیق النفس zīku-'n-nēfess,
 ضیق الصدر zīku-'ss-sàdr.
 Astonish, *v.a.* تعجب ایتدرمك tà-'àj-
 jub-ètīrmek.
 Astonished, *s.* متعجب mùta-'àjjib;
 to be —, *v.n.* تعجبا tà-'àjjub-et,
 شاشمق shāshmak.
 Astonishment, *s.* تعجب tà-'àjjub,
 حیرت hāyrèt. [-sālmak.
 Around, *v.a.* حیرته سالمق hāyrèta-
 Astay, *ad.*, to go astray, *v.n.* يالکش
 یوان طونمن yànglish-yòl-tūtmaq
 (Fānīsh).
 Atangent, *a.* عیقجی sīkījī.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjim.
 Astrology, *s.* علم نجوم "ilmi-nùjūm.
 Astronomer, *s.* اهل هیئت èhli-hèy'èt.
 Astronomy, *s.* علم هیئت "ilmi-hèy'èt.
 Asunder, *ad.* ایکی پارچه iki-pàrcha;
 ایری àyri, منفصل mùnfāssil.
 Asylum, *s.* صیغنه جق یر sīghinajak-yèr,
 ملجا mèljā.
 At, *pr.* نه è, a; ده dé, da.
 Atheism, *s.* انکار بالله inkyār-bì-llāh.
 Atheist, *s.* منکر بالله mùnkir-bì-'llāh.
 Athens, *s.* اتینا àtinā.
 Athletic, *a.* قوتلو kùvvètli, قوی kàwī.
 Atlantic, *s.* بحر محیط غربی bāhri-
 mūhīt-ghàrbī.
 Atmosphere, *s.* کرة هوا kyùré'i-hàwā;
 Atom, *s.* ذرة zèrré. [هوا hàwā.
 Atonè, *v.n.* كفارتا kèfàrèt-et.
 Atonement, *s.* كفارت kèfàrèt.
 Atrocious, *a.* اشنع shènī",
 "eshnà". [shènā"àt.
 Atrociousness, Atrocity, *s.* شناعت
 Attach, *v.a.* باغلامق bāghlamak,
 ربطا rābt-et, بندا bènd-et; — one's self,
 علاقه باغلامق bāghlanmak, علاقه
 "ālāka-et.
 Attaché, *s.* معیت مأموری (French)
 mà"iyyèt-mémūri. [māhābbèt.
 Attachment, *s.* محبت "ālāka,
 Attachment, *s.* علاقه
 Attack, *s.* نوبت nùbèt, هجوم hùjūm;
 ظهور zùhūr, اصابت issābèt; —, *v.a.*
 علیه چیقشمق hùjūm-et; هجوم
 "àlèyhina-chīkīshmak; اصابتا issā-
 bèt-et, ظهورا zùhūr-et.
 Attain, *v.a.* بالغ او wāssīl-ol;
 اصل او wāssīl-ol;

Augury, *s.* فال fal.
 August, *s.* اغستوس àghosstoss; —, *a.*
 سامى sāmī, "آلي" ālī.
 Aunt, *s.* (paternal) حاله hālā; (mater-
 nal) تيزه tēyzē; (uncle's wife) ينگه
 yēnghe. [sā"adé.
 Auspices, *s. pl.* مساعده sāyē, سايه sāyē.
 Auspicious, *a.* مساعد mùssā"īd.
 Austere, *a.* سرت طبيعتلو sert-tābī"ātli;
 رياضتو riyāzātli.
 Austerity, *s.* رياضت riyāzāt.
 Australia, *s.* اوستراليا Àustrālia.
 Austria, *s.* اوستريا Àvstria. [bēr.
 Authentic, *a.* معتبر mù"té-
 صحيح sāhīh.
 Authenticity, *s.* صحت shhāt.
 Author, *s.* باعث bā"iss, بادى bādī,
 مصنف mù"ēllif, مؤلف mù"ēllif; صنع
 sānī.
 Authoritative, *a.* امرانه āmirānē.
 Authority, *s.* حاكم kùkm, امر èmr; حاكم
 hakim, امر āmir, ضابط zābit; ان
 م، مآذونيت rùkhaāt; رخصت
 mè"zūniyyèt; برهان sēned, سند
 burhān.
 Authorization, *s.* رخصت izn, اذن
 rukhaāt; مآذونيت mè"zūniyyèt.
 Authorize, *v. a.* اذن ويرمك izn-vèrmek,
 ترخيصا tèrkhiss-et.
 Autumn, *s.* صوك بهار sòng-
 گوز ghyüz, فصل خريف fāsli-khàrif.
 Autumnal, *a.* خريفى khàrifī.
 Auxiliary, *s.* ياردمجى yārdimji.
 Avail, *v. a.* فائدا fā'idé-et; — one's self
 of, *v. a.* قبول kabūl-et. [الدە èldé.
 Available, *a.* حاضر hāzir, موجود mèvjūd,

Avalanche, *s.* (French) جينغ chēgh.
 Avarice, *s.* خست khissèt, خسيسلك
 khāssīsalik.
 Avaricious, *a.* خسيس khāssīs.
 Avenge, *v. a.* انتقامنى المق intikāmini-
 almak; — one's self, *v. n.* انتقام المق
 intikām-almak.
 Average, *a.* وسط wāssat, اورته òrta; on
 an —, بربرى اوستنه bir-biri-üstuna.
 Averse, *a.* راضى دكل rāzi-dīghil.
 Aversion, *s.* عدم رضا "ādēmi-rizā;
 نفرت nèfrèt.
 Avoid, *v. a.* قاچنمق kàchinmak, صاقنمق
 sàkinmak, چكنمك chēkinmek.
 Avow, *v. a.* اعترافا i"ti-
 rāf-et, اقرارا ikrār-et.
 Awake, *a.* اويانق uyānīk; —, *v. a.*
 اوياندرمق uyānīmak; —, *v. a.*
 اويانديرمق uyāndirmak.
 Award, *s.* قرار kārār, حكم hùkm.
 Aware (to be), *v. n.* خبرى او khābēri-òl;
 (to become), خبر المق khāber-almak.
 Away, *ad.* اوزاغه üzāgha, اوزاقدە
 üzākda; to do — with, قالدريمق
 kaldirmak.
 Awful, *a.* فوق قانچلو kòrkunju.
 Awhile, *ad.* بروقت bir-wākīt, براز
 bir-az.
 Awkward, *a.* ياقشمز yākishmaz,
 ياقشقسز.
 Awl, *s.* بيز bīz. [yākishksiz.
 Awning, *s.* تئته tēnta.
 Awry, *a.* چارپق chàrpīk.
 Axe, *s.* بالطة bāltā.
 Axis, *s.* محور mihver.
 Axle, *s.* دنكل dīnghil.
 Azure, *a.* اجق مائى àchīk-mā"ī (māvi),
 كوك مائيسى ghyük-mā"īssi (māvīssi).

Barbarian, *s.* وحشی آدم türk, [sizlik.
vâshî-âdam.

Barbarity, *s.* انسانیتسزلك insāniyyèt-

Barbarous, *a.* انسانیتسز insāniyyètsiz ;
کبا kâba, تربیتسز tèrbiyyéssiz.

Barber, *s.* بربر bèrbèr.

Barberries, *s.* عنبربارس "ànbèrbāriss.

Bard, *s.* شاعر shā"ir.

Bare, *s.* اچق çiplak ; اچق àchik ;
قور kùru ; —, *v.a.* اچمت àchmak.

Barefoot, *ad.* یالین ایاق yālin-āyak.

Barely, *ad.* کوچ بلا ghyùch-bèla.

Bargain, *s.* بازارلق pàzarlık ; —, *v.n.*
بازارلق pàzarlık-et.

Barge, *s.* صندال màghona ;
سندال, فلوته filika.

Bark, *s.* اغاج قیونى aghaj-kàbughu ;
ناوی navi ; —, *v.n.* حاولمت hàw-
lamak ; —, *v.a.* قیونى صویمت kà-
bughuvu-sòymak.

Barley, *s.* ارپه àrpa.

Barn, *s.* انبار ànbar.

Barometer, *s.* هوا ترازوسى hàwa-tèrāzissi.

Baron, *s.* بر لقب bìr-làkb.

Baronet, *s.* بر لقب bìr-làkb.

Barracks, *s.* قشلا kishla, قشلاغ kishlāgh.

Barrel, *s.* فوجى fichi, واريل vāril ; gun-
barrel, تفنكك تیمورى tūfèghing-
-dèmiri ; double-barrel gun, چفته
çifté-tūfék.

Barren, *s.* چول çul, قسر kisser ;
خیرسز khàyrsiz ; محصور mahsùlsiz.

Barricade, *s.* برنوع مانع دیوار bir-nev"i-

Barrier, *s.* قیو kàpi. [māni"-dūwār.

Barrow, *s.* ال عربسى àl-"Arabassi.

Barter, *s.* ترانپه trānpa, دیکش dighish ;
v.a. and *n.* ترانپه trānpa-et, دیکش
dighish-et.

Base, *s.* کرسی kyürsi ; قاعدہ kâ"ide ;
—, *a.* الحق alchak.

Base-line, *s.* ضلع معلوم dâl"i-mâ"lūm.

Bashful, *a.* محجوب màhjüb, اوطانغاج
ùtānghàch.

Bashfulness, *s.* حجاب hijāb.

Basin, *s.* چناق çanak, کاسه kyässé ;

Basis, *s.* اساس èssāss. [حوض hàwz.

Basket, *s.* سبد sèped, کوفه kyùfé.

Bason, *s.* لکن lèghen.

Bassora, *s.* بصره bàssra.

Bastard, *s.* and *a.* پیچ pich.

Bastinado, *s.* طیاق dāyak.

Bastion, *s.* طابیه tàbiya.

Bat, *s.* چومت çòmak ; یراسه yèrassa.

Bath, *s.* حمام hàmmām (hāmām).

Bathe, *v.n.* صویه کیرمک sùva-ghirmek ;
یقامت yikanmak ; —, *v.a.* یقامت
yikamak.

Battalion, *s.* تابور tàbur.

Batter, *v.a.* دوکمت dùghmek.

Battery, *s.* طابیه tàbiya.

Battle, *s.* جنگ jènk, غوغا (kàwgha),
محرابه mùhàrèbé. [bàghirmak.

Bawl, *v.n.* حیقرمت hàykirmak, باغرمق

Bay, *s.* (gulf) کورفز kyürfez ; (tree) دهنه
dèfné ; (colour) دورو dōru.

Bayonet, *s.* سوبکی sùnghyu.

Be, *v.n.* اولمت òlmak ; بولمت bülun-
mak, موجود أو mèvjūd-òl.

Beach, *s.* یالی کناری yāli-kènāri.

Beacon, *s.* علامت nishān, نشان "àlāmèt.

Bead, *s.* تسييح دانه سي tèsbīh-dānéssi;
beads, *s. pl.* تسييح tèsbīh.
Beak, *s.* بورون bürun, غاغه ghàgha;
امزك èmzik.
Beam, *s.* (of wood) كرش kīrish; (of
light) شعاع shū“ā”, پرتو pèrtèv.
Bean, *s.* (broad) باقله bākla; (kidney)
فصوليه fàssūlya.
Bear, *s.* آيو àyi; —, *v.a.* قالدرمى
kaldirmak; طيانمق dāyanmak,
چمك chèkmek, تحملما tàm-
mul-et; (fruit, &c.) ويرمك vēr-
mek; (children) طوغرمى dōghur-
mak; to bear in mind, درخاطرا dèr
Beard, *s.* صقال sàkal. [khātir-et.
Bearer, *s.* حامل hāmīl, داربده dārendé.
Bearing, *s.* (direction) جهت jihèt,
كرته kérté; (armorial) ارمة arma.
Beast, *s.* حيوان haywān.
Beastliness, *s.* مردارلق mürdārlik.
Beastly, *a.* مردار mürdār.
Beat, *v.a.* دوكمك dūghmek; (over-
come) بوزمق bōzmaq, التا Alt-et.
Beating, *s.* طياق dāyak. [dīlbēr.
Beautiful, *a.* دلبر dīlber, گوزل ghyūzel.
Beauty, *s.* گوزللك ghyūzèllik; حسن
Beaver, *s.* قوندوز kùnduz. [hūssn.
Becalmed, *a.* (to be) روزگارمنز ياتمق
rūzghyārsiz yātmak.
Because, *c.* زيرا zīrā, چونکه chūnku,
شوسببدنکه shū-sèbebdān-ki.
Beckon, *v.n.* اشارتا ishāret-et.
Become, *v.n.* اولمق olmak; (suit)
ياقشمق yākishmak.
Bed, *s.* يتاق yatak, دوشك dùshek;

(stratum) طبقة ṭabaka; (of flow)
تخته tākhta.
Bedridden, *a.* کوترم kyuturum.
Bedroom, *s.* يتاق او طه سي yatak odası
Bedstead, *s.* کره وت kèrévet.
Bee, *s.* بال اريسي bal-arissi, اري ari.
Beech, *s.* گولگن ghyūlghèn,
Beef, *s.* صيفراتى sighir-èti.
Beehive, *s.* اري قواني ari-kōwāni.
Beer, *s.* اريه صويى arpa-sūyu, بيرة
Bees'-wax, *s.* بالمومى bal-mumu.
Beet, Beetroot, *s.* پانجار pānjār.
Beetle, *s.* (insect) بوجك bīj
(fullers', &c.) ديبك الى dībèk-əl
Before, *pr.* (in front) اوکنده ingū
اول ingunda; (in time) اول
dan-èvvəl; —, *ad.* اول èv
مقدم mùkladdım, مقدا -mük
dēmā; ایلرو ileri.
Beg, *v.a.* استمك istémek, مک
dīlémek; —, *v.n.* ديلنمك dilen-
Beget, *v.a.* حاصلما hāssil-et, ث
irāss-et; (procreate) ياتمق yātmak,
پيداما pèydā-et.
Beggard, *s.* ديلنجى dīlənji.
Begin, *v.a. and n.* باشلامق bāshlam-
Beginning, *s.* باش bāsh; لانجى
bāshlanghāj; اول ابتدا ibtidā, èv
Behaviour, *s.* طور و حرکت tāv
-hàrékèt, اطوار atwār, حرکت
rékèt.
Behead, *v.a.* باشنى كسمك bāsh
kèssmek, بويوننى اورمق bōyūn-
-wūrmak.
Behind, *pv.* اردينه ardina, نده

arkassina, ارقه سنده; arkassina;
 ghèrissina; كيروسنه; ghèrissina;
 —, ad. كيريسنه; ghèrissina;
 ghèrida, وراده; ghèrida;
 ghèch; to be كچه; ghèch;
 ghèch-kàlmak; كچه كلمق; ghèch-kàlmak;
 yètishémamek. يتشمامق; yètishémamek.
 balmak, كورمك; balmak;
 ishta, استه; ishta;
 shèy; كاشن; shèy;
 mèn'jūd, واراوكن; mèn'jūd;
 vārlik, وجود; vārlik;
 mèn'jūdiyyèt, كون; mèn'jūdiyyèt;
 kèynūnèt. كينونت; kèynūnèt.
 Allah, الله; Allah.
 dughmek, دوكمك; dughmek.
 ghèghirmek, ككرمك; ghèghirmek;
 ghèyirma, كيرمه; ghèyirma.
 mūhāssera-et, محاسره; mūhāssera-et.
 Bèljikali, بلجيقالو; Bèljikali.
 Bèljika, بلجيقا; Bèljika.
 imān, ايمان; imān.
 imānmak, اينانمق; imānmak;
 kùlak-vèrmek, قولق ويرمق; kùlak-vèrmek;
 imān-et, ايمان; imān-et.
 mù'min, مؤمن; mù'min.
 chāng; (small) چانك; chāng;
 chingharak; (of a time-
 zil. زل; zil.
 chingharak-āsān-ēhli-sān"āt, چنغراق اصان اهل صنعت; chingharak-āsān-ēhli-sān"āt.

Belligerent, a. and s. محارب; mūhārib.
 Bell-man, s. دلال; tèllāl.
 Bell-metal, s. توج or توج; tūj (tūnch).
 Bellows, s. كورك; kyūruk.
 Belly, s. فارن; karn.
 Belong, v.n. مخصوص او; màkhsūs-òl;
 متعلق او; mùta"àllik-òl;
 منسوب او; mèn'sūb-òl.
 Beloved, a. عزيز; "azīz;
 سوگيلو; sèvghili;
 (mas.) معشوق; mà"shūk;
 (fem.) معسوقه; mà"shūka.
 Below, pr. التنه; Altina, التنده; Altinda;
 الت ياننده; Alt-yànina,
 الت ياننده; Alt-yàninda;
 تحتنه; tàhtina, تحتنه;
 tàhtinda; زيرنده; zīrina,
 زيرنده; zīrinda;
 —, ad. الته; Alta,
 الت ياننده; Alt-yàna,
 الت ياننده; Alt-yànda;
 زيرده; zīrda;
 اشاغهي; Ashàghi,
 اشاغه; Ashàghida.
 Belt, s. (strap) قايش; kàyish;
 (waist-band) كمر; kèmer,
 قوشاق; kùshak.
 Bench, s. صرة; sira, بيكه; pèyké;
 (carpenter's, &c.) دستگاه; dèstghyāh
 (tèzghyāh).
 Bend, v.a. اكمك; èghmek;
 —, v.n. اكمك; èghilmek,
 چاريلمق; chàrpilmak;
 bend down, v.a. ياترمق; yàtirmak;
 — —, v.n. ياتمق; yàtmak.
 Beneath, pr. التنه; Altina, التنده; Altinda;
 مادوننده; mā-dūnunda;
 — one's notice, دكمز; dèghmàz;
 — one, ياقشمز; yàkishmàz.
 [vèlī-ni"mèt.
 Benefactor, s. افندي; èfendi,
 ولي نعمت; v. Beneficence, s. احسان; ihsān.
 Beneficent, a. كريم; kèrim.

Beneficial, *a.* يارار yārār; to be —, *v.n.*
يارامق yāramak.
Benefit, *s.* خير khàyr, ايولك iyilik,
منفعت mènfa“at; احسان ihsān,
نعمت ni“mèt; —, *v.a.* يرامق yāra-
mak, فائدة fā'idé-et; — by, *v.n.*
فائدة كورمك fā'idé-ghyèrmek.
Benevolence, *s.* خيرانديشك khàyr-
èndishlik. [-èndish.
Benevolent, *a.* خيرانديش khàyr-
Benign, *a.* خيرلو khàyrli.
Benignity, *s.* شفقت shàfakat.
Benumbed, *a.* اويوشمش üyushmush,
اويوشق üyushuk; to be —, *v.n.*
اويوشمق üyushmak; (with cold)
دونغمك dòngmak.
Bequeath, *v.a.* وصيتا vwàssiyyet-et.
Bequest, *s.* وصيت vwàssiyyet.
Bereft, *a.* محروم màhrūm.
Berry, *s.* يمش yèmiş, دانه dāné (tāné).
Berth, *s.* يير yér; (employ) خدمت
khèdmèt (hizmet).
Beseech, *v.a.* يالوارمق yalvarmak, رجا
rijā-et, نيازا niyāz-et.
Beset, *v.a.* اطرافنى المق ètrāfini-almak,
كوشاتمق kùshàtmak, هجوم hùjūm-et.
Beside, *pr.* ياننه yànina, ياننده yàninda,
يانى باشنقه yāni-bāshinda.
Besides, *pr.* دن بشقه dan-bāshka,
دن فضله dan-mā“adā, دن ماعدا
-fāzla; —, *ad.* اندن بشقه andan-
bāshka, بوندن بشقه bündan-bāshka,
Besiege, *v.a.* محاصره mūhāssara-et. [&c.
Bespeak, *v.a.* اصمارلمق issmārlamak,
سپارش sipārish-et.

Bessarabia, *s.* بوجاق būjāk.
Best, *a.* الك ايو èng-iyi, الك اعلا èng-à“
Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, اما
in“ām-et. [باحتا bāhss
Bet, *s.* بحث bāhss; —, *v.a.* and
Betray, *v.a.* خائنتقا khā'inlik
خيانتا khīyānèt-et. [kyāh
Betroth, *v.a.* عقدا “àkd-et, نكاح
Better, *a.* دها كوزل dāhà-iyi, دها ايو dā
ghyüzèl, دها اعلا dāhà-à“là.
Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àrassi
اراسنده àrassinda; بيننه bèyni
بيننده bèyninda; مابيننه mābèyni
ماابيننده mābèyninda; —, *ad.* ا
àraya, اراده àrada; مابيننده mābèyn
Bevel, *s.* Beveled, *a.* شيو shèv.
Beware, *int.* صاكن sàkin; —, *v.*
صاكنمق sàkininak.
Bewilder, *v.a.* شاشيرتمق shashirtmak.
Beyond, *pr.* اوته سنه ütéssiné, سنده
ütéssindé; —, *ad.* اوته üté, اوته
ütéyé, اشورى ashiri
Bias, *s.* ميل mèyl; عدول “ūdūl.
Bible, *s.* كتاب الله kitābu-'llāh (Go
book. [ويرمك vèrm
Bid, *v.a.* امرا èmr-et; (at a sa
Bier, *s.* تابوت tābut.
Big, *a.* بيوك biyuk, ابرى iri, جهمان
kòjamān; (— with child) كبه ghèl
Bight, *s.* كورفز kyürfez, قوى kòy
Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mù
Bigotry, *s.* تعصب tà“àssub. [“àss
Bile, *s.* صفرا sàfrā (sāfra).
Bilge, *s.* سنتينه sèntina; bilge-wat
سنتينه سوي sèntina-sūyu.

Blab, *s.* بوش بوغاز *sàfrāvī*; صفراوی *sàfrāvī*; —
v.n. بوش بوغازلقا *sàfrassi-kàbarmish*.

Blab, *s.* (account) دفتر *dèfter*, بوصله *püssla*;
 (for advertising) یافته *yàfta*;
 (bird's —) غاغه *ghàgha*; (for cutting)
 تھویل *tàhvīl*; — of exchange, تحویل *tàhvīl*;
 (cheque) حواله *hàwālê*; —
 of parcels, بوصله *püssla*; exchequer
 خزینہ تحویلی *khàzīnê-tàhvīli*.

Blab, *s.* تحویل مساری *tàhvīl-*
msāri.

Blab, *s.* (note) بوصله *püssla*, تذکرہ *tàzkirê*;
 كوتك *kyùtuk* or كوتك *kyùtuk*;
 قوناق (—) *kònak*; —, *v.a.* قوناق
 قوناق *kònak-et*. [*nāma*.

Blab, *s.* (French) عشقنامه *ashk-*
anbar.

Blab, *s.* باغلامق *bàghlamak*; (—
 جلدلمك *jıldlémek*; قابلق *qàblmaq*.
 [*kàb.*

Blab, *s.* (of a book), جلد *jıld*, قاب *qàb*.
 كاین اغاجی *kàyn-aghajı*.

Blab, *s.* قیش *küşh*.

Blab, *s.* اوکسه *ùksê*. [*lādèt.*

Blab, *s.* ولادت *dòghush*, طوشش *dòghush*.
 ولادت کونی *vèlādèt-ghyùnu*.

Blab, *s.* كورك *pèksémèt*, پکسمات *pèksémèt*.
 کالیته *kàlyèta*.

Blab, *s.* تنصیف *tànsif-et*.

Blab, *s.* کبسه *kèbissa*.

Blab, *s.* (piece) پارچه *pàrcha*; (— of a
 قطارمه *ghèm*, قنطارمه *kàntàrma*.

Blab, *s.* قانجق *kànjik*.

Blab, *s.* اصرمق *issirmak*.

Blab, *s.* اجی *ajı*.

Blab, *s.* بوش بوغاز *bòsh-bòghāz*; —,
v.n. بوش بوغازلقا *bòsh-bòghāzlik-et*.

Black, *a.* قره *kàra*, سیاه *siyah*; —, *s.*
 (negro) عرب *àrab*.

Blackamoor, *s.* عرب *àrab*.

Blackberry, *s.* بوکرتلن *bùghurtlèn*.

Blackbird, *s.* قره طاوق *kàra-tāwuk*.

Blackboard, *s.* درس تخته سی *dèrss-*
tàhtassi. [*kyùlkhāni*.

Blackguard, *s.* کولخنی چاپقین *chàpkın*.

Blackguardism, *s.* چاپقینلق *chàpkınlik*.

Blacking, *s.* قوندیره بویاسی *kùndura-*
bòyassi. [*dèmirji*.

Blacksmith, *s.* تيمورجی or سمیرجی *demirji*.

Bladder, *s.* سدیک قاوغی *sıdik-kàwu-*
ghu; (gall —) عود *ūd*.

Blade, *s.* (sword —) ناملو *nāmlı*;
 (knife —) اغز *aghz*; (shoulder —) كورك
kyùrèk; (grass —) يپراق *yàprak*.

Blame, *s.* (fault) قباح *kàbāhat*; (cen-
 sure) ازار *azār*; —, *v.a.* قباح
 ازارلق *kàbāhat-bùlmak*, ازارلق
 ازارلق *tà'yīb-et*.

Blank, *a.* بوش *bòsh*; (without ball)
 قورشونسز *kùrshunsuz*; point-blank,
 تام منزل *tāmm-menzil*; to fire with
 blank cartridge, قورو صیقى به اتمق
kùru-sikiya-àtmak; —, *s.* (space)
 بوش یر *bòsh-yèr*.

Blanket, *s.* فانه یورغان *fānèla-yùrghàn*.

Blaspheme, *v.a.* سبا *sèbb-èt*.

Blasphemy, *s.* کفر *kyùfr*.

Blaze, *s.* علو *àlev*; — *v.n.* علولمك
 علولمك *àlevlènnek*.

Bleach, *v.n.* اغارمق *agharmak*, بیاضلمق

- bèyazlanmak; — *v.a.* اغارتقى *aghart-*
mak.
- Bleacher, *s.* چرىجى *chirpiji.*
- Bleed, *v.n.* قانامق *kānamak*; —, *v.a.*
قانالمق *kān-almak.* [لكه *lèkè.*
- Blemish, *s.* عيب *‘àyb,* سقط *sàkat.*
- Bless, *v.a.* (man to man) خير دعا *khàyri-*
dà‘ā-et; (man to God) شكرا *shùkr-*
et; (God to man) خير نصيب ايملك *khàyr-*
nàssīb-èylémek.
- Blessing, *s.* (prayer) خير دعا *khàyri-*
dà‘ā; (fruits of God's goodness)
بركت *bèrèkèt.*
- Blind, *a.* كور *kyùr,* اعمى *‘àmà*; —, *v.a.*
كور *kyùr-et.*
- Blister, *s.* (of the skin) قبارجق *kābarjik*;
(vesicatory) ياقى *yàki*; —, *v.n.* قبارمق
kābarmak; — *v.a.* قبارتمق *kābart-*
mak.
- Block, *s.* (block of stone) طاش *tāsh*; (of
wood) كتوك *kyùtuk*; (mould) قالب
(*kālip*); — *v.n.* قپامق *kāpamak,*
طيقامق *tīkamak.*
- Blockade, *s.* محاصرة *mū-*
hāssara; —, *v.a.* ابلوقه *àbloka-et.*
- Blockhead, *s.* اشك *èshèk.*
- Blood, *s.* قان *kān.*
- Blood-horse, *s.* جنس ات *jīnss-àt.*
- Bloodshed, *s.* سفك دما *sèfki-dèma.*
- Blood-vessel, *s.* طمر *dāmar.*
- Bloody, *a.* قانلو *kānli.*
- Bloom, Blossom *s.* چىچك *chichek*; —,
v.n. چىچك اچمق *chichek-àchmak.*
- Blot, *v.a.* مركب طملاتمق *mùrèkkèb-*
dāmlatmak; —up, قوروتمق *kùrut-*
mak; — out, چيزمك *chizmak*
بوزمق *bòzmaq,* ترقين *tèrkīn-et.*
- Blow, *s.* چالش *chālsh,* اورش (*wùrush*)
— of the fist, مشته *mūshat*; (of
fortune) فلاكت *fèlākèt*; (injury)
زهرار *zèrar*; تكمه *tèkmè.*
- Blow, *v.n.* (wind) اسمك *èssmak*
(mouth or bellows) اوفلمق *ùflém*
(flower) اچمق *àchmak*; — of
nose, بورنى سلمك *bùrnun-u-silmak*
سومكورمك *sùmkyurmek.*
- Blow up, *v.n.* پاتلامق *pàtlamak.*
- Bludgeon, *s.* صوپه *sòpa.*
- Blue, *a.* (light) مائى *mā‘ī (māvi),* كوك
ghyùk, كوك مائيسى *ghyùk-mā-*
(māvissi); (deep) لاجورد *lājivèrd.*
- Blunder, *s.* ياكلش *yàngālish (yānā-*
sèhv, خطا *khātā*; make a
ياكلمق *yàngālmak (yàngālmak).*
- Blunderbuss, *s.* قرة بينه *kārabīna.*
- Blunt, *a.* كور *kyùr,* كسمز *kèssmāz*; (p
spoken) لاقرديسى صاقمنز *lākirdiss-*
sākinmāz.
- Blush, *v.n.* قزارمق *kizarmak.*
- Boar, *s.* ار كك طوكز *èrkek-dònguz (d-*
muz), ازولى طوكز *azūli-dòmuz.*
- Board, *s.* نخته *tākhta*; (food) ت
yèmèk, ييه جك *yèyéjek*; on board,
and *pr.* كميدة *ghèmiyé,* كمى يه *ghèmiyé,*
- Boast, *v.n.* اوكنمك *ùghènnek.* [m
Boat, *s.* قايق *kāyīk*; فلوقه *fālika,* ال
Boat-hook, *s.* قانجه *kānja.* [sān
Boatswain, *s.* پورسون *pòrsun.*
- Body, *s.* (man's living —) وجود *vùj-*
bèden, كوده *ghyùwdé*; (dead

جسم (substance) جسد (jessed) ;
 (troop) طاقم (tākīm), سوری (sūru),
 کومہ (kyūmē).
 Bag, s. بتاق (batak), بتاقلق (bataklik).
 Bacteria, s. جہ (ché).
 Bahamian, s. and a. چہ لو (chéli).
 Bahian, s. چبان (chibān); —, v.n. قایناتق
 (kāynat-mak); سودہ پشمک (sūda-pish-
 mak); —, v.a. قایناتق (kāynat-mak);
 حاشلمس (hāshlamak), سودہ پشورمک
 (sūda-pishirmek).
 Baked meat, s. صویش (sūyush).
 Baker, s. قرغان (kāzghān) (kāzan).
 Baker-maker, s. قرغانچی (kāzganji).
 Balastrous, a. فرطونہ لو (shāmatali),
 فریادی (shāmata).
 Balastrousness, s. شماتہ سرتلک (sērtlik),
 شماتہ (shāmata).
 Bald, a. جور (jēssūr), جسارتلو (jēssārētlī),
 یگیت (yīghit).
 Baldness, s. جسارت (jēssārēt).
 Balster, s. یصدق (yāssdik).
 Ball, s. سورگی (sūrgū), سورمہ (sūrmē);
 (large nail) انکسر (ēnkser), جواتہ (jāwāta),
 پرنو (pēno).
 Barrel, s. خمیرہ (khūmbara) (kūmbara).
 Barrel-bard, s. اوزرینہ طوپ اتمق (ūzērinē-
 tōp-ātmak).
 Barrel-bardier, s. خمیرہ چی (kūmbaraji).
 Bombardment, s. طوپ و خمیرہ ایله
 اورمق (tōp-vē-khūmbara-ila-wūr-
 mak). [gēchmaz.
 Bomb-proof, a. خمیرہ کچمز (khūmbara-
 kēchmaz).
 Bomb-shell, s. خمیرہ (khūmbara).
 Bombard, s. تحویل (tāhvīl), تمسک (tēmēssuk);
 زنجیر (zīnjir), صارغی (sārgī), ایپ (ip).

Bone, s. کموک (kēmik).
 Bone-setter, s. جیقچی (jērreh), چیقچی
 (chīkīkji), قیرقچی (kīrīkji).
 Book, s. کتاب (kitāb).
 Bookbinder, s. مجلد (mūjellid).
 Bookseller, s. کتابچی (kitābji); (of
 Corans) صحاف (sāhhāf).
 Boom, s. سرن (sēren).
 Boot, s. چزمہ (chizma); —, v.a.; what
 boots it? نه فائدہ سی وار (nā-faidassi-
 vār).
 Bootmaker, s. پاپوچی (pāpuchji). [vār.
 Booty, s. یغما (yāghma), غنیمت (ghānī-
 mēt).
 Border, s. کنار (kēnār); (frontier) سرحد
 (sēr-hādd), سنورباشی (sinīrbāshi).
 Bore, s. (of a gun) چاپ (chāp), دلیک
 (dēlik), اغز (āghz); (troublesome fellow)
 ثقیل حریف (sākīl-hērif); —, v.a.
 صقندی (dēlmēk); (trouble) دلمک
 (dēlmēk), ویرمک (sīkindi-vērmek).
 Born, a. طوغمش (dōghmush); to be —,
 v.n. طوغمق (dōghmak).
 Borrow, v.a. اودنج المق (ūdunj-ālmak),
 استقراضا (isstīkrāz-et).
 Borrower, s. اودنج الی (ūdunj-ālān).
 Bosnia, s. بوسنه (Bōssna).
 Bosnian, a. and s. بوسنه لو (Bōssnālī).
 Bosom, s. کوس (ghyukss), قوین (kōyn),
 سنیه (sīnē). [kālēssi.
 Bosphorus, s. چناق قلعه سی (chānak-
 qalēsi).
 Botany, s. علم نباتات (ilmi-nēbātāt).
 Botch, v.a. بوزمق (bōzmaq).
 Both, pr. ایکسی (ikissi); —, c. هم
 (hēm) ... vē-hēm.
 Bother, s. صیقندی (sīkindi); —, v.n.

صیقندی ویرمک sîkindî - vîrmek,
تعمیرا tâ"jîz-et. [pûtka].
Bottle, *s.* شیشه shîshé; wine —, پوتقال
Bottom, *s.* دیب dîb; (fundy) کوت
Bough, *s.* دال dâl. [ghyât].
Bounce, *v.n.* صجرامق sîchramak.
Bound, *s.* حد hàdd, پایان pâyân, صوک
sòng, بوجاق bùjak, اوج ùj.
Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sînir.
Bounteous, Bountiful, *a.* برکتلو bòl, بول
bèrékètlî; الی اجق jàmèrd, جومرد
èli-àchîk, سخا sàkhî, سخاوتلو sàkhâ-
vètlî.
Bounty, *s.* انعام in"âm, احسان
sàkhâ, سخاوت sàkhâvèt.
Bouquet, *s.* (French) چیک دمتی
chîchek-dèmetî.
Bow, *s.* (in reverence) باش اکمه
-égâmé, باش کسمه bîsh-késsmè;
(weapon) یای yây; (of a ship) باش
bîsh; —, *v.n.* باش اکمک bîsh-
égâmek; باش کسمک bîsh-késs-
mek; — down and worship, سجده
séjdé-et.
Bowels, *s. pl.* بغرضق bāghîrsak.
Bower, *s.* مهتابیه mèhtābîvyè.
Bowie-knife, *s.* بچاق bîchak.
Bowl, *s.* چناق kyāssé, طاس tās, چناق
chānak; (wooden) قوآته kāvātā;
(of a pipe) لوله lūlé.
Bowline, *s.* بورینه bōlina, بولینه
bōrina.
Bowsprit, *s.* جوادره jāvādirā.
Bowstring, *s.* کرش kîrish, ز zîh.
Box, *s.* (chest) صندوق sânkîk; (desk)
قوتی chékméjé; (small) چکمجه

kûtû; (on the ear) شمار shâm
شیر sîlî (sîlé); (wood) شیر
chîmshîr; (of instruments) چ
[ghâ]
ùsstuj (ùsstunj).
Boxing, *s.* مشتہ غوغاسی mùsh-tā-kā
Boy, *s.* اوغلان òghlān, چوجق chòj
Boyhood, *s.* چوجقلق chòjçukluk.
Boyish, *a.* چوجق کبی chòjçuk-ghîbî.
Brace, *s.* (pair) چفت chîft; (tie)
باشاق kùshak; (of a ya
bràssa; braces (for trouse
اصقی asskî.
Bracelet, *s.* بلزک bilézik.
Braid, *s.* شرید shèrid; خرج khàrj;
v.a. اورمک ùrmek.
Brain, *s.* بین béyn, دماغ dîmāgh.
Bramble, *s.* چالی chālî.
Bran, *s.* کپک kèpek.
Branch, *s.* دال dâl; (of a road, &
قول kòl; (of a family, science, &
شعبه shù"bè, فرع fèr".
Brandy, *s.* راقی rāki.
Brasier, *s.* باقرجی bākîrjî; منقال mā
Brass, *s.* پرنج pîrinj. [gh
Brassfounder, *s.* دوکیچی dūkūjū.
Brave, *a.* یکیت yîghîit, جسور jèssūr.
Bravo, *int.* افرین āfērîn (āfērîm).
Bray, *v.n.* اکرمق āngîrmak. [mā
Brazen, اوتانمز ùtānmz; پرنجدن pîrinjden
بازنجی bākîrjî, باقرجی bākîrjî.
Brazilwood, *s.* بقام bākkām. [(kλzanj
Bread, *s.* نان عزیز (èkmek), اتمک
"āzîz. [“ār
Breadth, *s.* ان en, انلواک ènlîlik, رض
Break, *v.a.* قیرمق kîrmak; — of

kòp̄armak; — a promise, قوبارمق
 khùlf-et; — a treaty, نقصا
 k̄irilmak, قيرلمق, v.a. —, s. k̄irmak, قيرمق
 k̄essilmek, كسلك, قويمق k̄op̄mak
 k̄ahwālti, قهواتى, s. Breakfast
 s̄inē, سينه, ghyùkss, كوكش, s. Feast
 mēmē, ممة (seat)
 sip̄er, سپر, s. Framework
 nēfess, نفس, s̄oluk, صولوق, s. Breath
 s̄olmak, صولمق, v.a. نفس المق
 tēnēffuss-et, تنفسا, s. Refreshment
 s̄olmakluk, صولومقلىق, s. Breathing
 p̄otur, پوطور, shālwar, شلوار, s. Breeches
 j̄inss, جنس, s̄oy, صوى, s. Breed
 yāvri-v̄ermek, ياورى-ويرمق, v.a. تورتىمق
 t̄urēmek; —, v.a. تورتىمق
 hāssil-et, حاصل, s. يتشدرمق
 t̄er-ghēv̄rēk, تربيه لو, a. well-bred
 t̄er-ghēv̄rēk; good breeding, s. تربيه
 t̄er-ghēv̄rēk
 r̄uzghyār, روزگار, s. breeze
 (light —) r̄uzghyār; (fresh —)
 khāfif-r̄uzghyār; (fresh —)
 s̄iki-r̄uzghyār, صيقى روزگار
 ikhwān, اخوان, s. brethren
 b̄erāt, برات, s. Brevet
 k̄issalik, قصدىق, s. brevity
 ārp̄a-s̄ūyū, ارپه صوبى ياپمقلىق, v.a. arpa
 b̄irāji, بىراجى, s. Brewer
 [yāp̄maklik] b̄irāji
 ārp̄a-s̄ūyū-fabrikassi, ارپه صوبى فابرىقاسى, s. Brewery
 r̄ishv̄t, رشوت, s. Bribe
 r̄ishv̄t-v̄ermek, رشوت-ويرمق, v.a.
 t̄ughla, طوغله, s. Bridle
 [d̄iwārji] t̄ughla
 yāp̄ji, ياپجى, s. Broker
 gh̄elin, گلين, s. "arūs, عروس

ghyùwèghi, كويكى, s. Bridegroom
 kyùpru, كوبرى, s. Bridge
 b̄ashlik, باشلىق, s. Bridle
 —, v.a. ghēm-w̄ermak, كم اورمق
 ibrik, ابرىق, s. Brig, Brigantine
 liwā, لوا, s. Brigade
 m̄iri-liwā, ميرلوا, s. Brigadier
 [izbāndut] m̄iri-liwā
 kh̄irsiz, خرسىز, s. Brigand
 àchik, اچىق, (light) Bright, a.
 (shining) àchik; (polished) j̄ilālī,
 جلالو, parlāk, پارلاق
 àchilmak, اچلمق, v.a. Brighten
 parlāk, پارلاق, s. Brilliant
 —, s. p̄irlānta, پىرلانطه
 p̄irlānta
 k̄enar, كىنار, s. Brim
 aghz, اغز
 k̄ibrit, كىبرىت, s. Brimstone
 salamūra, صلامورة, s. Brine
 [kyùkyurd] salamūra
 gh̄etirmek, كتورمق, v.a. Bring
 k̄enar, كىنار, s. Brink
 [-k̄ilī] k̄enar
 k̄il, كىل, (dòmuz)-طوكز قىلى, s. Bristle
 p̄ek-gh̄ev̄rēk, پىك كورك, a. Brittle
 p̄ek-k̄olay-k̄irilir, پىك قولاي-قىرىلور
 ènli, انلو, gh̄enish, كىنش, a. Broad
 "ariz, عرىض
 b̄orda, بورده, s. Broadside
 (ship's) b̄orda; (of guns fired) àlabānda
 k̄izartmak, قزارتمق, v.a. Broil
 issk̄ara-et, استره
 k̄irik, كىرىق, a. Broken
 [s̄imsār] k̄irik
 d̄ellāl, دلال, (t̄ellāl), s. Broker
 chày, چاى, s. Brook
 s̄ū, سو, d̄eré, دره
 ch̄èkmek, چىكمق, v.a. —
 k̄ab̄ul-et, قبول
 s̄upurghé, سپوركه, s. Broom
 èt-s̄uyū, ات صوبى, s. Broth
 ch̄orba, چوربا

Calamity, *s.* قضا *kāzā*, بلا *bēlā*.
 Calcine, *v.a.* ياقمق *yākmak*; — *ed, a.*
 يانمش *yānmish*.
 Calculate, *v.a.* حسابا *hissāb-et*.
 Calculus, *s.* طاش *tāsh*; حساب *hissāb*.
 Caldron, *s.* قزغان *kāzghān* (*kāzan*).
 Calender, *s.* تقويم *tākwīm*, روزنامه *rūz-*
nāmē. [بالدر *bāldir*.
 Calf, *s.* دانه *dāna*; — of the leg,
 Calibre, *s.* چاب *chāp*.
 Calico, *s.* قالنقوت *kālinkōt*, بز *bēz*.
 Caligraphist, *s.* خطاط *khāttat*.
 Caligraphy, *s.* خطاطق *khāttātlīk*;
 حسن خط *hūssnu-khātt*.
 Caliph, *s.* خلیفه *khālīfē*.
 Caliphate, *s.* خلافت *khilāfēt*.
 Call, *s.* چاغرمه *chāghirish*, چاغرمه
chāghirma, دعوت *dā“vét*; —, *v.n.*
 اوغرامق *oghramak*; —, *v.a.* and *n.*
 اوغرامق *chaghirmak*; — at, اوغرامق
oghramak; on or upon, (invite)
 اوغرامق *dā“vét-et*; (visit)
oghramak; — for, استمک *isstémek*;
 — in, (visit) اوغرامق *oghramak*;
 (collect again) کیرو المق *ghèri-āl-*
mak; کیرو چاغرمق *ghèri-chāghirmak*;
 باغرمق *tòplamak*; — out, *v.n.*
 باغرمق *bāghirmak*; —, *v.a.*
 دعوت *dā“vét-et*; — over,
 دؤگھشمکه *dūghushméghé-dā“vét-et*;
 — together, یوقلامق *yòklamak*;
 — up, وجوده کتورمک *dā“vét-et*;
 دعوت *vùjūda-ghètirmek*.
 Calling, *s.* حرفت *sān“āt*, صنعت
hīr-fēt, مشغولیت *mèshghūliyyèt*.

Callipers, *s.* چاب پرکاری *chāp-pē-*
ghyāri (*pērg’hēli*).
 Callous, *a.* دویمز *dūymaz*.
 Calm, *s.* and *a.* (wind or water) مانلق
līmānlīk; —, *a.* (morally) سوده
āssūdē, راحت *rāhat*; —, *s.*
 راحت *rāhat*, اسایش *āssāyish*.
 Calmly, *ad.* یواش *yāvāsh*. [yis
 Calmness, *s.* اسایش *rāhat*, راحت *āss*
 Calomel, *s.* طاتلوسولمن *tātli-sūlumēn*.
 Calumniate, *v.a.* افترا *iftirā-et*.
 Calumny, *s.* افترا *iftirā*, بهتان *bāhtān*.
 Cambric, *s.* دلبنده *dūlbēnd* (*tūlbēnt*).
 Camel, *s.* دوه *dēvé*. [باتسته *bātist*
 Camelopard, *s.* زرافه *zūrāfē* (*zūrāfā*).
 Camlet, *s.* صوف شالی *shālī*, صوف *sōf*.
 Camomile, *s.* پاپادیه *pāpādiyē*.
 Camp, *s.* اردو *òrdū*; —, *v.n.* دورمق
 Campaign, *s.* سفر *sēfer*. [*òrdū-kūrma*
 Camphor, *s.* کافور *kyāfūr*.
 Can, *s.* تنکه *tēnéké*; مشربه (*māshrabā*
 Canal, *s.* بونغاز *bòghāz* (strait), تنندق
(hēndek) (ditch); قازمه نهر *kāzma-*
nēhir.
 Canary-bird, *s.* قناریه *kānāriya*.
 Cancel, *v.a.* بوزمق *bòzmaq*, قینا
tèrkīn-et, بطلال *bāttāl-et*.
 Cancer, *s.* (sore) بیان علتی *yèyen-“ille*
 اکه *ākilē*. [sùwèylē
 Candid, *a.* (truthful) طوغری سویلر *dòghru*
 Candle, *s.* موم *mūm*. [(shāmdān
 Candlestick, *s.* شمعه دان *shēm“ā-dā*
 Cane, *s.* قامش *kāmish*, هزارن *hèzārēn*
 —, *v.a.* دوکمک *dūghmek*, یاق اتمق
dāyak-ātmak.

Bushel, *s.* كيله kilé.
 Business, *s.* ايش كوچ ish-
 ghyüch; مصلحت mässlâhat;
 مشغوليت meshghüliyyet.
 Bustard, *s.* (greater) طوي tøy; (smaller)
 مزمدك mezmèdèk.
 Bustle, *s.* تلاش telâsh, عجله "âjélé.
 Busy, *s.* مشغول meshghül.
 But, *c.* ولكن və-
 lakin, اما ammâ, لكن
 lakin, فقط fakat; —, *pr.* دن بشقه
 dan-bâshka, دن فضله dan-fâzla,
 دن ماعدا dan-mâ"âdâ; all but,
 ازقادی (hèmmen-hèmmen) همان همان
 az-kâldi.
 Butcher, *s.* قصاب kâssâb (kâssâp).
 Butchery, *s.* سفك دما kâssâblik;
 سفك دما sêfki-dimâ.
 Butt, *s.* نشان nishân, هدف hêdef; —,
v.s. and n. توس اورمق töss-würmak.
 Butt-end, *s.* ديبجك dibjik; صاب sâp.
 Butter, *s.* ترة ياغ yâgh; (fresh)
 ترة ياغ tère-yâgh; (clarified)
 روغن ساده (sây-yâghi) صاب ياغى
 rûghlani-sâdê.
 Butterfly, *s.* كلبك kèlèbèk.
 Buttock, *s.* بوط bût; قايناق kâynak,
 قايناق يري kâynak-yèri.
 Button, *s.* دوکمه dùghmê (dùymê);
 —, *v.s.* دوکمه لکم dùymêlêmek,
 دوکمه لکم iliklêmek; — *v.s.* دوکمه لکم
 dùymêlêmek, ايلکنمک iliklênmek.
 Buttress, *s.* پاينده pâyèndê, اياق âyak.
 Bay, *v.s.* صاتون المق sâ-
 tin-âlmak, مبايعه ishtirâ-et,
 مبايعه"à-et.

Buyer, *s.* مشتری, اليجى alîjî, الان
 ân, [jîzzlamak.
 mùshtèrî.
 Buzz, *v.n.* جزلامق wîzzlamak,
 جزلامق
 By, *pr.* ياننه yânina, ايله ilê;
 دن dan; ياننده yâninda,
 يانندن yânindan;
 — bye, good-bye, *int.* اللهم اصمارلديك
 allâha-issmârladik;
 اوغورلر اوله òghur-
 lar-òla.
 Bye-and-bye, *ad.* برازدن bir-âzdan,
 برازدن نصكره bir - âzdan - sòngra,
 براز وقتلردن نصكره bir-âz - wâkitlârdan-
 sòngra.
 Bye-law, *s.* نظام nizâm.
 Bye-word, *s.* ضرب مثل zârbi-mèssèl.
 Bygone, *a.* كچميش gèchmish.

C.

Cab, *s.* عربه âraba.
 Cabbage, *s.* لحنه lâhana; —, *v.a.*
 چالمق châlmak. [قامره kâmarâ.
 Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubê; (ship's)
 Cabin-boy, *s.* مياچو miçho.
 Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda,
 چكجه chèkmêjê, (chest) صندوق sândik;
 (cupboard) طولاپ dòlap; (— of ministers)
 وكلا طاقمى wùkêlâ-tâkimi; — council,
 مجلس خاص mejlissi-khâsse.
 Cabinet-maker, *s.* طاوشان tâwshân.
 Cable, *s.* غومنه ghòmana; chain —,
 زنجير zinjir.
 Cadet, *s.* شاگرد shâghird.
 Cage, *s.* ققس kâfess.
 Cake, *s.* (pastry) قورابيه kùrâbiyyê;
 قالب kâlip. (moulded form)

Care, *s.* (attention) دقت dikkāt; (anxiety) درد dèrd, کدر kèder; —, *v.n.* وظیفه ایدنمک wazīfè-èdinmek; — for, باقمق bākmak; صایمق sàymak; take care, *v.n.* کوزینی اچمق ghyüzunu-àchmak, دقتا dikkāt-et, صاقنمق sàkinmak; (take pains) اوزنمک üzènmek; take care of, باقمق bākmak, صاقلامق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه یاترمق kılafāta-yātirmak; —, *v.n.* یاتمق yātmak.

Careful, *a.* مقید mùkàyyed; to be —, *v.n.* مقید او dikkāt-et, mùkly-

Carefulness, *s.* دقت dikkāt. [yed-òl.

Careless, *a.* دقتسز dikkātsiz.

Carelessness, *s.* دقتسزلیک dikkātsizlik.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak; —, *s.* اوخشامه òkhshama.

Cargo, *s.* یوک yùk, حموله hāmūlé.

Caricature, *s.* هجو رسمی hijv-rèssmi.

Carmine, *s.* لعل là“l.

Carpenter, *s.* (house) دولگر dūlgher; (joiner) دوغراماجی dōghramajī; (ship's) مرانقوز mārānkoz (mārānghoss).

Carpet, *s.* قالی kalī (hālī), کلیم klīm, کچه kèché; prayer —, سجاده sèjjādè.

Carpet-bag, *s.* چانطه chānta.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه “àraba, حنطو hìntò, تالیقه tālīka, فایطون fāytòn; gun —, (field) عربه “àraba, (ship's) قونداق kùndāk; (act of carrying) نقل nāk, طاشیمه tāshima; (— hire) نقلیه nākliyyè. [kātirjè.

Carrier, *s.* حمال hāmāl; قاطرچی

Carrion, *s.* لاشه lāshè (lèsh).

Carronade, *s.* قلوبمبر kùlumbir.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صاری sārī.

Carry, *v.a.* طاشیمق tāshimāq; ترمک ghyāturmek; (a gun, &c.) برمک sùrmek; (by assault) ضبط ا zābt-el — away or off, الب کوترمک alij ghyāturmek; — on, یاپمق yāpma ایتمک ètmek, اویدرمق üydurma بجرمک bèjermek; — the da الب او ùesta-chīkmak, اوالب ghālib-òl, قزانمق kāzanmak.

Cart, *s.* عربه “àraba.

Cartilage, *s.* قیقردای kīkirdāk.

Cartridge, *s.* (small arms) فشک fīshèk (fishèk); (cannon) حارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پلاسقه pālāsska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dōghramak; (wood, &c.) اویمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اویمه جی òymajī.

Cascade, *s.* چاغلایان chāghlayān.

Case, *s.* (box) صندوق sāndīk; كفظه mähfaza; قاب kāl (sheath) قین kīn; (condition) حال hāl; (matter) ماده mādde, خصوص khūssūss, امر èmir; —, *v.a.* بللمق kāblamak (kāplamak).

Case-shot, *s.* مسکت mīsskèt.

Cash, *s.* نقد nāk, پاره pārè (pāra).

Cashier, *s.* صندوقدار sāndīkdār, نهدار vēznédār, خزینهدار khāzīnéd (khāznadār); —, *v.a.* بهسنی المق rùtbéssini-ālmak, بدمتدن قونمق khīdmetdan-kōghmak.

Cask, *s.* فوجی fīchi, واریل vārīl.
 Casket, *s.* صندوق چکمه chēkmējē, صندوق sīndīk.
 Cassia, *s.* خیارشنبه khīyārshēnbē.
 Cast, *s.* دوکمه dūkmē; —, *s.* اتم ātim, شاشیلق (in the eye) ātīsh; shāshīlīk; —, *v.a.* (throw) اتمق ātmak; (metal) دوکمه dūkmek; — down, اوزمق kīrmak, اوزمک ūzmek, کدر ویرمک kēdēr-vērmek; — up, (accounts) یکنون yēkyūn-et, جمعاً jēma'-et, طوبلماق tōplamak; (vomit) قوصمق kūssmak; — off, اتیورمک ātīvērmek, دفعā dēf'-et, تیردا tīrd-et; صالیورمک sālivērmek, قاپوب صالیورمک kāpīb-sālivērmek; — out, قوغمق kōghmak, دفعā dēf'-et, تیردا tīrd-et.
 Castle, *s.* قلعه kāl'a (kāyla).
 Castor-oil, *s.* هند یاغی hīnd-yāghī.
 Casual, *s.* تصادفی tēssādūfī, اتفاقی
 Casualty, *s.* قضا kāzā. [ittifākī].
 Cat, *s.* کدی kēdī.
 Catalogue, *s.* دفتر dēftēr.
 Cataplasm, *s.* لاپه lāpa.
 Cataract, *s.* صولک اوچمسی sūlārīng-ūchmāssī, جندل jēndēl. [nēwāzīl].
 Catarrh, *s.* نازل زکام zūkkūyām, نزلē nēzlē,
 Catch, *v.a.* طومق tūtmak, یقالماق yākalamak; الہ کتورمک ēla-ghē-tīrmek; — cold, صوغوق المق sōghūq-ālmeq.
 Catching, *s.* بولاشر sārī, ماری būlāshīr.
 Catechise, *v.a.* استنطاق āsstīntāk-et, امتحان imtīhān-et.

Categorical, *a.* قطعی kāt'ī.
 Category, *s.* مقوله mākulē.
 Caterpillar, *s.* قورت kūrūt.
 Catgut, *s.* کرش kīrīsh. [poss-kēlīssāssī].
 Cathedral, *s.* پستقوس کلیسائی pīsskā-
 Cattle, *s.* حیوانات hāywānāt.
 Caucasus, *s.* چرکستان chērkēssīstān.
 Caulk, *v.a.* قلفاط kālāfāt-et.
 Caulker, *s.* قلفاط kālāfāt.
 Cauliflower, *s.* قرنابت kārnābīt.
 Cause, *s.* علت "illēt, باعث bā'iss, سبب sēbeb; دعوی dā'wā; —, *v.a.* باعث او bā'iss-ōl, سبب او sēbeb-ol, ایراشā irāss-et.
 Causeway, *s.* قالدیرم kālđīrīm.
 Caustic (lunar), *s.* جہنم طاشی jīhēnnem-tāshī (jīhānnām). [یاقمق yākmak.
 Cauterize, *v.a.* داغلامق dāghlamak,
 Canterbury, *s.* داغ یاغی yāghī, داغ dāgh.
 Caution, *s.* تانی بصیرت bāssīrēt, تانی خبر tē'ēnnī, حذر hāzēr; —, *v.a.* خبر ویرمک khāber-vērmek.
 Cautious (to be), *v.n.* احترازā ihtirāz-et, صاقنماق sākinmak, احتذارā ihtizār-et,
 Cavalry, *s.* سواری عسکری sūwārī-'āss-kērī, اتلو ātlī.
 Cave, Cavern, *s.* مغاره māghāra.
 Cavity, *s.* چقور chūkur.
 Cease, *v.n.* منقطع او کسلمک kēssīlmeq, منقطعاً mūnkātī'-ōl.
 Cedar, *s.* سرو آزاد sērvī-āzād.
 Cede, *v.a.* ترک تیرک-et, ویرمک vērmek.
 Ceiling, *s.* طوان tāwān.
 Celebrate, *v.a.* اجرا ājirā-et.
 Celebrated, *a.* مشهور mēshhūr.

Celery, *s.* کروییز kèréviz.

Celestial, *a.* سماوی sēmāvi.

Cell, *s.* کوز خانه khānē, حجره hùjrē;

Cellar, *s.* مخزن mākzhèn. [ghyüz.

Cement, *s.* معجون ma"jūn; الجی alchī;

—, *v.a.* یاپشدرمتق yàpishdirmak,
طوتدرمتق tütürmak.

Cemetery, *s.* قبرستان mèzarlık, مزارلق
kàbristān, مقبره mākberē.

Censer, *s.* بخوردان bŭkhŭrdān (bŭ-
khurdānlık).

Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعیبا
tà"yīb-et, لوما lèvm-et, ذمما zèmm-et.

Census, *s.* تعداد نفوس tà"dādi-nŭfŭss.

Cent. (per cent.), *ad.* یوزده yŭzdē.

Central, *a.* مرکزی mērkezi. [wàssat.

Centre, *s.* وسط اورطه orta, مرکز mērkez.

Centurion, *s.* یوز باشی yŭz-bashi.

Century, *s.* یوز ییل yŭz-yil, مائه mi'ē,
عصر "àssr, یوز سنه yŭz-senē.

Cerecloth, *s.* "مشمع mùshemma" (mŭ-
shamba). [tèklif; تکلف tèkellaf.

Ceremony, *s.* تکلیف rèssm (rèssim); رسم

Certain, *a.* معلوم mà"lŭm, صحیح sàhīh,
بعض shùbhéssiz; فلان filān; بعض
bà"zi, بر طاقم bìr-tàkim.

Certainly, *ad.* البته èlbèttē, شهبهسز shùb-

Certificate, *s.* سند sened. [héssiz.

Certificated, *a.* سندلو senedli.

Cessation, *s.* کسالمه "انقطاع ìnkità",
kèssilmē.

Cession, *s.* فراغت ferāghat, ترک tèrk.

Chafe, *v.a.* اشنمق ashinmak.

Chaff, *s.* صمان sàman. [ghāl).

Chafing-dish, *s.* منقال mànkāl (màn-

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè'èss
(kind of skin) کلر kèlër.

Chain, *s.* زنجیر zènjir (zìnjir); —, *v.*
زنجیر ایله باغلامق zìnjir-ila-bàghlam.

Chair, *s.* صندالیه sàndāliyyē; arm-
قولتقلو kòltuklu.

Chairman, *s.* رئیس مجلس rè'issi-mèjli.

Chalk, *s.* تباشیر tèbāshir (tābèshir).

Challenge, *v.a.* میدان اوقومتق mèyda
òkumak.

Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine, gr
&c.) خزینه khàzīnē (hàzina).

Chamberlain, *s.* قیوجی باشی kàpji-bās.

Chance, *s.* اتفاق tèssāduf, تصادف
تکله, بخت bākht; by —, حواله ا
rāsst-ghèlé; —, *v.a.* بختا-هواله-
bākhta-hawālē-et.

Chancellor of the Exchequer, *s.* لیه
ناظری māllyyē-nāziri.

Chandelier, *s.* اویزه āvīzē.

Chandler, *s.* بقال bakkāl.

Change, *s.* دکشش dighish, دکشمه
dighishish, دگشمه dighishma, دل
تبدیل tèbdil, انقلاب ìnlāb; —, *v.n.* دکشم
dighishme, شدرمک dŭnmek; —, *v.a.* شدرمک
dighishdirmek; چویرمک chèvirme,
تبدیل tèbdil-et; بوزمک bòzma.

Changeable, *a.* قرارسز kārarsiz, یناق
òynak.

Channel, *s.* بولغاز bòghāz; یول
yàtak, مجرا mèjra.

Chap, *s.* چاتلاق chàtlak; حریف hèr

Chaplain, *s.* امام imām; پاپا pāpa

Chaplet, *s.* تسییح tèssbīh. [(pāpāz

Chapman, *s.* قولتجی مدراباز mādribāz, کولتجی kōltckjū.
 Chapter, *s.* فصل fassal, باب bāb.
 Character, *s.* (moral) طبیعت tābi'āt, جبلت jibillēt, خوی khūy; (writing) حرف hārf (pl. حروفات hūrūfāt).
 Charcoal, *s.* کومر or کومور kyōmur.
 Charge, *s.* (employ) خدمت (khizmet), ایش mè'mūrlyyēt, مأموریت ish; (command) امر emir, تنبيه tēnbīh; (of powder) اتم ātim; هجوم yūrūyush, (attack) هجوم hūjūm; (thing confided) امانت emānēt; —, *v.a.* (fill) طولدرمتی dōldormak; هجوم hūjūm-et; (command) امرā et, اسنادā et, تنبيه tēnbīh-et; (accuse) ائسنادā et.
 Charity, *s.* (alms) صدقه sādaka; (humane consideration) انسانیت insāniyyēt, انصاف insāf.
 Charm, *s.* (spell) بویو būyu, سحر sihr; charms, *s. pl.* کوزللك hūssn, حسن ghyūzēllik.
 Charmer, *s.* سحر باز būyūju, بویوچی sīhrbāz; (beloved) معشوقه mā'shūka; دلبر dīlbēr, فتنه کار fītnekyār.
 Charming, *s.* دلبر dīlbēr, کوزل ghyūzēl, لطیف lātīf.
 Chart, *s.* خریطه khārīta.
 Charter, *s.* فرمان fērman, برات bērāt; —, *v.a.* نوله طوتمق nēvla-tūtmaq (nāvlona), کراایله طوتمق kīrā-īlā-tūtmaq.

Chase, *s.* شکار shīkyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمق kōghalamak; — away, قوغتمق kōghamak.
 Chasm, *s.* بیوک یارق biyuk-yarik.
 Chaste, *s.* عفیفة afīf, (woman) عفیفة afīfé; (simply elegant) سادہ کوزل sādē-ghyūzēl.
 Chasten, Chastise, *v.a.* تربیه ویرمک tērbīyyē-vērmek, تربیه tērbīyyē-et.
 Chastisement, *s.* طایق tērbīyyē, طایق dāyak. [mēt.
 Chastity, *s.* عصمت 'iss-iffēt, عفت.
 Chat, *s.* لکردی lākirdi, لاف lāf; —, *v.n.* لاف-et, قوگشمق kōngushmak.
 Cheap, *a.* اوجوز ūjūz.
 Cheapness, *s.* اوجوزلق ūjūzluq.
 Cheat, *s.* (fraud) حیلہ hīlē; (knave) حیلہ کار hīlēkyār; —, *v.n.* حیلہ hīlē-et.
 Check, *s.* شطرنج shātrēnj (shātrānch); (in accounts) میزان mīzān; (upon conduct) کم ghēm; (slight defeat) شمار shāmar, (banker's) حواله hāwālē; —, *v.a.* ضبطā et, دوردرتمق dōrdurtmak; (defeat) بوزمق bōzmaq; (the king at chess) کشā et.
 Checkmate, *v.a.* ماتā et.
 Cheek, *s.* یناق yānak.
 Cheer, *v.a.* شهنلندیرمک shēnlēndirmek, فراهلندیرمق fērāhlēndirmek.
 Cheerful, *a.* شهن shēn, فراح fērāh;
 Cheese, *s.* پنیر pēnir. [مفرح mūferrih.
 Cheesemonger, *s.* بقال bākal.

Chemist, *s.* کیمیاگر kīmiyāghēr ;
 اجزاجی èjzāji, اسپنچیار isspènchiyār.
 Chemistry, *s.* علم کیمیاى جدید "ilmi-
 -kīmiyāyi-jèdīd.
 Cherish, *v.a.* عزیز طوتمق "azīz-tùtmak ;
 بسلامك bèsalémek. [vishna.
 Cherry, *s.* کراز kirāz ; morella —, وشنه
 Chess, *s.* شطرنج shàtrānj (sànrānch) ;
 — board شطرنج تختهسى sànrānch-
 -tàkhtassi.
 Chest, *s.* (box) صندوق sàndīk ; (bosom)
 گھوکس ghyùkss, صدر sàdr, سینه sīnē ;
 — of drawers, چکمهچہ chèkméjé.
 Chestnut, *s.* کستانه kèstānē.
 Chew, *v.a.* چینه مک chīnémek.
 Chick, Chicken, *s.* پليج pīlij.
 Chickpea, *s.* نخود nòkhud.
 Chide, *v.a.* ازارلمق azarlamak.
 Chief, *a. and s.* بيوک biyuk, باش bāsh.
 Chiefly, *ad.* خصوصاً khùssūssā ; اکثريا
 èksārīyyā.
 Child, *s.* چوچق chòjuk ; children
 and family, چولق چوچق chòluk-
 chòjuk ; with child, کبه ghèbé,
 حامله hāmīlē. [صوغوق sòghuk.
 Chill, *v.a.* اوشوتمک ùshutmek ; —, *s.*
 Chilly, *a.* صوغوق sòghuk ; to feel —,
v.n. اوشومک ùshumek.
 Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bāja.
 Chin, *s.* چکه chèngé (chèné).
 China, *s.* (old) اسكى معدن èsski-
 -mà"den ; (new) فغفور fàghfūr ;
 (stone) چینی chīni.
 Chink, *s.* چاتلق yàrik, چاتلق chàtlak ;
 —, *v.n.* اوتمک ùtmek.

Chintz, *s.* چیت chit, باصمه bāssma
 Chip, *s.* يونغه yongha ; —, *v.n.* ق
 fīrlamak ; —, *v.a.* فرلاتمق fīrlatm
 Chisel, *s.* قلم kàlām.
 Chocolate, *s.* چقولاظه chikolàta.
 Choice, *s.* اختيار ikhtiyār, باب
 intākhāb ; —, *a.* سچمه sèch
 منتخب muntakhab, مختار mùkh
 كزیده ghyüzidē.
 Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak ; —
v.a. طيقامق tīkamak ; —,
 طيقانمق tīkanmak.
 Choose, *v.a.* سچمک sèchmek, ق
 àyrmak, انتخاب intākhāb-et, بارا
 ikhtiyār-et.
 Chop (mutton), *s.* بریزولیه brizöl
 —, *v.a.* کسمک kèsmek ; —
v.a. (small) قيمق kīymak, (la
 ق طوغرامق dòghramak ; (wood) ق
 Chopper, *s.* ساطور sàtir. [yār
 Chopping-block, *s.* كتوك kyùtuk.
 Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtir).
 Chord, *s.* وتر vèter.
 Christ, *s.* حضرت عيسى Hàzreti-"I
 Christen, *v.a.* وافتيزا wàftiz-et, ومق
 àd-kòmak, اديرمق àd-vèrmek.
 Christening, *s.* وافتيز wàftiz.
 Christian, *s.* خريستيان khristiyan ;
a. عيسوى "issévi, مسیحى mèsih
 Christianity, *s.* خريستيانلق khristi
 yànlık. [-pàsskà
 Christmas, *s.* كچوك پاسقالیه kùch
 Chronicle, *s.* تاريخ tārikh.
 Chronology, *s.* علم تقويم التواريخ "il
 -tàkvim-u-tèwārikh.

Chronogram, *s.* تاریخ tārikh.
 Character, *s.* طول ماعتي tūl-sā'ati.
 Chest, *s.* كليه kilissē.
 Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlik.
 Cheque, *s.* كيلوس kèylūss.
 Cheese, *s.* كيموس kèymūss.
 Chize, *v.a.* قبانمق kàpanmak,
 قبولمق kàbuklamak. [kyèmur.
 Chize, *s.* سونمش كيمور sūnmush-
 kimor.
 Chirchik, *s.* دارچين dàrchin (tàrchin).
 Chirchik, *s.* صفر sifr; (secret
 writing) طغرا jifra; (initials)
 جفرا (for the Sultan), صھ sah (for
 a high officer), امضا imzā (for any
 individual). N.B.—These are not
 words in Turkish, but each a kind of
 signature.
 Circle, *s.* دائرة dā'iré; —, *v.a.* قوشاتمق
 qoshatmak, احاطه ihāta-et.
 Circle, *s.* دائرة حكومت kàzā, تھكومت
 tēhki-hükümèt; to make a —,
 دۆلشمق dölēshmāk.
 Circumlocution, *s.* طولاشق dölēshik.
 Circumlocution, *s.* دورمى mùdèvvēr,
 دورمى dūgīrni.
 Circulate, *v.a.* دوران dèvérān-et; (as
 money) تداول tēdāvul-et; —, *v.a.*
 نېشرا nēshr-et; نشر nēshr-et.
 Circulation, *s.* دوران dèvérān; (of
 money, books, &c.) تداول tēdāvul.
 Circumcise, *v.a.* ختان sūnnèt-et, ختان
 khitān-et. [khitān.
 Circumcision, *s.* ختان sūnnèt, ختان
 khitān.
 Circumference, *s.* محيط chēvré, چورده
 chōrdē.
 Clasp, *s.* قوپچا kōpcha; —, *v.a.*
 قوجاقلماق kōjāklamak.

Circumlocution, *s.* طولاشقولاقيردى dölē-
 lashikli-lākirdi.
 Circumnavigate, *v.a.* كمي ايله اطرافنى
 ghèmi-llz-ètrāfini-dölashmak.
 Circumstance, *s.* خصوص khūssūss, ماده
 maddé, كيفيت kèyfiyyèt.
 Cistern, *s.* خزينه sārniç, خزينه (khāzna).
 Citadel, *s.* ايچ قلعه ich-kāl'ā.
 Cite, *v.a.* ذكرا zikr-et; دعوت دا'vet-et.
 Citron, *s.* اغاج قاونى aghaj-kāwunū.
 City, *s.* شهر shèhr, مملكت mèmlékèt.
 Civil, *a.* چلبى edèbli, ادبلى èdèbli, طاتلو
 chèlébi; (not military) غير عسكرى
 ghàyrī-’āsskérī.
 Civilian, *s.* باشى بوزوق bāshī-bòzuk,
 عسكرىدن اولميان ‘āsskérīdan-òl-
 mayan.
 Civility, *s.* اغز طاتليغى aghz-tātlīghī,
 طاتليلق tātlīlik.
 Civilization, *s.* تربيه tērbīyyé.
 Civilize, *v.a.* تربيه tērbīyyé-et.
 Claim, *s.* استدعا dā'wā, دعوى dā'wā;
 مطلوب mātīlūb; —, *v.a.* دعوى dā-
 'wā-et, استدعا dā'wā-et, مطلوب
 mātīlūb-et, مطالبه mātālēbé-et.
 Claimant, *s.* دعواجى dā'wāji, مدعى
 dā'wāji.
 Clamp, *s.* كينت kinèt. [muddā'ī.
 Clandestine, *a.* ال التنده èl-āltinda, كيزلو
 ghizli, صاقلو sākli, خفى khāfī.
 Clap, *s.* (disease) بل صوغوغى bèl-sòghu-
 ghū; —hands, *v.n.* ال چالماق èl-chāl-
 mak, القشلمق alkishlamak.
 Clarify, *v.a.* تصفيه tāsfiyyé-et.
 Clasp, *s.* قوپچا kōpcha; —, *v.a.*
 قوجاقلماق kōjāklamak.

Class, *s.* صنف *sinf*; —, *v.a.* ترتیب *tèrtīb-et*, تنظیم *tànzīm-et*.
 Clatter, *s.* طاقردی *chàtirdi*, چاتردی *tàkirdi*, پاطردی *pàtirdi*.
 Clause, *s.* بند *bènd*, فقرة *fikra*.
 Claw, *s.* طرناق *tīrnak*; پنجه *pèncché*; —, *v.a.* طرمالمق *tīrmalamak*.
 Clay, *s.* بالچق *bālchik*, اوزلو طیراق *əzlu-tò-prak*, لوله جی جاموری *lùléji-chàmuru*.
 Clean, *a.* تميز *tèميز*, پاک *pāk*, طاهر *tāhir*; —, *cleanse, v.a.* تمیزلمک *tèميزلémek*.
 Clear, *a.* تميز *tèميز*, براق *bèrrāk*; (free) اجلمق *àchik*; — *up, v.n.* [*yàpishmak*]
 Cleave, *v.a.* یارمق *yàrmak*; — *to, v.n.*
 Cleaver, *s.* ساطور *sàtir*.
 Clemency, *s.* مرحمت *mèrhàmet*.
 Clergyman, *s.* پاپاس *pàpass*.
 Clerk, *s.* کاتب *kyātib*, یازیجی *yàziji*.
 Clever, *a.* هنرلو *hùnèrli*.
 Cliff, *s.* یار *yār*, اوچروم *ùchurum*.
 Climate, *s.* هوا *hàwā*. [*sù“ūd-et*.
 Climb, *v.n.* چیقماق *chikmak*, صعودا
 Clinch, *v.a.* پرچینا *pèrchin-et*.
 Cling, *v.n.* صارلمق *sàrilmak*. [*kèssmek*.
 Clip, *v.a.* قرقماق *kirkmak*, کسمک
 Cloak, *s.* شنل *shinèl*, قپوط *kàpud*.
 Clock, *s.* میدان ساعتی *mèydan-sà“atı*.
 Clog, *s.* نعلین *(nàlin)*; —, *v.a.* طولدرمق *dòldormak*, طيقامق *tikamak*.
 Close, *a.* صیق *sik*; صیقئیلو *siki*; صیقئیلو *sikintili*; قپالو *kàpali*; یاقین *yàkin*; —, *v.a.* قپامق *kàpamak*; —, *v.n.* قپانمق *kàpanmak*; — *in, v.a.*

چویرمک *chèvirnek*; —, یقینلاشمق *siklashmak*, کینلاشمق *kinlashmak*; (the evening) ام *aksham-(tèz)-òlmak*; *up, v.a.* قپامق *kàpamak*; —, قپانمق *kàpanmak*; — *with, v.a.* (agreement) اویوشمق *üyushmak*; (fight) صارلمق *sàrilmak*.
 Closet, *s.* (room) اوطه جق *òdajik*; (board) طولاب *dòlap*.
 Cloth, *s.* (broad) چوقه *(chòha)*; (cot) صفره بزی *sòfra-bèz*; (table —) بزی *bèz*;
 Clothe, *v.a.* روبایایمق *rùba-yàpmaq*, روباکیدرمک *rùba-ghidirmek*, روبایورمک *rùba-vèrmek*, ایلباس *ilbas*, اورتماق *ürtmek*, اکسا *iksà-et*.
 Clothes, Clothing, *s.* روبا *rùba* (*ürü*), ائواب *èsswab* (*èssbab*), البسه *èlbi*.
 Cloud, *s.* بلوط *bùlut*, محاب *sihāb*.
 Clout, *s.* بچاوره *pàchàvrà*.
 Clove, *s.* قرنفل *kàrnfil*.
 Cloven, *a.* چتال *chàtal*.
 Clover, *s.* یونجه *yònja*.
 Club, *s.* چوماق *chòmak*; *by way* clubbing together, عارفانه *“arifānā*.
 Clue, *s.* ایپ اوجی *ip-ùjı*.
 Clumsy, *a.* (person) یاقشمز *yàkishm*, (thing) حنطال *hàntal*.
 Cluster, *s.* کومه *kyùmè*, طوپ *tòp*.
 Coach, *s.* عربه *“araba*, حنطو *hi* فایطون *fäytòn*.
 Coagulate, *v.n.* طوکماق *dòngmak*; کسماق *kèssilmek*; پکشمک *pèkishmek*.
 Coal, *s.* کمور *kyùmur*, معدن کموری *“dèn-kyùmuru*

Coal-hole, Coal-house, *s.* کومورلك kyù-mur-lak. [kyùmur-màdèni.
 Coal-mine, Coal-pit, *s.* کومور معدنی
 Kaba, *s.* قبا kàba; ایری iri.
 Dèngiz-kənari, *s.* دگر کناری dèngiz-kənari; یقا yàka, قی kiyi.
 Surtu, *s.* صورتو sètri, صورتو surtu; صورتو sùtko; خرکه khirka; (of a horse) dön. [-tòkhmu.
 Chikolāta-nut, *s.* بیوک هندستان جوزی chikolāta-nut-hindòstān-jèvizi.
 Pàrusahju (pàrusju), *s.* پاپوشجی pàrusahju (pàrusju), èsakiji.
 Àrumjek-àghi, *s.* اورمچک اغی àrumjek-àghi, tārī-“ànkébūt.
 Kirmiz, *s.* قرمز kirmiz.
 Khòross, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) خروس mùssuk; (of a gun) خروس khòross; (penis) سک sik; — a gun, àsst-tètighé-lak. [-ibighi.
 Khòross-ibiki, *s.* خروس ابکی khòross-ibiki.
 Kòza, *s.* قوزه kòza, قوزلاق kòzalak.
 Mòrina-bàlighi, *s.* (fish) مورینه بالغی mòrina-bàlighi; (of beans) قیوق kàbuk; (scrotum) تاشاق توربازی tashak-tòrbasji.
 Kàhwé, *s.* قهوه kàhwé.
 Jèzwé, *s.* (large) جزوه jèzwé; کوکم kòkm; ابریق ibrik.
 Sàndik, *s.* صندوق sàndik.
 Tàbut, *s.* تابوت tàbut.
 Dîsh, *s.* دیش dîsh.
 Mù“ténà, *s.* مهم mànhimm, معتنا mù“ténà, مبرم mùbrim (mùbrèm).

Coil, *s.* قنغال kànghal; —, *v.a.* قنغال kànghal-et.
 Coin, *s.* سکه sikké; پاره pàra, تچه akcha; (of a gun) سیل sîl; —, *v.a.* دارب-ضربا dàrb-et, کسمک kèssmek, باصمتی bāssmak.
 Coincide, *v.n.* مطابق او mùtābik-òl.
 Coition, *s.* سکش sikish, جماع jīmā“.
 Cold, *a. and s.* صوغوق sòghuk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزلè, زگام zùkkyām. [-àghrissi.
 Colic, *s.* قارن اغریسی sànji, قارن kàrn-àghrissi.
 Collar, *s.* یقا yàka; (horse —) حموط hāmūt; —, *v.a.* یقالمتی yàkalamak.
 Collate, *v.a.* مقابله mùkābélé-et.
 Colleague, *s.* ارقداش àrka-dash. [tòplamak.
 Collect, *v.a.* جمعاً jèm“-et, طویلامتی tūyilamti.
 Collection, *s.* جمعاً jèm“; مجمعه mèj-ma“a; طاقم tàkim; صرة sira. [dressé.
 College, *s.* مکتب mèktèb; مدرسه mè-dersè.
 Collier, *s.* کومور قایغی kyùmur-kàvighi; کومور معدنی ایشجیسی kyùmur-mà“-dèni-ishjissi. [dèni.
 Colliery, *s.* کومور معدنی kyùmur-mà“-dèni-ishjissi.
 Collision, *s.* چاتشمه chātishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمتی chātishmak, تصادم tàssādum-et. [ìghmāzi-“àyn.
 Collusion, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض àghmaz.
 Colonel, *s.* میرالای mîr-àlày; lieutenant-—, *s.* قائممقام kà‘im-màkām (kày-makām).
 Colony, *s.* اوجاق òjak. [makām).
 Colour, *s.* رنگ rēnk.
 Colt, *s.* طای tày; (of an ass) سیپا sîpa.

Column, *s.* دیرک dîrək, عمود "âmūd, ستون sûtūn; (of soldiers) طابور tābur, قول kōl. [tāramak.

Comb, *s.* طراق tārak; —, *v.a.* طرامق

Combat, *s.* دوکش dūghush; —, *v.a.* بوزمغه چالشمق bōzmagha-chālīshmak.

Combination, *s.* اتفاق tērķīb; اتفاق ittifāk.

Combine, *v.a.* مزجاً tērķīb-et, ترکیباً mēzj-et; —, *v.n.* اتفاقاً ittifāk-et; امتزاجاً imtizāj-et.

Combustible, *a.* یانار or یانار yānar; —, *s.* یاقه جق yākajak.

Combustion, *s.* یانمه yānma, یانش yānish.

Come, *v.n.* کلمک ghēlmek; — along, کلیویرمک ghēlivērmek; — asunder, کورمق kōpmak, ایرلمق ayrılmak; — at, یاننه وارمق yētīshmek, یانینا-وارمق yānina-vārmak; — away, براتوب brākīp-ghēlmek; — back, گهیری-گهلمک ghēri-ghēlmek; — back again, بیردها or یینه کلمک bîr-dāha or yīnē (ghēnē)-ghēlmek; — between, ارایه کیرمک āraya-ghīrmek; — by, *v.n.* گهچمک ghēchmek; — —, *v.a.* پیداً pēydā-et, بولمق bōlmak; — off, اولمق olmak; کورمق kōpmak; چیقمق chīkmak; — on, طومق tūt-mak; کلیویرمک bāshlamak; باشلامق bāshlamak; — out, چیقمق chīk-mak; — short, اکسک کلمک èksik-ghēlmak; — to, ایتمک ètmek, طويلانمق bālīgh-ol; — together, تویلانمق tōplanmak, بیره کلمک bîr-yēra-ghēlmek, بولشمق bōlvshmak, بر

لشمک bîrleshmek; — to میدانه چیقمق mēydana-chīkmak; بللواو bēlli-ol; — up, چیقمق mak; سورمک sūrmek; — طومق bāssmak, باصمق tūt-mak; یقالمق yākalamak; —, *int.* دی دی آمدی dēy-bākālm, دی بقالم -imdi (dēyindi).

Comet, *s.* قویرقلو یلدر kūyrūqlu-yıldır, نو ذوابه zū-zēwābē. [kūr]

Comfit, *s.* شکرله shēker, شکر shēker.

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat; (solation) تسلی tēssēlli; —, تسلی ویرمک tēssēlli-vērmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر emr (emir), فرمان fērmān, تنبیه tēnbīh; (military) قومانده kōmānda; —, *v.a.* امراً emrā, فرماناً fērmān-et, تنبیهاً tēnbīh-et, بیورمق bōyurmak; کومانده kōmānda-et; (as a gun) سپورمک sūpurnmak; دوکمک dūghmek; (as a محافظه mūhāfaza-et, قیامق kīyamak.

Commander, *s.* ضابط zābit, آمر āmir, بیوک biyuk; سرعسکر sēr-“assl (navy) مللزم قیودان mūlāzim-kāpudān (kāptan), ایکنجی ikinji.

Commence, *v.a.* and *n.* باشلامق bāshlamak, اغازا aghāz-et, بده bēd'-et.

Commencement, *s.* اول evvel, باشلامق bāsh, ابتدا ibtidā, بده bēd'i, لانغج bāshlanghij.

Commend, *v.a.* مدحاً mēdh-et, سنده sēndā-et; توصیه tāvāsiyyē-et.

Coal-hole, Coal-house, *s.* کومورلك kyù-murdak [kyùmur-màdèni.
 Coal-mine, Coal-pit, *s.* کومور معدنی
 Coarse, *a.* قبا kàba; ایری iri.
 Coast, *s.* ساحل sāhil, دکر کناری dèngiz-kinari; یقا yàka, قبی kıyi.
 Coat, *s.* صورتی sètri, صورتیو surtu; صورتیکو sùrtiko; خرقة khàrka; (of a horse) دون dön. [-tòkhmu.
 Cocoa, *s.* چیقولاته تخمی chikolāta
 Cocoa-nut, *s.* بیوک هندستان جوزی biyuk-hindōstān-jèvizi.
 Cobbler, *s.* پاپوشچی pàpūshju (pàpūjju), اسیکیچی èskijji.
 Cobweb, *s.* اورمچک اغی ùrumjek-aghı, تار عنکبوت tāri-"ànkébüt.
 Cochineal, *s.* قرمز kırmız.
 Cock, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) خروس mčsaluk; (of a gun) khòross; (penis) سک sik; — a gun, *v.s.* اوست تنکه المتی ùst-tètigkè-almak [-ibigki.
 Cock's-comb, *s.* خروس ابکی khòross
 Cocoon, *s.* قوزة kòza, قوزة لاق kòzalak.
 Cod, *s.* (fish) مورینه بالقی mòrina-balıgı; (of beans) قبیوق kàbuk; (scrotum) طاشاق توربەسی tashak-tòrbəssi.
 Coffee, *s.* قهوه kàhwé.
 Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwé; (large) کوکم ghyùggyum, ابریق ibrik.
 Coffin, *s.* صندوق sàndık.
 Coffin, *s.* تابوت tābut.
 Cog, *s.* دیش diah.
 Cogent, *s.* مهم mùhimm, معتنا mù"ténà, مبرم mùbrim (mùbrèm).

Coil, *s.* قنغال kànghal; —, *v.a.* قنغال kànghal-et.
 Coin, *s.* سکه sikké; پاره para, تچه akcha; (of a gun) سیل sıl; —, *v.a.* دارب-هت, کسمک kèssmek, باصمق bāssmak.
 Coincide, *v.n.* مطابق او mùtābik-òl.
 Coition, *s.* سکش sikish, جماع jīmā".
 Cold, *a. and s.* صوغوق sòghuk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzle, زگام zùkkyām. [-aghriissi.
 Colic, *s.* قارن اغریسی kàrn-
 Collar, *s.* یقا yàka; (horse —) حموط hāmūt; —, *v.a.* یقالمتی yàkalamak.
 Collate, *v.a.* مقابله mùkābēle-et.
 Colleague, *s.* ارقداش àrka-dash. [tòplamak.
 Collect, *v.a.* طویلمتی jèm"-et, جمعاً jèm"
 Collection, *s.* جمع jèm"; مجمعه mèj-ma"ā; طاقم tàkim; سره sira. [dressé.
 College, *s.* مکتب mèktèb; مدرسه mè-
 Collier, *s.* کومور قایغی kyùmur-kàvigı; کومور معدنی ایشچیسی kyùmur-mà"-dèni-ishjissi. [dèni.
 Colliery, *s.* کومور معدنی kyùmur-mà"-
 Collision, *s.* چاتشمه chātishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمتی chātishmak, تصادم tàssādum-et. [àyn-ighmāzi-
 Collusion, *s.* اغماض mùssāmaha, مسامحه
 Colonel, *s.* میرالای mīr-àlày; lieutenant- —, *s.* قائممقام kà'im-mākām (kày-
 Colony, *s.* اوجاق òjak. [makām).
 Colour, *s.* رنگ rēnk.
 Colt, *s.* طای tày; (of an ass) سیپا sipa.

- Comparison, *s.* تشبيه *kīyās*, تشبيهه *tēshbīh*. [būlmé.]
- Compartment, *s.* بولمه *khānē*, خانه
- Compass, *s.* اندازه *hadd*, حد *ēndāzē*; بوصله (mariner's) *dā'irē*; *pūssala*; to fetch a —, *v.n.* طولاشمتق *dōlashmak*; —, *v.a.* قوشاتمتق *kūsh-ātmaq*; — one's ends, *v.n.* اويدرمتق *ūydormak*, مرامنه نائل او *mērāmīnā-nā'il-ōl*. [(pērg'hēl).]
- Compasses (pair of) *s.* پرکار *pērg'hyār*
- Compassion, *s.* مهربانیت *mērhāmet*.
- Compatriot, *s.* همشهری *hēmshēhri*.
- Compeer, *s.* اقرا *kyūfv*, کفو *ākran*.
- Compel, *v.a.* اجبارا *jēbr-et*, جبرا *ijbār-et*.
- Compendious, *a.* مختصر *kīssa*, قصه *mūkhtāsār*, مجمل *mūjmēl*.
- Compensate, *v.a.* تصمینا *tāzmīn-et*; —, *v.n.* قارشیلق او *kārshīlīk-ōl*.
- Compensation, *s.* تصمین *tāzmīn*, قارشیلق *kārshīlīk*; تصمینات *tāzmīnāt*.
- Compile, *v.a.* تصنیفا *tāsnīf-et*, تألیفا *tē'līf-et*, جمعاً *jēm'-et*.
- Complain, *v.a.* شکایتا *shīkyāyet-et*, اشتکا *ishtikyā-et*, تشکی *tēshēkki-et*.
- Complaint, *s.* شکوی *shīkyāyet*, شکایت *shēkwā*; علت *illēt*, مرض *māraz*, درد *dard*. [kim; tētīmmé.]
- Complement, *s.* طاقم *tāqm*, ترتیب *tērtīb*.
- Complete, *a.* مکمل *tēkmīl*, تکمیل *mūkēmmēl*, تمام *tāmām*, تام *tām*; — *v.a.* تماملما *tēkmīl-et*, تکمیل *tāmamlamak*, بترمک *bītermek*.
- Complexion, *s.* لون *lēvn*, رنگ *rēnk*.
- Complicate, *v.a.* قارشدرمتق *kārshīdirmak*, قارشقا *kārshīk-et*.
- Compliment, *s.* بحان *sēlām*; سلام *īstīhsān-īfādēssi*; افادہ سی
- Comply, *v.n.* امتثال *īmtissāl*; موافقتا *mūwāfakāt-et*.
- Compose, *v.a.* ترتیب *tērtīb-et*, ترتیب *tērkīb-et*; یازمتق *yāzmaq*, کلمه *kālēma-ālmak*; مویلمک *sūwēymek*, بنده داخل او *nāzm-et*; نظم *tērkībīnā-dākhīl-ōl*, ترکیب *ējzāyi - mūrēkkībēssi - ōl*, ماسی او *ā'zāssi - ōl*; — one's self, *yātīshmaq*.
- Composition, *s.* ترکیب *tērkīb*; ترتیب *tērtīb*; معجون *mā'jūn*; اجزا *ējzā*; شعر *shī'r*; کتابت *kītābet*.
- Compost, *s.* کوبره *ghyūbrē*.
- Compound, *a.* مرکب *mūrēkkēb*; ترکیب *tērkīb-et*.
- Comprehend, *v.a.* احاطه *ihāta*; شمولی او *shāmīl-ōl*; اگلامک *ānglamak* (انگلیز *mūli-ōl*); ادراک *īdrāk-et*.
- Compress, *s.* صارغی *sārg'hi*.
- Comprise, *v.a.* شامل او *shāmīl-ōl*.
- Compromise, *s.* صلح *sūlh*, اولاشمه *ūlashma*; —, *v.a.* قارشدرمتق *kārshīdirmak*; مسئول *mēss'ūl-et*; طولاشمتق *ūzlashmak*, صلح او *sūlh-ōl*.
- Compulsion, *s.* مجبوری *mējbūriyy*; اجبار *ijbār*, اضطرار *īztirār*.
- Compunction, *s.* ندامت *nēdām*; پشیمانلیک *(pīshīmānlīk)*.
- Compute, *v.a.* حساب *hissāb-et*.

Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين mùt-
 Confederate, *s.* متفق mùttèfik. [tèfikin.
 Confederation, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين
 mùttèfikin. [قونفرانس kònferāns.
 Conference, *s.* مكالمة mùkyālémé;
 Confess, *v.a.* اعتراف ikrār-et, اقرارا
 i'tirāf-et.
 Confession, *s.* اعتراف ikrār, اقرارا i'tirāf.
 Confide, *v.a.* توديعا tēsslīm-et, تسليم
 tēvdī'-et; —, *v.n.* امنيتا em-
 niyyèt-et. [i'timād.
 Confidence, *s.* اعتماد emniyyèt, امنيت
 Confident (to be), *v.n.* هیچ شبهه‌سی
 hiç-shùbhései-òlmamak.
 Confine, *v.a.* قبانمق hābss-et, حبسا
 kāpatmak; حصرا hāssr-et; to be
 confined, *v.n.* طوغرمق dōghurmak;
 — — — to one's room, طشرة
 tāshra (dīshāri) chīkmamak;
 — — — (one's bowels) انقباضی او
 inkībāzi-ol.
 Confinement, *s.* ایچرویه قبانمق ichēri-
 ya-kāpanmaklık, طیشاری چیقمامق
 dīshāri-chīkmamaklık; حبس hābes;
 چوجق طوغرمق chōjuk-dōghurmak-
 Confines, *s. pl.* حدود hūdūd. [hik.
 Confirm, *v.a.* تصدیق tāsēdik-et;
 (in office) ابقا ibkā-et.
 Confiscate, *v.a.* مصادرها zābt-et, ضبطا
 mūsādara-et. [hārik.
 Conflagration, *s.* حریق yānghin, یانغین
 Conflict, *s.* تصادم tāsādum; جنك
 jēnk; منازعه chēkishma, چکشمه
 mùnāza'a.
 Conform, *v.n.* اقتفا imtissāl-et, امثالا

iktifā-et, مماثلتا mùmāssélèt-et.
 اویمق ùymak.
 Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.
 Conformably, *ad.* امثالاً imtissālan
 تطبیقا tātbikan.
 Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.
 Confound, *v.a.* مبهوت قیلما mèbhū
 -kilmak, اسکاتا isskyāt-et; شدرمق
 kārishdirmak, تخلیطا tākhilīt-et.
 Confuse, *v.a.* شاشرتمق shāshirtmaq
 قارشدرمق kārishdirmak.
 Confused, *a.* (things) قارشق kārishq
 to become — (a person), *v.n.* شرمق
 shāshirmak.
 Confusion, *s.* قارشقلق kārishqalīk.
 Congeal, *v.n.* طوکمق dōngmaq
 منجمد او mūnjemid-ol; —, طوکدرمق
 dōngdurmak.
 Congelation, *s.* انجماد injimād.
 Congestion, *s.* سده sūddé.
 Congratulate, *v.a.* تبریک tēbrīk-
 تهنیت tēhniyyé-et; I — you!
 گhyēzang-āydin. [tēhniyyé.
 Congratulation, *s.* تبریک tēbrīk, تهنیت
 Congregate, *v.n.* طوپلانما tōplanmaq
 مجتمعاً tējemma'-et, مجتمعاً
 tēmā'-ol. [jēm'iy.
 Congregation, *s.* جماعت jēmā'
 Congress, *s.* مجلس مشورت mējlis
 -mēshvīrèt.
 Conic, Conical, *a.* مخروطی sūbu, موی
 mākhrūti; conics, *s. pl.* مخروطیات
 mākhrūtīyyāt.
 Conjecture, *s.* ظن zānn; تخمین tāk

conscious, *v.n.* تخميناً zānn-et; تخميناً tākmīn-et.
 conjointly, *ad.* مشتركاً mūshṭērēken.
 conjugal, *a.* ازدواجه متعلق zēvjī, متعلق zēvjī-mūta“ālik.
 conjugal, *a.* مزدوج mūzdēvij; —, *v.a.* صیغه سنی چک مک tāssrīf-et, تصريف sīghassīni-chēkmek.
 conjugation, *s.* صیغه sīgha.
 conjunction, *s.* حرف عطف hārḥi-“ātf.
 conjuncture, *s.* حال wākit, وقت wākit.
 conjure, *v.a.* پک رجا pēk-rījā-et, پک یا الوارمق pēk-niyāz-et, پک یا الوارمق pēk-niyāz-et, سحراً sīhr-et.
 conjurer, *s.* سحر باز sīhrbāz.
 conjure, *v.a.* بتشدرمک bitishdirmek, باغلامق ūlashdirmek; اولشدیرمق ūlashdirmek.
 connexion, *s.* مناسبت mūnāssébèt, خصم “ālāka, علاقه irībāt, اقربا ākrabā.
 convalesce, *s.* مسامحه mūssāmaha, اغماض عن ighmāzi-“āyn.
 convalesce, *v.a.* کور میویرمک ghyūrmēyi-vmek, اغماض عن ighmāzi-“āyn-et.
 conquer, *v.a.* (men) مغلوباً māghlūb-et; (places) فتحاً fēth-et, ضبطاً zābt-et, تسخیراً tēsskhīr-et.
 conqueror, *s.* فاتح fāṭḥ; غالب ghālib.
 conquest, *s.* فتح fēth, تسخیر tēsskhīr; مملکت متفرجه mēmlékēti-mēftūha.
 conscience, *s.* قلب kalb, ضمیر zāmīr; انصاف insāf. [mūnsīf.
 conscientious, *a.* انصافلو insāfī, منصف mūnsīf.

Conscious (to be), *v.n.* دویمق dūymak, حساً hīsss-et; خبری او khābéri-ol. واقف و واقف او wākīf-ōl; —, *a.* واقف wākīf.
 Consciousness, *s.* وقوف khābēr, وقوف wūkūf; حس hīsss.
 Consecrate, *v.a.* تقدیساً tākdīss-et; تخصیصاً tākhsīss-et.
 Consecrated, *a.* مخصوص mākhssūss, مقدس mūkhāssss; مخصص mūkhāssss.
 Consecutive, *a.* متوالی mūtēvālī, متتالی mūtētālī, متعاقب mūta“ākīb.
 Consecutively, *ad.* متعاقباً mūta“ākībān, متوالیة mūtēvālīyyétēn.
 Consent, *s.* رضا rīzā; —, *v.n.* رضا ویرمک rīzā-vērmek, راضی او rāzī-ōl.
 Consequence, *s.* ثمره nētījé, نتیجه nētījé; of —, خاطری صایلمز khātīri-sāyīlīr; of no —, صایلمز sāyīlmāz; that is of no —, ضرری یوق zārāri-yōk.
 Consequent, *s.* تالی tālī; —, *a.* تابع tābī“; منوط mēnūt, مربوط mērbūt; (in word and act) ایشی واقوالی بربرینه مطابق (ishī-wāqūālī bīrbīrinē-mūtābīk-ōlan).
 Consequently, *ad.* بناء عليه binā“an-“ālēyh, بناء على ذلك binā“an-“ālā-zālīkē, بونا ببناء būnga-binā“an, بونا مبنی būnga-mēbnī.
 Conserve, *s.* رچل rēchel; — of roses, کل بشکر ghyūl-bē-shēker.
 Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه mūtāla“ā-et, ملاحظه mūlāhaza-et, (a person) دوشنمک dūshunmek;

Constantly, *ad.* دائماً *dā'imā*, *بزرگ* *bir-dūziyē*, لا يقطع *lā-yānkātī*.

Constipation, *s.* انقباض *inkibāz*.

Constitute, *v.a.* ايتمك *ètmek*; با *nāssb-et*; اولمق *òlmak*, ا *hāssil-et*.

Constitution, *s.* (man's) وجود *vūjūd* بنیان *būnyān*, مزاج *mizāj*; (state) اساس قانون *èssāssi-kānūn*.

Constitutional, *a.* خلقى *khilqī* طوغشدين اولان *dōghushdan - òlan* اساس قوانينه مطابق اولان *èssāssi-kānūnina-mūtābik-òlan*; مشروط *mèshrūṭ* مقيد *mūkayyèd*.

Constrain, *v.a.* جبر ا *jèbr-et*, رلامق *zòrlamak*, اجبار ا *ijbār-et*.

Constraint, *s.* صيقى *siki*; قندى *sikindi*; حبس *hābss*; جبر *jèbr*.

Construct, *v.a.* اعمال ا *imāl-et*, ا *inshā-et*, ياپمق *yāpmak*, بنا ا *binā-et*.

Construction, *s.* اعمال " *imāl*, انشا *inshā*, ياپى *yāpi*, بنا *binā*.

Consul, *s.* قونسولوس *kōnsoloss*.

Consult, *v.a.* دانشمق *dānishmaq* استشاره ا *isstishārē-et*; — together *mūshāvērē-et*, مشاوره ا *mèshvērèt-et*; (doctors) قونسولتوا *kōnsūlto-et*.

Consultation, *s.* استشاره *isstishārē* مشاوره *mūshāvērē*; مشاورت *mèshvērèt*; قونسولتو *kōnsūlto*.

Consume, *v.a.* بترمك *bitirmek*, ا *dükètnek*, يمك *yemek*; — *ghitmek*, تلف او *tèlef-òl*, ا *ghitmek*.

Considerable, *a.* بيوك *biyuk*, جسيم *jèssim*; عظيم *‘azīm*, كلى *kyūllī*.

Consideration, *s.* ملاحظه *mūlāhaza*, مطالعه *mūtāla‘ā*, تأمل *tè‘èmmul*, صاغى *sāyghī*; اعتبار *‘tibār*; قارشىلىق *kārshīlik*.

Consign, *v.a.* تسليم ا *tèssalīm-et*, توديع ا *tèvdī-et*; سپارش ا *sipārīsh-et*.

Consist, *v.n.* عبارت او *‘ibāret-òl*, مرتب او *mūtèrèttib-òl*. [*tèssalīyyèt*].

Consolation, *s.* تسلى *tèssellī*.

Console, *v.a.* تسلى ويرمك *tèssellī-vèrmek*, تسليت ا *tèssalīyyèt-et*.

Consolidate, *v.a.* تقويت ا *tākviyyèt-et*, تقويت ويرمك *tākviyyèt-vèrmek*, تأكيد ا *tè‘kīd-et*. [*mūtābik*].

Consonant, *s.* حرف *hārf*; —, *a.* مطابق.

Consort, *s.* زوج *zèvj*; زوجه *zèrjé*; رفيق *rèfik*; —, *v.n.* ارقداش *ārqudash*, اختلاط ا *ikhtilāt-et*. [*-ingunda*, ميدانده *mèydānda*].

Conspicuous, *a.* كوز او كنده *ghyüz-òkündè*.

Conspiracy, *s.* فتنه *ghizli-fèssād*, كيزلوفساد.

Conspirator, *s.* فتنه كار *fitnè-kyār*. [*fitnè*].

Constancy, *s.* ثبات *sèbāt*, رسوخ *rūsūkh*, صداقت *sādāqāt*.

Constant, *a.* ثابتقدم *sābitkādèm*, راسخ *rāsikh*, صادق *sādīk*; دائم *dā‘im*, مستمر *sābit*, ثابت *dā‘imī*, دائمى *mūstémèrr*.

Constantinople, *s.* استانبول *istānbòl*; در سعادت *dèri-sād‘ādet* (the Gate of Felicity).

mim; —, *v.n.* تخمینا zānn-et; تاکمین-et.

Conjointly, *ad.* مشترکاً mùshtèréken.

Conjugal, *a.* ازدواجہ متعلق, زوجی zèvjī, izdivāje-mùta“āllik.

Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* صیغہ سنی چک مک, تصرف! tàsrif-et, sighassini-chèkmeK.

Conjugation, *s.* صیغہ sigha.

Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-“āt.

Conjuncture, *s.* حال wākit, wālit.

Conjure, *v.a.* پکریجا pèk-rījā-et, پکریالوارمق pèk-niyāz-et, پکریالvarmak; —, *v.n.* سحرا sihr-et.

Conjurer, *s.* سحر باز sihrbāz.

Connect, *v.s.* بتشدرمک bitishdirmek, باغلامق ùlashdirmek; bağlamamak.

Connexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt, خصم “ālāka; ارتباط irtibāt, khāssm, اقربا ākrabā.

Connivance, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ighmāzi-“āyn.

Connive, *v.s.* کور میویرومک ghyùrméyi-vermek, اغماض عين ighmāzi-“āyn-et.

Conquer, *v.s.* (men) مغلوبا màghlūb-et; (places) فتحا fèth-et, ضبطا zābt-et, تسخیرا tèsskhīr-et.

Conqueror, *s.* فاتح fātīh; غالب ghālib.

Conquest, *s.* تسخیر, فتح fèth, تسخیرا tèsskhīr; مملکت مفتوحه mèmlékèti-mèftūha.

Conscience, *s.* ضمیر zāmir, قلب kalb, انصاف insāf. [mūnsif.

Conscientious, *a.* منصف, انصافلو insāfī,

Conscious (to be), *v.n.* دویمق dūymak, حسا hiss-et; خبری او khābéri-ol. واقف او wāqif-ol; —, *a.* واقف wāqif.

Consciousness, *s.* وقوف wūqūf, خبر khāber, وقوف wūqūf; حس hiss.

Consecrate, *v.a.* تقدیسا tàkdīss-et; تخصیصا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss, مقدس mùkhdāss; مخصوص mùkhdāss; مقدس mùkhdāss.

Consecutive, *a.* متوالی mùtévalī, متتالی mùtétālī, متعاقب mùta“ākīb.

Consecutively, *ad.* متعاقباً mùta“ākībān, متوالیة mùtévalīyyétan.

Consent, *s.* رضا rizā; —, *v.n.* رضایرومک rizā-vermek, راضی او rāzī-ol.

Consequence, *s.* ثمره nètījé, نتیجه sèméré; of —, خاطر صایلوور khātiri-sāyīlir; of no —, صایلمز sāyilmāz; that is of no —, ضرری یوق zārāri-yòk.

Consequent, *s.* تابع tābi; —, *a.* تابع tābi; —, *a.* منوط, منوط mènūt, مربوط mèrbūt; (in word and act) ایشی واقوالی بربرینه مطابق ishī-wāqūālī bīrbirinē-mùtā-bīk-òlan.

Consequently, *ad.* بناء عليه binā‘an-“àlèyh, بناء على ذلك binā‘an-“àl-zālīké, بواکبناء binābérin, بونگا بونگا مبني būnga-binā‘an, بونگا مبني būnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رچل rèchel; — of roses, کل بشکر ghyùl-bé-shèker.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعا mùtāla“à-et, ملاحظه mùlāhaza-et, (a person) دوشنمک dūshunmek;

Consummate, *v.a.* اتمام tèkmīl-et, اتمام itmām-et; —, *a.* مكممل mùkèmmèl.
 Consumption, *s.* خرج khàrj; (disease) ورم vèrēm.
 Consumptive, *a.* ورمولو vèrēmli.
 Contact, *s.* تماس tèmāss, تلاقی tēlakī, اتصال ittissāl.
 Contagion, *s.* سرایت sirāyet, بولاشمه bülāshma, علت ساریه ghèchma; "illēti-sāriyyé.
 Contagious, *a.* ساری sārī, بولاشور bülāshir, کچر ghèchkr, سرایت ایدر sirāyet-èder.
 Contain, *v.a.* حاوی او almak; مشتمل او, شامل او, hāvī-òl, mēshiml-òl; ضبط او, zābt-et; — one's self, طیانمک dāyanmak.
 Contaminate, *v.a.* افسادا bōzmak, بوزمق bōzmaq, ifsād-et, بولاشدیرمق bülāshdirmak, تلویث او tēlviss-et.
 Contaminated, *a.* فاسد bōzuk, بوزق bōzūq, فاسد fāssid; ملوث بولاشق bülāshik, ملوث mù-levvèss. [ifsād; تلویث tēlviss.
 Contamination, *s.* افساد sirāyet; سرایت sirāyet.
 Contemn, *v.a.* صایمماق sàymamak, استخفافا istikhfāf-et, استخفارا istihkār-et. [mùlāhaza-et.
 Contemplate, *v.a.* ملاحظه nāzar-et, نظرا nāzar-et.
 Contemporary, *s. and a.* معاصر mù"āssir.
 Contempt, *s.* استخفاف istihkār; استخفارف istikhfāf; عدم رعایت "ādēmi-rī"-āyèt, عدم حرمت "ādēmi-hūrmèt.
 Contemptible, *a.* (person) مستحققر mùss-tāhkār, (thing) ذلیل zēlīl, رذیل rēzīl; لاشی مقوله سی lā-shèy-mākūléssi, جزئی jüz'ī.

Contend, *v.n.* منازعه nīzā"-et, نزاع nīzā; منازعا mùnāza"-à-et; ادعا iddi"-ā-et.
 Content, *a.* راضی khòshnud; راضی rāzī; —, *v.a.* راضی rāzi-et; قانع kānī"; —, *v.a.* راضی rāzi-et; اقناع iknā"-et, خوشنود khòshnud-et.
 Contention, *s.* منازعه, نزاع nīzā", غوغا (kāvgha). nāza"-à.
 Contentment, *s.* قناعت kānā"at.
 Contest, *s.* مجادله mùjādélé, مباحثه mùbāhassé; —, *v.a.* عناد "inād-et.
 Context, *s.* سیاق سباق siyāk-sibāk.
 Contiguous, *a.* ملاصق mùttāssīl, متصل mùlāssīk, بشک bitishik.
 Continence, *s.* "issmèt, عصمت.
 Continent, *s.* قطعه kàra, بر bèrr; قرة kàra; kīt"-à.
 Contingent, *a.* مشکوک ittifākī, اتفاقی; حصه hīssé. mēshkyūk; —, *s.*
 Continual, *a.* متعادی mùtémādī; —ly, لا ینقطع lā-yānkāti", بلا فاصله bilā-fāssīla, *ad.*
 Continuance, *s.* دوام dēwām, بقا bākā, استمرار istimrār.
 Continue, *v.n.* دوام دواما dēwām-et; تکرار tēkerrur-et; —, دائم داوم dā'im-òl; تکرارا tēkrār-et; —, *v.a.* ابقا ibkā-et; الت یانینی سویلمک alt-yānīni-sūwēy-lémek; یانه یانمق yānē (ghēnē) yāp-mak.
 Contortion, *s.* پیچ و تاب pīch-u-tāb.
 Contraband, *a.* ممنوع yāssāk, یصاق yāssāk; کمرکن قاچمه ghyūm-rukdan-kāchirma.
 Contract, *s.* کوتری بازارلق ghyūturupazarlık, قونطوراطو tē"āhhud; تعهد tē"āhhud.

Cornel-berry, *s.* قرلیجق kiziljik.
 Cornelian, *s.* عقیق "àkik.
 Corner, *s.* گوشه kyùshé.
 Cornice, *s.* پرواز pèrwàz.
 Corollary, *s.* نتیجه nètijé.
 Coronation, *s.* تتویج tètviç, تتوج tèt-
 Coronet, *s.* تاج tāj. [tèvvùj.
 Corporal, *s.* اونباشی ònbàshi; —, *a.*
 جسمانی jissmānī; — punishment,
 طایق dāyak.
 Corporation, *s.* اهالی àhālī; مجلس mèj-
 liss, اشوری shūrā; اصناف èssnāf.
 Corporeal, *a.* جسمانی jissmānī.
 Corps, *s.* بلوک bülük; طابور tàbur;
 لای alay; لوا liwā; طاقم tàkim.
 Corpse, *s.* جنازه jènāzé, جسد jèssed.
 Corpulent, *a.* ششمان shishmān, ملحم
 mùlāhhām.
 Correct, *a.* طوغری dōghru, صحیح sàhīh,
 تام tàmm, تمام tàmmām; —, *v.a.*
 تصحیح dōghrultmak, طوغرلتمق
 tàsshīh-et.
 Correspond, *v.a.* (by letter) مکتوبلشمک
 mèktublshmek, مخابره mùkhābéré-
 et, مکاتبه mùkyātébé-et; (in quality)
 اویتمق òymak, مطابق کلمک mùtābik-
 ghèlmek.
 Correspondence, *s.* مکاتبه mùkyātébé;
 مطابقت mùtābakāt. [mùkhbir.
 Correspondent, *s.* مخبر mùkhābir, مخابره
 Corroborate, *v.a.* تصدیق tàssdik-et;
 تقویت tàkviyyèt-et, تاکید tè'kid-
 Corroboration, *s.* تصدیق tassdik. [-et.
 Corroborative, *a.* مصدق mùssāddik;
 مقوی mùkāvvi.

Corrode, *v.a.* یرتمک yèmek, یرتمک
 chùrutmek, پاصلاندرمتق pàsslan-
 mak.
 Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بزد
 bòzuk; (mercenary) رشوت یر rish-
 -yèr; —, *v.a.* بوزمق bòzmaq, ادا
 ifsād-et; (with money) یرتمک
 rishvèt-vèrmek, پاره یدرمک
 (pàra)-yèdirmek.
 Corruption, *s.* بوزمقلق bòzmaq
 چوروتتمک chùrutmeklik.
 Corsair, *s.* دگر خرسزی dèngiz-khirszi
 Corselet, *s.* کوسلک زره ghgàksslik-z
 Corset, *s.* قورسته kórseté.
 Cortège, *s.* لای alay.
 Corvette, *s.* قوروت kèrvèt.
 Cosecant, *s.* تمام قاطع tàmmāmī-kātī"
 Cosey, *a.* راحت rāhat.
 Cosine, *s.* تمام جیب tàmmāmī-jèyb.
 Cossack, *s.* قراق kizāk.
 Coss-lettuce, *s.* مارول mārul.
 Cost, *s.* بها bāhā (pāha); رف
 māsraf; —, *v.a.* اولتمق òlmak.
 Costiveness, *s.* انقباض inkībāz.
 Costly, *a.* بهالو pāhali; مکلف mùkèll
 Costume, *s.* قیافت kiyāfèt.
 Cot, *s.* کولبه kùlubé, اوجکز èvjèghiz.
 Cotangent, *s.* تمام مماس tàmmāmī-
 mùmmāss.
 Contemporaneous, *s.* and *a.* معاصر mù'ās
 Cottage, *s.* کوی اوی kyāy-èvi.
 Cotton, *s.* پاموق pāmuk (pāmbr
 پنجه pènbé.
 Couch, *s.* مندر mindar; قنابه kànāp
 دوشک dùshèk, یتاق yatak.

اوكسرك *aksuruk*; —, *v.n.*
اوكسرمك *aksurmek.*
مجلس *mèjliss.*
اعضای مجلسدن اولن *Ilor, s.*
مستشار *mèjlisedan - òlan*; *istéshâr.*
اوکوت *nassihât, s.* نصیحت *nasel,*
عقل اوکرتمک *akl-akl-akl*; —, *v.a.*
نصیحتا *nassihât-et.*
رتبه ثالثه بکی *rùtbé 'i-sälissé-*
صایمق *sāymak*; —, *v.a.*
صایلمق *sāyılmak.*
چهره *chêhré, s.* یوز *yüz,*
سیما *sīmā, s.* سیمار *sinzar,*
پول *pül*; (of a shop)
پشتک *peshākhta*; (who counts)
قارشى *sâyjî*; (opposite)
قارشى بولمق *chârê-bûlmak.*
چاره *bôzmak, v.a.* بوزمق *bôzmaq,*
قارشىلىق او *kârshîlik-*
قارشىلىق او *kârshîlik-*
ساخته *kalp, s.* قالب *kalp,*
تقليد *taklîd*; —, *v.a.*
تقليد *taklîd-et.*
قالپزن *kâlpazân, s.* قالپزن *kâlpazân,*
ساختكار *sâhtekâr.*
امرينى كىرو المق *amirini-ghèri-*
ياپلمسون ديو *almak, s.*
يپالمسون دىونى *yâpalmassin-dèynu-tènbîh-et.*
كىرو دوش *ghèri-*
دوش *ghèri-*
يورغان *yûrghan, s.* يورغان *yûrghan,*
عين *‘ayn, s.* عين *‘ayn,*
قارشىلىق *kârshîlik, s.* قارشىلىق *kârshîlik,*
شهادت بچون امضا *shahâdet-ibçün-amma, v.a.* شهادت بچون امضا *shahâdet-ibçün-amma,*

قومق *shadâdet-ichun-imzâ-kòmak*;
—, *s.* پاروله *pârôla.* [*ghaza.*
Counting-house, *s.* اوطة *òda,* مغازه *mâ-*
Country, *s.* (native) وطن *wâtan,* ولايت *wilâyèt* (*wilâ'at*); (territory) مملكت *mèmlékèt,* الكا *ùlkyâ* (*ùlké*); (out of town) كوى *kyây*; چفتلك *chiftlik*;
(open —) صحرا *sâhrâ,* كير *kîr.*
Countryman, *s.* كويلو *kyâylu*; (fellow —) همشهرى *hèmschèbri.*
County, *s.* سانجاق *sânjak,* لوا *lîwâ.*
Couple, *s.* چفت *chift.*
Couplet, *s.* بيت *bèyt.* [*yighitlik.*
Courage, *s.* جسارت *jèssâret,* يکيتلك *yikîtlîk,*
Courageous, *a.* يکيت *yighit,* جسور *jèssûr.* [*kûriyèl.*
Courier, *s.* تاتار *tâtâr,* منزل *mènzil,* قوريل *qûrîl,*
Course, *s.* (whole time) مدت *muddèt*;
(of studies) صرة درسلىر *sîra-dêraslîr*;
of —, البته *èlbètté.*
Court, *s.* (royal) سراى *sâray,* ما بين *mâbèyn*;
ديوان *dîwân,* ركاب *rikyâb,* محکمه *mèhkémé*;
(of justice) بينش *bînîsh*;
ديوان حرب (martial) *dîwân-i-hârb*;
— plaster, جانفس *jâmfèss-yâkissi*;
— yard, عرض *hâvli*;
to pay —, *v.n.* عرض *hâvli*;
ال *‘ârzi-‘übûdiyyèt-et,* عبوديتا *‘ârzi-‘übûdiyyèt-et,*
اوپمك *âyak-âpmek,* اياق اوپمك *âyak-âpmek,*
اتك اوپمك *ètek-âpmek.*
Courteous, *a.* نوازشلو *nûwâzishli,* خاطر *khâtir-nûwâz.*
khâtir-nûwâz.
Courtesy, *s.* خاطر نوازلىق *khâtir-nûwâzlik.*
Cousin, *s.* عموجه اوغلى *‘amujâ-òghlu,*
داى اوغلى *day-òghlu, &c.*

Cove, *s.* كورفز *kyàrfez*, قوی *kòy*.
 Covenant, *s.* مقاوله *kàvl*, قول "عهد" *àhd*, *mùkàvélé*.
 Cover, *s.* اورتی *àrtu*; (case) قاب *kàp*; (lid) قپاق *kàpak*; (shelter) بارینه جقیر *bàrinajak-yèr*; —, *v.a.* اورتیمک *àrtmek*; قپامق *kàplamak*; قپامق *kàp-*
 Covering, *s.* اورتی *àrtu*. [mak.
 Coverlet, *s.* یورغان *yùrghan*.
 Covert, *a.* کیزلو *èl-àltında*, ال التنده *ghizli*, صاقلو *sàkli*, خفی *khàfî*.
 Covet, *v.a.* کوز دیکمک *ghyàz-dikmek*, "طمع ا *tàmà*-et.
 Covetous, *a.* حریص *tàmà"kyâr*, طمعکار *hàriss*, اج کوزلو *àj-ghyàzlu*.
 Covetousness, *s.* طمعکارلک *tàmà"kyârlîk*.
 Cow, *s.* اینک *inek*; —, *v.a.* قورقوتماق *kòrkutmak*.
 Coward, *s.* قورقاق *kòrkak*.
 Cowkeeper, *s.* صوتجی *sùtji*.
 Cowl, *s.* قپوط باشلیقی *kàput-bàshlıghî*, باشلق *bàshlık*.
 Crab, *s.* چغانوس *yènghech*, ینکج *chànghandas*; یبانی الما *yàbânî-èlma*.
 Crack, *s.* یارق *yàrik*, چاتلق *chàtlak*; پاتلایش *pàtlayish*; اورش *wùrush*; یاریلمق *yàrlımak*, چاتلامق *chàtlamak*; —, *v.a.* یارمق *yàrmak*, پاتلامق *pàtlamak*; —, *v.a.* چاتلاتماق *chàtlatmak*, پاتلاتماق *pàtlatmak*.
 Cracked, *s.* یارق *yàrik*, چاتلق *chàtlak*; قاجق *chàlik*, (mad) چالق *chàlik*, کاشق *kàchik*.
 Cracker, *s.* پاتلانغیج *pàtlanghich*.
 Cradle, *s.* بشک *bèshik*.

Craft, *s.* (trade) صنعت *sàn* (cunning) حیله *hîlé*; (shipp) قایتق *kàyak*, تکنه *tèkné*.
 Crafty, *a.* حیلهکار *hîlékyâr*, لان *shèytàn*, دوباره جی *dùbàroji*.
 Cram, *v.a.* صیقی طولدرماق *sàki-durmak*.
 Cramp, *s.* سکیرلرطولمسی *singirlər tulması*; —, *v.a.* صیقماق *sikmak*.
 Cramp-iron, *s.* کینت *kinèt*.
 Crane, *s.* (bird) طورنه *tùrna*; (chine) ماچونه *màchūna*.
 Crank, *s.* دیرسک *dîrîsk*, قول *kòl*, ال *èl*; —, *a.* قولای دوریلور *kòlay-dèvrilür*.
 Crape, *s.* بورنچک *bùrunjuk*.
 Cravat, *s.* بویون باغی *bòyun-bàghî*.
 Crawfish, Crayfish, *s.* بوجک *bùjek*.
 Crawl, *v.a.* ییره سورینه رک یوریمک *yîrè-sùrunérek - yùrumek*; یوریمک *ghîr-yùrumek*.
 Crazy, *a.* قاجق *kàc* (mad) قیقله جق *yikilè* (tumble-down) باته جق *bàtèjek* (ship).
 Creak, *v.a.* چاتردامق *chàtirdam*, غجیردامق *ghèjirdamak*.
 Cream, *s.* سود یوزی *sùd-yùzu*; (cl) قایماق *kàymak*.
 Crease, *v.a.* قیرمق *kîrmak*; — قیرم *kîrim*, قیرمه *kîrma*.
 Create, *v.a.* وارا *yàratmak*, یراتماق *khàlk-et*; (appoint to a rank office) ایتمک *ètmeck*, ناسس *nàssl*.
 Creation, *s.* یرادش *yàrdish* (act of) خلق *khàlk*; (being crea) یرادیلش *yàrdilish*, خلقت *khil*

آفرینش āfērīnīsh ; (thing created)
 عالم mākhlūk ; (all creation) مخمین
 نصب nāssb. (of officers) انما
 خالق yārādījī, یراديجی s.
 آفریننده āfērī-ndeh, باری bārī, آفرین āfērīn.
 مخلوق mākhlūk. [i"tibār. s.
 اعتبار i"timād, اعتماد s.
 اعتمادنامه i"timād-nāmeh
 ویرسییه vērēssiye. [s.
 اعتبار i"tibār; on —, s.
 ايو iyi, Creditably, a.
 اءلا à"là, ghyūzel, کړی s.
 اله جقو له ajakli. s.
 آمنت āmēntù; ایمن imān s.
 اغز agħz; جای بوغاز bogħaz. s.
 دهره dèrè. [rek-yūrumek. s.
 سورینه رک یوریمک sūruné-
 اءراق ihrāk. s.
 ملز mēlez. s.
 هلال hilāl; (de-
 ay; (placed on spires, &c.)
 سو تره سی sū-tèrēssi. [atm. s.
 تره اوتی tère-òtu; water —, s.
 صرت sirt. s. (ridge)
 کړیدلو Ghiridli. s. and a.
 کړید Ghirid. s.
 چاتلق chāt-
 یارق yārik. [lak, s. طائفه tā'ifé.
 چکره chēkirghé. s. (insect)
 منادی mūnādi, دلال dēllāl. s.
 جنحه jūnhā, قباحت kabāhat. s.
 صوح sūch, جرم jūrm. s.
 قباحتلو kabāhatli, s.
 قباحت ساحبی kabāhat-sāhibi, s.

مبجریم; —, a. (wrong) قبیح kabīh,
 خبیث khābīss. [قرمزی kırmızı.
 Crimson, a. آل ال, کوس ghūwēss,
 Cripple, s. سقط sākāt; —, v.a.
 قولنی قنادینی قیرمتی kōlunū-kāna-
 dīni-kīrmak.
 بحران bührān; Crisis, s. (of disease)
 نازک وقت nāzīk-wāqīt. (of events)
 کورک ghēvrēk. Crisp, a.
 معیار ml"yār, محک mā- Criterion, s.
 جرحا jērḥ-et. [hēkk. Criticise, v.a.
 جرح jērḥ. [-mēmlékēti. Criticism, s.
 خروات Khīrvāt. Croatia, s. مملکتی
 خروات Khīrvāt. Croatian, s. and a.
 چناق چوملک chānak- Crockery, s.
 تمساح tīmsāh. [chāmlek. Crocodile, s.
 چیک دم chīgh-dēm. Crocus, s. (flower)
 چاریق chārpīk, اءری èghri. Crooked, a.
 محصول māhsūl, Crop, s. (produce)
 حاصلات hāssilāt; (bird's) قورصاق
 کورساک kūrśāk; —, v.a. کسمک kēssmek,
 بچمک bīchmek, قرمتی kırkmak;
 بودامق būdamak. (trees)
 چارمیک chārmīkh; Cross, s. حاج hāch,
 ترس tērss, ارغین tītīz, —, a. تیز
 گچمک ghēchmek. dārgħīn; —, v.a.
 تاتار اوقی tātar-òku. Crossbow, s.
 باءدش bāghdash-kūrmaq. Crosslegged, ad. to sit —,
 قورمتی bāghdash-kūrmaq.
 ترس و خوینز دارغین tērss-vē-khūysiz-dārgħīn-kīmsē. Crosspatch, s.
 قورچته kūrçhēta. Crosstree, s.
 صاپه یول sāpa-yòl. Crossway, s.
 مراق mērāk. Crotchet, s. (fancy)
 قارغه kārgha; cock's —, Crow, s.

D.

Dab down, *v.a.* اتيويرمك *atmak*, اتيويرمك
ativirmek, براقيويرمك *brakivirmek*.

Dabble, *v.a.* قارشمتق *odynamak*; قارشمتق
kārishmak.

Dad, Daddy, *s.* باباجق *bābajik*.

Daffodil, *s.* التون طوب *altin-töp*.

Dagger, *s.* خنجر *khānjär* (*khānchär*).

Daily, *a.* يومي هر كونكي *här-ghünki*, يومي
yüvmi; —, *ad.* كونده بر *ghyündä-bir*;
هركون *här-ghyün*.

Dalmatia, *s.* دالمجيا *Dalmāchia*.

Dam, *s.* (mother) انا *anas*; (of earth) سد
sèdd; —, *v.a.* سد ايله ضبط ا *sèdd-ila-*
zābt-et. [خسارت *khāssārèt*.

Damage, *s.* ضرر *zàrar*, زيان *ziyān*.

Damages, *s. pl.* تصمينات *tāzmīnāt*.

Damascus, *s.* دمشق *Damashk*.

Damask, *s.* داماسكو *dāmāsko*; — rose,
موركل *mör-ghyül*.

Damn, *v.a.* جهنمه كوندومك *jihēnnéma-*
ghyündermek; damn you, جهنم اول
jihēnnem-öl.

Damned, *a.* جهنمك *jihēnnemlik*.

Damp, *a. and s.* نم *nēm*; *a.* نمناك *nēm-*
nāk (*nēmlik*), رطوبتو *rütübətli*; —, *s.*

نملمتک *nēmlik*; —, *v.a.* نملمتک
nēmlikmek, اصلاتمق *issātmak*;

Damsel, *s.* قيز *kiz*. [صوغوتمق *soghutmak*.

Damson, *s.* مورد ماريكي *mërdum-ërigi*.

Dance, *s.* حورة *hōra*; —, *v.a.* حورة
رقصا *hōra-tëpmek*, رقصا *rāks-et*.

Dandelion, *s.* هندبا *hindibā*.

Dane, *s.* دانيمارقالو *Danimarkali*.

Danger, *s.* قورقو تهلكه *tèhlikè*, قورقو تهلكه
مخاطره *mùkhātara*.

Dangerous, *a.* قورقولو *körkulu*, قورقولو
تهلكه *tèhlikeli*, مخاطره *mùkhātareli*.

Dangle, *v.a.* سارقمق *sārkmak*.

Danube, *s.* طونا *Tūna*.

Dapple-grey, *a.* بقله قيري *bākla-kiri*.

Dardanelles, *s.* چناق قلعه سي *Chā-*
-kālëssi.

Dare, *v.a.* جسارت ا *jëssārèt-et*, جسارت ا
jür'èt-et; —, *v.a.* زمين ديو *yāpamdzsin-dëyu-kizdir*
قيزدرمق *yāpamdzsin-dëyu-kizdir*

Daring, *a.* جسور *jëssūr*, يکيت *yig*
—, *s.* جسارت *jëssārèt*, يتک *yighitlik*.

Dark, *a.* قرانلق *kāranlık*; — لانت
خرمز فناري *khirsiz-fenari*. [زولق *zülq*

Darkness, *s.* قرانلق *kāranlık*, مت

Darling, *s.* ايكي كوز *iki-ghyöz*, نين
جگر گوشه *jigħer-kyüşhe*, "äyn-
nūri

Darn, *v.a.* اورمك *ärmek*.

Dart, *s.* جريد *jirid*; —, *v.a.* ن
اتمق *atmak*; —, *v.a.* اتمق *atmak*.

Dash, *v.a.* پارچه پارچه *pārcha-pār-*
-et; چالمق *chālmek*, چالمق
اورمق *chārmak*, اورمق *würmak*.

Dastard, *s.* قورقاق *körkāk*.

Date, *s.* خرما *khürma*; (epoch) تاريخ
تاريخ *tārīkh*; —, *v.a.* قومتق
تاريخ *tārīkh-kōmak*.

Daub, *v.a.* بولاشدرمق *bülāshdirmek*.

Daughter, *s.* قيز *kiz*, كريمه *kërimé*;
in-law, کلين *ghëlin*.

Daunt, *v.a.* قورقوتمق *körkütmak*.

Dawn, *s.* شفق *shëfak*, شفق

-gharmassi, فجر fējir; —,
 اغرمغه باشلقن ḡharmagha-
 -shlamak; سچلمكه باشلقن sèchil-
 -shlamak.
 روز yòm, يوم ghyùn, كون s. ghyùn;
 اولسى كون — before yesterday,
 اولسى كون — after to-morrow,
 اوبركى ò-bir-ghyùn.
 Dawn. [dālikji].
 كونده لگى گى ghyùn-
 -kūn, كونده لگى گى ghyùn-
 -kūn.
 ايدىنلىق aydīnlīk, س. ايدىنلىق
 گوندىوز ايدىنلىق ghyūnduz-aydīnlīk.
 گوندىوز ghyūnduz, س. گوندىوز.
 كوز قماشدرمق ghyūz-kā-
 -shlamak, كوز المق ghyūz-
 -almak.
 اولمش ḡlmush, مرد ḡlu, س. اولو
 متوفا mütewèffā, مرد mürdā, س.
 اولدرمه mühlīk, مهلك mühlīk, س.
 لدرجه سندن ḡldurma-dèrējāsinda-
 -shlamak.
 ايشتمز ishītmāz, صاغر sāghīr, س.
 صاغرلىق sāghīrlīk, س.
 چام chām; (wood) چوق chōk;
 — in, داغلىق dāghīlmak; — in,
 تىجارتنى satmak, ساتق sātmaq, س.
 [ghyān].
 بازرگان bāzīr, ساتقى sātīq, س.
 بهالو (pāhālī); (in price) بهالو
 عزیز "azīz. عزیز (in affection)
 عجائب "ajāib. عجائب
 كىتلىق kītlīk, بهاللىق pāhālīk, س.
 غلا ghilā, كاهت kāht, س.
 موت mèvt, اولم ḡlum, س. وفات
 هلاك hēlak, مرگ mērg, س.
 كمىدن چىقمق ghēmīdan-

-chīkmak; —, v.a. كمىدن چىقارمق
 ghēmīdan - chīkarmak, قويه
 كوكمق kārāya-dūkmek.
 Debate, س. مشورت mēshvērēt; —,
 لقرديسنى ا مشاوره mūshāvērē-et,
 لأكردىسنى ا صباحه mūbāhēsē-et.
 Debauch, س. عياشلىق "āyyāshlīk; —,
 افسادا ifsād-et, ايارتمق āyartmaq, س.
 عياشلىق "āyyāshlīk, س. عياشلىق
 چاپقىنلىق chāpkīnlīk.
 Debilitate, v.a. ضعيفا zā"īf-et,
 ضعيفلىق zā"īflatmaq. [zā"īflīk.
 Debility, س. ضعف zā"īf, ضعيفلىق
 دين dēyn, بوج bōrj, س. Debt,
 مديون mēdyūn, بوجلو bōrjlu, س. Debtor,
 زوال zēwāl, س. Decadence,
 صاوشمق sāwushmaq, س. Decamp,
 فرارا firār-et, قاچمق kāchmaq,
 صراحي sūrāhī, س. Decanter,
 بويوننى اورمق bōyūnu-
 nu-wūrmak, باشنى كىسمك
 bāshīni-kēsīmek.
 فساد fēssād; زوال zēwāl; س. Decay,
 چورومق bōzūlmak, بوزلمق bōzūlmak;
 چورومق bōzūlmak, زوال بولمق
 zēwāl-būlmak, س. Decease,
 وفات wēfāt; —, v.a. وفات
 wēfāt-et, اولم ḡlmek, س.
 مرحوم mērhūm, متوفا mütewèffā, س. Deceased,
 [kīzb].
 كذب kizb, يالنجىلىق yālānjīlīk, س. Deceit,
 يالنجى yālānji, س. Deceitful,
 يالنجى يوزلو iki-yūzlu;
 اويون ا الداتمق ḡldatmaq, س. Deceive,
 حيله hīlē-et, اويون-
 kyānūni-ēvvāl, س. December,

Decency, *s.* ادب èdeb, حيا hàya.

Decent, *a.* يميز tèmiz ; ادبلى èdebli.

Deception, *s.* حيله hīlê, اويون òyun ;
الدادش aldādish ; الدانish aldānish.

Deceptive, *a.* ادعى الدادر adami-aldādir.

Decide, *v.a.* فصل fāsl-et, قرارلشدرمتق
kàrarlaşdirmek ; —, *v.n.* قرار ويرمك
kàrar-vèrmek.

Decimal, *a.* اعشارى à "shārī.

Decipher, *v.a.* چيقارمتق chikarmak,
او قومق òkumak, سو كمك sùkmeK.

Decision, *s.* قرار kàrar ; متانت metānèt.

Decisive, *a.* بترر bitirir, قطعى kat "i.

Deck, *s.* كوكرته ghyùghèrtê ; —, *v.a.*
دوناتمق dōnatmak, تزيبنا tèzyin-et,
بزه مك bèzèmek.

Decker, two-decker, *s.* قپاق kàpak ;
three-decker, *s.* اوج انبارلى üç-
anbārli. [افاده ifādê.

Declaration, *s.* تقرير tàkrir ; بيان bèyān,

Declare, *v.a.* افاده bèyān-et, بيان ifādê-
et ; تقرير tàkrir-et, سويلمك sùwèylé-
mek. [the needle) inhītāt.

Declination, *s.* (astr.) ميل mèyl ; (of

Decline, *s.* انحراف inhīrāf ; زوال zèwāl ;
قبول ايتمامك kàbūl-
ètmamek, ردا rèdd-et ; كيرشمامك
ghīrishmamek ; —, *v.n.* زوال بولمق
zèwāl - būlmak ; منحرف او mūn-
hārif-ol, بوزلمق bōzolmak, مختل او
mūkhtèll-ol. [باير bayir.

Declivity, *s.* انش ènish, يوقش yòkush,

Decoction, *s.* شربت shèrbèt, سو sù.

Decompose, *v.a.* حل hāll-et ; چورومتك
chūrutmek ; *v.n.* چورومتك chūrutmek.

Decorate, *v.a.* تزيبنا tèzyin-et, ك
بزه مك bèzèmek. [nè

Decoration, *s.* تزيبنا tèzyin ;

Decoy, *s.* طوزاق tūzak ; —, *v.a.* طوزاق
توزاغدا tūzāgha-dūshurmek.

Decrease, *s.* اكسلش èksilish ; —,
ازالمق azalmak, اكسلمك èksilmek,
—, *v.a.* اكسلتمك èksiltmek, ازالمق
azaltmak, كسمك kèssmek.

Decree, *s.* ارادة irādê ; —, *v.n.* & *a.* ارادة
irādê-et, فرمان فرمان-et, بؤيؤرمك
būyurmak, امر امر-et, हुكم hukm.

Decrepit, *a.* بونامش bōnamish ;
کتورمش "ütüh-ghètirmish.

Decrepitude, *s.* عتوه "atüh.

Dedicate, *v.a.* تخصيصا tàkhsiss-
birining - nāmī -
yāzmaq ; — one's self, رينى صرفا
"amrunu-sārīf-et.

Deduce, *v.a.* اكلمق ànglamak (àn-
mak), استنتاجا istintāj-et.

Deduct, *v.a.* تنزيل tènzil-et, غنى وارمق
ashāghī-vārmak, قيرمق kirmak.

Deduction, *s.* استنتاج istintāj ;
نتيجه nètījê ; تنزيل tènzil.

Deed, *s.* عمل "l, فعل ish, ايش ish,
حجت hūjji, سند sēned, كار kyār ;

Deem, *v.a.* صايمق sàymak, عدا
sānmak, ظن zānn-et, "àdd-et.

Deep, *a.* عميق dèrin, درين dèrin,
(crafty) شيطان shèytān ; —, *s.*
دèngiz.

Deer, *s.* كيك ghèyik ; قراجة kàrajā.

Deface, *v.a.* بوزمق bōzmaq.

Defamation, *s.* افترا iftirā, بهنان bùh-

Defame, *v.a.* افترا *iftirā-et*.
 Defamer, *s.* بوجنی ویرمیان *bòrjun-u-riméyan*; خدمتدن قاچان *khidmetden-kāchan* (*hiz*).
 Defeat, *s.* بوزغونلوق *bòzghun*, بوزغونلوق *bòzghunluk*; —, *v.a.* بوزمتق *bòzmaq*, مغلوب *màghlūb-et*.
 Defect, *s.* قصور *kùssūr*, عیب *“āyb*, نقصان *nòksān*, نقصان *khālel*, عیب *èksik*, نقصان *nòksān*, سقطلق *sākatlık*.
 Defective, *a.* عیب *èksik*; سقطلق *sākat*; نقصان *nòksān*, ناقص *nāqiss*.
 Defiance, *s.* صیانت *mūhāfaza*, صیانت *siyānet*, وقایه *vikāyē*; جواب *jèwāb*.
 Defiant, *v.a.* قوریمق *kòrumak*, صیانت *siyānet-et*, صیانت *siyānet-et*, تصحبا *tàssāhhub-et*; وقایه *vikāyē-et*; صاحب چیتق *sāhib-chītkmak*, حمایت *hīmāyē-et*.
 Defendant, *s.* مدعی علیه *mùdda“à-“alèyh*.
 Defender, *s.* حامی *hāmī*.
 Defensive, *a.* تدافعی *tèdāfu“i*; offensive and defensive, تجاروی و تدافعی *tjāwī-wi-tèdāfu“i*; — armour, زره *zèrèh*.
 Defect, *v.a.* تأخیرا *tā“khīr-et*; —, *v.n.* بویون *bòyun-èghmek*.
 Deficiency, *s.* Deficient, *a.* عیب *èksik*, نقصان *nòksān*.
 Defile, *v.* کچید *ghèchid*, بوغاز *bòghāz*, در بند *dèrbènd* (*dèvrènt*); —, *v.a.* مردارا *mùrdār-et* (*mùrdār*), تاجیس *tājīss-et*.
 Defile, *v.a.* تحدید *tāhdīd-et*; (explain) تعريف *tā“rīf-et*.

Definite, *a.* محدود *māhdūd*; (fixed) بللو *mù“āyyèn*, معلوم *mā“lum*, belli.
 Definition, *s.* حد *hādd*; تعريف *tā“rīf*.
 Definitive, *a.* قطعی *kāt“i*, اصل *āssal*.
 Deform, *v.a.* چرکینا *bòzmaq*, چرکین *chīrkin-et*.
 Deformed, *a.* اعضاسی اندامندن خارج اولن *à“zāssi-èndāmīndan-khārij-òlan*; جوجه *kānbur*, باجقسز *bājaksiz*, اغساق *aghşak*, çizgi.
 Deformity, *s.* چرکینلک *chīrkinlik*.
 Defraud, *v.a.* طولاندیرمق *dòlāndīrmak*.
 Defray, *v.a.* کورمک *vèrmek*, ویرمک *ghyèrmek*, اودمک *àdémek*.
 Defunct, *a.* متوفا *mùtéwèffā*, مرحوم *mèrhūm*.
 Defy, *v.a.* میدان اوقومتق *mèydān-òkumak*; قارشى قومق *kārshī-kòmak*.
 Degenerate, *a.* بوزامش *bòzuk*, بوزلمش *bòzulmuş*; —, *v.n.* بوزلمق *bòzulmak*.
 Degradation, *s.* تنزیل رتبه *tènzīl-i-rùtbé*; رذالت *rèzālèt*.
 Degrade, *v.a.* عیب او *rèzīl-et*; رذیل *“āyb-òl*; رتبه سنی المتق *rùtbéssini-almak*.
 Degree, *s.* مرتبه *dèrèjé*, درجه *mèrtébé*, پیره *kèrté*, مرتبه *mènzilé*, مرتبه *pèrésésé*.
 Deign, *v.n.* کرم *kèrm-et*, لطف *lùtf-et*, عنایت *ināyèt-et*, تنزل *tènèzzul-et*. [*mā“būd*.
 Deity, *s.* معبود *ilāh*, الله *allāh*, آله *ilāh*.
 Deject, *v.a.* محزون *māhzūn-et*.
 Dejection, *s.* تکرر *dùshunma*, تکرر *tèkèssur*, غم *ghām*, کدر *kèdr*.

Delay, *s.* تاخير tà'khīr, تأخر tè'èkhhur;
 بکلمه dūrma, قالمه kālma,
 bèklémé; وقت mùhlèt, وقت
 wàkit; —, *v.n.* دورمق dūrmak,
 قالمق kālmak, بکلمک bèklémek;
 تأخرا tè'èkhhur-et, کچ قالمق ghèch-kālmak,
 کچ قالمق ghèri-kālmak; —, *v.a.*
 تاخیرا tà'khīr-et; الیقومتق alīkōmak.
 Delegate, *s.* وکیل vèkīl; مأمور mè'-
 mūr; مبعوث mèb'ūss; —, *v.a.*
 وکیل vèkīl-et; حواله hàwālè-et;
 مأمورا mè'mūr-et.
 Deleterious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzàrr.
 Deliberate, *a.* عمدی kāsadī, قصدی
 "àmdī; —, *v.n.* دوشنمک dūshun-
 mek; مشاوره mùshāvérè-et.
 Deliberation, *s.* مشاوره tè'ènnī;
 Delicate, *a.* نازک nāzik. [mùshāvérè.
 Delicious, *a.* لذیذ lèziz, طاتلو tàtli.
 Delight, *s.* ممنونیت sèvinj, سونج
 mèmnūniyyèt, سرور sūrūr; —, *v.a.*
 سوندرمک sèvindirmek, سرورا mèss-
 rūr-et; —, *v.n.* حظا hazz-et, تلذذ
 tèlèzzuz-et; سونمک sèvinmek,
 ممنون mèmnūn-ol.
 Delighted, *a.* محظوظ màhzūz.
 Delightful, *a.* لطیف làtīf, کوزل ghyüzèl.
 Delinquency, *s.* قباحه kàbāhat.
 Delinquent, *s.* قباحولو sūchlū, صوچلو
 kàbāhatli.
 Delirious, *a.* چلغین chīlghin. [jūnūn.
 Delirium, *s.* چلغینلیک chīlghinlik, جنون
 Deliver, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak,
 تخلصا tàkhliss-et, خلاصا khālāss-
 et; ویرمک vārmek, تسلیم tèsslim-et;

Deliverance, *s.* قورتارش kùrtarış
 قورتولش kùrtulush, خلاص khālāss
 Delivery, *s.* قورتولش kùrtulush, ص
 khālāss; تسلیم tèsslim.
 Delude, *v.a.* الاداتمق aldatmak.
 Deluge, *s.* طوفان tufān; (flood)
 sèyl (sèl).
 Delusion, *s.* قورنتی mērāk, مراق kùrun
 Demand, *s.* استدعا isstid'ā; دك
 isstèdik; دعوی dà'wā; —, *v.*
 استمک isstémek; صورمق sōrmak;
 Demi, *a.* یارم yārim.
 Democracy, *s.* جمهوریت jūmhūriyy
 Demolish, *v.a.* بوزمق bōzmaq, ق
 yıkmak, هدمà hēdm-et.
 Demolishment, Demolition, *s.* هدم hēdm
 Demon, *s.* شیطان shèytān, زبانی zābā
 Demonstrate, *v.a.* اثباتا isbāt-et.
 Demur, *v.n.* تردا tēreddād-et, تمنق
 bākınmak.
 Den, *s.* مغاره mağlars, این in.
 Denial, *s.* انکار inkyār; (refusal)
 انجاز "àdāmi-injāz.
 Denmark, *s.* دانیمارکا Danimarka.
 Denominate, *v.a.* تسمیه tèssmiyyè-et
 Denomination, *s.* اسم ism, اد ad, میه
 tèssmiyyé; (sect) ملت millèt, ف
 fırka.
 Denote, *v.a.* علامت او "ālāmèt-
 دلالتa dèlālèt-et. [m
 Denounce, *v.a.* خبر ویرمک khāber-v
 Dense, *a.* قوی kōyū; صیق sīk, ف
 kèssif, غلیظ ghālīz.
 Dentifrice, *s.* دیش توی dīsh-tōzu.
 Dentist, *s.* دیشچی dīshji.

Dentistry, *s.* ديشجيليك dîshjîlik.
 Denude, *v.a.* صويمق sôymak.
 Deny, *v.a.* انكارا inkâr-et; (refuse)
 رد ا injâz-êt-mamek, ردد
 rêdd-et.
 Depart, *s.* چيقش chîkish; —, *v.a.*
 چيكنم chîkîmak, كتمك ghîtmek.
 Department, *s.* (branch) فرع قول kâl, قول
 fer"; (of state) نظارت nazâret;
 (business) عهده "ùhdé, وظيفه wazîfê.
 Departure, *s.* كيدش ghîdish, قيام kiyâm,
 عزيمت "âzimèt.
 Depend, *v.a.* تابع او bakkîmak; تابع او
 tâbi"òl; منوط او mèrbût-òl, مربوط او
 mèrbût-òl; كوكنمك ghyûghîsmek,
 ربط قلبا râbti-
 -kâl-et.
 Deplorable, *a.* فنا ajinajak, فناء
 fena, پريشان pèrishân.
 Deplore, *v.a.* اغلامق aghlamak.
 Depopulate, *v.a.* اهاليدن خالي قيلمق
 ahâlden-khâli-kîlmek.
 Deportment, *s.* اطوار atwâr, اوضاع evzâ".
 Depose, *v.a.* تقريرا tâkrîr-et; —, *v.a.*
 تختن اندر مڪ takht-
 dan-èndirmek.
 Deposit, *s.* امانت emânèt; پي pèy;
 طرطي tørtu; پوصه pòssa; —, *v.a.*
 تسليم ا emânèt-vèrmek, امانت ويرمك
 tâsalîm-et; وضع ا waz" -
 -et; براقمق brakkîmak.
 Depositary, *s.* امانتدار emânètdâr.
 Depreciate, *v.a.* قيمتى از التمق kîmètini-
 -âzaltmak; قدرينى انكارا kâdrini-
 -inkyâr-et.

Depredation, *s.* خسارت khàssâret,
 زيانكارلىق ziyânkyârlîk; خرسزلىق khîr-
 sizlîk.
 Depress, *v.a.* محتاجا fâkîr-et; محتاج
 mùhtâj-et; مكدرا mukèdder-et;
 كساد ويرمك kèssâd-vèrmek.
 Depression (of spirits), *s.* كدورت
 kèdürèt; (of market) كساد kèssâd;
 (of ground) حقور chûkur.
 Deprive, *v.a.* محروم ا mâhrûm-et, خالى
 khâlî-brakkîmak.
 Depth, *s.* درينلىق dèrinlik, عمق "ùmk;
 — of winter, قره قيش kara-kîsh,
 زمهريز zèmhérîr, اربعين erba"în.
 Deputation, *s.* مبعوثلر vèkillèr, وكيللر
 mèb"üsslèr.
 Depute, *v.a.* وكيل ا vèkîl-et.
 Deputy, *s.* وكيل vèkîl; — judge, نائب
 nâ'ib; — governor, قائممقام kâ'im-
 makâm.
 Deride, *v.a.* استهزا a istihzâ-et. [makâm.
 Derision, *s.* استهزا istihzâ.
 Derivation, *s.* (source) اصل asal; (of
 words) اشتقاق ishtikâk.
 Derive, *v.a.* استخراج bûlmak, بولمق
 istikhraj-et, استحصالي istihsal-et.
 Derived, *a.* مشتق mùshakk.
 Descend, *v.n.* انمك ènmek, نازل او
 nâzil-òl, هبوط ا sâkîl-ol, هبوط
 hûbût-et; اولادندن او evlâdindan-òl.
 Descendant, *s.* اولادندن اولان evlâdindan-
 -òlan; descendants, آل واحفاد âl-u-
 -âhfâd.
 Descent, *s.* انش ènish, نزول nüzûl,
 سقوط sùkût, هبوط hûbût; (relation-
 ship) انتساب intissâb; (degree of

— قرن بطن *dèréjé*, بطن *blān*, *kārn*; (attack) هجوم *kùjūm*.
 Describe, *v.a.* تعریفاً *tā"rīf-et*; (a circle) رسماً *rèssm-et*.
 Description, *s.* تعریف *tā"rīf*; (sort) نوع *dūrlu*, صوتی *sòy*, جنس *jīnss*, *nèv* ". [-*gyūrmak*.
 Descry, *v.a.* اوزاقدن کورمک *ūzākden-*
 Desert, *s.* چول *chāl*, بادیه *bādīyyé*; —, *a.* اسنز خراب *khārāb*, خالی *khālī*, *issiz*; —, *v.a.* قاچمق *kāchmak*, فراراً *firār-et*; —, *v.a.* براقمق *brākmak*, ترکاً *tèrk-* *mètrūk-kòmak*, ترکاً *tèrk-* *et*; deserts, *s. pl.* استحقاق *isstihkāk*.
 Deserter, *s.* فراری *firārī*, قاچقین *kāchqīn*.
 Desertion, *s.* فرار *firār*.
 Deserve, *v.a.* مستحق او *mūsstahāk-òl*.
 Deserving, *a.* مستحق *mūsstahāk*; سزا *sèzā*, شایان *shāyān*, شایسته *shāyèsté*.
 Design, *s.* نیت *niyyèt*, مرام *mèrām*, مقصود *māksūd*, مقصد *māksād*, قصد *kāssd*, قوردق *kūrdūq*; (drawing) رسم *rèssim*; —, *v.a.* نیتاً *niyyèt-et*, قورمق *kūrmak*; قصداً *kāssd-et*; رسماً (plan) ترتیباً *tèrtīb-et*; (draw) رسماً *rèssm-et*.
 Designate, *v.a.* تعییناً *tā"yīn-et*, اسمنی *issmini-sūwèylémek*.
 Designation, *s.* تسمیه ایتمک *tèss-mīyyé-ètmeklik*.
 Desirable, *a.* ارزو اولنور *isstènilir*, مرغوب *mèrghōb*, *ārzū-òlunur*.
 Desire, *s.* رغبت *ārzū*, استک *isstèk*, رغبت *rāghbet*; (strong) حرص *hīrss*; (yearning) اشتیاق *ishtiyāk*; (concupiscence)

شهوت *shèhvèt*; (thing desired) استدک *isstèdik*, مطلوب *mātlūb*; —, *v.a.* استمک *isstémek*, ارزو *ārzū*.
 با *āramak*, املأ *èmel-et*, طلباً *tāleb-et*; امرأ *èmr-et*, تنبیهاً *tènbīh-*
 Desirous, *a.* ارزومند *ārzūmènd*.
 Desist, *v.a.* وازگچمک *vāz-ghèchmek*.
 Desk, *s.* چکجه *chèkméjé*.
 Desolate, *a.* (person) کمسنز *kīmsēns*, منکوب *mènkūb*; خراب *khārāb*, ویران (place) *vīrān*, ویران *khārāb-u-yèbāb*, خالیة خاوی *khālīyyétun-khāvī*; —, *v.a.* خراباً *khārāb-* *et*, ویراناً *vīrān-et*.
 Desolation, *s.* خراب *khārāb*, ایت *khārābīyyèt*; (desolate place) خالیة خاوی *khālīyyétun-khāvī*.
 Despair, *s.* امیدسزک *ūmīdsizlik*, یأس *yè'ss*; —, *v.a.* مایوس او *mè'yūss-* *et*, قطع امیداً *kāt"i-ūmīd-et*.
 Despatch, *s.* تحریرات *tāhrīrāt*, *kyāghid*. [mè'yū
 Desperate, *a.* امیدسز *ūmīdsiz*, وس *oss*.
 Despicable, *a.* (person) الحق *alch*, ذلیل *zèlīl*, رذیل *rèzīl*; — *thi* *rèzālèt*.
 Despise, *v.a.* سایمامق *sāymamak*; آدم یرینه قومامق (man) *ādām-yèrīnè kòmamak*.
 Despite, *s.* in despite, عنادینه *"inādīn* in despite of, هیچ باقمیهرق *hīch-bāq-mīhèr-q* *mayarak*.
 Despond, *v.a.* مایوس او *mè'yūss-* *et*, کندینی براقمق *kèndīnī-brākmak*.
 Despondency, *s.* یأس *yè'ss*.

Despondent, *a.* مایوس mè'yüss.
 Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim; (absolute ruler) حاکم مطلق hākimi-mùtlāk.
 Despotism, *s.* حکومت مطلقه hükümèt-zatlāk, ظلم zūlm.
 Detain, *v.a.* نامزدا tàkhsīss-et; نامزد-کردن nāmzèd-et; مقدرًا mùklāddır-et.
 Destiny, *s.* قدر kādır, قسمت kıssmèt, "تالیا" tāliya, بخت bākhht.
 Destitute, *a.* فقیر و بیگس fākīr-u-bīkèss.
 Destroy, *v.a.* محو māhv-et, یوقا yök-et, وجودینی قالدرومق vüjü-ñi-ifnā-et, خرابا khārāb-et, یقمتی yıkmak, پیریش pērīshān-et; اولدرمک öldürmek, بوزمک bözmek, قهرًا kàhr-et, جانی جانی jānīni-almak.
 Destruction, *s.* تخریب khārāb; محو māhv, افنا ifnā.
 Destructive, *a.* باعث خراب bā'iss-i-khārāb; مهلك mùhlik.
 Detach, *v.a.* چوزمک çküzmek; قوپارمق salıvèrmek; ايرمق ayırmak.
 Detachment, *s.* بلوک bülük, تاقم tākım, فرقہ fırka.
 Detail, *s.* تفصیلاً tàfsīl; in detail, بیرر بیرر bīrēr-bīrēr; (one by one) تفصیلات tàfsīlāt; —, تفصیلاً نقلًا tàfsīl-et, تفصیلاً nākl-et.
 Detain, *v.a.* الیقومت alıkdmak.
 Detect, *v.a.* بولمق tütmaq; طومتق tütmaq; تاملamak.

Detective, *s.* کیزلو فبطیه نفری ghızli-zābtıyyé-nèferi. [hābss.
 Detention, *s.* توقیف tèvkiif; حبس hābss.
 Deter, *v.a.* مانع اولمق māni-"òlmak.
 Deteriorate, *v.n.* فنالشمک fēnāleshmek; بوزمق bözmaklik.
 Determination, *s.* نیت tàssmīm, تصمیم niyyèt; قرار kàrar; ثبات sēbāt; میل mèyl; "inād; عناد.
 Determine, *v.n.* قرار ویرمک kàrar-vèrmek; نیتا تصمیم tàssmīm-et, تصمیم قورمق niyyèt-et, کورمق kürmak; —, *v.a.* تصمیمه سبب او tàssmīma-sēbeb-òl; میل ایتدرمک mèyl-ètdirmek.
 Detest, *v.a.* منفور طومتق mēnfūr-tütmaq, هیچ سومامک hiç-sèvmemek.
 Dethrone, *v.a.* تختدن "khāl-et, خلع khāl-et, اندرمک tākhtdan-èndirmek.
 Detonation, *s.* باروت سسی bārut-sèssi.
 Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقنی isstihkākini-inkyār-et.
 Detriment, *s.* ضرر zàrar.
 Deuce, *s.* دو dù; شیطان shèytān; the deuce! int. اللهه سن Allāha-sēn; یوغندى yòghundı.
 Devastation, *s.* خراب khārāb.
 Develop, *v.a.* متفرعاتنی میدانه چیقارمق mùtèferri"ātini-mèydana-çhıkārmak.
 Device, *s.* "hīlè; صنعت sàñ"at; شکل shèkil, رسم rēssim.
 Devil, *s.* ابلیس iblīs, شیطان shèytān; زبانی (imp) zābānī.
 Devious, *a.* اگری بوکری èghri-būghri, صاپق طولاشق sapık-dòlāshık.
 Devise, *v.a.* (bequeath) وصیتا vās-

siyyèt-et; (invent) بولمق bülmaq,
دوشنمك dushunmek.

Devoid, *a.* خالی khālī.

Devolve, *v.n.* اصابتا dushmek, ا
issābet-et, انتقال intikāl-et.

Devote, *v.a.* فدا ا tākhsīss-et, ا
fēdā-et.

Devotion, *s.* اختصاص ikhtissās;
تخصیص tākhsīss; فداكارلى fēdākyār-
lik; دیانت "übūdiyyèt; عبودیت
diyānèt; devotions, نماز nāmaz,
عبادت "ibādèt, دعا dū"ā.

Devour, *v.a.* بترمك yemek, بترمك
bitirmek, یوتمق yūtmak.

Devout, *a.* دیندار dīndār, صوفی sofu,
مقتی mūttāki, اهل تقوا əhli-tākwā.

Dew, *s.* شبنم shēbnēm, چيک chīgh.

Dexterity, *s.* ال چابکلى əl-chābikligāi;
هنر hūner.

Dexterous, *a.* الی چابک əli-chābik.

Diadem, *s.* تاج tāj.

Diagonal line, *s.* وتر vētər.

Diagram, *s.* شکل shēkil,

Dial, *s.* كونس ساعتی (sun) ghyūnesh-
sā"atī; — plate, ساعت تختسى
sā"at-tākhtassi. [zābān.

Dialect, *s.* زبان lissān, دل dil, لسان

Dialogue, *s.* ایکی کیشی بیننده اولان لقردی
iki-kishi-bēyninda-olan-lāqirdi.

Diameter, *s.* قطر kūtr.

Diamond, *s.* الماس əlmas.

Diarrhoea, *s.* قارن سورمسی isshāl, اسهال
kārn-sūrmēssi.

Diary, *s.* روزنامه ruznāmē (jūznāmē),
مجموعه mējma"ā, ژورنال zhōrnāl.

Dice (pl. of die), *s.* طاولة زارلى tāwla-
zārlari.

Dictate, *v.a.* تقرير ايدونب يازدرمق tāk-
-ēdup-yāzdirmek; اقبول ايتدرمك
jēbran-kābūl-ētdirmek; — *v.n.* او
āmīr-ol, باشنه ضابط كسلهك bāshī-
-zābit-kēssilmek. [lūghāt-kitā

Dictionary, *s.* لغات lūghāt, كتابى

Die, *s.* طاولة زارى tāwla-zāri; (for stan-
ing) قالب kālip, (for coining) كالم
sikkē; — *v.n.* اولمك əlmək,
وفاتا wəfātā, كوچمك ghyūchmek,
-et; (a beast) كبرمك gbēbermek,
(a plant) قورومق kūrūmaq.

Diet, *s.* پرهيز يمكى pērhīz-yēmēg,
پرهيز pērhīz, حميه hīmyē.

Differ, *v.n.* درلو درلو او (tūrlu-tūrlu)-
برينه mūkhtēlif-ol; مختلف او
biri-birina-ūymamak.

Difference, *s.* اختلاف ikhtilāf; فرق fark;
مغايرت mūghāyērèt; "nizā.

Different, *a.* ديگر dīghr, بشقه bāshka,
آخر ākhār; باشقه بشقه bāshka-bāshka,
مختلف mūkhtēlif, كوناكون ghyūn-
ghyūn.

Difficult, *a.* چتين chētīn, كوچ ghyūch,
عسرتلو "ūssrētli, عسرتلو sū"ūbētli.

Difficulty, *s.* كوچلك ghyūchlik,
چتينلك chētīnlik, صعوبت sū"ūb-
"ūssrèt.

Diffidence, *s.* محجوبيت māhjūbiyyèt.

Diffident, *a.* سارتسز māhjūb, محجوب
jēssārētsiz.

Dig, *v.a.* حفر ا kazmak, قازمق hūfr-e-
bellēmek; — up, *v.a.* (ground

سوکمک (plants) *bəlləmek*; *bəlləmek*;
 چیقارمق *chikarmak*; (find
 digging) *bölmək*.
 هضم *həzm-et*.
 خفیف و تیز هضم *khəfif-
 həzm*.
 هضم *həzm*. [-vé-téz-həzm.
 تمکینلو *wəkārətli*, وقارتلو *wəkārətli*,
 اغر *əğr*.
 رجال کباردن اولن *rijāli-
 kəbārdən-olan*, اصحاب مناصبدن اولن
əshābi-mənāsibdən-olan.
 وقار *wəkār*, تمکین *temkin*,
 رتبه *rütbé*.
 حندق *həndek*; *sədd*.
 خراب *khərab*.
 مشکل *müshkil*.
 چالشقانلق *chəlishkənlik*,
 سعی و غیرت *sə'y-u-
 ighrət*; *sür'āt*.
 چالشقان *chəlishkhan*, مقدم
[sülü-et.
 سولو *sü-kəlmək*, صوت قاتمق
 دومان ایچنده *dömlənli*, دومانلو
 قرانلق *dömlən-ichində-ghibi*;
 بیوکلیک *biyuklik*; the
 three dimensions, ابعادثله *èb'ādi-
 mənāsib*.
 کچولمک *kəçalmək*; *azalmək*; *azalmək*;
 اوفالمق *üfalmaq*; —, *v.a.*
 کسمک *kəsmək*, *azalmək*, ازتمق
 اوفاتمق *üfatmaq*, کچولتمق
 ازالمه *azalma*, ازالمه *azalma*,
 اکسلمه *azaldılma*; ازالمه *azaldılma*;
 اوفالمه *üfalma*, اوفالمه *üfalma*;

تقلیل *üfaldılma*, اوفالمه *üfalma*,
 تصغیر *təssghir*.
təklil;

Diminutive, *a.* اوفاجق *üfajık*, اوفاق *üfak*,
 کچوک *küchuk*, کچوجک *küchujuk*;
 —, اسم تصغیر *issmi-təssghir*.

Dimple, *s.* چاقور *chükür*, چاه *chäh*.

Dine, *v.n.* یئمک *yèmək-yèmək*,
 طعام *tə'ām-et*.

Dinner, *s.* یئمک *yèmək*, طعام *tə'ām*,
 اخشام یئمکی *əkhsham-yèmèghi*.

Diploma, *s.* فرمان *fərman*, برات *bərät*,
 جائزه *jä'izé*, رؤس *rü'üss*.

Diplomacy, *s.* آداب سفرات *ādāb-i-
 süfərät*.

Diplomatist, *s.* صاحب آداب سفرات
sāhib-i-ādāb-i-süfərät; دیپلومات *di-
 plömät*.

Direct, *a.* طوغریدن *dòghrudan-dòghru*,
 طوغری *dòghru*; بلاواسطه *bilä-
 wässita*, ذاتی *zātī*, کندو *kèndi*; —,
v.a. (on the road) ویرمک *vèrmək*;
 صاعلق *sāghlık*; (manage) اداره *idārè-
 et*, نظارت *nəzārèt-et*; (point)
 طوغریلتمق *dòghrultmaq*, عطف *ətf-
 et*, مرفا *sərf-et*, توجیه *təvjih-et*;
 اوستنی یازمق *üstünü-yəz-
 mak*; (order) امر *əmr-et*, تنبیه
tənbih-et.

Direction, *s.* طرف *təraf*, یان *yən*, جهت
jihèt; اداره *idārè*, نظارت *nəzārèt*;
 تعلیمات *tə'ālīmāt*, تنبیه *tənbih*, امر
əmr; مکتوب اوستی *məktüb-üstü*;
 صاعلق *sāghlık*, عدرس *ədrəs*.

Directly, *ad.* شمدی *shimdi*; اول ساعت
 طوغریدن *öil-sä'at*, هماندم *həməndəm*;

بلا واسطه dōghrudan-dōghru, طوغرى
 bilā-wāssita, ذاتاً zātan.
 Director, *s.* مدير mùdīr, ديركتور direktor.
 Dirt, *s.* كير kir, پسلک pisslik, مردارلق
 mürdàrlık.
 Dirtiness, *s.* کيرلولک kirlilik.
 Dirty, *a.* کيرلو kirli, پس piss, مردار
 mürdār, ملوث mùlèvvèss.
 Disable, *v.a.* سقط sàkat-et.
 Disadvantage, *s.* ضرر zàrar; مانع māni, " ,
 سکتہ sèkté.
 Disagree, *v.a.* بوزشتمق bōzushmak;
 (food) معدة يى بوزتمق mi "déyi-bōz-
 mak. [کريه kèrih.
 Disagreeable, *a.* طاتسر tatsiz, بد béd,
 Disagreement, *s.* اختلاف ikhtilāf; نزاع
 nīzā.
 Disappoint, *v.a.* الداتمق aldatmak;
 قازق ishini-bōzmaq, ايشنى بوزتمق
 kàzik-sòkmaq.
 Disapprove, *v.a.* بکنمامک bèghen-
 mamek, تقيح tàkbīh-et.
 Disarm, *v.a.* صويمق sòymak; سلاحنى
 silāhini-àlmak; —, *v.a.* سلاح
 silāh-sòyunmak.
 Disarmament, *s.* ترك سلاح tèrk-i-silāh;
 تداركات حربية بر طرف ايتمكك
 dārukyāt-hārbiyyé-bèr-tàraf-ètmecliik.
 Disaster, *s.* فلاکت kàzā, بلا bèlā, فلاك
 fèlākèt.
 Disband, *v.a.* طاغتمق dāghitmak; —,
v.a. طاغلمق dāghilmak.
 Disbelief, *s.* عدم اعتقاد "ādēmi-i"tikād.
 Disbelieve, *v.a.* اينانمامق inānmamek.

Disburse, *v.a.* خرجا khàrj-et, ا
 sàrf-et, مصرفا māsraf-et.
 Discard, *v.a.* طردا tård-et, قوغتمق k
 mak, دفع dèf " -et.
 Discern, *v.a.* چيقارتمق chikàrt
 sèchmek, كورمك ghyùrt
 Discharge, *s.* رخصت rùkh
 izin, اذن izin, تبريه tèbrīyyé;
 آتش atèsh; انداخت èndā
 atma, اتلمه atılma, ویرمك
 jèrāhāt; —, *v.a.* ویرمك
 izin-vèrmek, خدمتدن چيقارتمق k
 metdan-chikàrmak; صالويرومك
 vèrmek, حبسندن چيقارتمق hābs
 chikàrmak; بوشالتمق bōshāltm
 atmak, انداختا èndākh
 ifā-et, ايفا ifā-et; آتش
 atèsh-et; اجرا isstīfā-et, ویرمك
 vèrmek; —, *v.a.* يوكنى بوشالتمق yūkn
 bōshāltmak; اقمق akmaq.
 Disciple, *s.* شاگرد shāghird, يذ
 tēlmīz; حواريون hāwāriyyūn.
 Discipline, *s.* نظام وانتظام nīzām-u-
 Disclaim, *v.a.* انكارا inkār-et. [tiz
 Disclose, *v.a.* كوسترمك ghyùstern
 mèydāna-kòmak, ميدانه قومق
 kèshf-et, سويلمك sùwèylémek, ا
 fāsh-et. [صيقندى siki
 Discomfort, *s.* راحتسزلق rāhatsiz
 Discommode, *v.a.* راحتسزا rāhatsiz-e
 Disconsolate, *a.* تسلى قبول ايتمز tès
 -kàbūl-ètmez.
 Discontent, *s.* خوشنودسزلق khòshn
 sızlık, عدم رضا "ādēmi-rizā.
 Discontented, *a.* سويلنيور sùwèylēniy
 خوشنودسز khòshnudsoz.

Discontinuance, *s.* قطع *kàt*“.

Discontinue, *v.a.* كسك *kèssmek*; —, *v.a.* كسبت *kèssilmek*.

Discontinue, *s.* نفاق *nifāk*.

Discontinue, *s.* باش *bàsh*, فائض *fā'iz*; —, *v.a.* باشله المتق *bàshla-almak*, كيريم *kirmak*.

Discontinue, *v.a.* يوز ويرمك *yüz-vèrmek*.

Discontinue, *v.a.* قورقوتماق *kòrkutmak*; —, *v.a.* يوز ويرمك *yüz-vèrmek*.

Discontinue, *s.* كلام *kèlām*, لکردی *làkirdi*; —, *v.a.* بسط كلاما *bàssti-kèlām-et*.

Discontinue, *a.* رعایتسز *ri'āyetsiz*.

Discontinue, *s.* رعایتسزلك *ri'āyetsizlik*.

Discontinue, *v.a.* بولماق *bùlmak*, كشفا *keshf*.

Discontinue, *s.* میدانه چیقارماق *mèydāna-almak*; كوشترمك *ghyūsstermek*.

Discontinue, *s.* كشف *kèshf*.

Discontinue, *s.* عاقل *ākīl*, عاقلو *ākīli*; بصیرتلی *bàssirètli*; بصیرت *bàssirèt*.

Discontinue, *s.* تدبیر *tèdbir*, عقل *ākīl*; انصاف *anşaf*; حزم *hàzm*; بصیرت *bàssirèt*; to arrive at years of —, عقله *ākīli*; to surrender *ākīla-bāligh-òl*; to surrender *ākīli*; —, *v.a.* ویره ويرمك *vèra-vèrmek*, شرطسز تسليم *shàrtsiz-tèsslīm-òl*, امان طلبا *āmān-dèmek*; امان طلب *āmān-tàleb-et*.

Discontinue, *v.a.* تفریقا *tèfrīk-et*.

Discontinue, *v.a.* سويلشمك *sùwèylkshmek*, مباحثه *mübāhèssé-et*.

Discontinue, *s.* مباحثه *mübāhèssé*.

Discontinue, *s.* استکبار *istikbār*, استخفاف *istikhfāf*; —, *v.a.* استخفافا *istikh-*

fāf-et; تنزل ایتماک *tènèzzul-ètma-mek*.

Disdainful, *a.* کبرلو *kibrli*.

Disdainfulness, *s.* کبر *kibr*.

Disease, *s.* علت *illèt*, مرض *màraz*, كيفسزلك *kèyfsizlik*, درد *dèrd*.

Disembark, *v.n.* كمیدن قره یه چیقماق *ghèmiden-kàrayé-chikmak*.

Disembarkation, *s.* كمیدن قره یه چیقماق *ghèmiden-kàrayé-chikmaklik*.

Disengaged, *a.* بوش *bòsh*, بوشده *bòshda*, وقتی خالی اولن *wàkt-i khālī-òlan*, خالی *khālī*.

Disentangle, *v.a.* چوزمك *chùzmek*, اچماق *àchmak*.

Disfigure, *v.a.* بوزماق *bòzmak*; چرکین او *chirkin-òl*, یاقشماما *yàkishmamak*.

Disgrace, *s.* رذالت *rèzālèt*, عیب *àyb*; دوشگونلك *dùshkyunluk*; نکت *nikbèt*; —, *v.a.* عیب او *àyb-òl*; رذیلا *rèzīl-et*.

Disgraceful, *a.* یاقشقسز *yàkishksiz*, عیب *àyb*; چرکین *chirkin*, کریه *kèrih*.

Disguise, *s.* تبدیل قیافت *tèbdīli-kıyāfèt*; —, *v.a.* قیافت تبدیل *kıyāfèt-tèbdīl-et*; دیکشدرمك *dìghishdirmek*.

Dish, *s.* صحن *sahn*, طباق *tàbak*.

Dishonest, *a.* خرسز *khirsiz*; خائن *khā'in*.

Dishonour, *s.* رسوایلیق *rùsvàylık*; رذالت *rèzālèt*; —, *v.a.* رذیلا *rèzīl-et*; — a bill, قبول ایتماک *kàbul-ètma-mek*, اتیویرمك *àtivèrmek*.

Disinherit, *v.a.* میراثدن محروم *mīrāss-dan-màhrūm-et*.

Disinterested, *a.* غرض و عوضدن خالی اولن
ghàraz-vé-"ivèzdan-khālī-òlan.

Disjoin, *v.a.* تفریق ا ایرمق ayrmaq, tèfrîk-

Dislike, *v.a.* سومامک sèvmamek. [-et.

Dislocate, *v.a.* چیقارمق chikàrmak.

Dismal, *a.* صیقندیلو sèkindîli.

Dismay, *s.* دهشت dèshèt, قورقو kòrkü.

Dismember, *v.a.* تقسیم tàksîm-et.

Dismemberment, *s.* تقسیم tàksîm.

Dismiss, *v.a.* اذن ویرمک izin-vèrmek ;

کودشمق kòghmak ; صاومق sàwmek.

Disobedience, *s.* "عدم اطاعت "àdèmi-

-itâ"at, اطاعتسزلق itâ"atsizlik.

Disobey, *v.a.* دگه مامک dînglémamek,

اطاعت ایتمامک itâ"at-ètmmamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایمامق khâtirini-sâymanak,

خاطرینی قیرمق khâtirini-kîrmek.

Disobliging, *a.* مروتسز mùrùvètsiz.

Disorder, *s.* قارشقلق kârishîklîk ;

اختلال pèrishāniyyèt ;

یکتلال ikhtilâl ; نظامسزلق nizāmsizlik ; —,

v.a. قارشدرمق kârishdîrmek, نظامینی

بوزمق nizāmsini-bòzmaq.

Disordered, *a.* قارشق kârishîk ;

پیشان pèrishān ; مختل mùkhtèll.

Disorganization, *s.* نظامسزلق nizāmsizlik.

Dispatch, *s.* چابکک chābîklîk ; سرعت

sûr"at, عجله "âjélê ; تحریرات tahrîrât,

چابک بترمک v.a. —, kyāghîd ;

چابک - bitirmek, عجله "âjélê - et ;

چیقارمق ghyàndermek, کوندرمک

chikàrmak ; قتل اولدرمک öldürmek,

قتل کاتل-et. [dèf"-et, ازاله izâlê-et.

Dispel, *v.a.* طاعتمق dàghîtmak ; دفع

Dispense, *v.a.* طاعتمق dàghîtmak, وا

tèvzî"-et ; —, *v.a.* وازکچمک

ghèchmek. [v.a. طاعتمق dàghîtmak

Disperse, *v.a.* طاعتمق dàghîtmak

Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yèrin-

-chikàrmek.

Display, *s.* گسترش ghyàstêrîsh, مت

sâltânât ; —, *v.a.* گسترتمک ghy-

termek, ابرازا ibràz-et.

Displease, *v.a.* کوجنه کتمک ghyùj-

-ghîtmek, کریه کورنمک k-

ghyàrunmek.

Displeasure, *s.* نارغینلق dàrgînâ

غضب ghàzab.

Dispose, *v.a.* ترتیب tàrtîb-et, ما

tânzîm-et ; — of, *v.a.* صاتمق sâtm-

vèrmek ; قولانمق köllân-

اولدرمک öldürmek ; یایمق yap-

dèf"-et, امرà emr-et.

Disposed, *a.* اولن mèyyâl,

ghyàngulu-òlan (ghyànû-òlan ;

استعدادی اولن isstî"dâdi-òlan ;

well-disposed, سومک sèvmek ;

ill-disposed, سومامک sèvmamek ;

of, ویرلمش sâtlmîsh, صاتلمش

vîrmîsh, اولنمش ghîtmîsh, کتمش

dèf"-òlunmush, قتل اولنمش

-òlunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tàrtîb,

nizām ; حوی khûy, طبیعت tâbi-

جبلت jibillèt, خلق khûlk.

Dispossess, *v.a.* محروم mahrûm-et.

Disproportion, *s.* "عدم تناسب "âdi-

-tènâssub.

Dispute, *s.* غوغا "nizâ" ; نزاع

(kâwgh-

— *n.* نزاع *nizā* -*et*, مجادلہ *mùjā-*
-et. [-*i-èhliyyèt*.
 Disqualification, *s.* عدم اہلیت "*àdem-*
ihlīyāt, *s.* عدم رعایت "*àdēmi-rī*"*āyèt*,
 رعایت نداشت *rī*"*āyetsizlik*; —, *v.a.*
 قولاق اصماتق *blkmamak*, باتمامق
blkmamak, طنمامق *tmmamak*,
 ساینمق *sāymamak*, اعتبار ایتمامق
ibār-ètmmamek.
 Despicable, *a.* ذلیل "*āyb*; رذیل
nāmūssiz.
 Disrespect, *s.* رعایت نداشت *rī*"*āyetsizlik*,
 عدم احترام "*àdēmi-ihtirām*.
 Disrespectful, *a.* رعایت نداشت *rī*"*āyetsiz*.
 Dissatisfaction, *s.* خوشنودسزلق *khòshnud-*
-suz.
 Dissatisfied, *a.* خوشنودسز *khòshnud-*
-suz.
 Dissolve, *v.a.* سویلنمک *sùwèylznmek*.
 Dissolve, *v.a.* تشریح *tèshrih-et*.
 Dissolvable, *v.a.* مدارا *mùdārā-et*; —,
 کتم *kètm-et*. [-*nèshr-et*.
 Dissuade, *v.a.* نشر یا یمق *yàymak*,
 نفاق *nifāk*.
 Dissuasion, *s.* عدم موافقت "*àdēmi-mùwā-*
-mūwāfāq, مخالفت *mùkhāléfèt*.
 Dissertation, *s.* بحث *bàhss*; رساله *risālē*.
 Dissimilar, *a.* غیر مشابہ *ghāyri-mùshābih*,
 بئزیم *bèngzīmāz*.
 Dissipate, *v.a.* صورا *dāghitmak*, طاغتمق
dāghitmak. [-*èfīh*.
 Dissipated, *a.* سفیه *chāpkin*, چاپقین
chāpkin.
 Dissipation, *s.* چاپقینلق *sèfāhāt*, سفاقت
sèfāhāt.
 Dissipatious, *a.* فاسق و فاجر چاپقین
fāsik-u-ghājir-chāpkin.

Dissolution, *s.* اولم *olum*, وفات *wèfāt*,
 حل *hāl*, تفریق اعضا *tèfrīki-à*"*zā*.
 Dissolve, *v.a.* حل اریتمک *èritmek*, حل
hāl-et; اعضاسنی *dāghitmak*, طاغتمق
dāghitmak; تفریقاً *à*"*zāssini-tèfrīk-et*; —, *v.n.*
 اریتمک *èrimék*; طاغلمق *dāghālmak*,
 منحل او *mùnhāl-ol*.
 Dissuade, *v.a.* نیتندن چویرمک *nīyyè-*
tindan-chèvirme, واز کچورمک *vāz-*
chörmek.
 Distaff, *s.* اورک *ürékē*. [-*ghèchirmek*.
 Distance, *s.* اوزاقلق *üzaklık*, بعد *bu*"*d*,
 مسافه *mèssāfē*, یول *yol*, منزل *mènzil*;
 اوزاق *üzak*, اوزاق بریر *üzak-bir-yèr*;
 اوزاق یرلر *üzak-yèrlèr*.
 Distant, *a.* اوزاق *üzak*, ایراق *irak*, بعيد
bà"*id*; (in manners) صوغوق *soghuk*.
 Distemper, *s.* مرض *màraz*, خستلق
khàstalık; رنگلی بادانه *rènkli-*
-bādana.
 Distend, *v.a.* کرمک *ghèrmek*, شیشرمک
shishirmek, قبارتمق *kābartmak*.
 Distension, *s.* شیش *shish*, کرمک
shish.
 Distich, *s.* بیت *beyt*. [-*ghèrghilik*.
 Distil, *v.a.* انبیکدن چکمک *inbikdan-*
-chèkmek, تقطیرا *taktir-et*; —, *v.n.*
 تقطیرا *taktir-et*.
 Distillation, *s.* تقطیر *taktir*. [-*eden*.
 Distiller, *s.* راقی تقطیر ایدن *rāki-taktir-*
-iden.
 Distinct, *a.* بلیو *bèlli*, واضح *wāzih*,
 عیان *āyan*; ایری *ayri*, بشقه *bāshka*.
 Distinction, *s.* فرق *fark*; تفریق *tèfrīk*;
 امتیاز *imtiyāz*; رعایت *rī*"*āyèt*.
 Distinguish, *v.a.* کورمک *ghyürmek*,
 چیقارمق *chikarmak*, سچمک
sèchmek; فرقاً *fark-et*, تفریقاً *tèfrīk-et*;

- one's self, کندینى كوسترمك kèndini - ghyàstarmek, شېرت قزانمق shèhrèt-kàzanmak, تحصیل ناما tàhsìl-nâm-et.
- Distinguished, *a.* نامدار nâmdâr, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtâz, معتبر mù" -
- Distracted, *a.* چلغین chilghin. [tébèr.
- Distraction, *s.* تجنن چلغینلق chilghinlik, تجنن tèjènnun.
- Distress, *s.* صیقندی sîkindi, درد dèrd, کدر kèdr; —, *v.a.* صیقمق sîkmek, صیقندی ویرمك sîkindi-vèrmek.
- Distressing, *a.* باعث کدر bâ"iss-i-kèdr.
- Distribute, *v.a.* طاغتمق dâghitmak, توزیعا tèvzi" -et, تاقسیم tàksim-et.
- Distribution, *s.* تقسیم tèvzi; توزیع
- District, *s.* ناحیه nâhiyyé. [tàksim.
- Distrust, *s.* امنیتسزلك èmniyyetsizlik, عدم امنیت "àdèmi-èmniiyyèt; —, *v.a.* امنیت ایتمامك èmniyyèt-èt-mamek, امنیت ایدممامك èmniyyèt-èdmamek.
- Disturb, *v.a.* قارشدرمق kârishdirmak; راحتنى بوزمق rāhatsini - bōzmaq, راحتسزرا rāhatsiz-et.
- Disturbance, *s.* کوردی ghyàruldu, شاماطه shāmata; قارشقلق kârishkiklik, اختلال ikhtilâl, فساد fessâd.
- Ditch, *s.* حندق hēndek.
- Dive, *v.a.* دالمق dalmak.
- Diver, *s.* دالغیچ dalgich. [sâpmak.
- Diverge, *v.a.* ایرلمق ayrilmak, صاپتمق
- Divers, *a.* برطاقم bir-tâkim, بعض bâ"zi.
- Diversify, *v.a.* چشیدچشیدا chèshid-chèshid-et.
- Diversion, *s.* ایلنجه èylènja; تغلیط tàghlît, اشغال shàshirtma, اشغال ishghâl, اغفال ighfâl.
- Divert, *v.a.* چویرمك chèvirmeq, صاپتمق sâpimék; ایلندرمك èylèndirmeq.
- Divest, *v.a.* مویمق edymak; چیقارمق chikarmak; عقلندن چیقارمق "àk-lindan-chikarmak.
- Divide, *v.a.* بولمك balmek, ایرمق àyrmak, مقاسمه tàksim-et, تقسیم mùkâssémé-et; —, *v.a.* بولنمك bâlunmek, تقسیم قبولا tàksim-kâbûl-et.
- Divine, *a.* ربانى ilâhî, ربانى rabbânî; —, *s.* "èlûmi-diniyyédè-mâhir-pâpass.
- Divinity, *s.* الله ilâh; الهیت ilâhiyyèt; علم دین ma"bûdi-bâtâl; باطل "ilm-i-dîn.
- Division, *s.* تقسیم tàksim; بولمه balmé, بلوک bâluk, قسم kîssim; فرقه fërka; اختلاف ikhtilâf.
- Divorce, *s.* طلق talak, تطلیق tâtlîk; —, *v.a.* بوشامق bōshamak, تطلیقا tâtlîk-et.
- Divulge, *v.a.* سويلمك sûwèylâmek, فاشا fâsh-et, افشا ifshâ-et.
- Dizziness, *s.* باش دونمكك bâsh-dânmeçkik, کوزلر قارمق ghyâzlar-kârarmak.
- Do, *v.a.* ایتمك ètmek, یاپمق yapmaq, اجراا èylâmek, کيلمق kilmak, فعله کتورمك fi"lè-ghètirmeq; حرکتا v.a. pishirmek; —, *v.a.* اولمق olmaq, اویتمق hàrékèt-et;

یشمک; یشمک یشمک; یشمک
 pishmek; — away with, قالدیرمق
 kaldırmak; how do you do?
 نه یاپیورسکز nàssl-singiz, نصل مکز
 nè-vàpiyor-singiz; that will do, الویور
 èlvérir, یشیر yèlishir, اولدی òldu.
 Docile, a. مظلوم màzlūm, قوزی کی
 kùzū-ghibi, منقاد mùnkād.
 Dock, s. حوض hàwz; —, v.a.
 اوجنی کسمک ùjnuv - kèssmek;
 حوضه قومق hàwza-kòmak.
 Dockyard, s. ترسانه tørsānē.
 Doctor, s. (of medicine) هیکم hēykim,
 طبیب tabīb; (of laws and divinity)
 مدرس mùdèrriss; (of philosophy)
 علم حکمت مدرسی "ilm-i-hikmet-
 mùdèrrissi; —, v.a. علاج "ilāj-et,
 معالجه mù "ālājē-et,
 Doctrine, s. قولیات kàv-
 lıyāt, قول kàvl, عقائد
 "ilmıyyāt; علمیات "akā'id.
 Document, s. کاغذ kyāghid, سند sēned,
 اوراق hūjjèt; documents, حجت
 èvrāk.
 Doe, s. دیشی کیک dishi-ghèyik,
 دیشی قراجه dishi-kàraja. [ایت it.
 Dog, s. کلب kèlb, کویک kyàpèk,
 Dog-days, s. pl. ایام باحور èyyāmi-bāhūr.
 Doge, s. ونیدیک Vènèdik-
 dōghassi.
 Dollar, s. قرة غروش kàra-
 Dome, s. قبه kùbbē. [ghùrùsh.
 Domestic, a. اوده الشمس اولن èvè-lish-
 mish-òlan; —, s. اوشاق ùshāk,
 خدمتکار (khizmetkyār).

Domineer, v.n. باشنه ضابط کسلمک bā-
 shina-zābit-kèssilmek.
 Dominion, s. ملکوت mèlékyūt,
 حکومت hùkyūmet; dominions,
 ممالک mèmālik.
 Don (the river), s. تن صویي tèn-sūyū.
 Donkey, s. حمار khār, اهبك èshek,
 himār.
 Door, s. باب bāb, در dèr, قپو kàpı.
 Door-keeper, s. دربان dèrbān, قپوجی kàpıjı.
 Dormitory, s. قوغوش kòghush. [dèrbān.
 Dose, s. غدا ghidā.
 Dot, s. نقطه nòkta.
 Dotage, s. اختیارن بوکالمش حالتی ikhti-
 yārin-būngalmish-hāleti. [ikhtiyār.
 Dotard, s. بونامش اختیار būnamish-
 Double, a. and s. ایکی قات iki-kāt;
 —, v.a. ایکی قاتا iki-kāt-et.
 Doubt, s. کمان shèkk, شهبه shùbhē,
 ghyùmān; —, v.n. شهبه shùbhē-et.
 Doubtful, a. مشکوک mèshkyūk;
 [shùbhéssiz.
 Doubtless, ad. شهبه سز èlbètté, البته.
 Dough, s. خمیر (khāmır).
 Dove, s. قمری kùmrū. [نکاح nıkyāh.
 Dower, s. مهر مؤجل mihri-mù'èjjèl,
 Down, s. پوفله pùfla; توی tūy; —, ad.
 اشاغی ashāghi, اشاغیده ashāghida;
 یره yèra, برده yèrda.
 Downcast, a. محزون mähzūn.
 Downward, a. Downwards, ad. اشاغی
 اشاغی طوغری ashāghi-dòghru.
 Doze, v.n. اویوقلمق ùyuklamak.
 Dozen, s. دوزینه dūzina; دسته dèssté;
 اون ایکی òn-iki.

— one's self, كەدىنى كۆستۈرۈش kēndīni - ghyāsstermek, شېرت قزانماق shèbrèt-kàzanmak, تەھسىل ناما tǎhsīlīnām-et.

Distinguished, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, معتبر mùmtāz, ممتاز mēshhūr.

Distracted, *a.* چالغىن chālgħīn. {tébēr.

Distraction, *s.* تېجىن چالغىنلىق chālgħīnkīk, تېجىن tējēnnm.

Distress, *s.* سىقىندى sīkindī, درد dērd, كەدر kēdr; —, *v.a.* سىقىماق sīkmaq, سىقىندى وېرۈش sīkindī-vērmek.

Distressing, *a.* كەدر باغش bā"iss-i-kēdr.

Distribute, *v.a.* طاغىتماق dāghītmak, تەقسىم تەقسىم tǎksīm-et.

Distribution, *s.* تەقسىم tǎksīm; توزىع tǎksīm.

District, *s.* ناھىيە nāhiyyē. {tǎksīm.

Distrust, *s.* ئەمىنىيەتسىزلىك èmniyyetsizlik, ئەمىنىيەتسىزلىك èmniyyetsizlik; —, *v.a.* ئەمىنىيەتسىزلىك èmniyyèt-èt-mamek, ئەمىنىيەتسىزلىك èmniyyèt-èt-mamek.

Disturb, *v.a.* قارشىدىرماق kārishdirmaq; رەھاتىنى بۆزۈش rāhatīni - bōzmaq, رەھاتسىز rāhatsiz-et.

Disturbance, *s.* كۆرۈلدى ghyèruldu, شاماتا shāmata; قارشىلىق kārishīklīk, فېساد fēssād, ikhtilāl.

Ditch, *s.* خندق hēndek.

Dive, *v.n.* دالماق dālmak.

Diver, *s.* دالغىچ dālgħich. {sāpmaq.

Diverge, *v.n.* ئايرىلماق ayrīlmak, ساپماق sāpmaq.

Divers, *a.* بىر-تەقسىم bīr-tǎksīm, بەزى bā"zi.

Diversify, *v.a.* چەشىدە چەشىدا chēshid-chēshid-et.

Diversion, *s.* ئاينىغۇچە èylānja; تەغلىت tǎghlīt, شاشىرتما shāshirtma, ئىشغىل ishghāl, اغفال ighfāl.

Divert, *v.a.* چۆيۈرۈش chēvir; ساپماق sāpmaq; ئاينىدىرماق èydirmek.

Divest, *v.a.* ئايرىماق èdymak; چىقارماق chīkarmak; ئاينىدىن چىقارماق lindan-chīkarmak.

Divide, *v.a.* بۆلۈش bōlmek, ئايرىماق ayrīmak, تەقسىم تەقسىم tǎksīm-et, مۇكەسسەمە mūkəssémé-et; —, *v.n.* بۆلۈنۈش bōlünmek, تەقسىم قىلىش tǎksīm-kābūl.

Divine, *a.* رەببى ilāhī, رەببى rābbī; —, *s.* ئىلم دىنىيەتە مەھىر پاپاس èlm-dīniyyédé-māhir-pāpass.

Divinity, *s.* اللە Allāh; ئىلاھىيەت ilāhiyyet; ئىلم دىنىيەتە مەھىر پاپاس èlm-dīniyyédé-māhir-pāpass.

Division, *s.* تەقسىم tǎksīm; بۆلۈش bōlmek; بۆلۈك bōluk, قىسىم qīssīm; فېرقە fērqə; ئىختىلاف ikhtilāf; نېفەق nīfāk.

Divorce, *s.* تەلىق tǎlīq, تەلىق tǎlīq; —, *v.a.* بۆشەتماق bōshamak, تەلىق tǎlīq-et.

Divulge, *v.a.* سۆيلىمەك sūwèylīmek; فاش fāsh-et, افشا ifshā-et.

Dizziness, *s.* باش دۆنمەكلىك bāsh-dōnmeklik, كۆز لىقۇرماق ghyūz-līqurmak, كۆز لىقۇرماق ghyūz-līqurmak.

Do, *v.a.* ئىتمەك ètmek, ياپماق yāpmaq; ئايرىماق ayrīlmak, قىلماق qīlmak, ئىجرا èjra-et, فەلەكتۈرۈش fēlè-ghètirmek; —, *v.n.* پىشۇرماق pīshirmek; —, *v.n.* ئۆلمەك èlmak, قىلماق qīlmak.

پشت; يَتِيْشُكُ yètishmek ; پشتك
 قالد رمتق; — away with, قالد رمتق
 نِه ياب پور سگر; how do you do? نِه ياب پور سگر
 نِه ياب پور سگر; that will do, نِه ياب پور سگر
 اولدى yètishir, اولدى òldu.
 قوزى كى مظلوم màz-lūm, قوزى كى
 مَنكَاد m̀nkād.
 حوض hàwz; —, v.a.
 اوجنى كىم ùjũũ - kèssmek;
 حوضى كىم hàwza-kòmak.
 تِرسانَه t̀rsānē.
 هيكم heykim, (of medicine)
 طب tàbīb; (of laws and divinity)
 مَدْرِسِ mùdèrriss; (of philosophy)
 مَدْرِسِ عَمِ حِكْمَتِ "ilm-i-ḥikmet-
 ilā-j-et, علاج "ilāj-et,
 مَدْرِسِ "ilāj-et,
 قول kavl, قوليات kv-
 عَقَائِدِ "ilmīyyāt; علميات
 كَنْد kyaghid, سند sēned,
 اوراق hūjjèt; documents,
 ديشى كىك dishi-ghèyik,
 ديشى كَرَاجِه dishi-kàraja. [ايت it.
 كَلْبِ kyàpèk, كلب kəlb,
 ايام باحور èyyāmi-bāhūr.
 وندىك Vèndik.
 اريال iriyāl, قره غروش kàra-
 قُبُه kùbbē. [ghūrūsh.
 اوه الشمس اولن èvè-lish-
 اوشاق ūshāk, —, s.
 خدمتكار (khizmetkyār).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كىسلك bā-
 shina-zābit-kèssilmek.
 Dominion, *s.* ملكوت m̀lékyūt,
 حكومت hũkyũmet; dominions,
 ممالك m̀mālik.
 Don (the river), *s.* تِن صوبى tèn-sũyũ.
 Donkey, *s.* اَشْهَك əshək, حمار khār,
 حِمَار hĩmār.
 Door, *s.* قاپو kapı, در dèr, باب bāb.
 Door-keeper, *s.* قاپچى kapçı,
 Dormitory, *s.* قوغوش kòghũsh. [dèrbān.
 Dose, *s.* عدا ghidā.
 Dot, *s.* نقطه nõkta.
 Dotage, *s.* اختيارن بو كالمش حالتى ikhti-
 yārin-bũngalmish-hāleti. [ikhtiyār.
 Dotard, *s.* بونامش اختيار bunamish-
 Double, *a. and s.* ايكى قات iki-kāt;
 —, *v.a.* ايكى قات ا iki-kāt-et.
 Doubt, *s.* شَهْه شَهْه shùbhé, كمان k̄mān,
 شَهْه شَهْه shùbhé-et.
 Doubtful, *a.* شَهْه شَهْه shùbhéli; مشكوك
 mēshkyũk. [shùbhéssiz.
 Doubtless, *ad.* اَلْبَتَه əlbètté, شَهْه سِر
 Dough, *s.* خمير (khāmũr).
 Dove, *s.* قمرى kũmrũ. [نكاح nikyāh.
 Dower, *s.* مهر مَوْجُل mihri-mũ'èjjèl,
 Down, *s.* توى tũy; پوفله pũfla; —, *ad.*
 اَشَاغِي ashāghi, اَشَاغِيْدَه ashāghida;
 بَرْدَه yèra, بَرْدَه yèrda.
 Downcast, *a.* مَحْزُون māhzũn.
 Downward, *a.* Downwards, *ad.* اَشَاغِي
 اَشَاغِي دَوْغْرُ ashāghi-dòghru.
 Doze, *v.n.* اويوقلمق ùyũklamak.
 Dozen, *s.* دوزينه dũzina; دستَه dèssté;
 اُون ايكى òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dīrhēm.

Drag, *v.a.* سوركلهك sūruklémek,
چكهك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tərjumān.

Dragon, *s.* ازدها àzhdēr, ازدها èzhdihā
(èjdērhā). [“àsskéri.

Dragoon, *s.* قجلو اتلو عسكرى kilijli-àtli-

Drain, *s.* لغم làghim; لغم سوزكجى làghim-
sùzghéchi, لغم دلگى làghim-dèlighi;

—, *v.a.* لغم ياپمق làghim-yàpmak;

رطوبتنى سوزدرمك rütübètini-sùzdur-
mek; —, *v.n.* سوزمك sùzmek,
چكهك chèkilmek.

Drake, *s.* ارڪ اورك èrkek-ürdek.

Dram, *s.* بر راقى bir-rāki.

Draper, *s.* دلبندهجى (chòhaj); چوقه جى (chòhaj);
(tùlbentji); بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزگار rùzghyār; ايچم ichim,

يودم yùdum; مسوده mùssvèddé;

كمينك صو kλba - rëssim; قبا رسم

چكهكسى ghèmining-sù-chèkméssi;

اغ طوليسى agh-dòlussu; — board,

دامه تختهسى dāma-tākhtassi; —

horse, عربه باركبرى “àraba-(bèghiri);

draughts, دامه dāma.

Draw, *v.a.* چكهك chèkmek; رسما

rëssim-et; —, *v.n.* چكهك chèkmek;

رسم ياپمق rëssim-yàpmak; — away,

چكوب گوترمك chèkup-ghyùtur-

mek; — back, كيروچكهك ghèri-

chèkilmek; كيروچكهك ghèri-chèk-

mek; — breath, نفس المتق nèfess-

almak; — out, اوزامق ùzamak; —

in, قصالمق kùssalmak; — near, —

nigh, يقلاشمق yàklashmak; — on,

چكهك ghèchmek; — up, متق

dürmak; ديزمك dīzmek; با

tèrtīb-et; قلمه المتق kàléma-àlm-

yàzmak; ياپمق yàpmak

يوقارى چكهك yùkàri-chèkmek.

Drawer, *s.* چكهكجه chèkméjé;

rëssām; چكهكجى chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ich-dònu,

dòn, طوك dòng.

Drawing, *s.* رسم rëssim. [fir-òd-

Drawing-room, *s.* مسافر اوطهسى mùs-

Dread, *s.* قورقو kòrkü, خوف khà-

—, *a.* مهابتلو mähābètlü, ب

mühīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkmak

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkülü; فنا

pèk-fenā.

Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh;

v.n. رؤيا كورمك rù'yā-ghyùrmek.

Dreamer, *s.* رؤيا كورن كسه rù'yā-

ghyùren-kimāé.

Dreary, *a.* اسنز sükintāli, صيقندىلى iss-

Dredge, Dredging-machine, *s.* و

نك قوم و چامورينى چيقارمق

irmak - vë - līmār

-kūm - vë - chāmurini - chikārmak - ich-

bir-ālet.

Dredge, *v.a.* مذکور الت قولانمق m

kyür-ālet-kūllanmak.

Dregs, *s. pl.* تورتى tòrtu, تلوه tèlvé;

of the people, اياق طامى àyak-tāk-

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fēnā-issalāt-

Dress, *s.* روبه rüba (üruba), ب

èsswāb (èssāb), البسه èlbissé;

ت قلق kùlik, قيافت kùyāfèt, قلق

kùssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìy-

سارمق; (a wound) sàrmak ;
 پشirmek; (with a
 dressing) تېرىيە تېرىيە tərbiyyé-et; (smooth)
 كينمك düzètmek; —, v.n.
 كينمك düzètmek;
 مېتھاسى (mütfak-
 azgıyâhi); سارىجى sariji.
 سارغى (surgical) sarghi;
 تېرىيە (salad, &c.) tərbiyyé.
 مەنە mēfhūm, مەنە mē“nà,
 مەنە mērām.
 تەلىم; (mātkāb) tē“līm;
 تەلىم ايتدرمك; دېلمك dēlmek;
 تەلدirmek.
 اچمك; اچمك ichéjek,
 اچمك; —, v.a. اچمك ichmek.
 داملماق dāmlamak.
 سۈرمك; — away,
 — out, قوغمق kōghmak; —
 كىروسورمك ghèri-sürmek; —
 ايلروسورمك iléri-sürmek.
 سۈرۈجى sùruju; عربە جى
 كۆچەچ kòchàch.
 اينجە يغمور injé-yāghmūr.
 ترجمان tərju-
 tuman. Drogonan, s.
 تۇھاف tühāf. [mān.
 هېجىن hējin. [tēnbel.
 تېنبل; يان اريسى yāban-ārissi;
 سارمق sàrmak; اوزلمك
 düzètmek.
 داملماق dāmla; —, v.n.
 دوشمك; دوشمك dūshmek; —,
 دوشورمك dūshurmek.
 سىسكى sisska, سىسكى
 sisskī.

Dropsy, s. استسقا isstisskā.
 Dross, s. بوق bók, جروف jürūf.
 Drought, s. قوراقلىق kūrāklīk.
 Drove, s. سۈرى sūru. [chòbān.
 Drover, s. صيغرتماچ sìghirtmāj, چوبان
 Drown, v.a. سۈيە بوغمق sūya-bōghmak;
 —, v.n. سۈيە بوغلمق sūya-bōghulmak;
 — one's self, v.a. كەندىنى سۈيە اتوب
 كەندىنى بوغلمق kēndini-sūya-ātīp-bōghulmak.
 Drowsiness, s. اويقوسى كەمكلك
 òykussu-ghèlmeklik. [-ghèlmish.
 Drowsy, a. اويقوسى كەمكلك òykussu-
 Drub, v.a. دۈگمك dūghmek.
 Drubbing, s. طياق dāyak.
 Drudge, s. كۈلە kyùlé, يەسىر yèssir; —,
 v.n. يەسىر كىي چالشمق yèssir-ghìbi-
 -chālishmak.
 Drug, s. علاج èljā, اجزا èjzā.
 Druggist, s. سېنجيار èjzāji, سېنجيار
 isspēnchiyār.
 Drum, s. ترانپېتە trānpèta; (big) طاول
 dāwul; (kettle) دۈنبەلك dūnbélèk.
 Drum-major, s. تابورماجور tābur-mājōr.
 Drummer, s. ترانپېتە جى trānpètaji,
 دۈنبەلك جى dūnbélèkji, طاول جى
 Drumstick, s. ترانپېتە دىنكى trānpèta-
 -dèyneghi. [kèyf.
 Drunk, a. سەرخوش (sàrkhòsh), كىف
 Drunkard, s. بېكرى bèkrī.
 Drunkenness, s. سەرخوشلىق sèr-khòshlik.
 Dry, a. قورۇ or قورى kùru; صوصامش
 sùssamish; dry land, قە kārā; —,
 قورۇتمق kùrumak; —, v.a. قورۇتمق
 kùrutmak; — up, قورۇتمق kùrumak;
 قورۇتمق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادا dāda, دادا dādā ; (man) لالا lāla. [mèshkyūk.
 Dubious, *a.* شبهه لو shùbhēli ; مشکوک
 Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلى bājakli, فلمنك التونى filémènk-altini ; (Austrian) مجار التونى mājār-altini ; (Venetian) وندك التونى vènédik-altini, يالذ التونى yaldiz-altini.
 Duck, *s.* اوردك ʔrdek ; —, *v.a.* صايه sūya-dāldirmak ; (one's head) باشنى دالمق bāshini-dālmak.
 Duckling, *s.* اوردك پلازى ʔrdek-pālazī.
 Duct, *s.* صو يولى sū-yōlu ; طمر dāmar.
 Due, *a.* لازم lāzim, واجب wājib ; (payable) وعدسى كلمش wā“dēssi-ghèlmish ; —, *s.* رسم rēssim, تكليف tèklīf, ويركو (vèrghi) vèrghyū.
 Duel, *s.* غوغا (kāvgha), دوكش dūghush.
 Dug, *s.* ممة mēmé. [-bèghi, دوقه dūka.
 Duke, *s.* رتبه ثانيه بكي rùtbé“i-sāniyyé-
 Dukedom, *s.* دوقه لق حكومت dūkalik-hūkyūmèt ; دوقه لق رايه سى dūkalik-
 Dulcimer, *s.* صنطور sàntur. [-pāyēssi.
 Dull, *a.* (boy) استعداد سز isstī“dādsiz ; (in spirits) كيفى يوق kèyfi-yòk ; (place) آدم بوغور sikintāli, صيقنديلى -bòghulur ; (edge) كور kyūr, كسمر kèssmāz ; (day) قپانق kāpānīk ; (pain) بوغوق sāghir, صاغر (sound) inja ; اينجه bòghuk ; (colour) دونك dūnuk ; (ear) صاغر sāghir ; (of hearing) اغر āghir ; (sight) دورغون ghyūrmāz ; (trade) كورمز (sight) dūrghon, كساد kèssād.
 Dumb, *a.* دلسز dilsiz ; — creature, حيوان hàywān ; — show, اشارت ishārèt.

Dung, *s.* نجاست nèjāst, بوق bōk, فشى fīshki ; كوبره ghyūbré.
 Dungeon, *s.* حبس (hāpss), س māhbēss, زندان zindān, بودرم bōdirm.
 Dunghill, *s.* مزبله لك mèzbēlēlik.
 Dupe, *s.* الدانمش aldānmish ; —, الداتمق aldātmak.
 Duplicate, *s.* اينجى صورت iki-sūrèt ; in —, *ad.* صورتي اوله رق iki-sūrēti-òlarak.
 Duplicity, *s.* يلاجيلق yālānjīlīq, انلق iki-yūzluluk, شيتانلىك shèytānlīk, خيانت khiyānèt, khābāssèt. [dāyān
 Durable, *a.* طيانور dāyānūr, قتلو
 Duration, *s.* مدت mùddèt ; قرار kārār, امتداد imtidād, استمرار isstimrār.
 Daring, *pr.* اثناسنده èssnāssin, چيه قدر ichinda, s dā ; bitinjéyē-kādar. [kārārma
 Dusk, *s.* اخشام قرارمى akhshām qarārmī.
 Dust, *s.* توز tòz, كبار ghūbār, چوب (sweepings) chàp.
 Dustman, *s.* چوبجى chàpju.
 Dusty, *a.* (superficially) توز tòz ; (mixed with dust) توزلو tòzlu.
 Dutch, *a.* فلمنك filémènk.
 Dutchman, *s.* فلمنك filémènk.
 Dutiful, *a.* (person) رضا جو rizājū, (conduct) رضاجويانه rizājūyāné.
 Duty, *s.* خدمت (khizmet), ايش ish, جبه خدمت mé“mūriyyèt ; واجب كمرk wājibé“i-zimmèt ; رسم كمرk rēssmi-ghyūmrūk ;

to be on —, نوبتجي nùbètji-òl;
 present one's — to a person,
 اتكنى òlkrini-òpmek, اللرينى اوبنت
 ètégàini-òpmek.
 عاف, s. جوجه jùjé.
 عافيش, a. بودور bòdur.
 عافى, v.a. اوطورمق òturmak, قالتمق
 àlmaq, ساكن او sàkin-òl; — on,
 (in thought) دوشونمق dùshunmek,
 قيد ا عقلى ويرمق "àklini-vèrmek,
 تکرار بتکرار ا کدرمق (in speech) tək-
 rar - bé - tək-rar - àngdirmak; پک
 تفسیلاته کیرمق pèk-tàfsilāta-ghirish-
 mak; — (a note) اوزاتمق òzàtmak.
 خانه, s. ير yèr; او èv, خانه
 mèsskèn; — house, او èv,
 مسکن [مسن] mèsskèn.
 Lag-place, s. ير yèr, يورد yùrd,
 بویامق bòya; —, v.a. بویانمق
 bòyanmak; —, v.n. بویانمق bòyan-
 mak.
 بویالمنق bòya-àlmak.
 بویاجى bòyaji.
 اولم, s. اولم àlum; اولمه
 àlmé; —, a. اوليور.
 خندق hèndek; سد sèdd.
 Sausage, s. اوجاق òjak, سلسله silsilé.
 Scurvy, s. قانلو اسهال kànli-issahāl.
 Dyspepsia, s. ضعف هضم zà "f-i-hàzm.

E.

Each, pron. s. هربر hēr-bir; —, pron. a.
 هربر hēr, هربر hēr-bir; each other,
 بیکدیگر yèk-dighēr.
 Eager, a. پک ارزولو pèk - àrzulu,
 پک استکلی pèk-issèkli.

Eagerness, s. پک استک pèk-isstek,
 صبرسزلق sàbrsizlik.
 Eagle, s. قره قوش kàra-kùsh.
 Ear, s. قولاق kùlak; (of corn) باشاق
 bāshak, سنبله sùnbulé; a box on the
 —, شمار shàmar. [-bèghi].
 Earl, s. دردنجی رتبه بکی dùrdinji-rùtbé-
 Early, a. ارکن èrken; طرفانده tùr/andé;
 اول èvvel, کنجلیکده ghènjlíkda;
 پک صبح èsski; ad. ارکن èrken; پک
 پک-sàbah.
 Earn, v.a. قزانمق kàzanmak.
 Earnest, a. حقیقی hākīkī; جدی jiddī;
 گرمیتلو ghèrmıyyètlı; —, s. پی pèy;
 نمونه nùmūné. [kùlak-kàrishdirajak.
 Earpick, s. قولاق قارشدره جق khālāl,
 خلال khālāl.
 Earring, s. کوپه kyùpé.
 Earth, s. ارض yèr, طپراق tòprak;
 ایر yèr, ارض yèr;
 دنیا, the —, یریوزی yèr-yùzu,
 دنیایا dūnyà, کره ارض kyùré'i-àrz.
 Earthen, a. طپراق tòprak.
 Earthenware, s. طپراق ایشی tòprak-ishi,
 چناق چوملک chànak-chùmlek,
 طباق طباق tàbak-màbak.
 Earthly, a. خاکی khākī, دنیوی dūnyévi.
 Earthquake, s. زلزله zèlzélé (zèrzélé).
 Earthwork, s. طپراق طبییه tòprak-tàbiya.
 Ease, s. قولایلق kòlaylık, راحت rāhat;
 رفاهیت rēfāhıyyèt; رفاه rēfāh,
 اسودکی āsūdégħı; —, v.a. راحت
 ویرمق rāhat-vèrmek, راحتلاندیرمق
 rāhatlan-dirmak; کوشتمک tèskīn-et;
 تسکین ا tèskīn-et; گهڤشتمک
 ghèvshètmek.
 Easel, s. رسام صپاسی rēssām sıpassı.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik,
 كورن طوغيسى ghyùn-dòghussu (dògh-
 Easter, *s.* پاسقاليا pàskàlya. [russu).
 Eastern, *a.* شرقى shàrkī.
 Easy, *a.* قولاي kòlay, سهولتو sùhùlètli,
 آسان ässän; راحت rāhat; كوشك
 ghèvshèk; طاتلو tàtli, يواش yàwàsh.
 Eat, *v.a.* ييمك yèmek, تناولا tènāvul-et,
 اكل àkl-et.
 Eatable, *a.* يينير yènir, ييهجك yèyéjek,
 يينهجك yènèjek, مأكول mè'kyūl;
 eatables, *s. pl.* مأكولات mè'kyūlāt,
 ييهجك yèyéjek-shèylar, شيلر
 Eaves, *s. pl.* صاچاق sàchak. [yèyéjek.
 Echo, *s.* يانقو yànkò; —, *v.a.* and *n.*
 عكسا "àkss-et.
 Eclipse, *s.* (sun's) كسوف kyùssūf;
 (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.*
 ايدينلغيني كسمك àydinlighini-kess-
 mek; (fig.) كيرو براقمق ghèri-brāk-
 mak, اشتمق ashmak; to be eclipsed,
 طوتلمق tütulmak.
 Economize, *v.a.* ادارا idārè-èt.
 Economy, *s.* ادارة idārè.
 Ecstasy, Ecstasy, *s.* وجد vèjd, وجدان
 Eddy, *s.* انافور ànafòr. [vijdān.
 Edge, *s.* (margin) كمار kènār; (cutting)
 اغز aghiz, قلاغى kilàghi.
 Edible, *a.* مأكول mè'kyūl.
 Edifice, *s.* ياپى yàpi, بنا binā.
 Editor, *s.* غزته مديري ghàzèta-mùdiri.
 Educate, *v.a.* تعليم اوقوتمق òkutmak,
 تربيه تدريسا tà'līm-et, تدريسا
 tèrbiyyé-et, پرورشا pèrvèrish-et.
 Eel, *s.* يلان بالغى yilàn-bàlighi.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzmaq, سلمك s
 mek, چيزمك chizmek.
 Effect, *s.* تأثير tè'ssir; اثر èssar; —, *v.*
 يصل ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, صل
 hāssil-et. [sāl
 Effective, *a.* صاغ sàgh; يرار yàrar, لمح
 Effectual, *a.* مرامى كلياًمنتج اولن mèrām
 -kyülliyyan-müntij-òlan.
 Effervesce, *v.a.* قاينامق kàynamak.
 Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir, ممنتج
 مرامى اولن mèrāmī-müntij-òlan.
 Efficiency, *s.* اهليت èhliyyèt.
 Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل è
 صالح sālsh, ارباب èrbāb.
 Effluvium, *s.* قوقو kòku, تعفن tà'affun
 Effort, *s.* سعى sà'y, كوشش ghyùshish
 ورزش vèrzish; حملة hàmla.
 Egg, *s.* ييمورطه yimurta.
 Egg-plant, *s.* پاتلجان pàtljān.
 Egotism, *s.* انانيت ènāniyyè
 خودپسندلك khòdbīnlik, خودبينلك
 khòdpèssèndlik.
 Egotist, *s.* خودبين khòdbīn, خودپسند
 khòdpèssènd. [hèsh
 Eight, *a.* سكر sèkiz, ثمان sèmān, شت
 Eighteen, *a.* اون سكر òn-sèkiz.
 Eighth, *a.* سكرنجى sèkizinji, من
 sāmīn; —, *s.* ثمن sūmn.
 Eighty, *a.* سكران sèksən.
 Either, *pron.* يا او يابو yà-ò-yà-bù; بو
 نè-ò-nè-bù; بر bir; كيسندن بريسى
 ikissindan-birissi; —, *conj.* با.
 Elaborate, *a.* اينجه inja. [mürür-e
 Elapse, *v.n.* كچمك ghèchmek, زورا

Embassy, *s.* سفارتخانه sèfàrèt, سفارت sèfàrèt-khané.

Embellish, *v.a.* تزیینا tèzyīn-et, زینتلندirmek zīnètlendirmek.

Embellishment, *s.* تزیین tèzyīn.

Embers, *s. pl.* اوطون اتشنىك قورلى òdun-àtèshining-kòrlari, قور اتش kòr-àtèsh.

Embezzle, *v.a.* چالمق chàlmaq.

Emblem, *s.* اشارت "àlāmèt, علامت ishàrèt.

Embrace, *v.a.* قوجاقلماق kūjāqlamak; صارلمق sārılmak; اوپشماق èpushmek; احاطه كۇشالمق kùshalmak; شمولى او, شامل او shāmīl-òl, ihāta-et, شمولى او shòmūlī-òl.

Embrasure, *s.* مزغال màzghal.

Embroidery, *s.* ايشلماه iné-ishī, اينه ايشى iné-ishī, نقش nāqsh (nāghash), ishīnē.

Embryo, *s.* جنين jènin.

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emerge, *v.n.* چىقمق chīkmaq.

Emergency, *s.* ايجاب ijāb; in case of —, ايجابى تقيديره ijabi-tākdīrja.

Emery, *s.* سمپاره sūmpārē (zūmpara).

Emetic, *a. and s.* مقبى mùkayyī.

Emigrant, *s.* مهاجر mùhājir.

Emigrate, *v.n.* ترك وطن ا تèrki-wātan-et, اختيار غربت ا ikhtiyāri-ghūrbèt-et, هجرت ا hijrèt-et.

Emigration, *s.* ترك وطن terki-wātan.

Eminence, *s.* تفوق tèfèvvuk; طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Eminent, *a.* فائق الاقران fā'ikū-'l-ākran; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāsūs (shāshid).

Emolument, *s.* معاش mà'āsh; ئىد "àwā'id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kàzīqlamak.

Empalement, *s.* قازقلمه سياستى kàzīqlama-siyāsèti.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, كمدار hükümdār, ايمپراطور impèrätör.

Empire, *s.* دولت devlet, كومت hükümet; ايمپراطورلق impèrätörlük, ممالك memālik.

Employ, *v.a.* قوللانماق küllānmaq; (persons) استخدام isstikhdam-et; (things) استعمال isstī'māl-et; ايش ish-vèrmek; —, *s.* ايش ish-vèrmek; —, *s.* خدمت (khizmet).

Employment, *s.* ايش ish; خدمت (khizmet), مأموريت mè'mūriyyè, مشغوليت meshghūliyyèt.

Empress, *s.* ايمپراطورچه impèrätörichè, پادشاهه (regnant) pādishāh.

Empty, *a.* خالى khālī, بوش bòsh, تهي tèhi; —, *v.a.* بوشالمق bòshalmak; — itself, *v.n.* بوشالمق bòshalmak; (by flowing) بوشانماق bòshanmaq; (by flowing into) اقمق àkmaq; (by flowing into) منصب او munsābb-òl.

Emulation, *s.* غيرت ghayrèt.

Enable, *v.a.* اقدارا ikdār-et, قدر قيلمق mùktèdir-kılmak.

Enamel, *s.* مينا mīna (miné); —, *v.* مينايشلمك miné-ishlèmek.

Enamoured, *a.* عاشق "āshīk; to be (delighted) بايلمق bāylmaq, خوشلانماق kkòshlanmaq.

Encamp, *v.n.* اردو قورماق ördü-kürmaq.

Encampment, *s.* اردوگاه *òrdû*; اردوگاه
قورلمش بر قاج چادرلر *òrdû-ghyâh*;
 اردوگاهلر *òrdû-ghyâh-bir-kâch-châdirler*.

Enchant, *v.a.* سحر *sîhr-et*; سوندرمك
خوشنه گامك *khòsna-ghèlmek*;
 سوندرمك *sòndurmek*.

Enchanter, *s.* سحر باز *sîhrbâz*.

Enchanting, *a.* دلبر *dîlber*.

Enchantment, *s.* سحر *sîhr*; سونج *sèvinj*;
 خوشلانش *khòshlânish*.

Enchase, *v.a.* چویرمك *chèvirmek*,
 قوشتمك *kùshâtmak*; لفا *lèff-et*,
 ایچینه قوشمك *ichina-kòmak*.

Enchase, *s.* حائط *hâ'it*.

Enchere, *iat.* (French) افرین افرین
 âferim-âferim; بردها *bîr-dâha*.

Enchunter, *s.* راست گلش *râsst-ghêlish*,
 دوکش *dùghush*; تصادف *tèssâduf*;
 راست گلش *râsst-ghèlmek*,
 تصادف *tèssâduf-et*; دوکشتمك
 dùghushmek.

Encourage, *v.a.* یوز ویرمك *yûz-vèrmek*;
 جارت یورکلندیرمك *yùreklèndirmek*,
 پرورش *pèr-òrsh*; جارت *jèssâret-vèrmek*;
 پرورش *pèr-òrsh-et*.

Encouragement, *s.* تشویق *tèshvîk*.

Encumber, *v.a.* بار او *bâr-òl*; سیقندی او
 sîkindi-òl, سیقندی ویرمك *sîkindi-
vèrmek*.

End, *s.* نهایت *sòng*; صوک *sòng*; اوج *òj*;
 انجام *ènjâm*; غایت *ghâyèt*, غایت
 ghâyèt, کسلمك *kèsmek*, بتمك *bitmek*,
 سولمك *sòlmek*, دوکنمك *dùkènmek*,
 منقراضا *mùnkâzi-òl*, منقطع
 mùnkâzi-òl; —, *v.a.* بتمك *bitirmek*;

کسکمك *kèssmek*; دوکتکمك *dùkèt-
mek*; تمام اتمام *itmâm-et*; to make an
end of . . . ., کسکمك *kèssmek*,
 بتمك *bitirmek*; — — — — of
one's self, کند کندی اولدرمك
kèndi-kèndini-ùldurmek; to put an
end to, بتمك *bitirmek*, اوکفی المق
òngunu-almak, منع *mèn"-et*, چاره
بوامق *chârè-bùlmak*; — — — — to
life, اولدرمك *ùldurmek*; — to suf-
ferings, اذیتدن قورتارمق *èzlyyèt-dan-
kùrtarmak*, دیو اولدرمك *dèyu-ùldurmek*. [-*kòmak*.

Endanger, *v.a.* تهلیکه یه قومق *tèhlikéyè-*

Endeavour, *v.n.* چالشمق *châlîshmak*,
 سعی *sâ"y-et*, باقمق *bâkmak*. [tassi.

Endive, *s.* فرنک صلاطه سی *fîrènk-sâla-*

Endless, *a.* نهایتسز *nihâyetsiz*, دوکنمز
dùkènmâz, بی نهایت *bî-nihâyé*.

Endow, *v.a.* ایراد باغلامق *îrâd-bâgh-
lamak*; متصف قیلتمق *mùttâssîf-kîl-
mak*.

Endure, *v.n.* طیانمق *dâyanmak*,
 باقی او *bâki-òl*, سورمك *sùrmek*,
 پایدار او *pâydar-òl*.

Enemy, *s.* دشمن *dùshmèn*, خصم
khàssm, عدو *âdùvv*.

Energetic, *a.* ایشکدار *ishghyuzâr*;
 چالشقان *châlîshkân*. [ilé.

Energetically, *ad.* غیرت ایله *ghâyret-*

Energy, *s.* غیرت *ghâyret*; قوت *kùvvèt*.

Enfeeble, *v.a.* ضعیف *zâ"if-èt*.

Enfilade, *v.a.* یاندن المق *yândan-
-almak*, یاندن دوککمك *yândan-
-dùghmek*.

Enforce, *v.a.* حکمی اجرا *ijrā-et*,
 हुक्मनु-फ़िल-चिकार-
 मक *hùkmunu-fl'la-chikàr-
 mak.*

Engage, *v.a.* مشغولاً طومتق *tùtmak*;
 مشغولاً اشغالاً *ishghāl-et*;
 مشغولاً اشغالاً *ishghāl-et*;
 يازمق *yāzmaq*, تحريراً *tāhrir-et*;
 سوز ویرمک *v. n.* *jènk-et*; —
 سوز ویرمک *süz-vèrmek*,
 تعهداً *tà'āhhud-et*;
 يازمق *yāzmaq*; مقارله *mùkāvélé-et*,
 سوزلشمک *sözlèshmek*,
 سوز ویرمک *süz-vèrmek*.

Engaged, *a.* تعهداً ایتمش *tà'āhhad-ètmish*;
 مشغولاً وعد ویرمیش *và'd-vèrmish*;
 اولمش *mèshghūl-òlmish*.

Engagement, *s.* مشغولیت *ish*,
 مشغولیت *mèshghūliyyèt*;
 وعد *và'd*, سوز *süz*,
 محاربه *mühārébé*, جنگ *jènk*,
 مقارله *mùkāvélé*, قول *kāvl*.

Engine, *s.* چرخ *chārkh*, الت *ālèt*.

Engineer, *s.* چرخچی *chārkhji*;
 (civil or military) مهندس *mühèndiss*.

England, *s.* انگریز *Inghiltèrra*.

English, *a.* انگلیز *Inghlìz*. [*hākk-et*.

Engrave, *v.a.* حکاً قازمق *kāzmaq*,
 حکاً *hàkk-et*.

Engraver, *s.* حکاک *hèkkyāk*.

Engraving, *s.* باصمه رسم *bāssma-rèssim*.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالک او *mālik-òl*,
 نائل او *nā'il-òl*; (derive pleasure)
 اکنمک *khòshlanmak*, خوشلنمق
 اکنمک *èghlanmek*, متلذذ او
 متلذذ *mùtélèzziz-òl*;
 — one's self, خوشلنمق *khòshlanmak*,
 اکنمک *èghlanmek*, صفاً *sāfā-et*,
 متلذذ او *mùtélèzziz-òl*.

Enjoyment, *s.* تلذذ *tèlèzzuz*.

Enlarge, *v.a.* بیوتمک *biyutmek*,

کنشلتمک *ghènishlètmek*; —,
 بیوتمک *biyutmek*; — upon,
 سیلاته *tāfsilāta-ghirishmek*.

Enlightenment, *s.* معلومات *mā'lūm*

Enlist, *v.a.* عسکرلکه یازمق *“āsskerlig*
 -*yāzmaq*, تحريراً *tāhrir-èt*; —,
 عسکرلکه یازمق *“āsskerlig*
 -*yāzmaq*.

Enmity, *s.* دشمنک *dùshmenk*
 عداوت *“ādāw*,
 خصومت *khùssūmèt*, غرض *ghàraz*,
 نفسانیت *nèfsāniyy*

Ennui, *s.* (French) جان صیقندیسی
 سیکندیسی *sikindissi*.

Enormity, *s.* فزاحت *fāzāhat*.

Enormous, *a.* پک بیوک *pèk-biy*
 حددن اشوری *hàdddan-āshiri*.

Enough, *a. and ad.* یتشر *yètishir*,
 یتشر *yètkr*, یتشه چک قدر *yètishéjek-kād*,
 کفایت مقداری *kifāyèt-mikdāri*.

Enquire, *v.n.* صورمق *sòrmak*; — for,
 after, صورمق *sòrmak*.

Enrich, *v.a.* زنگیناً *zènghin-*
 (embellish) تزیناً *tèzyin-et*; (w
 jewels) ترصیعاً *tèrsi'-et*.

Ensign, *s.* بیرق *bāyr*, سناجاق *sānjak*,
 باندرا *bāndara*; بیراقدار *bāyrakd*
 سناجاقدار *sānjakdār*.

Enslave, *v.a.* اسیراً *èssir-et* (*yèssir*).

Ensue, *v.n.* چیقمق *chikmak*, اصل او
 حاصل او *hāssil-òl*, ترتباً *tèrètub-et*.

Enter, *v.a.* کیرمک *ghirmek*,
 داخل او *dākhil-òl*; (w
 down) قیداً *kayd-et*; — into (co
 mence), کیرشمک *ghirishm*
 مباشرتاً *mùbāshérèt-et*.

Enterprise, *s.* ایش ish, کار kyār,
مباشرت mubāshérèt.
Entain, *v.a.* قبول کلبوا kabūh-et; اليقومتى
eghlendirmek; اكنندرمك eghlendirmek;
بسلامت بسلامت بسلامت بسلامت بسلامت بسلامت
عقلنه قبول ا, izmār-et, اضمارا
kābūl-et. [ziyāfèt.
Entertainment, *s.* الكنجة eghlēnjé;
Entice, *v.a.* جلبا jēzb-et, الداتمق
Enticing, *a.* دلفريب dīlfrīb. [datmak.
Entire, *a.* بكون يکپاره yēkpārē, بتون bitun,
تكميل tèkmīl; — horse, ايفر āyghir.
Entirely, *s. pl.* بغرساق bāghirsak.
Entirely, *s.* (act) كيرش ghīrish,
دخول dūkhūl; (place) قيو kāpi,
مدخل mèdkhāl.
Entreat, *v.a.* رجا rijā-et, نياز niyāz-
yālvārmak.
Entreaty, *s.* قيو kāpi, مدخل mèdkhāl;
enregistrement) قيد kāyd. [tā“dād-et.
Enumerate, *v.a.* صايمق sāymak, تعدادا
سارمق sarmak.
Entirely, *s.* ظرف zārf. [hāssūd.
Entirely, *s.* قزقانه kızkānj, حدود
Entirely, *s. pl.* اطراف ètrāf, اطراف ètrāf,
كرب kīrb.
Entirely, *s.* اورطه ايلچى òrta-èlchi,
مخصوص ايلچى màkhsūas-èlchi.
Entirely, *s.* قزقانه kızkānma, حسد hāssed;
حسدا kızkānmak, قزقانه قزقانه قزقانه
[hāssed-et.
Entirely, *s.* بر bir, مساوى mùssāvi; (in
اقران akrān; (in rank) كفو kufū;
—, *v.a.* مساوى mùssāvi-òl.

Equality, *s.* مساوات mùssāvāt.
Equalize, *v.a.* مساوى mùssāvi-et.
Equally, *ad.* مساوات اوزره mùssāvāt-
üzéré.
Equalness, *s.* مساوات mùssāvāt.
Equator, *s.* خط استوا khàtt-i-īsstiwā.
Equatorial, *a.* خط استوايه منسوب khatt-
i-īsstiwāya-mēnsüb.
Equilateral, *a.* متساوى الاضلاع mùtéssā-
viyyu-‘l-āzlā“.
Equinoctial, *a.* خط استوايه منسوب khatt-
i-īsstiwāya-mēnsüb. [-lèyl-u-nihār.
Equinox, *s.* تساوى ليل ونهار tèssāvi‘i-
Equip, *v.a.* دوناتمق dōnatmak, تجهيزا
tējhīz-et. [hākkāniyyèt.
Equity, *s.* عدالت “ādālèt, حقانيت
Equivalent, *a.* مساوى mùssāvi; —, *s.*
عارضه qarshilik, عوض
Era, *s.* مبدأ تاريخ mèbdè‘i-tārīkh,
حساب تاريخ hissābi-tārīkh.
Erase, *v.a.* بوزمق bōzmaq, ترقينا tèrkīn-
et, حكا hākk-et.
Erect, *a.* قائم dòghru, طوغرى dik, ديك dik,
عمود “āmūd; —, *v.a.* دكمك dikmek,
قادرمق nāssb-et; نصبا nāssb-et;
بنا bīnā-et, يابمق yāpmak; انشا inshā-et.
Erivan (capital of Persian Armenia), *s.*
روان شهرى Rēvān-shèhiri.
Ermine, *s.* قاقوم kākūm.
Err, *v.n.* (mistake) ياكلمق yāngilmak,
طولاشمق (wander) khātā-et; خطا
dōlashmak. [khātā-sāvāb.
Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطا صواب
Erroneous, *a.* ياكلش yāngilish (yānish).

Error, *s.* ياكلش *yàngilish* (yānish),
ياكلشلق (yānishlik) خطا *khātā*, سهو
sēhv, ضلالت *dālālèt*, ضلال *dālāl*; one
in error, ضال *dāl*; one who leads
into error, مضل *mùdill*. [bāhhir.

Erudite, *a.* عالم *“ālim*, متبحر *mùtè-*

Erysipelas, *s.* يلائجق *yilānjik*. [-shèhiri.

Erzroum, *s.* ارض روم شهری *Erzrūm-*

Escape, *s.* قورتلش *kürtulush*, خلاص

khālāss, قاچش *sèlāmèt*; سلامت

kāchish, فرار *firār*; —, *v.n.* قورتلمق

kürtulmak, خلاص بولمق *khālāss-*

būlmak, يقابى قورتارمق *yākay-i-kür-*

tarmak; فرار *kāchmak*, ا

firār-et.

Escort, *s.* احتياطاً *yāssākji*; يساقبى

ترفيق اولدان عسكر *ihdiyātan-tèrfik-*

ölünan-“āssker; —, *v.a.* برابرگتمك

bèrābèr-ghitmek. [khāss.

Especial, *a.* مخصوص *mākhsūss*, خاص

Especialy, *ad.* مخصوصاً *mākhsūssan*,

خصوصاً *khūssūssā*, خاصة *khāssātān*.

Esponse, *v.a.* التزوج *almak*, تزوجا *tèzèv-*

vuj-et; (a cause) التزام *iltizām-et*,

تصحب *tāssāhhub-et*.

Essay, *s.* تجريره *tèjribé*; رساله *rissālé*;

—, *v.n. and a.* دنه مک *bākmak*, باقمق

dènémek, امتحان *tèjribé-et*; تجريره

يوقلامق *imtihān-et*, طارتمق *tārtmak*,

yòklamak. [rūh.

Essence, *s.* اصل *āsal*, كنه *kyunh*; (spirit)

Essential, *a.* اصلى *āsslī*; (volatile) طيار

tāyyār; (necessary) لازم *lāzim*, متحتم

mùtahāttim.

Establish, *v.a.* اچمق *āchmak*, ق
kürmak, تأسيسا *tè’siss-et*, را
pāydār-et. [dùkk

Establishment, *s.* تأسيس *tè’siss*;

Estate, *s.* املاك *ēmlāk*, اراضى *ā-*

ملك *mùlk*; مال واشيا *māl-u-ē-*

ترکه *tèréké*; حال وحيثيت *hā-*

-hāysiyyèt; رتبه *rùtbé*.

Esteem, *s.* اعتبار *“tibār*; نظر *nā-*

—, *v.a.* اعتبارا *“tibār-et*, صايتمق

mak, عد *“ūdd-et*, نظرا *nāzar-et*,

Estimate, *s.* كشف *kèshf*, تخمين *tā-*

mīn; —, *v.a.* تخمينا *tākhmīn-et*

Eternal, *a.* ابدى وازلى *ēbēdī-vē-ēz*

Eternity, *s.* (past) ازل *ēzel*; (fut-

ured) ابد *ēbed*; (state of) ابديت *ēbēdīy-*

ēzēliyyèt.

Ether, *s.* لقمان روى *lōkmān-rū-*

(ethereal matter) اثير *ēssīr*.

Ethics, *s. pl.* علم اخلاق *“ilmi-ākhl-*

ādēbiyyāt.

Ethiopian, *s.* سياه عرب *siyāh-“ārab-*

Etiquette, *s.* عادت *“ādèt*.

Etymology, *s.* اشتقاق *ishtikāk*; صرف

Eulogy, *s.* ستايش *sitāyish*. [“ilm-i-

Eunuch, *s.* خصى *khasi*; خادم *khā-*

tāvāshī.

Euphrates (the river) *s.* نهري

fūrāt-nēhri. [tākhliyy

Evacuate, *v.a.* چيتمق *chikmak*; ۱۴

Evacuation, *s.* تخليه *tākhliyyé*.

Evaporate, *v.n.* اوچمق *ūchmak*, اچمق

kürumak; —, *v.a.* قايناتمق *kāy-*

mak, اوچرمق *ūchurmak*, اچمق

kürutmak.

Evaporation, *s.* اوجوب بخار اولمقلق *ajūb-būkhār-ōlmaklik.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evil, *s.* اخشام *akhsham*; —, *a.* دوز *dūz.*

Evident, *a.* كوز او كنده *ghyūz-ūngunda,*
میدانده *mēydānda,* اشكار *ashikyār,*
بديدار *bēdīhī,* ظاهر *zāhir,*
بديدار *bēdīdār,* هویدا *hūwēydā.*

Evil, *s.* كوتيلك *kyūtuluk,* فنالک *fēnalīk,*
مضرر *zārar,* ضرر *zārār,* مصیبت *mūssībēt,*
مصیبت *mūssībēt,* بلا *bēlā,* مرض *maraz,*
مرض *maraz,* "علت" *illēt,* فلاك *fēlākēt,*
فنا *fēna,* فنا *fēna,* كوتى *kyūtu,* قبيح *kābīh;*
the evil one, شیطان لعین *shēytāni-lā'īn;*
the evil eye, نظر *nāzar;* evil-doer, *s.* مجرم *mājrim;*
evil-speaking, *s.* بهتان *būhtan.*

Ewe, *s.* ماریا *māriya,* دیشی قویون *dīshī-qūyūn.*

Ewer, *s.* ابريق *ibrik.* [kōyun.

Exact, *a.* طوغری *dōghru,* تمام *tāmām,*
تام *tāmm,* صحیح *sāhīh;* —, *v.a.* المق *almak,*
سوكوب المق *sūkyub-almak,* مطلق استیوب المق *mūtlāk-*
isstēyub-almak; تحصیلا *tāhsīl-et;*
طلب *tāleb-et.*

Exactly, *ad.* تام *tāmm,* تمام *tāmām;*
صحیحاً *sāhīhan.*

Exactness, *s.* طوغریلق *dōghrusluk.*

Exaggerate, *v.a.* مبالغه *mūbāligha-et.*

Exaggeration, *s.* مبالغه *mūbāligha.*

Examination, *s.* یوقلمه *yōklamak,*
امتحان *imtīhān.*

Examine, *v.a.* یوقلمق *yōklamak,* باقمق *bāqmaq,*
معاینه *mū'āyēné-et;* امتحان *imtīhān-et.*

Examiner, *s.* ممیز *mūmēyyiz.*

Exasperate, *v.a.* قیزدرمق *kīzdīrmak,*
دارلمق *dārīltmak.*

Exasperation, *s.* فنا دارغینلق fına-dârghînlik. [dymak; حفرًا hûfr-et.

Excavate, *v.a.* اویمتق کازمتق kâzmaq; اویمتق

Exceed, *v.a.* کچمک ghèchmek, اشمق ashmaq, تجاوزا tējāvuz-et.

Exceedingly, *ad.* غایتله ghāyètlə, غایتله ghāyètlə, بغایت bèghāyèt.

Excel, *v.n.* and *s.* فائق او fâ'ik-òl.

Excellence, *s.* اعلائی iyilik, ایولک à'lâlik; رجحانیت tēfēvvuk, تفوق rùjhāniyyèt.

Excellent, *a.* پک اعلا pèk-iyi, پک اعلا pèk-à'lā, چوق ایو chòk-iyi.

Except, *ad.* دن بشقه dan-bâshka, دن ماعدا dan-mâ'ada, دن فضله dan-fâzla, دن غیرى dan-ghâyri; —, *v.a.* مستثناطومتق istissnâ-et, استثناء mùsstèsnâ-tùtmak.

Excepting, *ad.* دن بشقه dan-bâshka, دن ماعدا dan-mâ'ada, دن فضله dan-fâzla, دن غیرى dan-ghâyri.

Exception, *s.* استثناء istissnâ.

Excess, *s.* فضله fâzla; افراط ifrât; to commit excesses, طاشتمق tâshîtmak, آشورمتق ashîrmak.

Exchange, *s.* دیکش dîghîsh, ترانپه trānpa, پولیچه mùbādélé; bill of —, پولىچه pòlichā; course of —, قانبیو kànbiyo; —, *v.a.* دیکشدرمک dîghîshdirmek, دیکش ا dîghîsh-et, تبادلہ mùbādela, ترانپه trānpa-et.

Exchequer, *s.* خزینه khàziné. [bādélé-et.

Excise, *s.* احتساب ihtissâb.

Exciseman, *s.* احتساب ما'وری ihtissâb-mè'mûri.

Excite, *v.a.* تحريك ا tahrîk-et; را tē'sîr-et.

Exclaim, *v.n.* چاغرمق chāghirm, ناغرمق bâghirmak, ندا nidā-et.

Exclamation, *s.* ندا nidā; note of حرف ندا hârf-i-nîda.

Exclude, *v.s.* ایچرو الممق içeri-âlmak, قبول ایتمک kâbûl-et-men

Exclusion, *s.* عدم قبول 'âdm-i-kâbûl

Excusable, *a.* معذور mâ'zûr.

Excuse, *s.* عذر 'êzr; بهانه bâhâ —, *v.a.* عفو 'âfv-et.

Execute, *v.a.* اجرا ا ijrâ-et, کتورمک fi'lê-ghêtirmek; قتل kâtl-et; قتل

Execution, *s.* اجرا ijrâ; قتل kâtl. [âsm

Executioner, *s.* جلاذ jellâd.

Exemplify, *v.a.* مثال کتورمک misâ-ghêtirmek, تمثيل tēmsîl-et.

Exempt, *a.* معاف mù'âf, برى bēri, آزاد âzâd; —, *v.a.* عفو 'âfv-et, معاف mù'âf-et.

Exemption, *s.* معافیت mù'âfiyyèt.

Exercise, *s.* حرکت hârék (for improvement) تعلیم tâ'lî (military) تعلیم tâ'lîm; (performance) درس dērs, اجرا ijrâ; (lesson) مطالعه mùtâla'a; —, تعلیم ایتمک tâ'lîm-êtirmek; (a hot profession) ایتمک êtmek; (a hot &c.) کزدرمک ghèzdirmek.

Exert, *v.a.* صرفا sârf-et; ز ا ibrâz-et; — one's self, سعی sâ'y-ghâyret-et, چبالمق châbalmak.

Exertion, *s.* غیرت ghâyret, سعی sâ'y.

Exhalation, *s.* بخار bûkhâr. [bitirmek.
 Exhale, *v.a.* دؤکتmek, بترمك
 Exhalation, *s.* دؤکتmeklik;
 بترمك bitirmeklik.
 Exhaust, *v.a.* گؤستمك ghyâsstermek,
 ابرازا sêyr-êtdirmek; سير ايتدirmek
 Exhaust, *v.a.* سؤرگون sùrghyon, نفى nèfy,
 منفى menfî; —, *v.a.* سؤرمك sùr-
 mak, نفى nèfy-et.
 Exhaust, *v.a.* وار او var-òl, كائن او kyâ'in-òl,
 موجودا mevjūd-òl, بولنمق bülün-
 mak; كچنمك ghèchinmek, تعيشا
 yaşayush-et.
 Existence, *s.* وارلق varlık, كون kèvn,
 موجوديت kèynūnèt, وجود vüjūd.
 Exorbitant, *a.* حددن متجاوز hâdden-
 aşarjaviz; پك بهالو pek-pâhali.
 Exotic, *a.* اجنى èjnâbî.
 Expand, *v.a.* يايلمق yâyılmak.
 Expansion, *s.* يايلمقلىق yâyılmaklık.
 Expand, *v.a.* باقمق bākmak, اومتمق
 aumetmek, مأمولاً me'mûl-et.
 Expectation, *s.* اميد me'mûl, ترقب
 terebbüt (têmut), ترجى terejji,
 ترقب terebbüt.
 Expel, *v.a.* توكورمك tûkyurmek.
 Expedient, *s.* مناسبت münâssébèt,
 لازم lazim.
 Expedient, *s.* چاره chârê, قولاي kôlay,
 قولاي kôlay; —, *a.* مناسب münâssib,
 لازم lazim.
 Expedite, *v.a.* تعجيلا tâ'jil-et.
 Expedition, *s.* عجله sùr'ât; سرعت

“ajélê; ارسال irsâl; سفر sèfer;
 سفر ارقه داشلى طاقمى sèfer-ârkadash-
 lari-tâkimi. [sèrî”.
 Expeditions, *a.* چابك châbik, سريع
 Expel, *v.a.* قوغمق koghmak, دفع
 dèf'-et.
 Expend, *v.a.* خرجا khârz-et, صرفا
 sârf-et, خرجامق khârjamak.
 Expense, *s.* خرج khârz, مصرف mâss-
 râf, مصارف mâssârif, مصارفات
 mâssârifât.
 Expensive, *a.* مصرفلو mâssrâfli.
 Experience, *s.* معلومات ghyârghi, كوركى
 mâ'lûmât, تجربه tèjrübê; —, *v.a.*
 باشنه كلمك ghyûrmek, كورمك
 bâshina-ghèlmek, تجربه tèjrübê-et,
 دنه مك chèkmek; —, دنه مك
 dènémek.
 Experienced, *a.* معلوماتلو mâ'lûmâtli,
 مجرب müjërreb, كاردیده
 kyârdidê.
 Experiment, *s.* تجربه tèjrübê, دنه مك
 dènémê.
 Expert, *a.* استاد üsstâz (üssta).
 Expire, *v.a.* اولمك âlmek; سونمك
 sünmek, منطقى او muntâfi-òl; (a
 term) كلمك ghèlmek, تمام او
 tâmam-òl, منقصى او münkâzi-òl.
 Explain, *v.a.* تعريفا tâ'rîf-et, اكلتمق
 ânglatmak (ânnatmak).
 Explanation, *s.* تعريف tâ'rîf.
 Explicit, *a.* اچق àchik, صريح sârîh.
 Explode, *v.a.* پاتلامق pätlamak; —,
v.a. اتمق âtmek, اتش ويرمك âtêsh-vèrmek,
 ابطال او chûrutmek, چوروتمك
 ibtâl-et.

Exploration, *s.* کشف و معاینه keshf-
-vê-mù"âyéné.

Explore, *v.a.* یوقلمق yòklamak, معاینه
mù"âyéné-et, تجسسà tèjèssuss-et.

Explosion, *s.* پاتلايش pàtlayish, آتش
àtish; صدا sèss, سس sàdā.

Export, *s.* اخراجات ikhrājāt (*pl.*);
—, *v.a.* طیشاری کوندرومک dīshāri-
ghyëndermek.

Exportation, *s.* طیشاری اخراج ikhrāj,
طیشاری کوندرومک dīshāri-ghyëndermak,
طیشاری کوندرومک dīshāri-ghyëndērmak.

Exporter, *s.* امتعه طیشاری کوندرومک اولان
بازرگان èmti"a-dīshāri-ghyëndērer-
-òlan-bàzirghyān.

Expose, *v.a.* (to view) میدانه قومق mèy-
dana-kòmak, میدانه چیقارمق mèy-
dana-chìkàrmak; (to shame) رذیلا
rèzīl-et, لسانه èla-vèrmek, الودیرمک
lissāna-ghètirmek; (explain) کتورمک
bèyān-et, سویلمک sùwèylémek,
اچمق àchmak, بسطà bāsst-et.

Express, *a.* مخصوص makhssūss; —, *s.*
تاتار tātār, سورجی sùruju; —, *v.a.*
افاده ifādē-et, تعریفà tà"rif-et,
بیانà bèyān-et, تعبیرà tà"bīr-et,
سویلمک sùwèylémek, اگلامق ànglat-
mak; صیقمق sīkmak, صوینی المق
sùyunu-almak. [تعریفà tà"rif.

Expression, *s.* بیانà bèyān; تعریفà tà"rif.

Exquisite, *a.* پک نازک pèk-nāzik, پک
pèk-làtīf.

Extempore, *a.* بلا مطالعه و بدیهی bilā-
-mūtālā"à-vé-bèdihī.

Extend, *v.a.* یایمق yàymak; اوزاتمق

üzàtmak; —, *v.a.* یایلمق yàylim
vārmak.

Extensive, *a.* کنش, واسع vāsī",
ghèn biyuk; کلی kyūllī.

Extent, *s.* امتداد imtidād; ت
vùss"àt; مقدار mīkdār; سه
dèréjé; حجم hājm.

Extenuate, *v.a.* تخفیفà tàkhfīf-et.

Extenuation, *s.* تخفیفà tàkhfīf.

Exterior, *s.* طیش dīsh, خارج khā
—, *a.* خارجی khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمک bitirm
کوکنی قازیمق kyūku
-kàzimak.

Extirmination, *s.* استیصال isstissāl.

External, *a.* خارجی khārijī.

Extinction, *s.* انقراض inki

Extinguish, *v.a.* سوندرومک sàndur
اطفا itfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوکومک sùkumek,
قارمق chīkàrmak, قلعà kal-et.

Extort, *v.a.* جبراً المق jèbran-alm
اجباراً سویلمک ijbāran-sùwèylémek

Extortion, *s.* جبراً پاره الملق jèbr
-pārē-almaklik.

Extra, *a.* زائد zā'id, فضله fāzla, ابدن
hissābdan-khārij.

Extract, *v.a.* چیقارمق chīkarm
المق almak; اخراج ikhrāj
استخراج isstikhrāj-et, *s.* نبدè
bir-mīkdār; خلاصه khūlās

Extraordinary, *a.* فوق العاده fèvka
ب ("ajā'ib) عجیب "adé;
ghārib.

Extravagance, *s.* **صاچمه** issrāf; **دلی صاچمه سی** dēli-sāch-
rissi.
Extravagant, *a.* **دلی مسرف** mūssrif; **دلی مجنونانه** mējnūn;
مجنون mējnūn;
Extrême, *s.* **غایت** nihāyet, **غایت نہایت** nihāyeti-dērējé;
—, *s.* —ly, *ad.* **حدس زیادہ** hāddan-
zādē, **اشوری** ashiri; **شدید** shēdīd.
Extrémity, *s.* **غایت** nihāyet, **اوج** ūj;
شدت shiddēt, **فراط** fīrat, **افراط** ifrāt.
Facitate, *v.a.* **قورتارمتق** kūrtařmak,
خلش khālāss-et.
Facile, *v.a.* **سونمک** sēvinmek, **حظا** hāzz-
et, **خوشلانمتق** mēssrūr-òl, **مسرور او** mēssrūr-òl;
—, *v.a.* —lanmak.
Facition, *s.* **سونمہ** sēvinmē.
Facit, *s.* **چشم** “àyn, **عین** ghyüz, **کوز** kōz;
قوپچہ — (hook and) —, **قوپچہ** qōp-
chā; —, *v.a.* **باقمتق** bākmak,
کوز دکت ghyüz-dīkmek.
Facit, *s.* **کوز** ghyüz.
Facit, *s.* **قاش** kash.
Facit, *s.* **کریک** kirpik.
Facit, *s.* **بصر** bāssar, **کوز** ghyüz.
Facit, *s.* **کوز شادی** ghyüz-
shādi, **شاهد العین** shāhid, **شاهد** shāhid;
—, *s.* —-l-“àyn.

F.

Facile, *s.* **مصال** missāl, **مصال** māssal,
حکایت hikyāyā.
Facile, *s.* **ہیئت** binā, **بنا** bina; **یابی** yāpi;
کوش kōsh, **قماش** kūmāsh, **ہیکل** hēykēl;
—, *v.a.* —et.

Fabricate, *v.a.* **یاپمتق** dūzmeř, **دوزمک** dūzmeř,
یاپمک yāpmeř.
Fabulous, *a.* **اصلی** āssli-yòk; **اصلی یوق** āssli-yòk-
ghībi, **مصال کی** māssal-ghībi, **یوق کی** yòk-
ghībi.
Face, *s.* **صورت** chēhré, **چہرہ** chēhré, **یوز** yūz,
سورہت sūrēt (sūrāt); —, *v.a.* **یوزینہ باقمق** yūzuna-
bākmak; **قارشی دورمتق** kārshi-dūrmak,
طیانمتق dāyanmak; **قاپلامق** kāplamak,
اورتمک ārtmek.
Facet, *s.* **فاچتہ** fāchēta.
Facetious, *a.* **لطیفہ جی** lātīfēji.
Facetiousness, *s.* **لطیفہ جیلک** lātīfējilik.
Facilitate, *v.a.* **تسهیل** tēsshīl-et. [lēt.
Facility, *s.* **سہولت** sūhū-
kòlaylik, **قولایلق** kòlaylik.
Facing, *s.* **یوز** yūz, **قاپلامہ** kāplama; —,
pr. **قارشیسندہ** kārshissina, **قارشیسندہ** kārshissinda.
[-hāl.
Fact, *s.* **واقہ حال** vāk“à; **واقہ** vāk“i.
Factor, *s.* **صاتیجی** sātijji.
Factory, *s.* **فابریقہ** fābrika.
Faculty, *s.* **قوت** kūvvēt, **خاصہ** khāssa;
صنف sinf, **رأی** rē’y, **اختیار** ikhtiyār.
Fade, *v.n.* **اتمتق** ātmak, **صولمتق** sòlmak;
— away, **زائل او** zā’il-òl, **غائب او** ghā’ib-òl.
[-ghībi-chālīshmak.
Fag, *v.n.* **حمال کی جالشمتق** hāmmāl-
Faggot, *s.* **اینجہ او طون دمتی** inja-òdun-
-dēmēti.
Fail, *v.n.* **بوشہ چیقمق** bōsha-chīkmak,
بوزلمق bōzulmak; **اویمامق** ōymamak;
مفلس او mūfliss-òl, **اویدرہ دمتق** ōydirādamamak;
طوب اتمق tōp-ātmak; **ایتمامزلک او** ētma-
mazlik-et.

Failing, *s.* عيب *kùssür*, "àyb, قباح *kàbāhat*. [lik.

Failure, *s.* مفلسك *mùfliss-* افلاس *iflāss*.

Faint, *a.* بايله جق *bâyilajak*; (colour)

اجق *àchik*; (smell) خفيف *khàfif*,

بايغين *baygin*, اينجه (voice) *inja* اغر *aghir*;

بايلمق *bâyilmak*, —, *v.s.*

Fainting-fit, *s.* بايلمه *bâyilma*.

Fair, *a.* (beautiful) كوزل *ghyüzèl*, دلبر *dilbèr*;

اجق *àchik*, (fine) كوزل *ghyüzèl*,

اويغون (favorable) *uyghun*,

صارى (not dark) موافق *mùwāfik*;

لپشقه (hair) بيض *bèyaz*, سارى *sari*,

طالتو (kind) *tàtli*; — play,

حيله سزلك *dògharuluk*, طوغريلق *dògharuluk*,

حيله *hile*, to give fair play, *hile* سزلك *hile*;

خارجدن *hile-ètmemek*, ايتمامك *hile-ètmemek*,

قارشمامق *kharijdan-karishmamak*;

the fair sex, قاريلر *karilar*, طائفه نسا *tā'ife-nissā*,

قارى قسمى *kari-kissmi*;

—, *s.* پناير *panayir*.

Fairy, *s.* پرى *pèri*.

Faith, *s.* اعتقاد *din*; دين *din*; ايمان *imān*;

اعتماد *emniyyèt*, امنييت *imān*;

يلانجىلق *yalan-jilik*, bad faith,

خيانت *khā'inlik*, خائىلق *khā'inlik*,

khā'inlik.

Faithful, *a.* صادق *sādik*; the faithful, *s. pl.*

مؤمنين *mùsslimin*, مسلمين *mùsslimin*.

Faithfulness, *s.* صداقت *sādākat*.

Falcon, *s.* شاهين *shāhin*, طوغان *dòghan*.

Fall, *s.* دوشمه *dùshmè*; —, *v.a.* دوشمك *dùshmek*;

انمك *yikilmak*; يلقمق *yikilmak*;

پهاسى انمك *pahassi-ènmek*;

باشلامق *başlamak*; — asleep,

اويغوسى كلوب اويغوسى *uykussu-ghè*

وفات *ölümek*, اولمك *ölümek*;

دوئوب براقمق *dür* — away,

دوشمك *düşmek*;

ضعيفلمق *zayıflamak*;

ياكركمك قالمق *yalıngiz-kèlmak*;

كيرو چكلمك *gh* — back,

دوشمك *düşmek*;

— in w *yikilmak*;

تكلمك *tessāduf-et*, تصادفا *tessāduf-et*,

موافقتا *müwāfik* — off,

ازالمق *azalmak*;

چكلمك *brakip-chèkilmek*;

واقع او *wal* — short,

بوزشمق *bözüşmek*;

اكسك كلكمك *ek* — short,

نصابنى بولمامق *nissāb* — to,

باشلامق *başlamak*;

— to leeward, كارالته *karaltè*,

رؤزغيار-التينا-غيتمك *rüzghyar-altina-ghitmek*.

False, *a.* ياكلش *yàngulish* (yān

فاسد *fāssid*;

يلان *yalan*;

ياپمه *yapma*;

تقليد *taklid*;

اويدرمه *uydurma*;

دوزمه *düzme*;

ساخته *sakhte*;

بيونا *biwēfā*;

مزدور *müzèvvir*;

شاهدى *shāhidi-zūr*,

يلان-شاهدى *yalan-shāhidi*;

بهتان *būhtān*,

يلان *yalan*,

تيزير *tèzvīr*.

Falsehood, *s.* كذب *kt*

يلانجىلق *yalan-jilik*;

خائىلق *khā'inlik*;

م ونا *sādākat* صداقتسىزلىق *sādākat*;

— asleep, "ādēmi-wēfā.

Falseness, *s.* يالان *yàlàn*; ياكلش *yàn-*
 ياكلشلق (*yànish*), خطا *khàtā*, ياكلشلق
 (*yànishlik*). [نام *nām*.]
 Fame, *s.* شهرت *shùhrèt*, اشتہار *ishtihār*,
 Fame, *s.* صیقى دوست *dòsst*, دوست *dòst*,
 تکیفیسز *tèklīfsiz*; دوستانه *dòstānē*;
 تکیفیسز *tèklīfsiz*; قبا *kāba*.
 Fidelity, *s.* تکیفیسزلیک *tèklīfsizlik*.
 Fanfaronade, *v.a.* الشدرمتق *alishdirmak*;
 — one's self, الشمتق *alishmak*.
 Family, *s.* اولاد *òvlād*, چوچق *chòjuk*;
 اوباری *òbārī*, چولق چوچق *chòluk-chòjuk*;
 Family, *s.* اهل و عیال *èhl-u-"à'yāl*,
 اوجاق *òjak*, اوجاق *òjak*; او طاقم
 خاندان *khānā*, خانہ *khānā*, سلسلہ
 آل *āl*, دودمان *dūdmān*, دودمان
 صوب *sòy*, صوب *sòy*, صوب *sòy*, "نص
 جنس *jīnss*. [غلا *ghilā*.]
 Fanciful, *s.* اچلق *àchlik*; قحط *kàht*,
 Fanciful, *v.a.* اچ قومق *àj-kòmak*; —,
 اچقمق *àjik-*, اچ قالمق *àj-kālmak*,
 اچلق چکمک *àchlik-chèk-*
 [پک-اچکمیش *pèk-àjikmish*.]
 Fanciful, *s.* پک اچقمش *pèk-àj*, پک اچ
 پک ایو *mèshhūr*; مشهور *mèshhūr*;
 پک اعلیٰ *pèk-à"lā*.
 Fanciful, *s.* قلبور *kālbūr*; قلبور
 قلبور *yèlpāzē*; قلبور *yèlpāzē-sālla-*
 قلبور *qālbūr*.
 Fanciful, *s.* متعصب *mùtā"assīb*; —,
 متعصبانہ *mùtā"assībānē*.
 Fanciful, *s.* تعصب *tā"assub*.
 Fanciful, *s.* قوت *zīhn*; ذهن *zīhn*, عقل *àkl*,
 مراقب *kūnvèti-mùtékhāyyilē*; مراقب
 صاحبہ *kūrvutu*, قورنتی *kūrvutu*;
 مراقب *qārb*;

sàchma; —, *v.a.* قورمتق *kūrmak*,
 ظن *àklina-ghètirmek*; "عقلنه کتورمک
zānn-et; جانی استمک *jāni-issé-*
mek; بکنمک *bèghènmek*; to take
 a fancy to . . . , جانی استمک *jāni-*
issémek; بکنمک *bèghènmek*.
 Fanfaronade, *s.* لاف *lāf*.
 Far, *a.* ایراق *irāk*, اوزاق *òzak*, بعيد
bā"īd; — and wide, *ad.* اطرافه
ètrāfa, اطرافه *ètrāfda*; —, *ad.* (much
 more) دهاچوق *dāhā-chòk*; (very)
 چوق *chòk*, پک *pèk*.
 Fare, *s.* (food) ييه جك ايجه جك *yèyé-*
jek-ìchèjek; (reception) معاملہ *mù-*
āmélē; (carriage-hire) نوبت پارسی *nùbet-pārassi*;
 (passenger) مشتری *mùshteri*; —, *v.a.* ييوب ايجمک
yèyup-ìchmek; کچنمک *ghèchinmek*;
 اولمق *òlmak*; اويمق *òymak*.
 Farewell, *int.* دعالم *dù"ālar*, اللهم
 اوغور اوله *Allāha-issmārladik*; صمارلدق
òghūr-òla.
 Farm, *s.* چفتلك *chiftlik*; التزام *iltizām*;
 كرا ايله *mùkātā"à*; —, *v.a.* كرايه ويرمک
kirā-ila-tùtmak; طومتق *kirāya - vèrmek*;
 التزام *iltizām-et*;
 التزام *iltizāma - vèrmek*;
 باقمق *bākmak*, قوللانمق *kùllanmak*,
 كرايه *zīrā"àt - et*; — out, كرايه
 التزام *kirāya-vèrmek*; ويرمک
iltizāma-vèrmek.
 Farmer, *s.* چفتجی *chiftji*; اهل زراعت
èhli-zīrā"àt; ملتزم *mùltèzim*.
 Farrier, *s.* نعلبند (*nālbān, nālbānt*)
nā"lbènd.

Farther, *a.* دها اوزاق dàhā-ùzāk; —, *ad.* دها اوتديه dàhā-ùtéya, دها اوتديه dàhā-ùtéde; —, *v.a.* ياردم يàrdim-et.

Farthermore, *c.* وينه vè-yiné (vè-ghèné), وهمدى vè-hèm-dé, وهمدى dàkhi, وكذا vèkézā.

Farthest, *a.* الك اوزاق èng-ùzāk; at farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* اقچه akcha.

Fascinate, *v.a.* كوز باغلامق ghyüz-bàgh-lamak, فريفته ferifté-et.

Fascine, *s.* جبوق دمتى chibùk-dèmeti.

Fashion, *s.* رسم "ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz; —, *v.a.* ياپمق yàpmak; بچم ويرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صيقى siki; (firm) محكم mùhkèm; (quick) چابك chàbik; —, *s.* اوروج ùrùj, سيام siyām; Christian —, پرهيز pèrhiz; —, *v.n.* اج دورمق àj-dürmak, اج قالمق àj-kalmak; اوروج طومق ùrùj-tùtmak; پرهيز طومق pèrhiz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامق bàghlamak; صيقى شدرمق sikishdirmak.

Fastidious, *a.* تيز titiz.

Fasting, *a.* اج اوروجلو ùrùjlu; پرهيزلو pèrhizli.

Fat, *s.* ياغ yagh; —, *a.* (meat) ياغلو yaghli; (man) شيشمان shishmàn; (beast) سمير sèmiz, تاولو tàwli; —, *v.n.* سميرمك sèmirmek; —, *v.a.* سميرتمك sèmirtmek, بسلامك bèsslémek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt;

برايشك بوزله سبب اولن bir-ist bòzulmassina-sèbebe-òlan; مقدر kaddèr, معين mù'āyyèn; يم mèsh'üm.

Fatality, *s.* مشوميت mèsh'ūmiy, شامت shā'mèt. [ènjāmi-l

Fate, *s.* قدر kàder; اولم èlum; امكار

Father, *s.* بابا bàba, پدر pèder; —, قايى قايى kàyn-àta; step- —, بابا ùvèghi-bàba.

Fatherland, *s.* وطن vuàtan.

Fathom, *s.* قولاج kùlaj; —, لامق isskàndil-et; انگلامق ànglamak (ànnamak). [r

Fathomless, *a.* ديبى بولنمز dìbi-bùl

Fatigue, *s.* يورغونلук yòrghonluk, تا"b; مشقت mèshàkkàt; —, يورمق yòrmak.

Fatigued, *a.* يورغون yòrghon.

Fatiguing, *a.* يورار yòrar.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek; *v.a.* بسلامك bèsslémek, سميرتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāhat, صوچ si, قصور kùssūr, جنكه jùnha, جرم jürm; سقطلىق sàkatlik; to find v.n. قباحت بولمق kàbāhat-bùlm, بولمق bāhānè-bùlmak, بولمق kùssūr-bùlmak.

Faultless, *a.* قصورمز kùssürsiz.

Favour, *s.* عنايت "ināy, كرم kèrkim, لطف lùtf; مساعده mùssā"ac, يوز hùssnu-nàzàr; حسن نظر دله چهره chèhré, صورت sūrèt; كوردلا باغى kòrdèla-bàghi; to curry —, t

yeltenmek ; مداهنه mùdā-
 hānēt. [mùssā'id, اويغون ùyghun.
 Female, a. موافق mùwāfīk, مساعد
 Female, s. سودك sēvdīk.
 Female, s. كيك ياورىي ghèyik-yàwrissi,
 قراجه ياورىي kàraja-yàwrissi ; —,
 يالتاكلانمق yàltaklanmak.
 Female, s. قورقو kòrkū, خوف khàvf, بيم
 دهشت dèshhèt ; —, v.n. and
 قورقماق kòrkmaq.
 Female, a. قورقونجولو kòrkulū, قورقونجولو
 makhūf.
 Female, a. ياقشق الور yàkishīk-àlir,
 ممكن mùmkin.
 Female, s. ضيافت ziyāfèt ; (religious)
 بايرام bāyram ; يورطى yòrti.
 Female, s. توى tūy.
 Female, s. pl. سيما sīmā.
 Female, s. شباط shùbāt.
 Female, s. چوقچه چوقچە chòkjé-
 chòkjék-dòghurur ; محصولدار màh-
 sūlār.
 Female, s. متفقين ittifāk ; متفقين
 àyak-tèri. [àyak-tèri.
 Female, s. عوائد "àwā'id ; اياق
 Female, a. قوتسىز kùvvètsiz, ضعيف zà'if.
 Female, s. قوتسىزك zà'if, ضعف
 kùvvètsizlik.
 Female, s. يىمك yèmèk ; —, v.n. يىمك
 yèmèk-yèmèk ; يىمك
 يدىرمك bèssèmek ; يىمك
 يدىرمك.
 Female, a. دوستى dūymak, حسا hiss-et ;
 دوستى dòkunmak, باقىمق bàkmaq ;
 دوستى yòklamak.

Feeling, a. مرحمتلو mèrhàmetli ; حساس
 hāssāss ; —, s. حس hīss ; قوت
 حساسلىق kùvvèti-lāmissē ;
 hāssāsslik ; مرحمت mèrhàmet,
 رقت قلب rikkāti-
 -kālīb. [-yàpmak, تقليدا tàklīd-et.
 Feign, v.a. يالاندن ياپىمق yàlāndan-
 Feigned, a. يالاندن yàlāndan, ياپمه
 yàpma, تقليد tàklīd.
 Felicitation, s. تبريك tèbrīk, تهنيه
 tèhniyyé, كوزك ايدىن ghyüzung-
 Felicity, s. سعادت sà'ādèt. [àydin.
 Fellow, s. ايسد ipsid.
 Fellow, s. ارقداش àrka-
 dash, يولداش àyakdash,
 يولداش yòldash ; كدكلو ghèdikli ; fellows,
 اخوان ikhwān.
 Fellow-citizen, s. همشهري hèm-shèhri.
 Fellowship, s. ارقداشلىق àrkadashlik ;
 اخوانلىق ikhwānlik ; كدك ghèdik.
 Felon, s. خرسزوقاتل مقولهسى ادم khīr-
 siz-vè-kātil-mākūléssi-àdam, خبيث
 khābīss. [khābāssètli.
 Felonious, a. خباثلو khābīss, خبيث
 Felony, s. خرسزلق يا خودقاتللىق كىي
 خرسزلىق khīrsizlik-yākhud-kātilik-
 -ghībi-jūnhā.
 Felt, s. كچه kèché, كبه kèbē.
 Female, a. and s. ديشى dīshi ; قارى
 kārī ; قيز kīz.
 Feminine, a. (gram.) مؤنث mù'èn-
 nēss ; — (womanlike) قارى يه ياقشور
 kārīya-yākishīr.
 Fence, s. پرمقلىق tàkhta-pèrdé, پرمقلىق
 pārmaklik, ديوار dīwar, چيت chīt ;

—, *v.a.* چویرمک chèvirmek; —, *v.n.* مچ تعلیمی mèch-tà“lîmi-et.
 Fencing, *s.* مچ تعلیمی mèch-tà“lîmi.
 Fennel, *s.* دره اوتی dèrè-òtu.
 Feoff, *s.* زعامت تیمار tîmâr, zi“âmet;
 یوردلق او جاقلق yûrdluk-òjaklik.
 Ferment, *s.* قاینامه mâyé (mâya); قیزمه
 kâynama; چوریمه chûrumé, قبارمق
 kîzma; قبارمق قاینامق kâynamak;
 تخمیرا tâkhâmûr-et; —, *v.a.*
 قایناتمق kâynatmaq; تخمیرا tâkhmîr-et.
 Fermentation, *s.* تخمیر tâkhmîr, قاینامه
 tâkhâmûr; قیزمه kîzma; چوریمه
 chûrumé.
 Ferret, *s.* سانصار sânsâr (?). [chûrumé.
 Ferrule, *s.* پرازوانه prâzwâna.
 Ferry, *s.* کچیدیری ghèchîd-yèri.
 Ferry-boat, *s.* تومباز kâyîk, قایتق
 tòm-bâz, کک kèlek.
 Fertile, *a.* برکتلو mûnbit, منبت
 bèrèk-tli, محصولدار mâhsûldâr.
 Fertileness, Fertility, *s.* منبتک mûn-
 bitlik, برکتلویک bèrèkètlilik.
 Fester, *v.n.* جراحی طویلانمق jèrâhât-
 -tòplanmak. [یورتی yòrtu.
 Festival, *s.* بیرام ghÿùn; کون bâyram;
 Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمک ghîdup-
 -ghètirmek, کیدوب الوب کلمک
 ghîdup-âlip-ghèlmek. [aghîr-kòkar.
 Fetid, *a.* اغر قوقار fèna-kòkar, فنا قوقار.
 Fetlock, *s.* طویوق tòpuk.
 Fetters, *s. pl.* زنجیر (dèmîr), تیمور
 zîn-jîr, بوغانی bûkâghî.

Feud, *s.* نزاع nizâ“.
 Fever, *s.* حما hûmmâ; (ague) یتمه
 issîتما (sîتما); (heat) رارت
 FEVERISH, *a.* حرارتلو hârârètli. [hârâr
 FEVERISHNESS, *s.* حرارت hârârèt.
 Few, *a.* از az; a few, بر از bîr-az, آج
 Fibre, *s.* تل tèl; لیف lîf. [bîr-kâ
 Fibrous, *a.* تلو تلو tèl-tèl, لیف کبی
 lîf-ghîbi.
 Fickle, *a.* دالدوره سز sèbâtsiz, دالدوره
 bîr-dâlda-dûrmâz, متلون mùtélèvvî
 Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, درمه
 Fiddle, *s.* کمان kèman. [òydu
 Fiddler, *s.* کمانچی kèmanjî, جان چالار
 kèman-châlar. [kèman-òk
 Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی
 Fiddlestring, *s.* کمان تلی kèman-tèli.
 Fidelity, *s.* صداقت sâdâkât, دقتی
 sâdîklîk.
 Fidget, *s.* حتح دورماز mèrâklî; مراقلو
 râhat-dûrmâz; —, *v.n.* مراقا mèrâ
 -et; راحت دورماق râhat-dûrm
 mak; —, *v.a.* قارشدرمق kârîs
 dîrmak; راحت بر اقماتمق râha
 -brâkmanak.
 Fief, *s.* تیمار tîmâr; دلق او جاقلق
 yûrdluk-òjaklik; مالکانه mâlikyâné.
 Field, *s.* طرلا târla; اووه òwa, بایر
 châyîr; صحرا sâhrâ.
 Field-day, *s.* بیوک تعلیم کونی bîyuk
 -tà“lîm-ghÿûnu.
 Field-marshal, *s.* سرعسکر sèr-“âskèr.
 Field-officer, *s.* بیوک ضابط bîyuk-zâbit.
 Field-piece, *s.* چرخه طوی بی chârkhè
 -tòpu, ابوس (kûbuss).

Fierce, *a.* شديد *hādīd*, سرت *sərt*,
 Fire, *s.* آتش *ātēsh-ghībī*. [shēdīd;
 Fire, *s.* دودک *dūduk*.
 Fire, *s.* دودکچی *dūdukju*.
 Fire, *a.* آون بش *ōn-bēsh*.
 Fire, *a.* الله *ēlī*.
 Fire, *s.* انجیر *injir*.
 Fire, *s.* دوکش *dūgh-*
 (kawgha), جنگ *jēnk*, محاربه *mūhārēbē*;
 —, *v.n.* دوکشمک *dūghushmek*,
 جنگا *(kāvgha)-et*, جنگا *jēnk-et*,
 محاربا *mūhārēbē-et*; — one's way,
 ایشنی اویدورمک *ishini-ūydormak*.
 Fire, *s.* بچم *(shēkil) shēkl*; بچم
 اندام *ēndām*, بوی بوس *bōy-*
 هیئت *hēy'ēt*; رقم *rākam*;
 —, *v.n.* کوسترش *ghyūsstērish-et*;
 گونمک *ghyūrunmek*.
 Fire, *s.* تازه فندق *tāzē-fīndīk*.
 Fire, *v.a.* چالمق *chālmak*.
 Fire, *a.* آه *ēghē*; (of soldiers) صرة *sīra*;
 (of papers) طاقم *tākīm*; —, *v.a.*
 آه ایله المتق *ēghēlémek*, طوپلایوب
 (papers) *almak*; طوپلایوب
 ترتیب *tōplayup-tērtīb-et*.
 Fire, *s.* بنوی *bēnevī*.
 Fire, *s.* آکندی *ēghenti*.
 Fire, *v.a.* طولمق *dōlmak*; —, *v.a.*
 طولدورمک *dōldormak*.
 Fire, *s.* قسراق طای *kīssrāk-tāy*.
 Fire, *s.* زار *zār*.
 Fire, *s.* سوزکچ *sūzghēch*; —, *v.a.*
 سوزلمک *sūzmek*; —, *v.n.* سوزلمک
sūzulmek. [lik (mūn-), اوساخ *ēvsākh*.
 Fire, *s.* پسلک *pislik*, مردارلق *mūrdār-*

Filthy, *a.* مردار *mūrdār*, پس *piss*.
 Fin, *s.* بالق قنادی *bālīk-kānādī*, قناد
kānad.
 Final, *a.* آخر *ākhir*, صوک *sōng*.
 Finally, *ad.* عاقبت *ākībēt*, عاقبتده
ākībētda; حاصل *ēl-hāssīl*, حاصل
 کلام *hāssīlī-kēlām*.
 Finance, *s.* امور مالیه *ūmūru-mālīyyē*;
 minister of —, مالیه ناظری *mālīyyē-*
nāziri.
 Find, *v.a.* بولمق *būlmak*.
 Fine, *a.* کوزل *ghyūzēl*; اینجه *inja*;
 خاص *khāss*; خالص *khālīss*; —, *s.*
 جریمه المتق *jērīmē*; —, *v.a.* جریمه
jērīmē-almak, تجریم *tējrim-et*;
 تصفیها *tāssfiyyē-et*.
 Finedraw, *v.a.* اورمک *ūrmek*.
 Finedrawer, *s.* اوربچی *ūruju*.
 Finger, *s.* پرمق *pārmak*; —, *v.a.*
 قارشدرمق *kārishdirmak*, دوکنمق
dōkunmak.
 Finger-post, *s.* یول کوسترن دیرک *yōl-*
ghyūsteren-dīrēk.
 Finish, *s.* صوک آل *sōng-ēl*; —, *v.n.*
 دوکنمک *dūkēnmek*; بتمک *bītmek*;
 تکمیل او *tēkmīl-ōl*, تمام او *tāmām-ōl*;
 —, *v.a.* بترمک *bītirmek*; دوکنمک
dūkēnmek; تکمیل *tēkmīl-et*.
 Finite, *a.* محدود *māhdūd*, متناهی *mūté-*
nāhī.
 Fir, *s.* چام *chām*.
 Fire, *s.* آتش *ātēsh*; —, *v.a.* آتمق
ātmaq, انداکخت *ēndākht-et*; آتسا
ātēsh-et; آتش ویرمک *ātēsh-vērmek*;
 —up, *v.n.* پارلامق *pārlamak*, حد
 تلنمک *hiddētlēnmek*.
 Firearms, *s. pl.* تفنگ *tūfēnk-*

- tābānja; اسلحهء ناریه èsalihé'i-nāriyyé.
- Firelock, *s.* تفنك tūfenk (tūfèk).
- Fireman, *s.* یانغین طلومبه جیسی yānghin-tūlumbəjissi. [missi.]
- Fireship, *s.* آتش کیمیسی atēsh-ghè-
- Firewood, *s.* اوطون ḡḡun, حطب ḡḡtab.
- Firework, *s.* فشنگ fīshènk (fīshèk).
- Firing, *s.* اوطون کمور ḡḡun-kyèmur.
- Firm, *a.* محکم mūhkèm, قوی kàwi; متانتلو dāyānīkī, طیانقلو dāyānīkī; صیقی sīkī; metānètlī, متین mètīn; ثابت sābit; راسخ rāsikh, پایدار pāydār; —, *s.* امضا imzā; شرکت shirkèt.
- Firmament, *s.* سما گوت یوزی ghyāk-yūzu, سما sēmā, فلک الافلاک āssmān; فلك الافلاك fèleku-ḡ-èflāk.
- Firmness, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; محکمک mūhkèmlīk.
- First, *a.* اول ilk, بیرنجی bīrinji, الك ilk.
- Firstborn, *a.* نخستزاد nūkhūsstzād, نخستزادé nūkhūsstzādé, بیوک biyuk, الك ilk.
- Firstfruits, *s. pl.* تر فاندé tūrfāndé.
- Fish, *s.* بالیق bālīk; —, *v.n.* اولمق avlamak, بالیق اولمق bālīk-avlamak; قاپمغه باقمق kāpmaḡha-bākmak.
- Fishbone, *s.* بالیق قیلچغی bālīk-kīlchighi.
- Fisher, Fisherman, *s.* بالقجی bālīkjī, بالق اولایجی bālīk-avlayījī. [dālyān.]
- Fishery, *s.* بالیق اوی bālīk-avi; طالیان
- Fishmonger, *s.* بالقجی bālīkjī, بالیق ساتیجی bālīk-sātījī.
- Fishpond, *s.* حوض ḡḡwz.
- Fissure, *s.* چاتلاق çatlak, یاریک yārik.
- Fist, *s.* مشتé mūshta, یومرق yūmrūk
- Fit, *a.* یاقشور munāssīb, مناسب shir, لایق lāyīk, جوسبان jūssbāhl, اهل èhl, ارباب erbāb; —, *s.* نوبت nūbèt; صرعه sar“à; —, *v.a.* کلیمک kīlmek; اویتمق ūymak; اویتمق ūydurmak.
- Fitness, *s.* مناسبت munāssébèt, شق yakīshīk; لیاقت liyākāt, بیت èhlīyyèt.
- Fitting, *a.* مناسب manāssīb; —, طاقم tākim; اویدمرملق ūydurmak
- Five, *a.* بش bēsh, خمس khāms, pēnj.
- Fix, *v.a.* ثابتā sābit-et; تعیینā tā“yīrīmek; —, one's self, kārār-vērmek; —, اوطورمق ḡḡtūrmak; اویتمق khāzi-mēkyān-et; —, *s.* چلک ghyūchluk, مشکل mūshkil.
- Fixed, *a.* ثابت sābit; معین mā“āyyīk; کسلیمش kēssilmish; دیک dik.
- Flag, *s.* سنجاق sanjak, بیراق bāyr, باندیره bāndāra; ساز sāz; —, کسلیمش kūvvēti - kēssilmish; یورلمق yūrūlmak; سارقمق sārkmak; کساد kēssād-əl.
- Flagship, *s.* پاشاکیمیسی pāsha-ghēmī-
- Flagstaff, *s.* سنجاق دیرکی sanjak-dīrēghi; سنجاق کوندری sanjak-ghyāndēri.
- Flake, *s.* (of snow) قوش باشی kūsh bāshī; (of pastry) قات kāt.
- Flaky, *a.* (pastry) قات قات kāt-kāt.
- Flambeau, *s.* مشعلé mēsh“alé (māshāl)

شعله *àlev*, زبانه *zabānē*; *Flame*, *s.* علو *alv*; عشق *ashk*; معشوقه *māshiq*; علو ویرمک *àlev-virmek*; —, *v.a.* علولنمک; to burst into flames, *علولنمک* *àlevkenmek*.

Flaming, *a.* علولو *àlevli*, زبانه کش *zabān-kesh*, شعله ور *shù-lévèr*.

Flank, *s.* یان *yàn*; جناح *jènāh*; —, *v.a.* یاندان *yāndan-almak*.

Flannel, *s.* فانه *fānela*. [mek.]

Flare, *v.a.* پک علولنمک *pèk-àlevkenmek*.

Flash, *s.* علو *àlev*; —, *v.n.* علو ویرمک *àlev-virmek*; پارلامق *parlamak*; چاکمک *chàkmak*; to flash in the pan, *المامق* *almamak*. [vèzné.]

Flint, *s.* شیشه *shishé*; (powder —) لذتسز *yàsssi*; یاصی *yàsssi*; دوز *düz*; طاتسز *tàtsiz-tùzsuz*; عقسز *aklsiz*. [اوتی *otu*.]

Flatten, *v.a.* دوزلتمک *düzletmek*, دوزلتمک *düzletmek*; یاصیلمق *yàssilatmak*.

Flatter, *v.a.* مداهنه *mudāhané-et*; — *one's self*, *v.n.* صانمق *sānmak*; امید *ùmīd-et*.

Flatterer, *s.* مداهنه جی *mudāhanèji*.

Flattery, *s.* مداهنه *mudāhané*.

Flavour, *s.* چاشنی *chāshni*, لذت *lèzzèt*, طات (chāshni) *tāt*.

Flavour, *s.* عیب *ayb*, سگت *sakat*, مقامت *sakāmèt*.

Flavour, *s.* کتان (*kētan*).

Flavour, *v.a.* یوزمک *yüzmek*, دریسینی صویمق *dèrissini-sòymak*.

Flavour, *s.* پیره *pīré*. [دیریسینی *dèrissini-sòymak*.]

Flavour, *s.* پیره اوتی *pīré-otu*.

Flavour, *v.a.* فرار *firār-et*, قاچمق *kàchmak*.

Fleece, *s.* پوست *pòsst*; —, *v.a.* صویمق *sòymak*. [سرعتلو *sùr-àtli*, *chàbik*.]

Fleet, *s.* دوننما *dònanma*; —, *a.* چابک

Fleeting, *a.* چابک کچر *chàbik-ghèchkr*, فانی *fānī*, سریع الزوال *sèrī-u-z-zèwāl*.

Flesh, *s.* کوشت *lāhm*, لحم *lāhm*, ات *èt*, *ghyòsht*.

Fleshy, *a.* اتلو *ètli*; ملحم *mùlāhhām*.

Flexible, *a.* اکلور *èghilir*, یموشاق *yimushak*.

Flight, *s.* قاجش *kàchish*, فرار *firār*; (of birds) سوری *sùru*; (of arrows) قات *kāt*; (of stairs) یایلم *yàylim*.

Flimsy, *a.* سیرک *sèyrèk*, قماشى سیرک *kùmāshi-sèyrèk*.

Fling, *v.a.* اتمق *àtmak*.

Flint, *s.* چاقمق طاشی *chàkmak-tāshī*.

Float, *s.* شماندیره *shāmāndara*; —, *v.n.* یوزدرمک *yüzmek*; —, *v.a.* یوزدرمک *yüzdarmek*. [ùshushmek.]

Flock, *s.* اوششمک *sùru*; —, *v.n.* اوششمک

Flog, *v.a.* طیاق اتمق *dùghmek*, دوکمک *dàyak-àtmak*.

Flogging, *s.* قامچی *kāmchī*.

Flood, *s.* سیل *sèyl* (*sèl*); طوفان *tūfān*; مد *mèdd*; —, *v.a.* صو باصمق *sù-bàssmak*; صو باصدرمق *sù-bàssdirmak*.

Floor, *Flooring*, *s.* دوشده *dùshémé*, تخته *tākhta*; —, *v.a.* دوشده مک *dùshémek*.

Florid, *a.* قرمزی *kirmizi*. [دوشده مک *dùshémek*.]

Florist, *s.* چاچکجی باغچوان *chìchekji-bāghchawān*.

Flotilla, *s.* اینجه دوننما *inja-dònanma*.

Flounder, *s.* پسی بالغی *pissi-bālighi*; —, *v.n.* یوارلنمق *yıwarlanmak*.

Flour, *s.* اون *ūn*, دقيق *dākik*.
 Flourish, *v.n.* نشو و نما بولمق *nəshv-u-nəmā-būlmak*; بر حیات او *bēr-hāyāt-ōl*. [*-hālda-ōlan*.
 Flourishing, *s.* حسن حاله اولن *hūssnu-*
 Flow, *s.* مد *mèdd*; —, *v.n.* اقمق *akmak*, جریان *jèréyān-et*; منصب او *mūn-sābb-ol*; مد او *mèdd-ōl*.
 Flower, *s.* چيچك *chichek*; —, *v.n.* چيچك اچمق *chichek-āchmak*.
 Flowerpot, *s.* ساقسى *sāksi*.
 Fluctuate, *v.n.* بر قرارده دورمامق *bir-kārāda-dūrmamak*.
 Flue, *s.* باجه *bājs*. [*vé-sūhūlèt*.
 Fluency, *s.* مهارت و سهولت *māhārèt-*
 Fluently, *ad.* سهولت ايله *sūhūlèt-ila*.
 Fluid, *a.* جسم سيال *sèyyāl*; —, *s.* جسم سيال *jissm-sèyyāl*. [*kòrkutmak*.
 Flurry, *s.* تلاش *tèlāsh*; —, *v.n.* قورقوتمق *qorqotmaq*.
 Flush, *a.* دوز *dūz*; —, *v.n.* برسن جولن او *birsan-jèvelān-et*; — up, قزارمق *kizārmak*.
 Flute, *s.* ناي *nāy*, ني *nèy*, فلوطه *flāwta*.
 Fluting, *s.* ييو *yiw, yiv*.
 Fly, *s.* كرا عربى *kirā-‘arabasi*; —, *v.n.* اوچمق *ūchmak*; اطرافه *kāchmak*; — about, اوزرينه *ētrāfa-fīrlamak*; — at, اوزرينه *ūzēriné -ātīlmak*; — away, كيروفلامق *ūchmak*; — back, صيغتمق *ghēri-fīrlamak*; — for refuge, سايگنمق *sāgīnmak*, التجا *iltijā-et*; — in pieces, پارلنمق *pārālmak* (*pārālanmak*); — into a passion, پارلامق *pārlamak*, حدتلمق *hiddētlēnmak*;

— off, فرلامق *fīrlamak*; اوچمق *ūchmak*; فرلامق *fīrlamak*; قاجمق *kāchmak*; — open, اوچلوييرمق *āchliwīrmek*; — open, اتمق *ātīlmak*; صچرامق *sēchramak*; نارت فرلامق *fīrlamak*; — up, فرلامق *yūkāri-fīrlamak*.
 Flying-bridge, *s.* عاريتى كوپرى *‘ārītyēti-kyəpru*. [*dòghurmak*.
 Foal, *s.* طاي *tāy*; —, *v.n.* غرتمق *ghērtmaq*.
 Foam, *s.* كپوك *kyəpuk*; —, *v.n.* كپورمق *kyəpurmek*. [*mèrkū*.
 Focus, *s.* نقطهء احتراق *nòkta‘i-ihtrāq*.
 Fodder, *s.* اوت *òt*, ارپه صمان *ārpa-sāma*.
 Foe, *s.* دشمن *dūshmēn*.
 Fetus, *s.* چوجق *chòjuc*, جنين *jīnīn*, ياوري *yāvri*. [*sī*.
 Fog, *s.* Foggy, *a.* دومان *dūmān*, س *s*.
 Foible, *s.* مراق *mèrāk*.
 Fold, *s.* اغل *āghl*, قات *kāt*; sheep —, ايلتمق *kāt-kāt-et*; —, *v.n.* ايلتمق *tòplamak*, دوشيرمق *dēvshirmek*, صارمق *sārmak*, بوكمق *būkmek*, ايلتمق *kīrmak*; —, *v.n.* ايلتمق *kāt-kāt-ōl*; طويلانمق *tòplanmak*, صارمق *dēvshirilmek*, ايلتمق *sārmak*, بوكمق *būkyulmek*, ايلتمق *kīrilmak*. [*‘ālē*.
 Folk, *s.* اورطهلق *òrtalı*, خلق *khālk*.
 Follow, *v.n.* ارقه سنه دوشمق *ārkaşsin-dūshmek*, اردينه دوشمق *ārdīn-dūshmek*, اردينه كتمق *ārdīn-ghītmek*, ارقي صره كتمق *ārkaş-sira-ghītmek*; —, *v.n.* تابعا *tābē-ol*; —, *v.n.* چيتمق *chītmak*, كتمق *lāzīm-ghīlmek*.

Forage, *s.* اوت erté; اتی atī;
 ییجهکنی ارامق zirdé-mùhàrrer. [lilik.
 دلیك "aklsizlik, عقلسزلیك.
 سبجاق صوایله یقامق sèjāk-
 et-ik-yikamak; (troubles) فت
 پرمق ویرمك, fit-vèrmek, ویرمك
 تهریک, tahrik-et.
 چوق سور, pèk-sèver, سور
 بوش, delissi; دلیسی
 بیهوده, bihūdē.
 قوجاغنه الوب اوخشامق
 qoghina-àlip-òkshamak.
 ییمك, yemèk, ییمك
 دیوانه, dèli, دلی
 عقلسز, "aklsiz, عقلسز
 مسخرهلق, mässkharalik.
 جسور دكل دلی, jèssūr-
 et-dèli.
 دلی "aklsiz, عقلسز (person)
 عقلسز (thing)
 دیوانه, diwānē;
 پا, pā, قدم
 ayak, ایاق
 اتك (of hill)
 ètek, پی, pèy;
 ایاق باصه جقیر,
 ayak-bàssajak-
 et; منزلت,
 mènzelèt, صفت
 اوشاق,
 ùshāk.
 پیاده قالدیریمی,
 piyādē-kal-
 dırmı; پیاده
 یولی, piyādē-yolu.
 ایاق ایزی,
 ayak-izi; اثر
 [dighi.
 ایاق یاصدیغی,
 ayak-yàss-
 edı; ایه,
 a, ئه, ichun;
 اچون, ichin;
 دن طوایی,
 dan-dòlayı;
 دن, dan;
 چونکه,
 chùnkü;
 زیر, zira;
 ینه,
 yinē (ghèna).

Forage, *s.* اوت ot, ارپه صمان arpa-
 -saman; —, *v.n.* ییجهکنی ارامق
 yèyéjéghini-aramak; — about, *v.n.*
 اوته بری قارشدره رقی ارامق
 até-bèri-
 -kàrishdirarak-aramak.
 Forbear, *v.n.* وازگچمك
 vāz-ghèchmek;
 گبر کندینی ضبط
 kèndini-zàbt-et,
 نفسا
 jèbri-nèfss-et. [hàmmul.
 Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل
 tà-
 Forbid, *v.a.* ایتمه دیو تنبیه
 ètma-dèyü-
 -tènbih-et, نهی
 nèhy-et,
 یساقا
 yàssak-et.
 Force, *s.* زور zòr, قوت
 ghyùch,
 کوج
 kùvvèt;
 اجبار
 ijbar; —,
 جبر
 jèbr;
 زورلامق
 zòrlamak;
 جبرا
 jèbr-et,
 زوراکي
 by —,
 ad.
 اجبارا
 ijbar-et;
 زوراکي
 zòràki,
 استمیه رك
 isstéméyérek,
 جبرا
 jèbrèn;
 طوتدره
 to force a sale,
 tütüra-bıldighina-
 sàtmak; — back,
 گبرو ایتمك
 ghèri-
 itmek,
 گبرو سورمك
 ghèri-sürmek;
 — down,
 اشاغی باصمق
 ashàghi-bàss-
 mak; — in,
 اچرو قاتمق
 ichèri-kak-
 mak; — out,
 سوکمك
 sükmek.
 Forceps, *s.* ماشه
 masha,
 قساج
 kışsaj.
 Ford, *s.* کچید
 ghèchid,
 کچید
 yèri,
 معبر
 mà"ber; —,
 v.a.
 عبورا
 "übür-et.
 کچمك
 ghèchmek;
 Fore, *a.* اوکده کی
 ingdèki,
 ایلروکی
 ilèriki,
 ایلروده کی
 ilèridèki; — and aft,
 گهمینک
 ghèmining-
 bòyunja.
 Forefather, *s.* جد
 jèdd (pl.
 اجداد
 èjdād).
 Forefinger, *s.* شهادت
 shahadet-
 پرمغی
 pèrmaghi.

Forego, *v.a.* وازگچمک *vāz-ghèchmek*.
 Forehead, *s.* الن *alīn* (ānn), جبين *jèbīn*,
 جبهه *jèbbhé*.
 Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبى *èjnébī*.
 Foreland, *s.* برون *būrun*.
 Forelock, *s.* ناصيه *nāssiyyé*.
 Foreman, *s.* استاد (*ūssta*), قالفه *kālfā*.
 Foremast, *s.* پرووه دیرکی *prūwa-dirèghi*,
 باش دیرکی *bāsh-dirèghi*.
 Foremost, *a.* الك ایلروده کی *èng-ilèridéki*.
 Foresail, *s.* ترنکت *trinkèt*.
 Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حسا *kābla-'l-*
-vùkū "hiss-et".
 Foresight, *s.* بصیرت *bāssirèt*.
 Forest, *s.* اورمان *òrmān*.
 Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبرویرمک
kābla-'l-vùkū "khāber-vèrmek".
 Forge, *s.* تیمورجی دکانی *dèmirji-dūk-*
kyāni; تیمورجی اوجاغی *dèmirji-*
-òjaghi; —, *v.a.* ایشلمک *ishlémek*,
 دوگمک *dùghmek*; (a forgery), *v.a.*
 ساخته کارلقا *tāklid-et*; —, *v.n.*
 ساخته کارلقا *sākhtékyārlik-et*.
 Forger, *s.* یاپیجی *yàpji*; ساخته کار
sākhtékyār.
 Forgery, *s.* ساخته کارلقا *sākhtékyārlik*;
 ساخته *sākhté*.
 Forget, *v.a.* فراموشا *ònùtmak*,
 فراموشا *fèrāmūsh-et*, نسیان *nissyān-et*.
 Forgetful, *a.* لوندور *ònùdur*.
 Forgetfulness, *s.* غفلت *ghāflet*.
 Forgive, *v.a.* بخشا *āfv-et*, بخشا
bākhsh-et, بخشلامق (*bāghshlamak*).
 Forgiveness, *s.* عفو *āfv*; (by God)
 مغفرت *māghfèrèt*, غفران *ghùfrān*.

Fork, *s.* چتال *chatal*; (for digging) *[b]*
 Forked, *a.* چتال *chatal*.
 Forlorn, *a.* صاحبسز *sāhibsiz*.
 Form, *s.* شکل *shèkil*, بچم *bichin*,
 صورت *sūrèt*, هیئت *hèy'èt*; م
 (rèssim), عادت "ādèt; صورت *sūri*
 صره *sira*, پیکه *pèykèh*;
 —, *v.a.* تشکیل *tèshl*
yāpmak; اولمق *òlm*
 کیرمک *hèy'ètina-ghh*
 Formal, *a.* رسمی *rèssmī*;
 Formality, *s.* رسم (*rèssim*),
 "ādèti-rèssmiyyé".
 Formally, *ad.* رسماً *rèssman*
 Formation, *s.* یاپیش *yāpish*
pālish; تشکیل *tèshkīl*.
 Former, *a.* مقدمکی *mùkà*,
sābīk; اسبق *èssbāk*.
 Formerly, *ad.* مقدماً *mùkī*
sābīkā; بوندن اقدم *bi*
 نلرده *èvvèllèrdā*, نلرده
lèrdé; اسکی زمانلرده
lārda.
 Formidable, *a.* قورقلور *kòrl*
 Fornication, *s.* زنا *zīnā*, ت
paralīk).
 Fornicator, *s.* زانی *zānī*,
 Fornicatress, *s.* زانیه *zān*
 (òrosspò), فاحشه *fāhishé*
 Forsake, *v.a.* براقمق *brāl*
tèrk-et, وازگچمک *vāz-ghèchmek*.
 Fort, *s.* قلعه *kāl'a* (*kāylé*), پلنقه *p*
langha.
 Forth, *ad.* طیشاری *tāshārī*
 to set —, بیان *bèyān-et*.

Forthwith, *ad.* در عقب *shimdi*,
در "dab, هماندم *hèmandèm*,
اورانت *ò-sā"at*. [māt.

Fortification, *s.* استحکامات *issthkyā-*
تقوت *issthkyām-*
تقوت *takviyyèt - vèrmek*;
ممانت *kùvvèt-vèrmek*,
ممانت *mètānèt-vèrmek*.

Fortitude, *s.* صبر *sàbr*, تحمل *tàhāmmul*,
ممانت *mètānèt*, سبأ *sèbāt*.

Fortnight, *s.* ایکی هفته *iki-hāfta*.
Fortress, *s.* قلعه *kāl"a (kāylé)*.

Fortuous, *a.* اتفاقی *tèssādūfi*,
راست گله *rāsst-ghèlé*.

Fortunate, *a.* بختیار *bākhht-yār*.
Fortune, *s.* طالع *tālī* ;

Fortune-teller, *s.* زکینک *zèn-*
کله *ghèlé*, پاره *māl*,
چهل *chèhil*. [میراث *mīrāss*.

Forty, *a.* اربعین *èrba"īn*,
قرق *kīrk*.

Forty, *a.* ایلرو کلمش *iléri-ghèlmish*,
ایلرو کلمش *ilèrīhēmish* ;
ارکن یتشور *èrken-*

Forty, *a.* عارسز *èdebsiz*,
"arsiz" عارسز *èdebsiz* ;
ایلرو *iléri* ; *ad.* ایلرو *ilériyè-*

Forty, *a.* کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*

Forty, *a.* ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*

Forty, *a.* ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*

Forty, *a.* ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*

Forty, *a.* ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*

Forty, *a.* ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*
ایلرو کوندرومک *ghyàn-*

Foster-daughter, *s.* سود قیزی *sùd-kızı*.

Foster-mother, *s.* سودانا *sùd-āna*.

Foster-son, *s.* سوداوغلی *sùd-òghlu*.

Foul, *a.* کیرلو *kirli*, پس *piss*, مردار

mürdār (mündār) ; چپارز *chàpàriz* ;

فنا *fēna*, بوزق *bòzuk* ; ترس *tèrss*,

کیرلتمک *mùkhālif* ; —, *v.a.* کیرلتمک

kirlètmek ; —, *v.n.* کیرلتمک

kirlètmek ; to run foul of, چاتمق *chātmaq*,

اوزرینه دوشمک *üzèriné - dùshmek* ;

چپارز او *chàpàriz-òl*.

Foundation, *s.* تمل *tèmel* ; اساس *èssāss*,

تاسیس *tè'siss* ; pious —, وقف *wākf*,

عمارت *imārèt*, خیرات *khàyrāt*.

Founder, *s.* واضع الاساس *vāzi-*

vāzi- وقف صاحبی *wākf-*

sāhibi, صاحب الخیرات *sāhibu-'l-*

khàyrāt ; دوکوجی *dùkujū* ; —, *v.n.*

باتمق *bātmak*, قاینامق *kāynamak*.

Foundered, *a.* ایاقلی سقط *àyaklari-sàkat* ;

dumb —, دلی طوتلمش *dīli-tùtūlmush*.

Foundry, *s.* دوکم خانه *dùkyum-khānè*.

Fount, Fountain, *s.* چشمه *chèshmè* ;

ایازمه *àyāzma*, پیکار *pūngār*.

Four, *a.* درت *dàrt*, اربع *èrba"ar*,
چهار *chihār*. [-kyùshé.

Four-cornered, *a.* درت گوشه *dàrt-*

kāt. Fourfold, *a.* درت قات *dàrt-kāt*.

Fourfooted, *a.* درت ایاق *dàrd-àyak*.

Fourteen, *a.* اون درت *òn-dàrt*.

Fowl, *s.* طاوق *tāwuk* ; قوش *kùsh* ; —, *v.n.*

قوش اوینه کتمک *kùsh-āvīna-ghītme*.

Fowler, *s.* قوشباز *kùshbāz*.

Fowlingpiece, *s.* او تفنگی *av-(tùfèngi)*,

فلنته *fillinta*.

Fox, *s.* تلکی or دلکی *tılki*; شیطان *shèy-tān*, ولد *vèled*.

Foxglove, اری قوانی *ari-kòwāni*.

Fraction, *s.* کسر *kèssir*; پارچه *pàrcha*, 'جز' *jüz*, قسم *kıssm*.

Fractions, *s.* کسورات *kyüsürāt*; vulgar —, کسری *kèssr*; decimal —, کسری اعشاری *kèssri-ā"shāri*.

Fractional, *a.* ترس *tèrra*.

Fracture, *s.* قیرق *kırık-yèri*, قیرق *kırık*; —, *v.n.* قیرمق *kırmak*; —, *v.n.* قیرلمق *kırılmak*.

Fractured, *a.* قیرق *kırık*.

Fragile, *a.* قولای قیریلور *kòlay-kırılır*; اینجه *inja*, یوقه *yùfka*; ضعیف *zà"ıf*; متانیتسز *mètānètsiz*.

Fragment, *s.* دوکندی *kırıntı*, قیرندی *dükuntu*; پارچه *pàrcha*, قطعه *kıt"à*, قسم *kıssm*.

Fragrance, *s.* کوزل قوقو *ghyüzèl-kòku*, بوی *büy*, رایحه *rā"ihà*, قوقو *kòku*.

Fragrant, *a.* کوزل قوقولو *ghyüzèl-kòkulı*, خوشبو *kòshbū*, معطر *mù"attān*.

Frail, *a.* ضعیف *zà"ıf*, یوقه *yùfka*, اینجه *inja*; نازک *nāzık*; متانیتسز *mètānètsiz*; غیر عقیفه *ghāyri-"àfıfè*.

Frailness, Frailty, *s.* عدم متانت *"àdımı-mètānèt*; عدم عفت *"àdımı-"ıfèt*.

Frame, *s.* بنیان *chèrchivè*; چرجوه *bünyan*, ترتیب *bünnyād*; —, *v.a.*

France, *s.* فرانسه *Fransa*. [tèrtib-et.

Franchise, *s.* معافیت *mù"ıfıyyèt*; امتیاز *ımtiyāz*.

Frank, *a.* کتم ایتمیوب طوغری سویلر *kètm-etmeyub-dòghru-sùwèyler*.

Frankincense, *s.* کونلک *ghyūnluk*, [bùk]

Fraud, *s.* حيله *hılè*.

Fray, *s.* غوغا *kāwgha*.

Freckle, *s.* سیل *sıl*.

Free, *a.* آزاد *sèrbèsst*, سربست (of a trade) کدکلو *ghèdikli*; —, آزاد *azād-et*.

Freebooter, *s.* حیدود *hāydūd*.

Freedom, *s.* سربستلیک *sèrbèsst*, آزاد *sèrbèsstıyyèt*, سربستیت *azādlik*; (of a trade) آزادلق *azādlik*.

Freehold, *a. & s.* ملک *mülk*. [ghèd]

Freemason, *s.* فارماصون *fārmāsūn*.

Freewill, *s.* اراده جزئییه *irādè"i-jüz"iy*

Freeze, *v.n.* طوکمک *dòngmak*, جمدا *mùnjèmid-òl*; —, *v.a.* طوکدرمنی *dòngdurmak*.

Freight, *s.* نول *nèvl (nàvlun)*; حمل *yük*, حمله *hāmülè*; —, *v.a.*

له طومتق *nèvla-vèrmek*; یولکتمک *nèvlla-tùtmak*; یولکتمق *yùkletm* *dòldurmak*.

French, *a.* فرانسز *fransız*.

Frenchman, *s.* فرانسز *fransız*.

Frenzy, *s.* چلغینلق *chılghınlık*, جنون *jinnèt*, جنون *jünün*.

Frequent, *a.* صیق *sık*; —, *v.a.* ن اوغرامق *chòk-ghıtmek*, صیق *sık-dòghramak*. [ch]

Frequently, *ad.* صیق صیق *sık-sık*, یق

Fresh, *a.* تازه *tazè*; (water) طاتلو *tāt*, (new) یکی *yèngi*; (cool) سرین *sèri*, (horse) اویناق *òynāk*; (wind) تیجه *sıkıja*.

Fret, *v.n.* قساوت *kassāvèt-et*, را

kùr-et; —, *v.a.* كوجه كتمك
 gùr-ghitmek.
 Facile, *s.* قولای ازیلور kòlay-ézilir,
 قولای ازیلور kòlay-ùflânir.
 Facion, *s.* سورشمه sùrunmê,
 سورشمه sùrunmê. [jâm"à-ghyûnu.
 Facily, *s.* جمعه کونی jâm"à,
 جمعه کونی jâm"à.
 Facid, *s.* دوست دوست, محبوب mùhîbb,
 محبوب mùhîbb.
 Facidly, *a.* (person) دوست دوست;
 (thing) دوستانه dōstānê.
 Facidship, *s.* دوستلق dōstlîk,
 دوستلق dōstlîk; خلوص khulûss.
 Facitate, *s.* فرقتین firkatîn.
 Facit, *s.* خوف kòrkû, خوف khàvf.
 Faciten, *v.a.* قورقوتتمق kòrkutmak,
 قورقوتتمق kòrkutmak; اخافه ikhâfê-et.
 Facitful, *s.* قورقوتلو kòrkulû,
 قورقوتلو kòrkulû; مخوف màkhûf.
 Facite, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.*
 اطرافنه پروازگی àtrâfîna - pèrwâz-
 gîyî-êl.
 Facid et, to and fro, اوته برو àté-bèri,
 اوته برو àté-bèri; اشاغی یقاری
 àshâgî-yûkârî.
 Facid, *s.* فستان fîstân.
 Facid, *s.* قوربغه kùrbâgha; (horse's)
 قوربغه kùrbâgha.
 Facid, *s.* دن dan. [طبان tâban.
 Facid, *s.* پیش پish, یوز yûz, اوتک àng.
 Facid, *s.* سرحد sèr-hàdd, سنور snîr.
 Facid, *s.* طوک dōng, قراغی kîràghî.
 Facid, *s.* صوغوق sòghûk, دونگیور dōngiyor.
 Facid, *s.* کپوک kyâpuk.
 Facid, *s.* قاش چاتمسی kâsh-châtmissî;
 قاش چاتمق kâsh-châtmaq. —, *v.a.*

Frozen, *a.* منجمد dōngmush, منجمد
 mùnjèmid.
 Fruit, *s.* ثمره yèmish, میوه mèyvê,
 میوه mèyvê; محصول mâhsûl.
 Fruitful, *a.* برکتلو bèrêkêtlî,
 برکتلو bèrêkêtlî; محصولدار mâhsûldâr.
 Fruitless, *a.* بوش bōsh, بیهوده bîhûdê,
 بیهوده bîhûdê; نافله nâfilê,
 نافله nâfilê; فائده سز fâ'idêssîz.
 Frustrate, *v.a.* بوزتمق bōzmaq,
 بوزتمق bōzmaq; مانع مانع او, sèktû-vârmek,
 مانع او, sèktû-vârmek; مانع مانع او, mâni"êl.
 Fry, *s.* (of fish) بالقی یاورسی bâlîk-yâw-
 rîssî; (lamb's, etc.) جگر jîgâr;
 (dish) تاوه tâwa; —, *v.a.* تاوده
 تاوده; قاورتمق tâwada-pîshirmek,
 قاورتمق tâwada-pîshirmek; تاوده پشمک
 kâwurmak; —, *v.a.* تاوده پشمک
 tâwada-pîshmek, قاورلمق kâwurmak.
 Fryingpan, *s.* تاوه tâwa. [کومور kyâmur.
 Fuel, *s.* اوطون àdun, یاقه جق yâqajak,
 یاقه جق yâqajak.
 Fugitive, *s.* and *a.* قاجقین kâchkin,
 قاجقین kâchkin; فراری firârî.
 Fulcrum, *s.* مسند mèsned.
 Fulfil, *v.a.* پیرینه کتورمک yèrina-ghè-
 tirmek, ایفا ایفا, ijrà-et, ایفا ifâ-et.
 Full, *a.* مملو dōlû, طولغون dōlghûn,
 طولغون dōlghûn; — moon, بدر bèdr,
 بدر bèdr; اوتک àng-òn-bèshî.
 Fuller's-earth, *s.* کل kîl.
 Fumigate, *v.a.* توتسیلمک tûtsûlîtmek,
 توتسی ویرمک tûtsûlîmek, توتسیلمک
 tûtsû-vîrmek.
 Fumigation, *s.* توتسی tûtsû.
 Fun, *s.* شقا shâka, ایلنجه òylênja.
 Function, *s.* خدمت khèzmèt, ایش ish.
 Fund, *s.* خزینه khâzîna, سرمایه sèrmâyê.
 Fundamental, *a.* اساسî, اصلی àssîlî.

Funeral, *s.* جنازه الایبی jènāzē-ālayi.

Funk, *s.* قورکو kòrkū.

Funnel, *s.* حونی hūni; بوری bōru.

Funny, *a.* تحاف tūhāf. [پوصه pōssa.

Fur, *s.* کورک kyàrk; (dirt) کیر kīr,

Furious, *a.* حدتلو hiddètli, قیزغین kīz-ghīn; حدید پک سرت pèk-sèrt, حدید hādīd, شدید shèdīd.

Furnace, *s.* اوجاق òjak.

Furnish, *v.a.* (give) ویرمک vèrmek; (sell)

دوسه مک dūshémek; (a house) ساتمک sātmaq;

dūshémek; (a house by the agency

of another person) دوشتمک dūsh-

Furniture, *s.* دوشه مک dūshémé. [یتمک.

Furrier, *s.* کورکچی kyàrkju.

Further, Furthermore, Furthest, *v.*

Farther, &c. [غضب ghāzab.

Fury, *s.* حدت hiddèt; شدت shiddèt;

Fuse, *v.n.* اریمک èrimek; —, *v.a.*

ارتیمک èritmek; —, *s.* فتیل fītil;

تاپه tāpa. [èrimish.

Fusion, *s.* اذابه izābē; in —, اریمش

Fuss, *s.* تلاش tēlash; to make a —, *v.n.*

تلاش tēlash-et.

Fustian, *s.* شیطان بزی shèytān-bèzi.

Futile, *a.* بوش bōsh, بیهوده bīhūdē,

فائده سز fā'idéssiz, نافله nāfilé.

Futility, *s.* بیهوده bīhūdélīk; بیهوده

ایش bīhūdē-ish.

Future, *a.* کله جک ghèlèjek, اتی ātī,

کله جک زمان s. —, اوله جق òlajak;

ghèlèjek-zāmān; in —, ad. اتیده

ātīda, بوندن بویله fī-mā-bā"d, فیما بعد

būndan - bōylé, بوندن سکره būndan-

sōngra.

Futurity, *s.* کله جک زمان ghèlèj - zāmān.

Fye, *inf.* "ایب" عیب āyb, اوطان ūtān.

G.

Gabion, *s.* طابیه سپدی tābiya-sèpedi.

Gad about, *v.n.* ایلازلق ایدوب کزیمک

hāylāzlık-èdup-ghèzmek.

Gadfly, *s.* ات سنکی āt-sinèghi.

Gaiety, *s.* جنبش fèrāh, فراح jūnbush

Gain, *s.* کار کازانج kyār, کازانج kāzanj; —, *v.*

کازانمک kāzanmak, کارا kyār-e-

vāssil-òl, یتشمک yètishmek

ایارتمک āyartmak; — over, یرتمک

āyartmak; — upon, لیرولیبوب

یلرلی یوپ ilérilèyup-tūtajak-òl;

ground, یر قزانمک yèr - kāzanmak

ایلرلیمک ilérilémek; — time, ت

وایت کازانمک wākit-kāzanmak. [tèkzīb-

Gainsay, *v.a.* انکارا inkyār-et; ذیبا

Galata (a quarter of Constantinople),

غلطه Ghālāta. [bōra, فرطونه fırtın

Gale, *s.* صیقی روزگار siki-rūzghyār; د

Gall, *s.* "عود" زهره zèhré; ایت

mèrārèt; (rub) یاره yāra; —, *v.*

اینجتمک injitmek, یاره yāra-e-

کجه کتمک ghyùjé-ghitmek; — *n.*

nutgall, *s.* مازی māzi.

Gallant, *a.* یگیت یگیت yighit, جسور jèssi

dilāvèr, بهادر bāhādir; —,

"عاشق" عاشق āshik; زنیاره (zāmpara).

Gallantry, *s.* یگیتلیک yighitlik, سارت

jèssārèt; زنیاره لقی (zāmparalīk).

Gallery, *s.* دیوانخانه dīwānkhānē; ناره

میناره mīnārē - shūrféssi; سستی

صوقاق *üsstü - irtulu-yöl*, اورنیبول
 کویری *kyäpü*.
Galer, *s.* چکدرمه *chèktirma*. [*pràngha*.
Galer, *s. pl.* کورت *kyürèk*; پرانغه
Galer-slave, *s.* کورکلو *kyürèklu*; پرانغولو
prànghali.
Ghaliboli (town of), *s.* کلیبولی *Ghālībōli*.
Ghaleon, *s.* شرید *shèrid*.
Ghalap, *s.* درت نعل *dart-(nāl)*; —, *v.n.*
 درت نعل کتمک *dürt-(nāl)-ghitmek*.
Ghalvanic, *s.* داراغاچی *dār-āghajī*.
Ghalvanic, *s.* غلوانیکی *ghalvaniki*; —
Ghalvanic-battery, غلوانیق طاقمی *ghalvanik-*
ghalvanism, *s.* غلوانیق *ghalvanik*. [*tākimi*.
Ghambale, *v.n.* قماراوینامق *kūmār-ōyna-*
mak. [*kūmārbāz*.
Ghambler, *s.* قمارباز *kūmārjī*, قمارجی
Ghamboge, *s.* پنطالومبه *pāntalōmba*.
Ghambone, *s.* اوین *ōyun*; (chase) او *āv*,
 شکر *shikyār*, صید *sāyd*. [*kūmārjī*.
Ghambster, *s.* قمارباز *kūmārbāz*, قمارجی
Ghambuk, *s.* ارکک قاز *ērkek-kāz*. [*bāluk*.
Ghambuk, *s.* بلوک *sūru*, سوری *tākim*, طاقم
Ghambur, *s.* قانغرینه *kānghrīna*.
Ghambur, *s.* حبسخانه *hābss-*
khānā, محبس *māhbèss*.
Ghambur, *s.* زندانجی *zindānji*.
Ghambur, *s.* اچقلق *āchīklīk*, اراق *āralīk*.
Ghambur, *s.* اچقیر *āchīk-yēr*.
Ghambur, *v.n.* اچلمق *ēsšnēmek*; اسمک
Ghambur, *s.* اچق قالمق *āchīk-kālmak*;
 — after, — at, *v.a.* باقمق *bākmak*.
Ghambur, *s.* کیفات *kiyāfèt*, کیلیق *kīlīk*, زی *zy*.
 کسوت *kīssvèt*. [*pp.* محرف *mūhārrèf*.
Ghambur, *v.a.* تحریف *tāhrīf-et*; تحریف *tāhrīf*,
 تحریف *tāhrīf*, تحریف *tāhrīf*.

Garden, *s.* باغچه *bāghcha*; kitchen —,
 سبزوات باغچه سی *bōsstān*; بوستان
sēbzéwāt-bāghchassi (*zērzawāt*).
Gardener, *s.* باغچوان *bāghchawān*.
Gargle, *s.* غرغره *ghārghara*; —, *v.a.*
 and *n.* غرغره ا *ghārghara-et*.
Garlic, *s.* صارمصق *sārimsāk*.
Garment, *s.* ثوب *rūba*, روبه *sēvb*.
Garnet, *s.* لعل *lā“l*.
Garret, *s.* طوان اراسی *tāwān-ārassi*.
Garrison, *s.* قلعه ده موجود اولان عسکر
kāl“āda - mēvjūd - òlan - “āssker,
 مستحفظین عسکری *mūsstāhfizīn-*
“āsskēri, اوطوراق عسکری *ōturāk-*
“āsskēri; —, *v.a.* عسکر قومق
“āssker-kōmak; اوطورمق *ōturmak*;
 to be in —, *v.n.* اوطورمق *ōturmak*,
 اوطوراق او *ōturāk-ōl*.
Garter, *s.* دیز باغی *dīz-bāghī*.
Gash, *s.* بچاق یاراسی *bīchāk-yārassi*.
Gasp, *s.* همان نفس *nēfess*; —, *v.n.* همان
 نفس الهمامق *(hēmēn)-nēfess-ālāma-*
Gate, *s.* در *dēr*, باب *bāb*, قپو *kāpi*. [*mak*.
Gateway, *s.* قپو التی *kāpi-āltī*.
Gather, *v.a.* (pluck) قوپارمق *kōpārmak*;
 — up, — together, طوپلامق *tōplamak*,
 دیوشرمک *dēvshirmek*, جمع *jēm“-*
-et; —, *v.n.* طوپلانمق *tōplanmak*;
 جراحت طوپلانمق (*fester*) *jērāhāt-*
tōplanmak. [*v.a.* اولچمک *ōlchmek*.
Gauge, *s.* چاپ *chāp*; اولچی *ōlchū*; —,
Gauntlet, *s.* زره الدوانی *zīrh-ēldivēni*.
Gauze, *s.* بورمچک *būrumjīk*; wire-
 gauze, تلدن اورمه *tēldan-ōrmē*.
Gay, *s.* ایلتیبلو *jānbushūla*, جنبشلو *jānbushūla*.

èylànjîli; كيف kèyf; اجق àchik,
 پارلق pàrlak; فراح fèrah.
 Gaze, s. میرجی کی باقش sèyrji-ghibi-
 -bàkish; —, v.a. میرجی کی باقمق
 sèyrji-ghibi-bàkmaq. [āhū.
 Gazelle, s. اهو jèyrān (jèylān) جیران
 Gazette, s. تقویم وقائع ghàzeta, غزته
 tàkwīmī-vàkā'î".
 Gear, s. طاقم tàkim, ادوات èdāwāt,
 طاقیلو àwadānlak; in —, طاقیلو
 tàkīli; out of —, طاقیلو دکل
 tàkīli-dīghil. [larini-kèsmek.
 Geld, v.a. طاشاقلرینی کسمک tashak-
 Gelding, s. بارگیر (bèghir. ighdiah, اگدش
 Gem, s. جواهر jèvhār (pl. جواهر jèwāhīr).
 Genealogy, s. نسب nèsseb.
 General, s. پاشا pāsha; مشیر mùshīr;
 سردار sèrdār, سرعسکر sèr-
 "àssker, فریق —, lieutenant
 sèrkèrdé; میرلوا —, or brigadier —,
 fèrik; عمومی "ùmūmī; —, a.
 mīri-liwā; in —, generally, ad.
 àkshariyyā.
 Generalissimo, s. سردار اکرم sèrdār-èkrēm.
 Generate, v.a. ایرات حاصلأ hāssīl-et,
 ایرات irāss-et.
 Generation, s. عصر واحد انسانی kārñ;
 قرن kārñ; تکون təkēv-
 "àssri-wāhid-ādamları; تناسل tənāssul;
 organs of —, تناسل
 tənāssul-ālāti.
 Generosity, s. جومرد sàkhāvet,
 سخاوت sàkhāvet; کرم الشیم kèrmu-
 -'sh-shiyēm.
 Generous, a. جومرد sàkhāvetli,
 سخاوتلو sàkhāvetli; کرم الشیم
 kèrmu-'sh-shiyēm.
 Genesis, s. تورات tèvrāt. [-shiyēm.

Genie, s. جنی jinnī, جن jīn.
 Genius, s. استعداد isstī "dā هنر hūner;
 هنر صاحبی hūner-sāhibi.
 Genoa, s. جنويز jenviz.
 Genteel, a. تمیز tēmīz; (person) ی
 کیشی زادé kīshi-zādé, افندی èfēndi;
 (lady) خانم hānim.
 Gentle, a. ملایم mùlāyim, یواش yāwāsh,
 مظلوم màzłūm; طاتلو tàtli.
 Gentleman, s. کیشی زادé kīshi-zādé,
 بکزادé bèghzādé, افندی èfēndi.
 Genuine, a. صحیح sàhīh, خالص khālass,
 خاص khāss.
 Geography, s. جغرافیا jàghrāfiya.
 Geology, s. علم طبقات ارض "ilmi-tā
 kātī-àrz.
 Geometer, Geometrician, s. هندس
 mùhēndiss, اهل هندسه èhli-hēndés.
 Geometry, s. هندسه hēndéssé.
 Georgia, s. گورجستان ghūrjistān. [ghūr-
 jistān.
 Georgian, s. گورجی ghūrji; —, a.
 ghūrji.
 Geranium, s. ساردلیه چیاچکی sàrdeli-
 chichèghi, ابه کومجی èbè-ghyüm.
 Germinate, v.a. سورمک sūrmek, ت
 فیلتزلمک filtilzmek, سالمق
 kalyūk-sālmak.
 Get, v.a. (procure) پیدا پیدأ pèydā-
 "mā; —, v.a. (go) مک tāsīl-et;
 تحصیلأ tāsīl-et; —, v.a. (go) مک
 ghītnek; (become) اولمق òlmak;
 دن زیاد دیوقاری یه چیمق da-
 ziyādè-yūqāriya-chīkmak; — abroad
 بر اولمق sūwèylzmek, سویلنمک
 nēshr-òlmak; دیولمق dōyulmak;
 طیشاری کتمک dīshāri-ghītnek;
 a fall, دوشمک dùshmek; — a foot

یاریشتمک yârleshmek ; — away,
 قورتلمق kûrtulmak ; ایرلمق âyril-
 mak ; چیقمن چیکمک chîkmak ; —, v.a.
 چیقارمن چیکارمک chîkârmak, ایرمق âyrmak,
 سۆکتمک sükemek ; قورتارمق kûrtarmak ;
 — before, اوکنه وارمق ûnguna-varmak ;
 — by heart, ازبرلمک ezberlêmek ;
 — dear, v. — away ; — down, v.n.
 اندمک êmek ; v.a. اندرمک êndirmek ;
 — forward, ایلرولمک ilêrilêmek ; —
 in, کیرمک ghîrmek ; — off, v. —
 away ; — on, ایلرولمک ilêrilêmek ;
 اوستنه چیقمن اوستنه چیقمن
 ûstuna-chîkmak ; بئتمک binmek ;
 گیمک ghîmek ; — out, v. — away ; — ready, v.n.
 حاضرلمق hâzirlanmak, حاضر
 hâzir- ; —, v.a. حاضرلمق hâzirlamak,
 حاضر hâzir-et ; — the better of,
 کاککندان - گهلمک kâkkından - ghêlmek ;
 یتمک yêmek ; غالب او ghâlib-ol ;
 صاوشدورمق sâwushdurmak ; —
 through, v.n. کچمک ghêchmek ; —,
 کچورمک ghêchirmek ; — to-
 gather, v.n. طولانمق tûplanmak ; —,
 طولانمق tûplamak ; — up, v.n.
 چیقارمق چیقارمق kâkmak ; —, v.a.
 کالدمق kaldirmek ; قالدمق kaldirmek ;
 دیکمک dikmek ; — well, ایواو iyî-
 ol. افاقتم بولمق ifâkât-bûlmak ; —
 with child, v.n. کبه قالمق ghêbê-kâl-
 mak ; —, v.a. کبه ا ghêbê-et ; — you
 gone, int. هایدی هایدی hâydi-ghî,
 هایدی ییقل شوران ییکل شوران
 hâydi-sikdir.

جان jân ; Holy Ghost, روح القدس
 rûhu-'l-kûduss ; to give up the —,
 جانی تسلیم روحا tesselîmi - rûh-et ; جانی
 چیقمن jâni-chîkmak.

Giant, s. طاغ کبی ادم dâgh-ghîbî-âdam.

Gibbet, s. داراغا جی dâr-âghajî.

Gibraltar, s. جبل التری Jêbel-târ.

Giddiness, s. باش سرسمک sêrsêmlîk ; باش
 کوزلر قرارمسی bâsh-dânmeşsi, کوزلر قرارمسی
 ghyûzlar-kârarmassi ; عقلسزلق "akl-
 sizlik, خفت مزاج khîffêti-mizâj.

Giddy, a. عقلسز sêrsêm ; "aklsiz ;
 to be — باشی دونمک bâshî-dânmek,
 کوزلری قرارمق ghyûzları-kârarmak.

Gift, s. هدیه hêdiyyê ; عطیه "atîyyê,
 بخشش in "âm ; انعام ihsân, bakhshish ;
 موهبه, الاهیه mênhibé'î-
 ilâhiyyê. [مفرط mèfrèt, جسیم jêssîm.]

Gigantic, a. عظیم bîyuk, "âzîm,

Gild, v.a. یالدمق yaldizlamak,
 تذهیب تذهیب têzhîb-et.

Gilding, s. یالدمق yaldiz. [kûlâklari.]

Gills, s. pl. بالغک قولقلى bâlîghîng-

Gimlet, s. بورغی bûrghu.

Gimp, s. قيطان (ghâyta).

Gin, s. (spirit) عرق râki, "arak ;
 جرخ (machine) تۇزاق tûzak ; (trap)

Ginger, s. زنجفیل zenjêfîl. [charkh.]

Gipsy, s. چنگانه (chinghêni) قبلى kîbtî.

Giraffe, s. زرافه zûrâfa (zûrâfâ).

Gird, v.a. قوشاتمق kûshâtmak ; — up
 (a horse) قولاننى چکمک kûlânîni-
 chêkmek, — one's self, قوشاتمق
 kûshânmak.

Girdle, s. کمر kâmmar, قوشاق kûshâk.

Ghost, s. خیاله khâyâlê ; روح rûh,

Girl, *s.* قیز kız.

Girt, *v.a. v.* Gird.

Girth, *s.* محیط mùhīt, چوره chèvré;
horse's — bands, قولن kòlàn.

Give, *v.a.* ویرمک vèrmek, virmek;
اعطا i"tā-et; حاصلā hāssīl-et; —,
v.n. (stretch) اسنمک èssnémek;
(frost) گوشه مک ghèvshémek; —
a call, چاغریویرمک chàghirivèrmek;
اوغرایویرمک òghrayivèrmek; — a
guess, بلیویرمک bilivèrmek; بر تخمینā
bīr-tākhmīn-et; — a look, باقیویرمک
bāqivèrmek; — a portion, جهازویرمک
jihāz - vèrmek (chèhiz); — away,
ویرویرمک vèrivèrmek, هبā hībē-et;
— back, — back again, کیرو ویرمک
kīro - vèrmek; — battle, جنگه
jēnghé - bāshlamak; — ear,
قولاق kùlāk - vèrmek; — forth,
اعلانā dīshārī - vèrmek;
i"lān-et; — ground, کیرو چکلمک
kīro - chèkilmek; سوزندن دونمک
sūzundān - dōnmek; — a hand, یاردمā
yārdīm-et; — heed, دقتā dīkkāt-
et; — in charge, تسلیمā tèsslīm-et;
— judgment, اعلامā i"lām-et; — the
lie, تکذیبā tèkzīb-et; — notice,
خبرویرمک khābēr - vèrmek; — one
joy, تبریکā tèbrīk - et; — leave,
رخصتā rīkhṣat - vèrmek; — one's
mind, افکارینی بیانā èfkyārīnī - bèyān-
et; — one's mind to (a thing),
دوشمک dūshmek, صرفā sārḥī - zīhn - et,
توغلاā tèvāghghul - et,

مشغولā mèshghūl - òl; — out,
طیشاریویرمک dīshārī - vèrmek;
i"lān-et; —, *v.n.* یورلمق yòrtlm
اوصانمق ùssānmak; دوکنمک dūkī
mek; — over, *v.a.* تسلیمā tèsslīm-
دوراā dèvr-et; —, *v.n.* وازکچمک wāz-
ghèchmek; کسلمک kèssilmek
— place, چکلوب یرویرمک chèkilob
-yēr - vèrmek; — suck, ویرمک
ènzirmek, بسلمک bèsslémek; —
slip, صاوشمق sāwushmak; —
تسلیمā tèsslīm-et; سویلمک sūwèy
mek; — warning, خبرویرمک khāb
-vèrmek; — way, قیرلمق kīrilm
-vèrmek; قوپمق kōpmak; یقلمق yīqlm
بوزلمق bōzūlmak.

Glad, *a.* ممنونā mēmnūn, مسرورā mèssrūr
to be —, حظā hāzz-et, خوشلمق khōshlm
khōshlanmak. [سرور sūrūr]

Gladness, *s.* ممنونیتā mēmnūniyyat

Glance, *s.* باقشā bāqish; —, *v.n.* مک
sèkmek; — over, کوز اتمق ghyàz

Gland, *s.* بیضā bèyz (bèz). [آتما]

Glare, *s.* پک پارلایشā pèk - pārlayish
v.n. پک پارلامق pèk - pārlamak; —
کوزلری اتش کی اوله رق باقمق ghyàz
léri - àtèsh - ghibi - òlarak - bākmak.

Glass, *s.* بلورā billūr, جامā jān,
(drinking) قدحā kādèh; (lookin
ایینهā àyīna; (eye) کوزلک ghyàzlu
(telescope) دوربینā dūrbīn (dūrbun
(hour) قوم ساعتā kūm - sā"at.

Glaze, *s.* سرā sīr; —, *v.a.* کچورمک kēchōrmek;
جام قاپلمق jān - qāplm

Glazier, *s.* جامجیā jāmjī. [-kāplama

شعاع *shù"ā"*; —, *v.n.*
 پارلاماک. [*ākip-ghèchmek.*
 اقوب کچمک *kāymak*; —, *v.n.*
 پارلاییش *pàrlayish*; —, *v.n.*
 پارلاماک.
 کوره *kyùré.*
 کروی *kyùrévī.* [*hàbāb.*
 حباب *hàbbé,* دانه *dāné;*
 ککر *kàranlik*; —, *v.n.*
 قرانلق *kàranlik*; —, *v.n.*
 مغمومیت *māghmūmiyyèt.*
 مغموم *kàranlik*; —, *v.n.*
 قرانلق *kàranlik*; —, *v.n.*
 مغموم *māghmūm.* [*tèmjīd-et.*
 تمجید *hāmd-et,* حمد *hāmd.*
 مشهور *nāmdār,* نامدار *nāmdār.*
 رونقلو *rèvnāklī.*
 مجد *mèjd;* حمد *hāmd;*
 شان *rèvnāk,* رونق *rèvnāk;* شریک
 شهرت *shùhrèt.*
 پارلاقلی *pàrlaklik;* جلا *jilā.*
 اورتمک *ürtmek.*
 الدوانلق *(ēldivèn),* الدوان
 (*ēldivènlik*). [*ātèsh-késsilmek.*
 اتش کسلمک *yānmak,* یانمق
 طوقال *tùtkāl;* —, *v.a.*
 طوقال ایله یانمق
tùtkāl-ila-yā-
nmak.
 اکول *èkyūl,* اوبور *òbur.*
 اوبورلق *òburlik.*
 سوری سنک *sivri-sinek.*
 گهرمک *ghèmirnek.*
 "izādé," عضاده *izādé.*
 یوریمک *ghètmek,* کتمک
 دولاشمق *dùrlashmak;* —, *v.n.*
 باشلامق *bāshlamak;*
 طیشاری چیقمتق *dìshāri-*

-chikmak; طیشاری کتمک *dìshāri-*
ghètmek; طاغلمق *dāghilmak,*
 نشر اولنمق *nèshr-òlunmak;* —
 against, قارشو کتمک *kārshi-ghètmek;*
 بد کتمک *bèd-ghèlmek;* — along,
 همان کتمکده او *(hèmən)-ghètmekda-òl;*
 — ashore, قره یه چیقمتق *kàraya-*
-chikmak; قره یه او طور متق *kàraya-*
-òturmak; — astray, یوننی شاشرمق
yòlunur-shàshirmak; فنا یوله صاپمتق
fēna-yòla-sāpmak; — asunder,
 کسلمک *késsilmek,* قوپمتق
 کسلمک *késsilmek;* — away, کتمک
 کتمک *ghètmek;* — back,
 کیرو کتمک *ghèri-ghètmek;* — back-
 wards, کیرولمک *ghèrilémek;*
 ترس یوریمک *tèrss-yùrumek;* —
 backwards and forwards, کیدوب
 کلمک *ghidup-ghèlmek;* — down,
 انمک *ènmek;* باتمق *bātmak;*
 کیدوب المق *ghidup-almak;* — for,
 نشر اولنمق *nèshr-òlunmak;*
 دوزمک *dòzmek;* — from, چیقمتق
 ایرلمق *àyrilmak;* —
 halves, پایلاشمق *pāylashmak;*
 کیرمک *ghirmek;* — in, ایچرو کتمک
 کیدیوریمک *ichèri-ghètmek;* — off,
 بوزلمق *bòzulmak,* کیدیوریمک
 اولمامق *òlmamak,* اویمامق
 کسلمک *késsilmek;* کچمک
 اتش المق *ātèsh-almak;* پاتلامق
 اوچمق *ùchmak;* — on,
 ایلرو کتمک *ilèri-ghètmek;* دورمامق
 قالمامق *kālmamak,* دورمامق
 فارغ اولمامق *fārigh-òlmamak;* اویمق
 اولمق *òlmak,* کیلمک *ùymak,*

ghiyilmek ; — out, طیشاری چیقمتی dîshâri-chîkmek ; سونمک sünmek, منطقی او muntâfi-ol ; — over, کچمک ghèchmek ; اوستندن کچمک üsstundan - ghèchmek ; کوزدن کچورمک ghyûzdan - ghèchirmek ; کزیمک ghèzmek ; یوقلامتی yòklamak ; — through, ایچندن کچمک ichindan-ghèchmek ; کوزدن کچورمک ghyûzdan-ghèchirmek ; let go the anchor ! فونده fonda.

Goad, *s.* اوکندره àghèndérè ; —, *v.a.* دورتشدرمک durtmek, دورتمک durtmek. [mâhâlli-mâksûd.

Goal, *s.* محل مقصود sêr-menzil, سرمنزله sêr-menzil.

Goat, *s.* کچی kèchi ; he — ارکچ, èrghech.

Goblet, *s.* پیاله pialâh, جام jâm, قدح kâdeh. [ilâh.

God, *s.* الله Allâh, تنگری tânghri, اله.

Godhead, *s.* لاهوت lâhût.

Godly, *a.* دیندار dindâr, صالح sâlih.

Goitre, *s.* اور ü.

Gold, *s.* ذهب zèheb, زر zêr, التون Altin.

Goldbeater, *s.* ورقچی varakji.

Golden, *a.* زرین zèrin, التون Altin.

Goldfinch, *s.* سقا قوشی sâka-kûshu.

Gold-lace, *s.* سرمه sirma.

Goldsmith, *s.* قویومچی kûyumju.

Gonorrhœa, *s.* بل صوغوغی bèl-sòghughu.

Good, *s.* ایولک iyilik, خیر khâyir, فلاح felâh ; —, *a.* ایوی iyi ; یارار yârar.

Good-humour, *s.* کیف kèyf ; to be in a —, کیفی kèyfi-ol.

Good-humoured, *a.* کولر یوزلو ghyûler-yûzlu, دارلمز dârlmâz.

Goodly, *a.* کوزل ghyûzèl ; جک biyujèk, خیلی khâyli.

Good-nature, *s.* ایوی طبیعت iyi-tâbi.

Good-natured, *a.* ایوی iyi, تاتلو tâllo.

Goodness, *s.* ایولک iyilik.

Goods, *s. pl.* اشیا èshyâ, امتعه èmta, مال mâl, اموال èmvâl.

Goose, *s.* قاز kâz ; tailor's —, اوتی.

Gooseberry, *s.* بکطاشی اوزومی bîk-tâshi-üzumu.

Gorge, *s.* بوغاز bôghâz ; —, طیقانمق doyurmak ; دویورمق doyurmak ; —ed, *p.p.* دویورمیش doyurmîsh ; to become طیقانمق doyurmak ; دویورمق doyurmak.

Gosling, *s.* قاز پلازی kâz-pâlâzi.

Gospel, *s.* انجیل شریف injîli-shêrif.

Gossamer, *s.* شیطان عربدهسی shêytân-ârabassi. [èn.

Gossip, *s.* بوشبوغاز bôsh-bôghâz ; س.

Gourd, *s.* قباک kâbak.

Gourmand, *s.* شکمپرست shikempêrêst.

Gout, *s.* نلریس nîkrîss.

Govern, *v.a.* حکومتا hükûmêt-et, ضبط و ربط zâbt-u-râbt-et, اداره idâre-et.

Government, *s.* حکومت hükûmêt, اداره idâre, ضبط و ربط zâbt-u-râbt, وکلای دولت vukelâ-dêvlèt, وکلای دولت vukelâ-tâkîmî.

Governor, *s.* متصرف mütessellim, متسلم sarrif, قائم مقام kâ'im-mâkâm, —, والی vâli.

Gown, *s.* (woman's) فستان *fisstan*;
 (outer) جبهه *jùbbé*; *بینش*
ish; (inner) انتاری *èntāri*.
 Grace, *s.* کرم *kèrim*, لطف *lùtf*,
 عنایت *ināyet*, احسان *ihšan*;
 نازک *nāzik*, حسن *hùssn*, نزاکت *nèzākèt*,
 دعا *dù"ā*, تشکر *tèshèkkyur*; *تذکره*
tèdkhèrè; غفران *māghfèrèt*, مغفرت *māghfèrèt*;
 غفران *ghifran*; your — ذات عالیری *zāti-*
ālīri, ذات دولتلیری *zāti-dèv-*
lētli; his — فخرمتلو *fākhāmètlù*;
 زینت او *tèzyin-et*, تزین او *tèzyin-et*.
 Graceful, *a.* نازک *hùssanlı*, حسنلو *hùssanlı*,
 نازک *nāzik*, نزاکتلی *nèzākètlī*.
 Gracious, *a.* (person) لطیف *kèrim*, کریم *kèrim*,
 نازک *ināyetkyār*, عنایتکار *ināyetkyār*,
 لطف و عنایت (act or word) *nāzik*;
 کریمانه *lùtf-vè" ināyet-āmiz*,
 عنایتکارانه *ināyetkyārānē*,
 نازکی *nāzikyānē*.
 Gradation, *s.* تدریج *dèrējē*; درجه *dèrējē*;
 تدریج *tèdrīj*.
 Gradual, *a.* تدریجی *tèdrījī*; —ly, *ad.*
 تدریجاً *àlè"t-tèdrīj*.
 Grate, *s.* قلم اشیمی *kālīm*, اشی *ashī*,
 اشلاتمق *ashlatmek*; —, *v.a.* اشلاتمق
ashlatmek.
 Grate, *s.* حبه *hābbé* (tānē), دانه *dānē*;
 تخم *tòkhum*; (of *zākhiré*; نخبه
 طبر *dāmar*; to go against the
 grain, ادیمک کوجنه کتمک *ādāming-*
ghyūjuna-ghitmek.
 Grammar, *s.* صرف و نحو *sārf-u-nāhv*.
 Grammar-school, *s.* مکتب عرفان *mèk-*
irfān.
 Granary, *s.* انبار *ānbār*. [tzb-i-"irfān.

Grand, *a.* عظامتلو *biyuk*; بیوک *biyuk*;
 عظامتلی *azāmètli*; طنطنه لو *tāntānālī*.
 Grandee, *s.* رجال کباردن بری *rijālī-*
kibārdan-bīri, اعظام رجالدن بری
à"āzīmī-rijāldan-bīri.
 Grandeur, *s.* عظامت *azāmèt*,
 طنطنه *tāntānā*, هیبت *hèybèt*.
 Grandfather, *s.* بیوک بابا *biyuk-bābā*,
 دد *dèdè*, جد *jèdd*. [turāk-kèlām.
 Grandiloquence, *s.* طمطراق کلام *tòm-*
kèlāmī.
 Grandiloquent, *a.* کلامی طمطراق *kèlāmī-*
tòm-turāk. [بیوک والد *biyuk-vālidē*.
 Grandmother, *s.* بیوک انا *biyuk-ānā*.
 Grandson, *s.* حفيد *hāfīd*, طورون *tòrun*,
 نبیره *nèbīrē*.
 Grand-Vizier, *s.* صدر اعظم *sādr-à"zām-*
āzīm.
 Grant, *s.* فرمان *fèrmān*, احسان *ihšan*;
 برات *bèrāt*; —, *v.a.* ویرمک *vèrmek*,
 تسلیم *tèsalīm-et*; احسانا *ihšan-et*;
 فرضاً *fārz-et*; اعترافاً *tirāf-et*.
 Grape, *s.* اوزوم *üzum*; — shot, مسکت
misskāt, صالقم *sālkīm*.
 Grapple with, *v.a.* اوغراشمق *oghrash-*
mak, چکشیمک *chèkishmek*.
 Grasp, *v.a.* طوتمق *tùtmak*, قاورامق
kāwramak, قبضاً *kābz-et*.
 Grass, *s.* اوت *ot*.
 Grasshopper, *s.* چکرکه *chèkirghé*.
 Grassplot, *s.* چیم *chīm*.
 Grate, *s.* اسقاره *isskārā*;
 —, *v.a.* رندلمک *rèndélémek*; —,
 سوردامق *sürunmek*, سورنمک *sürunmek*,
 غیجردامق *ghijirdamak*; — on one's feelings,
 ادیمک بدینه کتمک *ādāming-bèdina-*
ghitmek.

Grateful, *a.* متشكر mùtèshèkkir,
شاكر النعمة shākīru-'n-nī'mē.
Grater, *s.* رنده rēndē.
Gratification, *s.* ممنونیت mēmnū-
niyyèt, صفا salfā; نعمت nī'mèt;
بخشش bākhshish, احسان ihsān,
انعام in'ām; خشنودیت khòsh-
nūdiyyèt; حظ hāzz, حظ نفس hāzzi-
-nēfss.
Gratify, *v.a.* ممنون م mēmnūn-et,
صفا ويرمك khòshnūd-et; صفا
salfā-vèrmek; خوشلاندرمتی khòsh-
landirmak; اجرا حاصل hāssīl-et; اجرا
ijrā-et; اقتضاسنی اجرا iktizāssini-
-ijrā-et; تابع او tābi'ol, اویمق ùymak.
Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa),
مجانا mèjānan.
Gratitude, *s.* شکر shùkr, تشکر tēshèk-
kyur, شکرانیت shùkrāniyyèt.
Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā (bè-
dāwa).
Gratuity, *s.* بخشش bākhshish, احسان
ihsān, انعام in'ām.
Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, مقبرة
mākbéré; —, *a.* (person) اغر àghir,
قورقلور tēmkinli; (affair) قورقلور
kòrkulur, قورقله جق kòrkulajak; —,
v.a. قازمق kàzmak, حكا hākk-et.
Gravestone, *s.* مزار طاشی mèzār-tāshi.
Graving-tool, *s.* قلم kàlēm.
Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمکین
tēmkin; (of affairs) قورقله جق بر حال
kòrkulajak-bir-hāl; (of substances)
ثقلت ذاتیه, specific —, ثقلت
sìklèti-zātiyyé.

Gravy, *s.* صو sù. [yāghlam
Grease, *s.* ياغ yāgh; —, *v.a.* لامق
Great, *a.* بيوك biyuk, كبير kèbir, يم
"āzīm; چوق chòk; the —, *s.*
كبار kibār, كبار طاقمی kibār-tāki
كبرا kyùbérā; a — many, a — de
برچوق bir-chòk; — grandfather
دده نك باباسی dèdēning-bābassi;
grandson, طورونك اوغلی tòrunu
-òghlu; Alexander the —, كندر
Isskender-rūmi; Peter the
دلی پترو dèli-Pétro.
Great-coat, *s.* قپود kapòt. ["āzām
Greatness, *s.* بيوكلك biyukluk; امت
Greece (kingdom of), *s.* انستان
Yūnānisstān; — (ancient) روم rūm
Greedy, *a.* اچ كوزلو àch-ghyūzlu; يوقير
chòk-yèr, اوبور òbūr.
Greek (in general), *a.* روم rūm, می
rūmi; (of the kingdom) يونان yūnān
(language) *s.* رومجه rūmjé.
Green, *a.* ييشل yèshil; خام khām.
Greengrocer, *s.* سبزواتجی sèbzéwātji
Greenhouse, *s.* ليمونلق limònluk.
Greens, *s. pl.* لحنه làhana.
Greet, *v.a.* سلام ويرمك sèlām-vèrmek
Grey, *a.* قير kīr; بوز bòz; شى
ghyùmishī; قورشونی kūrshunī; —
s. — of the morning, اچ ايدينلغی
sābah-āydinlighi; — of the evening
اکشام قرانلغی akshām-kāranlighi.
Greybeard, *s.* اق صقاللو ak-sākallī.
Greyhound, *s.* تازی tāzi.
Gridiron, *s.* اسقاره isskàra.
Grief, *s.* كدر kèder, درد dèrd, باوت

اندوه غم ghām, ألم elem, غمیرت
 غمیرت
 غمیرت, s. موجب تشكى mūjibi-tēsh-
 بلā, درد dērd; غدر ghādr;
 زلم zilm.
 کدر و یرمک kēder-vērmek;
 کدر کدر کدر kēder-et, مساوت چکمک
 غمیرت-چکمک, غم یرمک ghām-
 یرمک, مکدر او mukēdder-ōl.
 عظیم و الیم "azīm-vē-ēlīm,
 فینا [kīzārtmak.
 قزارتمق isskārada-
 (flour, &c.) اوکتکمک āghut-
 چکمک chēkmek; (colours,
 ازمتک ēzmek, سحقا sāhk-et;
 طاشه طوتمق tāshā-tūtmaq;
 عجرداتمق ghījirdatmaq.
 بلکی طاش tāsh, بلکی bilēghi,
 بلکی طاش bilēghi-tāshi.
 قبضه kəbzā, پنجه pēnchē, ال al,
 صیقی طوتمق sīki-tūtmaq;
 قارن اغریم kārīn-āghrīm; gripes,
 قارن اغریسی kārīn-āghrīssi, سانجی
 قیقرداق kīkirdāq. [sānjī.
 انین ingīlti, ایکدی ingīlti;
 ایکلمک ingīlmek.
 بقال bakkal.
 قاصق kāsīk.
 اسپر isspir, سئیس sē'iss.
 یو yīw, یو yīw.
 اونیکی دوزینه òn-iki-dūzina,
 یوز قرق دوت دیگ یوز قرق دوت دیگ
 قبا kabā, فنا fēna, (ānē);
 دارهسی چیقماش dārēssi-chīk-
 amish.

Grot, Grotto, s. مغارة māghāra, این in.
 Ground, s. یر yēr, عرصه "arsa; زمین
 zemīn; اساس ēssāss; موجب mūjib,
 سبب sēbeb, مناسبت mūnāssébèt;
 —, a. اوکدلمش āghadulmush;
 چکمکمش dūghulmush, دوکلمش
 chēkilmish, ازلمش ēzilmish; —, v.a.
 تأسیسر tā'sīss-et; —, v.n. (a ship)
 او طورمتق òturmaq.
 Grounded, a. متأسیسر mūtē'ēssīss,
 اصلى وار āssī-vār, مبتنی
 mūbtēni;
 Groundless, a. دیبسر dībsīz, اصلى یوق
 āssī-yōk, بوش bōsh.
 Grounds, s. pl. تلوئی tēlvī, طورطو tōrtu,
 پوصه pōssa.
 Ground-swell, s. صالنتی sālintī.
 Ground-work, s. تمل tēmel.
 Group, s. کومه kyūmē, بلوک bēluk; —,
 طوپ او tōp-et; —, v.n. طوپا
 Grove, s. اورمان òrman. [tōp-ōl.
 Grow, v.n. بیومک bīyumek; بویلانمق
 bōylanmaq; سورمک sūrmek; اولمق
 òlmak, کسلمک kēssilmek.
 Growl, v.n. خرلامق khīrlamāq.
 Gruel, s. یوان چوربا yāwān-chōrba.
 Gruff, a. بوغوق bōghuk; خویسر khūysuz.
 Grumble, v.n. سویلنمک sūwēylānmek.
 Guarantee, s. (person) کفیل kēfīl; (thing)
 کفالت kēfālèt; رهین rēhīn.
 Guard, s. (man) یساقجی yāsāqjī,
 نوبتجی "āssker, عسکر kāvass,
 قواس vāssāqjī;
 خاصه عسکرī (soldiers) nūbētjī;
 "āssa-āsskerī, عساکر خاصه
 kīrī-khāssā; (time or duty) نوبت
 nūbēt; (of a sword-handle) چاپراز

çhàpràz; (of a gun-trigger) قورقولتی kùrkulok; —, v.a. صقلامق sàklamak, حفظا hifz-et, محافظه mūhāfaza-et; باقمق bākmak.
 Guard-house, s. قولتی kùlluk.
 Guardian, s. وصی wāssi; محافظ mūhāfiz.
 Guerilla, s. باشی بوزق bāshi-bōzok.
 Guess, s. ظن zənn, تخمین tākhmīn; —, v.a. بلمک bilmek; تخمین tākh-
 Guest, s. مسافر mīssāfir. [mān-et.
 Guidance, s. هدایت hīdāyet; دلالت dēlālēt.
 Guide, s. قلاغوز kīlāghuz, دلیل dēlīl, هادی hādī, رهنا rēhnumā; —, v.a. يول كوسترمك yōl-ghyēsstermek; قلاغوزلق kīlāghuzluk-et.
 Guild, s. اصناف èssnāf. [hīlē.
 Guile, s. حيله ghīll-u-ghīsh, غل و غش.
 Guilt, s. جرم jūrm, قباحت kabāhat, گناه ghyūnāh.
 Guiltless, a. قباحتهسز kabāhatsiz, بیگناه bī-ghyūnāhsiz, گناهسز ghyūnāhsiz. [jūnhālī.
 Guilty, a. جنحهلو kabāhatli, قباحتهلو.
 Guinea-fowl, s. بچه طاووس bēch-tāvughu.
 Guitar, s. گیتاره ghītāra.
 Gulf, s. (bay) کورفز kyārfez; (abyss) حفرة hūfrē, ورطه vārtā.
 Gall, s. (bird) مارطی mārti; (dupe) الداتمق shāshkin; —, v.a. الداتمق šidatmak.
 Gallet, s. بوغاز bōghāz, غرتلق ghārtlak.
 Gum, s. صمغ sāmgh (zāmk); (of the eyes) چپاق chōpak; (of the teeth) صمغ dīsh-ētlēri; —, v.a.

ايله ياپشدرمق (zāmk)-īla-yāpshd mak.
 Gun, s. طوپ tōp; تفنگ tūfēnk (tūfēnk).
 Gun-barrel, s. تفنگ لیمیری tūfēnk-démiri.
 Gun-carriage, s. قنداق kūndak.
 Gun-cotton, s. پاموق باروتی pāmōk bārūti. [tōpjī-bās
 Gunner, s. طوپچی tōpjī; باشی bāshi.
 Gunpowder, s. باروت bārit.
 Gunshot, s. (distance) طوپ منزلی tōp mēnzilī; قورشون منزلی kūrshun-mēnzilī; — wound, گله یارسی ghyūl-yārassi; قورشون یارسی kūrshun-yārassi. [çhākmak چقماقچی
 Gunsmith, s. تفنگچی tūfēnkçī (tūfēnkçī).
 Gunstock, s. تفنگ قونداغی tūfēnk-kūndāghī.
 Gush, v.a. فشکرمق fīshkirmak.
 Gust, s. روزگارک براسمهسی rüzghyārīk-bīr-ēssmāssi; بوره bōra.
 Gat, s. باغرسق or باغرساق bāghirsak.
 Gutter, s. اولاق oluk, اولاق awlak.
 Guzzle, v.a. and a. اچمک ichmek. چاقمق çhākmak.
 Gymnasium, s. تعلیمی محلی bēdkm-tā'limi-māhālī.

H.

Haberdaaher, s. خرد و فروش khūrd fīrūsh.
 Habit, s. عادت "ādet; خوی khūy.
 Habitable, a. او طور یلور oturulur, ل کابیلی سکنی kābili-sūknā. [mē'
 Habitation, s. مسکن mēsskēn, وف

habitué, a. عادت حکمنه کیرمش "ādet-
ghirmish.

habitate, v.a. الشدرمتق alishdirmak;
— me's self, الششق alishmak.

habiter, v.a. چنتمک chentmek; —,
hâne, s. بارگیر bāghir (bèyghir),

kirāji-(bèyghiri).

habitué, s. دولو or طولو dölü; —, v.a.
السلام dölü-yāghmak; —, int. السلام

ess-selāmu- "alèyké; —, v.a.
büyürüng-bü-

çing-dèyu-kābül-et; چاغرمق chà-
ghirmak.

habiter, v.a. دنج dñj.
yarim, s. یاری یارم yàrim; —, s. یاری یاری یا

and a half, بچوق . . . bũchuk;
—, ad. یاری یاری یا yàri-yàriya.

haboon, s. یارم ای yàrim-ay.
hazard, s. حضر معاشی hāzar-mā "āshī.

hazardous, s. اون پاره òn-pārē.
hazardous, a. سرخوسجه sèrkhòshjé.

habituated, a. بوداله bũdala.
harem, s. دیوانخانه dīwānkhānē.

habits, s. بکا باقی bàka-bāk.
habitus, s. مبارک taqdiss-et, تقدیس ا

ri "āyet-et, رعایت ا;
mubārek, مبارک mubārek- "ādd-et; —ed,
mubārek, مقدس mubārek-
mubārek.

habitual, a. طویال èylāmish; —, a.
èylānmek; —, v.a. ایلنمک èylānmek;
habitus, s. اغسیمق tōpallamak, طویال

hālt; —, int. حالط hālt.
hail, s. ایپ ip; یولار yular, s.
ikiya-bālmek; —, v.a. یکی یه بولمک ikiya-
bālmek; پایلاشمق pāylāshmak.

Ham, s. بوط bũt, قاینق kāynāq; دویگز
dònguz-bũtu-pās-
dirmassi (dòmuz). [ũfak-kyũy.

Hamlet, s. اوقاق کوی kyũyjèghiz, کویچکز

Hammer, s. چکچج chèkij; طوقماق
tòkmāk; sledge —, واریوس vāriyoss;
—, v.a. دویگمک dũghmek.

Hammock, s. برانده brānda.

Hamper, s. قباقلوسپد kākaki-sèped; —,
v.a. صیقندی ویرمک sākinti-vèrmek,
èlini-ayāghini-
bāghlamak, باغلامق bāghlamak.

Hand, s. دست èl èl-èl-èl, ال
ishji, نفر nèfkr, ایشجی (man)

ishji; (signature) امضا imzā; hour
—, عقرب "ākreb; minute —,
yèlkowān; —, v.a. ویرمک vèrmek;

— over, تسلیم ا tèsslīm-et; — in
hand, ad. ال ال الویره رک èl-èla-vèrérek;

èl-èl-èl-ittifāk; "alé-
hand to mouth, نه ییه جکنی
āksham-nè-yèyé-
jèghini-sābāhléyin-bilmamek.

Handful, s. اوج طولیسی āwuj-dolussu.

Hand-grenade, s. ال خمبره سی èl-
khũmbarassi.

Handicraft, s. صنعت sànt "āt.

Handkerchief, s. منديل mēndil, چوره
chèvré, یمنی yēmēni, یاغلق yāghlik,
mākrama-(māh-).

Handle, s. قولق kũlp, صاب sār, قولق
kũlak, قبضه kābza; —, v.a. طونمق
tũtmak, قوللانمق kũllānmak.

Handsome, a. کوزل ghyũzèl, کومترشلو
ghyũsstèriahlī, یا قشقلو yākshāklī.

Handspike, *s.* مانوله mānavèla.

Handy, *a.* (man) هزارفن hēzār-fēnn (hēzārifēnd); (thing) راحت rāhat, کولای kōlay, ایشه یرار, isha-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق ḷssmak; —, *v.n.* طولاشمق ḷssilmak; — about, طولاشمق ḷssilmak; — back, ایلرو کلما مک, iléri-ghèlmamek, کیرو طورمق, ghèri-dürmak; — down, صارقمق, sàrkmaq; — out, *v.a.* اصمق ḷssmak, سرمک, sèrmek; قادرمق, sàrkıtmak, صارقمق, kaldırmak, کوسترمک, ghyüssstermek; —, *v.n.* صارقمق, sàrkmaq; اصلمق, ḷssilmak; — over, طاشمق, tashmaq; صارقمق, sàrkmaq; — together, بری, bîri-bîrini-brakmamak; — up, اصمق ḷssmak. [kılıj.

Hanger, *s.* قصه جق بر قلیج kıssajek-bir-

Hangman, *s.* جلاذ jellâd.

Hank, *s.* قنغال kânghal, طره tûrré (tûra).

Hanker after, *v.a.* استمک isstémek, ارزولمق, arzulamak, آرامق, aramak, اشتیاق چکمک, ishtiyâk-chèkmek.

Happen, *v.n.* چیقمق, olmak, اولمق, olmak, تصادفا, vâki"òl, واقع او, vâki"òl, وقوع بولمق, zühûr-et, ظهورا, zühûr-et, vùkû"bùlmak.

Happily, *ad.* سعادته sa"âdèta; برکت, bèrèkèt-vèrsin-ki.

Happiness, *s.* سعادت sa"âdèt; ممنونیت mèmnuñiyyèt.

Happy, *a.* ایشی یولنده راحتی یرنده اولن, ishi - yòlunda - rāhati - yèrinda - òlan, ممنون sa"îd, مسعود mès"ûd; ممنون mèmnuñ; مسرور mèsrûr.

Harass, *v.a.* یورمق, yormak, حت, rahat-vèrmamek, ویرمامک, rahatsiz-et, تعجیزا, tâ"jiz-et.

Harbour, *s.* لیمان liman, مرسى or سا, mersâ; —, *v.a.* طومق, tûtmak, قی او, yatak-òl. [dipòr

Harbour-master, *s.* قپتان دیپورتو kaptan

Hard, *a.* پک, pèk, سخت, sèrt, قتی, kati, تین, tîn, کوچ, ghyûch, صیقی, siki; مشکل, chètîn, مشکل, mùshkil; — of belief, inanır, کوچ اینانور, ghyûch-inânır, inanmaz; — to be believed, اینانور, ghyûch-inânılır, inanılmaz; — of hearing, صاغر, sağır.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق, kâtlashdırmaq, سرتلشدرمک, sèrtlêshdirme, پکشدرمک, pèkishdirme; —, *v.* قتیلاشمق, kâtlashmak, سرتلشمک, sèrtlêshmek, پکشتمک, pèkishmek.

Hard-favoured, Hard-featured, *a.* برکین, chirkîn.

Hard-hearted, *a.* مرحمتسز, mèrhâmetsiz

Hardihood, *s.* جسارت, jèssâret.

Hardiness, *s.* طیانقلق, dâyanıklık.

Hardly, *ad.* همان, hèmân (hèmân), کوچ بلا, ghyûch-belâ; مساعده, hich-müssâ"adê-ghyûch-termeyerek.

Hardness, *s.* قتیلق, kâtlık, تیک, tîk, سرتلیک, sèrtlik; صیقیلق, sikişik; کوچلک, ghyûch-chluk, چتینلیک, chètînlik, مشکللیک, mùshkillik, صعوبت, sù"ûbèt.

Hardship, *s.* صیقندی, sikiñdi, سخت, mèshakkât.

Hardy, *a.* طیانقلو, dâyanıklı, دنج, dînj.

Haste, *s.* طاوشان tàwshan. [kulak-vèr.
 Haste, *ad.* دنگه dìnglé (dīnē), قولاق ویر
 Haste, *s.* فاحشه fāhshé.
 Haste, *s.* ضرر zàrar, زیان ziyān; —,
s. اینجتمک injitmek, ضررا zàrar-et.
 Haste, *s.* ضرررسز zàrarsiz. [mùwāfakāt.
 Haste, *s.* موافقت tātlūik; طاتلوق tātlūiq;
 Haste, *s.* قوشوم or قوشم kòshum;
 Haste, *s.* قوشتم kòshmak; —, *v.a.* قوشتم
 Haste, *s.* قوشتم تاکیم تاکیمینى-ویرمک
 Haste, *s.* سراج sàrrāj.
 Haste, *s.* چنگ chèngh.
 Haste, *s.* زبکین zìbkin.
 Haste, *s.* زبکینجی zìbkinji.
 Haste, *s.* کارقدیم پیانو kyār-kādīm-
 Haste, *s.* چفتجی طراغی chiftji-tàraghi;
 —, *v.a.* طرامق taramak; — one's
 Haste, *s.* آدمک یورکنى قاناتمق adam-
 Haste, *s.* سرت sèrt.
 Haste, *s.* نشادر nishādir; (spirit
 Haste, *s.* نشادر روحی nishādir-rūhu.
 Haste, *s.* محصول hāssād, حصاد
 Haste, *s.* بچم وقتى bichim-
 Haste, *s.* اوراق وقتى òrak-wākti.
 Haste, *s.* یحنى یا yāhni; —, *v.a.* یحنى
 Haste, *s.* چابک چابکک chà-
 Haste, *s.* عجله "àjélé; عجله
 Haste, *s.* عجله "àt; —, *v.a.* عجله
 Haste, *s.* چابک او chàbik-òl.
 Haste, *s.* چابک کتمک chàbik-
 Haste, *s.* تعجیل "àjil-et.
 Haste, *ad.* عجله ایله "àjilè-ila,
 Haste, *s.* "àjilè-ila" عجله

Hasty, *a.* چابک chàbik; صبررسز sàbrsiz,
 چابک قزار chàbik-kìzar.
 Hat, *s.* شاپقه shàpka.
 Hatch, *v.a.* یاوری چیقارمق yàwri-chì-
 karmak; —, *s.* قپو kàpi; انبار قپاغی
 ànbar-kàpàghi.
 Hatchet, *s.* بالطه bàlta.
 Hatchway, *s.* انبار اغزی ànbar-àghizi.
 Hate, *s.* عداوت bùghz, "àdāvèt;
 هیچ سومامک hiç-sèvmamek; —, *v.a.* نفرت
 nèfrèt; "àdāvèt-et. عداوت
 Hateful, *a.* منفور mènfü, مقبوح màkbūh.
 Hatred, *s.* عداوت bùghz, "àdāvèt;
 نفرت nèfrèt. [(kibir).
 Haughtiness, *s.* تکبر tèkèbbur, کبر kibr
 Haughty, *a.* متکبر mùtékkèbbir, کبرلو
 kibirli, نوبران nòbràn, "àwn فرعون fir
 Haul, *v.a.* چکمک chèkmek; هيسدا
 Haunch, *s.* صغری sàghri. [hisa-et.
 Haunt, *v.a.* طائف او tā'if-ol.
 Have, *v.a.* مالک او mālīk-òl.
 Havoc, *s.* خسارت khāssārèt, زیان ziyān.
 Hawk, *s.* آتمجه àtmaja; —, *v.a.* کزدروب
 ghèzdirip-sàtmak. صاتمق
 Hawker, *s.* کزدریجی بازركان ghèzdiriji-
 Hawser, *s.* پلامار pàlamār. [bàzirghyān.
 Hay, *s.* قورو اوت kūrū-òt.
 Haycock, *s.* اوت یغینی òt-yìghini.
 Haymaking, *s.* اوت بچمک òt-bichmek.
 Hayrick, Haystack, *s.* بیوک قورو اوت
 biyuk-kūrū-òt-yìghini. یغینی
 Hazard, *s.* بخت bàkht; تصادف tèssā-
 duf; —, *v.a.* تهلكه یه قومق tèhlikéyè-
 Hazardous, *a.* تهلكه لو tèhlikéli. [kòmak.
 Haze, *s.* دومان dàmlàn, سیس sis.

Hazel, *s.* فندق fındık; —, *a.* کستانه kësstānē-rēnkli.

He, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ارکک èrkek.

Head, *s.* باش bāsh; سر sēr, رأس rē'ss; (of a ship), باش bāsh; (of a cask) تمرن dib; (of an arrow) تمرن tēmrēn; —, *a.* باش bāsh, برنجی bīrīnji; —, *v.a.* باش ol, bāsh-ol, سرکرده sērkerde-òl.

Headache, *s.* باش اغریسی bāsh-aghriissi.

Headland, *s.* بورون bürün.

Headlong, *ad.* باش اشاغی bāsh-ashāghī, دبه تقلاب (tēpē)-tāklak.

Head-quarters, *s.* مرکز mērkēz.

Headstrong, *a.* سوز دکلهمز sūz-dīnglēmāz (dīnēmāz).

Headway, *s.* یول yol; یوریمه yūrūma.

Heal, *v.n.* ایواو īyi-òl; —, *v.a.* ایوا īyi-et.

Health, *s.* صحت shihāt, عافیت ‘āfiyyèt; مزاج mizāj, کیف keyf, عشقزه ‘ashkingiza, “طبع tāb”; your health! “ashkingiza.

Healthy, *a.* صاغ sāgh, صاعلام sāghlām.

Heap, *s.* کومه kyümē, یغین yīghin; —, *v.a.* یغمق yīghmak.

Hear, *v.a.* اشتتمک ishītmek, استماع ‘astimā“-et; دکلهمک dīnglēmek (dīnēmek), قولق vīrmek, kùlak-vīrmek; اجابت ijābet-et, kabūl-et, قبول a.

Hearing, *s.* قوت سامعه kūvvēti-sāmi“a; in one’s —, اشیتدیگی حالده ishītdigīhālda; to give a —, ویروب izin - vīrup - sūwēyltmek, دکلهمک (dīnēmek). [mek.

Hearken, *v.n.* قولق ویرمک kùlakvīr-

Hearsay, *s.* مسموعات mēssmū“āt.

Heart, *s.* یورک yūrēk, قلب kalb, dil; (of a plant) کوبک ghyüb (middle) اورته or ډرته òrta; by ازبیردن èzbērden; to learn by *v.a.* ازبیرلمک èzbērlémek.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* شکسته دل shikēsstē-dal, یورکی طیانمز yūrki-ṭiānmāz.

Heart-broken, *a.* شکسته دل shikēsstē-dal.

Hearth, *s.* اوجاق òjak. [انصافسز] insāf-sūz.

Heartless, *a.* انسانیتسز insāniyyētsūz.

Heart's-ease, *s.* هر جائی بنفشه hēr-jāyī-bēnēfshē (mēnēkshē).

Hearty, *a.* قوی kōwī, صاعلام sāghlām, یورکدن yūrēkdan, صمیمی sāmīmī.

Heat, *s.* سبجاقلق sijāklak, سبجاق sijāk, غینلق kizghinlik; —, *v.a.* استمق issītmak, قیزدرمق kizdirmak, تسخین tēsskhīn, -et. [کتابسز کافر] kitābsiz-kyāf.

Heathen, *s. and a.* کافر ghyāwr, کافر kyāf.

Heave, *v.a.* اتمق ātmak; —, *v.n.* اورمق bāsh-wūrmak.

Heaven, *s.* جنت jēnnēt, فردوس firdāw.

Heavy, *a.* اغر āghir, ثقیل sākil.

Hectic, *a.* ورملو vērmli; — feverish, گیزلو استمه ghizli-issītmā.

Hedge, *s.* چیت chīt.

Hedgehog, *s.* اوفاق کربی òfāk-kirpi.

Heed, *s.* دقت dikkāt, تقید tākayyīd; —, *v.a. and n.* قید kāyd; —, dikkāt-et, kāyd-et.

Heel, *s.* اوکچه ākchē; — over, *v.n.* یاترمق yātirmak; —, *v.a.* یاترمق yātirmak.

Hegira, *s.* هجرت نبویه hijrèt ; هجرت هجرت hijrèt ;
 ليرت-àbévlyyè. [ghènj-inek. اينك]
 Hèsh, *s.* ديشى طانه dishi-dàna, كنج
 Hèsh, *s.* بوى boy ; يوكسلك yùk-
 kùk, ارتفاع irtifā ; ديه dàgh, طاغ
 Hèsh, *s.* باير bayir, صرت sirt ; اوج èvj,
 زير زيرé ; اورته òrta, وسط wàssat.
 Hèsh, *s.* شنيع pèk-kàbìh ; بك قبيح
 Hèsh, *s.* اشنع èshnà ; اشنع
 Hèsh, *s.* (after possession) وارث vāriṣṣ ;
 (before possession) ولي عهد vèlī-“àhd.
 Hèsh, *s.* ولية العهد vāriṣṣé ; وارثه
 Hèsh, *s.* [-chichèghì.]
 Hèsh, *s.* وانليه چيچكى vānilya-
 Hèsh, *s.* جهنم jihènnem (jihānnam),
 جهنم jāhim.
 Hèsh, *s.* يونانى yūnāni.
 Hèsh, *s.* جناى قلعى بوغازى chà-
 kà-kàlési-bòghāzi. [يكه yèké.
 Hèsh, *s.* دومن يكهسى dùmèn-yèkéssi,
 Hèsh, *s.* مغفر miḡhfēr, تاس tàss,
 تغه tēghulgha.
 Hèsh, *s.* دومنجى dùmènji.
 Hèsh, *s.* اسير èssir.
 Hèsh, *s.* امدان imdād, ياردم yārdim,
 عون mù“āvenèt, معاونت mù“āvenèt,
 معين mù“āvin, ياردمجي yārdimji,
 ياردم yār-
 dim-et, معاونت mù“āvenèt - et ;
 امدان imdād - et, امدان mù“ānè - et ;
 امدان imdāda - yetishmek ;
 چاره بولمق chārè-bùl-
 mak. [àli-āyaghì-tùtmāz.
 الى اياغى طوتمز bichārè, يبحاره
 arkadāsh, ارقداش

Hem, *s.* قيورلميس کنار kivrilmish-
 -kènar ; —, *v.a.* كنارينى قيورمق
 kènārini-kèvirmeq ; — in, چويرمق
 chèvirmeq, قوشاتمق kùshàtmak,
 اطرفنى المق ètrāfīni-almak.

Hemisphere, *s.* نصف كره nèsfi-kyūrè.

Hemistich, *s.* مصراع mèsrā“.

Hemorrhoids, *s.* مايله سيل māyèssil,

Hemp, *s.* كندر kèndir. [باسور bāssūr.

Hen, *s.* طاوق tāwuk.

Hence, *ad.* بوندن bündan ; بنا عليه

bìnā’an-“àlèyh, بوكا بناء bōnga-bìnā’an,

بنا على ذلك bōnga-mèbni, بوكا مبنى

bìnā’an-“àlà-zāliké.

Henceforth, Henceforward, *ad.* بوندن

bündan-bàylé, بوندن نصره bündan-

sōngra, فيما بعد fī-mā-bà“d, بردها

bir-dàhà, شمديدن كيرو shimdidan-

-ghèri.

Her, *pr. s.* انى ani, ònυ ; اكا anga

(àna), ònga (òna) ; *pr. a.* سى i, كى

si, انك aning, ònung.

Herald, *s.* منادى munnādi ; —, *v.a.*

خبر ويرمق khàber-vèrmek.

Herb, *s.* نبات nèbāt, اوت òt.

Herbalist, *s.* كوكجى kyèkju.

Herd, *s.* سورى sùru ; — together, *v.n.*

سورى سورى كرمق sùru-sùru-ghèz-

mek.

Herdsmān, *s.* صغرتماج sìghirtmāj.

Here, *ad.* بورا bùra, بوراسى bùrassi ;

بوراسى bùrassini, بورايى bùrayi,

بوراسنه bùrada, بورايه bùraya ;

بوراسنده bùrassinda ; —,

ishté, نا nà ; — and there,

Heroic, *a.* بهادرانه bahādirānē.
 Heroine, *s.* بهادر قاری bahādir-kārī.
 Hereabouts, *ad.* بورالاره büralarda, بورالاره
 Hereafter, *ad.* بوندن بوندن bündan-
 -söngra; بعد الموت ba“de-‘l-mevt;
 —, *s.* آخرت ākhirèt.
 Hereby, *ad.* بومناسبتله bû-münāssé-
 bêtla; بو واسطه ايله bû-wāssitâ-ila.
 Hereditary, *a.* متوارث mèvrūss, متوارث
 mùtéväriiss; ولى عهد väriiss; وارث
 vèli-“āhd.
 Herein, *ad.* بوندن bündan; بوندن
 bündan; بوکا bûnga; بونی bûnu.
 Hereof, *ad.* بونک bünün.
 Hereon, *ad.* بونک اوزرینه bünün-üzërinē.
 Heresy, *s.* ضلالت dālālèt, شيعه shī“à,
 اعتزال [mù“tèzil. [mù“tèzil.
 Heretic, *s.* معتزل, شيعى, دال dāl, شيعى
 Heretofore, *ad.* شمدى يه قدر shimdiya-
 -kàdar, شمدى يه كنججه shimdiya-
 -ghèlinja; از قديم ez-kādīm (ab
 antiquo), اوتهدنبرو ütédan-bèri.
 Herewith, *ad.* (inclosed) لفا lèffan,
 ملفوفاً mèlfūfan.
 Heritage, *s.* ميراث mirāss.
 Hermaphrodite, *s.* خنشى khùnsà.
 Hermetically, *ad.* هيچ هوا الميه جق صورتله
 hiç-hèwâ-almayajak-sürètla.
 Hermit, *s.* منزوى münzévî.
 Hermitage, *s.* عزلتخانه zäviyyé, عزلتخانه
 “üzletkhānē. [فتق علتى fètk-“illètî.
 Hernia, *s.* قاصق ياريغى kassik-yarighî,
 Hero, *s.* بهادر bahādir; يگيت yighit;
 محكى فيه mahkiyun-fih.

Heroic, *a.* بهادرانه bahādirānē.
 Heroine, *s.* بهادر قاری bahādir-kārī.
 Hereabouts, *ad.* بورالاره büralarda, بورالاره
 Hereafter, *ad.* بوندن بوندن bündan-
 -söngra; بعد الموت ba“de-‘l-mevt;
 —, *s.* آخرت ākhirèt.
 Hereby, *ad.* بومناسبتله bû-münāssé-
 bêtla; بو واسطه ايله bû-wāssitâ-ila.
 Hereditary, *a.* متوارث mèvrūss, متوارث
 mùtéväriiss; ولى عهد väriiss; وارث
 vèli-“āhd.
 Herein, *ad.* بوندن bündan; بوندن
 bündan; بوکا bûnga; بونی bûnu.
 Hereof, *ad.* بونک bünün.
 Hereon, *ad.* بونک اوزرینه bünün-üzërinē.
 Heresy, *s.* ضلالت dālālèt, شيعه shī“à,
 اعتزال [mù“tèzil. [mù“tèzil.
 Heretic, *s.* معتزل, شيعى, دال dāl, شيعى
 Heretofore, *ad.* شمدى يه قدر shimdiya-
 -kàdar, شمدى يه كنججه shimdiya-
 -ghèlinja; از قديم ez-kādīm (ab
 antiquo), اوتهدنبرو ütédan-bèri.
 Herewith, *ad.* (inclosed) لفا lèffan,
 ملفوفاً mèlfūfan.
 Heritage, *s.* ميراث mirāss.
 Hermaphrodite, *s.* خنشى khùnsà.
 Hermetically, *ad.* هيچ هوا الميه جق صورتله
 hiç-hèwâ-almayajak-sürètla.
 Hermit, *s.* منزوى münzévî.
 Hermitage, *s.* عزلتخانه zäviyyé, عزلتخانه
 “üzletkhānē. [فتق علتى fètk-“illètî.
 Hernia, *s.* قاصق ياريغى kassik-yarighî,
 Hero, *s.* بهادر bahādir; يگيت yighit;
 محكى فيه mahkiyun-fih.

High, *s.* مرتفع *yüksək*, يوكسك *yüksək* *a.* "عالی", سامی *ālī*, "بالا" *bālā*; رفیع *rēfī*; طولغون *dōlghun*, طاشقین *tāshkin*; جوق *chōk*, پک *pək*; the Most High, *s.* حق تعالی *hakk-tā'ālā*; — tide, — water, مد کاصل *mēdd* *aymīl*.

Highland, *s.* طاغلقیره مخصوص *dāghlik-p̄era-mākhsūss*, طاغی *dāghī*.

Highlander, *s.* طاغ آدمی *dāgh-ādami*; — *s. pl.* طاغ اھالیسی *dāgh-āhālissi*.

Highlands, *s. pl.* طاغلقیرلر *dāghlik-p̄erlar*, طاغستان *dāghistān*.

Highly, *ad.* جوق *chōk*, خیلی *khāyli*.

Highness, *s.* يوكسكلک *yüksēklik*; شوکتلو *shēvket - mā'āb*; شوکتلو *shēvkētlū*.

Highway, *s.* يول جاده *jāddē*, يول *yōl*, شاهراه *shāhrah* - "تاریخ" *tārīkh* - طریق *tārīkh* *shāhrah*.

Highwayman, *s.* يول کسبجی *yōl-kēsijji*, قاطع الطريق *kāti'ū-t-tārīkh*.

Hill, *s.* دپه *dāgh*, (تپه) *tēpē*.

Hillock, *s.* دپه *tēpē*.

Hilly, *a.* طاغلق *dāghlik*.

Hill, *s.* قبضه *kābza*.

Hind, *s.* کویلو *dishi-ghēyik*; دیشی کیک *dishi-ghēyik*; قیچ *kīch*, ارد *ārd*; — *a.* قیچ *kīch*.

Hinder, *s.* کیرودگی *ghērīki*, کیرودگی *ghērīki*; مانع *māni* - "مانع او" *māni*; — *v.a.* مانع او *māni*; برامام *brākmamak*, قومامق *kōmamak*, ویرمک *sēktē-vērmek*.

Hindrance, Hindrance, *s.* مانع *māni*, مانع *māni*; سکت *sēktē*.

Hindmost, Hindmost, *a.* الكیرودگی *ghērīdēki*, *eng-ghērīdēki*.

Hindoo, *s.* هندی *hīndī*. [lissāni.]

Hindoostanee, *s.* هند لسانی *Hīndostānī*.

Hinge, *s.* رزه *rēzē*; منتشه *mēntēshē*;

—, *v.n.* دونمک *dūnmek*; باقمق *bākmak*.

Hint, *s.* اورتیلو افاده *irtulu-ifādē*, ایما *īmā*;

—, *v.a.* اورتیلو افاده *irtulu-ifādē-et*, ایما *īmā-et*.

Hip, *s.* قالچه *kālcha*.

Hire, *s.* کرایه ویرمک *kīrā*; —, *v.n.* کرایه ویرمک *kīrāya-vērilmek*;

—, *v.a.* کرایه ویرمک *kīrāya-vērmek*;

کرایله طومتق *kīrā-ila-tūtmak*;

— out, کرایه ویرمک *kīrāya-vērmek*. [Aningki, ònungku.]

His, *pr. a.* انکی *aning*, ònung; انکی *aning*.

Historian, *s.* مورخ *mùvèrīkh*.

History, *s.* تواریخ *tārīkh*, تاریخ *tārīkh*, *tāwārīkh* (pl.); حکایه *hikyāyē*.

Hit, *v.a.* اورمق *wūrmak*; دکمک *dēghmek*, اصابتا *issābet-et*.

Hither, *ad.* برو *bēri*, برویه *bēriya*, بویانه *bū-yāna*, بو طرفه *bū-tārāfa*.

Hitherto, *ad.* شمدی یه قدر *shimdiya-kādar*, بو زمانه کلنج *bū-zāmāna-ghēlinja*. [kōwanī.]

Hive, *s.* اری توانی *kōwan*, قوان *ari*.

Hoarfrost, *s.* قراغی *kīrāghī*.

Hoarse, *a.* (person) مسی قصلمش *sēssī-kīssīlmish*; بوغوق *bōghuk* (voice).

Hoary, *a.* اق *āk*, اغارمش *agharmish*.

Hobgoblin, *s.* زبانی *zēbānī*. [kīr.]

Hock, *s.* بر نوع شراب *bīr-nēv-i-shērāb*.

Hocus-pocus, *s.* حيله *hīlē*.

Hod, *s.* تکنه tèkné.
 Hodge-podge, *s.* بر نوع طعام bìr-nèv "i-tà"ām; قارشقلق kārishīklīk.
 Hoe, *s.* چاپه chāpā. [(dòmuz).
 Hog, *s.* اینغدش طوکر ighdish - dōnguz
 Hogshead, *s.* بیوک فوجی biyuk-fūjī,
 مانجنه mājana. [chīkārmaḵ.
 Hoist, *v.a.* چیقارمتی kaldīrmaḵ, قالدرومتی
 Hold, *s.* ضبط tūtush, قبض kābz, ضبط
 zābt; (ship's) انبار ānbār; —, *v.a.*
 ضبط ا kābz-et, قبضاً tūtmaḵ, طوتمتی
 zābt-et; بر اقامتی brākmamaḵ,
 صالیورمماک salivērmamaḵ; — back,
v.n. کیرو طورمتی ghēri-dūrmaḵ; —,
v.a. الیقومتی alīkōmaḵ; — forth, *v.n.*
 اوزاتمتی ūzātmaḵ; —, *v.a.* و عطا
 mak; — in, ضبطاً zābt-et; — on,
v.n. واز کچماماک brākmamaḵ, بر اقامتی
 vāz-ghēchmamaḵ; — one's breath,
 نفسنی حبساً nēfessini-hābss-et; —
 one's tongue, اغزینی sūssmaḵ; صوصمتی
 دلنی طوتمتی dānzini-kāpamaḵ, قیامت
 dānini-tūtmaḵ; — out, *v.n.* طیانمتی
 dāyanmaḵ; —, *v.a.* اوزاتمتی ūzātmaḵ;
 ایرادا irād-et; — true, — good, *v.n.*
 قول صحیح او kāvli-sāhīh-ōl; — up, *v.n.*
 قالدرومتی āchīlmaḵ; —, *v.a.* قالدرومتی
 kaldīrmaḵ; طوتمتی tūtmaḵ; — with,
 سوزده برابر او sōzda-bērābēr-ōl.
 Hole, *s.* دلیک dēlik, سوراخ sūrākh;
 قوی kūyū, چقور chūkur.
 Holiday, *s.* تعطیل tā "tāl; یورتی yōrtū.
 Holland, *s.* فلانک مملکتی filēmēnk-
 -mēmlēkēti.
 Hollander, *s.* فلانک filēmēnk.

Hollow, *a.* ایچی بوش ichi-bōsh, بوش
 mùjēvf; چقور chūkur, اویوق ōyūq
 —, *s.* چقور chūkur; —, *v.a.* زمتی
 kāzmaḵ, اویمتی ōymaḵ.
 Holy, *a.* مقدس shērīf, شریف
 kāddēss, مبارک mubārek; — Ghos
 روح القدس rūhū-'l-kūduss, — Land
 دار فلسطین dāri-filastīn.
 Homage, *s.* عرض عبودیت "ārzi-"ēbū
 dīyyēt; عبودیت "ēbūdīyyēt, کدی
 bēndēghī.
 Home, *s.* او ev; وطن wātān; —, ad
 یرینه yērīna, یرینه yērīnda; او eva.
 Homely, *a.* قباچه kābaja; چرکینجه
 chīrkinja; فقراچه fūkarāja. [pilmish
 Home-made, *a.* اوده یاپلمش evda-yā
 Homeward, *a.* او eva-dōghrū
 کندی وطنه طوغری kēndi-vwātānina
 dōghrū. [kēndi-vwātānina-dōghrū
 Homeward-bound, *a.* کندی وطنه طوغری
 Homicide, *s.* قتل kātlī; قاتل kātil.
 Homogeneous, *a.* متجانس mūtājāniss.
 Homogeneousness, *s.* تجانس tējānus.
 Hone, *s.* یاغ بلکیسی yāgh-bilēghīssi.
 Honest, *a.* (person) اهل عرض ēhli-"īrz
 تمیز tēmiz; طوغری dōghrū, مین
 ēmīn; (living) حلال hālāl. [lck
 Honesty, *s.* طوغریلق "īrz; عرض dōghrū
 Honey, *s.* بال bāl, انکبین ēnghyubīn
 عسل "āssel; — comb, جیک بال
 chīgh-bāl; — dew, ترنکبین tērēn
 ghyubīn; — suckle, حانم الی hānim
 -ēli.
 Honorarium, *s.* عانده x'idé. [bā-pāyē
 Honorary, *a.* اعتباری i "tibārī, پایه

Honour, *s.* عرض *isstikāmèt*, استقامت
 شان *nām*, نام *nāmūs*; ناموس *‘īrz*,
 عزت *‘izzèt*; شرف *shèref*,
 صایمق *ihtirām-et*, احتراماً *v.a.*,
 تَبَجِيلًا *tèshrif-et*, تشریفاً *shaymak*,
 تَبَجِيلًا *tèbjīl-et*.

Honourable, *a.* (person) تمیز *tèmiz*,
 مستقیم *mùsstakīm*, طوغری *dòghru*,
 صاحب ناموس *‘īrz-‘èhli*, اهل عرض
 نجیب *shèrif*, شریف *sāhib-nāmūs*,
 باعث شرف (thing) *bā‘issī-nèjīb*,
 دولتو *dèvlètli*, the Right — *shèref*.

Hood, *s.* قوقولته *kùku-bāshlik*, باشلق

Hoof, *s.* ظفر *zifr*, طرنق *tīrnak*. [*lètā.*]

Hook, *s.* قانجه *kānja*, چنگل *chēnghel*,
 زونقه *zōnka*, اولطه *òlta*; ایلک *ilik*,
 ایلکلنمک *ilishmek*; ایلشتمک *v.a.*,
 ایلشدرمک *ilish-dirmek*; ایلکلنمک *ilıklémek*.

Hoop, *s.* حلقه *halka*, چنبر *chēnber*.

Hooping-cough, *s.* بوعمجده اوکسرت *bògh-mejs-òksuruk*.

Hope, *s.* امید *ùmid*, اوموت *ùmut*; —,
 امید *ùmid-et*, اوممق *ùmmak*,
 مأمولاً *mè‘mūl-et*.

Horizon, *s.* افق *ùfuk*.

Horizontal, *a.* افقه موازی *ùfukī*,
 افقه موازی *ùfuka-mùwāzi*.

Horn, *s.* بوری *bòrū*, بوینوز *bòynūz*.

Horoscope, *s.* زائجه *zā‘ijé*.

Horrible, Horrid, *a.* پک فنا *pèk-fēna*,
 پک چرکین *pèk-kèrīb*, پک کره
 پک قورقولو *pèk-kòrkulu*,
 پک مخوف *pèk-mākhūf*, مخوف
 پک مخوف *pèk-mùhīb*.

Horror, *s.* (active) کراہت *kèrahèt*;
 هیبت *hèybèt*; (passive) قورکو *kòrkū*,
 تنفر *nèfrèt*, نفرت *dèhshèt*,
 تهنهffer.

Horse, *s.* بارگیر *bārgիր* (bèy-
 ghir); اتلو *atli*; سواری *sùwāri*; clothes
 جنس ات — *kāfess*; blood — *jīnss-at*,
 يدك *yèdek*; light
 خفیف اتلو عسکری — *khāfif-àtlu-*
 قوشی اتی — *kòshu-*
 — *asskeri*; race — *at-ālishdiran-jānbāz-*
 — *ati*.

Horse-breaker, *s.* ات الشدیران جانباز

Horse-cloth, *s.* چول *chūl*, جال *jūll*.

Horse-dealer, *s.* ات جانبازی *at-jānbāzi*.

Horse-guards, *s.* سواری عسکر خاصه سی
 سر عسکر *sùwāri-‘assker-khāssassi*;
 قیوسی *sēr-‘assker-kāpissi*.

Horseman, *s.* اتلو *atli*; جندی *jīndi*,
 بنیجیلک *bīnjīlik* [*bīnjī*]

Horsemanship, *s.* جندیلیک *jīndīlik*.

Horse-shoe, *s.* نعل *nā‘l (nāl)*.

Hose, *s.* جوراب *chòrab*; خرطوم *khòr-*

Hosier, *s.* جورابچی *chòrabjī*. [*tum.*]

Hospitable, *a.* غریب پرور *ghārīb-pèrvèr*,
 مهمان نواز *mihmān-nùwāz*.

Hospital, *s.* خسته خانه *khāssta-khāné*,
 اسپتالیه *isspitālya*.

Host, *s.* خانه صاحبی *khāné-sāhibi*;
 مسافر *mùssāfir*; اردو *òrdū*.

Hostage, *s.* رهین *rèhīn*, گریو *ghiriv*.

Hostile, *a.* دشمن *dùshmèn*.

Hostility, *s.* دشمنلیک *dùshmènlik*;
 — *ties, s. pl.* حرب *hàrb*.

Hot, *a.* سبجاق *sèjak*; قیزغین *kizghin*;
 حار *hār*; حرارتلو *hàrārètli*, گرم *ghèrm*

Hotel, *s.* لوقانده lòkànda.
 Hothouse, *s.* صوبه sòba. [-àrd-dìzi.
 Hough, *s.* حيوانك ارد ديزى hàywāning-
 Hound, *s.* زغر zàghar.
 Hour, *s.* ساعت sā"at; وقت wàkit,
 زمان zàmān.
 Hourglass, *s.* قوم ساعت kùm-sā"at.
 House, *s.* خانه kònak, قوناق èv,
 او khānē, بيت bèyt, دار dār; —, *v.a.*
 اورتى التنه قومق òrtu-àltina-kòmak;
 ايجرو المق ichèri-àlmak.
 House-breaker, *s.* خرسز khirsiz.
 Household, *s.* او èv-tākimi, او طاقمى
 چولق چوجق èv-ùshàklari, اوشاقلرى
 chòluk - chòjuk, اهل و عيال èhl-u-
 "àyāl; — stuff, اشيا èshyā, اثاث
 èssāss.
 Householder, *s.* او صاحى èv-sāhibi.
 Housekeeper, *s.* كتحدا قادين kètkhudā-
 kàdin.
 Housekeeping, *s.* او ادارهسى èv-idārēssi.
 Housemaid, *s.* بسلامه bèsslémé.
 Hovel, *s.* قوبه kùlubé.
 Hover, *v.n.* طولاشمق dòlashmak;
 قناد اوستنده àyrilmamak;
 دورمق kànad-ùstunda-dürmak.
 How? *ad.* نهل نصل nàssl, نيجه nijé,
 نه درلو nè-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-sūrètla,
 نه وجهله nè-vèjhla; نقدر nàkadar;
 — much? نقدر nàkadar; — many?
 قاج kàch, نقدر nàkadar; — many
 times? قاج دفعه kàch-kèrré, قاج كره
 kàch-dèf"à, قاج نوبت kàch-nùbèt,
 نقدر? long? قاج سفر kàch-sèfer;
 — nàkadar, نه مدت nè-mùddèt; —

often? — frequently? چ وقتده بر
 kàch-wàkitda-bir.
 However, *c.* ولكن vè-lākin, وينه vè-yin
 ينه yinē (ghènē), عما "ammā; ع
 ما فيه mà"a-mā-fih, بونكله برابر bi
 nungla-bèrābèr; —, *ad.* هر نصل hè
 nàssl, نصل nàssl; هر نقدر hèr-nàka
 Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbuzz). [da
 Howl, *s.* اولوئش òluyush; —, *v.a.*
 اولومق òlumak.
 Howsoever, *ad.* هر نصل hèr-nàssl, هر
 نقدر hèr-nàkadar.
 Huckster, *s.* مادراباز mādribāz, ولتجى
 كولدركجى ghèzdirji.
 Hue, *s.* رنگ rēnk, لون lèvn.
 Hug, *s.* صارلش sàrlish; —, *v.a.* صارلماق
 sàrlmak; يقين صوقلمق yàkin-sòkul
 mak.
 Huge, *a.* پك بيوك pèk-biyuk, توجه مان
 كوجمان kòjāmān, مفرط mèfrèt, عظيم "azim.
 Hulk, *s.* قشلايه چويرلمش كمي kishlaya-
 -chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.*
 سورتنمك sùrtunmek.
 Hulks, *s.* پرانغه prāngha.
 Hull, *s.* تكنه tèkné.
 Hum, *s.* ارى سسى àri-sèssi; ترنم tèrēn-
 num; —, *v.n.* اوتمك àtmek; ترنم ا
 tèrēnnum-et.
 Human, *a.* بشرى bèshèri, آدمى adēmi,
 انسانى insānī, مردى mèrdī; a —
 being, انسان insān.
 Humane, *a.* انسانيتلو insāniyyètli, مشفق
 mùshfik, شفقتلو shàfakàtli.
 Humanity, *s.* انسانيت insāniyyèt,
 بشريت bèshè-
 shàfakàt; بشريت bèshè-

- riyyèt, ناسوت insân-hâli ; ناسوت
nâssût; ناس nâss.
- Humble, s. الچق کوللو alchâk-ghyûn-
gulla, کمتر کمتر mûtéwâzi, متواضع
tîr; فقير کمترانه kêm-têrânê, فکیر
کبرینی nâchîzânê; —, v.a. کبرینی
بورنی از مک kibirini-kîrmak, بومتن
bîmctn-êzme.
- Humbug, s. یالانجی yâlânji, یالان yâlan.
- Humid, a. رطوبتو rûtûbêti.
- Humidity, s. رطوبت rûtûbêt, نم nê.
- Humility, s. تواضع têtewâzu, وضوع
wuzî, خشوع khûshû.
- Humour, s. خلقی khûy, خلق khûlk,
طبیعت tâbî'ât; خلط khilt (pl.
أخلاق akhlât); صو sù.
- Hump, Hunch, s. قانبور àrghyuj;
كالبور; — backed, قانبور kânbur.
- Hundred, a. یوز yûz, مائة or مئة mi'ê,
صد sâd.
- Hunger, s. "جوع àchlik, اجلی àchlik,
اج او. v.a. گرنی ghyûrissnêghî; —
جوع.
- Hungry, Hungry, a. جائع àj, اج
جائع ghyûrissnê.
- Hunt, s. ارایش àva-ghîdish;
ارایش; — اوینه کتمک àvina-ghî-
mek; آرامق àramak.
- Water, s. اوجی àvji; اوتی àv-âti.
- Huntsman, s. اوجی باش àvji-bâshi.
- Hurricane, s. قصرغه kâssirgha (sâkir-
gha).
- Hurry, s. عجله àjêlé; —, v.a. عجله
عجله ایتدرمک àjêlé-et; —, v.a. عجله
"àjêlé-êtdirmek, تعجیل à"jûl-et.
- Hurt, s. ضرر zârar, زیان ziyân; یاره
yâra; دوکلمش قیرلمش dûkalmush-
kîrilmish; —, v.a. اجمیق àjimak;
—, v.a. اجمیق àjîtmak; اینجتمک
înjîtmek.
- Hurtful, a. مضر mùzîrr, ضررلو zârarlı.
- Husband, s. شوهر zèvj, زوج kòja, قوجه
shèvhèr; sister's —, انشته èniashê;
wife's sister's —, باجناق bâjanâk,
باجناخ bâjanâkh, باجنان bâ-jênâh;
—, v.a. از قولانمق idârê-et, اداره
àz-kûllânmak.
- Husbandman, s. اهلی چفتجی chiftji, اهل
زراعت èhli-zîrâ'ât.
- Husbandry, s. چفتجیلک chiftjîlik,
and حراست zîrâ-'ât, زراعت
حراثت hirâssèt, فلاحت fêlâhât.
- Hush, inf. صوص sùss; —, v.a. صوصمق
sùssmak; —, v.a. صوصدرمق sùssdur-
mak.
- Husk, s. قبوک kâbuk. [mak.
- Hut, s. کولبه kûlûbê.
- Hyacinth, s. سنبل sûnbul (zûnbul).
- Hybrid, s. ملز mêlez; —, a. ملز mêlez.
- Hydrogen, s. مولدالما mùwèllidu-'l-mâ.
- Hydrophobia, s. قدوز kûduz.
- Hyena, s. سرتلان sîrtlân.
- Hymn, s. الاهی ilâhî.
- Hyperbola, s. قطع زائد kât'i-zâ'id.
- Hyperbole, s. مبالغه mùbâligha.
- Hypocrisy, s. ریا riya, ایکی یوزلولک iki-
yûzluluk.
- Hypocrite, s. ریاکار riya-kâr, مرایی
mûrâyî, ایکی یوزلو iki-yûzlu.
- Hypothenuse, s. وتر قائمه vètri-kâ'imê.
- Hypothesis, s. فرض fârz, تقدیر tâkdîr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Iceberg, *s.* بوز اطه سی bùz-àdassi. [durma.

Ice-cream, *s.* سوتلو طوکدرمه sùtlu-dòng-

Idea, *s.* فکر fikr ; تصور tàkhàyyul ;

tàssàvvur, مطالعه mùtāla "à; ظن zànn;

I have an idea, علقمه برشی کلیور

برشی تصور "aklīma-bīr-shèy-ghèliyor,

ایتدم bīr-shèy-tàssàvvur-ètđim.

Ideal, *a.* ظنی zànnī, تصویری tàssàvvurī,

تخیلی tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* بلمک bilmek, سچمک

sèchmek, تشخیصا tənīmak, طانیتمق

Idiot, *s.* بوداله bùdāla. [tèshkhīss-et.

Idle, *a.* بوشده bùsh, ایشسز işsiz,

bùshda ; —, *v.s.* ایشسز طورمتق işsiz-

dürmek ; —, *v.a.* بوش کچورمک bùsh-

-ghèchirmek.

Idleness, *s.* بوشلق işsizlik, ایشسزلیک

bùshluk, عطالت "atālèt. [sūrèt.

Idol, *s.* صورت sanem, صنم (püt), بت

Idolater, *s.* بتپرست pütperèsst ; —, *s.*

pl. عبده "abédè'i-àssnām,

عبده اوئان "abédè'i-èvsān.

Idolatry, *s.* بتپرستلیک pütperèsstlik,

پرستش اصنام pèrèsstishi - àssnām,

عبادت اوئان "ibādèti-èvsān.

If, *c.* اکر ègher, ègher ; (even though)

ولو vè-lèv.

Ignite, *v.s.* طوتشمق tütush-

mak ; —, *v.a.* طوتشدرمتق tütushdör-

mak ; آتش ویرمک aldirmek ; آتش

آتèsh-vèrmek.

Ignominious, *a.* رسوای rùssvā, رذیل rèzīl.

Ignominy, *s.* سوایلق rùssvāylik, رذالت rèzālèt.

rùssvāylik.

Ignorance, *s.* جهالت jèhālèt, جهل jèhl.

معلوماتسزلق mà "lūmātsizlik.

Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسز

mà "lūmātsiz.

Ill, *s.* فناقی fēnalik ; ضرر zàrar ; بلا bèl

سته fēna ; فنا -a. —, درد dèrd ;

اجسز kèyfaiz, کیفیتسز khāssta,

Ill-bred, *a.* قبا kàba. [mizājsi

Illegal, *a.* غیرمشروع ghāytr, یولسز yòlsuz.

قانونه مغایر "kānūna-mi-mèshrū-

Illegible, *a.* اوکمنز òkmmaz. [ghāyi

Illegitimate, *a.* پیچ pich ; یولسز yòlsuz

حرام hārām.

Illicit, *a.* یاساق yàssāl, ممنوع mèmnu

یولسز yòlsuz ; حرام hārām.

Ilnature, *s.* بدخوی bèd-khūy.

Illness, *s.* یفسزلیک khāsstalik, خستهلق

kèyfsizlik, مزاجسزلیک mizājsizlik.

Illuminate, *v.a.* کندیل دوناتمق kändi

-dònatmak ; ایدینلیقا àydinlik-e-

تهیب (a book) tènvir-et ; تنویرا

tèzhīb-vè-tèzyīn-et.

Illumination, *s.* کندیل دونماسی kändi

-dònanmassi.

Illustrate, *v.a.* مثال کتورمک mīssū

-ghètirmek, تمثیلا tèmāil-et.

Illustration, *s.* رسم rèssm.

Illustrious, *a.* الی تبار àlī-tèbār, مشهور mèshhūr ;

غرض "adāvèt, ["àlī-tèbār.

Illwill, *s.* دشمنلیک dūshmènlık, کاتوت

Image, *s.* تصویر tāsavvūr, صورت sūrèt.

"āyn, عین mùjèssèm ; مجسم

Imaginary, *a.* بوش bōsh, دبسر dībsiz ;
تخیلی tākhāyyulī, ظنی zānnī.
Imagination, *s.* متخیله mùtakhāyyilē,
قوت متخیله kōvvēti - mùtakhāyyilē ;
تفکر tēfēkkyur, فکر fikir, "عقل
ظن tàssāvvur, تخیل tākhāyyul ; ظن
zānn, قورنتی kūruntı, مراق mērāk.
Imagine, *v.a.* تصوراً tàssāvvur-et, تخیلاً
tākhāyyul-et ; قورمتی kūrmet, عقلنه
"āklina-ghētirmek.
Imbecile, *a.* بوداله būdala.
Imbecility, *s.* بودالalık.
Imbibe, *v.a.* ایچمک içmek.
Imitate, *v.a.* عیننی یا پمتی tāklīd-et, تقلیداً
"āynini-yāpmaq.
Imitation, *s.* تقلید tāklīd.
Immaterial, *a.* غیر هیولانی rūhānī, روحانی
پکده لزومی olmayan ; غایری ghāyri -
hēyyulānī ; پکده ضرری pēkda -
lüzūmi - olmayan ; it is
قنغیسی اولور ایسه اولسون
pēkda-zārari-olmayan ; it is
— which, قنغیسی اولور ایسه اولسون
— — — how,
nāssıl-olursa-olsun.
Immature, *a.* خام khām, ناپخته nā-
pūktā.
Immediate, *a.* Inmediately, *ad.* در عقب
at, "akab, اول ساعت ol - sāt,
انیده "ajélē ; "alé - 1-
عجبی ajēbi ; شمدی shımdı, چابک chābık,
عجبی "ajélē.
Immense, *a.* پک بیوک pēk - bīyuk ;
پک کلپتلی pēk-kyūllıyyētlı.
Immerse, *v.a.* باترمتی bātırmak, طالدرمتی
bātırmak. [-yēmūt.
Immortal, *a.* لایموت lā-

Immunity, *s.* معافیت emān ;
مؤ"āfıyyēt, امتیاز imtiyāz.
Impair, *v.a.* خلل bōzmaq, خلل
khālel-vērmek.
Impale, *v.a.* قازقلمتی kızıklamak.
Impalement, *s.* قازقلمه kızıklama.
Impart, *v.a.* تبریعاً vērmek ; تبریعاً
tēblīgh-et, سویلمک sūwēylēmek.
Impartial, *a.* منصفانه mūnsif,
منصفانه mūnsifānē. [ویرمز
ghēchid-vērmāz.
Impassable, *a.* کچیلدیر ghēchilmāz ;
کچیلدیر ghēchilmāz ;
Impatience, *s.* صبرسنزلیک sābrsızlık.
Impatient, *a.* صبرسنز sābrsız.
Impeach, *v.a.* ملت مجلسی حضورنده دعوا
mıllēt-mējlissi-hūzūrında-dā"vā-ēt.
Impeachment, *s.* ملت مجلسی حضورنده
مillet-mejlissi-huzur-
ında-dā"vā-ētmeklik.
Impede, *v.a.* منع مانع مانع māni"-
ol, مانع مانع māni"-
et, مانع مانع sēktē-vērmek.
Impediment, *s.* مانع مانع māni",
مانع مانع sēktē ;
— of speech, پلتکلک peltēklik.
Impel, *v.a.* سوقا sēvk-et.
Impenitent, *a.* غیر نادم ghāyri-nādım.
Imperative, *a.* ضروری āmirānē ;
ضروری zārūrī ; — mood, *s.* صیغه امر
sigha-
-i-ēmr.
Imperceivable, *a.* کورلمز ghyūrulmaz.
Imperfect, *a.* اکسک nākiss, اکسک
ēksik, غیرتام nā-tāmām, غیرتام
ghāyri-tāmām.
Imperfection, نقصان nōksān, اکسکلک
ēksiklik, عیب kūsūr, عیب kūsūr,
پادشاهانه shāhānē, پادشاهانه
pādishāhānē.

Impertinence, *s.* عارسزلق "ärsizlik.
 Impertinent, *a.* عارسز, ادبسنز, ärsiz, èdebsiz.
 Impervious, *a.* كچلمز ghèchilmáz ; — to
 rain, يغمور كچمز yàghmūr-ghèchmáz.
 Impetuous, *a.* شدتلو hiddètli, حدتلو
 shiddètli, حزلو hìzli. [kùvvèt, زور zor.
 Impetus, *s.* قوت hiz; حر, àt, "سرعت sùr.
 Impiety, *s.* دینسزلك dīnsizlik, كفر kyùfr.
 Impious, *a.* دینسز kyāfir, كافر dīnsiz,
 كافرانه kāfirānē; اللهدن قورقمز
 lāhdan-kòrkimáz; kyāfirānē.
 Implement, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt).
 Implicate, *v.a.* قارشدرمتق kārishdirmak.
 Implicit, *a.* تام tām, كامل kyāmil;
 ضمنی zīmī. [niyāz-et.
 Implore, *v.a.* نیازا yalvarmak, يالوارمتق.
 Imply, *v.a.* متضمن او mùtazammīn-òl,
 دلالتا, dē-dalāt, ا, zīmnan-ifādē-et, ضمناً افادە.
 Impolite, *a.* تربیهسز tèrbīyyésiz. [lālet-et.
 Impoliteness, *s.* تربیهسزلك tèrbīyyésizlik.
 Import, *s.* مەفھوم mèfhūm; "نە, nà; معنا mā;
 خارجدن idkhāl ; —, *v.a.* خارجدن
 khārijdan - ghètirmek ;
 خارجدن ككتورمك khārijdan-ghè-
 tirtmek, ا, idkhāl-et; ا, idkhāl,
 مدخلى او, dàkhli-òl, ا, hùkmu-òl,
 مدخلى او.
 Importance, *s.* اهميت èhèmmīyyèt;
 نفون nùfūz ; of —, خاطرى صاييلور,
 khā-tiri-sāyilir ; مهم mùhīmm.
 Important, *a.* خاطرى مهم mùhīmm ;
 معتبر mù "tébèr, صاييلور khā-tiri-sāyilir.
 Importer, *s.* طشردن امتعه جلب
 dīshāridan-èmti "à-jèlb-
 -èden-bāzirghyān.

Imports, *s. pl.* ادخالات idkhālāt.
 Importunate, *a.* معجز mü "jiz, تعجيزايدر,
 mü "jiz-èder.
 Importune, *v.a.* صيقشدرمتق sīkishdirmak
 ابرام, àbrām-et, "تعجيزا tà "jiz-et.
 Impose, *v.a.* قومتق kòmak, باغلامق,
 bağlamak, وضع wáz "-et; —
 اويون, òyun-et, ا, aldāt, الداتمق.
 Imposing, *a.* هيبتلو hēybetli. [mak
 اويون, òyun; "وضع wáz; *s.* Imposition,
 دك dek, حيله hīlē. [imkyān.
 Impossibility, *s.* عدم امکان "àdem-i-
 "غیر ممکن, mūhāl, محال.
 Impossible, *a.* "غیر ممکن, ghāyri-mūmkin,
 "غیر ممکن, hīlēkyār, حيله کار, kyāzib, -1-imkyān.
 Impostor, *s.* کذب yalānji, يالانجی.
 Imposture, *s.* حيله hīlē, اويون, òyun,
 دك dek, or دولاب dōlab, طولاب.
 Impotence, Impotency, *s.* عنینك
 "innīnlīk. [ghāyri-mūktèdir.
 Impotent, *a.* "عنین, innīn; غیر مقتدر.
 Impracticable, *a.* ياپلهمز yāpīlamaz.
 Impregnable, *a.* انهمز alinamáz,
 تسخیری غیر ممکن, tèsskhīri - ghāyri-
 -mūmkin.
 Impregnate, *v.a.* تاثیرا tè'sīr-et; تاثیر
 مساماته, tè'sīr-ètirmek, ایتدرمك
 مەسسەمماتینا-ghèchirmek;
 كچورمك, ghèbē-et.
 Impression, *s.* اثر tè'sīr; تأثير èsser;
 ظن zānn, قياس kīyāss.
 Imprison, *v.a.* حبسا hābss-et, تسجینا,
 tèssjīn-et, قیامتق kāpamak.
 Imprisonment, *s.* حبس hābss. [māl.
 Improbability, *s.* "عدم احتمال "àdmīhtī-

Improbable, *a.* غير محتمل ghàyri-
 -mùhtèmil, غير مأمول ghàyri-mè'mūl.
 Improper, *a.* ياقشمز làyiksiz, لا يقسر
 yākishmāz, مناسبتهز mùnāssébètsiz.
 Impropriety, *s.* مناسبتهز mùnāssé-
 bètsizlik.
 Improve, *v.a.* ايلرولمك ilèrilémek;
 كوزلشمك iyiləshmek; يولنه كيرمك
 ghyüzèlləshmek; ايلرولتمك —, *v.a.*
 يولتمك yöltna-ghirmek; ايلرولتمك
 derilətmek; ايلرولتمك iyiləshdir-
 mek, كوزلشمك ghyüzèlləsh-
 dirmek, دها بريولنه قومق, اصلاح islāh-et,
 dāhā-bir-yöluna-kōmak.
 Improvement, *s.* اصلاح islāh. [iktiyyāt.
 Improvidence, *s.* عدم احتياط "adm-i-
 Imprudent, *a.* دلي dèli, "aklsiz, عقلسهز.
 Impudent, *a.* ادبسهز "arsiz, عارسهز
 edebsiz, حياسهز hàyyāssiz.
 Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first
 —, وهله اولاده vèhlé'i-ülāda.
 Impunity, *s.* مجازاتدن بري اولمقلق
 müjāzātdan-bèri-ōlmaklik; with —,
 بلا مجازاة bilā-mükābèlé, بلا مجازاتين
 bilā-müjāzātin.
 Impure, *a.* مردار mürdār, پس piss,
 نجس nējiss, ناپاك nā-pāk.
 Impurity, *s.* ناپاكlik; پيسلك pisslik;
 nā-pāklik.
 Imputation, *s.* "azv. عزو isnād;
 Impute, *v.a.* اسنادا vèrmek, ويرمك
 isnād-et, "azv-et. عزوا
 In, *pr.* ا, د, دs, دs; اچينه ichina,
 اچينه ichinda, درونه dèrūnina,
 دروننده dèrūninda; ظرفنه zārfina,

ظرفنده zārfinda; مرورنده mùrūrinda;
 ايله ila; ايكن iken.
 Inability, *s.* قابليتسهز kābiliyyétsizlik;
 "ajz. عجز "adēmi-iktidār, عدم اقتدار
 Inaccuracy, *s.* يانگيلش yāngilish, سهو
 sèhv.
 Inaccurate, *a.* يانگيلش yāngilish (yānish),
 غير صحيح ghàyri-sāhīh. [-hārèkèt.
 Inaction, *s.* عدم حرکت "adm-i-
 Inactive, *a.* تنبل tēnbel. [-kifāyet.
 Inadequacy, *s.* عدم كفايت "adm-i-
 Inadequate, *a.* يتشمز elverməz, الويرهز
 yètishmāz, غير كافي ghàyri-kyāfī.
 Inattention, *s.* دقتسهز dikkātsizlik.
 Inattentive, *a.* دقتسهز dikkātsiz.
 Inaudible, *a.* ايشيدلمهز ishīdilmāz.
 Inaugurate, *v.a.* ا كشاد kyūshād-èt.
 Inauguration, *s.* رسمي كشاد rēssmi-
 kyūshād.
 Inauspicious, *a.* منكوس mēnhūs.
 Inborn, Inbred, *a.* جبلي khilkī, خلقى
 jībillī, طبيعى tābī'i.
 Incapable, *a.* الندن كلمهز èlindan-ghèl-
 māz, نااهل ghàyri-mùktèdir, غير مقتدر
 nā-èhl, عاجز "ājiz.
 Incapacitate, *v.a.* صلاحيتنى بوزمق sālā-
 hiyyètini-bòzmaq.
 Incapacity, *s.* "adēmi-عدم صلاحيت
 -sālāhiyyèt, "adēmi-عدم اهليت
 -èhliyyèt.
 Incendiary, *s.* قونداقجى kùndakji; مفسد
 mùfsid, محرك mūhàrrik.
 Incense, *s.* بخور ghyūnluk, كونلك
 būkhūr; عيوديت "übūdīyyèt; —,
 دارلتمق kizdirmek, قيزدرمق *v.a.*

dārılmak, كوجندرمك ghyùjèndir-
mek. [سائق sā'ik, تازیانه tāziyānē.
Incentive, s. سبب sèbeb, موجب mūjib,
Incertitude, s. شك shùbhē, شبهه
shèkk, مشکوکیت mèshkyūkiyyèt.
Incessant, a. لاينقطع lā-yànkàti",
اردی اراسی اولمیان àrdi - àrassi - òl -
mayan.
Inch, s. پرمق pàrmak, اصبع ùssbu".
Incident, s. ماده mādde, فقرة fìkra,
منقبه mènqabē; —, a. عارض "āriz,
لازم lāzim. [ittifākī.
Incidental, a. عرضی "ārazi, اتفاقی
Incite, v.a. تحريكا tahrìk-et, تحريضا
tahriz-et, ترغيبا tèrghīb-et.
Inclement, a. صوغوق firtinali; فرطونه لو
sòghuk, يغمورلو yāghmùrlu.
Inclination, s. ميل mèyl; رغبت rāgh-
bet, خواهش khāhish, استك isstèk.
Incline, v.n. ياتمق yāt-
mak; استعداد mā'il-òl, مائل او
استك isstèk "dād-ghyùsstarmek;
جانی استمق rāghbet - et, رغبتا
jāni - isstèmek; —, v.a. ياترمق
yātirmak, ميل ويرمق imālē-et, اماله
mèyl-vèrmek.
Inclined, a. مائل mā'il; مستعد mùsstā-
"idd; استكى اولن isstèkli, استكلو
isstèghi-òlan, رغبتى اولن rāghbeti-
òlan. [lèf-et.
Inclose, v.a. لف ا احاطه ihāte-et;
Include, v.a. شامل او dākhil-et;
المق shāmīl-òl, شمولى او
almak, مشتمل او ihāta-et, احاطه
mùshthēmil-òl.

Incog, Incognito, a. تبديل tèbdīl.
Incoherent, a. ربطسى rābtsiz.
Incombustible, a. يانمز yānmāz.
Income, s. ايراد irād; وارىت vāriyyèt
كلور ghèlir. [-vārghis
Income-tax, s. ايراد ويركوسى irād
Incompetence, Incompetency, s. لم
صلاحيت "adm-i-sālāhiyyèt.
Incompetent, a. بايى دكل nā-èhl, نااهل
èrbābi-dìghīl, صلاحيتسى sālāhiyyètsiz
Incomplete, a. قص èksik, اكسك
ناتمام nā-tāmām, ناقص
ghāyri-tāmām.
Incomprehensible, a. انگلي
شلمز (ànghāshilmāz).
Inconsiderable, a. قليل kalīl, از az
كچوك kùchuk, صغير sàghīr; جزئى
jüz'ī.
Inconsistent, a. غيرمتطابق ghāyri-mùta-
tābik, بروقتى بروقتنه اويمز
-bīr-wāktina-ùymāz, بسوزى بسوزينه
bīr-sāzu-bīr-sāzuna-ùymāz
اويمز sēzu-fl"līna-ùymāz.
Inconstancy, s. عدم قرار "adm-i-kārār.
Inconstant, a. بانس kārarsiz, قرارسى
sèbātsiz; بيوفا bī-wèfā.
Inconvenience, s. زحمت zāhmet.
Inconvenient, a. راحتسى rāhatsiz
صيقندى sīkindi, صيقندى sīkindī.
Incorporate, v.a. قارشدمق kārishdē-
mak, مزج mēzj-et; قاتمق kātmaq.
Incorrect, a. يانگليش (yānish)
غير صحيح ghāyri-sāhīh.
Increase, s. ازدياد izdiyādē, زياده
بيومك biyomak; —, v.n. ترقى tārākki;

mek ; چوغالتمق artmak, چوغالتمق chò-
ghalmak, زیادهلتمك ziyādēlzenmek,
ازدياد ziyādēlshmek, ازدياد
ترقى بولتمق izdiyād-būlmak, بولتمق
تاراککی-بولتمق tarākki-būlmak, مزداداو mūzdād-òl,
مترقى او mūtārākki-òl ; —, v.a.
بيوتتمك biyutmek ; ارتتمق artirmak,
چوغالتمق chòghaltmak.

incredible, a. كوچ اينانلمز inānilmāz, كوچ
اينانلور ghyūj-inānīr.

incredulous, a. كوچ اينانمز inānmāz, كوچ
اينانلور ghyūj-inānīr.

incubation, s. حضون hūzūn.

incubate, v.a. اوكرتمك tā“līm-et, تعليم
اغرتتمك. [aghīrlīk.

incumbrance, s. بار bār, يوك yūk,

import, v.a. ارايوب بولتمق arayub-būlmak,
اوغرامتمك oghramak.

incurable, a. شفاقبول ايتمز shifā-kābūl-

invasion, s. اقين ākin. [-ètmāz.

incedted, a. مديون bōrjlu, بورجلو
mēdyūn ; مجبور mējbūr.

incent, a. مغاير ادب “āyb, عيب
mūghāyiri-ēdeb.

Indeed, ad. حقيقة hākīkāt, حقيقة
hākīkāt, في الحقيقة fī-l-hākīka ;
—, e. كرجكمي ? — ; بيله bilē ;
ghērçhèkmi, اويله مي aylēmi.

indefatigable, a. يورلمز yōrilmāz,
يورلمق بولتمق yōrilmak-bilmāz.

indefinite, a. نا محدود nā-māhdūd,
غير معين ghāyri-māhdūd, غير محدود
ghāyri-mū“āyyen ; — article, s.

indefinite, a. حرف تنكير hārf-i-tēnkīr.

indemnify, v.a. تصمين tazmīn-et.

Indemnity, s. تصمين tazmīn, تصمينات
tāzmīnāt ; معافيت mū“āfiyyèt,
برائة الذمه bèrā‘atu-‘z-zūmmé.

Independence, Independency, s. استقلال
īstiklāl.

Independent, a. باشلى باشنه bāshli-
-bāshina, خود بخود khòd-bé-khòd,
سربست kendi-kēndina ; سربست
sēr-bēsst, مطلق mutlak, مستقل
mūstakīll ; كمسديه محتاج دكل kim-
sēyé-mūhtāj-dīghīl ; زنكين zēnghin.

Index, s. شهادت پرمدهغى shāhādet-
-pārmaghi ; فهرست fihriiss, فهرست
fihriisst. [tān.

India, s. هند hind, هندستان hindiss-

Indiaman, s. هنده سفر ايدن كمي hinda-
-sēfer-ēden-ghēmi.

Indian, a. هندی hindi. [-bòghdayi.

Indian-corn, s. مصر بوغدايى missir-

Indian-ink, s. چينى مركب chīnī-
-mūrèkkēb.

India-rubber, s. قومناستى kōmnāstīk.

Indicate, v.a. دلالتا dèlālet-et,
اشارت او ishāret-òl.

Indifference, s. قيدسزلىق kàydsizlīk,
عدم “ādēmi-tēmēyyul, عدم تميل
“ādēmi-rāghbet.

Indifferent, a. لاتيد kàydsiz, لاتيد
-kāyd, وظيفه سنده دكل wazīfēssindē-
-dīghīl ; برابر bèrābèr, هپ بر hēp-bīr ;
عادى bayaghi, لافرق lā-fārk ;
قبا fēna, فنا fēna, اشاغى “ādī,

Indigenous, a. يرلو yērlī. [kāba.

Indigestible, a. هضمى كوچ aghir, هضمى
hāzmi-ghyūch.

Indigestion, *s.* معده‌فسادی mi“dē-fēs-sādi, امتلا imtilā.

Indignant, *a.* کوجنمش ghyùjènmish, دارلمش dàrlmish. [dàrghinlik.

Indignation, *s.* دارغینلق ghàzab, غضب

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù“āmélé, حقارت hākārèt.

Indigo, *s.* چوید chivid.

Indispensable, *a.* ماتکم èhèmm, اهم mùtahàttem, مطلقاً لازم mùtlaka-lāzim.

Indisposition, *s.* کیفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج inhirāfi - mizāj; عدم isstémameklik, استمامکک “ādēmi-rāghbet.

Indisputable, *a.* مسلم mùsèllèmm.

Indistinct, *a.* بللوسز bèllisiz.

Indistinctness, *s.* بللوسزلك bèllisizlik.

Individual, *s.* کشی kshī, نفر nèfer, فرد fērd, —, *a.* ایری àyri, منفرد mùn-

Indolent, *a.* تنبل tènbel. [fèrid.

Indorse, *v.a.* قبول و تصدیق kabūl-vé-tàssdik-et.

Induce, *v.a.* تحریک ا sèvk-et, سوقا tàhrīk-et, سبب او sèbeb-òl.

Indulge, *v.a.* کندینی mùbtélā-òl, مبتلا او kèndini-vèrmek; —, *v.a.* مساعده mùssā“adé-et. [ibtīlā.

Indulgence, *s.* مساعده mùssā“adé;

Industrious, *a.* چالشقان chālīshkàn, ایشگذار ishghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chālīshkànlik, اقدام ik-dām; صناعت sànā-hirfèt, حرفت

Inebriated, *a.* سرخوش sèr-khòsh. [“at.

Inefficient, *a.* نا اهل nā-èhl.

Inert, *a.* تنبل tènbel.

Inertia, *s.* عطالت “atālèt.

Inestimable, *a.* قیمتی تقدیر اولنده مز kimé-ti-tàkdīr-òlunamáz.

Inevitable, *a.* قورتلنده مز kùrtulunamáz, چاره‌سز chārèssiz.

Inexact, *a.* یاگلش yàngilish.

Inexcusable, *a.* معذور طوتله مز mà“zur-tùtulamáz.

Inexperienced, *a.* مبتدی “àjémī, عجمی mùbtédi, غیر مجرب ghàyri-mùjèrreb

Infamous, *a.* رذیل rèzil, عیب “àyb, ناموسسز rùssvāy, رسوای rùssvāylik, رسوایلق

Infamy, *s.* رذالت rèzālèt, ناموسسزلق nāmùssuzlīk, رسوایلق

Infancy, *s.* سبوات chòjūkluk, چوجقلق sàbāvèt, طفولیت tūfūliyyèt.

Infant, *s.* وفاق چوجق chòjūk, بیک bèbek, [kèri-ùfak-chòjūk.

Infantry, *s.* پیاده‌سکری piyādè-“ass

Infatuation, *s.* دلیلک dèlīlik.

Infection, *s.* علت ساریه “illèti-sāriyyé, بولاشقلق bülàshīklīk; سرایت sirāyet

Infectious, *a.* ساری sārī, کچر ghèchir, بولاشور bülàshir.

Infer, *v.a.* انگلامک ànglamak (ànnamak), استدلال isstīdāl, چیقارمق chīkàrmak, [isstīdlāl-lāl-et.

Inference, *s.* معنا mà“nà; استدلال

Inferior, *a.* دون dūn, اشاغی àshāghī, بیجک bàyaghī, فنا fēna; —, *s.* کچوک kùchuk, مادونده اولان کمنه mā-dūnda-òlan-kimèssnè.

Infernal, *a.* شیطانی shèytānī, پک فنا pèk-fēna.

Infidel, *s.* منکر بالله *mùnkir-*
-bi-llāh.
Infidelity, *s.* عدم صداقت *kyùfr,*
"adēmi-"saldakāt; عدم وفا "adēmi-
-tefā; عدم عصمت *adēmi-"issmèt;*
عدم عفت "adēmi-"iffèt.
Intemperate, *s.* نامتناهی *nā-mùténāhī,*
بیغایه *bī-ghāyē,* بی‌بند *bī-nihāyē.*
Intemperate, *s.* الی ایغی طوتمز *sàkat,*
توتمز *tùtmāz.*
Intimacy, *s.* خسته خانه *khāssta-khānē.*
Intimacy, *s.* درد "illèt, علت *dèrd;*
تنب *nākissa,* قصور *kùssūr.*
Intemperance, *v.a.* علولندرمک "àlevlendir-
mek; التهاب کتورمک *iltihāb-ghètir-*
mek. [nar, طوتشور *tùtushur.*
Intemperate, *s.* علوایله یینار "àlev-ila-yà-
-dammation, *s.* التهاب *iltihāb,*
تورمک *tùrmek.*
Intemperate, *v.a.* هوا طولدرروب شیشرمک *hà-*
-dòldrup-shishirmek.
Intemperate, *s.* قصدندن *èghilmāz;*
تورمک *kùssūr-dānmāz.*
Intemperate, *v.a.* ترتیب و اجرا *tèrtīb-vè-ijrā-*
-et. "ariz-et.
Intemperate, *s.* نفوذ *nùfūz;* تأثیر *tè'sir;*
سوز کچورمک *—, v.a.* *hùkm;*
تورمک *ghèchirmek, dīnglet-*
mek (*dīngtmek*); تأثیر *tè'sir-et.*
Intemperate, *s.* نفوذ صاحبی *nùfūz-sāhibi,*
سوز کچورمک *sūzu-ghècher.*
Intemperate, *s.* نزله *zùkkyām,* نزله *nèzlé,*
نوزل *nèwāzil.*
Intemperate, *v.a.* خبر ویرمک *khàber-vèr-*
mek, سوزله *sùwèylémek.*

Informant, *s.* خبر ویرن *khàber-vèren,*
سوزله *sùwèyléyen,* سوزله *mùkhhbir.*
Information, *s.* معلومات *khàber,*
معلومات *mà'lūmāt,* علم "ilm. [-hàrékèt.
Infraction, *s.* مغایر حرکت *mùghāyir-*
Infringe, *v.a.* بوزمک *bòzmaq,* اخلال
ikhhlāl-et, مغایر حرکت *mùghāyir-*
-hàrékèt-et.
Infringement, *s.* نقض *nàkz.*
Ingenious, *a.* (person) هنرلو *hùnerli,*
هزارفن *hèzār-fenn* (*hèzārifènd*);
(thing) هنرلو *hùnerli,* معرفتو *mà"-*
rifètli.
Ingenuity, *s.* هنر *hùner,* معرفت
mà"rifèt, عقل *sàn"ət,* صنعت
Ingenuous, *a.* ساد دل *sādē-dil,* صاف
سوف *sāf-dèrūn,* طوغری سوزله *dòghru-*
-sùwèylar.
Ingot, *s.* کولچه *kyùlché,* سبیکه *sèbiké.*
Ingraft, *v.a.* اشلامک *ashlamak.*
Ingratitude, *s.* ناکورلک *nān-kyùrluk*
(*nāmkyùrluk*), کفران نعمت *kyùfrāni-*
-nè"mèt.
Ingredient, *s.* جزء مرکب *jüz'u-mùrèkkib*
(*pl.* اجزای مرکبه *èjzā'i-mùrèkkibé*).
Ingress, *s.* کیره جک یر *ghirish;*
مدخل *ghiréjek-yèr;* دخول *dùkhūl;*
مدخل *mèdkhāl.*
Inhabit, *v.a.* ساکن او *òturmak,* ساکن او
sākin-òl, متمکن او *mùtémèkkin-òl.*
Inhabitant, *s.* ساکن *yèrli,* ساکن *sākin* (*pl.*
اهالی *dhālī*), (سکنه *sèkéné*).
Inhale, *v.a.* نفسله ایچرو چکمک *nèfèssla-*
-lchèri-chèkmek. [mīrāss-yèmek.
Inherit, *v.a.* میراث وارث او *vāriss-òl,* میراث
وارث *mirās-yèmek.*

Inheritance, *s.* وراثت mīrās, میراث
vērāsət; ارث irts, توارث tèvāruss.
Inheritor, *s.* میراثخور vāriass, وارث
mīrāsakhòr.

Inhuman, *a.* انسانییتسز insāniyyètsiz.

Inimical, *a.* دشمن dūshmèn, خصم
khàssm, خصومتلو khūssūmètli.

Inimitable, *a.* تقلید اولنده مز tākliid-òluna-
màz, بشقه کسه نك يا په ميه جغی
bàshka-kimséning-yòpamayajaghi.

Iniquitous, *a.* فاسد fāssid.

Iniquity, *s.* فسق و فجور ghyùnāh, گناه
fissk-u-fùjūr, معصیت mà“siyyèt.

Initiate, *v.a.* اوکرتمک àghrètmeq, یولنی
yòlunū - ghyəssstermek, کوسترمک
tà“līm-et. تعلیم ا

Injudicious, *a.* اویغونسز, عقلسز “aklsiz,
òyghunsuz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Injunction, *s.* تنبیه èmr (èmir), امر
tènbih, سپارش sipāriah.

Injure, *v.a.* ضررا zàrar-et, سقاطا sàkat-et,
khàlel-èrmek, بوزمتک bòzmaq, خلل
vèrmek, اخلال ikhlāl-et.

Injurious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzlr.

Injury, *s.* ضرر zàrar, خلل khàlel, سقامت
sàkāmèt, سقطلیک sàkatlik. [hàkksizlik.

Injustice, *s.* حقسزلق, ظلم zùlm, غدر ghadr.

Ink, *s.* مرکب mùrèkkèb; —, *v.a.*
merkeb - sùrmek; مرکب سورمک
red —, *s.* سرخ sùrkh.

Inkstand, *s.* مرکب حقهسی mùrèkkèb-
-hòkkassi, حقه hòkka. [kyàrfez.

Inlet, *s.* کورفز, بوغاز bòghāz, اغز aghiz.

Inn, *s.* خان khān, لوکانده lókānda,
مؤسسافر کوناغی mùssāfir-kònaghi.

Inner, *a.* داخلی ichèriki, یچروکی dākhi.

Innermost, *a.* انک ایچرودهکی èng-ich-
ridéki.

Innkeeper, *s.* لوکاندهچی lókāndajī.

Innocence, *s.* قباحسزلق kabāhatsizlik,
تعت ماعصومیت mà“sūmiyyèt, ذمت
bèrà“diti-zimmèt.

Innocent, *a.* قباحسز kabāhatsiz, الذمه
bèriyyu-“z-zimmè, معصوم mà“sūm.

Innocuous, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Innovation, *s.* بدعت bid“dèt, اصول
yèngi-ùssūl.

Innumerable, *a.* سایلماز sayılmàz, عد
lā-yù“àdd, لا یحصا lā-yūhsā.

Inoculate, *v.a.* اشلامق ashlamak,
چېچک اشلامق chichek-ashlamak.

Inoculation, *s.* اشلامق ashlamaklik.

Inoffensive, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Inquest, *s.* تفتیش رسمی tètīsh-rèssmī.

Inquire, *v.a.* سوال سورمق sùrmaq, سوال sù“āl
-et; استفسارا isstifsār-et; استعلام isstī“lām-
-et; استفتا isstiftā-et; استفتا isstiftā-et;
تجسس tējèssus-et, تحری tahàrri-et.

Inquiry, *s.* سوروش sòrush, سوال sù“āl
isstifsār; استعلام isstī“lām
isstiftā, تجسس tējèssus
تحریر tahàrri; پرسش pùrsish.

Inquisitive, *a.* مراقلو mèrāklī, شی
chòk-shèy-sòrar.

Inroad, *s.* آقین ākin.

Insane, *a.* دللی deli, چلغبن chilghān
کاحق kachik, مجنون mejnūn.

Insanity, *s.* دللیک delilik, چلغبنلیک
chilghānlik, قاحقچلق kachiklik,
جنون jinnèt, جنون jūnūn.

mek; چوغالتمق *chòghalmak*, ارتتمق *artmak*, زیادلتمق *ziyādêltemek*, ازدياد *ziyādêlshmek*, ترقى بولتمق *izdiyād-bûlmak*, مزدا داو *târâkki-bûlmak*, مترقى او *mûtarâkki-òl*; —, *v.a.* بيوتتمق *blyutmek*; ارتتمق *artirmak*, چوغالتمق *chòghaltmak*.

Incredible, *a.* كوچ اينانلمز *inânilmâz*, اينانلور *ghyûj-inânîlir*.

Incredulous, *a.* كوچ اينانمز *inânimâz*, اينانلور *ghyûj-inânîr*.

Incubation, *s.* حوضون *hûzûn*.

Inculcate, *v.a.* اوكرتمق *tâ"lîm-et*, اوكرتمق *aghîrlîk*, *aghîrlîmek*.

Incumbrance, *s.* بار *bâr*, يوك *yûk*.

Incur, *v.a.* ارايوب بولتمق *arayub-bûlmak*, اوغرامق *oghramak*, كيرمق *ghîrmek*.

Incurable, *a.* شفا قبول ايتمز *shifâ-kâbûl-êtmez*.

Incursion, *s.* اكين *âkin*.

Indebted, *a.* مديون *bôrjlu*, مجبور *mèjbur*, *mèdyûn*.

Indecent, *a.* مغاير ادب *âyb*, عيب *âyib*, *mîghâyiri-êdeb*.

Indeed, *ad.* حقيقة *hâkîkât*, حقيقة *hâkîkâten*, في الحقيقة *fî-'l-hâkîka*; كرجكمى *bîlê*; —, *c.* بيله *ghîrchêkmi*, اويله مى *âyilêmi*.

Indefatigable, *a.* يورلمز *yòrulmâz*, يورلمق بلمز *yòrulmak-bilmâz*.

Indefinite, *a.* نا محدود *nâ-mâhdûd*, غير معين *ghâyri-mâhdûd*, غير محدود *ghâyri-mû"âyven*; — article, *s.* حرف تنكير *hârf-i-tênkir*.

Indemnify, *v.a.* تصمين *tâzmin-et*.

Indemnity, *s.* تصمينات *tâzmin*, تصمينات *tâzminât*; معافيت *mû"âfiyyèt*, برائة الذمة *bèrâ'atu-'z-zimmé*.

Independence, Independency, *s.* استقلال *istiklâl*.

Independent, *a.* باشلى باشنه *başlı-başına*, خود بخود *khòd-bé-khòd*, سربست *kendi-kèndina*; مستقل *sâr-bèsst*, مطلق *mûtlâk*, كمسديه محتاج دكل *mûsstâkîl*; زنكين *zênghin*, *sâyé-mûhtâj-dîghîl*.

Index, *s.* شهادت پرمغنى *shâhâdet-pârmaghi*; فهرست *fîhriss*, فهرست *fîhrisst*. [tân.]

India, *s.* هند *hind*, هندستان *hindiss*.

Indiaman, *s.* هنده سفر ايدن كمي *hinda-sèfer-èden-ghèmi*.

Indian, *a.* هندی *hîndî*. [-bòghdayî.]

Indian-corn, *s.* مصر بوغدايى *missir*.

Indian-ink, *s.* چينى مركب *chîni-mùrèkkêb*.

India-rubber, *s.* قومناستق *kòmnaistik*.

Indicate, *v.a.* دلالت *dèlâlet-et*, اشارت او *ishâret-òl*.

Indifference, *s.* قيدسزلىق *kâydsizlik*, عدم تميل *âdèmi-tèmèyyul*, رغبت *âdèmi-râghbet*.

Indifferent, *a.* لا قيد *lâ-kâydsiz*, وظيفه سنده دكل *wâzîfèssindè-kâydsiz*, برابر *bèrâbèr*, هب بر *hèp-bîr*; لافرق *lâ-fârk*; عادى *bâyaghi*, قبا *fèna*, فنا *ashâghî*, اشاغى *âdi*.

Indigenous, *a.* ييرلو *yèrli*. [kâba.]

Indigestible, *a.* هضمى كوچ *aghîr*, اغر *aghîr*, هضمى كوچ *hâzmi-ghyûch*.

Institute, *s.* مكتب mèktsb ; قاعدة kā-“idē, موضوع mèvzū” ; —, *v.a.* چيقارمتق chikārmak, باشلامق bāsh-lamak, اختراع ا ibdā“-et, ترتيبا ikhtirā“-et, وضع ا wāz“-et, تأسيسا tē’sīss-et.

Instruct, *v.a.* تعليم ا agārètmek, اوكرتمك tà“līm-et, تدريسا tēdrīss-et.

Instruction, *s.* معلومات mā“lū-māt, علم ilm, تعليم tà“līm, تدريس tēdrīss ; تعليمات tāhsīl ; —, *s. pl.* تعليمات tà“līmāt.

Instructor, *s.* معلم khōja ; خواجه mù“āllim, تعليمجي tà“līmji.

Instrument, *s.* الآلات (pl. آلāt). آلāt.

Insubordinate, *a.* اطاعتسز itā“atsiz.

Insubordination, *s.* اطاعتسزلق itā“atsizlik.

Insufferable, *a.* تحمل اولنه مز tēhāmmul-òlunamāz.

Insufficient, *a.* ييشمز òlvermāz, الويرمز yēshimāz, كفايت ايتمز kifāyet-ētmāz, غير كافي ghāyri-kyāfi.

Insult, *s.* حقارت hākārèt ; —, *v.a.* ناموسه دو قسمنق hākārèt-et ; حقارتا nāmūssa-dòkūnmak.

Insupportable, *a.* چكلمز chēkilmāz, تحمل اولنه مز tēhāmmul-òlunamāz.

Insurance, *s.* سيغورته sīghūrta ; — company, *s.* سيغورته قومپانيه سي sīghūrta-còmpanyassi.

Insurgent, *s.* عاصي “āssi.

Insurrection, *s.* اياقلانش āyāqlānīsh, عصيان “īssyān, طعيان tūghyān.

Integer, *s.* عدد صحيح “àdēdi-sāhīh.

Integrity, *s.* تماميت tāmāmiyyèt ;

استقامت is dōghruluk, طوغريلق kāmēt.

Intellect, *s.* عقل “ākl, ذهن zihn.

Intellectual, *a.* عاقل “ākli, عقلي “ākli.

Intelligence, *s.* عقل “ākl, عقليه kùvvēti-“āklīyyē, فهم fēhm, ذكاء idrāk, زكا zēkyā, ذكاوت zēkyā.

درایت dirāyèt, فطانت fātānèt ;

معلومات mā“lūmāt, اخبار khābēr.

Intelligent, *a.* عاقل “ākli, عقلي “ākli.

فطين fāṭīn, ذكي zēki, ذرايتلو dirāyētli.

Intemperance, *s.* بکریلك bèkrīlik.

Intemperate, *a.* سرت sērt, شديد shēdī.

هيزكار hēzkyār, بکری bèkri, حديد hādīd, nā-pērhizkyār.

Intend, *v.a.* نيتا niyyèt-et, ندهاو niyyètinda-òl, تصميم tāssemīm-

قورمتق kūrmaq. [صيقي si

Intense, *a.* سرت sērt, شديد shēdī.

Intent, Intention, *s.* نيت niyyèt, ميم tāssemīm, مراد mùrād, قصد kāsūd.

Intentional, *a.* قصدی kāsūdī, مصوص mākhsūss ; —ly, ad. بلك bilēn.

عمداً “amdān, قصداً kāsūdān.

Inter, *v.a.* كومك ghyūmmek, ناه dēfn-et.

Intercede, *v.a.* شفاعت shifā“at, ارابه كيرمك arāya-ghīrmek, ريجا rijā-et.

Intercept, *v.a.* طومق tūtmak, ناه yòlunū - kēssmek ; ناه hā“il-òl.

Intercession, *s.* شفاعت shifā“at, ناه rijāji.

Intercessor, *s.* شفيع shēfi“, ناه rijāji.

Intercourse, *s.* اختلاط ikhtilāt, الفت
āfet, مؤانست mū'ānēssēt.

Interdict, *s.* افروز āforōz, لعنت là"nēt;
—, *r.a.* يأسا yāssāk-et, نهيا nēhy-
-et, ممنوعاً mēmnū"-et.

Interest, *s.* فائض fā'iz, گذشته ghyū-
zāhtē, نما nēmā (nāmā), ربو ribv,
ربā ribā, معامله mū"āmélé; نفوذ
nūfūz, خاطر khātir, اعتبار i"tibār;
تصحب tassāhhub, التزام iltizām,
رغبته rāghbē; محبت mahabbēt; رغبته
rāghbēt, مراقق mērāk; تلذذ tēlēzzuz,
ايلنجه ēylēnjē; الوب ويره جك ālip-
-vērējek, اوكرنه جك āghrēnējek,
بله جك bilējek, كوره جك ghyūrējek,
غرض wāzīfē, حصه hissē; غرض
gharaz, فائده mēnfā"āt, منفعت
fāidē; —, *v.a.* تصحب ايتدرمك
tassāhhub - ētdirmek, التزام ايتدرمك
iltizām - ētdirmek; ايلنجه ويرمك
ēylēnjē - vīrmek, يوركنى جزبا yū-
-rūtkini-jēzb-et, قلبه تأثيرا kalba-tē'sir-
-et, قلبه رقت كورتومك kalba-rikkāt-
-gūrtōmek; to take an —, نومك
nōmek, تصحبا tassāhhub-et, التزام
iltizām-et; to have an —, الوب
wāzīfēsi-ōl; وظيفه سى ālip-vērējēghī-ōl,
حصه داراو hissēdār-ōl;
compound —, فائض ايله فائضك
fā'iz-ilā-fā'izin-fā'izi.

Interesting, *a.* كوزل ghyūzēl; دلبر dilber;
ايلنجه ēylēnjēli.

Interfere, *v.a.* قارشمت kārishmak,
سكته ويرمك mūdākhala-et; سكته
saktē-vīrmek, مانع او māni"-ōl.

Interference, *s.* قارشمة kārishma;
مداخله mūdākhala.

Interim, *s.* اراتق āralīk, مدت muddēt;
in the —, ديرايكن dēr-iken (dēr-'ken),
اول اراتق āl-ārālīk, اول ائناده āl-ēs-
nāda; ad —, موقت mūwākkāt;
موقتاً mūwākkātān.

Interior, *s.* ايسچ ich, درون dērūn, داخل
dākhil; باطن bātin; —, *a.* درونى
dērūnī, باطنى bātinī, داخلى dākhilī,
Minister of the —, داخلية ناظرى
dākhilīyyē-nāziri. [jēnāzē-dēfni.

Interment, *s.* دفن dēfn, جنازه دفنى

Internal, *a.* باطنى bātinī, داخلى dākhilī.

Interpose, *v.a.* ارايه قومق āraya-kōmq,
ارايه صومق āraya-sōmq; —, *v.n.*
توسطا āraya-ghirmek, ارايه كيرمك
tāvāssut-et.

Interpret, *v.a.* ترجمه tērjumē-et; —,
v.n. ترجمانلقا tērjumānlīk-et.

Interpretation, *s.* ترجمه tērjumē; معنى
mā"nā.

Interpreter, *s.* ترجمان tērjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق isstintāk-et.

Interrogation, *s.* استنطاق isstintāk; note
of —, علامت استفهام ālāmēt-i-
isstifhām.

Interrupt, *v.a.* كسمك kēssmek; منع
mēn"-et, مانع او māni"-ōl.

Intersect, *v.a.* قطع kāt"-et; — one
another, تقاطع tākātū"-et.

Interstice, *s.* اراتق āralīk; يارق yārīk,
چتلاق chātīlak.

Interval, *s.* اراتق āralīk, ما بين mā-bēyn.

Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek; ارايه اراده بولنمق òraya-ghirmek; اراده بولنمق òrada-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.

Intervention, *s.* توسط tàvlassut; ارايه اراده بولنمق òraya-ghirmeklik.

Interview, *s.* ملاقات mùlakāt, كورشمه ghyùrushma.

Intestines, *s. pl.* بغصاق bàghirsak.

Intimacy, *s.* صيقى دوستلق siki-dòstluk.

Intimate, *a.* محرمانه mahrémāné; —, *s.* محرم mahrèm; —, *v.a.* بلدرمك bildirmek, اكلتمق ànglatmak (ànatmak), خبر ویرمك khàbær-vèrmek, سويلمك sùwèylémek.

Intimation, *s.* خبر khàbær, افاده ifādé, تبليغ tèbligh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkùtmak, تخويفا tàkhwif-et, اخافه ikhāfè-et.

Intimidation, *s.* اخافه ikhāfè. [dèrūnina.

Into, *prep.* ته é, *a.* اچينه ichina, دروننه

Intolerable, *a.* تحمل چكلمز chèkilmaz, تحمل اولنمز tahammul-òlunmaz.

Intoxicate, *v.a.* سرخوشا sèrkhòsh-et, كيفا kèyf-et; —ed, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh (sàr-).

Intoxication, *s.* سرخوشلق kèyf, سكر sèkir, سرخوشلق sèrkhòshluk (sàr-).

Intrench, *v.n.* مترس ياپمق mèteriss-yàpmak, تحصن ا tahàssun-et; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ویرمك mèteriss-ila-istihkyām-vèrmek.

Intrenchment, *s.* مترس mèteriss.

Intrepid, *a.* يکيت yighit, جسور jèssūr, بيپروا bīpərwā, بيباك bībāk.

Intricacy, *s.* قارشلق kārishiklik.

Intricate, *a.* قارشلق kārishik, لولاشق dōlāshik, مشتبک mùsh tébèk.

Intrigue, *s.* فتنه fitné, فساد fèssād, ويون òyun; —, *v.n.* چيقارمق fitné-chikàrmak, فساد چيقارمق fèssād-chikàrmak, ويون چيقارمق òyun-chikàrmak.

Introduce, *v.a.* اچيرو صوقمق ichèri-sòk-mak; اچيرو كتورمك ichèri-ghètir-mek, ادخال ا idkhāl-et; كورشدرمك ghyùrushdurmek, سوكشدرمق kòngushdurmak, تانشدرمق tànishdirmek; بداعا chikàrmak, چيقارمق; ايجاد ا ikhtirā"-et, اختراع ا ibdā"-et, نرديسنى ijād-et; اچمق àchmak, نرديسنى àkirdissini-àchmak; درج ا dèrj-et; ابراز ا ibràz-et, تقديم ا tàkdīm-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimé, توصيه tàvsyyé.

Intrude, *v.n.* تعجيزا tà"jiz-et, اشغال ا ishghāl-et, مانع او māni"-òl.

Intrust, *v.a.* امانه تسليم ا emānétan-tèss-lim-et.

Inundation, *s.* سيل sèyl (sèl), سوباصمى sù-bàssmassi; طغيان tùghiyyan.

Inure, *v.a.* اشدرمق alishdirmek.

Invade, *v.a.* باصمق bàssmak, تجاوز و tëjavuz-vè-tàkhàtti-et.

Invalid, *a.* غير صالح ghayri-sālih, بوش bòsh; —, *s.* چوروك chùruk; —, *v.n.* چوروكه چيقمق chùrughé-chikmak; —, *v.a.* چوروكه چيقارمق chùrughé-chikàrmak.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzmaq, حکمنى hükmunu-bòzmaq.

Invaluable, *a.* پک قیمتلو pèk-kimètli,
 قیمتى بىلنمىز kīmèti-bilinamàz.
 Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tà-
 khattī, استیلا isstīlā. [tirā"-et.
 Invent, *v.a.* ایجاد ijād-et, اختراع ikh-
 tervention, *s.* ایجاد ijād, اختراع ikh-
 tervention. [térī".
 Inventor, *s.* مخترع mùkh-
 tervitor, موجد mùjjid.
 Inventory, *s.* دفتر dèftar.
 Inverse, *a.* عكسى "àksi, ترس tèrss;
 —, *s.* عكس "àks, ترس tèrss.
 Invest, *v.a.* متصفا iksā-et, متصفا mùt-
 tassif-et; قوشاتمق kùshàtmak,
 محاصره chèvirmek, چویرمک
 hāssara-et; یا ترمق yātirmek,
 ویرمک virmek.
 Investigate, *v.a.* تفتیس تفتیش-et;
 تجسسا tèjèssuss-et, تجسسا tèhārri-et,
 —. [-dā'imā.
 Inimicable, *a.* المظفر دائما èl-mùzāffir-
 invisible, *a.* کورنمز ghyvrunmàz, کوزکمز
 ghyvzīkmàz.
 Invitation, *s.* دعوت dà"vèt.
 Invite, *v.a.* دعوتا dà"vèt-et.
 Invoice, *s.* علم و خبر "ilm-u-khābër,
 دفتر pùsālè, دفتر dèftar.
 Involuntary, *a.* غیر اختیاری ghāyri-ikh-
 tiyārī, الدوکل èldè-dighil.
 Involve, *v.a.* قارشدرمق kārshdirmak,
 ایجاب ایتردمک : dākhil-et داخل
 ijāb-ètdirmek
 Inward, *a.* داخلی dākhilī.
 Inwards, *ad.* ایچرویه طوخری ichèriya-
 Ireland, *s.* ایرلاند Irlānda. [dòghru.
 Iris, *s.* زنبق zānbāk.

Irish, *a.* ایرلاندلو Irlāndali.
 Iron, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), حديد hādīd,
 Iron-clad, *a.* زرهلو zirhli. [āhèn. آهن.
 Iron-monger, *s.* تيمورجى dèmirji.
 Irony, *s.* استهزا isstihzā.
 Irregular, *a.* نظامسز ; اطرادسز ittirādsiz ;
 قاعدسز ; انتظامسز ; nizāmsiz, انتظامسز ;
 انتظامسز ; nizāmsiz ; قاعدسز ;
 کایدسسز ; یولسز ; yòlsuz ; شان shāzz ;
 باشى بوزق bāshi-bòzük.
 Irreparable, *a.* تعمیر قبول ایتمز tà"mīr-
 kābūl-ètmàz ; چارهسز chārèssiz.
 Irresistible, *a.* قارشى قونلمز kārshi-kò-
 nulmàz.
 Irresolute, *a.* کندى عقلنى بلمز kèndi-
 "aklīni-bilmàz, متردد mùtèrèddid.
 Irritable, *a.* چابک tèt-kīzar, تیز قیزار
 چابک tèt-kīzar, تیز قیزار tèt-kīzar,
 دارلور chàbīk-dārīlir.
 Irritate, *v.a.* دارلتمق kīzdirmak, قیزدرمق
 kīzdirmak, دارلتمق dārīltmak. [kīn.
 Irruption, *s.* هجوم hūjūm, باصقین bāss-
 Isinglass, *s.* بالق طوتقالی bālīk-tùtkālī.
 Island, Isle, Islet, *s.* جزیره ada, اطه
 jèzīrè.
 Ispahan (town of), *s.* اصفهان isafāhān.
 Israelite, *s.* يهودى yāhūdī.
 Issue, *s.* چيقه جقیر chīkajak - yèr,
 نخود یا قیسی ; mākhrèj, مخرج
 nòkhud-yākīssi ; چوجق chòjūk, اولاد
 èvlād, دعوى zūriyyèt ; ذریت
 dà"wà, معارضه ikhtilāf, اختلاف
 mù"āraza ; — ; v.a. چيقمق chīkmak ;
 نشتا nèsh'èt-et.
 Isthmus, *s.* بوغاز bòghāz, دل dīl.
 It, *pr.* اول (ò) ; انى ani, اون ; anga
 Italian, *a.* ایتاليا Itālia. [(ònga).

Italy, *s.* ايتاليا Itàlia.

Itch, *s.* اويوز òyuz; —, *v.n.* كيدشمك ghidishmek, قاشنمق kashinmak.

Item, *s.* قلم kàlm. [aningki, ònungku.

Its, *pr. a.* انك aning, ònung; انكى

Itself, *pr.* كندى kèndi, كنديسى kèndissi; كنديسنه kèndissini; كنديسينه kèndissinè.

Ivory, *s.* فيل ديشي fil-dishi.

Ivy, *s.* صارماشق sarmashik.

J.

Jackal, *s.* چقال chakal. [himār.

Jackass, *s.* اشك eshek, حمار khār,

Jackdaw, *s.* اله قارغه ala-kargha(?).

Jacket, *s.* منطان mintan.

Jack-ketch, *s.* جلاذ jellad.

Jail, *s.* زندان zindān, حبسخانه habss-

Jailer, *s.* زندانجي zindānji. [khānè.

Jalap, *s.* جلاپه jalapa.

Jam, *s.* رچل rachel, طاتلو tatlī.

Janissary, *s.* يکيجرى yengichéri.

January, *s.* کانون ثانی kyānūni-sāni.

Japan, *s.* ياپونيا yapōnia; روغن rughān;

—, *v.a.* روغن اورمق rughān-wūrmak.

Japanese, *a.* ياپونىالي yapōniali.

Japhet, *s.* يافث yafeth.

Jar, *s.* قوانوس kàwanòss; on the —, *ad.* اچق achik; —, *v.n.* قارشمق

Jasper, *s.* يشم yeshem. [kashimmak.

Jaundice, *s.* صاريلىق sarilik.

Jaw, *s.* چکه chengé.

Jealous, *a.* قزقانهج kizkanj; غيور ghayūr; حسود hassūd, حسدلو hassedli.

Jealousy, *s.* قزقانهج kizkanjik, ميرت ghayrèt; حسد hassed.

Jeer, *v.n.* and *a.* زوقلنمق zèvkānmek.

Jehovah, *s.* الهى القيوم el-Hāyyu-'l-Kāyyūm. [lū'āl

Jelly, *s.* الماسيه elmāsiyyé; باب

Jeopardy, *s.* تهلكه tēhliké. [shērī

Jerusalem, *s.* قدس شريف kūdssi

Jessamine, *s.* ياسمين yāssémīn.

Jest, *s.* شقا shaka, لطيفه lātifé.

Jesus-Christ, *s.* عيسى المسيح 'Issā-'l-Messih, حضرت عيسى hāzrēti-'Issā

Jet, *s.* فسقيه fīsskiyyé.

Jetty, *s.* اسكه isskèlé.

Jew, *s.* يهودى yāhūdī; Jewess يهودى قارىسى yāhūdī-kārissi.

Jewel, *s.* Jewels, *s. pl.* مجوهرات mujūhērāt. [jèwāhirjī

Jeweller, *s.* قيومجى kūyūmju, جواهرجى

Jib, *s.* فلق flōk.

Jibboom, *s.* باستون bāsstūn. [ish

Job, *s.* حضرت ايوب hāzrēti-ēyyūt

Jobber, *s.* سمسار sīmsār.

Jockey, *s.* بنيجى bñijī. [lātiféj

Jocular, *a.* تحاف tūhāf, لينه جى

Jog, Joggle, *v.a.* صارصمق sārssmak.

John Bull, *s.* انكلتره ملتى inghiltèrra millèti.

Join, *v.n.* بتشمك bitishmek, بحق iltihāk-et, ملاصق او mulāssik - ol

نشدرمك vāssil-ol; — *v.a.* بشدرمك bitishdirmek; بحق ilhāk-et; ملاصق vāssil-et.

Joiner, *s.* دوغرامه جى dōghramaji.

Joint, *s.* الكيرى èk-yèri; يناقيرى

āynak-yèri, فصل مافسأل; out of
 —, جيقق chikik; get out of —;
 be put out of —, چيقمق chikmak;
 put out of —, چيقارمق chikarmak.
 Jointly, *ad.* اشتراكاً mùshteràkən, اشتراكاً
 shīrākən.
 Joint-stock Company, شرکت shirkèt.
 Jointure, *s.* زوجيه باغلنان ايراد zèvjéya-
 bāghlānan-īrād.
 Joy, *s.* شقا shāka, لطيفه làtīfē; —, *v.n.*
 شقا shāka-et, لطيفه làtīfē-et.
 Joyful, *a.* كولر يوزلو ghyùlur - yùzlu;
 كيف kèyf; ذوقلو zèvklī; — boat,
 جيت, *v.a.* صارصمق sàrssmak. [فلوقه fīlīka.
 Jugal, *s.* فوليه fūlyā.
 Journal, *s.* تقويم وقائع rūznāmē; تقويم وقائع
 àkwīmi-vākā'ī; ژورنال zhùrnāl.
 Journalist, *s.* غزته جي ghàzètāji,
 جريدجي jèrīdēji.
 Journey, *s.* يولجيتق yòljuluk, يول
 yòl; سفر sèfər; —, *v.n.* كزمك ghèzmek,
 يولجيتق yòljuluk-et, سفر sèfər-et.
 Journeyman, *s.* كونده لکجي ghyùn-
 dākjī.
 Joy, *s.* ممنونيت sèvinj, ممنونيت mèm-
 èniyyèt, حبور sùrūr, حبور hùbūr,
 شادمانی shādumānī.
 Joyful, *a.* مسرور mèm-nūn, مسرور
 mèsrūr, شاد shād (shāz), شادمان
 shādumān.
 Judge, *s.* قاضي hākim, قاضي kāzī
 (kāzī), مولا mèvlā (mōlla); deputy
 —, نایب nā'ib; —, *v.n.* قیاسا
 kıyās-et; عددا zānn-et, عددا

“add-et; —, *v.a.* محاکمه mù-
 hākémé-et; حکومتا hükümet-et.
 Judgment, *s.* ظن zānn, قیاس kıyās;
 حکومتا hükümet; تدبیر “akl, عقل
 hükümet; جزا zezā, بلا belā;
 day of —, قیامت کونی kıyāmèt-
 ghyūnu; — seat, مسند حکومت
 mèsnèdī-hükümet.
 Judicious, *a.* عقلو “aklī.
 Jug, *s.* تستی dèssti, تستی tèssti.
 Juggler, *s.* حقه باز hòkka-bāz. [bāzlik.
 Jugglery, Juggling, *s.* حقه بازلق hòkka-
 Jugular-vein, *s.* حبل الوريد hablu-'l-
 Juice, *s.* صو sū; شیرة shīra. [-vèrīd.
 Juicy, *a.* صولو sūlu.
 Jujube, *s.* عناب “unnāb.
 July, *s.* تموز tèm-mūz.
 Jumble, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak;
 —, *s.* قارمه قارشتق شی kıarma-kar-
 ishik-shèy.
 Jump, *s.* صچرایش sīchrayish, اتلایش
 àtlayish; —, *v.n.* صچرامق sīchramak,
 اتلامق àtlamak. [موصول mèvsāl.
 Junction, *s.* اتصال ittissāl; تلاقی tēlākī;
 Juncture, *s.* اراتق àralīk, اثنا èssnā,
 وقت wākit, زمان zāmān; حال hāl.
 June, *s.* حزیرن hāzīrān.
 Jungle, *s.* اورمانلقیر òrmān; اورمان
 òrmānlīk-yèr, چنگستان chēnghè-
 listān. [زاده دغلی zādē, دغلی òghlu.
 Junior, *a.* سنجه کچوک sīnnja-kūchuk;
 Juniper, *s.* اردج اغاجی àrdij-aghāji; —
 berries, اردج تخمی àrdij-tòkhmi.
 Junk, *s.* چین کمبسی chīn-ghèmissi.
 Jurisconsult, *s.* مفتی mùftī; فقیه fākih.

Jurisdiction, *s.* حکومت *hükümèt.*
 Jurisprudence, *s.* علم فقه "ilmi-fikh.
 Jurist, *s.* فقيه *fâkih.*
 Jury, *s.* اون ايكي يمينلو كمننه مجلسي
 òn-iki-yemīnlī-kimēssnē-mējlissī.
 Juryman, *s.* مذکور يمينلورک بری
 mēzkyūr-yemīnlīlerin-bīri. [dīrēk.
 Jury-mast, *s.* عاريتي ديرک *āriyyēti-*
 Just, *a.* حق شناس "ādil, عادل *hakk-*
-shināss, حقانيتلو *mūnsif,* منصف
hakkāniyyētlī; —, ad. تمام *tāmām,*
 تام *tāmm,* تماماً *tāmāmān; — as,*
 همان . . . *hēmān . . .*
 iken; — now, همان شمدي *hēmān-*
-shīmdi; — so, تمام بويله *tāmām-*
-bēylē, تمام اويله *tāmām - āylē,*
 همان شويله *hēmān-bēylē,* همان بويله
hēmān - shēylē, همان اويله *hēmān-*
-āylē.
 Justice, *s.* حقانيت "ādālēt, عدالت
hakkāniyyēt, حق انصاف *insāf,* حق
hakk; hākīm. حاکم
 Justifiable, *a.* جائز *jā'iz.* [-zimmēt.
 Justification, *s.* تبریه ذمت *tēbrīyyē'i-*
 Justify, *v.a.* تبریه ذمتا *tēbrīyyē'i-*
-zimmēt-et; hakk-vèrmek; حق ویرمک
 جائز قیلیم *jā'iz-kilmak,* تجویز *tējvīz-*
 Juvenile, *a.* جوان *jīwān,* گنج *ghènj.* [-et.
 Juxtaposition, *s.* اتصال *ittissāl.*

K.

Kalendar, *s.* تقویم *tākvīm.*
 Keel, *s.* اوگرغه *òngurgha (òmurgħa).*
 Keen, *a.* کسکین *kēsskin,* قلاغیلو *kilā-*
ghīli, حديد *hādīd,* بران *būrrān,*

Keep, *s.* بوغاز *bòghāz,* ييه جک *yēyéje*
 تغديه *tàghdiyyé; v.a.* صاقلامق *sà-*
lamak, حفظا *hifz-et; tütme*
 بر اقامتق *brā-*
mamak, صاليويرمامک *sālīvèrmamei-*
 انمق *bēsslémek; —, v.a.* بوزلاماق
dāyanmak, قالمق *kālmak.* دورمق
 Keeper, *s.* حافظ *hāfiz,* محافظ *mūhāfi-*
 بکجي *bēkji.*
 Keep-sake, *s.* یادگار *yādighyār.*
 Keg, *s.* اوفاجق فوجی *òfājék-fichi.*
 Kennel, *s.* اولوق *òluk.*
 Kernel, *s.* مغز *māghz,* ایچ *ich,* ب
*lùbb; بیض *bēyz (bèz).**
 Kerseymere, *s.* قازمیر *kāzmir.*
 Kettle, *s.* قزغان *kāzghān (kāzan);* یکم
ghyūghum. [دیمبک *dūmbélel-*
 Kettledrum, *s.* نقاره *nākkārē (nāghara)*
 Key, *s.* اناختار *ānakhtār,* مفتاح *miftāl*
 Khan, *s.* خان *khān.*
 Kick, *s.* تکمه *tēkmé; چفته *chifté; —**
v.a. تکمه اتمق *tēkmé-ātmak; چفته*
 اتمق *chifté-ātmak; —, v.a.* دپمک
tēpmek; — out, v. قوغمق
kòghmak, سکدرا *sikdir-et.*
 Kid, *s.* اوغلاق *òghlāk.*
 Kidney, *s.* بوکرک *bòghrek (bàbrek)*
 — beans, فصولیه *fāssòlya.*
 Kill, *v.a.* اولدرمک *àldurmek,* هلاک
kātl-et, تلفا *tēlef-et,* هلاک *hēlak*
 Kiln, *s.* اوچاق *òjak.* [—
 Kind, *s.* درلو *dūrlu,* صوی *sòy,* جنس
 نوع *nēv; —, a.* ایو *iyi,* اتلی
tātlī.

Kindle, *v.n.* طوتشمنق tütüşmak ; —
v.a. یاتمنق yâkmak ; طوتشدردمنق tüt-
 tüşdürmak, ايقادا ikâd-et.

Kindness, *s.* کرم iyilik, ایولک kèrem,
 افندیالک inâyet, لطف lütf ; انندیالک
 efendilik.

Kindred, *s.* خصم اقربا akrabâ, اقربا
 khâssim-akrabâ ; قرابت karâbet,
 خصمنق khâssimlik.

King, *s.* حکمدار hükmdâr, قرال kırâl,
 ملک shâh, پادشاه pādishâh,
 مالک mālîk, مالک mālîk.

Kingdom, *s.* پادشاهلق kîrâllîk, قراللق
 pādishâhlik, حکومت hükûmèt,
 دولت devlèt, ملک mîlk or mülk,
 مملکت mēmlékèt, ملکوت mēlé-
 lyūt. [-"illèti.

King's-evil, *s.* صراجہ علتی sâraja-
 evîl, Kinswoman, *s.* خصم khîssm,
 اقربادن akrabâdan.

Kiss, *s.* شفقالو şeftâli, اوپش
 âpush, بوسه bûssê ; —, *v.a.* اوپمک
 âpmek, بوسه bûss-et.

Kitchen, *s.* مطبخ mâtbağh (mütfağ).

Kite, *s.* چایلاق chàylâk ; (toy)
 اوچرتما uçurtma.

Kitten, *s.* کدی کدی yâwrussu.

Knap-sack, *s.* چانطه çanta.

Knave, *s.* چاپقین hilâyâr, حیلکار
 çâpkîn, پزونک pèzèwènk.

Knave, *v.a.* یوغورمنق yûğurmak.

Knave, *s.* دیز diz, زانو zânû ; (of timber)
 دیرسêk.

Kneel, *v.n.* دیز جوکمک diz-çûkmek.

Knife, *s.* بچاق biçak ; (pocket —)

چاقی çâki ; (turkish pen—)
 قلمتراش kâlm-trâsh ; (carver)
 يتاغان sâtîr ; (long weapon)
 yâtaghân.

Knight, *s.* قوالیر kâwalîr, بك
 bègh, اتات (chess) at.

Knit, *v.a.* اورمک örmeğ ; —, *a.* اوریلو
 örulu, اورلمش örulmuş. [bâba.

Knob, *s.* بابا tûpuz, طوپ tûp ; بابا

Knock, *s.* قیوچالمنسی kırış, اورش
 kırış-châlinmassi ; —, *v.a.* اورمنق
 kırışmak ; چالمنق çâlmak ; —

against, چاتمنق çâtmak ; — down,
 ایچرو قاتمنق içerü-çâtmak ; — in,
 اندرمنق andırmeğ, دوشرمنق dūshurmeğ ;

بترمنق bitirmeğ ; کسمک kèssmeğ ;
 — out, چیقارمنق çikârmeğ, دوشرمنق
 dūshurmeğ ; — under, *v.n.* تسلیم
 tēsslîm-öl.

Knocker, *s.* قیو طوقمانغی kırış-tûkmağhi.

Knot, *s.* دوکمک dūğhum ; —, *v.a.*
 دوکملامک bağhlamak, باغلامنق
 bağhlâmek ; —, *v.n.* دوکملنمک
 bağhlânmek.

Know, *v.a.* بلمک bilmek ; خبری او
 khâberî-öl, خبردار او khâberdâr-öl,
 طانیمق tânimeğ ; واقف او wâkîf-öl ;
 — one another, معلوماتی او mâ'lûmâti-öl ;
 — one another, بربرینی طانیمق bir-birini-
 tânimeğ, معارفه لری او mû'ârefêlêri-
 öl ; — again, طانیمق tânimeğ ; —
 carnally, جماعا cîmâ'-et, وطی wâty-et.

Knowledge, *s.* علم ilm, خبر khâber,

معلومات mà'lūmāt, عرفان 'irfān,
دانش dānish.

Knuckle-bone, *s.* اشق ashik.

Kufic, *a.* کوفی kyūfī.

L.

Label, *s.* یافته yāfta; —, *v.a.* یافته
یافته یا پشدرمتق yāfta-tākmak,
yāfta-yāpishdirmak.

Laborious, *a.* اغر āghir, کوچ ghyūch.

Labour, *s.* ایش ish, امک emek,
ایشلمک ishlik; —, *v.n.* ایشلمک
ishlemek.

Labourer, *s.* رنجبر rēnjbēr (rēnchpēr),
یناشمه یشجی ishji, ارغاد یرghād,
yānashma.

Lace, *s.* شرید (ghāytān); شرید
shērid; دانتله dāntela; (gold) سرمه
sirma; قلابدان kilāptān or
kilābdān; —, *v.a.* قیطاننی کچورمک
ghāytānini-ghēchirmek.

Lack, *s.* نقصان nōksān, اکسکک
ēksiklik; —, *v.a.* اکسک او ēksik-ōl;
اکسکی او ēksighi-ōl.

Lacker, *s.* روغن rūghān; —, *v.a.*
روغن اورمتق rūghān-wūrmak.

Lackey, *s.* اوشاق ūshāk.

Laconic, *a.* قصه kīssa. [جوان jūwān.

Lad, *s.* دلیقانلو dēlikānlī, اوغلان ōghlān.

Ladder, *s.* نردبان nērdibān (mērdivēn);
اسکله isskēlé.

Lade, *v.a.* تحمیل یا یوکلتمک yūklētmek,
تاهمیل-et; —, *v.n.* یوک المتق yūk-
almak.

Lading, *s.* یوکلتمکک yūklētmeklik
یوکلتمککک yūklētmeklik; یوک yūk
یوک hamūlé; bill of —, یوک
yūk-sēnedi; دی قاریقو یوک-سندی
pōlichā-dī-kāriko.

Ladle, *s.* کچجه kēfchē, کچجه kēpchē.

Lady, *s.* خانم hānim; قوقونه kōkōna;
دودو dūdū; مادامه mādamā.

Lake, *s.* کول ghyāl. [dōghurmak.

Lamb, *s.* قوزی kūzū; —, *v.n.* طوغرمتق

Lame, *a.* طویال tōpāl; — of one hand,
ایاغنی سقپا chōlak; —, *v.a.* ایاغنی سقپا
āyaghini-sākat-et.

Lameness, *s.* طویاللق tōpālīk.

Lament, *v.a.* and *n.* اغلامق āghlamak.

Lamentation, *s.* اغلامه āghlama, فغان
fīghān, نالش nālīsh.

Lamp, *s.* قندیل kāndīl. [hijv-ēt.

Lampoon, *s.* هجو hijv; —, *v.a.* هجوا

Lance, *s.* مزراق mīzrak; —, *v.a.*
دشمک dēshmek, اچمتق āchmak.

Lancet, *s.* نیشتر nīshṭēr (nēshṭēr).

Land, *s.* قره kārā, بر bērr; ارض ārz
ملک (ūlkē), الکا (ārāzī), اراضی (ārāzī).
طیراق mīlk, مملکت mēmlékēt,
توپراق tōprak; plot of —, عرصه 'ārsa; —,
v.n. قره یه چیقمتق kārāya-chīkmaq;
—, *v.a.* قره یه چیقارمتق kārāya-chīkār-
mak. [ūsstū-āchilir-bīr-nēv-"i-hīnto.

Landau, *s.* اوستی اچلور بر نوع هنطو

Landholder, *s.* املاک صاحبی emlak-
sāhibi. [isskēlé.

Landing, Landing-place, *s.* اسکله

Landlady, *s.* او صاحبی قادین ev-sāhibi-
kādīn.

Landlord, *s.* ملك صاحبي mùlk-sāhibi;
 خانه صاحبي èv-sāhibi, او صاحبي
 khānè-sāhibi. [اشارت ishāret.

Landmark, *s.* سنور طاشی sinir-tāshi;

Landowner, *s.* املاك صاحبي èmlāk-

Landscape, *s.* نظارت nāzāret. [-sāhibi.

Lane, *s.* دار صوقاق dār-yòl; دار صوقاق
 dār-sòkak; چيقمز صوقاق chikmāz-
 sòkak. [زبان zābān.

Language, *s.* دل dil, لسان lissān,

Languid, *a.* جانسز bāyghin, بايغين
 jānsiz. [-ghibi-òl.

Languish, *v.n.* بايغين كى او bāyghin-

Lantern, *s.* فنار (fēnkr); magic —, *s.*

خيالجي فنري khāyālji-fēnkrī.

Lap, *s.* يالايه kùjak; —, *v.a.* يالايه

yālaya-yālaya-ichmek.

Lapidate, *v.a.* طاشلامق rèjm-et, رجم ا
 tāshlamak.

Lapse, *s.* قالمق mùrūr; —, *v.a.* قالمق
 kalmak, عاڻداو "ā'id-òl.

Larboard, *s.* اسكله isskèlé.

Larceny, *s.* خرسزلك khirsizlik.

Larder, *s.* كيلار kilar (kilar).

Large, *a.* عظيم kèbīr, كبير biyuk, بيوك
 "āzīm; كليتلو kyüllī, كلى kyüllī-
 yèthi.

Larkspur, *s.* هزاررنك چيچكى hēzār-
 rīnk-chichèghī (هزارن hēzārèn).

Lash, *s.* قامچى kāmchi; —, *v.a.*
 باغلامق kāmchīlamak; قامچيلق

Lass, *s.* كيز kiz. [bāghlamak.

Last, *s.* قالب kalip; صوك sòng; —,
a. اخر èng-sòngraki, ان صكره كى
 àkhir, سورمك pèssin; —, *v.n.*

باقى dāyanmak; طيانمق dāyanmak;
 پايدار او pāydār-
 bākī-kālmak, قالمق -òl;
 مستمر او mùsstémèrr-òl; at —,

صوك صوكنده "ākībèt, عاقبت
 sòng-sòngunda, انجام كار ènjāmi-kyār.

Lasting, *a.* چوق سورر dāyānīklī;
 چوق سورر chòk-sùrkr, پايدار pāydār,
 مستمر mùsstémèrr.

Lastly, *ad.* خلاصه "كلام khūlāssa'i-
 -kèlām, الحاصل èl-hāssil.

Latch, *s.* مندال mādāl, دل dil.

Late, *a.* سابق ghèch, كچ ghèj, كچ
 sābīk; متوقفا mèrhūm, مرحوم mùté-
 wèffā; —, *ad.* سابقا sābīka.

Lately, *ad.* برازاوول bìr-az-èvvèl;
 مؤخرأ mù'ākh-
 kharan, يقينلردە yākinlarda, [-tākhta,
 پداورة pādāwra.

Lath, *s.* چام تخته shishé; شيشه

Lathe, *s.* چرخ chàrkh.

Lather, *s.* صابون كپوكى sàbun-kyù-
 pughu; —, *v.a.* صابونلماق sàbūnlamak.

Latin, *a.* لاطين Lātin; —, *s.* لاطينجه
 Lātinjé.

Latitude, *s.* عرض بلد "arz, عرض
 -bèled; مساعده vùss"āt; وسعت
 mùssā"adé.

Latter, *a.* صكره كى sòngraki, اخر ākhir.

Latterly, *ad.* بو يقينلردە yākında,
 مؤخرأ mù'ākhkharan, بو يقينلردە

Lattice, *s.* قفس kafess, شبكه shèbīké.

Laud, *v.a.* مدح mèdh-èt.

Laudable, *a.* مستحسن mùsstāhsèn.

Laudanum, *s.* افيون روى afyòn-rūhu.

Laudation, *s.* مبالغه ايله مدح mùbālagha-
 -ila-mèdh.

Laudatory, *a.* مدح متضمن mèdh-mùta-zàmmīn.

Laugh, *s.* خنده ghyùlush, khàndé; —, *v.n.* گولمك ghyùlmek, khàndé-et; — at one, برینه birina-ghyùlmek; — in one's sleeve, ایچرودن گولمك ichèriden-gyùlmek; — out loud, تهنه گولمك kàhkaha-gyùlmek.

Laughable, *a.* گولنه جك ghyùlenejek.

Launch, *s.* صندال sàndal; —, *v.a.* دنگزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره خرجا pàra-khàrj-et; — تفصیله باشلامق tàfsıla-bàshlamak.

Laundress, *s.* چماشیرجی قاری chàmà-shirji-kàri.

Laureate, *s.* باش شاعر bàsh-shā"r.

Laurel, *s.* یبان دهنه سی yàban-dèfnéssi.

Lavender, *s.* لوانده làvanda.

Lavish, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzül; —, *v.a.* بذل اتمق bèzl-et, àtmak.

Law, *s.* شرع shèr", شریعت shèrī"at, قانون kànūn, نظام nizam.

Lawful, *a.* مشروع mèshrū"; جائز jā"iz; حلال hālāl; مأذون mè"zūn.

Lawgiver, *s.* قانونجی kànūnji.

Lawless, *a.* نظامسز nizamsiz.

Lawlessness, *s.* نظامسزلك nizamsizlik.

Lawmaker, *s.* قانونجی kànūnji.

Lawsuit, *s.* دعوی dà"wà.

Lawyer, *s.* دعوی mùftī, فقیه fākīh; وکیلی dà"wà-vèkīli; اوقات avokāt.

Lax, *a.* گولمهك ghèvshèk; مساعدہ جی mùssā"adēji, مسامحه جی mùssāma-haji; لينتلوجه līnètlija.

Laxative, *a.* ملین mùlèyyin.

Laxity, Laxness, *s.* گولمهك ghèvshèkī.

Lay, *v.n.* یمرطلمق yimurtlamak; —

v.a. قومق kòmak, یاترمق yàtirma

ج wàz"-et; قومق kùrmak, ج

tàrh-et; — aside, برامق bràkma

ترک tèrk-et; — before, عرضا "àr-

-et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamak

—, *v.n.* دینمك dīnēmek, حتا

rāhat-et; — down, یره قومق yèr

kòmak, برامق bràkma, ترک tèr-

-et; — hold of, طومق tùtmak, بشمق

yàpishmak, یقالمق yàkalamak; —

طوپلامق tòplamak, تدارک tèdàruk-

(tèdàrik); — on, سورمك sùrmek

—, صالدرمق sàldirmek, وضع wàz"-

تارجا tàrh-et; — open, اچمق àchmak

— out, خرجا khàrj-et, صرف sàrf-

بلامق khàrjamak; — over, بلامق

kàplamak; — up, *v.a.* صاقلامق sàkl-

mak, خسته khàssta-et; —, *v.*

خسته khàssta-òl; — waste, *v.*

ران قالمق khàràb-et; —, *v.n.* قالمق

vīràn - kàlmak; خالی قالمق khā-

Layer, *s.* قات kat, طبقه tàbaka. [-kàlma

Lazaretto, *s.* تحفظ خانه tàhàffuz-khān

قارنتینه kàrantīna.

Laziness, *s.* تنبلك tènbellik.

Lazy, *a.* تنبل tènbel.

Lead, *s.* قورشون kùrshun, اسرب àssru

اسقندیل isskàndil; قلاغولق kīlāghu

لوك, ارباشیلق èr-bàshīlik, سوز-باشیلق

sùz-bàshīlik; —, *v.a.* گولمهك ghè-

turmek, یدمهك yèdmek; —, *v.n.* شه

لرودوشمهك blàsha-ghèchmek, گولمهك

beri-düşmek, اوکه دوشمک àngé-
düşmek, قلاغوزلقا kilàghuzluk - et,
هادی hādī-öl; — away, الرب
الداتمق alip-ghyàturmek; كوترمت
aldatmak, اضلال ازدرمت azdirmek,
افساد ifsād-et; — astray,
يولدن چيکارمق yòldan - chikàrmak;
الداتمق aldatmak, اضلال ازدرمت azdirmek,
افساد idlāl-et, افسادا ifsād-et; to
cast the — اسقندل اتمق isskändil-
mak.

سر ره رئیس bash, باش bāsh, s.
اوک حیوانی àng-āti, اوک اتی àng-
hāywāni, غزته نك باشلوجه بندی
ghazetaning-bāshlāja-bēndi.

ورقه ورقه vārak, ورق yàprak, s.
altın-
varak; — gold, الورقی الورقی
ghyū-
varak; — silver, الورقی الورقی
varak; — copper or brass, ورق
varak.

ساعتلىق يول sā“at, ساعت sāt, s.
ittifāk; — to-
gether, v.n. اتفاق ittifāk-et.

اجقلىق dèlik, دليل dèlik, s.
akmak; — اتمق akmak, s.
suzmak; صوا sū-et.

اريتىق zàbun, زبون zàbun, s.
yàghsiz-èt; — ياغسزات s.,

اکلمک èghari-dürmek, اگرى دورمق
yàtmak; — against,
يصدانمق dāyanmak, طيانمق
dāyamak; —, v.a. طيامق dāyamak.

سچرايش sèch-
rayish; —, v.n. اتلامق atlamak,
صحرامق sichramak.

Leapyear, s. کبيسه kèbissé.

Learn, v.a. اوکرنمک àghrènnek, ا
تأهصيل tahsīl-et, تعلم ا
استفادە ta“allum-et, [دانشمند dānishmènd.

Learned, a. عالم “ālim, او قوموش òkumush,

Learner, s. شاگرد shāghird.

Learning, s. عرفان “irfān, علم “ilm,
دانش dānish. [-vè-issitjārin-hùjjetī.

Lease, s. اجارواستيجارک حجتى ijār-

Least, a. الك كچوك àng-ùfak, الك كچوك
àng-kùchuk; از الك àng-az; ادنا èdnā,

هیچ پک جزئی pèk-jüz“ī; at —, ad. هیچ
یاخود hich-òlmaz-issa; —, c. یاخود
yākhùd; not in the —, ad. هیچ hich,

قطعاً وقاطبة, کاٹ “ā, قطعاً
àsslā, قطعاً وقاطبة کاٹ “àn-vè-kātibétan.

Leather, s. مستحیان mèshin, مشین
sākhtiyān, بولغارى bülghārī; (sole)
کوسله kyùssélé, کون ghyùn.

Leave, s. اذن izn, izin, رخصت rùkhsāt;
—, v.a. براقمق bràkmak, ترک tèrk-
-et; — off, براقمق bràkmak, واز کچمک
vāz-ghèchmek; کسلمک kèssilmek,
منقطع او, دیکمک mùnkàti-
-öl; — out, کچمک ghèchmek, اتلامق
atlamak, یازمامق yàzmamak.

Leaven, s. مایه لتمک māyè;
—, v.a. مایه لتمک māyéltemek.

Lecture, s. درس عام dèrss; درس عام
dèrss; —, v.n. درس ویرمک dèrss-
vèrmek; —, v.a. درس ویرمک dèrss-
vèrmek; —, v.a. نصیحت ویرمک
nāssihāt-vèrmek. [-“āmm-khòjassi.

Lecturer, s. درس عام خواجه سی dèrss-

Led-horse, s. يدک yèdek.

Lee, *s.* روزگار التی ruzghyār-alti.
 Leech, *s.* سولوك sùluk; هكیم hèkim,
 سولوك ياپشدرمق sùluk-yâpishdirmak;
 —, *v.a.* طبیب tâbīb.
 Leek, *s.* پراسه prâssa.
 Left, *s.* صول sòl, صول طرفی sòl-târafî,
 يسار yèssâr, چپ chèp; — handed,
 صولاق sòlak.
 Leg, *s.* بوط bût, باجاق bâjak, اياق âyak.
 Legacy, *s.* وصيت wâssiyyèt.
 Legal, *a.* "مشروع mèshrû", شرعى shèr "i,
 حلال hâlâl, مأذون mè'zûn, جائز jā'iz.
 Legation, *s.* سفارت sèfâret; — house,
 سفارتخانه sèfâret-khâné.
 Legible, *a.* اوقوناقلو òkunur,
 اوقوناقلي òkunakli, عيان "âyân, جلي jèlî.
 Legibility, *s.* اوقوناقليق òkunaklik.
 Legion, *s.* لواء lûvâ, الی âlay.
 Legislate, *v.n.* "et. کانون وضع kânûn-wâz"
 Legislation, *s.* "i-kânûn. وضع قانون wâz"
 Legislator, *s.* "vâzi. واضع قوانین دولت -
 kâwânîn-i-dèvlet.
 Legislature, *s.* وضع قوانین دولت ایچون
 "wâz-i-kawânin-i-dèvlet-ichin-
 -mèjliss.
 Legitimate, *a.* يوللوا yòllu, يولنده yòlunda;
 حلال hâlâl, "مشروع mèshrû", شرعى shèr "i.
 [khâlî-wâkit. وقت]
 Leisure, *s.* خالی bôsh-wâkit, بوش وقت.
 Lemon, *s.* ليمون lîmôn.
 Lemonade, *s.* ليموناטה lîmonâta.
 Lend, *v.a.* عاریه ویرمک vèrmek, ویرمک
 "ârîyyètken - vèrmek; اودنج ویرمک
 àdunj-vèrmek, قرض kârz-et.
 Length, *s.* اوزونلق tûl, بوی bôy.

üzûnlük; at —, *ad.* عاقبت "âkib
 نهایت nihâyet.
 Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, يلانمق
 bôylanmak; —, *v.a.* بوی ویرمک bô
 -vèrmek, اوزاتمق ùzâtmak.
 Lengthy, *a.* اوزون ùzun.
 Lenient, *a.* شفقتلو shâfakatli.
 Lenity, *s.* شفقت shâfakât.
 Lens, *s.* جام jâm.
 Lentile, *s.* مرجمک mèrjumèk.
 Leopard, *s.* قپلان kâplân. [ابرس âbrâs
 Leper, *s.* مسکین misskin, الله تنلو âla-tên
 Leprosy, *s.* مسکینلک علی misskinli
 "illèti; الله تنلولک âla-tênlik.
 Leprous, *a.* مسکین misskin.
 Less, *a.* کچوک kùchuk, دها کچوک dàh
 -kùchuk; از az, دها از dàhâ-â
 اکسک èksik.
 Lessen, *v.n.* کچولمک kùchulmek, فالتمق
 ùfâlmak; ازالمق âzâlmak; —, *v.*
 کچولتمک kùchultmek, اوفالتمق ùfâl
 mak, ازالتمق âzâltmak, سک
 kèssmek.
 Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت "ibrèt.
 Lest, *c.* شایدکه shâyed-ki, بادا
 mèbādâ-ki, قورقوسندن kòrkussundan
 مطالعه سندن mùtâla "âssindan.
 Let, *s.* اتمق "mâni"; —, *v.a.* براکمک
 brâkmak, قومق kòmak; ویرمک
 kîrâya-vèrmek; —, *v.n.* ویرلمک
 kîrâya-vèrilmek; — down, بدمک
 èndirmek; — loose, بالیویرمک
 sâlivèrmek; براتمق brâkmak; — of
 صالیویرمک sâlivèrmek; اتمق âtmak
 "âfv-et; — fly, اتمق fly

— out, طیشاری براقمق dīshāri-brāk-
 -ā; کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek; —
 ایچرو ichèri-ālmak; ایچروالمق
 ichèri-kòmak; پارچه قومق
 pārchā-kòmak; — blood, قان المق
 qān-ālmak; —, pp. کرادا kīrāda.
 حرف هارف (pl. حروف hūrūf,
 حروفات hūrūfāt); مکتوب mèktūb
 (کتاب), نامه nāmé.
 مارول māruv, صلاطه sālatā.
 ممالک عثمانیه mēmālīki-
 ossmāniyyé.
 ممالک عثمانیه ده طوغمش mēmālīki-
 ossmāniyyéda-dògh-
 shā.
 ریکاب rīkyab; بینش bīnish.
 —, a. دوز dùz; افق ùfuk;
 دوز طوغری dùz, دوز طوغری dùz;
 — at, دوزلتمک dùzletmek;
 نشان nishān-ālmak.
 ماناوه mānavèla, قول kòl.
 خفت مزاج khiffèt; خفت mizāj.
 عسکر تحریری ‘āssker-tāhrīri;
 یکی یازلمش yēngi-yāzilmish-
 āssker; تحصیل sālgħin;
 تحریرا tāhrīr-et, —, v.a.
 طوپلامق tōplamak; —, et.
 طوپلامق tōplamak, تحصیل tāhsīl-et,
 طوپلامق tōplamak.
 شهوتی غالب shehvēti-ghālib.
 لغت مؤلفی lughāt-
 mūlfi.
 لغت lughāt.
 مسئولیت mēss’ūliyyèt.

Liabile, a. قابل kābil, مستعد mùsstā“idd;
 Liar, s. یلانجی yàlanji. [مسئول mēss’ūl.
 Libel, s. افترا iftirā; —, v.a. افترا iftirā-
 -et. [“inden.
 Libellous, a. نوعندن افترا iftirā-nēv-
 Liberal, a. جومرد جوهرد òli-àchīk,
 سخی سخی jùmèrd, سخاوتلو sàkhāvètli,
 مکمل مکمل sàkhī; مکمل mùkèmmèl.
 Liberate, v.a. آزاد āzād-et.
 Liberation, s. آزاد āzād.
 Liberator, s. آزاد ایدن āzād-èden.
 Libertine, s. زنپاره چایقبن chāpkin,
 زنپاره زانپاره zēn-
 pāré (zāmpara). [زنپارهلق zāmparalīk.
 Libertinism, s. چایقبنلق chāpkinlīk;
 Liberty, s. سربستلیک sèrbèsstlik (sèr-
 bèsstlik), سربستلیت sèrbèsstliyyèt,
 سربستی sèrbèsstī; حریت hūrriyyèt,
 آزاد āzād, آزادی āzādégħī; اذن izn,
 رخصت mè‘zūniyyèt, مأذونیت
 rùkhsāt; ترک ادب tērki - èdèb,
 عارسزلق ‘ārsizlīk, جسارت jèssāret;
 امتیاز imtiyāz, معافیت mù‘āfiyyèt;
 کزمتک kuzmètk, to be at —, حدود
 hūdūd; محبوس اولمامق mähbūss-
 òlmamak; خالی bōshda-òl, بوشده او
 mè‘-khālī-wākti-òl; مأذون او mè‘-
 zūn-ol, اذنی او izni-òl; to take the
 اجتسارا jèssāret-et, جسارتا —,
 اجتررا jūr’èt-et, جرئتتا jūrtissār-et,
 عارسزلمق ijtirā-et; to take liberties,
 ‘ārsizlanmak, عارسزلق ‘ārsizlīk-et.
 Libidinous, a. شهوانی shèhwānī.
 Libidinousness, s. شهوت shèhvèt.
 Librarian, s. حافظ کتب hāfiz-kyùtub.
 Library, s. کتبخانه kyùtub-khānē.

Lice, *s.* بتلر bitler.

License, *s.* تذكرة tèzkéré. [fāssik.

Licentious, *a.* چاپقین chàpkin; فاسق

Lick, *v.a.* يالماق yalamak; دوکماک
dùghmek; مغلوبا Alt - et, التبا
māghlūb-et, يئماک yènmek.

Lid, *s.* قباق kapak, اورتی irtu.

Lie, *s.* يالان yalan, كذب kizb, دروغ
dūrūgh; بوغاده kyul-suyu, كول صوبى
būghāda; —, *v.n.* ياتماق yatmak;
اولماق olmak, بولنماق bulunmak,
واقعاç vaki - ol; موضوع mevzū - ol;
يالان سويلماق yalan-süwèylémek; —
down, ياتماق yatmak, اشاغى ياتماق
ashāghi-yatmak, اوزانماق üzänmak;
— with, مجامعاç müjāma'a - et;
رأينه منوطاç mühävvel - ol, محول او
rè'yina-mènüt-ol, حواله اولنماق hawālê-
olunmak; — at stake, اراده او arada-ol.

Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشى yüz-bāshi;
(army) ملازم müläzim; — colonel,
— governor, &c., — of grand-vizier,
قائم مقام kā'im-mākām (kāymakām);
— of a judge, نائب nā'ib; —
general, فريق fèrik; — of a civil func-
tionary, or individual, وكيل vekil.

Life, *s.* جان jān, حيات hayāt; —
time, عمر مدت müddeti-
"amr; this —, عالم دنيا dānyā, دنيا
"ālēmi - dūnyā, عالم فنا "ālēmi - fēnā,
عالم کون وفساد "ālēmi - kēvn - u - fēssād;
the — to come, اخرة ākhirèt, دار بقا
dāri-bākā. [alghürtassi.

Life-assurance, *s.* عمر سیغورته سی "amr-

Life-boat, *s.* قصابده لری قورتارماق ایچون

بيوك صندال kizazédeleri-kürtan
ichin-biyuk-sandal.

Lifeless, *a.* جانسز jānsiz.

Lifelessness, *s.* جانسزلیق jānsizlik.

Life-preserver, *s.* بر نوع ال دینکی
nēv-"èl-dèyneghi.

Lift, *v.a.* قالدیرماق kaldırmak.

Light, *s.* ایدینلیق işik, اشیق
aydı ziyā, نور nūr; آتش atēsh;
müm; —, *a.* خفیف khāfif; —,
يانتماق yanmak, توتوشماق tütüşmak,
ایدینلنماق aydinlanmak; انماک
mek, قونماق kōnmak; —, *v.a.* ق
yākmak, توتوشدیرماق tütüşdür-
ikād-et; — up, *v.n.* نلنماق
aydinlanmak; —, *v.a.* ياقماق yākn
ایدینلندیرماق aydinlandırmak; — up
رفا rāsst-ghèlmek, راست کماک
üzèri tēssāduf-et, اوزرینه قونماق
kōnmak.

Lighten, *v.n.* شمشک چاقماق shimsh
chākmak; —, *v.a.* ييفلتماق
khāfifletmek, تخفیفا takhfif -
ایدینلندیرماق aydinlandırmak, ایرا
tēnvir-et, اضاثة izā'a-et; حلندیرماق
fērāhlandırmak, تفریحا tēfrih-et.

Lighter, *s.* مغونه māghūna, بوریه
sālapūriya, طومباز tōmbāz.

Lighthouse, *s.* فنار fēner. [bē-

Lightning, *s.* شمشک shimshék,

Lignum-vitæ, *s.* پلسنک اغاجی pēl-
ssēnk-aghaji.

Like, *s.* اش èsh, شبه shibh; —,
بکره bèngzer, مشابه mùshābih, میه
shèbih; —, *v.a.* سومماق sèvmek, ظا

خوشلنمق، تلذذ، *tèlèzzuz-et*, *ad.* خوشلنمق، تلذذ، *tèlèzzuz-et*, *ad.*
 وش، *ghìbi*, *ad.* وش، *ghìbi*, *ad.*
 احتمال، *ihitimāl*. احتمال، *ihitimāl*.
 محتمل، *ihitimāl*, محتمل، *ihitimāl*.
 ملحوظ، *mè'mūl*, ملحوظ، *mè'mūl*.
 یاقتشقلو، *ghyūzèl*, کوزل، *ghyūzèl*.
 کوسترشلو، *ghyūsstèrishli*, دلبر، *ghyūsstèrishli*.
 تشبیه، *tèshbīh-et*. تشبیه، *tèshbīh-et*.
 بکرتمک، *bèngzètme*, *v.a.* بکرتمک، *bèngzètme*.
 مشابہت، *mūshābēhèt*, *s.* مشابہت، *mūshābēhèt*.
 تصویر، *tāssvīr*. تصویر، *tāssvīr*.
 وکذا، *hākézā*, *ad.* وکذا، *hākézā*.
 كذلك، *kèzālik*. كذلك، *kèzālik*.
 مور، *mōr*, *a.* مور، *mōr*.
 اوافق، *ūfāk*. اوافق، *ūfāk*.
 زنبق، *zānbāk*; — of the valley, زنبق، *zānbāk*; — of the valley,
 اینجیچگی، *inji-chìchèghi*. اینجیچگی، *inji-chìchèghi*.
 اعضا، *à'zā* (pl. *ūzv*); اعضا، *à'zā* (pl. *ūzv*);
 محیط، *mūhīt*. محیط، *mūhīt*.
 کیرج، *kīrèj*; کیرج، *kīrèj*; *or* کیرج، *kīrèj*;
 فلامور، *filāmūr* (*ikhlā-* فلامور، *filāmūr* (*ikhlā-*
 اوکسه، *àksē*. اوکسه، *àksē*.
 اوج، *ūj*, اوج، *ūj*, پایان، *pāyān*, حد، *hādd*.
 نهایت، *nihāyet*, نهایت، *nihāyet*, *ghāyet*.
 سنور، *sīnir*, سنور، *sīnir*, سرحد، *sēr-hādd*.
 حد تعیین، *hādd-tā'yīn-et*; حد تعیین، *hādd-tā'yīn-et*;
 باغلامق، *bāghlāmāk*, باغلامق، *bāghlāmāk*.
 محدود، *māhdūd*. محدود، *māhdūd*.
 یمشاق، *yī-mshāk*, یمشاق، *yī-mshāk*, کوسک، *ghèvshèk*.
 طوپاللمق، *tōpāllāmāk*; — *v.a.* طوپاللمق، *tōpāllāmāk*;
 اقصیمق، *āksīmāk*. اقصیمق، *āksīmāk*.
 براق، *bèrrāk*. براق، *bèrrāk*.
 براقلق، *bèrrāklik*, براقلق، *bèrrāklik*, Limpidness.
 فلامور، *filāmūr* (*ikhlāmūr*). فلامور، *filāmūr* (*ikhlāmūr*).

Line, *s.* خط، *khàtt*; خط، *khàtt*; چیز، *chizi*.
 سطر، *sàtr*; حلاط، *hàlat*; —, *v.a.* سطر، *sàtr*; حلاط، *hàlat*; —, *v.a.*
 استار چکمک، *àsstar - chèkme*; استار چکمک، *àsstar - chèkme*;
 قابلمق، *kāplamak*; branch —, قابلمق، *kāplamak*; branch —,
 انا یول، *shū"bé-yòl*; main —, انا یول، *shū"bé-yòl*;
 کالیون، *kālyòn*. ship of the —, کالیون، *kālyòn*.
 Lineage, *s.* نسل، *nèssl*.
 کتان بزی، *kètən*; —, *s.* کتان بزی، *kètən*;
 چماشیر، *chāmāshir*; بز، *bèz*; چماشیر، *chāmāshir*;
 چماشیر، *chāmāshir*; body —, چماشیر، *chāmāshir*;
 سفره بزلری، *sōfra - bèzléri*, table —, سفره بزلری، *sōfra - bèzléri*;
 پیشگیر میشگیر، *pèshghir - mèshghir*); پیشگیر میشگیر، *pèshghir - mèshghir*);
 چارشب مارشب، *chārshaf - mārshaf*); —, چارشب مارشب، *chārshaf - mārshaf*); —,
 بزجی، *bèzji*. بزجی، *bèzji*.
 کتمیوب وقت کچورمک، *ghitméyup - wākit - ghèchirmek*; کتمیوب وقت کچورمک، *ghitméyup - wākit - ghèchirmek*;
 اولوم، *olum*; درجه لرنده چوق یاتمق، *àlum-dèréjélrinda - chòk - wākit - yātmak*.
 چوق لسان بلور اولن کمنه، *chòk - lissān - bilir - òlan - kīmèssné*.
 چوق لسان بلور اولن کمنه، *chòk - lissān - bilir - òlan - kīmèssné*.
 Liniment, *s.* یاغ، *yāgh*.
 Lining, *s.* استار، *àsstar*; قابلمق، *kāplama*.
 Link, *s.* زنجیر حلقه سی، *zīnjir - hālkassi*; زنجیر حلقه سی، *zīnjir - hālkassi*;
 مشعله، *mèsh"ālē (māshala)*. مشعله، *mèsh"ālē (māshala)*.
 Linseed, *s.* کتان تخمی، *kètən - tòkhumu*, کتان تخمی، *kètən - tòkhumu*;
 بذر تخمی، *bèzir - tòkhumu*; — oil, بذر تخمی، *bèzir - tòkhumu*;
 بذر یاغی، *bèzir - yāghi*. بذر یاغی، *bèzir - yāghi*.
 مرهم بزی، *yāra - bèzi*, مرهم بزی، *yāra - bèzi*, یاره بزی، *yāra - bèzi*;
 دیتلمش کتان، *mèrhèm - bèzi*; دیتلمش کتان، *mèrhèm - bèzi*;
 میتلمش کتان، *dītilmish - kètən*. میتلمش کتان، *dītilmish - kètən*.
 Lintel, *s.* اوست اشیکی، *ùsst - èshighi*.
 شیر، *àrsslan (àsslan)*, شیر، *àrsslan (àsslan)*, ارسلان، *àrsslan (àsslan)*;
 غصنفر، *ghàzanfēr*; غصنفر، *ghàzanfēr*, اسد، *èssed*;
 دیشی ارسلان، *dīshi - (àsslan)*. دیشی ارسلان، *dīshi - (àsslan)*.

Lip, *s.* لب شفه *dùdāk*, شفه *shèfè*, لب
لèb ; کنار *kènar*.

Liqueur, *s.* عنبريه "ànbèrìyyé.

Liquid, *a.* مائع *mā'i* ;
—, *s.* سياله *sèyyālè*, سياه *sèyyālè*,
نيسنه *akji-nèssné*.

Liquidate, *v.a.* قياتمق *ùdémek*, اودامك
kàpatmak, ايفا *ifā-et*, استيفا *isstifā-et*.

Liquor, *s.* سو *sù* ; ايچقى *ichki* ; in —,
كيف *kèyf*, سرخوش *sèrkhòsh*.

Liquorice, *s.* ميان بالي *miyān-bālì* ; —
root, ميان كوكي *miyān-kyukyu*.

List, *s.* دفتر *dèfter*, پوسله *pùssla* ; چوقه
كنارى *(chòha)-kènàri* ; ياتمه *yàtma*,
ميدان *èghrìlik* ; lists, *s. pl.* ميدان
mèydān ; —, *v.n.* استمك *isstémek*,
قولاق *jāni-issémek* ; جانى استمك
دكلمك *kùlāk - vèrmek*, ويرمك
dìnglémek (dīnémek) ; ياتمق *yàtmak*,
جيب اكلمك *èghilmek* ; civil —, *s.* جيب
jèyb-hùmāyūn.

Listen, *v.n.* قولاق ويرمك *kùlāk-vèrmek*,
دكلمك *dìnglémek (dīnémek)*.

Literal, *a.* لغوي *lùghavī*.

Literally, *ad.* حرف بحرف *hàrf-bé-hàrf*.

Literary, *a.* كتابه متعلق *kitābè-mù-*
ta"àllik. [dānish.

Literati, *s. pl.* اصحاب دانش *asshābi-*

Literature, *s.* مؤلفات *mù'èlléfāt* ; تاليف
tè'lif.

Lithography, *s.* ليتوغرافيا *litografīa*.

Litigation, *s.* دعوى احتجاج *ihtijāj*,
دعوى *dà"wa*.

Litter, *s.* پسلک *pieslik* ; دسکرة
dèss-kéré, تختروان *tàkhti-rāwān* ; كوبره

ghyùbré, صاب *sāp* ; — down,
التنه كوبره سرمك
Altina-ghyùbré
mek (or صاب *sāp*) ; — about

اتمق *atmak*, دوكمك *dùkmek*.
Little, *a.* كچوك *kùchuk*, اوفاق
صغير *sāghir* ; —, *ad.* از *az*,
از *az-bir-shèy*, جزئيجه *jùz'ijā* ; a -
از *bir-az*, از برشى *az-bir-shèy*,
وق برشى *jùz'i - bir - shèy*,
az-bùchuk-bir-shèy ; — one,
يافري *yāvri* ; چوجق *chòjuk* ; — by
از رازر *azer-azer*, يواش يواش *yāw-*
yāwāsh, تدريج *tèdrīja*,
"àlè - 't - tèdrīj, جسته جسته
jèssté.

Live, *v.n.* يشامق *yāshamak*,
مؤ "àmmèr-òl ; كچينمك
ghèchinmek, نفسا
tà"āyyush - et, تعيشا
kèfāfi-nèfss-et ; بسلمك
bèsslènmek, تغدى
tàghāddī-et ; — upon,
يتمك *yèmek*, بسلمك
bèsslènmek, كچينمك
ghèchinmek.

Livelihood, *s.* كچينه جك
ghèchinéj, كفاف نفس
kèfāfi-nèfss.

Liveliness, *s.* جانلوق *jānlulik* ;
دنياكلق *òynaklik* ; فرح
fīrah ; the livelong
دون *bitun-ghyùn*.

Lively, *a.* اوينيور
òyniyor, باق
òynāk ; شن شوخ
shèn-shūkh ; طرب انكيز
tàrab-èngih.

Liver, *s.* جگر قره جگر
kāra-jīgher, جگر *jīgher*

Livery, *s.* رسمى البسهسى
hizmetkyārin-rèssmī-èlbisséssi.

Live-stock, *s.* حيوانات
hāywānāt.

Livid, *a.* مور مور *mòr* ;
الاق بولاق *alak-bùlāk*

کچنه جک *ghèchinéjek*,
صورت تعیش *kèfāfi-nèfss*;
تعمیر *tā'āyyush*; یمک *yèmèk*,
امامت *imāmèt*; —, *a.*
دیر *dīri*, صاغ *sāgh*, حیاتدا *hàytāda*,
جانوار *hàyy*, حی *hàyy*, برحبا *bēr-hàyyāt*,
بیر.

کرتنکر *kèrtènkèkr*
(*kèlèlè*).

حمله *hā-* بار *bār*, یوک *yùk*,
—, *v.a.* یوکتمک *yùklètmeç*;
دولدر *dòldurmak*.

مقناطیس *miknātīss*
(*klādīz-tāshī*).

صومون *sòmūn*; کله *kèllé*.

قرض *kārz*, اودنج *ūdunç*,
استکر *īstīkrāz*.

ایکرنمک *īghrènmek*,
استکرا *īstīkrā*,
اکرا *īkrāh-et*.

استاقوز *īstākōz*.

موقعی *mèvki'i*; یرلو *yèrli*;
منکسر *mùnhāssir*, جز *jüz*.

موقع *māhāll*, یر *yèr*,
موضع *mèvzi*.

چقماق *chākmak*; کلید *klīd*;
دست *dèmet*; —, *v.n.*

کلیدنمک *klīdlènmek*,
کلیدلمک *klīdlèmek*; —, *v.a.*

کتلمک *kītlèmek*; —
ایچروکتلمک *īchèri-kītlèmek*;

طیشاری کتلمک *dīshāri-*
کتلمک *kītlèmek*; — up, کتلمک *kītlèmek*,

کتلیویرمک *kītlèyivèrmek*.

چلنگیر *chilinghir*.

Locust, *s.* چکرکه *chèkirghé*; کچی بوینوزی *kèchi-bòynuzū*.

Lodge, *s.* قیوجی اوطةسى *kāpīji-òdassi*,
باغ اوی *kāpīji-èvi*; باغ اوی *bāgh-*
اوی *-èvi*; —, *v.n.* اوطورمتق *òturmak*,
مسافرة اوطورمتق *mùssāfir-òl*, مسافراو
mùssāfèrètkn - òturmak; قالمق *kāl-*
ماق *mak*; —, *v.a.* اوطورتمق *òturtmak*;
عرضا *arz-et* اتمق *atmak*;

Lodger, *s.* مسافر کراجی *kīrāji*, مسافر *mùssāfir*.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطة *òda*,
قوناق *kònak*.

Loft, *s.* طوان اراسی *tāwan-ārassi*. [*tèfi*].

Lofty, *a.* مرتفع *mür-* یوکسک *yüksèk*.

Log, *s.* اوطون *òdun*; کتوک *kyütuk*;
پراکتہ *pàrakèta*; انساب *ènsāb*;

log. sine, نسبت جیبیه *nīssbèti-jèy-*
بیییه *biyyé*; log. cosine, تمام نسبت جیبیه *tāmāmi-nīssbèti-jèybiyyé*;

log. tangent, نسبت ظلیه *nīssbèti-zillīyyé*; to
heave the —, پراکتہ اتمق *pàrakèta-*

atmak. [انساب *ènsāb*].

Logarithm, *s.* لغارتمه *lùghārītma*;

Log-book, *s.* کمی ژورنالی *ghèmi-zhūrñāli*.

Loggerhead, *s.* احمق *āhmāk*; to fall,
go to loggerheads, بوزشمتق *bòzush-*

mak. Logic, *s.* منطق *māntīk*.

Log-line, *s.* پراکتہ سجیمی *pàrakèta-*

Logwood, *s.* بقام *bākkām*. [*siçimi*].

Loins, *s.* بل *bèl*, صلب *sùlb*.

Loiter, *v.n.* کزنمک *ghèzinmek*, طولاشمتق
dòlashmak, وقت کچورمک *wākit-*

ghèchirmek, وقت غائب *wākit-*
(*kā'ib*)-et.

Lombard, *s.* لومباردیالو *lòmbardīali*.

Lombardy, *s.* لومبارديا lōmbardīa.
 London (town of), *s.* لوندرة شهرى
 Lōndra-shēhiri.
 Londoner, *s.* لوندردلو lōndrali. [issiz.
 Lonely, *a.* تنها tēnhā; يالکز yālingiz; اصغر
 Long, *a.* طويل tawīl, اوزون ūzun;
 as — as, قدر kādar; —, *v.n.*
 اش ير مک λsh - yērmek; — for,
 جاني استمک jāni-
 -isstēmek; آرامق λramak; — after,
 آرامق λramak, مشتاق او mùshtāk-òl,
 اشتياق ishtiyāk-et.
 Longer, *a.* دها اوزون dāhā-ūzun; —,
ad. any —, no —, زياده
 ziyādē; a little —, بر از دها
 bīr-āz-
 dāhā.
 Longevity, *s.* طول عمر tūl-i-“ēmr.
 Longitude, *s.* طول بلد tūlibèled.
 Look, *s.* لحظه bākish, نظر nāzar,
 لحظه lāhza; بکر bèngz, چهره chēhré,
 صورت simā; قیافت kiyāfèt,
 هیئت hēy’èt, قیلق kīlīk;
 —, *v.n.* باقمق bākmaq, نظر nāzar-
 -et; سیرا sēyr-et, تماشا tāmāshā-et;
 کومک ghēlmek, کوزه کورنمک ghyùzē-
 -ghyàrunmek; — like, بکرمک bèng-
 zémek; — about, باقمق bākinmak;
 آرامق λramak; — after, آرامق λramak,
 کوزتمک ghyùzetmek; آرامق λra-
 mak; — big, قورلمق kūrulmak,
 قبادايلقا kāba-dāylik-et; — down
 upon, یوقاریدن اشاغی باقمق yūkāri-
 dan-āshaghi-bākmaq; استحقارا iss-
 tihkār-et, خوارباقمق khōr-bākmaq;
 — for, آرامق λramak; بکلمک bèklē-

mek, منتظراو mūntāzir-òl, ا
 mè’mūl-et; — into, تفتیشا tēftī
 تېجسسا tējēssuss-et; — on,
 بکرمک bākmaq, سیرا sēyr-et; — out,
 دقتا dīkk, iyija-bākmaq, باقمق
 — well, کوزل او ghyùzèl-òl, ق
 ير اشتمق yārash
 چهره سی ایواو chēhréssi-iyi-òl. [m
 Looking-glass, *s.* آینه āyiné,
 Loom, *s.* بز دستگاهی bèz-dēsstgh;
 دستگاه dēsstghyāh (tēzghyāh);
v.n. خیال میال کوزمک khā
 -māyāl-ghyèzükme.
 Loop, *s.* المک ilmik; الیک ilik.
 Loophole, *s.* نلق باجه سی bājā,
 قاجامق kāchar, aydīnlīk-bājassi;
 Loose, *s.* اطلاق عنان itlāki-“inān; —
 کوشک ghēvshèk; چوزیلو chūzī
 سالانیور sālāniyōr; میهم mūbhē
 ز رابطة سز rābitassiz; ربطسز rābtsiz;
 چاپقین chāpkin; —,
 چوزمک chūzm, achmak, اچمق
 صالیورمک s, brākmaq, برامق
 vèrmek. [لینت ویرمک līnèt-vèrm
 Loosen, *v.a.* کوشتمک ghēvshxtm
 Looseness, *s.* کوشکلک ghēvsheklik;
 لينت līnèt; اسهال issh
 چاپقینلق chāpkinlik. (of morals)
 Loquacious, *a.* کوزه ghēvézé; لافزن lāfzi
 Loquacity, *s.* کوزه لک ghēvézēlik.
 Lord, *s.* افندی èfēndi, بک bègh; t
 Lord God, رب العالمین rābbu-
 -“ālmīn; the Lord of glory, العزت
 رābbu-“l-“izzèt; our Lord, دیمز
 ربمزتعالی rābbimiz-tā“èfēndimiz;

Lord Jesus Christ, عيسى المسيح
 - Issà - 1 - Mèssih -
 - hāzrètleri, or ربه تعالى
 rabbimiz-tā-
 - Issà - 1 - mēssih - hāzrètleri; our
 and Saviour, ربه وخلصم rabbī-
 - khāllāssimiz; our sovereign
 پادشاهم از اندیمیز
 - mimiz; our Lord and Master,
 ولي نعمتمز تدم
 - mimiz.
 .a. غائبا ghā'ib-et (kàybət),
 - et, "za'i" - et, الدن قاجرمق
 - dan-
 - òl; — ground,
 كيرولمك, ghè-
 - et, يول غائبا
 - et, يول شاشرمق
 - shà-
 [tèlef; تلفيات tèlefīyyāt.
 تلف زيان ziyān; ضرر zarar.
 قرعه قسمت kīssmèt; lots, قرعه چكمك
 - à; to draw lots, كور
 - sù. [kūr "à-chèkmek.
 بلند bülènd. [piyānko. بيانقو
 پك سسلو, pèk-sèssli, پك
 - bit, كهله kèhlé; —, v.n.
 كهله لريني. —, v.a. bitlènmek;
 - kèhlélérini-kèrmak.
 اشك èshèk.
 سوگي sèvg̃hi; عشق "ashk.
 - , v.a. mahàbbet; سوگم
 - èl. "ashk-òl. عاشق او
 - apple, s. firènk-
 - kàwata (green) قواته
 - sèvg̃hili, سوكيو
 - dilbèr.

Lover, s. عاشق "ashik; زنپاره (zām-
 para); هوسلو havèssli; مراقلو mèrakli.
 Low, a. اشاغى ashāghi; الحق alchàk;
 باصق bāssik; حقير hākir; دنى dèni;
 چاپقين chàpkin, نامرد nā-mèrd;
 يواش yāwāsh; پس pèss; —, v.n.
 اينك كى مس ويرمك
 inèk-ghibi-sèss-
 vèrmek. [-diyāri.
 Low Countries, فلمنك ديارى filémènk-
 Lower, a. دها دها الحق dàhà-alchàk; دها
 اندرمك —, v.a. dàhà-ashāghi;
 - endirmek; اشاغىلتمق ashāghilatmak;
 صارتمق sārkitmak; ماینه màyna-et;
 محقرا mūhakkār-et, تزدیلا tèrzil-et,
 قرارتمق zà "iflatmak; —, v.n.
 kārarmak. [munkād. منقاد
 Loyal, a. صادق sadik, مطيع mùti",
 Lucid, a. واضح vwāzih.
 Lucidity, s. وضوح vwūzūh.
 Lucifer, s. كبريت kibrit; زهره zūhré;
 شیطان shèytān.
 Luck, s. بخت bākhht, طالع tāli".
 Lucky, a. بختلو bākhhtli.
 Lucrative, a. کارلو kyūrli.
 Lucre, s. کار kyār; پاره pāré.
 Ludicrous, a. كوله جك ghyūlenejek.
 Luff, v.n. اورصدا orsa-èt.
 Luggage, s. پرتى pirti, اشيا èshyā,
 صندوق ماندى, yùk, يوك
 èsskāl, sandik-māndik.
 Lugger, s. بيوك صندال biyuk-sāndal.
 Lukewarm, a. ايليچق ilijàk; اغر aghir,
 غيرتسز ghayretsiz, گوشك ghèvshèk.
 Lull, v.n. ياتشمق yatishmak; —, s.
 تسكين tèsskīn.

Luminary, *s.* جسم منیر jissm-mùnir.

Luminous, *a.* منیر mùnir.

Lump, *s.* پارچه pàrcha, طوپ tòp; —

v.a. کوتری المق ghyùturu - àlmak;

کوتری ویرمک ghyùturu - vèrmek;

کوتری یایمق ghyùturu - yàpmak;

کوتری یاپدرمق ghyùturu-yàpdirmak.

Lunacy, *s.* دلیلک dèlilik, جنت jinnèt,

Lunar, *a.* قمری kàmérī. [جنون jùnūn.

Lunatic, *a.* and *s.* دلی dèli, مجنون

mèjnūn. [altissi.

Lunch, *s.* اوپله قهوالتیسی àylé-kàhwé-

Lungs, *s. pl.* اق جکر jìghèr, جکر àk-

Luscious, *a.* پک طاتلو pèk-tàtli. [jìghèr.

Luserne, Lucerne, *s.* یونجه yònja.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt; — after, *v.a.*

شهوتلنمک shèhvètlènmek.

Lustre, *s.* پارلاق pàrlalìk, رونق rèvnàk;

اویزه àvìzè.

Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.

Lute, *s.* ساز sàz; لوطه làwuta; عود ùd.

Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, برکتلو bèrè-

kètli, چوق chòk, مبدول mèbzūl.

Luxurious, *a.* طنطنه لو sàltanàtli, سلطنتلو

tàntanali; نفیس nèfiss, "لا" à'علی.

Luxury, *s.* طنطنه sàltanàt, سلطنت

tàntana; نفیس شی sèfahàt; سفاهت

nèfiss-shèy.

Lying-in, *s.* چو جق طوغره جق وقت chò-

juk-dòghurajak-wàkit; لوغوسه اتق وقتی

lòghussalìk-wàkti.

Lymphatic, *a.* بلغمی bālgħamī. [lāk.

Lynx, *s.* وشق vāshak, قره قولاق kàra-kū-

Lyre, *s.* بربط bèrbèt.

Lyric, *s.* غزل ghàzèl.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه makàrna.

Mace, *s.* بوز طوغان bòzdağ, طوپوز tòpuz,

هندوستان جوزی قبوغی hindus

jèvizi-kābugħu. [lìwā-i-sél

Macedonia, *s.* فلبه filibé; سلانیک

Machine, Machinery, *s.* چرخ chà

الات, الت mākina, ماکینه

Machinist, *s.* چرخچی chàrkħji.

Mackerel, *s.* اسقوری ùsskùmrū.

Mad, *a.* دلی dèli, دیوانه dīwānè; ون

mèjnūn, رمش kàchik, قاجق

chıldirmish; to go —, *v.a.* رمک

chıldirmek, دلی او dèli-òl, تجنن ا

jènnun-et, جنت کتورمک jinnèt-g

tirmek. [کوقونا kòk

Madam, *s.* خانم افندی khānim-èfèndi

Madder, *s.* کوک بویا kyàk-bòya.

Mad-house, *s.* تیمارخانه tīmar-khā

bīmar-khānè.

Madman, *s.* دلی dèli.

Madness, *s.* دلیلک dèlilik, ت

jinnèt, جنون jùnūn. [yè

Madona, *s.* حضرت مریم hàzrèti-m

Magazine, *s.* مغازه maghaza; انبار ànb

màkhzèn; غزته ghàzèt

powder —, جبخانه jèb-khānè.

Maggot, *s.* قورت kùrt.

Magic, *s.* سحر sħr; — lantern, بالچی

khayālji-fèneri.

Magician, *s.* سحر باز sħrbāz, سحر sàhbā

Magistracy, *s.* حاکمک hākimlik; کام

hūkkayām. [مأمور mè'mū

Magistrate, *s.* حاکم hākim, ضابط zābī

—, *s.* "èlùvvi-jènāb, علوجناب
 "èlùvvi-fitrèt. *s.*
 "āli-jènāb. *a.* علي جناب
 ghyùhèr- *s.* كهرجه قايمغی
 kàymaghī; مغنيسا قصبه سی
 kàssabassi. [lādiz).
 mikh- *s.* مقناطيس
 sàltanāt, *s.* طننه سلطنت
 dèbdébé; *s.* فخامت
 dèbdébé;
 pèk-ghyüzèl; *a.* پک کوزل
 sàltanātli; *s.* فخيم
 fākhīm, فخامت
 fākhāmètlü.
 biyutmek; *a.* تحميد
 tēmjīd-et. *s.* تحميد
 pèrtevsüz *s.* پرتوسوز
 pèrtevsiz).
 biyuklik, *s.* حجم بيوكلك
 èhèmmiyyèt. *s.* اهميت
 saksaghàn. [-aghaji. *s.* صقغان
 maghon- *s.* ماغون اغاجی
 mùhàmmédī, *a.* محمدی
 mùsslim, *s.* مسلم
 mùss- *s.* مسلمان
 èhli-isslām, *s.* اهل اسلام
 dīni-isslām. [Islam.
 isslām, *s.* دين اسلام
 kiz, *s.* قيز قيز اوغلان
 bākiré. *s.* باكر
 kizlik, *s.* قيزلق
 bèsslémé; *s.* بسلامه (free)
 jārlyyé, *s.* جاریه
 khālāyik, *s.* خلائق (slave)
 zīrh, *s.* زره پوسته
 èlini-sàkat-et, *a.* النى سقيا
 kòlun-sàkat-et. *s.* قولنى سقيا
 àna, *a.* بيون بيوك اصل

—, *s.* دنگيز قوت kùvvèt;
 with all his might and main, وارقوتيله
 vār-kùvvètīla; — land, اصل قره
 àssal- *s.* اورطديرك
 òrta-dìrèk, — mast, غراندی
 ghrāndi-dìrèghī; — sail,
 غراندی ghrāndi; — topsail,
 غابيه غراندی
 ghābiya-ghrāndi.
 bèsslémek; *v.a.* ارقه بسلامك
 tütmeç, *s.* ادعا او
 àrka-òl, طومتق
 tütmeç; — صيانتا
 ibkā-et; — وقايه
 vikāyé-et. *s.* كچنه جك
 ghèchinéjek, كفاف
 tà"āyyush, نفقه
 nàfaka, صيانت
 ibkā; — وقايه
 vikāyé. *s.* مصر بغدادی
 missir-bòghdayi.
 ghyùssterishli; *a.* كوسترشلو
 hèybetli. *s.* شوكت
 shèvkèt, *s.* مهابت
 màhābèt; His Majesty (the Sultan),
 shèvkètli - èfèndimiz;
 His (or Her) Majesty the King,
 hāshmètli-kirāl- *s.* حشمتلو قرال
 jènābléri, (or قرالچه
 kirālcha, the Queen, or
 impèrātòr, the Emperor, &c.)
 èkséri; *a.* اعظم
 à"zām, — *s.* بيكباشی
 bìng-bāshi; drum —,
 tàmbur-māzhòr; — *s.* كيلخرج
 vèkīl-khàrj; — general,
 lìwā-pāsha. *s.* اكثریت
 èksèriyyèt; بلوغ
 sìnni - bùlūgh; *s.* بيكباشيلك
 bìng-bāshīk.

Make, *s.* بچم biçim, صورت sūrèt, اعمالیه hēy'èt, ياپلىش yapılısh; أعمالیه i"māliyyé; —, *v.a.* ياپتى yapmak, وجوده كتورمك i"māl - et; وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek; ييراتمق yeratmak, ايلمك khàlk-et; ايتمك ètmek, ايلمك èylémek, قيلمق kilmak; — a fool of, الداتمق aldatmak, كپازدا kèpāzé-et, مسخره يه چويرمك māsakharaya-chèvirme; — a mistake, ياكلمق yàngilmak, سهوا sehv-et, خطا khātā-et, ياكلشلقا yàngilishlik - et; — angry, دارلمق dāriltmak, قيزدرمق kizdirmek, كوچندرمك ghyùjèndirmek; — a pen, قلم يونتمق kàlëm-yòntmak, (a new pen) قام اچمق kàlëm - àchmak; — at, سالدرمق sàldirmek, هجوم هجوم hùjūm-et; — away with, اوچرمق ùchurmak, تلفا tèlef-et; — for, يول طومتق yòl-tùtmak; — good, يرينه كتورمك yèrina-ghètirmek; — haste, چابك او chàbik-òl, دكرده قره džélé-et; — land, دنگيزدا كورنمك dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق ùzàtmak, چوق سويلمك chòk-sùwèylémek; — off, گhitmek, ساوشمق sàwushmak; — off with, المق almak; چالمق chalmak; — one of a company, رفاقتا rēfākāt-et, داخلا dākhlil-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; چيقارمق chiqarmak; — out, قورتلمق chòrtılmak, اوقومق òkumak; اثباتا issbāt-et; حسابا hissāb-et; — over, دورا dèvr-et; حواله hawālè-et; —

towards, يول طومتق yòl-tùtmak
up, طويلامتق tòplamak; ا
tèkmil-et, تماما tāmām-et; —
ياننه وارمق yànina-vàrmak; —
بارشمق bārishmak; — it u
تماملمق tāmālmak; — use of, قولانمق kùllān
استعمالا isstī"māl-et.

Maladministration, *s.* سؤاداره sù'i-ic

Malady, *s.* درد dèrd, علت "illèt.

Malaria, *s.* هواي وخيم hàwa-i-vwàkl

Male, *a. and s.* ارکک èrkek, فر

زکەر zèker (pl. ذکور zùkyūr).

Malediction, *s.* بد دعا béd-dà"ā.

Malefactor, *s.* صاحب جناحه sāhib-jū

مجرم mùjrim.

Malevolence, *s.* عداوت "adāvèt, ان

"ùdvān, حقد hikd, بغض bùghz.

Malevolent, *a.* کوتی kyùtu.

Malice, *s.* سوء قصد sù'i-kāssd, نیت

sù'i-niyyèt, کوتيلك kyùtulik.

Malicious, *a.* کوتی kyùtu.

Maliciousness, *s.* کوتيلك kyùtuluk.

Malign, *v.a.* افتراا iftirā-et.

Malignant, *a.* کوتی kyùtu.

Malignity, *s.* کوتيلك kyùtuluk.

Mallet, *s.* طومتق tòkmak.

Mallows, *s.* ابه کومجی èbè-ghyùmèji.

Malt, *s.* بيرالتق biralik-àrpa.

Malta, *s.* مالطه Mālta.

Malt-liquor, *s.* بيرا bira.

Maltreatment, *s.* اذیت èziyyèt.

Mamma, *s.* انا ana, نينه niné, لده vālidé.

Man, *s.* آدم ādēm (ādam), انسان insān

مردم mērdum; — of war,
 قاليون jènk-ghèmissi, جنك كيب
 — of war's man, قاليونجي
 kilyònji-nèféri; —, v.a. ادم ايله
 adam - ìla - dònatkak, ادم
 adam-kòmak; دوناتمتق dònatk-
 باشنه وارمتق bāshina-vārmak.
 اويدرمتق òydürmak;
 كچنمك ghèchin-
 قوللانمتق kùllānmak;
 اويدرمتق idārē-et; اداردا idārē-
 كورمك yapmak, ياپمتق yap-
 idārē. [ghyürmek.
 مدير müdir.
 فرمان fērmān, اراده irādē,
 امر emr, हुकम hukm.
 يله yelē.
 اويوز òyuz.
 يملك yemlik.
 جندرة jèndéré; —, v.a.
 پاره ليمك pārelémek; ييرتمك yirtmak,
 جندرة دن كچورمك jèndérédan-ghè-
 adamlik. [chirmek.
 دليلك delilik.
 چلغين chilghin, دلي deli,
 مەجنون mèjnün, دیوانه diwānē.
 گه مینك حجتی ghèmining-
 ashikyār, اشكار a. —, biddi
 bedidār, بیدیدار zāhir, ظاهر zāhir,
 کوسترمك kōstürmek; —, v.a. هويدا hūwēydā;
 اظهارا izhār-et. ghyūstürmek,
 بیاننامه bèyān-nāmē, Manifesto,
 اعلاننامه ilan-nāmē.
 نوع beni-ādam, بنی آدم beni-
 nās, ناس nās, بنی بشر bèni-bēsher,

Manly, a. مرد mērd, مردانه mērdānē,
 آدم adam. [-hèlwāssi.
 Manna, s. قدرت حلواسی kùdrèt-
 Manner, s. طرز tarz, درلو durlu
 (turlu), وجه vèjh; manners, s. pl.
 اداب adāb; اخلاق àkhilāk; اطوار atwār;
 Mancœuvre, s. طولاب dōlab, اویون
 òyun; مانوره mànèvrā; —, v.n.
 طولاب چوپرمك dōlab - chèvirnek,
 اویون چیقارمتق òyun - chikārmak;
 مانوره چوپرمك mànèvrā - chèvirnek.
 Mansion, s. قوناق kōnak.
 Mantel-piece, Mantel-shelf, s. اوجاق
 òjak-ùsstindē-òlan-
 raf. [māntua-shèhiri.
 Mantua (town of), s. مانتوا شهری
 Manual, s. رساله rissālē; —, a. ايله
 àl-ìla-ìjrā-òlunan; — exer-
 cise, عجمی تفنك تعليمی 'ājēmī-
 tūfek-tā'limī; sign —, امضا imzā.
 Manufactory, s. فابریقه fābrika.
 Manufacture, s. فابریقه fābrika, کارخانه
 kyār-khānē; امالات (pl.) māl, مال
 mālāt, مصنوعات māsnu'āt;
 ياپمتق yapmak, ايله māl; —, v.a. اعمال
 i'māl-et.
 Manufacturer, s. فابریقه جی fābrikāji.
 Manumission, s. آزاد āzād.
 Manumit, v.a. آزاد āzād-et.
 Manure, s. کوبره ghyùbrē; —, v.a.
 کوبره ویرمك ghyùbrē - vèrmek.
 Manuscript, a. ال یازیسی èl-yāzissi;
 —, s. ال یازیسی کتاب èl-yāzissi-
 kitāb.

Many, *a.* چوق wāfir, وافر chòk; a great
 —, چوق birchòk, برچوق chòk; — *a.*
 Map, *s.* جریطه khàrīta. [نیجه nījé.
 Maple, *s.* بر جنس اغاج bīr-jīnss-aghaj.
 Marauder, *s.* یغماچی yaghmajī.
 Marble, *s.* مرمر mērmēr.
 March, *s.* مارت mār̄t; مارش mārsh;
 عسکریورومی "asker - yūruméssi;
 یوریمک or یورومک *v.n.*, —, یول yòl;
 یوروتیمک *v.a.*, —, یوروتیمک
 yūrutmek; کوتریمک sèvk-et, سوقا
 ghyùturmek; —, ارش àrsh;
 — in, کیریمک ghirmek; — off,
 کتریمک ghyàturmek; — on, ایلرو کتریمک
 iléri-ghitmek; — out, چیقماق chikmak.
 Mare, *s.* قسراق kīssrak.
 Margin, *s.* کنار kēnār; فاصله fāzla;
 حاشیه kēnār; کنار marginal note,
 Marigold, *s.* نرگس nērgħiss. [hāshīyyé.
 Marine, *a.* بحرییه bāhriyyé, بحری bāhri;
 —, کافه "تجملات بحرییه *s.*, —,
 بحرییه bāhriyyé - tējēmmulāti -
 بحرییه bāhriyyé - tūfēnkjīssi;
 نوش پوتقال bōsh-pūtkal.
 Mariner, *s.* کیمچی ghēmījī.
 Maritime, *a.* ساحلی sāhīlī; بحری bāhri.
 Mark, *s.* چیزی chīzī, اشارت ishāret,
 تمغا nīshān; اثر èsser; نشان
 (dāmgha); نشان shākhss; شخص
 nīshān, هدف hēdef; —, *v.n.*
 چیزیمک yazmak, چیزیمک chīzimek;
 اشارت قومق *v.a.*, —, دقتا dikkāt-et;
 نشان قومق ishāret-komak, نشان قومق
 nīshān-kōmak; تمغا اورمق dāmgha-wūr-

mak; داغلاماق dāghlamak; مق
 èsser-brākmak; دقتا dikkāt
 بلو باشلو "tébēr, معتبر —, of
 bāshli, متعارف mùta'ārif, [چارشی chārshī
 mà'lūm.
 Market, *s.* بازار pazār; چارمو chārmo
 Marking-iron, *s.* داغ dāgh.
 Marmalade, *s.* رچل rèchel.
 Marque (letters of), *s.* انلق فرمانی
 kūrśānlīk-fērmāni.
 Marquee, *s.* ایکی دیرکلوچادر iki-dīrēk-
 chādīr; بیوک چادر biyuk-chādīr
 Marquess, Marquis, *s.* ثالثه بکی
 rūtbé'i-sālissé-bēghī.
 Marriage, *s.* نکاح nīkyāh, ش
 èvlēnīsh, تزوج tēzēvvuj, لاج
 izdiwāj.
 Marriageable, *a.* اوره جک èvéréjēk
 کلینلک ghēlinlik.
 Married, *a.* متاهل mùtē'èh, اولو èvli,
 کوجه ده kōjāda, منکوحه mēnkūcha
 Marrow, *s.* مغز māghz, الک ilik.
 Marry, *v.n.* اولنمک èvliemek, المق
 kārī - almak, تاهل تè'èhhul - e
 کوجه یه وارمق kōjāya - vārmak; —
v.a. المق almak, تزوج tēzēvvuj - e
 اولندیرمک èvlēndirmek, تزویج tēzvi
 et; کوجه یه ویرمک kōjāya - vērme
 نکاح nīkyāh - et, "اکد - et, عقدا
 Mars, *s.* مریخ یلدیزی mèrrīkh - yildīzī
 جنک معبودک اسمی jēnk mà'būdūn - issmī.
 Marsh, *s.* بطاق bātāk, بطاقل bātāklī
 Marshal, *s.* چاوش chāvush; earl —
 lord —, چاوش باشی chāvush - bāshī

—, سردار پایه لومی sèrdār-pàyé-
 —, v.a. ترتیباً tèrtīb-et.
 بزستان bèdisstèn, بدستان
 bèzzāsisstān; بزازستان
 bèzzāsisstān; چارشی chārshī.
 سمور (sāmūr) s-sable, s.
 عسکری hārbi; حربی a.
 دیوان حرب court —, دیوان
 حربی-harb.
 شهید shèhīd. s.
 شهادت shèhādèt, s.
 شهید shèhīdlik. [غریب ghārīb.
 عجیب “ājīb (“ājā’ib), a.
 مذكر mùzèkkar, a.
 دیوارچی tashji; طاشچی s.
 تاشچی.
 طاش دیوار tash - dīwār; s.
 دیوارچیلک tashjīlik; طاشچی
 دیوارچی.
 یغین jūrm; جرم hājim, s.
 طابور kyùmé; کومه tōp, طوب
 قتلکیرک بادراقی fèvz; فوج
 طوباً v.a. —, طوبی
 یغمت yīghmak. —, et;
 قتل عام kàtli-“āmm; s.
 قتل kàtli-et, قیرمق kīrmak, a.
 پارالمک (pārāla-
 mak), قالین (qālīn, اغر) aghir,
 قونت kùnt, متین mètīn, a.
 ستون sūtūn, دیرک dīrèk, s.
 کولکن اغاجنک یمشی yamūd;
 یغمتی ghājīning - yèmishi; top
 غایبه چوغی ghābiya-chībūghu;
 بابافنوغی bābā-
 fīngo-chībūghu. —, top-gallant

Master, s. افندی èfèndi; اغا agha;
 استاد ùsstād (ùssta); خوجه khòja;
 غالب mù“àllim; ضابط zābit;
 معلم ghālib; کمی رئیس ghèmi - rē’issi,
 قبودان kàpudān (kàptan); —, v.a.
 حقندن کلمک hākkindan - ghèlmek,
 استادالی ghālib-òl; — hand,
 استادالی ùsstād-èli; — key,
 تام اناختار tām-
 ànakhtār; — of the Horse,
 میر اخور mīrī-àkhòr (èmrahòr).

Masterpiece, s. استادایشی ùsstād-ishi.

Mastic, s. ماستکی māsstaki, ساقز sākiz;
 معجون mà“jūn.

Mat, s. حصیر hāssir; —, v.n. بربرینه
 یاپشمتق bìr - bìrina - yāpishmak,
 کچه لیمک kèchélènmek.

Match, s. کبریت kibrit; عین èsh,
 اش èsh, اقران kyùfv, کفو kyùfv,
 مثل mīssl, “āyn, باش bāsh,
 ارکد داش àrkadash, باش
 àkrān, مساوی mùssāvi;
 برابر bìr - bìrīnā - yāpishmak,
 چیقشه جق chīkishir, چیقشور
 chīkishajak, حقندن کلور
 hākkindan-ghèlir; التده قالمز
 àltda - kàlmāz, اشاغی قالمز
 àshāghī - kàlmāz; تروج
 tèzèvvuj; —, v.n. براو bìr-òl;
 برابر bìr - bìrīnā - yāpishmak,
 اش او bērābēr - ghītmek,
 اش بولمق èsh - bùlmak;
 —, v.a. اش بولمق èsh-òl;
 اش ارامق èsh - àramak;
 اش یوق دیو èshi - yòk - dèyu -
 iddi“ā - et, اش ادعا
 èshi - yòk - dèyu -
 mèydāna - kòmak.

Matchless, a. بینظیر bī-nāzīr.

Mate, s. ارکد داش àrkadash;
 اش èsh; یازجی yāzjī;
 ملازم mùlāzīm; یماق yāmaq;
 مات mat; شاهمات shāhmāt.

Material, *a.* هیولانی *jissmānī*, جسمانی *jissmānī*,
 بهیولانی *hèyyūlānī*; کلی *kyūllī*, خیلی *khāyilī*,
 قماش *s.* —, چوق *chòk*, "عظیم"
azīm, خرج *kèressté*, کمرسته *kùmlāsh*;
 لوازمات *s. pl.* —, *khàrj*; انقاض (old) *ènkāz*.

Maternal, *a.* مادانه *mādérānē*; انا
 طرفندن *āna-tārafindan*.

Mathematical, *a.* هندسی *hèndéssi*.

Mathematician, *s.* مهندس *mùhèndiss*,
 اهل هندسه *èhli-hèndéssé*.

Mathematics, *s. pl.* هندسه *hèndéssé*;
 علوم ریاضیه *ùlūmi-riyāziyyé*.

Matrimony, *s.* ازدواج *izdivāj*, تزوج *tè-*
zèvvuj; نکاح *nikyāh*.

Matron, *s.* ثیب *sèyyib*, ثیبه *sèyyibé*,
 قاری *kāri*; کتخدا قدین *(kyāya)-kādīn*.

Matter, *s.* هیولا *hèyyūlā*; جسم *jissm*;
 ماده *māddé (māddé)*; خصوص *khū-*
ssūss, امر *èmr (pl.* کیفیت *kèyfiyyèt*,
 مصلحت *māss-* (pl. *ùmūr*), ایش *ish*,
 ایرک *iring*; حراحت *jèrāhāt*,
 چپاق *chəpak*; ضرر *zàrar*, بأس *bè'ss*;
 ضرری او *zàrari-òl*; *no —!*
 ضرری یوق *zàrar-yòk*, بأس یوق *bè'ss-yòk*;
 ضرری یوق —, *that does not*
 ضرری یوق *zàrari-yòk*; *what is the —?*
 نه وار *nè-vār*, مصلحت نه ایمش
māsslahāt-nè-imish (or dir).

Mattock, *s.* قازمه *kāzma*.

Mattress, *s.* مندر *mīndar*; شلته *shilté*.

Mature, *a.* یتمش *yètmish*, اولمش *òlmush*,
 یرشمش *yèrishmish*, یتشمش *yètishmish*,
 کماله وارمش *kēmāla-vār-*
 کمال بولمش *kēmāl-bòlmush*,

یتمی *kìwām-bòlmush*, قوام بولمش
 بولمش *kārārini - bòlmush*; شش
 اولمق *òlmush*; —, *v.n.* اولمق
 کماله وارمق *kēmāla - vārmak*;
 قرار لاشدرمق *kārārlāshdirm*
 تکمیل *tèkmil - et*, کتورمک
kìwāma-ghètirmek.

Maturity, *s.* قوام *kìwām*, قرار *kārār*;
 بلوغ *bùlūgh*; کمال *kēmāl*;
 تکمیل *inkizā*.

Maxim, *s.* قاعده *kā'idé*, قانون *kānū*
 ضرب مثل *zàrbi - mēssèl*, ضوع
mèvzū. [Gramm.]

May, *s.* مایس *māyiss*; —, *v. aux.* S

Mayor, *s.* عیان باشی *āyān-bāshi*.

Me, *p.* بنی *bèni*; بکا *bānga*.

Meadow, *s.* چایر *chāyr*.

Meal, *s.* اون *ūn*, دقیق *dākīk*; مک
 یون *or* اوین *tā'am*, طعام *yèmek*,
 اوکون *òghun*, *or* *àyun*.

Mean, *a.* اورتی *òrta*; وسطی *vāssātī*;
 خسیس *khāssīs*; دنی *dènī*; *alchāk*,
 لایق سز *lāyiksī*; *tāmā'kyār*; طمعکار
 وسط *vāssāt*, فنا *fēnā*; —, *s.*
 اورتی *òrta*; —, *v.a.* دیمک استمک *dèmek*;
 دیمک *dèmek*; عناسی *isstémek*;
 مراد ایتمک *mùrād*; *nāssi-òl* ما
 قورمق *kūr* —, *tāssmīm-et*, تصمیم
 نیتا *nīyyèt-et*, *mak*.

Meaning, *s.* معنا *mā'nā*; مراد *mùrād*.

Meanness, *s.* دونلق *dūnluk*; لمعکارک
 فقیرلق *fākīrlīk*; *tāmā'kyārlik*.

Means, *s.* واسطه *vāssita*, وساطت
 قدرت *kùdrèt*, اقتدار *iktidār*;
 اقچه *akcha*, (para) پاره

Meanwhile, *ad.* اول اراتق (ò)-
 دیرایکن dèr-ikèn.
 Medium, *s. pl.* قزاموق *or* قزامق kizāmuk.
 Medlar, *s.* اولچک àlchu; اولچك àlchek;
 ذراع àrshim, اندازه èndāzē, وزن (of poetry) تدبیر tēdbīr;
 —, *v.n.* كلك ghèlmek, اولچمك àlchussun-
 etmek, كوشت làhm, لحم èt, ات s. s.
 طعام tà“ām, يملك yèmek, معرفت èhli-hirfèt, اهل èhli-sàn“àt.
 علم جرائق ilmi-jèrranics, *s. pl.* چرخلر çàrkh, چرخ چرخلر
 معرفت mà“àt, آلات àlāt, مداخله mādākhala-et.
 ارابه kārishmak, قارشتمق kārishmak, *v.n.* مداخله
 تواسطه tàwāssut, توسط tàwāssut, *s.* [sut-et].
 واسطه mùtawāssit, متوسط mediator, *s.* واسطه
 wāssita.
 Medical, *a.* طبي tıbbī; — attendant, هكیم
 hèkim, طبیب tàbīb; — attendance, هكیملك خدمتی
 hèkimlik-khıdméti, هكیمك باقمسی hèkiming-
 khaması.
 Medicine, *s.* علاج “ilāj, دوا dēwā.
 Mentate, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, مطالعه mùtā-
 è-et; مراقبه mùrākaba-et.

Mediterranean, Mediterranean Sea, *s.* اق دکر
 ak-dèngiz.
 Medium, *s.* واسطه wāssita.
 Medlar, *s.* موشمله mùshmula.
 Meed, *s.* مكافات mùsstahakk, مكافات
 mùkyāfat; مجازات mùjāzāt.
 Meek, *a.* مظلوم màzlūm, حلیم hālīm.
 Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لایق lāyik,
 قارشتمق jūssbān; —, *v.n.* طویلانمق
 kāvushmak, تلاقی tēlāki-et; طویلانمق
 tòplanmak, جمع او jēm“-òl, برارایه
 بیر-àraya-ghèlmek; —, *v.a.* ملاقات
 rāsst-ghèlmek, راست كلك mùlākāt-et;
 — one another, بولوشتمق bülushmak.
 Meeting, *s.* ملاقات mùlākāt; مجلس
 mèjliss, جمعیت jēm“ıyyèt; جماعت
 jēmā“àt; ملتقى mùltakà; — house, مسجد
 mēssjid, جامع jāmi“, معبد mà“bēd.
 Melancholy, *s.* غم ghāmm, كدر kēdər;
 مغمووم kārā-sēvdā; —, *a.* صیقندیلو
 màghmūm, مکدر mùkēddər; فنا fēna.
 Mellow, *a.* اولمش òlmush.
 Melodious, *a.* طاتلو tàtlı.
 Melody, *s.* ترانه tērānē; نغمه nāghma.
 Melon, *s.* قاریوز kārpuz; (musk) قاون
 kāvun.
 Melt, *v.n.* اریمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك
 èritmek, اذابه izābē-et.
 Member, *s.* عضو “üzv (pl. اعضا à“zā).
 Membership, *s.* اعضالق à“zālik.
 Membrane, *s.* زار zār, دریجك dèrijik.
 Memoir, *s.* تذکره tèzkéré; لایحه lā“ıha.

Memorable, *a.* مشهور *mèshhūr*.

Memorandum-book, *s.* مَجْمَعَة *mèjma* "a,
أحمتق دفترى *àhmàk-dèftéri*.

Memorial, *s.* عريضة *àrzihāl*, عرض حال
"àrīza; اثر *bèrghyùzār*; برگذار *èsskr*.

Memory, *s.* قوت حافظه *kùvvèti-hāfiza*;
ذهن *zihn*, خاطر *khātir*, عقل *àkl*;
in — of, نامنى ابقانیتيله *nāmina*, نامنه
nāmini-ibkā-niyyètīla; within the —
of, عقلنه کلمک اوزره *àklina-ghèlmek-*
-ùzéré, وقتنده *wàktinda*.

Menace, *s.* قولاً خافه *kòrkū*, قورقو *kàvlan-*
ikhāfé, فعلاً خافه *fi"lan-ikhāfé*; —,
v.a. قورقتمق *kòrkutmak*; اخافه ا
ikhāfé-et; لسان حال ايله اخافه ا
hāl-ila-ikhāfé-et.

Menagerie, *s.* ارسلانخانه *àrsalankhānē*.

Mend, *v.n.* ايولشمك *iyi-òl*, ايواو *iyi-*
lèshmek, ايولكه يوزطومتق *iyiligha-yùz-*
tùtmak; اصلاح اولتمق *isslāh-òlunmak*;
—, *v.a.* اصلاح *isslāh-et*; تعمیرا *tà"*
mīr-et, ترمیم *tèrmīm-et*.

Mendacious, *a.* يالانجى *yàlanji*.

Mendacity, *s.* يالانجىلىق *yàlanjilik*.

Mendicant, *s.* ديلنجى *dilənji*.

Mendicity, *s.* ديلنجىلىك *dilənjilik*.

Menses, *s. pl.* عادت *ādet*, اى باشى
ày-bàshi, حيض *hàyz*.

Mensuration, *s.* علم مساحه *ilmi-*
-mèssāha.

Mental, *a.* عقلى *àklī*, ذهنى *zihni*.

Mention, *s.* ذكر *zìkr*, لقردى *làkirdi*; —,
make — of, *v.a.* اكمق *angmak*,
اغزه المق *aghza-àlmak*, ذكرا *zìkr-et*,

لقرديسى *kāla-àlmak*, قاله المق
dissini-et. [nàssīk]

Mentor, *s.* خواجه *khòja*; حاجبى

Mercantile, *a.* تجارى *tùjjārī*, تجاره
تعلق *tùjjāra - mùta"àllik*, متعلق
tijārèta-mùta"àllik.

Mercenary, *a.* دست و بخشش املنده اولان
ùjrèt-vè - bākshish - èmelindē - òl-
—, *s.* اجرتلو خدمتكار *ùjrètlu-hizmet-*
kyār; اجرت ايچون خدمت ايدن
yàlingiz-ùjrèt-ichin-hizmet-èden.

Merchandise, *s.* مال *māl* (pl. مال
èmwāl), امته *màt"à* (pl. امته *èmta"*

Merchant, *s.* بازرگان *bàzirghyān* (به
ghèn), تاجر *tājir* (pl. تجار *tùj-*
generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجاركميسى *tùjz-*
-ghèmissi, بازرگان تكنهسى *bà-*
ghyān-tèknèssi.

Merciful, *a.* مرحمتلو *mèrhàmetli*, شفق
rè'fèti, شفقتلو *shèfakàtli*; the Merciful
(God) *Rāhmān*; the Most Merciful
(God) *Rahīm*.

Mercury, *s.* (metal) جيوه *jīwa*, بق
zībàk; (planet) عطارد *ùtārid*.

Mercy, *s.* مرحمت *mèrhàmet*, شفقت
shèfakàt, رأفت *rè'fèt*; (of God the
blessed) رحمت *rāhmèt*.

Mere, *a.* قورو *kùru*, ساده *sādē*, الت
sàlt, يالكز *yàlŋgiz*.

Meridian, *s.* دائرة نصف نهار *dā'iré-*
-nèssfi-nihār; — altitude, ايت
ghāyèti-irtifā".

Meridional, *a.* جنوبى *jènūbī*.

Merit, *s.* استحقاق *isstihkāk*, باقت

هنر *hùner*, *èhliyyèt* اهلیت
 فضیلت *fazīlèt*; —, *v.a.*
 سزا او *sèzā-*
 شایان او *shāyèssté-òl*,
 جسیان او *jùssbān - òl*;
 تحصیل *tàhsīl-et.*
 مستحسن *sèwāb*; ثواب
 کیفی *kèyfi.* [کیفو *kèyfi.*
 کیف *fērāh*, فراج *ahèn*, شن
 کوز *ghyàz.*
 برابریمک *mùrdārlik*, مردارلق
 برابریمک *bèrābèr-yèmèk-yèyan-tākīm*;
 برابریمک *bèrābèr-yèmek.*
 پیام *pèyām*, خبر *khāber*,
 امر *èmr.* *spāriah*,
 پیامبر *pèyām-*
 تاتار *tātār*, پیامبر *pèyāmress*;
 ساعی *sā"i.* *kāssid*, قاصد *ūlak*;
 حضرت مسیح *Hāzrèti-*
 معنی *mà"dèn.* [-*Mèssih.*
 علم حکمت *"ilmi-*
 ترتیب *ùssūl*, اصول *yòl*, یول
 تقریب *tākrib.*
 نظاملو *mùntazām*; منتظم
 اصول ایله *ùssūl-ila.*
 وزن *vwèzn.*
 پایتخت *pāyi-tākht*, مرکز
 حکومت *mèrkèzi-hùkyūmèt.*
 یکتا *dynāk*; اویناق
 جسر *jèssūr.*
 صرہ اخورلر *sirà-akhorler.*
 وخیم بخار *vwākīm-bùkhār.*
 خردبین *khùrdabīn.*

اورتہ *òrta*, یاری *yāri*, *a.* Mid,
 گوندزاورتہسی *ghyùnduz-*
 نصفنہار *nissfi-nihār.* -*òrtassi*,
 اورتہیری *òrta*, اورتہ *òrta-*
 میان *bèl*, بل *vāssat*; وسط *-yèri*,
 قرون متوسطہ *kūrūn-*
 اورتا یشلو *mùtéwāssité*; — *aged*,
 اورتہ یشلو *òrta-yashli.*
 شوپلہ بویلہ *òrta*; اورتہ *a.* Middling,
 نہ پک ایو نہ پک فنا *shàylé-bàylé,*
 نہ پک-یو نہ پک-فنا *-pèk-iyi-nè-pèk-fèna.*
 ملازم ثانسی *mùlāzim-sānissi.* Midshipman, *s.*
 ارا *àra*, وسط *vāssat*, اورتہ *òrta*, *s.* Midst,
 مابین *mābèyn*, میانہ *mèyāné*,
 یاز اورتاسی *yāz-òrtassi.* Midsummer, *s.*
 ابہ *èbè.* Midwife, *s.*
 ابہ لک *èbèlik.* Midwifery, *s.*
 چہرہ *chèhrè*, قیافت *kīyāfèt*,
 سیمہ *sīmā.* Mien, *s.*
 قدرت *kùdrèt*, قوت *kùvvèt*, *s.* Might,
 مکت *mīknèt*, زور *iktidār*, اقتدار
zòr; —, *v. aux.* See Grammar.
 مکتلو *kùdrètli*, قدرتلو *a.* Mighty,
 صاحب اقتدار *sāhib-iktidār*;
 کلیتو *kyùllīyyètli*, بیوک *bùyuk*,
 کلی *kyùllī.*
 محبت چچکی *māhà-*
 محبت *bbèt-chìchèghi.* Mignonette, *s.*
 کوچمک *ghyùchmek.* Migrate, *v.n.*
 کوچ *ghyùch.* Migration, *s.*
 کوچبہ *ghyùchébé.* Migratory, *a.*
 ملایم *mùlāyim*, یواش *yāwāsh*, *a.* Mild,
 طاتلو *tātli.*
 کوف *kyùf.* Mildew, *s.* کف *or*

Mildness, *s.* يواشلق yàwāshlik;
ملايمت mùlāyémèt.
Mile, *s.* ميل mīl. ["āsakéri.
Military, *a.* حربيه hārbī, عسكرى
Militia, *s.* رديف عسكرى rēdīf-"āsakéri.
Milk, *s.* سوت sūt.
Milkman, *s.* سوتجى sūtji.
Milkwoman, *s.* سوتجى قارى sūtji-kāri.
Mill, *s.* دكرمن dèghirmèn; rolling —,
ال دكرمنى, hand —, هاده hādéd;
èl-dèghirméni.
Miller, *s.* دكرمنجى dèghirmènji.
Millet, *s.* دارى dāri.
Milliner, *s.* قارى شاپقه جيسى kāri.
Million, *s.* مليون mīliōn. [shāpkājissi.
Millionaire, *s.* پك زنكين ادم pèk-zèn-
ghin-ādam.
Mimick, *s.* مقلد mùkallid; —, *a.* تقليد
tàklid, ياپمه bèngzètma, بگزتمه
—, *v.a.* تقليدا tàklid-et.
Mimicry, *s.* تقليد tàklid.
Mince, *s.* قيمه kiyma; —, *v.a.* قيمتى
kiymak; — meat, قيمه kiyma; it
won't do to mince matters, نزاكت
nezākèt-wākti-dighil.
Mind, *s.* عقل "akl, ذهن zihn; افكار
èfkyār; هوس hàvess, رغبت rāghbèt,
استك istek; —, *v.a.* قيذا kāyd-et,
وظيفه ايدنمك wāziffè-èdinmek; —,
v.a. باقمى bākmak, كوزتمك ghyāz-
ètnek, دكله مك dikkāt-èt;
dīnglémek (dīnémek); I have a —
to . . . , عقلمه كليور "aklima-ghè-
liyor, همان ايدنه جكم كليور hēmān-
èdējégim-ghèliyor; I don't — that,

اوراسى وظيفه مدده دكل òrassi-wā
èmda-dighil; all of one —, بى
هپ-بىر-èfkyārda; to bear
—, عقلمه طومتقى "aklida-tùtm
—, عقلمه صقلامتقى "aklida-sāklam
اونوتمامتقى ùnùtmamak.
Mindful, *a.* اخباردار khāb
dār, انتباه اوزره intibāh-üzérē; to
—, باقمى bākmak, دقتا dikkāt-
اونوتمامتقى ùnùtmamak; اولمامتقى
ghāfil-òlmamak.
Mine, *p.* بنم bènīm; بنمكى bènīm
bènimkilar; —, *s.* بن
mā"den; لغم làghim; —, لغم
làghimlamak. [làghim
Miner, *s.* معدنجى mā"denji;
Mineral, *a.* معدنى mā"denī; —,
فلز fill, طاش tash, معدن mā"den,
— water, معدن صوبى mā"deni-
sūyū.
Mingle, *v.a.* قارشمتقى kārishma
ikhtilāt-et; —, *v.a.* قارشمتقى
kārishdirmak, قارشدرمتقى kārishdirmak,
خلط ا khālt-et, مزجا mēzj-et.
Minister, *s.* خدمتكار khidmetkar
(hiz-), عبد "abd, خادم khādim, ر
nūkr; (of state) وكلا دن برى vūl
lādan-biri, ناظر nāzir, وكيل vèk
(foreign —) ايلچى èlchi, سفير sèfī
(of religion) پاپاس pāpass, سام
imām, خنجام khākhām; —, *v.*
خدمتتقى khidmet-et; باقمى bā-
mak; حوائجنى ويرمك hāwā'ijū-
vèrmek.
Ministry, *s.* خدمت khidmet, بوديت

نظارت vèkyālèt; وكالت vèkyālèt;
 وکلا طاقمی vùkélā-tākimi;
 امامت imāmèt, پاسبان pāpasslik,
 کھاکھاملیک khākhāmlīk.
 صبی sàbī, چو جوق chòjuk;
 ادنی jùz'ī, جزئی a. —, ا. —;
 اناتولی ànādolī, Asia —;
 چو جوقلوق chòjukluk, سبیت sàbāvèt,
 طفولیت tūfūlīyyèt;
 مطرب mūtrib, مطربلیک mūtriblik;
 نعنه (herb), and peppermint,
 نعناع or نعنع or نعناع (nānē); (for
 zārb-khānē) ضربخانه;
 دقیقہ dākīka; (paper) دقیق dākīk,
 اینجه inja; — down, یازمت یازمت
 یازمت yāzmet, ضبطا zābt-et;
 تفصیلات tāfsilāt;
 کرامت mū'jizé; معجزه mū'jizé;
 کھاریک khārīk; خارق العاده; غریب
 ghārīb. [—'ādé.
 چامور chāmūr; mired, a. چامور
 chāmūra-bātmīsh.
 جام jān, آیینه āyiné;
 فراح fērāh, کیف kēyf;
 انبساط inbissāt, شادمانی
 shādmānī.
 تنفر ایسن tēnfer-āyēn;
 اکلش یا کلش یاکلش
 yā-āklīsh;
 اکلش یا کلش یاکلش
 yā-āklīsh.

Misbehave, v.n. یرامزلوق yāramāzlik-et.
 Misbehaviour, s. یرامزلوق yāramāzlik.
 Misbeliever, s. ایمانسیز imān-siz,
 کافر kyāfir, کاور ghyāwur.
 یاکلش یا کلش یاکلش
 yā-āklīsh; حساب حساب
 yānīsh-hissāb-et. [hissāb.
 یاکلش یا کلش حساب
 yānīsh-hissāb-et.
 چو جوق دوشرمسی
 chòjuk-dūshurmēssi,
 اسقاط جنین isskāti-jīnīn.
 چو جوق دوشرمک
 chòjuk-dūshurmek;
 یاکلش یا کلش کتمک
 yāngīlīsh-ghītmeq
 (yānīsh), غائب او
 ghā'ib-òl;
 بوشه چیتمک
 bōsha-chīkmeq.
 متنوع mütēnēvvi.
 یرامزلوق yāramāzlik;
 زیانکاریک ziyānkyārlik,
 خسارت khāssārèt.
 یراماز yāramāz.
 یرامزلوق yāramāzlik.
 یاکلش یا کلش
 yānīsh.
 سو حرکت sū'hārēkèt.
 جنحه jūnha.
 یرامزلوق ویرمک
 yānīsh-sāghlik-vērmek.
 خسیس khāssīs, جمری jīmri,
 طمعکار tāma'kyār,
 پنتی pīnti.
 دوشگون dūshkyun,
 پریشان pērīshān,
 فقیر fākīr, محنتکش
 mīhnet-kēsh,
 دردمند dèrdmēnd;
 پک فنا pēk-fēna,
 بوق bōq, کھابیس khābīs;
 مسکین mīsskīn.
 درد dērd, محنت mīhnet,
 سیقندی sīkindī, بلا bēlā;
 جفا jēfā, ازیت āzīyyèt.

Misfortune, *s.* قضا *kazā*, بلا *bēlā*,
 فلاکت *fēlākēt*, داهییه *dāhiyyē*;
 —, *s. pl.* دوشکونلک *dūshyanluk*,
 نکبت *nikbēt*. [-hūkyūmēt-ēt.
 Misgovern, *v.a.* یولسز حکومت ا *yōlsiz-*
 Misgovernment, *s.* یولسز حکومت *yōl-*
 Mishap, *s.* قضا *kazā*. [siz-hūkyūmēt.
 Misinform, *v.a.* یاکلش خبر ویرمک *yān-*
ish-khābēr-vērmek.
 Mislead, *v.a.* الداتمق *ldatmak*;
 یانگولتمق *yāngūltmak*, اغفال ا *ighfāl-et*.
 Misrepresent, *v.a.* یاکلش اکلتمق *yān-*
ish-ēnnatmak.
 Miss, *s.* قیز *kız*, خانم قیز *hānim-kız*,
 خانم *hānim*; —, *v.a.* اورمامق *wūr-*
mamak, اصابت ایتمامک *issābet-*
ētmamek; اتلمق *atlamak*; قصورا
kūssūr-et; آرامق *aramak*; —fire,
 اتش المامق *atēsh-*
almamak; do not — coming,
 صاقن کلما مزک ایتمه *sākin-ghēlma-*
māzlik-ētma; I must not — seeing,
 البته کوره جکم *ēlbētta-ghyārējéghim*
 (or کورمولویم *ghyārmāliyim*).
 Missile, *s.* جسم مرمی *jissmi-mērmī*.
 Missing, *a.* غائب *ghā'ib*.
 Mission, *s.* مأموریت *mē'mūrīyyēt*,
 ایلچیلک *ilchilik* (hiz-); خدمت
khidmēt; سفارت *sēfārēt*; سفارت
 نامی دینه *sēfāret-tākimi*; دعوت
 ضمننده اختیار اولنان پاپاس
 ایلچیلکی *nāssi-dīna-dā"vet-zimnīn-*
da-ikhtiyār-ōlunan-pāpass-ēlchiligāi;
 پاپاسلر سفارتی *pāpasslar-sēfāreti*.
 Missionary, *s.* نامی دینه دعوت ایچون

کوندریلان پاپاس *nāssi-dīna-dā-*
ichin-ghyāndérilēn-pāpass.
 Missive, *s.* مکتوب *mēktūb*, نرسه
tēzkéré, نامه *nāmē*, پوسلا *pūssla*.
 Misspell, *v.a.* س امله یازمق *yān-*
ish-īmā-īla-yāzmaq.
 Misspelt, *a.* س امله یازلمش *yān-*
ish-īmā-īla-yāzilmish.
 Misstatement, *s.* یاکلش افاده *yān-*
ish-īfādē; یالان *yālan*.
 Mist, *s.* دومان *dūmān*, سیس *siss*.
 Mistake, *s.* یانگولش *yāngūlish* (*yāni-*
sh), سهو *sēhv*, خطا *khātā*; —, to be
 taken, *v.a.* یانگولتمق *yāngūltmak*,
 سهو-ت *sēhv-et*, خطا ا *khātā-et*; —,
 بشکارسینه بکرتمک *bāshkarsina-bē-*
ketmek.
 Mistaken, *a.* یانگولش *yān-*
ish. [zetm
 Mister, *s.* اغا *āghā*; افندی *ēfēndi*.
 Mistranslation, *s.* یانگولش ترجمه *yān-*
ish-tērjumē.
 Mistress, *s.* خانم *hānim*, افندی *ēfēn-*
di, مادام *mādam*, قوقونه *kōkōna*,
 اوطلتی *ōdali*, معشوقه *mā"shūka*,
 مخصوص روسی *mākhsūss-* (drossp
 (ūssta) استاد قاری *zāniyyē*; زانیه
zāniyyē; اوسته *ūssta*; کالفا *kālfā*.
 Mistrust, *s.* عدم امنیت *ādēmi-ēmni-*
yēt, شبهه *shūbhē*; —, *v.a.* بها
shūbhē-et. [(yānish)-(ānnamak
 Misunderstand, *v.a.* اکلش اکلتمق
 Misunderstanding, *s.* کلش اکلتمق
yānish-ānnamaklik; بوزشلق *bōzush-*
luk. [tākhfīf-ē
 Mitigate, *v.a.* خفیفلمک *khāfīfltmek*.
 Mitigation, *s.* تخفیف *tākhfīf*.

اختلاطاً *kārishmek*; قارشتمق *kārish-*
 -et; —, *v.a.* قارشدرتمق *kārish-*
 -mek.
 قارشتمق شی *kārishik-shèy*,
 ترکیب *tèrkīb*; شربت *shèrbèt*.
 قونطره مجانه *kòntra-màjāna*.
 انین *āh*, اد *ingilti*, ایکنتی *ingilti*.
 اد چکملک *āghān*; —, *v.n.* فغان *fīghān*.
 ایکنتمک *inglémek*, ایکنتمک *inglémek*.
 خندق *(hèndek)*.
 ایاقلمش خلق غلبه لغی *ayak-*
 -ish - khalk - (*kālabālighi*); *v.a.*
 خلق چویروب بد معنی *khalk-*
 -turup-bèd-mè "āmélé-et.
 یاپمه *yāpma*, تقلید *tāklīd*,
 یالانجی *yālānji*; *v.a.* ذوقلمک *zèvk-*
 -mek, استیزه *istihzā-et*, استیزه *istihzā-*
 -mek; چویروب *māsskharaya-chèvirnek*;
 تقلید *tāklīd-et*.
 مسخره لقی *māsskharalik*.
 اورنگ *ārnek*, مودل *mòdèl*,
 نمونه *nū-nè*; قالب *kālib*, رسم *rèssm*.
 مثال *mīssāl*.
 خفیف *mū "tèdīl*; معتدل *mū "tèdīl*.
 ملایم *mūlāyim*, یواش *yāwāsh*;
 قرارنده *yòlunda*, یولنده *insāfi*,
 قرارندن زیاده یمازا چمز *qārānda*;
 قرارندن زیاده یمازا چمز *qārānda-ziyādè-yemāz-īchmāz*; —,
 ازالمق *āzalmak*, انمک *ēnmek*.
 کالمق *kālmak*, کسilmek *kèssilmek*;
 خفیفلمک *khāfīflèshmek*; —, *v.a.*
 تسکین *tèsskīn-et*, تدبیر *tā "dīl-et*,
 تخفیف *tākhfīf-et*.
 اولدقجه *òldùkjè*. [*sābr.*]
 اعتدال *i "tidāl*; صبر *isbār*.

Modern, *a.* یکی *yèngi*, یکی *yèngi-*
 -üssül; متأخر *dàhà-sòngra*,
 متأخر *mùta 'àkhkhir*; moderns, *s. pl.*
 یکی زمان *mùta 'àkhkhirin*,
 یکی زمان *yèngi-zāmān-ādamları*.
 Modest, *a.* محبوب *māhjūb*; ادیب *ādīb*;
 عقیفه *èhli-pèrdè*, عقیفه *"āfīfè*.
 Modesty, *s.* حجاب *hijāb*, ادب *èdeb*;
 عصمت *"issmèt*, عصمت *"iffèt*.
 Modification, *s.* تبدیل جزئی *tèbdīl-*
 -jüz 'ī.
 Modify, *v.a.* بر از تبدیل *bīr-āz-tèbdīl-èt*.
 Mogul, *s.* مغل *mughul*. [اسلام *isslām*.]
 Mohammedan, *a.* اسلامی *isslāmī*; —, *s.*
 Moist, *a.* نملو *nèmlī*, رطوبتلو *rütübètlī*;
 — sugar, خام شکر *khām-shèker*.
 Moisture, *s.* رطوبت *rütübèt*.
 Mole, *s.* کوستبک *kyūsstébèk*; (pier)
 اسکله *isskèlè*, ریختیم *rīkhtim*; (on
 the skin) بن *bèn* or بک *bèng*.
 Molest, *v.a.* ساتاشتمق *èziyyèt-et*,
 ساتاشتمق *sātashmak*, ایلمشتمک *ilishmek*,
 قارشتمق *kārishmak*, رنجش *rènjish-*
 -et, رنجیده *rènjidè-et*.
 Molestation, *s.* رنجش *rènjish*.
 Moment, *s.* آن *ān*, لحظه *lāhza*; اهمیت *èhèmmiyyèt*.
 Momentaneous, *a.* آن واحد سور سورمز *āni-wāhid-sūrkr-sūrmāz*.
 Momentous, *a.* مهم *mūhimm*.
 Monarch, *s.* پادشاه *pādishāh*.
 Monarchy, *s.* پادشاهلیق *pādishāhlik*.
 Monastery, *s.* مناسطیر (or مناستر) *mānasstīr*,
 دیر *dèyr*.

Monday, *s.* بازاررتسی pàzàr-èrtéssi,
یکشنبه yèkshènbih, یوم‌آحد yèvmi-
-àhàd.

Money, *s.* نقد (pàra) پارە, اقچە akcha,
نقد nàkd; ready —, پیشین‌پارە (pèshin-
-pàra); — changer, صراف sàrrāf
(sàraf).

Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.

Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار inhissār,
یدواحداصولی yèdi-wāhid-ùssūlu.

Monosyllable, *s.* برهجالو کلمه bir-hèjāli-
kèlimé.

Monotonous, *a.* ادمک جانی صیقاراولن
adamīn-jānini-sīkar-òlan.

Monsoon, *s.* موسم نام روزکارلر mòssim-
nām-rūzghyārler.

Monster, *s.* خبیث کمسنه khàbīss-
kīmèssné; پک بیوک نسنه pèk-
biyuk-nèssné.

Monstrous, *a.* خبیث khàbīss.

Month, *s.* شهر shèhr, ماه māh, ای ay;
calendar —, الافرانقه آبی àllafrānka-
-āyi; lunar —, عربی آبی arābī-āyi.

Monthly, *a.* ایده برکرة ayda-bir-kèrré.

Monument, *s.* برکذار bèr-
ghyüzār; طاش tāsh; بنا binā.

Moon, *s.* قمر kāmēr, ماه māh, ای ay;
new —, هلال ày-bāshī; full —, بدر bèdr.

Moonlight, Moonshine, *s.* ای‌ایدینلغی
ay-āydinlīghī, ماهتاب māhitāb,
مهتاب mèhtāb.

Moor, *s.* صحرا sàhrā; قیر kīr; (man)
عرب "arab; مغربی māghrībī.

Mop, *s.* پاپاس pāpass; —, *v.a.* س
پاپاس ایله صلک papass-ila-silmek.

Moral, *a.* صالح sālih, مستقیم mùsstakī;
معنوی mà"névī; morals, *s.* بیات
ādāb, اخلاق àkhlāk.

Morass, *s.* بتاق batak. [èdebīyy]

More, *s.* زیاده ziyāde, ده‌ها dàhà,
ده‌ها زیاده dàhà-ziyādé; no —, نه
بیرده bir-dàhà, ارتق artik, — and —,
گندکجه زیاده ghètdikje, —
-ziyādé. [vè-dàkt]

Moreover, *c.* وبرده vè-birdé, خیی

Morn, Morning, *s.* صبح sàbāh

قوشلق وقتى kùshluk-wàkti.

Morocco, *s.* سختیان sàkhtiyān; غرب
māghrib; مراکش شهری mèrākèsl
shèhiri. [èkshi-sūrètli]

Morose, *a.* ترس tèrss; خوینز khūysuz;
اکشی صورتلو èkshi-sūrètli.

Morrow, *s.* ایرته or ارته èrté, فردا
fèrdā, صبح sàbāh; to-morrow, آرین

Morsel, *s.* لقمه lōkma. [yārin]

Mortal, *a.* اوله جک yèmūt, يموت àléjek
باعث موت bā"issī, مهلك mùhlik,
—, *s.* انسان insān, بنی آدم
bèni-ādēm, بشر bèsher.

Mortality, *s.* يموتیت yèmūtīyyèt, فنا
fēnā; بشریت bèshèriyyèt, ناسوت
nāssūt; جسدفانی jèssedi-fānī; کیریم
kīrim, تلف tèlef, وفات wèfāt.

Mortar, *s.* خرج khàrj; سیوه siwa;
(artillery) هاون (hāwan).

Mortgage, *s.* استغلال isstighlāl; —, *v.a.*
استغلال isstighlāl-et. [lahū.

Mortgagee, *s.* مستغل له mùsstāghèl-

Norman, *s.* اوقاف wàkf (*pl.* اوقاف wàkf); *in* —, موقوف mèvkūf.
 Sadefji, *s.* صدفيجی کاری وقامه جی ایشی sàdefji-kyāri-vē-kākméji-lshi.
 Moscow, *s.* مسکو شهری mòsskof-shèhiri.
 Muslim, *s.* مسلم èhli-isslām.
 Muslim, *s.* مؤمن mù'min.
 Mosque, *s.* (large) جامع jāmi", (small) مسجد mèssjid.
 Rose, *s.* یوسون yòssun; — rose, یوسونلۇ yòssunlu-ghyūl.
 Part, *s.* and *ad.* چوق pèk, چوق chòk, غایت ghāyet, غایتله ghāyètlā, غایت bighāyèt; the —, انک èng, انک زیاده èng-ziyādē; for the — part, mostly, اکثریا èksəriyyā.
 Mosul, (town of) *s.* موصل mòssul.
 Eaten, *s.* پروانه pèrwānē; کوه ghyūwē; — eaten, کوهیمش ghyūwē-yēmish.
 Father, *s.* انا àna, نینه nìnē, والده wālidē, مامر māder; پوسی pòssu, قاین انا, تورطی tòrtu; wife's —, لاین-انا lāyn-àna; —, *a.* انا àna, اصل àssl; — country, اصل وطن àssl-wātan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).
 Motion, *s.* قیملدانش hàrékèt, حرکت hārəkət; تکلیف kilmādanish; عمل "amal; اشاره ishāret; اشاره ikhtār; — *v.a.* اشاره ishāret-et.
 Motionless, *a.* حرکتسز hàrékètsiz.
 Motive, *a.* محرک mūhàrrik; —, *s.* باعث sèbeb, علت "illèt, مایه bā'iss, موجب mùjib, زریعه zèrī"à, مورث mūriss.
 Motley, *a.* رنگارنگ rèngghyārènggh.

Mottled, *a.* بنگاو bènekli.
 Mould, *s.* طپراق tòprak; کف *or* کوف kyùf; قالب kālīb; —, *v.a.* پرواز kālīb - yàpmak; اویمق pèrwāz - chèkmek; چکمک òymak. [دوکلمک dèkyulmek].
 Moulder, *v.n.* چورومک chùrumek.
 Mouldiness, *s.* کف *or* کوف kyùf.
 Mouldy, *a.* کوفلو kyùflu.
 Mound, *s.* دپه (tèpé); یغین yìghin, یغینتی yìghinti.
 Mount, *s.* دپه (tèpé); —, *v.n.* چیمق chìmqak, یوکسلمک yùkselmek; —, *v.a.* اوستنه چیمق binmek, اوستنه چیمق ùsstuna-chìmqak; طاقم یایمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònātmak; — Ararat, اغری طاغی aghri-dāghi; — Carmel, کرمل طاغی kirmil-dāghi; — Hermon, جبل الشیخ jèbel-u-shèykh; — Hor, جبل هارون jèbeli-hārūn; — Lebanon, جبل لبنان jèbeli-lìbnān; — Olympus (Bithynian), درزی طاغی dūrzi-dāghi; — Sinai, جبل موسی jèbeli-mūssà. [jèbel].
 Mountain, *s.* جبل kyūh, کوه kyūh, طاغ dāgh.
 Mountaineer, *s.* طاغ اهلی آدم dāgh-èhli-àdam.
 Mounted, *a.* بنیمش bīnmish, بنیلو bīnili; اتلو àtlı, سوار sūwār; طاقملو tàkimlı, دونالو dònālı.
 Mourn, *v.n.* اغلامق aghlamak, اجیمق ajimak; ماتم یاسا, ماتم mātēm-et, یاسا yāss-et.
 Mourning, *s.* یاس yass, ماتم mātēm; کدورت kèdūrèt.

Mouse, *s.* فارة fārē, فندق صچانی fīndīk-
-sīchāni; — trap, قپان kàpan.

Moustache, *s.* بيق bìyīk.

Mouth, *s.* اغز àghiz, دهان dihān, فم
fīm; بونغاز bōghāz.

Mouthful, *s.* لقمه lōkma.

Mouthpiece, *s.* اغزلق àghizlik.

Move, *v.a.* قیملدانمق kīmīldanmaq,

طاشنمق tashin-

mak, کوچا ghyāch-et, نقل nākl-et;

اودیکشمک èv-dīghīshmek; —, *v.a.*

دورتمک kīmīldatmaq, قیملداتمق

dūrtmek, یموشاتمق tahrīk-et; تحریک ا,

ترحمایتدرمک tērāh-

hum-ètīrmek, رقتکتورمک rīkkāt-

ghètīrmek; begin to —, حرکتکلمک

hàrékēta-ghēlmek.

Movement, *s.* قیملدانش kīmīldanīsh,

حرکت hàrékēt.

Mow, *v.a.* بچمک bīchmek, طریان ایله

tīrpān-īla-bīchmek.

Mower, *s.* طریانچی tīrpānji.

Much, *a.* چوق chōk; کلی kyūllī-

-mīkdār; —, *ad.* چوق chōk, کلیاً

kyūllīyyān.

Muck, *s.* گوبره ghyūbrē, پیسلک pīsslik.

Mucus, *s.* سموک sūmuk.

Mud, *s.* چامور chāmūr.

Muddle, *v.a.* قارشدرمق kārīshdīrmak;

—, *s.* قارشقلق kārīshīklīk. [būlānīk.

Muddy, *a.* چامورلو chāmūrly; بولانق

èl-kyūrgīhi.

Mufti, *s.* مفتی mūftī.

Mug, *s.* مشربه bardak, برداق or برداق

(māshraba); چهره yuz, یوز chī
صورت (sūrāt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dūt.

Mulct, *v.a.* تجریم et. [èss

Mule, *s.* قاطر kàtir, بغل bāghl, ر

Muleteer, *s.* قاطرچی kàtirji.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lūfir; (red) ر

جان tèkir-bāligīhi, تکفور or بالفی

mērjān-bāligīhi, باربونیه bārbūn;

Multifarious, *a.* کوناگون ghyūn-ā-ghyū

Multiplication, *s.* تورهیش tūrēyīsh

چوغالش chōghālish, تکرر tèkèssu

چوغالدش chōghāldish, توردش tūrēdish,

ضرب zārb (arith.) تکیسیر tèksīr;

Multiplicity, *s.* کثرت kèssret.

Multiply, *v.a.* تورهمک tūrémek, بوغالمق

chōghālmak, تکرر tèkèssur-et; —

v.a. تورتمک tūrstmek, بوغالتمق

chōghāltmak, تکیسیر tèksīr-et; ربا

zārb-et.

Multitude, *s.* وفرت wēfrēt, شرت

kèssrēt; غلبهلق (kalābālīk), دحام

izdīhām, جمعیت jēm "iyyèt; grea

—, جمغفیر jēmī-ghāfir.

Mummy, *s.* مومیا mūmiyā.

Mumps, *s.* بونغاز بیضلرینک شیشمسی

bōghāz-bèyzlérīning-shīshmessi.

Munch, *v.a.* چینمک chīnémek.

Mundane, *a.* دنیوی dūnyēvī.

Municipality, *s.* شهر shēh'r, قصبه kāsaba;

اهالی āhālī.

Manifcence, *s.* سخاوت کلیه sākāhvēti-

-kyūllīyyē, دریای سخاوت dēryā'i-

sākāhvèt.

different, *a.* سخاوتمندى sàkhī, سخاوتمندى
 shāvetli, جومرد بىذول bèzùl, جومرد;
 nird; (gift) كلى kyùllī.
 actions, *s. pl.* لوازمات lèwāzimat.
 murder, *s.* قتل نفس بغير حق kàtlī-nèfəs-
 ā-ghāyri-hakk; —, *v.a.* اولدرمق
 hirmek, قتل تلفا tèlef-et, قتل kàtl-et,
 قاننه كيرمك tèpèlémek, تپهلمك
 haina-ghirmek. [-kàtl.
 murderer, *s.* قاتل kàtil, قاتلوقاتل kànli-
 mur, *s.* سويلنمه mürildama; سويلنمه
 swèylanma; —, *v.n.* سويلنمك
 swèylanmek, مردانمق mürildanmak.
 scale, *s.* قبات bālīk-èti, بالتقاتى
 āba-et; ميديه (fish) "āssaba; عصبه
 midiyé.
 Moscow, *s.* مسقو مملكتى mòsskof-
 -mèmlékèti. [kùvvetlu.
 secular, *a.* عضله ناك àzàlénāk; قوتلو
 mushroom, *s.* ينور اولان منتار yènir-òlan-
 -màntar. [mūssīki.
 music, *s.* موسيقى chālghī; چالغى
 musical, *a.* موسيقى يه منسوب mūsīkiyyé-
 -mènsüb.
 musician, *s.* اهل موسيقى èhli-mūsīki;
 چالغى سازنده chālghīzi; سازنده sàzèndé.
 Music-master, *s.* چالغى خواجهسى
 chālghī-khòjassi.
 Musk, *s.* مشك mīshk (mīsk); —
 melon, قاون kàwun.
 Musket, *s.* تفنك tūfènk (tūfèk); —
 proof, *a.* قورشون كچمز kūrshün-gèch-
 máz. [atmaklik-sàn"ati.
 Musketry, *s.* تفنك اتمقلى صنعتى tūfek-
 Muslin, *s.* دلبند dūlbènd (tūlbent).

Musquito, *s.* سيورى سينك sivri-sinek.
 Mussel, *s.* ميديه midiyé.
 Musselman, *s.* اهل اسلام èhli-isslām.
 مسلم muslim, مسلمان mùsslimān.
 Must, *v. aux.* see Grammar; —, *s.*
 كوف kyùf; شيرة shīra.
 Mustaches, Mustachio, *s.* بيتق bīyīk.
 Mustard, *s.* خردل khàrdal.
 Muster, *s.* يوقلمه yòklama; —, *v.a.*
 يوقلمق yòklamak, يوقلمه yòklama-et;
 يوقلمه toplamak; — roll, يوقلمه
 yòklama-dèftkri.
 Musty, *a.* كوفلو kyèflu, اكشى èkshi,
 چوروك chùruk.
 Mute, *a. and s.* دلسز dilsiz, اخرس
 àkhrèss; —, *v.n.* سىچماق sīchmak.
 Mutilate, *v.a.* بعض ييرلرينى كسمك bā"zi-
 -yèrlèrini-kèssmek.
 Mutilation, *s.* كسوب سق ايتمك kès-
 sub-sàkat-ètmeklik.
 Mutineer, *s.* زوربا "āssī, عاصى zòrbā.
 Mutiny, *s.* طغيان "issyān, عصيان
 tūghyān, زورباتى zòrbalīk; —, *v.n.*
 اياغه قالمق àyaklanmak, اياقلمق
 àyagha-kàlkmak, عصيانا "issyān-et,
 طغيانا tūghyān-et.
 Mutter, *v.n. and a.* ديش اراسنده سويلنمك
 dīsh-àrassinda-sùwèylanmek.
 Mutton, *s.* قويون اتى kòyun-èti; — chop,
 س. بريزوله brizòla.
 Mutual, *a.* مشترك mùshterèk, ايكي
 طرفدن اولان iki-tàrafdan-òlan.
 Muzzle, *s.* بورون bùrun; —,
 اغز aghz, اغزىنى باغلامق aghzini-bàghlamak.
 My, *p.* م im, im, بنم bènīm.

Myriad, *s.* بیک اون òn-bin ; بیکلر binler.

Myrrh, *s.* مر صافی mùrri-sāfī.

Myrtle, *s.* مرسین اغاجی mērsin-aghajī.

Mysterious, *a.* اگلاشلمز ànglashilmaz (ànnashilmaz), مراق ویرر mērāk-vērir ; کیزلو ghizli, صاقلو sākli, خفی khāfi, مخفی mākhfī.

Mystery, *s.* اگلاشلمز بر ماده (ànnashilmaz)-bir-māddé, معما mù“ammā, سر sīrr, (pl. اسرار èssrār), رمز rēnz (pl. رموز rēmūz).

Mystic, Mystical, *a.* مخفی bātini, مصحفی mākhfī, معنوی mā“névi, تصوفی tàssāvufī ; mystic, *s.* اهل تصوف èhli-tàssāvuf, صوفی sūfī (pl. صوفیون sūfiyyūn).

Mysticism, *s.* تصوف tàssāvuf.

Myth, *s.* مصال māsāl ; اساطیر الاولین èssātīru-'l-èvvēlin-mākūléssi.

Mythology, *s.* اساطیر الاولین èssātīru-'l-èvvēlin, اسکی زمان حکایه لری èsaki-zāmān-hikyāyēleri.

N.

Nadir, *s.* سمت قدم hàdid ; حنیض sēmti-kādem.

Nag, *s.* بارگیر (bēghir), ات at.

Nail, *s.* (natural) طرناق tūrnak ; (metal) میخ mīkh, انکسر ènksēr, چیوی chīvi, —, *v.a.* میخلامتق mīkhlāmāk, چیویلکم chivilémek.

Naked, *a.* عاری “ārī, چیپلاق chīplak, برهنه bèrèhné.

Nakedness, *s.* چیپلاقلق chīplaklik.

Namby-pamby, *a.* حویا مزاج hūyā mizāj.

Name, *s.* اسم òd, اسم ism, نام nām *v.a.* دیمک demek, تسمیه tàssmīet ; ویرمک vīrmek, اد قومتق àd-kòmāk, ویرمک vīrmek, اد طاقمتق àd-tākmāk ; tc names, سوکوب صایمتق sūghup-sāymet, بدنام bèd-nām-et.

Namely, *ad.* یعنی yā“nī ; مثلاً mēssē

Namesake, *s.* اد داش àddāsh, ام همنام hēmnām.

Nap, *s.* اویقو ūyqu ; (of cloth) حاو hāu

Nape of the neck, اکسه èngsē,

Naphtha, *s.* نفت nèft. [“ūn

Napkin, *s.* پیشگیر (pēshkir).

Naples, *s.* ناپولی nāpoli.

Narcissus, *s.* زرین قدح zērīn-kādeh, و چیجکی zēren ; trumpet —, or daffodil bōru-chīchéghi ; globe —, or daffodil Altin-tōp.

Narcotic, *s.* مخدر mùkhēddir. [yāyē-

Narrate, *v.a.* حکایه نقلā nākī-et, hikāya

Narration, Narrative, *s.* حکایه hikāya

Narrator, *s.* راوی rāvī.

Narrow, *a.* انسر, دار dàr, ènsiz.

Nasal, *a.* رونه یا خود ککزه منسوب büruné-yākhod-ghèngzē-mēnsüb.

Nasty, *a.* ردار, فنا fēna, پس pīs, mùrdār (mūn-).

Nation, *s.* قوم kām, قبیله kābilé, ملت millèt, جنس jīns. [sūt

National, *a.* ملته منسوب millèté-mēn

Native, *a.* یرلو yērlī ; طوغمه dōghma, خلیکی khilki, طبیعی tābī“ī ; — country, وطن vwātan.

vèlādèt, مولد mèvlèd,
 mèvlūd, ميلاد mīlād; the —
 mīlād; ميلاد عيسى mīlādi-
 ; to cast a —, زائجه استخراج ا,
 isstikhrāj-èt.
 khilki, خلقى "tābī" i; طبيعى tābī;
 علم حيوانات, history, جى jibillī; —
 haywānāt; — philosophy,
 hikmēti-tābī"iyyé; —
 hikmētī, حكمة hikmētī;
 اجنبى يى تبعيته قبول ا, realization, s.
 "tēbā" iyyēta-kābūl-èt; let-
 te of —, تبعيته نامه, tebā" iyyētnāmé;
 پاتنت, patēnta.
 اجنبى يى تبعيته قبول ا, realize, v.a.
 "tēbā" iyyēta-kābūl-èt.
 يىرلو كى اولمش, realized, a.
 yērli-ōlmush; يرلشمش, yērli-shmish.
 خالق, tābī"āt; طبيعت, s.
 tābīk, الله Allāh.
 هيج, hich, s.
 يرامزلىق, yāramāzlik, s.
 يرامز, yāramāz, a.
 يورك بولانمى, yūrēk-būlān-
 mī, s.
 بحرى, bāhrī, a. [massi.
 دونمايه متعلق, bāhrī, بحرى, a.
 "māyā-mūta" āllik.
 صحن (church), sāhn; (wheel)
 باشلىق, bāshlik, s.
 مويلى, mūylū, s.
 كوبك, ghyābēk, s.
 كى وقايق ايله كشت, Navigability, s.
 و كذارينك امكانى, ghēmi-vē-kāyik-
 tā-ghēsht-u-ghyūzārinin-lmkyāni.
 كشت و كذارى ممكن, Navigable, a.
 ghēsht-u-ghyūzāri-mūmkin.

Navigate, v.a. كى ايله كرمك ghēmi-
 īla-gēzmek. [sēfā'in.
 Navigation, s. علم سير سفائن "ilmi-seyri-
 Navigator, s. كى ايله كرك كمنه
 ghēmi-īla-gēzen-kimēssnē.
 Navy, s. دونما dōnanma.
 Nay, ad. يوق yōk.
 Naze, s. بورون bōrun.
 Neapolitan, a. ناپوليلو nāpolili.
 Near, a. قريب kārīb, يقين yākin,
 نزدىك nēzdik; خسيس khāssiss,
 صول, sōl, صول, tāmā"kyār; طمعكار
 sōl-tārafdaki; —, ad. همان
 ياننه, hēmēn), تقرىبا tākrībā; —, pr.
 يانينا, yānina, ياننده yāninda;
 قربنه kūr-
 bina, قربنده kūrbinda;
 نردينه nēzdina,
 نردنده nēzdinda;
 جوارينه jiwārina,
 جوارنده jiwāringa,
 حواليسنه hāwā-
 lissina, حواليسنده hāwālissinda;
 (in
 time) قرارلرندة sūlarinda,
 قرارلارندا kārārlarinda.
 Nearsighted, a. كوتاهبين kyūtāhbīn.
 Nearsightedness, s. كوتاهبينلك kyūtāhbīnlik.
 Neat, a. تميز tēmiz; كوزل ghyūzēl,
 سادە كوزل sādē-ghyūzēl; — cattle,
 صيغر مقوله سى حيوانات
 sīghir-mākū-
 lēssi-hāywānāt.
 Nebula, s. خفيف بلوط khāfif-būlut.
 Nebular, a. بلوط كى būlut-ghibi.
 Nebulosity, s. بلوطلوق būlutluluk.
 Necessaries, s.pl. حوائج ضروريه hāwā'iji-
 zārūrīyyé, لوازمات lāwāzimāt.
 Necessarily, ad. بالضرور ēlbētta,
 بالضرورة bi-'z-zārūrē.

Necessary, *a.* لازم lāzim; (very) الزم
èlzèm; —, *s.* لازمه lāzimé; كنف
kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àb-
desst-khāné. [ètdirmek.

Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك ijāb-

Necessitous, *a.* فقير mùhtāj, محتاج
fàkir, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, *s.* ضرورت ihtiyāj, احتياج
zàrūrèt; حاجت hājet.

Neck, *s.* بويون bōyun, گردن ghèrdèn,
عنق "ènk.

Neckcloth, *s.* بويون باغی bōyun-bāghī.

Necklace, *s.* قلاده ghèrdènlük, گردنک
kılādé.

Necktie, *s.* بويون باغی bōyun-bāghī.

Nectarine, *s.* تویسز شفتالو durrākī, دراقی
tùysuz-shèftāli.

Need, *s.* ضرورت ihtiyāj, احتياج
zàrūrèt, محتاج او *v.a.* حاجت
mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim; the —, ايجاب
اچمه ijābi-māsslāhat; اچمه akcha,
پاره (pàra).

Needle, *s.* سوزن sūzèn, ايگنه igñé.

Needlework, *s.* دكش dikish; ايگنه
ایشی igñé-ishi.

Needy, *a.* فقير mùhtāj, محتاج
fàkir, حاجتمند hājetmènd.

Negation, *s.* انكار inkyār; نفی nēfy.

Negative, *a.* رد نفی nēfy-èden; رد
حرف نفی nēfy-èden; —, *s.* رد ایدن
hàrfi-nēfy; —, *v.a.* رد ا rēdd-èt.

Neglect, *s.* اهمال diklātsizlik, دقتسزلیک
ihmāl; —, *v.a.* اهمال ihmāl-et,
باقمامق bākmamak.

Neglectful, *a.* اهمالجي ihmālji.

Negligence, *s.* اهمال ihmāl.

Negligent, *a.* اهمالجي ihmālji.

Negotiate, *v.a.* مکالمه mùkyālém

سؤیلهشمک sùwèylèshmek; ق

sàtmak, سورمک sürmek.

Negotiation, *s.* مکالمه mùkyālém

مباحثه mùbāha, مذاکره mùzākéré.

Negro, *s.* سیاه عرب "àrab, عرب sù-
"àrab.

Neigh, *v.a.* کشنمک kishnèmek.

Neighbour, *s.* قوکشی kòngshu (k-

shu), مجاور mùjāvīr; جار jār.

Neighbourhood, *s.* قوکشیلق kòngs-

luc; مجاورت mùjāvē

Neighbouring, *a.* یقین yàqin, ده

اولان yākında - òlan, اولان

jiwārda-òlan.

Neither, *p.* هیچ بریسی hich-birissi,

و ندده nè-ò-nè-ò; —, *ad.* نه او

nèdé, نه nè.

Nephew, *s.* یکن yèghen, برزاده

birāder-zādé, همشیره زاده hèmshī-

-zādé, قاینزاده kàyn-zādé, زاده

ènishté-zādé, باجنا خزاده bājénāl-

-zādé, &c. &c.

Neptune, *s.* نپتون یلدیزی nèptün-yıldızı

Nerve, *s.* سکیر singir, عصبه "àssab

اک-دلمار ak-dāmar; معانت mètān-

jèssārèt.

Nervous, *a.* قورقاق kòrkak; نانتلو

مètānètlī; اق طمردن عبارت اولان

dāmardan - "ibāret - òlan; طمرله

اک-دلمارلارا-موتا "àllī-

Nest, *s.* یوه yēwa, لانه lāné. [òlan

(cast) صاجمه aachma;
 داره سی جیتمش dārassi-chik-
 مصرفی جیتمش māsrafi-chik-
 قرانمق kəzanmak. —, v.a.
 اصرعان اوتی issirghān-òt;
 اغریخه دوقنمق aghirina-dò-
 ghyùjuna-
 کتتمک ghyùjuna-
 سگیر اغریسی singir-aghriisi.
 قارشیمان kārishmayan, نه
 ارکک نه دیشی nè-èrkek-nè-
 قارشیمان kārishmayan.
 بیطرفلق bītāraflik.
 محوا māv-èt.
 اصلاً assala, هیچ hich,
 اصلاً assala, هیچ hich,
 مع yiné (ghèné),
 ma "a-mā-fih.
 نو nèv; جدید jèdīd,
 یگی yèngi, نو nèv;
 تازه tāzə.
 حوادث khāber,
 خبر khāber,
 جريدة jèridé.
 تقویم ghāzeta,
 غزته ghāzeta.
 صاتان ghāzeta-
 صاتان ghāzeta-
 الت یانده کی yāndaki;
 یانده کی yāndaki;
 صکره کی sōngraki; —,
 پس sōngra, بعدہ bā "dah;
 ایرته سی کون ertéssi-
 فردامی کون ferdassi-ghyùn,
 او برکون bir-ghyùn-sōngra;
 او برکون bir-ghyùn.
 قطعاً v.a. —, بورون būrun;
 اولک دیشلریله یو اش یو اش v.a.

امرمتق ən-dishlarīla-yāvāsh-yāvāsh-
 issirmak.
 نیکو ایو iyi, کوزل ghyùzèl,
 پلک دقت tātli; مراقلو mērākli,
 ایدیچی pèk-dikkāt-èdiji.
 نیکو هجره hūjrè.
 نیکو چنتک chèntik, کدک ghèdik;
 in the very — of time,
 تمام وقتنده tāmām-wāktinda.
 نیکو برادرزاده بیرادرزاده kiz,
 &c. See Nephew.
 طمعکار khāssiss,
 خسیس khāssiss,
 طمعکار khāssiss,
 جمری jīmri.
 نیکو یاقین yākin,
 قریب kārīb,
 ازقادی nēzdik; well —,
 ازقادی az-kāldi. [shèb.
 شب lèyl, لیل lèyl,
 کجه ghyèjja,
 Night, s.
 کجه لک ghèyjalik.
 Nightgown, s.
 بلبول būlbul,
 عندلیب èndelīb (pl.
 عندل "ənādil).
 لغمجی lāghimji.
 Nightman, s.
 کابوس kyābūs.
 Nightmare, s.
 کجه لک ghèyjalik.
 Nightshirt, s.
 نیل نهری nīl-nèhri.
 Nile (river), s.
 چابک chàbik,
 تیک tètik.
 Nimble, a.
 تسعه "tiss,
 طقوز dōkuz,
 تسعه "tiss,
 نه nùh.
 Nine, a.
 اوون طقوز òn-dōkuz.
 Nineteen, a.
 تسعین "tiss in,
 طقسان dōksan.
 Ninety, a.
 قسمتق kīssmak.
 Nip, v.a.
 قساج kīssaj. [-blāhi.
 Nippers, s. pl.
 مامه باشی mēmē-
 مامه mēmē.
 Nipple, s.
 کهرچله ghyùhèrchilè.
 Nitre, s.
 مولد الکهرچله mùwèllidu-1-
 گهرچله ghyùhèrchilè.
 Nitrogen, s.

No, *ad.* یوق yòk, خیر khàyr, لا lā; —, *p.*
هیچ hich, هیچ بر hich-bir; — *matter,*
ارتق zàrar-yòk; — *more, ad.* ارتق
àrtik; فیما بعد fī-mā-bà“d.
Nobility, *s.* شرفا shùréfā; اصالت
àssālèt; اصلزادگان àsszādē-ghian.
Noble, *a.* نجیب nèjīb, شریف shèrif,
اصالتو àssāl, اصیل kèrīm; اصالتو
àssālèt-lū.
Nobleman, *s.* بکزاده بك bègā-zādē-
-bègh, اصلزاده àsszādē.
Nobody, *p.* هیچ کسسه kimsé, هیچ
hich-kimsé.
Nocturnal, *a.* کچه وقتنده اولان ghèyja-
-wàktinda-òlan, لیلی lèyli.
Nod, *s.* باش ایله ایدیلن اشارت bash-ila-
-èdilen-ishāret; —, *v.a.* and *n.* باش
باش - ایله اشارتا bash - ila - ishāret - et;
اویقوده باشی کوکسنه دوشمک dyku-
da-bāshī-ghyùkasuna-dùshmek.
Noise, *s.* سس sèss, صدا sādā; کوردی
ghyàruldu, شماته shāmats.
Noisy, *a.* شماته shāmats; شماته لو
shāmatali; شماته جی shāmataji.
Nomad, Nomade, *a.* کوچبه ghyùchébē,
بدوی bédévī.
Nominal, *a.* لفظی lāfzī; اسمی issmī;
اعتباری i“tibārī. [nàssb-et.
Nominate, *v.a.* نصب ا ta“yin-et, تعیین ا
Nominative, *s.* مبتدا mùbtédā.
Nonchalance, *s.* قیدسزلق kàydsizlik.
None, *p.* هیچ hich, هیچ بر hich-bir;
هیچ کسسه kimsé, هیچ کسسه hich-kimsé,
هیچ بر کسسه hich-bir-kimsé (or کسسه
kimséné).

Nonsense, *s.* لقردی saçma, صاحمه
bòsh-làkirdi, معناسزشی mà“nà
-shèy. [-bir-
Nook, *s.* قویتی بریر kyùshé, گوشه kù
Noon, Noonday, Noontide, *s.* وقتی
zè“wàkti, زوال وقتی zè“
Noose, *s.* ایلمک ilmik. [wà
Nor, *c.* ونده vè-nè-da, نه nè.
North, *s.* یلدز shimāl, شمال
a. شمالی shimālī; — east, از
pòyras; — west, قره ییل kàrs-yèl.
Northerly, *a.* Northward, *ad.* ز
yıldiza-dòghru.
Northern, *a.* شمالی shimālī.
Norway, *s.* نوروجیا nòrvéjia.
Norwegian, *a.* نوروجیالی nòrvéjiali.
Nose, *s.* بورون bürün, انف ènf.
Nosegay, *s.* چچک دمتی chíchek
-dèmeti, کلدسته ghyùldesté.
Nostril, *s.* بورون دلیکی bürün-dèligi.
Not, *ad.* See Grammar.
Notch, *s.* چنتک ghèdik, چنتک
dìsh; —, *v.a.* چنتمک chèntmek
Note, *s.* بوسله tèzkéré, تذکره püssla
نوبه nòta; تعین ta“àyyun, اعتبار
i“tibār; —, *v.a.* دقتا dikkāt-et
— down, ضبطا zàbt-et, ازبیرمک
yàzivèrmek; of —, متعین mùta-
“àyyin, معتبر mù“tébèr, بللوباشلو
bèlli-bāshli; — of hand, تحویل tåhvīl;
bank —, قائمه kà“imé.
Note-book, *s.* مجمه mejmā“à.
Noted, *a.* مشهور mèshhūr.
Nothing, *s.* هیچ برشی hich-
-bir-shèy; عدم “àdèm, نیستی nīstī.

٤ s. خبر khàber; اعلان i"lān;
 ٥ dikkāt; to give —, خبر ویرمک,
 ٦ -vèrmek; — — public —,
 ٧ i"lān-et; to take —, خبر
 ٨ tion, s. خبر khàber. [dikkāt-et.
 ٩ s. خبرینی ویرمک khàberini-
 ١٠ -vèrmek. [efkyār), تصور tàssāvvur.
 ١١ s. عقل "àkl, فکر fikr (pl. افکار
 ١٢ shèhrèt-rèdiyyé, شهرت ریدیة.
 ١٣ متواتر mùtéwātir, عالمک
 ١٤ "ālmīng-mā"lūmi. معین
 ١٥ yiné (ghèné), ینه
 ١٦ "a-mā-fih. مع
 ١٧ hìch-bìr-شهی هیچ برشی; صفر sifr;
 ١٨ -vèrmek; to come to —, بوشه چیتمق,
 ١٩ -chàkmak, ایشلامامک
 ٢٠ -ishlāmamek.
 ٢١ v.a. بسلامک bèsslémek.
 ٢٢ yèmèk, ینه جک, بسلامک
 ٢٣ bèsslémek-خاصه سی
 ٢٤ [hikyāyé.
 ٢٥ yèngi; —, s. حکایه
 ٢٦ hikyāyé-tirāz, حکایه طراز.
 ٢٧ yèngilik; تحاف شی
 ٢٨ haf-shèy.
 ٢٩ tèshrinī-sānī, تشرین ثانی.
 ٣٠ "ājēmi, عجمی.
 ٣١ shimdi, حالا hālā, الان
 ٣٢ el-yèvm, الیوم el-ال
 ٣٣ imdi; —, c. امدی
 ٣٤ "zan, بعض کره, بعضاً
 ٣٥ àra-sàra, اراده, اراده
 ٣٦ ihyānan, احیاناً
 ٣٧ shindi, شمندی.
 ٣٨ shindi.

Nowhere, ad. هیچ بیردە hìch-bìr-yèrda.
 Noxious, a. مضرتلو mùzàrr, مضرتلو
 mùzàrr-رألی. [bùrun. بورون
 Nozzle, s. امزک èmzik, غاغا ghàgha,
 Nucleus, s. مرکز mèrkèz.
 Nude, a. چپلاق chiplak.
 Nuisance, s. بلا bèlā. [bātīl. باطل
 Null, a. بوش bòsh, حکمسز hùkmsuz,
 Numb, Numbed, a. اویوشق ùyushuk,
 اویوشمش ùyushmush.
 Number, s. صابی sàyi, عدد "àded; —,
 اولمق òlmak, بالغ او bāligh-òl;
 —, v.a. صایمق sàymak, تعدادا tà
 "dād-et; a great —, چوق chòk,
 کثیر kèssir, وافر wāfir. [kèssrèt-üzéré.
 Numerous, a. چوق chòk, کثرت او زره
 Nuptial, a. اولمه دوکونه متعلق èvlènma-
 -dùghununa-mùta"àllik; nuptials, s.
 اولمه دوکونی èvlènma-dùghunu,
 وليمه vèlīmè, سور sūr.
 Nurse, s. خسته یه باقیچی khàsstaya-
 -bàkçiji; چوقغه باقیچی chòjugha-
 -bàkçiji, دایه dādi; wet —, دایه
 دایه dāyé, سوت انا sùt-àna; —, v.a. باقمق
 bākmak, خدمت انا khèdmet-et(hiz-);
 امزومک sùt-vèrmek, ویرمک
 èmzirmek; صاقلماق sàklamak.
 Nursery, s. چوقچقیره مخصوص اوطه
 چوقچقیره مخصوص اوطه chò-
 -jùklèra-màkhsūs-òda; بغمده سی
 fidan-bāghchessi.
 Nurserymaid, s. دایه dādi.
 Nut, s. فندق fındık; (of a screw) صمون
 Nutgall, s. مازی mazi. [sòmun.
 Nutmeg, s. هندوستان جوزی hìndisstān-
 -jèvizì, جوزبوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* يه جك yemèk, يك yèyèjek; بسلامك خاصهسى bèssalémek-khāssassi. [-vèrir-òlan.

Nutritious, *a.* قوت ويراولان kùvvet-

O.

O, *int.* اي èy, يا yā. [mèyshé-àghāji.

Oak, *s.* ميشه اغاجي mèyshé,

Oakum, *s.* استويي ùsstùpu.

Oar, *s.* كورك kyùrèk.

Oath, *s.* اند and, يمين yemîn; to take an —, يمين ا اندا يچمك and-ichmek,

Oats, *s. pl.* يولاف yùlaf. [yemîn-et.

Obdurate, *a.* عنادجي "inādji.

Obdurateness, *s.* عناد "inād.

Obedience, *s.* انقياد itā"at, اطاعت inkīyād, مماثلت imtissāl, امتثال mùmāssélèt. [mùnkād, رام rām.

Obedient, *a.* منقاد "mùti", مطيع

Obese, *a.* شيشمان shishmān.

Obey, *v.a.* دكله مك dīnglémek (dīnèmek), منقاداو itā"at - et, اطاعتا mùnkād-òl.

Object, *s.* مرآة mèr'ī; جسم jissm, مرام mèrām, مقصود mùrād, مراد mākṣūd; مفعول به mèf"ulun - bih; —, *v.a.* اعتراضا i"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراضا i"tirāz.

Obligation, *s.* مجبورييت mèjbūriyyèt; تمسك tèmèssuk, تحويل tàhvīl; بوج bòrz;

Oblige, *v.a.* اجبارا ijbār-et, جبرا jèbr-et; مجبورا mèjbūr-et; كرم kèrām-et, لطف lùtf-et, عناييتا ināyet-et,

Obliging, *a.* عناييتكار "ināyetkyār.

Oblique, *a.* منحرف mā'il, مائل hārif, اكري èghri.

Obliqueness, Obliquity, *s.* عكس اكريك

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzmaq, ت silmek, چيزمك chizmek.

Oblivion, *s.* نسيان nissyān, وشي fèrāmūshī. [mūsst.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* تطيل

Obscene, *a.* فاحش fāh, پش piss, ادبه مغاير èdeba-mùghāyir. [sl

Obsceneness, Obscenity, فحاشت fè

Obscure, *a.* قرانلق kàranlık, لم mùzlim; مهم mùghlak, مغلق mùbhèm.

Obscurity, *s.* قرانلق kàranlık.

Obsequious, *a.* متواضع mùtewāzi.

Observation, *s.* نظر nāzar; رايتمكك nāzar-ètmeklik; رصد ràssad; حظه mùlāhaza.

Observatory, *s.* رصدخانه ràssad-khānè

Observe, *v.a.* باقمق bāqmaq, تمك tèmèk, باقمق ghyüzètmek, دقتا dikkāt-et; باقمق tütmaq, رعاييتا ri"āyet-et, باقمق ittibā" - et, امتثالا imtissāl - et, بوزمق sùwèylémek, سويلمك bùyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سكتè sèktè.

Obstinacy, *s.* عناد "inād, عاندت mù"ānédèt, تمرد tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عنادجي "inādji, عند mù"ānnid, متمرد mùtèmèrrid.

Obstruct, *v.a.* كسمك kèssmek, نپامق kàpamak, طيقامق tikamak, سددا sèdd-et.

tion, *s.* مانع māni, سده
 استحصاا, tāhsil-et, *v.a.*
 مظفراو, nā'il - òl, ناائل او
 بولمق, bülmaq, òl - òl
 قويا رمتق, kòparmaq.
 كسمر, kèssmèz; كور, kyār, *v.a.*
 احمق, àhmàk; دريا, dirāyetsiz,
 منفرجه, münferij (fem. منفرجه
 münferijé).
 چاره سنى بولمق, chārèssini-
 ilājini-mak, علاجنى بولمق
 اشكار, āshikyār, اچق, àchik, *a.*
 واضح, wāzih, ميدان, mèydānda,
 دفعه, def"à; كره, kèrré, *s.*
 اقتضا, iktizā, مناسبت, münāssébèt,
 علت, sèbeb, سبب, sābeb, حاجت, hājet;
 وسيلة, vessilé; ذريعه, zèri"à, *s.*
 ايپ اوجى, ip-ùju, فرصت, firsāt,
 ايراث, v.a. —, sèr-rishtë; —, *v.a.*
 جلبا, jèlb-et, انتاجا, intāj-et,
 بادى او, bādī-òl, دعوت, dà"vèt-et,
 مورث او, mūriss-òl, باعث, bā"iss-òl,
 وسيلة او, vessilé-òl, منتج, muntij-òl.
 ظهورى, zühürī, اراصرة, arāssar,
 -òlan; —ly, اراصره, àra-sira-wāki"
 احيانا, àra-sira, اراصرة, arāssar, با
 با, bā"zan, ايكيدهر, ikida-bir, hānan.
 مشغوليت, mèshghūliyyèt, *s.*
 اشغال, shūghl (pl. اشغال, ishghāl),
 پيشه, pishé; كار, kyār, (اشغال,
 ضبط و محافظه, zàbt-
 mùhāfaza.

Occupy, *v.a.* ايش و يرمك, ish-vèrmek,
 اشغال ا, ish-bùlmak, ايش بولمق
 ishghāl-et; مشغولا, mèshghūl-et;
 وقتنى طومتق, wàktini-
 tütmaq, ايشندن اليقومتق, ishindan-
 tütmaq, مانع او, māni"òl; استيعاب ا,
 isstī"āb-et, طولدرمتق, tütmaq,
 döldürmaq; ضبط و محافظه, zàbt-
 mùhāfaza-et, وجودى ايله غيرك دخولنى,
 vùjüdi-ila-ghäyring-dùkhūlini-
 mèn"-et; استتمك, isstémek.

Occur, *v.n.* اولمق, òlmak, واقع او,
 zühür-et, ظهورا, wāki"òl, فعله كلكمك,
 fè"la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ايش, ish, وقع, shèy,
 وقاعه, wāk"à (pl. وقائع, wākā'i"); —, *s.*
 ظهورات, wükū"āt, وقوعات, wükū"āt,
 zühürāt, حوادث, hawādissāt.

Ocean, *s.* طيش دكرى, dèsh-dèngizi,
 عمان, òmmān, بحر محيط, bāhri-mühit,
 اقيانوس, ikyānūss, قاموس, kāmūss,
 دريا, dèryā. [-bòyassi.]

Ochre, *s.* اشى بوياسى, āshi-

Octagon, *s.* مثمان, mūssèmmen, *a.* مثمان,
 سكر كوشه لو, sèkiz-
 kyāshēli.

October, *s.* تشرين اول, tèshrini-èvvəl.

Ocular, *a.* كوزايله كوريلان, ghyüz-ila-
 ghyürulən; to give — proof, —
 demonstration, كوزايله كومسترمك,
 ghyüz - ila - ghyüsstermek; to have
 — —, — —, كوزايله كورمك, ghyüz-
 -ila - ghyürmek, رأى العين مشاهدده,
 rē'ya - 'l - àyn - mùshāhédé-et; —
 witness, كوزيله كورن, ghyüzila-ghyürən,

شاهد شاهد shāhidu-ʿ-ʿayn, شاهد العين shāhid.
 Oculist, *s.* كوزجى هكيم ghyèzju-hèkim.
 Odd, *a.* تك tèk; عجيب “ajīb (ajā’ib), غريب ghàrīb, تحاف tūhāf.
 Ode, *s.* (long) قصيدة kàssidé, (short) غزل ghàzèl.
 Odious, *a.* منفور mènfüür, مكروه mèkrūh, كره kèrīh, مستكره mùstèkrèh.
 Odorous, *a.* رائحه لو kòkulū, رائحه لى rā’ihàli.
 Odour, *s.* بو kòku, رائحه rā’ihà, بو كوزل قوقو kòkū, بو بوى bù, كوزل قوقو ghèzèl - kòkū, رائحه طيبه rā’ihà’i-tāyyibé, بو شيرين bùyi - shīrīn; اغرقوقو fèna-kòku, رائحه كريه kèrīh - kòku, منكب mènkyūb, اعتباردن دوشمش i’tibārdan-dūsh-mush.
 Of, *pr.* لك ing, نك ning; دن dan; دن او توري dan-òturu, دن طولاى dan-dòlayi; از èz; عن mīn;
 Off, *ad.* اوزرندن ùsstundan, اوزرندن ùzèrindan; اوزاق ùzāk; اوزاقده ùzākda, اوزاغه ùzāgha; to be —, ياكلماق ghītmek; ياكلماق yīkīlmak, جهنم او sīkīrmek, حسن حالده او hāsnu-hālda-òl; to be well —, هالى او يغون او hāli-ùghun-òl, رفاه هالى او rēfāhi-hāli-òl, مرفه الحال او mùrēffāhu-ʿ-ʿhāl-òl; to come —, چيقلماق chīkīmak, واقع او òlmak,

wākī-ʿ-òl, وقوع بولماق wūkū-ʿ-òl, to go —, كتمك ghītmek; الملق òlmak; چيقارماق chīkīmak; to take —, قالديرماق kaldīrmak; كسماق kèssmek, قطع kāt-ʿ-et; قوپارماق kòpīrmak; اوستندن الملق ùsstundan-òlmak; ساغ طرفده كى sağh, ساغ tārāfdaki.
 Offal, *s.* وانك ات سايلميان طرفلى haywāning-èt-sāyilmayan-tārāfları.
 Offence, *s.* كباحت kàbāhat, جرم jürm, صوچ sūch; جنديرمك tējāvuz; to give —, جنمك ghèjēndīrmek; to take —, جنمك ghèjēnmek.
 Offend, *v.a.* كوجنديرمك ghèjēndīrmek; —, *v.n.* كباحت kàbāhat-èt, صوچا sūch-èt; مغيرحرکتا mūghāyir-hārəkèt-èt.
 Offender, *s.* صوچلو sūchlū, جناحه صاحبي mùjrim, مجرم kàbāhatlı, سابقه لو sābīkalā, اسكى قورت èsski-kürt.
 Offensive, *a.* كره kèrīh, بد bēd; تجاوزى tējāvuzi; — and defensive, تجاوزى وتدافى tējāvuzi-vè-tēdāfu-ʿ-ʿi.
 Offer, *s.* ویرش vērish; كورنمك ghyūrunmek, ویرمك vērīmek; عرضا tēklīf-èt; زورلاستق zòrlamak; — — to one’s feelings,

صوغوق برشی تکلیف sòghuk-bir-shèy-
-et.
Old, *a.* پک تکلیفسز pèk-tèklifsiz;
—, *s.* چابک chàbik; —, *s.*
صاغ تارافی sàgh-tàrafī.
Old, *s.* مغازه kàlām; اوطه òda;
مغازه kàlāza; خدمت khidmet (hiz-),
ایش mè'mūriyyèt, مأموریت
مأمور, *s.* ضابط zābit; مأمور mè'mūr.
Official, *a.* رسماً rēssmī; —ly, *ad.* رسماً
رسمان, *s.* انگین ènghin. [rēssman.
Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.*
چوک چوک کره chòk - kèrré,
چوک دفعه chòk-dèf'ā, نیجه کره nijé-
kèrré, قاج کره kàch-kèrré; صیق sīk,
مراراً kèrāran, صیق صیق
kèrāran.
Opportunity, *v.a.* "ishvé-
-yān-bàkmak, عشوه کارانه یان باقمق
مردمخوار mèrdumkhār.
Opportunity, *v.a.* وای wāh, وای wāh.
Opportunity, *v.a.* روغن rùghàn; —, *v.a.*
یاغلاماک yāghlamak, تدهین tēdhīn-et.
Opportunity, *s.* مرهم mèrhēm, یاغ yāgh.
Opportunity, *a.* قدیم kādīm; اسکی èsski;
کهنه kyāhné; اسکیمش èsskimish;
اختیار ikhtiyār, قوجه (person) kòja,
سالدیده sāl-dīdé, مومن mùssinn,
پیر man, سالخورده sāl-khūrdé;
—, پیر shèykh, اختیار ikhtiyār;
—, پیره kòja-kāri, قوجه قاری
—, Testament "ājūz; —, عجزور pīré-zèn,
کتب عهدعتیق tèvrāt, تورات
اسکیدن, —, of "àhdi-" "àtik; of

من القدیم èsskidan, از قدیم èz-kādīm,
من القدیم mīn-el-kādīm, عن اصل "àn-
-asslin, اوتهدنبرو ùtédan-
-bèri, اسکیدنبرو èsskidan-bèri.
Oldfashioned, *a.* اسکی زمان طرزی èsski-
-zèman-tārzi.
Oleander, *s.* زقوم zàkkūm.
Olive, *s.* زيتون zèytūn (zèytin); — tree,
زيتون اغاجی zèytun-aghāji; — oil,
زيتون ياغی zèytun-yāghī.
Omelet, *s.* قیغنه kàyghana.
Omen, *s.* فال fāl.
Ominous, *a.* فال نوعندن fāl-nèv'inden;
منحوس mènhus.
Omission, *s.* قصور kùssūr; تقصیر tàksīr;
اتلاش àtlayish; ترك tèrk.
Omit, *v.a.* اتلامق àtlamak, براقمق brāk-
mak, ترك نظر ا tèrk-et, صرف نظراً sārfi-
-nàzar-et; — an opportunity, قصوراً
kùssūr-et, فرصت قاجرمق firsat-
-kàchirmak. ["arabassi.
Omnibus, *s.* چارشى عربدهسى chàrshī-
Omnipotence, Omnipotency, *s.* قدرت
کودرت "alé-1-itlāk, علی الاطلاق
Omnipotent, *a.* قدیر kādīr.
Omnipresent, *a.* مکاندن منزه mèkyān-
-dan-mùnèzzèh.
Omniscience, *s.* علم مطلق "ilmi-mùtlāk.
Omniscient, *a.* "alīm, علم "alē,
"allām, علم.
On, *pr.* اوسته è, *a.* د ده, دا;
اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda;
اوزرینه ùzèrina, اوزرنده ùzèrindā;
بر bèr;
اوسته "alā; —, *ad.* ایلرو ilēri;
اوسته "alā; —, *ad.* ایلرو ilēri;
اوسته ùssté, اوستده ùstde; یینه yinē

(ghènê); *bir - dùziyé*, بردوزی یه
mùtémādiyan; — *foot, ad.*
yàyun, ماشیاً *māshiyān*; —, *a.*
piyādé; — *high*, یوکسکه *yùk-*
segħa, یوکسکده *yùksekda*; کوه
ghyùghé, کوهده *ghyùkdé*, فی السموات
fi-'ss-sèmvāti; — *horseback*, ات ایله
āt-ila; سوارى *sùwār*, اتلو *āthi*, سوارى
sùwāri; — *purpose*, مخصوص *mākh-*
sūss, قصداً *kāssdan*, عمداً *'āmdan*;
 — *that day*, اول کون *ōl-ghyūn*, يوم
yèvmi-mèzkyūr; *to put* —,
 کيمک *ghīmek*; کيدرمک *ghīdir-*
mek; *to go* —, ايلروکتک *iléri-*
ghītmek; اولمق *ōlmak*, گچمک
ghèchmek; گيلمک *ghiyilmek*; *to*
come —, کليويمک *ghèlmek*, کليويمک
ghèlivèrmek, ايلرو کلمک *iléri-ghèl-*
mek.

Once, ad. برکرة *bir-kèrré*, بردفده *bir-*
dèf'ā, برسفر *bir-sèfèr*; بروقت *bir-*
wākit, بززمان *bir-zāmān*, واقتات
wāktan - min-el-èvkāt; —
 more, بردها *bir-dāhā*.

One, a. بر *bir*; يك *yèk*; احد *āhād*,
 واحد *wāhid* (*fem.* احدى *ihdā*); —,
pr. آدم *ādam*, كشي *kīshi*; *some*
 —, ادم *bīri*, بريسى *bīrissi*, ادم
ādam; *no* —, كسه *kīmsé*; *every*
 —, برى *hēr-kèss*; *any* —,
 ادم *bīri*, بريسى *bīrissi*, ادم *ādam*;
 كسه *kīmsé*; —'s-self, كندى *kèndi*.

One-eyed, a. يکچشم *yèkchèshm*. [*insāf.*
Onesidedness, s. عدم انصاف *'ādzmi-*

Onion, s. صوغان *sòghān*, بصل *bāssl*
Only, ad. يالکز *yālingiz*, فقط *fākat*,
 سالت, ساده *sādé*, صافى *sāfi*, مۇجەررد.
 [kīt
Onomasticon, s. لغات كتابى *lùgl*
Onset, s. هجوم *hùjūm*.
Onslaught, s. هجوم *hùjūm*.
Onward, ad. ايلرو *iléri*. [-tās
Onyx, s. سليمانى طاشى *sùlèymā*
Ooze, v.n. نشوا *nèshv*, صرمتق *sīzmaq*,
 (or نشفا *nèshf-et*), تقاطرا *tākātur-*
Opal, s. عين الشمس *'āynu-'sh-shèim*;
Opaque, a. كثيف *kèssīf*, دونق *dūnuc*.
Open, a. عشا *bāz*, اجق *āchīk*, عشا
kyùshādé, مفتوح *mèftūh*; —, *v.*
 اجق *āchmak*, فتح *fèth-et* (*fèt-h*);
 —, *v.n.* اجلمق *āchīlmak*.

Opening, a. سهل *mùsshil*; —,
 چقلىق *āchīklīk*, اراتق *āralīk*, چو
kāpi; فرصت *fīrsat*; اچمه *āchma*
 اجلمه *āchīlma*; فتح *fèth* (*t-h*), شان
kyùshād.

Openly, ad. چقدن اچمه *āchīk*, چقدن
āchīkdan-āchīgha, جهراً *jèhrān*, عياناً
'āyānan, اشكار *āshīkyār*.

Opera, s. اوپرا *ōpéra*. [*dūrbīnī*.
Opera-glass, s. اوپرا دوربينى *ōpéra-*
Operate, v.n. ايشلمک *ishlémek*, ايش
 كورمک *ish-ghyùrmek*; تأثيرا *tè'sīr-et*;
 اجراى *āmel-vèrmek*; "عمل ویرمک
ijrāyi-sān'āt-et.

Ophthalmia, s. رمد *rèmed*.
Opiate, s. اوپومق ایچون بر علاج *ōyu-*
mak-īchin-bir-'ilāj.

ظن *zānn-et*.
 قياس *zānn*, رأي *rè'y*.
 قول *kāvl*, سوز *sèz*; (legal)
fetwà.
 عنادجى *"inādji*.
 افیون *āfyūn*. [mùkhālif.
 مخالف *khāssm*, خصم *khāssm*.
 تمام وقتنده اولان *tāmām-*
wāktinda-ōlan, مناسبلو *mūnāssé-*
ōli.
 تمام وقتنده اولمقلق *tāmām-*
wāktinda-ōlmaklik.
 وقت *firsat*, فرصت *firsat*.
 مناسبیت *mūnāssébèt*.
 قارشى دورمق *kārshi-dürmak*,
 مخالفت *mùkhāléfèt-et*, مخالفت
 قارشى كوندرمك *māna"āt - et*;
 قارشى تعيينا *kārshi - ghyūndürmek*,
 قارشى تا"yin-et.
 مقابل *mū-*, قارشى *kārshi*.
 مواجه *mūwājih*.
 مخالفت *mùkhāléfèt*,
 مخالفت *mūmāna"āt*.
 صيقتى ويرمك *sikindi-*
 ظلم *zūlm-*, صيقتى *sikmak*;
 تعدى *tà"āddi-et*.
 ظالم *zālim*.
 عيب *"ayp*.
 كوزلجى *ghyuzlukji*.
 اختيار *ikhtiyār*.
 سامان *sāmān*, ثروت *sèrvèt*.
 زنگينك *zēnghinlik*. [témèvvil.
 متمول *mù-*, زنگين *zēnghin*.
 كاهن *mèkhèn* (k-h) مكن *mèkhèn*.
 جوالى *kyāhin-jéwābi*.

Oral, a. اغزدن *aghzdan*, شفاهى *shifāhī*;
 —ly, ad. شفاها *shifāhan*.
 Orange, s. پورتقال *pòrtakāl*; (Seville)
 ترنج *tùrunj*.
 Orangoutang, s. ميمون *màymūn*.
 Oration, s. نطق *nùtk*.
 Orator, s. مير كلام *mīri-kèlām*. [yòl.
 Orbit, s. فلك *fèlek*; دائرة *dā'iré*; يول
 Orchard, s. ميوه باغى *mèyvè-bāghi*.
 Orchestra, s. چالغجیلر *chālghijiler*.
 Ordain, v.a. ترتيبا *tèrtīb-et*, تنظيم
 نصب *tànzīm - et*; امر *èmr - et*;
 نصب *nāssb-et*.
 Order, s. انتظام *intizām*, نظام *nizām*;
 ترتيب *tèrtīb*, صرة *sira*; امر *èmr*,
 سپارش *sipārish*, تنبيه *tènbih*, اراده
irādè, جنس *jīnss*, صنف *sīnf*;
 طريقت *tàrikāt*; نشان *nishān*; —,
 تنظيم *tànzīm-*, ترتيبا *tèrtīb-et*,
 اراده *irādè-et*, امر *èmr-et*;
 سپارش *sipārish-et*, تنبيه *tènbih-et*;
 اصارلامق *issmārlamak*; to —, a,
 اصارلامه *issmārlama*.
 Ordinary, a. عادى *bāyāghi*, بياعى *"ādī*.
 Ordnance, s. طوپ *tòp*, هاون *(hāvan)*.
 Ore, s. فلز *filizz*, معدن *mà"dèn*,
 جواهر *jèvhèr*.
 Organ, s. ارغانون *èrghanòn*, الت *ālet*.
 Organization, s. تنظيم *tèrtīb*, تنظيم
 تنظيم *tànzīm*.
 Organize, v.a. ترتيبا *tèrtīb-et*, تنظيم
 تنظيم *tànzīm-et*, تنسيقا *tènsik-et*,
 صراسينا قومق *sīrassina-kòmak*.
 Orgie, s. عيش و عشرت *"ish-u-"ishrèt*.
 Oriental, a. شرقى *shàrkī*.

Orientalist, *s.* السنه شرقیه اشنا èlsiné-shàrklyyè-āshinā.

Orifice, *s.* کوز اغز dèlik, گوز ghyùz, سوراخ sūrākh, فم fēm, دهان dihān.

Origin, *s.* منشأ مبدأ àssal, باش باش māsh, باشلانغیچ bāsh-langhij, ابتدا اول èvvël, ابتدا ibtidā, بدء bēd.

Original, *a.* تحاف tūhāf, أصلي àssal, غريب غريب ("āzīb) ("ājā'ib), عجيب ghārīb; دلي dèli; —, *s.* أصل àssal; تحاف آدم tūhāf-ādam, دلي dèli.

Originate, *v.a.* ظهورا چي قمتق chikmak, ظهورا zūhūr-et, نشتا nesh'èt-et; —, *v.a.* دوشنمک چيقارمتق chikarmak, دوشنمک dàshunmek, ابداع ibdā'-et.

Ornament, *s.* زينت zīnèt, زيب zīb, زينت zīb, زيما zībā, زيمايش zībāyish; —, *v.a.* زينتلندرمك zīnet-lēndirmek, دوناتمق dōnatmak; — one's self, بزيمك bèzēmek.

Orphan, *s.* اوكسر èksuz, يتيم yètīm.

Orthography, *s.* املا imlā.

Oscillate, *v.a.* صلا نمتق sallānmak.

Oscillation, *s.* صلانمه sallānma.

Ostensible, *a.* علني "àlénī, ظاهري zāhirī.

Ostentation, *s.* كوسترش ghyāsstērish.

Ostler, *s.* سويس sè'iss.

Ostrich, *s.* شتر شتر èvè-kūshu, دوة قوشى dōvè-kūshu, شتر سائر sà'ir, شتر مرغ shùtur-mūrgh. [àkhār,

Other, *a.* ديگر digher, بشقه bāshka, آخر àkhar.

Otherwise, *ad.* باشقه درلو bāshka-(tūrlu); —, *c.* نام ديگر nāmī-digher, يا خود yākhud.

Otter, *s.* سوسمورى sū-sāmūru.

Otto of roses, *s.* كل يانغی ghyùl-yāg.

Ottoman, *a.* عثمانلو "òsmānlī. ["āli]

Ottoman Empire, *s.* دولت عليه dēv-

Ought, *v. aux.* See Grammar.

Ounce, *s.* (troy) اون درهمك طارتي -dīrhēmlik-tārti; (avoirdu bois)

بچوق درهمك طارتي sèkiz-būch-dīrhēmlik-tārti; (animal) قاپلان

bīr-nēv"-kāplan.

Our, *a. pro.* بزم imiz, ميز miz; بزم bì-

Ours, *pro.* بزمك bīzim; بزمك بزمكيلر bīzimkīlar.

Ourselves, *s.* كنديمز kēndimiz.

Ourselves, *s. pl.* كنديمز kēndimiz.

Oust, *v.a.* چيقارمتق chikarmak.

Out, *ad.* طشرة khārij, خارج tās-

طشري dīshāri; طشري به dīshāri-

طشري dīshārdā; —, *a.* نارى

طشري چي قمتق dīshāri-chikmish; مش

sēmush, منطقی muntēfi; ش

bītmish, نصى دوكنمش dūkēnmish,

منطق mūnkāriz, منقرض mūnkāzi;

منطق خارج dan; خارج dan-khārij; — —, *a.* سز siz, بلا blā

بی bī, نا nā; — of hand, ن

چي قمتق èldan-chikmish; to put

— —, الدن چي قارمتق èldan-chik-

mak; — — humour, دارغين dārgin

— — place, وقتسز wāktāziz,

نا بمحل nā-bè-māhāl,

بوشده bōshdā; — — معزول mā-zūl; —

ضررايتمش zārarli, ضررلو zārarli,

پاره غائب ايتمش (pārā-ètmish,

— — sight, ائب

-(kāyb)-ètmish; — —

کورنمیور *mèfkūd*, مفقود *mèfkūd*.
 گوزکمیور *ghyàzik-miyor*,
 — — *tune*, اهنکی بوزلمش *ahngi-bòzulumsh*.
 عسیان *èssyān*; ظهور *zūhur*, *zūhur*, *s.*
 مطرود کمنه *màtrūd-kēnē*, *s.*
 فریاد *fīryād*, ولوله *vèlvélē*, *s.*
 یا بمقد کچمک *yāpmakda-gèchmek*, *v.a.*
 خارجی *khārijī*, طیش *dīsh*, *a.*
 خراج *khārjī-rāh*; طقم *tāqim*, *s.*
 کندی جنابی دشمنک *kēndī-jēnābi-dūsh-mēn-jēnābinden-gèchmek*, *v.a.*
 مصرف *māssraf*, خرج *khārj*, *s.*
 چیش *chīsh*, خروچ *khūrūj*, *s.*
 ایلروکی قره قول *ilēriki-kāra-kol*, *s.*
 نوبتجی *nūbētji*, *s.*
 سوندومه *sūndurma*, *s.*
 یاقشقسز *yāqshiqsiz*, *a.*
 عاصی *āssi*, فرمانلو *fērmānli*, *s.*
 قتلی حلال اولان *kātli-hālāl-olan*, *s.*
 مصرف *māssraf*; —, *v.a.*
 صرف *sārf-et*, *s.*
 چیقہ حقیر *mākhrej*, مخرج *mākhrej*, *s.*
 نفسک *kāpi*; قپو *chikajak - yēr*, *s.*
 نەفسەلیک *nəfəsəlīk*, *s.*
 قورو چیزلمش رسم *kūru-chizilmish - rēssim*, *s.*
 تصلاق *tāsslak*; بچم *bīchim*, شکل *shēkil*, *s.*
 بشقه سی اولد کدنصکره بیله *bāshkassi - āldukdan - sōngra-bilē - yāshamak*, *v.a.*
 بشقه بر شیشک اثری *bāshka-bir-*

-shèy'ing - èsseri - bilē - kālmādikdan-sōngra-yāshamak.
 Outlook, *s.* نظارت *nāzarət*; تیقنا *tēy-ākkuz*; on the —, مقید *mōkāyyed*.
 Outlying, *a.* خارجد اولان *khārijda-olan*, اوزاق دوشن *ūzak-dūshən*.
 Out-manceuvre, *v.a.* حيله و لسیسدده *hīlē-vē-dēssissēdē-fā'ik-gèlmek*.
 Outnumber, *v.a.* عددی زیاده او *ādēdi-ziyādē - ol*, متجاوز او *mùtējāviz - ol*, کچمک *ghèchmek*. [*léssi*.]
 Outport, *s.* طشرة اسکاهسی *tāshra-isskē*.
 Outpost, *s.* ایلروکی قره قول *ilēriki-kārskol*.
 Outrageous, *a.* فاحش *tāshkin*, طاشقین *tāshkin*, دارغین *dārgin*, قیزغین *kizghin*, فاحش *fāhish*.
 Outreach, *v.a.* الداتمق *aldatmak*.
 Outright, *ad.* کلیاً *bitun-bitun*, بتون بتون.
 Outset, *s.* ابتدا *ibtidā*. [*kyūllıyyan*.]
 Outside, *s.* طیشاری *dīshāri*, بیرون *birūn*; طیش *dīsh*, خارج *khārij*, طشرة *tāshra*; —, *a.* خارچی *khārijī*; at the —, نهایت اولسه اولسه *ōlsa-ōlsa*, نهایت *nihāyet*; — price, نهایت پهایسی *nihāyet-pāhāssi*.
 Outskirt, *s.* طیشاری یری *dīshāri-yēri*.
 Outspoken, *a.* طوغری سویلر *dōghru-sūwēyler*. [*inād-et*.]
 Outstand, *v.a.* انکارا *inkyār-et*, عناد *enād*.
 Outstanding, *a.* هنوز تسویه اولمه میوب *hēnuz-tēssviyyē-ōlun-māyub-mātlūb-būlonan*.
 Outward, *a.* خارجی *khārijī*.

Outwards, *ad.* طیشاری یه طوغری dîshâriya-
-dòghru.

Outweigh, *v.a.* باصقین کلمک bāsskin-
-ghèlmek ; غالب او ghālib-òl.

Outwit, *v.a.* دسیسه ایله الداتمق dèssissé-
-ila-aldatmak.

Outwork, *s.* قلعه خار جنده اولان استحکامات kâlê-khârijinda-òlan-îsstîhkyâmât.

Oval, *a.* بیضی bèyzî ; —, *s.* قطع ناقص

Oven, *s.* فرون fîrîn. [kât“i-nākiss.

Over, *a.* بتمش ghèchmish, کچمش

bîtmish, تمام اولمش tāmām-òlmûsh ;

اوستنه ad. اوستنه ùstuna, اوستنده

mā-fèvkinda, مافوقنه

mā-fèvkinda, مافوقنده

bālāssina, بالاسنده

mùtè-jāviz ; متجاوز dan-ziyādê, دن زیاده

طاشه رق dèvrilerek ; دور یلهرک

tāsharak ; —, *pr.* اوستندن dan, دن

ùsstundan, اوزرندن ùzérindan ; — and

above, دن ماعدا dan-fazla, دن فضله

dan-mā“ada, دن بشقه

— against, قارشینه a-kārshi, نه قارشى

kārshissina, قارشيسنده

to run —, *v.a.* طاشمق tashmak ;

v.a. اوستندن کچوب چینه مک ùsstun-

dan-ghèchup-chinémek ; to fall —,

دور یلوب دوشمک dèvrilup-dûshmek ;

to go —, to pass —, کچمک ghèch-

mek ; to give —, واز کچمک wāz-

ghèchmek, کلامک brākmak ; بر اقمق

kèssilmek ; تسلیم ا، dèvr-et, دورا

-et ; all —, هپ hèp, بتون bîton,

باشدن باشه bāshdan-

-bāsha ; — again, یکیدن yèngidan,

ی یکی باشدن tèkrār, تکرار

-bāshdan ; all is —, بتمش bîtmish

بتمش bîtmish ; ایشی بتمش îshi-bîtmish

ایش ایشدن کچمش ish - ishç

-ghèchmish.

Overbear, *v.a.* غالب او ghālib-òl ; —

a. متحکم mùtahakkim, ظالم zālim

Overboard, *ad.* دنگزه dèngiza, دنگزه

dèngizda.

Overburden, *v.a.* بئندن زیاده یوک

tāhāmmulinden-ziyādê-y

yùklıtmek. [nik, سنبلی sùn b

Overcast, *a.* قپانق bülütlu, بلوطلو

Overcharge, *v.a.* بهاسویله مک والمق

ziyādê-bāha-sùwèylémek-vé-almak

Overcome, *v.a.* غالب او ghālib-òl, ک

yènmek, بوزمق bòzmq, التا Alt-et,

Overdue, *a.* وعده سی کچمش vwà“dés

-gèchmish.

Overflow, *s.* بیان sèyl (sèl), سیل

tùghyān ; —, *v.a.* طاشمق tashmak

—, *v.a.* باصمق bāssmak.

Overgrown, *s.* پک بیومش pèk-biy

mish, پک بویلنمش pèk-bòylanmish

اورتلمش ùrtumush, قاپلنمش

kāplanmish.

Overhang, *v.a.* صارقمق sārkmak, سارقمق

hāvāléli-òl. حواله لواو

Overhaul, *v.a.* یوقلامق yòklamak

یوقلامق yètmek, يتشمک

Overhear, *v.a.* اشیتمک îshîtmek, استماع

îstīmā“-et.

Overjoyed, *a.* پک سونمش pèk-sèvin-

mish.

Overlook, *v.a.* باقمق bākmak, ناظراو

-id, عفا nāzārèt-et; نظرنا
 -et.
 -ker, s. ناظر nāzir, باقیچی bākijī.
 -ker, v.a. غلبه ghālib-òl, غلبه
 -mek; مستغرقا bōghmak,
 -staghraq-et.
 -teach, v.a. الداتمق aldatmak.
 -tear, v.a. اسكاتا isskyāt-et, جرح
 -et.
 -teer, s. ناظر nāzir, مدير mùdir.
 -tāight, s. يانگیش yāngilish (yānish),
 سب sēhv. [قابلامق kāplamak.
 -spread, v.a. اورتتمک irtmek,
 -take, v.a. يتشمک yētishmek,
 اولاشمق òlāshmak, طوتتمق tūtmaq.
 -throw, s. انهزام inhizām; خراب
 -rāb, انهدام inhidām; —, v.a.
 بوزمق bōzmaq, منهزم قيلمق mūnhè-
 zīm-kilmak; يقمق yikmaq, هدم
 -edm-et.
 -torture, s. تكليف tèklif; تياتروكشادی
 tēyātro-kyūshādi-chālgħissī.
 -return, v.a. دویرمک dēvirmek; —,
 ت.ن. دوريلمک dēvrilmek.
 -overwhelm, v.a. مستغرقا mūstaghraq-
 -et, بوغمق bōghmak.
 -network, v.a. تحملندن زياده چالشدرمق
 tāhām mulinden-ziyadē-chālishdirmaq.
 -owe, v.a. بورجی او bōrjū-òl, بورجی او
 bōrjū-òl, مدیون او dēyni-òl, مدیون
 mèdyūn-òl.
 -Owing, ad. مناسبته mēbni, مناسبته
 mūnāssēbētīla, سببيله sēbēbīla,
 سببندن sēbēbindan. [būghū-kūshū.
 -owl, s. بوغوقوشی bōyqush, بايقوش

Own, pro. a. كندی kēndi; —, pro. s.
 my —, كنديمكى kēndiminki,
 thy —, كندونكى kēndinginki, his,
 her, its —, كندونكى kēndiningki,
 &c.: see Grammar; —, v.a. مالك او
 mālik-òl, صاحب او sāhib-òl; اقرارا
 ikrār-et, اعترافا i'tirāf-et.

Owner, s. مالك mālik, صاحب sāhib.

Ownership, s. صاحبك sāhiblik.

Ox, s. صيغر sìghir, ا.ك.ز. ùkuz.

Oyster, s. استريديه

Face, s. كيدش g

yush; اديم yùrumē, اديم adim,
خطوه khātvé.

Pacific, a. صلح سوراولان sūlh-sēver-òlan;
— (Ocean), s. بحر محيط غربى bāhri-
-mūhīt-ghārbī.

Pacification, s. صلح sūlh, مصالحه mūssā-
lahā, بارش كورش bārish-ghyārush,
بارشك bārishik; تسكين tèsskīn.

Pacify, v.a. تسكينا tèsskīn - et,
يموشاتمق yimushātmak.

Pack, s. دنك dēnk; بوغچه bōghcha;
دسته dēssté; طاقم tākim; —, v.a.
استيفاا istif-et; —, v.n. استيفاا
istif-ol; — away, قالدروب استيفاا
kāldirip-istif-et; — off, كتمك
ghitmek; — up, ديوشروب صندوقه
dēvshirup - sāndigha - kōmak,
بوغچه bōghcha-et.

Package, s. صندوق bōghcha, كاغد
sāndik, کاغذ kyāghid.

Packet, *s.* اوفاق بوغچه ùfāk-bòghcha,
 کاغذ kyàghid, طوب tòp; —, packet-
 boat, یولجی کمیسی yòljı-ghèmissi;
 تحریرات کمیسی tàhrirāt-ghèmissi.
 Packhorse, *s.* سمر بارگیری sèmr-
 -(bèghiri), یوک حیوانی yùk-hàywāni.
 Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز
 Packsaddle, *s.* سمر sèmr. [chùwāldiz.
 Packthread, *s.* سجم sǰim.
 Pad, *s.* کچوک یصدق kùchuk-yàssdik,
 بارگیر pāmuk (pāmuk); بارگیر
 (bèghir); —, *v.a.* طولدرمق dōldur-
 mak; foot —, خرسز khirsiz.
 Paddle, *s.* واپورجرخنک kyùrèk;
 واپورجرخنک vāpòr-chàrkhinig-tàkhtassi;
 —, *v.a.* کورک چکمک kyùrèk-chèk-
 mek; — box, داوالمباز dàwlumbāz.
 Padlock, *s.* اصمه کلیدی asma-klidi.
 Pagan, *s.* پتپرست püt-pèrèsst.
 Page, *s.* صحیفه sàhifé, یوز yüz;
 ایچ اغاسی ich-òghāni, ایچ اوغلانی
 Pail, *s.* قوغه kògha. [ich-àghāssi.
 Pain, *s.* وجع ağrı, اغری ağrı, اجی ajı,
 رنجش rēnj, رنج rēnj, الم èlem, “vèjà”
 اغریمق ajimac, *v.a.* رنجش rēnjish;
 اغریمق ajimac; *v.a.* اجتمق ajitmak;
 کدرویرمک kèder-vèrmek.
 Painful, *a.* الیم ağrı, اجیر ajıyör,
 الیم èlim; مورث کدر mūrissi-kèder.
 Pains, *s.* سعی sà“i”; اوزنمه ùzènmé;
 take —, اوزنمک ùzènmek.
 Paint, *s.* بویا bōya; (for the face)
 دوزگون dūzghyun; (for the eyebrows)
 بویامق bōyamak; —, *v.a.* راستق
 راستق rāsstik; —, *v.a.* (as artists)

رسم یا پمق rèssim-yàpmak; (as I
 دوزگون قولانمق dūzghyun-kūllan
 Painter, *s.* نقاش nākka
 (artist) رسام rèssām.
 Painting, *s.* بویالورسم bōyalı-rèssim.
 Pair, *s.* جفت çift; —, *v.a.* تاو
 çift-òl; —, *v.a.* اشنی بولمق èsh-
 -būlmak; جفت جفت قومق çift-
 Palace, *s.* سراى sārāy. [-çift-kòm
 Palate, *s.* دماغ dimāgh.
 Pale, *a.* (colour) اچق àchik; (fa
 ساری sàri; —, *s.* حولی hāvli, س
 . dā‘iré; پرمق pārmak, تخته tàkht
 ی بی بیاض کسلمک —, to turn
 bèngzi-bèm-bèyāz-kèssilmek, لزی
 bèngzi-kālmemak.
 Paling, Palings, *s.* تخته پرده tàkht
 -pèrdé. [pārmaklā
 Palissade, *s.* شرامپو shārampò; معلق
 Palliate, *v.a.* تخفیف tàkhfif - et
 رنک ویرمک rēnk-vèrmek. [ligh
 Pallor, *s.* بکزک ساریلفی bèngzin-sàri
 Palm, *s.* خرما اغاجی khūrma.
 ال ایده سی (of the hand) -àghāji;
 سرة sèré; (measure) èl-àyassi;
 to palm off, سورمک sūrmek, صاتمق
 sātmaq.
 Palpable, *a.* اشکار āshikyār.
 Palpitate, *v.a.* نبض کی اورمق nābz-
 -ghibi-wūrmak, چالقانمق chālkan-
 mak, اوینامق òynamak. [khāfakān.
 Palpitation of the heart, *s.* خفقان
 Palsy (paralysis), *s.* فلج علی fèlij-
 -“illèti, بریانی طوتلمسی bir-yāni-
 -tūtulmassi, اجنی چارپمسی ijñni-

massi; palsied, *a.* مفلوج miflūj;
 چاريلمش tütulmōsh, طوتلمش tütulmōsh;
 palmish. [sāchma, بوش bōsh.
 صاچمه misskin; مسکين misskin;
 امریقا جنوبی قیرلری America-jènūbī-kīrleri.
 نازونعیمه مستغرق ایدوب nāz-ve - nā'imē - müss-
 chrāk-ēdup-fēna-ālishdirmak.
 رساله rissālē, جز' jüz'.
 چناق chānak, طباق tābak;
 گونج گونج ghyūghēch; — of a gunlock,
 چقماق چقماق chākmak-(tāwassī);
 دیز قیاغی diz-kāpaghi.
 علاج مطلق ilāj-mūtlāk.
 کوزلمه ghyūzlémē.
 مجمع شیطین mejmā-
 shēyātīn.
 پزونک pezéwēnk; —, *v.a.*
 پزونکلک pezéwēnklik-ēt.
 جام jam.
 مدیحه mèdīha.
 مدح mèdh-ēt.
 درد dērd, "وجع vējà".
 انسزین مستولی اولن خوف عمومی
 ānsizin-mūsstēvli-ōlan-khāvf-ūmūmī.
 کوفه kyūfē. [rēssm.
 وسعتلو رسم vwūss"ātli-
 پک صلومتی pēk-sōlumak.
 پانطاون pāntalōn.
 پارس pārss.
 کرامید kirémid.
 مسخره لقی تیاترو
 bir-nēv"i-māsskharalik-teātro-
 کیلار (kilār). [ōyunu.

Pap, *s.* لاپه lāpa; ممه mēmē.
 Papa, *s.* بابا bāba, پدر pēdēr.
 Papacy, *s.* روما پاپالغی rōma-pāpālighi.
 Papal, *a.* روما پاپاسنه متعلق rōma-
 pāpāsina-muta"allik.
 Paper, *s.* کاغذ kyāghid, قرطاس kirtāss;
 غزته ghāzēta; papers, *s. pl.* اوراق
 ēvrāk.
 Paper-mill, *s.* کاغذ فابریقه سی kyāghid-
 Papist, *s.* کاتولک kātolik. [fābrikassi.
 Parable, *s.* تمثیل mīssāl, مثال mīssāl.
 Parabola, *s.* قطع مکانی kāt"i-mūkyāfi.
 Paradise, *s.* جنت firdēvss, فردوس
 jēnnēt. [فقره fīkra.
 Paragraph, *s.* بند bēnd, جمله jūmlē,
 Parallax, *s.* اختلاف منظر ikhtilāfi-
 -mānzār.
 Parallel, *a.* موازی mūwāzi; (similar)
 نظیر nāzīr; — to each other,
 خط موازی mūtēwāzi; —, *s.* خط موازی
 khātti-mūwāzi; (similar thing)
 نظیره nāzīrē. [wāziyu-'l-ādā".
 Parallelogram, *s.* متوازی الاضلاع mūtē-
 Paralysis, *s.* فلج علتی fēlij-"illēti,
 بر طرفک طوتلمسی bir-tārafing-tütul-
 massi, اجنی چاریمسی ijīnni-
 -chārpmassi. [فلج علتی fēlij-"illēti.
 Paralytic, *a.* مفلوج mēflūj; — stroke,
 Paralyze, *v.a.* حرکتدن محروم ا hārēkēt-
 den-māhrūm-ēt. [para).
 Paramour, *s.* زنازه zānī, زانی zāni-
 Parapet, *s.* سپر sipēr.
 Paraphernalia, *s. pl.* اغرتلی aghīrlīk;
 آلات ادوات tākim, طاقم tākim.
 Paraphrase, *s.* شرح shērḥ.

Parasite, *s.* کاسه لیس kyāssé-liss.
 Parasol, *s.* شمسیه shèmsiyyé.
 Parboil, *v.a.* بچق حاشلامق yàri-
 -bàchuk-hàshlamak.
 Parcel, *s.* بوغچه bòghcha, کاغذ kyāghid;
 تاقم tàkim; سورو sùru.
 Parch, *v.a.* قاورتمق kàwurmak; صوصاتمق
 sùssatmak; قوروتتمق kùrutmak; —,
v.n. قاورلمق kàwrulmak; صوصاتمق
 sùssamak; قورومتق kùrumak.
 Parchment, *s.* ترشه tırshé.
 Pard, *s.* قپلان kàplan.
 Pardon, *s.* عفو àfv; —, *v.a.* عفوا
 àfv-et, باغشلامق bàkhsh-et,
 باغشلامق bàghishlamak.
 Pare, *v.a.* قبوغنی صویتمق sòymak, قبوغنی
 صویتمق kàbughunu-sòymak; کسک kèss-
 mek, یونتتمق yòntmak, قرتمق kirkmak;
 قازیمق kàzimak.
 Parent, *s.* بابا bàba, پدر pèder; انا àna,
 نینه nìné, والده vālidé; both parents,
 والدین vālidèyn. [māderānē.
 Parental, *a.* پدرانه pèderānē; مادرانه
 Parenthesis, *s.* معترضه mù"térisa.
 Pariah, *s.* هند مسکین مطرودی hind-
 -mèsskin-màtrūdi.
 Paring, *s.* قپوق kàbuk; کسندی kès-
 sinti; قرقندی kirkinti.
 Paris (town of), *s.* پارس شهری paris-
 Parish, *s.* محله mǎhállé. [-shèhiri.
 Parity, *s.* مشابهت mùshābéhèt. [cha.
 Park, *s.* اورماناق باغچه òrmānlík-bāgh-
 Parley, *s.* مکالمه mùkyālémé.
 Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی
 mèb"ūssāni-millèt-mèjlissi.

Parliamentary, *a.* ملت مجلسنه متعلق
 millèt-mèjlissina-mùta"àlik.
 Parlour, *s.* سلامتق او طه سی sèlāmleḱ-
 Parole, *s.* پاروله pàròla. [-òdassi.
 Parricide, *s.* کندی باباسنی قتل ایتمش
 kèndi-bābassini-kàtl-ètmiş-
 -khàbiss; کندی باباسنی قتل ایتمش
 kèndi-bābassini-kàtl-èt-
 mek-jùnhassi.
 Parrot, *s.* پپغان pàpaghān, بیغا bèbghā,
 or bèbéghā, طوطی tūtī.
 Parry, *v.a.* دفع def" -èt.
 Parsee, *s.* کبر ghèbr.
 Parsimonious, *a.* خسیس khàssiss,
 طمعکار tāmā"kyār, مسکین mīsskīn.
 Parsimoniousness, Parsimony, *s.* طمعکارلق
 tāmā"kyārlik.
 Parsley, *s.* مایدنوس màydanòss.
 Parsnip, *s.* یبان هاوجی yàban-hàwujū.
 Parson, *s.* پاپاس pàpass.
 Part, *s.* پارچه pàrcha, یان yàn, قسم
 kèssm, جزء jüz', حصه hisseé, قسط
 kīsst, پای pày; تصعب tāsāhhub;
 حوالی hāwālī, جانب jānib; طرف
 tàraf, جوار jiwār; خدمت khèdmet,
 واجبہ ذممت wājibè"i-zimmèt; parts,
s. pl. استعداد isstī"dād; ذکا zèkyā,
 حوالی hāwālī, جوانب jèwānib, طرفلر
 tàraflar, جوارلر jiwārlar; privy —,
 عورت پورلی àvret-yèrléri; —, *v.n.*
 ایرلمق àyrlmak, مفارقتا mùfāra-
 kàt-et; کسک کسک kòpmak, قویتمق
 kèssilmek; — with, ایرلمق àyrlmak;
 ویرمک vèrmek; صاتمق sàtmak;
 قوغتمق kòghmak.

حصدند او hissémènd-òl; یمن یمmek.

غیر عمومی, جزئی жүз'і ghàymūmī, غیرتام ghàyri-tāmm; محب mèyyāl, محب mùhibb; نفسانیتلو, غرض ghàrazkyār, غرض nēf'āyyèthi; to be — to, سومك sēv-èk. [حصد سی او] hisséssi-òl.

شریک او shèrik-òl, شریک او shèrik-òl.

حصدیاب اولمقلق حصہ یاب اولمقلق hisséssī-òl.

اسم فاعل (active) issmi-fā'il; اسم مفعول (passive) issmi-maf'ūl.

ادات زەررە zèrré; ادات èdāt.

خاص màkhsūs, مخصوص مخصص mùkhtāss, مخصص mükhtāss; بشقه àyri, ایری àyri, بشقه àyri; يك inja-bākar, اینجه بقار inja-bākar; مراقلو پک pèk-dikkāt-èdar, دقت ایدر pèk-dikkāt-èdar; تفصیلات taf-fēlāt; —s, s. pl. تفصیلات taf-fēlāt.

خصوصاً khūssūssā, خصوصاً khūssūssā.

مفارقة ayrilish, ایریلیش ayrilish; مفارقة ayrilish; [غیره تکیش] ghàyretkèsh.

غیرتکیش tərəfdār, طرفدار tərəfdār.

غیرتکیشکیش tərəfdārlik, طرفدارلق tərəfdārlik.

بولمه bölme; — off, v.a. بولمه bölme.

بعض مرتبه bà"zi-mèrtébé, بعض مرتبه bà"zi-mèrtébé, بجز مرتبه bir-dèrjéyé-kādar, بجز مرتبه bir-dèrjéyé-kādar.

شریک شریك shèrik, شریك shèrik, اورتاق òrtāk, اورتاق òrtāk.

شرکت shirkèt, شرکت shirkèt.

ککک ککلک kèkklík, ککک kèkklík.

وضع حمل wāz"i-hāml, وضع حمل wāz"i-hāml.

Party, s. طاقم tàkim, بلوک bülük, بلوک bülük, فرقه firqā; جمعیت jēm"ıyyèt.

Pasha, s. پاشا pasha.

Pass, s. کچید ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènd), بوغاز bòghāz, دەرè dèrè; تذکره tèzkèré, یول امری yøl-èmrì, بیورلدی bùyurıldu; هیئت hāl, حال hāl, عبور hēy"èt; —, v.n. کچمک ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) تداولا tudāwla عبورا "übūr-et; (current) عبورا tēdāwul-et; —, v.a. کچورمک ghèchirmek; امرارا imrār-et; — along, یولنجه کچمک yølünja-ghèchmek, کچمک ghèchmek; — away, کچوب کچوب kēchup-ghèchmek; کتمک kètmek, دوکنمک dükènnek; فنا fēnā-bülmaq; — by, v.n. اوگدن کچمک üngdan-ghèchmek, یاندن کچمک yāndan-ghèchmek; اورادن کچمک örādan-ghèchmek, کچمک ghèchmek; —, v.a. کچورمک ghèchirmek, عفوا "āfv-et; — for, v.n. ظن اولنمق zānn-òlunmak; —, v.a. دیوورمک dèyü-vèrmek, دیوصاتمق dèyü-sātmak; — one's word, سوز ویرمک süz-vèrmek, کفیل او kēfīl-òl, — over, v.a. عفوا "āfv-et; — sentence, ای اعلام lām-et; to come to —, اولمق òlmak, واقع او wāki"òl, اولمق wükü"òl-bülmaq, ظهورا zühür-et, جایگیر او jāyghir-òl.

Passable, a. کچیلور ghèchilir, قابل مرور kābili-mürūr; کچر اپ ایوجه èp-ıyija, کچر ghècher.

Passably, *ad.* اب ایوجہ èp-iyija.

Passage, *s.* عبور mùrūr, "ùbūr, معبر mèmer, كچش ghèchish; ممر mèmer, ممر mà"bèr, كچه جك یر ghèchéjek-yèr, صوقاق èasnāyi-rāh; اثنای راه; یول yòl; سوكاك sòkak, عبارہ kàpi-dèhlizi; قیود هلیزی; بند "ibārè, bènd.

Passenger, *s.* یولجی yòljı.

Passer-by, *s.* كچك gèchen.

Passion, *s.* دارغینلیک dàrghinlik, اویکه (ùfké), غضب ghazab; هوس hàwèss, عشق "ashk; مراق mèrak; ابتلا ibtilā, انفعال infī"āl; — flower, چرخ فلک چيچکی chàrkhi-fèlèk-chìchéghi.

Passionate, *a.* دارغین dàrghin, غضوب ghazūb; —ly, *ad.* پك pèk, اشوری ashiri.

Passive, *a.* الی قولی باغلو کبی èli-kòlσ-bàghli-ghìbi; verb —, فعل مجهول fl"li-mèjhūl; — participle, اسم مفعول ismi-mèf"ūl.

Passport, *s.* یول امری yòl-èmri, بیوردی yòl-tèzkèrèssi, تذکره سی bùyuruldı, پاسه پورطه pàssapòrta.

Pass-word, *s.* پاروله pàròla; شعار shì"ār.

Past, *a.* ماضی ghèchmish; كچمش زمان ghèchmish-zamān, ایام سابقه èyyāmi-sābika; —, *pr.* دن اوتدیè dan-àtèyé; دن خارج dan-khārij; — cure, — recovery, علاج chārèssiz, چاره سز; بتمش "ilāj-kābūl-ètmez, قبول ایتمز bitmish.

Paste, *s.* خمیر (khāmır); چریش

chirish; —, *v.a.* س ایله یاپشدرمتق chirish-ila-yàpishdirmak.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.

Pastil, Pastille, قرص kùrss.

Pastime, *s.* ایلنجه èylènja. [p

Pastor, *s.* چوبان chòbān; پاپاس

Pastry, *s.* خمیرایشی (khāmır)-ishi; cook, بورکچی bürèkçi.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtla; چایر chàyr; اوت òt; —, *v.* ارمق òtlamak; —, *v.a.* اوتلامق òtarmak, اوتلاتمق òtlàtmak.

Pasty, *s.* بورک bürèk.

Patch, *s.* پارچه yama; یامه yama-würma, —, *v.a.* ارمق yama-würma; پارچه قومق pàrcha-kòmak; — u; قباچه تعمیرا kàbaja-tà"mīr-el; اویدریویرمک üydürivèrmek.

Patent, *s.* برات bèrat, فرمان fèrmān; پاتنته pàtènta, امتیاز براتی imtiyāz-bèrāti; —, *a.* پاتنته لو pàtèntali; امتیازلو imtiyāzli.

Patented, *a.* پاتنته لو pàtèntali.

Patentee, *s.* نوایجاد نسنه نك پاتنته سی nèv-ijād-nèssnēnin-pàtèntassi-sāhibi. [rānè.

Paternal, *a.* ابوی èbévī, پدرانه pèdè-

Path, Pathway, *s.* طریق yòl, راه rāh.

Pathetic, *a.* جکرسوز jīgher-süz.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhāmmul, شکیبائی shèkībā"i.

Patient, *a.* صبرلو sàbrli, صبور sàbūr, تحمل mùtàhāmmil, شکیب shèkīb; —, *s.* خسته khàssat.

Patriarch, *s.* بطریق pàtrik; — *s. pl.*
 patriarchate, *s.* بطریق صفتی pàtrik-
 -astātī; بطریق قوناغی pàtrik-
 -ayāhi.
 Patriarch, *s.* اصلزادé.
 Patriarch, *s.* ملك موروث mirāss, ملك موروث
 -mèvrūss.
 Patriarch, *s.* وطن غیرتندہ اولن کمسنه wàtan-
 -ayrètinda-òlan-kimèssné.
 Patriarch, *a.* وطنی سور اولن wàtanini-
 -lir-òlan.
 Patriarch, *s.* قول کزیمک kòl; —, *v.s.* کزیمک
 -ghèzmek; —, *v.a.* کزیمک
 -zmek, طولاشمتق dòlashmak.
 Patriarch, *s.* ولی نعمت velī-ni“mèt,
 افندé efèndi; راعب rāghib. [zām.
 Patriarch, *s.* حمايه himāyē; التزام ilti-
 -zāme, *v.a.* التزام iltizām-et;
 مشتریسی او efèndilik-et; افندیك
 -en, *s.* نعلین (nālīn). [mùshtérissī-ol.
 Patriarch, *s.* رسم اورنک rēssim;
 قالب kàlb; نمونه nùmūné.
 Patriarch, *s.* قارن kārñ; اشکنبه ishkenbé.
 Patriarch, *s.* فقیر fàkir.
 Patriarch, *s.* قالش kàlish; سکوت sùkyūt,
 سکون sùkyūn; دوراقیری dūrak-
 -yēri; —, *v.a.* قالمتق kàlmak,
 دورمتق dūrmak; باقمق bākmak,
 دوشمنمک dùsh-
 -mèmek, تاملأ tè‘ènni-et, تاملأ
 -mul-et. [-dùshémek.
 Patriarch, *v.a.* طاش ايله دوشه مک tàsh-ila-
 -Pavement, *s.* قالدریم kàldirim; foot —,
 پیاده قالدریمی piyādē-kàldirimi.

Pavilion, *s.* کوشک kyùshk, قصر kàssr;
 مهتابیه mèhtābiyyé; چادر chàdir.
 Paving, *s.* دوشه مک dùshémé.
 Pavior, *s.* قالدریمجی kàldirimji.
 Paw, *s.* ایاق àyak, پنجه pèenché, پا pā,
 پای pāy.
 Pawn, *s.* رهن rèhn; رهین rèhīn; (at
 chess) پیداق pàydàk; —, *v.a.* رهینه
 رهینه قومق rèhīna - vèrmek, ویرمک
 rèhīna-kòmak.
 Pay, *s.* هفته لق ghyùndélik; هفته لق
 hàftalík; ایلق àylík, ماهیه māhiyyé,
 معاش shèbriyyé; یللق yīllík; معاش
 mà“āsh; —, *v.a.* اودمک àdémek,
 ویرمک vèrmek, ایفا ifā-
 -et, استیفا istifā - et; — a visit,
 اوگرامق oghramak, زیارتا ziyārèt-et;
 — away, ویرمک vèrmek, خرج
 khàrj-et; — —, — out (a rope),
 پیشین mòla - et; — down, پیشین
 pèshin - vèrmek; — off,
 اجیسنی kārshilighini-et, قارشیلغنی
 ازن ajissini - chikàrmak; چیقارمق
 ادملرینه انن izin - vèrmek, ویرمک
 adamlarina-izin-vèrmek.
 Payable, *a.* وعدہ سی کاش wà“dèssi-
 -ghèlmish, واجب الادا wājibu-‘l-èdā.
 Paymaster-General, *s.* عسکرک عمومی
 “àsskerin - ùmūmī-
 mà“āsh-nāziri.
 Payment, *s.* تادیه tè‘diyyé.
 Paynim, *s.* کافر kyāfir.
 Pay-office, *s.* سرکی sèrgħi.
 Pea, *s.* نخود nòkhud, بزیله bèzèlyā;
 sweet —, عطرشاهی ‘tri-shāhī.

Peace, *s.* بارش کورش bārishīk, بارشک بارشک bārish-ghyūrush, صلح sūlh, مصالحه mūssālāhā; go in —! سلامتله sèlāmètla, بالامن والامن bì-'l-ùmni-vè-'l-èman; —! *inf.* صوص sūss; to be at —, بارشک-òl; to hold one's —, صوصمک sūssmak.

Peaceable, *a.* آسایشلی āssāyishli.

Peacemaker, *s.* بارشدریجی bārishdiriji.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, یارمه شفتالو yārmā-shèftāli; cling stone —, کباب kēbād, صاری کباب sārī-kēbād, ات شفتالوسی èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس قوشی tàwuss, طاوس tàwuss-kūshu. [tàwuss-kūshu.

Peahen, *s.* دیشی طاوس قوشی dīshi-

Peak, *s.* کنکره zīrvé, ذروه (tèpé), دپه kyūnghyuré.

Peal, *s.* مکرر مس mùkèrrèr-sèss; —, *v.n.* مکرر مس ا mùkèrrèr-sèss-et.

Pear, *s.* آرمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اینجو inji, در durr, لؤلؤ lù'lù', مروارید mèrvārīd.

Peasant, *s.* کویلو kyùylu. [chàkil-tāshi.

Pebble, *s.* چاقل طاشی chàkil, چاقل چاقل chàkil.

Peculation, *s.* خرسزلیک khirsizlik, مأمور mè'mūr-sirkāti.

Peculiar, *a.* عجیب màkhsūss; تحاف ghārīb, غریب (àjā'ib), "àjīb (àjā'ib), تهاف tūhāf.

Peculiarity, *s.* کیفیت مخصوصه kèy-fiyyeti-màkhsūssa, خاصه khāssa.

Pecuniary, *a.* اقچهیه متعلق akchaya-mùta"àllik, اقچه جه akchaja.

Pedestal, *s.* کرسی kyùrsai.

Pedigree, *s.* شجره نسب shèjéré, نسب nēss

Pedlar, *s.* قولتجی kòltukju, جی ghèzdiriji, مادراباز màdrabāz.

Peel, *s.* قپوق kàbuk; —, *v.a.* صومق sòymak, قپوغنی صومق kàbughā u -sòymak; —, — off, *v.n.* صومق sòyulmak. [m

Peep, *v.n.* ارالقندن باقمق àralıkdan - b

Peer, *s.* زادکندن اولان zādēghyān d lān; کفو kyùfv, همپایه hèm-pāyē.

Peerage, *s.* اصلزادگان əsslzādēghyān.

Peeress, *s.* اصلزاده قاریسی əsslzāc

Peerless, *a.* بی نظیر bī-nāzīr. [kārēs

Peevish, *a.* خویسر terss, ترس khūysu

Peevishness, *s.* ترسلیک tēsslik.

Peg, *s.* چپوی chīvi.

Pelican, *s.* سقا قوشی (sāka)-kūshu.

Pell-mell, *ad.* قارمه قارش kārma-kārish

Pelt, *v.a.* تاشلامق tāshlamak; —, *v.* شدت ايله ياغمق shiddèt-ıla-yāgmak.

Pen, *s.* قلم kàlem; اغل aghil; —, *v.* يازمق yazmak; اغله قپامق aghila kàpamak; — down, يازمق yazmak

— up, اغله قپامق aghila-kàpamak

— in, چينيلمک chīnilémek; اغله مړكبلمک mùrèkkèblémek; اغله قپامق aghila-kàpamak. [nèv"inden

Penal, *a.* مجازات نوعندن mùjāzāt-

Penalty, *s.* جريمه jèrimé; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā; under —, مجازات

اولنمق شرطيله mùjāzāt - òlunmak-shārtīla,

alinmak-shārtīla.

Penance, *s.* اختیاری جزا ikhtiyāri-jèzā.

قبور kùbur, قلمدان kàlem-
[ghirlar.

pl. باقرلر bākirlar, منغرلر mən-

قورشون kàlem; lead —, قورشون

توی قلم kàlem; hair —, توی قلم

fircha; slate —, fircha

tash-kàlem; — of light, tash-kàlem;

شبه جزیره shih-jèzîrê.

رقاص rakkâss.

ghirmek, كيرمك ghirmek,

ishlemek.

جزیره jèzîrê, اطله ada,

شبه جزیره shih-jèzîrê, نیم جزیره

jèzîrê.

پشیمانلیک peshimānlîk

ندامت nêdāmêt; چله

nādim.

پشیمان peshimān (pishman),

قلمتراش kàlemtrâsh, (pocket

چاکی chāki.

خط khattât; —ship, خط

bâyarak.

فیلاندره filândara; بیراق

pārêssiz.

بیراق bâyrak.

منغر bākîr, منغر mānghîr.

تقاعد معاشی tākâ"ud-

ایشلیک; معاش mâ"âsh, ایلق aylîk;

— off, v.a. معاشله تقاعد ا

ایللق باغلامق mâ"âshla - tākâ"ud - et;

بایرک bāylik-bāghlamak.

معاشره ایله متقاعد اولان

mâ"âsh - ila - mûtakâ"îd - òlan-

بحریه; Greenwich —, بحرینه

bāhriyyê - mûtakâ"îdi;

Chelsea —, بریه متقاعدی berrîyyê-
mûtakâ"îdi.

Pentagon, s. مڭمس mûkhāmmess.

Penthouse, s. صوندورمه sündürme.

Penurious, a. طمعکار tāmā"kyār.

Penuriousness, s. طمعکارلق tāmā"kyārlik.

Penury, s. فقیرلق fākîrlik.

Peony, s. شقائق shākā"ik.

People, s. قبیله kavm, ملت millêt,

خالق khālîq, جنس jîness; طائفه tā'ifê,

عامه "āmmê; اورتلق örtalîk,

ایاق طاقمی ayâk - tākîmî,

کبار طاقمی kibâr - tākîmî,

—, v.a. اکابر ناس

àkyābîrî - nâss; —, v.a. ابادان

mâ"mûr - et, آبادان âbādân - et,

شئلندیرمك shênlêndîrmek; —d,

معمور mâ"mûr, آبادان âbādân,

ش shên.

Pepper, s. بېر bîber; —, v.a. بېر قاتمق

bîber - kâtmak; — corn, بېر دانه سی

bîber - (tânêssi); — box, بېر قوتیسی

bîber - kûtussu; — mint, نعهه nâ"nê.

Peradventure, ad. بلکه bëlki.

Perambulate, v.n. طولاشمق dölâshmak.

Perambulator, s. چوجق ایجون ال

chòjuk - ichin - èl - "àrabassi.

Per annum, ad. ییلده yîlda, سنوی sênfvî

Perceive, v.a. کورمك ghyârmek,

انگلامق ànglamak (ànnamak),

درک dèrk - et, ادراک idrâk - et,

فهم fêhm - et.

Per cent., ad. یوزده yûzda.

Per-centage, s. یوزده لک yûzdalîk.

Perceptible, a. محسوس mâhsûss.

Perch, *s.* طاوق قونه جق صيرق tàwuk-
-kònjak-sirik, اغاج sirik, صيرق aghaj;
تربيعى اللى ارشينلق مسافه tèrbī“i-elli-
-arshinlik-mèssāfē; —, *v.s.* قونمق
kònmak; —, *v.a.* دكمك dikmek.

Perchance, *ad.* بلکه belki.

Percussion, *s.* اورش wùrush.

Percussion-cap, *s.* قاپسول kapsul.

Perdition, *s.* خراب khàrāb.

Peregrinate, *v.s.* اوتنه برو كزمك stē-bèri-
ghèzmek. [brim.

Peremptory, *a.* مبرم mù-
kāt“i, قطعى kāt“i.

Perfect, *a.* تام tām, كامل kyāmīl,
عيب ونقصانندن خالى “ayb-σ-nòksān-
dan-khāli; —, *v.a.* اتمام itmām-et,
تتميم tètīm-et, اكمال ikmāl-et,
تكميل tèkmīl-et.

Perfection, *s.* كمال kēmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā’in.

Perfidy, *s.* خائنلق khā’inlik.

Perforate, *v.a.* اچمق دلمك delmek,
ثقب sàkb-et.

Perforce, *ad.* ناچار nā-chār.

Perform, *v.a.* ايتمك yapmak, ياپمق
ètnek, فعله كتورمك ijra-et, اجرا
fi“la-ghètirmek, فعله اخراج
-ikhrāj-et, قوه دن فعله اخراج
dan-fi“la-ikhrāj-et; (as a machine)
ايشلمك ishlémek, كتمك ghitmek.

Performance, *s.* ايش ish; اجرا ijra;
اويون dyun. [mùkallid.

Performer, *s.* مقلد ijra-èden; اجرا ايدن

Perfume, *s.* طيب itr, عطر kòkū, قوقو
tīb; بخور bùkhūr, توتسى tutsu; —,
v.a. مطيبا mù“àttar-et, معطرا

tàyyeb-et; —ed, *a.* معطر mù“àttar-

مطيب mùtāyyeb; —ing -

بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdānlā

Perfumer, *s.* عطر جى itrji; ياغى yāg

جينك ساتديغى اشيا Perfumery, *s.*

“itrjinin-sàtdigī-èshyā.

Perhaps, *ad.* بلکه belki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrkū, تهلكه tèhli

مخاطره mùkhātara, خطر khātar;

v.a. تهلكه يه قومق tèhlikéyē-kòma

at your —! ايتده باق èt-da-bāq

ايتده كوررسن èt-da-ghyùrursun,

هى بويونكده sèn - bilirsin, بلورسن

ghyùnāhi-bòyunungda. [mùkhātara

Perilous, *a.* خطرلو tèhlikēli; مخاطره

Perilousness, *s.* تهلكه ايلك tèhlikēlilik

Period, *s.* مدت mùddèt.

Periodical, *a.* قات معينده واقع اولان

èvkāt-mū“ayyènéda-vwākī“-olan; —

قات معينده نشر اولنان غزته و *s.*

امثالى èvkāt - mù“ayyènéda - nèshu

òlunan-ghàzèta-vé-èmsāli.

Perish, *v.s.* هلاك او hēlāk - òl, تلف

tēlef-òl, اولمك bitmek; اولمك

چورومك kùrumak; قورومتق

chùrumek; —, *v.a.* چورومتق

Periwig, *s.* پروقه pèrūka. [chùrutmek

Perjure one's self, *v.a.* حنثا hinss-et

يلان يره يمين ا

khùlfi-yèmin-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bākā,

استمرار isstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقى bākī,

مستمر mùsstémèrr; تمللو tèmèlli;

جن *chikmāz*, بوزلمز *bōzulmāz* ;
 بوزلمیه جن *chikmayajak*, چیقماچک
chikmayajak.
 Permission, *s.* رخصت *izn* (*izin*),
 اجازت *ijāzet*, جواز *jèwāz*.
 یادداشت *yādāsh*, تذکره *tèzkéré* ; —, *v.a.* اذن
 رخصت ویرمک *izin-vèrmek*,
 یادداشت ویرمک *yādāsh-vèrmek*,
 تجویز *tèjvīz-et*,
 ترخیص *tèrkhīss-et*.
 ضرر *zàrār*, ضرر *mùzàrr*, *a.*
 رذیلت *radīl*, عمود *àmūd* ; —, *a.*
 طوعری *àmūdī*, عمود *kā'im*,
 دیک *dik*.
 ایتیمک *yapmak*, یاپمق *yapmak*, *v.a.*
 ارتکاب *irtikyāb-et*.
 دائم *dā'im* ; —ly, *ad.*
 دائم *dā'imā*.
 باش اغرتیق *bāsh-aghrit-*
 صیقندی ویرمک *sikindi-vèrmek*.
 اضطراب *iztirāb*, *s.*
 عوائد *āwā'id*, *s. pl.*
 عائدات *ā'idāt*.
 قوغالمق *kòghalamak*, *v.a.*
 راحت *dālina-bīnmek*,
 رنجیده *rāhat-vèrmamek*,
 دشمنلک *dùshmènlīk-et*,
 عداوت *khūssūmèt-et*,
 خصومت *khūssūmèt-et*.
 دوام *ikdām*, اقدام *ikdām*, *s.*
 دوام *ikdām-et*, —re, *v.n.*
 مقدم *dèwām-et* ; —ing, *a.*
 ایران *irān*. [*mùkdīm*.
 عجم *irānī* ; —, *s.* ایرانی
 عجم *irānī* ; —, *s.* عجم
 عجم *irānī* ; —, *s.* عجم
 عجم *irānī* ; —, *s.* عجم

Persian Gulf, بصره کورفی *bāsra-kyūr-*
fezi. [*vāz-ghèchmamek*.
 Persist, *v.n.* عناد *inād-et*,
 Persistence, Persistency, *s.* اصرار *issrār*.
 Persistent, Persisting, *a.* مصر *mùssīrr*.
 Person, *s.* کسی *kishi*, کمنه *kimèssnē*,
 شخص *shākhss*, آدم *adam*, نفر *nèfer* ;
 اقنوم *ūknūm* (*pl.* اقانیم
ākānīm) ; the three —s of the Trinity,
 اقانیم ثلاثه *ākānīmi - sèlāssé* ; (gram.)
 first —, نفس متکلم *nèfssi-mùtèkèllim* ;
 second —, مخاطب *mùkhātab* ; third
 —, غائب *ghā'ib*.
 Personage, *s.* ذات عالی *zāt-“ālī*.
 Personal, *a.* ذاتی *zāti* ; — pronoun,
 ضمیر *zamīr*.
 Perspective, *s.* علم مناظر *ilmi-mènāzir*.
 Perspicacious, *a.* فطانتلو *fātānètli*.
 Perspicaciousness, Perspicacity, *s.* فطانت
 Perspicuity, *s.* اچقلى *àchīklīk*. [*fātānèt*.
 Perspicuous, *a.* اچق *àchīk*.
 Perspiration, *s.* تر *or* در *tèr*.
 Perspire, *v.n.* ترلمک *tèrlémek*.
 Persuade, *v.a.* ایناندیرمق *ināndirmak*,
 قاندرمق *kāndirmak*, اسکات *isskyāt-*
-et ; عقلنی چلمک *“àklīni-chèlmek* ;
 عقلنه قومق *“àklīna-kòmak*.
 Persuasion, *s.* عقلنی چلمک *àklīni-*
 Pert, *a.* عارسز *“ārsīz*. [*chèlmeklik*.
 Pertain, *v.n.* متعلق او *mùta“allīk - òl*,
 منوط او *mènūt - òl*, —òl, راجع او
rājī - òl, محول او *mùhāvvèl-*
 منسوب او *mākhsūss - òl*, مخصوص او,
 دو قنمق *bākmak*, باقمق *mènsūb - òl*,
 دؤکونمق *dòkunmak*.

Pertinacious, *a.* مصر *mùssirr*.
 Pertinacity, *s.* عناد "inād; ثبات *sèbāt*,
 اقدام *ikdām*. [*mùnāssébèt*.
 Pertinence, Pertinency, *s.* مناسبت
 Pertinent, *a.* مناسبتلو *mùnāssébètli*.
 Pertly, *ad.* عارسز "ārsiz; —, *s.* عارسزلق
 Perusal, *s.* اوقومه *òkuma*. [*ārsizlik*.
 Peruse, *v.a.* اوقومتق *òkumak*.
 Pervade, *v.a.* ايشلامك *tè'sīri-òl*; تأثيرى او
 ايشلامك *ishlámek*, كچمك *ghèchmek*, نافذاو
nāfiz-òl.
 Perverse, *a.* ترس *tèrss*; خيرسز *khàysiz*.
 Pervert, *v.a.* افسادا *àyartmak*, ايارتمق
ifsād-et, اضلال *idlāl-et*; —, *s.* مرتد
mùrtèdd (*mùrtād*).
 Pest, Pestilence, *s.* وبا *vèbā*, طاعون *tā'ūn*,
 يمورجق *yimurjak*, خستهلق *khāsstalik*.
 Pestle, *s.* هاون الی *(hāwan)-ēli*.
 Pet, *s.* قوزى *jān*, جان *sèvdik*, سودك
kūzv, ايكى كوز *jigher-kyùshé*, جكر كوشه
iki-ghyüz; دارغينلق حالى *dàrghinlik-*
-hāli; —, *v.a.* سومك *sèvmek*;
 پك يوز ویرمك *òkhshamak*; اوخشامق
pèk-yüz-vèrmek.
 Petition, *s.* عريضه *ārzi-hāl*, عرضحال
 "āriza; در *nīyāz*, نیاز *rijā*, رجا
 عرضحال *dèr-khāsst*; —, *v.a.* عرضحال
 "ārzi-hāl-vèrmek. [*ārzuhāl*.
 Petitioner, *s.* صاحب عرضحال *sāhibi-*
 Petrel, *s.* فرطونه مارطيسى *firtina-mārtissi*.
 Petrification, Petrification, *s.* تحجیر
tàhājjur.
 Petrify, *v.a.* طاشا *tāsh-et*; —, *v.a.*
 تحجیرا *tāsh-kèssilmek*, طاش کسيلمك
tàhājjur-et.

Petroleum, *s.* معدن نفتى *mà'den-n*
 غاز *ghāz*.
 Petticoat, *s.* ايچ فسطانى *ich-fisstānā*.
 Petty, *a.* اوفاق تفك *ùflak-tèfek*, كى
jüz'ī, صاچمه *sāchma*.
 Pewter, *s.* بياض معدن *bèyāz-mà'den*
 Pharmacy, *s.* اجزاجى دکانى *èjzaj*
dùkkyāni (*dùkkèni*).
 Pheasant, *s.* سوکلون *sùghlun* (*sùlun*
sùylun), تذررو *tèzrèv*.
 Phenix, *s.* ققنوس *kàknū*, عنقا "ànkā,
 ققنوس *kàknūss*.
 Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* صت
 "àlāmèt, غريبه *ghàrībē*; *pl.* ثم
 "àlā'im, غرائب *ghàrā'ib*.
 Phial, *s.* اوفاق شیشه *ùflak-shīshé*.
 Philanthropic, Philanthropical, *a.* ل
 شفقت *èhli-shàfakat*. [*ka*
 Philanthropist, *s.* اهل شفقت *èhli-shàfak*
 Philanthropy, *s.* شفقت *shàfakat*.
 Philology, *s.* علم تدقيق غور لسان
 "ilmī-tèdkiki-ghāvri-lissan.
 Philomel, *s.* بلبل *bùlbul*.
 Philosopher, *s.* حکما *hàkīm* (*pl.* حکما
 "hùkémā) فيلسوف *feylasòf* (*pl.* فيلسوفه
 "fèlāséfé); —'s stone, كيميا *kimiya*
 التون اوتى *Altin-òtu*, اكير *iksir*.
 Philosophy, *s.* علم حکمت "ilmī-hikmèt.
 Phlebotomy, *s.* قان المقلق *kān-ālmaklik*.
 Phlegm, *s.* بلغم *bālgħam*.
 Phlegmatic, *a.* بلغمى *bālgħami*; صوغتى
 طبيعتلو *sòghuk-tābi'atli*.
 Phosphorus, *s.* فوسفوره *fòssfora*.
 Photograph, *s.* رسم *rèssm*. [*fiaji*.
 Photographer, *s.* فوتوغرافيه جى *fòtogra-*

ography, *s.* فوتوغرافیه fòtografīa.
 —, *s.* عبارة "ibārē; ta"bīr.
 ology, *s.* تعیرات ta"birāt.
 ology, *s.* علم قیافت دماغ "ilmi-
 afēti-dīmāgh. [kkāt.
 ssy, *s.* جنون موقت jūnūn-mūwā-
 ā, *s.* ورم علتی vèrem-"illēti.
 ā, *s.* حکمت "ilāj; —, *s. pl.* حکمت
 hikmēti-tābī"iyyē.
 ā, *a.* جسمانی tābī"i; جسمانی
 jāmani; —ly, *ad.* طبعاً tāb"an.
 ā, *s.* هکیم hēkim.
 agnomist, *s.* اهل علم قیافت èhli-
 āmi-kīyāfēt.
 agnomy, *s.* چهره قیافت kīyāfēt, چهره
 āhrē, علم قیافت "ilmi-
 āfēt.
 ology, *s.* علم بحث حیات بدنیه
 āmi-bāhssi-hāyāt-bēdenīyyē.
 āst, *s.* پیانوچالان piāno-chālan-
 ā, Pianoforte, *s.* پیانو piāno. [-ūstād.
 ātre, *s.* غروش ghūrūsh.
 ā (pickaxe), *s.* قازمه kāzma; tooth
 —, ear —, خلال khilāl; —, *v.a.*
 āll off) قوپارمق kōparmaq; (a lock)
 قارشدرمق āchmaq; (teeth, &c.)
 ārishdirmak, ارقلامق āriklamak
 ārtlamak); (a bone) تمیزامک tēmiz-
 āmek; (a quarrel) آرامق āramak; —
 āpockets, یان کسبجیلک yān-kēssiji-
 āk-et; — out, ایرمق āyrmak, سچمک
 āchmek, انتخاب intākhāb-et; — up,
 ā, طویلامق kāldirmak; *v.a.*
 āplamak, دوشیرمک dēvshirmek,
 ā, جمع jēm"-et; تحصیل tāhsīl-et;

— —, *v.n.* ایولشمک iyilēshmek,
 قوتی یرینه کلمک kùvvēti - yērīna -
 ghēlmek; سمورمک sēmirmek; — to
 pieces, سوکمک sūkmek; دالدرمق
 dāldirmak.
 Picket, *s.* ایلو قراغولی ilēri-kāragholi.
 Pickle, (brine) صلاموره sālāmūra; (of
 vegetables) ترشی tūrshu; —, *v.a.*
 ترشی باصمق tūrshū-bāssmak.
 Pickpocket, *s.* یان کسبجی yān-kēssiji,
 خرسز khīrsiz.
 Picnic, *s.* قیریمکی kir-yēmēghi.
 Picture, *s.* رسم rēssim. [کوزل ghyūzēl.
 Picturesque, *a.* رسم کبی rēssim-ghībi;
 Piddle, *s.* کچوک چیش chish, کچوک
 kùchuk-chish; سیدک sīdik, بول bēvl;
 —, *v.n.* ایشمک ishēmek, صودوکمک
 sū-dākmek, تبول tēbēvvul-et.
 Pie, *s.* بورك būrēk.
 Piebald, *a.* الاله ala, الاله alaja.
 Piece, *s.* پارچه pārchā, قطعē kīt"ā,
 اکلهمک āklēmek; قسم kīssm; —, *v.a.* جز
 jūz' ēklēmek.
 Piecemeal, *ad.* پارچه پارچه pārchā-pārchā.
 Pier, *s.* اسکله isskèlē; ریختم rikhtim.
 Pierce, *v.a.* دلمک dēlmek, ثقب sāk-
 b-et; ایشلمک ishlēmek.
 Piety, *s.* دیندارلق dīyānēt, دیندارلق
 dīndārlīk, تقوی tākwā, صلاح sālāh.
 Pig, *s.* خنزیر dōnguz (dōmuz), خنزیر
 khīnzīr, خوک khūk; — of lead,
 صمون sōmūn, کولچه kyūlchē.
 Pigeon, *s.* کبوتر ghyūghērjin, کبوتر
 kēbutēr, حمامه hāmāmē.
 Pigeon-hearted, *a.* قورقاق kōrkak.

Pig-headed, *a.* عناد جی "inādji.
 Pig-headedness, *s.* عناد "inād.
 Pigmy, *s.* جوجه jùjé. [nèvi"-bàlik.
 Pike, *s.* بر نوع باتق hārba; بیر-
 Pile, *s.* قازق yìghin; بنا binā; قازق
 kàzik; (of velvet) حاو hàw; —, *s.*
pl. باسور bāssūr, مایه سیل māyassīl;
 —, *v.a.* یغمق yìghmak, یغینا yìghin-et.
 Pilfer, *v.a.* چالمق chālmak; —, *v.n.*
 سرقتا khīrsizlik - et, سرقتا
 sirkāt-et.
 Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hājjī (hāji);
 زائر zā'ir (*pl.* زوار zūwār).
 Pilgrimage, *s.* حج hājj; زیارت ziyāret.
 Pill, *s.* حب hābb (hāp).
 Pillage, *s.* یغما yāghma, غارت ghāret,
 سویغون sōyghun; اموال منهبه èmwāli-
 -mènhūbé; *v.a.* صویمق sōymak, یغما
 yāghma-et, غارتا ghāret-et, نهبا
 nèhb-et.
 Pillar, *s.* دیرک dirək, ستون sūtūn, عمود
 Pillion, *s.* پلان pālān. ["āmūd.
 Pillow, *s.* یوز یصدیغی yūz-yāssdiġhi,
 یصدق یوزی case, بالین bālīn;
 yāssdik-yūzu.
 Pilot, *s.* قلاغوز kīlāghuz; —, *v.a.*
 قلاغوزلق kīlāghuzluk-èt.
 Pimento, *s.* یکی بهار yēngi-bāhār.
 Pimple, *s.* سویلجه sivilja; (on the lip)
 اوچق ūchuk.
 Pin, *s.* طوپلو tōplu, طوپلوایکنه tōplu-
 iġhné; چیوی chivi; جیواطه jiwāta;
 —, *v.a.* طوپلوايله ایلشدرمک tōplu-
 -ila-īlishdirmek; چیویلمک chivilé-
 mek, میخلمق mikhlamak.

Pincers, *s. pl.* قساج kīssāj.
 Pinch, *s.* چمدک chīmdik; روش
 kīssdirish; (of snuff) طوتم tūtū
 (necessity) صیقی siki, ضرورت zā
 rèt; —, *v.a.* چمدکلمک chīmdil-
 mek; قصدرمق kīssmak; قصدرمق kī
 dirmak; صیقمق sīkmak.
 Pinchbeck, *s.* تومبک tōmbāk.
 Pine, *s.* چام اچا جی chām; چام
 -āghāji; —, *v.n.* اوزلمک ūzulme
 تیاق dērd-chèkmek; دردچکمک
 چکمک ishtiyāk-chèkmek.
 Pineapple, *s.* اناناس ānānāss.
 Pinion, *s.* (feather) شهپر shēh-pē
 (wheel) فیر fīner; —, *v.a.* لمرینی
 کوللارینی باغلامق kōllarini-bāġlamak.
 Pink, *s.* قرنفل چیککی kārēnfīl-ch
 chēġhi; —, *a.* پنبه pēnbé; —, *v.*
 اویمه اچمق ōyma-āchmak.
 Pinnacle, *s.* فلوقه filīka.
 Pint, *s.* یوز قرق درهمک اولجی yūz-kīrl
 -dīrhēmlik-ūlchu.
 Pintle, *s.* ایکنه جک iġhnējik.
 Pioneer, *s.* بالطه جی bāltāji.
 Pious, *a.* دیندار dīndār, اهل تقوی èhl
 -tākwā, صوفی sōfū, متقی mūtāki.
 Pip, *s.* چکردک chēkirdek.
 Pipe, *s.* بورو or بوری bōru; چوق
 chībūk; دودوک dūduk; یوک فوجی
 biyuk-fīchi, مانجه mānjana.
 Pipkin, *s.* طوپراق تنجیره tōprak-tēnjéré.
 Pirate, *s.* دکر خرسزی dēngiz-khīrsizi
 خرسز khīrsiz; خرسزتکنه سی khīrsiz-
 -tēknēssi; —, *v.a.* چالمق chālmak
 سرقتا sirkāt-et

کچوک چیش *chish*, چیش *chish*, *s.*
 کچوک - چیش, بول *bèvl*; —, *v.n.*
 چیش *chish-et*, صو دوکمک *sù-dùk-*
 مک, کچوک صو دوکمک *kùchuk-sù-*
 مک, تبول *tèbèvvul-et*.
 فستی *fisstik*, *s.*
 پشطو *pishtow*, طبانجه *tàbànja*, *s.*
 بقراج *bàkrāj*, [hùfra], *s.*
 حفره *chùkur*, چقور *kùyu*, قویو *s.*
 کرته *dèréjé*, درجه *zift*; زفت *s.*
 مرتبه *mèrtébé*, رادده *rāddé*, رادده *s.*
 نهایت درجه سی *nihā-*
at-dèréjéssi; —, *v.a.* اتمق *atmak*;
 قورمق *kùrmak*; زفتلمق *ziftlémek*;
 ایرمق *ayrmak*, سچمک *— upon*,
 باش *ashmek*; — — one's head,
 باش اشاغی ییره دوشمک *bāsh-āshāghī-yèra-*
dūshmek.
 دستى *dèستي (tèستي)*, *s.*
 اجنه جق *ajinajak*, اجی *ajī*; *s.*
 مغز *māghz*, اوز *ūz*, *s.*
 قوت لایموت *kūti-lā-yèmūt*, *s.*
 چپچک *chīchēk-bòzughu*, *with the small-pox, a.*
 مرحمت *mèrhàmet*, ترحم *tèràhhum*, *s.*
 اجیمق *ajimak*, —, *v.a.* *mèrhàmet-et*; what a —!
 یازق *yàzīk*.
 محور *mihvèr*, میل *mil*, *s.*
 یافته *yāfta*; —, *v.a.* یافته *yāfta-yāpishdirmak*.
 موقع *māhāll*, محل *yèr*, یر *yèr*, *s.*
 مکان *mèvzi*, موضع *mèvki*,
 خدمت *khidmèt*, یر *yèr*; *mèkyān*;
 مأموریت *mè'mūriyyèt* (*hizmet*);

v.a. وضع *wāz-et*; قومق *kòmak*,
 اوطورتتمق *òturtmak*; دکمک *dikmek*,
 تعیین *nāssb-et*, نصب *rèkz-et*, رکزا
 Placid, *a.* یواش *yāvāsh*. [tà'yīn-et.
 طاعون *tā'ūn*, وبا *vèbā*, *s.* Plague,
 خستهلق *khāss-*
talik; بلا *bèlā*, مصیبت *mùssibèt*,
 درد *dèrd*; —, *v.a.* درد *dèrd-òl*,
 بلا او *bèlā-òl*.
 قیر *òwa*, اووه *dùzlak*, دوزلك *s.* Plain,
 صحرا *sāhrā*; —, *a.* دوز *dùz*;
 ساده *sādē*; ساده کوزل *sādē-ghyùzèl*;
 بللو *bèlli*, اچق *àchik*, چرکین *chirkin*;
 مستبان *mùsstébān*, عیان *‘āyān*;
 بیاغی *bāyāghī*; —, عادی
 طوغری سویلر *dòghrū - sù -*
 لکردیسنی اسرکماز *lākirdissini-*
èssirghémāz.
 دعواجی *dā'wājī*, *s.* Plaintiff,
 اورمه *ürmè*; —, *s.* Plait,
 قیرمه *kürma*; قیرمق *kürmak*, *v.a.*
 اورمک *ürmek*, *kürma-et*.
 خریطه *khàrita*, رسم *rèssim*, *s.* Plan,
 تدبیر *tèdbir*, ترتیب *tèrtib*,
 یول *yòl*; —, *v.a.* ترتیب *tèrtib-et*,
 تدبیر *tèdbir-et*, دوشونمک *dùshunmek*,
 عقل *‘ākl-et*.
 سطح مستوی *sāthi-mùsstèvī*, *s.* Plane,
 مستوی *mùsstèvī*; —, *a.* رنده *rèndé*;
 رنده لکم *rèndélémek*; —, *v.a.*
 چنار *chinar*, *tree*.
 سیاره *sèyyārè*, *s.* Planet,
 تخته *tākhta*; —, *v.a.* Plank,
 تخته قاپلامق *tākhta - kàplamak*;
 تخته دوشمک *tākhta-dùshémek*.

Plant, *s.* فدان *aghaj*; اوت *ot*; fidan; نبات *nèbāt*; —, *v.a.* دكمك *dikmek*, نصب *ghàrss-et*; غرسا *ghàrss-et*; ركزا *rèkz-et*.

Planter, *s.* غرس ايدر اولن ادم *ghàrss-èder-òlan-àdam*.

Plaster, *s.* صيوة *sīwa* or صيغه *sīgha*; (of Paris) الجي *alchi*; (for wounds) ياقى *yàki*; —, *v.a.* صيوامق *sīwamak*, صيغامق *sīghamak*.

Plate, *s.* طباق *tābāk*; منخته *tākhta*; كموش طاقم *ghyùmush - tàkim*; شكل *bàssma - rèssim*; باصمه رسم *shèkil*; —, *v.a.* كموش قاپلامق *ghyùmush - kàplamak*; — glass, اينه جامى *àyina-jàmi*.

Plater, *a.* كموش قاپلمه *ghyùmish-kàp-*

Platinum, *s.* پلاتينه *plàtina*. [lama.

Plato, *s.* افلاطون *iflātūn*.

Play, *s.* شقا *shàka*; اوينامق *òyun*; قمار *kùmār*; —, *v.a.* اوينامق *òynamak*; قمار اوينامق *kùmār-òynamak*; —, *v.a.* چالمق *chàlmak*; باصمق *bàssmak*; قومق *kòmak*, — high, چوق پاره قومق *chòk-pàra-kòmak*; — a high game, كوزى *ghyùzu-pèk-ìlèrida-ol*; — the fool, *v.a.* اشك *èsheklìk-et*; دالقاو قلقا *dàlkàwukluk - et*; مسخره لقا *màsskharalik-et*; — — — with, *v.a.* اشك يرينه قومق *èshek-yèrina-kòmak*, الداتمق *aldatmak*; — the truant, مکتبه كتمامك *mèktèbé - ghitmamek*, مکتبدن قاچمق *mèktèbdan - kàchmak*; — upon,

چالمق *chàlmak*; — — a word مضمون سويلمك *màzmūn-sùwèy-mek*. [òyun.

Player, *s.* مقلد *mùkallid*; ونجى

Plaything, *s.* اويونجق *òyunjak*; نجه *èylènja*. [bàhār.

Plea, *s.* لقردى *làkirdi*; عذر "èzr"; نه

Pleasant, *a.* كوزل *ghyùzèl*, خوش *khòsh*, صقالو *sàf ālā*; طاتلو *tàtli*; لذيز *lèziz*.

Pleasantry, *s.* شقا *shàka*, لطيفه *làtifè*.

Please, *v.a.* تنسيب *tènsīb - et*

مناسب كورمك *mùnāssib-ghyùr-mek*; استمك *isstémek*, خوش كورنمك *dilémek*; —, *v.a.* خوشه كچمك *khòsh - ghyùrunmek*, قبوئه كچمك *khòsha - ghèchmek*, بكنلمك *màkbūla-ghèchmek*, استديكى كيا *ilmek*; — one's self, كيفنجه حركتا *isstédighi - ghìbi-et*, كيفنجه حركتا *kèyfinja-hàrèkèt-et*.

Pleasure, *s.* جنبش *jùn-bush*, كيف *kèyf*, صفا *sāfā*, ايلنجه *èylènja*, تلذذ *tèlèzzuz*, حظ نفس *hàzzi-nèfss*.

Plebeian, *a.* قبا *kàba*; —, *s.* قبا ادم *kàba-àdam*.

Pledge, *s.* رهين *rèhin*; —, *v.a.* عشقنه *rèhīna - kòmak*; ايچمك *ashkina-ichmek*.

Pleiades, *s.pl.* ثريا *sùrèyyā*, يدى قزنداش *yèdi-(kàrdash)*.

Plenipotentiary, *s.* مرخص *mùràkh-khàss*.

Plenteous, Plentiful, *a.* جوق بول *bòl*, جوق *chòk*, غنى *bèrèkètli*, برکتلو *ghànī*.

بۆلۈك. *s.* بوللق *bòlluk*, چوقلق *chòkluk*,
بەرىكەت *bèrèkèt*, غنىمەت *ghànīmèt*.

زاتى لىجىب *zātu-'l-jènb*
(*zātijān*). [قولاي اكلور *kòlay-èghilir*.

Pliant, a. يېموشاق *yimushak*,

ويرمەك *v.a.* *hāl*; —, *v.a.* ويرمەك
v.a. *wà'd-et*.

فەتئە *fitné*, فساد *fèssād*; —

غرضە *arsa*; — of a

چىم *khülāssa*; grass —, چىم

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

فەتئە قورمىق *fitné-*

Plummet, *s.* قورشون قلم *kürshun-*
-kàlem; اسقاندیل *isskändil*.

Plump, *a.* سەمىز *or* سەمىز *sèmiz*; — up,

v.n. شىشمەك *shish-*

mek; — (into), *v.n.* دوشمەك *dùsh-*

mek, پاتەدەق دوشمەك *atilmak*,

پاتەدەق *pàtadak-dùshmek*; —, *ad.* پاتەدەق

پاتەدەق *pàtadak*, لاپەدەق *làpadak*.

Plunder, *s.* يىغما *yaghma*, غارت

غارت *ghāret*, غنىمەت *ghànīmèt* (*pl.* غنائم

ghànā'im); —, *v.a.* يىغما *yaghma-et*,

غارت *ghāret-et*, نەب *nèhb-et*;

سۆيمەك *sòymak*.

Plunderer, *s.* يىغماچى *yaghmajī*.

Plunge, *s.* داش *dālish*; —, *v.n.*

دالمەك *dālmak*, غطسا *ghātss-et*;

—, *v.a.* دالدرمەك *dāldirmak*, سوقمەك

sòkmak, غطسا *ghātss-et*.

Plural, *s.* جمع *jèm*".

Plurality, *s.* كشرت *kèssret*.

Plus, *ad.* زائد *zā'id*.

Plush, *s.* قبا قطفه *kāba-kādīfé*.

Ply, *v.n.* ايشلمەك *ishlémek*; —, *v.a.*

ايشلمەك *ishlémek*, ايتمەك *ètmeck*;

سېقىشدرمەك *sìkishdirmak*.

P.M. (post meridiem), *ad.* بعد الزوال

bà'd-èz-zèwāl. [*yèrda-avlamaçk*.

Poach, *v.n.* يساق يردە اولمەك *yassak-*

يساق يردە اولان خرسىز *yassak-yèrda-avlayan-khirsiz*.

Pock, *s.* چىبان *chibān*.

Pocket, *s.* جيب (*jèb*); —, *v.a.*

جيبىنە قومەك *jèbina-kòmak*; — book,

جيب *jùzdān*; — money, جيب

خارجلىقى *jèb-khàrjighi*.

Pock-marked, *a.* چيچك بوزق chichek-
-bòzuk.

Pod, *s.* باغلامق kàbuk; —, *v.n.* باغلامق
bāghlamak; —, *v.a.* قيوغنى صويتمق
kàbughunu-sòymak, چيقارتمق
kàbukdan-chikàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long)

Poesy, *s.* شعر shì“r. [قصيده kàssidé.

Poet, *s.* شاعر shā“ir (*pl.* شعرا shù“arā).

Poetry, *s.* شعر shì“r.

Poignant, *a.* فنا fèna, اجى zji,
وجيع kèsskin, اليم èlim, كسكين
vèjī“r, جگر سوز jigher-sūz.

Point, *s.* بورون; زج اوج; نقطه nòkta;
بورون; ماده khùssūss, خصوص
māddé, باب bāb, امر èmir, كيفيت
kèyfiyyèt, نكته nùkté, دقيقه dākīka,
مطلب mēbhāss, مبحث bāhss,
ماتلاب; مرتبه mèrtébé, درجه dèréjé,
كرته kèrté, منزله mènzilé, راده
ràddé, پرسه pèréssé; (of the compass)
روزگار rùzghyār; —, *v.n.* باقمق
bàkmak, دونمك dānmek;
پارمق ايله اشارتا pàrmakla-ishāret-et;
—, *v.a.* طوغرلتمق dōghrultmak;
make a —, مخصوص ياپمق mākhsūss-
-yāpmak.

Point blank, *ad.* طوغرى dōghru; —
range, تام منزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سيورى sivri-ūjlu, سيورى
sivri; باقيور dōghrulmush; طوغرلمش
bākiyor; اشكار mākhsūss, خصوص
Ashikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd
زهرلمك; اغو àghu; —, *v.a.* (òt),

zèhirlémek, تسميم tèssmīm-
bòzmaq, افساد ifsād-et.

Poke, *v.a.* قوب sòkmak, صوتمق
سòkuy - kàrishdirmak, قارشدرمق
دورتمك dùrtmek.

Poland, *s.* لهستان lèhisstān.

Pole, *s.* ديرك dirèk; صيرق sirik;
قطب kùtub; لهلو lèhli; سرن sèren;
التى بچوق ارشون Altı-būçuk-
arshin; — star, طب يلدزى
(dèmir) تيمورقازق kùtub - yildizi,
جدى jùdèyy, -kàzik.

Police, *s.* (matters of) امور ضبطيه ùm ùri-
zābtıyyé; —man, ضبطيه قواصى zāb-
tıyyé-kāwwāssi; — agent, ضبطيه
zābtıyyé-mè‘mūru.

Policy, *s.* تدبير tēdbir, اصول ùssūl, وش
rèvish; سند sèned.

Polish, *a.* لهجه lèhjé; —, *s.* لهلو lèhli;
جلا jilā; تربيه tērbıyyé; —, *v.a.* جلا
jilā-et, تربيه ا جلاویرمك jilā-vèrmek;
تربيه tērbıyyé-et.

Polite, *a.* چلبى chélébi, افندى èfèndi,
نوازشلو, مکرم mùkrım, تربيه لو
nùwāzishli.

Political, *a.* امور ملكيه يه متعلق ùm ùr-i-
milkıyyéya-mùta“allik; — economy,
علم اداره ملكيه “ilmi-ıdāre-i-milkıyyé.

Politically, *ad.* دولتجه dèvletjé.

Politician, *s.* امور ملكيه اشنا ùm ùri-
milkıyyé-āshinā. [-dèvlet.

Politics, *s.* علم تدبير دولت “ilmi-tēdbiri-

Pollard, *s.* اينجه كپك inja-kèpek;
داللى هپ بودنمش اغاج dāllari-hèp-
-būdānmish-aghaj.

...te, *v.a.* مردارا تنجيسا tènjiss-et,
 مردار-تسا pìss-et.
 ...oon, *s.* قورقاق kòrkak.
 ...oonery, *s.* قورقاقلىق kòrkaklik.
 ...anthus, *s.* چوقه چيچكى (chòha)-
 -chichèghi.
 ...egranate, *s.* انار nār, انار ènār.
 ...uel, *s.* ايرقاشى èyər-kàshi; —, *v.a.*
 ...dùghmek, اورمتى wùrmak.
 ...p, *s.* طنطنه tântana, دبدبه dèbdébé,
 سلطان sàltanāt.
 ...d, *s.* حوض hàwuz, گول ghyùl.
 ...derous, *a.* ثقیل sàkìl, اغر aghir,
 گران ghìrān.
 ...stiff, *s.* امام imām, همام hùmām.
 ...atoon, *s.* طومباز tòmbez.
 ...ay, *s.* مدلی midilli.
 ...ol, *s.* حوض hàwuz, گول ghyùl.
 ...op, *s.* ضرطه zàrta, اوصورق òssuruk;
 (of a ship) قامر اوستی kāmara-ùsstu.
 ...or, *a.* فقير fàkìr (*pl.* فقرا fukarā),
 ضعیف zà“if (kàripīt); غریب یکت
 (pl. ضعفا zù“afā, the origin of the
 French denomination of “Zouave,”
 the *infantry* in Africa being called
 “the poor,” or “the weak,” because
 not able to afford themselves horses
 to ride against the enemy); فنا fīna,
 ایش یوق ish-yòk.
 ...Poorly, *a.* مزجسز kèyfsiz, کیفسز
 mizājsiz, خسته khàsstā; —, *ad.*
 فقیرجا fàkìrja; فنا fīna.
 ...Pop, *v.n.* پاتلامق pàtlamak; اتلمق
 àtlamak, فرلامق fırlamak; —, *v.a.*
 اتیویرمک àtivèrmek; — in, *v.n.*

لاب ایچرو کیرمک òghramak; اوغزامق
 lāp - àchèri - ghirmek; — —, *v.a.*
 ایچرو اتیویرمک àchèri - àtivèrmek;
 — out, *v.n.* طیشاری اوغزامق dīshāri-
 -òghramak; — —, *v.a.* سوندریویرمک
 sùndurivèrmek; طیشاری قویویرمک
 dīshāri - kòyuvèrmek; — on, *v.a.*
 کیویرمک ghìyivèrmek; — off, *v.n.*
 صاوشیویرمک sāvushuvèrmek;
 اولیویرمک àluvèrmek; — —, *v.a.*
 چیقاریویرمک chikàrivèrmek.
 ...Poplar, *s.* قواق اغاجی kàwak-aghaji,
 قواق kàwak.
 ...Poppy, *s.* حشماش hàshhāsh; (wild)
 کلینجک چيچكى ghèlinjik-chichèghi.
 ...Populace, *s.* عوام ناس “àwāmmi-nāss,
 ایاق طاقمی èssāfili-nāss, اسافل ناس
 àyak-tàkimi.
 ...Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-“āmm,
 عوام پسند “àwāmm-pèssènd.
 ...Populate, *v.a.* معمور ا mà“mūr-et.
 ...Population, *s.* نفوس nùfūss, اهالی àhālī.
 ...Populous, *a.* معمور mà“mūr.
 ...Porcelain, *s.* فغفور fāghfūr.
 ...Porch, *s.* دهلیز dèhliz.
 ...Porcupine, *s.* اوکلوکریپی òklv-kìrpi.
 ...Pore, *s.* (pl. مسامات mèsāmāt); —
 over, *v.a.* پک باقمق dālmak, دالمق
 pèk-bàlmak.
 ...Pork, *s.* طوکز اتی dònguz-èti (dòmuz),
 لحم الخنزیر làhm -'l-khènzìr.
 ...Porous, *a.* مساماتلو mèsāmātli.
 ...Porphyry, *s.* سماقی sòmākī.
 ...Porpoise, *s.* یونس بالغی yònuss-bàlighi.
 ...Porringer, *s.* طوپراق تنجر tòprak-tènjéré.

Port, *s.* ليمان limān; اسكله isskèlé;
لومبار لو مبارقپاغی lùmbar-kāraghi;
لومبار; پورت شرابی pòrt-shèrābi.
Portable, *a.* طاشیه سی khāfif, خفیف
تاشیه سی قولای tashimassi-kòlay.
Porte, *s.* پاشاقپوسی bābi-"ālī, باب عالی
pāsha-kāpissi; دولت علیه dèvlèti-
"ālīyyé.
Porter, *s.* حمال hāmmāl (hāmāl);
سیاه ارپه صوبی siyāh-
-ārpa-sūyū.
Porterage, *s.* حمالتق hāmmālik.
Port-hole, *s.* لومبار دلیکی lùmbar-dèlighi.
Portico, *s.* قپودهلیزی kārpi-dèhlizi.
Portion, *s.* پارچه pārchā, بلوک bülük,
"à; قطعہ kèt, قسم kīssm, جز' jüz;
حصه hissé, پای pāy; سهم sēhm,
سهم sēhīm; قسمت kīssmèt; —,
— out, *v.a.* بولمک tāksīm-et, تقسیم
būlmek; — off, *v.a.* حصه سنی ویروب
hisséssini - vèrup - dèf" - et;
marriage —, جهاز jihāz (chèhiz),
اغریق aghirlik.
Portmanteau, *s.* چانطه sāndīk, صندوق
chānta. [صورت sūrèt].
Portrait, *s.* رسم rēssim, تصویر tāssvīr,
Portrait-painter, *s.* تصویر رسامی tāssvīr-
-rēssāmi. [tāvsīf-et].
Portray, *v.a.* توصیف ا رسم rēssim-et,
Position, *s.* موقع mēvki"; حال hāl.
Positive, *a.* صحیحاً معلوم sāhīh, صحیح
sāhīhan-mā'lūm, محقق mūhakkak;
پک قوی سویلر pēk-
-kāvī-sūwēylər; عنادجی "inādji;
مطلق mùtlak.

Possess, *v.a.* مالک او mālik-òl, مالک او
mùtémèllik-òl; — one's self of, ا
zābt-et, الکتورمک èlé - ghètirn
استحصال ا isstihsal - et; what
possessed you? شیطانہ اویدک
(hānghi) - shèytāna - ùyduṅg, رلو
نہ دیرلہ نە دیرلہ nē-dūrlu-"āk
-(hizmet) - ètding; —ed, *p.p.* ل
دەلی, مجنون mèjnūn, دیوانہ dīwānē
Possessed, *a.* دلی dèli; سرفندہ اولان
tāssārufinda-òlan.
Possession, *s.* تصرف tāssāruf. [-ilèy
Possessive case, مضاف الیه mūzāfui
Possessor, *s.* صاحب sāhib; تصرف
mùtéssārīf.
Possibility, *s.* امکان imkyān. [بلکہ bèlk
Possible, *a.* ممکن mūmkin; —bly, ad
Post, *s.* (wooden) قازق kàzik, پیرک
dīrèk; (for letters) پوسته pòssta
(for horses) منزل mēnzil; (office)
پوسته mē'mūrīyyet, پوسست pòsst,
مسند mēssnèd, صدر sàdr; (sentry)
قره غول kàra-kòl, قره قول kòl, قول
kàraghol, نوباجی nùbètji; (place)
—, *v.a.* "موقع mēvki", یر
pòsstaya-vèrmek; قومق
kòmak, براقمق brākmak, تعیین
tà"yīn-et; —, — up, *v.a.* (accounts)
دفتره yāzmaq, قیدا kàyd-et, دفتره
دەفتەرا-غەچیرمەک dèftəra-ghèchirmek; (per-
sons) یافته یه یازمق yāftaya-yāzmaq;
—, *v.n.* منزل سورمک mēnzil-sūrmek,
منزل گتمک mēnzil-ghitmek; — office,
پوسته خانه pòssta-khānē; — house,
منزلخانه mēnzil-khānē; — master,

پوسٽه مأموریت pòssta - mè'mūru ;
 منزلی mènzilji ; — — general,
 پوسٽه ناظری pòssta-nāziri, — horse,
 منزل بارگیری mènzil-(bèghiri).
 پوسٽه اجرتی pòssta-ùjrèti.
 سورجی sùruju.
 منزل عربیسی mènzil-
 èvlād-u-àhfād.
 اولادو zùrriyyèt, ذریت.
 سورجی sùruju.
 صکر دیه tè'khīr-et, تأخیرا.
 براقتی sòngraya-brākmak. [hāshīyyé.
 حاشیه kēnar, کنار.
 قانوس kàwanoss, قاب kàb.
 تستی hòkka, حقہ bārdak ;
 تنجره tènjeré, کوب kyùp ;
 صقسی —, flower (kàzād) ;
 قانوسه باصمتی kàwa-
 noss - bāssmak ;
 صقسی دیکمک sàksiya-dīkmek.
 پوتاس پوتاس pòtāss.
 پوتاس پوتاس pòtāss.
 پوتاسیوم pòtāssiūm.
 یرالماسی yēr-èlmassi.
 قارنلو kārnlī.
 قوت kùvvet.
 قوتلو kùvvetli.
 حکمدار hūkmdār.
 صیغه اقتداریه sīgha 'i-
 'iktidāriyyé. [— ilāj. علاج.
 چوربا chòrba ; لاپه lāpa.
 چوملکجی chòmlekji ; —
 بوش شیلرایله ایلنوب about, — over,
 وقت کچورمک bòsh - shèylèr - ila -
 èylènop-wākit-ghèchirmek.

Poulterer, *s.* طاوقجی tàwukju.
 Poultrice, *s.* لاپه لاپه lāpa ; —, *v.a.* لاپه اورمق
 lāpa-wūrmak.
 Poultry, *s.* طاوق tàwuk, طاوق ماوق
 tàwuk-màwuk.
 Pound, *s.* (weight) لیبره libra ; (Turkish
 = 2½ avoirdu pois) قیه kīyyé (òkka) ;
 لیره lira ; (for cattle) اغل
 àghil ; —, *v.a.* دوکمک dūghmek,
 ازمک èzmek, دقا dàkk-et.
 Pour, *v.a.* دوکمک dūkmek, اتمق
 àtkmak ; —, *v.n.* سیل کی یاغمق
 (sèl)-ghìbi-yāghmak ; سیل کی اتمق
 (sèl)-ghìbi-àkmak.
 Pout, *v.n.* صوموتمق sòmutmak.
 Poverty, *s.* فقر fàkr, فاقه fāka, فقیرلق
 fākīrlīk, ضرورت fākarālīk, فقرالق
 zārūrèt.
 Powder, *s.* توز tòz, غبار ghūbār ; (medi-
 cine) سفوف sùfuf ; gun —, باروت
 bārut ; —, *v.a.* اوستنه توز سلکمک
 ùsstuna - tòz - sīlmek ; توزا tòz-et,
 ازمک èzmek ; — horn, — flask,
 باروت وزنه bārut-
 vèzné, باروت وزنه سی vèznéssi ; — mill,
 باروتخانه bārut-
 khāné ; — room, — magazine,
 جبخانه jèb-khāné.
 Power, *s.* زور zòr, قوت kùvvet, قدرت
 kùdrèt, اقتدار iktidār ;
 حکومت hūkyūmèt ; دولت dèvlèt,
 حاسه hāssa ; تاثیر tè'sīr ; نفوذ nūfūz ;
 حواس hāwāss). (*pl.*
 قوتلو kùvvetli, زورلو zòrlu.
 قوتلو kùdrètli, مکین kàvī,
 مقتدر mùktèdir ; نفوذلو nū-

fūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimé-tèyn; مؤثر mù'èssir; سرت sèrt; all —,قدير kàdir. [-kùvveti-yòk.
 Powerless, *a.* هیچ بر قوتی یوق hìch-bìr-
 Powerlessness, *s.* هیچ بر قوتی اولمامقلق hìch-bìr-kùvveti-òlmaməklík.
 Poz, *s.* فرنکی firəngħi.
 Practicable, *a.* یاپلور mümkün, یاپلور yapılır; قوللانلور kùllanılır.
 Practice, *s.* دوام dèwām, تاعلم tà'līm, مداومت mùdāvémet; عمل 'əməl; عادات 'ādət; طبيبك مشتريلرى tábībīng-mùshtèr-ilārī; —, *v.a.* ایتتمک ètmek, یاپمق yapmaq; دوام ا دوام tà'līm-et, دوام dèwām-et; هکیمک həkīmlik-et.
 Praise, *s.* ستایش sənā, ثنا mèdh, شکر sitāyish; (to God) حمد həmd, شکر shùkr; —, *v.a.* ثنا mèdh-et, حمد sənā-et, شکر shùkr-et. [mèbrūr.
 Praiseworthy, *a.* مبرور mērzi; مرضی.
 Prance, *v.n.* صچرامق dynamak, اوینامق.
 Prawn, *s.* تکه tèké. [səchramak.
 Praxis, *s.* تاعلم tà'līm.
 Pray, *v.n.* رجاء yalvarmak, یالوارمق rijā-et, نیاز niyāz-et; دعا dū'ā-et; نمازقیلمق nāmāz-kīlmak.
 Prayer, *s.* دعا rijā, نیاز niyāz; صلات dū'ā; (stated) نماز nāmāz, صلوات or salāt.
 Prayer-book, *s.* دعا کتابی dū'ā-kitābi.
 Preach, *v.n.* وعظ wā'z-et.
 Preacher, واعظ vwā'iz. [meklik.
 Preaching, *s.* وعظ ایتتمکک wā'z-èt-

Preamble, *s.* مقدمه mùkəddimé, دیباجه dibājé. [rèr.
 Precarious, *a.* غیر مقرر ghayri-mùkār-
 Precaution, *s.* احتذار həzar, احتیاط ihtiyār, احتیاط ihtiyāt, انتباه intibāh; to take —, کوز sakinmak, صاقنمق, احتیاطی اچمق ghyüz-əchmak, احتیاطی بولنمق ihtiyātli-bulnmak, احتیاطی او intibāh-üzéré-òl.
 Precede, *v.a. and n.* سبقتا səbkət-et; مسابقتا müssəbakət-et; —ding, سابق sàbīk.
 Precedence, *s.* مسابقت müssəbakət.
 Precedent, *s.* أمثال əmsāl (pl.)
 Precept, *s.* نصیحت nəssihət; قاعدة kā'idé; نصیحت nəssihət; ضرب مثل zərbi-məssel.
 Preceptor, *s.* نصیحتچی nəssihətçi, خواجه khoja.
 Precious, *a.* قیمتی kīmətli, قیمتی zī-kīmət; عزیز 'əzīz; — stone, جواهر jəvħər (pl. جواهر jəwāhir); — rogue, کدکلو چاپقین ghèdiklichəpkin. [varta.
 Precipice, *s.* یار yār, اوچرور uçurum,
 Precipitate, *a.* —ly, ad. عجله ایله 'əjələ; عجله ایله 'əjələ-ila, علی العجله 'əl-ə-ğələ; — retreat, رجعت قهقری rij'ətī-kəhkərə; —, *s.* توز toz, چوکندی chəkündü; —, *v.a.* اشانیتمق əshāghī-ətmak; تعجیل tā'jīl-et; —, *v.n.* دیبه چوکمک dibé-chəkmek; — things, — matters, عجله 'əjələ-
 Precipitation, *s.* عجله 'əjələ. [-et.
 Precise, *a.* (person) مراقلو mərəkli, اهل دقت əhli-dikkət; (time, &c.)

تمام tāmīn, تام tāmām; —, *v.a.*
 تفریقاً tà'yīn-et, تفریقاً tēfrīk-et,
 مخصوص برینى كوسترمك māksūs-
 -birini-ghyūsstermek.
 Precision, *s.* مراق mērāk; دقت dik-
 kāt; صحت sıhhāt.
 Preclude, *v.a.* مانع مانع mānī'-əl.
 Precocious, *a.* وقتندن اول يتشمش
 vwałktinden-ēvvel-yētishmish.
 Predecessor, *s.* سلف sēlef (*pl.* اسلاف
 əsslāf).
 Predetermination, *s.* قدر kədr. [əsslāf).
 Predicament, *s.* فنا حال fēnahāl.
 Predicate, *s.* خبر khāber.
 Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ویرمك
 wūkū'undan-ēvvel-khāber-vèrmek,
 استخراج! İstikhrāj-et.
 Prediction, *s.* وقوعندن اول خبر ویرمك
 wūkū'undan-ēvvel-khāber-vèrmek.
 Predilection, *s.* ميل mèyl. [lik.
 Predispose, *v.a.* استعداد ویرمك İssti'-
 dād-vèrmek.
 Predisposition, *s.* استعداد İssti'dād.
 Predominant, *a.* غالب ghālib.
 Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-əl,
 چوق او chòk-əl, زیاد او ziyādē-əl.
 Preface, *s.* دیباچه mùklāddimé,
 دباجه dibājé; —, *v.n.* بسط مقدمه bāssi-
 -mùklāddimé-et. [tērfi'i-rùtbé-et.
 Prefer, *v.a.* ترفیع رتبه تèrjīh-et; ترجیح
 tərjīh-et.
 Preferable, *a.* مرجح mùrèjjāh.
 Preference, *s.* ترجیح tərjīh.
 Pregnancy, *s.* کبه لك ghèbélīk.
 Pregnant, *a.* حامله ghèbē, کبه ghèbē.
 Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فئالک fēnalīk;
 — against, سؤزن sù'izān; — in

favour, حسن ظن hūssni-zān; vul-
 gar —, ظن باطل zānni-bātl; —,
v.a. ضرراً zàrar-et; —, ذهنة شی
 zihnina-shèy-kòmak.

Prelate, *s.* پسکپوس pīsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول
 wāktindān-ēvvel, وقتی کلمدن wākti-
 ghèlmādan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق
 dūshunup-kürmak, قصدا kāsəd-et;
 —d, *p.p.* قصدی kāsədī; —dly, *ad.*
 قصداً kāsədan, عمداً əmdān.

Premier, *s.* صدراعظم sādri-ə'zām (sād-
 razām), باش وکیل bāsh-vèkīl.

Premises, *s. pl.* او ev, دکان dūkkān
 (dūkkān), اوطه oda, باغچه bāghcha,
 عرصه ərsa, ير yēr, حدود hūdūd;
 مقدمه mùklāddimé (single),
 مقدمتین mùklāddimétèyn (double),
 مقدمات mùklāddimāt (several).

Premium, *s.* باش bāsh, کار kyār;
 اجرت əjrət; مكافات mùkyāfāt;
 شاکردیه اچمه سی shāghirdiyyé-ak-
 chassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهني مشغول zihnini-
 -mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهني مشغول
 zihni-mèshghūl.

Preparation, *s.* تدارک tēdāruk (tēdārik,
pl. تدارکات tēdārikyāt); (compound)
 ترکیب tērkiyb.

Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak,
 حاضر او hāzir-əl; —, *v.a.* حاضر
 hāzir-et; — a table, صفره قورمق sōfra-
 -kürmak; (cook) یایمق yāpmak,
 پشورمك pishirmek; (compound)

ترتیباً *tèrkīb-et*; (arrange) ترتیباً *tèrtīb-et*.
 Preponderance, *s.* غلبه *ghàlébé*.
 Preponderate, *v.n.* غالباً *ghālib-òl*,
 باصقین کلمک *bàsskin-ghèlmek*.
 Preposition, *s.* حرف جر *hàrfi-jèrr*, جار *jārr*.
 [zābt-et].
 Prepossess, *v.a.* کوکل ضبطاً *ghyūngul*.
 Prepossession, *s.* عداوت *mèyl*; میل *mèyl*.
 "àdāvèt. [-mùghāyir].
 Preposterous, *a.* عقله مغایر *"ākla*.
 Prerogative, *s.* خاصه *khāssa*.
 Presage, *s.* علامت *"ālāmèt*, دلیل *dèlīl*;
 علامتاً *"ālāmèt-* *ol*, —, *v.a.* علامتاً *ol*,
 دلالتاً *dèlālèt-et*; اکلماً *ànglamak* (*ànnamak*),
 استخراجاً *iss-tikhrāj-et*. [bīh-et; ترتیباً *tèrtīb-et*.
 Prescribe, *v.a.* تنبیهاً *tèn-* *emr-et*, امراً *emr-et*.
 Prescription, *s.* حکیم ترتیبی *hèkim-tèr-*
tībi, رچته *rèchèta*.
 Presence, *s.* حضور *hūzūr*; وارلق *vàrlīk*,
 وجود *vūjūd*; وجودیت *mèvjūdīyyèt*,
 عقلی باشنده اولمقلق — of mind,
 فتور *"ākli - bāshinda - òlmaklīk*;
 فتور کتور مامک *fūtūr-ghètirmameklīk*;
 to have, to be in possession of — of mind,
 هیچ بوزل مامق *hīch - bòzulmamak*,
 عقلی باشنده او *"ākli-bāshinda-òl*,
 هیچ فتور کتور مامک *hīch-fūtūr-ghètir-*
mamek.
 Present, *a.* حاضر *hāzir*, وار *vār*,
 موجود *mèvjūd*, بولنور *būlnur*,
 بولنور *būlnur*; شمدیکی *shīmdiki*,
 هدیه *hèdiyyé*; —, *s.* هدیه *hèdiyyé*;
 پیشکش *pīshkèsh*; عطیه *"àtīyyé*.

دیککی حال *bākhshish*; بخشش *bākhshish*;
 شمدیکی وقت *shīmdiki-hāl*,
 شمدی *shīmdi*, حال *hāl*,
 دیککی-واکیت *diki-wākit*,
 شمدی *shīmdi*, مدیلت *shīmdilik*,
 الحال *èl-hāl*, الان *èl-ān*,
 عرضاً *"àrz-e* *hālā*; —, *v.a.* عرضاً *hālā*;
 ابرازاً *ibrāz-e* *tākdīm-et*; تقدیماً *tākdīm-et*;
 کوسترمک *ghyūsstermek*; وغرلتمق *ghyūsstermek*;
 — arms! سالم طور *dòghrultmak*;
 نشان ال *sèlām-dūr*; present! *sèlām-dūr*;
 ابراز *ibrāz*, [dīm, *shān-āl*.
 Presentation, *s.* عرض *"àrz*, تقدیم *tākdīm*.
 Presently, *ad.* شمدی *shīmdi*, همان *shīmdi*,
 برآزدن *bīr-* *azdan*. [mùhāfaza.
 Preservation, *s.* حفظ *hīfz*; محافظه *hīfz*.
 Preserve, *s.* چالو *tātlī*, رجل *rèchel*,
 شکرلمه *shèkrlémé*; ترشی *tūrshu*;
 قوروق *kòru*, قوروق *kòruluk*; —, *v.a.*
 قوروق *kòrumak*, صقلامق *sàklamak*,
 قایده *vikāyè-et*, حفظ *hīfz-et*,
 محافظه *mùhāfaza-et*; *sīyānèt-et*,
 رجلنی یاپمق *rèchelini-yāpmak*;
 ترشیسنی یاپمق *tūrshusunū-yāpmak*;
 —, *v.n.* رجل او *rèchel-òl*;
 ترشی *tūrshu-òl*. [-èden-kimèssné.
 Preserver, *s.* حفظ آیدن کمنه *hīfz-*
 ریاستاً *riyāssèt-et*;
 باشده او *bāshda-òl*. [سر *sèr*.
 President, *s.* رئیس *rè'iss*; باش *bāsh*,
 ریاست *riyāssèt*.
 Press, *s.* دستگاهی *est-*
 منگنه *ghyāhi*; جا *ghyāhi*;
 در *in*.

غزتلر ghàzètalar;
 زوراکى عسکر طویلايان زوراکى-
 zòràki-^{ass-}tòplayan-kòl; —, *v.a.* صیقمق
 صیقمق bàssmak; صیقمق باصمق bāssmak;
 صیقمق تصیقا tāzyīk-et,
 زوراکى اجبارا jībār-et,
 زوراکى عسکر یازما زوراکى-
 zòràki-^{assker-}yāzma.
 باصش bāssh, صیقمق sīkish,
 باصقى bāsski, صیقى sīki;
 تصیق tāzyīk.
 کوشترش bāhānē; بهانه bahānē;
 یلان yālān, تقلید tāklīd,
 فعل ماضى fili-māzi.
 وسیله vessilē; بهانه bahānē;
 دلبر dīlber, کوزل ghyūzèl,
 اد. اب ایوجه ad. hūssnlu; —,
 اولدقجه òldukja, چوقجه çökja,
 کرى کى ghèrèghi-ghībi; —
 اولدقجه ایو òldukja-
 ایو.
 غالب او ghālib-òl; —
 راضى rāzi-et, — upon,
 گولگنلى ghyūngulunu-et (ghyūnunu-
 جاری jāri. [-et).
 منع mèn^{ass-}-et.
 منعى ممکن mèn^{ass-}i-
 منع mèn^{ass-}. [-mūmkin.
 مانع māni^{ass-}.
 مقدمكى èvvəlki, اولكى òlki,
 اسكى èsski.
 اول èsskidan, اسکيدن èsskidan,
 مقدمما mūklāddem, مقدم èvvəl,
 او èvvēli-èmirdē,
 صيد shīkyār,

sayd; طعمه tà^{ass-}ma; — upon, *v.a.*
 طومتق yèmek; اولامتق àvlamak,
 توتماق tūtmaq, صيدا sayd-et,
 شکارا shīkyār-et;
 beast of —,
 يرتيجى حيوان yirtiji-hāywān.
 Price, *s.* بها bāhā,
 فيات fi^{ass-}āt; high —,
 طولغون فيات aghir-fi^{ass-}āt,
 دون بها dūn-bāhā,
 low —,
 اھون بها èhvèn-bāhā;
 fixed —,
 مقطوع kèssilmish-bāhā,
 كسلمش بها
 فيات maktū^{ass-}-fi^{ass-}āt;
 assize —,
 نرخ nārkh,
 ميرى فياتى mīri-fi^{ass-}āti; — of
 blood,
 ديت diyyèt,
 خونبها khūn-bāhā.
 Prick, *s.* دىکن dikèn,
 خار khār;
 سىک sik,
 ذکر zèker,
 الت تناسل āleti-tènāssul;
 ايکنه ياره سى ighnē-yārassi;
 —, *v.a.*
 سىورى شى ايله ياره سى sivri-shèy-
 ila-yāra-et; —, *v.n.*
 باتمق bātmak;
 قولاق دىکمک kùlak-dikmek.
 Prickle, *s.* دىکن dikèn,
 خار khār.
 Pride, *s.* کبر kibir (kibir),
 نخوت nākhvèt,
 تکبر tèkèbbur,
 تعظم tà^{ass-}àzzum;
 فخر fākhir;
 افتخار iftikhār;
 — one's self in, *v.n.*
 افتخارا iftikhār-et,
 مراق ايدنمک mèrāk-
 èdinmek.
 Priest, *s.* امام imām;
 پاپاس pāpass,
 رهبان rùhbān,
 کشيش kèshish;
 خدام khākhām.
 Prime, *a.* على الاعلا à^{ass-}lā,
 اعلا à^{ass-}lā,
 باش باش bāshdan-bāsh;
 اول èvvəl;
 اعظم à^{ass-}zām,
 باش bāsh,
 اعلى èng-
 asslī; —, *s.*

ترتیباً tēr-kīb-et; (arrange) ترتیباً
tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.

Preponderate, *v.n.* غالباً ghālib-òl,
باصقین کلمک bāsskin-ghālmek.

Preposition, *s.* حرف جر hārfi-jèrr, جار
jārr. [zābt-et.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبطاً ghyūngul-

Prepossession, *s.* عداوت mèyl; میل
"ādāvèt. [-mūghāyir.

Preposterous, *a.* عقله مغایر "ākla-

Prerogative, *s.* خاصه khāssa.

Presage, *s.* علامت "ālāmèt, دلیل dèlīl;
"ālāmèt-ol, علامت او. —, *v.a.* فال fāl

اکلامت dèlālèt-et; دلالتا

ànglamak (ānnamak), استخراج iss-

tikhraj-et. [bīh-et; ترتیباً tètīb-et.

Prescribe, *v.a.* تنبیهاً tèn-

Prescription, *s.* حکیم ترتیبی hèkim-tèr-
tībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hūzūr; وارلق vārlīk,

موجودیت mèvjūdīyyèt, وجود vūjūd;

— of mind, عقلی باشنده اولمقلق

فتور "ākli - bāshinda - òlmaklīk;

کتور مامکک fūtūr-ghètirmameklīk; to

have, to be in possession of — of mind,

هیچ بوزلمامک hīch - bōzulmamak,

عقلی باشنده او "ākli-bāshinda-òl,

هیچ فتور کتور مامک hīch-fūtūr-ghètir-

mamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vār, موجود

mèvjūd, بولنمش bülunur, بولنور

bülunmush; شمديکی shimdiki,

هدیه s. —, حالی hālī;

"ātīyyé; عطیه pīshkèsh; پیشکش

شمديکی حال bākhshish; بخشش

shimdiki-hāl, شمديکی وقت shīm-

diki-wākit, حال hāl; شمدي

shimdi, شمديک at —, شمديک

shimdilīk, الحال èl-hāl, الان èl-ān,

عرضاً "arz-et, حالا hālā;

—, *v.a.* ابرازاً ibrāz-et, تقدیم

tākdīm-et; کوسترمک ghyūsstermek;

سلام طور dōghrultmak; — arms!

نشان ال sèlām-dūr; present!

نشان ال nī-shān-āl. [dīm, ابراز ibrāz.

Presentation, *s.* عرض "arz, تقدیم tāk-

Presently, *ad.* شمدي shimdi, همان

برازدن bīr-azdan. (hēmen)-shimdi, شمدي

—, [mūhāfaza.

Preservation, *s.* حفظ hifz; محافظه

Preserve, *s.* چاتلو tātlī, رچل rèchel,

ترشی tūrshu; شکرله shèkerlémé;

—, *v.a.* قورولق kòruluk, قورو kòru,

قورولق kòrumak, صقلامق sàklamak,

صیانتا vikāyé-et, حفظ hifz-et,

محافظه mùhāfaza-et, سیانتا sīyānèt-et;

رچلنی یاپمق rèchelini-yāpmak;

ترشیسنی یاپمق tūrshusunū-yāpmak;

—, *v.n.* رچل او rèchel-òl;

ترشی tūrshu-òl. [-èden-kimèssné.

Preserver, *s.* حفظ ایدن کمنه hifz-

Preside, *v.n.* ریاستا riyāssèt-et;

باشده او bāshda-òl. [sēr.

President, *s.* رئیس rè'iss; باش bāsh,

Presidentship, *s.* ریاست riyāssèt.

Press, *s.* باصمه دستگاهی bāssma-dèsst-

ghyāhi; جندره mènghéné; منکنه

جندره jèndéré, باصقی bāsski;

باصمه جیلر اصنافی bāss-

اسقندیل، یوقلمق yòklamak, -
 اسقندیل-عت, میل سوقمتی mīl-sòkmak.
 طوغریلق, استقامت isstikāmet, -
 راستی rāsstī.
 دعوی عملی, دعا dā "wāyi-
 "āmēli.
 شیههلو, الشهیه shùphēli.
 خرطوم, خرطوم khòrtūm.
 حاصل او, چیقمتی chikmak, -
 ترتباً, نشئت nesh'èt-et, -
 لازم کلمک, لازم-کلمک lāzim-ghālmek;
 الت طرفنی سویلمک, الت-تارافینی-سوی-
 لیمک alt-tārafīni-sū-
 ylēmek; کچمک ghèchmek; ایلرو
 دعا, دعا dā "wā. [pl. کتمک
 ilēri-ghītnek. -s, s.
 معامله mū "āmélé; -s, s.
 حاصلات hāssilāt. -s, pl.
 اعمال, اصول ùssūl; دعا
 dā "wā. [نشئت nesh'èt.
 حصول, الای alay; حصول
 hùssūl, -s, s.
 اعلان, ندا nidā-et, اعلان
 i "lān. [-et.
 ایشنی صکرده براتمتی, ایشنی-
 صکرده براتمتی shīni-sòngraya-brākmak.
 تأخر, تأخر tà'ākhkhu.
 مولد, مولد mùwēllid.
 بولمتی, بولمتی bōlmaq, الالمق
 almek, حاصل, الاله کتورمک
 èla - ghètirmek, استحصالی,
 تحصیل tahsīl-et, استحصالی
 istihsāl-et.
 مسرف, مسرف mùssrif; بذول
 bèzūl; -ity, اسراف
 issrāf; مبدولیت
 mèbzūllyyèt. [بیوق
 chòk. بیوق, عجیب
 "ajīb; بیوق
 mù "jizé.
 ویرمک, حاصل, حاصل
 hāssil-et, ویرمک, ویرمک
 vèrmek; احضار, احضار
 ihzār-et, ویرمک, ویرمک

کوسترمک, گویسترمک
 ghyüsstermek, ابراز
 mèydāna-kòmak, میدان
 قومق, میدان قومق
 ibrāz-et; اشهاد, اشهاد
 ishhād-et; -s, حاصلات
 hāssilāt (pl.); ثمره
 sèmeré; ایراد
 irād; محصول
 māhsūl.
 محصول, محصول
 māhsūl. Product, s.
 حصول, حصول hùssūl; اثر
 èsser. Production, s.
 عادی, عادی "ādī; غیر
 متعلق, غیر متعلق
 dīnē - ghāyri - mùta "āllik;
 مقتضای, مقتضای
 mùktāzāyi-diyāneta-
 mùghāyir-òlan; -s, v.a.
 مبارک نسنه, مبارک نسنه
 mùbārek-nèssnē-hākkında-
 mùghāyiri-ihtirām-èvzā "a-
 mùbāshéret-et.
 اقراراً, اقراراً
 "alēnkn-ikrār-et, صاتمق
 dā "wāssında - òl, دعوا
 سند, دعوا سند
 sātmaq; مدرسلک, مدرسلک
 mùdèrrisslik-et, تدریس
 سیله مشغول او, تدریس
 سیله مشغول او tēdrissīla -
 mèsh-ghūl-òl.
 اقرار علنی, اقرار
 علنی ikrār-"alēnī; مشغولیت
 dā "wā, ادعا iddā "ā;
 صنعت, صنعت hīrfèt, حرفت
 mùshghūllyyèt, [khòja,
 معلم mù "āllim. sàn "āt.
 مدرس, مدرس mùdèrriss;
 خواجه, خواجه
 mùdèrriss; مهارت, مهارت
 mähārèt. Profession, s.
 ماهر, ماهر māhir.
 رسم سنم, رسم سنم
 rēssmi-mùssènnem; رسمی
 یان باقشی رسمی, رسمی
 یان باقشی رسمی yān-bāqshī-
 rēssmi. Profit, s. فائده
 kàzānj; قزانج, قزانج
 kyār, فائده, فائده
 fā'idé, نفع, نفع nēf "āt;
 -s, v.a. قزانمق, قزانمق
 kàzan-mak, انتفاع, انتفاع
 fā'idé-ghyèrmek, فائده
 مند او, فائده مند او
 fā'idé-mènd-òl; -s, v.a.
 ویرمک, ویرمک kyār-
 vèrmek, فائده ویرمک,
 فائده ویرمک fā'idé-
 vèrmek,

فائده ا *fā'idé - et*, فائده او *fā'idé - òl*,
 فائده لوی او *fā'idéssi - òl*, فائده سی او
déli - òl.
Profligacy, s. فسق *chàpkinlik*, چا پقینلق
fıssk - u - füzür, سفاهت *sèfahèt*.
Profligate, a. سفیه *chàpkin*, چا پقین
sèfih, فاجر *fājir*, فاسق *fāssik*.
Profound, a. عمیق *dèrîn*, درین *dèrîn*;
 —ly learned, متبحر *mùtébàhhir*.
Profoundness, Profundity, s. درینک
dèrînlik.
Profuse, a. مسرف *ghànî*; غنی *bòl*, بول
mùssrif; بذول *bèzül*.
Profusion, s. چوقلق *chòkluk*.
Progenitor, s. جد *jèdd*.
Progeny, s. ذریت *zèrriyyèt*.
Prognostic, s. علامت *àlāmèt*.
Programme, s. لائحه *lā'iha*.
Progress, s. ترقی *ilériléyish*; ایلرولیش
tèràkki; —, *v.n.* ایلرولمک *ilérilè-*
mek, گتمک *ghitmek*.
Prohibit, v.a. ممنوعا *yàssak - et*, یساق
mèmnū - et, نهی *nèhy - et*.
Prohibition, s. یساق *yàssak*; نهی *nèhy*.
Project, s. مطالعه *tàssàvvur*, تصور
tāla"à; —, *v.a.* تصورا *tàssàvvur - et*,
 مطالعه *mùtāla"à - et*; اتمق *atmak*,
 انداختا *èndākht - et*, رمی *rèmy - et*;
 چیقماق *ètnek*; —, *v.n.* ایتماق
chikmak, ایلرولمک *iléri - ghèlmek*,
 اوزامق *üzamak*.
Projectile, s. جسم مرمی *jissmi - mèrmî*.
Prolific, a. یدی ویرن *bèrèkètlî*; برکتلو
yèdi - vèren; محصولدار *mùssmir*,
 ماحسولدار *māhsūldār*.

Prolix, a. اوزون *üzun*, مفصل *müfàssal*.
Prologue, s. مقدمه *mükkàddimé*.
Prolong, v.a. اوزاتماق *uzàtmak*, صد
mèdd - et, استقامتی اوزره اخراج *issti-*
kāmèti - üzèrè - ikhrāj - et.
Promenade, s. سیر و تماشا *sèyr -*
- u - tāmāshā; سیریری *sèyr - yèri*, مسیره
mèssiré, مسیره گاه *mèssiréghyāh*, مسیر
mèssir; —, *v.n.* کزماق *ghèzmek*,
 طولاشماق *dòlashmak*; —, *v.a.*
 طولاشدرماق *ghèzdirmek*, کزدرماق
dòlashdirmek.
Promiscuous, a. قارشق *kàrishik*.
Promise, s. سوز *söz*, وعد *và"d*; —, *v.a.*
 سوز ویرماق *söz - vèrmek*, وعدا *và"d - et*;
 —, *v.n.* کورنماق *ghyùrunmek*, امید
ümîd - vèrmek.
Promontory, s. بورون *bürün*.
Promote, v.a. ویرمه *rùtbé - vèrmek*,
 یاردم ا *tèrfî"i - rùtbé - et*; ترفیع رتبه
yàrdim - et, معاونتا *mü"āvenèt - et*,
 ایلرولتماق *ilérilètmek*.
Promotion, s. ترفیع رتبه *tèrfî"i - rùtbé*.
Prompt, a. تیز *chàbik*, چابک *tiz*
 ("سریع *sèrî*); سرعتلو *sür"àtlî* (*tèz*);
 —, *v.a.* عقلندهش قومق *àklina - shèy-*
- kòmak; لکردی اوکرتماق *làkirdi -*
ùghrètmek, تعلیم *tà"lîm - et*.
Promptitude, s. چابکک *chàbiklik*.
Promulgate, v.a. اعلان *i"lān - et*, نشر
nèshr - et, یایماق *yàymak*.
Prone, a. میال *mèyyāl*, مستعد *mùss-*
tà"idd; یوزی قوین *yùzu - kòyun*.
Pronoun, s. ضمیر *zāmîr*.
Pronounce, v.a. تلفظ *tèlāffuz - et*;

آله المق *kāla-maq*, *agħza-almak* اغزا المق
تفوه *təfəvvuh-et*.

Pronunciation, *s.* تلفظ *təlləffuz*.

اثبات *issbāt*, سند *səned*,

فرقان *būrbān*, برهان *būrbān*, حجج *būjjət*,

دليل *dəlīl*, سلطان *sūltān*, امتحان *imtihān*,

امتحان *imtihān*, شاهد *shāhid*;

قوام *kārār*, قرار *kārār*, تجربه *təjrubé*;

تصحیح ایچون باصلن صحیفه *təshīh* - *ichin* - *bāssīlan* - *sāhīfē*;

رسمک الک باصلن رسمنگ *rəssmīng* - *ak* - *bāssīlan* - *nūsskhalarī*; —, *a.*

قبول ایتمز *kābūl-təmz*, تام قر *tāmm-kārār*;

طیانور *dāyānūr*, قورقمز *kōrkūmz*,

طیاق *dāyak*, دستک *dəstək*, دستک *dəstək*,

دستک اورمتق *tūtdür-mak*; —, *v.a.* *pāyēndé*;

طوتدرمتق *tūtdür-mak*; طوتمتق *tūtmak*.

اولاد یتشدرومک *əvlād-ətishdirmək*,

چو جق یایمتق *chōjūk-yāymək*;

یاوری یایمتق *yāvri-yāymək*;

نشر *nəshr-et*, نشر *nəshr*.

تورتتمک *tūrttək*;

یایمتق *yāymək*.

ایلاک *ilād*; تولد *təvəllud*;

سوق *yūrutmək*, یوروتتمک *yūrutmək*,

سورمک *tāhrīk-et*, تحریک *tāhrīk-et*,

میل *mēyl*. [*sūrnmək*].

لائق *mūnāssīb*, مناسب *mūnāssīb*,

شایان *shāyān*, سزا *səzā*, سزا *lāyīk*,

جسبان *jūssbān*, شایسته *shāyēssté*,

کندی *or* کندو *ərbāb*; ارباب *əhl*, اهل *kəndi*,

اصل *əsl*, اصل *kəndi*, اصل *əsl*,

خاص *khāss*, ذاتی *zātī*;

مال *māl*, منال *mənāl*,

خاصه *khāssa*; واریت *vārīyyət*;

مال *māl*, منال *mənāl*,

خاصه *khāssa*.

Prophecy, *s.* پیغمبر طرفندن ویریلان خبر *pəy-ghāmbər-tārafındən-vērīlan-khābər*.

Prophecy, *v.a.* خبر ملهمی اخبار *khābəri - mūlhəmi - ikhbār - et*,

الهام طریقيله ناسه غائبدن خبر ویرمک *ilhām - tārikīla-nāssa - ghā'ibdən - khābər - vərnek*,

پیغمبرلك *pəy-ghāmbərlik-et*;

مستقبلدن بحثله قطعیا *mūsstākbelđan - bāhssa - kāt'ıyyən-hükūn-et*.

رسول *pəyghāmbər*, پیغمبر *pəyghāmbər*,

نبی *nəbī*. [*fakātini-tāhsīl-et*].

شفقتنی تحصیل *shə-shəfətini-təhsīl*,

مساعد *mūssā'id*.

تناسب *nissbət*; نسبت *nissbət*;

اربع متناسبه *tənāssub*; rule of —, *ərbā'ı - mütənāssébé*;

تقسیم *tənāssub-üzéré-tāksīm-et*;

نسبتند *nissbətinda-yāymək*.

متناسب *mütənāssīb*.

تکلیف *təklīf*.

تکلیف *təklīf-et*; —, *v.a.* *nıyyət-et*,

قورمتق *kürmək*;

سویلمک *sūwēylémək*;

کندینی عرض *kəndini-ärz-et*,

طالب *tālib-öl*.

قول *kāvl*, دعوی *dā'wā*,

لقردی *lākirdi*; قصیه *kāzıyyé*.

درمیان *dər-mēyān-et*,

بسط *bāsst-et*,

بیان *bēyān-et*.

مال *māl*, مال *māl*,

صاحب *sāhib*;

صاحبی *māl-sāhibi*;

صاحب *sāhib*.

مناسبه *mūnāssébét*.

صاحب *sāhib*;

صاحبی *māl-sāhibi*;

صاحب *sāhib*.

مناسبه *mūnāssébét*.

Prorogation, *s.* تعطيل tà"tāl.
 Prorogue, *v.a.* تعطيل tà"tāl-et.
 Prosaic, *a.* ثقلت ويرر mènšūr; منشور
 Prose, *n.* نثر nèssr (nèssir). [sàklet-vèrir.
 Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوى اچمتق mùj-
 rima - dà"wà - àchmak, دعواجى او
 dà"wàjî-òl; دوام dèwām-et.
 Prosecution, *v.a.* دعوا اچمتق dà"wa-
 àchmaklik.
 Prosecutor, *s.* جنحه دعواسنده مدعى اولان
 jùnha - dà"wassinda - mùddà"i -
 òlan-àdam. [dàmmé.
 Proselyte, *s.* دونمه mùhtédî, مهتدى
 Prosody, *s.* عروض "àrüz.
 Prospect, *s.* امید nazārèt; نظارت
 ùmid, مأمول mè'mül.
 Prospectus, *s.* اعلاننامه i"làn-nāmé.
 Prosper, *v.s.* فلاح بولمتق fèlāh-bùlmak,
 ايشى طوغرى كتمك ishi-dòghru-
 -ghitmek, ايشى يولنده او ishi-yòlunda-
 òl.
 Prosperity, *s.* دولت dèvlèt, اقبال ikbāl.
 Prosperous, *a.* صاحب دولت و اقبال
 sāhibi - dèvlet - vè-ikbāl; مساعد
 mùssā"îd.
 Prostitute, *s.* صوقاق fāhishé, فاحشه
 sòkak-(òrossposu); —, *v.a.*
 فاحشه كى راست كنه راما fāhishé-
 ghîbi-ràsst-ghèlêna-rām-et; — one's
 self, فاحشه لك او fāhishé-òl, فاحشه لى
 fāhishélik-et.
 Prostitution, *s.* فاحشه لك fāhishélik.
 Prostrate, *a.* يوزى قوين yùzu-kòyun;
 —, *v.a.* يره چارپمتق yèrkamak,
 يره چارپماق yèra - chàrpmak;
 قوتنى كسمك

kùvvètini - kèssmek; بوغمق
 kèdéra-bòghmak.
 Prostration, *s.* يره اتمق yèra-àtmak,
 مجالسلك mèjālsizlik.
 Protect, *v.a.* حفظا hifz-et, قضا
 mūhāfaza - et, حمايه hīmāyē -
 ارقه او arkā, صيانتا sīyānèt-et;
 تصببا tassābhūb-et. [hīmā
 Protection, *s.* محافظه mūhāfaza; حمايه
 Protector, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mūhāf
 حامى hāmī; ارقه arkā; محافظه māhfa
 Pro tem., *ad.* موقتاً mùwākkatān.
 Protest, *s.* پروتستو pròtèssto; —, *v.*
 پروتستو ويرمك pròtèssto - vèrmek
 ادعا ا yèmin-et; —, *v.a.* اددى
 قويا بيان ا kàviyyān - bèyān-et
 پروتستوا pròtèssto-et.
 Protestant, *a.* پروتستانت pròtesstānt
 —, *s.* پروتستانت pròtesstānt.
 Protestantism, *s.* پروتستانتلى pròtesstānt-
 Protocol, *s.* مضبته màzbata. [tāntlik.
 Protract, *v.a.* اوزاتمتق üzātmak, تمديد
 tèmdîd-et; رسم rèssem-et.
 Proud, *s.* كبرلو kibirli, مكبر mùté-
 kèbbir, فرعون fādūl (fòdul), فضل
 fîr"āvn; مفتخر mùftākhîr.
 Prove, *v.a.* اثباتا isbat-et; —, *v.a.*
 چيقتق chikmak. [-sāman.
 Provender, *v.a.* اوتارپه صمان òt-ārpa-
 Proverb, *s.* ضرب مثل zārbi-mèssel,
 لقردى làkirdi.
 Proverbial, *a.* ضرب مثل حكمنه كيرمش
 zārbi-mèssel-hùkmuna-ghirmish.
 Provide, *v.a.* تداركا tèdāruk-et(-rik);
 ترتيبا tèrtîb-et; ويرمك vèrmek;

-ir, v.n. تعيشنى ويرمك tà'ayyu-
-vèrmek, حوائجنى ويرمك
-ijini-vèrmek, باقمق bākmak,
خدمت بولمق bèsalémek;
خدمته صوقمق -būlmak, شو
-améta-sōkmak; — ded that,
بشرطانكه shū-shārtla-ki,
-shārti-An-ki.

Providence, s. عاقبت انديشلك "āki-
-endīshlik, بصيرت, اكل "ākl,
-sīret; الله Allāh, حق تعالى hākk-
-āla; حافظ razzāk, رزاق razzāk;
عنایت pērvērdighyār; پروردگار
مرحمت ihsān, احسان māyet,
-irhāmet. [ish. ايش]

Province, s. ايالت èyālèt; وظيفه wazīfē,
Provision, s. تدارك tēdārak (-ik);
شرط èkmeq, نانپاره nān-pārē;
shārt; — s, s. pl. ذخيره zākhīrē (pl.
zākhā'ir).

Proviso, s. شرط shārt. [irās.
Proclamation, s. ايراث ighzāb;
Provoke, v.a. قزدرمق kizdirmak,
dāriltmak; سبب او irās-et, ايراث
sēbeb-ōl.

Proximity, s. قرب kūrḅ, جوار jiwār.
Proxy, s. وكيل vèkīl; وكالتنامه vèkyālet-
-nāmē. [bāssīrētlī. بصيرتلو]

Prudent, a. عاقل "āklī, عقلو "āqlū,
Prune, s. قورو اريك kūrū-èrik; —, v.a.
بودامق būdamak.

Prussia, s. پروسيا دولتى Prūssia-dēvleti.

Prussian, s. and a. پروسيالو Prūssiali.

Puberty, s. بلوغ būlūgh.

Public, a. على "ālanī; رسمى rēssmī;

بلكك mīrī, ميرى "ūmūmī; عمومى
bēghlik; عامرة "āmīrē; معمورة
mā'mūrē; خاص khāss; — paper,
غزته ghāzēta; — house, ميخانه mēy-
-khānē, لوقانده lōkānda; — service,
دولت خدمتى devlet-khīdmēti (hiz-);
خلق nāss, ناس "ālam, عالم s. —,
جمهور jūmhūr, اورتلئى òrtalīk, kbālk.

Publican, s. ميخانه جى mēy-khānēji.

Publication, s. نشر nēshr.

Public-house, s. ميخانه mēy-khānē.

Publish, v.a. اعلان "lān-et, نشر nēshr-
-et; باصمق bāssmak, طبع tāb"-et,
-tēmsīl-et. طبع وتمثيل

Publisher, s. كتابجى kitābjī.

Puddle, s. كول ghyāl; — about, v.n.
چامورلده كزنمق chāmūrlarda-ghē-
zinmek. [abess, صاحمه sāchma.

Puerile, a. چوجقلى chōjūkluk, عبث

Pugilism, s. مشته غوغاسى تعليمى صنعتى
mūshṭa-kāwghassi-tā"limi-sān"āti.

Pugilist, s. مشته غوغاسيجى mūshṭē-
-kāwghassiji.

Puke, v.n. قوسمق kūsmak, قى كتورمق
kāy-ghētirmek, استفراغ istifāgh-et.

Pull, s. چكش chēkish; —, v.a. چكك

chēkmek; — back, v.a. كيرو چكك

ghēri-chēkmek; —, v.n. كيرو چكلك

ghēri-chēkilmek; — down, يقمق

yīkmak, هدم hēdm-et; نوشرمق

dūshurmek; — in, ايچرو چكك

ichēri-chēkmek; — off, چيقارمق

chīkārmak, اندرمق èndirmek;

كوپارمق kōpārmak; — out, طيشارى

dīshāri-chēkmek; سوكمق

sùkmeq, چيقارمق chikàrmak; —
 up, v.a. چيقارمق سوكمك sùkmeq,
 چيقارمق; ضابطه كوترمك zābita-
 ghyàturmek; — —, v.a. دورمق
 dũrmak. [biyumush-pilij].
 Pullet, s. كنج طاوق ghènj - tàwuk,
 Pulley, s. مقرة màkara. [ghera-mènsüb].
 Pulmonary, a. اق جكرة منسوب ak-jī-
 Pulp, s. ميوه نك اتى mèyvénig-èti;
 لاپه كى هيئت làpa-ghibi-hèy'èt.
 Pulpit, s. منبر minbar, كرسى kyürsi.
 Pulsate, v.a. نبض كى اورمق nàbz-ghibi-
 -wũrmak. [-hàrékèti].
 Pulsation, s. نبض كى حرکتى nàbzīn-
 Pulse, s. نبض nàbz; حبوبات hũbũbat.
 Pulverize, v.a. سحقا tòz-et, سحقا sàhk-
 -et, ازموك èzmek. [-tàshi].
 Pumice-stone, s. سونكر طاشى sũngher-
 Pump, s. اينجه قوندره tũlumba;
 ايلجه قوندره; —, v.a.
 طلومبه inja - kũndura;
 ايشلتمك tũlumba-ishlètmek;
 ايله چكمك tũlumba-ila-chekmek (or
 اغزندن لقردى قاپمق), (المق
 àghzindan-làkirdi-kàpmak.
 Pumpkin, s. قباق kàbak.
 Pun, s. مضمون màzmun; —, v.a.
 مضمون سويلمك màzmun-sũwèylè-
 mek.
 Punctual, a. وقتيله كلان wàktīla-ghèlan.
 Punctuality, s. وقتيله كلمكلك wàktīla-
 -gèlmeklik. [-wàktinda].
 Punctually, ad. وقتلو وقتنده wàktīli-
 Punctuate, v.a. طوراق يرلرينى اشارت ا
 dũrak-yèrlèrini-ishāret-et.
 Punctuation, s. طوراق يرلرينى اشارت

ايتمكلك dũrak - yèrlèrini - ishāret -
 ètmeklik.

Pungent, a. كسكين kèsskin, سرت sèrt.
 Punish, v.a. تكديرا tè'dīb-et, تكديرا
 tèkdīr - et, مجازات ا mùjāzāt - et,
 جزاسنى ويرمك jèzāssini - vèrmek;
 اينجتمك injitmek.
 Punishment, s. مجازات tè'dīb, تكديرا
 mùjāzāt, عقوبت jèzā, جزا jèzā.
 Punning, s. مضمون سويلمكلك màzmun-
 -sũwèylèmeklik.
 Punster, s. مضمونجى màzmunju.
 Puny, a. "عليل "ālīl.
 Pup, s. كوپك ياوريى kyùpek-yàvrissi.
 Pupil, s. تلميذ tèlmiz, شاكرد shàghird,
 وصى يه سپارش اولنمش يتيم wàssiya-
 -sipārish-òlunmush-yètīm; — of the
 eye, مردمك ghyàz-bèbèghī, كوز بىكى
 انسان mèrdumèki - chèshim, چشم
 انسان insāna-'l-"àyn.
 Puppy, s. كوپك ياوريى kyùpek-
 -yàwrussu; ادبىز قاطر, impertinent —
 èdebsiz-kàtir.
 Purchase, s. ساتون النان شى sàtin-àlinan-
 -shèy; شرا shirā, الم àlim, الش àlish,
 جرائقال قوتى; ستره sètèd, اشترا ishtirā,
 مسند قوت jèrri - èsskāl - kũvvèti;
 واسطه قوت wàssi-
 ta'i - kũvvèt; —, v.a. المق àlmak,
 اشترا ishtirā, ساتون المق sàtin-àlmak.
 Purchaser, s. مشتري mùshterī. [-et].
 Pure, a. صاف sàfī, خالص khāliṣ,
 صاف sàf, پاک pāk, تاهير tāhir.
 Purgative, a. and s. مسهل mùsshil.
 Purgatory, s. اعراف à'rāf, برزخ bèrzākh.

Purge, s. عمل *mùsshil*; —, *v.a.* تمیزلک *aməl - vèrmek*; *ویرمک* *təmizlèmek*.

Purify, v.a. تطهیرا *təmizlèmek*, *تطهیرا* *tàssfiyyé-et*.

Purity, s. خالصلق *təmizlik*, *خالصلق* *khālisslik*, *صفت* *sàfvèt*; *عفت* *‘iffèt*, *پاکدامنک* *‘assmet*, *پاکدامنک* *pākdāmènik*; *طهارت* *tāhārèt*.

Purloin, v.a. سرقتا *chālmak*, *سرقتا* *sirkāt-et*.

Purple, a. مور *mòr*; —, *s.* کسوت *kissvèti-pādishāhī*.

Passport, s. مال *mā‘āl*, *معنا* *mā‘nā*, *فحوی* *fāhwā*, *مفهوم* *mèfhūm*; —, *v.n.* *مألندہ او* *mā‘ālanda-òl*.

Purpose, s. نیت *niyyèt*, *مرام* *mèrām*; —, *v.a.* *قورمق* *kürmak*, *نیتا* *niyyèt-et*; *on* —, *مخصوص* *mākhsūss*; *قصداً* *kāssdan*, *عمداً* *‘āmdan*.

Purse, s. کیسه *kèyssé*, *همیان* *hìmyān*; *(sum of 500 piastres)* *کیسه اچه* *kèyssé-ākcha*. [*jassi*].

Purser, s. کمی خواجہ سی *ghèmi-khò-*

Purlain, s. سمیزاوت *sèmiz-òt*.

Pursue, v.a. قوغالمق *kòghalamak*, *پیشنه دوشمک* *tā‘kīb-et*; *تعقیب* *pèshina-dùshmek*; *دوام* *dèwām-et*, *مشغول او* *mèshghūl-òl*.

Pursuit, s. تعقیب *tā‘kīb*. [*-mè‘mūru*].

Purveyor, s. ذخیره مأموری *zākhiré-*

Pus, s. ارنگ *iring*, *جراحت* *jèrāhèt*.

Push, v.a. سورمک *sürmek*, *ایتمک* *itmek*, *سورمک* *sürmek*, *قائمق* *kākmak*; — *back, v.a.*

ghèri-sürmek; — —, *v.n.* *کیرولمک* *ghèrilèmek*; — *in, v.a.* *صوقلمق* *sòkmak*; — —, *v.n.* *ایلو سورمک* *sòkulmak*; — *on, v.n.* *طیشاری* *ilèri-sürmek*; — *out, v.a.* *دیشاری سورمک* *dìshàri-sürmek*; — —, *v.n.* *دیشاری چیقماق* *dìshàri-chìkmak*.

Pusillanimity, s. قورقالمق *kòrkaklık*, *اوچق* *ùchuk*, *جن* *jùbn*.

Pustule, s. سویلجه *sivilja*, *چبان* *chibàn*,

Put, v.a. *وضع* *wāz-et*; *قومتق* *kòmak*, *راحت براقمامق* *rāhat-brākmamak*; — —, *v.n.* *کمی بی* *ghèmiyi-chèvirme*; — *a stop to, منع* *mèn-et*; — *away, ساقلامق* *sāklamak*; *یرینه قومتق* *yèrina-kòmak*; *دفع* *dèf-et*; *بوشامق* *bòshamak*; — *back, v.n.* *کیرو* *ghèri-dünmek*; — —, *v.a.* *کیرو قومتق* *ghèri-kòmak*; — *by, ساقلامق* *sāklamak*; *اداره* *idārè-et*; — *down, باصدرمق* *bāssdirmak*, *باصمق* *bāssmak*; *منع* *mèn-et*; *چیقارمق* *yātirmak*; — *forth, چیقارمق* *chìkàrmak*; *اوزاتمق* *ùzàtmak*; *اچمق* *àchmak*; *طیشاری* *dìshàri-et*; — *forward, دریشا* *dèr-pìsh-et*; — *in fear, قورقتمق* *kòrkutmak*; — *in for, غزته ده* *tālib-òl*; — *in print, باصمق* *ghàzètaya-bāssmak*; — *off, چیقارمق* *chìkàrmak*; *دفع* *dèf-et*; *صکریه برامق* *sòngraya-brākmak*, *تأخیرا* *tā‘khīr-et*; — — *one's clothes, صوینمق* *sòyunmak*; — *on, v.a.* *کیمک* *ghìymek*; *طاقتمق*

tàkinmak; — out, سوندرمك sàndurmek, اطفاء itfā-et; چيقارمق chikārmak; اوزاتمق àzātmak; اچمق àchmak; ùzātmak; — — at interest, فائضه fā'izā-vèrmek, فائضه ياترمق fā'izā-yàtirmak; — out of conceit, بوزننى قيرمق bürnünü-kirmak; — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, v.n. قونمق kònmak, انمك ènmek; — —, v.n. يرينه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, ساتيلق sātīlik-et; — — to auction, مزاده ويرمك mèzāda-vèrmek; — up with, صبرا sàbr-et, تحملما chàmmul-et; اوينه انمك èvina-ènmek, اونده مسافر او èvinda - mùssāfir - òl; — upon, الداتمق àldatmak; ازيتا èziyyèt-et, راحتسزا rāhatsiz-et.

Putrefy, v.n. چورومك chùrumek, قومق kòkmak. [mùta'āffin.

Putrid, a. قومش kòkmush, متعفن.

Putty, s. جامجى معجونى jāmji-mà'jūn; —, v.n. معجونلمق mà'jūnlamak.

Puzzle, s. ياكلتماج yàngiltmāj (yànilt-), ياكلتمق yàngiltmak (yànilt-), شاشترتمق shāshīrtmak.

Pyramid, s. اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لرى fir'avn-tèpé-léri.

Pyramidal, a. اهرامى الشكل èhrāmīyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, s. pl. فشنگجىلىك صنعى fīshènkjīlik-sàn'āti (fīshèk-).

Q.

Quack, s. يالاندن هكيم yālāndan-hèykim, بوقدن هكيم bòkdan-hèykim, اوردك سسى èrdek-sèssi; —, v.n. لاسن علم معالجه لā-“àn-“ilmin-mù“ālèjé-et; —, v.n. اوردك èrdek-sèss-et; اوردك سسى èrdek-ghībi-sèss-et.

Quadrangle, s. اورته سى حولى درت يانى òrtassi-hāvli-dàrt-yànī-binā-òlan-hèy'et.

Quadrant, s. ربع دائره rüb'i-dā'iré; اوقتانت òktānt.

Quadrilateral, s. and s. ذو اربعة الاضلاع zū-èrbā'atv-'l-ādīā, درت كوشه dèrt-kyùshé.

Quadrille, s. بر نوع رقص bìr-nev'i-ràkss.

Quadruped, s. درت اياق لوقحيوان dèrt-àyakli-hàywān, چارپا chàrpā.

Quadruple, s. درت درت قات dèrt-kāt, درت قات ا مثلې dèrt-mīssali; —, v.n. درت قات او dèrt-kāt-et; —, v.n. درت قات-òl.

Quaff, v.n. اچمك àchmek, اتمق àtmak, چاقمق chàkmak. [lik.

Quagmire, s. بتاق bātāk, بتاقلق bātāk.

Quail, s. بلدرجين bāldurjin; —, v.n. قورقمق kòrkmaq, يلمق yīlmak.

Quaint, a. عجيب èjīb, تحاف tühāf (èjā'ib).

Quake, v.n. تتره مك tītrémek, دتره مك dītrémek, لرزان او lèrzān-òl.

Qualification, s. استحقاق àstihkāk; صورت استحقاق sūrèti - àstihkāk;

تعديل *isstissnā*, اعتراض *tirāz*, استحقاق *tā"dīl*, تنبيه *tēnbih*, شرط *shārt*.

qualify, *v.a.* استحقاق *tā"dīl-et*; وسيلة *isstihkāk - vèrmek*, استحقاق او *vèssilē'i-istihkāk-òl*; —, *v.n.* استحقاق كسب *isstihkāk-kèssb-et*.

quality, *s.* خاصة *kèyfiyyèt*, جنس *khāssa*; رتبة *rùtbé*; صوت *sòy*, جنس *jīnss*.

quail, *s.* كوكل بولانمسی *ghyūngul-bù-lānmāssi*, يورك بولانديسی *yùrèk-bù-lāndīssi*; — of conscience, شبهه *shùbhé*; ندامت *nèdāmèt*.

Quantity, *s.* مقدار *kèmiyyèt*, قدر *kādr (kādar)*.

Quarantine, *s.* قرانتينه *kārantīna*; تحفظ *tāhāffuz-khāné*.

Quarrel, *s.* نزع *nizā*, غوغا *(kāwgha)*, بوزشمتق *mūnāza"à*; —, *v.n.* نزع او *bòzushmak*; نزع او *(kāwgha)-et*, نزع *nizā"-et*.

Quarry, *s.* آو *tāsh-djaghī*, بيوت *sāyd*, شكار *shikyār*, چيقارمق *biyuk-òk*; —, *v.a.* ايشلتمك *chikārmak*; ايشلتمك *ishlètmek*.

Quart, *s.* ايكوزسكسان درهملك اولچى *ikiyuz-sèksən-dīrhèmlīk-òlchū*.

Quarter, *s.* ربع *dūrtda-bir*, چاريك *chār-yèk (chèyrek)*; يان *yān*, طرف *tāraf*, ديلم *dīlim*; حوالى *hāwāli*; سو *sū*, جانب *jānīb*; سكر كيله لك ذخيره *jihèt*; جهت *sèkiz - kilélik - zākhīrē - àl-chūssu*; —, *s. pl.* قوناق *kōnak*;

دائرة *dā'iré*; اوطه *òda*; —, *v.a.* اوطورتمق *dārda-būlmek*; قوناق *kōnak-et*; winter-quarters, قشلا *kīshla*, قشلاق *kīshlāk*, قشلاغ *kīshlāgh*.

Quarterdeck, *s.* كوكرتنهك قېچ طرفى *ghyūghèrtāning-kīch-tārafi*.

Quatrain, *s.* رباعى *rübā"ī*.

Quay, *s.* اسكله *isskèlé*, ريختم *rikhtim*.

Queen, *s.* قرالچيه *kīrālichā*.

Queer, *a.* عجيب *"ājīb ("ājā'ib)*.

Quell, *v.a.* حقندن *bāssdirmak*, باصدرمق *hākkīndan - ghèlmek*, زجرا *zèjr-et*.

Quench, *v.a.* سوندرومك *sēndurmek*, اطفاء *itfā-et*; سوسزلق دفع *sūsuzluk-dèf"-et*.

Query, *s.* جاى سوال *jāyi-sù'al*; سوال *sù'al*; —, *v.n.* شبهه *shùbhé-et*.

Quest, *s.* ارامقلق *āramāklīk*; to go in — of, كيدوب ارامق *ghīdup-āramak*.

Question, *s.* اديت *èziyyèt*, سوال *sù'al*; سوال *shikēnjé*; —, *v.a.* سوال *sù'al-et*; سوال *sù'al-sòrmak*, صورتق *isstintāk-et*; شبهه *shùbhé-et*; اديت *èziyyèt-et*.

Quick, *a.* چابك *chābīk*, تيز *tīz (tèz)*, جانلو *sür"ātli*; سرعتلو *sèrī*; حيوانك *hāyy*; حى *dīri*, ديري *jānlī*, ات *èt*, هaying-diri-èti.

Quicken, *v.a.* تسريع *tā"jīl-et*, جانلندرمق *jān-vèrmek*, ديرلتمك *jānlandirmak*, ديرلتمك *dīriltmek*, احيا *ihyā-et*;

dirilmek ; چوجغى ديرلمك chòjughu-
-dirilmek. [mish-kirèch.
Quicklime, *s.* سونماش كيرج sàmma-
Quickly, *ad.* خابك chàbik.
Quickmatch, *s.* فتيل fitil.
Quickness, *s.* چابكلك chàbiklik.
Quicksilver, *s.* زيبق زيبق zibàk, جيوه jìwa.
Quiet, *a.* اوصولو ùsslu, صوص sùss;
تمكينلو tèmkīnli, سكونتلو sùkyūnètlī;
راحت āssūdē; —, *a. and s.* راحت
rāhat, اسایش āssāyish; —, *s.* سكونت
sùkyūnèt; —, *v.a.* تسكين
-et; سسني كسمك sèssini-kèssmek,
صوص صوصدرمق sùssdurmak; —! *int.* صوص
sùss; to be —, تك دورمق tèk-dūr-
mak; in a — way, اصولله ùssūlla.
Quietly, *ad.* يواش يواش yàwāsh-yàwāsh.
Quietness, *s.* سسسزلك sèssizlik,
تلاشسزلك tēlashsizlik.
Quill, *s.* اجلاماش kùsh-tūyu; قوش تويى
àchilmamish-tūy-kālm; —,
v.a. اينجه اينجه قيرمق inja-inja-kir-
mak, قيرمه قيرمه kirma-kirma-et.
Quilt, *s.* يورغان yūrghan; —, *v.a.*
پاموقلو خرقه كيبى ديكمك pāmukli-
khārka-ghībi-dīkmek.
Quince, *s.* آيوه àywa. [sùlfātò.
Quinine, Sulphate of Quinine, *s.* صولفاتو
Quinsy, *s.* خناق khūnnāk. [-'l-khūlāssa.
Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصة khūlāssatū.
Quire, *s.* كاغذ دستهسى kyāghid-dèsstéssi,
دسته dèssté; خواندكان گروهى khā-
nèndéghyān-ghyūrūhu.
Quit, *v.a.* برامق brākmak, ترك tēr-
-et; —, *v.n.* چيقمق chīkmak.

Quite, *ad.* كلياً bitun-bitun, هر وجهه
kyūllīyyan; كاملاً kyāmilan,
Quitrent, *s.* اجاره ijārē. [hēr-wèjhla.
Quits, *ad.* باش bāsh, برابر bērābēr,
نه اله جق نه ويره جك nē-āljak-nē-
vērējek.
Quiver, *s.* اوقدانلق òkdān, اوقدان òk-
dānlīk, تيركش tirkēsh; —, *v.n.*
اوينامق òynamak, تتره مك tītrēmek.
Quiz, *v.a.* ذوقلنمك zèvklenmek.
Quondam, *a.* سابق sābīk; —, *ad.* سابقاً
sābīkā.
Quota, *s.* پای pāy, حصه hīssē.
Quotation, *s.* اقتباس ايله ايراد ايتمكلك
iktibāss-illa-irād-ètmeclīk.
Quote, *v.a.* بشقدهك الفاظنى ايراد ا
kāning-ēlfāzini-irād-et. [met.
Quotient, *s.* خارج قسمت khārijī-kīss-

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خمام khākhām.
Rabbit, *s.* اطه طوشانى āda-tāvshāni.
Rabble, *s.* اياق طاقمى āyak - tāqimī,
اسافل ناس èssāfilī-nāss. [mush.
Rabid, *a.* قدورمش kùdur, قدوز kùduz.
Race, *s.* صوى جنس jīnssa, قوشى kùshu;
سوى سلسله sōy-sōp, صوب sōy;
—, *v.n.* قوشمق kùshmak.
Racecourse, *s.* قوشى ميدانى kùshu-
mèydāni.
Racehorse, *s.* يارش ايچون بسلنان آت
yārish-ichin-bèsslēnan-āt.
Racer, *s.* يارش ايدن ات yārish-ēden-āt.
Rack, *s.* شكنجه shikēnjē.

Radiance, Radiancy, *s.* لمعان lēm“ān ; نور nūr.

Radiant, *a.* پالاق pārlāk, منير mùnir.

Radiate, *a.* مرکزین اطرافہ داغتمق mēr-
kezdan-ètrāfa-dāghitmak ; —, *v.n.*
مرکزین اطرافہ داغتمق mērkezdan-
ètrāfa-dāghilmak.

Radiical, *a.* کلی kyūllī, اساسدن èssāss-
dan, جمہورجی kyūkdan ; —, *s.*

Radiish, *s.* تورپ türp. [jūmhūrjū.

Radius, *s.* نصف قطر nissfi-kūtr ; تکرک
تکرک tēkrlek-pārmaghi.

Raffle, *s.* پیانکو piyānko ; —, *v.a.*
پیانکویہ قومق piyānkoya-kēmak.

Raft, *s.* سال sal, کلک kèlek.

Rafter, *s.* کریش kirish.

Raftsmān, *s.* صالحی salji.

Rag, *s.* بزارچہ سی pāchāvra, بزارچہ سی
bèz - pārchassi ; rags and tatters,
اسکی پوسکی èsski-pūssku. [chāpkini.

Ragamuffin, *s.* صوقاق چاقینی sōkak-

Rage, *s.* اویکہ (ūfké), حدت hiddèt,
غضب ghāzab, خشم khīshm ; —,
v.n. حدتلمک hiddetlēmek ; (wind
or sea) پک فرطونہ او pèk-firtina-òl.

Ragged, *a.* یرتق yirtik ; پروزلو pūruzlu ;
اسکیلرکیلی èsskilar-ghiyili.

Raid, *s.* اقبین akīn.

Rail, *s.* پرمق pārmak ; —, *s. pl.*
تزیفیا pārmaklık ; —, *v.n.* تزیفیا
tèzyif - et, اغزینی اچمق āghzini -
-āchmak, اطالہ لسان itālē“i-lissān-et.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمق pārmak-
maklık. [-yòl.

Railroad, Railway, *s.* تیموریول (dèmir)

Raiment, *s.* روبہ (ūruba), اثواب èsswāb
(èssbāb), لباس libāss (*pl.* البسه
èlbissé).

Rain, *s.* یغمر yāghmur, باران bārān,
رحمت rāhmèt, مطر mātār ; —,
v.a. یاغتمق yāghmak ; —, *v.n.*
یغمر یاغتمق yāghmur-yāghmak.

Rainbow, *s.* علام السما “ālā“imū-“ss-
-sēmā (èléghim - sāmā), قوس قزح
kāvssi-kūzāh.

Raise, *v.a.* قالدیرمق kaldirmak ;
تزیفیا yūkseltmek, یوکسالتمک
-et ; نصب nāssb-et, دکمک dīkmek ;
احیا diriltmek, دیرلتمک (the dead)
ihyā-et ; (the dead at the resurrec-
tion) نشرā nēshr-et, نشرā hāshr-et ;
(plants) اکوب فلزلندرمک èkip-filiz-
lëndirmek ; — a siege, محاصرہ دن
محصارہ دن mùhāssaradan - chēkilmek ;
— the voice, پک سویلمک pèk-
sūwèylémek, پک او قومق pèk-òkumak,
پک چاغتمق pèk-chāghirmak ; — the
price, بها ارترمق bāhā-ārtirmak ; —
an outcry, یغمره چیقارمق yāyghara-
-chikārmak ; — seed, چو جق یتشدرمک
chòjuk-yètishdirmek ; — one's spirits,
کیف یتشدرمک kèyf - yètish -
dirmek, شنلندرمک shēnlëndirmek,
فراحلندرمق fērāhländirmek ; —
the wind, پاره بولمق (pāra)-būlmak.

Raisin, *s.* قورواوزوم kōru-ūzum.

Rake, *s.* طراق tārak, باغچه طراغی
bāghcha-tāraghi ; زندوست zēndōsst,
طرامق (zāmpāra) ; —, *v.a.* طرامق
tāramak.

Rally, *v.n.* عقلى باشنه كلك "akli-
-bāshina - ghèlmek, ايلمتى àyılmak,
طوپلانمتى داورانمتى dàvrānmak;
توپلانماك, يكيدين نظامه كيرمك
yèngidan-nizāma-ghirmek; —, *v.a.*
يكيدين نظامه قومتى توپلاما
yèngidan-nizāma-kòmak; اولاشمتى
òlashmak, طاقلمتى ملاقى او mùlāki-òl;
تاكلماك, ساتاشمتى sātashmak,
ذوقلنمك zèvklenmek.

Ram, *s.* شاه مردان shāh-
-mèrdān; —, *v.a.* صيقتدرمتى sīksh-
-dirmak; — in, سوقمتى sòkmak,
يرينه sùrmek; — home, يرينه
yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* تفرج ghèzmè, كزمه
ghèzmek, طولاشمتى dòlashmak,
دولاشماك.

Ramification, *s.* چتال chətāl,
قول kòl, شعبه shù"bé; —s, *pl.*
متفرعات mùtéferri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه ديوارى kàl"à-diwāri,
قلعه بدنى kàl"à-bèdèni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغى tùfènk-chì-
bùgh, چبوغى chibùk. [bòzuk.

Rancid, *a.* بوزق èkshimish, اكشيمش

Rancour, *s.* كين kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* راست كلشنه at —, *ad.*
راست كلهسى يه rāsst - ghèlishina,
راست كلهسى يه rāsst-ghèléssiya.

Range, *s.* بوى sira; منزل mènzil;
بوى sira; بوى منزل mènzil;
كزمه ghèzmè; طولاشمتى dòlashmak;
مطبخ اوجاغى màtbākh - òjāghi; —,
كزمتى طولاشمتى dòlashmak, —, *v.a.*

گتتمك; سورمك sùrmek, سورمك
sùrmek; —, *v.a.* ديزمك dīzmek,
ديزمك; —, ترتيبا tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صفة
sāff; — and file, نفرات nèfērāt;
—, *a.* قوقار èkshi, اكشى èkshi,
كوكار kòkar; بويلى بويلى بويلى
bòylu; —, *v.n.* كلك ghèlmek; —,
صايمتى sàymak, عدا "àdd-et.

Rankle, *v.n.* ياره يه صاپلنوب قالمتى yà-
raya-sòplanıp-kālmak.

Ransom, *s.* فديه fidyè; —, *v.a.*
فديه ويرب قورتارمتى fidyè - vèrup -
-kùrtārmak, تخليصا tàkhliiss-et.

Ranunculus, *s.* كريد لالهسى ghèrid-
-lālèssi.

Rap, *s.* اورش wùrush; چالش chālsh,
اورمتى چالمقى chālmak, اورمتى
wùrmak.

Rape, *s.* غصباً قارى يه واقع اولن تصرف
ghāssban - kārīyyé - vwākī" - òlan-tās-
sàrruf; —, *v.a.* غصباً تصرف ايتمك
ghāssban-tāssàrruf-ètme.

Rapid, *a.* چابك chābik, تيز tiz (tèz),
حيزلو sùr"àtli, سريع sèrī, سريعتلو
hizli; rapid, rapids, *s.* اقدى يرى
akindi-yèri. [sùr"àt, حيز hiz.

Rapidity, *s.* چابكللىك chābiklik, سرعت

Rapine, *s.* غارت yāghma, غارت

Rapture, *s.* سرور sèrūr, سوئج sèvinj,
ممنونيت mèmnuñiyyèt; حال hāl,
وجدان vijdān.

Rare, *a.* نادر nādir, از بولنور az-bùlunur,
ناديده nā-didè.

rarefy, *v.a.* خفیفتنمک khāfīftmek;
تخلخل ایتدرمک kàbartmek, قبارتمق
tàkhàlkhūl-ètdirmek.

rarely, *ad.* نادراً nādirā.

rascal, *s.* چاپقین پزونک chāpkin-pèzè-
wknk, خبیث khābīss.

rascality, *s.* مزورلک khābāssèt; مزورلک
mūzèvvirlik.

rash, *s.* حمزت kırmızılık, قرمزلیق
hāmret, کیدشمه ghīdishma; —, *a.*
بصیرتسز, "aklsiz" عقلسز, دلی
bāssirètsiz. [-dīlimi.]

rasher, *s.* پصدومه دلیمی pāssdirma-

rasp, *s.* تورپی tūrpu; —, *v.a.*
تورپیلیمک tūrpulémek.

raspberry, *s.* اغاج چیلکی ağhāj-chī-
lēghī, ایزماوله izmāwla. [-sīchāni.]

rat, *s.* کمر صچانی ghēmkr-
sīchān, صچان sīchān.

rate, *s.* فیات fī'āt; حساب hissāb;
جنس rūtbe; مرتبه mērtébē; رتبه
jins, صوی sōy; کیدش ghīdish; —,
v.a. صایمق hissāb-et; حسابا hissāb-
mak; first-rate, *a.* اعلی à "lā; second-
rate, اوسط èvsāt; third-rate, &c.
اشاغی bayāghī, بیاغی bāyāghī, ادنی
āshāghī, فنا fīna.

rather, *ad.* براز bir-az; جق jak or jik,
جک jek or jik, جە ja; I would —,
ترجیح ایدرم tērjīh-èdèrim; which
would you —, قنغیسنی ترجیح ایدرسن,
kānghissīni-tērjīh-èdèrsin; death —
than slavery, اسیراوله جغمزه اوله لم,
èssir-òlajāghīmīza-àlèlim.

ratification, *s.* تصدیق tāsddīk.

ratify, *v.a.* تصدیقا tāsddīk-et.

Ratio, *s.* نسبت nīssbèt. [lānē.]

Rational, *a.* عاقله "akīl; عاقلانہ "akī-

Rations, *s. pl.* تعینات tā "yīnāt.

Ratsbane, *s.* صچان اوتی sīchān-òtu.

Rattle, *s.* زریلتی zīrliti; سس sèss;
—, *v.a.* سسا sèss-et; —, *v.a.*

سسلیندرمک sèsslīndirmek.

Ravage, *s.* ضرر zàrar, زیان ziyān,

خرابا khāssārèt; —, *v.a.* خرابا

khārāb-et, ویران, تخریب, tàkhrīb-et,
vīrān-et.

Rave, *v.a.* دلی کی سویلیمک dēli-ghībi-

-sūwēylēmek, چلدرمق chīldirmek,

قاچرمق kāchirmek.

Raven, *s.* قوزغون kūzghūn. [jīk-dērē.]

Ravine, *s.* صرپ دارة جق دره sār-p-dāra-

Ravish, *v.a.* زورایله امتق yāghma-et, یغما

zōr-ila-almak; زورلامق zōrlamak,

زورایله سکمک zōr-ila-sīkmek;

سونج ایله دلی کی ا

sēvinj-ila-dēli-ghībi-et, چلدرمق chīldirmek.

Raw, *s.* پشامش, چی chī, چیک chīgh,

پشامیش, خام nā-pūkhē,

khām; صوغوق sōghuk.

Ray, *s.* پرتو, "ā" شماع shū "ā" pèrtev.

Raze, *v.a.* یقمق yīkmak, هدم hēdm-

-et, یرایله یکسانا yēr-ila-yēksān-et;

برقانی اندرمک kēssmek, کسمک

bīr-kātīni-èndirmek.

Razor, *s.* استره or استوره or اوستره

ūstura, موسی mūsā.

Reach, *s.* نهرک ایکی mēnzil; منزل

دیرسکی اراسنده اولان طوغریجه یری

nēhring-iki-dīrsēghī-ārassīnda-òlan-

-dōghruja-yēri; within —, یتشلور

yètishilir; out of —, ال يتشمر *èl-yètishmàz*; —, *v.a.* يتشمك *yètishmek*, وارمتق *òlashmak*, اولاشمتق *vàrmak*; اليويرمك *àlivèrmek*.

Reaction, *s.* قارشيلق *mùkàbélé*; مقابله *kàrshilík*.

Read, *v.a.* قرائتا *òkumak*, قرائتا *kirà'at - et*; تلاوتا *tilàvet - et*; چيقارمتق *chìkàrmak*; —, *v.n.* كاغد *òkumak*; — well, اوزرنده كوزل او قونمتق *kyāghid-üzér-inda-ghyüzèl-òkumak*; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك او قومتق *pèk-òkumak*; — on, قالميوب همان *kàlmayup-hèmmèn-òkumak*, او قومتق *dàhā-òkumak*; — over, هپسني او قومتق *hèpsini-òkumak*; — again, — over again, بر دها او قومتق *bir-dàhā-òkumak*; —, *p.p.* او قومش *òkumush*, عالم *“ālim*; او قونمش *òkumush*.

Reader, *s.* او قوييجي *òkuyujju*.

Reading, *s.* او قومقلق *òkumaklik*.

Ready, *a.* حاضر *hāzir*; مهيا *mùhèyyā*, اماده *āmādé*, الستة *ālèssta*; to make —, *v.a.* حاضرلماق *hāzirlamak*, حاضر *hāzir-et*; — —, *v.n.* حاضرلنماق *hāzirlanmak*, حاضر او *hāzir-òl*.

Real, *a.* حقيقي *ghèrchèk*, كرجك *hàkiki*, صحيح *sàhìh*; — estate, املاك *èmlāk*.

Reality, *s.* حقيقت *hàkikat*, كنه *kyùnh*.

Realize, *v.a.* حقيقتنه اينانماق *inānmak*, حقيقتنه اينانماق *hàkikatina-inānmak*; ساتوب *sàtip-(pàrassini)-àlmak*, پاراسني المتق

Really, *ad.* كرجكدن *ghèrchèkdan*, حقيقة *hàkikatān*, صحیحاً *sàhìhan*.

Realm, *s.* ممالك *mèmalik*.

Ream, *s.* طوپ *tòp*. [hàssād-et]

Reap, *s.* بچمك *bìchmek*, حصاد *hàssād*.

Reaper, *s.* اوراقجي *òrakji*.

Reaping-hook, *s.* اوراق *òrak*.

Rear, *s.* ورا ارد *ghèri-yàni*, ارد *àrd*, ورا *vèrà*; —, *v.a.* بسلمك *bèssalémek*; بيوتتمك *yètishdirmek*; بيوتتمك *bìyutmek*; نانا *bìnā - et*; تحصيل *tàhsil-et*; —, *v.n.* شاخ قالمق *shākh-kàlkmak* (or شاه *shāh*); — admiral, ارياله پاشا *iriyala-pàsha*.

Reason, *s.* عقل *“àkl*; سبب *sèbeb*, قريعه *illèt*, موجب *mūjib*, علت *zèrī“è*; —, *v.n.* دوشنمك *dùshunmek*; سويلمك *sùwèylémek*; — with, لقردي اكلاتمق *làkirdi-ànglatmak* (*ànnat-*).

Reasonable, *a.* عاقل *“àkil*; معقول *mà“kùl*. [ghirmek]

Reassume, *v.a.* تکرار کيرمك *tèkrār*.

Reassure, *v.a.* يکيدن تامين ا *yèngidan-tè'min-et*.

Rebel, *s.* عاصي *“àssi*, زوربا *zòrba*; —, *v.n.* طغيان *“àssyān-et*, عصيان *tùghyān-et*, اياقلمق *zòrbalík-et*, زوربالق *àyaklanmak*, اياغه قالمق *àyagha-kàlkmak*.

Rebellion, *s.* زوربالق *zòrbalík*, عصيان *“àssyān*, طغيان *tùghyān*.

Rebellious, *a.* عاصي *“àssi*; عصيان *“àssyān-mà“nàssinda-òlan*, معناسنده اولان

=bound, *v.n.* کيرو سڪم sèkmek ; گيرو
تپمك ghèri-tèpmek. [-et.

=build, *v.a.* يکيدن بنا ا yèngidan-binā-

=buke, *s.* آزار āzār (āzār), آزارش āzā-
rish ; —, *v.a.* آزارلتمق āzarlamak.

=but, *v.a.* انکارا تکزيبا tèkzīb-et ; انکارا
مکيار-et ; جرحا jèrh-et.

=call, *s.* عودت بوروسي ; عزل “āzī-
“āvdeṭ-bòrussu ; —, *v.a.* عزل ا “āzī-
-et ; گيرو چاغرمق ghèri-chàghirmak ;
گيرو المق ghèri-almak.

Recapitulate, *v.a. and n.* اجمالاً خلاصه ا
ijmālan-khūlāssa-et.

Recapitulation, *s.* خلاصه khūlāssa.

Recapture, *v.a.* گيرو ضبط ا ghèri-zābt-et.

Recede, *v.n.* گيرو چکلمك ghèri-chè-
kilmek, چکلمك chèkilmek ; دونمك
dānmek.

Receipt, *s.* الش , قبض kābz, اخذ ākhz,
الش ālish ; مقبوض سندی mākbūz-sēnēdi ;
رجته rèchèta, ترتيب tèrtīb.

Receive, *v.a.* المق almak, اخذ ākhz-et,
مظهاو , نائل ناو nā'il-òl, قبض ا kābz-et ;
مظهاو māzhār-òl ; قبول ا kābūl-et ; يمك
yèmek ; دوچاراو , گرفتاراو ghiriftār-òl ;
دوچاراو dūchār-òl, مبتلا او mùbtelā-òl.

Receiver, *s.* اخذ ايدن ākhz-èden.

Recent, *a.* يکي yèngi, مجدد mùjèdded,
تازه tāzē.

Recently, *ad.* گچنلردا ghèchenlèrda.

Receptacle, *s.* قاب kāb.

Reception, *s.* قبول kābūl.

Recess, *s.* طولاب يري dōlāb-
yèri ; تعطيل وقتي tā“tīl-wākti.

Recipe, *s.* رجته rèchèta, ترتيب tèrtīb.

Reciprocal, *a.* طرفيندن اولان tārāfeyndan-
òlan. [òkumaklik.

Recitation, *s.* ازبردن او قومقلق èzbèrdan-

Recite, *v.a.* ذکر ا zikr-et ; او قومق òku-

Reckless, *a.* قيدسز kāydsiz. [mak.

Reckon, *v.a.* حسابا hissāb-et, صایمق
sāymak ; داخرا dākhil - et ; ا
“ādd-et ; تعداد ا tā“dād-et ; — up,
صایمق hissāb-et, صایمق sāymak ;
— upon, اعتماد ا “timād-et, امنيت ا
èmnīyyèṭ-et.

Reclaim, *v.a.* اصلاح ىsslāh-et ; (land)
احياى موات ا mā“mūr-et, معمورا
ihyāyi-mèwāt-et ; گيرو استمك ghèri-
isstémek. [ùzānmak.

Recline, *v.n.* ياتمق yatmak, اوزانمق

Recluse, *s.* عزلت گزين münzèvi, منزوی
“üzlet-ghyüzīn, دنيا دنيا چکلمش dùn-
yadan-chèkilmish.

Recognition, *s.* اعتراف tānima ; طانيمه
i“tirāf. [bilmek.

Recognize, *v.a.* طانيمق tānimak, بلمك

Recoil, *s.* گيرو تپش ghèri-tèpiash ; —, *v.n.*
گيرو تپمك ghèri-tèpmek.

Recollect, *v.a.* خاطرلتمق khātirlamak,
خاطردا طوتمق dèr-khātir-et ; خاطرلتمق
khātirda-tùtmak, اونوتما ماق ùnùtma-
mak.

Recollection, *s.* خاطرلتما khātirlama.

Recommend, *v.a.* اصمارلتمق issmārlamak,
توصيه ا tāv-
siyya-et ; مدح ا mèdh-et.

Recommendation, *s.* توصيه tāvsiyya.

Recompense, *s.* اجز مکافات mùkyāfāt, اجر
èjr ; بخشش bākhshish ; —, *v.a.*

- مکافاتنی ویرمک mùkyāfātini-vèrmek,
اجرینی ویرمک èjrini - vèrmek,
بخششنی ویرمک bākshishini-
-vèrmek.
- Reconcile, *v.a.* بارشدرمتی bārishdirmak,
بینلرینی اوزلاشدرمتی ūzlaşdirmak,
ذات بèynlérini - ısslāh - et, اصلح
البینلرینی اصلح ا zātu - 1 - bèynlérini-
ısslāh-et; ارضا khòshnūd-et, تسلی ویرمک
irzā-et, tèsseḷli-vèrmek.
- Reconnaissance, *s.* دشمن حوالیلرینی
یوقلایوب کشف و معاینه ایتمک
dùshmən-hàwālilérini-yòklayup-kèshf-
-u-mù "ayéné-ètmeklik.
- Reconnoitre, *v.a.* دشمن حوالیلرینی
یوقلایوب کشف و معاینه ا
dùshmən-
-hàwālilérini - yòklayup - kèshf - u -
-mù "ayéné-et.
- Reconquer, *v.a.* یکیدن فتح ا yèngidan-
fèth-et. [dàha-dùshènmek.
- Reconsider, *v.a.* بر دها دوشنمک bîr-
Reconstruct, *v.a.* یکیدن یاپمق yèngidan-
-yàpmak.
- Record, *s.* قید kàyd, سجل sîjill; *pl.*
سجلات kùyd, قیودات kùydāt, قیود
sîjillāt; —, *v.a.* یازمق yàzmak, قید ا
kàyd-et, تسجيل ا tèsjîl - et; ضبط ا
zàbt-et, تحریر ا tàhrîr-et.
- Recount, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حکایه ا
hîkyâyé-et, ذکر ا zîkr-et.
- Recourse, *s.* مراجعت mùrāja "āt,
تشبث tèshèbbuss; to have —,
مراجعت ا dùshmek, دشمنک
jā "āt-et, تشبث ا tèshèbbuss-et.
- Recover, *v.a.* کیرو المق ghèri-almak;

- ینه بولمق (ghèna) - bûlmak; —, —
وقت بولمق, ایواو iyî-òl, one's health,
یفاکات-بولمق ifākāt-bûlmak; — one's self,
کندینی kèndini-tûtmak.
- Recovery, *s.* کیرو المه ghèri-almak; شفا
shifā-bûlma. [tèdd (mùrtād) -
Recreant, *a.* قورقات kòrkak; مرتد mùr-
Recreation, *s.* ایلنجه èylènja.
- Recriminate, *v.a.* قارشیلقلواوله رق تهمت
کارشلیکلی اسناد ا kārshîlîkî - òlarak - tûhmè t -
-ıssnād-et.
- Recruit, *s.* "عسکر عجمیسی "asker-
- "ajemissi; یکی یازلمش عسکر نفری
yèngi-yázılmish - "asker-nèfèri; —,
v.a. یکی عسکر طویلامق yèngi - "asker-
-tòplamak; استراحت ا ısstirāhat-et;
بدنه خدمت ا bédéna - khîdmet-et;
یکیدن تقویت ویرمک —, *v.a.*
yèngidan-tàkviyyèt-vèrmek.
- Rectangle, *s.* مستطیل mùsstatîl.
- Rectification, *s.* تصحیح tàsshîh.
- Rectify, *v.a.* تصحیح ا tàsshîh-et, طوغرلتمق
مکرراً انبیکدن چکمک dögħrultmak;
mùkèrréran-ınbikdan-chèkmek.
- Rectitude, *s.* طوغریلق dögħruluk,
راستی rāsstî, استقامت ısstikāmet.
- Recur, *v.a.* تکرار وقوع بولمق tèkrār-
-wùkū - bûlmak; دونمک dùnmek,
تکرار اکتق tèkrār-angmak.
- Recurrence, *s.* تکرار وقوع بولمق
-wùkū-bûlmaklik.
- Red, *a.* قرمزى kırmızı, قرل kızıl, احمر
ahmèr, صاری (hair) sarı, سرخ sùrkh.
- Redden, *v.a.* قزارمق kızarmak; —, *v.a.*
قرمزلیق ویرمک kırmızılık-vèrmek.

redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak,
تخليص tàkhliss-et.
redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran,
قورتاريجي kùrtàrìji, خلاص khàlläss.
redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish,
تخليص tàkhliss; قورتلش kùrtulush,
خلاص khàläss.
redhot, *a.* قيزغين kizghin.
redistribute, *v.a.* يكيدين توزيع ا yèngi-
dan-tèvzi"-et. [-tèvzi".
redistribution, *s.* يكيدين توزيع yèngidan-
redoubt, *s.* طاييه tàbiya, پلانقه pàlangha.
redoubtable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب
mùhīb; زور ghyùch, کوچ zòr.
redress, *s.* احقاق حق ihkākī-hākk; —,
v.a. احقاق ihkāk-et.
Reduce, *v.a.* تنزىل ا azaltmak, تنزىل ا
tènzīl-et, تكليل tàklīl-et; كچولتمك
kùchultmek; تحويل ا tãhvīl - et,
چويرومك chèvirmek, ايتتمك ètmek;
قومق kòmak, سوقمق sòkmak,
گتورومك ghètirmek; جبر ا jèbr-et,
صارمق yèrina - kòmak, يرينه قومق
sàrmak; تنزىل رتبه ا tènzīli-rùtbé-et;
فتح fèth-et (t-h), ضبط ا zàbt-et,
تسخير ا tèsskhīr-et.
Reduction, *s.* تنزىل tènzīl, تكليل tàklīl;
تحويل tãhvīl; جبر jèbr; فتح fèth,
تسخير tèsskhīr.
Redundance, Redundancy, *s.* فضله وزائد
fazla - vé - zā'id - òlan-
-mīkdār.
Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fazla.
Reed, *s.* قامش kāmish; قلم kàlem.
Reef, *s.* (rocks) دوكنتى dükuntu, قيار

kàyalat; يلكنك بر قات جامه دانى
yèlkenin-bir-kāt-jāmédānī; —, *v.a.*
جامه دانى باغلامق jāmédānini-bàghla-
Reef-point, *s.* جامه دان jāmédān. [mak.
Reek, *s.* بوغو dùmān, دومان dùmān;
—, *v.n.* دومانى چيتمق dùmāni-
-chìkmak, بوغوسى چيتمق bughussu-
-chìkmak.
Reel, *s.* طولا ب dòlap, مقره makara;
—, *v.n.* سندله مك sèndélémek,
سرسم اولوب yèkilajak-òl, يقله جقاو
sèrsəm - òlup - àyak-
lari - tütmemak; —, *v.n.* صارمق
sàrmak. [intikhāb-et.
Re-elect, *v.a.* يكيدين انتخاب ا yèngidan-
Re-embark, *v.n.* يكيدين كمى به بنمك
yèngidan-ghèmiyyé-bīnmek.
Re-establish, *v.a.* تجديد ا tèjdīd-et.
Re-establishment, *s.* تجديد tèjdīd.
Refer, *v.a.* كوندرومك ghyëndèrmek,
باقمق hàwālè-et; —, *v.n.* باقمق
bàkmak; مراجعت ا mùrāja'at-et;
گهلمك ghèlmek; گهلمك ghèlmek;
طولايى او dòlayi-òl, كناية او kināyè-ol.
Referee, *s.* حكم hàkem.
Reference, *s.* مراجعت hàwālè; كفيل kèfil;
مراجعة mùrāja'at; كناية kināyè;
to give a —, كفيل كوسترومك kèfil-
ghyüsstermek; to ask for a —,
كفيل استتمك kèfil-ìsstémek.
Refine, *v.a.* تصفيه ا tàssfiyyè-et; —, *v.n.*
اينچولتمك injeltmek.
Refined, *a.* پك نازك pèk-nāzik.
Refinement, *s.* نزاكت nèzākèt.
Reflect, *v.a.* عكسا "àkss-et, كيرو

اورمق ghèri - wùrmak ; —, *v.n.*
 طاشنمك دوشنمك tà-
 shinmak, مطالعا mùtāla“à-et; —
 upon, عيب او tèvbīkh-et; عيب او
 “àyb-òl.
 Reflection, *s.* انعكاس “àkss, عكس
 in“ikyāss; مطالعا mùtāla“à; توييح
 tèvbīkh, تعيب tà“yib.
 Reflector, *s.* آينه àyina.
 Reform, *s.* اصلاح isslāh; اصلاحات isslā-
 hāt, تنسيقات tanzimāt, تنظيمات
 tēnsikāt; —, *v.a.* يولنه قومق yòluna-
 -kòmak, نظامنه قومق isslāh-et, اصلاح
 nizāmina-kòmak.
 Reformation, *s.* تهذيب اخلاق tèhzībi-
 -àkhlāk; اصلاح isslāh.
 Reformer, *s.* مصلح mùsslih.
 Refraction, *s.* انكسار شعاعات inkissāri-
 -shù“ā“āt.
 Refractory, *a.* عناد جي “Assi, عاصي
 “inādji, متمرد mù“ānnid, معند
 mùtémèrrid.
 Refrain, *v.n.* واز كچمك wāz-ghèchmek,
 چكنمك sàkinmak, صاقنمق
 kinmek, كنديني طوتمق kēndini-tūt-
 mak, طيانمق dāyanmak.
 Refresh, *v.a.* تازه لندرمك tāzēlndir-
 mek; تازه لتمك tāzēlntmek; —
 one's self, ديننمك dīnɛmek,
 يورغونلغنى المق yòrghonlughunv-
 -almak; تفریح بدن ا tèfrihi-bēden-et;
 to feel refreshed, اچلمق achilmak.
 Refreshment, *s.* ييه جك yèmèk, ييه جك
 yèyéjek-ichéjek.
 Refuge, *s.* صيغنه جق ير sìghinajak-yèr,

لجا بارينه جق ير bārinajak - yèr,
 mèljà; to take —, صيغنمق sìghin-
 mak, بارنمق bārinmak, اليجا iltijā-et
 Refugee, *s.* ملجى mùltèji.
 Refulgence, Refulgency, *s.* پارلاق parlak.
 Refulgent, *a.* پارلاق parlak. [laklik.
 Refund, *v.a.* كير و ويرمك ghèri-vèr-
 mek, رد ا redd-et, استرداد ا isstirdād-
 Refusal, *s.* رد redd. [-et.
 Refuse, *v.a.* قبول ايتمامك kabūl-
 -ètmamek, رد ا redd-et; ويرمامك
 vèrmamek; راضى اولمامق rāzi-òlmo-
 Refutation, *s.* جرح jèrh. [mak.
 Refute, *v.a.* هبت ا jèrh-et, جرح ا
 hàbt-et, چورومتك chùrutmek.
 Regain, *v.a.* تکرار بولمق tèkrār-bùlmak;
 تکرار tèkrār-wāssil-òl; تکرار
 واصل او tèkrār-kāzanmak.
 Regal, *a.* قراله مخصوص kiralā-mākhsūss,
 حکمدارانہ kirkālānē, قرالانہ
 rānē, تاجدارانہ tājdārānē.
 Regale, *v.a.* ضيافت ا ziyāfèt-et (or
 ايوجه يمك يدرمك); ويرمك vèrmek;
 قارنى دويورمق iyija-yèmèk-yèdirmek,
 کارنىنى - دويورمق kārni-
 -nini - dōyurmak; خوشلندرمق
 fērāhlandirmek, خوشلندرمق
 khòsh-landirmek; —, *v.n.* ايچمك
 yèmek-ichmek, قارنى دويورمق kār-
 -nini-dōyurmak.
 Regalia, *s. pl.* تزيينات pādishāhin - tezyinat - rēss-
 miyyéssi.
 Regard, *s.* باقش bākish; نظر nazar,
 اعتبار i“tibār, حسن نظر hūssnu-nazar,
 محبت ihtirām, التفات iltifāt, احترام

- māhābbet; —, *v.a.* باقمق bākmak;
with — to, نظراً nāzarān; بحثنه
bāhssina-ghèlinja; to have a
— for, صایمق sàymak.
- Regarding, *ad. or pr.* باینده bābinda.
- Regardless, *ad.* باقمیدرق bākmayyérék.
- Regatta, *s.* قایتق و صندالر یارشی kàyik-
-vé-sāndaller-yārishi. [-sāltanāt.
- Regency, *s.* نیابت سلطنت niyābèti-
- Regenerate, *a.* معنایکیدن احیا اولنمش
mā“nan - yèngidan - lhyā - òlunmush;
—, *v.a.* معنایکیدن احیا ا
- yèngidan - lhyā - et, تجدید قلب ا
tèjdīdi-kālb-et.
- Regent, *s.* نائب سلطنت nā‘ibi-sāltanāt.
- Regimen, *s.* پرهیز pèrhiz, حمیه hīmyé.
- Regiment, *s.* “عسکرایلی, الای alay, اس-
ker-alayi.
- Regimentals, *s.* فورمه fōrma.
- Region, *s.* ارض arz, مملکت mèmlékèt,
دیار diyār.
- Register, *s.* دفتر dèftər; —, *v.a.* قید ا
kàyd-et, دفتره کچورمک dèftəra-ghè-
chirmek, یازمق yazmak.
- Registrar, *s.* دفتر امینی dèftər-èminī;
مجلات کاتبی sījillat-kyātibi.
- Registry, *s.* دفتر حانه tèsşjil;
dèftər-khāné.
- Regret, *s.* أسف èssef, تأسف tè‘èssuf,
کدر kəder, غم ghām; —, *v.a.* أسف ا
èssef-et, تأسف ا tè‘èssuf-et, کدر ا
kəder-et.
- Regular, *a.* یولنده اولن yòlunda-òlan;
منتظم muntazām; مطرد müttārid,

سالت salt; — اصل asl; قیاسی
sàlt; — troops, نظام عسکری nizām-
-“asskēri, عساکر منتظمه “assākiri-
-müntāzama.

- Regularity, *s.* نظام nizām.
- Regularly, *ad.* نظام اوزره nizām-üzèré.
- Regulate, *v.a.* نظام ویرمک nizām-vèr-
mek, تنظیم ا tanzīm-et; (a watch)
عیار ا “ayār-et.
- Regulation, *s.* نظام nizām.
- Reign, *s.* ایام سلطنت sāltanāt; ایام سلطنت
èyyāmi-sāltanāt; —, *v.n.* سلطنت ا
sāltanāt-et, حکومت ا hükümet-et,
پادشاهلقا pādishāhlik-et.
- Reimburse, *v.a.* ویرمک vèrmek, یینه
اودومک (ghènē) - vèrmek, اودومک
òdémek.
- Rein, *s.* “ینان inān, دیزگین dīzghin,
اطلاق عنان ا, زمام zimām; to give —
itlāki-“inān-et.
- Reinforce, *v.a.* امداد ویرمک imdād-
-vèrmek, موجوده دهها عسکر قاتمق
mèvjūda-dāhā-“assker-kātmak.
- Reiterate, *v.a.* تکرار tè‘kīd-et, تاکید ا
تکرار tèkrār-süwèylémek.
- Reiteration, *s.* تکریر tèkèrrür; تکریر tèkrīr.
- Reject, *v.a.* طرد ا rədd-et, رد ا
[tərd. -et. دفع def“
- Rejection, *s.* طرد rədd; رد rədd; دفع def“
- Rejoice, *v.n.* سونمک sèvinmek, حظ ا
مسرور او, مَحْظُوظْ او, mahzūz-òl, مسرور او
mèssrūr - òl; —, *v.a.* سوندمک
sèvindirmek, مَحْظُوظْ ا mahzūz - et,
مسرور او mèssrūr-et. [mahzūziyyèt.
- Rejoicing, *s.* مَحْظُوظِیت shènlīk; شهنلیک

Rejoin, *v.a.* جواب ويرمك *jèwāb-*
 Rejoinder, *s.* جواب *jèwāb*. [-*vèrmek*.
 Relapse, *s.* نكس *nùkss*; ارتداد *irtidād*;
 —, *v.n.* يكيدن فنالشمق *yèngidan-*
-fēnalashmak, علتى نكس *illèti-*
-nùkss-et; مرتد او *mùrtèdd-òl* (*mùr-*
tād); يكيدن فنالغه صابمق *yèngidan-*
-fēnaligha-sāpmak.
 Relate, *v.a.* حكاية نقل *nākl - et*,
 تقرير بيان *bèyān - et*,
 تقرير *tākrīr - et*; —, *v.n.* منسوب او *mènsūb-*
-òl; متعلق او *mùta“àllik-ol*; —*ted*,
p.p. منسوب *mènsūb*, متعلق *mùta“-*
àllik, اقربا *akrabā (pl.)*, خصم *khissm*;
 Relation, *s.* حكاية *hikyāyé*, تقرير *tākrīr*;
 مناسبت *mùnāssébèt*, تعلق *tà“àlluk*,
 خصملىق *mènsūblyyèt*; قربت *khissmlik*,
 اقربالىق *akrabālik*, نسبت *kùrbèt*;
 نسبت *intissāb*; نسبت *nissbèt*;
 Relative, *s.* خصم *khissm*, اقربا *akrabā*
(pl.); —, *a.* نسبتله واقع اولان *nissbètla-*
-wākī“ - òlan; — pronoun, موصول *mèvsūl*;
 —*ly, ad.* نسبتله *nissbètla*,
 نظراً *nissbétan*, قياسله *kīyāssla*,
 نظراً *nāzaran*, كوره *ghyūrē*.
 Relax, *v.a.* كوشتمك *ghèvshètmek*;
 كوشلك كتورمك *ghèvsheklik-*
-ghètirmek; لينت ويرمك *linet-vèr-*
-mek; —, *v.n.* يموشانمق *yimushān-*
-mak; يموشانمق *yimushamak*;
 كوشه مك *ghèvshémek*. [*tènèffass*.
 Relaxation, *s.* اكلاجه *èlyknja*;
 Release, *s.* خلاص *kùrtulush*, قورتلش
khàlāss; —, *v.a.* صاليويرمك *salī-*

vèrmek, خلاص *khàlāss-et*; قورتارمق
kùrtarmak, تخليص *tàkhliiss-et*, آزاد
āzād-et.

Relent, *v.n.* يموشانمق *yimushamak*;
 رقت كتورمك *rikkāt-ghètirmek*.

Reliance, *s.* اصنيت *i“timād*, اعتماد
èmnīyyèt.

Relief, *s.* راحت *rāhat*; امداد *imdād*;
 اعانه *i“anē*; قورتلش *kùrtulush*, خلاص
khàlāss; in —, قبارتمه *kākma*, قبارتمه
kābārtma.

Relieve, *v.a.* راحت ويرمك *rāhat-*
-vèrmek, راحت ايتدومك *rāhat-ètdir-*
-mek; امداد ايتدومك *imdād-yètish-*
-dirmek; اعانه *kùrtarmak*, قورتارمق
i“anē-et, دفع *dèf“ - et*, تسكين *tèss-*
kīn-et; — the guard, نوبتجي ديكشمك
nùbètji-dighishmek.

Religion, *s.* دين *dīn*.

Religious, *a.* ديندار *dīndār*, متدين
mùtédèyyin, صوفي *sòfu*.

Relinquish, *v.a.* وازكچمك *wāz-ghèch-*
-mek, الچمك *brākmak*, براقمق
èl-chèkmek, ترك *tèrk-et*, قصر يد *kāssri-*
-yèd-et, كف يد *kèffi-yèd-et*.

Relinquishment, *s.* ترك *tèrk*.

Relish, *s.* لذت *mèzè*, مزه *kātik*;
 لذت *lèzzèt*; —, *v.a.* لذيد بولمق
lèziz-bùlmak, خوشلانمق *tèlèzzuz-et*,
 خوشلانمك *khòshlanmak*.

Reluctance, *s.* كوكلسزلك *ghyùngul-*
-suzluk; with —, reluctantly, استميهرك
istéméyérék, مع كراهه *mā“a-kèrā-*
-hétin, مع الكراهه *mā“a-‘l-kèrāhé*.

Reluctant, *a.* كوكلسز *ghyùngulsuz*.

Rely, v.n. كوكنمك *ghyùghenmek*,
اعتماد ا *timād-et*, استناد ا *isstinād-*
-et; — upon God, توكل ا *tèvèkkyul-*
-et, متوكل او *mùtèvèkkil-òl*.

Remain, v.n. قالمق *kālmak*, اوطورمتق
òturmak, باقى قالمق ساكن ا *sākin-òl*;
bāki-kālmak, فصله قالمق *fāzla-kāl-*
mak, ارتمق *artmak*.

Remainder, s. قالن *kālan*.

Remains, s. بقايا *bākāyā*, —, *s. pl.* فصله
fāzla; mortal —, جنازه *jènāzē*.

Remark, s. لقردى *lākirdi*; تنبيه *tènbiḥ*;
كورمك *ghyūrmek*; —, *v.n.* كورمك
ghyūrmek; دقتا *dikkāt-et*; —, *v.a.*
اشعارا *ish“ār-*
-et. [-shāyān.

Remarkable, a. دقته شايان *dikkāta-*

Remedy, s. چاره *chārē*; —, *v.a.*
چاره بولمق *chārē-būlmak*.

Remember, v.n. and a. خاطرلمق *khā-*
tirlamak, ياد ا *yād-et*.

Remind, v.a. خاطرينه *ikhṭār-et*,
خاطرينه *khātirina-ghètirmek*.

Remiss, a. تنبل *tènbel*, اهمالجي *ihmālji*;
to be —, قصورا *ihmāl-et*, اهمال ا
kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال *ihmāl*,
قصور *kùssūr*.

Remission, s. عفو *sāfh*, صفح *sāfh*, عفو *“āfv*.

Remit, v.a. عفوا *sāfh-et*, صفحا *“āfv-et*,
بخشلمق *bāghish-*
lamak); كوندرومك *ghyùndèrmek*;
—, *v.n.* گوشه مك *ghèvshémek*,
ازالمق *azal-*
mak, خفيفلمك *khāfīflèshmek*.

Remittance, s. مكتوب ايله كوندريلان

پاره *mèktüp-ila-ghyùndèrīlan-pārē*;
پاره كوندرومسي *pārē-ghyùndèril-*
massi.

Remnant, s. فصله *fāzla*, بقيه *bākīyyē*;
ارتمش پارچه *artmish*; ارتمش پارچه
artmish-pārcha.

Remonstrate, v.n. اعتراض كونا بعض
افاداتى واقع او *tirāz-ghyūnā-bā“zi-*
-ifādāti-wāk“òl.

Remorse, s. ندامت كلييه *nèdāmèti-*
kyùllīyyē, ندامت مع يأس *nèdāmèt-*
-mā“à-yè’ss.

Remote, a. اوزاق *üzāk*, بعيد *bā“īd*.

Removal, s. نقل *nākl*, کوچ *ghyūch*;
عزل *“āzl*; دفع *dèf*, اخراج *ikhraj*.

Remove, v.a. قالدرومق *kāldirmak*, نقل ا
nākl-et; “عزل ا *“āzl-et*; دفع ا *dèf-*
-et; چيقارمق *chikārmak*, اخراج ا
ikhraj-et; —, *v.n.* ديكشمك *èv-*
-dighishmek.

Remunerate, v.a. حقنى ويرمك *hākkini-*
vèrmek, مكافاتنى ويرمك *mūkyā-*
fātini-vèrmek. [اجره *èjr*; پاره *pārē*.

Remuneration, s. مكافات *mūkyafāt*;

Rend, v.a. يارمق *yārmak*, يرتمق *yirt-*
mak, چاك ا *chāk-et*.

Render, v.a. قيلمق *kā-*
mak; تسليم *tèss-*
līm-et; ويرمك *vèrmek*; كيروويرمك
ghèri-vèrmek.

Renegade, Renegado, s. مهتدى *mùh-*
tédī, دونمه *dūmma*.

Renew, v.a. يكيلىتمك *yèngilètmek*,
تجديدا *tèjdid-et*.

Renewal, s. تجديد *tèjdid*. [-et.

Renounce, v.a. قطع علاقه ا *kāt“i-“ālāka-*

Renovate, *v.a.* تازه لتمک tāzēletmek,
تجدیداً tējdīd-et.

Renown, *s.* صیت sīt, شهرت shùhrèt,
نام nām, نیکنام nīk-nām, شان shān,
اشتهار ishtihār.

Renowned, *a.* مشهور mēshhūr.

Rent, *s.* اجاره kirā; quit —, اجاره
ljārē; یرتق yirtik; یارق yarik; —,
v.a. کرا ایله طوتمق kirā-ila-tütmaq;
— out, کرایه ویرمک kirāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمیر tā“mīr; ترمیم tērmīm;
ملجا yatak, یر yēr, ملجا mèljā; —,
—, *v.a.* تعمیرا tā“mīr-et, ترمیم
tērmīm-et; اصلاح tēssviyyé-et; اصلاح
isslāh-et; چاره سنی بولمق chārēssini-
-būlmak; —, *v.a.* کتمک ghītmek,
صیغتمق sīghinmak; in —, in good
—, تعمیره غیر محتاج tā“mīra-ghāyri-
-mūhtāj; out of —, in bad —, تعمیره
تحتاج tā“mīra-mūhtāj.

Reparation, *s.* تعمیر tā“mīr, ترمیم tēr-
mīm; تصمین tāzmin, ترضیه tārzīyyé.

Repartee, *s.* جواب jèwāb; quick at —,
حاضر جواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fēsskh, لغو làghv; —,
v.a. فسخا fēsskh-et, لغوا làghv-et.

Repeat, *v.a.* تکرار یاپمق tèkrār-yāp-
mak, تکرار سویلمک tèkrār-sūwèy-
lémek.

Repeatedly, *ad.* مکرراً mùkèrréran.

Repeater, *s.* باصغله چالرا اولان قوین
bāssmaghila - chālar - olan -
-kòyn-sā“ati.

Repel, *v.a.* دفع dèf“-et; — an attack,
مدافعا mùdāfa“a-et.

Repent, *v.a.* پشیمان او pēshīmān-òl (pīsh-
mān), نادیم او nādīm-òl; توبه túbé-et.

Repentance, *s.* ندامت nēdāmèt,
پشیمانلق (pīshmanlīk); vow of —,

Repetition, *s.* تکرر tèkèrrur. [توبه túbé.

Repine, *v.a.* تشکیا tēshèkki-et,
متشکی او mùtēshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.*
جوابا jèwāb-vèrmek, جواب ویرمک
jèwāb-et.

Report, *s.* اواز sēss, صدا sādā, آواز
āwāz, تواتر tēwātur, آواز āwāzé;
خبر khābir, حوادث hāwādiss;
تقرير tàkrīr, بیان ifādé, بیان bèyān;
—, *v.a.* افادها ifādé-et, بیان bèyān-
-et, خبر ویرمک khā-
bir-vèrmek; تواترا tēwātur-et.

Reporter, *s.* ضبط کاتبی zābt-kyātibi.

Repose, *s.* استراحت rāhat, استراحت
isstirāhat, اسودکی āssāyish,
سکونت sūkyūn, سکون sūkyūn,
سکونت sūkyūnèt; —, *v.a.* راحت rāhat-et,
اسودها isstirāhat - et, اسودها
āssūdé-òl, اسایشدها āssāyishda-òl;
— confidence, اعتمادا i“timād-et.

Repository, *s.* مخزن màkhzen.

Reprehend, *v.a.* ازارلماق Azārlamak,
توبیخا tēvbīkh-et, تقبیح tàkbīh-et,
تعیبیا tā“yīb-et.

Represent, *v.a.* کوسترمک ghyūstēr-
mek, رسمی او rēssmī-ol; افادها ifādé-
-et, وکیلی او vèkīli-ol; بیان bèyān-et,
یرینه قائم او yērīna-kā“im-òl.

Representation, *s.* ترسیم tērsīm; افادها

Representative, *s.* وکیل vèkīl. [ifādé.

Repress, *v.a.* منعاً mèn "et, زجراً zèjr-et, حقدن كلكم hākkindān-ghèl-mek ; باصدمتى bāssdirmak.

Reprieve, *v.a.* قتلنى امهالاً kātlini-imbhāl-et.

Reprimand, *s.* تكدير (āzār), ازار āzār ; —, *v.a.* ازارلماق āzarlamak, تكديرا tēkdīr-et. [mak.]

Reprint, *v.a.* تکرار باصمق tēkrār-bāss-

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل mūkābélé-bi-l-missl.

Reproach, *s.* عيب "ār, عار "āy, عيب "āy, رسوايى rūssvāyī ; تعيب tā"yīb, تقييح tāk-bīh, توبيخ tēvbīkh, قدح kādḥ ; —, *v.a.* تعيباً tā"yīb-et, قدحاً kādḥ-et, توبيخاً tēvbīkh-et ; — with, يوزينه اورمقى yūzuna-wūrmak.

Reprobate, *s.* فاسق fāssik.

Reproduce, *v.a.* يکيدن حاصلأ yēngidan-hāssil-et. [āzārish, تكدير tēkdīr.]

Reproof, *s.* ازارش āzār (āzar), ازار āzār

Reprove, *v.a.* ازارلماق āzarlamak, تكديرا tēkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنى اوستنده سورنان حيوان kārni-ūsstunda-sūrunān-hāywān.

Republic, *s.* جمهور jūmhūr.

Republican, *a.* جمهورى jūmhūrī ; —, اهل جمهور ēhli-jūmhūr.

Republication, *s.* يکيدن نشر ايتمکک yēngidan-nēshr-ētmeklik. [-nēshr-et.]

Republish, *v.a.* يکيدن نشرأ yēngidan-

Repudiate, *v.a.* بوشامق bōshamak, قبول ايتمامک kābūl-ētmamek, تطلقاً tātlīk-et ; انکاراً inkār-et. [inkār.]

Repudiation, *s.* انکار tātlīk ; انکار

Repugnance, *s.* كراهت kērāhèt, استكراه isstikrah. [fūr.]

Repugnant, *a.* منفور kērīh ; منفور mèn-

Repulse, *s.* مغلوبيت māghlūbiyyèt, بوزغونلوق bōzghonluk ; —, *v.a.* هجومنى دىفأ hūjūmunu-dēf "et ; رجاسنى قبول ايتمامک rijāssini-kābūl-ētmamek.

Reputation, *s.* شہرت shùhrèt, نام nām.

Repute, *v.a.* صایمق sāymak, عدا "ādd-et, اعتبارأ i"tibār-et.

Request, *s.* رجا rijā, نیاز niyāz ; —, *v.a.* رجا rijā-et, نیازأ niyāz-et.

Require, *v.a.* محتاج او isstémek, احتياجى او ihtiyāji-öl, mühtāj-öl.

Requisite, *a.* لازم lāzim ; —, *s.* لازمه lāzimé (pl. لوازمات lāwāzimāt).

Requisition, *s.* مطالبه isstid "ā, استدعا isstid "ā, mùtālébé.

Rescript, *s.* خط اراده irādé, خط khatt.

Rescue, *s.* امداد imdād ; —, *v.a.* قورتارمقى kurtarmak, تخلصاً tākh-liss-et. [tāhārri.]

Research, *s.* تحرى tējēssus, تجسس

Resemble, *v.a.* بکزه مک bèngzémek, مشابهتى او mūshābih-öl, مشابهتياً mūshābēhēti-öl.

Resent, *v.a.* داریلوب قارشیلغنىأ dārīlip-kārshilighini-et. [ghāzab, غضب]

Resentment, *s.* دارغینلوق dārginlik,

Reserve, *s.* کتومک kētümlik, کتومک kētümlik, احتیاز ihtirāz ; احتیاط ihtiyāt ; —, *v.a.* صاقلماق sāklamak, احتیاطاً ihtiyātan-sāklamak.

Reservoir, *s.* خزینه khà-zīné (hàzna), حوض hàwz.

Reside, *v.n.* ساکن او òturmak, او طور متقی sâkin-òl, متمکن او mùtémèkkin-òl, اقامت ikāmet-et, مقيم او mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساکن sâkin, متمکن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; — *s, s. pl.* اهالی àhālī, سكنه sèkéné; minister — كچوك ایلچی kùchuk - èlchi, اقامتہ امور ایلچی ikāméta-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* فضلہ fâzla, باقی bâkī, کالان kâlan, ارتان ârtan, بقیہ bâkīyyé.

Resign, *v.n.* استعفا isstī'fâ-et; —, *v.a.* ترک تèrk-et, براقمق brâkmak.

Resignation, *s.* تسلیم tèsslīm. [châm-sâkizi; ساقر sâkiz.

Resin, *s.* چام ساقری rêchina, رچینه rêchina.

Resist, *v.a. and n.* طیانمق dâyanmak, قارشى قومق kârshi-kòmak, تحملہ tâhâmmul-et.

Resistance, *s.* مقاومت mùkāvémèt.

Resolute, *a.* یورکی پک yùrèghi-pèk, ثابتقدم sâbit-kâdım; جوز jèssūr.

Resolution, *s.* متانت mètanèt, ثبات sèbât, قرار kârâr; نیت niyyèt; حل hàll, کشف kèshf.

Resolve, *v.n.* قرار niyyèt-et; حلہ kârâr-vèrmek; —, *v.a.* حلہ hàll-et, کشف kèshf-et; — itself into, اولمق òlmak, دونمق dònnek, اولیویرمک òlùvèrmek, کسلمک kèssilmek.

Resort, *s.* یتاق yâtak, مرجع mèrjâ",

—, *v.n.* کثرت اوزره کتمک kèssret-üzéré-ghitmek; تشبثا tèshèbbuss-et, دوشمک dùshmek.

Resound, *v.n.* حسس اوتمک ùtmek, طنین انداز او sèss-vèrmek; تنین-انداز òl. tìnīn-èndâz-òl.

Resource, *s.* منبع ثروت menbâ'î-sèrvèt; چاره çharé; اسباب قوت èss-bâbi-küvvèt, وسیله خلاص vèssilé'î-khâlâss.

Respect, *s.* رعایت ri'âyet, احترام ihtirâm, اعتبار è'tibâr; ماده mâddé, خصوص khûss-sûss, باب bâb, امر èmir; نظر nâzar, مناسبت nissbèt, نسبت nissbèt; —, *v.a.* حرمتا hürmèt-et, رعابتا ri'âyet-et; in —, with —, نظراً nâzarân, نسبتله nissbètla; بحسنه کلنجہ bâhssina-ghèlinja.

Respective, *a.* بشقه بشقه bâshka-bâshka, ایری ایری âyri-âyri.

Respite, *s.* مهلت mèhlèt, مهل mèhl; مهلت ویرمک imhâl-et, —, *v.a.* مهلت ویرمک mèhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* تابناک tâbnâk, پارلاق pârlâk, پرتوانداز pèrtev-èndâz.

Respond, *v.n.* جواب ویرمک jèwâb-vèrmek; مقابله mùkâbélé-et.

Responsibility, *s.* مسئولیت mèss'ûliyyèt.

Responsible, *a.* مسئول mèss'ûl.

Rest, *s.* استراحت èstirâhat, راحت râhat, فضلہ fâzla, طیانہ جق نسنه dâyanâjak - nèsné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kâlmak, استراحتا èstirâhat.

isstirāhat-et, دینمک dīnēmek ;
 —, *v.a.* دیندیرمک dīnēndirmek ;
 — on, — upon, *v.n.* طیانمق dāyanmak,
 یاتمق yātmak ; — —,
 — —, *v.a.* طیامق dāyamak,
 یاتیرمق dāyandirmek, طیاندرمق
 Restaurant, *s.* لوقانده lōkānda. [mak.
 Restitution, *s.* کیرو ویرش ghèri-vèrish,
 استرداد isstirdād ; to make —,
 یرینه قومق ghèri-vèrmek, کیرو ویرمک
 yèrina-kōmak, ردا rèdd-et.
 Restless, *a.* هیچ طورمز hīch-dürmāz.
 Restlessness, *s.* راحتسزلیک rāhatsizlik.
 Restoration, *s.* رد rèdd ; اعاده i“ādē ;
 تعمیر tà“mīr ; تصحیح مزاج tàsshīhī-
 mizāj.
 Restore, *v.a.* کیرو ویرمک ghèri-
 vèrmek, ردا rèdd-et, اعاده i“ādē-
 -et ; تعمیر tà“mīr - et ; صاغالتمق
 sāghaltmak, شفا ویرمک shīfa-vèrmek.
 Restrain, *v.a.* ضبطا zābt-et, طوتمق
 tūtmak, زجرا zèjr-et, جبرا jèbr-et,
 منع mèn“-et.
 Restraint, *s.* ضبط zābt ; زجر zehjr.
 Restrict, *v.a.* حصرا hāssr-et.
 Restriction, *s.* حصر hāssr.
 Result, *s.* حاصل hāssīl, ثمره sēméré,
 نتیجه nētījé, فائده fā‘idé ; —, *v.n.*
 حاصل hāssīl-òl, چیقتمق chīkmak,
 ترتباً tètētub-et.
 Resume, *v.a.* تکرار باشلامق tèkrār-
 -bāshlamak, تکرار الهمق tèkrār-
 -èla-ālmak ; خلاصه khūlāssa-et.
 Resurrection, *s.* قیامت kīyāmèt, قیام
 kīyām, بعث bà“ss.

Retail, *s.* قیه اندازه ایله ساتش (òkka)-
 - èndāzē - ila - sātish ; —, *a.* قیه
 اندازه ایله اولان (òkka) - èndāzē - ila -
 òlan ; —, *v.a.* قیه اندازه ایله ساتتمق
 (òkka)-èndāzē-ila-sātmak.
 Retain, *v.a.* طوتمق alikōmak, طوتمق
 tūtmak ; صالیویرمامک sālīvèrma-
 mak, براممق brākmamak ; غائب
 ghā‘ib-ètmmek.
 Retainer, *s.* اوشاق ūshāk.
 Retaliate, *v.n.* مقابله بالمثلا mūkābélé-
 -bī-‘l-mīssī-et, قارشیلغنی kārshīli-
 ghīni-et. [bī-‘l-mīssī.
 Retaliation, *s.* مقابله بالمثل mūkābélé-
 Retard, *v.a.* کجکدرمک ghèjikdirmek ;
 مانع مانع او māni“-òl, الیقومق
 alikōmak.
 Retentive, *a.* اونوتماز اولان ūnūtmāz-
 -òlan.
 Retinue, *s.* اتباع طاقمی ètbā“-tākīmī,
 خدم و حشم khādem-u-hāshem.
 Retire, *v.n.* چکلمک chèkilmek ; —
 from the world, عزلتا èzlet-et.
 Retirement, *s.* عزلت èzlet.
 Retiring, *a.* محبوب mājhūb. [mek.
 Retract, *v.a.* کیرو چکلمک ghèri-chèk-
 Retreat, *s.* کیرو چکلمک ghèri-chèkilish,
 دلیک ; “رؤجوع rùjū“ ; “رؤجعت rij“àt,
 دلیک dèlik, سوراخ sūrākh ; کوشه kyāshé,
 عزلتخانه èzlet-khānē ; “زویه zāvīyyé,
 —, *v.n.* کیرو چکلمک ghèri-chèkil-
 mek ; چکلمک chèkilmek.
 Retrench, *v.n.* مصارفنی ازالتمق māsā-
 rifni-āzaltmak.
 Retrenchment, *s.* مترس mètériss ;
 تقلیل مصارف tàklīli-māsārīf.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt;
 مجازات mùjāzāt, جزا jēzā, لایق lāyīk.
 Retrieve, *v.a.* الدن کتمش شی یی تکراراله
 ځډان - ghītmish - shēy'yi -
 -tēkrār-ēla-ghētirmek.
 Retrograde, *a.* کیریو په طوغری
 ghēriya-dōghru, قیچین قیچین kīchin-kīchin,
 —, *v.n.* کیریو کتمک ghēri-ghītmek,
 قیچین قیچین کتمک kīchin-kīchin-
 -ghītmek, رجعتا rij'āt-et.
 Return, *s.* دوش "āvdet, دوش
 dōsh; معاودت mù'āvèdet,
 مقابله "rūjū رجوع, رجعت rij'āt,
 نکس (of a disease) mùkābélé;
 نکس nūks; —, *v.n.* دونمک dōnmek,
 کیریو دونمک "āvdet - et;
 ghēri - dōnmek, رجوعا "rūjū - et;
 کیریو دپمک ghēri-nūks-et,
 کیریو ویرمک "āvdet - et,
 مقابله رد rēdd-et; مقابله
 mùkābélé-et.
 Reveal, *v.a.* افشا fāsh - et,
 افشا fāsh - et, کشفا àchmak,
 کشفا àchmak, وحی ایله ilhām-et,
 وحی ایله ilhām-et, کشف اسرار kēshf-et;
 وحی vāhy, وحی vāhy, بلدرمک vāhy-ila-bīldirmek.
 Revealed, *a.* ملهم mùlhēm.
 Revelation, *s.* کشف اسرار kēshf-ēssrār;
 وحی ilhām, وحی vāhy.
 Revenge, *s.* انتقام intikām; —,
 انتقامی المق v.ā. intikāmini-ālmak.
 Revengeful, *a.* کینه خواه kīné-khāh.
 Revengefulness, *s.* کینه خواهی kīné-
 khāhī. [واردات vāridāt.]
 Revenue, *s.* کور irād, کور ghēlir,
 عزیز, احتراما ihtirām-et, عزیز

حرمتا "aziz - tūtmak, طومتق
 hūrmēt - et; مبارک عدا mùbārek -
 "ādd-et.
 Reverence, *s.* احترام hūrmēt, احترام
 ihtirām, رعایت ri'āyet; دامنوسى
 dāmen-būsi; his —, ذات فضیلتاً بلری,
 ذات عالیری zāti-fāzīlēt-mā'āblēri,
 ذات عالیری zāti - "ālīlēri; —, *v.a.*
 حرمتا hūrmēt-et; رعایتی او ri'āyeti-ōl.
 Reverse, *a. and s.* ترس tērss, ارقه ārka;
 فلاکت fēlākēt, بلا bēlā; —, *v.a.*
 ترسنه tērss-chēvirmek, ترس چویرمک
 tērssina-chēvirmek; قلبا
 kālbi-et, تعکس ta'kīss-et.
 Revert, *v.n.* دونمک dōnmek, کیریو
 ghēri-dōnmek; تکرار عطف
 tēkrār - "ātfi - ēfkyār - et, تکرار
 افکارا tēkrār-āngmak.
 Review, *s.* بیوک تعلیم biyuk-tā'līm;
 غزته ghāzēta; —, معاینه
 mù'āyéné; مکرراً "āvéné - et,
 معاینه mù'āyéné - et, کوزدن کچورمک
 mùkērrēren-ghyūzdan-ghēchirmek.
 Revile, *v.a.* سبا sēbb - et, دشنام
 dūshnām-et, شتم shētm-et.
 Revise, *v.a.* تنقیح tēnkīh-et, تصحیح
 tāsshīh. [tāsshīh-et.]
 Revision, *s.* تصحیح tāsshīh. [tāsshīh-et.]
 Revive, *v.n.* ایلماک ayılmak, دیرلمک
 dīrlmek, جانلنماک jānlānmak, عقلی
 "akli-bāshina-ghēlmek, باشنه کلمک
 (ghēnē) - ینه پارلامق àchilmak;
 پارلامق - parlāmak; —, *v.a.* دیرلتمک
 dīrlt-mek, عقلنی باشنه کتورمک
 "aklini-bāshina-ghētirmek; اچمق
 àchmak; تکرار پارلامق tēkrār-parlātmak.

Revocation, *s.* فسح fèsskh.

Revoke, *v.a.* كيرو الحق فسحاً fèsskh-et; كيرو الحق
ghèri-almak.

Revolt, *s.* طغيان "issyān, عصيان
tūghyān, اياكلنش àyaklanish; —,
v.n. اياكلنمق "issyān - et, عصيانا
àyaklanmak; —, *v.a.* اكره ايتدرمك
ikrāh-ètdermek.

Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān,
گردش ghirdish; تبدل tèbèddul,
انقلاب inkilāb, تحول tàhāvul;
اختلال tèbèddulu-kyūllī; اختلال
ikhtilāl.

Revolve, *v.n.* دور ا دورمك dùnmek,
دور ا dèvr-et, دوران dèvérān-et; —, *v.a.*
چویرمك chèvirmek.

Reward, *s.* بخشش mùkyāfāt; مكافات
bakhshish; —, *v.a.* مكافاتی ویرمك
mùkyāfātini-vèrmek.

Rhetoric, *s.* علم تزینات کلام "ilmi-
-tèzyināti-kèlām.

Rheumatism, *s.* ریح طیار rīhi-
-tāyyār, وجع المفاصل vèjà "u -1-
-mèfāssil.

Rhinoceros, *s.* کرکدان ghèrghédān.

Rhodes, *s.* رودوس ròdòs.

Rhomb, Rhombus, *s.* ما"ین mǎ"īn.

Rhomboid, *s.* شبه معین shìbhi-mǎ"īn.

Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd; (gar-
den) رباس rübāss.

Rhyme, *s.* "سجع sèj; قافیه kāfiyyé;
شعر shi"r, —d, *a.* مقفا mùkǎffà,

Rhythm, *s.* وزن vèzn. ["مسجع mùsèjjà".

Rib, *s.* اهل بیت kàburgha; قبورغه
èhli-bèyt, قاری kārī, زوجة zèvjé.

Ribald, *a.* اغزی پيس aghzi-piss.

Ribaldry, *s.* هزلیات hèzliyyāt.

Riband, Ribbon, *s.* قوردله kòrdèla.

Rice, *s.* ارز پرنج pìrinj, ارز ùrùzz.

Rice-pudding, *s.* سوتلاج sùtlāj.

Rich, *a.* غنی ghànī, زنگین zènghin,
(*pl.* اغنیا àghniyā), متمول mùté-
mévvil, مالدار mǎldār, صاحب ثروت
sāhib-sèrvèt; اغر aghir, طاتلو tātli,
یاغلو yāghli.

Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt,
زنگینک zènghinlik, پاره (para).

Rickety, *a.* محکم اولمیان mùhkēm-
-òlmayan. [قورتارمق kùrtarmak.

Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.*

Riddance, *s.* قورتلش kùrtulush; دفع
dèf". [معما mù"ammā.

Riddle, *s.* قالبور kàlbūr; بلمجه bilméjé,

Ride, *v.n.* and *a.* سوار او binmek,
ات sùwār-òl, راکب او rākib-òl; عربه ایله
at-ila-ghèzmek, کزیمك "arabā-ila-ghèzmek; — at
anchor, دمیرده یاتمق dèmirda-yāt-
mak; — out a gale, فرطونه بتاجه به قدر
firtina-bitinjaya-kādar-
-dèmirlī-dürmak.

Ridge, *s.* بویون bèl, صرت sirt;
بویون bōyun; صرة sira.

Ridicule, *s.* هجو hijv; استهزا isstihzā;
مسخره لقی mǎsskharalīk; —, *v.a.*
هجو hijv-et; استهزا isstihzā-et;
کولمك ghyùlmek.

Ridiculous, *a.* کولنه جک ghyùlenéjèk.

Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khānè (shìshānè);
—, *v.a.* صویمق sòymak.

Rig, *s.* قیافت *kilîk*, قیلق *ziy*, زی *ziy*, *kiyâfêt*; دوناتمق *ârma*; —, *v.a.* دوناتمق *dônâtmak*; اوروبه ویرمک *ûrûba-vîr-mek*; نوقلممق *tâkîlmak*, نوقلممک *zèvklènnek*.

Rigging, *s.* ارمه *ârma*; اوروبه *ûrûba*, اثواب *èsswâb* (*èssbab*).

Right, *a.* طوغری *dôghru*; صحیح *sâhîh*; مستقیم *tâmâm*, تام *tâm*; قائمه *mûsstakîm*; قائم *kâ'im* (*fem.* قائمه *kâ'imê*); صاغ *sâgh*, یمین *yemîn*, راست *râsst*; حقلو *hâkklî*; —, *s.* حقلو *hâkk*; صاغ طرفی *sâgh-târafî*; —, *ad.* کرکی کی *chòk*, چوق *pèk*, پک *pèk*, طوغروالمق *ghèrèghî-ghîbi*; —, *v.n.* طوغروالمق *dôghrulmak*; —, *v.a.* طوغروالمق *dôghrultmak*; حقنی الیورمک *hâk-kîni-âlîvèrmek*.

Righteous, *a.* صالح *èhli-sâlâh*, اهل صلاح *sâlih* (*pl.* صلحا *sûlahâ*).

Righteousness, *s.* صلاح *sâlâh*. [*èghilmâz.*]

Rigid, *a.* اکلمز *sèrt*, سرت *kâti*, قتی *kâti*.

Rigorous, *a.* شدید *shèdîd*; سرت *sèrt*; مدققانه *dikkâti*; دقتلو *sîki*; صیقی *mûdâkkîkânê*. [شدت *shiddèt.*]

Rigorousness, Rigour, *s.* سرتلك *sèrtlik*;

Rill, *s.* صوجغز *sùjâghîz*.

Rim, *s.* کنار *kènar*, لب *lèb*.

Rime, *s.* قرانغی *kîrâghî*.

Rind, *s.* قشر *kâshr*, قبوک *kâbuk*.

Ring, *s.* یوزک *yûzuk*; حلقه *hâlka*; چالش *châlîsh*; سدا *sâdâ*, سس *sèss*; —, *v.a.* چالمق *châlmak*; —, *v.n.* چالتمق *châlmînmak*; اوتتمک *ûtnek*; سس ویرمک *sèss-vèrmek*.

Ringleader, *s.* باش ارباشی *êr-bâshi*, باش *bâsh*, سرکرده فساد *sèrkèrdé'i-fèssâd*.

Ringlet, *s.* زلف *zûlf*, کاکل *kyâkyûl*.

Rinse, *v.a.* خفیفجه *châlkamak*; خفیفجه *khâfîfja-yîkamak*.

Riot, *s.* غوغا *kârîshîklîk*, قارشقلق *kârîshîklîk*, چاپقینلق *châpkînlîk*, قارشقلق *sèfâhât*; —, *v.n.* قارشقلق *kârîshîklîk - chîkârmak*; چیقارمق *bâshdân - chîkmak*, باشدن چیقماق *tâshîrmak*.

Rip, *v.a.* یارمق *sâkmek*; سوکمک *yârmak*.

Ripe, *a.* کماله یتشمش *òlmush*, اولمش *kèmâlê-yètîshmîsh*.

Ripen, *v.n.* کماله یتشمک *òlmak*, اولمق *kèmâlê-yètîshmek*; —, *v.a.* اولدرمق *òldûrmak*, یتشدرمک *yètîshdîrmek*.

Ripple, *s.* بوروشق *bûrushuk*; —, *v.a.* بوروشدرمق *bûrushdûrmak*; —, *v.n.* بوروشمق *bûrushmak*.

Rise, *s.* باش *bâsh*, منبع *mènba*; باشلانغیج *mènshè*, مبدأ *mèbdè*; ابتدا *bâshlanghîj*, نشئت *nèsh'èt*; طوغوش *dôghush*; ایاغه قالمق *tûlû*; طوغوش *ibtidâ*; —, *v.n.* قالمق *kâlmak*; قیام *âyâgha - kâlmak*, قیام *kiyâm - et*; چیقماق *chîkmak*; یوکسلمک *yûk-selmek*; ایلرولمک *ilêrîlémek*, طی *tâyi - mèrâtîb - et*; طوغمق *dôghmak*, طوغوش *tûlû - et*; چیقماق *chîkmak*, نبع *nèb - et*; نبع *bèd - et*; نشئت *nèsh'èt - et*; دیرلمک *dîrîlmek*, بعث اولتمق *bâ'ss - òlunmak*; طولتمق *kâbarmak*; قبارمق

- dòlmak ; بهايه چيقتى bāhāya-chìk-mak ; اياقلىنمق àyaklanmak.
- Risk, *s.* قورقو kòrkü, تهلكه tèhliké, قومق mòkhātara ; —, *v.a.* قومق kòmak, بخته حواله bākhta-hāwālē-et, تهلكه يه قومق tèhlikéyē-kòmak.
- Rite, *s.* رسم عبادت àyīn, ريسم عبادت rēssmī-“ibādèt.
- Rival, *s.* رقيب ràkīb, انكل ènghel, رقابتا ràkābèt-et, باش او bāsh-òl ; —, *v.a.* رقابتا ràkābèt-et.
- Rivalry, Rivalship, *s.* رقابت rakābèt.
- River, *s.* ايرمق chày, چاي çay, صو sù, دره dèrē, نهر nèhr (uèhir).
- Rivet, *s.* ميخلامق mìkh ; —, *v.a.* ميخلامق mìkhlamak.
- Rivulet, *s.* دره dèrē, چاي çay, صو sù.
- Road, *s.* جاده jādde, طريق tàrik, يول yòl, اجق àchik, ليمان lìman, راه rāh ; —, *v.a.* جاده jādde.
- Roadstead, *s.* مرسا mersà, ليمان lìman ; —, *v.a.* مرسا mersà.
- Roam, *v.n.* طولاشمق ghèzmek, كرمك kermek, طولاشمق dòlashmak.
- Roar, *s.* پك سس pèk-sèss, صياحه sayha, كورليش ghyùrléyish ; —, *v.n.* پك سس ويرمك pèk-sèss-vèrmek, باغرمق bàghirmak, حيقرمق hàykirmak ; كورلمك ghyùrlémek.
- Roast, *s.* شيش كبابي shish - kèbābi, اورمان كبابي òrmān-kèbābi ; —, *v.a.* كباب kèbāb-et.
- Robber, *s.* حرامى hàrāmī, خرمز khirsiz, دزد dùzd.
- Robbery, *s.* خرمزلىق khirsizlik.
- Robe, *s.* اوزون البسه ùzun-èlbissé ; —, *v.n.* اوزون البسه ùzun-èlbissé-sini-ghimek. [kùvvètlī.
- Robust, *a.* قوتلو kàwī, قوی kàwī, دنج dīnj.
- Rock, *s.* قياپارچهسى kàya-pàrchassi ; صالانش sàllanish ; —, *v.n.* صالانمق sàllanmak ; —, *v.a.* صالانمق sàllamak, صالاندرمق sàllāndirmak. [hawā'ī.
- Rocket, *s.* هوايى فشك hàwā'ī-fishènk.
- Rocky, *a.* قيالىق kàyalik.
- Rod, *s.* دينك dèynek, چبوق chibük, اينجه دالردمتى injā - dāllar - dèméti ; التى بچوق ارشونلىق اولجى Altī-būchuk-àrshinlik-ùlchu.
- Rodomontade, *s.* قورولاف واوكنمه لاقيرديسى kùru-lāf-vé-ùghunmé-lākirdissi.
- Roe, *s.* بالى dīshi-kàraja, ديشى قراجة dīshi-kàraja ; بلك bālik-yimurtassi ; — buck, قراجة kàraja.
- Rogue, *s.* كولخانى kùlkhānī, چاپقن چاپقن chāpkin, طولاندرىجى dōlandiriji, مزور mùzèvvir. [مزورلك mùzèvvirlik.
- Roguery, *s.* طولاندرىجىلىق dōlandirijilik ; چاپقنچة chāpkinjé.
- Roguishness, *s.* چاپقنلىق chāpkinlik.
- Roll, *s.* يوارلىش yìwarlanish ; تومار tòmar ; طوب tòp ; تکرلىش tèkèrlenish ; —, *v.n.* يوارلىنمق yìwarlanmak ; — over, دوريلمك dèvrilmek ; تکرلىنمك tèkèrlenmek ; —, *v.a.* يوارلىمق yìwarlamak ; — up, طوللامق tòplamak, صارمق sàrmak, ديوشرمك dèvshirmek.
- Roller, *s.* صالنتى sālanti-dālglassi ; يوالق yìwalak ; طوب tòp, پصطال pāsstal.

Rolling-pin, *s.* اقلانی òklaghi.
 Roman, *a.* رومی rūmī; رومالی ròmali;
 —, *s.* روم rūm; اسکی روما آدمی
 èssaki-ròmà-Adami.
 Romance, *s.* مصل màssal; —, *v.a.* مصل
 مصلمک màssal-sùwèylémek.
 Rome, *s.* روما شهری ròmà-shèhiri.
 Romp, *s.* چوجق اویونی chòjuk-òyũũ;
 پک اوینامق سون چوجق pèk-òynamak-
 -sèven - chòjuk; —, *v.a.* اوینامق
 òynamak.
 Roof, *s.* دام dàm; flat —, باجه bàja,
 سطح sàth (t-h) p. سطح sùtũh; —,
v.a. اورتمق àrtmek.
 Rook, *s.* قارغه kàrgħa; (chess) رخ rùkh.
 Room, *s.* اوطه òda; یر yèr; لزوم lüzũm,
 مسبب sèbeeb, مناسبت mùnàssébèt.
 Roomy, *a.* گنش ghènish, وسعتلو
 vùss'atli.
 Roost, *s.* کوسس kyùmèss; —, *v.a.*
 کونوب اویومتق kònũp-òyũmak.
 Root, *s.* کوک kyùk, اصل asal; —, *v.a.*
 کوک صالمتق kyùk-
 -sàlmak; — up, سوکمک sùkmek,
 چیکارمتق chikàrmak, استصال iss-
 tì'sàl-et, قلع kàl'-et.
 Rope, *s.* ایپ ip, حلاط hàlat.
 Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz (jāmbāz).
 Rope-maker, *s.* ایچی ipji.
 Ropery, Rope-walk, *s.* ایچی کارخانه سی
 Ropeyarn, *s.* تل təl. [ipji-kyār-khānéssi.
 Rosary, *s.* تسبیح tèssbīh.
 Rose, *s.* گل ghyùl, ورد vèrd; — bud,
 کل اغاجی ghòncha; — bush, کل
 گوی ghyùl - λghajzi; — water, کل صوبی

ghyùl-sũyũ; — wood, بی
 گوی-λghajzi; otto of —, نظر
 "itr-yàghzi.
 Roseate, *a.* قرمزی kırmızı.
 Rosin, *s.* جام ساقزی chàm-sàkızı.
 Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kı
 گوی گوی ghyùlghyũn, کلغام ghyùl
 (lips) ال [چوروتمک] chùrut
 Rot, *v.a.* چورومک chùrumek; —,
 Rotary, Rotatory, *a.* دوری dè
 دور dèvvār; دونیچی dènuju.
 Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvér
 تدور tètèvvur; in —, نوبتله nùbèt
 صرايله sàrà-ila.
 Rote, *s.* ازبر èzbèr; to know by -
 ازبردن èzbèrdan-bilmek;
 do by —, وشونمیه رک الت کی
 دوشونمیه رک الت کی dùshunmèyérek - àlet - ghìbi
 Rotten, *a.* چوروک chùruk. [-yàpmak
 Rouge, *s.* دوزگون dùzghyũn, قرلجه
 kızilja.
 Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu; قبا kàba;
 تاصلق tàsallak; — draft, تسوید
 tètssvìd, مسوده mùssvèddé; تاصلق
 tàsallak.
 Roughness, *s.* پوروزلولک pùruzluluk;
 قبالق kàbalik; سرتلیک sèrtlik.
 Round, *s.* قول kòl; دور dèvr; —, *a.*
 (circular) دگرمی dèghirmi, مدور
 mùdèvvèr; (globular) طوب tòp,
 کروی kyùrévi; *ad.* and *pr.* اطرافنه
 ètrāfina; اطرافنده ètrāfinda;
 هر طرفنه hèr-tārafina; هر طرفنده
 hèr-tārafinda; all

to come —, طولاشمتى dōlashmak; to come — again, طولاشوب يينه كلكمك dōlaship-(ghènē)-ghèlmek; — about, اطرافده ètrāfda, جوارده jiwārda.
 Roundabout, *a.* طولاشتى dōlāshik; صابه sapa.
 Roundness, *s.* دكرميلك dēghirmilik.
 Rouse, — up, *v.a.* اوياندرمتى ÷yān-dirmak, قالدردمتى kaldirmak; — —, كوزينى اچمتى, اويانمتى *v.n.* ÷yanmak, قالمقى kalkmak.
 Rout, *s.* انهزام bōzghunluk, بوزغونلىق bōzghunluq; inhizām; اخشام جمعيتى khsham-jēm“iyyēti; —, *v.a.* بوزمتى bōz-mak, طاغتمقى dāghitmak; — out, كركى كى سلوب سپورمك ghèrèghi - ghìbi - silip - sùpurmek; چيقاروب دفا chikarip-dēf“et.
 Route, *s.* عسكر يول تذكردسى yòl; يول yòl; “asskéring-yòl-tèzkèréssi.
 Rove, *v.n.* طولاشمتى ghèzmek, كزمتك ghèzmek, dōlashmak.
 Rover, *s.* اواره اولهرق چوق يرلر كزراولان awāre; اولهرق اولهرق چوق يرلر كزراولان awāre - òlarek - chòk - yèrler - ghèzer-òlan-àdam; قورسان kùrsān.
 Row, *s.* صف sàff; ديزى dizi, صره sira, غوغا (kàwgha); كورلدى ghyùrultu, شماته shāmata, —, *v.n.* كورك kyùrèk-chèkmek.
 Rower, *s.* كوركجى kyùrèkji.
 Rowing, *s.* كورك چكمه kyùrèk-chèkma.
 Rowlock, *s.* اسقارموز isskàrmuz.
 Royal, *a.* حكمدارانه kùrālānē, قرالانه kùrālānē; شاهانه shāhānē; —, *s.* كونطه باياقماز kòntra-bābafingho.

Royalty, *s.* قراللىق kirāllik.
 Rub, *s.* سورتش òghalayish; سورتش sùrtush; شمار سورونش sùrunush; شمار shàmar, توقات tòkat; مشكل mūshkil, درد dèrd; كوجلك ghyùchluk, —, *v.a.* اوغالمقى òghalamak; — on, — in, سورمك sùrmek; — against, سورونمك sùrunmek.
 Rubber, *s.* بچاورة, بز, سله جك siléjek, بچاورة pàchàvra; India —, قوماالستى kòmalāsstik (or kòmanāsstik).
 Rubbish, *s.* سپورندى sùpuruntu; heap of —, سپورندىليك sùpuruntuluk, مزبله mèzbélé.
 Ruby, *s.* ياقوت yākūt; —, *a.* ال لال kirmizi.
 Rudder, *s.* دومن dùmèn.
 Ruddiness, *s.* قمرزىلىق kirmizilik.
 Ruddle, *s.* اشى بوياسى ashī-bōyassi.
 Ruddy, *a.* قمرزى kirmizi, قزل kizil.
 Rude, *a.* حنطال hantāl; قبا kaba, خويرات arsiz, عارسز edebsiz, ادبسى khòyrāt. [vwāshilik].
 Rudeness, *s.* وحشيلك kabalik, قبالىق kabalik.
 Rudiment, *s.* ابتدا bāshlanghij, باشلانغىç; ibtidā, مبدأ mèbdè; (pl.) اصول ùssūl, اوليات èvvēliyyāt, مبادى mèbādi.
 Rue, *s.* سدف or صدف اوتى sedef-òtu; —, *v.a.* پشيمان او pishmān)-òl.
 Ruffian, *s.* خبيث khābīss, خنزير khēnzir.
 Ruffle, *s.* قيرمه لو يىلك kirmali-yènluk; بوروشدردمتى bürushuk; —, *v.a.* بوروشدردمتى bürushdurmak; دارلتمقى dāriltmak.
 Rug, *s.* كچه kèbē, سجاده sèjjādē, كچه kèché, پوست pòsst.

Rugged, *a.* سیوری سیوری pùruzla, پوروزلو
sivri-sivri, دیش دیش dîsh-dîsh.

Ruin, *s.* خرابیت khàrāb, خراب khà-
rābiyyèt, پریشانلیق pèrîshānî, پریشانلیق
pèrîshānlîk; ویرانه khàrābê, خرابه
vîrānê; آثار قدیمه āssāri-kādimê;
—, *v.a.* خرابا khàrāb-et, پریشان
pèrîshān-et, کولا kyùl-et; —ed, *a.*
پریشان khàrāb, ویران vîrān, پریشان
pèrîshān.

Rainous, *a.* ویران vîrān, خراب khàrāb,
پریشان pèrîshān; مخرب mùkhrîb,
باعث خراب khàrāb-êdîr, خراب ایدر
bâ“issi-khàrāb.

Rule, *s.* قاعدہ kā“idê; نظام nizām;
اصول dèsstūru-“l-“āmel; دستورالعمل
dissūl; حکم hükümèt; حکومت
hüküm; جدول تختهسی jèdvel-tākh-
tassi; جدول jèdvel; ارشون ārshîn;
foot —, قدم kādzem; —, *v.a.*
چیزمک hükümèt - et; حکومتا
chîzmek.

Ruler, *s.* حاکم hākîm, حکمدار hük-
dār; جدول تختهسی jèdvel-tākh-tassi.

Rum, *s.* روم rûm; —, *a.* عجیب “āzîb
 (“āzā‘ib).

Rumour, *s.* تواتر tēwātur; false —, (*pl.*)
تواترا tēwā-
tur-et; —, *v.a.* اراجیف èrājîf;

Rump, *s.* کونت kùch, قبیچ sāgkri, صغری
ghyùt, قایناق kāynak.

Rumple, *s.* بوروشق bûrûshuk; —, *v.a.*
بوروشمق bûrûshmak; —, *v.a.*
بوروشدورمق bûrûshdurmak.

Run, *s.* کوشش kôshush; سورت sùrêk,

دوام dēwām; بچم bichim; —, *v.a.*
اوراتمق yûrutmek, اوراتمق òghrat-
mak; —, *v.a.* قوشمق kôshmak,
چاپمق chāp-
mak, سگهیرتمق sēghirtmek, کستمق
kèssmek, یورومق yûrumek; — against,
چاتمق chāt-
mak; — aground, *v.a.* دیبه دو قنمق
dîba-dòkunmak, اوطورمق òturmak;
— —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; — a
race, قوشی kôshu-et; — ashore, *v.a.*
قره یه kàraya-òturmak, اوطورمق
kàraya-òghramak; — —,
v.a. قره یه اوطورتمق kàraya-òturtmak,
اوراتمق kàraya-òghratmak; —
away, قاشمق kâchmak, قاشمق
sâwushmak, فرارا firār-et; — — with,
برابر lip - kâchmak, الوب قاشمق
bêrâbêr-kâchmak; — — —
the idea, ظن zânn-et; — smoothly,
کوزل kâymak, قایمق kâymak,
یولنجہ ghyùzèl-ghîtmek, کتمق
yòlunja-ghîtmek; — the
gauntlet, صره ایله جمله نك شمارینی
sîrà - ila - jùmléning-
shâmarîni - yèyup - tâhâmmul-et; —
through, *v.a.* ایچندن کچمک ichin-
dan-ghèchmek, ایچندن اقمق ichindan-
akmak; — —, *v.a.* یوب بترمک
yèyup-bitirmek; — over, *v.a.* تاشمق
tâshmak, دوکلمک dükylmek;
—, *v.a.* اوستنندن کچمک ùsstun-
dan-ghèchmek, چینمک chîné-
mek.

Runaway, *s.* فراری kàchkin, قاجقین
firāri.

Runner, *s.* اشکین kòshujū; قوشیجی
èshkin-āt; قاصد kāsīd.

Running, *a.* جاری jārī, اقرار akar.

Rupee, *s.* هندستانک بر سکه سی hin-
disstānin-bir-sikkēssi.

Rupture, *s.* قاصق یاریغی kāsīk-yārighi;
بوزشقلق bōzushukluk.

Rural, *a.* کویلو kyūlyu, طشره لو tashrali,
طیشاریلو dīshārīli, صحراوی sahrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khūd“à, حیه hīlé,
دسیسه dēssīssé.

Rush, *s.* ساز sāz; حیزلواقش hīzli-ākīsh;
حیزلو قوشش hīzli-kòshush; —, *v.s.*
حیزلو قوشمتق hīzli-ākīmak; حیزلو
hīzli-kòshmak.

Rusk, *s.* کورت khèvrèk.

Russia, *s.* روسیه rūssia. [kov.

Russian, *a.* روسیه لو rūssīali; مسقو mòss-

Rust, *s.* پلاس pàss; —, *v.s.* پاسلانمق
pàsslanmak; —, *v.a.* باشلاندرمق
pàsslandirmak.

Rustic, *a.* کویلو kyūlyu.

Rusticate, *v.s.* بر مدت کویده او طورمق
bir-mùddèt-kyūyda-òturmak.

Rusty, *a.* پاسلانی پاسلو pàssali,
پاسلانمیش pàsslanmish.

Rut, *s.* تکرلک ایزی tèkrlèk-izi; —,
rutting-time, قزغینلق وقتى kīzghīnlīk-
wàktī.

Ruthless, *a.* بی مہرحمتسز mèrhāmetsiz,
بی امن bī-āmān.

Rye, *s.* چاودار chāvār, قره باش kàra-
bāsh.

S.

Sabbath, *s.* بازار کونی pàzar - ghyūnu;
یوم جمعه ایرتسی jūm“à - èrtéssi;
تعطیل کونی yūvmu-’ss-sèbt,
تأ“tāl-ghyūnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sāmūr); —, *a.*
قره kàra, سیاه siyāh, اسود èsswèd.

Sabre, *s.* تیغ tīgh, سیف sèyf, کلج kīlij;
—, *v.a.* چال کلج چال kīlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwāl; یغما yāghma,
غارت ghāret; —, *v.a.* یغما yāghma-
-et; —cloth, غرر (hārēr); large sack
of —, غراره (hārēr).

Sacred, *a.* مبارک mù-
bārek, حرام hārām, عزیز “azīz;
مقدس mùkāddeś, مخصوص mùkhtāss,
مختص mùkhtāss, مخصوص mùkhtāssess.

Sacrifice, *s.* فداکاری kùrbān;
فداکاری fēdākārīk; ضرر zàrar; —, *v.a.*
فدا فدا kùrbān-et; ا کیرمق kīrmak;
فدا fēdā-et; کیرمق kīrmak.

Sad, *a.* کدرلو mùkèdder, کدرلی kēderli,
پریشان pērīshān, فنا fēna, غمناک
ghāmnāk; باعث کدر bā“īssi-kēder,
فنا fēna.

Saddle, *s.* ایر eyer; (pillioned) پلان
pālan; (pack) سمر sēmer; —, *v.a.*
ایرینی اورمق eyerlémek, ایرلمک
eyerīni-wūrmak, یایمق yapmak.

Saddle-bow, *s.* ایر قاشی eyer-kāshī.

Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sārāj).

Safe, *a.* امین emīn, صاعلم sāghlām,
سلیم sāgh, قورقوسز kòrkussuz;
صاغ sāgh.

sèlim; قورتلمش kùrtulmush; —, *s.*
 صندوق sàndik, طوباب dòlap.
 Safe-conduct, *s.* يول تذكرةسى yòl-tèz-
 kéréssi. [nèt.
 Safeguard, *s.* حفظ hifz; صيانة sīyā-
 Safety, *s.* سلامت emniyyèt, سلامت
 sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.
 Saffron, *s.* زعفران zà“fērān (sàfrān).
 Sag, *v.n.* اكمك بل ويرمك bèl-vèrmek, اكمك
 èghilmek.
 Sagacious, *a.* درایتلو, عقلو “aklli, dirā-
 yètlī, فطین fatīn; حساس hàssās.
 Sagacity, *s.* درایت, عقل “akl, dirāyèt,
 فطانت fatānèt; حس hīssa.
 Sage, *a.* تمکینلو, عقلو “aklli, tèm-
 kīnli, اوصولو ùsslu; —, *s.* حکیم hākīm;
 اطه چایی ada-chāyi.
 Sagittarius, *s.* قوس برجی kāvss-bürjü.
 Sail, *s.* یلکن yèlken, بادبان bādibān,
 کمی تکهه, شراع ahīrā; سفینه sèfīnē;
 پارہ pāre (pāra), قطعہ kīt“à;
 —, *v.n.* کتمک ghītmek, یورومک
 yùrumek; قائمق kākmaq,
 قیام یاکن اچمق yèlken - àchmaq,
 عزیمت ا azīmèt-et, بادبانکشا او
 bādibān-kyūshā-òl.
 Sailcloth, *s.* کرپاس kirbāss; یلکن بزى
 yèlken-bèzi.
 Sailing-master, *s.* قلاغوز kīlaghuz.
 Sailmaker, *s.* یلکنجی yèlkenji.
 Sailor, *s.* کماجی ghēmiji, ملح mēllāh,
 کشتیان kēshtībān.
 Sainfoin, *s.* یونجه yōnja. [“azīz.
 Saint, *s.* ولی vèlī, ولی الله vèllyū-‘llāh,
 Sake, *s.* خاطر khātir, محبت mahābbet;

for the sake, حبة hibbétan; — —
 — of God, حبة الله hibbétan-li-‘llāh;
 for God's sake! اللهم سورمه کتر Allāhi-
 Salad, *s.* سلاطه sālata. [-sèverséngiz.
 Salary, *s.* معاش ma“āsh, ایلق àylīk,
 ماهیه māhiyyé.
 Sale, *s.* صاتم sàtim, صاتش sàtish; for
 —, on —, صاتیلق sàtilīk; — by
 auction, مزاد mēzād, مزایده mùzāyédé.
 Saleable, *a.* صاتلور sàtilir.
 Saliva, *s.* توکوک tükruk, اغزک صوبی
 aghzing-sūyu, صلیار sālīyar.
 Sallow, *a.* بکزی عرارمش bèngzi-sārār-
 mish; صاری sārī.
 Sally, *s.* یورویش hūjūm, هجوم yùruyush;
 — out, *v.n.* یورویشا yùruyush-et.
 Salmon, *s.* صومون بالغی sòmòn-bālighi.
 Salonica, *s.* سلانیک شهری sèlānik-shè-
 Saloon, *s.* بیوک اوطه biyuk-òda. [hiri.
 Salt, *s.* طوز tüz, نمک nèmek, ملح mīlh;
 —, *a.* طوزلو tüzlu; —, *v.a.* طوزلمق
 tüzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tüzlan-
 Saltcellar, *s.* طوزلق tüzluk. [mak.
 Saltpetre, *s.* کهرچله ghyùhèrchilé.
 Salts, *s. pl.* انگلیز طوزی inglīz-tuzü.
 Saltworks, *s. pl.* طوزله tüzla.
 Salubrious, *a.* صاغ ایوی sàgh, صاع sàgh,
 صاعلم sàghlām.
 Salutary, *a.* فائدلو fā'idèli, شفالو shifāli.
 Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالق ashnalīk.
 Salute, *v.a.* سلام ویرمک sèlām-vèrmek;
 سلام کوندرمک sèlām-ghyùndermek;
 سلاملماق sèlām-lamak; اشنالق
 ashnalīk-et; سلام دورمق sèlām-dürmak;
 تقبیل اویمک büss-et, بوسا büss-et, اویمک

tàkbīl-et; — in return, سلام المتق sèlām-almak; —, *v.a.* طوبى اتمق tōp-
-àtmak; —, *s.* سلام sèlām; اوبش àpush, بوسه būsṣē; طوبى اتشى tōp-
-àtishi.
Salvation, *s.* نجات kùrtulush, قورتلش nējāt, سلامت sèlāmèt, خلاص khàlāss.
Salve, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhēm; —, *v.a.* مرهم ياغ سورمك yàgh-sùrmek, سورمك mèrhēm-sùrmek.
Salver, *s.* تپسى tèpsi, سینی sīni.
Salvo, *s.* شرط shàrt; استثناء isstissnā; الابانده tōp - yàylimi, طوبى يايلىمى àlabànda.
Sal-volatile, *s.* نشادر روحى nèshādir-rūh.
Samaria, *s.* نابلس nābulus.
Same, *a.* او ò; يینه او yīnē (ghènē)-ò; اش àyn, عين; كندی kēndi; بر bìr; شى shèyi-wāhid, واحد, *a.* èsh; —, فرقى يوق fārki-yòk, هپ بر hēp-bìr.
Sample, *s.* اورنك àrnek, موسطرة mòss-tra, نمونه nùmūnē.
Sanctify, *v.a.* تقدیس ا tàkdīss-et.
Sanction, *s.* رخصت rùkhsāt, اذن izin, تصویب tējvīz, تجویز jēwāz, جواز tàsswīb, رضا isstisswāb, استصواب rizā; —, *v.a.* تجویز ا tējvīz - et, تصویب ا tàsswīb-et.
Sanctity, *s.* قدسیت hūrmèt, حرمت kùdsiyyèt, مبارکلك mùbāreklik.
Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā; مبارک بر, —, tà bēd; to take mùbārek - bìr - màhàlla-iltijā-et.

Sand, *s.* رمل rīgh, قوم کوم kùm, ریک rīk, رمل rēml; — bank, قومصال kùmsal.
Sandal, *s.* چاریق chàrik.
Sand-fly, *s.* تاتارجق tàtarjik.
Sandy, *a.* قومصال kùmsal, قوم کوم kùm; (hair) صاری sàri, لیسقه līsska.
Sane, *a.* "عقلی باشنده", àkl, "عقل" àklī-bàshinda.
Sanguinary, *a.* سفاک kànli, قانلو kànlu, خونریزانه khūnrīz, خونریز khūnrīz, سفاک sèffāk, خونریزانه khūnrīzānē.
Sanguine, *a.* خونین dēmēvī, دموی dēmōy, خونین khūnīn; پک امیدجی pēk-ùmīdji.
Sanguineness, *s.* پک امیدجیلک pēk-ùmīdjīlik; دموییت dēmēvīyyèt.
Sanity, *s.* صحت عقل sàhhati-"àkl.
Sap, *s.* نباتلک صوبی nèbātlik-sūyū; صیجان khām-aghaj, خام اغاج khām-aghaj; صو sò; التنى قازمق àltini-kāzmaq, اشمک èshmek.
Sapper, *s.* لغمجی làghimji.
Sapphire, *s.* کوک یاقتوت ghyùk-yākūt.
Saracen, *s.* "عرب" àrab. [صفر sàfir.
Sarcasm, *s.* استهزا isstihzā. [-èdgr-òlan.
Sarcastic, *a.* استهزا ایدر اولان isstihzā-
Sardine, *s.* ساردله بالفی sàrdelē-bàlighi.
Sarmatia, *s.* اسکی لهستان èsski-lèhiastān.
Sarmatian, *a.* اسکی له ولایتنه منسوب èsski-lèh-vilāyètina-mēnsūb.
Sarsaparilla, *s.* سپارینه sèpārinē.
Sash, *s.* کمر kēmer, قوشاق kùshak; قناد chērchivē, چرچوه (window) kànad.
Satan, *s.* ابلیس iblīss, شیطان shèytān.
Satchel, *s.* کتاب توربسی kitāb-tòrbéssi.

Satellite, *s.* پیک pèyk; ملازم mùlā-zim, ایرلمزکولهسی àyrlmáz-ghyál-ghéssi.

Satiate, *v.a.* طویورمتی døyormak, اقناع

Satin, *s.* اطلس atlās. [iknā"-et.

Satire, *s.* هجو hījv; — rize, *v.a.* هجوا hījv-et.

Satisfaction, *s.* رضا rizā, خوشنودی khòshnūdī; ترضیه tàrzīyyé; to give —, ترضیه khòshnūd-et; خوشنودا, ترضیه tàrzīyyé-vèrmek. [-òlunur.

Satisfactory, *a.* خوشنود اولنور khòshnūd-

Satisfied, *a.* خوشنود قانمش kāmish; خوشنود khòshnūd. [kāndirmak.

Satisfy, *v.a.* قاندرمتی døyormak; طویورمتی

Saturday, *s.* جمعه ایرتسی jüm "à-èrtéssi, سبت sèbt.

Saturn, *s.* زحل یلدزی zùhàl-yıldızı.

Sauce, *s.* ادبزلک tərblīyyé; سو sū; ادبزلک

Saucepan, *s.* تنجیره tènjéré. [èdebsizlik.

Saucer, *s.* فنجان طباعی zàrf, ظرف fınjān (fıl-)-tābāgı.

Saucy, *s.* ادبسنز "arsiz, عارسز èdebsiz.

Saunter, *s.* گزیش ghèzinish; —, *v.n.* گزینمک ghèzinmek.

Sausage, *s.* سبجوق or سوجوق sùjuk, مومبار mùmbār (bùmbār); — meat, کیمه kıyma, — — balls, کوفته kyūfté.

Savage, *a.* اصیرر əldirir, صالدرر əssirir; دارغین dàrghin, قزغین kizghin;

وحشی wāshī, بیانی yābānī; —, *s.* وحشی yābān - ādami, بیان آدمی

Savanna, *s.* قیر kir. [wāshī.

~ ant, *s.* عالم "ālim.

، *v.a.* خلاصا kùrtarmak, قورتارمتی

khàlās-et, تخلیصا tàkhlīss-et;

صقلامق sàklamak, حفظ hifz-et;

محافظة mùhāfaza-et, قورومتی kòru-

mak; اداره idārē-et, ارترمق àrtir-

mak; —, *pr.* نقصان اولهرق nòksān-

-òlarak, مستثنا اولهرق mùsstessnā-

-òlarak.

Saving, *a.* قورتاریجی kùrtarīji; اداره جی

idārēji; —, *s.* اداره idārē; قورتارش

kùrtarish, خلاص khàlās; —, *pr.*

مستثنا nòksān-òlarak, نقصان اولهرق

mùsstessnā-òlarak.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاریجی

kùrtarīji, خلاص khàlās; our —,

our Lord and

—, ربمزو خلاصمز rābbimiz -vé-khàl-

lāsımız.

Savour, *s.* چاشنی lezzet, لذت chāshni

(chēshni), داد dād (tād); —, *v.a.*

لذتی او dādmak; —, *v.n.* لذتی او

lezzeti-òl.

Saw, *s.* دستره desstéré (tēsstéré), آره

èrré; (large) بچکی bichki; ضرب مثل

zārbi-mèssel.

Sawdust, *s.* دستره توزی desstéré-tùzu.

Sawmill, *s.* آره خانه èrrékhāné.

Sawyer, *s.* بچکیجی bichkiji.

Saxon, *s.* ساقسون قبائلی آدمی sàksòn-

-kàbā'ili-ādami; —, *a.* مذکور قبائله

mèzkyūr-kàbā'ila-mènsüb.

Say, *v.a.* دیلمک sùwèylémek, دیلمک

démek; —, *s.* لقردی làkirdi,

سویلیه جک sùwèyléyèjek.

Saying, *s.* لقردی làkirdi, قبا لقردی

kàba-làkirdi, ضرب مثل zārbi-mèssel.

Scab, *s.* قَبُوق يَارَة قَبُوقِي yàra-kàbughū, قَبُوق kàbuk; كَل kèl, أُوِيوز ùyuz; —, *v.n.* قَبُوقْلَانْمَق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* غِلَاف نِيَام kìn, قَيْن niyām, غِلَاف ghilāf (kīlīf).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسْكَلَة isskèlé.

Scald, *s.* قَايِنَار صَوِيَارَة سِي kàynar-sū-yārassi; —, *v.a.* حَاشَلَامَق hāsh-lamak.

Scale, *s.* مِقْيَاس mikyāss, جَدْوَل jèdvel;

بَالِيْق پُولِي bālīk-pūlu, پُول pūl; (of a balance) تَرَاوُوز ghyūz; pair of —s, تَرَاوُوز tērāzi, مِيزَان mīzān; —, *v.a.* دِيوَارْدَن دِيوَارْدَن dīwārdan-yūkārī-chīk-mak, يَاقْمَق (a gun) اتْلَامَق ātlamak; (a gun) يَاقْمَق yākmak. [-'l-āzlā].

Scalene, *a.* مُخْتَلَف الْأَصْلَاع mùkhtèlifū-

Scamp, *s.* يِرَامَاز yāramāz.

Scamper, *v.n.* قَوْشْمَق kòshmak.

Scan, *v.a.* (poetry) تَقْطِيعَا tākṭī'-et; كُوز bākmak, نَظْرَا nāzar-et, كُوز كُزْدِرْمَك ghyūz-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* بَهْتَان bùhtān, اِفْتِرَا iftirā, عَيْب èrājīf, رِزَالَت rēzālèt, عَيْب "àyb.

Scandalous, *a.* عَيْب "ayb.

Scant, Scanty, *a.* دَار kīt, قَيْت kīt, أَر az, دَار dār; قَصَة kīssa.

Scapegrace, *s.* يِرَامَاز yāramāz.

Scar, *s.* يَارَة نِشَانِي yàra-nīshāni; —, *v.a.* نِشَان بَرَاقْمَق nīshān-brākmak.

Scarce, *a.* بُولْمَزْكِي kīt, قَيْت kīt, أَر az, بُولْمَزْمَاز - غِيبِي būlmāz - ghībi, نَادِر بُولْمُور nādir-būlmūr; —ly, *ad.* كُوج بَلَا ghyūch-bèlā, هَمَان hēmān (hēmān).

Scarcity, *s.* قَيْتْلِي kītlik, نَدْرَت nèdrèt, قَحْط kàht, غَلَا ghilā.

Scare, *v.a.* أُرْكُوتْمَك ùrkyutmek, قُورْقُوتْمَق kòrkutmak.

Scarf, *s.* شَال shāl, أُوَزُون شَال ùzun-shāl.

Scarlatina, *s.* خَفِيف قَزْل حَمَا khàfīf-kizāl-hūmmā.

Scarlet, *a.* قَزْل حَمَا qizāl-hūmmā; — fever, قَزْل حَمَا qizāl-hūmmā; — runner, چِيچَك chīchek-fāssūlyassi.

Scarp, *s.* خَنْدَقْ شِيوَا خَلِيسِي (hèndèghing)-shèvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* تَارُومَارَا dāghitmak, تَارُومَارَا tār-ū-mār-et, پَرِيشَانَا pèrishān-et; —, *v.n.* تَارُومَارَا دَاغْلِمَق dāghīlmak, تَارُومَارَا دَاغْلِمَق tār-ū-mār-òl, پَرِيشَانَا دَاغْلِمَق pèrishān-òl.

Scavenger, *s.* چُوبُجِي chūpju.

Scene, *s.* نَظْرَاوَلْزَان هَيْت nāzar-òluzān-hèy'èt; نَظْرَاوَلْزَان نَظْرَاوَلْزَان nāzārèt; وَقْعَة wāk'ā; (of a play, or as a picture of life) مَوْجِع مَجْلِس mējliss; (place) مَوْكِي mēvki'.

Scent, *s.* بُوِي rā'īha, قُوقُو kòku, بُوِي būy; —, *v.a.* قُوقُوتْمَق kòkutmak; قُوقُوسُنِي قُوقُوسُنِي kòku-sūrmek; حِيسَا حِيسَا kòkussunū-ālmak, حِيسَا hīssa-

Sceptic, *s.* لَادِرِي lā-īdrī. [-et.]

Sceptre, *s.* عَصَا حُكُومَت "àssāyi-hūkyūmèt.

Scheme, *s.* تَصُور tāsālv-vur; تَرْتِيب tērtīb; شِي قُورْمَق shī qūrmak; حِيلَة hīlē; —, *v.n.* شِي قُورْمَق shī qūrmak.

Schism, *s.* اِعْتِرَال "tizāl, نِفَاق nīfāk; تَفْرُق tēferruk; شِيْعَة shī'ā;

Schismatic, *s.* اَهْل اِعْتِرَال èhli-ī'tizāl,

متفرق mù "tèzil, شيعى shī "ī, معتزل mùtéferrik.
 Scholar, *s.* عالم "ālim, فاضل fāzil;
 شاکر shāghird, طالب علم tālibi-"ilm.
 Scholarship, *s.* علم "ilm.
 School, *s.* مکتب mèktēb; —, *v.a.*
 معلومات ویرمک mà "lūmāt-vèrmek,
 تعلیمات ویرمک tà "līmāt-vèrmek,
 — master, خواجه khòja, مکتب
 مکتب-خواجہ سی mèktēb-khòjassi.
 Schooner, *s.* اسقونہ ùsskūna; brig —,
 غولت ghùlèt.
 Sciatica, *s.* عرق النساء "irku-nissā.
 Science, *s.* علم "ilm.
 Scimitar, *s.* پالہ pālā.
 Scirocco or Sirocco, *s.* لدوس کبی اق
 دکرده امر بر روزگار lōdos-ghībi-āk-
 -dèngizda-èsser-bir-rūzghyār.
 Scissors, *s. pl.* مقراض màkass, مقراض
 mìkrāz. [zèvklènnek.
 Scoff, *v.n.* ذوقلنمک òstihzā-et, استهزا
 Scoffer, *s.* حرمتسر مستهزی hùrmetsiz-
 mùsstèhzi.
 Scold, *s.* دارغین قاری dàrghin - kārī;
 —, *v.a.* ازارلمق dārilmak; ازارلامک
 àzàrlamak.
 Scollop, *v.a.* اویمق òymak, اویدا òya-et.
 Scoop, *s.* اویمق khīlāl; —, *v.a.* اویمق
 òymak; — out, ایچنی اویمق ichini-
 -òymak, بوشالتمق bōshaltmak.
 Scope, *s.* اریم màtmāhi-nāzar; مطمح نظر
 èrim; بوی bōy; منزل mènzil; to give
 —, میدان ویرمک mèydān-vèrmek.
 Scorch, *v.a.* یاقمق yākmak.
 Score, *s.* حساب v'ghirmi; یگرمی

hissāb; باب bāb; خصوص khūssūss;
 وسیله khātir, سبب sèbeb, خاطر
 vèssilē; —, *v.a.* چیزمک chizmek,
 اشارت ishāret-et.
 Scorn, *s.* استخفاف òstihkār, استخفاف
 òstihfāf; —, *v.a.* تنزل یتمامک
 tènèzzul-ètmmamek.
 Scornful, *a.* اهانت و استخفاف ایدر
 ihānet-vè-òstihkār-èdēr.
 Scornfully, *ad.* اهانت و استخفاف صورتی
 ihānet-vè-òstihkār-sūrēti-ila.
 Scorpio, *s.* "àkreb. عقرب (Latin)
 Scorpion, *s.* "àkreb. عقرب
 Scotch, *a.* اسقوجیالی òsskòchiali.
 Scotland, *s.* اسقوجیا òsskòchia.
 Scoundrel, *s.* کولخانیا kyùlkhānī,
 چاپقین chāpkīn, اوغورسز òghursuz,
 خبیث khābiss.
 Scour, *v.a.* یقامق yīkamak;
 یاغنی لکه سنی چیقارمق yā-
 ghini - lèkèssini - chīkarmak;
 اسهال òsshāl-vèrmek; — over, —
 about, *v.n.* قوشتمق kōshmak,
 قوشوشمق kōshushmak.
 Scourer, *s.* لکه جی lèkéji.
 Scourge, *s.* قریب کاشچی kāmchī,
 قریب kīr-bāch, تازیانه tāziyānē;
 آفت āfet, بلا bēlā, داهییه dāhīyyē;
 —, *v.a.* دوهکمک dàghmek, ضرب dārb-et.
 Scout, *s.* اوزاقده طولاشان قره قول
 òzākda-dōlashan-kārakol.
 Scowl, *v.n.* قاش چاتمق kash-chātmak,
 یوزبورشدرمق yūz-būrushdormak.
 Scramble, *v.n.* قاپشمق kāpishmak,
 قاپش s. طرماشمق tīrmashmak; —, *s.*

kāpish ; طرماشه رق کیدش tirmasha-
rek-ghidish.
Scrap, *s.* اوفاق پارچه ūfāk-pārcha.
Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kāzā, درد dèrd ;
—, *v.a.* قازیمق kāzimak ; — to-
gether, چالسه چالسه طوبلامق chā-
lisha-chālisha-tòplamak, هزارکافت
هزارکافت هیزاله کتورمک hēzār-kyūlfēt-ila-ēla-
-ghètirmek.
Scratch, *s.* طرناق یاره سی tīrnak-yārassi ;
—, *v.a.* قاشیمق kāshimak ; طرمه لمق
tīrmalamak, جزئی یاره ا جزیی یاره ا jūz'ī-yāra-et ;
—, *v.n.* قاشنمق kāshinmak ; — out,
v.a. ترقینا ترقینا ا ترقینا tērkin-
-et. [فنا یازمق fēna-yāzmaq.]
Scrawl, *s.* فنا یازی fēna-yāzi ; —, *v.n.*
Scream, *s.* فریاد fēryād, صیحه sāyha ;
—, *v.n.* باغرمق bāghirmak ; فریاد ا
fēryād-et.
Screen, *s.* حائل سپر sipēr, پردē pērdē,
حائل او hā'il ; قالبور kālbūr ; —, *v.a.*
حائل او hā'il-ōl ; اورتمک ūrtmek, محافظه
mūhāfaza-et ; قالبور لمق kālbūrlamak.
Screw, *s.* بورد vīdē, بورغی būrghū ;
بورمه būrma ; خسیس khāssiis,
طمعکار tāma "kyār, جمری jīmri ; —,
v.n. ویدلنمک vīdēlnmek ; —, *v.a.*
ویدلنمک chēvirmek ; چویرمک
vīdēlémek ; — in, بریول ایله صوتمق
bīr-yōl-ila-sōkmak ; — up, کیفا
kēyf-et ; — — courage, جسارتا
jēssāret-et ; — down, تابوته قپایوب
tābuta - kāpayūp - vīdē-
lémek.
Scribble, *v.a.* قره لمق kāralamak ; چابک

فنا یازمق chābik-yāzmaq ;
فنا یازمق fēna-yāzmaq ; دقتسز یازمق dikkātsiz-
-yāzmaq. [-yāzan-mū'ēllif.
Scribbler, *s.* فنا یازان مؤلف fēna-
Scribe, *s.* کاتب کاتب kyātib ; خطاط khāttāt.
Scripture, *s.* ایت کریمه āyēti-kērīmē ;
—, *s. pl.* کتب سماویه kyūtubi-
-sēmāviyyē.
Scrofula, *s.* صراجه عاتی sārāja-"illēti.
Scrofulous, *a.* صراجه لو sārājali.
Scroll, *s.* تومار tōmār. [khayē-tōrbassi.
Scrotum, *s.* خایه توربه سی (Latin)
Scrub, *v.a.* سرت برشی ایله یقامق sērt-
-bīr-shēy-ila-yīkamak ; باتمق bāt-
mak ; —, *s.* اوفاق چالیتق ūfāk-chā-
līk. [-fircha.
Scrubbing-brush, سرت فرجه sērt-
Scruple, *s.* اجزاجی درهمنک اوچده بری
ējzāji-dīrhēmīning-ūchda-bīri, ثلث
چکنندک sūlssu-dīrhēm ; قورقو
chēkindik, اعتراض tīrāz, کورک
kōrkū ; —, *v.n.* چکنمک chēkinmek.
Scrupulous, *a.* پک چکنور pēk-chēkinir.
Scrutiny, *s.* یوقله ه یوقلایش yōklayish,
تحری yōklama ; امتحان imtīhān,
Scuffle, *s.* غوغا kāwgha. [tāhārri.
Scull, *s.* خفیف کورک khāfīf-kyūrēk.
Scullion, *s.* اشجی یماغی āshji-yāmaghi.
Sculptor, *s.* مجسمجی dymaji ;
مصور mùjēssēmji, تصویرجی tāssvīrji,
مؤسساصیر mùssāvīr. [dymak.
Sculpture, *s.* اویمه dyma ; —, *v.a.*
Scum, *s.* کپوک kyūpuk ; — of the
people, ایاق اسافل ناس ēssāfīli-nāss,
ایاق طاقمی āyak-tākimi.

Scurf, *s.* کپک kèpek, توز tòz.
 Scurrility, *s.* شتم shètm. [shètm-āmiz.
 Scurrilous, *a.* شتم آمیز shètām,
 Scurvy, *a.* طمعکار mùrvètsiz, مروتسز
 tàma“kyār; —, *s.* استقوربيت علتی
 isskòrpit-“illèti.
 Scutcheon, *s.* ارما àrma.
 Scythe, *s.* طریان tìrpān.
 Sea, *s.* بحر dèngiz, دریا dèryā,
 bàhr; موج dālgha, طالعہ mèvj.
 Seafaring, *a.* کبجی اولان ghèmi-
 Sea-gull, *s.* مارطی mārṭi. [-òlan.
 Sea-kale, *s.* ذکر لحنه سی dèngiz-là-
 hanéssi.
 Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātèm;
 (animal) کویک بالفی kyèpèk-
 bālighi (?); —, *v.a.* مهر لکم mùhur-
 lémek; —ing wax, مهر بالمومی mùhr-
 bāl-mùmv.
 Seam, *s.* دکش دیکش dīksh, دکش یری
 dīksh-yèri; یاره نشانی èk-yèri;
 yàra-nishāni; (of ship's planks)
 اسقارموز isskārmoz (?).
 Seaman, *s.* کبجی ملح ghèmi-
 jī, mèllāh, کشتیان kèshtībān.
 Seamanship, *s.* کبجیلک ghèmi-
 jīlik.
 Seaport, *s.* اسکله isskèlé. [lamak.
 Sear, *v.a.* داغلامق yākmak, یا قمق yākmak.
 Search, *s.* آرایش arayish, آرامه ārama,
 یوقلمه yòklama, تحری tàhàrri; —,
v.a. آرامق āramak, یوقلامق yòklamak,
 آرامق tàhàrri-et; — for, آرامق
 āramak; — into, حقیقتنی تجسس
 hàkīkātini - tèjèssuss - et; — out,
 آرایوب بولمق arayup-jùlmak.

Seashore, Seaside, *s.* دکرکناری dèngiz-
 -kènāri, یالی کناری yālī - kènāri,
 ساحل sāhil, دکر قیسی dèngiz-kīyīssi.
 Seasick, *a.* دکر طومش dèngiz-tùtmush;
 —ness, *s.* دکر طومسی dèngiz-
 -tùtmassi.
 Season, *s.* فصل mèvsim, موسم fāssl;
 طوز بیر قاتمق wākit; —, *v.a.* طوز
 تüz - biber - kātmaq; خاملغنی المق
 khāmlighīni - lmaq; the four —s,
 فصول اربع fūssūli-èrbā“.
 Seat, *s.* اوطوره جق یر èturajak-yèr,
 یر yèr, محل mahall; مسند
 mèsned; کرسی mèrkèz, مرکز
 kyürsī; مقعد mak“ād, کوت ghyāt,
 قاینق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrā,
 قیچ kīch; —, *v.a.* اوطور تمق ètur-
 mak, اقعادا ik“ād-et; — one's
 self, be seated, اوطور تمق èturmak,
 قعودا kù“ūd-et; — — on the throne,
 اوطور تمق èturmak, جلوسا jülüss-et,
 تاخته جلوسا tākhta-
 -jülüss-et; *v.a.* اجلاسا ijlass-et.
 Secant, *s.* قاطع kātī“.
 Secede, *v.a.* ایرلمق àyrilmak, اعتزال
 i“tizāl-et.
 Secession, *s.* افتراق و اعتزال iftirāk-vé-
 i“tizāl.
 Seclude, *v.a.* ایرمق àyrmak, ایری قیامق
 àyri-kāpamak; — one's self, قیامق
 kāpamak, عزلتا chèkilmek, چکلمک
 “üzlet-et. [ikhtilātsiz.
 Secluded, *a.* تنها tènha; اختلاطسز
 Seclusion, *s.* عزلت üzlet; تنهالك
 tènhalik.
 Second, *a.* ایکنجی ikinci, ثانی sānī,

dùwum ; —, *s.* ثانياه sāniyyé ;
 معاون mù"āvin ; يماق yamak ;
 —, *v.a.* ياردم yārdim-et, معاونتا
 mù"āvenèt-et ; — hand, *a.* قوللانمش
 kùllānīshmish, مستعمل mùsstà"māl ;
 —ly, *ad.* ثانيا sāniyyā.
 Secrecy, *s.* مكتوميت ghizlilik, كيزلولك
 mèktūmiyyèt ; اخفا ikhfā, كتم kètm.
 Secret, *s.* سر sirr (*pl.* أسرار èssrār) ; —,
a. مخفي makhfī, صاقلو sàqli, كيزلو
 ghizli, مكتوم mèktūm, خفي khafī.
 Secretary, *s.* سرکاتبی sirr-
 kyātibi, کاتب کاتب kyātibi-èssrār.
 Secrete, *v.a.* صاقلمت ghizlémek, كيزلماک
 sàklamak, اخفا ikhfā - et ; كتم
 kètm-et ; (organs) اعمالا i"māl-et,
 اخراج ikhrāj-et, ويرمک vèrmek.
 Secretly, *ad.* سرأ sirran.
 Sect, *s.* فرقه firka, مذهب mèzhèb.
 Section, *s.* قسم kīssm, بلوک bülük ;
 قطع kàt"تقسيم tàksīm ; طاقم tàkim ;
 رسم رسم rēssmi-mùssènnèm.
 Secular, *a.* دهرى dèhrī, "عصرى àssrī,
 دنویى dēnyēvi, قديم kādīm ; اسكى èsski,
 عادى "ādī.
 Secundine, *s.* صوك sōng.
 Secure, *a.* صاغ sāgh ; أمين èmīn ;
 محکم kāmī, صاغلما sāghlām ;
 مۇھكەم mùhkēm ; شبهه مز shùbhéssiz ;
 —, *v.a.* صاغلتما sāghlatmak ;
 محکما kāvīlshdirmek, قوللشدرمک
 mùhkēm - et ; يقالما yākalamak,
 قرانما kàzanmak ; طوتما tütmaq ;
 امين يره قومى èmīn-
 yēra-kōmak ; محکم باغلتما mùhkēm-

-bāghlamak ; صيانتا vikāyē-et, وقايدا
 sīyānèt-et, قورومتى kùrumak.
 Security, *s.* امنيت èmniyyèt ; امن
 ùmn, امان èmān, امينك èmīnlik ;
 صاغلتما sāghlamak, قويلك kāvīlik ;
 رهن kēfīl ; كفالت kēfālèt ;
 رهين rèhn, رهين rèhīn.
 Sedan-chair, *s.* سديه sēdia.
 Sedate, *a.* تمكينلو tēmkinli, اغر aghir.
 Sedateness, *s.* اوصالوق üssulük.
 Sedative, *s.* تسكين اضطراب ايدن علاج
 tèsskīnī-iztirāb-èden-"ilāj.
 Sedentary, *a.* طيشارى چيقمز حرکت
 dīshari-chikmaz-hàrèkèt-ètmez.
 Sediment, *s.* پوصه pōssa, طورطى tōrtu.
 Seditious, *s.* نفاق nifāk, فساد fèssād,
 فتنه fitnē. ["Assi.
 Seditious, *a.* عاصى fitnékyār, فتنه کار
 Seduce, *v.a.* ايارتمق àyartmaq, الداتمق
 àldatmaq, افسادا ifsād-et, اغفال
 ighfāl-et, اذلال izlāl-et ; قائل ايدوب
 kā'il-èdup-jīmā"-et. .
 Seduction, *s.* اذلال izlāl ; قائل ايدوب
 kā'il-èdup-jīmā"-ètma.
 Sedulous, *a.* ملازم mùkdīm, مقدم
 mùlāzīm.
 Sedulousness, *s.* مداومت mùdāvēmèt.
 See, *s.* پىسکاپوسلوق pīsskapōssluk ; —,
v.a. مشاهده ghyūrmek, كورمک
 mùshāhédé-et ; اكلماک ànglamak
 (ànnamak), سزماک sèzmaq ;
 صاقتمق sàkinmaq, باقمق bākmak ; — into,
 حقيقتنى اكلماق hākīkātīni-àngla-
 mak ; — to, باقمق bākmak, اقتضاسنه
 iktizāssina-bākmak.

- Seed, *s.* بذر *and* tòkhum, تخم *bèzr*; —, *v.n.* تخمه وارمق tòkhuma-
-vārmak; — time, اکین وقتی èkin-
-wàkti.
- Seek, *v.a.* آرامق آراماك; — for,
— after, آرامق آراماك, تفقدا
tàfàkkud - et; — out, اریوب بولمق
arayip-bùlmak.
- Seem, *v.n.* کورنمك, کلمك ghèlmek,
گھیرنمك, کوزکمك ghyèzük-
mek, کوسترمك ghyàstèrmek,
بکزهمك bèngzémek. [mùnāssib.
- Seemly, *a.* مناسب یاقشور yàkishir,
- Seer, *s.* پیغمبر pèyghāmbèr, نبی nèbī.
- Seesaw, *s.* صالنجق salinjāk; —, *v.n.*
سالانمق sallānmak.
- Segment, *s.* قطعه kīt“à.
- Seize, *v.a.* یقالمق kàpmak, قاپمق yàka-
lamak, ضبطا zàbt-et; طوتمق tùtmak,
اخذ و گرفت ا àkhz-u-ghirift-et.
- Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.
- Select, *a.* سچمه sèchma, کزیده ghyù-
zidè, منتخب mùntakhāb; —, *v.a.*
سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak,
انتخابا intākhāb-et. [àyrma.
- Selection, *s.* ایرمه انتخاب intākhāb,
- Self, *s.* اوز èz, ذات zāt, کندی kèndi,
خود khòd. [pèssèndlik.
- Self-conceit, *s.* خود پسندلك khòd-
- Self-denial, *s.* جبر نفس jèbri-nèfss.
- Self-destruction, *s.* کندی کندینی تلف
کندی کندینی تلف kèndi-kèndini-tèlef-ètme-
lik. [pèssèndlik.
- Self-esteem, *s.* خود پسندلك khòd-
- Selfish, *a.* خود بین khòdbīn.
- Selfishness, *s.* خود بینلك khòdbīnlik.
- Self-will, *s.* عناد “inād.
- Self-willed, *a.* عناد جی “inādji.
- Sell, *v.a.* ویرمك, صاتمق sàtmak,
بیع vèrmek, فروختا fūrūkht-et,
جملة صاتوب دفعا bèy“-et; — off,
جملة صاتوب دفعا jùmlétèn-sàtip-dèf“-et; — by auction,
مزاد مزاد ویرمك mèzād-et; مزادا mèzāda-
- Seller, *s.* صاتیجی sàtji. [vèrmek.
- Selvage, *s.* کنار kēnār.
- Semblance, *s.* بکزهمك bèngzèyish,
مشابهت mùshābèhèt.
- Semi, *a.* نصف یارم yàrim, نصف nìssf;
—circle, نصف دائرة nìssfi - dā‘iré;
—diameter, نصف قطر nìssfi-kùtr.
- Seminary, *s.* مکتب mèktəb.
- Sempiternal, *a.* ازلی وابدی èzelī - vé-
-èbédī, جاودانی jāvidānī.
- Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.
- Send, *v.a.* کوندرمك ghyùndèrmek,
ارسال irsāl - et, اسبالا issbāl - et,
استتمك tèssyār-et; — for, استتمك
isstetmek; کورتتمك ghètirtmek;
ايرتمق aratmak; — word, خبر
khāber-ghyùndèrmek.
- Senior, *a.* سنجه بیوک sinnja - biyuk,
اسکی yāshja - biyuk; یا سجه بیوک
èsski; پدر bàba, پدەر pèdər.
- Senna, *s.* سنامکی sènā‘i-
-mèkki (sènaméki).
- Sensation, *s.* احساس hiss (pl. احساس
àhsāss); سونج ta“dijub; تعجب
sèvinj; کدر kèdər.
- Sense, *s.* حاسه hiss, حاسه hiss (pl.
حواس hàwāss); معنی mà“nà,

مفهوم mèshūm; عقل ذکا "akl, zèkyā,
 درایت dirāyet; the five senses,
 حواس خمسہ ظاہرہ hawāssī-khām-
 sa'ī-zāhiré.
 Sensible, a. دویلور hāssās; دویلولور
 dūyulur, محسوس māhsūss; عقلو
 "akli, درایتلو dirāyetli; "اقلانہ
 "aklānē, درایتکارانہ dirāyetkyārānē;
 خبردار khā-
 bērdār.
 Sensitive, a. چکنیجی hāssās; چکنیجی
 chēkiniji; — plant, کوسکون kyūsskyun.
 Sensual, a. حسی hīssī; نفسانی nēfsānī;
 شہوانی shēhwānī.
 Sensualist, s. ہوا پرست hēwā-pērēsst.
 Sensuality, s. ہوا پرستک hēwā-
 -perēsstlik.
 Sentence, s. "عبارہ" ibārē, قضیہ kazīyyé;
 اعلام i"lām, فتوی fetwā, حکم hūkm;
 —, v.a. حقندہ اعلام ویرمک hākkinda-
 -i"lām-vērmek. [افکار] ēfkyār).
 Sentiment, s. حس hīss; فکر fikr (pl.
 Sentinel, Sentry, s. نوبتجی nūbētji.
 Separate, a. ایری àyri, بشقہ بشقہ bāshka-
 -bāshka, منفصل mūnfāssīl, منفرد
 mūnfērid; —, v.a. ایرمق àyrmak,
 ایری ایری ایری قومتق àyri - àyri - kōmak,
 ایرلمق àyrlmq; —, v.n. تفریق
 àyrlmq. [مؤفراق] mūfāraqāt.
 Separation, s. تفریق tēfrik; مفارقت
 September, s. ایلول èylūl. [lāhd.
 Sepulchre, s. مزار mēzār, قبر kabr,
 Sepulture, s. تدفین tēdfīn, دفن dēfn.
 Sequel, s. الت یانی alt-yānī; صوک sōng,
 نتیجہ nētijé.

Sequester, v.a. مصادره mūssādara-et;
 توقیف tēvkīf-et.
 Seraglio, s. سرای sārāy; public apart-
 ments of the —, مابین mābēyn;
 private — —, حرم hārem.
 Serene, a. اجق āchīk, کوزل ghyūzēl,
 سکونتلو sākin, لطیف lātif,
 سکونتلو sūkyūnetli. [-kyūlé.
 Serf, s. روسیدہ یولو کولہ rūssiada-yērlī-
 Serfdom, s. کولہ لک kyūlélik.
 Sergeant, s. چاوش chāwush.
 Series, s. صرہ sira.
 Serious, a. اغر āghir, تمکینلو tēmkinli;
 کلی صوفی sōfu, متدین mūtédēyyin;
 کلی khayli, عظیم "āzīm.
 Sermon, s. وعظ wā"z.
 Serpent, s. مار hāyyé, حیه yīlān,
 مار mār.
 Servant, s. (male) خدمتکار khīdmet-
 kyār (hiz-), اوشاق ūshāq, اغا āghā;
 (waiter) خدمتجی khīdmetji (hiz-);
 (maid) بسلمہ bēsslémé; (male-slave)
 جاریہ (female - slave) کولہ
 jāriyyé, خلائق khālā'ik.
 Serve, v.a. خدمت ادا khīdmet-et (hiz-);
 ایشنی کورمک ishini - ghyūrmek;
 —, v.n. ایرامق yāramak, فائدہ سی او
 fā'idēssi-ōl; "عسکرلک" āsskerlik-et;
 استخدام mūsstākhdam-ōl, استعمال
 isstikhdam-ōlunmak; — as,
 — for, لک —, —lik-et; ایشنی
 ishini-ghyūrmek; — one a
 trick, اویون او یون او یون et; — out, (dis-
 tribute) داغتمق dāghitmak, ویرمک
 vērmek; (punish) یاپمق yāpmak;

— one's turn, ايشنى كورمك ishini-ghyürmek, الويرمك èlvürmek, اولمق òlmak.

Servia, *s.* سربستان sèrpiştān.

Servian, *a.* سرب sèrp; سربلو sèrpli; —, *s.* سربلو serpli.

Service, *s.* خدمت khidmet (hiz-); مأموريت mè'mūriyyèt; ايش ish; منفعت mènfa'at, فائدة fā'idé; كرم kèrm, افنديك "ināyet, عنایت èfendilik; to render a —, ايشنى ishini-ghyürmek; ايواك iyilik-et, افنديك èfendilik-et; to be of —, ايشه fā'idéssi-òl, فائدةسى او, ايش كورمك isha-yàramak, ايش كورمك ish-ghyürmek.

Serviceable, *a.* ايشه يرار isha-yàrar.

Serviceableness, *s.* ايشه يرارلق isha-yàrarlik.

Servile, *a.* حقير hākīr; ذليل zəlīl.

Servility, *s.* عبوديت rikkīyyèt; رقيت "òbūdīyyèt.

Servitor, *s.* خدمتكار hizmetkyār.

Servitude, *s.* رقيت rikkīyyèt.

Sesame, *s.* سيسام sissām (sūssām); oil of —, شيرلغان ياغي shirlaghān-yāghi.

Session, *s.* جلسه jilsā.

Set, *s.* طاقم tàkim; —, *a.* رسمى rēssmī; كسالمش kèssalmish; موعين mù'āyyen, وضع wāz"-et; —, *v.s.* قومق kòmak, نصب nāssb-et; دكمك dikmek, نصبا nāssb-et; باشلامق bashlatmak; كورمق kùrmak; ركر rēkz-et; باشلامق bashlatmak, ايتدرمك ètdirmek; صارمق sàrmak, جبرا jèbr-et; (bones) بلدمك bìlémek; (a

diamond, &c.) اوپورتتمق òturtmak, اكمك (seed) mikhlamak; èkmek; (plants) دكمك dikmek, غرسا ghārss-et; —, *v.n.* (stars, &c.) باشلامق bashlamak; (clothes, &c.) اولمق òlmak; (jelly, &c.) طوكمق dòngmak; — in, باشلامق bashlamak; — about, باشلامق bashlamak, الهالمق èla-almak, مباشرتا mùbāshérèt-et, مبادرتا mùbādérèt-et, ابتدارا ibtidār-et, مئابرتا mùssābérèt-et; — against, (indispose) كوجندرمك ghyùjèndirmek, ايتدرمك khùssūmèt-ètdirmek, خصم khāssim-et; (as a counterbalance) قارشيلق طومتق kārshīlik-tùtmak, قارشيلق صايمق kārshīlik-sāymak; — aside, برطرفه قومق bir-tàrafa-kòmak; ا برطرف bër-tàraf-et, صاومتق sàwmak; — at, *v.a.* هجوم hùjūm-et; هجوم ايتدرمك hùjūm-ètdirmek; — at defiance, — at nought, قارشى قومق kārshi-kòmak; هيج صايمامق hìch-sāymamak, هيج يرينه قومق hìch-yèrina-kòmak; — by, برطرفه قومق bir-tàrafa-kòmak; — great store by, عزيز طومتق "azīz-tùtmak; — down, يره قومق yèra-kòmak; قيد kàyd-et, ظننا yàzmak; صانمق sànmak, يوله چيقمق yòla-chikmak, قياما kiyām-et, — —, *v.a.* عزيمتتا "azīmèt-et; — آزاد, آزادا àzād-et; — free, آزادا àzād-et; — off, *v.n.* كتمك ghitmek,

قالقمق *kalkmak*, چيقيمق *chikmak* ;
 — —, *v.a.* صاليويرمك *salivèrmek* ;
 باشلاتمق *bashlatmak* ; ايشلتمك
ishlètmek ; كوسترمك *ghyùsstermek*,
 زيبايش *hùssn-vèrmek*, حسن ويرمك
 ياقشمق *zibāyish - vèrmek*, ويرمك
 ياكيشمك ; — on edge, قماشدرمق
kamāshdirmak ; — on, تشويقا *tèsh-*
vīk-et ; — one's hand to, امضا
imzā-et ; — out, *v.n.* يوله چيقيمق
yòla - chikmak, قياما *kīyām - et*,
 عزيمتا *‘āzīmèt-et* ; — —, *v.a.*
 سيرمك *sèrmek*, ديزمك *dizmek*,
 يللكن *tèrtīb-et* ; — sail, ترتيبا
 قالقمق *kalkmak*, يلكن اچمق
yèlken-àchmak, بادبان كشاى عزيمتا او
bādī - bān - kyùshāyi - ‘āzīmèt-òl ; — to,
 باشلامق *bashlamak*, اغازا *aghāz-et*,
 مبادرتا *mubādérèt-et* ; — up, *v.n.*
 تجارته *dùkkyān-àchmak*, دكان اچمق
 باشلامق *tijārèta - bashlamak* ; باشلامق
bashlamak ; — —, *v.a.* دكمك
dikmek, قالدرمق *kaldirmak*, نصبا
nāssb - et, ركزا *rèkz - et* ; كرمك
ghèrmek ; مالزمه سنى ويرمك *mā-*
lèzéméssini - vèrmek ; — up for,
 دعوى ا *kèndini - sàtmak*, كندىنى صاتمق
dā ‘wà-et, ادعا *iddi ‘ā-et*.

Settle, *s.* صندوق *sāndīk* ; پيگه *pèyghèh*
 اوطورتمق *(pèyké)*, صرة *sira* ; —, *v.a.*
 ويرمك *òturtmak*, اسكانا *isskyān-et* ;
 ويرمك *vèrmek*, اودمك *àdémek*, ادا
èdā - et, ايغا *īfā-et* ; قرارلاشدرمق
kārār - lashdirmak, قرار ويرمك
kārār - vèrmek ; اغزىنى قياتمق
aghzini - irzā-et, ارضا

kāpatmak, صوصدرمق *sùssdurmak*
 اولدرمك *ùldurmek* ; (money upon)
 باغلامق *baghlamak* ; (accounts)
 حسابلشمك *hissāblèshmek* ; —, *v.n.*
 اوطورمق *òturmak* ; توطنا *tawàttun-*
et, اتخان مگانا *ittikhāzi - mèkyān-et* ;
 تمللو *tèmèlli - òturmak*, تمللوا
 اوطورمق *tèmèlli - ghirishmek* ;
 كيرشمك *kārārlashmek* ;
 قرارلشمق (weather) *kārārlashmek* ;
 دورلمق (liquors) *dürülmak*,
 چوكمك *törtüssu - chükme* ; (walls,
 &c.) چوكمق *chükme* ; اوطورمق
òturmak, يرلشمك *yèrlèshmek*.

Settlement, *s.* فصل *fāssl* ; تاديه
tè ‘diyyé ; مهر مؤجل *mèhri - mù ‘èjjèl* ;
 اوجاق *òjak*.

Settler, *s.* خالى مملكتده توطن ايدن
 خالى *khāli - mèmlékètda - tèwàttun -*
-èden - adam.

Settling, *s.* خالى مملكتده اسكان
 خالى *khāli - mèmlékètda - isskyān* ;
 محاسبه *mūhāssébé*.

Seven, *a.* سبعة *yèdi*, سب *sèb* ;
 سبعة *sèb ‘à*, هفت *hèft* ; the — planets,
 سبعة سياره *sèb ‘à ‘i - sèyyārè*.

Seventeen, *a.* اون يدي *òn - yèdi*.

Seventh, *a.* يدنجى *yèdinji*, سابع *sābi* ;
 هفتم *hèftum*, هفتمين *hèftumīn* ; —,
 سب *sùb* .

Seventy, *a.* يتمش *yètmish*, سبعون
 سبعين *sèb ‘ūn*, هفتاد *hèftād*.

Sever, *v.a.* فصل ايرمق *āyrmak*, فصل
 ايرلمق *āyrlmak* ; —, *v.n.*
 مفارقتا *mūfārakāt-et*.

Several, *a.* چند *bir - klch*, برقاچ *chènd* ;

- ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bāshka-bāshka.
- Severally, *ad.* برر برر bīrkr-bīrkr, ایری ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bāshka-bāshka, منفرداً mənferidan, یکان یکان yèghyān-yèghyān.
- Severe, *a.* سرت sērt, شدید shēdīd; کلی کلّی kyūllī; اغر āghir, فنا fēnā, صیقی sīki; الیم èlīm.
- Severity, *s.* شدت shīd-dēt; سرتلک sērtlik, افراط افراط ifrāti-dīkkāt; (of life) فرط عفت fērti-iffēt, ریاضت riyāzēt, پرهیزکاری ifrāti-pērhīz-kyārī. [dīkīsh-dīkmek.
- Sew, *v.a.* دکش دکمک dīkmek, دکمک dīkmek.
- Sewer, *s.* کاریز kyārīz, لغم lāghīm, (ghīriz). [fāzlāt.
- Sewerage, *s.* لغملر lāghīmīler; فصلت fīslat.
- Sex, *s.* ارککلک دیشیلک عرضی èrkeklik-dīshīlik-“ārazi.
- Sextant, *s.* سکستانت sēkīstānt.
- Sexton, *s.* مزارجی mēzārjī.
- Shabby, *a.* اسکی èsskimīsh, اسکی èsski, فرسودە fērsūdē; عیب “āyb, رذالت rēzālēt; خسیس khāssīss, چنکانه chīnghyāné (chīnghēni).
- Shade, *s.* سایه sāyē, کولکه ghyūlghé, ظل zill; (in drawing) کولکه کولکه لک ghyūlghēlik; سوس sūss; —, *v.a.* کولکه گولکه ghyūlghé-et, سایه انداز او sāyē-ēndāz-ol; اورتمک ārtmek; (drawings) سوسنی یایمق sī sūsnī-yāyīmq.
- Shadow, *s.* کولکه کولکه zill; —
- دومان-لچیندا-سؤویلمک dūmān-lchīnda-sūwēylémek, اوزاقدن ایما ا ʔzākdan-īmā-et.
- Shady, *a.* سایه انداز ghyūlghé, کولکه kōlke sāyē-ēndāz.
- Shaft, *s.* (arrow) سهم sēhm, تیر tīr, اوق ʔk, (well) قوی kūyū, چاه chāh; (column) میل mīl, دیرک dīrēk, (cart, &c.) قول kōl, اوق ʔk.
- Shagreen, *s.* کلر kēlkr.
- Shake, *s.* سالایش sālānīsh; سالانش sālānīsh; —, *v.a.* سالامق sālāmāq; صارصمق sārssmak; —, *v.n.* سالانمق sālānmāq; صارصلمق sārslmāq; — off, دفعā dēf-“-et; — one’s self, سلکنمک silkinmek.
- Shako, *s.* “اَسکِر-شاپقه سی èsskr-shāpkāsi. [kēyfsīz.
- Shaky, *a.* کیفسز kīfīssz, یارق یارق yārīk-yārīk.
- Shall, *v. aux.* See Grammar.
- Shallot, *s.* یبانی سارمساق yābānī-sārīmsāq.
- Shallow, *a.* صیغ sīgh; احمق āhmāq, صاچمه sājme, قبا kāba, درایتسز dīrāyetsīz, sālchma.
- Sham, *s. and a.* یلان tāklīd, تقلید tāklīd, —, *v.n.* یلان tāklīd-et.
- Shambles, *s. pl.* سلخ خانه sēlkh-khāné (sāl-khāné).
- Shame, *s.* شرم shērm, حیا hāyā, عار “ār, عیب “āyb, حجاب hījāb, اوطاندرمق āwātāndīrmāq, رذالت rēzālēt; —, *v.a.* محجوبā māhājūb-et; ʔtāndīrmāq,

Sham-fight, *s.* جنگ تقلیدی jènk-tàklīdī.

Shampoo, *v.a.* عثمانلو دلاک کی آدمی عثمانلو òssmānli-tèllāk-ghībi-ādami-òghalamak.

Shampooer, *s.* دلاک tèllāk.

Shank, *s.* قویرق or قویروق kùyrük, حلقة halka; (anchor) انا ana.

Shape, *s.* بچم biçim, شکل shèkil, رسم rēssim, هیئت hēy'èt; —, *v.a.* بچمه biçim-vèrmek, بچم ویرمک biçima-sòkmak; (a course) طوتمق tütmaq.

Share, *s.* بهره hissé, پای pây, حصه hissé, تقسیم tàksim-et; —, *v.a.* حصه مند او hissémènd-òl; —, *v.n.* شریک او hissémènd-òl, شریک او shèrik-òl, مشترک او mùshterèk-òl.

Shareholder, *s.* حصه دار hissé-dār.

Shark, *s.* کویک بالغی kyàpek-bàlighi (?), طولاندریجی ayi-bàlighi (?); ایوبالغی döländiriji.

Sharp, *a.* کسکین kèsskin, (cutting) حديد hādīd, بران bùrrān; (pointed) تیز tīz (tēz), سیوری sıvri; (violent) سرت sèrt, شدید shèdīd; (pain) اجی aji, الیم èlim; (intellect) جن عقلو jinn-mùsstà'idd, مستعد mùsstà'idd; (sound) دیک dik; (taste) مایخوش màyxòsh, ترش tüşh, اکشی èkshi.

Sharpen, *v.a.* طاشه bilémek, بله مک, مصاده سورمک tasha-tütmaq, طوتمق mùssāda-sürmek; (the wits) اچمق àchmak.

Sharper, *s.* طولاندریجی döländiriji.

Sharpness, *s.* کسکینلک kèsskinlik; سرتلک sèrtlik; اکشیلک èkshilik.

Shatter, *v.a.* پارزلمک pārelémek (pāralamak), پارچه پارچه پاره چا, pārchā-pārchā-et.

Shave, *v.a.* تراشا trāsh-et; —, *v.n.* تراشا trāsh-òl; — off, تراشا trāsh-et, اوستره ایله المتق ùsstura-ila-almak; رنده ایله المتق rendé-ila-almak. [رنده طلاشی rēnda-tàlāshi.

Shavings, *s. pl.* تلاش or تلاش tälash,

Shawl, *s.* شال shāl.

She, *pr.* او او ò, اول òl; —, *a.* دیشی dīshi, قیزی kız.

Sheaf, *s.* دمت demet, باغ bağh.

Shear, *v.a.* قرتمق kirkmak.

Shears, *s. pl.* مقراض makass, مقاص mīkrāz; (for masts) مقاص makass, داراغاچی dār-aghāji.

Sheath, *s.* غلاف ghilāf (kīlif), قین kīn, نیام niyām, (sheathe), *v.a.* قیننه قومتق kīnina-kōmak, قیامتق kīpamak, در نیام dēr-niyām-et; with sheathing, قاپلامق kaplamak.

Sheave, *s.* دلی dil, مقره دلی makara-dīli.

Shed, *s.* سوندومه sündurma or سوندورمه sündurma, اورتی ertu; —, *v.a.* دوکمهک dükmek, اراقه irāka-et, دوکمهک sèfk-et; —, *v.n.* دوکمهک dükymek, اقمق akmak; دوشمهک dūshmek.

Sheep, *s.* طوار dāwar, قویون köyün, قویرجق (small-tailed) māl, قویرجق (large-tailed) kārā-mān; —fold, اغل āghīl.

Sheep-walk, *s.* مرعا mèr“a.

Sheer, *a.* صافى sāfī, سادē sāde, خالص khāliss, محض māhz, صالت sāl̄t, قورو kūrū; (steep) ديك dik; — hulk, قورو تڪنه kūrū-tèkné; —, — off, *v.n.* ايرلماق àyrılmak; كتمك ghitmek; سوقلاماق sòkulmamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jārahèb, طبقه çàrshaf; (of paper) طبقة tábaka; (of a sail) اسقوط iskòt (shkòt); winding—, كفن kèfen (kèfin); — anchor, اوجاقلق تيمورى òjaklik-dèmiri; — iron, *s.* تيمور demir-tàkhtassi; — lead, *s.* قورشون تختهسى kūrshun-tàkhtassi.

Shelf, *s.* راف raf; (of rocks) قيا kàya.

Shell, *s.* قىوق kàbuk; bomb —, خميرة kùmbara; —, *v.a.* قىوغندن kabugħundan-çhikarmak, چيقارماق kabugħun-şodymak; قىوغنى صويمق (with shells) خميرة اتمق kùmbara-àtmak; —fish, بوجك bøjek.

Shelter, *s.* اورتى ertu, ملجا mèljā, مأوى mè'vā, صيغنه جق sìghinajak-yèr, سایه bārinajak-yèr, معاد mā“āz; —, *v.a.* قورومتق kòrumak, حفظ ا ichèri-almak.

Sheltered, *a.* قويتى kùytu.

Shelving, *a.* چقور chòkur, ديك dik, باش اشاغى bāsh-āshāghī.

Shepherd, *a.* چوبان chòbān, راعى rà“ī.

Sherbet, *s.* شربت shèrbèt. [-shèrāb.

Sherry, *s.* بياض بر شراب bèyāz-bir-

Shield, *s.* قلقان kàlkān, سپر sipèr, ترس

türss; —, *v.a.* قورومتق kòrumak, وقايله vikāyè-et, حفظ ا hifz-et, صيانتا sīyānèt-et, محافظه mūhā-faza-et.

Shift, *s.* (chemise) كوملك ghyàmlek, قميص kāmīss, پيراهن pīrahèn; (of linen) صيقندى sīqindī; (distress) قات kat; (substitute) زارورت zārūrèt; —, *v.a.* قولاي kòlay, چاره çhāré; —, *v.a.* يريني ديكشدرمك yèrini-dighishdir-mek; ديكشدرمك dighishdirmek; — one's self, چماشير ديكشدرمك çhāmāshir-dighishdirmek; —, *v.n.* يرندن اوينامق yèrindən-òynamak; (manage) اويدرمتق òydurmak; كچنمك ghèchinmek; ايشنى كورمك ishini-ghyàrmek; قولايى بولمق kòlayini-bùlmak.

Shin, *s.* اينچك injik.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlamak, ضيا ويرمك zīyā-vèrmek, ايدينلىق ويلمك àydinlik-vèrmek, اشيق ويلمك ishik-vèrmek, منير او münir-òl, (with borrowed light) مستنار او müssténār-òl, منور او münèvver-òl.

Shingle, *s.* يالى چاقلرى yālī-çhàkālari, قبا قوملق kàba-kòmluk; يارمه چام padāvra, (roofing) يارما تختهسى yarma-çhām-tàkhtassi.

Shining, *a.* پارلاق pàrlak, منير münir, مستنار müssténār, منور münèvver.

Ship, *s.* سفينه ghèmi, تڪنه tèkné, كشتى kèshī; —, *v.a.* كمى به قومق ghèmiya - kòmak; كمى به المتق ghèmiya - àlmak; (in

its place) طاقمى tàkmaq, كچورمك ghèchirmek; (a sea) يىمك yèmek, اىچىرو المى ichèri - àlmak; (men) كى يە يازمى yàzmak; —, v.n. يازمى yàzmak; (in its place) طاقمى tàkmaq, كچىمك ghèchmek.

Ship-broker, s. كى سىسارى ghèmi-simsāri.

Ship-builder, s. كى معمارى ghèmi-mi'māri.

Shipbuilding, s. فن انشای سفائن fēnni-inshāy-sēfā'in. [sāhibi.

Shipowner, s. كى صاحى ghèmi-Shipper, s. كى يە مال يوكلدان كىسنىه ghèmiyyé-māl-yùklédan-kimèssnē.

Shipping, s. سفائن كىمىلر ghèmilr, سفائن sēfā'in.

Shipwreck, s. قضا kàzā; to be shipwrecked, كىسايه اوغرامى kàzāya-òghramak, قىسازده او kàzāzèdè-òl.

Shipwright, s. مرانقوز (māranghòss), دىلگر dūlghèr.

Shire, s. لوا لىوا sànjak, لىوا līwā; قىسايه اوغرامى kàzā; قىسايه ayālet.

Shirt, s. كىمىس ghèmi-mek, كىمىس kāmīss, پىراهن pīrahèn.

Shiver, s. دىرەيش ùshumé; دىرەيش (titréyish), لىرزه lèrzé, رەشە rà'shé; پىرچە pàrcha, كىرندى kīrindī; —, v.n. دىرەشمە ùshumek, دىرەشمە (titrémek), لىرزان او lèrzān -òl, كىرمتى qīrmetī, لىرزه ناك او lèrzénāk-òl; —, v.a. كىرمتى kīrmak, پىرەلمە (pāralamak).

Shoal, s. قومصال sīgh - yēr, قومصال kūmsāl; بىلىق سورۇسى bālīk-sūrussu,

سورى sūru; —, a. صىغ sīgh; —, v.n. صىغلىشىمى sīghlashmak.

Shock, s. تصادم chātish, تصادم tàssādum; صارىش sārshish; خىل khàl, ضرر zàrar; (of sheaves) اون دىمەت طاقمى òn-dèmet-tàkimi; —, v.a. صارىشىمى sārsshmak; پىك فەنا pèk - fēna - ghèlmek, كىرىدە كىرىدە kèrīh-ghyàranmek.

Shoe, s. قوندرە àyak-kābi, پاپوش kùndura, لاپچىن lapchin, نەل nà'l (pābuch); (horse) نەل nà'l (nàl); —, v.a. نەللىمى nàllamak).

Shoeblock, s. پاپۇچ بويىيان چوقچى pābuch-bòyayan-chòjuk.

Shoemaker, s. پاپۇچچى pāpuchji.

Shoot, s. دال dāl; پىچ pīch; اتىش àtish, فرلايش fīrlayish; —, v.n. (plant) دال سورمىك dāl-sūrmek; پىچ وىرىمىك pīch-vīrmek; سىزلىمىك zònkلاماك, سىزلىمىك sīzlamak; (in motion) فرلامىك fīrlamak, اتلىمىك àtīlmak; (with a gun) تىفنىك اتىمىك tūfènk - àtmak; (with a bow) اوق اتىمىك òk - àtmak; —, v.a. اولدىرىمىك àldurmek; يارەلمىك yàralamak; اورمىك wūrmak; (as a punishment) دىزىمىك kūrshuna - dīzmek; (branches, &c.) سورمىك sūrmek; — out, — forth, — down, v.a. دىكىمىك dūkmek, بوشالىتىمىك bōshaltmak; (a man, ox) اولدىرىمىك àldurmek, وىرۇپ دىشۇرمىك wūrup-dūshurmek.

Shop, *s.* مغازه dükkyān (dükken), mağaza; —, *v.n.* چارشى يه كتمك chārshiyā-ghitmek.

Shopkeeper, *s.* دكانجى dükkyānji.

Shoplifter, *s.* دكان خرمىزى dükkyān-khirsizi. [-khirsizligi.

Shoplifting, *s.* دكان خرمىزلىكى dükkyān-

Shopman, *s.* دكانجى قالفهسى dükkyānji-kalfassi. [dükkyānji-kalfassi-kari.

Shopwoman, *s.* دكانجى قالفهسى قارى

Shore, *s.* دىگر كنارى dēngiz-kēnari, ساحل sāhil, قى qiyi, يالى yali; (prop)

پاينده پاینده pāyendē, دستك dēstek; —,

— up, اورمق اورمق pāyendē-wür-

mak, دستك اورمق dēstek-würmak.

Short, *a.* قصه kıssa, بویسز bōysuz;

(abridged) مختصر mükhtāssar,

مجمل müjmél; (wanting) اكسك

eksik, ناقص nākiss, نقصان nōksān;

to be taken —, چيشى كلكمك chishi-

ghèlmek; to be — of breath,

نفس الهمامق nēfess - alamamak,

ضيق النفس او zīqu-'n-nēfess-öl (tik-

nēfess-öl); in —, *ad.* الحاصل el-

hāssil, القصة el-kıssa.

Shortcoming, *s.* قصور kūsūr.

Shorten, *v.a.* قصالتمق kıssaltmak;

—, *v.n.* قصالتمق kıssalmak.

Shorthand, *s.* چابك يازيلور برنوع

پك چابك يازيلور پك چابك يازيلور

پك چابك يازيلور پك چابك يازيلور

پك چابك يازيلور پك چابك يازيلور

Shortly, *ad.* قصه kıssa; مختصراً

mükhtāssaran; — after, بر از صكرة

از صكرة از صكرة از صكرة

متعقباً متعقباً متعقباً

Short-sighted, *a.* كوركى kyār-ghibi,

كوزى كوزى كوزى كوزى

قصير البصر kıssıru-'l-bāssar; (morally)

بصيرتسىر kıssa-dūshunur, دوشنور

bāssirètsiz, فراستسىر fērāssètsiz.

Shot, *s.* صاچمه saçma; كله ghyullē;

اتم اتش kūrshun; قورشون

اتلمه اتلش atılma; اتلش

نشانجى nishānji; حساب hissāb; small —,

صاچمه saçma; gun— wound,

قورشون ياراسى kūrshun-yārassi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز òmuz (òmz); —, *v.a.*

اوموزينه اوموزلامق òmuzlamak,

اوموزينه اوموزلامق òmuzina-würmak,

— blade, — bone,

اكتاف kyùrek, كتف kèt'f (pl. اکتاف

èktāf); — arms! ديوان dīwān-

dür.

Shout, *s.* فریاد feryād, صیحه

صیحه صیحه صیحه صیحه

چاغرش chāghirish, باغرش

باغرشمه bāghirishma,

چاغرشمه chāghirishma; —, — out,

باغرىمق bāghirmak, چاغرىمق

chāghirmak; (together or repeatedly)

باغرىمق bāghirishmak, چاغرىمق

chāghirishmak.

Shove, *s.* قاشش kākish, ايتش itish; —,

v.a. (move) قاتمق kākmaq,

ايتمق itmek, سورمق sürmek; (without

moving) دورتمق dürtmek.

Shovel, *s.* كورك kyùrek; —, *v.a.*

كوركله اتمق kyùrèkla-àtmak.

Show, *s.* كورنش ghyüsstèrish; كورنش

ghyàrunush; سير sèyr; —, *v.a.*
 گھڑسترمك ghyùsstermek; اراثه irā'ē-
 -et, ابرازا ibrāz-et.
 Shower, *s.* خفيف يا غمور khāfif-yāgh-
 mūr; heavy —, سرت يا غمور sèrt-
 yāghmur; صاغناق sāghanak; —, *v.a.*
 ياغماق yāghmak; ياغدمق yāghdir-
 mak. [پارلاق parlak].
 Showy, *a.* گھڑسترشلو ghyùsstērishli;
 Shrapnell shell, *s.* بر نوع خميرة bir-
 nev "i-khūmbara.
 Shred, *s.* ديلم dīlim, كسندی kèssindi,
 پارچه pàrcha; —, *v.a.* دتمك dītmek.
 Shrewd, *a.* جن عقلو shèytān, شيطان shèytān,
 فراستلو dirāyetli, درايتلو "akli, jin-
 fèrāssetli.
 Shriek, *s.* فریاد fèryād, صیحه sàyha;
 —, *v.n.* باغرمق bāghirmak, فریاد
 fèryād-et.
 ShriLL, *a.* ديك dik, اینجه inja.
 Shrimp, *s.* تکه tèké.
 Shrink, *v.n.* چکلمك chèkilmek, قسالمق
 kīssalmak; بوزلمك bùzulmek; —,
v.a. اصلادوب چکدرمك isalādip-chèk-
 dirmek; — from, چکنمك chèkin-
 mek, قورقمق kòrkmaq.
 Shrivell, *v.n.* بوزلمك bùzulmek.
 Shroud, *s.* کفن kèfen (kèfin); (of a
 mast) چارمیک chārmīkh; —, *v.a.*
 سارمق sarmak, اورتتمك àrtmek,
 تکفینا tèkfīn-et.
 Shrub, *s.* چالی chālī, اغاج aghaj.
 Shrug, *s.* قالدرش kaldırış; —, — up,
v.a. قالدیرمق kaldırmak.
 Shudder, *v.n.* توپلری اورپرمك tūyléri-

-ürpèrmek; قانی صوغومق kàni-
 sòghumak.
 Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق kārish-
 dirmak; —, *v.n.* حيله hīlē-et;
 يالان سويلمك yàlan-sùwèylémek.
 Shun, *v.a.* قاچنمق kàchinmak.
 Shut, *a.* قپالمق kàpali; —, *v.a.* قپامق
 kàpamak, سد sèdd-et; —, *v.n.*
 قپانمق kàpanmak; — in, اچيرو
 ichèri - kàpamak; — out,
 طيشارى براقمق dīshàri-brakmak; —
 up, قپامق kàpamak.
 Shutter, *s.* قناد kànad, كپنك kèpenk.
 Shy, *s.* اوطانغاج ütānğaj, اوطانور ütān-
 ɣàj; (horse) اوركك àrkèk; —, *v.n.*
 اوركمك àrkemek.
 Sicily, *s.* سيچيليه اطهسى sicīlia adassi.
 Sick, *a.* كيفسىز khāssta, خسته kèyfsiz,
 قوصمق mārīz; to be —, مريض
 kūsmaq, قى استفراغ istifrāgh-et, قى
 قى كاتورمك kàyy - ghètirmek, قى
 kàyy-et.
 Sicken, *v.n.* خسته لنمق khāsstalanmak,
 بزدرمك kèyfsiz-òl; —, *v.a.* بزدرمك
 bèzdirmek. | mīhsād.
 Sickle, *s.* داس dās, اوراق òrak, محصد
 Sicknèss, *s.* كيفسىزلك kèyfsizlik,
 "illèt, خستهلق khāsstalīk, علت
 mārāz, قى dèrd; قى kàyy, مرض
 kūsmaq, قوصمه kūsmaq; استفراغ
 sea —, دگنرطومسى dèngiz-tūt-
 massi.
 Side, *s.* جانب jānīb, طرف tārāf, يان yān,
 جنب (of the body) jānīb, سو sū;
 دن يانه dan-yāna-òl, —, *v.n.* jèn-
 b;

طرفدار او, تارافینی طوتمق tàrafîni-tûtmaq,
târafdâr-òl.

Side-saddle, *s.* قاری ایری kârî-èyri.

Siege, *s.* محاصره mûhâssara.

Sieve, *s.* الک êlek, قالبور kâlbûr.

Sift, *v.a.* الهمك êlémek, قالبورین
کچورمک kâlbûrdan - ghèchirmek;
اغزندن لاقردی المغه باقمق (any one)
âghzîndan - lâkirdî - âlmagha - bâkmak;
— out, ارایوب بولمق ârayîp-bûlmak,
انگلامق ànglamak (ànnamak).

Sigh, *s.* اه àh; —, *v.n.* اه چکمک àh-
-chèkmek; — for, پک استمک pèk-
-istémek; حسرت âramak, آرامق
تھسرتا hâssret-chèkmek, چکمک
tâhâssur-et; — to, قولاغنه اه دیمک
kûlâghîna-âh-démek, عاشق او
-òl.

Sight, *s.* بصر bâssar, قوت بصر kûvvèti-
-bâssar; نظر nâzar, مشاهده mùshâ-
-hédê; کورینه جک شی sèyr, سیر
کورینان شی ghyârunejek - shèy;
کورنیور, گورنیور ghyârune-shèy; in
کوزکیور, کوزکیور ghyâruniyor,
میدانده mèydânda; in one's —,
کوزی اوکنده ghyâzu-ângunda; — of
a gun, نشانگاه nîshânghyâh.

Sign, *s.* اشارت îshâret; علامت
“âlâmèt; (of zodiac) برج bûrj; —,
v.a. اشارت ا امضا imzâ-et; —, *v.n.*
اشارت ا امضا imzâ.

Signal, *s.* اشارت îshâret; —, *a.* باهر
bâhir, ظاهر zâhir; —, *v.n.* اشارت ا
îshâret-et.

Signature, *s.* امضا imzâ.

Signet, *s.* مهر mùhr.

Significance, *s.* معنادارلق mà“nadârlîk.

Significant, *a.* معنادار mà“nadâr.

Signification, *s.* معنی mà“nâ.

Signify, *v.a.* دلالتا دیمک dèmek,
دلالتا دیمک dèlâlet-et, معناسی او
mâ“nâssi - òl; —, *v.n.* ضرری او
zârârî“-òl.

Sign-post, *s.* یول کوسترمک ایچون
دیگلمش دیرک yòl - ghyâsstarmek-
-îchin-dikilmish-dîrèk.

Silence, *s.* سکوت sùkyût; —, *v.a.*
اسکات اسکات sùssdurmak, صوصدرمق
îsskyât-et; —! int. صوص sùss.

Silent, *a.* صوص sùss, ساکت sâkit;
سسیز sèssiz, صدامز sâdâsîz.

Silk, *s.* ایپک ipèk, حریر hârîr; (sowing)
جانیف جانیف jân-fèss (stuff) ابرشیم
jâm-fèss.

Silkworm, *s.* ایپک بوجکی ipèk-bùjeghî.

Silky, *a.* ایپک کیکی ipèk-ghîbi.

Sill, *s.* التاشیکی èshik, اشک
-èshigî.

Silly, *a.* بوداله bûdala; عقلسز
“âkîsîz, چوجقلق chòjçlûk;
معناسز mà“nâssîz.

Silver, *s.* کومش or کموش ghyùmush,
سیم sîm, نقره fîdda, نقره nûkra; (of
looking-glasses) سر sîrr; —, *v.a.*
کومش ایله یالذلمق ghyùmush -
-îla - yâldîzlamak; (looking-glasses)
سرلمق sîrr-chèkmek, سرچکمک
sîrr-lamak; —smith, قویومجی kûyumjî.

Similar, *a.* بکرر bèngzâr, مشابه mùshâbih,
شبهه shèbîh, مماثل mùmâssîl.

Similarity, *s.* مشابهت mùshâbèhèt.

Simile, *s.* تَجْنِيسَ tèjniss, مثال missāl,
تشبيه tēshbih, تمثيل tēmsil.

Similitude, *s.* مشابهت mùshābēhèt;
صورت sūrèt, هيئت hēy'èt.

Simple, *a.* ساده sādē; عادی "ādī,
بیانگی bāyaghi; (in mind) ساده دل
sādē-dil; —, *s.* قوجه قاری علاجی
kòja-kàri-"ilāji.

Simplicity, *s.* قولایلیق ساده لک sādēlik;
قولایلیق kòlaylik.

Sin, *s.* معصیت گناه ghyùnāh,
مأثم "siyyèt, اثم issm (*pl.* آثم āssām),
کناه sū'i-"āmel; —, *v.n.* گناه
ghyùnāh-et, گناه ایشلمک ghyùnāh-
ishlémek.

Since, *pr.* چونکه دان-bèri; —, *c.*
چونکه chùnki, مادامکه mādāmki.

Sincere, *a.* حقیقی sadmīmī,
خالص hakīki, حقیقتلو hakīkatli,
بیریا khāliss, bī-riyā.

Sine, *s.* نسبت jèyb; log. —, نسبت
nissbèti-jèybìyyé.

Sinew, *s.* سگير singir, عصبه "assaba.

Sinful, *a.* (person) گناهکار ghyùnāhkyār,
آثم āssim; (thing) گناه ghyùnāh.

Sing, *v.n.* ترکی چاغرمق türku-chā-
ghirmak; (birds) اوتتمک ötmeç; —,
v.a. مقامله سویلمک makāmla-sùwèy-

Singer, *s.* خواننده khānèndé. [lémek.

Single, *a.* (alone) يالکز yālingiz; تک
tèk, تالک tāk; (not double) يالینقات
yālinkat or يالکقات yālingkat;
(unmarried) بیکار bīkyār (bèykyār),
ایرتمق mùjèrred; — out, *v.a.* ایرتمق
ayrmak, سچمک sèçmek; — life,

بیکارلیق (bèykyārlik), تجرید tèjrīd,
تجرود tèjèrrud.

Singly, *ad.* يالکز yālingiz, منفرداً mùn-
fèridan, تک تک tèk-tèk, بربر birer-
-bìrer, يکان يکان yèghyān-yèghyān.

Singular, *a.* مفرد mùfrèd; يالکز yālingiz;
عجیب gharīb, تحاف tühāf, عجیب
("ājā'ib). [تحافلق tühāflik.

Singularity, *s.* مفرد لک mùfrèdlik,

Sinister, *a.* اوغورسز òghursiz.

Sink, *s.* قرنه kurna; —, *v.n.* باتمق
bātmak, قینامق kāynamak; —, *v.a.*
قازمق bātmak; (a well) قازمق
kāzmak; (a die) قازمق kāzmak,
عاصی "āssi, [عاصی hākk-et.

Sinner, *s.* گناهکار ghyùnāhkyār, آثم

Sir, *s.* افندم èfèndim; بك bègh.

Sire, *s.* بابا bāba.

Siren, *s.* جاذبه لو قاری jāzibéli-kāri.

Surname, *s.* فاملیا آدی fāmīlia-ādi.

Sister, *s.* قیز قزنداش kız - kārindash
(kārindash), باجی hēmshiré,
باجی bāji; eldest —, ابله ābla; wife's —,
کورمهجه bāldiz; husband's —, کورمهجه
ghyùrumjé.

Sit, *v.n.* او طورمق ötürmak, قعودا kù"ūd-
-et; (in council) مجلس عقدā mejliss-
-"ākd-et; (fowls) قولوچقه یه او طورمق
kùlùchkaya-ötürmak; — up; طوغری
dòghru-ötürmak; — — late,
کچ او طورمق ghèch-ötürmak; — —
all night, بتون کبجه یاتمامق bitun-
-ghèyjé-yātmmak; — in judgment,
حاکم او hākim-öl.

Site, *s.* محل *mèvki*, موقع *yèr*, *mèvzi* موقع, محل *màhàll*.

Situate, Situated, *a.* واقع *vāki*, (place) *kyā'in*, موضوع *mèvzū*; (person) *hālda*; situated as I am, بنم *bènim-hālimda*, بنم بولنديغم *bènim-bùlunduġhum-hālda*.

Situation, *s.* موقع *mèvki*, (place) *mèvzi*, محل *màhàll*; (moral) حال *hāl*; ير *yèr*, (employ) *hèy'èt*; مأموريةت *khidmet (hizmet)*, مأموريةت *mè'mūrlyyèt*. [شش *shèsh*].

Six, *a.* الستة *sitt*, ست *sitt*, التي *altı*.

Sixteen, *a.* اون التي *òn-altı*.

Sixth, *a.* السادس *sādiss*, التاجي *altınjı*, ششم *shèshum*; —, *s.* التيدبر *altıda-bir*, سدس *süds*.

Sixty, *a.* الستون *sittün*, التمش *altmış*, شصت *shàsst*.

Size, *s.* قطعته *küt'ä*, بيوكلك *biyukluk*, بوي *böy*, (height) *hājım*; قامت *kāmet*, اندام *endām*, قد *kādd*, طوتقال *tütkal*, (glue) *bālā*.

Skein, *s.* دست *dèmet*.

Skeleton, *s.* تشريح *tèshrih*, قورو *kürü*; — key, ميمونجق *màymünjok*.

Sketch, *s.* طاصلاق رسم *tàsslak-rèssim*; (in words) قباجه تعريف *kābaja-tà'rif*; —, *v.a.* قباجه رسما *kābaja-rèssim - et*; قباجه تعريفنا *kābaja-tà'rif-et*. [سبخ *sikh*].

Skewer, *s.* كباب شيشي *kèbāb-shishi*.

Skiff, *s.* خفيف يلكنلو فلوقة *khāfif-yèl-kènlı-fılıka*.

Skilful, *a.* هنرلو *hünzrlı*, معرفتلو *mà'ri-*

fetli, ماهر *māhir*; (physician) *hāzik*, استاد *üstād (üssta)*.

Skill, *s.* معرفت *mā'rifèt*, هنر *hünzr*, مهارت *māhāret*; (medical) *hāzākāt*, استادلق *(üstälık)*.

Skim, *v.a.* يوزندن المق *yüzundan-almak*; قايمغنى *yāghini-almak*; (a book) *kāymaghini-almak*; كوزكزدرمك *ghyüz-ghèzdirmek*; —, *v.n.* (as a bird) *yèra (or süya)-hèmmen-dökünarak - üchmak*; (as a boat) *üchmak*.

Skin, *s.* جلد *jild*, درى *dèri*; (animal's) پوستكى *pöstki*; sheep —, پوست *pöst*; whole sheep or goat —, يدك *yèdek*; —, *v.a.* يوزمك *yüzmek*, سولخا *sèlkh-et*, صويتمك *söymak*.

Skip, *v.a.* اتلامك *atlamak*; —, *v.n.* صچرامك *sichramak*.

Skirmish, *s.* چرخه جيلرك چاتشمسى *chàrkhajilaring-chätishmassı*; —, *v.n.* چاتشمق *chätishmak*.

Skirmisher, *s.* چرخه جيلر *chàrkhajiler*.

Skirmishing, *s.* چرخه جيلق *chàrkhajilik*.

Skirt, *s.* دامن *dāmmen*, ذيل *zèyl*, اتك *ètek*; جوارنده او *jüwārında-òl*, قربنده او *kürbunda-òl*.

Skittish, *a.* اوركك *örkek*, اويناك *öynäk*.

Skulk, *v.n.* ايشدن قاچمق *ishdan-kāchmak*, حيلازلق *hāylazlık-et*; كزلمك *kèzlemek*.

Skull, *s.* قفا *kāfa*. [ghizlänmek.

Sky, *s.* كوك *kyük*, يوزى *yüzü*, كوك *kyük*.

-yùzu, سما sēmā (*pl.* سموات sēmā-wāt), آسمان āssmān; — light, دپه هواڻي هوائی (tèpē)-jàmi; — rocket, هوائی فشك hàwā'ī-fishènk (fishèk).

Slab, *s.* تخته, لوحه lèvha, پارچه pàrcha, tàkhta.

Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime, سونمش كيرچ sènmish-kirèch; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek; سوندرمك sèndurmek.

Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek.

Slag, *s.* معدن بوقى mà“dæn-bòku.

Slain, *a.* مقتول màktül.

Slake, *v.a.* اطفأ itfā-et.

Slander, *s.* بهتان bùhtān, افترا iftirā, كذف kàzf; —, *v.a.* افترا iftirā-et.

Slanderer, *s.* افتراجى iftirāji.

Slanderos, *a.* افترا نشرايدر اولان iftirā-nèshr-èder-òlan.

Slang, *s.* چاپقبن لسانى chàpkîn-lissāni.

Slanting, *a.* ياتق, يان yàn, اكرى èghri, مائل (àykiri) àrkuri, ارقورى yàtik, mà'il.

Slap, *s.* شمار, سيلى sīlī (silé), شمار shàmar; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tàmmām.

Slash, *v.a.* كسمك kèssmek.

Slate, *s.* سياه, يازى طاشى yàzi-tàshi; مرمر siyāh-mèrmèr.

Slatern, *a.* پك, صاپسال قارى pèk-sàpsàl-kàri.

Slaughter, *s.* قتل عام kàtli-“amm; —, *v.a.* كسمك kèssmek, اولدرمك àldurmek, ذبحا zibh-et;

هالك, قيرمق kàtl-et; قيرمق kirmak, هلاك hèlāk-et; —house, سلخخانه sèlkh-khānē (sāl-khānē).

Slave, *s.* (male) كوله kyùk, بنده bèndē, عبد “àbd; (female) جاريه jārlyyē, اوطهلق khālā'ik; (concubine) خلاتق òdalik; — (while on sale) اسير èssir (yèssir); — market, اسير بازارى èssir-pàzāri (yèssir); — dealer, اسيرجى èssirji (yèssirji); —, *v.n.* اسيركى (yèssir)-ghibi-chàlishmak.

Slavery, *s.* اسيرلك èssirlik (yès-), كولهلك kyùlélik, رقيت rikklyyèt.

Slay, *v.a.* اولدرمك àldurmek, قتل kàtl-et, هلاك hèlāk-et.

Slayer, *s.* قاتل kàtil.

Sledge, *s.* قزاق kizàk; — hammer, واريوس vāriyoss.

Sleek, *a.* سميز sèmiz, تاولو tàvli.

Sleep, *s.* خواب, نوم nèvm, اويقو òyku, خواب khāb; —, *v.n.* اويومق òyymak; —ing, asleep, اويويور òyuyor, اويقوده òykuda, نائم nā'im, خوابيده khābidé; —less, اويقوسز òykussuz.

Sleepy, *a.* اويقوسى كلمش òykussu-ghèlmish, خواب الود khāb-ālūd; چوروك (pear) chùruk.

Sleet, *s.* صولو سپكن sùlu-sèpken; —, *v.n.* صولو سپكن ياغمق sùlu-sèpken-yàghmak; سپمك sèpmek.

Sleeve, *s.* يك, قول kòl, يين yèn, or يينگ, استين àssitìn, كم kyùmm.

Sleigh, *s.* قزاق kizàk.

Slender, *a.* يوفقه, نارين nàrin, اينجه injā, يوفكا yùfka, رقيق ràkik.

Slice, *s.* دليم dilim; —, *v.a.* كسمك kèsmek, دليم دليم كسمك dilim-dilim-kèsmek.

Slide, *v.a.* قايمق kàymak; —, *v.a.* كچمه قبايق kàydirmak; —, *s.* كچمه قبايق ghèchma-kàpak; قايله جق ير kàyila-jak-yèr.

Slight, *s.* حقارت hākārèt; —, *a.* نارين nàrin, اينجه inja, خفيف khàfif, صايمامق bākmmak, باقمامق sàymamak, حقارتا hākārèt-et.

Slim, *a.* نارين nàrin, اينجه inja.

Slime, *s.* چامور chàmur, سموك sùmuk.

Sling, *s.* صپان sàpan; اصقى asski; —, *v.a.* صپان ايله اتمق sàpan-ila-àtmak; اصمق assmak.

Slip, *s.* قايش kàyish, قايمه kàyma, سورچش sùrchush, زله zèllé; (of paper) ياكلش shùkka; (mistake) خطا yàngilish (yànish), سهو sèhv, خطا khàtā; (for ships) اسكله isskèlé; — of the tongue, اغز ياكلشغى aghaz-yàngilishligi (yànishligi); —, *v.a.* قايمق kàymak, سورچمك sùrchmek; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; — in, *v.a.* كيريو ايرمك ghirivèrmek; اوغرايو ايرمك ghèlivèrmek, صوقيو ايرمك oghrayivèrmek; —, *v.a.* چيقيو ايرمك sòkvèrmek; — out, *v.a.* چيكيو ايرمك chikivèrmek; صاوشيو ايرمك sawushvèrmek; قاچمق kàchmak; — —, *v.a.* قاچرمق kàchirmak; — on, *v.a.* كيريو ايرمك ghivèrmek; — off, *v.a.* چيقار يو ايرمك chikàrivèrmek; —, *v.a.* چيقيو ايرمك chikivèrmek;

صاوشيو ايرمك sawushvèrmek; — knot, الملك ilmik. [ترك tèrlik.

Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pābuch);

Slippery, *a.* قيار kàyar, قياپاخ kàypàkh.

Slit, *s.* دليك yàrik, يارمه yàrma; دليك dèlik; يرتق yirtik; يرتماچ yirtmàj; —, *v.a.* يارمق yarmak; يرتمق yirtmak; اچمق àchmak; شقا shàkk-et; —, *v.a.* يارلمق yàrlmak; يرتلمق yirtilmak. [قوترة kòtra.

Sloop, *s.* قوروت kùrvèt; ابريق ibrik;

Slop, *s.* دوكلن سو dàkyulàn-sù; —, — over, — about, *v.a.* دوكلمك dàkmek; —, *s. pl.* خسته يه يدريلان khàsstaya - yèdirilan-chòrba - mòrba; حاضر مائلن اثواب hāzir-àtīlan-èsswāb (èssbab).

Slope, *s.* شيو shèv; باير bāyir; —, — off, *v.a.* المق almak, شيو پامق shèv-yàpmak. [mā'il.

Sloping, *s.* شيو shèv; باير bāyir, مائل māil.

Sloth, *s.* تنبللك tènbellik.

Slothful, *a.* تنبل tènbel.

Slothfulness, *s.* تنبللك tènbellik.

Slough, *s.* چامور chàmur; بتاق batak, جراحت bataklik; (of a sore) چورويوب جراحت jèrahàt; —, *v.a.* چورويوب او chùruyup-jèrahàt-òl.

Sloven, *s.* پس كرن ادم piss-ghèzen-àdam.

Slow, *a.* بطى yāwāsh, اغر aghir, باتي bāti; (watch) كيرو ghèri; — match, فليل fīlīl, ماهتاب māhitāb.

Slug, *s.* قبوقسز سموكلو بوجك kàbukusuz-sùmuklu - bìjek; قورشون كسنديسى kùrshun-kèssindissi.

Sluggard, *s.* دائما او يوراولان تنبل *dā'imā-*
-*ūyur-òlan-tènbel.* [*ūyurmak.*

Slumber, *s.* اويومتق *ūykū*; —, *v.n.* اويومتق *ūykū*;

Sly, *a.* حيله كار *shèytān*, شيطان *hīlè-*
kyār; on the —, كيزلو كيزلو *ghizli-*
ghizli, مخفياً *màkhfiyyan.*

Smack, *s.* شمار *shāmar*, سيلى *sīlī* (*sīlè*);
لذت *lèzzèt*; قوقو *kòkū*; قايق *kàyk*;
—, *v.a.* شماراتمق *shāmar-ātmak*;
(one's lips) سس ايله اغزيني يلامق *sèss-*
īla-aghzini-yalamak. [*sāghīr.*

Small, *a.* اوفاق *òfāk*, كچوك *kùchuk*,

Smallpox, *s.* چيچك علتى *chìchek-*
-*illeti*, جدري *jùdèrī.*

Smart, *a.* پارلاقجه كينمش *pàrlàkja-*
ghiyimmish; پارلاقجه *pàrlàkja*, جيجيلو
jijili; تتيك *tètik*, مستعد *mùsstà'id*;
اجى *ājī*, سىقى *sīqī*; —, *s.* اجى *ājī*,
وجع *vèjà*; —, *v.n.* اجيمق *ājimak.*

Smash, *s.* پارلانش *pàrlānīsh*, قيرلش *kīrīlīsh*;
(bankruptcy) طوباش *tòp-*
ātīsh; —, *v.a.* قيرمق *kīrmak*, پارچه
pārcha-pārcha-et.

Smattering, *s.* پك جزى اولان معلومات *pèk-jüz'i-òlan-ma'lūmāt.*

Smear, *v.a.* سورمك *sürmek*, بولاشدirmak
bùlāshdirmak.

Smell, *s.* قوقو *kòkū*, رائحه *rā'ihà*, بوى
būy; (sense of) قوت شامه *kùvvèti-*
shāmmé; —, *v.n.* قوقمق *kòkmak*;
—, *v.a.* قوقلامق *kòklamak*; استشمام
kòkussunū-ālmak; استشمام
istishmām-et; — a rat, حيله سزيمك
hīlè-sèzmek.

Smelt, *v.a.* معدن قال *mà'dèn-kāl-et.*

Smelter, *s.* قالجى *kālji.*

Smelting, *s.* قال *kāl.*

Smelting-furnace, *s.* قال اوجاغى *kāl-*
òjaghi.

Smelting-works, *s.* قالخانه *kālkhānè.*

Smile, *s.* خفيف كومه *khāfif-ghyūlmé*,
تبسم *tèbèssum*; —, *v.n.* خفيف
كولمك *khāfif-ghyūlmek*, تبسم
tèbèssum-et. [*dàrb-et.*

Smite, *v.a.* اورمق *würmak*, ضربا

Smith, *s.* تيمورجى *tīmūrji* (*dèymirji*),
حداد *hàddād*, آهنكر *āhenghēr.*

Smithy, *s.* تيمورجى دكانى *dèymirji-*
dùkkyāni. [*chārpīlmīsh.*

Smitten, *a.* افتاده *ùftādè*; چارپلمش

Smoke, *s.* تتون *tùtun*, دومان *dùmān*,
توتمك *dùkhān*; —, *v.n.* توتمك
tùtmek, دومان ويرمك *dùmān-vèr-*
mek, دومانى چيتمق *dùmāni-chìk-*
mak; (tobacco) تتون اچمك *tùtun-*
īchmek, چبوق اچمك *chībùk-īch-*
mek; —, *v.a.* توتسى ويرمك *tùtsu-*
vèrmek, توتسيلمك *tùtsulémek*,
دومانه اصمق *tèdkhān-et*; تدخين
dùmāna-āssmak.

Smoking, *a.* دومانى چيقان *dùmāni-*
chīkan; —, *s.* اچمكك *tùtun-īchmeklik.* [*dùmānli.*

Smoky, *a.* توتونلو *tùtunlu*; دومانلو

Smooth, *a.* دوز *düz*, هموار *hèmvār.*

Smother, *s.* قويو دومان *kòyū-dùmān*;
پك صيقلق غلبه لى *pèk-sīklīk-(kālābā-*
lik); —, *v.a.* بوغمق *bòghmak*;
اورتوب باصدرمق *àrtup-bāssdirmak.*

Smuggle, *v.a.* قاچرمق

ghyùmrukdan - kàchirmak ; كيزلو
 ghizli-ghètirmek.
 Smuggler, *s.* كمرکدن مال قاچران آدم
 ghyùmrukdan-māl-kàchiran-ādam.
 Smuggling, *s.* كمرکدن مال قاچرمقلىق
 ghyùmrukdan-māl-kàchirmaklik.
 Smut, *s.* قوروم دانهسى kùrum-tānēssi.
 Smutty, *a.* قوروملو kùrumlu. [-shèhiri.
 Smyrna (town of), *s.* اسميرشهرى èssmir-
 Snail, *s.* قيقولوسموكلوبوجك kàbuklu-
 -sùmuklu-bàjek, صليانقوس sàlyankòss.
 Snake, *s.* مار هاية yàllan, مار hāyyé,
 mār ; (of waterpipe) مارپيچ mārpiçh
 (mārpuch).
 Snap, *s.* قيرش kīrish ; چاقش chàkish ;
 (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —,
v.a. قيرلماق kīrilmak, قوپماق kòpmak ;
 —, *v.a.* قيرماق kīrmak, قوپارماق
 kòparmak ; (a pistol, &c.) چكك
 chàkmek, چاقماق chàkmak, صيقماق
 sàkmak ; (one's fingers) پيرماق
 pārmak - chàtirdatmak ;
 (one's fingers in one's face) صقالنه
 sàkalina-ghyùlmek, ذوقلنمك
 zèvklnmek ; — up, قاپماق kàpmak ;
 — at, اصيرماق issirmak, اصيرماغه
 issirmagha-chàbalamak.
 Snare, *s.* دام توزاق or توزاق tūzak,
 dām, حباله hībālē (*pl.* حباثل hābā'il) ;
 حيله hīlē, دسيسه dèssissé ; —, *v.a.*
 توزاغه توتماق tūzāgha-tùtmak.
 Snarl, *v.a.* خرامماق khīrlamak.
 Snatch, *v.a.* قاپماق kàpmak.
 Sneak, *s.* سينسى sinsi.
 Sneaking, *a.* سينسى كىبى sinsi-ghībi.

Sneer, *s.* استهزا isstihzā, هجو hijv ; —,
v.a. استهزا ا isstihzā-et, هجو ا hijv-et.
 Sneeze, *s.* اقسرش aksirish, اقسرق aksirik,
 عطسه "atsa ; —, *v.a.* اقسرماق aksir-
 mak, عطسانا "atsān-et.
 Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmé ;
 —, *v.a.* قوقلاماق kòklamak.
 Snip, *s.* قرقندى kīrkindi ; (tailor) ترزى
 or درزى tērzy ; —, *v.a.* قرقماق kīrk-
 mak, كسماق kèssmek.
 Snipe, *s.* يلوه قوشى yèlvé-kùshu, يلوه
 yèlvé. [-yāmaghi ; الحيق alchàk.
 Snob, *s.* قوندره جى يماغى kùnduraji-
 Snobbish, *a.* الحيق alchàk.
 Snot, *s.* سموك sùmuk. [binī.
 Snout, *s.* بورون bùrun, انف ènf, بينى
 Snow, *s.* قار kār, برف bèrf, ثلج sèlj ;
 —, *v.a.* قار ياغماق kār-yāghmak ; —
 ball, قار طوبى kār-tòpu.
 Snuff, *s.* سيفه ènfiyyé, سعوط sù"ūt ;
 (of a candle) مومك بورنى mùmuk-
 bùrun ; —, *v.a.* بورنى المق bùrunu-
 -almak ; — box, سيفه قوطيسى èn-
 fiyyé-kùtussu.
 Snuffers, *s. pl.* موم مقاصى mùm-màkassi.
 Snug, *a.* راحت rāhat.
 So, *ad.* (absolutely) بويله bìylé ; شويله
 shùylé ; بوجهله bù-wèjhlā ;
 (in comparison) قدر kàdar ; —, *c.* بناء عليه
 binā'an - "àlèyh, بنا برين binābèrin,
 بو سببدن bù-sèbebdan ; so much,
 بو قدر bù-kàdar, شوقدر shù-kàdar,
 شويله òl(ò)-kàdar ; — that, شويله
 shùylé-ki.
 Soak, *v.a.* صويه قويوب براقماق sùya-

-kòyup-bràkmak, کرکی کی اصلاتمق
ghèrèghi - ghibi - ìsslàtmak ; —, *v.n.*
صودہ دوروب کرکی کی اصلاتمق
-dùrup-ghèrèghi-ghibi-ìsslànmak ; —
into, اچنہ کچمک ichina-ghèchmek ;
— through, کچمک ghèchmek.
Soap, *s.* صابون sàbun ; —, *v.a.* صابونلمق
sàbunlamak ; — wort, چوکن chùghèn.
Soap-boiler, *s.* صابون یاپان صابونجی
sàbun-yàpan-sàbunji. [-kyùpughu.
Soap-suds, *s.* صابون کوپوکی sàbun-
Soar, *v.n.* اوچوب یوکسکده دورومتق
-yùksekdà-dùrmak.
Sob, *s.* اغلامقده نفسک شدتله ایچرو
aghilamakda-nèfessing-shid-
dètlà - ichèri - chèkilméssi ; —, *v.n.*
اغلامقده نفسی ایچروچکمک
aghilamakda-nèfessi-ichèri-chèkmek.
Sober, *a.* (person) عقلو àyik ;
“akli, قناعجی ; “akil
“atji ; (thing) قناعتکارانه kânâ
“atkyârâné ; (colour) دونق dùnuk ; —, *v.a.*
عقلنی باشنه کتورتکمک, ایلمتق
“aklini-bàshina-ghètirtmek.
Soberness, Sobriety, *s.* ایقلق àyiklik.
Sociable, *a.* الوف èniss, انیس
tatlî ; —ness, *s.* انسیت ùnsiyyèt.
Socialism, *s.* کافه اموالک مشترکاً تصرف
kyäffé - èmwālin -
- mùshterèkan - tàssàruf - òlunmassi -
- ùsūlu.
Socialist, *s.* اشتراکی اموالک اصولی
ishtirāki - èmwālin - ùsūlu-
-tārafđari.
Society, *s.* الفت ùlfet ; اختلاط iktilāt ;

جمعیت àhbāb-tākimi ;
jèm“iyyèt ; مجلس mèjliss ; (at large)
مجالس ومخافل mèjāliss-vé-māhāfil.
Sock, *s.* جوراب kışsa-chòrab.
Socket, *s.* کچمه دلیکی ghèchma-
-dèlighi, دلیک dèlik, یر yèr.
Sod, *s.* چیم chim.
Soda, *s.* صودا sòda.
Soda-water, *s.* صودا واطر sòda-vàter.
Sodom (town of), *s.* شهر لوط shèhiri-lūt.
Sodomite, *s.* غلامپاره لوطی lūtî ;
Sodomy, *s.* لواطه lîwāté. [kùlambara.
Soever, *pro.* هر hër ; whosoever, هرکیم
hër-kim ; whatsoever, هر نه hër-nè.
Sofa, *s.* مندر mindir ; (European) قنابه
kànapé ; raised platform for a —,
صدر sàdr (sèdir).
Soft, *a.* نرم nerm ; یموشاق yimùshak ;
(water) تاتلو tàtlî.
Soften, *v.n.* یموشاتمق yimushamak ; —,
v.a. یموشاتمق yimushatmak.
Soil, *s.* (earth) طوپراق or طوپراق tòprak,
تراب tûrāb ; (dirt) لکه lèké ; night
—, ممشامزخرفاتی mèmshā-mùzà-
khréfātî, —, *v.a.* کیرلتمک kirlètmek ;
—, *v.n.* کیرلنمک kirlènnek ; —ed,
a. کیرلو kirlî, لکه لو lèkèli.
Sojourn, *s.* اقامت ikāmet ; —, *v.n.*
مسافرتة قالمق mùssāfirétên - kalmak,
اوطورمتق kalmak, اقامت
ikāmet-et, ساکن او sâkin-òl,
مقیم او mùkim-òl.
Solace, *s.* تسلی tèssèlli ; صفا sàfā ;
—, *v.a.* تسلی ویرمک tèssèlli-vèrmek,
صفا ویرمک sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسی *shèmsī*; — system, منظومه شمسیه *mānzūmēi-shèmsīyyē*.
 Solder, *s.* لهیم *lèhīm*; —, *v.a.* لهیملک *lèhīmlék*; —, *v.n.* لهیملنمک *lèhīmlānmek*. [نفر *nèfər*.]
 Soldier, *s.* عسکر *ʿaskər*; (private) کوسله *kūssélé*; (fish) دل بالغی *dīl-bālighī* (?), پیسی بالغی *pīssi-bālighī* (?); —, *a.* یالکز *yālingiz*, واحد باشلو باشنه *bāshlū-bāshnē*, کوسله سنی *kūssélēssī*; —, *v.a.* واحد *āhād*; —, *v.a.* کوسله سنی *kūssélēssīni-wūrmak*.
 Solemn, *a.* اغر *aghīr*; مکلف *mūkəlləf*, مطمئن *mūtāntān*; رسمی *rəssmī*.
 Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا *rəssmən-ijrā-et*; رسمیاتنی اجرا *rəssmīyyātīni-ijrā-et*. [ماک, نیازا *nīyāz-et*.]
 Solicit, *v.a.* رجاء *rijā-et*, یلوارمتق *yālvār*.
 Solicitor, *s.* دعوا وکیل *dāʿwa-vəkīlī*.
 Solicitous, *a.* آرزومند *ārzumənd*.
 Solicitude, *s.* اشتیاق *mērāk*; اشتیاق *ishtrīyāk*; خیر خواهانه آرزو *khāyir-khāhānē-ārzū*.
 Solid, *a.* یکپاره *yèkpārē*; مجسم *mūjəssəm*; اغر *aghīr*, کالین *kālīn*, قونت *kūnt*, متین *mətīn*, محکم *mūhkəm*; —, قوی *kāwī*, مستحکم *mūstāhkəm*; —, جسم *jīssm*.
 Soliloquize, *v.n.* کندینه سویلنمک *kəndī-kəndīnē-səwēylānmek*.
 Soliloquy, *s.* کندینه سویلنلان کلام *kəndī-kəndīnē-suweylenilan-kəlām*.
 Solitary, *a.* تنها *tənhā*, یالکز *yālingiz*, یاپه یالکز *yāpə-yālingiz*; آسز *āssīz*.

Solitude, *s.* تنهالیق *tənhālik*, یالکزلیق *yālingīzlik*; آسزیر *bəyābān*, آسزیر *āssīz-yēr*.
 Solomon, *s.* سلیمان *sūləymān*.
 Solstice, *s.* انقلاب *īnkīlāb*; summer —, انقلاب سرطان *īnkīlābi-səratān*; winter —, انقلاب جدی *īnkīlābi-jədī*.
 Solution, *s.* حل *hāll*.
 Solve, *v.a.* حلا *hāll-et*.
 Solvency, *s.* بالجمله بورجلرینی ادایه *bīʿl-jūmlé-bōrjlerīni-ēdāya-iktīdār*.
 Solvent, *a.* بالجمله بورجلرینی ادایه مقتدر *bīʿl-jūmlé-bōrjlerīni-ēdāya-mūktēdir*.
 Sombre, *a.* قرائق *kāranlık*; قویو *kōyū*.
 Some, *a.* (one) بر *bīr*; (few) بعض *bāʿzī*; بر مقدار *bīr-āz*, (quantity) بر قاج *bīr-kāch*; (number) —body, — one, — person, بری *bīrī*, بر برادی *bīr-ādām*, بریسی *bīrīssi*, بر درلو *bīr-kīmēsənē*; — how, برشی *bīr-shēy*; (thing) — time, سابقا *mūkādēmā*, بعضاً *bāʿzān*, بعضاً *bāʿzī-kērre*; — what, بعض مرتبه *bāʿzī-mērtēbē*; — where, بر یرده *bīr-yērdā*; بر یرده *bīr-yērdā*.
 Son, *s.* اوغل *ōghul*; مخدوم *mākhdūm*; — of, اوغلی *ōghlu*, ابن *ibni*, زاده *zādē*; — in-law, داماد *dāmād*; step —, اوغلی *ūwēghī-ōghul*.
 Song, *s.* تارکی *tārku*, مانی *māni*, مانی *māni*.
 Soon, *ad.* چابک *chābīk*, تیز *tīz* (*tēz*); I would as soon stay as go,

ghitmek-
-ila-kālmak-bānga-bīr-dir; I would
sooner stay than go, کتمکدن ایسه قالمق,
ghitmekdan - issa - kālmak -
Soot, *s.* ایس iss. [bānga-yègh-dir.
Sooth, *s.* حقیقت hākīkāt; in —, in
good —, فی الحقیقه hākīkāt, حقیقت,
fi'l-hākīka.
Soothe, *v.a.* تسکین tessekin-et.
Sophism, *s.* سفسطه sāfsata.
Sophist, *s.* سفسطه جی sāfsataji.
Sophistry, *s.* سفسطه sāfsata.
Sorcerer, *m.* Sorceress, *f. s.* جادی jādī,
سیهر باز sihrbāz, بوکوجی bughuju or
بویوجی bùyuju. [būyu.
Sorcery, *s.* سیهر sihr, بوکو bughu or
بویو bōyo.
Sordid, *a.* چنگانه (chinghāni), دنی
denī.
Sore, *a.* دارغین; “جیع vejī, اجر ajir,
dārghin, جانی صیقلمش jāni-sīkil-
mish; —, *s.* یاره yāra, زخم zākhm,
جرج jārj; — throat, بوغاز bōghāz,
خناق khūnnāk.
Sorrel, *s.* قوزی قولغی kūzū-kūlāghī.
Sorrow, *s.* درد kēder, الم ālem,
تأسف tāsuf, کسآوت kassāvēt,
تأسف tāsuf, غم ghām, اندوه āndūh.
Sorrowful, *a.* غمناک mūkēddēr,
ghāmmnāk.
Sorry, *a.* متأسف makēddēr,
مأسف māsuf, فنا fāna, مسکین miss-
kīn.
Sort, *s.* درلو dārlu (tārlu), صوی sōy,
جنس jīnss, نوع nēv; —, *v.a.*
جنس جنس ایرمق āyrmak, ایرمق

jīnss-jīnss-āyrmak; —, *v.n.* ایرمق
āyrmak, یراشمق yārashmak.
Sortie, *s.* محاصره اولنان عسکرک طیشاری یه
mūhāssara - òlunan - “Ass-
kerin-dīshāriyyē-bīr-hūjūmi.
Sot, *s.* ایچوب bèkrī; —, *v.n.* ایچوب
ichub-ichub-
-sērkhòsh-òlmak.
Soul, *s.* جان jān, روح rūh, جنان jēnān.
Sound, *s.* سس sēss, صدا sādā, اواز
āwāz; خلیج kyūrfez, کورفز (gulf)
khālīj; —, *a.* صاغ sāgh, صاع
sāghlām; دنج dīnj; قوی kāvī; ایو īyi;
اغر (sleep) mūhkēm; محکم
mūhkēm; چالمق chālmak, درین dērīn;
—, *v.a.* چالمق chālmak,
اوتدرمک dārb-et, ضربا dārb-et,
اوتدرمک dārb-et; اسقندیل ا
isskāndīl-et; (depth, &c.)
اسقندیل ا isskāndīl-et; (persons)
اغزینی یوقلمق āghzīni - yòklamak;
—, *v.n.* اوتتمک ātmek,
سس ویرمک sēss-vērmek.
Soundings, *s. pl.* اسقاندیل ایله تحقیق
isskāndīl-ila-tāhkīk-
-òlunan - sū - dērīnligī; to take —,
اسقاندیل اتمق isskāndīl-ātmak.
Soup, *s.* چوربا chōrba.
Sour, *a.* ترش tūrsh; اکشی èkshi;
—ish, *a.* مایخوش māykhòsh.
Source, *s.* پیکار باشی pūnār-
bāshī, پیکار پیکار pūnār-
bāshī, منبع mēnbā.
South, *s.* قبله kibla; —, جنوب jēnūb;
— east, کیشلمه kēshīhlémé.
Southern, *a.* جنوبی jēnūbī. [ghībi.
Southernwood, *s.* کافوریه kyāfūrīyyē.

Southward, *a.* and *ad.* قبله يه طوغرى
kiblaya-dòghru.
South-west, *s.* لدوس lódoss.
South-wester, *s.* لدوس lódoss; لدوس
لódoss-rūzghyāri. [ghibi.
South-westerly, *a.* لدوس كى lódoss-
South-western, *a.* لدوس طرفنده واقع
lódoss-tàrafinda-vwāki.
Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حڪمدار
hūkmdār; (coin) ليره lira; —, *a.*
مستقل mùsstākīl.
Sovereignty, *s.* حڪومت hūkyūmèt;
ملكيت milkiyyèt; استقلال isstiklāl,
استبداد isstibdād; دولت devlet.
Sow, *s.* ديشى طوكز dīshi - dōnguz
(dòmuz); —, *v.a.* اكمك èkmek,
زرع zèr"-et.
Space, *s.* ير yēr; محل mahāll, مكان
mèkyān; ميدان mèydān; open —,
اجق ميدان àchik-yēr, اجق ميدان
-mèydān; اراتق àralik; absolute —,
خلا khālā - u - mèlā; absolute
vacant —, خلا khālā; — of time,
مدت mùddèt, اراتق àralik.
Spacious, *a.* كنش ghenish, واسع
wāssi; اجق وسعتلو vūss"àtli, اجق àchik.
Spade, *s.* بل bèl, كورك kyùrèk.
Spain, *s.* اسپانيا isspānia.
Span, *s.* قارش kārish; (of thumb
and fore-finger) سره sèrè; (of an
arch) كمر kèmer, اجقلى àchiklik,
وتر wèter; (of life) مدت mùddèt;
—, *v.a.* قارشلامق kārishlamak;
اوستنده كمر كى دورمق
-kèmer - ghibi - dūrmak; احاطه ا

ihāta-et, المق almak; — new, spick
and — new, يپ يىكى yèp-yèngi,
جدید و مجدد jèdīd-u-mùjèdded.
Spangle, *s.* پول pūl.
Spaniard, *s.* اسپانيا لى isspāniāli.
Spanish, *a.* اسپانيا لى isspāniāli; —, *s.*
اسپانيا لى isspānioljé.
Spanish fly, *s.* قندوز بوجكى kùnduz-
-bìjèghi; — liquorice, میان بالى
miyān-bāli.
Spanker, *s.* (sail) رانده rānda.
Spar, *s.* (timber) سرن sèren; جبوق
chibùk; (mineral) معدن طاشى
mà"dzū-tāshi; —, *v.a.* مشته تعليمنى ا
mùshta-tà"līmini-et.
Spare, *a.* (extra) يدك yèdek, يدكلك
yèdeklik; (superabundant) فضله
fāzla; بوش بوشه bōsh, بوشه
(lean) زبون zābun, ضعيف zā"if,
(diet) يوان yāwan, ياغسز yāghsiz;
—, *v.a.* عفا "āfv-et, بخشا bāksh-
-et, باغشلامق bāghishlamak;
اداره لو قولانمق idārēli - kùllānmak;
ويرمك èssirghémek; ويرمك
vèrmek, ويره بلمك vèrè-bilmek.
Spark, *s.* قعلجيم kighiljim, شراره
shèrārè; (beau) هوپه hòppa.
Sparkle, *v.a.* پارلامق pàrlamak, پرلدامق
pèrildamak.
Sparrow, *s.* سرچه sèrché, سرچه قوشى
sèrchè - kùshu, عصفور "āssūr,
اتمجه kyànjlshk; — hawk, اتمجه
Sparse, *a.* سيرك sèyrèk. [ātmaja.
Sparseness, *s.* سيركلك sèyrèkl"
Spasm.

Spatula, *s.* مبلق mablak.
 Spavin, *s.* شيش shish.
 Spawn, *s.* بالق يمورطهسى balik-yimurtassi; —, *v.n.* and *a.* يمورطلق يمورطلمق yimurtlamak.
 Speak, *v.n.* لقرديا lakirdi-et, تكلما tèkèllum-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, ديمك demek.
 Speaker, *s.* سويليان ادم sùwèyléyan-adam; نطق ايدر اولان ادم nùtk-èdër-òlan-adam; رئيس rè'iss.
 Speaking-trumpet, *s.* اغز بوريسى aghz-bòrussu.
 Spear, *s.* مزرلق mizrak, غرغى ghàrghi, مزرلقه اورمق mizrakla-wùrmak.
 Special, *a.* خاص khāss, مخصوص màkh-sūss, مختص mùkhtāss; خصوصى khūssūssi.
 Speciality, *s.* خصوصيت khūssūsslyyèt; فن "ilmi-màkhsūss, علم مخصوص صنعت fenni-màkhsūss, صنعة sàn "àti-màkhsūssa.
 Specially, *ad.* على خصوصاً khūssūssā, على الخصوص "alé-'l-khūssūss.
 Specie, *s.* نقد nakd.
 Species, *s.* نوع nèv".
 Specify, *v.a.* تخصيصاً tàkhsīss-et, تعييناً tà "yīm-et.
 Specimen, *s.* نمونه nūmūné. [zèrré.
 Speck, *s.* لكة leké; نقطة nòkta; ذرة
 Spectacle, *s.* سيرة شايان نسنه sèyr; سير sèyr; —, *s. pl.* sèyra - shāyān - nèssné; —, *s. pl.* كية [shāhid. شاهد]
 ناظر nāzir;

Spectre, *s.* خياله khayālé.
 Speech, *s.* قوت ناطقه nùtk; قوت ناطقه kùvvèti-nàtika; تكلم tèkèllum.
 Speed, *s.* كيدش ghidish, سرعت sùr "at; —, *v.a.* صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek; —, *v.n.* كتمك ghitmek, چابك كتمك chàbik-ghitmek; full — (of a horse) طولو ديزكين dölü-dizghin.
 Speedily, *ad.* چابك chàbik.
 Speedy, *a.* چابك chàbik.
 Spell, *s.* بوکو bùghu or بويو bùyu, افسانه èfsāné, افسون èfsūn; —, *v.a.* املاسنى سويلمك imlāssini - sùwèylémek, املاسنى يازمق imlāssini-yāzmāk; هجالمك hējélémek.
 Spend, *v.a.* صرفا khàrz-et, صرفا sàrf-et, بذل بذيلا bèzl-et, مصرفا māsraf-et, كچورمك ghèchirmek, (time) حزينى المق imrār-et; — itself, hizini-almak, قوتى قالمق kùvvèti-kālmamak; —, *v.n.* بلى كلكم bèli-ghèlmek, نفسى كلكم nèfssi-ghèlmek, منى انزالا mēny-inzāl-et.
 Spendthrift, *s.* ميراث mūssrif, مصرف [nùtfé. ميراث mīrāss-yèdi.
 Sperm, *s.* نطفه nèfss, نفس mēny, منى
 Spermaceti, *s.* بالق نفسى balik-nèfssi.
 Sphere, *s.* دائرة kyùré; فلك fèlek; كره
 Spherical, *a.* كروي kyùrévī. [dā'iré.
 Spherics, *s. pl.* كروييات kaùréviyyāt.
 Spice, *s.* بهار bāhār; (touch) مایه māyē, قوقو kòku.
 Spider, *s.* عنكبوت irumjèk, اورمچك "ànkébüt; —'s web, اورمچك اغنى

àrumjèk-aghî, تار عنكبوت tārī-
 -"ànkébüt.
 Spike, *s.* انكسر ènkser; —, *v.a.*
 انكسر چاقمق ènkser-chàkmak.
 Spill, *v.a.* دوكمك dàkmek; —, *v.n.*
 دوكمك dàkyulmek.
 Spin, *v.a.* اغزالا èghirmek, اغزال
 ighzāl-et; —, *v.n.* دونمك dōnmek,
 فرلدانمق firildanmak; (silkworms)
 ايپك حاصللا ipèk-hāssil-et.
 Spinach, *s.* اسفناج isspanāk, اسفناج
 isafināj.
 Spindle, *s.* ايك igî; ميل mīl.
 Spine, *s.* ارقه كميكي arka-kēmigî,
 اوكرغه òngurgha (òmurgħa).
 Spinning-wheel, *s.* چقرق chīkrīk.
 Spiral, *a.* هلزونى hēlézōnī; — line, *s.*
 هلزون hēlézon.
 Spire, *s.* مناره minārē, مناره كوله
 kōllē (kōllē), مناره كلاهى
 minārē-kyūlāhî.
 Spirit, *s.* روح rūh; spirits, ارواح èrwāh;
 راقى rākî, "arak, عرق rūh, روح
 Spiritual, *a.* روحانى rūhānī; معنوى
 mà"névî. [dan.
 Spirituous, *a.* "arak-nēv" in-
 Spirt, *s.* فشقش fīshkirish, اتش ātish;
 فشقمرق fīshkirmak, اتمق ātmak. —, *v.n.*
 Spit, *s.* كباب شيشى kēbāb-shīshî,
 سبخ sīkh; (of land) دل dīl; —, *v.n.*
 توكرمك tūkyurmek.
 Spite, *s.* نفسانيت nèfsāniyyèt; —, *v.a.*
 نفسانيت nèfsāniyyèt-et; in — of,
 هېچ باقميدرق hīch-bākmayarak; in
 — of him, انما anma-rāghman.

Spittle, *s.* توكرمك tūkrūk.
 Splash, *s.* زيفوس zifoss; —, *v.a.*
 اوستنه چامور سچراتمق ùstuneh-
 -chāmūr-sīchrātmak; —, *v.n.* چامور
 chāmūr-sīchrātmak.
 Spleen, *s.* (organ) دلى dālak; (passion)
 قره سودا kārā-sēvdā; غضب ghāzab;
 جان, اوصانج, مرآق ùssānj, mērāk,
 صيقنديسى jān-sīkindīssi.
 Splendid, *a.* پك اعلا, رعنا rā"nā, پك-
 -ā"lā.
 Splendour, *s.* سلطنت, رونق rēvnāk,
 سالتانئت, طنطنه tāntana, دبده dēb-
 -dēbē. [v.a. اكلمك èklémek.
 Splice, *s.* الك يري èk-yēri, الك èk;
 Splint, *s.* قير قجى اغاجى kīrkjī-aghājī.
 Splinter, *s.* خرده khūrda; اغاج
 خمبره, قيرنديسى ghāj-kīrindīssi,
 قيرنديسى (kūmbarā)-kīrindīssi; —,
 قيرنديسى حاصل او kīrindīssi-
 -hāssil-òl; —, *v.a.* خردا khūrda-et,
 خردوخاشا khūrda-ū-khāsh-et.
 Split, *s.* يارمق yārmak; —, *v.a.*
 چاك chāk-et; —, *v.n.* چاك
 چاتلامق yārmak, چاتلامق chāt-lamak.
 Spoil, *s.* غنيمت ghānīm, يغما yāghma,
 سلب sēleb, (pl. غنائم ghānā'im),
 بوزلمق bōzlmak; —, *v.n.* بوزلمق
 bōzlmak; —, *v.a.* بوزمق bōz-
 mak, غارتا, يغما yāghma-et, غارتا-
 -et, سلبا sēlb-et, نهبا nēhb-et.
 Spoke, *s.* توكرك پرمقى tōkerlèk-
 -pārmagî, پرمق pārmak; I'll put a
 — in his wheel, بن ابراوون يپارم
 bèn-ānga-bir-òyun-yāpārim, بن ابر

طولاب جویرم *bèn-ànga-bir-dòlap-chèviririm.*

Spoilate, *v.a.* نهب و غارت ا *nèhb-u-ghāret-et,* صویمتی *sòymak.*

Spoilation, *s.* صویغون *sòyghun.*

Sponge, *s.* سونگر *sùngher.*

Sponsor, *s.* کفیل *kèfîl.*

Spontaneous, *a.* کندی کندینه ظهور ایدن *kèndi-kèndina-zùhür-èden.*

Spoon, *s.* قاشق *kàshîk.*

Spoonful, *s.* قاشق *kàshîk,* قاشق *kàshîk,* طولومی *kàshîk-dòlussu.*

Sport, *s.* ایلنجه *èylènja;* اویون *òyun,* شکار *shikyār,* صید *sàyd,* اوینامق *òynamq;* —, *v.a.* اویناشمق *òynashmek;* *dynamak,* آوه کتمک *áva-ghitmek.*

Sportsman, *s.* آوجی *àvji.*

Sportsmanship, *s.* اوجیلک *àvjîlik.*

Spot, *s.* بَنک *lèkè;* نَکطه *nòkta,* مَوقِع *màhàll,* مَوقِع *mèvkî;* —, *v.a.* لَکَه *lèkè-et;* —, *v.a.* لَکَه لَکَمک *lèkèlèmek;* on the —, اول مَحَلده *màhàllinda;* اول مَحَلده *òl-màhàllinda;* دوردیغی یرده *dürdüğü-yèrda;* او سَاعَت *ànîda,* اَنیده *ànîda,* هَمَاندم *hèmandèm.*

Spotless, *a.* لَکَمسز *lèkésiz;* پَاک *pāk.*

Spotlessness, *s.* لَکَمسزلیک *lèkésizlik;* پَاکی *pāki.*

Spotted, *a.* لَکَه لَکَلو *lèkèli,* بَنکَلو *bènekli.*

Spotty, *a.* بَنکَلو *bènekli.*

Spouse, *s.* زوجه *kòja;* زوجه *zèvj,* قَاری *kàri,* زوجه *zèvjé,*

Spout, *s.* امزک *ènzik,* غَاغَا *ghàgha,*

اولوق (pipe) *bürun,* اغز *aghz;* *òluk;* —, *v.n.* فِشکِرِمَق *fîshkirmak;* —, *v.a.* فِشکِرِتِمَق *fîshkirtmak.*

Sprain, *s.* بۆرکُلش *bürkülüş;* —, *v.a.* بۆرکُتِمَق *bürkutmak;* to be sprained, بۆرکُلمَق *bürkülmak.*

Sprat, *s.* حَمسی بَالغی *hàmsi-bàlîghî,* حَمسی *hàmsi,* or حَمسی *khàmsi.*

Spray, *s.* اینجه دال *dal,* دال *dal,* ذکرت یغمورکی *inja-dal;* (froth) فرلایان کیوکی *dèngizing - yàghmur - ghîbi-fîrlayan-kyàpughu.*

Spread, *v.a.* یایمق *yàymak;* سَرِمک *sèrmek;* نَشْرَا *bàst-et;* —, *v.a.* یایلمق *yàylmak;* سَرَايَتَا *sirâyèt-et.*

Sprig, *s.* اینجه دال *inja-dâl.*

Sprightly, *a.* شَنشُوخ *shèshūkh,* فَرَاخ *fèrah,* مَفْرَح *mùferrîh.*

Spring, *s.* (season) بهار *bàhâr,* اول بهار *èvvèl-bàhâr,* الڪ بهار *ilk-bàhâr;* پیکار باشی *(pùngâr),* پیکار باشی *(pùngâr)-bàshi,* صوباشی *sù-bàshi,* آیازمه *àyázma,* سرچشمه *sèr-chèshmé,* (lock) "منبع *mènba,"* ينبوع *yènbū;* زنبک (watch) *zènbérek;* اتلش *sichrayish,* صچرایش *(jump)* *âtîlish;* —, *v.n.* صچرامق *sichramak;* اتلمق *âtîlmak;* فرلامق *fàrlamak;* —, *v.a.* نَشْتَا *nèsh'èt-et,* نَبَا *nèb'-et;* تَرْتَبَا *tèrètub-et;* —, *v.a.* (a mine) اتمق *atmak;* (a mast) سَقَا *sàkat-et;* — a leak, صَوَايَتَه *sù-ètmeğhâ-bàst-*

lamak ; — up (as plants), سورمك sùrmek, چيقتق chikmak.
 Sprinkle, *v.a.* and *s.* سېرپمك sèrpmek ;
 —, *s.* سېرپش sèrpish.
 Sprout, *s.* طمروقتق tòmruq, طمروقتق tòm-
 ruq, فلز filiz ; —, *v.s.* فلزسورمك filiz--sùrmek, فلزلىنمك filizlänmek ;
 چيقتق chikmak, سورمك sùrmek.
 Spun, *a.* اكرلمش èghirilmish.
 Spur, *s.* مھمز (mähmuz) ; (mountain)
 قول kòl ; —, *v.a.* مھمزلىق mäh-
 muzlamak ; تشويقتا teshvik-et,
 دورتشدرمك durtushdurmek ; on the
 — of the moment, بالبداهه bi-'l-
 bidāhē, وهله اولاده vèhlè'i-ülāda.
 Spurious, *a.* ساخته sākhta, يالن yàlan.
 Spuriousness, *s.* قالپلق kàlplik.
 Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دفع ا yùzuna-bàkmayup-hàkārètla-dèf'-et.
 Spy, *s.* جاسوس jässūs (shàshid) ; —,
v.s. جاسوسلقا jässūsuluk-et (shà-
 shidlik) ; — glass, دوربين dūrbīn
 (dūrbun).
 Squabble, *s.* بوقدن نزاع bōkdan-nizā' ;
 —, *v.s.* بوقدن نزاعا bōkdan-nizā'-et.
 Squad, *s.* طاقم tàkim.
 Squadron, *s.* دونما dōnāma, (ships)
 اينجه دونما inja-dōnāma ; (horse)
 بلوك bəluk.
 Squall, *s.* بورة bōra ; (child's)
 كچوك چوجغك فريادا kùchuk-
 chòjughung-fèryādi ; —, *v.s.* فريادا
 fèryād-et, اغلامك àghlamak.
 Squander, *v.a.* تلفا isarāf-et, تلفا
 tèlef-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbā' ; (houses)
 كونيە مېدان mèydān ; (carpenter's)
 گھيئنا ghyènya ; —, *a.* طوغرى dōghru,
 كونيە ghyènya ; دىرت گوشه dèrt-kyàshē ;
 —, *v.s.* اويمق òymak, طوغرى كلنك
 dōghru-ghèlmek ; — accounts, *v.a.*
 حسابلىشماك hissāblāshmek ; we are
 —, الوب ويره جكمزقالمدى alip-vèrè-
 jégkimiz-kālmadi.

Squash, *v.a.* ازمك èzmek.

Squeeze, *s.* صيقتق sīkish ; —, *v.a.*
 صيقتق sīkmak. [(satire) هيجو hijv.

Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitāb ;

Squint, *s.* شاشيلق shāshīlik ; —, *v.s.*

شاشى shāshi-òl ; — eyed, شاشى

shāshi, احوال àhvèl.

Squire, *s.* اغا àgha.

Squirrel, *s.* تيون tēyyūn.

Squirt, *s.* حقنه hòkna ; —, *v.a.* فسقرتمق

fshkirtmak ; —, *v.s.* فسقرتمق fsh-

kirmak.

Stab, *s.* خنجر ياراسى khānjar-yārassi ;

—, *v.a.* خنجر ايله اورمق khānjar-ila-

-wūrmak.

Stability, *s.* ثبات mètānèt, ثبات

sèbāt, استحکام isstihkyām.

Stable, *s.* اصطلبل, طوله àkhir, اخور tàvla,

isstābl ; —, *a.* ثابت sābit, متين

mètīn, مستحکم mùsstāhkēm.

Stable-boy, Stable-man, *s.* سئیس يماغى

sè'iss-yāmaghi.

Stack, *s.* ييغين yighin, كومه kyùmē ; —,

v.a. ييغينا yighin-et.

Staff, *s.* (stick) دينك dèyneq, عصا

معيت "assā ; (body of assistants)

- مأمورلری mā'ıyyèt - mè'mūrléri ;
(army) ارکان حرب èrkyāni-hàrb.
- Stag, *s.* كيك ghèyik.
- Stage, *s.* (of a journey) منزل mènzil ;
(of transition) حال hāl, كرتة kèrté ;
(scaffold) اسكله isskèlé ; (of a theatre)
منصة mànāssé, اويونجیلرکیری òyun-
jularing-yèri ; (theatres in general)
اسکله تیاترولر tàyàtrolar ; — over, *v.a.* اسکله
قوروب دوشمه قاپلمق isskèlé-kürup-
düşémé-kāplamak.
- Stage-coach, *s.* منزل عربسی mènzil-
"àrabassi.
- Stagger, *v.n.* سندهلمك sèndélémek,
يقله جق او yikilajak - òl ; —, *v.a.*
ثباتنه خلل zèdélémek ; زدهلمك
sèbātina-khālāl-vèrmek.
- Stagnant, *a.* دورغون dūrghun, راکد
rākid ; ارکلمش irkilmish ; (market)
کساد kèssād.
- Stagnate, *v.n.* اقمامق akmamak, ارکلمك
irkmek, ارکلمك irkilmek, دورمق
dürmak, دورغون او dūrghun-òl, راکد او
rākid-òl ; (market) کساد او kèssād-òl.
- Stagnation, *s.* ارکمه irkmé.
- Staid, *a.* تمکینلو tèmkinli.
- Staidness, *s.* تمکین tèmkin.
- Stain, *s.* لکه lèké ; —, *v.a.* لکهلمك
lèkélémek ; لکه لکه-et ; —, *v.a.*
لکهلمك lèkèlmek.
- Stair, *s.* درجه bāssamak, باصدمق
dèréjé ; —s, *s. pl.* —case, *s.* نردبان
nèrdibān (mèrdivèn).
- Stake, *s.* (wood) قازق kàzık ; (wager)
باحت bāhss ; —, *v.a.* باحت bāhss-
- et ; at —, تهلكه ده tèhlikédé,
مخاطره ده mùkhātarada.
- Stale, *a.* بیات bāyat ; اسکی èsski ;
—, *v.n.* قشانمق kashanmak.
- Stalk, *s.* صاب sàp ; —, *v.n.* یورومك
yürumek, كزومك ghèzmek ; قورلمق kù-
[rulmak].
- Stall, *s.* خانه khāné, یر yèr. [rulmak].
- Stallion, *s.* ات at, ایغر àyghir.
- Stalwart, *a.* قوی البنیان و طویل القامه
kāvī-èl-būnyān-vé-tāvīl-èl-kāmet.
- Stamina, *s.* قوت kùvvet.
- Stammer, *v.n.* پلتك سویلمك pèltèk-
-sùwèylémek.
- Stamp, *s.* تمغا (dāmgha) ; —, *v.a.* تمغا
اورمق dāmgha-würmak ; (in a mill)
دیبکده دوکومك dibèkda-dūghmek ;
(under foot) چینمك chīnémek,
ایاق التنه المق àyak-altina-almak ; —,
v.n. (with the feet) دپنمك (tèpin-
mek), ایاق چالمق àyak-chālmak.
- Stanch, *a.* قوی kāvī, متین mètīn.
- Stand, *s.* (pedestal) ایاق àyak ; کرسی
kyürsī ; (stall) سرکی sèrghi ; (of
arms) "àded, قطعہ kīt"à ; (op-
position) مقاومت mùkāvémèt ; —,
v.n. ایاقده دورمق dürmak ; (on foot)
ایاقده دورمق àyakda - dürmak ; (bear)
چکمك chàk-mek, طیانمق dāyanmak ;
تحملا tahāmmul - et ; (be
situated) واقع او wāki" -
-òl ; (a course, a ship) کتمك
ghitmek, یول طوتمق yòl-tùtmak ; (be
permanent) پایدار او pāydār-òl ; —
for, دلالتا dèlālet-et ;
مقامنده قائم او māk^r-

minda-kā'im-öl; معناسنده او mā'nāssinda-öl; (an office) طالب او tālib-öl; — in, (cost) اولمق òlmak; (a ship) قریه یقلاشمق kārāya-yàklashmak; — off, چکلمک chèkilmek; (a ship) اچلمق àchilmek; — one's ground, — out, ثابتقدم او sābit-kādem-öl, طیانمق dāyanmak; — sentry, نوبت بکلمک nùbèt-bèklémek; — still, دورمق dūrmak, قیملداندانمق kımdānāmamak; — up, طوغری àyagha-kālmak; طوغری dòghru-dūrmak; — — for, تصحبا vikāyē-et, وقایده vikāyē-et; استمک ıstémek; — on end, دیکلمک dikilmek; to come to a — still, دورمق dūrmak, پوصله بی شاشرمق pùssulayi-abāshirmak, قالمق kalmak.

Standard, s. علم sanjak, سانجاق sànjak, ليوا liwā, بایراق bàyrak, باندره bāndara; معیار, "âyār, عیار (of weight, &c.) mî'yār, میزان mizān, قرار kārār; (in machinery) ایاق ayak; (tree) اوزون ozun, اوزون ایاق ozun-kyütuklu-ayak; — bearer, بیراقدار bayrakdār.

Standing, s. رتبه rütbe; صفت sıfat; رتبه rütbe; رتبه rütbe; (in time) قدم kadem; —, s. قائم kā'im, ایاقده ayakda, ایاقده ayakda; قالمق kalmak; (permanent) دائمی dā'imî, پایدار pāydār; (water) اقمیان aqmıyan, راکد rākid, دورغون dūrghun, اقمیان akmayan.

Staple, s. کوپری kyüprü; (iron) قپان kâpan; چارشى çarshî, (mart) بیوک bîyk; —, s. بیوک bîyk; (of wool, &c.)

biyuk, باشلوجہ başlıja; اصل asıl, انا ana.

Star, s. کوكب kökb, نجم nejm, یلدز yıldız, ستاره sitare, (of knighthood) kèvkèb, نشان nishān; (person of eminence) معتبرکمنه mù'tebër-kimèsnè.

Starboard, s. کمینک kaminik, سانجاق sanjak, سنجاق طرفی ghèmining-sanjak-tàrafî.

Starch, s. نشسته nishasta (نشسته nishastè, a deposit ?); —, v.a. نشاسته اورمق nishasta-wūrmak.

Stare, v.s. دیک باقمق dik-bākmak, کوزینی چوق közini çuq, پک باقمق pek-bākmak; اچمق ghyāzann-çhøk-àchmak.

Stark, ad. بتون bitun.

Starling, s. صیغرجق alghirjik.

Start, s. قوپش köpüş, صیغرایش sìchrayish; میدان meydan; —, v.s. (jump) صیغرامق sìchramak; (in motion) چیقمق çikmak; قوپمق köpmak; to get the —, ایلرود پرتمک ileri-dèprèmmek (or داورانمق dāvranmak); کیروده ghèrida-brākmak; —, v.a. چیقارمق çikarmak; (game) دوکمک dūkmak; (water) قالدرمق kaldirmek; بوشاتمق bōshatmak; (the anchor) دیبدن dībdan, اویناتمق oynatmak, ایرمق dībdan-ayrmak.

Startle, v.a. تعجب ایتدرمک tē'ajjub-ètdirmek, حیران قیلمق hāyrān-kilmak; بردن بره bürden bürè-ùyāndirmek, ایرمق bürden-bürè-ùyāndirmek.

Starve, v.s. اچ براتمق aç-brākmak, اچ اچلدن aç-çölden; —, v.s. اچلدن açıldan.

اجلق چكك *ajlîkdan-âlmek*; *ajlîk-chèkmek*; — to death, *v.a.*
 اولنجيه قدراج قومتي *àlinjéya-kàdar-âj-*
-kòmak; — —, *v.n.* اولمك *ajlîkdan - âlmek*; — with oold,
 صوغوقدن اولمك *sòghukdan-âlmek*.
State, s. (condition) حال *hâl*; (government) دولت *dèvlet*, حکومت *hù-*
kyūmet; (pomp) سلطنت *sàltanât*, الی *tântana*, دبدبه *dèbdébé*, طنطنه
lay; —, *v.a.* ديمك *dèmek*, سويلمك *sùwèylèmek*, تقریرا *tàkrîr-et*,
 تعیین ا *bèyân-et*, ذکر ا *zîkr-et*; تعیین ا *tâ"yîn-et*.
Statesman, s. مدبر امور جمهور *mudèbbiri-*
-ùmūri-jūmhūr.
Station, s. منزل *māhāll*; محل *yâr*, یر *mènzil*, موقف *mèvkif*; حد *hādd*,
 قومتي *qomti*; —, *v.a.* رتبه *rūtbé*, پایه *pāyé*, تعیین ا *tèyîn a*,
 بر اقمتي *brākmak*, کومک *kòmak*.
Stationary, a. ثابت *sābit*. [*tâ"yîn-et*.
Stationer, s. کاغدی *kyāghidji*.
Stationery, s. کاغد قلم مقوله سی شیلر *kyāghid-kālam-mākūléssi-shèylar*.
Statue, s. تصویر مجسم *tāssvîr*, تصویر *tāssvîri-mūjèssèem*.
Stature, s. قامت *kāmet*, بوی *bōy*, قد *kādd*, بالا *bālā*.
Status quo, s. استاتو قوو *istātū-kuò*.
Statute, s. نظام *nizām*, قانون *kānūn*.
Stave, s. فوجی تختہ سی *fîchi-tākhṭassi*.
Stay, s. قاش *kālish*, دورش *dūrush*, اقامت *ikāmet*; (prop) دستک *dèss-*
tek, طیاق *dāyak*, پاینده *pāyèndé*; (moral) رکن *rūkn*; ال *èl*, کوز *ghyàz*;

طوتار قول کوررکوز *tūtār - kòl - ghyàrur-*
-ghyàz; (of a mast) استرالیه *isstrālyā*;
 — *s. s. pl.* قورسته *kòrsèta*; —, *v.n.* او طور متی *dūrmak*, قالمتی *kālmak*, دور متی *dūrmak*, ایلنمک *èylènmek*; (a ship)
 اورسه الاباندها *òrsa - àlabānda - et*; — one's hunger, صفرایی با صدر متی *sāfrāyi-*
-bāssèdirmak.

Stead, s. بدل *bèdel*; in stead, بدلًا *bèdelèn*, یرینه *yèrina*.

Steadfast, a. ثابتقدم *mètānètli*, متانتلو *sābitkādım*, پایدار *pāydār*.

Steady, a. محکم *mūhkèem*, قوی *kāwî*, دترة مز *bîr-dūziyé*; بر دوزی یه *kārār*, قرار
 رکاکت کوسترمز *rèkyākèt-*
-ghyāsstermāz; (in character) امین *èmin*, معتمد *mū"témèd*, اوصولو *ùsslu*,
 طومتی *tūtmak*, تمیز *tèmiz*; —, *v.a.* اوینامسنی منع ا *dynamassîni-mèn"-et*.

Steak, s. کول باصدی *kyūl-bāssèdi*.

Steal, v.a. چالمتی *chālmak*, سرقت ا *sîrkat-et*, اوغریلمتی *òghrulamak*; —, *v.n.* سرقت ا *khîrāzlık-et*, خرسزلق ا *sîrkāt-et*; (move quietly) اصولله *ùssūlla-hārèkèt-et*; — in,
 اصولله کیرمک *ùssūlla-ghîrmek*; — out,
 اصولله چیقمتی *ùssūlla-chîkmak*; — on,
 اصولله کچمک *ùssūlla-ghèchmek*; time steals on, یواش یواش وقت کچیور *yāwāsh-yāwāsh-wākîṭ-ghèchiyor*; —
 away, سیوشمک *sîvishmek*, اصولله *ùssūlla-sāvushmak*.

Stealth (by), ad. کیزلو کیزلو *ghizli-ghizli*, قچامقله *kāchamakla*, علی خفیة *àl-*
-khūfyétin.

Steam, *s.* بخار *bùghu*, بوغى *bùkhār*,
 واپور *vàpor*; — engine, واپور چرخى
vàpor-chàrkhi; — boat, — ship, واپور
vàpor, چرخ كىسى *chàrkhi-ghèmissi*;
 locomotive — engine, واپور عربىسى
vàpor - "àrabassi; —, *v.a.* بوغىسى
 چرخ ايله *bùghussu-chìkmaq*; چىقمق
 كتمك *chàrkhi-ila-ghìtmek*; —, *v.a.*
 بوغى يه كوسترمك *bùghuya-ghyàstir-*
mek; بوغى ايله پشورمك *bùghu-ila-*
plshirmek.

Steed, *s.* اسب *èssb*, ات *at*.

Steel, *s.* چلك *chèlik*; (for striking
 fire) قو چقمانى *kav-chàkmaqhi*; (of
 a flint lock) قارشىلىق *kàrshilik*; —,
v.a. چلك كىسىلمك *chèlik-kèssil-*
mek; —, *v.a.* چلك كى سرتا *chèlik-*
ghibi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار *kàntār*.

Steep, *a.* ديك *dik*; —, *v.a.* ياتمق
sùda-yàtmak; —, *v.a.* صويه براقمق
sùya-bràkmak.

Steeple, *s.* كلسه قله سى *killissé-kùléssi*.

Steer, *s.* كنج او كوز *ghènj-bògha*, كنج بوغه
ghènj-ùkyuz; —, *v.a.* قوللانمق *kùl-*
lanmak; كوترمك *ghyùturmek*; —,
v.a. دومن قوللانمق *dùmèn-kùllanmak*;
 (as a ship) دومن دكله مك *dùmèn-*
dìnglémek (*dinémek*); (a course)
 كتمك *ghìtmek*.

Steersman, *s.* دومانجى *dùmènji*.

Stem, *s.* كوتوك *kyùtuk*, كوده *ghùwdé*;
 (of straw, &c.) صاب *sap*; (of a ship)
 باش بدوسلامسى *bash-bòdossalamassi*;
 —, *v.a.* قارشى كتمك *kàrshi-ghìtmek*.

Stench, *s.* تعفن *fēna - kòku*, فنا قوتو
tà "àffun, راحه كرىهه *rā'ihā'i-*
-kèrīhé.

Step, *s.* خطوه *khàtvé*, اديم *adim*; (of a
 ladder) باصمق *bàssamak*, اياق *àyak*;
 (of a door) اشيك *èshik*, استان
àssitān; (of promotion) رتبه *rùtbé*,
 انا ديركك *dèréjé*; (of a mast) درجه
àna-dìrèghing-bàssdighi-
-yèr; —, *v.a.* اياق اتمق *àyak-àtmak*;
 اياق باصمق *àyak - bāssmak*; (walk)
 يورومك *yùrumek*; —, *v.a.* (a mast)
 يرينه او طورتمق *yèrina-òturmak*; —
 aside, بر طرفه چكلمك *bir - tàrafa-*
-chèkilmek; — back, كيروكتمك
ghèri - ghìtmek; كيروكلمك *ghèri-*
ghèlmek; — down, اشاغى انمك
ashàghī - 'ènnek; — forward, ايلرو
ilèri-ghèlmek; — in, ايچرو
ichèri-ghèlmek; — out, چابك
chàbik - yùrumek; بيوك اديم اتلامق
biyuk-àdim-àtlamak;
 — over, اتلامق *àtlamak*; — up,
 يوقارى چىقمق *yùkàri-chìkmaq*; —
 this way, بو طرفه بيورك *bù-tàrafa-*
-bùyurung; —, *a.* اويكى *ùwèghi*;
 — son, اويكى اوغل *ùwèghi-òghul*;
 — daughter, اويكى قيز *ùwèghi-kiz*;
 — father, اويكى بابا *ùwèghi-bàba*; —
 mother, اويكى انا *ùwèghi-àna*.

Steppe, *s.* قير *kir*.

Sterile, *a.* (animal) قيسير *kissir*; (land)
 خيىرسز *khàyrsiz*, چول *chəl*; (plant)
 محصولسىز *màhsùlsizz*.

Sterility, *s.* خيىسزلىق *kissirlik*; قيسيرلىق

khàysizlik; محصلوزلق màhsùl-suzluk.

Sterling, *a.* خالص khāliss, حقیقی hākīkī.

Stern, *s.* قیچ kīch; —, *a.* سرت sèrt, حدید مزاجلو sèrt-khùylu, سرت خویلو hādīd-mizājli; — post, قیچ بدوسلامه سی kīch-bòdosalamassi.

Stern-chaser, *s.* قیچ طویپی kīch-tòpυ.

Stethoscope, *s.* سینہ بین sīnē-bīn.

Stew, *s.* قویپوسته yāhni; (of fruit) قویپوسته kòmpossta; —, *v.a.* پشورمک pishirmek; بحنی یایمتق yāhni - yāpmaq; —, *v.n.* پشیمک pishmek; to be in a —, قورقمق kòrkmaq, قورقوسی او kòrkussu-òl; —, *s. pl.* کارخانه kyār-khānē.

Steward, *s.* کتخدا kètkhudā (kyāya); (ship's) خدمتچی khīdmetji (hīz-).

Stick, *s.* دینک dèynek, چبوق chībùk, بچاق صاپلایوب àssā; —, *v.a.* بچاق صاپلایوب bīchāk-sàplayup-ùldurmek; بچاق صاپلایوب یارلامق bīchāk-sàplayup-yàralamak; —, *v.n.* یاپشیمق yāpishmaq, توتتمق tùtmak; یاپشوب yāpiship - kalmak; — at, کیرو دورمتق chēkinmek, چکنمک ghēri-durmak; — by, ایرلاممق àyril-mamak; — in, *v.a.* صوقتمق sòkmaq; صاپلامق sàplamak; — —, *v.n.* طیشاری sàplanmaq; — out, دیشاری دیشاری-òghramak.

Sticky, *a.* یاپشقان yāpishkàn.

Stiff, *a.* سرت کتی kàti, اکلمز èghilmaz, سرت سرت sèrt; طاش کی sīrik-ghībi, صیرق کی tash-ghībi; قالمش kalmish; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمک pèkishmek, قاتلامشماق kàtilashmak; قالمق kalmak; طاش کسالمک tash-kèssilmek.

Stiffness, *s.* اکلمزلیک èghilmazlik.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لکه lèké.

Stigmatize, *v.a.* تعیب ا tà'yīb - et, قدح ا kadh-et, تکیب ا tàkbīh-et.

Stile, *s.* پرمق قیپو pàrmak-kàpī.

Still, *a.* ساکت sàkit; ساکن sàkin; دورغون dūrghun, سسز صداسز sèssiz-sàdàssiz; حرکتسز hàrèkètsiz; انبیک s. انبیک s. راحه rahat, تک tèk; —, *s.* حالاً hālā; —, *ad.* یینه yīnē (ghènē); حالاً hālā; —, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et; صودرمق sùssdurmak. [حرکتسزلیک hàrèkètsizlik.

Stillness, *s.* سسزلیک sessizlik;

Stimulate, *v.a.* تشویق ا teshvīk-et.

Sting, *s.* دیکن dīken, خار khār, "اجی و جمع vèjà"; (pain) اجی vèjà; —, *v.a.* صوقتمق sòkmaq; اجیمق àjīmaq; —, *v.n.* اجیمق àjīmaq.

Stinginess, *s.* طمعکارلیق tàma"kyārlīk.

Stingy, *a.* طمعکار khāssiss, چنگانه çingāne, جمری jīmri, تامة kyār, (chinghāni).

Stink, *s.* فنا قوقو fēna-kòku, تعفن tà"áf-fun, رائحه کریبه rā'ihā'i-kèrīhē; —, *v.n.* فنا قوقتمق fēna-kòkmaq; —, *v.a.* فنا قوقتمق fēna-kòkutmaq; — out, پک فنا قوقو ایله قاچرمتق fēna-kòku-ila-kàchirmak; — aloud, پک فنا قوقتمق pèk-fēna-kòkmaq.

Stinking, *a.* فنا قوقار fēna-kòkar.

Stint, *v.a.* حد تعيينا hadd-tà"yīn-et,
 بلا حصرا hāssr-et; without—, بلا حصر bīlā-
 Stipend, *s.* معاش mā"āsh. [-hāssrin.
 Stipulate, *v.a.* مشروط قيلمق mēshrūt-
 -kīlmak, قولاً مقاولاً mūkīvēlé-et, قولاً
 kīvl-et; —, *v.a.* شرط مشروط با غلامق
 shārt-shūrūt-bāghlamak.
 Stipulation, *s.* شرط shārt; قول kīvl,
 مقاوله mūkīvēlé.
 Stir, *s.* پاتردی ghyārdu, پاتردی
 pātirdi; تلاش tēlāsh; —, *v.a.*
 حرکتا کیملدانمق kīmlādanmak, حرکتا
 hārēkēt-et; —, *v.a.* قارشدرمق
 kārīshdīrmak.
 Stirrup, *s.* رباب ūzēngi, رباب
 rīkyāb; — leather, رباب قایشی
 ūzēngi-kāyishī.
 Stitch, *v.a.* دیکمک dīkmek.
 Stock, *s.* (wood) کتوک kyūtuk, اوطون
 ōdun; (flower) شیبوی shēbbūy;
 (for grafting) انا āna; (of an
 anchor), چیبو chīpo; (in trade)
 سرمایه sērma'yé, بضاعē bizā"ā;
 (funds) سهم sēhīm; ایراد īrād;
 خزینہ khāzīnē (hāzna); (for the
 neck) بویون باغی bōyun - bāghī;
 (race) سوی sōy, سلسله sīlsīlé;
 ذخیره mēvjūd; موجود (store)
 zākhīrē; احتیاط تدارکی ihtiyāt-
 -tēdārūku; (of a gun) قنداق
 kūndak; —, *v.a.* لوازماتی ویرمک
 lōwāzīmātīni - vērmek, دوناتمق dō-
 natmak; — out, *v.a.* داللمق dāllan-
 mak; stocks, *s.pl.* طمروق tōmrūk;
 (for ships) قزاق kīzāk.

Stockade, *s.* شرانپو shāranpò; —, *v.a.*
 شرانپو چورمک shāranpò-chēvirmek.
 Stockbroker, *s.* حصه و سهم سمساری
 hissa-vè-sēhīm-sīmsāri.
 Stockholder, *s.* حصه و سهم صاحبی
 hissa-vè-sēhīm-sāhibi.
 Stocking, *s.* جوراب chōrap.
 Stoker, *s.* واپورک اتشجیسی vāporin-
 -ātēshjīsi.
 Stomach, *s.* قارن kārū, معدة mī"dē,
 شکم shīkēm; —, *v.a.* یوتمق yūtmek,
 قبولاً kābūl-et, تحملاً tāhāmmul-et.
 Stomach-ache, *s.* سانجی sānji.
 Stone, *s.* طاش tāsh; سنگ hājar, سنک
 sēnk; (testicle) طاشاق tāshak, خایه
 khāya; (of fruit) چکردک chēkirdek;
 —, *v.a.* طاشلامق tāshlamak, رجم
 rējm-et; (fruit) چکردکلرینی
 chēkirdeklérini-chīkārmaq;
 —, horse, ایغر āyghār.
 Stoning, *s.* رجم rējm; چکردکلرینک
 chēkirdeklérinīng - chī-
 kārīmassī. [tāsh-ghībi.
 Stony, *a.* طاشلیک tāshlīk; طاش کی
 Stool, *s.* اسکمنی isskēmni (isskēmī);
 (of the bowels) عمل "āmēl; to go
 to —, عملاً "āmēl-et, طیشاری
 dīshārī-chīkmek.
 Stoop, *s.* قانبورلق èghīlish, قانبورلق
 burluk; —, *v.a.* اکلمک èghīlmek;
 تنزل (morally) قانبوراو kānbur-ōl;
 tēnēzzul-et.
 Stop, *s.* قالش kālīsh; قالش
 kēssīlish, منع mēn"; (in
 reading) دوراق یری dūrak-yēri;

—, *v.a.* قالمق *dürmak*, ایلنمک *èylmek*; —, *v.a.* الیقومتق *dürdürmak*, طومتق *alıkomak*; ضبط ا *zàbt-et*, طومتق *tütmak*; منع ا *mèn"et*, اوکنی المق *àngunu-almak*, کسمک *kèssmek*; مانع او *māni-"òl*.
Stoppage, s. مانع *māni"*; منع *mèn"*; سد *süddé*, طیقانلق *tikāniklāk*.
Stopper, s. طاپه *tāpa*, طيقاج *tikāj*.
Store, s. (of provisions) ذخیره *zākhiré*; (of necessaries) موجود *mèvjūd*, تدارکات *tèdārkyāt*, احتیاط *ih̄tiyāt*; (magazine) انبار *ānbār*; (shop) دکان *dūkkyān*; —, *v.a.* لوازماتله تولدرمق *lèwāzimātla-dòldürmak*; — up, — away, *v.a.* صاقلماق *sāqlamak*, در انبار ا *dèr-ānbār-et*; to set — by, سومک *sūmek*, عزیز طومتق *āziz-tütmak*; —s, *s.pl.* مهمات *lèwāzimāt*, لوازمات *mühimmāt*.
Storehouse, s. مخزن *mākhzen*.
Storekeeper, s. انبار امینی *ānbār-ēmīni*.
Storeroom, s. انبار *ānbār*, مخزن *mākhzen*; (closet) کیلار *kilār*.
Stork, s. لکک *lèghlek*. [(kilār).
Storm, s. فرطونه *firtina*, بوره *bōra*; هجوم *yürüyüş*, یورویش (assault) *hājūm*; —, *v.a.* یورویش ا *yürüyüş-et*, دارلمق *hājūm-et*; —, *v.a.* باغرمق *dārılmak*, یورویشله المق *yürüyüşla-take by* —, *v.a.* فرطونلو *firtinali*. [-almak.
Stormy, a. فرطونلو *firtinali*. [-almak.
Story, s. (tale), حقایه *māssaal*, مصال

hikyāyé, فقرة *fikra*, منقبه *mānkabé*; (falsehood) یلان *yālan*, کذب *kizb*, دروع *dürūgh*; (of a house) قات *kāt*. [yālanji.
Storyteller, s. مداح *mèddāh*; یلانجی *yālanji*.
Stout, a. قالین *kālin*; متین *mētīn*, قوی *kāwī*; دنج *dīnj*; جور *jēsūr*; —, *s.* سیاه اریه صوی *siyāh-ārpa-süyü*.
Stove, s. صوبه *sōba*. [almak.
Stow, v.a. استفا *istif-et*; (to hold)
Straddle, v.a. ابانماق *ābanmak*.
Straggle, v.a. داغلمق *or* طاغلمق *dāghılmak*, طاغلق کتمک *dāghinik-ghitmek*. [dān-āyrilan-ādam.
Straggler, s. اردودن ایریلان آدم *òrdü-*
Straight, v.a. مستقیم *dōghru*, طوغری *müstakim*; دوز *düz*; —, *ad.* در عقب اول ساعت *òl-sā"at*, در عقب *dèr-"ākab*.
Straighten, v.a. طوغرولتماق *dōghrultmak*.
Straightforward, a. طوغری *dōghru*. [luk.
Straightforwardness, s. طوغریلق *dōghru-*
Straightness, s. طوغریلق *dōghruluk*.
Straightways, ad. در عقب *dèr-"ākab*, اول ساعت *òl-sā"at*, هماندم *hēmān-dēm*.
Strain, s. زور *zòr*; کرکیک *ghèrghilik*; —, *v.a.* زورلمق *zòrlamak*; کرمک *ghèrmek*; (with a strainer) سوزمک *süzmek*; —, *v.a.* کیرلمک *ghèrilmek*; کندینی زورلمق *kèndini - zòrlamak*; سوزلمک *süzulmek*.
Strainer, s. سوزکچ *süzghech*.
Strait, s. بوغاز *bōghāz*, خلیج *khālīj*; —, *a.* تنک *tēnk*, ضیق *zīk*, دار *dār*.

—s, s. pl. بوغاز bôghâz, خليج khâlîj;
 صيقلدى sîkindi, ضرورت zârûrèt.
 Straiten, v.a. دارالتمق dâraltmak;
 مضايقيه موشورمك mûzâyakaya-
 -dûshurmek. [دارالمش dâralmish.
 Straitened, a. مضايقهده mûzâyakada,
 Strait-laced, a. بك صوفى pèk-sòfv.
 Strand, s. ساحل يالى كنارى yâli-kênâri, ساحل
 sâhil, قريه kîyi; —, v.a. قريه
 اوغراتمق kâraya - ôghratmak,
 قريه چكك oturtmak; اوطورتمق
 kâraya-chèkmek; —, v.a. قريه
 اوطورتمق kâraya-ôturtmak.
 Strange, a. عجيب ghârîb, عجيب
 يانجى (pl. عجائب "âjâ'ib); عجائب
 yâbânji; —! ist. عجائب "âjâ'iblik,
 Strangeness, s. عجائبلى "âjâ'iblik,
 ينگىللىk yèngilik.
 Stranger, s. يانجى yâbânji; (foreigner)
 اجنبى èjnèbî.
 Strangle, s. بوغمق bôghmak.
 Strangury, s. سيدىك زورى sîdik-zòru.
 Strap, s. قايىش kâyish; (of plaster)
 اوزون ياقى پارچىسى ùzun-yâki-pâr-
 chassi; — up, v.a. قايىشلىرىنى
 kâyishlarini - chèkmek;
 ياقى پارچىلىرىنى ياپىشدرمق
 yâki-pâr-chalarini-yâpishdirmek.
 Stratagem, s. حيله hîlé, خدعه khûd"â,
 دىسسە dèssissé.
 Stratum, s. طبقة tàbaka;
 strata, s. pl. طبقات tàbakât.
 Straw, s. (whole) صاب sâp; (ground)
 صمان sâman.
 Strawberry, s. چلىك chîlèyk.

Stray, a. صاحبزكرن sâhibsiz-ghèzæn;
 ايرلمق dûshmé; —, v.a. ايرلمق
 ayrilmak; كزومك ghèzmek,
 طولاشمق dölashmak.
 Streak, s. طمر dâmar, چيزى chîzi;
 Stream, s. ايرمق chày, چاي chày,
 اقلدى dèrè, نهر nèhr; صو sù, دره
 àkindi; —, v.a. اقمق àkmak, چوق
 chòk-àkmak.
 Streamlet, s. چاي chày.
 Street, s. سوقاق sòkak, زقاق zùkâk,
 سوقاق قىوسى tàrik; — door, سوقاق
 sòkak-kâpissi.
 Street-walker, s. روسى òrosspo.
 Strength, s. زور zòr, قوت kùvvèt;
 متانت mètanèt, استحكام istihkyâm;
 كسكىنلىك kèskinlik, شدت shiddèt;
 Strengthen, v.a. قوت ويرمك kùvvèt-
 -vèrmek; قويلشدرمك kâvilèsh-
 dirmek, متانت ويرمك mètanèt-
 -vèrmek, تقويت tàkviyyèt - et;
 تقويت ويرمك tàkviyyèt-vèrmek;
 استحكام ويرمك istihkyâm-vèrmek.
 Stress, s. زور zòr; — of weather,
 هوانك فرطونه لولغى hàwâning-fîrtina-
 lîlighi; to lay — upon, لقرديدە
 làkirdida - èhèm-
 miyyèt-vèrmek.
 Stretch, s. كرىش ghèrish, كرىش
 ghèrilish; —, v.a. كرمك ghèrmek;
 كرىلمك kàssmak; —, v.a. كرىلمك
 ghèrilmek; اوزامق ùzamak; (in re-
 lating) مبالغه mùbâligha-et; on the
 —, كرىلى ghèrghi, كرىلى ghèrili,
 كرىلى kàssîli; the utmost — of

imagination, حوصله تخیل hàwsalà'i-tàkhàyyul; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — —, — forward, *v.n.* اوزانمق ùzànmak. [(tèsskéré).
 Stretcher, *s.* دستکاره dèsstkyārè
 Strew, *v.a.* دوکمک saçmak, سړمک dükmek, یایمق yàymak, سړمک sèrmek. [mùbtélà.
 Stricken, *a.* مېتلا wùrùlmish; اورلمش wùrùlmish;
 Strict, *a.* دقیق dākik; صیقی siki; مدقق mùdakkik; مدققانه mùdakkikānè.
 Strictly, *ad.* صیقی siki. [kikānè.
 Strictness, *s.* کمال sikkāl; صیقیت sikkālīk; کمال kēmāl-sihhāt.
 Stricture, *s.* اعتراض jèrh, (moral) جرح jèrh; (physical) سده sùddé; فصل fassl; فصل sùddé.
 Stride, *s.* ایاق àyak; ایدیم àdīm; ایلرولیش ilèrileyish; —, — over, *v.n.* اوستندن کچمک ùsstundan-ghèchmek, اتلایوب کچمک àtlayup-ghèchmek.
 Strife, *s.* نفاق nifāk; نزاع nizā, غوغا (kàwgha) chèkishma.
 Strike, *v.a.* ضربا wùrmak, اورمق wùrmak; (lower) dàrb-et; چالمق chalmak; ماینه ماینا-et, mājna-et; اندرمک èndirmek; کورنمک ghèlmek, کلمک (appear) ghyàrunmek; — a bargain, بازارلقا pàzarlık-et; — against a rock, کایایه چاتمق kàyaya-chàtmak; — blind, کورا kyàr-et, کوزینی کورا ghyàzunu-kyàr-et; — down, یره یقمق yèra-yikmak; — fire, اتش چاتمق àtèsh - chàkmak, قاو چاتمق kàw-

-chàkmak; — off, کسمک kèssmek; اسمنی چیزمک issmini-chizmek, ترقینا تèrkīn-et; — out, اسمنی چیزمک issmini - chizmek, چیقارمق chikàrmak, ترقینا تèrkīn-et; دوشورمک dùshurmek; *v.n.* یوزمکه باشلامق yùzmégkè - bāshlamak; مشته اتمق mùsh-ta-àtmak; — root, کوک صالمق kyùk-sàlmak, دالدن دالمن (a plant) tòtmak; يتشدرمک daldan-yètishdirmek, قلمدن يتشدرمک kàlmdan-yètishdirmek, دیکوب يتشدرمک dikup-yètishdirmek; — terror into, القای ترهیب ا ilkāyi-dèhshèt-et, تهریب ا tèrhīb-et; — the hour, —, *v.n.* باشلامق chalmak; — up, باشلامق bāshlamak.
 Striking, *a.* غریب "أجیب" ghàrīb; عجیب ghàrīb; it is a — likeness, پک بکرر pèk-bèngzer.
 String, *s.* تل tèt; سچیم sçim, ایپ ip, (of camels, &c.) قطار kàtār; (of beads, &c.) دیزی dizi, صره sira; —, *v.a.* دیزمک dizmek; کچورمک ghèchirmek; (an instrument) تلرینی tellérini-dònatmak. [èkkèd.
 Stringent, *a.* صیقی siki; مؤکد mù"
 Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-pàrcha; —, *v.a.* صویمق sòymak; صوینمق sòynmak; —, *v.n.* اچمق àchmak; صویلماق sòyulmak.
 Stripe, *s.* پرمق pàrmak, چبوق chibùk, دینک dèynek, زه zèh, یول yòl, ضربه dàrba, ضرب dàrb.

Striped, *a.* پرمق يول يول yòl-yòl; پرمق پرمق pàrmak-pàrmak.

Stripling, *s.* نو جوان nèv-jùwān.

Strive, *v.n.* سعی چالشمتق chālīshmak, ساعی sà'y-et; — with, اوغراشمتق òghrāshmak, یراشمتق چکشمک chēkishmek, یراشمتق یاراشمتق yārāshmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چیزی chizi; (of an oar) چکلش chēkilish; (of a sword) یدلرم dārba; thunder—, یلدیرم yıldırım, صاعقه sā'ika; —, *v.a.* اوخشامتق òkshāmak.

Stroll, *v.n.* کرمک ghèzmek; —, *s.* کرمه ghèzmé.

Stroller, *s.* در بدر dār-bé-dār.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètlī; طیانقلو dāyānīklī, متین mētin, قوی kàwi, سرت sèrt, مستحکم mùstāhkm; دوقناقلو dòku-sert, کسکین kēsakin.

Stronghold, *s.* قلعه kàlā. [nakli.]

Strop, *s.* اوستره قایشی ùsstura-kāyishi.

Structure, *s.* بنا binā, بنیان bñnyān, هیكل hēykēl; ترتیب tērtīb; بنیاد bñnyād.

Struggle, *s.* اوغراشمه yārāshma, اوغراشما òghrāshma, چکشمه chēkishma; یراشمتق غوغا (kāvgha); —, *v.n.* یراشمتق yārāshmak, چکشمک chēkishmek; چبالمتق òghrāshmak, اوغراشمتق chābālamak; — for life, جان چکشمک jān-chēkishmek.

Strumpet, *s.* روسپی fāhīsha, فاحشه (òrosspo).

Strychnia, Strychnine, *s.* قارغه بوکن kārgha-būken-khūlāsāssi.

Stubborn, *a.* عنادجی "nādji, معند mù"ānnid, عاصی mùtémèrrid, "Assi.

Stubbornness, *s.* عناد "nād.

Stucco, *s.* مرمر المچی mērmēr.

Student, *s.* مکتب شاگردی mèktēb-shāghirdi; (of law and divinity) طالب العلم sūkhtē (sōfta), طالبا tālibu-ī-"ilm (pl. طالبه tālēbā, تالبا tālēbā).

Studio, *s.* کارخانه kyār-khānē.

Studios, *a.* چالشقان chālīshkān.

Studiosness, *s.* چالشقانلق chālīshkānlīk.

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtālā"ā; (object of —) درس dāras; (closet) اوطه òda; (exercise) تعلیم tā"līm; —, *v.a.* مطالعه! mùtālā"ā-et; اوقومق چالشمتق òkū-mak; تعلیم tā"līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) صوف sōf; (rubbish) ساجمه sāchma; bread —, ذخیره zākhīrē; household —, اشیا ēshyā; —, *v.a.* طولدرمتق dōldurmak; طیقامتق tīkamak.

Stumble, *v.n.* قپانمتق kāpanmak; (man) ایاغنی چارپمتق āyaghīni-chārpmak.

Stump, *s.* کتوک kyūtuk, کوک kyèk.

Stun, *v.a.* سرسما sèrsām-et.

Stupefaction, *s.* سرسملک sèrsāmlīk.

Stupefied, *a.* سرسما sèrsām.

Stupefy, *v.a.* سرسما sèrsām-et.

Stupendous, *a.* عظیم "āzīm.

Stupendously, *ad.* پک pèk.

Stupid, *s.* عاقلسز àhmak, "aklsiz, شاشقین شاشقین shàshkin, اشك èshak.

Stupidity, *s.* عاقلسزلق hāmākāt, شاشقینلق "aklsizlik, اشكلك èshaklik, شاشقینلك shàshkinlik.

Stupidly, *ad.* عاقلسزلق ایله "aklsizlik-lla.

Stupidness, *s.* عاقلسزلق "aklsizlik.

Stupor, *s.* بیهوشلك bīhushluk. [vetli.

Sturdy, *a.* قوتلو dāyānir; طیانور kūv-

Sturgeon, *s.* مورینه بالغی mōrina-bālighi.

Stutter, *v.a.* پیکی سویلمک pēpēghī-sūwēylēmek.

Sty, *s.* طوکراخوری dōnguz-akhiri (dōmuz); (on the eyelid) ارپه جق àrpajik.

Style, *s.* (manner) طرز tarz, یول yòl, لقب wējh, (title) صورت sūrèt; (القاب èlkāb), لاقاب (lāghab, pl. القاب èlkāb), سلطنت (splendour) "ūnwān; عنوان aaltānāt; (of writing) اغز āghz, لسان lissān, دیمک rēvish; —, *v.a.* دیمک èlkāb-vērmek, دیمک èlkāb-kōmak; old —, الافرانغه, new رومی rūmī; —, frāngha.

Subacid, *s.* مایخوش māykhōsh.

Subaltern, *s.* ملازم mūlāzim; —, *a.* مادونده اولان mā-dūn, مادون mā-dūnda-òlan.

Subdivision, *s.* تقسیم tāksim; تقسیمک tāksīming-tāksīmi.

Subdue, *v.a.* تسخیرا tēsskhīr-et, رام rām-et, اطاعته کتورمک itā"ata-ghètirmek.

Subject, *a.* (in point of authority) تابع

tābi", تحت حکومتده اولان tāhtī-hūkyūmētda-òlan, امر تحتنده اولان èmir-tāhtinda-òlan; (physically or morally) بعضاً کرفتار mūbtēlā, مبتلا bā"zan-ghīriftār, بعضاً دوچار bā"zan-dūchār; (under) محمول mūhāvvel, تحتنده tāhtinda; تحتنده اوله رقی tāhtinda-òlarak; (under condition of) شرطیله shārtīla; —, *s.* (politically) تبعه دن بری tēba"ādan-bīri; (of discussion) مباحث عنه mādē, مباحث عنه mēbhūssun-"ānh, (of a recital) محکی māhkīyun-fīh; —, *v.a.* (in point of authority) تسخیرا tēsskhīr-et, رام rām-et; تحتنده کتورمک tāhtina-ghètirmek; تحتنده قومق tāhtina-kōmak, حاله tāhtina-ihālē-et; (physically or morally) تابع tābi"-et; کرفتارا dūchār-et, قوشمق mūbtēlā-et; قوشمق kōshmak. [itā"at.

Subjection, *s.* تبعیت tēbā"iyyèt, اطاعت

Subjoin, *v.a.* تذييل ا tezyil-et; علاوه àlāvē-et. [hārrēr.

Subjoined, *a.* زیلده zēylda-mū-

Subjugate, *v.a.* تسخیرا tēsskhīr-et, اطاعته کتورمک itā"ata-ghètirmek, امرینه منقادا èmrina-mūnkād-et.

Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن ak-sūlēmèn.

Sublime, *a.* رفیع sāmī, عالی "ālī, صعودا èchmak, اوچمق èchmak, صعودا èchmak, اوچرمق èchurmak, صعودا یتدرمک sū"ūd-ètđirmek

Sublimeness, Sublimity, *s.* علو "ùlùvv.
 Sublunar, Sublunary, *a.* ارضی àrzi.
 Submarine, *s.* دگر ديبنده واقع dèngiz-
 -dibinda-vwāki". [dàldirmak.
 Submerge, *v.a.* صويه طالدرمق sūyē-
 Submersion, *s.* طالمقلق dālmaklık;
 طالدرلمقلق dāldirilmaklık.
 Submission, *s.* انقياد itā"at, اطاعت
 inkiyād; تسخير tēsskhīr; (presenta-
 tion) عرض "àrz, تقديم tàkdīm.
 Submissive, *a.* متواضع, مطيع mùti",
 mùtéwāzi. [-ila.
 Submissively, *ad.* تواضع ايله tēwāzu"-
 Submissiveness, *s.* تواضع tēwāzu".
 Submit, *v.a.* تقديم, عرضا "àrz-et,
 tàkdīm-et; —, *v.a.* اطاعتا itā"at-
 -et; اطاعته كلمك itā"ata-ghālmek,
 اطاعته كيرمك itā"ata - ghirmek,
 رام او rām-òl, منقاد او mūnkād-òl,
 رازی او rāzi-òl, تسلیم او tēsslīm-òl.
 Subordinate, *a.* مادون مادن mā-dūn,
 مادونده mā-dūnda, اشاغی āshāghī.
 Subordination, *s.* اطاعت itā"at.
 Subscribe, *v.a.* امضالمق imzālamak;
 يازمق yazmak, قومق kōmak; (money)
 ويرمك vērmek.
 Subscriber, *s.* مشتری mùshtērī.
 Subscription, *s.* امضا imzā; پاره pārē.
 Subsequent, *a.* مكره دن sōngra,
 مكره دن sōngradan.
 Subside, *v.a.* چكلمك ènmek;
 چكلمك chēkilmek; ازالمق āzalmak,
 خفيلشمك khāfīlshmek.
 Subsidize, *v.a.* اقچه جه اعانه ا akchājē-
 -i"anē-et.

Subsidy, *s.* اعانه اقچه i"anē-ākcha.
 Subsist, *v.a.* کائن او mēvjūd-òl,
 کائن او mēvjūd-òl, کائن او mēvjūd-òl,
 کائن او mēvjūd-òl; واراو vār-òl;
 كچنمك ghē-chinmek, كفاف تە عيشا tē"āyyush-et,
 كفاف kēfāfi - nēfss - et; —, *v.a.*
 بسلمك bèssalmek.
 Subsistence, Subsistency, *s.* واران vwar-
 lik, كچنمه gēchinma.
 Substance, *s.* جسم jissm; مال māi,
 واریت vāriyyet.
 Substantial, *a.* محکم mùhkem; قارن
 kārñ-dōyurur; اساسلو èssāssli;
 زنکین zēngin.
 Substantive, *s.* اسم issm; common —,
 علم "ālm, اسم عام issmi - "āmm;
 proper —, اسم خاص issmi-khāss.
 Substitute, *s.* بدل bēdel; نائب nā'ib,
 قائممقام kā'immaqām; وكيل vēkīl,
 يرينه قومق yērina-kōmak, —, *v.a.*
 ابدال ibdāl-et. [mūkābilinda-òl.
 Subtend, *v.a.* وتر او vēter-òl,
 مقابله او mēqābilē-òl.
 Subterfuge, *s.* عذر bahānē, بهانه "àzr.
 Subterranean, Subterraneous, *a.* زیر
 زیر zīr-zēmin.
 Subtle, *a.* پک شیطان pēk-shēytān.
 Subtract, *v.a.* چیقرومق ikhrāj-et,
 چیقرومق chīkārmaq; طرحا tārḥ-et,
 تنزیل tēnzīl-et, اشاغی وارمق āshāghī-vārmak.
 Subtraction, *s.* طرح tārḥ, تنزیل tēnzīl.
 Suburb, *s.* وارش vārūsh, حوالی hāwālī,
 جوارکوی jiwār-kyūyū.
 Subvention, *s.* مقرر اعانه پاره سی mū-
 kārēr-i"anē-pārēssi.
 Subversion, *s.* نسبه بی الت اوست
 nēssēbi-ālt-āust-āst-āst-

Subversive, *a.* الت اوست ايدر Alt-
-üst-èder.

Subvert, *v.a.* الت اوستا Alt-üst-et,
خربا khàrāb-et, ديكرون digher-
-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjermek,
بجرمك ishini-bèjermek,
مظفراو, نائل مرام او nā'ili - mērām - òl,
مؤففراو mùzàffer - òl, موفق او mùwàffak - òl;
ايشى طوغرى كتمك ishi - dōghru-
ghitmek, ايشى اويمق ishi - ùymak;
(an experiment) اولمق òlmak; اويمق ùymak;
ايوكتمك chikmak; چيتمق iyi-ghitmek;
(follow) اولمق òlmak, ظهورا zühūr-et;
چيتمق chikmak, جلوسا (to the throne) jülüss-et,
مسند حكومته قعودا mēssnēdi - hū-
kyūmēta-kū'ūd-et; —, *v.a.* (follow
another) تعاقبا tà'ākūb - et,
متعاقبا أو mùta'ākūb - òl; (in power)
خلف او khālef-òl.

Success, *s.* موفقيت mùwāffak-
kīyyèt, حصول مرام hūssūlū-mērām;
غلبه ghālébē, نصرت nūssrèt.

Successful, *a.* موفق mùwāfik. [-ila.

Successfully, *ad.* موفقيت ايله mùwāfakāt-

Succession, *s.* توالى sira, توالى tēwālī,
سلسله tessēlsul, تسلسل tētālī, تخالف
tà'ākūb, تعاقب silsilē, جلوسا (to the throne) takhālaf;
جلوسا jülüss; نوبت جلوسا nūbēti-jülüss;
نوبت سلطنت nūbēti-saltanāt; in
—, صرة ايله sira-vārī, صرة وارى sira-vārī
(vārī); على التوالى "alē-'t-tēwālī;
" متعاقبا mùtēwālīyyétan, mü-

bir-berining-ārdi-sira, بربرينك اردى صرة ta'ākūban,

Successive, *a.* اردى صرة ārdi - sira,
متعاقب mùta'ākūb, متوالى mùtē-
wālī, متتالى mùtētālī.

Successor, *s.* خلف khālef.

Succinct, *a.* مختصر mùkh-
tassar, مجمل mùjmēl, اجمالى ijmalī.

Succinctly, *ad.* قصة kīssa.

Succinctness, *s.* قصة لق kīssalik.

Succour, *s.* ياردم yardım, امداد imdād,
عون "avn, نصر nāssr; —, *v.a.*
قورتارمق kūrta-
mak, ياردم yardım-et;

Succulent, *a.* صولو sülü, ابدار ābdār.

Succumb, *v.n.* ينلمك yēnilmek.

Such, *a.* كىبى ghibi, مثللو misillū,
بويله bīylē, اويله şhylē, شويله shūylē; — a
one, فلان filan, فلان ادم filan-ādam;
— and —, فلان filan, فلان فلان filan-
-filan.

Suck, *s.* سوت or سود sūt; —, *v.a.*
امزيمك emzēmek; to give —,
سوت ويرمك sūt-
vèrmek, امزيرمك emzirmek, ممة ويرمك mēmē-vèrmek.

Sucker, *s.* بقراج bākraj.

Suckle, *v.a.* سوت ويرمك sūt-vèrmek,
بسلمك mēmē-vèrmek, امزيرمك
bēsslēmek, امزيرمك emzirmek.

Sudden, *a.* بديهي الظهور bèdihīyyu-'z-
-zühūr, فجائى fūjā'i, ناكهاني nā-
ghēhānī; —ly, *ad.* بردن برة birdan-
-birē, انسز ānsiz, انسزين ānsizin,
فجئة fūj'ētan, اب انسز āp-ānsiz,
بالبداهة bi-'l-bēdāhē.

Sue, *v.a.* محكمه يه چكمك mèhkéméya-
chèkmek ; —, *v.n.* طلب àtaleb-et.

Suet, *s.* ايچ ياغي ich-yàghi.

Suffer, *v.n.* زحمت چكمك zàhmet-
-chèkmek, صيقندي چكمك sìkindi-
-chèkmek, مشقت چكمك mè-
shàkkàt-chèkmek ; قتل اولنمق kàtl-
-òlunmak ; —, *v.a.* چكمك chèk-
mek, متحمل او tàhàmmul-et, متحمل
mùtahàmmil - òl, راضى او rāzi - òl,
مساعده mùssā'ada-et, تجويزا tëjvīz-
-et, براتمق bràkmak, قومق kòmak.

Sufferer, *s.* دردمند dèrdmènd.

Suffering, *s.* اذيت èziyyèt.

Suffice, *v.n.* يتشمك yètishmek,
الويرمق èlvèrmek, كافى او kyāfi-òl,
اكتفا iktifā-et.

Sufficient, *a.* يتشه جك yètishir, جك
yètishéjek, الويرمق èlvérir, جك
èlvéréjek, وافي wāfi, كافى kyāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمق bòghmak ; —,
v.n. بوغولمق bòghulmak.

Suffocating, *a.* ادامى بوغار àdami-bò-
ghar.

Suffocation, *s.* بوغولمه bòghulma.

Suffrage, *s.* رأى rè'y.

Sugar, *s.* شكر shèker, سكر sùkker, قند
kànd ; — candy, نبات شكرى nèbāt-
-shékéri (nùbèt) ; loaf —, كله شكرى
kèllé-shékéri ; moist —, خام شكر
khām - shèker ; —, *v.a.* شكر قومق
shèker-kòmak ; —, *v.n.* شكر باغلانمق
shèker-bàghlanmak.

Suggest, *v.a.* عقل اوكرتمك "àkl-
-àghrètnek, عقلا "àkl-et.

Suggestion, *s.* عقله قومقلق imā ;
"àkla-kòmaklik.

Suicide, *s.* كخدى كندىنى اولدرمكك
kèndi - kèndini - àldurmeklik ; كندى
kèndi-kèndini-òldurmak.

Suit, *s.* (of clothes) قات kàt ; (request)
رجا rijā ; (cause) دعوى dà'wā ; —,
v.n. اولمق òlmak, اويمق òymak ;
—, *v.a.* ايشنى بولمق ishini-bòlmak ;
اويدرمق òydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لايق
lāyik. [عاشق "ashik.

Suitor, *s.* طالب tālib, استكى isstèkli ;

Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.

Sulky, *a.* كوشمش kyùssmish.

Sully, *v.a.* كيرلتمك kirlètmek.

Sulphur, *s.* كوكورت kyùkyurt, كبريت
kibrīt. [خنكار khùnkuyār.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh,

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدين
kàdin ; (sultan's daughter) سلطان
sùltān ; (sultan's mother) والده سلطان
wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سىجاق sijak, حار hār.

Sum, *s.* (total) مجموع yèkyün, مجموع
mèjyün, "جمع jèm", طوپ tòp, "سؤال sù'āl ; —, — up,
(question) سؤال sù'āl ; —, — up,
"جمع jèm"-et, طوپلامق tòplamak, خلاصه
yèkyün-et ; خلاصه khùlāssa-
-et, اجمالاً ذكره ijmalān - zikr-et ;
خلاصه طوپلامق khùlāssa-tòplamak.

Summary, *s.* اجمال khùlāssa, اجمال
ijmal, ذكر اجمالى zikri-ijmalī ; —, *a.*
اجمالى ijmalī, مختصر mùkhtassār ;
چارچابك chābik ; — rily, ad.

châr-châbîk, چایبک châbîjek or
چایبجق châbîjak.
Summer, *s.* تابستان yâz, صیف sâyf, یاز
tâbisstân, کرما ghèrmâ.
Summer-house, *s.* کوشک kyûshk.
Summit, *s.* ذروة rè'ss, رأس (tèpé), دپه
zîrvé, کنکرة kyûnghyuré.
Summon, *v.a.* جلبا dà"vet-et, دعوت
jèlb-et, احضارا ihzâr-et.
Sumptuous, *a.* اغر mùkèllef, مكلف
āghir, مطنطن mùtântân.
Sumptuousness, *s.* تكلف tèkèlluf.
Sun, *s.* كون ghyùn, كونش ghyùnèsh,
شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam,
پرتو pèrtev, شعاع shù"ā.
Sunburnt, *a.* گونشده یانمش ghyùnèshda-
yànmish.
Sunday, *s.* بازار کونی pàzâr, بازار
pàzâr-ghyùnu, یوم احد yùvmu-àhàd,
یکشنبه yèkshenbih.
Sunder, *v.a.* ایرمتی àyrmak; in —,
دو نیم dū-nīm, یکی پارچه iki-pârcha.
Sun-dial, *s.* کونش ساعتی ghyùnèsh-
-sâ"ati; بسیطة bèssîta. [bâtmassi.
Sundown, *s.* کونش باتمی ghyùnèsh-
Sun-dried, *a.* گونشده قورودلمش ghyù-
nèshda-kûrudulmush.
Sundry, *a.* برطاقم mùkhtèlif; مختلف
bir - tàkim; بشقه بشقه bāshka -
-bāshka.
Sunflower, *s.* آئی چیچکی ày-chichèghi.
Sunlight, *s.* کونش ghyùnèsh; کونش
ایدینلیگی ghyùnèsh-àydinligi.
Sunny, *a.* گونشی چوق ghyùnèshi-
-chòk.

Sunrise, Sunrising, کون طوغمی ghyùn-
dòghmassi. [bâtmassi.
Sunset, *s.* کونش باتمی ghyùnèsh-
Sunshine, *s.* کونش ghyùnèsh.
Sunstroke, *s.* کونش چاریمی ghyùnèsh-
chârpmassi. [-yèmèghini-yèmek.
Sup, *v.n.* کیجه یمکنی یمک ghèyjà-
Superannuated, *a.* متقاعد mùtakâ"iđ;
—ation, تقاعد tàkâ"ud. [رنا rà"nâ.
Superb, *a.* کوزک à"là, اعلی ghyùzèl,
Supercilious, *a.* مغرور màghrūr.
Superficial, *a.* یوزده اولن sàthî; سطحی
yùzda-òlan.
Superficies, *s.* یوز sàth, سطح yùz.
Superfine, *a.* علی الاعلی à"là, اعلی
"àllyu-'l-à"là. [ارتق àrtik.
Superfluous, *a.* زائد zā'id, فضله fāzla,
Superintend, *v.a.* نظارتا nāzārèt-et,
باقمق bākmaq.
Superior, *a.* دها اعلا dàhâ - à"là;
غالب fā'ik; باصقین bāsekin, غالب
ghālib; ما فوقنده اولن biyuk, بیوک
mā - fèvkinda - òlan; —, *s.* بیوک
biyuk; ضابط zābit.
Supersede, *v.a.* یرینه کچمک yèrina-
-ghèchmek; چیقارمتی "àzi-et, عزل
chikàrmak. [صاحمه sàchma.
Superstition, *s.* باطل اعتقاد bātīl-i"tikād,
Supper, *s.* کیجه یمکی ghèyjà-yèmèghi;
the Lord's —, بادارق bādarak,
عشای ربانی "ashāyi-rābbānī.
Supplement, *s.* تممه zāmīmé, ضمیمه
tètimmé.
Supplicate, *v.a.* یالوارمتی yālvarmak,
رجا rijā-et, نیازا niyāz-et.

Supply, *s.* الده اولن *mèvjūd*, *eldé-òlan*; يولده اولن *yòlda-òlan*, مقدار *ghèlmekda-òlan*; *mikdār*; حصول *ghèlish*; لوازمات *hàwā'ij*, *hàwā'ij*; *hàwā'ij*; *lāwāzimāt*, مهمات *mùhimmāt*, ويرمك *v.a.* *zakhiré*; —, *v.a.* *vèrmek*, بولوب ويرمك *bùlup-vèrmek*; حوائجني ويرمك *hàwā'ijini-vèrmek*.

Support, *s.* اياق *àyak*, تمل *tèmel*; پاينده *dèsstek*, طياق *dayak*, امداد *pāyendé*; ياردم *yārdim*, امداد *imdād*; تصعب *tàssāhub*, ارقه *ārka*; قوت ويره جك *yèmek*, اعانه *kùvvèt-vèréjék-shèylér*; صدقه *sādaka*, احسان *ihsān*, *i'ānē*; نفقه *nāfaka*, كفاف نفس *kəfāfi-nəfss*; *v.a.* *tütmaq*; *qaldırmak*; *kaldırmak*; *dāyanmaq*; *tāhəmmul-et*; *yārdim-et*; *tāssāhub-et*; *ārka-òl*; *acana* *i'ānē-et*; *bəssləmek*.

Supportable, *a.* تحمل اولنور *tāhəmmul-òlunor*, صبر اولنور *chəkilir*, *sabr-òlunor*. [*nāssir*].

Supporter, *s.* طرفدار *tāraf-dār*; ناصر

Suppose, *v.a.* فرضا *fārz-et*, *tütmaq*; *v.a.* *tütmaq*, صايمق *sāymak*; *zānn-et*, *zānn*; *zānn-et*, *sānmak*, ذاهب او *zāhib-òl*.

Supposition, *s.* فرض *fārz*; *zānn*.

Suppress, *v.a.* باصدرمق *bāssdırmak*; *mən-et*.

Suppression, *s.* منع *mən*.

Suppurate, *v.a.* جراحت اقمق *jèrāhət-akmak*.

Suppuration, *s.* جراحتك اقمسى *jè-rāhətın-akmassi*.

Supremacy, *s.* امارت *imārət*.

Supreme, *a.* والا *lā*, *āli* "عالي *vālā*; — council, *məjlissi-vālā*; — office of state, *bābi-āli*. [*jèzri-əssəmm*].

Surd, *a.* جذر اصم *əssəmm*; — root, *əssəmm*.

Sure, *a.* (safe) امين *əmin*; (free from doubt) شبهه سز *shəbhəssiz*; *to be* —, يقيناً بلمك *iyi-bilmek*, *yākīnan-bilmek*, شبهه سز بلمك *shəbhəssiz-bilmek*; *to feel* —, همان هيچ شبهه سي اولمامق *(həmmən)-hich-shəbhəssi-òlmamak*.

Surety, *s.* كفيل *kəfīl*; كفالت *kəfālət*; of a —, البته *əlbəttə*.

Surf, *s.* طالغه كپوكى *dālgha-kyùpugku*; كپوكلو طالغالر *kyùpuklu-dālghalar*.

Surface, *s.* يوز *yüz*, سطح *sāth (t-h)*; خارج *dīsh*, طيشارى *dīshāri*, بيرون *khārij, bīrūn*.

Surgeon, *s.* جراح *jèrrāh*; (bone-setter) قيركجى *kīrikji*, چيقيجى *chīkīji*.

Surgery, *s.* جراخانه *jèrrāhlik*, *jèrrāh-khānē*.

Surmise, *s.* ظن *zānn*, سان *sān*; —, *v.a.* *zānn-et*, *sānmak*, ذاهب او *zāhib-òl*.

Surmount, *v.a.* حقندن كلكم *hākkindan-ghèlmek*, غالب او *ghālib-òl*; اوستندن اتلامق *üstündən-ətlamak*.

Surname, *s.* كنيه *kyūnyé*.

Surpass, *v.a.* كچمك *ghèchmek*, فائق او

Surplus, *s.* فضله *fāzla*. [*fā'ik-òl*].

Surprise, *s.* حيرت *tà'ājjub*, هيرت *hàyrèt*, وله *vèlèh*; باصقين *bàsskin*, برينك خوشلنه جفي *shèbkhūn*; شبخون *shèbkhūn*; كيزلو يا پلمسى *birining-khòsh-lanajaghi-shèy'ing-ghizli-yàpilmassi*; —, *v.a.* تعجب ايتدرمك *tà'ājjub-ètdermek*, حيران *hàyrān-et*; باصمت *bàssmak*; طومتى *tùtmak*; —*sed, a.* متعجب *mùtā'ājjib*, حيران *hàyrān*; to be —*sed*, شاشمتى *shàshmak*, متعجب او *tà'ājjub-et*, تعجب ا *mùtā-ājjib-òl*, حيرتده قالمق *hàyretda-kālmak*, وله كلمك *vèlèh-ghèlmek*; to my surprise, كورنجه شاشدم *ghyù-runja-shàshdim*.

Surprising, *a.* عجيب *ājjib*.

Surrender, *s.* تسليم *tèsslīm*; —, *v.n.* تسليم *tèsslīm-òl*; —, *v.a.* تسليم *tèsslīm-et*.

Surreptitious, *a.* كيزلو *ghizli*; —*ly, ad.* ال التنده *èl-āltinda*.

Surround, *v.a.* چويرمك *chèvirmek*, اطرافنى المق *kùshatmak*, قوشاتمق *ètrāfīni-ālmak*, احاطه *ihāta-et*.

Surrounding, *a.* اطرافده اولان *ètrāfda-òlan*.

Survey, *s.* كوز كزدرش *bākish*, باقىش *bākish*, معاينه *nāzar*, نظر *nāzar*, يوقلمه *mù'āyéné*, كشف *kèshf*, يوقلمه *yòklama*; (mental) مطالعه *mùtāla'a*; (plan) خريطه *khàrita (khàrta)*; (plan-taking) خريطه استخراجه *khàrita-istikhrajī*; —, *v.a.* باقمق *bākmaq*, نظرا *ghyùz-ghèzdirmek*, كوز كزدرمك *nāzar-et*; معاينه *mù'āyéné-et*, يوقلمه *yòklama-et*, كشف *kèshf-*

خريطه سنى *mùtāla'a-et*; مطالعه *mùtāla'a-et*; خريطه سنى *khàritassini-ālmak*.

Surveying, *s.* فن مساحه *fēni-mèssāha*.

Survive, *v.a.* يينه ياشامق *yinē-yàshamak (ghènē)*, اولمامك *ūlmamek*; —, *v.a.* برى اولدكده ديكري اولمامك *biri-ūldukda-digheri-ūlmamek*; برفلاكته *bir-felākēta-mùbtélā-òlup-yinē-ūlmamek (ghènē)*.

Susceptible, *a.* قبول ايدر *kābil*, قابل *kābil*, حساس *kābūl-èdər*; (in feeling) چابك دويار *chābik-dūyar*; چابك كوجنور *chābik-ghyùjènir*.

Suspect, *v.a.* شبه لنمك *shùbhé-et*, شبه لنمك *shùbhēlmek*.

Suspend, *v.a.* اصمتق *āssmak*, تعليق *tà'līk-et*; (a functionary) موقتاً خدمتدن قالدرمىق *mùwākkatān-khèdmetdan-kāldirmek*; (action) دوردرمق *dùrdurmak*, تعطيل *tà'tāl-et*, معطل *mù'ātāl-et*.

Suspense, *s.* انتظار *shùbhé*; انتظار *shùbhé*; مشكوك *mèshkyūk*; انتظارده *intizārda*.

Suspicion, *s.* شك *shèkk*, شبهه *shùbhé*.

Suspicious, *a.* موسوس *mùwèsswiss*; شبهه لو *shùphēli*.

Sustain, *v.a.* (support) طومتى *tùtmak*; طيانمق *dāyanmak*, اثبات *tāhāmmul-et*; (receive) تايدا *tè'yīd-et*; ييمك *yèmek*, مبتلا *mùbtélā-òl*.

Sustenance, *s.* ييمك *yèmek*, قوت *kūt*, غذا *ghidā*.

Swaddling-clothes, قونداق kùndak, بيب
بیب قونداغی bèbèk-kùndaghi.

Swallow, *s.* بونغاز bòghāz; (bird)
یوتماق kırlanghich; —, *v.a.* یوتماق
yùtmak, بلع bèl“-et; — up, *v.a.*
بترماق bitévi - yùtmak, بترماق
bitirmek, یوقا yòk-et.

Swamp, *s.* بتاق batak, بتاقلق bataklik;
—, *v.a.* صو طولوب باترماق sù-dòlup-
-bàtirmek; صو باصدرماق sù-bàssdir-
mak; (a market) بونماق bòghmak.

Swampy, *a.* بتاقلق bataklik.

Swan, *s.* قونغو kùghu.

Swarm, *s.* اری سوروسی ari-sùrussu, سوری
sùru; —, *v.n.* قاینماق kàynamak.

Sway, *s.* حکومت hùkyùmèt; —, *v.a.*
ساللاماق sàllamak; چویرماق chèvir-
mek; اداره idārè-et.

Swear, *v.n.* (an oath) قسم یا yèmīn-et, قسم
kàssēm-et, انداچماق and-ichmek;
(curse) اغزینی بوزماق kyùfr-et, کفر
aghzini-bòzmaq; (blaspheme) سبا
sèbb-et. [-ètmeklik; کفر kyùfr.

Swearing, *s.* یمین ایتماق yèmīn-

Sweat, *s.* تر or تیر tēr, عرق “arak; —,
v.n. تیرلماق tèrlémek; — out, *v.a.*
تیرلماق tèrléyup-dèf“-et.

Swede, *s.* اسوج آدمی issvèch-ādami.

Sweden, *s.* اسوج issvèch.

Swedish, *a.* اسوجلو issvèchli; —, *s.*
اسوج لسانی issvèch-lissāni.

Sweep, *s.* اوجاق سپوران òjakzi, اوجاق
òjak-sùpuran; (oar) کورک kyùrèk;
—, *v.a.* سپورماق sùpurmek; — away,
سپورماق silip-sùpurmek; —

along, حیزلوکتماق hizli-ghitmek; —
by, حیزلوکچماق hizli-ghèchmek.

Sweepings, *s. pl.* سپورندی sùpurandu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtli, شیرین shīrīn,
خوش halāvètli; کوزل ghyùzèl, خوش
khòsh, لطیف làtīf; لذیذ lèzīz,
خوشکوار khòsh-ghyùwār; — smelling,
a. خوشبو ghyùzèl-kòkar, خوشبو
khòsh-bū, معطر mù“àttar; — heart,
s. عاشق “ashīk; معشوقه mà“shūka.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tàtli, شکرلماق shè-
kerlémé.

Swell, *s.* (of the sea) سالندی sàlīndi;
—, *v.n.* شیشماق shīshmek, شیشماق
kàbarmak; —, *v.a.* شیشماق kàbart-
mak. [kàba, تومسک tùmsèk.

Swelling, *s.* شیش shīsh; —, *a.* قبا

Swift, *a.* چابک chàbīk, سریع sèrī“,
سورماق sùr“àtli, حیزلو hizli; —, *s.*
قربانماق kırlanghich. [bīk.

Swiftly, *ad.* چابک چابک chàbīk-chà-

Swim, *v.n.* یوزماق yùzmaq, سباحه
sèbāhèt-et.

Swindle, *s.* حيله hīlè, اویون òyūn,
طولاندیرماق dòlap; —, *v.a.* طولاندیرماق
dòlandirmek.

Swindler, *s.* طولاندیرجی dòlandiriji.

Swine, *s.* طوکوز dònguz (dòmuz), خنزیر
khènzir, خوک khūgh.

Swing, *s.* سالنجاق sàlinjàk; —, *v.n.*
سالانماق sàllanmaq; —, *v.a.*
سالاندیرماق sàllandirmek.

Swiss, *s.* اسویچرالو issvìcherali; —, *a.*
اسویچرالو issvìcherali.

Switch, *s.* اینجه چبوق inja - chibùk;

Silkish, صالایش sàllayish ;
 —, *v.a.* سلكمك silkmeç, چارپمق
 çarpmaq, صاللمق sàllamak.
 Switzerland, *s.* سوئچرا İsviçera.
 Swivel, *s.* (gun) چقالوس طویى çakalòss-
 -tòpu; (for turning) میل mīl; میللو
 میلی-halka.
 Swoon, *s.* بایلمه bāyılma; —, *v.n.*
 بایلمق bāyılmak, بیخود او bikhòd-òl;
 in a —, بایلمش bāyılmish; to go off
 in a —, بایلمق bāyılmak.
 Sword, *s.* تیغ tigh, سیف sèyf, قلیج kılıç.
 Sword-belt, *s.* قلیج قایشی kılıç-kayishi.
 Sword-fish, *s.* قلیج بالغی kılıç-balighi.
 Sycamore, *s.* چنار çinār.
 Sycophant, *s.* کاسه لیس kyāssé - liss,
 دالقاوق dāl-kāvuk.
 Syllable, *s.* هجا hējā (hèjé).
 Syllogism, *s.* قیاس kıyāss. [“ālāmèt.
 Symbol, *s.* علامت ishārèt, اشارت.
 Symmetry, *s.* تناسب اعضا tènāssubu-
 -à“zā, انتظام intizām. [-hiss.
 Sympathy, *s.* اشتراك ishtirāki-
 Symptom, *s.* علامت “ālāmèt.
 Synagogue, *s.* حوره hāvra.
 Syndic, *s.* کتخدا kètkhūdā (kyāya),
 اسکی èsski.
 Synod, *s.* علماء مجلسی “ùlēmā-mèjlissi,
 علماء شوراسی “ùlēmā-shūrāssi.
 Synonym, *s.* مترادف mùtérādifé.
 Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif,
 هم معنا hèm-mà“nā. [-nāhv.
 Syntax, *s.* علم النحو nāhv, نحو.
 Syra (island of), *s.* سیره اطه سی sīrā-ādasī.
 Syria, *s.* شام shām, سوریه sūriyyé.

Syriac, *a.* سریانى sūriānī.
 Syrian, *a.* شامی shāmī; —, *s.* شام
 آدمی shām-ādami.
 Syringa, *s.* فول بهار fūli-bāhār.
 Syringe, *s.* حقنه hòkna; طلومبه tulum-
 ba; —, *v.a.* احتقان ا ihtikān-et;
 طلومبه باصمق tulumba-bāssmak.
 Syrup, *s.* شروب shūrūb.
 System, *s.* (practical) اصول ùssūl;
 (hypothesis) قول kavl; (physical)
 منظومه mānzūmē; طاقم tākim.

T.

Tabernacle, *s.* مسکن mè“vā, مأوى
 mēsskèn, بیت khānē, خانه bèyt.
 Table, *s.* ترهزه trèbézé, ماصه māssa;
 (set with food) صفره sòfra, مائدة
 mā'idé; (mathematical) جدول jèd-
 vxl; (astronomical) زیج zīj; — land,
 صفره yàyla, دوز dùz; — cloth, صفره
 sòfra-bèzi. [linda.
 Tabular, *a.* جدول شکلنده jèdvxl-shèk-
 Tacit, *a.* معنوی mà“névī; —ly, ad.
 لسان حال ایله mā“nan, معنا
 lissāni-hāl-ila.
 Tack, *s.* (nail) چوی chivi, قارنچه
 kārñicha; (taste) لذت lèzzèt, طات
 tàt, چاشنی (chèshni); (of a sail)
 قونطره اسقوت kòntra-skòt; —, *v.a.*
 چوی ایله ایلشدرمک chivi-ila-īlish-
 dirmek; —, *v.n.* (a ship) چویرمک
 chèvirnek, دورمک dùnmek, اورمه
 òrsa-àlabanda-et; to be on
 the starboard —, to have the st

board —s aboard, روزکارسانجاقدن او
rùzghyār - sanjakdan - òl (or صاعدن
sàghdan); . . . larboard . . . اسگهدن
isskèlédan (or صولدن sòldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, اوادانلق àwadān-
līk, آلات ālāt, ادوات èdāwāt;
(pulley) پلانقه p̄langhs.

Tackling, *s.* طاقم tàkim.

Tactics, *s. pl.* تدبیر tèdbīr, حرکات
hàrékyāt.

Tail, *s.* قویرق kùyrūk, زنب zèneb,
وقف مشروط (entail) dùmbālē;
wākfi-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزی (tèrzi), خیاط khāyyāt.

Taint, *s.* قوقو kòku, فناقوقو fēna-kòku,
بوزمق بوزمق tà'āffun; —, *v. a.*
بوزمق bòzmaq, قوقتمق kòkutmaq.

Take, *v. a.* almak, اخذا àkhz-et,
ضبطا kàbz-et, قبضا kàbz-et, قبولا
zàbt-et; —, *v. n.* almak;
مقبوله مقبوله kəbūla - ghèchmek;
بکزه مک mòda-òl; — after, بکزه مک
bèngzémek; — a leap, صجرامق
sichramak, اتلمق atilmak; — a turn,
دکشمک ghèzmek, طولاشمق dōlash-
mak; دنمک dùnmek, دكشمك
dig'hishmek; بشقه صورته کیرمک
bāshka - sūrēta - ghirmek, حال
بشقه حال bāshka-hāl-kèssb-et; —, *v. a.*
ایلشدرمک dōlashdirmak, طولاشدرمق
ilishdirmek; — away, قالدردمق kàldir-
mak, الوب کوترمک alip-ghyātur-
mek; — care, ایوجه باقمق iyija-
-bākmak, صاقنمق sàkinmak, دقتا
dikkat-et, کوزینی اچمق ghyüzunu-

-àchmak, حذرا hāzır-et; — care of,
باقمق sàklamak, حفظا hifz-et; باقمق
bākmak; خدمتینی خدمتینی-et; —
down, اشاغی المق ashāghī - almak;
اندردمک èndirmek; یازمق yazmak,
بورننی قیرمق bürnün-
-kirmak, قیرمق kirmak; — hold,
ایچرو المق işro almak; — in,
دارالمق dāralmak; المق almak;
داریتمق dāritmek; اویونا
oyuna-et; — in hand, الالمق el-
-almak; ال سورمک el - sürmek,
قالدردمق kaldırmak; — off,
بولاشمق bulashmak; — off,
کالدردمق kaldırmak; چیقارمق
chikarmak; کسسمک kèssmek;
— on, *v. n.* کدرا kèder-et; *v. a.*
کیرمک ghirmek, کسب کسب-et; — —
one's self, اوزرینه المق üzèrina - almak;
— out, چیقارمق chikarmak,
دیشاری المق dīshāri - almak;
کزمکه کوترمک ghèzméghe - ghyāturmek;
— ship, گهمییا بئیمک
ghèmiya - bīnmek; —
to pieces, *v. a.* سؤکمک sükmek,
بوزمق bòzmaq; *v. n.* سؤکلمک sükylmek;
— to task, دارالمق dārlmak,
ازارلامق azarlamak, یاپدیغنی حکمتینی صورتی
yāpdighinīng - hikmètinī - sòrmak; —
up, المق almak; قالدردمق kaldırmak;
(a position) یوقاری المق yūkāri - almak;
ضبطا zàbt - et, داخل او dākhil-òl,
گهمک ghimək, گهمک ghimək;
اخذا àkhz-et, طوتتمق tütmaq, (an offender)
ghirift-et; (out of the ground)
چیقارمق chikarmak; (a question)
مباحثه سنه کیرشمک mubā-

hissasina - ghîrishmek ; (a quarrel)
 كيرشمك ghîrishmek.
 Tale, *s.* مصال māsāl, حكاية hikyāyē,
 فقره fîkra, قصة kîssa, منقبة mînkabē;
 (count) عدد حسابى sâyi, حسابى (count)
 -hissābi ; — bearer, غماز ghāmmāz.
 Talent, *s.* يوك كى برمبلغ yûk-ghîbi-bîr-
 -mèblāgh ; هنر isstî“dād, استعداد
 hûner.
 Talented, *a.* هنرلو hûnerli.
 Tale-teller, *s.* مدام mèddāh ; غماز
 ghāmmāz.
 Talisman, *s.* طلسم tîlîssm or tîlsim.
 Talk, *s.* لکردى lâkirdi, لاف lâf ; —, *v.n.*
 لکردى lâkirdi-et, لاف lâf-et ; تكلم
 tèkèllum - et ; صحبتا sùhbet-et,
 قوگشمق kòngushmak ; — over, (a
 thing) لکردى سنى lâkirdissini-et ; (a
 person) عقلنى چلمك “aklini-chèl-
 mek, قاندرمتى kândirmak, الزام ilzām-
 -et, اقناع iknā“ -et.
 Talkative, *a.* كوزه ghèvézē, قوال
 kâwwāl, بوش بوغاز bôsh-bôghāz.
 Talkativeness, *s.* كوزه لك ghèvézēlik.
 Tall, *a.* طويل ûzun-bôylu, اوزون بويلو
 tâwîl ; بالا bālā, يوكسك yûksek.
 Tallow, *s.* طوك ياغى dōng-yāghi.
 Tallow-chandler, *s.* مومجى mûmji.
 Tally, *s.* ختله chètélé ; —, *v.n.* اويتمق
 ûymak, مطابق mùtābîk-òl.
 Tamarind, *s.* تمر هندی tèmri - hîndî
 (dèmîrhînd).
 Tambourine, *s.* دف dèf.
 Tame, *a.* او èv, الشمش alishmish ;
 يواش yā-, مظلوم mālzûm, (house)

wāsh ; —, *v.a.* الشدرمتى alishdirmak,
 تربيه تربيها tèrbîyyé-et.
 Tamper, *v.n.* حيله ا hîlê-et ; قارشدرمتى
 kârishdirmak ; (with a person) رشوت
 رشوت rîshvet - tèklîf - et ; تكليف ا
 رشوت rîshvet - vèrmek ; ايارتمغه
 àyartmagha-bâkmak.
 Tan, *s.* دباغت تربيه سى dibāghât-tèr-
 bîyyéssi ; (of the skin) يانقلق اسمرلكى
 yânîklîk-èssmèrlighi ; —, *v.a.* دباغت ا
 dibāghât-et, تربيه تربيها tèrbîyyé-et ; —,
v.n. (leather) دباغت قبولا dibāghât-
 -kâbûl-et ; (the face, &c.) يانمق
 yânmaq, اسمرلنمك èssmèrlênmek ;
 — yard, دباغ خانه dèbbāgh-khānē
 (tābak) ; — pit, دباغخانه قويوسى
 (tābak)-khānē-kûyussu.
 Tangent, *s.* مماس mûmāsss, ظل zill ;
 log. —, نسبت ظليه nîssbèti-zîlîyyé.
 Tangle, *s.* قارشقلق kârishîklîk ; —, *v.n.*
 قارشدرمتى kârishmak ; —, *v.a.* قارشدرمتى
 kârishdirmak.
 Tanner, *s.* دباغ dèbbāgh (tābak).
 Tap, *s.* خفيف اورش khâfîf-
 -wûrush, دوقنش dòkunush ; (cock)
 مصلوق or مصلوق mùssluk ; (of a tavern)
 ميخانه پيشاخته سى mèykhānē-pèsh-
 tàkhtassi ; (tapped cask) اچلمش فوجى
 àchîlmish-fîchi ; —, *v.a.* (a cask)
 اچمق, مصلوق اورمق mùssluk-wûrmak,
 اچمق àchmak ; (strike) خفيفه اورمق khâ-
 fîfja-wûrmak. [shèrid.
 Tape, *s.* شريد shèrid, قبا شريد kâba-
 Taper, *a.* صوبى sùbu, كتكجه اينجه
 ghîtdîkja-inja ; اينجه injā ; —

- شعده shèm"à (shàma); — off, *v.n.*
 كندكجه اينجلمك ghìtdikja-ìnjelmek;
 —, —, *v.a.* كندكجه اينجلمك ghìt-
 dikja-ìnjeltmek.
- Tar, *s.* كميچي كطران kàtrān; (sailor) كميچي
 ghēmiji, كليونجي kàlyonju.
- Tardy, *a.* كچ ghèch.
- Tare, *s.* (in weight) دارة dàra; —*s.*
s. pl. دليجه بوجاق bùrchak (?),
 دليجا (??). [كلكان kàlkan.
- Target, *s.* نشان nishān, هدف hēdef;
- Tariff, *s.* تعرفه tà"rifé; نرخ nàrkh.
- Tarnish, *v.n.* كرامق kàrarmak, لكهنمك
 lèkèlzmek; —, *v.a.* سياها siyāh-et,
 لكهندمك lèkèlzdirmek.
- Tarpaulin, *s.* مشمع mùshèmmà" (mù-
 shàmba). [èkshija.
- Tart, *s.* بورك bùrèk; —, *a.* اكشيجه
- Tartar, *s.* تاتار tàtar.
- Tartary, *s.* تاتارستان tàtarisstān.
- Task, *s.* (lesson) درس dèrss; (duty)
 كسيلميش كيش kèssilmish - ish,
 مأموريت معينه mè'mūriyyèti-mù"ày-
 yéné, واجبہ ذممت tèklif, تكليف
 wājibè"i-zimmèt; —, *v.a.* كسلك ish-kèssmek,
 ايش تعيينا ish-tà"yīn-
 -et; چالشدرمق chālishdirmek.
- Tassel, *s.* پوسكل pùsskyul.
- Taste, *s.* چاشني طات tāt, چاشني
 chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام
 tà"ām; (sense of) قوت ذائقه kùv-
 vèti-zā'ika; (artistic) طبيعت tàbī"at;
 —, *v.a.* طاتمق tàtmak; —, *v.n.*
 چاشنيسي او, طادي او (chèsh-
 nissi)-òl, لذتي او lèzzèti-òl.
- Tasteful, *a.* ظريف zārif.
- Tastefully, *ad.* ظرافت ايله zārāfèt-ila.
- Tastefulness, *s.* ظرافت zārāfèt.
- Tasteless, *a.* طاتسز tàtsiz.
- Tastelessness, *s.* طاتسزلق tàtsizlik.
- Tastily, *ad.* ظرافت ايله zārāfèt-ila.
- Tasty, *a.* ظريف zārif.
- Tavern, *s.* ميخانه mèykhānē.
- Tax, *s.* ویرکو virghyù, vèrg̃hi, رسم rēssm
 (pl. رسومات rēssūmāt); property or
 income —, ویرکو (vèrg̃hi), تكليف
 tèklif, صالحين ساليانه sāliyānē, sālghin;
 capitation —, خراج khārāj, جزية
 jizyē; (expense) بار bār; —, *v.a.* (a
 thing) رسم تعيينا rēssm-tà"yīn-et;
 (a person) صالحين سالمق sālghin-
 -sālmak; خراج باغلامق khārāj-bāgh-
 lamak, جزية تعيينا jizyē-tà"yīn-et
 (or قطع kāt"et); (accuse) يوزينه
 yūzuna-wūrmak, اسنادا isnād-
 -et, عزوا "àzv - et; — gatherer,
 تحصيلدار khārājji; تاهيلدار
 tàhsildār.
- Tea, *s.* مسکو چايي chày, مسکو-
 -chàyi; — tray, تپسي tèpsi; —
 spoon, قهوه قاشغي kàhwé-kāshighi;
 — kettle, كوكم ghyùghum.
- Teach, *v.a.* اوكرتمك ùghrktmek, تعليم
 tà"līm-et, تدريسا tèdrīss-et.
- Teacher, *s.* معلم khōja, معلم mù"āl-
 lim, مدرس mùderriss.
- Teacup, *s.* چاي فنجاني chày-filjani.
- Tea-dealer, *s.* چايجي chàyji.
- Teapot, *s.* چاي ابريغي chày-ibrighi.
- Tear, *s.* كوزياشي ghyüz-yāshi, سرشك

sirishk, دمع dēm", دمه dēm"à,
 (pl. دموع dēmū"); —, v.a. يرتفق
 yirtmak, خرقا chāk - et, خرقا
 khàrk-et, هتكا hètka-et.
 Teat, s. ممة mēmē, پستان pistān.
 Teaze, v.a. صاتاشمق tàkilmak, صاتاشمق
 sàtashmak, تعجيزا èziyyèt-et, تعجيزا
 tà"jiz-et, عذابا "azāb-et.
 Technical, a. علمي "ilmī; فني fēnī;
 اصطلح isstīlāhī; — term, اصطلح
 isstīlāh. [اوصاندرر] ùssāndirir.
 Tedious, a. اوزون ùzun; اوزار ùzar;
 Teem, v.n. جوقا قاينامق kàynamak, جوقا
 chòk-òl.
 Telegram, s. تلغرافنامه tèlegrāf-nāmē.
 Telegraph, s. تلغراف tèlegrāf.
 Telegraphic, a. تلغرافه منسوب
 tèlegrāfē-mensūb.
 Telegraphy, s. تلغراف ايله خبر كوندرمك
 tèlegrāf-ila-khàbr-ghyùnder-
 mek-san"ati. [جام àyina, آيينه] jām.
 Telescope, s. دوربين dūrbīn (dūrbun),
 Tell, v.a. نقل سويلمك sùwèylémek, نقل
 nàkl-et; (count) صايماق sàymak,
 خبر وويرمك. —, v.n. تعدادا
 khàbr-vèrmek; (in account) صايماق
 sàyilmak; (produce an effect) تأثيري او
 tè'sīri-òl, تأثيرا tè'sir - et; (strike)
 وورمق wùrmak, ديكمك dèghmek,
 اصابتا issābet-et. [دليلك] dèlīlik.
 Temerity, s. دليلك jūr'èt, جرئت
 Temper, s. (natural) طبيعت khūy, طبيعت
 tàbī"àt, جبلت khùlk, خلق khùlk,
 مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù,
 صو وويرمك (steel) ab; —, v.a.

sù-vèrmek; (the cold) ملايم mùlà-
 yim-et.
 Temperance, s. پرهيزكارلىق pèrhizkyārlik,
 افراطدن اجتناب i"tidāl, اعتدال
 ifrātdan-ijtināb.
 Temperate, a. پرهيزكار pèrhizkyār,
 از يراز ايجر az-yèr-az-ichèr; (in
 quality or in heat), معتدل mù"tèdil;
 — zone, منطقه معتدله mântika"i-
 -mù"tèdilé.
 Temperature, s. درجه حرارت hārārèt,
 درجه حرارت dèréjè"i-hārārèt.
 Tempest, s. بورة چوق فرطونه chòk-firtina,
 bòra. [firtinali].
 Tempestuous, a. فرطونه لو firtina, فرطونه
 Temple, s. عبادتگاه mà"bèd, عبادتگاه
 "ibādet-ghyāh, عبادتخانه "ibādet-
 -khānē, (of idols) بتخانه (püt)-khānē;
 — of Jerusalem, مسجد اقصى mès-
 jidi-aksà, المسجد الاقصى èl-mèssjidu-
 -l-aksà; — of the head, شقق يري
 shàkak-yèri, شقق shàkak.
 Temporarily, ad. مؤقتاً mùwàkkatan.
 Temporary, a. مؤقت mùwàkkàt;
 عاريتي "ariyyèti (èyréti).
 Tempt, v.a. ايارتمغه چالشمق àyart-
 magha-chàlishmak, اغوايه سعي
 ighwāya-sà"y-et; (an object) دعوت
 dà"vet-et; — successfully, ايارتمق
 àyartmak, الداتمق aldatmak,
 اغواا ighwā-et, اغفالا ighfāl-et,
 اذلالا idlāl-et. [ده] dèh.
 Ten, a. عشره àshara, عشره "ashar, اون òn.
 Tenable, a. قابل محافظه kābili-mùhāfaza,
 محافظه سي ممكن mùhāfazr

mùmkîn ; (assertion) اثباتى ممكن
 issbâti-mùmkîn, صالح sâlih.
 Tenacious, *a.* براقمز brâkmâz.
 Tenacity, *s.* "إناد inâd.
 Tenant, *s.* مستأجر kîrâjî, مستأجر
 mùsstè'jir ; —, *v.a.* كرا ايله طومتق
 kîrâ-ila-tùtmak ; اوطورمتق òturmak.
 Tend, *v.a.* خدمتنى باقمق bâkmak, خدمتنى
 khîdmetini-et ; —, *v.n.* مائل او mâ'il-
 -òl, منتج او mùtémâyyl-òl ;
 طيانمق vàrmak, وارمق vàrmak,
 dayanmak, نتيجه ويرمك nètîjé-vèr-
 mek, منجر او mùnjèrr-òl.
 Tendency, *s.* تمایل مایل mèyl, تمایل
 tèmâyyl, ميل mèyl, ركون rûkyün.
 Tender, *a.* نازك nâzik ; يمشاق yîmu-
 shâk ; —, *s.* (offer) تكليف tèklîf ;
 —, *v.a.* عرضا تكليف tèklîf-et,
 "àrz-et ; ويرمك vèrmek.
 Tendon, *s.* "عصبه sîngir, سكير sîngir.
 Tenor, *s.* معنى فهوا fèhwâ, مأل mâ'âl,
 mà'nâ.
 Tense, *s.* كركى زمان zâmân ; —, *a.*
 كركى ghèrghi, كريلو ghèrili ; present —,
 حال ماضى hâl ; imperfect —,
 hâli-mâzi ; perfect —, ماضى mâzi ;
 aorist —, مضارع mùzâri ; future —,
 مستقبل mùsstâkbâl.
 Tent, *s.* چادر châdir, خيمه khâyme,
 خركاه khârghyâh.
 Tenth, *a.* "عاشر ònunjû, اوننجى ònunjû,
 دهم dèhum ; —, *s.* "عشر èshr.
 Tepid, *a.* ايليجق ilîjâk, ايليجه ilîjâ.
 Term, *s.* (word) تعبير tâ'bîr ; (technical)
 شرط isstîlâh ; (stipulation) شرط

shârt ; (of time) مدت mùddèt ;
 (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt,
 فيات فى fî, وعدة wâ'dé ; (price)
 فى fî, تسميه تسميه tâ'bîr-et, —, *v.a.*
 منقطع ديمك tèssmîyé-et, ديمك dèmek,
 منقطع ديمك mùnktâti'-òl.
 Terminate, *v.n.* منتهى او bitmek, منتهى
 mùntèhi-òl, انتها بولمق intshâ-bùlmak
 —, *v.a.* كسمك bitirmek, كسمك
 kèssmek, قطع kât'-et.
 Termination, *s.* نهايت song, نهايت
 nihâyet, انتها intshâ.
 Terra firma, *s.* قرة kâra.
 Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ;
 (house-top) سطح sâth (t-h), دام
 dâm, صرة اولر bâja ; (of houses)
 sîra-èvler.
 Terrestrial, *a.* ارضى dùnyévî ; ارضى
 ârzi ; — globe, كره ارض kyûré'i-ârz.
 Terrible, *a.* مخوف mâkhûf, مدهش
 mùdhîsh, مهيب mùhîb.
 Terrify, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak,
 تخويفا takhwîf-et, اخافه ikhâfa-et,
 ترهيبا tèrhîb-et.
 Territory, *s.* اراضى ârâzi (*pl.* of
 arz, land), ممالك mêmâlik (*pl.* of
 country). [دهشت dèshshèt].
 Terror, *s.* قوركو kòrku, خوف khâvf.
 Testament, *s.* وصيتنامه wâssiyyèt-nâmê,
 وصيت wâssiyyèt. [nâmê-sâhibi].
 Testator, *s.* وصيتنامه صاحبي wâssiyyèt-
 Testicle, *s.* طاشاق tâshak, خايه khâya.
 Testify, *v.n.* شهادت ا shâhâdet-et ;
 اظهارا izhâr-et, كوسترمك ghyûsstèr-
 mek, ابرازا ibrâz-et.

Testimonial, *s.* شهادتنامه shāhādet-nāmē.

Testimony, *s.* شهادت shāhādet; افادہ ifādē, تقرير tākrīr.

Tether, *s.* پابند pāybēnd (pāywand),
ایپ ip; —, *v.a.* باغلامق bağhlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mētn.

Texture, *s.* قماش kūmāsh, نسج nēssj.

Thank, *v.a.* تشکرا tēshēkkyur-et; —*s.*,
s. pl. تشکر tēshēkkyur, شکر shūkr;
—ful, متشکر mùtēshēkkir; to give
—, to return —, شکرا shūkr-et,
تشکرا tēshēkkyur-et.

That, *pron.* شو shū, اول òl or او ò; —,
rel. pron.: see Grammar; —, *c.*
که ki.

Thatch, *s.* صاپدن اورتی sāpdan-ūrtu;
—, *v.a.* صاپ ایلہ اورتمک sāp-ila-
-ūrtmek.

Thaw, *s.* قارلک اریمسی kārīaring-
-ērīmēssi, بوزلک چوزلمسی būzlaring-
-chūzulmassi; —, *v.n.* اریمک ēri-
mek; چوزلمک chūzulmek; —, *v.a.*
اریتمک ēritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تیاترو tēyātro. [-mūta“alik.

Theatrical, *a.* تیاترویہ متعلق tēyātroya-

Theatricaly, *ad.* تیاترویہ مخصوص طرز ایلہ tēyātroya-mākhsūs-tārz-ila.

Theatricals, *s. pl.* تیاترو اویونلری tēyātro-
-ōyunleri.

Theft, *s.* خرسزلیک khērsizlik, سرقت
sirkāt, سرقه sērīka.

Their, *a. pro.* لاری lāri, انلرک ānlāring;
—*s, pro.* انلرکی ānlāringki.

Theist, *s.* مۇوحد mūwāhhid (Unitarian).

Themselves, *pro. pl.* کندیلری kēndilēri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wākit, اولزمان òl-
-zāmān; (afterwards) صکره sōngra,
بعده bā“dahū, پس pēss; —, *c.*
اویله ایسه ūylē-issa, بوسورتده bū-
-sūrētda, امدی imdi.

Thence, *ad.* اول محلدن òl-māhāldan;
اول سبیدن ol-vwākten; اول وقتدن
òl-sēbedden. [ba“da-hū.

Thenceforth, Thenceforward, *ad.* بعده

Theology, *s.* علم کلام “ilmī - kēlām,
حکمت الهیه hikmēti-ilāhiyyē.

Theorem, *s.* دعوی نظری dà“wāyi-nāzarī.

Theoretical, *a.* علمی “ilmī, نظری nāzarī.

Theory, *s.* مذهب, یول, قول kāvl, یول yòl,
مذهب mēzhēb, طریق tārīk, نظر nāzar.

Therapeutics, *s.* علم طب “ilmī-tībb.

There, *ad.* اورا òra; اورایه òraya; اوراده

òrada; شورا shūra; شورایه shūrāya,

شوراده shūrāda; آنده ānda, ònda;

—! *int.* اشته ishta, نا nā, تها tēhā;

— about, — abouts, اورالر òralar,

اورالره òralara, اورالرده òralarda;

اول صولره طوغری (ò)-sūlārda, اول صولرده

ò-sūlāra-dòghru; —by, اول مناسبتله

òl-munāssébētlā; — after, اندن صکره

āndan-sōngra; — at, آکا ānga, ònga;

— from, آندن āndan, òndan; —in,

آکا ānga; آنده ānda; آندن āndan;

—of, آندن āndan; —on, آکا ānga;

آنده ānda; آنک اوزرینه āning-

-ūzērina; آنک اوزرنده āning-

-ūzērinda; — to, — unto, آکا ānga,

آندن ānga-dòghru; — out, آندن

āndan; — under, آنک آتنه ānina-

-Altina; انك التندة λning-altinda;
 — upon, انك اوزرينه λning-ùzérina;
 ازك اوزرنده λning-ùzérinda; — with,
 انك ايله برابر λning-ila, انك ايله
 λning-ila-bèrābèr; لفاً mā'an; معاً
 lèffan, ملفوناً mèlfūfan; — withal,
 انك ايله برابر λning-ila-bèrābèr.
 Therefore, c. بوسبدين imdi, بوسبدين
 bù-sèbebdan, بوسبده بناه bù-sèbéba-
 -binā'an, بوسبده مبنى bù-sèbéba-
 -mèbni, بوكامبنى bùnga - mèbni,
 بناه عليه bùnga - binā'an, بوكا بناه
 binā'an - "àlèyh, بناه على ذلك binā'an -
 "àlà-zāliké, بنا برين binābérin.
 Thermometer, s. ميزان حرارت mizāni-
 -hārārèt, هوا ترازوسى hàwā-tèrāzissi.
 Thessaly, s. لواديه llvādia; تساليا tèssā-
 They, pro. انلر λnlar, ònlar. [lia.
 Thibet, s. تبت tìbbèt.
 Thick, a. (in solidity) قالين kàlin; (in
 fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssif;
 (coarse) قبا kàba; (close) صيق sîk;
 الك قويو s. —, صيقى sîki; (intimate)
 اورته or اورطه èng-kòyu-yèr, اورته يري
 èng-fèna-yèri, الك فناير èng-fèna-
 -yèr.
 Thicken, v.n. قالينلشمق kàlinlèshmak;
 صيقلشمق kòyulèshmak; قويلشمق
 sîklèshmak; فنالشمق fènalèshmek;
 —, v.a. قالينلشدرمتق kàlinlèshdirmak;
 صيقلشدرمتق kòyulatmak; قويلشدرمتق
 sîklèshdirmak.
 Thief, s. خرمز khìrsiz, سارق sàrik, دزد
 dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, v.n. خرمزلك khìrsizlik - et,
 سرفتا sîrkāt-et.
 Thigh, s. بوط bùt, بجاق bājak, اويلق
 ùyluk, فخذ fakhz.
 Thimble, s. يوكسوك yùksuk.
 Thin, a. (in solidity) اينجه injè; (in
 flesh) ضعيف zà'if, زيون zàbun; (in
 fluidity) صولو sùlu; (wide apart)
 سيرلتمك sèyrèk; —, v.a. سيرلتمك
 sèyreltmek; —, v.n. سيرلمك sèy-
 relmek.
 Thine, pro. a. ك ing, ng; سنك
 sèning; —, pro. سنكى sèningki.
 Thing, s. شى shèy, 'شى shèy' (pl.
 شيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chiz.
 Think, v.n. دوشونمك dùshunmek, تفكرا
 tefèkkyur-et; (ponder) ملاحظه mù-
 làhaza-et; — over, مطالعه mùtāla'a-
 -et; — of, خاطر امتق khātirlemek, خاطره
 khātirā - ghètirmek; —
 about, دوشونمك dùshunmek, قورمتق
 kùrmak; —, v.a. (imagine) صانمق
 sànmak, ظن zànn-et; (esteem) صايتمق
 sàymak, عدا "àdd-et.
 Third, a. اوجنجى ùchunju, ثالث
 sāliss, سيم siyum; —, s. اوجده بر
 ùchda-bir, ثلث sùlss (sùluss).
 Thirst, s. صوسزلق sùssuzluk, عطش
 "àtsh; حرارت hàrārèt; —, v.n.
 "àtshān- عطشان او, صوصامق sùssamak,
 صوصامش s. —y, تشنه tishné-òl;
 تشنه "àtshān, عطشان sùssamish.
 Thirteen, a. اون اوج òn-ùch. [tishné.
 Thirty, a. اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn,
 ثلثين sèlāssin, سى sî.

This, *pro.* بو bù, شو shù.

Thistle, *s.* اشك ديكنى èshék-dìkèni,
دوه ديكنى dèwé-dìkèni.

Thither, *ad.* اورايه òraya.

Thorn, *s.* ديكن dìkèn, ايكنه ìghnè, خار
khār, شوك shèvk; —y, *a.* ديكنلو
dìkènli.

Thorough, *a.* تام tām, اصل əssl,
كامل kyāmil; —bred, جنس jīnss,
صوت sòy; —fare, چيقار صوقاق
chikar - sòkak; no —fare, چيقمز
chikmāz - sòkak; —ly, *ad.*
بتون بتون bitun-bitun, تماماً tāmā-
mān, هر وجهه hēr-
wèjhla, كركى كركى ghèrèghì-ghìbi.

Thou, *pro.* سن sèn.

Though, *c.* ايسده issa-da, هر نادر
hēr-nàkadār; ينه yinè (ghènè).

Thought, *s.* فكر fikr (*pl.* افكار èfkyār);
مطالعه mùtāla“à.

Thoughtful, *a.* دوشنور dùshunur.

Thoughtless, *a.* دوشنمز dùshunmāz.

Thoughtlessness, *s.* صايغيسزلى sày-
ghisizlik. [hèzār.

Thousand, *a.* بىك bìng, ألف èlf, هزار

Thraldom, *s.* رقيت rikkīyyèt.

Thrash, *v.a.* دوكمك dùghmek; (corn)
خرمن khārman - et; (the enemy)
بوزمتى bòzmaq.

Thrashing, *s.* خرمن ايتمك khārman-
ètmeklik; طياق dàyak.

Thrashing-machine, *s.* خرمن چرخى
khārman-chàrkhi.

Thread, *s.* ايلك iplik; تيرè tiré; تل

tèl; رشته rishtè; —, *v.a.* (a
needle) ايلك كچورمك iplik-ghè-
chirmek; (a path) سوكمك sùkmeq,
چيقارمتى chikàrmak, كچمك ghèch-
mek, مرورا mùrūr-et.

Threat, *s.* قورقو ويژه جك لقردى kòrkū-
-vèréjek-làkirdi, قورقو kòrkū.

Threaten, *v.a.* قورقو ويرمك kòrkū-
vèrmek; قورقولو كوزمك kòrkūlū-
-ghyùzukmek.

Three, *a.* اوچ ùch, ئلته sèlāssè, سه sèh.

Threshold, *s.* قپو اشكى kàpi-èshighi,
عتبه āssitān, آستانه āssitānè,
“àtébè.

Thrice, *ad.* اوچ كره ùch - kèrrè,
اوچ سفر ùch-dèf“à, اوچ دفعه
-sèfer. [idārèjilik.

Thrift, *s.* اداره جيلك idārè, اداره

Thrifty, *a.* اداره جى idārèji.

Thrive, *v.n.* كلشمك ghèlishmek;
—ving, *a.* كلشاتلو ghèlishātli.

Throat, *s.* بونغاز bòghāz, حلقوم hùlkūm.

Throb, *s.* يورك اوينامسى yùrek-
-òynamassi; ياره زونقلامسى yàra-
-zònkلامسى; —, *v.n.* اوينامتى
-òynamak; زونقلامتى zònkلامتى.

Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèss-
ned, صدر sàdr; — of God, عرش
“àrsh; —, *v.a.* اوپورتمتى tàkhta-
-òturtmak.

Throng, *s.* ازدحام (kàlabàlik), غلبه لى
izdihām; —, *v.n.* اوششمك
ùshushmek, قوششمى kòshushmak;
ازدحام ا (kàlabàlik) - et, غلبه لى
izdihām-et.

Throttle, *s.* بوغاز *bòghāz*; —, *v.a.* بوغازینی صیقمق *bòghmak*, بوغازینی سیقمق *bòghāzini-sikmak*.

Through, *pr.* دن *dan*; ایچندن *ichindan*; — and —, یاندن یانه *yāndan-yāna*; —out, *ad.* باشدن باشه *başdan - başa*; اولندن اخیینه قدر *övləndən - ākhirina-kādar*.

Throw, *s.* اتمق *atım*; —, *v.a.* اتمق *atmak*, رمی ا *remi-et*, انداختا *endākt-et*, رمی ا *remy-et*; — away, اتمق *atmak*; اسرافا *issrāf-et*, تلفا *tēlef-et*; — off, چیقارمق *chikārmak*, دفع *dēf'-et*.

Thrust, *s.* ایتش *itish*, قاقش *kākish*; دورتش *dūrtush*; سوقش *sōkush*; اورش *wūrush*; —, *v.a.* قاقمق *kākmak*, ایتمک *itmek*; دورتمک *dūrtmek*; اورمق *wūrmak*; — away, دفع *dēf'-et*, تارد ا *tārd-et*.

Thumb, *s.* باش پارمق *baş-pārmak*; —, *v.a.* بیراقلرینی پرمقله کیرلدوب *yāprāklarını - pārmākla - kīrlēdup-ārsēlmek*.

Thump, *s.* مشتہ اورشی *mūsh-ta-wūrush*; —, *v.a.* مشتہ ایله اورمق *mūsh-ta-ila-wūrmak*.

Thunder, *s.* کوک کورلمسی *ghyūk-ghyūrlémēssi*, رعد *rā'd*; —, *v.a.* یلدرم کورلمک *ghyūrlémek*; — bolt, یلدرم *yıldırım*, صاعقه *sā'ika*; —clap, گولمسی *ghyūghing - bir-ghyūrlémēssi*; —stroke, یلدرم *yıldırım*, صاعقه *sā'ika*; —struck, یلدرم

صاعقه *yıldırım-chārpmish*, چارپمش *sā'ika-issābet-ētmish*; اصابت ایتمش *mūta'ājjīb*, حیران *hāyrān*, متعجب *sērsēm*, شاهه قالمش *shāsha-kālmish*; to be — struck, قالمق *kālmak*, شاهه قالمق *shāsha-kālmak*.

Thursday, *s.* پنجشنبه *pēnjshēnbih* (*pērshamba*), خمیس *khāmīss*.

Thus, *ad.* بویله جه *būylé, būyléja*; بویله جه *būylé, būyléja*; بو صورته *bū-sūrēta*; بو وجهه *bū-wējhla*; بو تقدیرجه *bū-tākdīrja*; — بورایه دق *būraya-kādar*, بورایه دق *būrayadak*.

Thwart, *v.a.* ایشنی بوزمق *ishini-bōzmaq*, ویرمک *sēktē-vērmek*.

Thy, *pro. a.* ک *ing, ng*; منک *sēning*; —self, کندک *kēnding*.

Thyme, *s.* ککک اوتی *kēkik - otu*, ککک *kēkik*.

Tick, *s.* (insect) کنه *ghēné*; upon —, طبق طبقا *vērēssiyé*; —, *v.a.* تیک-تیک *tik-tik-et*.

Ticket, *s.* کاغذ *kyāghid*; یافته *yāfta*.

Tickle, *v.a.* غجمق *ghijimk*; —, *v.a.* غجمق *ghijimk*; — one's fancy, خوشنه کتیمک *khōshina-ghitmek*.

Tide, *s.* جذر و مد *jēzr-u-mēdd*; high —, مد *mēdd*; کامل مد *mēddi-kyāmil*; ebb —, جذر *jēzr*.

Tidy, *a.* تمیز *tēmiz*.

Tie, *s.* باغ *bağ*; (in architecture) قوشاق *kūshāk*; (moral) علاقه *ālāka*, مناسبت *mūnāssēbēt*, in-
tial impediment

مانع māni"; —, *v.a.* باغلامق bāgh-lamak, "عقد ا" λkd-et.

Tier, *s.* صرة sira; قات kat.

Tiger, *s.* ببر bābr.

Tight, *a.* صیقی siki; water—, صو کچمز sū-ghèchmāz; air—, هوا کچمز hàwā-ghèchmāz.

Tighten, *v.a.* صیقشد رمتق sikişhdirmak.

Tigris (the river), *s.* دجله dèjlé. [tùghla.

Tile, *s.* طوغله kiremīd; (flat)

Till, *s.* پاره چکمه سی pāra-chèkméjéssi; —, *v.a.* تیمارا timār-et, زراعتا zirā"āt-et, حراستا hīrāssèt-et; —, *pr.* ته قدر a-kādar, ته دک ē-dek, ته دق a-dak.

Tillage, *s.* زراعت zirā"āt.

Tiller, *s.* زراعتچی zirā"ātji; (of a rudder) یکه yeké.

Timber, *s.* احشب kèressté, احشاب āshāb, — yard, کهرسته چی دکانی kèresstéji-dūkkyāni.

Time, *s.* وقت wākit, زمان zāmān; مدت hènghyām; period of —, قرن muddèt, عصر dèvr, "āssr, کورن kārūn, أيام èyyām (*pl.* of يوم yūm, a day); (number in recurrence) کرة kèrré, سفر mèrré, دفعه dèf"ā, وقت sèfer, نوبت nùbèt; —, *v.a.* وقتنهدقتا wākit-tā'yīn-et; there's — enough, wāktina-dikkāt-et; وقت دها dàhā-wākit-vār, وقت چوق wākit-chòk; from — immortal, from — out of mind, اوتهدنبرو, من éz-kādīm, از قدیم tédan-bèri, — m.

Timid, *a.* قورقاق kòrkāk, اورکک òrkek; محبوب mājyūb, اوطانور ùtānir, اوطانغج ùtānghāch. [hijāb.

Timidity, *s.* قورقاقلق kòrkāklik, حجاب

Tin, *s.* قلاي kalay; (in sheets) تنکه tènéké; —, *v.a.* قلايلمق kalaylamak.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh; (slight mixture) قوقو kòkū, شائبه shā'ibé; —, *v.a.* بر رنگ ويرمک jüz'ija-bir-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kāv or kāv; — box, چقماق کيسه سی chàkmāk-kèyséssi.

Tinge, *v.a.* بر رنگ ويرمک jüz'ija-bir-rènk-vèrmek, تلوينا tēlvīn-et, بويامق bōyamak.

Tinker, *s.* چنگانه (chinghèni, a gipsy); —, *v.a.* قباچه تعمیرا kābaja-tā"mīr-

Tinman, *s.* تنکه چی tènékéji. [-et.

Tinsel, *s.* شماته تلی shāmata-tēli.

Tint, *s.* چشید chēshid, رنگ rēnk, لون

Tiny, *a.* اوفاجق ūfājek. [lèvn.

Tip, *s.* بخشش (tèpé); دپه ùj, اوج ūj, بخشش bākhshish; —, *v.a.* ويرمک vèrmek, بخشش ويرمک bākhshish-vèrmek; —, *v.n.* بخشش ویرمک bākhshish-vèrmek; — up, بر اوجنی bir-ùjñi-kāldirmak; — off, — over, *v.n.* دوشمک dūshmek; —, *v.a.* دویروب dèvrilip-dūshmek; —, *v.a.* دویروب دوشورمک dèvirip-dūshurmek.

Tipple, *s.* ایچمک ichki; —, *v.n.* ایچمک ichmek, چاقمق chàkmāk.

Tippler, *s.* بکری bèkrī.

Tipstaff, *s.* قواص kavvāss. [(sār-).

Tipsy, *a.* سرخوش sèrkhòsh, کیف kèyf.

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chē-

- يورمتق (dèymir); —, *v.a.* yòrmak; (in liking) اوصاندرمتق ùssàndirmak; (in patience) صبريني دوكتمك ałbrini - dükètmek; (cause disgust) يورلمتق bèzdirmek; —, *v.a.* yòrulmak; اوصانمتق ùssànmaq; بزمك bèzmeq; صبري دوكنمك ałbri - dükènmek.
- Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnässébètsiz; اوصاندر ùssàn - vèrir, اوصانچ وير ùssàn dirir; ادمك جانني صيقار adam - ing - jànini - sïkar.
- Tissue, *s.* نسيج nèssj, قماش kùmāsh.
- Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à "shār), اوندەلق òndalïk.
- Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right) سند sened, (deed) حق hākk; حجت hūjjèt.
- Tittle-tattle, *s.* دیدی قودی لاقر دیسی dèdi - kòdu - làkirdissi.
- To, *pr.* ئه ئه a; ئه قدر a - kàdar; ئه طوغری a - dòghru; بوگون ìchin; —day, بوگون bũ - ghyùn; —night, بوگيجه bũ - ghèyjë, بو اوگمزدە كي كيجه bũ - èngumuzdèki - ghèyjë; —morrow, يارين yàrin.
- Toad, *s.* قره قوربغه kàra - kùrbagha, زهرلو òdlu - bāgha; — stool, زهري منتار zèhirli - mântar.
- Toady, *v.a.* مداهنه mùdāhénè - et.
- Toadyism, *s.* مداهنه mùdāhénè.
- Toast, *s.* اكمك قزارتمسي èkmek - kizàrtmassi; عشقنه شراب ايجلان - kimsènè "ashkina - shàràb - ìchilàn - kimèsenè; —, *v.a.* قزارتمق kizàrt-
- mak; عشقنه شراب ايجمك "ashkina - shàràb - ìchmek. [dùkhān.
- Tobacco, *s.* دخان توتن or تون tütun.
- Tobacconist, *s.* توتونجي tütunju.
- Toe, *s.* اياق پرمق pàrmak, پرمق - pàrmaghi.
- Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلکه bir - likda; بيريره bir - yèra; بيرده bir - yèr - da; جميعاً jèmī "àn; جمعاً jèm "àn.
- Toil, *s.* كفت رنج renj, ايش ish, كفت kyùlfèt, مشقت mèshàkkāt; —, *s. pl.* چالشمق tüzāk; —, *v.a.* چالشمق chālismak, چبالمق chèbalamak, ايشلمك ishlemek.
- Token, *s.* اشارت ishāret, نشان nishān, علامت "ālāmèt; (of remembrance) بركذار bèrghyuzār.
- Tolerable, *a.* تحمل اولور chèkilir, چكور chèkilir, تحمل اولور tàhàmmul - òlunur; اب ايوجە èp - iyija.
- Tolerance, Toleration, *s.* تحمل tàhàmmul, هضم hāzm, مساعدة mùssā "adé.
- Tolerate, *v.a.* مساعدة mùssā "adé - et, تجويزا kàbül - et, قبول kàbül - et, چكمك chèkmek.
- Toll, *s.* قپو ويركوسي kàpi - vèrghissi, باج bāj, موروپه mùrūrlyyè; —, *v.a.* (a bell) چالمق chālmak; —, *v.a.* چالمنمق chālminmak.
- Tomato, *s.* طوماته dòmāta.
- Tomb, *s.* لحد قبر kàbr, مزار mèzār, لحد làhd; تربه tùrbè; — stone, مزار مزار - tashi.
- Tomfool, *s.* دالقاوق dāl - kàwuk.
- Tomfoolery, *s.* مسخره لقي māsakharalïk.
- Ton, *s.* طونلاته tònèlàta.

Tone, *s.* سس sèss; پرده pèrdé; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.

Tonga, *s. pl.* ماشه masha. [zàbān.

Tongue, *s.* زبان lissān, لسان lissān, دل dīl.

Tongue-tied, *a.* دلی طولمش dīli-tūtvl-

Tonic, *s.* مقوی mùkàvvī. [mush.

Tonnage, *s.* کمینک طونلاته سی ghèminin-tònélàtassi.

Too, *ad.* (also) دخی dākhi, د دا da, کذاک kèzālik; (more than needful) حد لزومدن زیاده hæddi-lòzūmdan-zīyādé. (This particle is not in use in Turkish; the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt); —, *s. pl.* ادوات èdāwāt, ادوات èdāwāt, اودانلق àwadanlık, طاقم tàkim.

Tooth, *s.* دیش dīsh, سن sinn (*pl.* اسنان èssnān), دندان dèndān, دندانه dèndān; —pick, خلال khilāl, دیش دیش-kārīshdirajak.

Top, *s.* فوق yākāri, یوقاری yākāri, اوست üst, فوق fevk, بالا bālā; (summit) دپه (tèpé), چناقلق (of a mast) zırvé; (of a mast) چناقلق chānaklık; (plaything) فرلداق fīrlādak; —, *a.* اوستده کی üstdeki, اوستنده کی üstündeki; — mast, غابیه چپوغی ghābiya-chībūghu; — sail, غابیه ghābiya; —most, اک èng-yükārīki, اک èng-yükārīdeki.

Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd (?), صاری sārī-yākūt.

Topgallant, *a.* بابا فنغونک bāba-fingonik.

Topic, *s.* ماده maddé.

Topography, *s.* خریطه تفصیلاتی khārīta-tāfsīlātī; تفصیلات زمین tāfsīlātī-zèmin. [زیروزبر] zīr-u-zèbr.

Topsy-turvy, *ad.* الت اوست alt-üst.

Torch, *s.* مشعله mèsh“àla (māshala).

Torment, *s.* اذیت èziyyèt; —, *v.a.* اذیت ویرمک èziyyèt-et; اذیت èziyyèt-vèrmek.

Tornado, *s.* قصرغه kāsırgha.

Torpedo, *s.* تورپیل tòrpil.

Torpid, *a.* اویشمش òyushuk, اویشمش òyushmush, جانسز کی jānsiz-ghībi.

Torpor, *s.* اویشقلق òyushukluk.

Torrent, *s.* حیزلو اقان صو (sèl) sèyl; حیزلو اقان صو hīzli-ākan-sū.

Torrid, *a.* حار hārr; — zone, منطقه حاره mantsika‘i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلو بغه kāpli - bāgha (kāplimbāgha); — shell, بغه bāgha.

Torture, *s.* شکنجه èziyyèt, شکنجه shikènjé, شکنجه isakènjé; —, *v.a.* شکنجه èziyyèt-et, شکنجه isakènjé-et, اویقوسز بر اقمق òykussuz-brākmak.

Toss, *s.* فرلادش fīrlādīsh, آتش atīsh; —, *v.a.* فرلادش fīrlādīsh, فرلادش fīrlatmak; —, — about, *v.a.* صچرامق sèchramak, فرلادش fīrlamak, اتمق atılmak; (waves) قبارمق kābarmak.

Total, *s.* طوب tōp, یگون yèkyūn, مجموع mèjmu; —, *a.* کلی kyūllī; مجموع mèjmu.

Totter, *v.n.* سنده لیمک sèndelèmek, یقله جق او yikilèjak-òl.

Touch, *s.* دوقنش dōkunduah; (sen-

- of) قوت لسه *kùvvèti - lāmissé* ;
last —, صوت ال *sòng-èl* ; (tincture)
قوتو *kòku*, شائبه *shā'ibé*, اثر *èsser* ;
—, *v.a.* ال سورمك *dòkunmak*, دوقنمق *dòkunmak*,
èl-sürmek, ال اورمق *èl-würmak* ;
ملاصق او *mùttāssil-òl*, متصل او
mùlāssik-òl ; دكمك *dèghmek* ;
بتشمك *bltishmek* ; ياشمق *yāpish-*
mak ; (move the heart) قلبه رقت
kālbina-rikkāt-ghètirmek,
كيتورمك *kālbina-rikkāt-ghètirmek*,
يموشاتمق *yimushatmak* ; — upon
(in speaking) اكدروب كچمك *āngdirip-*
ghèchmek ; — hole, فاليه *fālya*,
فاليه دليكي *fālya-dèlighi* ; —stone,
محمك *māhèkk* (*mèhènk*, *mèhènk-*
tāsh) ; —wood, قاو *kāv or kāv*.
- Tough, *a.* سرت *sèrt* ; قوپمز *kòpmāz* ;
كلامي قتي *kāti*, كسلمز *kèssilmāz* ; (difficult)
چتتين *chétin*, کوچ *ghyùch*, (of
endurance) جاني پك *jāni-pèk*.
- Tour, *s.* جزئي بر سياحت *jüz'ī-bir-*
sèyāhāt. [*ichin-giden-sèyyāh*.]
- Tourist, *s.* نوق ايچون كيدن سياح *zèvk-*
- Tournament, *s.* مزراق اويوني *mizrak-*
òyunu.
- Tow, *s.* بياض استويي *bèyāz-üstüpu*,
قتيق *kèten-fāzlassi* ; كتان فصلسي
kitik ; —, *v.a.* يدكه المق *yèdègha-*
almak, چكمك *chèkmek* ; — rope,
يدك ايبي *palamār* ; — line, پلامار
yèdek-ìpi.
- Toward, Towards, *pr.* نه طوغرى *a-*
-dòghru, طرفنه طوغرى *tārafina -*
-dòghru, جهتنه طوغرى *jihètina -*
-dòghru.
- Towel, *s.* حاولو *hāwli* ; پشتمال *pèsh-ta-*
māl, فوطه *fūta*.
- Tower, *s.* قله *külle or külé* ;
(in town walls) برج *bürj* ; —, *v.a.*
يوكسلمك *yükselmek*.
- Town, *s.* قصبه *kāssaba*, شهر *shèhr*,
مملكت *mèmlékèt*, محروسه *māhrūssa*,
مهميه *māhmiyyé*, مدينه *mèdiné*.
- Town-clerk, *s.* شهرك دفتر اميني *shèhirin-*
dèfter-èmini. [*-münādissī*.]
- Town-crier, *s.* شهرك منادي سي *shèhirin-*
- Town-hall, *s.* شهر قوناعى *shèhir-kōna-*
- Townsman, *s.* هم شهرى *hèm-shèhrī*. [*ghī*.]
- Toy, *s.* اويونجق *òyunjāk* ; —, *v.a.*
اويناشمق *òynashmak*, اوينامق
òynamak, ايلنمك *èylänmek*.
- Trace, *s.* نشان *nishānè*, نشانه *nishān*,
ايز *iz*, اثر *èsser* ; (of harness)
قوشم قايشي *kòshum-kāyishi* ; —,
v.a. اثارينه تتبع *izlémek*, ايزلمك
āssārīna - tètèbbu" - et ; (on paper)
چيزمك *chizmek*, رسما *rèssm-et* ;
ياغلو كاغده المق *siilmek* ; سلكمك
yāghli - kyāghida - almak ; ايسلو كاغده
issali - kyāghid - ila -
-chizmek ; جامده چيزمك *jāmda-*
-chizmek.
- Track, *s.* ايز *iz* ; بللو بللوسز پياده يولى
bèlli-bèlissiz-piyāda-yòlu ; —, *v.a.*
قره دن يدك ايله چكمك *kāradan-*
yèdek-ila-chèkmek.
- Tract, *s.* الكا *nāhiyyé*, ناحيه *(ùlké)* ;
جزء *jüz'*, رساله *rissālè* (book).
- Tractable, *a.* مظلوم *māzlim*, سوزدگر
süz-(dīnār), منقاد *münkād*.

Trade, *s.* صنعت *sàn* "at, حرفت *hîrfet* ;
 alış-vêrish, تجارت *tî-jâret*, دا دوستد *âkhz-v-"âtâ*,
 دا دوستد *âkhz-v-"âtâ*, عطا *âkhz-v-"âtâ*,
 alış-vêrish-et, تجارت *tîjâret-et* ;
 — *smân*, دكانجی *dùkkyânji*, بازارگان
bâzirghyân, اصناف *èssnâf*.

Tradition, *s.* حدیث *hâdîss*, حدیث
hâdîssi-shêrif ; روایت *ri-wâyet* ;
 — *al*, *a.* منقول *mênkûl*, مروی
mêrvî.

Traffic, *s.* alış-vêrish, الش ویرش
tîjâret ; (on a road) کلن کچن
ghêlm-ghêchen ; اشلکک *ishleklik* ;
 having much —, اشلک *ishlek* ; —,
 alış-vêrish-et ; تجارت *tîjâret-et*.

Tragedy, *s.* عاقبتی وخیم اولان وقعه
"âkîbêti-wâkhîm-òlan-wâk"â.

Train, *s.* ذیل *üzün-ètek*, اوزون اتک
zèyl (*pl.* اذیال *èzyâl*), دامن *dâmen* ;
 — *tâkîmi*, اتباع طاقمی (suite)
ètâ, حشم *hâshem* ; (of
 powder) یملمه *yèmlémé* ; فتیل *fîtil* ;
 صجوق *sûjuk* ; (series) صرة *sîra*, الی
alay, سورو *sûru* ; (of guns) طوپلر
tòplar ; siege —, محاصره طوپلری
mùhâssara-tòplari ; —, *v.a.* تعلیم
tâ"lîm-et ; تربیه *têrblyyé-et* ; (a
 tree) دالترینی بر رسمه قومق *dâllarîni-
 bîr-rèssma-kòmak* ; — on, *v.n.*
 سورمک *sûrmek*, اوزامق *üzamak*,
 بتمامک *bitmamek*.

Traitor, *s.* دولت خائنی *dêvlet-khâ"ini*,
 دولتینه خائنی *dêvlêtîna-khâ"în*.

Traitress, *s.* خائنی قاری *khâ"în-kârî*.

Trample on, *v.a.* چینه مک *chînémek*,
 ایاق باصمق *âyak-bâssmak* ; — under
 foot, ایاق التنه المق *âyak-âltîna-âlmak*.

Tranquil, *a.* راحت *râhat*, اسود *âssûdê*,
 ساکن *sâkin* ; مأمون *mè'mûn*.

Tranquillity, *s.* راحت *râhat*, اسایش
âssâyîsh, سکونت *sûkyûnèt*, امنیت
èmnlyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تآمین *tè'mîn-et*.

Transaction, *s.* سرگذشت *wâk"â*, وقعه
sêr-ghyûzêsh ; معامله *mù"âmélê*.

Transcribe, *v.a.* عیننی یازمق *"âynîni-
 yâzmak*, صورتنی یازمق *sûrêtîni-yâz-
 mak*, صورتنی المق *sûrêtîni-âlmak*,
 صورتنی چیقارمق *sûrêtîni-chîkârmak*,
 نسخه سنی یازمق *nûsskhassîni-yâzmak*,
 استنساخ *îsstînsâkh-et*.

Transfer, *v.a.* نقل *nâkl-et*, دورا *dêvr-
 et*, چویرمک *chêvîrmek*,
 چویرمک *ghêchîrmek*. [*hèy"èta-kòmak*].

Transform, *v.a.* بشقه هیئت قومق *bâshka-*

Transgress, *v.n.* قباحتا *kâbâhat-et*,
 جناحه *jûnhâ-et* ; گناه *ghyûnâh-et* ;
 —, *v.a.* تجاوزا *tâkhâtti-et*,
 تجاوزا *têjâvuz-et* ; خلافده حرکتا
khîlâfinda-hârékêt-et.

Transgression, *s.* خطا *khâtâ*, جناحه
jûnhâ, جرم *jûrm*, قباحتا *kâbâhat*,
 معصیت *mâ"siyyèt*, گناه *ghyûnâh*.

Transient, *a.* سوركسز *sûreksîz*, قرارسز
kârârsîz, بیقرار *bîkârâr*, زائل *zâ"îl*.

Transit, *s.* مرور *mûrûr*. [فانی *fânî*].

Translate, *v.a.* ترجمه *têrjumé-et*,
 چویرمک *chêvîrmek*, نقل *nâkl-et*.

Translation, *s.* ترجمه *tàrjumé*; نقل *nàkl*.
 Translator, *s.* مترجم *mùtèrjim*, ترجمان *tàrjumān*.
 Transmigration, *s.* تناسخ *tènāsukh*.
 Transmission, *s.* نقل *nàkl*, ارسال *irsāl*, ایصال *issāl*; امرار *imrār*; مرور *mùrūr*.
 Transmit, *v.a.* یولامق *yòllamak*, ارسال *ghyàndirmek*, کچورمک *irsāl-et*, ایصال *issāl-et*; واسطه *ghèchirmek*, امرار *imrār-et*, و مروری او *wàssita'î-mùrūru-òl*. [bèrrāk.
 Transparent, *s.* شفاف *shèffāf*, برای
 Transpire, *v.a.* مزلمک *sèzilmek*, دیولمق *düyülmak*, شیوع بولمق *shüyü"-bölmaq*.
 Transport, *s.* عسکر کمیسی (ship) سورکون *şokur-ghèmissi*; (convict) سورکون آدم *sùrghyun-Adam*; منفی *mènfi*; افراط *fart*, فرط (excessive sensation) *ifrāt*; وجدان (ecstasy) *vijdān*; (carriage) نقل *nàkl*; —, *v.a.* (a criminal) سورکون *sürmek*, سورکون *sùrghyun-et*, نفی *nèfy-et*; (carry) تاشیمق *tāshimak*, کوترمک *ghyàtur-mek*, نقل *nàkl-et*; (cause joy) سولدرمک *sèvindirmek*.
 Transportation, *s.* نفی سورکون *sùrghyun*, نفی *nèfy*, اجلا *jilā*, اجلا *ijlā*; place of —, منفی *mènfi or mènfi*.
 Transylvania, *s.* ولایتی اردل *èrdèl-vilā-yeti*. [bàje.
 Trap, *s.* طوزاق *tùzāk*, دام *dām*; — door,
 Trash, *s.* بوق *bòk*; صاحمه *sāchma*; (idle talk) هرزه *hèrzé*.
 Travel, *s.* سیاحت *sèyāhāt*; سفر *sèfir*,

—, *v.a.* سیاحت *sèyāhāt-et*, سفر *sèfir-et*, یولجیلوق *ghèzmek*, یولجیلوق *yòljuluk-et*. [nèvèrd.
 Traveller, *s.* سیاح *sèyyāh*, یولجی *yòljü*.
 Traverse, *v.a.* یاندن یانه کچمک *yāndan-yān-ghèchmek*; باشدن باشه کچمک *bāshdan-bāsh-ghèzmek*; (impede) مانع او *mānè"-òl*, منع *mèn"-et*, بوزمق *sèktè-vèrmek*, ویرمک *bòzmaq*. [tābla.
 Tray, *s.* تپسی *tèpsi*, سینی *şini*, طبله
 Treacherous, *a.* (person) خائن *khā'in*; (act) خائنانه *khā'inānè*; to have a — memory, چابک اونوتمق *chābik-ònutmaq*, خاطرده شی طوته مامق *khā-tirda-shèy-tùtamamak*. [khā'inlik.
 Treachery, *s.* خیانت *khīyānet*, خائنلق
 Treacle, *s.* بکمز *bèkmez*, پتمز *pètmez*.
 Tread, *v.a.* ایاق باصمق *āyak-bāssmak*.
 Treason, *s.* دولته ایدیلن خیانت *dèvlétè-èdilèn-khīyānet*.
 Treasonable, *a.* دولته خیانت نوعندن *dèvléta-khīyānet-nèv"inden*.
 Treasure, *s.* مال *māl*, پاره *(pāra)*, آچه *ākcha*; (hidden) دفينه *dèfiné*, خزینه *khāzīnè (hāzina)*; (in affection) ایکی *iki-ghyüz*, جگرکوشه *jigker-kyūshé*; (in estimation) چوق *chòk-isha-yārar-shèy*; — up, *v.a.* صاقلامق *sāklamak*, حفظ *hifz-et*. [nedār).
 Treasurer, *s.* خزینه دار *khāzīnédār (hāz-*
 Treasury, *s.* خزینه *khāzīnè*; مالیه نظارتی *māliyyè-nāzārèti*; مالیه قیوسی *māliyyè-kāpissī*.

Treat, *s.* ziyāfet; ایلانجه èylənja;
—, *v.a.* (use) قولانمق kùllanmak,
معامله mù“āmélé-et; (a sick person)
باقمق bākmak, معالجه mù“ālējé-et;
(feast) ziyāfet-vèr-
mek; (pay for) ویرمک pàrassini-vèrmek;
—, *v.n.* (on a
subject) باحثا bāhss-et; (negotiate)
مکالمه mùkyāléme-et.

Treatise, *s.* رساله rissālē. [mù“ālējé.

Treatment, *s.* معالجه mù“āmélé; معالجه

Treaty, *s.* معاهده mù“āhédē, عهد “āhd;
عهدنامه “āhd-nāmē.

Treble, *s.* اوچ قات ùch-kāt; (voice)
قاری سسی inja-sèss, اینجه سس
-sèssi; —, *v.a.* اوچ قاتا ùch-kāt-et;
—, *v.n.* اوچ قات او ùch-kāt-òl.

Tree, *s.* درخت shèjær, شجر, اغاج əghaj;
diràkht; — nail, قویله kàvilya;
cross—, قورچته kùrchèta.

Tremble, *s.* لرزه (tìtrémé), دترمه
لرزه lèrzé, دترمه مک rà“shé; —, *v.n.*
دترمه مک (tìtrémek), لرزان او lèrzān-òl;
—bling, لرزان lèrzān, لرزه ناک lèrzénāk,
ریشه دار rà“shédār.

Tremendous, *a.* مهیب mùhīb, مدھش
mùdhish; چوک chòk, پک pèk.

Trench, *s.* خندق (hèndek); مترس mè-
tériss; —, *v.a.* درینلکنده iki - ùch - bèl -
dèrinlighinda-
-kàzmak; — round, چویرمک (hèndek)-
chèvirnek; — upon, تجاوزا tèjāvuz-et,
ال اوزاتمق èl-ùzàtmak.

Trespass, *s.* جنایت jināyet; جنحه
jinhà, گناه ghyùnāh; —, *v.n.*

جنایتا jināyet-et, گناه ghyùnāh-
-et; — on one, — on one's time,
اشغال ishghāl-et, تعجیزا tà“jiz-et,
باش اغرتمق bāsh-
-əghritmak, تصدیق tàssdi“-et.

Trevet, *s.* صاج ایاق sàj-àyak.

Trial, *s.* (experiment) دنه ییش dènéyish,
دعوی (by law) tèjrubé; تجربه
dà“wà, محاکمه mùhākémé; on —,
a. مخیر mùkhàyyær.

Triangle, *s.* مثلث mùssèllèss.

Triangular, *a.* مثلث شکلنده mùssèllèss-
-shèkilinda.

Tribe, *s.* قبيله kabīlé (pl. قبائل kabā‘il),
عشیرت “ashīrèt (pl. عشائر “ashā‘ir),
ایلات (pl. ایلات ilāt); (of Israel)
سبت sèbt (pl. اسباط èssbāt).

Tribulation, *s.* محنت mihnèt.

Tribunal, *s.* محکمه màhkémé, حاکم
hākim-hùzūru.

Tributary, *a.* خراجگذار اولان khàràj-
-ghyùzār-òlan. [khàràj, جزیه jizyé.

Tribute, *s.* خراج vırghyu or vèrghi, ویرکو

Trick, *s.* اویون òyun; حيله hīlé; (custom)
اویون ا òyun-et, خوی khūy;
الداتمق àldatmak.

Trickery, *s.* حيله hīlé. [-àkmak.

Trickle, *v.n.* اینجه اینجه اتمق inja-inja-

Trifle, *s.* صاجمه sàchma, اویون òyun,
لاشی مقوله سی jüz‘i-shèy, جزئی شی
اویناتمق lā-shèy-màkūléssi; —, *v.n.*
دلیلک dynamak, صاجمه sàchma-et,
دلیلک délilik-et; —fling, a. جزئی jüz‘i;
—, *s.* صاجمه sàchma, دلیلک délilik;
—fler, دلی dèli.

Trigger, *s.* تتك tètik.
 Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ilmi-mùssèllxssât.
 Trim, *s.* (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قیافت kıyâfèt; —, *a.* بچملي bichimli; —, *v.a.* دوزلتمك dùzèltmek; دنکني dènk-et, دوزلتمك دهنگهني dèngħini-dùzèltmek.
 Trimming, *s.* قيطان (ghàyt-ân); (moral) مواضعه mùwāza'â.
 Trinity, *s.* اقانيم د'الله àkanîmi-sèlâssé.
 Trip, *s.* (slip) اياق قبانمسي àyak-kàpan-mâssi; (moral) خطا khâtâ; (excursion) طولاشمه ghèzma, كزومه dòlashma; —, *v.n.* اياغي قبانمق àyagħi-kàpanmak; خطا ا khâtâ-et; — up, *v.n.* اياغي قبانوب دوشمك àyagħi-kàpânîp-dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.
 Tripe, *s.* اشكنبه ishkenbé.
 Triple, *s.* اوچ قات ùch-kât; —, *v.a.* اوچ قات ا ùch-kât-et; —, *v.n.* اوچ قات او ùch-kât-òl.
 Tripoli, *s.* (town in Barbary) طرابلس tarâbâlûsi-ghârb; —, (town of Syria) طرابلس شام tarâbâlûsi-shâm.
 Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحقا sâhk-et.
 Triumph, *s.* نصرت ghâlêbé, غلبه nùssrèt; (procession) الی àlay; —, *v.n.* غالب او ghâlib-òl; —, — over (exult) اوکنمك ugħènmek, تفاخرا tefâkhur-et.
 Triumphant, *a.* غالب ghâlib.
 Trivial, *a.* ساجمه sâchma, جزئی jüz"i.

Triviality, *s.* ساجمه لقی sâchmalik; جزئیلك jüz"ilik.
 Troop, *s.* سوری sûru, طاقم tàkim, الی àlay; (of cavalry or horse-artillery) بلوك bəluk; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —s, *s. pl.* "asker.
 Trooper, *s.* سواری نفری sùwâri-nèfəri.
 Trophy, *s.* ظفرک علامتی zâfırin-"âlâmèti.
 Tropic, *s.* مدار mèdâr; — of Cancer, مدار سرطان mèdâri-sèratân; — of Capricorn, مدار جدی mèdâri-jedî.
 Trot, *s.* لنك link, لنکمه linklémé; —, *v.n.* لنك کتمك link-ghitmek, لنکمه linklémek.
 Trotters, *s. pl.* پاچه pâcha; اياق àyak.
 Trouble, *s.* زحمت sîkindi, صیقندی zâhmet, آذیت mèshâkkât, مشقت èziyyèt, (care) درد dèrd, بلا bèlâ, تعجیزا bash-âghrissi; — *v.a.* صیقندی ویرمك sîkindi-vèrmek, تعجیزا tà"jiz - et; زحمت ویرمك zâhmet-vèrmek; — one's self, زحمت ا zâhmet-et; — one's self about . . . . , قیدا kâyd - et; وظیفه wâzîfè-et; قساوت کassâvet-et.
 Troublesome, *a.* صیقندی sîkindi, زحمت ویرر sîkindîli, صیقندیلو zâhmet-vèrir.
 Trough, *s.* اولقی tèkné; یکنه àvlâk.
 Trousers, *s. pl.* پانطون pantalòn; چاقشیر پوطور pòtur, شالوار shâlwar.
 Trout, *s.* الہ بالقی àla-bâlik. [châkahir.
 Trowel, *s.* مالہ mâla.
 Truce, *s.* متارکه mùtâréké.

Truck, *s.* ال عربسى èl-‘àrabassi; (exchange) ترانپه trānpa; (of a mast) شابقه shāpka.

True, *a.* (not false) كرجك ghèrcek, صحيح sàhīh; (real) حقيقى hàkīkī; (faithful) صادق sādīk, وفادار wēfādār; (right) طوغرى dōghru, صحيح sàhīh; (well ascertained) محقق mūhakkak.

Truly, *ad.* واقعا wākī‘ā, حقيقت hàkīkāt, فى الحقيقه fī-‘l-hākīka.

Trumpet, *s.* بورو bōru; سورنا sūrna (zūrna); —, *v.a.* اعلان i‘lān-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bōruzèn (-zàn).

Trunk, *s.* چانطه chānta; (of a tree) كتوك kyùtuk; (of the body) كوده ghyàwdé; (of an elephant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مويلو mūylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد i‘timād, امانت èmniyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ويرسى به vèrēssiyé; —, *v.a.* امانه تسليم èmānéten-tèsslīm - et; —, *v.n.* اعتماد i‘timād-et, امانت èmniyyèt-et; (in God) توكل ا tèvèkkyul - et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Trustee, *s.* متولى كى امانتدار mùtévèllī-ghībi-èmānètdār.

Trustworthiness, *s.* صداقت sādākāt.

Trustworthy, Trusty, *a.* صادق sādīk.

Truth, *s.* (absolute) حق hakk; (of an assertion) صحت sàhhāt, حقيقت hàkīkāt; (true speech) لاقردى dōghru-lākirdi; to speak the —, طوغرى سويلمك dōghru-sūwèylémek.

Truthful, *a.* طوغرى dōghru.

Truthfulness, *s.* طوغرىلىق dōghruyluk.

Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق chālshmak, غيرت ا sa‘y-et; غيرت ا ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bākmak, دنه مك dènémek, تجربه ا tèjribé-et; (as a proof) امتحان ا imtshān-et; (cause a great exertion) زورلمق zòrlamak; اوصاندرمق ùssāndirmak; كوجنه كتمك ghyùjuna-ghitmek.

Trying, *a.* تحملكداز tūhāmmul-ghyūdāz.

Tub, *s.* باديه bādīya, كردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bōru, زوانه ziwānē; (of a water-pipe) مارپيچ mārpic.

Tuberose, *s.* تبر tèber.

Tubular, *a.* بورو شكلنده bōru-shèklinda, بوروكى bōru-ghībi.

Tuesday, *s.* صالى كونى sālī-ghyūnu, صالى sālī, ثلاثا sèlāsā, سه شنبه sèh-shènbih.

Tug, *s.* چكش chèkish; (ship) يدك yèdek-vāporu; —, *v.a.* يدكه المتق chèkmek; يدكه المتق yèdéghé-almak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدريس tèdriss, تحصيل tà‘allum, تعلم tà‘līm; تعليم tà‘līm.

Tulip, *s.* لاله lālè. [tàhsil.

Tumble, *s.* دولش dūshush, يقلش yīkīlish; —, *v.n.* (fall) دولشمك dūshmek, يقلمق yīkīlmak; (be disarranged) بوروشمق bōrushmak, اورسه لندك àrsélenmek; —, *v.a.* دولشورمك dūshurmek, يقمق yī-

mak; بوروشدرمتق bürüşdürmek,
اورسه لتمدك ırsələtmek.
Tumbler, *s.* بيوك قدح biyuk-kədəh,
صو قدحی sū-kədəhi.
Tumour, *s.* شيش shish, چبان chibān.
Tumult, *s.* كورلدى قارشىلىق kārishīklīk;
شمتاه ghyūruldu, پاتردى pātirdi,
shāmata. [-(òkkalik)-fichi].
Tun, *s.* سكر يوز قيه لىق فوجى sèkiz-yuz-
Tune, *s.* هوا hawā; in —, اهنك ahènk,
اوهنك اوىغون òyghun; —, *v.a.* اهنك ا
ahènk-et, اويدرمتق òydürmek.
Tunnel, *s.* يرالتى يول yèr-àlti-yòl,
يرالتى كمر yèr-àlti-kèmer.
Tunny, *s.* التى پرمق pàlamid(?),
لاكرده (preserved) àlti-pàrmak(?);
Turban, *s.* صارق sàrik. [lākèrda].
Turbid, *a.* بولانق bülānīk.
Turbot, *s.* قالقان بالغى kàlkan,
kàlkan-bàlīghī.
Turbulent, *s.* (person) زوربا zòrba;
(meeting) كورلدىلو ghyūruldu.
Turcoman, *s.* تركمن türkmèn.
Turcomania, *s.* تركمن ولايتى türkmèn-
-vilāyèti.
Turf, *s.* (green) چيم chim; (peat) ير
yèr-tèzèghī.
Turk, *s.* عثمانلو "òsmānlī; ترك türk,
مسلمان türk-òshāghī, mùsalimān.
Turkey, *s.* (fowl) هند طاوغى hind-
-tàwughū; (empire) دولت عليه dèv-
-lèti-"àlīyyé, دولت عثمانیه dèvlèti-
-"òsmānlīyyé, دولت ال عثمان dèv-
-lèti - àlī - "òsmān; (territory of)

ممالك محروسه mèmālikī - mahrūssa,
ممالك دولت عليه mèmālikī - dèvlèti-
-"àlīyyé, عثمانلو مملكتى "òsmānlī-
-mèmlékèti, عثمانلو طبرانى "òsmānlī-
-tòpraghī, عثمانلو ولايتى "òsmānlī-
-vilāyèti (wilā'ati).

Turkish language, *s.* تركجه türkja,
مسلمانجه "òsmānlīja, عثمانلوجه
mùsalimānja.

Turmeric, *s.* زرد چاو zirdéchāv.

Turmoil, *s.* كورلدى گھۇرلدى ghyūruldu,
پاتردى pātirdi.

Turn, *s.* (revolution) دور dānush,
دور dèvr; (deviation) دونش dānush,
بورغاج bürghāj, صاپش sàpish,
نوبت (in rotation) دیرسك dīrsèk;
دونش (change) dānush, نوبت
nùbèt; ديكشيش dīghīshish, تبدل tèbèddul,
انقلاب inkilāb; فرق fārk; —, *v.a.*
دوردا دورا dānmek, دورا dèvr-et,
دوران دوران dèvérān-et; (to one side)
دوردا دورا dānmek; صاپمتق sàpmak;
لنمك (become) kèssilmek, لنمك
lanmek or لنمتق lanmak (as a verbal
termination), اولمتق òlmak; (change)
ديكشمك dīghīshmek; (as remade
clothes) چويرلمك chèvirilmek; —,
v.a. چويرمك chèvirmek; (cause to
become) ايتمك ètmek, لتمدك latmek
or لتمدق latmak (as a verbal termina-
tion); a good —, ايولك iyilik; —
about, *v.a.* چويرمك chèvirmek;
قارشىدرمتق kārishdirmak; — —, *v.a.*
دوردا دورا dānmek; — away, *v.a.*
طردا ا - "dèf - et, كوغمق kòghmak,

tàrd-et; (the eyes, &c.) چویرمك
 chèvirmek; — —, *v.n.* بشقه طرفه
 bāshka-tārafa-dānmek; —
 back, *v.n.* گهرو دونمك ghèri-dān-
 mek; "عودت ا" àvdet-et; (on a hinge,
 &c.) اچلمق àchilmak; — —, *v.a.*
 گهرو چویرمك ghèri-chèvirmek; —
 down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak;
 (a hill) انمك ènmek; (leaves, &c.)
 اشاغی قیوریلتمق àshàghi - kivrilmak;
 — —, *v.a.* صاپتمق sàpitmak; اشاغی
 اشاغی گهندرمك àshàghi - ghyèndèrmek;
 گهندرمك èndirmek; قیوریمق kivr-
 mak, بوکمك bùkmek; — in, *v.n.*
 ایچرو کیرمك ichèri-
 ghirmek, ایچرو کتمك ichèri-ghitmek,
 ایچرو کلّمك ichèri-ghèlmek; — —,
v.a. ایچرو چویرمك ichèri-chèvirmek,
 ایچرو صوتمق ichèri-sòkmak; ایچرو
 قیوریمق ichèri-kivirmak; — off, *v.a.*
 اتتمق àtmak, دوشورمك dàshurmek;
 صاپتمق sàpitmak; سکدرمك sèk-
 dirnek; (a cock) قپامق kàpamak;
 (water) کسمك kèssmek; (a re-
 mark) الدرمامق àldirmamak; — —,
v.n. صاپمق sàpmak; (a projectile)
 قالمق sèkmek; — out, *v.n.* قالمق
 kàlmak; طیشاری چیقتمق dīshāri-
 -chikmak, طیشاری اوغرامق dīshāri-
 -òghramak; (prove) چیقتمق chik-
 mak; (the weather) لشمك lshmek
 (as a verbal termination); — —, *v.a.*
 چیقارمق chikārmak; — over, *v.n.*
 دوریلتمق dèvrilmek; دوریلتمق dèvril-
 mek; — —, *v.a.* چویرمك chèvir-

mek, دویرمك dèvirmek; (in charge)
 دورا dèvr-et; (refer) حواله hāwālè-et,
 احواله ihālè-et; (in one's mind)
 دوشونمك dūshunmek, طاشنمق tà-
 shinmak, مطالعه mùtālā"à-et; (dis-
 appoint) امیدینی بوزمق àmīdini-
 -bòzmak; — up, *v.n.* چیقتمق chik-
 mak, پیدا او, ظهورا zūhūr-et, پیدایا pèydā-òl;
 قالمق kàlmak; اچلمق àchilmak;
 یوقاری دورمك yùkàri - dènmek; —
 —, *v.a.* یوقاری چویرمك yùkàri-
 -chèvirmek; قازمق àshmek, قازمق
 kàzmak; قالدیرتمق kàldirmak; اچتمق
 àchmak.

Turnip, *s.* شلغام or شلغم shālgām.

Turnkey, *s.* زندانچی zindānji.

Turnpike, *s.* قپو kàpi.

Turpentine, *s.* ترمنتی tèrmènti; spirits
 of —, نفت یاغی nèft-yāghi.

Turquoise, *s.* فیروزه طاشی firūzè-tāshī.

Turret, *s.* قوله کوله kùlé, قوله کوله kùléjik.

Turtle, *s.* دکز قاپاوبغه سی dèngiz-kàpli-
 bāghassi (kàplim-); — dove, قمری

Tuscan, *a.* توسقانه لو Tòsscānali. [kòmru.

Tuscany, *s.* توسقانه ولایتی Tòsscāna-

Tusk, *s.* دیش, ازو àzi, دیش dīsh. [-vilāyèti.

Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.* اوکرتتمك
 àghrztmek, تعلیم ta"līm-et.

Twaddle, *s.* بوش لاقردی bōsh-lākirdi.

Tweezers, *s.* جمبز jimbiz.

Twelve, *s.* اون ایکی òn-iki; — month,
 سال sāl, سنه sènè, ییل yil.

Twenty, *a.* "عشرون" yighirmi, "عشرون"
 èshrūn, بیست biest.

Twice, *ad.* "ایکی کره" iki-kèrrè, "ایکی کره"

iki-déf'â, ایکي نوبت iki - nùbèt,
 یکی سفر iki-sèfir. [حبوق chibùk.
 Twig, s. دال dàl, اینجهدال injà-dàl,
 اورطهلق اغارمسی (morning) òrtalik -
 λgharmassi, شفق fejir, فجر òrtalik -
 λgharmassi, (evening) سولر قرارمسی sular-
 kλarmassi, اورطهلق قرارمسی òrtalik -
 kλarmassi. [پل. ایگز ikiz.
 Twin, s. توأم tèv'âm; —, ایکز ikiz.
 Twine, s. صارلمق v.ن. s.ن. s.ن. سجم sjim;
 —, صارلمق s.ن. s.ن. طولاشمق dölashmek;
 —, صارمق v.ا. طولاشدرمق dölashdirmek,
 صارمق s.ن. s.ن. بولکمک bükymek.
 Twist, v.ا. بولکمک bükmek; —, v.ن.
 Two, a. دو du, اثنین issanèyn, یکی iki.
 Type, s. (model) نمونه nùmūnè; (for
 printing) حروفات (pl. hārf hūrūfāt);
 in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب اولشمش
 tèrtīb-òlumush.
 Typhus, s. تیفو tifo, قره حما kàra-hūmmà.
 Typographer, s. باصمه جی bāsməji.
 Typography, s. حروفات باصمه سی hū-
 rūfāt-bāsmassi.
 Tyrannical, a. ظالمانه zālimānè,
 ظلمکارانه zūlumkyārānè.
 Tyranny, s. ظلم zūlm, تعدی tà'addī,
 جفا ghadr, جفا jèfā.
 Tyrant, s. ظالم zālim, غدار ghāddār,
 خونریز jèfākyār; سفاک sèffak,
 خونریز khūnriz.
 Tyro, s. مبتدی mùbtédī, "عجمی" ajēmi.

U.

Udder, s. مومه mēmè. [kèrihu-'l-mānzar.
 Ugly, a. کریه المنظر chirkīn, چرکین

Ulcer, s. یاره yàra.

Ultimate, a. صوت sōng.

Umbrage, s. اغبرار ighbirār.

Umbrageous, a. کولکه لک ghyàlghèlik.

Umbrella, s. شمسیه shèmsiyyè.

Umpire, s. حکم hàkım; to act as —,
 دعاوی فصل ا, hùkım-et, wàyi-
 fāsal-et.

Unable, a. الندن کلمز èlinden-ghèlməz,
 عاجز mùktèdir-digāil, مقتدر دکل
 "ājiz. [mish.

Unaccustomed, a. الشامش əlishmə-

Unadvisable, a. مناسبتسز mənāssébètsiz.

Unanimity, s. اتفاق ارا ittifāki-ārā.

Unanimous, a. متحد الرا mùttèfik,
 متکد الرا mùttāhidu-'l-ārā, یکزابان yèkzəbān.

Unarmed, a. سلاحسز silāhsiz; (ship or
 battery) طوپسز tōpsuz. [zərūrī.

Unavoidable, a. ناچار nāchār; ضروری

Unawares, ad. علی الغفله "alé-'l-ghāflè.

Unbecoming, a. یاقشمز yākishməz,
 چرکین بد bəd, یاقشمسز yākishsiz,
 جهالت jəhālet, کفر kyūfr, چرکین chirkīn.

Unbelief, s. عدم ایمان "ədəmi-īmān,

Unbeliever, s. غیرموئن ghāyri-mū'min,
 جاهل jāhil, کاور ghyāwr, کافر kyāfir.

Unbend, v.ا. (a bow) یایک کریشنی
 یاینگ-کیریشینی چیقارمق yaying-kirishini-chikarmak;
 اشاغی المق (sails) əshāghi-almak;
 —, v.ن. اچلمق əchilmak. [əchmak.

Unbind, v.ا. چوزمک chəzmek, اچمق

Unbounded, a. بیحد bīhədd, حدسز
 həddsiz, بیپایان bipāyān.

Unburthen (one's self, one's mind), v.ن.
 دردینی سویلمک dārdini-sūwèylmek.

Unbutton, *v.a.* اچمق àchmak.
 Uncertain, *a.* بللو دكل bellisiz, بيلو ديگهيل bellì-dìghil, مشكوك shùbhèli, mèshkyūk.
 Uncertainty, *s.* مشكوكيت mèshkyū-kìyyèt; مشكوك شي mèshkyūk-shèy.
 Unchangeable, *a.* ديكشمز دائمي dā'imī, dìghishmàz.
 Uncharitable, *a.* صدقه ويرمز sàdaka-vèrmàz; فنا شبهه ايدر fēna-shùbhé-èdèr. [sizlik.
 Uncharitableness, *s.* انصافسزلق insāf-
 Unchaste, *a.* غير عفيف ghàyri-"àfif.
 Uncivil, *a.* ترس قبا tèrss, kàba.
 Uncivilized, *a.* وحشي vwàshī.
 Uncle, *s.* عموجه (father's brother) "àmmja (àmja), عمى "àmm, "àmmī; (mother's brother) داي dày. [nèjiss.
 Unclean, *a.* پس مردار piss, mùrdār.
 Uncleanliness, *s.* پسلك pissalik.
 Uncleanly, *a.* پس piss.
 Uncleanness, *s.* پسلك pissalik.
 Unclose, *v.a.* اچمق àchmak. [-sòymak.
 Unclothe, *v.a.* روباسنى صويمق rùbassini-
 Unclouded, *a.* بلوطسز bülötsiz.
 Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsiz.
 Uncommon, *a.* از بولنور az-bülünür, نادر nādir, ناديد نādīdē, nādir-ghyùrular.
 Uncommunicative, *a.* كتوم kètüm.
 Unconceivable, *a.* تصور اولنهمز tàssāvur-òlünamàz. [lā-kāyd.
 Unconcerned, *a.* قيدسز kàydsiz, لا قيد
 Unconditional, *a.* شرطسز shàrtsiz.

Unconscionable, *a.* انصافسز insāfsiz.
 Unconscious, *a.* خبرسز khàbersiz, بيخبر bikhàber.
 Uncorrupt, *a.* طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīmu-'l-àtwār.
 Uncover, *v.a.* اچمق àchmak, قباغنى kàpàghini - kàldirmak, اورتيسنى چيقارمق àrtussuna-chì-kàrmak.
 Uncreate, Uncreated, *a.* غير مخلوق ghàyri-màkhlūk, قائم بالذات kà'im-bì-'z-zāt.
 Undecided, *a.* قرارسز kàrārsiz; (person) كندى عقلنى بلمز kèndi-"àklini-bilmàz.
 Under, *a.* التده اولن altda - òlan; اشاغى رتبهده اولن àshàghi-rùtbédé-òlan; اشاغى اشاغىكى àshàghiki; —, *pr.* التندن Altina, التنده Altinda, تحتنه tàhtina, tàhtindan; زيرينه tàhtinda, زيرندن zīrinda, زيرنده zīrina, دان اشاغى dan-àshàghi; دان اكسك dan-èksik; — age, چوجق chòjuk, صبى sàbī. [chìgh-kàlmish.
 Underdone, *a.* ازپشمش az-pishmish,
 Undergo, *v.a.* كرفتار او ghìriftār-òl, دوچار او dùchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl; اولمق اولمق tütülmak; اولمق òlmak.
 Underhand, *a.* كيزلو ghizli, صاقلو sàqli, ال التنده èl-Altinda.
 Undermine, *v.a.* العنى قازمق Altini-kàzmak; (a person) قايدرمق àyaghini-kàydirmak.

Unheard of, *a.* اشیدلماش *ishidilmamish*, غیرمسموع *ghâyri-mèssmû*.
 Unhoped for, *a.* اوملمامش *ûmvlmamish*; مآمولدن زیادہ *mè'mūlden-zîyâde*.
 Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمک *âtinden-dûshurmek* (or اتدن *âtden*).
 Unhurt, *a.* اینجینمامش *injinmamish*.
 Uniform, *a.* برسیاقدہ *müntazâm*, منتظم *müntazâm*, *bir-siyâkda*; —, *s.* اونیفورمہ *ûnifôrma*, رسم البسیمی *rèssim-êlbissâssi*, نظام روبرہسی *nizâm - rûbassi*, عسکر روبرہسی *âsker-rûbassi*.
 Uniformity, *s.* مطابقت *mütâbakât*.
 Uniformly, *ad.* شامیہرق *dâ'imâ*; دائما *dâ'imâ*; نظام اوزرہ *nizâm-ûzérâ*.
 Unimportant, *a.* غیرمہم *ghâyri-mûhîmm*.
 Unincumbered, *a.* ہر نوع بار و مانعدن *hâr-nêv"i-bâr-û-mâni"dan-khâli*; بورجسز *bôrjsiz*.
 Uninhabitable, *a.* غیر خیرسز *khâyrsiz*, قابل سکنی *ghâyri-kâbili-sûknâ*.
 Uninhabited, *a.* غیرمسکون *ghâyri-mèssakyûn*, ہوش *bôsh*. [-*mâssûn*.
 Uninjured, *a.* ضرردن مصون *zârardan-mâssûn*.
 Unintelligible, *a.* انگلاشلمز *ânglashâlmâz* (*ânnâsh-*). [-*nêv"indan*.
 Unintentional, *a.* قضا نوعندن *kâzâ-nêv"indan*.
 Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد *ân-ghâyri-kâssdin*.
 Uninterrupted, *a.* اراسی یوق *ârassi-yök*; —ly, *ad.* ارا ویرمیدرک *âra-vîrméyêrek*, اردی اراسی اولمیدرک *ârdi-ârassi-ôlmayarak*, بلافاصلہ *bilâ-fâssila*, لا یقطع *lâ-yânkâti*.

Union, *s.* اتحاد *ittihâd*; جمع *jêm*, "تجمع *têjèmmu*", اجتماع *ijtimâ*, برارایہ کلش *bir-âraya-ghêlish*; قارشش *kârishish*, قاتشمہ *kâtishma*, تزوج *mèzj*, امتزاج *îmtizâj*; ازدواج *tèzèvvuj*, ازدواج *izdivâj*.
 Unit, *s.* فرد *fîrd*.
 Unitarian, *s.* موحد *mûwâhhid*, اهل توحید *êhli-têvhîd*.
 Unite, *v.a.* برلشمک *bîrlêshmek*; برلکده او *bîrlîkda-ôl*, اتفاق *ittifâk-et*; برارایہ کلک *bir-âraya-ghêlmek*; بری برینہ قارشمتی *bîri-bîrina-kârishmak*, قاتشمتی *kâtishmak*; بری برینہ *îmtizâj-et*; امتزاج *îmtizâj-et*; تزوج او *bîri-bîrina-vârmak*, وارمتی *tèzèvvuj-et*; قایناتمی *kâynamak*, یاپشمتی *yâpishmak*, باغلانمتی *bâğhlanmak*; متصل او *müttâssil-ôl*; منتسب او *müntèssib-ôl*; —, *v.a.* برلشدرمک *bîrlêshdirmek*; قارشدومتی *kârishdirmek*, امتزاج *îmtizâj-et*; امتزاج ایتدومتی *îmtizâj-êtdirmek*; اولندرمک *êvlêndirmek*; ویرمک *vêrmek*, تزویج *tèzvîj-et*; قایناتمی *kâynatmak*; یاپشدومتی *yâpishdirmek*; باغلانمتی *bâğhlanmak*, بتمشدومتی *bîtishdirmek*, ربطا *râbt-et*.
 United States, *s. pl.* جماہیر مجتمعه *jêmâhîri-mûjtémî* "a-i-Amèrika".
 Unity, *s.* برلک *bîrlîk*; (of God) وحدانیت *wâhdânîyyèt*; اتفاق *ittifâk*, اتحاد *ittihâd*.
 Universal, *a.* کلی *kv*.

“*ùmūmī*; —ly, *ad.* “*ùmūman*,
 “*àlé-l-’ùmūm*. [*kyā’ināt*.
 Universe, *s.* كائنات “*ālm*,
 University, *s.* دارالفنون *dāru-l-fūnūn*.
 Unjust, *a.* (man) ظالم *ghāddār*,
 (man or act) *zālim*, انصافسز *insāfsiz*;
 (man or act) *hākksiz*. [*sèbebsiz*.
 Unjustifiable, *a.* سببسز *hākksiz*,
 Unkind, *a.* (person) جفاکار *jèfākyār*;
 (person or act) طانسز *tèrs*,
 (person or act) *tātsiz*, صوغوق *sòghuk*.
 Unknown, *a.* نامعلوم *mèjhūl*,
nā-mà’lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم
bènim-khābèrim-òlmayarak.
 Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق
bòshaltmak, بوشالتمق يوكنى *yùkyunu-*
bòshaltmak; بوشالتمق چيقارتمق
yùkyunu-chikārmak; (a horse, &c.)
 يوكنى انديرمق *yùkyunu-èndirmek*;
 —, *v.n.* بوشالتمق *bòshalmak*.
 Unlawful, *a.* غير مشروع *hārām*;
 غير مشروع *ghāyri-mèshrū*;
 ممنوع *mèmnū*;
 فضولى *mènhi*, يساسق *yàssak*;
 فضولى *füzūli*, ناحق *nā-hākk*; —ly, *ad.*
 فضولى *bi-ghāyri-hākkin*,
 فضولى اوله رق *füzūli-òlarak*.
 Unlearned, *a.* جاهل *jāhil*.
 Unleavened, *a.* خميرسز *khāmirsiz*.
 Unless, *c.* مگرکه *mègher-ki*. (This
 conjunction is hardly ever used, but
 the sense is rendered by employing
 the conditional negative of the verb
 which follows in English. Ex.—
 Unless I go, بن کتمسم *bèn-ghit-*

ياقشق المز *ùmūlmaz*, او ملمز *ùmūlmaz*,
 ياقشق المز *yākishik-almaz*; it is very unlikely,
 دگمه ده *dèghmédé*, او ممم *ùmām*,
 مامول ایتتم *mè’mūl-ètām*.
 Unlimited, *a.* حدسز *hāddsiz*, بيحد
 Unload, *vid.* Unlade. [*bihādd*.
 Unlock, *v.a.* اچتمق *àchmak*; کلیدینی
 اچتمق *kilidini-àchmak*; —, *v.n.*
 اچتمق *àchilmak*.
 Unlooked-for, *a.* او لمليان *ùmūlmayan*;
 مامولدن زياده *mè’mūldan-ziyādè*.
 Unloose, *v.a.* اچتمق *àchmak*, جوزمک
chūzmek; صاليویرمک *sālivièrmek*.
 Unluckily, *ad.* نه فائده *nè-fā’idè*,
 چه فائده *chì-fā’idè*.
 Unlucky, *a.* (man) بختسز *bākhtsiz*,
 بخت بد *bèd-bākht*; (day) نحس
nāhiss; (house, &c.) شامتلو *shā’ā-*
metli, مشوم *mèsh’ūm*.
 Unman, *v.a.* چوجق کي اغلامق *chòjuk-*
ghìbi-aghlatmak; to be —ed, چوجق
 کي اغلامق *chòjuk-ghìbi-aghlamak*,
 يورکي طيانمامق *yùrèghi-dāyānmamak*,
 اغلايه جفی کلمک *aghlayajaghi-*
ghèlmek.
 Unmanageable, *a.* ضبط اولنه مز *zābt-òlu-*
namaz; (ship) دومن دکله مز *dùmèn-*
(dīnèmaz). [*-yākishmaz*.
 Unmanly, *a.* ارکه ياقشمز *èrkègha-*
 Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا *kāba*,
 خويراط *khòyrāt*.
 Unmarried, *a.* (man) بيکار *bīkyār* (*bèy-*
kyār), مجرد اولودکل *èvli-dighil*, مجرد
 قوجه ده دککل (woman) *kòjada-*
dighil (or اولميان *òlmayan*); قيز *k’-*

Unheard of, *a.* اشیدلماش *ishidilmā-*
mish, غیرمسموع *ghāyri-mèssmū*“.

Unhoped for, *a.* اوملماش *ūmulmā**mish* ;
مأمولدن زیاده *mè'mūldan-zīyādē*.

Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمک *ātindan-*
-dūshurmek (or اتدن *ātān*).

Unhurt, *a.* اینجنماش *injinmā**mish*.

Uniform, *a.* برسیاقده منتظم *mūntazām*,
bir-siyākda ; —, *s.* اونیفورمه *ūni-*
fōrma, رسم البسیمی *rèssm-èlbisséssi*,
عسکر نظام روبهسی *nizām - rübassi*,
روبهسی “*asker-rübassi*.

Uniformity, *s.* مطابقت *mūtābakāt*.

Uniformly, *ad.* شامیهرق دایما *dā'imā* ;
شاهمایاراک نظام اوزره *nizām-*
-üzéré.

Unimportant, *a.* غیر مهم *ghāyri-mūhimm*.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن
خالی *hār - nèv“i - bār-ū-māni“dan-*
-khāli ; بورجسز *bōrjsiz*.

Uninhabitable, *a.* غیر خیرسز *khāyrsiz*,
غیرقابل سکنی *ghāyri-kābili-sūknā*.

Uninhabited, *a.* غیرمسکون *ghāyri-*
-mèsskyūn, بوش *bōsh*. [-*māssūn*.

Uninjured, *a.* ضرردن مصون *zārardan-*

Unintelligible, *a.* انگلاشلمز *ānglashil-*
māz (ānāsh-). [-*nèv“indan*.

Unintentional, *a.* قضا نوعندن *kāzā-*

Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد “*ān-*
-ghāyri-kāssādin.

Uninterrupted, *a.* آرامی یوق *ārassi-yōk* ;

—*ly, ad.* ارا ویرمیهرک *āra-vèrméyé-*
rek, اردی آرامی اولمیهرق *ārdi-ārassi-*
ōlmayarak, بلافاصله *bilā - fāssāla*, لا
ینقطع *lā-yānkātī*“.

Union, *s.* اتحاد *ittihād* ; جمع *jēm*“,
تجمع *tèjèmmu*“ , اجتماع *ijtimā*“,
برارایه کلش *bir - āraya - ghèlish* ;
قارشش *kārishish*, قاتشه *kātishma*,
مزج *mèzj*, امتزاج *imtizāj* ; تزوج
tèzèvvuj, ازدواج *izdivāj*.

Unit, *s.* فرد *fīrd*.

Unitarian, *s.* موحد *mūwāhhid*, اهل
توحید *èhli-tèvhīd*.

Unite, *v.a.* برلشمک *birlshmek* ;
برلکده او *birlikda-ōl*, اتفاق *ittifak-et* ;
برارایه کلش *bir-*
-āraya - ghèlmek ; برینه قارشمتق
biri-birina-kārishmak, قاتشمتق *kātish-*
mak ; برینه امتزاج *imtizāj-et* ;
تزوج او *biri - birina - vārmak*, وارمتق
tèzèvvuj - et ; قاینامتق *kāynamak*,
باغلانمتق *bagh-*
lanmak ; متصل او *müttāssil - òl* ;
منتسب او *mūnt-*
tèssib-òl ; —, *v.a.* برلشدرمک *bir-*
lshdirmek ; قارشدرمتق *kārishdir-*
mak ; امتزاج ایتدرمک *im-*
tizāj-ètdirmek ; اولندرمتق *èvlendir-*
mek, ویرمک *vèrmek*, تزویج *tèzvīj-et*,
یاپشدرمتق *kāynatmak* ; باغلانمتق
baghālamak,
بیشدرمک *bitish-*
dirnek.

United States, *s. pl.* جماهیر مجتمعه
jèmāhīri-mūjtémī“a-i-Amèrika.

Unity, *s.* برلک *birlik* ; (of God)
وحدانیت *wāhdāniyyèt* ; اتفاق *ittifāk*,
اتحاد *ittihād*.

Universal, *a.* کلی *kyūllī* ; عمومی

“*umūmī*; —ly, *ad.* “*umūman*,
 على العموم “*alé-’l-’umūm*. [*kyā’ināt*.
Universe, s. “*ālm*, كائنات
University, s. دارالفنون *dāru-’l-fūnūn*.
Unjust, a. (man) غدار *ghāddār*, ظالم
zālim, انصافسز *insāfsiz*; (man or act)
 حقسز *hākksiz*. [*sèbebsiz*.
Unjustifiable, a. سببسز *hākksiz*, حقسز
Unkind, a. (person) جفاکار *jèfākyār*;
 (person or act) تارسز *tèrss*, طاتسز
tātsiz, صوغوق *sòghuk*.
Unknown, a. نامعلوم *mèjhūl*, مجهول
nā-mà’lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم
 اولمیه رقی *bènim-khābèrim-òlmayarak*.
Unlade, v.a. (a ship, &c.) بوشالتمق
bòshaltmak, بوشالتمق یوکنی *yùkyunu-*
-bòshaltmak; یوکنی چیقارتمق *yù-*
kyuna-chìkàrmak; (a horse, &c.)
 یوکنی اندرمک *yùkyunu-èndirmek*;
 —, *v.s.* بوشالتمق *bòshalmak*.
Unlawful, a. غیر مشروع *hārām*; حرام
 “*ghāyri-mèshrū*”; ممنوع *mèmnū*;
 فضولی *mènhi*, یساق *yàssāk*; فضولی
fūzūli, ناحق *nā-hāk*; —ly, *ad.*
 فضولی *bì-ghāyri-hākkin*, بغیر حق
 اوله رقی *fūzūli-òlarak*.
Unlearned, a. جاهل *jāhil*.
Unleavened, a. خمیرسز *khāmirsiz*.
Unless, c. مگرکه *mègher-ki*. (This
 conjunction is hardly ever used, but
 the sense is rendered by employing
 the conditional negative of the verb
 which follows in English. Ex.—
 Unless I go, بن کتسم *bèn-ghit-*
massam, if I go not.)

Unlikely, a. یاقشق المنز *umulmàz*, اوئلمز
yākishik-ālmaz; it is very unlikely,
 دگمه ده *dèghmédé*, اوئم *umam*,
 مأمول ایتمم *mè’mūl-ètmam*.
Unlimited, a. حدسز *hāddsiz*, بیحد
Unload, vid. Unlade. [*bìhādd*.
Unlock, v.a. اچمتق *àchmak*; کلیدینی
 اچمتق *kilidini-àchmak*; —, *v.s.*
 اچمتق *àchilmak*.
Unlooked-for, a. اوئلمایان *umulmayan*;
 مأمولدن زیاده *mè’mūldan-ziyādé*.
Unloose, v.a. اچمتق *àchmak*, جوزمک
chūzmek; صالیویرمک *salivèrmek*.
Unluckily, ad. نه فائده *nè-fā’idé*, چه
 فائده *chì-fā’idé*.
Unlucky, a. (man) بختسز *bākhtsiz*,
 محس (day) *bèd-bākht*; بد بخت
nāhiss; (house, &c.) شامتلو *shā’ā-*
metli, مشوم *mèsh’ūm*.
Unman, v.a. چوجتی کی اغلاتمق *chòjyk-*
-ghibi-āghlatmak; to be —ed, چوجتی
 کی اغلامق *chòjyk-ghibi-āghlamak*,
 یورکی طیانمامق *yùrèghi-dāyanmamak*,
 اغلایه جفی کلمک *āghlayajaghi-*
-ghèlmek.
Unmanageable, a. ضبط اولنه مز *zābt-òlu-*
namaz; (ship) دومن دکله مز *dùmèn-*
-(dīnèməz). [*-yākishmàz*.
Unmanly, a. ارکه یاقشمز *èrkégha-*
Unmannered, Unmannerly, a. قبا *kāba*,
 خویراط *khòyrāt*.
Unmarried, a. (man) بیکار *bīkyār* (*bèy-*
kyār), مجرد *èvli-dìghil*, اولدکل *mù-*
jèrred; (woman) قوجه ده دکل *kòjada-*
-dìghil (or اولمایان *òlmayan*); قیز *kiz*.

Unmerciful, *a.* مَرَحْمَتْسِز mērhametsiz ;
—ly, *ad.* فَنَا fēna.

Unmindful, *a.* دَقْتْسِز dikkātsiz, دَقْت
دِککات-دَتْمَاز dikkāt-ētmaḏ, غَافِل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خَالِص khāliṣ, صَاف
sāf, صَافِي sāfi.

Unmoor, *v.a.* بَاش قِیچ باغْلَرِیْنِی چوزْمَک
bāsh-kīch-bāğlārini-chēzmeḵ, يَالْکَز
yālingiz - bīr -(dē-
mir)-ila-brākmēk.

Unnatural, *a.* طَبِیْعَتْکِ خَلْفِی t̄abī'ātīng-
-khāliḏfi. [bī-lūzūm.

Unnecessary, *a.* بِلْزُوم lūzūmsuz, لُزُومْسِز
lūzūmsuz.

Unnerve, *v.a.* ثَبَاتِنِی اِخْلَالِ sēbātini-
ikhālāl-et.

Unnumbered, *a.* حَسَابْسِز hīssābsiz, لَا
يَعْدُو لَا يَحْصَا lā-yū'ādd-vé-lā-yūḥsā.

Unobjectionable, *a.* اِعْتِرَاضِ اَوْلَهْمِز
i'tirāz-ōlunamāz.

Unoccupied, *a.* خَالِي khālī, بَوش bōsh.

Unoffending, *a.* قَبَاحْتْسِز sūchsuz, صُوحْسِز
sūchsuz, ضَرَرْسِز zārarsiz.

Unopposed, *a.* بِلَا مَانَعِ māni'siz, مَانَعْسِز
bilā-māni'in, بِلَا مِخَالْفَه bilā-mūkhā-
lэфé. [sāhibi-mējhūl.

Unowned, *a.* صَاحِبِی sāhibisiz, صَاحِبْسِز
sāhibisiz.

Unpack, *v.a.* صَنْدَقْدِنِ dchmak ; اِچْمَق
sāndikdan-chīkārmeḵ.

Unpaid, *a.* وِیْرْلَمَاشِ vērilmāmiş ;
اِیْلَقْسِز mē'āshisiz, مَعَاشْسِز (officer)

Unpalatable, *a.* اَجِي ajī. [āylikisiz.

Unparalleled, *a.* مِثَالْسِز mīssālsiz,
کُورْلَمَاشِ ghyārilmāmiş,
اِشِیدْلَمَاشِ ishīdilmāmiş, نَامَسْبُوقِ
nā-mēssbūk.

Unpardonable, *a.* عَفْوَاوْلَمِز "āfv-ōlun-
māz, پَکْ لَایْکِسِز pēk-lāyīksiz, پَکْ
پَکْ-مُنَاسَبَتْسِز pēk-mūnāssēbetsiz.

Unpaved, *a.* قَالْدِرِیْمِز kāldirimsiz.

Unperceived, *ad.* کُورْلَمِیْدَرِکْ ghyārul-
mēyérek, دُیُورْلَمَازْ دُیُورْلَمَازْ dūyūlmāyarek.

Unpleasant, *a.* فَنَا fēnā, طَاتْسِز tātsiz, بَد
bēd, کَرِیْهْ kērīh, نَاخُوش nā-khōsh ;
اَوِیْغُونْسِز ūyghonsuz ; —ness, *s.*
اَوِیْغُونْسِزْلُکْ ūyghonsuzluk.

Unpolite, *a.* قَبَا kaba, خُورِاطْ khōyrāt.

Unpopular, *a.* حَلْقِ بَیْنِنْدَه مَقْبُولِ وِیْسِنْدِیْدَه
khālk-bēyninda-mākbūl-vē-
-pēssendīdē-ōlmayan.

Unprecedented, *a.* اِمْتَالْسِز ēmsālsiz,
نَامَسْبُوقِ nā-mēssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سَالِمِ sālim ;
(person) مَنَصِفِ ghārāzsiz, غَرَضْسِز
mūnsif.

Unpremeditated, *a.* لَاعِنِ قَصْدِ lā'an-
-kāssdin.

Unprepared, *a.* خَبِرْسِز khābersiz ;
حَاضِرِ دِکْلِ hāzir-dīghil.

Unpretending, *a.* مَهْجُوبِ māhjūb,
کَنْدِی حَالِنْدَه kēndi-hālinda.

Unprincipled, *a.* چَاپْکِنِ chāpkīn,
اَدْبِیْسِز hāyāssiz, حَیَاسْسِز "ārsiz, عَارْسِز
ēdebsiz.

Unprofitable, *a.* فَائِدَه سِز fā'idēssiz,
بَوشِ fā'idēdan-khālī, فَائِدَه سِز خَالِي
bōsh, نَافِلَه nāfilé, بَیْهُودَه bīhūdé,
لَا تَائِلِ lā-tā'il.

Unquestionable, *a.* شَهْهَسِز shūbhēssiz,
مُحَقَقِ mūhākkāk ; —bly, *ad.* اَلْبَتَه
ēlbétté, مَطْلَقَا mūtlākā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسىز *mùnāssébet-siz*; انصافسىز *insāfsiz*.

Unremitting, *a.* لاينقطع *lā-yānkāti*, اردى اراسى اولمىيان *ārdi - ārassi - òlmayan*.

Unreserved, *a.* بلاكتم *bilā-kètmīn*.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر *hèdr*; انتقامسىز *intikāmsiz*.

Unrewarded, *a.* مكافاتسىز *mūkyāfātsiz*.

Unrighteous, *a.* (person) كناهكار *ghyū-nāhkyār*; (act) كناه *ghyūnāh*.

Unripe, *a.* خام *khām*, اولمامش *òlmamish*.

Unrivalled, *a.* مثالسىز *mīssālsiz*, بيمثال *bīmissāl*, يكتا *yèktā*, بيهمتا *bīhèmtā*.

Unruly, *a.* عاصى *‘āssi*, زوربا *zūrba*, متمرد *mùtémèrrid*. [*èmin-dighil*].

Unsafe, *a.* قورقلور *kòrkulor*, امين دكل *āmīn dèkl*.

Unsaid, *a.* دينلاماش *dènilmamish*, سويلنلاماش *sùwèylānilmamish*.

Unsaleable, *a.* ساتلاماز *sàtilamāz*.

Unsatisfactory, *a.* غير مرضى *ghāyri-mārzi*.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك *sùzundan-dānmek*, انكارا *inkār-et*.

Unscrew, *v.a.* اچمق *āchmak*, ويدىسىنى *vidēssini-āchmak*.

Unscriptural, *a.* كتب سماويدهنك مألنه *kyūtubu-sēmāviyyēning-mā-‘ālina-mūghāyir*. [*mùhrunu-āchmak*].

Unseal, *v.a.* اچمق *āchmak*, مهرينى اچمق *mèrīni-āchmak*.

Unseasonable, *a.* وقتسىز *wākitsiz*.

Unseaworthy, *a.* دكر سفرينه غير صالح *dèngiz-sèfarina-ghāyri-sālih*.

Unseemly, *a.* ياقشمز *chirkin*, چركين *chirkin*, ياقشمز *yākishmāz*, ياقشمسىز *yākishksiz*.

Unseen, *a.* كورنمىيان *ghyūrunmēyan*; كورلمامش *ghyūrulmāmish*; —, *ad.* كورلميهرك *ghyūrulmēyérek*.

Unsettle, *v.a.* قرارينى بوزوب مشوشا *kārāri-ni-bòzup-mùshèvvèsh-et*.

Unsheath, *v.a.* چكمك *chèkmek*, سلا *sèll-et*.

Unship, *v.a.* چيقارمق *chikārmak*, چيقارمق يرندن *yèrindān-chikārmak*.

Unsightly, *a.* چركين *chirkin*, بد *bèd*, ياقشمسىز *yākishksiz*.

Unskilful, *a.* “عجمى *‘ājēmī*.

Unslaked, *a.* (lime) سونمامش *sūnmāmish*; (thirst) كسلمامش *kèssilmāmish*. [*fāssid*].

Unsound, *a.* چوروك *chūruk*; فاسد *fāsd*.

Unsown, *a.* اكلاماش *èkilmāmish*, غير مزروع *ghāyri-mèzrū*.

Unspring, *a.* بول بول *bòl-bòl*; —ly, *ad.* اسركميهرك *èssirghéméyérek*.

Unspeakable, *a.* تعبير اولنمىز *tā“bīr-òlunamāz*. [*sèbātsiz*].

Unstable, *a.* ثباتسىز *kārārsiz*, قرارمىز *kārārmiz*.

Unsteady, *a.* اوينار *òynar*; سالانور *sàllānir*; دتر *(tītrèr)*; (person) چاپقين *chāpkin*, حواره *hòwārda*.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنى *ishini* - بجزماماش *bèjzramāmish*, موفق اولمامش *mùwāffak - òlamāmish*; (attempt) اويماماش *òymāmish*.

Unsuitable, *a.* اويمىز *yākishmāz*, ياقشمىز *yākishmāz*, اويمىز *òymāz*.

Untaught, *a.* اوكر دلاماش *òghrèdilmamish*; برشى اوكرنماماش *bīr - shèy-òghrānmāmish*.

Untenable, *a.* (assertion) باطل *bātāl*,
محافظه‌سی (position) بوش *bōsh*;
مجال *mūhāfazassi-mūhāl*.

Untenanted, *a.* بوش *bōsh*.

Unthankful, *a.* شکر ایتمز *shùkr-ètmez*.

Unthankfulness, *s.* عدم شکر "àdemi-
shùkr.

Unthinking, *a.* دوشونمز *dùshunmez*.

Unthought-of, *a.* دوشونلماش *dùshu-
nulmamish*, خاطره‌تخطر ایتماش
khātira-tàkhàttur-ètmemish.

Untidy, *a.* هر شی سی و قارشق
hër-shèy-si-pliss-vé-kārishik.

Untie, *v.a.* چوزمک *chòzmek*, اچمق
àchmak, حلا *hāl-et*.

Until, *pr.* نه قدر *a-kādar*, نه دک *édek*,
or نه ادق *adak*, نه دکین *édèghin* (*or a-*).

Untimely, *a.* وقتسز *wākitsaz*; — *end*,
وقتسز اولم *wākitsaz-ūlum*, تلف *tèlef*,

Unto, *pr.* نه *é*, *a.* [هلاک *hèlāk*.

Untold, *a.* سایلماش *sàyilmamish*;
افاده اولنماش *ifādè-ùlunmamish*.

Untoward, *a.* چرکین *chirkin*, فنا *fēna*,
مناسبسز *mùnāssébetsiz*.

Untried, *a.* دننلماش *dènnilmamish*.

Untrodden, *a.* ایاق باصماش *àyak-bāss-
mamish*. [باطل *bātāl*.

Untrue, *a.* یلان *yàlan*, کذب *kyāzib*,

Untrustworthy, *a.* اعتماد اولنمز *‘ti-
mād-ùlunamaz*.

Untruth, *s.* یلان *yàlan*, کذب *kizb*,
دروغ *durūgh*, بطلان *bùtlān*.

Unusual, *a.* عادت دکل "àdet-dighil,
خلاف عادت *khilāfi-‘àdet*; — *ly, ad.*
سائر وقته نسبتله *sā‘ir-wākta-nisbètla*.

Unutterable, *a.* تعبیر اولنمز *tà‘bīr-
-ùlunamaz*.

Unveil, *v.a.* and *s.* یاشماغنی چیقارمق
yāshmaghīni-chikārmek (*or* اچمق
àchmek). [-ùlunmāz.

Unwarrantable, *a.* تجویز اولنمز *téjvīz-*

Unwary, *a.* غافل *ghāfil*.

Unwell, *a.* مزاجسز *mī-
zājsiz*, کیفسز *kèyfsiz*, خسته *khāssta*.

Unwholesome, *a.* (air) وخیم *wākhīm*,
مضر (food) *wākhāmetli*; وخامتلو
mùzūr.

Unwilling, *a.* رغبتسز *rāghbetsiz*, استکسز
issteksiz, رغبتسز *rāghbetsiz*, کولکسز
ghyūngulsuz; — *ly, ad.* کراه
kērāh, مع الکراه *mā‘a-‘l-
-kērāhē*, استمیدرک *istéméyērek*,
چکندرک *chèkinérek*; — *ness, s.*
عدم رغبت *ghyūngulsuzluk*, کولکسز لک
"àdēmi-rāghbet.

Unworthy, *a.* (person) نااهل *nā-èhl*,
لایقسز (act) *istihkākisiz*; (act)
lāyiksiz.

Up, *a.* یوکسلمش *kālkmiş*; یوکسلمش
yuksèlmish; پهایه چیقمش *pahāya-
-chikmiş*; —, *ad.* یوقاری *yūkāri*;
یوقاری یه *yūkāriya*, یوقاریده *yūkārīda*
(*yūkārda*); یوقاری یه طوغری *yūkāriya-
-dōghru*; —, *pr.* دن یوقاری *dan-
-yūkāri*; —, *int.* دی بقالم *dè-bākl-
-līm*! قالتی بقالم *kālk-bāklīm*; — *and*
down, اشاغی یوقاری *ashāghī-yūkāri*;
یوقش *hīl*, اوتدبری *èté-bèri*; — *hill*,
یوقش *yòkush-yūkāri*; کوچ *ghyùch*,
مشکل *mùshkil*, چتین *chètin*; —
there! هی یوقارده *hèy-yūkārda*, هی

هيم وار يوقارد ه *hèy-kim-vàr-yukarda* ;
— with the helm ! اورسه *òrsa* !

Upbraid, *v.a.* يوزينه اتمق *yùzuna-àtmak*.

Uphold, *v.a.* تصحبا *tùtmak*, تصحبا *tàssàhhub-et*, صحابتا *sàhābet-et*, التزاما *iltizām-et*, ارقه او *àrka-òl* ; (a thesis) ادعا *iddi"ā-et*, تصديقا *tàss-dik-et*.

Upholsterer, *s.* يورغانجي *yùrghanji*, دوشمه جي *dùshéméji*.

Upland, *s.* يايلا *yàyla*, يايلاق *yàylak*.

Uplift, *v.a.* يوقارى قالدرمىق *yùkàri-kaldirmak*.

Upmost, *a.* اك يوقارى *èng-yùkàri*.

Upon, *pr.* اوستنده *ùsstuna*, اوزرينده *ùsstunda* ; اوزرينده *ùzérina*, اوزرينده *ùzérinda*.

Upper, *a.* يوقاردهكى *yùkàrìki*, يوقاردهكى *yùkàrdéki* ; اوستدهكى *ùsstédéki*, غلبه *hand*, اوستندهكى *ùsstundéki* ; — غلبه *ghàlébé*, غالبلىق *ghāliblik*.

Uppermost, *a.* اك يوقاريكى *èng-yùkàrìki*, اك اوستدهكى *èng-ùsstédéki*.

Upright, *a.* طوغرى *dòghru*, قائم *kā'im* ; مستقيم *dòghru*, طوغرى (in morals) *mùsstakim*.

Uproar, *s.* حارلدى *ghyùruldù*, حارلدى *hàrildi*, ولوله *pàtirdi*, ولوله *velvélé*.

Upset, *v.a.* دويرمك *dèvirmek* ; كيفنى *kèyfini* - بوزمق *bòzmaq* ; —, *v.n.* دويرلمش *dèvirilmek* ; —, *a.* دويرلمش *dèvirilmish* ; كيفى قاچمش *kèyfi-kàchmish* ; —, *s.* دويرلمه *dèvirilmé*.

Upside-down, *ad.* التاوست *àlt-ùsst*, زيروزبر *zìr-u-zèbr*.

Upstart, *s.* مجهول الاصل اولان نو رسیده *mèjhūl-èl-àssl-òlan-nèv-rèssidé*.

Upwards, *ad.* يوقارى يه طوغرى *yùkàriya-dòghru*, يوقارى *yùkàri* ; (more) زياده *[zlyādé]*.

Urchin, *s.* پيچ *pìch*.

Ureter, *s.* ممر البول *mèmèrr-ùl-bèvl*.

Urge, *v.a.* ابراما *ibrām-et*, الحاج *ilhāh-et*, صيقشدرمق *sikishdirmak* ; (a plea) ايرادا *irād-et*, درييشا *dèr-pish-et* ; (a horse) سورمك *sùrmek*, سوقا *[sèvk-et]*.

Urgency, *s.* عجله *“àjélé*.

Urgent, *a.* مستعجل *mùsstà“jèl*.

Urine, *s.* كچوك *sidik*, بول *bèvl*, ايشه مڪ *kùchuk-sù* ; —, *v.n.* ايشه مڪ *ishémek*, صودوكمك *sù-dùkmek*, قشانمق (a horse) *tèbèvvul-et* ; (a dog) سيمك *sīmek*.

Us, *pro.* بزي *bìzi*, بزه *bizé*, بزلرى *bìzléri*, بزلره *bìzléra*.

Usage, *s.* استعمال *kùllànish*, قوللانش *issti“māl* ; (treatment) معامله *mù“ā-mélé* ; (custom) عادت *“ādet*.

Use, *s.* قوللانش *kùllànish*, قوللانمه *kùllànma*, استعمال *issti“māl* ; (benefit) فائده *fā'idé*, منفعت *mènfa“at* ; —, *v.a.* قوللانمق *kùllanmak*, استعمال *issti“māl-et* ; (treat) معامله *mù“ā-mélé-et* ; to be of —, ايشه يرامق *isha-yāramak*, فائده سي او *fā'idéssi-òl*, فائده سي مشاهده اولنمق *fā'idéssi-mùshāhédé-òlunmak* ; to be used to, ايشميش *àlishmish-òl*, ايشيك *àlishik-òl* ; to become — —, ايشمق *àlishmak* ; to be used up, بتمك *bìtmek*, بتمك (a man) *dùkènmek* ;

bitmek, ايشى بتمك ishi-bitmek, بر
 bir-khàyri-kàlmamak. خیری قالماق
 Useful, a. فائده سی isha-yàrar, ایشه یارار
 فایده سی
 fā'idéssi-vàr, نافع فائده لو fā'idéli,
 نافع "nāfi", مفید mùfid.
 Useless, a. براهه یارامز bir-isha-yàramaz,
 ناهله بوش bòsh, فائده سز
 fā'idéssiz, ناهله nāfilé.
 Usher, s. (school) خلیفه khàlifé (kàlfa);
 (at a door) چاوش chàwush,
 محضر mùhzir; تشریفاتی teshrifatji;
 — in, v.a. ایچرو کتورمک ichèri-ghè-
 tirmek, ایچرو کوتورمک ichèri-ghyt-
 turmek, احضارا delàlet-et, دلالتا
 ihzâr-et.
 Usual, a. "آدیت اولن" "ādī-
 "ādēt-olan; —ly, ad. اکثریا eksériyyā.
 Usufruct, s. غله ghallé.
 Usurer, s. فاحش معامله جی fāhish-
 -mù "āméléji. [غصبه ghàssb-et.
 Usurp, v.a. فضولی ضبطا füzüli-zàbt-et,
 Usurpation, s. غصب ghàssb.
 Usurper, s. غاصب ghāsib; فضولی
 اوله رق تخت پادشاهی یه جلوس
 fuzuli-aidin ghāsib tāj u nkin
 -òlarak - tàkhti - pādishāhiyyé - jùlūs-
 -èden-ghāsibi-tāj-u-nighin.
 Usury, s. فاحش معامله ribā, ربا
 فاحش معامله جیلک; fāhish-mù "āméléjilik.
 Utensil, s. خانه الی khāné-ālétı; —, s.
 چناق kab-kàchak, قاب قچاق qab-qıçak,
 چوملک chànak-chèmek.
 Uterine, a. (brother or sister) لم li-
 -ùmm, انا طرفندن ana-tarafından.

Utility, s. نفع fa'idé, فائده fā'idé,
 منفعت menfa'at.
 Utmost, a. اگ اوزاق eng-üzak, صوت
 sòng, نهایت درجه ده aksà;
 nihāyet - dèréjédé, اگ زیاده eng-
 ziyādé, نهایت nihāyet, غایت
 ghāyet; اگ کلدیکی قدر Eldan-
 -ghèldigki-kàdar, ممکن مرتبه mùm-
 kin-mèrtébé; —, s. اگ کلن Eldan-
 -ghèlèn; to the —, ad. نهایت
 ممکن مرتبه nihāyet-dèréjédé,
 mümkün-mèrtébé, غایتله ghāyetle.
 Utter, v.a. (pronounce) سویلیمک sùwèr-
 lémek, اشزه المق tètàffuz-et;
 گچورمک (coin, &c.) ghàza-almak;
 گچورمکه vèrmek, ویرمک
 ghèchirmek, باقمق ghèchirméghe-bàkmak;
 —, a. کلی kyüllî, تام tāmın, کامل
 kyāmîl.
 Utterly, ad. بتون بتون bitun - bitun,
 بستمون biss - bitun, کاملاً kyāmîlan,
 بانگیه kyüllîyyan, کلیاً kyüllîyyan,
 تماماً tamāman, بی-گی-کیüllîyyé,
 هروجهله hër-vèjhla.
 Uttermost, a. اگ اوزاق eng-üzak, اقسی
 aksà; صوت sòng. [chuk-dil.
 Uvula, s. کچوک دل diljik, دلجک kü-

V.

Vacancy, s. اجقیرر bòsh-yèr, بوش ییر
 àchik-yèr, محلول khālî-yèr; خالی ییر
 màhlül.
 Vacant, a. اجق, خالی khālî, بوش bòsh,
 àchik; محلول màhlül; — look,
 اششکین باشی shàshkin-bàkishî.

Vacate, *v.a.* چیقمتق bràkmak, چیقمتق
chikmak, خالی براقمتق khālī-bràkmak,
ترک tər-k-et.

Vacation, *s.* تعطیل وقتی tā"tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق ashlatmak,
اینک چیچکی ماده سینه اشلاتمق
īnek-chìchéghi-müddéssīla-ashlatmak.

Vaccination, *s.* اینک چیچکنک
اینک - چیچکینین - اشلا-
nilmassi ; تلقیح بقری tēlkīh-bākārī.

Vaccinator, *s.* اینک چیچکنی اشلائان
اینک - چیچکینین - اشلائان -
hēkim.

Vaccine, Vaccine matter, *s.* اینک
اینک - چیچکنک جراحی ماده سی
-chìchéghinin-jērāhāti-müddéssi.

Vacillate, *v.n.* تردد tērēddud-et.

Vacillation, *s.* تردد tērēddud.

Vacuum, *s.* خلای مطلق khālā,
خلای مطلق khālāyi-mütlāk.

Vade-Mecum, *s.* مجمعه mejma"à.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقین chāpkin,
کولخانن kyūlkhānī ; دربدر dērbédēr,
سرسری sērsērī ; —, *a.* اواره āwārē.

Vague, *a.* غیر محقق mūbhēm,
غیر محقق ghāyri-mūhakkāk.

Vain, *a.* خود پسند māghrūr,
خود پسند khōd-pēssēnd ; بوش (futile) bōsh,
دی بسز dībsiz, اصلی یوق aslī - yōk,
بیهوده fā'idéssiz, فائده سز nāfilē,
نافله bīhūdē ; in —, vainly, *ad.* نافلة
nāfilē, اصلی یوقدن aslī-yōkdan.

Valance, *s.* سایبان sāybān, or سایوان
sāywān (sāywānt), صاچاق sākak.

Vale, *s.* دره dērē.

Valerian, *s.* کدی اوتی kēdi-ōtu.

Valet, *s.* خدمتکار ūshāk, خدمتکار
metkyār (hiz-), اغا aghā.

Valetudinarian, *s.* "علیل کمسنه
"ālīl-kimēssnē, علیل "ālīl,
چوروک chūruk, دائما خسته dā'imā-khāssta.

Valiant, *a.* یگیت yīghit, جسور jēssūr,
مردانه bāhādir, دلور dilāver,
مردانه mērdānē. [توتار, یار yārar.

Valid, *a.* صالح sālīh, صحیح sāhīh, طوتار

Valise, *s.* جانطه jānta.

Valley, *s.* دره dērē.

Valorous, *a.* یگیت yīghit.

Valourously, *ad.* جسارت ایله jēssarēt-īla.

Valour, *s.* جسارت yīghitlik, جسارت
مردانکی jēssarēt, جرئت jūr'ēt,
مردانگی mērdānēghī.

Valuable, *a.* قیمتو zī-kimēt, قیمتو
قیمتلی kimētli ; عزیز "aziz ;
ایشه یار ishā-yārar.

Valuation, *s.* تخمین kēshf, تخمین
tākhmīn, تعیین قیمت tē'yīni-kimēt,
بهاچمکک pāhā-bīchmeklik.

Value, *s.* قیمت dēgher, قیمت kimēt,
بها pāhā ; (moral) قدر kadr ; —, *v.a.*
صایمق sāymak, اعتبارا i"tibār-et,
عزیز mū"tēbēr-tūtmak ; طوتمق
"aziz-tūtmak ; کشف kēshf-
-et, قیمت تقدیرا kimēt - tākdīr - et,
بها تعیین ا pāhā-bīchmek, تقدیرا
pāhā-tā"yīn - et ; تقدیرا tākdīr - et,
قدرینی بلمک kadrīni-bilmek.

Valve, *s.* قپاق kāpak, دل dil.

Vampire, *s.* وامپیر vāmpīr, جادی jādi.

Van, *s.* "araba ; (of an army)

- مقدمة الجيش mùkàddimétu-1-jèysh,
قرهغول kàraghòl.
- Vane, *s.* يلقوان yèlkowan, بادنما bād-
-nùmā.
- Vanish, *v.a.* كوزدن ghā'ib-òl, غائب او
زائل او ghyàzdan-ghā'ib-òl, زائل او
zā'il-òl.
- Vanity, *s.* غرور ghūrūr; (emptiness,
worthlessness) بوشلوق bòshluk,
ديبىزلىك dībsizlik.
- Vanquish, *v.a.* مغلوبا màghlūb-et,
التا يتا talt-et, ينىمك yènmek.
- Vapour, *s.* بخار bùkhār, دومان dōmān.
- Variable, *a.* اطرانسز ittirādsiz, قرارسز
kārārsiz, ديكشير dighishir.
- Variance, *s.* اختلاف ikhtilāf; at —, *a.*
بوزشوق (persons) bōzushuk; (things)
بىرى بىرىنه اويىمز biri-birina-ōymāz.
- Variation, *s.* انحراف ikhtilāf, تحول
inhirāf; تبديل tèbèddul, تحول
tāhāvval.
- Variegated, *a.* رنك رنك rēnk-rēnk,
كوناكون rēnghyārēnk, گھيوناگھيونا
ghyūnāghyūn.
- Variety, *s.* چشيد (tūrlu) درلو (tūrlu),
چشيد chēshid, نوع nèv; (collection of dif-
ferent sorts) درلودرلو (tūrlu-tūrlu),
درلو انواع درلو, انواع درلو ènvā'i-(tūrlu);
(not sameness) ديكشمة dighishma,
تخلف tàkhalluf.
- Various, *a.* (several) برقاچ bir-kāch,
چوق بىرچوق bir-chòk, بعض bà'zi,
چوق chòk; (different) درلودرلو (tūrlu-
-tūrlu), متنوع mùkhtèlif, مختلف
mùténèvvi, كوناكون ghyūnāghyūn.
- Varnish, *s.* روغن rùghān; —, *v.a.*
روغن اورمق rùghān-würmek.
- Vary, *v.a.* شاشمق tàkhalluf-et, شاشمق
shāshmek, ديكشمة dighishmek;
—, *v.a.* ديكشدرمق tèbdil-et, تبديلا.
- Vase, *s.* قاب kàp. [dighishdirmek.
- Vassal, *s.* قول kùl; چاكر chākār.
- Vassalage, *s.* قوللوق kùlluk.
- Vast, *a.* عظيم 'azīm; بيوك biyuk;
وافر wāfir, كلى kyūllī, چوق chòk.
- Vastly, *ad.* چوق chòk.
- Vastness, *s.* بيوكلك biyukluk.
- Vat, *s.* بيوك بيوك تىكنه biyuk-tēknē,
بيوك فوجى biyuk-fūjī.
- Vault, *s.* كمر kēmer; قبة kùbbē; (under
ground) دولرۇم dōdrūm; —, *v.a.*
اتلمق sìchramak, صجرامق sìchramak.
- Vaunt, *s.* تفاخر tèfākhur, لاف lāf,
اوكنمق tēmādūh; —, *v.a.* اوكنمق
òghèumek, قورولمق kūrulmak, تفاخر
tèfākhur-et, تادح tēmādūh-et.
- Veal, *s.* دانه اتى dāna-èti.
- Veer, *v.a.* ديكشمة dighishmek,
موله mòla-et, دونمق dānmek; —, *v.a.*
موله mòla-et.
- Vegetable, *a.* نبات nèbātī; —, *s.* نبات
nèbāt; (for food) سبزه sèbzé (pl.
سبزوات sèbzéwāt, vulg. zèrzéwāt),
يشللك yèshillik; —marrow, *s.* قباق
kàbak; ساقر قباغى sākiz-kàbāghī.
- Vegetation, *s.* نشوونما neshv-u-nēmā;
نبت nèbt.
- Vegetate, *v.a.* يشامق yāshamak.
- Vehemence, *s.* حدت shiddèt, حدت
hiddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شديد shiddètli, شدتلو shèdīd, حدید hiddètli, حدتلو hādīd, صرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* وسيلة "àraba; (fig.) عربہ wèssilé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) ياشماق yāshmak, نقاب nīkāb; (curtain) پردہ pèrdé, ستر sītr; (covering) اورتى ùrtu; —, *v.a.* اورتىك ùrtmek, ستره sètr-et; —, *v.n.* ياشماقلىق yāshmaklanmak.

Vein, *s.* طمر dāmar, عروق "àrk (*pl.* عروق "ùrūk), رگ rēgh; —ed, طمرلو [dāmarli].

Vellum, *s.* ترشه tīrshé.

Velocity, *s.* سرعت sūr "àt, حر hīz.

Velvet, *s.* قطيفه (kādīfé).

Venal, *a.* رشوتخور rīshvet-yēr, رشوتتير rīshvetkhòr, مرتشى mùrtèshi.

Venality, *s.* ارتشا irtishā.

Vend, *v.a.* فروختا sàtmak, صاتمى fūrūkht-et, بىع bèy "et.

Veneer, *v.a.* قاپلامى kàplamak; —ed, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem; مبارك mùbārek; (ancient) اسكى èsski, كارتديم kyāri-kādīm.

Venerate, *v.a.* رعايتا sàymak, صايمى ri "āyet-et, حرمتا hūrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنكى firēnghi, فرنكى علتى firēnghi-"illèti.

Vengeance, *s.* انتقام ìntikām, زه اوج.

Venison, *s.* كيك اتى ghèyik-èti, زهرلو [kàraja-èti].

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm; —ous,

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā; (hole) نفسلىق nèfessalik, منفس mènèfess;

(of a gun) فاليه fālya; to give — to one's feelings, قلبده اولاننى سربستجه kàlbda-òlanini-sèrbèstja-izhār-et. [mek.

Ventilate, *v.a.* هواويرمك hàwā-vèr-

Ventilation, *s.* هواويرمكلىق hàwā-vèrmeklik.

Venture, *v.n.* جسارتا jèssāret-et; قورقميوبكتىمك kòrkmayup-ghit-mek; —, *v.a.* تهلكه يه قومى tēhlikéya - kòmak; بخته حواله ا bākhta-hàwālè-et.

Venus, *s.* شعرجه حسن معبوده نك اسمى shì "rjé - hussn - mà "būdénin - issmi; ناهيد nāhīd, زهره يلدزى zùhré-yıldizi.

Veracious, *a.* طوغرى dòghru.

Veracity, *s.* طوغرى سويلييجىلىق dòghru-sùwèyléyijilik, صداقت sàdākāt.

Verb, *s.* فعل fī "l; — active, فعل معلوم fī "li-mà "lūm; — passive, فعل مجهول fī "li-mèjhūl; — neuter, or intransitive, فعل لازم fī "li-lāzim, — transitive, فعل متعدى fī "li-mùta "àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظى lāfzi; (of a verb) شفاهى shifāhi, اغزدن aghzdan; —ly, ad. لفظاً lāfzan; شفاهاً shifāhan.

Verbatim, *ad.* لفظاً بلفظاً lāfz-bé-lāfz, لفظاً lāfzan.

Verbena, *s.* مينا چايچىكى minā-chichégki.

Verbiage, *s.* حشويات hàshviyyāt.

Verbose, *a.* الفاظى جوق èlfāzi-chòk.

Verbosity, *s.* كثرى الفاظ kèssreti-èlfāz;

Verdict, *s.* قرار kàrār. [اطناب itnāb.

Verdigris, *s.* زنگار zènghyār, زنگار
zhènghyār, باقرک یشل پاسی bākiring-
-yèshil-pàssi.

Verdure, *s.* يثليلك yèshillik; اوت òt
(grass), يپراقلر yàpraklar (leaves).

Verge, *s.* (brink) کنار kènār, لب lèb;
(limit) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd
(*pl.*); (vicinity) يقين yàkin, يقينلر
yàkinlar, قرب kùrb, جوار jiwār; —
on, *v.s.* چاتماق chātmaq, وارتماق vār-
maq, يقينلاشماق yàklashmaq, يقينلاشماق
yàkinlashmaq, يقيننده او yàkininda-òl,
كاريب او kàrib-òl, تقربا tàkàrrub-et.

Verification, *s.* تحقيق tàhkik.

Verify, *v.a.* تصديقا tàssdik-et; to be
—fied (by examination), تحقيق اولتماق
tàhkik-òlunmaq; (by the event) تحققا
tàhàkkuk-et, صحيح چيتمق sàhìh-
-chikmak.

Verily, *ad.* في الحقيقة wākī“ā, واقعا
fi-‘l-hàkika, عام الله “àlima-‘llāh.

Verjuice, *s.* قوروق kòruk; قوروق صويى
kòruk-süyü. [riyyé].

Vermicelli, *s.* شعريه shà“riyyé (shèh-

Vermin, *s.* (body or bed) كهله پيره مقوله سي
kèhlé-piré-màkùléssi; (house or barn)
صچان سانصار مقوله سي sīchan-sànsār-
-màkùléssi.

Vernacular tongue, *s.* انادلى àna-dili,
چارشي دلي bàyàghi-lissān, بيانى لسان
chārshi-dili.

Verse, *s.* (hemistich) فرد fird; مصراع
mìssrā“; (couplet) بيت bèyt; (triplet)
رباعي mùssèlles, (quatrain) مثلث
rübā“i; &c. &c.; (poetry) شعر shi“r;

(of a chapter) آيت āyet, آيت كريمه
āyēti-kèrimé (only used in speaking
of the Kur‘an); بند bènd (paragraph).

Versed, *s.* عالم “ālim, معلوماتلو mà“lū-

Versification, *s.* نظم nāzm. [mātlī.

Versify, *v.a.* نظم ا nāzm-et; —, *v.s.*

شعريايتمق shi“r-yāpmak. [riwāyet.

Version, *s.* ترجمه tərjamé; روايت

Vertical, *a.* عمودى

“āmūdi; (angle) رأسده اولن rē‘asde-

-òlan; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-

-rē‘asde; ديك يوقاريدده dik-yùkàridde;

سمت رأسده اولن sèmti-rē‘asde-òlan.

Very, *ad.* چوق چوق pèk, غايت

ghāyet; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb; (ship)

سفينه ghèmi, تكنه tèkné, كمي

sèfīné; blood —, عرق dāmar, طمر

“àrk, رك règh.

Vest, *s.* يلك yèlek. [nìshānē.

Vestige, *s.* اثر èsser, نشان nishān,

Veteran, *s.* اسكى èsski; (soldier)

عسكر اسكيسى “àssker - èsskiassi;

—, *s. pl.* قدما kùdémā.

Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī; —

surgeon, *s.* بيطار bàytār.

Vex, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek,

كوجه كتمك kizdirmek; قزدرتمق

ghyùjé-ghitmek.

Vial, *s.* شيشه shishé.

Vibrate, *v.s.* ساللتماق sallanmaq,

دتره مك or تتره مك dynamak; اويناتماق

(titrémek); (a pendulum) رقصا

ràkss-et; (inner particles) حركته

hàrékèta-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سؤعمل sū'i-`āmel, سيئه sèyyi'É; عيب `āyb, سؤ sū, قبح kùbh; (in horses) خوى khūy, فناخوى fēna-khūy, سقط sàkat; the —s, *s. pl.* سيئات mù`āyyébāt, منكنه sèyyi'āt; (a smith's vice) منكنه mēnghéné; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im-mākām; — admiral, بطرونه پاشا pàtrūna-pāsha (formerly بك bègh), — admiral of the fleet, بحريه فريقى bāhriyyé-fèrikī.

Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr; (horse) سقط sàkat, يرامز yàramāz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkat, سقامتلو sākāmètlī.

Viciassitude, *s.* انقلاب inkīlāb; —s of fortune, انقلابات دهر inkīlābāti-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān; (of slaughter) مقتول maktūl; (of fraud) مغدور māghdūr; (of tyranny) گرفتار māzīm; (in general) مظلوم ghiriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùb-

Victor, *s.* غالب ghālib. [تلا, اسير èssir.

Victorious, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt.

Victual, —s, *s.* طعام yèyéjek, ييه جك yèyéjek, ذخيره ترتيبا tà`ām; —, *v. a.* زخيره ترتيبا zākhīré - tertīb - et; (a ship) قومانيه سنى kùmānyassini-almak; قومانيه سنى ويرمك kù-mānyassini-vèrmek.

Victualler, *s.* ييه جك نسنه ساتياجيسى yèyéjek-nèssné-sàtjissi.

Vide, *v. a.* (Latin) مراجعت اولنه mù-rāja`at-òluna.

Videlicet, *c.* (Latin) يعنى yà`nī.

Vie with, چيشتمق chikishmak, يراشمق yàrashmak.

View, *s.* نظارت nāzārèt; (picture) باقمق rèssm (rèssim); —, *v. a.* باقمق bākmak, معاينه mù`āyéné - et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوز اجقلى ghyùz-àchiklighi, تيقظ tèyākkuz, تيكظ tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètlī, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlām.

Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ihtimām.

Vile, *a.* (person) رذيل alchàk, رذيل rèzīl, رسواى rùssvāy; (thing) پس piss, مردار mùrdār.

Village, *s.* كوى kyūy, كند kènd, قريه qriyeh.

Villager, *s.* كويلو kyūylu. [kārtyyé.

Villain, *s.* خبيث khàbīss, خنزير khènzīr, بزونك pèzèwènk.

Villainy, *s.* خباثت khàbāssèt.

Vindicate, *v. a.* حقنى تايد ا hākkini-tè'yid-et.

Vindication, *s.* تايد tè'yid. [duju.

Vindictive, *a.* كين كوديجى kīn-ghyù-

Vindictiveness, *s.* انتقامه ميل intikāmé-mèyl.

Vine, *s.* (trained) اصمه assma; (pollard) باغ كتوكى bāgh-kyùtughu.

Vine-dresser, *s.* باغجى bāghji.

Vinegar, *s.* سرکه sirké.

Vineyard, *s.* باغ bāgh.

Vintage, *s.* باغ بوزومی bāgh-bòzūmū.
 Vintner, *s.* میخانه جی mèy-khānēji.
 Violate, *v.a.* بوزمتی bòzmat, اخلال
 ikhlāl-et, نقصا nàkss-et, هتك hèt-
 -et; (women) زورلمق zòrlamak; —
 one's chastity, هتك پرده "èfta
 hètki-pèrdè'i-"èft-et.
 Violation, *s.* نقص nàkss; هتك hèt-
 k.
 Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت
 shiddet; (in forcing) زور zòr, جبر
 jèbr, "عنوت" ènf, "عنف" ènvèt.
 Violent, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd,
 شدتلو shiddètlī.
 Violet, *s.* بنفشه bènfshé (mènèkshé);
 —, *a.* مور mòr. [kèmanché.
 Violin, *s.* کمان kèman, کمانچه
 Violinist, *s.* کمانی kèmanī.
 Viper, *s.* انگرک ènghérek.
 Virgin, *s.* قیز اوغلان قیز kiz-
 -òghlan - kiz, باکره bākiré; the
 Virgin, البتول el-Bètūl (said of
 the Virgin Mary and of Fātimé,
 daughter of Múhammed).
 Virginité, *s.* قیزلیق kizlik, بکر bīkr,
 بکارت bèkyārèt.
 Virgo, *s.* سنبله sūnbulé.
 Virility, *s.* ارککلک èrkeklik.
 Virtue, *s.* خیر khàyr, صلاح sālāh,
 فضیلت fazīlèt (*pl.* فضائل fāzā'il),
 محامد mähmédet (*pl.* محامد
 mähāmid).
 Virtuous, *a.* صالح èhli-khàyr, اهل خیر
 sālīh; (woman) عفتیبه "èfifé,
 "عفتلو" èftelū, "عصمتلو" èsmètlū,
 "èftelū, اهل پرده èhli-pèrdé.

Viscount, *s.* رتبه خامسه بکی rùtbé'i-
 -khāmissa-bègkī.
 Visé, *a.* and *s.* ویزه vizé.
 Visible, *a.* کوزکور ghyèrunur,
 گوزکوز ghyèzukyur, میدانده mèydānda,
 ظاهر zāhir, بیدار bēdīdār, بیدید bēdīd.
 Vision, *s.* (sight) بصر bāssar, دیدار
 dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش
 dūsh, "عالم مثال" àlèmi-missāl.
 Visit, *s.* (of respect) زیارت ziyārèt;
 (friendly and prolonged) مسافریک
 mùssāfirlik; (medical) ویزیته vizita;
 (formal — on arrival) رسم خوش
 rèssmi-khòsh-āmédī; —, *v.a.*
 گهت مک ghètmeç, زیارت ziyārèt-et,
 زیارتنه گهت مک ziyārètina - ghètmeç;
 گهت مک گورشمه گهت مک ghyèrushméghe-
 ghètmeç; استفسار خاطر گهت مک istif-
 sāri-khātira - ghètmeç; (on arrival)
 خوش کلدک دیمکه گهت مک khòsh -
 ghèlding - deméghe - ghètmeç;
 (as a physician) ویزیته vizita-et,
 تهری ا bākmak; (search) باقمق
 tàhàrrī - et, باقمق bākmak, آرامق
 آرامق, یوقلامق yòklamak; — with,
 مازهار مازهار-et; گهریتار gheriftār-et,
 دوچارا dūchār-et, مبتلا mùbtelā-et;
 to go on a —, مسافریکه گهت مک
 mùssāfirlikhe - ghètmeç.
 Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or,
 ناظر nāzir, سیرجی sèyrji.
 Vital, *a.* وسیله حیات vessilé'i-hāyāt;
 (important) الزم èlzèm, اهم èhèmm.
 Vitality, *s.* حیات hāyāt.
 Vitriol, *s.* (green) زاج قبرس zāji-kibriss;

(blue) كوزطاشى ghyüz-tāshī; oil of
—, زاج يانغى zāj-yāghī.
Vituperate, *v.a.* دشنام dūshnām-et.
Vituperation, *s.* دشنام dūshnām.
Vituperative, *a.* اغزى پيس aghzi-pīss.
Vivacious, *a.* نشاطو nishātlu.
Vivacity, *s.* نشاط nishāt.
Vivat, *int.* (Latin) ياشاسون yāshasun.
Vocabulary, *s.* مختصر لغات كتابى
mùkhtāssār-lūghāt-kitābi.
Vocation, *s.* مشغوليت mēsh-
ghūliyyèt; دعوت isstī“dād, استعداد
dà“vèti-kālbīyyé.
Voice, *s.* اواز sādā, سس sèss;
āwāz.
Void, *a.* تهى khālī, بوش bōsh,
تہی khālī; باطل bātāl, فاسد fāssid; —, *s.*
بوش يير bōsh-yēr, خالی يير khālī-yēr;
—, *v.a.* ابطال ibtāl-et; (excrement)
تبول tēbēvvul-et, صچمق sìchmak,
ایشمک ishémek.
Volatile, *a.* اوجار ùchar, طيار tàyyār;
(in disposition) بردالده دورمز bir-dālda-
-dūrmāz, متلون mùtélèvvin.
Volcano, *s.* يينارطاغ yānar-dāgh.
Volition, *s.* اختيار ikhtiyār, اراده irādé.
Volley, *s.* يايلىم yāyālim.
Volume, *s.* حجم biyukluk, بيوكلك
hājim, جرم jūrm; (of a
book) جلد jild. [mùfāssāl.
Voluminous, *a.* مفصل biyuk, بيوك.
Voluntary, *a.* اختياري ikhtiyārī.
Volunteer, *s.* كوكلو عسكر ghyūngullu-
-“āssker.
Voluptuous, *a.* حظانسه مائل (person)

hāzzi-nēfsa-mā‘il, اهل صفا èhli-sāfā;
(thing) نفيس nēfīss.
Vomit, *s.* مقبى mùkàyyī;
(vomiting) قى kàyy, استفراغ issti-
frāgh; (thing ejected) قوصلان ماده
kùssulan-māddé; —, *v.n.* and *a.*
قوصمق kùssmak, قى kàyy - et,
استفراغ isstifrāgh-et.
Voracious, *a.* پك اجقمش pèk-ājīk-
mish; چوق يير chòk-yēr.
Vortex, *s.* گرداب ghirdāb.
Votary, *s.* عابد “ābid, پرست pèrēsst.
Vote, *s.* رأى rè‘y; —, *v.n.* ويرمك
rè‘y-vèrmek.
Vouch, *v.n.* كفيل او kèfīl-òl.
Voucher, *s.* سند sèned. [in“ām-et.
Vouchsafe, *v.a.* انعام اhsān-et, احسان
اداق nèzr, نذر (of sacrifice) àdak;
(oath) يمين yèmin, أند ànd;
—, *v.a.* اندايچمك yèmin-et, يمين
ànd-ichmek.
Vowel, *s.* حركة hàréké. [sèfær.
Voyage, *s.* دكز سفرى dèngiz-sèfæri,
Vulgar, *a.* قبا kàba; عيب “àyb; —,
s. عوام ناس “àwāmmi-nāss.
Vulgarity, *s.* قبالى kàbalik. [kàrtāl.
Vulture, *s.* قرتال àk-bàba (?), اق بابا

W.

Wad, *s.* صيقى sīki; (of a cannon)
پالاسطروپه pālasstrūpa.
Wadding, *s.* پاموق pāmuk (pāmbuk).
Wade, *v.n.* صوايچنده يوريمك sū-
-ichinda-yūrumek.

Wafer, *s.* مکتوب پولي mēktūb - pūlu ;
(cake) کاغذ حلواسی kyāghid - hēl-
wāssi ; —, *v.a.* پول ایله یاپشدرمتی
pūl - ila - yāpishdirmak ; sacred —,
باد اراق bādarak.

Waft, *v.a.* کوترمک ghyāturmek ;
کتورمک ghētirmek.

Wag, *s.* لطیفه جی lātīfēji ; —, *v.a.*
سالانمتی sallamak ; —, *v.a.* سالانمتی
sallanmak.

Wage, Wages, *s.* کوندەلك ghyūndelik,
ایلیق aylık ; یللیق yıllık ; — war, *v.a.*
مھاربە mūhārēbē-et, حربا hārb-et,
مھارب او sēfēr - āchmak, سفراچمتی
mūhārib - òl ; عداوتا "ādāvēt-et,
خصومتا khūssūmēt-et.

Wager, *s.* بحث bāhas ; —, *v.a.*
بحثا bāhas-et, بحث طومتی bāhas-
tūtmak, قومتی kōmak.

Waggon, *s.* یوک عربسی yūk-"ārabassi,
عربہ "ārabaji ; —er, عربہ "āraba ;

Wagtail, *s.* قویرق سالان kōyrük-sallan.

Wailing, *s.* نالیش nālīsh, فغان fīghān.

Wain, *s.* عربہ "āraba ; Charles's —,
دب اکبر dōbbi-ēkbēr.

Wainscot, *s.* دوغرامه جی ایشی dōghra-
maji-ishi, دوغرامه dōghrama.

Waist, *s.* بل bel, میان miyān ; — band,
کمر kēmr, اوچقورلوق ùchkurluk ;
—coat, یلک yèlek.

Wait, *v.a.* بکلمک bèklmek ; (serve)
خدمتتا khīdmet-et (hiz-) ; — on,
— upon, خدمتتا khīdmet-et ; (for
orders, &c.) اوغرامتی ghēlmek, کلمک
òghramak.

Waiter, *s.* خدمتجی khīdmetji ; (tray)
تپسی tēpsi.

Wake (of a ship), *s.* دومنک صوبی
dūmēning - sūyu ; —, *v.a.* اویانمتی
ūyanmek ; —, *v.a.* اویاندرمتی ùyān-
dirmak. [-tayākkiz.

Wakeful, *a.* متیقظ ùyānk, متیقظ mù-

Wales, *s.* ولس ممالکی vēlis-mēmāliki.

Walk, *s.* تفرج sēyr, سير ghēzmē,
تفرج tēferruj ; (path) یول yōl ; (pace)

احوال yūruyush ; —s of life, یوروش

مراتب āhwāli - bēshēriyyē, بشریه

mērātībi-bēshēriyyē ; —, *v.a.*

مشیا yūrumeck ; یورومک or یورومک

mēshy-et ; — about, کزیمک ghēz-

mek ; — in, ایچروکیرمک ichēri-

-ghīrmek ; ایچروکتمک ichēri-

-ghītmek ; ایچروکلیمک ichēri-

-ghēlmek ; — off, *v.a.* کتمک

ghītmek ; — —, *v.a.* کوترمک

ghyāturmek, دفعā dēf" -et ; — off

with, الوب کتمک ālp - ghītmek ;

قالمق kāpmak ; چالمق chālmak ;

— out, *v.a.* چیمق chīkmak, طیشاری

dīshāri-chīkmak ; —, *v.a.*

طیشاری کتورمک dīshāri-ghētirmek,

طیشاری کوترمک dīshāri-ghyāturmek ;

— the rounds, قول کزیمک kōl-ghēz-

mek ; — up and down, کزیمک

ghēzinmek ; اشاغی یوقاری کزیمک

āshāghī-yūkāri-ghēzinmek.

Wall, *s.* دیوار dīwār, حائط jidār,

hā'it ; —, *v.a.* دیوارچویرمک dīwār-

-chēvirmek (or چیمک chēkmek).

Wallachia, *s.* افلاق ولایتی iflak-vilāyēti.

Wallachian, *s.* افلاقو iflaklu.
 Wallet, *s.* توبره tobra, or توره tòrba,
 چانطه chànta. [būy.
 Wall-flower, *s.* صاری شیبوی sàri-shèb-
 Wallow, *v.n.* یوارلنمق yîwarlanmak.
 Walnut, *s.* جوز jèviz.
 Walrus, *s.* دکر ایغری dèngiz-âyghiri.
 Waltz, *s.* بر نوع رقص اویونی bîr-nèv "i-
 -ràkss-òyunu; والس vàlss; —, *v.n.*
 مذکور رقص اویونی اوینامق mèzkyūr-
 -ràkss-òyununu-òynamak.
 Wan, *a.* صاری sàri, بکزی اتمش bèngzi-
 -àtmish, بکزی قالمش bèngzi-
 -kàlmamish. [عصا "àssā.
 Wand, *s.* چبوق chibùk, دینک dèynek,
 Wander, *v.n.* کز مک ghèzmek,
 طولاشمق dòlashmak.
 Wanderer, *s.* اواره āwārē.
 Wane, *v.n.* انقراض بولمق inkirāz-bùlmak.
 Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات
 hājāt, and حوائج hàwā'ij), احتیاج
 ihtiyāj; (severe) ضرورت zārūrèt,
 لزوم (necessity) sîkindi; صیقندی
 lüzüm; (absence) نقصان nòksān,
 بولنمامه bùlunmama, عدم "àdēm;
 —, *v.a.* استمک isstémek, آرامق
 آراماک; او اکسک èksik-òl; —, *v.n.*
 محتاج او mùhtāj-òl; to be —ed,
 لازم او lāzim-òl, لزومی او lüzümü-òl,
 اقتضای او iktizā-èt, اقتضای
 -òl, مقتضی او mùktizā-òl; —ing,
 اکسک èksik.
 Wanton, *a.* (playful and innocent) پک
 سونجلی pèk-sèvinjli; قیدسز klydsiz;
 (wicked) گناه ghyūnāh; (shameless)

اجق مشرب àchik-mèshreb; —, *s.*
 روسپی (òrosspo), فاحشه fāhishé.
 War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfar, غوغا
 (kàwgha), جنک jènk; —, *v.n.*
 محاربه hàrb-et, محاربه mùhārèbé-
 -et; عداوت "àdāvèt-et, خصومت
 khùssūmèt-et; at war, *a.* محارب
 mùhārib, بوزشوق bòzushuk.
 Warble, *v.a.* and *n.* اتمک àtmek.
 Ward, *s.* (of a town) محله mähällé;
 (of a hospital) قوغوش kòghush; (of
 a key) چنتک chèntik, کرتک
 kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off,
v.a. صاوشدرمق sàwushdurmak.
 Warden, *s.* محافظ mùhāfiz.
 Wardrobe, *s.* (clothes) البسه èlbissé,
 البسه موجوداتی èlbissé - mèvjūdātî;
 (closet) طولاب dòlap.
 Warehouse, *s.* مغازه màghaza.
 Wares, *s. pl.* امتعه èmta "à (*pl. of* متعه
 màt "à, a piece of goods).
 Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات حربیه
 mù "āmélātî-hàrbîyyé.
 Warlike, *a.* حربی hàrbî; — stores,
 مهمات حربیه mùhimmatî-hàrbîyyé.
 Warm, *a.* سیجاق sījāk, سیجاق
 sījāk, گرم ghèrm, حار hār; ایلجق
 iljāk; —, *v.a.* استمق isstimak; —,
v.n. استنمق issinmak. [-sījāk.
 Warm-hearted, *a.* یورکی سیجاق yùreghi-
 Warmth, *s.* سیجاقلق sījāklîk, گرمیت
 ghèrmî, گرمیت ghèrmîyyèt, حرارت
 hārārèt.
 Warn, *v.a.* خبرویرمک khābær-vèrmek,
 اخبارا ikhbār-et; اخطارا ikhtār-et.

Warning, *s.* خبر khābār, اخبار ikhbār, اخطار ikhtār.

War-office, *s.* حربه نظارتی قیوسی hār-biyyé-nāzārèti-kāpissi.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghāj, تار tār; (rope) پلامار pālamār; —, *v.n.* چارپالمک chàrpālmak, اگلمک èghilmek; —, *v.a.* چارپالمستنسب او chàrpālmassina - sèbeb - òl; (a ship) چمک chèkmek.

Warrant, *s.* بیورلدی bùyuruldı, فرمان fīrmān; برات bèrāt; سند sèned, حجت hùjjèt; —, *v.a.* کفیل او kèfīl-òl, تکفلا tèkèfful-et.

Warranted, *a.* صلاحیتلو sālāhiyyètlı; قصورسزلغنه کفالت ویرلمش jā'iz; جاتر kùssūrsizlighina-kèfālèt-vèrilmish.

Warranty, *s.* کفالت kèfālèt.

Warrior, *s.* جنگی jènkji, غازی ghāzı.

Wart, *s.* نصر nāssır, طاوق کوتی tàwuk-ghyütü.

Wary, *a.* اویانق òyānık, بصیرتلی bāssirètlı.

Wash, *s.* (cosmetic) صو sù; (of clothes) چماشیرقانیسی chàmlāshır, چماشیر chàmlāshır - yikanmassi; (mess for animals) چوربا chòrba; (of the sea) طالغالارک یورویوب چکلیمی dālgħa-larınq-yùruyup-chèkilmassi; —, *v.a.* ییکامق yīkamak, تطهیرا tàthır - et (t-h); —, *v.n.* ییکانمق yīkanmak; (for prayers) ابدستالمق àbdesst-almak; (for purification) غسلا ghùssl-et.

Washerwoman, *s.* چماشیرجی chàmlāshırji;

—woman, *s.* چماشیرجی قاری chàmlāshırji-kāri.

Wash-tub, *s.* چماشیرتکنه سی chàmlāshır-tèknéssi.

Wasp, *s.* اشک اریسی èshek-ārissi.

Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف issrāf; (wilderness) بیابان bèyābān; ویرانه vīrānè; خالی یر khālī-yèr; —, *a.* ویران vīrān, خالی khālī; بوش bòsh; خراب khārāb; —, *v.a.* تلفا tèlef-et, اسرافا issrāf-et; —, lay —, خراب و بیابان khārāb - et, ویران vīrān-et; —, *v.n.* تلف او tèlef-òl; — away, اریوب کتمک èriyup-ghitmek.

Watch, *s.* قول kòl, قرغول kārāghòl; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) وارده vārda; (time-piece) قوین ساعتی, ساعته sà'at, کون سا'اتی kòyn-sā'ati; —, *v.a.* کوزلمک ghyüzlé-mek, باقمق ghyüzètmek, کوزتمک bākmak; —, *v.n.* اویومامق òyuma-mak, تیقظاوزره دورمق tēyākkuz-ùzéré-dürmak; بکجیلک, بکجیلک-نوبت بکلمک bèkjlík-et, وارده بکلمک vārda-bèklémek, وارده جیلک vārdajılık - et; —man, *s.* بکجی bèkji; وارده جی vārdaji, دیده بان dīdēbān; — house, ساعتجی kùlluk; — maker, پاروله sū'atji; — word, پاروله pārola.

Water, *s.* صو sù, ما mā, آب āb; (on stuffs) طالغه mēnévish (?), صوارمق dālgħa; —, *v.a.* (a horse, &c.) سوارمق sūwarmak; (a garden) سولمق sūla-

mak; (stuffs) منویشا mènévish-et (?),
 طالغہ لمتق dālghalatmak; —, v.n. (the
 mouth) صولری اقمق sūlanmak, صولری اقمق
 sūlari-akmak; (the eyes, &c.) یشارمق
 yàsharmak; (a ship) صوالمق sū-almak;
 high —, مد mèdd; low —, جزر
 jèzr; fresh —, soft —, طاتلوسو tātli-
 -sū; salt —, طوزلوصو tūzlu-sū; sea —,
 اجی dèngiz-sūyu; hard —. صویک
 λji-sū; — course, s. صویک
 sūyung-akdighi-yèr, مجرا
 mèjra; صویولی sū-yòlu; — cresses,
 s. صوتره سی sū-tèréssi; — fall, s.
 صولارینگ-ؤخدوغھو sūlarıng-üchdughu-
 -yèr, چغلايان chàghlayan; — gruel, s.
 یوان چوربا yàwan-chòrba; — man, s.
 قاریوز kàyikji; — melon, s. صودکرمنی
 kàrpuz; — mill, صونک
 sū-dèghirmèni; — pipe, s. نارکله
 kyùnk; (for smoking) نارکله nàrghilè;
 — proof, a. صوکچمز sū-ghèchmàz;
 — spout, s. قصرغه kàssirgha (sàk-
 irgha); — tight, a. اقمز akmàz,
 صیزمز sızməz; — wheel, دولاب dōlab;
 چیشا chàrkh; to make —, چیشا
 chish-et, صودوکمک sū-dükmek,
 کچوک صودوکمک kùchuk-sū-dükmek,
 ایشه مک ishémek, تبول tèvèvvul-et;
 (a ship) صوایتمک sū-ètnek.

Watering-place, s. قدرت حمامی kù-
 drèt - hāmmāmi, قاپلوجه kàplija,
 یالی کوی بانیه bānya; ایلجه
 yāli-kyūyu, ساحل بر محل sāhil-bir-
 -māhāl; — pot, قوغه kògha.

Watery, a. صولو sūlu.

Wave, s. طالغه dālgha, موج mèvj; —,
 v.a. صاللامق sállamak; —, v.n. صاللامق
 sállanmak.

Waver, v.n. شبهه یه دوشمک shùbhéyè-
 -dùshmek, پوصله بی شاشرمق pùsslayi-
 -shàshirmak, ثباتی بوزلمق sèbāti-bò-
 -zulmak, ترددا tètèddud-et, رکاکت
 ریکیکت-غیصتارمک rèkyākèt-ghyússtarmek.

Wavering, a. تردده tètèddudda.

Wavy, a. طالغالی dālghali.

Wax, s. شمع عسل bāl-mumū, شمع عسل
 shém“i-“assel, موم mūm; (of the
 ears) قولق کیری kùlak-kiri; —, v.a.
 بالمومی سورمک bāl-mūmū-sürmek;
 —, v.n. اولمق òlmak, کسلمک
 kèssilmek, لنمک lènmek or
 lanmak (as a verbal termination); —
 candle, — light, بالمومی bāl-mumū;
 — taper, شمعه shém“à (shāma).

Way, s. یول yòl, طریق tàrik, راه rāh;
 (manner) وجه wèjh, (tùrlu) درلو
 ùsalūb, طرز sūrèt, صورت ùsalūb,
 رسم rèssm; عادت “ādet; (custom)
 طرف (behaviour) khūy; (side) طرف
 tàraf; — in, قیو kàpi, کیره جک یر
 ghiréjek-yèr, مدخل mèdkhāl; —
 out, قیو kàpi, چیه جق یر chikajak-
 -yèr, مخرج màkhrèj; — through,
 کچه جک یر ghèchéjek-yèr, یول
 yòl, ممر mèmèrr; high —, جاده jādés,
 طریق عام shāhrāh, شاهراه
 -“āmm; bye —, صابه یول sàpa-yòl; by
 the —, یول اوستنده yòl-ùss-
 tunda, اثنای راهده èssnāyi-rāhda; ways
 and means, ایراد irād, واردات vāridāt.

Wayfarer, *s.* يولجى yòlju.

Wayfaring, *s.* يولجىلىق yòljuluk.

Wayward, *a.* ترس tèrss.

Waywardly, *ad.* ترس ترس tèrss-tèrss.

Waywardness, *s.* ترسلىك tèrsalik.

We, *pr.* بىز biz, بىزلىر bîzler.

Weak, *a.* قوتسىز zà'if, ضعیف kùvvetsiz;

(in mind) عقلسىز àklsiz; دلى dèli;

مىتانتىز (in character) mèràkli;

خفیف mètânètsiz, ثباتسىز sèbâtsiz,

مراق khâfîf; — side, مراق mèràk.

Weaken, *v.a.* ضعیفلىتىمىز zà'iflatmak,

قوتىنى كىسىمىز kùvvètini - kèssmek,

خلل خلىل zà'if-brâkmak, ضعیف بىراقىمىز

khâlel-vèrmek.

Weakly, *a.* اىلىلى alîl.

Weakness, *s.* ضعیفلىق zà'if, ضعیفلىق

zà'iflik; (of character) مراق mèràk,

دلىلىك dèlîlik.

Wealth, *s.* زىنگىنلىك zènghinlik, مال

mâl, ثروت sèrvèt, غنا ghenâ.

Wealthy, *a.* زىنگىن zènghin, مالدار

mâldâr, غنى mütémèvvil, مەتمول

ghânî, صاحب ثروت sâhib-sèrvèt.

Wean, *v.a.* سۇدۇن كىسىمىز sùddan-

-kèssmek, كىسىمىز kèssmek; واز

vâz-ghèchirmek.

Weapon, *s.* سلاح silâh (*pl.* اسلحة èsalihâ),

الت حرب âlêti-hârb.

Wear, *s.* اىپنىش kùllânîsh; قولانىش

îprênîsh; اسكىش èskiyîsh; —, *v.a.*

(as clothing) كىمىز ghîmek; (out)

اىپنىش îprêt-

mek; (away) يىمىز yèmek, اشندىرىمىز

âshîndîrmek; —, *v.a.* (well) طىيانمىز

dâyanmek; (not well) تىيامىق

dâyanmamak; — out, *v.a.* (cloth-)

ئىسكىتمىز èskitmek, (ropes, &c.)

اىپنىش îprêt-

mek; —, *v.a.* (clothes) كىمىز

èskimek; (ropes, &c.) يىپنىش

îprênmek; — — one's patience,

صىبرىنى دۇكىتمىز sâbrîni - dükêtmek,

اۋساندىرىمىز üssândîrmek; — away,

v.a. يىمىز yèmek, اشندىرىمىز

âshîndîrmek; —, *v.a.* اشنىمىز

âshînmek; (time) كىچىمىز ghèchmek,

مۇرۇر-*et*; — on, (time) كىچىمىز

ghèchmek, مۇرۇر-*et*;

— off, *v.a.* بۇزىمىز

bòzmaq, سىلمىز silmek; —, *v.a.*

بۇزىلمىز bòzulmaq, سىلىنمىز

silinmek, اۋىدۇلمىز

ghîtmaq; (grief, &c.) ئۈدۈلمىز

ûndûlmaq. [Adamî-jâni-sikîlîr.

Wearisome, *a.* جانى سىقلۇر

ادىك جانى سىقلۇر

Weary, *a.* يورغۇن yòrghun, يورلىمىش

yòrghun, يورمىش yòrmak;

—, *v.a.* يورمىش yòrmak;

—, *v.a.* يورلمىش yòrmaq.

Weasel, *s.* مانسار, كلىنجىك ghèlinjik (?)

مانسار, كلىنجىك ghèlinjik (?)

sânsâr (?).

Weather, *s.* ھوانىك ھالى hâwânîq-

hâli, ھوا hâwâ; fine —, كۈزىل ھوا

ghyüzèl-hâwâ; bad —, فىناھوا

fènâ-hâwâ; rough —, سىرت ھوا

sèrt-hâwâ; mild —, مۇلايم ھوا

mûlâyîm - hâwâ; —, *a.* روزكار طرفى

rûzghyâr-târafî; *v.a.* (a cape, &c.) كىچىمىز

ghèchmek; (a difficulty) كىچىمىز

ghèchirmek; — cock, يىلقۋان

yèlkowan, فرىداق

fîrîldâk, بادىنا bādñmā; — gage,

رۇزكاراۋىتى رۇزكاراۋىتى

Weave, v.a. نسجاً dōkumak, نسجاً
nèssj-et. [nèssāj.]

Weaver, s. نساج dōkuyuj, نساج

Web, s. نسجاً kumash, نسجاً nèssj;
— footed, قازاياقلى kaz-ayakli.

Wed, v.a. (take to wife) المتى almak,
تزوجاً tēzēvvuj-et; (accept as hus-
band) وارمتى vārmak; (find a wife
for) اولنديرمك èvlēndirmek; (find
a husband for) ويرمك vèrmek,
قوجه يده ويرمك kōjaya-vèrmek; (hus-
band or wife) تزويجاً tēzvīj-et; (as a
priest) عقداً akd-et, نكاحاً nīkyāh-et;
— ed, a. (man) اولو èvli; (woman)
نكاحاً نيكاهلى nīkyāhli, تحتنده
nikyāh-tāhtinda, منكوحه mēnkyūha,
قوجه ده kōjada.

Wedding, s. (feast) دوگون dūghun, وليمة
vèlīmē; (ceremony) عقد نكاح akdi-
nīkyāh.

Wedge, s. قامه kama, چيوى chivi,
سيل sil.

Wedlock, s. نكاح nīkyāh, ازدواج izdiwāj.

Wednesday, s. چهارشنبه chihārshēnbih
(chārahāmba), اربعاً èrba"ā.

Weed, s. اوت ot, خيرسز اوت khāyrsiz-
ot; —s (widow's) ماتم matem - èl-
bissāssi; —, v.a. خيرسز اوتلرينى يولمق
khāyrsiz-òtlarini-yòlmak; — out, v.a.
سوكمك sōkmek, يولمق yòlmak.

Week, s. هفته haftā, أسبوع ussbū";
— day, بيانعى bayaghī-ghyūn,
عادى كون adī-ghyūn.

Weekly, a. and ad. هر هفته haftada-bir.

Weep, v.a. اغلامق aghlamak, كوز
ghyūz-yāshi-dōkmek,

Weevil, s. قورت kurt. [بكا bükā-et.]

Weigh, v.a. طارتمق tartmak, وزن
vèzn - et, چكمك chèkmek; (in
mind) مطالعه dūshunmek, مطالعه
mūtāla"ā - et; —, v.a. كلمك
ghèlmek, چكمك chèkmek; —
upon, كدر ويرمك kēdr-vèrmek,
اضطراب ويرمك iztirāb-vèrmek; —
anchor, تيمور المتى (dèmir)-almak,
تيمور قالديرمق (dèmir)-kaldirmek.

Weight, s. طارتى tarti, وزن vèzn;
اغزلىق aghirlik, ثقلت sıklèt;
(personal influence) نفوذ nūfūz,
اعتبار i"tibār, خاطر khātir; (moral
influence) تأثير tē"sīr, حكم hüküm.

Weighty, a. اغزى aghir, ثقيل sākil;
(important) مهم mühimm, اهم
èhèmm.

Welcome, inf. بسيورك bùyurung,
خوش كلك bùyursunlar; خوش كلك
khòsh - ghèlding, صفا كلك safā-
-ghèlding; —, s. رسم خوش امدى
rèssmi - khòsh - amédī; —, a.
باعث مسرت bā"issī - mēssèrrèt;
—, v.a. خوش كلك ديمك khòsh-
-ghèlding-dèmek, رسم خوش امدى بى
rèssmi-khòsh-amédīyi-ijrā-et;
you are — (on arriving), ماشا الله
mā - shā - 'llāh! bùyurung!
you have been — (on leaving),
خوش كلك صفا كلك khòsh-ghèl-
ding-safā-ghèlding; you are — to it,
الكرسز نكدر alingiz-sizing-dir.

Weld, *v.n.* يابشمتق *kāynamak*, يابشمتق *yāpishmak*; —, *v.a.* قايناتمق *kāynatmak*.

Welfare, *s.* حسن حال *hūssna-hāl*, رفاهيت *rèfāh*, رفاه *rèfāh*, ايولك *iyilik*, رفاهيت *rèfāhiyyèt*, سعادت حال *sà“ādēti-hāl*.

Well, *s.* چاه *chāh*, قویی *kūyu* or قيو *qiyū*, بئر *bīr*; —, *ad.* ايو *iyi*; —, *int.* ماشالله! *(āfērim)* افرين! *èy* اي *mā-shā-‘llāh!* very —, پك ايو *pèk-iyi*, پك اعلا *pèk-ghyùzèl*, پك اعلا *pèk - à“là*; to be —, to become —, — up, — out, *v.n.* اقمق *akmak*, نبع *nèb“ -et*; — and good, نه كوزل *fè-bèhā*, فيها *nè-ghyùzèl*.

Well-being, *s.* سعادت حال *sà“ādet-hāl*.

Well-bred, *a.* تربيه لو *tèrbiyyēli*.

Well-informed, *a.* معلوماتلو *mā“lūmātli*.

Well-known, *a.* مشهور *mèshhūr*.

Well-wisher, *s.* خير خواص *khāyr-khāh*.

Welsh, *a.* ولس مملكتي اها ليسندن *véliss-mèmlékēti-āhālisindan*; —, *s.* ولس *véliss*

اهاليسنك لسانی *véliss - āhālisinin-*

Wen, *s.* اور *ūr*. [-lissāni.]

Wench, *s.* بيومش قيز *biyumush-kiz*, قارى *kāri*; فاحشه *fāhisha*.

West, *s.* باطي *bāti*, مغرب *māghrib*, لدوس *ghārb*; south —, لادوس *lòdoss*; north —, قره ييل *kāra-yèl*; —ern, *a.* غربي *ghārbī*; —erly, غربي *ghārbī*; غربدن يانه *ghārbdan-yāna*; —ward, طوغرى *ghārba-dòghru*.

Wet, *s.* ياش *yāsh*; ياغمور *yāghmurt*; چامور *chāmurt*; —, *a.* ياش *yāsh*, اصلق *isslak*, اصلانمش *isslanmish*, صوكسلمش *sū - kèssilmish*; (over head) ياغمور *yāghmurt*, ياغمورلو *yāghmurtlu*; (under foot) چامور *chāmurt*, چامورلو *chāmurtlu*; —, *v.a.* اصلانمش *isslatmak*; —, to get —, *v.a.* اصلانمش *isslanmak*; — nurse, سودانا *sūd-āna*, (slave) دايه *dāya*.

Wether, *s.* قويون *kōyun*.

Wetness, *s.* ياش *yāsh*.

Whack, *v.a.* اورمق *würmak*.

Whale, *s.* اطه بالغى *āda-bālighi*.

Whaler, *s.* اطه بالغى شكارينه كيدن كمي *āda-bālighi-shikyārina-ghiden-ghèmi*.

Wharf, *s.* اسكله *isskèlè*.

Wharfage, *s.* اسكله حتى *isskèlè-hakki*.

Wharfinger, *s.* اسكله و مخزن صاحى *isskèlè - vè - makhzen-sāhibi-òlup-tùjjār*.

What? *pro.* نه *nè?* —! *int.* نه *nè!* (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar.) [hèr-nè.]

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه *nè*, هر نه *hèr-nè*.

Wheat, *s.* بوغداى *bòghday*, حنطه *hinta*, كندم *ghèndum*.

Wheedle, *v.a.* اوخشايدرق يالوارمق *òkh-shayarak - yalvarmak*, ناز و ادا ايله *nàz - v - èdā - ila - yalvarmak*, يالوارمق *jilvé-et*.

Wheel, *s.* (carriage) تکرک *tèkrlèk*; (of machinery) چرخ *charkh*; —, *v.a.* تکرک اوستنده يوروتمک *tèkrlèk - ùstunda - yurutmek*, يوروتمک

yùrutmek ; گتورمك ghètirmek ;
 کوترمك ghyùturmek ; —, *v.n.*
 اوتنه دؤنمك dènnek ; — about, *v.a.* اوتنه
 بروكوترمك ùtê-bèri-ghyùturmek ; —,
v.n. دنوب طولاشمق dènup-dòlash-
 mak ; دنومك dènnek ; balance —,
 رقااص چرخي rakkāss-chàrkhi ; fly —,
 چرخ پروانه pèrwānê ; turner's —,
 چرخ chàrkhi ; spinning —, چقرق chikrik ;
 — barrow, ال عربده سي èl-“àrabassi.
 Wheelwright, *s.* تکرلکجی tèkèrlíkji.
 When? *ad.* نه وقت nè-zàman, نه زمان
 nè-wàkāt ; —, *rel.* کچان kàchan (also
 see Grammar) ; —ever, —soever,
 هر نه وقت hèr-nè-zàman, هر نه زمان
 hèr-nè-wàkit.
 Whence? *ad.* نهره دن nèrédan (nèrdan) ;
 —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* and
c. اشته بو imdi, or امدی imdi,
 اشته بو ishta-bù-sèbebdan ; —soever,
ad. هر نهره دن hèr-nèrédan.
 Where? *ad.* نهره یه nèréya ; نهره ده
 nèréda (nèrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ;
 — about? —abouts? نهره لره
 nèré-léra ; نهره لره ده nèrélerda ; —, *rel.* (see
 Grammar).
 Whereas, *c.* چونکه chùнку, chùнки.
 Wherefore, *ad.* نیچون nichin ; —, *c.*
 امدی imdi. [نهره ده hèr-nèréda.
 Wherever, *ad.* هر نهره یه hèr-nèréya, هر
 Wherry, *s.* پیاده قایغی piyādê-kâyighi.
 Whet, *s.* راقیجق ishtahālik, اشتهالق
 ràkijik ; —, *v.a.* بیلهمك bilémek.
 Whether, *pro.* کنگهی kànghi (hànghi) ;
 —, *ad.* می mi, mi.

Whey, *s.* ایران àyrān.
 Which? *pro.* کنگهی kànghi (hànghi) ;
 —, *rel.* (see Grammar) ; —ever,
 —soever, *pro.* هر کنگهی hèr-kànghi.
 Whiff, *s.* چکم nèfess, چکم chèkim,
 چکش chèkish.
 While, Whilst, *ad.* ائناسنده ànassinda ;
 ائناسنده èssnāssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ;
 worth the —, دگر dègher ; not worth
 the —, دکمز dèghmàz.
 Whim, *s.* مراق mèràk.
 Whip, *s.* قاهچی kāmchi, قیرباچ kīrbāch,
 قاهچیلتمق tāzyānê ; —, *v.a.* قاهچیلتمق
 kāmchīlamak ; دوکمك dūghmek ;
 (conquer) غالب او ghālib-òl ; (into a
 froth) چالقامق chālkamak, کپوک
 kyūpuk - et ; — about, *v.n.* فرلامق
 fīrlamak, صچرامق sīchramak.
 Whirl, *v.a.* چویرمك chèvirmek,
 دؤندرمك dūndèrmek ; —, *v.n.*
 دؤنمك dūnmek.
 Whirlpool, *s.* کرداب ghirdāb. [gha).
 Whirlwind, *s.* قصرغه kassirgha (sàkir-
 Whiskers, *s. pl.* ایکی یناقده اولان صقال
 iki-yānakda-òlan-sàkal.
 Whisky, *s.* راقی rāki.
 Whisper, *s.* فسلدی fīssīldama, فسلدی
 fīssīldi ; —, *v.n.* فسلدامق fīssīlda-
 mak ; —, *v.a.* قولاغه سویلمك kùlagha-
 -sùwèylémek, یواش سویلمك yāwāsh-
 -sùwèylémek.
 Whistle, *s.* اصلق isslik ; —, *v.n.* اصلق
 isslik-chālmak ; boatswain's
 —, دودوک dūduk.
 Whit, *s.* ازبرشی àz-blr-shèy.

White, *a.* and *s.* ابيض *bèyāz*,
 ابيض *èbyād* (*fem.* بيضى *bèyzà*),
 سفيد *sèfid*, سفيد *sèpid*; — of an
 egg, يمورطه نك اقى *yimurtaning-aki*.
 Whitelead, *s.* اسويداج *ùsstubèz*;
 White-livered, *a.* قورقاق *kòrkak*. [*issvidāj*.
 Whiten, *v.a.* اغارتمق *aghartmak*;
 بياضتمق *bèyāzlatmak*; —, *v.n.*
 بياضتمق *bèyāz-*
 اغارتمق *agharmak*;
 Whiteness, *s.* بياضلق *bèyāzlik*. [*lanmak*.
 Whitesmith, *s.* چلنكر *chilinghir*.
 Whitewash, *s.* بادانه *bādāna*; —, *v.a.*
 بادانه *bādāna-et*, اورتمق *bādāna-*
wūrmak.
 Whither? نرديه *nèrēya*; —, *rel.* (see
 Grammar); —soever, مر نرديه *hèr-*
 Whitlow, *s.* طولامه *dòlama*. [*-nèrēya*.
 Whiz, *v.n.* وزوزا وتمق *wizlamak*,
 وزوزا وتمق *wiz-wiz-àtmek*.
 Who? *pro.* كيم *kim*; —, *rel.* (see
 Grammar); —ever, —soever, هر كيم
hèr-kim.
 Whole, *s.* (quantity) بتون *bitun*; (num-
 ber or quantity) هپ *hèp*; —, *a.*
 قيرلاماش *yèkpārē*, بتون *bitun*,
 كسيلماش *kisilmamish* (not broken),
 كسيلماش *kessilmamish* (not cut), &c. [*-ùzérē*.
 Wholesale, *ad.* كليت اوزره *kyùlllyyèt-*
 Wholesome, *a.* خاصيتلو *khāssaiyyèti*,
 شفالو *shifāli*.
 Wholly, *ad.* كلياً بتون بتون *bitun-bitun*,
 كلياً *kyùlllyyan*, بالكلية *bì-'l-kyùlllyyē*.
 Whore, *s.* روسپو *ròsspu* (*òrosspo*),
 زنپاره لكده *fāhishē*; —, *v.n.* كزموك
(zamparalīkda)-ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هر كيم *hèr-kim*.
 Why? *ad.* نچون *nichin*; —, *c.* or *ca.*
 اونه *ò-nē*, بونه *bù-nē*.
 Wick, *s.* فتيل *fītil*.
 Wicked, *a.* (thing) كناه *ghyùnāh*, فنا
fīna; — person, كناهكار *ghyùnāh-*
kyār, عاصي *āssim*, اثم *āssim*.
 Wickedness, *s.* كناه *ghyùnāh*, اثم *issm*,
 فسق وفجور *mā'sūyyèt*, معصيت
fissk-
-u-fūjūr. [basket, سپد *sèped*.
 Wicker, *s.* سپد ايشي *sèped-ishi*; —
 Wicket, *s.* قپو *kāpi*.
 Widdin, *s.* ويدن شهرى *vidin-shèhiri*.
 Wide, *a.* عريض *èrīz*; انلو *ènli*;
 (spacious) واسع *wāsi*; كنهش *ghènish*;
 (in fullness) بول *bòl*; far and —, *ad.*
 اطراف *ètrāf-u-èknāfa*, اطراف واكنافه
ètrāf-u-èknāfa.
 Widow, *s.* ارمل *dùl-kāri*, دول قارى *dùl-*
 ارمله *èrmélē* (*pl.* ارامل *èrāmīl*),
 قارىسى اولمش ادم *bivē*; —hood,
kārissi - èlmush - adam; —hood,
 ارمللك *èrmèllik*.
 Width, *s.* عرض *èrīz*, ان *èn*. [*sàwurmak*.
 Wield, *v.n.* قوللانتمق *kùllanmak*,
 ماورتمق
 Wife, *s.* قارى *kāri*, اهل *èhl*, اهل بيت
èhli-bèyt, حليله *hālīlē*, منكوحه
mènkyūhē, باجى *bāzi*, ارقه داش
arkadāsh; حرم *hārem*; husband's
 brother's —, ايلتى *èlti* or التى.
 Wild, Wilderness, *s.* بيابان *bèyābān*,
 قير *kīr*, صحرا *sāhra*, دشت *dèsh*.
 Wild, *a.* دشتى *yābānī*, يبانى *yābānī*;
 (mad) دلى *dèli*.
 Wile, *s.* دسيسه *dèssissā*.

Wilful, *a.* اختیاری *kāssdī*, قصدی *kāssdī*,
 ikhtiyārī; (man) ترس *tērss*, عند
mū`ānnid, عناد جی *inādji*; —ly,
ad. عمدأ *āmdan*, قصدأ *kāssdan*;
 مخصوص *mākhsūss*.

Will, *s.* اختیار *ikhtiyār*, ارادہ *irādē*;
 (testament) وصیتنامہ *wāssīyyēt-nāmē*;
 —, *v.a.* ارادہ *irādē-et*; وصیتا
wāssīyyēt-et; free— (human) ارادہ
irādē`i - jūz`īyyē; (of God)
irādē`i - kyūllīyyē; —, *v.*
aux. (see Grammar).

Willing, *a.* راضی *rāzī*; کوکلو *ghyūng-*
ullu; —ly, *ad.* باش اوستنه *bāsh-*
ūsstuna, ازدل وجان *ēz-dīl-u-jān*.

Willow, *s.* سوکود *sūghud*. [shēytān.

Wily, *a.* حیلہ کار *hīlēkyār*, شیطان

Wimble, *s.* مثقب (*mātkāb*).

Win, *v.a.* and *n.* قرانمق *kāzanmak*.

Wince, *v.n.* چکنمک *chēkinmek*.

Winch, *s.* چرخ *chārkh*, طولاب *dōlāb*.

Wind, *s.* ریح *yēl*, روزگار *rūzghyār*,
 ریح *rīh*, باد *bād*; هوا *hāwā*; fair —,
 ایرووزگار *īyi-rūzghyār*, ایوهوا
īyi-hāwā, مساعدرووزگار *mūwāfīk-hāwā*,
 موافق هوا *mūwāfīk-hāwā*, ترس هوا,
mūssā`id-rūzghyār; foul —, ترس هوا,
tērss-hāwa, مخالف روزگار *mūkhālif-*
rūzghyār; high —, سرت هوا *sērt-*
hāwā, صیقی روزگار *sīki - rūzghyār*;
 reigning —, prevailing —, اکثری اسان,
ēkātrī-ēssan-rūzghyār.

Wind, *v.a.* طولاشدرمتق *ālrmak*, صارمق
dōlashdirmak; —, *v.n.* طولاشمتق
dōlashmak; — round, — about, *v.n.*
 طولاشمتق *dōlash-*

mak; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمتق
kūrmak; (a string, &c.) طولامتق
tōplamak; (a discourse) ختم! *khātm-*
-et.

Windfall, *s.* روزگارک دوشوردیغی *rūz-*
ghyāring-dūshurdughu, دوشوک *dū-*
shuk; (of fortune) کلہ پیر *kēlēpīr*, باد
 آورد *bād-āvērd*, باد آوردہ *bād-āvērdē*.

Winding-sheet, *s.* کفن *kēfen* (*kēfin*).

Window, *s.* پنجرہ *pēnjérē*; — blind, *s.*
 کونش پردہ سی *ghyūnēsh-pērdēssi*.

Windpipe, *s.* غرتلاق *ghīrtlāk*.

Windsail, *s.* مانیکہ *mānika*. [-ūsstu.

Windward, *s.* روزکاراوستی *rūzghyār-*

Windy, *a.* روزکارلو *rūzghyārli*.

Wine, *s.* شراب *shārāb* (*shārāp*), بادہ
bādē; — merchant, *s.* شراب ساتان
shārāb - sātan - bāzirghyān;
 — press, *s.* شراب باصقیسی *shārāb-*
bāsskissi.

Wing, *s.* جناح *jēnāh*, قناد *kānad*,
 پر *pēr*; (of an army) قول *kōl*, جناح
jēnāh; —, *v.a.* (a bird) قینینی قیرمتق
kānadīni-kīrmak; — one's flight,
 اوچمتق *ūchmak*.

Wink, *s.* کوز اشارتی *ghyūz - ishārēti*;
 طرفہ العین *tārfēti`l-`āyn*; —, *v.n.*
 کوز قیپمتق *ghyūz-kīpmak*; — at,
v.n. (a person) کوز ایله اشارتا *ghyūz-*
ila-ishāret-et; — (any impropriety)
 کوز قپامتق *ghyūz - kāpamak*,
 کورمزلتقا *ghyūrmamazlīk - et*,
 اغماض عینا *mūssāmaha-et*,
 اغماض عینا *īghmāzi-`āyn-et*.

Winnow, *v.a.* صاورمتق *sāvurmak*.

Winter, *s.* زمستان *kîsh*, شتا *shitā*, قيش *kîsh*, زمستان *zîmisstān*; —, *v.n.* قيشلماق *kîshlamak*; the depth of —, قره قيش *kāra-kîsh*, زمهرير *zèmhérir*, اربعين *èrba“in*.

Wintry, *a.* قيش گي *kîsh-ghîbi*.

Wipe, *s.* تكمه *sîlish* (fig.) سيش *sîlish*, تكمه *tèkmé* (kick); —, — off, — out, *v.a.* سيلمك *sîlmek*.

Wire, *s.* تل *tèl*; gold —, سِرْمه *sîrma*; silver —, گومش سِرْمه *ghyùmush-sîrma*; iron —, تيمورتل *(dèmîr)-tèl*; copper —, باقرتل *bākîr-tèl*; gold — drawer, سِرْمه كَش *sîrma-kèsh*.

Wisdom, *s.* عَقْل *“akl*, عقلوتى *“aklîk*; (of an act) حكمت *hikmèt*, مناسبت *mùnāssèbèt*.

Wise, *a.* عاقل *“akîl*, عَقْلُو *“aklî*; all — (all-knowing) علم *“alîm*.

Wisecre, *s.* بوداله *bûdala*. [“allām.

Wish, *s.* (for an event) آرزو *ârzu*; خواهش *khāhîsh*, امل *èmel*; (to do) مراد *mûrād*, مرام *mèrām*; (for a thing) استك *îstèk*; —, *v.n.* آرزو *ârzu-et*, خواهش *khāhîsh-et*, امل *èmel-et*; مراد *mûrād-et*, مرام *mèrām-et*; —, *v.a.* استمك *îstémek*, استك *îstèk-et*; آرزو *ârzu-et*, تبريك *tèbrîk-et*, آرزولماق *ârzulamak*; — joy, تهنیه *tèhniyyé-et*; I wish you —, كوزك ايدين *ghyèzung-âyîn* (may thy eyes be brightened), مبارک اولسون *mûbārek-òlsun* (may it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذکا *zèkyā*; (of a saying) لطافت *làtāfèt*; (witty person)

خندهكو *hāzir-jéwāb*, حاضر جواب *hāzir-jéwāb*, لاتیفه گه ی *làtîfé-ghyū*; to —, یعنی *yā“nî*.

Witch, *s.* بوکوجی قاری *bughujî-kārî*, جادی *jàdî*, سحر باز قاری *sîhrbāz-kārî*, قوجه قاری (old woman) *kòjā-kārî*; پیغمبر (knowing woman) *piyghāmbèr*; دلبهر (beautiful woman) *dîlbèr*, جلوه کار *jîlvèkyār*.

Witchcraft, *s.* بوکو *bùku*, or بویو *bûyu*, سحر *sîhr*.

Witchery, *s.* جلوه *jîlvè*, ناز *nāz*, ادا *èdā*.

Witching, *a.* گوزل *ghyûzèl*, نازک *nāzîk*, دلبر *dîlbèr*, جلوه کارانه *jîlvèkyārānè*.

With, *pr.* ایله *îla* (îlèn); مع *bi*, ب *bi*, مآ *mā“*; together —, ایله برابر *îla-bèrābèr*, مآ *mā“en*. [-bèrābèr.

Withal, *ad.* بونک ایله برابر *bûnun-îla*.

Withdraw, *v.n.* چکلمك *chèkîlmek*, ایرلماق *âyîlmak*, کتمك *ghîtmek*; —, *v.a.* کيرو المق *ghèri-almak*; قالدرمق *chikarmak*; کالدیرمك *kāldîrmak*.

Withdrawal, *s.* چکلمک *chèkîlmeklik*.

Wither, *v.n.* صولماق *sòlmak*, قورومتق *kùrutmak*; —, *v.a.* قورومتق *kùrutmak*.

Withhold, *v.a.* ویرمامك *vèrmamek*, طومتق *tùtmak*, الیقومتق *alî-kòmak*.

Within, *pr.* ایچنده *îchinda*, داخلنده *dākhilinda*, دروننده *dèrûnunda*; —, *ad.* ایچروده *îchèrida* (îchèrda); (at home) الیتشر *èl-yètîshîr*; — reach, اولده *èvda*; — ear-reach, قولاق اشیدر *kùlak-îshîdir*; — range, کلهیتشر *ghyùllé-yètîshîr*, قورشونیتشر *kùrahun-yètîshîr*.

Without, *pr.* سز siz, siz, بی bī, بلا bilā; (outside of) طیشاریسندە dīshārissinda, خارجندە khārijinda, بیرونندە bīrūnunda; —, *ad.* طیشاردە dīshārda, طشرودە tāshrada.

Withstand, *v.a.* and *n.* طیانمق dāyanmak, تحمل ا tahammul-et.

Witness, *s.* (one present) کورن ghyārən; اشیدن īshiden; (at a trial) شاهد shāhid, گواه ghyūwāh; (testimony) شهادت shāhādet; —, *v.a.* گورمک ghyārmek, مشاهده mūshāhédé-et; to bear —, شهادت ا shāhādet-et, شاهد او shāhid-òl; false —, (person) یلان شاهدی yàlan-shāhidi, شاهد زور shāhidi - zūr; (testimony) شهادت زور shāhādeti-zūr, یلان yàlan.

Wits, *s. pl.* عقل “akl; he has his wits about him, عقلی باشنده در “akli-bāshīndà-dir.

Wittol, *s.* دیوت پزونک pèzèwènk, دیوت dèyyūss.

Witty, *a.* (person) تحاف سویلر tūhāf-sūwèylər, نکره لو nèkrēli; (saying) تحاف tūhāf, گوزل ghyūzèl.

Wive, *v.n.* اولنمک èvlènnek, تاهلا tè'èhhul-et, قاری المق kàri-almak.

Wizard, *s.* سحر باز sīhrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, واہ wāh, ایواہ èywāh, یازق yāzīk; —, *s.* بلا belā, فلاکت felākèt, درد dèrd, کدر kèder.

Woful, Woeful, *a.* کدر لو kèderli, درد الو dèrd-ālūd, دردناک dèrdnāk.

Wolf, *s.* قورت کورت kùrt, كرك ghyūrgh, ذاب zè'b.

Wolfsbane, *s.* قورت بوغان kùrt-bòghan.

Woman, *s.* قاری kàri, عورت “àvret, زن zèn, نسا nissā; —kind, قاری قسیمی kàri-kīssmī, طائفه نسا tā'ifè'i-nissā.

Womanish, *a.* قاری کی kàri-ghibi.

Womb, *s.* دول یتاغی dūl-yàtaghi, رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà“àjjub, حیرت hàyret, وه vèlèh; (thing) عجیبه (“àjā'ib) - shèy, غرائب ghà'rīb, غرائب غرائب ghà-rā'ibdan; (miracle) معجزه mù“jizé; —, *v.n.* شاشمق shāshmak, قالمق kàlmak, تعجب ا tà“àjjub - et, حیرتده mùtà“àjjib - òl, متعجب او hàyretda - kàlmak, حیران او hàyrān - òl, متحیر او mùtahàyyir - òl, وه کلمک vèlèh-ghèlmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجیب “àjīb, عقلمن ghà'rīb, (“àjā'ib), شاشله جق shāshlajak, “akldan - khārij, خارج shāshlajak.

Wont, *s.* عادت “ādet; —ed, *a.* معتاد èdilmish, ایدلمش mù“tād.

Woo, *v.a.* عرض عشقا “ārzi-“āshk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج āghāj; (of trees) اورمان òrmān; (for burning) اوطون òdun, حطب hātāb.

Woodbine, *s.* یبان حانم الی yāban-hānim-èli.

Woodcock, *s.* چوللق chūlluk.

Wood-cutter, *s.* بالطه جي *bàltaji*.
 Wooden, *a.* اغاج *aghaj*, اغاجدن *aghaj-dan*; (of timber) احشب *ahshab*, احشاب *ahshāb*.
 Woodpecker, *s.* اغاج قاقان *aghaj-kakan*.
 Woof, *s.* اتقى *atki*, پود *pūd*.
 Wool, *s.* يپاغى *yūng*, يون *yūn* or يوك *yūng*, يپاغى *yāpaghi*; goat's —, تفتك *tiftik*.
 Woollen, *a.* يوكدن *yūngdan*, يون *yūn*; —draper, چوقه جي *(chòhaji)*.
 Word, *s.* لفظ *làkirdi*, لقردى *làkirdi*, سوز *sūz*, لفظ *làfz*, كلام *kèlimé*; كلام *kèlām*; —, *v.a.* تعبيرات قولانمق *tà"bīrāt-kùllanmak*; — of mouth, شفاه *shifāh*, مشافهت *mùshāféhèt*; by — — —, شفاهاً *shifāhām*; — of God, كلام قديم *kèlāmi-kādīm* (applied to the *Kūr'ān*); high —s, غوغا *(kāvgha)*, نزع *nizā*".
 Work, *s.* ايش كوچ *ish-ghyūch*, ايش *ish*, فعل *fi"l*; "صنع *sūn*, كار *kyār*; ايشلمك *ishlémek*, "عمل *āmel*; —, *v.a.* ايشلمك *ishlémek*, ايش ايشلمك *ish-ishlémek*, چالشمق *chālishmak*; (a machine) ايشلمك *ishlémek*; (in fermentation) قاينامق *kāynamak*, تخمرا *tàkhām-mur-et*, قبارمق *kābarmak*; (medicine) عمل و يرمك *āmel-vèrmek*; —, *v.a.* (embroider) ايشلمك *ishlémek*; (any material) ايشلمك *ishlémek*; (a mine) ايشلتمك *ishlètmek*; (a person) ايشلتمك *ishlètmek*; يورمق *yòrmak*, باشنه ايش چيقارمق *bāshina-ish-chìkàrmak*; — up, (materials) ايشلمك *ishlémek*; خرجا *khàrj-et*,

قولانمق *kùllanmak*; — one's self up into a passion, قوروب قيزمق *kùrt-p-kizmak*, قوردنجه قيزمق *kùrdokje-kizmak*; — out, باشارمق *bāsharmak*, بجرمك *bèjermek*, وجوده *vùjūda-ghètirmek*; (a problem) حلا *hàll-et*; — upon, تأثيرا *tè'sir-et*; (a person's feelings) مرحمت ايتدرمك *mèrhàmet-ètdirmek*.
 Workhouse, *s.* محله نك فقرا خانهسى *màhàllénin-fùkarā-khānēssi*.
 Workman, *s.* ايشجي *ishji*.
 Workmanship, *s.* ايشجيلك *ishjilik*; كار *kyār*.
 Workshop, *s.* دكان *dùkkyān* (*dùkkèn*).
 Workwoman, *s.* ايشجي قارى *ishji-kārī*.
 World, *s.* دنيا *dünyā*, "عالم *ālēm*; this —, دنيا *dünyā*; "عالم دنيا *ālēmi-dünyā*; the habitable —, ربع مسكون *rüb"i-mèsskyūn*; — (great quantity) دنيا *dünyā-kādar*.
 Worldly, *a.* دنياوى *dünyēvī*, خاكي *khākī*.
 Worm, *s.* صوغلجان *sòghuljān*; (maggot) طوكراياغى *kùrt*; (of a gun) قورت *(dòmuz) - àyaghi*; (of a still) بورو *bòru*; (of a screw) تل *tèl*, بورمه *bürme*; — out, *v.a.* اكلتمق *ànglamak* (*ànnamak*); — one's self in, صوقلمق *sòkulmak*; — one's self into one's favour, چاتمق *chàtmak*; to try and . . . , يلتمك *yèltmek*; — eaten, قورت يمش *kùrt-yèmiş*.
 Wormwood, *s.* پلين *pèlin*.
 Worry, *v.a.* (as a dog) سالدرمق *sàldir-*

mak ; (teaze) اذيت ويرمك èziyyèt-vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-et.

Worse, a. دها اشاغى dāhā-fēna, دها اشاغى dāhā-ashāghi, بتر bètēr, دها بتر dāhā-bètēr ; — and worse, كتد كجه فنا ghīt dikja-fēna.

Worship, s. پرستش "ibādet, پèresstish, طاپنش tàpinish ; —, v.a. طاپنماق tàpinmak, عبادت ا "ibādet-et, پرستش ا پèresstish-et ; your —, his —, ذات عطوفيلرى zāti-"ùtūfilēri ; —ed, معبود mà "būd ; —er, عابد "ābid (pl. عبدة "ābédé).

Worst, a. الك افنا èng-fēna ; الك اشاغى èng-ashāghi ; —, v.a. ينمك yènmek, التا Alt-et.

Worsted, s. يوك اپلكى yùng-iplighi ; — stockings, يوك جوراب yùng-chòrab.

Worth, s. and a. دكر dèghēr ; —, s. قدر kadr, قيمت kīmet ; to be —, دكمك dèghmek, ايتمك ètmek ; —less, a. بر اچجه لتق bìr-ākchalīk, بر اچجه ايتمز bìr-ākcha-ètmāz.

Worthy, a. دكرلو dèghērli ; — (of) لايق shāyān, شايسته shāyēssta, لايق lāyīk, جسبان jùssbān.

Wound, s. جرحه jùrh, جرح yāra, ياره yāra ; —, v.a. ياره لمتق yāralamak, جرحه jùrh-et, ياره yāra-et.

Wrangle, v.n. نزاعا (kàwgha)-et, نزاعا nizā"-et, منازعا mùnāza"a-et.

Wrap, v.a. صارمق sarmak ; — round, v.a. طولاشدرمق dōlashdirmak ; —, v.n. صارلمق sārilmak, طولاشمق dōlashmak ; — up, v.a.

سارمق sarmak, اورتمك irtmek ; —, v.n. صارلمق sārilmak, اورتمك irtunmek.

Wrapper, s. اورتى urtu.

Wrath, s. اويكه دارغينلق dārghinlīk, اويكه (ùfké), غضب ghāzab.

Wreak, v.a. اجرا ijra-et.

Wreath, s. چيچك باغى chīchek-bāghi, اوريسى yāprāk-bāghi (or يپراق باغى)

Wreathe, v.a. اورمك irmek. [ürussu).

Wreck, s. دوكندى bāktyyē, ويرانه khārābē, ويرانه vīrānē ; —, v.a. قضايه اوغرامتق kāzāya-òghramak ; to be —ed, قضايه اوغرامتق kāzāya-òghramak, قضايه زدده او kāzā-zèdē-òl ; —ed, قضايه کزازده kāzāzèdē.

Wren, s. بوقلوجه بلبل bōklujā-būlbul.

Wrench, s. زورلايش zōrlayish ; —, v.a. (a joint) بورقتمق bōrkutmaq ; (open) زورلامق zōrlamak.

Wrest, v.a. زورايلاه المتق zōr-ila-almak, سوکوب المتق sōkyup-almak.

Wrestle, v.a. کورشمك ghyùreshmek, کولشمك ghyùleshmek.

Wrestler, s. پهوان pēhliwān.

Wrestling, s. کولشما ghyùleshma.

Wretch, s. خبيث khābīss ; (poor) بيچاره bīchārē, زواللو zāwālli.

Wretched, a. فنا حالده fēna - hālda, پريشان pērīshān, پژمورده pēzhmūrdē ; (in mind) پريشان خاطر pērīshāni-khātir.

Wring, v.a. صيتمق sītkmak ; بورمق

bürmak; — off, بوکه بوکه قوپارمق
bùkê-bùkê-kòpàrmak.

Wrinkle, *s.* بورشوق bürushuk; —, *v.a.*
بورشوق bürushmak; —, *v.a.*
بورشوق bürushdurmak; —led, *a.*
بورشوق bürushuk; بورشوق büru-
Wrist, *s.* بلك blèk. [shuklu.

Wristband, *s.* يك yèng.

Write, *v.a.* يازمق yàzmak, تحريرا
tàhrir-et, تسطيرا tènmiik-et, تسطيرا
tèsstir-et; — down, قيدا kàyd-et;
يازى يازمق zàbt-et; —, *v.a.* يازى يازمق
yàzi-yàzmak.

Writer, *s.* (author) مصنف mùssànnif,
خطاط mù'èllif; (penman) مؤلف
khàttât; (clerk) يازجى yàzji,
كاتب kyâtib; (of a letter)
محرر الحروف mùhàrriru-'l-hùrûf.

Writhe, *v.a.* قيورلمق kivrilmak, بيچو
پيچو pich-u-tâb-et.

Writing, *s.* يازى yàzi; hand—, يازى
yàzi, خط khàtt; —s, *s. pl.* محركات
mùhàrrérât; كاغذلر kyāghidlar.

Written, *a.* يازيلو yàzili; يازلمش yàzil-
mish; مسطور mèktüb, مكتوب
mèsstür, محرر mùhàrrir, مقيد mù-
kàyyed.

Wrong, *a.* (erroneous) ياكلش yàngilish
(yāniah); (bad) فنا fēna; —, *s.*
ظلم ghadr, غدر hākksizlik, حقسزلوق
zūlm; —, *v.a.* حقسزلوق hākksizlik-
-et, ظلم ghadr-et, ظمرا zūlm-et; —
side, ترس तरस, ترس طرفى तरस-
-tārafi; — side outwards, — side up,
ترس तरस.

Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحق ييره nā-
-hàkk-yèra.

Wroth, *a.* دارغين dàrghin.

Wrought, *a.* ايشلمه ishlemé, بوکه بوکه
dùghmè.

Wry, *a.* چارىق chàrpik.

Y.

Yacht, *s.* سيركميسى seyr-ghèmissi.

Yankee, *s.* امريقان الامى àmèrikān-
-lāmi.

Yard, *s.* (measure) يارده yārda, ارشون
ārshin; (of a house) حولى hàvli;
(of a ship) سرن sèren; (of a horse)
سرن sik, ذكر zèker; — arm, سرن
سرن-وجى sèren-ūju.

Yarn, *s.* ايلك iplik, تل tèt; (fig.) مصال
māssal.

Yawn, *v.a.* اسنمك èssnèmek.

Ye, *pro.* سز siz, سزلىر sizler.

Yea, *ad.* بلى bèli, اوت èvet, نعم nā"m.

Year, *s.* ييل or يل yıl, سنه sènè, سال
sāl.

Yearling, *s.* برسنه لك bir-sènèlik.

Yearly, *a.* and *ad.* سنوى sènèvi, يلدوبر
yilda-bir.

Yearn, *v.a.* اشتياق چكمك ishtiyāk-
-chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

Yeast, *s.* اريه صويى مایه سی arpa-süyü-
-mâyassi.

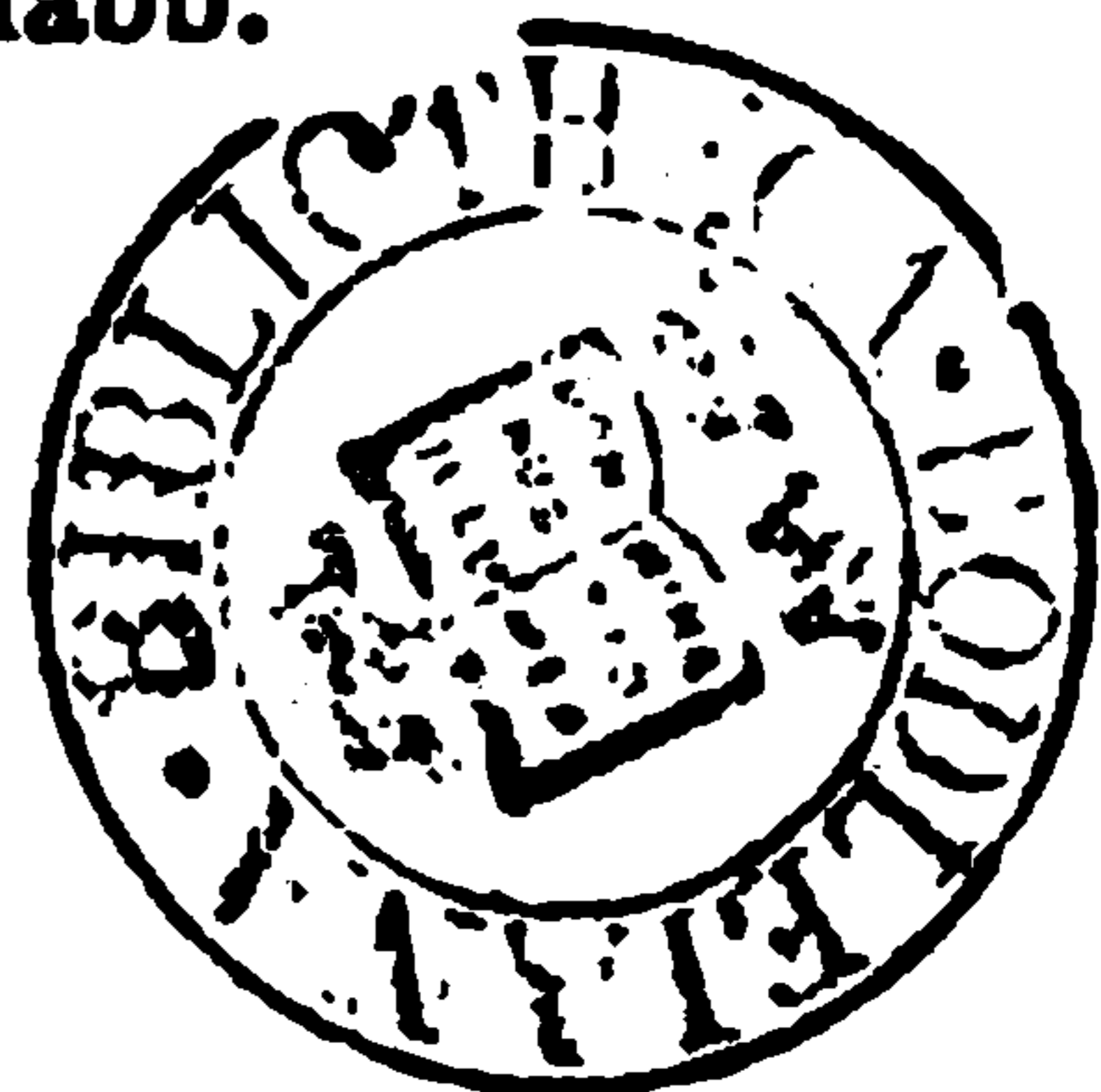
Yell, *s.* حيقرش hàykirish; —, *v.a.*
حيقرمق hàykirmak.

Yellow, *a.* صارى sari, اصفر asfèr, زرد

zèrd, زرد zèrdé; —s, s. pl. صاریلق sàrīlīk.
 Yellow-fever, s. صاری حما sàri-hùmmà.
 Yelp, v. n. باغرمق bàghirmak.
 Yeoman, s. اغا āghā.
 Yes, ad. اوت بلی èvet.
 Yesterday, s. دونکی کون dùn, دون dùn, دونکی کون dùnku-ghyùn.
 Yesternight, s. دون کیجه dùn-ghèyjé.
 Yet, ad. دها dàhā; (still) حالا hālā; (again) ینه yinē (ghènē); not —, دها هنوز hènuz (hèniz); more —, دها dàhā; —, c. لکن lākin, ولكن vè-lākin, اما àmmā, ینه yinē (ghènē).
 Yew, s. بورصق اغاجی børsuk-āghāji (?).
 Yield, s. محصول màhsūl; —, v. a. (give) ویرمک vèrmek, حاصل hāssīl-et; (give up) تےسلیم tēsslīm-et; —, v. n. تےسلیم tēsslīm-əl.
 Yoke, s. بویوندروغ bōyundurugh; (pair) چفت chift; —, v. a. قوشمق kōshmak. [-sārissi].
 Yolk, s. یمورطه نك صاریسی yimurtaning-
 Yon, Yonder, a. شورادەکی shūradéki; yonder, ad. شورا shūra, اوراسی shūrassi, اورا òra, اوراسی òrassi; اورایه shūraya, شورایه shūraya; اوراده shūrada, اوراده òrada.
 Yore, s. اسکى زمان èsski-zāmān, ایام àyām, ماضی èyyāmi-māzi.
 You, pro. سزى siz, سزلى sızler; سزى siz, سزلى sızleri; سزى sizé, سزلى sızléra.
 Young, a. كنج ghènj; —, — one, s. یاورى yāvri; —er, كچوك kùchuk;

—est, كچوك èng-kùchuk; —ish, كنججه ghènjjā.
 Youngster, s. دلیقانو dèlikānli, جوان jiwān, شاب shābb.
 Your, pro. a. كز ngiz, ingiz; سزك sizing, سزلك sızlèring.
 Yours, pro. سزك sizing, سزلك sızlèring; سزلكى sızlèringki, سزلكى sızlèringki.
 Yourself, pro. كندیگیز kèndingiz; —ives, كندیلریگیز kèndilèringiz.
 Youth, s. جوانلى ghènjlik, جوانلى jiwānlīk, شباب shèbābèt; (lad) اوغلان òghlan, دلیقانو dèlikānli, جوان jiwān, شاب shābb.
 Youthful, a. كنج ghènj.
 Z.
 Zeal, s. حمیت ghàyet, حمیت hām-miyyèt; (blind) تعصب tà“-àssub.
 Zealot, s. متعصب كمنه mùta“àssib-kimèssné.
 Zealous, a. غیرتو ghàyetli, غیرتو ghàyūr.
 Zealousness, s. غیرت ghàyet.
 Zebra, s. یبان اشكى yāban-èshèghi.
 Zenith, s. سمت رأس sèmti-rè’ss.
 Zephyr, s. بادصبا bādi-sābā.
 Zero, s. صفر sifr.
 Zigzag (of trenches) صچان یولی sīchan-yòlu.
 Zinc, s. توتیا tütya.

Zodiac, *s.* منطقة البروج *mintakatū-ʿl-*
-būrūj (*māntik* —).

Zone, *s.* قوشاق *kūshāk*, كمر *kēmar*;
(geographical) منطقة *mintaka* (*mān-*
tika); torrid —, منطقة حارة, (*mān-*
tikaʿi)-hārré; temperate —, منطقة معتدلة
(*māntikaʿi*)-mūʿtèdilé; frigid

—, منطقة منجمدة (*māntikaʿi*)-
-mūnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث
حيوانات "ilmi - bahasi - hay -
wānāt.

Zoological, *a.* حيواناته متعلق hay-
wānāta-mūtaʿallik.

END OF PART THE FIRST.

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART II.—TURKISH AND ENGLISH.

N.B.—The form of the aorist indicative, which is the same as that of the aorist active participle, of every Turkish simple verb, is given in parenthesis immediately after the verb itself, for the reason that it is not subject to any definite rule, easy of enunciation. The *a*, *p*, or *t*, after each word, denotes it to be of either Arabic, Persian, or purely Turkish origin. All the verbs are Turkish.

ا̇ *èlif*. First letter of the Turkish alphabet. In chronograms and astronomical tables it has the value of 1. Pronounced as *ā*, it is a Turkish interjectional affix of affirmation, something of the value of our English *do* in affirmations. It is also a Persian vocative affix, often employed in poetry. It is, further, placed between a repetition of a word, in the sense of *and* or *with*. In the dates of letters, when following one of the characters *ذ* *zèl*, *ر* *rè*, or *ج* *jim*, as *را*, *جا*, it indicates the first of the couple in three couples of months with the same name, and those characters alone, without the *ا̇*, indicate the second month in each couple (see *ذ*, *را*, and *جا*).

أب *Ab*, *s. p.* Water; juice; lustre; honour, spotlessness; temper (of steel); —, *s. a.* A father, master, possessor. Used in the composition of Arabic words, altering its termination according to its case, having أبو *abū* in the nominative, أبا *aba* in the accusative, and أبي *abi* in the other cases; as, أبوبكر *Abubeker*.

أبا *èbā*, *in* أباعنجد *èbā*—"an-jèddin, *ad. a.* From father to son (*lit.* through the father from the grandfather), hereditarily.

أبا *ābā*, *s. pl. a.* (of أبو *èbu*) Fathers; ancestors, forefathers.

أبا *ibā*, *s. a.* Refusal, rejection, abstaining; ا̇—, —*st, v.n.* To refuse, reject, abstain from.

أبا *ābād*, *s. pl. a.* (of أبا *èbed*)

Eternities; —, *a. p.* Cultivated; peopled; populous; flourishing; —, *s. p.* City, town, place of residence.

آبادان àbādān, *a. p.* Cultivated; peopled; populous. [Devils.

آباليس èbāliss, *s. pl. a.* (of آباليس)

آبانمق àbanmak (*aor.* آبانير àbanir), *v.n.* To lean forward over another.

آبتدا ibtidā (ip-), *s. a.* Beginning, commencement; —, *ad. t.* First, in the first place.

آبتدار ibtidār, *s. a.* Setting about any work; |—, —et, *v.n.* To set about, begin.

آبتسام ibtissām, *s. a.* Smiling, smile; |—, —et, *v.n.* To smile.

آبتلا ibtilā, *s. a.* The being subject or addicted to anything wrong or unpleasant. [cheerfulness.

آبتهاج ibtihāj, *s. a.* Hilarity, joy,

آبجد èbjzd, *s. a.* The alphabet in its old arrangement, conformable to the order in which the letters are placed in the Hebrew alphabet, with some additions at the end. It is this order which gives the numerical value to the letters, and very useful to be known. This system of notation is called آبجد حسابى èbjzd - hisābi. The order, mode of reading, and values of the letters are as follows:—
آبجد هوز حطى كلمن سعنص قرشت اخذ
èbjzd-hèwwàz-hùtti-kèlémèn-sà“fàss-kàrashàt-sàkhaz-dàzaghā.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000.

آبدي

The letters may be arranged regularly or irregularly; they have always the same value, and the addition of the several values gives the value of the whole. This system is much used in chronograms, and in books of astronomical tables, &c.

آبحار èbhār, آبحر èbhūr, *s. pl. a.* (of آبحر èbhār). Seas, oceans.

آبخرة èbkhiré, *s. pl. a.* (of آبخار èbkhār), Vapours.

آبد èbed, *s. a.* Eternity to come; آبد الى الابد ilé-'l-èbed, *ad. a.* To all eternity; آبدأ èbédz, *ad. a.* To all eternity; never.

آبدار àbdār, *a. p.* Having water or juice; tempered (steel); lustrous.

آبداع ibdā“, *s. a.* Invention, production, innovation; |—, —et, *v.a.* To produce a new thing, invent, innovate.

آبدان èbdān, *s. pl. a.* (of آبدن èbèden), Bodies.

آبدست àbdesst, *s. p.* The smaller ablution before prayer; آبمق —almak, *v.n.* To perform one's ablution.

آبدي èbédi, *a. a.* Which will endure to all eternity.

أبدیت èbédiyyét, *s. a.* Quality of
 أب èbr, *s. p.* A cloud. [eternal durability.
 أبرا ìbrā, *s. a.* Quittance, acquittal,
 discharge; |—, —et, *v.a.* To free,
 acquit, discharge, exonerate.
 أبار èbrār, *s. pl. a.* (of بر bèrr), The
 good, just, virtuous.
 أبراز ìbrāz, *s. a.* Production, manifesta-
 tion, showing; |—, —et, *v.a.* To
 manifest, produce, show, display.
 أبرام ìbrām, *s. a.* Importunity, urging;
 |—, —et, *v.a.* To importune, urge.
 أبرشیم ìbrishim, *s. p.* Double-twisted
 silk thread. [A leper; leprosy.
 أبرص èbrāss, *a. a.* Leprous; —, *s. a.*
 أبرو èbrū, *a. t.* Marbled; —, *s. t.*
 Marbled appearance in colours; —,
s. p. The eyebrow; —ābrū, and
 أبروی ābrūy, *s. p.* Honour, spotless-
 ness.
 أبریق ìbrik, *s. t.* Ewer for washing;
 a brig; brigantine; sloop of war.
 أبصار èbsār, *s. pl. a.* (of بصر bāssar),
 Eyes; penetrations, sagacities.
 أبطال èbtāl, *s. pl. a.* (of بطل bāttāl),
 Champions, heroes; —, ìbtāl, *s. a.*
 Avoiding, abolishing, annulling; |—,
 —et, *v.a.* To make void, or of no
 value, annul, abolish.
 أبعاد èb"ād, *s. pl. a.* (of بعد bè"d),
 Distances; —, ìb"ād, *s. a.* Removal
 to a distance; |—, —et, *v.a.* To
 remove to a distance.
 أبعد èb"ād, *a. a.* More or most dis-
 tant; very distant.

أبقا ìbkā, *s. a.* A causing to continue,
 continuance, confirmation; |—, —et,
v.a. To confirm, cause to remain or
 continue (in an office). [Virgins.
 أبكار èbkyār, *s. pl. a.* (of بكر bìkr),
 أbla or أبله ābla, *s. t.* Eldest sister.
 أبلagh ìblāgh, *s. a.* A causing to reach,
 attain, or arrive at; |—, —et, *v.a.*
 To cause to reach, arrive at, attain,
 mount up to.
 أبلغ èblagh, *a. a.* More, most, or very
 eloquent.
 أبلق èblāq, *a. a.* Piebald; —, *s. a.*
 A piebald horse; (fig.) Time or the
 world, as consisting of night and
 day; — or أبلق ìblīk (īmlīk), *s. t.*
 A capon.
 أبله ābilé, *s. p.* A bubble; a pimple;
 —, ābla, *s. t.* Eldest sister; —, èblèh,
a. a. More, most, or very stupid.
 إبليس ìblīss, *s. a.* Iblis, Satan; a devil.
 ابن ìbn, *s. a.* Son of, as أحمد ابن محمد
 Ahmed - ìbni - Mūhāmmēd, Ahmed,
 son of Mūhāmmēd.
 ابنة ìbnèt, *s. a.* A daughter.
 أبنا èbnā, *s. pl. a.* (of ابن), Sons,
 children; أبناى سبيل èbnāyi - sēbīl,
 Sons of the road, travellers.
 أبنوس àbandōss, *s. t.* Ebony.
 أبنیه èbnīyyé, *s. pl. a.* (of بنا bnā),
 Buildings, edifices; أبنیه خیریه èb-
 nīyyè'i - khāyriyyé, Buildings for
 charitable or benevolent purposes.
 أبو èbu, *s. a.* Father of, as أبوسینا
 èbu-Sīnā, Avicenna.

ابواب èbvāb, *s. pl. a.* (of باب), Gates, doors; chapters. [ship.

أبوت èbùvvet, *s. a.* Paternity, father-

أبوين èbévèyn, *s. dual a.* (of أبو èbu, a father), The two parents.

أبه èbé, *s. t.* A midwife; ابكوعجي èbè-ghyùmèji, Mallows; geranium.

إبهام ibhām, *s. a.* Enunciating obscurely and so as to create doubt.

أبهت èbbéhèt (èbhèt), *s. a.* Grandeur, glory, magnificence, pomp.

أبيات èbyāt, *s. pl. a.* (of بيت), Houses; verses, or rather distichs.

أبيض èbyād, *a. a.* White.

أبين èbyèn, *a. a.* More, most, or very clear, explicit, manifest, evident.

أب ap. Turkish particle placed before a few adjectives, and there signifying quite, very, altogether, as أباجق ap-àchik, wide open, أبانسز ap-ansiz, all of a sudden, &c.

أپارمق àparmak (*aor.* أپارر àparir), *v. a.* (*provincial*), To bring; to carry away.

أپرتمک àprtmek (*aor.* أپردر àprèdir), *v. a.* To wear by use, to make a stuff ragged and rough; أپرنمک àprnmek (*aor.* أپرنور àprènir), *v. n.* To become rough and worn.

أپسید or أپسید ipsid, *s. t.* Felloe of a wheel.

أپش àpish, *s. t.* The grip of the legs, or that part of the thighs, knees, &c., by which a seat is obtained in a saddle.

أپشماق àpishmak (*aor.* أپشور àpishir),

v. n. To open the legs and stand or sit a-straddle.

أپلك àplik, *s. t.* Thread.

أت èt, *s. t.* Flesh; meat; —, àt, *s. t.* A horse; a stallion.

أتا àta, *s. t.* (old), Father; أتابك àta-bègh (*lit.* Prince-father), Tutor of the monarch, or regent (in some of the old Mussulman dynasties).

أتالک àtalik, *s. t.* Tutor, guardian.

أتباع ètbā", *s. pl. a.* (of تبع ètba", not in use), Followers, suite, dependants, servants; —, ittibā", *s. a.* A following, complying with, imitating; —, —et, *v. n.* To follow, obey, act up to, comply with.

اتحاد ittihād, *s. a.* Union, concord, friendship; unanimity; —, —et, *v. n.* To join one's self to another, act in concert, be unanimous.

اتحاف ithāf, *s. a.* Presenting, giving; —, —et, *v. a.* To give as a present to present. [*v. a.* To take; to use, adopt.

اتخاذ ittikhāz, *s. a.* A taking; —, —et.

أتش àtèsh, *s. p.* Fire; —, àtish, *s. t.* Action or manner of throwing.

أتشپرست àtèsh-pèrèsst, *s. p.* A fire-worshipper; أتشکده àtèsh-kède, *s. p.* A fire temple. [with a quality.

اتصاف ittissāf, *s. a.* Being endowed

اتصال ittissāl, *s. a.* Being joined, touching, reaching to.

اتعاب it"āb, *s. a.* A fatiguing, causing fatigue; —, —et, *v. a.* To fatigue, wear out.

اتفاق ittifāk, *s. a.* Union, concord; confederacy, alliance; hazard, chance; —, —et, *v. n.* To come to an agreement together, make an alliance; to chance, happen; على الاتفاق "alé-
-l-ittifāk, *ad. a.* Unanimously; اتفاقا ittifākā, *ad. a.* By chance, fortuitously; اتفاقي ittifākī, *a. a.* Fortuitous.

اتقان ittikān, *s. a.* Certain knowledge.

اتقى atki, *s. t.* The woof of cloth carried by the shuttle. [or of mountains.

اتك ètek, *s. t.* The skirts of clothes,

اتكا itkiyā, *s. a.* A leaning upon or against; a relying on, trusting in; —, —et, *v. n.*

اتكال itkiyāl, *s. a.* A leaving one's matters entirely to another.

اتلاف itlāf, *s. a.* A destroying; —, —et, *v. a.* To destroy, waste, ruin; kill.

اتلمق atlamak (*aor.* اتلر atlar), *v. a.* To spring, or jump over, or across; to omit, leave out.

اتلمق atilmak (*aor.* اتلور atlir), *v. n.* To spring or jump up, spring upon; —, *v. p.* To be thrown.

اتلمق atlanmak (*aor.* اتلانور atlanir), *v. n.* To mount on horseback.

اتلو atli, *a. t.* On horseback; —, *s. t.* A horseman; cavalry.

اتم ètèmm, *a. a.* More, most, or very complete; —, atim, *s. t.* A cast, a throw; a charge (of powder).

اتمام itmām, *s. a.* Action of completing, completion; —, —et, *v. a.* To finish, complete.

اتمجه atmajā, *s. t.* A sparrow-hawk.

اتمق atmak (*aor.* أثار atar), *v. a.* To throw, cast, project; to throw away, down, aside, up, &c.; to fire (a gun, &c.); to card (cotton); —, *v. n.* To fade, lose colour (stuffs); turn pale (countenance); grow light (the morning); طوب اتمق tōp-atmak, to fire guns, to fire a salute; (*fig.*) to become bankrupt. [livelihood.

اتمك (èkmeK), *s. t.* Bread; (*fig.*) اتهام ithām, *s. a.* Imputation, accusation; —, —et, *v. a.* To impute, to accuse.

اتي atī, *a. a.* Future, coming, to come; further on, lower down (in writing).

اتيان ityān, *s. a.* A bringing forward, mentioning; —, —et, *v. a.* To ad-

اتينا Atina, *s. t.* Athens. [duce, mention.

اثاث èssāss, اثاث بيت èssāssi-bèyt, *s. a.* Household stuff, goods, furniture.

اثار āssār, *s. pl. a.* (of اثر èsser), Vestiges, traces, signs, marks; remains; monuments; buildings; books, writings, works; doings; sayings.

اثارة issārè, *s. a.* A raising (the dust); an exciting (of troubles).

اثالت èssālet, *s. a.* Nobility of extraction.

اثام āssām, *s. pl. a.* (of اثم èssm), Sins, iniquities, wickednesses.

اثبات issbāt, *s. a.* A making firm, fixing; a proving, demonstrating; a proof; —, —et, To prove, demonstrate; to fix, stablish, confirm; محرواثبات mahv-u-issbāt, A taking away some parts, and leaving or adding others;

alteration (in buildings or in writings).

اثر *èsser*, *s. a.* A vestige, trace, sign, mark; an effect; a monument (of art); a writing, saying, or doing; اثر طراز *èsser-tirāz*, An historian.

اقتال *èsskal*, *s. pl. a.* (of ثقل *not used*), Baggage, luggage, impedimenta.

اثم *issm*, *s. a.* A sin; —, *āssim*, *s. a.* A sinner. [Fruits.]

اثمار *èssmār*, *s. pl. a.* (of ثمرة *sèmérē*),

اثمان *èssmān*, *s. pl. a.* (of ثمن *sèmen*), Prices; values.

اثنان *èsnā*, *s. pl. a.* (of ثنى *not used*), Windings, foldings, sinuosities; —, *s. t.* Time or duration of any action; اثنان يول اثنان *yòl-èsnāssinda*, or اثنان يول اثنان *èsnāyi-rāhda*, while on the journey, مكالمه اثنان *mūkyāléme-èsnāssinda*, during the conference.

اثنين *issnèyn*, *s. a.* Monday.

اثواب *èsswab* (*èssbab*), *s. pl. a.* (of ثوب *sèvb*), Clothes.

اج *əj*, or *əch*, *s. t.* Hungry; fasting, not having eaten; اج كوزلو *əj-ghyàzlu* (hungry-eyed), Covetous, insatiate, insatiable; اج قارنه *əj-kārnina*, *ad.* On an empty stomach, fasting.

اجابت *ijābet*, *s. a.* Acceptance of a request, compliance; |—, —*et*, *v. n.* To comply.

اجار *ājār*, *s. pl. a.* (of اجر *əjr*), Recompenses, remunerations; rewards.

اجاره *ijārē*, *s. a.* Rent; ground-rent paid for land, &c. in mortmain;

اجاره معجله *ijārē'i-mū'əjjélē*, the sum or fine paid on first acquiring possession; اجاره مؤجله *ijārē'i-mū'əjjélē*, the monthly or yearly quit-rent paid ever afterwards.

اجازت *ijāzet*, *s. a.* Permission, authorization; diploma or authority to act as a teacher of the humanities, or of divinity. [circulste.]

اجاله *ijālē*, *s. a.* A causing to flow, or اجانب *əjānīb*, *s. pl. a.* (of اجنبى *əjnēbī*), Strangers, aliens (in blood, or of race).

اجبار *ijbār*, *s. a.* A forcing, compelling; force, compulsion; |—, —*et*, *v. n.* To compel.

اجبال *əjbāl*, *s. pl. a.* (of جبل *jèbel*), Mountains. [selection, election.]

اجتبا *ijtibā*, *s. a.* A choosing; choice.

اجترا *ijtirā*, *s. a.* A daring; audacity; courage; |—, —*et*, *v. n.* To dare, have the courage.

اجتماع *ijtimā'*, *s. a.* A coming together, being collected, united, gathered together; meeting, conjunction; unanimity of opinion or decision (in matters of faith or discipline).

اجتناب *ijtināb*, *s. a.* An abstaining, avoiding; |—, —*et*, *v. n.* To abstain from, avoid.

اجتهاد *ijtihād*, *s. a.* Exertion, endeavour; a striving to arrive at the true meaning of any point in law or religion.

اجداد *əjdād*, *s. pl. a.* (of جد *jèdd*), Ancestors, forefathers.

اجر èjr, *s. a.* Recompense, remuneration; reward.

اجرا ijra, *s. a.* A causing to flow; a putting in force, in operation; |—, —et, *v.a.* To cause to flow; to put in force, execute; to perform the formalities of taking up a commission of office.

اجرت èjrèt, *s. a.* Pay for any service, remuneration.

اجزا èjzā, *s. pl. a.* (of جزء èjz'), Parts; particles, atoms; ingredients; drugs, chemicals; sheets (of a book), or parts containing twenty pages; (as a Turkish singular) a chemical composition of any kind; a percussion cap; اجزاجى èjzāji, A chemist or apothecary.

اجتمق èjkmak (aor. اجقر èjkir), *v.n.* To become hungry, قارنم اجقدى karnim-èjikdi (lit. my stomach has become hungry), I am hungry.

اجل èjil, *a. a.* Future, to come, postponed to a future time; —, èjl (èjil), *s. a.* Cause, reason, motive, consideration; —, èjel, *s. a.* An appointed time; the appointed time of death; —, èjèll, *a. a.* More, most, or very great and glorious.

اجلا èjlā, *s. a.* Banishment, exile; |—, —et, *v.a.* To banish, exile.

اجلس èjlās, *s. a.* A causing to sit down; |—, —et, *v.a.* To cause to sit, to seat; to place on (the throne).

اجلال èjlāl, *s. a.* Praise, glory, honour.

اجله èjillé, *s. pl. a.* (of جليل èjilil), Those who are very great and noble.

اجماع èjmā, *s. a.* A collecting; the unanimity of opinion or decision (of the Fathers of the Church on points of faith or discipline, this being one of the fundamental sources of authority in Muhammedan canon law, in matters where an explicit Divine command or apostolic word or deed cannot be cited: it is called also اجماع امت èjmā'i-ùmmèt, *the unanimous decision of the Church*).

اجمال èjmāl, *s. a.* The making a summary, an abbreviating; a summary, abbreviation; |—, —et, *v.a.* To condense, abbreviate.

اجمترق èjimtrāk, *a. t.* Rather bitter.

اجناد èjnād, *s. pl. a.* (of جند èjünd), Troops, legions, cohorts.

اجناس èjnāss, *s. pl. a.* (of جنس èjins), Sorts, kinds; اجناس اقچه èjnāss-akcha, Mixed coins, foreign or old, no longer legally current.

اجنبى èjnēbī, *s. a.* A foreigner.

اجوبه èjvibé, *s. pl. a.* (of جواب èjwāb), Answers.

اجى èji, *a. t.* Bitter; hot (spices, &c.); —, *s. t.* Pain, smart; the word حاجى èhājji (hājji), *a pilgrim to Mecca at a certain season, and with certain rites,* is sometimes thus spelt when applied to non-Muslim pilgrims to Jerusalem.

اجيمق èjimak (aor. اجير èjir or اجر èjir), *v.n.* To be painful, to

ache; —, *v. a.* To be sorry for, to pity, feel for, compassionate.

اچ کوزلو *àch*, *s. t.* Hungry; fasting; *اچ کوزلو* *àch-ghyàzlu* (having hungry eyes), *s. t.* Covetous, insatiable.

اچق *àchik*, *s. t.* Open; clear, serene; plain, clear, explicit; light (colour); *اچق مشرب* *àchik-mèshreb*; (of an open character), *s. t.* Forward, impudent; —, *s. t.* The open sea, the offing; any open space away from

اچلق *àchlik*, Hunger. [buildings.

اچلمق *àchilmak* (*aor.* *اچلور* *àchilir*), *v. a.* To open; to become bright and shining, polished; to become clear and serene; to become lively, quick, merry; to acquire cleverness, expertness, experience; to lose one's bashfulness; to quit the shore or the harbour; to commence, begin, be entered upon; —, *v. p.* To be opened.

اچمق *àchmak* (*aor.* *اچار* *àchar*), *v. a.* To open; to polish; to begin; to explain clearly; to make explicit; to make a new pen; to unravel, untie, undo; to spread, set (sails), roll out (paste). [Units; individuals.

احاد *àhād*, *s. pl. a.* (of *احد* *àhād*),

احاديث *àhādiss*, *s. pl. a.* (of *حديث* *hādiss*), Events, happenings; traditions of the sayings or doings of Muhammad (These, as a collection, hold a rank among Mussulman divines, corresponding to that of the book of the Acts of the Apostles and the Apostolic

Epistles with us: they are a perfectly valid and binding source of authority in the determination of canonical questions), called generally *احاديث نبويه* *àhādissi-nèbèviyyé*, the Apostolic Acts.

احاطه *ihāta*, *s. a.* A surrounding; a comprising, comprehending, containing, holding; |—, —*et.* *v. a.* To encircle, surround; to comprise, contain, hold; to comprehend, understand.

احاله *ihālè*, *s. a.* A giving in charge, committing to the care, referring; |—, —*et.* *v. a.* To refer, commit, give in charge, leave.

احباب *àhbāb*, *s. pl. a.* (of *حبيب* *hābīb*), Friends.

احتجاج *ihtijāj*, *s. a.* A bringing forward proofs and documents; *احتجاجه* *ihtijāja-sālāh*, Valid, fit for exhibition as documentary evidence.

احتراز *ihtirāz*, *s. a.* Taking care, avoiding, using circumspection; |—, —*et.* *v. a.* To take care, avoid.

احتراق *ihtirāk*, *s. a.* A burning, being burnt. [veneration.

احترام *ihtirām*, *s. a.* Respect, reverence,

احتساب *ihtissāb*, *s. a.* The municipal excise; *احتساب اغاسي* *ihtissāb-aghāssi* (or *ناظري* *nāziri*), The superintendant of excise at Constantinople; *احتسابيه* *ihtissābiyyé*, *s. a.* The excise dues.

احتشام *ihtishām*, *s. a.* Pomp, majesty; the having a large retinue.

احتقان ihtikān, *s. a.* The using an injection or glyster.

احتكار ihtikyār, *s. a.* The holding back grain from market in hopes of a time of scarcity and dearth.

احتمال ihtimāl, *s. a.* Probability, the being probable; —, *a. t.* Possible, probable; —, *ad. t.* It is possible, perhaps, may be.

احتواء ihtiwā, *s. a.* Comprehending, containing, collecting, protecting, occupation, enjoyment. [wanting, need.

احتياج ihtiyāj, *s. a.* The being in want,

احتياط ihtiyāt, *s. a.* Prudence, circumspection; the keeping a reserve; the reserve itself; احتياط عسكى ihtiyāt-
“askéri, the reserve of an army.

احداث ihdāss, *s. a.* A producing, creating, making, inventing; |—, —et, *v. a.* To produce, create, make, invent.

احدى ihdā, *s. a.* (*fem. of* احد), One.

احديت ahādīyyèt, *s. a.* The quality of being unique; the unity of God.

احرار àhrār, *s. pl. a.* (*of* حر hurr), Freemen; noblemen.

احراز ihrāz, *s. a.* An obtaining, gaining, reaching; |—, —et, *v. a.* To obtain, gain, reach.

احراق ihrāk, *s. a.* A burning, consuming by fire; |—, —et, *v. a.* To burn, consume by fire.

احرام ihrām, *s. a.* Sacred vestment of the pilgrims at Mecca; a kind of woollen tissue, covered on one side with little twisted bullions.

احزان àhzān, *s. pl. a.* (*of* حزن huzn), Griefs, sorrows; —, ihzān, *s. a.* Vexing, grieving.

احسان ihsān, *s. a.* A benevolent act; goodness, kindness; a present (to an inferior); |—, —et, *v. a.* To give, make present; —, *v. n.* To have the kindness, do the favour, be so kind, &c. [bering.

احصا ihsā, *s. a.* A counting, num-

احضار ihzār, *s. a.* A bringing into some one's presence, producing; citing to appear, summoning; |—, —et, To produce, bring into presence.

احفاد àhfād, *s. pl. a.* (*of* حفيد hafīd), Grandsons; posterity.

احقاق ihkāk, *s. a.* A rendering justice, righting; |—, —et, *v. a.* To right, (authoritatively); احقاق حقاً ihkākī-
-hakk-et, *v. n.* To right any one (authoritatively; lit. to right one's rights).

احكام àhkyām, *s. pl. a.* (*of* حكم hūkm, not used in this sense). Tenours, meaning; orders, commands, requisitions, ordinances (discoverable in writings); influences (of the stars); —, ihkyām, *s. a.* A strengthening, fortifying, consolidating. [dark.

احمر àhmèr, *a. a.* Red; tawny, swarthy, احمق àhmāk, *a. a.* Stupid.

احوال àhwāl, *s. pl. a.* (*of* حال hāl), States, conditions, situations.

احيا àhyā, *s. pl. a.* (*of* حى hāyy), Those who are alive, the living; —

ihyā, *s. a.* A raising to life, animating; a resuscitation, reanimating; a rendering vigorous, powerful, populous, cultivated; |—, —et, *v.a.* To animate, give life to; to reanimate, restore to life; to give new vigour to, enforce anew; to make populous; to restore from neglect or ruin, renovate; to bring into cultivation, reclaim (waste lands); to pass (the night) watching or in activity.

أحيان àhyān, *s. pl. a.* (of حين hīn), Times, moments; أحياناً àhyānan, *ad. a.* Now and then, from time to time, at times, sometimes.

أخافه ikhāfē, *s. a.* A frightening; |—, —et, *v.a.* To frighten, to menace.

أخبار àkhabār, *s. pl. a.* (of خبر khābār), News, informations, reports; —, ikhabār, *s. a.* A giving intelligence, informing; |—, —et, *v.a.* To communicate (information). [star-fish.

أختبوت àkhtapūt, *s. g.* (οκταπόδος), The finished; completion; —بولمق, —būlmak, *v.n.* To be completed.

أختر àkhtar, *s. p.* A star.

أخترع ikhtirā, *s. a.* An inventing, invention; |—, —et, *v.a.* To invent.

أختصر ikhtissār, *s. a.* A shortening, abbreviation; |—, —et, *v.a.* To abbreviate. [devotion, friendship.

أختصاص ikhtissās, *s. a.* Devotedness.

أختفا ikhtifā, *s. a.* A hiding one's self, concealment.

أختلاط ikhtilāt, *s. a.* A mixing with, intercourse; |—, —et, *v.n.* To mix, have intercourse.

أختلاف ikhtilāf, *s. a.* Difference, want of agreement, variation; |—, —et, *v.n.* To differ; to vary, اختلاف منظر ikhtilāfi-mānzār, (Difference of place of observation) Parallax.

أختلال ikhtilāl, *s. a.* Trouble, sedition; confusion, derangement.

أختيار ikhtiyār, *a. t.* Old, aged; —, *s. t.* An old man; —, *s. a.* Choice, option; |—, —et, *v.a.* To choose; to prefer; to undertake or submit to in preference.

أختياري ikhtiyārī, *a. a.* Of choice, optional.

أخذ àkhoz, *s. a.* A taking; a receiving; |—, —et, *v.a.* To take, to receive; أخذوا عطا àkhoz-u-l'tā, Buying and selling, commerce, trade, traffic.

أخر àkhir, *a. a.* The last; يوم الآخر yūmu-'l-ākhir, The last day; —, *s. a.* The end; conclusion; —, àkhar, *a. a.* Other, another; آخر الأمر àkhiru-'l-èmr, *ad. a.* At last, at length; lastly, in conclusion.

أخرج ikhrāj, *s. a.* A putting out, pulling out, extraction; subtraction; a prolonging, producing (in mathematics); expense; |—, —et, *v.a.* To pull out, extract; to subtract; to prolong, produce; إخراجات ikhrājāt, *s. pl. a.* Expenses, outgoings.

أخرت àkhirèt, *s. a.* The future state;

اخرتلك *ākhirèt-dghlu* or *ākhirètlik*, An adopted child.

اخروی *ūkhrevī*, *a. a.* Relating to the future life. [Other, another.

اخرى *ūkhàrà*, *a. a.* (fem. of *ākhar*),
اخشام *āksham* (*āk-*), *s. t.* The evening.

اخشاملق *ākshamlamak* (*aor.* *ākshamlar*), *v.n.* To become evening; to pass the evening.

اخص *ākhasss*, *a. a.* More, most, or very special, intimate, or pure.

اخضر *ākhzār*, *a. a.* Green.

اخطار *ākhtār*, *s. pl. a.* (of *khatar*),
Dangers; —, *ikhtār*, *s. a.* A putting in mind, calling to one's attention; |—, —et, *v.a.* To recall to one's mind; —, *v.n.* To warn, put upon one's guard, call one's attention.

اخفا *ikhfā*, *s. a.* A hiding, secreting, concealing; |—, —et, *v.a.* To hide, secrete, conceal.

اخر *ākghēr*, *s. p.* Charcoal, a piece of charcoal; a piece of burning charcoal. [devoted attachment.

اخلاص *ikhlass*, *s. a.* Sincere and

اخلاط *ākhlāt*, *s. pl. a.* (of *khlat*, *not used*), The humours of the body, blood, bile, phlegm, and *black-bile*; —, *ākhlāt*, *s. t.* A wild pear.

اخلاف *ākhlāf*, *s. pl. a.* (of *khālef*), Successors; posterity.

اخلاق *ākhlāk*, *s. pl. a.* (of *khūlk*), Moral qualities, points of character or disposition; (of *khālk*),

Creatures; human creatures; *عام* *ākhlāk*, Ethics, moral science, metaphysics.

اخلال *ikhāl*, *s. a.* A putting in disorder, deranging, spoiling; |—, —et, *v.a.* To spoil, derange, disorder.

اخوان *ikhwān*, *s. pl. a.* (of *āx* *not used*), Brethren; comrades, fellows; co-religionists. [brotherhood.

اخوت *ūkhūvvet*, *s. a.* Fraternity,
اخور (*ākhir*), *s. p.* A stable; *میراخور* *mīrī-ākhor* (*ēmrahōr*), Master of *اد* *ād*, *s. t.* A name. [the horse.

ادا *ēdā*, *s. a.* A paying; a fulfilling; a manner; a tone; grace or affectation of manner or tone; |—, —et, *v.a.* To pay; to fulfil.

اداب *ādāb*, *s. pl. a.* (of *ēdeb*), Manners, modes of behaviour; gentlemanly behaviour.

ادات *ēdāt*, *s. a.* An instrument, implement, tool; a particle (in grammar).

ادارة *idārē*, *s. a.* A causing to turn round, revolve, or circulate; the conduct of business, supervision, superintendence; economy; savings; |—, —et, *v.a.* To cause to turn round, revolve, or circulate; to conduct, or superintend; to save by economy; —, *v.n.* To be economical.

اداق *ādak*, *s. t.* A vow; an offering made according to a vow.

ادوات *ēdāwāt*, *s. pl. a.* (of *ādāt*), Instruments, implements, tools; particles.

ادب *èdeb*, *s. a.* Modesty, politeness, good manners, respectful behaviour; **ترك ادب** *türki-èdeb*, A want of proper respect; **ادب يرلى** *èdeb-yèrléri*, The privities.

ادبار *idbār*, *s. a.* A going backwards or downwards (in the world); adversity.

ادخال *idkhāl*, *s. a.* An introducing, causing to enter; **—**, **—et**, *v.a.* To introduce, cause to enter.

ادداهش *àddāsh*, *s. t.* A namesake.

ادرار *idrār*, *s. a.* A flowing, or causing to flow, copiously (wine, milk, &c.); a bestowing abundantly.

ادراك *idrāk*, *s. a.* An overtaking, coming up with; an understanding, comprehending; comprehension, intelligence; **—**, **—et**, *v.a.* To comprehend, understand; to catch, come up with, overtake; to be partly contemporaneous with (one who was born earlier). [Adrianople.

ادرنه *Edirné*, *s. t.* The town of

ادعا *iddi'ā*, *s. a.* A pretension, claim, pertinacious assertion; **—**, **—et**, *v.a.* To assert pertinaciously, to maintain; **—**, *v.n.* To be pertinacious in assertion. [Prayers; thanksgivings.

ادعيه *èd'īyyé*, *s. pl. a.* (of **دعا** *dù'ā*), **ادلتق** *adlamak* (*aor.* **ادلر** *adlar*), *v.a.* To measure by paces; to step over.

ادله *èdillé*, *s. pl. a.* (of **دليل** *dèlīl*), Guides; indications; proofs, arguments.

ادم *ādəm* (*adam*), *s. a.* A man; a human creature; an agent, servant, messenger; a person; somebody; (in negations) nobody; **حضرت ادم** *Hāzreti-Adəm*, Adam, the father of mankind; **ادم بنى ادم** *bèni-ādəm*, the sons of men, mankind; — *adam*, *s. t.* A step, pace.

ادمان *idmān*, *s. a.* The facility, or power of endurance, gained by long practice. **ادملتق** *adimlamak* (*aor.* **ادملر** *adimler*), *v.a.* To measure by paces.

ادمي *ādémī*, *a. a.* Human; **ادميان** *ādémīyyān*, *s. pl. a.* Human beings, **ادنا** *èdnā*, *a. a.* Less; the least. [men. **ادويده** *èdvīyyā*, *s. pl. a.* (of **دوا** *dewā*), Medicines, drugs.

ادهم *èdhèm*, *s. a.* A black horse. **اديان** *èdyān*, *s. pl. a.* (of **دين** *dīn*), Religious.

اديب *èdīb*, *a. and s. a.* Modest, polite, well-behaved; refined in mind and manners. **ادنا** *èzā*, Molestation, hurt. **ادابه** *izābé*, *s. a.* A melting, causing to melt; **—**, **—et**, To melt, bring into fusion.

اذان *èzān*, *s. a.* The call to prayer; **او قومتق** *òkumak*, To perform the call to prayer.

اذعاج *iz'āj*, *s. a.* A teasing, worrying, urging; **—**, **—et**, *v.a.* To tease, worry, urge.

اذعان *iz'ān*, *s. a.* A complying, acting in obedience; a comprehending, understanding.

اذکار èzkyār, *s. pl. a.* (of ذکر zikr),

Services of prayer and praise.

اذکیا èzkiyā, *s. pl. a.* (of ذکی zèkī),

Men of intelligence.

اذن izn (izin), Permission, leave ;

ویرمک —, — vèrmek, To give

leave, grant permission ; to discharge,

dismiss. [Minds, intellects.

اذهان èzhān, *s. pl. a.* (of ذهن zihn),

اذیال èzyāl, *s. pl. a.* (of ذیل zèyl),

Skirts ; appendices.

اذیت èziyyèt, *s. a.* Pain, torture, suf-

fering ; —, —et, *v.n.* To cause

pain ; to put to the torture, to

torture ; ویرمک —, — vèrmek, *v.n.*

To cause trouble, or suffering ; to

tease. [اگر ègher), *c. p.* If.

ار èr, *s. t.* A man ; a husband ; — (for

ارا àra, *s. t.* The midst ; an interval ; —

آرا, *s. pl. a.* (of رأی rè'y), Opinions ;

—, آرا, *a. p.* (in composition), Adorn-

ing, which adorns.

اراجیف èrājīf, *s. pl. a.* (of ارجوفه, not

in use), Scandal ; false rumours.

ارادè irādè, *s. a.* The will, volition ; a

rescript, command, injunction ; ارادè

کلیه irādè'i-kyùllīyyé, The Divine, or

universal will ; ارادè جزئیه irādè'i-

-jüz'īyyé, Human, or partial will, free-

will ; ارادè شاهانه irādè'i-shāhānè,

An imperial rescript.

اراذل èrāzil, *s. pl. a.* (of ارنذل èrzèl),

The vilest men. [adorned.

اراسته ārāsté, *a. p.* Equipped ; prepared ;

اراشدرمک arashdirmak (*aor.* اراشدرمک

arashdirir), *v.a.* To cause search or inquiry after to be made.

اراضی àrāzī, *s. pl. a.* (of ارض àrz), Lands.

اراقه irāka, *s. a.* A shedding, pouring

out, spilling ; —, —et, *v.a.* To shed,

spill, pour out ; اراقه دمما irāka'i-dimā,

A shedding of blood.

ارالق àralīk, *s. t.* An interval, space ; an

interval of time ; a time.

ارام ārām, آرامش ārāmish, *s. p.* Repose,

tranquillity.

ارامک aramak (*aor.* ارار arar), *v.a.* To

seek, look for, search after, inquire

for ; to miss, feel the absence or want

of ; to search (a place, pockets, &c.).

ارایش ārāyish, *s. p.* An adornment, an

ornament.

ارباب èrbāb, *s. pl. a.* (of رب rābb, not

in use in this sense), Possessors,

owners ; persons endowed with ;

people occupied about ; competent

and fitting persons ; people belonging

to, or occupied with ; (as a Turkish

singular) a competent and fit person ;

رب الارباب rabbu-'l-èrbāb, The Lord

of Lords, God.

اربع èrbà" (fem. اربعه èrba"à), *a. a.*

Four.

[*a. a.* Forty.

اربعین èrba"īn (rarely اربعون èrba"ūn),

ارپه àrpa, *s. t.* Barley ; ارپه جق àrpajīk,

s. t. (lit. little barley-corn), A sty on

the eye ; the dispart or sight-piece

placed near the muzzle of fire-arms ;

ارپه صویبی àrpa-sūyū, (barley-water)

Beer.

اريدتى *àrpalik, s. t. Barley - field or Barley-money*, The title under which various districts were given to certain functionaries, under the old system, now abolished, and from the revenues of which they were supposed, according to the feudal theory, to supply their horses with barley.

ارتباط *irtibāt, s. a. A being connected, connexion.* [for, desiring.

ارتجا *irtijā, s. a. An expecting, a wishing*

ارتحال *irtihāl, s. a. A change of abode, a journeying, migration; the passing from this life; دار بقا —, irtihāli-dāri-bākā, The passage to the world (abode) of permanency; |—, —et, v.n. To change one's abode, migrate; to die.*

ارتداد *irtidād, s. a. Apostacy, an apostatizing (from isslām).*

ارتسام *irtissām, s. a. A being marked or remarkable; مودت ارتسام mèvèddet-irtissām, Bearing the stamp of affection.*

ارتشا *irtishā, s. a. The receiving a bribe.*

ارتفاع *irtifā", s. a. Height, elevation; altitude; غایت ارتفاع ghāyeti-irtifā", (astr.) (extreme) meridian altitude.*

ارتقى *artik, a. t. Over and remaining; —, ad. t. (with a negative) no more; never again; (with an affirmative) now, at last; under those circumstances.*

ارتقا *irtikā, s. a. A going upwards, rising; advancing in rank; increasing.*

ارتكاب *irtikyāb, s. a. The committing*

any bad act, a stooping to anything base; |—, —et, v.a. To commit, stoop to.

ارتقى *artmak (aor. ارتار artar), v.a. To augment, increase, become more in quantity or degree.*

ارتك *ertmek (aor. اریدر eridir), v.a. To melt, fuse, liquefy, dissolve.*

ارتياب *irtiyāb, s. a. Doubt.*

ارث *iras, s. a. Inheritance; ارثاً irsən, ad. a. By inheritance.*

ارجمند *erjumend, a. p. Noble, worshipful, excellent.*

ارحام *erhām, s. pl. a. (of رحم rahm), Relatives (on the mother's side, or in general).*

ارحم *erhēm, a. a. More, most, or very merciful and compassionate; ارحم Erhēmu-'r-rāhimin, The Most Merciful of those who show mercy, God.*

ارخا *irkhā, s. a. A loosening, slacking; ارخای عنان irkhāyi—"inān -et, v.a. To slack the reins, give a horse his head, to start on a journey.*

ارد *ard, s. t. The back side of anything; the space behind anything; اردی صرة àrdi-sira, ad. t. Immediately following it (him or her); اردم صرة àrdim-sira, After me; اردك صرة àrding-sira, After thee; &c. &c.*

ارديج *ardij, s. t. Juniper.*

اردل *or مملکتی Erdel or Erdel-mèmlékèti, s. t. Transylvania.*

اردو *ordu, s. t. A camp; an army.*

ارذل èrzèl, *a. a.* More, most, or very vile.
 ارزاق èrzāk, *s. pl. a.* (of رزق rīzk, not used in this sense), Provisions, corn, &c.
 ارزان èrzān, *s. p.* Deemed fit and worthy;
 ارزان بیورمتی èrzān-būyurmak, *v. a.* To deem fit and worthy; ارزانی èrzāni, *s. p.* A deeming fit and worthy.
 آرزو àrzu, *s. p.* Wish, desire; |—, —et, *v. a.* To wish, to desire, to long for;
 آرزوکش àrzu kèsh, آرزومند àrzumènd, *a. p.* Desirous.
 ارسال irsāl, *s. a.* A sending, forwarding, despatching; |—, —et, *v. a.* To send.
 آرسلان àrsslan (Asslan), *s. t.* A lion;
 آرسلانی (Asslanī), آرسلانی àrsalāni, *a. t.* A piastre (term used only by auctioneers and criers).
 ارشاد irshād, *s. a.* A showing the right way, directing truly; a teaching the true religion or tenets; |—, —et, *v. a.* To put in the right way (moral or physical).
 ارشون or ارشین àrshin, *s. t.* The Turkish yard, of which there are two; one called معمارارشونی mi“-mār-àrshini, *architect's yard*, of 29½ inches English, the other named چوقه ارشونی (chòha)-àrshini, *cloth yard*, of about 28 inches; the first is divided into 24 پرمق pàrmak, *inches*; the latter into 8 ربع rùb“, *quarters*.
 آرض àrz, *s. a.* Land; کره آرض kyùré‘i-àrz, *The world, the terra-queous globe; a terrestrial globe.*

ارض روم or آرض روم Arzi-rūm, *s. t.* The city of Erzeroum.
 آرضا irzā, *s. a.* A satisfying, contenting, making willing; |—, —et, *v. a.* To make willing, content, satisfied; to obtain one's consent, or assent.
 آرنج àrghāj, *s. t.* Warp of cloth, the threads stretched lengthwise in weaving.
 آرناد irghāt, *s. g.* A labourer.
 آرنهوان èrghawān, *s. p.* Judas-tree;
 آرنهوانی èrghawāni, *a. p.* Red, as the flowers of the Judas-tree.
 آرق àrk, *s. t.* A small water-course for irrigation; —, آرک, *a. t.* Thin, lean.
 آرقام èrkām, *s. pl. a.* (of رقم rākam). Arithmetical figures; written characters; diplomas, commands.
 آرقوری àrkuri (àykiri), *a. and ad. t.* Thwartwise; slantwise; exorbitant, out of bounds or reason.
 آرقه àrka, *s. t.* The back; support, protection; a patron, protector.
 آركان èrkyān, *s. pl. a.* (of رکن rùkn), Pilasters, pillars, columns; customs, rules; chief men, people of rank and influence, ministers; آركان حرب èrkyāni-hàrb, *The staff of an army.*
 آركچ èrghech, *s. t.* A male goat.
 آرکک èrkek, *s. t.* A male; a man; —, *a. t.* Male.
 آرکمک irkmek (*aor.* آرکر irker), *v. n.* To stagnate, become stagnant and offensive.
 آرکن èrken, *a. and ad. t.* Early; —,

èrghèn, *s. t.* A bachelor, unmarried man; ارگهنلك èrghenlik, *s. t.* Pimples on the face of young people.
 ارمغان èrmaghān (irmighān), A present, gift.
 ارمعل èrmel (fem. ارمعله èrmélâ), *s. a.* A widow; a widower.
 ارمئجه Ermènjé, *s. t.* The Armenian language; ارمنستان Ermèniastān, *s. t.* Armenia; ارمنی Ermèni, *s. t.* An Armenian; —, *a. t.* Armenian.
 ارمود èrmud, *s. t.* A pear; ارموداغاچى èrmud-àghāji, A pear-tree; التونى —, — آلتينى, A pear-shaped gold medallion, worn by women or children, on the cap, on the forehead, or suspended round the neck.
 ارمه àrma, *s. t.* (of Italian origin), A coat of arms; the rigging of a ship.
 ارن èrn, *act. part.* (of ايرمك irmek or ermek, to arrive at), An adept, one initiated into the mysteries of any order or secret society, one who has arrived at the truth; ارنلر èrnler, term used by the old Bèktāshī dervishes to designate themselves and those affiliated to their order: they were in reality atheists or pantheists.
 ارنآود Arnāwd, *a. t.* Albanian; —, *s. t.* An Albanian, Albania.
 ارواح èrwāh, *s. pl. a.* (of روح rūh), Souls, spirits; spirituous liquors.
 اره èrré, *s. p.* A saw; ارهخانه èrré-khāné, A saw-mill.
 اري λri, *s. t.* A bee; اريبان اريسى yāban-

-λrissi, A drone (bee of the wilds); اشك اريسى èshek-λrissi, A wasp; اريقوانى λri-kōwani, A bee-hive; foxglove.
 ارياح èryāh, *s. pl. a.* (of ريح rih), Winds.
 اريك èrik, *s. t.* A plum; قورى اريك kūrū-èrik (dried plum), A prune; مورد اريكى mùrdum - èrigki, A damson; جان اريكى jān-èrigki, The Orleans plum; برداق اريكى bārdak-èrigki, The egg-plum; &c., &c.
 اريكه èriké, *s. a.* A throne.
 اريمك èrimék (aor. ايرير èrir), *v. a.* To melt, become melted, fused, liquefied.
 از λz, *a. t.* Little in quantity; few in number; —, *ad. t.* Seldom; little; —, *s. t.* The less part; براز bìr-λz, A little; a few; برازين bìr-λzdan, In a little while, shortly, by-and-bye, presently; ازاجق λzajik (dim.), A very little in quantity, the least quantity; — λz, *s. p.* Vehement lust and desire, avidity, cupidity, covetousness; —, èz, *pr. p.* From; of; by, through, over, under.
 آزاد āzād (λzād), *a. p.* Free; enfranchised, set at liberty; —, *s. p.* Freedom, enfranchisement; |—, —et, *v. a.* To give freedom, enfranchise.
 ازاده āzādé, *a. p.* Free, exempt.
 ازار āzār (λzar), *s. p.* Blame, reprimand; —, *a. p.* (in compound words), Which vexes, troubles, pains; دل ازار dīl-āzār, Giving trouble to the heart.

ازارش āzārish, *s. p.* Vexation, trouble; anguish, pain.

ازارلامق azarlamak (*aor.* ازارلار azarlar), *v.a.* To scold, reprimand.

ازاله izālē, *s. a.* A removing, causing to disappear, obliterating, annihilating; —, —et, *v.a.* To remove, extirpate, eradicate, obliterate, annihilate.

ازالمق azalmak (*aor.* ازالور azalir), *v.n.* To diminish, grow less in number, quantity, or degree.

ازبانديد izbandit, *s. t.* (*Italian*), A highwayman, bandit, outlaw.

ازبر ezber, *in* ازبردن ezberden, By heart; *and* ازبرلمك ezberlemek, *v.a.* To learn by heart.

ازدحام izdihām, *s. a.* A collecting together in crowds; a crowd. [in pairs.

ازدواج izdiwāj, *s. a.* Marriage; being

ازدياد izdiyād, *s. a.* An increasing, increase, augmentation; —بولمق —būlmak, *v.n.* To increase, be augmented. [tressed.

ازردē, *a. p.* Hurt; afflicted, dis-

ازرق ezrak, *a. a.* Blue.

ازغين azghin, *a. t.* Depraved, rebellious, refusing all restraint; furious; in heat; grown beyond all natural or usual bounds.

ازكيا ezkiyā, *s. pl. a.* (*of* زكى zeki), The good, pure, virtuous.

ازل ezal, *s. a.* Past eternity; من الازل min-el-èzel, *ad. a.* From all eternity;

ازلي ezeli, *a. a.* Who has existed

from all eternity; ازليت ezeliyyet, *s. a.* Quality of having eternally existed.

ازما āzmā, *a. p.* (*in comp.*), Who knows, who has learnt, has had experience.

ازمان ezman, *s. pl. a.* (*of* زمان zamān), Times, seasons, epochs; —, zamān, *a. t.* Grown out of all natural or usual bounds.

ازمق azmak (*aor.* ازار azar), *v.n.* To become depraved, rebellious (man); to become furious, *or* in heat (animal); to grow beyond all natural or usual bounds; —دوش dūsh—, To take a lascivious form (a dream) and cause pollution.

ازمك ezmek (*aor.* ازر ezar), *v.a.* To crush, bruise, pound, triturate, smash.

ازمنه ezminē, *s. pl. a.* (*of* زمان zamān), Times, seasons, epochs.

ازمودē, āzmūdē, *a. p.* (*in composition*), Who has learnt, experienced.

ازمه azma, *s. t.* A becoming rebellious; furious; a growing beyond all usual bounds; a monster; —, ezimmē, *s. pl. a.* (*of* زمام zimām), Reins.

ازو azi, *and* ازوديشي azi-dishi, *s. t.* A canine tooth; a tusk, tush.

ازواج ezwāj, *s. pl. a.* (*of* زوج zevj), Couples, pairs; spouses, husbands, wives. [Flowers.

ازهار ezhār, *s. pl. a.* (*of* زهرة zèhré),

ازهر ezher, *a. a.* More, most, or very shining, splendid, brilliant.

اژدرها èzhdèr, اژدرها èzhdèrhâ, and اژدر èzhdihâ, *s. p.* A dragon.

أس àss, *s. a.* The myrtle; —, ùass, *s. a.* A foundation, basis.

أما àssâ, *a. p.* (in composition), Like, resembling.

استاذ èssâtizé, *s. pl. a.* (of استاذ èssâtîz, for استاد èsstâd, *s. p.*), Masters (of an art or science).

أسارى èssârâ, *s. pl. a.* (of أسير èssîr), Captives, prisoners of war; slaves on sale.

أساس èssâss, *s. a.* Foundation; basis; fundamental rule or principle.

أساطير èssâtîr, *s. pl. a.* Fables; اساطير èssâtîr - u'1 - èwwèlîna, The fables of the ancients, myths.

أسافل èssâfil, *s. pl. a.* (of أسفل èssfèl), The lowest classes, ranks, or places.

أسامه èssâmé, *s. t.* Ticket or document for pay and rations under the old Janissary system.

أسماء èssâmî, *s. pl. a.* (of اسم èssm), Names.

أسان àssân, *a. p.* Easy; أسانلق àssânlik, *s. t.* أسانى àssânî, *s. p.* Ease, facility.

أسايش àssâyîsh, *s. p.* Tranquillity.

أسب èssb, *s. p.* A horse.

أسباب èssbâb, *s. pl. a.* (of سب èssèbeb), Reasons, motives; materials; means; (for أثواب èsswâb, clothes, clothing); مسبب الأسباب mùssèbbîbu -'1 - èssbâb, The causer of all means, God.

أسبق èssbâk, *a. a.* Former, last but one (in past time), or any former.

أسبوع èsbû", *s. a.* (pl. أسابيع èssâbî"), A week. [Spinach]

أسپانك or اسپانك èsspânak, *s. t.* اسپانیا Èsspânya, *s. t.* Spain.

اسپانیالی Èsspanyali, *a. t.* Spanish; —, *s. t.* A Spaniard. [nationality].

اسپیر èsspir, *s. t.* A groom (of Roumelian استاد èsstâd, *s. p.* استاد èsstâz, *s. a.* A master in any profession or calling.

استاد èsstâd, *s. p.* استاد èsstâz, *s. a.* Standing.

استار èsstâr, *s. pl. a.* (of ستر èssîr), Vails, curtains; —, لستار èlstar, *s. t.* Lining; coarse cloth fit only for linings or for clouts. [lobster.

استاقوس èsstâkoss, *s. t.* (Greek), A

آستان àssitân, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; آستانه àssitâné, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; the capital, Constantinople.

استانبول Èsstânbòl, *s. t.* Constantinople; Stamboul.

استاوروس èsstâvross, *s. t.* (Greek), A cross, crucifix; sign of the cross.

استبداد èsstibdâd, *s. a.* Absolute and independent power.

استبدال èsstibdâl, *s. a.* A changing, giving one thing and receiving another; the regular discharge of soldiers who have served their time, and the enlistment of fresh recruits by ballot in the new system.

استثقال èstissakâl, *s. a.* A deeming any-

one a bore, and showing it; |—, —et, *v.a.* To show anyone that you deem him a bore.

استثنا *isstissnā, s. a.* An excepting; an exception; |—, —et, *v.a.* To except.

استنج *isstuj (isstunj)*, Case of mathematical instruments (or surgical).

استجلاب *isstijlāb, s. a.* An attracting, drawing to one; |—, —et, *v.a.* To attract, draw to or upon one's self.

استحسان *isstihsān, s. a.* An approving; approval, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

استحصال *isstihsāl, s. a.* An acquiring, obtaining, gaining; acquisition; |—, —et, *v.a.* To acquire.

استحکار *isstihkār, s. a.* A treating with contempt; |—, —et, *v.a.* To treat with contempt. [claim, merit.

استحقاق *isstihkāk, s. a.* A right, just

استحکام *isstihkyām, s. a.* Strength, solidity; استحکامات *isstihkyāmāt, s. pl. a.* Fortifications; the science of fortification; استحکام ویرمک *isstihkyām-vèrmek, v.n.* To fortify; to make strong, give solidity.

استخاره *isstikhārē, s. a.* A looking for some dream, sign, or portent, which may serve as a guide in some business on hand.

استخبار *isstikhbār, s. a.* A demanding or a receiving intelligence; |—, —et, *v.a.* To receive intelligence; to demand intelligence.

استخدام *isstikhdām, s. a.* An employ-

ing in one's service; |—, —et, *v.a.*

To employ as a servant or in an office.

استخراج *isstikhrāj, s. a.* An extracting; a deducing; |—, —et, *v.a.* To extract; deduce.

استخفاف *isstikhfāf, s. a.* A looking upon as of no account; contempt, disdain; |—, —et, To despise, make no account of. [being perpetual.

استدامة *isstidāmē, s. a.* Perpetuity, a

استدانه *isstidānē, s. a.* A borrowing.

استدرج *isstidrāj, s. a.* A gradual descent in wickedness, through a gradually increasing apparent success, but real temptation.

استدعا *isstid'ā, s. a.* A demanding; a demand; |—, —et, *v.a.* To demand.

استدلال *isstidlāl, s. a.* A concluding or deducing by means of indications; |—, —et, *v.a.* To deduce, to conclude.

استراحت *isstirāhat, s. a.* Rest, repose.

استراق *isstirāk, s. a.* A stealing, thieving; |—, —et, *v.a.* To steal, thieve.

استرجا *isstirjā, s. a.* A begging, praying, soliciting; |—, —et, *v.a.* To ask for, solicit.

استرداد *isstirdād, s. a.* A demanding restitution; a making restitution, a giving back; |—, —et, *v.a.* To demand restitution; to restore, give back. [oyster.

استریدیة *isstridiya, s. t. (Greek)*, An

استرقاق *isstirkāk, s. a.* A reducing to slavery, an enslaving.

استسقا *istisskā, s. a.* The dropsy; an offering of prayers for rain in time of drought.

استشارة *istishārē, s. a.* A consulting, or deliberating with; |—, —et, *v.n.* To consult, or deliberate with.

استشمام *istishmām, s. a.* A perceiving by the smell; a perceiving, comprehending in a slight degree.

استصحاب *istisahāb (ss-h), s. a.* A taking with one; an acquiring, acquisition; |—, —et, *v.a.* To take with one; to acquire possession of.

استصواب *istisswāb, s. a.* An approving, approval.

استطاعة *istitā‘a, s. a.* Power, ability.

استطراد *istitrād, s. a.* A digression.

استظهار *istizhār, s. a.* A seeking for protection.

استعارة *isti‘ārē, s. a.* A borrowing, taking for temporary use; a kind of metaphor.

استعانة *isti‘āné, s. a.* A demand for assistance; |—, —et, *v.n.* To ask for assistance.

استعجال *isti‘jāl, s. a.* A hastening, haste.

استعداد *isti‘dād, s. a.* A state of preparedness; an inclination, tendency, predisposition; natural disposition, genius, ability, talent.

استعفا *isti‘fā, s. a.* A request to be superseded in office, a resignation; |—, —et, *v.n.* To beg to be allowed to quit office.

استعلام *isti‘lām, s. a.* An official de-

mand for information from inferior functionaries, an official inquiry; |—, —et, *v.n.* To address an official demand for information; to seek for information in general.

استعمال *isti‘māl, s. a.* A using, making use of, employing (things); |—, —et, *v.a.* To use, make use of, employ.

استغراب *istighrāb, s. a.* A being struck with surprise, surprise, wonder.

استغفار *istighfār, s. a.* The addressing to God a prayer or ejaculation for pardon of sin by saying *استغفرالله* *èstaghfiru-‘llāh, I ask pardon of God!*

استغناء *istighnā, s. a.* The not being in want; an accounting one's self free from want and therefore contemning things.

استيف *istif, s. t. (Italian),* A packing or stowing; |—, —et, *v.a.* To pack or stow.

استيفاد *istifādē, s. a.* A reaping some advantage; a gain; a learning; a comprehending, gathering; |—, —et, *v.a.* To derive benefit, reap an advantage; to learn, to gather, comprehend, understand.

استفتا *istiftā, s. a.* An application to a jurist (mufti) for a legal opinion on a case.

استفراغ *istifrāgh, s. a.* A vomiting; |—, —et, *v.n.* To vomit.

استفسار *istifsār, s. a.* An inquiring

after ; استفسارخاطرا isstifsāri-khātir-
-et, *v.n.* To ask after one's health.

استفهام isstifhām, *s. a.* An effort or
question made in order towards
understanding anything; an inter-
rogation.

استقامت isstikāmet, *s. a.* Rectitude,
uprightness, integrity, probity;
straightness; a straight direction.

استقبال isstikbāl, *s. a.* A going forth
to meet one; a meeting face to face;
future time; |— —et, *v.a.* To go
forth to meet; to meet face to face.

استقرار isstikrār, *s. a.* Permanency, a
not being liable to change, firmness,
fixedness.

استقراض isstikrāz, *s. a.* A borrowing;
a loan (of money); |—, —et, *v.a.*
To borrow.

استقصا isstikaā, *s. a.* Minute attention.
استقلال isstiklāl, *s. a.* Independency,
absolute authority; independent sove-
reignty.

استك isstek, *s. t.* Desire ; استكلىو
isstekli, *a. t.* Desirous ; desirous to
become purchaser.

استكبار isstikbār, *s. a.* Pride.

استكراه isstikrāh, *s. a.* A loathing,
looking upon as filthy.

استكشاف isstikshāf, *s. a.* An effort
or question made to elucidate a matter.

استكمال isstikmāl, *s. a.* A completing.

استكناه isstiknāh, *s. a.* Minute attention
in investigation. [—et, *v.a.* To hear.

استماع isstimā, *s. a.* A hearing; |—,

استمداد isstimdād, *s. a.* The demanding
succour or help; |—, —et, *v.n.* To
demand help.

استمرار isstimrār, *s. a.* Uninterrupted
continuance in duration; استمراراً
isstimrāran, Without ceasing.

استمق isstimak (*aor.* استمق isstimak),
v.a. To warm, to heat, make warm or
hot.

استمك isstimak (*aor.* استمك isstimak), *v.a.*
To wish, wish for, desire; to take,
require; to demand, ask for; to ask a
price. [mittent fever.

استمه isstimā, *s. t.* The ague, inter-

استمهال isstimhāl, *s. a.* The asking for
a delay, term, or respite.

استناد isstinād, *s. a.* A relying on for
support, taking as a basis of opera-
tions.

استنباط isstinbāt, *s. a.* A deducing,
inferring; |—, —et, *v.a.* To deduce,
infer.

استنتاج isstintāj, *s. a.* The drawing a
conclusion; |—, —et, *v.a.* To draw (a
conclusion).

استنساخ isstinsākh, *s. a.* The taking a
copy in writing (of a book); |—,
—et, *v.a.* To copy.

استنطاق isstintāk, *s. a.* An interroga-
ting; interrogatory; |—, —et, *v.a.* To
interrogate. [rejecting, disdain.

استنكاف isstinkyāf, *s. a.* A refusing,

استوا isstiwā, *s. a.* Equality, evenness;

خط استوا khātti-(ūastuwā), The equi-
noctial line, the equator.

استوار *ùsstuwār, a. p.* Firm, strong ;
استواری *ùsstuwārī, s. p.* Firmness,
strength.

استوی *ùsstūpu, s. t. (Italian),* Oakum.

استهزا *isstihzā, s. a.* A ridiculing; de-
rision; |—, —et, *v.a.* To ridicule,
deride.

استیجار *isstijār, s. a.* A taking on hire ;
|—, —et, *v.a.* To take on hire.

استیذان *istizān, s. a.* An asking for
permission; |—, —et, *v.a.* To ask for
permission. [eradicating.

استیصال *istissāl, s. a.* An extirpating,

استیعاب *istī‘āb, s. a.* A filling,
covering, occupying; |—, —et, *v.a.*
To take up, occupy, fill, cover.

استیفا *istifā, s. a.* A paying com-
pletely (debts, or values); |—, —et,
v.a. To pay completely.

استیلا *istilā, s. a.* An overrunning,
conquering (countries); |—, —et, *v.a.*
To overrun, conquer.

استیمان *istimān, s. a.* A demand by an
alien for safe-conduct and immunity
in a foreign or hostile country (espe-
cially by non-Muslims in a Muslim
country).

استین *āssitīn, s. p.* A sleeve.

اسد *essed, s. a.* A lion.

اسر *èssr, s. a.* The taking prisoner of
war, making captive; —, *ùssr, s. a.*
Captivity.

اسرا *ùssérā, s. pl. a. (of اسیر èssir),*
Prisoners of war, captives; —, *issrā.*
s. a. A sending; |—, —et, *v.a.* To send.

اسرار *èssrār, s. pl. a. (of سر sīr),*
Secrets; mysteries; (*Turk. singular*)
the narcotic preparation of hemp, &c.,
known as *bang*. [diture.

اسراف *issrāf, s. a.* A wasteful expen-
اسرگمک *èssirghémek (aor. اسرگر èssir-*
ghkr), v.a. To spare, to be chary of.

اسرة *èsséré, s. t.* The vowel-point for
the vowels i and i.

اسطوانة *ùsstuwānē, s. a.* A column ;
a cylinder.

اسعار *èss‘ār, s. pl. a. (of سعر, not used),*
Prices of commodities shown in a mar-
ket roll.

اسعاف *iss‘āf, s. a.* A granting, conced-
ing, complying with (a suit or request).

اسف *èssef, s. a.* Regret, sorrow.

اسفار *èssfār, s. pl. a. (of سفر sèfkr),*
Travels, voyages; campaigns; books.

اسفل *èssfèl, a. a.* More, most, or very
low; —, *s. a.* The lowest place; the
anus. [lead, ceruse.

اسفیداج *issfidāj (ùsstubèch), s. p.* White

اسقارة *isskārā, s. t.* Gridiron; the bars
of a grate; a grill, grilled or broiled
food; |—, —et, *v.a.* To grill, broil.

اسقاط *isskāt, s. a.* A causing to fall, or
drop down, or off; |—, —et, *v.a.* To
cause to fall; اسقاطجنینا *isskātī-*
-jīnīn-et, v.a. To have a miscarriage.

اسقندیل *isskāndil, s. t.* A sounding lead
and line; |—, —et, *v.a.* To sound the
depth of anything; sound a person's
thoughts.

اسقوجيا *Isskòchia, s. t.* Scotland;

اسقوجیالی Isskòchiali, *a. t.* Scotch; —, *s. t.* A Scotchman. [mackerel.]

اسقومری ùsskùmrū, *s. t.* (Greek), A

اسقونه ùsskùna, *s. t.* (Italian), A schooner.

اسکات isskyāt, *s. a.* A causing to be silent, a silencing; a convincing, a satisfying; |—, —et, *v. a.* To silence; to convince, satisfy.

اسکان isskyān, *s. a.* A causing to inhabit; an inhabiting; |—, —et, *v. a.* To cause to inhabit; —, *v. n.* To inhabit, dwell, live, settle.

اسکیتک èsskitmek (*aor.* اسکیدر èsskidir), *v. a.* (causal of اسکیمک èsskimek), To wear out.

اسکدار Uskùdār, *s. t.* Town of Scutari.

اسکلè isskèlè, *s. t.* (Italian), A port, harbour; a landing-place, stairs, wharf; a scaffold; a platform. [A stool.]

اسکملè isskèmlè, اسکمنی isskèmni, *s. t.*

اسکنجه isskènje, *s. t.* The torture; |—, —et, *v. a.* To put to the torture, to torture.

اسکندرؤن Isskènderün, *s. t.* Alexandretta in Syria (Scanderoon), اسکندریه Isskènderiyyè, *s. t.* Alexandria in Egypt.

اسکی èsski, *a. t.* Old (not new), ancient, of long-standing; اسکیلر èsskiler, *s. pl.*

Old clothes; old members of any corps; اسکيجی èsskiji, *s. t.* Dealer in old clothes; a cobbler.

اسکیمک èsskimek (*aor.* اسکر èsskir), *v. n.* To wear out; to become old in service, to be of long standing.

اسلاف èsslāf, *s. pl. a.* (of سلاف sèlef), Predecessors.

اسلام isslām, *s. a.* The Muhammedan religion, Islamism; the Muhammedan Church or community; اهل اسلام èhli-islām, a member of the Muhammedan Church, a Mussulman, a Muhammedan; شيخ الاسلام shèykhū-'l-isslām (the Elder of the Muhammedan Church), the chief legist and jurist of the Turkish Empire; اسلامى isslāmī, *a. a.* Of, or pertaining to, the Mussulman faith.

اسلحه èssliha, *s. pl. a.* (of سلاح silāh), Arms, weapons. [method, manner.]

اسلوب ùsselūb, *s. a.* Fashion, form;

اسم issm (issim), *s. a.* A name; a noun,

A noun substantive; اسم خاص issmi-khāss, A noun proper; اسم عام issmi-

“amm, A noun common; اسم تفصیل

issmi-tafdīl, A noun or adjective of the

superlative degree, being of the form

افعل èf“al; اسم تصغیر issmi-tāssghīr,

A diminutive, being of the form فعيل

fū“èyl; اسم فاعل issmi-fā“il, The active

participle, name of the actor; اسم مفعول

issmi-mef“ūl, The passive participle,

name of the receiver of the action;

بسم الله bì-'ssmi-'llāh, or bì-'ssmi-'llāhi,

In the name of God! (an ejaculation

used whenever any work is about to

be entered upon, and at the beginning

of most books, as of every chapter of

the Kur‘ān. It is rendered more

complete by adding the terms, الرحمن

الرحيم, the compassionate, the very merciful, when it is pronounced, bi-'ssmi-'llāhi-'r-Rāhmāni-'r-Rāhīm; and to this is also sometimes appended ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم và - lā - bāvla - vè - lā - kùvvéta - illā - bi-'llāhi-'l-' - "ālīyyi-'l-' - "āzīm, and there is no power or strength but through God, most high, most great).

اسما èssmā, *s. pl. a.* (of اسم ism), Names, attributes of God; —, èssmā, *a. a. fem.* Very exalted (*proper name*).
اسمان èssimān, *s. p.* The sky; heaven; a sphere; اسمانه èssimānē, A cieling.
اسمر èssmēr, *a. a.* Dark of complexion, tawny. [blow (the wind).

اسمك èssmek (*aor.* أسر èsser), *v. n.* To
اسمير Essmir, *s. t.* Smyrna.

اسناد èssnād, *s. a.* A causing to lean or bear upon; an imputing, casting upon; |—, —et, *v. a.* To cause to lean, stand, or bear upon; to impute, to cast upon.

اسنمك èssnēmek (*aor.* اسنر èsser), *v. n.* To gape, yawn; to give, be elastic.

اسواق èsswāk, *s. pl. a.* (of سوق, *not used*), Streets; streets of shops.

اسود èssvèd, *a. a.* Black.

اسودة èssūdē, *a. p.* Tranquil, undisturbed, at rest; اسودكى èssūdēghī, *s. p.* Tranquillity, quiet, rest, repose.

اسويدان èssvidād, *s. a.* Blackness.

اسهال èsshāl, *s. a.* Diarrhoea, looseness of bowels.

اسهام èsshām, *s. pl. a.* (of سهم sēhm, or سهميم sēhīm), Shares, portions; shares

or assignments of stock, issued by the treasury at Constantinople, and bearing interest as a life annuity, but formerly transferable to any new life.

اسهل èsshèl, *a. a.* More, most, or very easy.

اسيا èssyā, *s. p.* A mill; —, *s. t.* Asia.

اسير èssir (yèssir), *s. a.* A prisoner of war, a captive; a galley-slave (formerly); a slave while in the market for sale, or on the road to a market.

اش èsh, *s. t.* (old), Food; اشجى èshji, *s. t.* A cook; اش يرمك èsh-yèrmek, *v. n.* To long for things to eat (a pregnant woman); —, èsh, *s. t.* A fellow, similar one, the second of a pair.

اشارت èshāret, *s. a.* A sign; a signal; a mark; |—, —et, *v. n.* To make a sign, signal, or mark; اچمك —chekmek, To hoist a signal.

اشاعه èshā'a, *s. a.* A divulging, promulgating; |—, —et, *v. a.* To divulge; to promulgate.

اشاغى èshāghi, *s. t.* The lower part or portion; —, *a. t.* Lower in position, or rank; —, *ad. t.* Down lower; down.

اشبو èshbū, *pron. dem. t.* This. [fulness.

اشتباہ èshtibāh, *s. a.* Doubt; doubt-

اشتداد èshtidād, *s. a.* A becoming or being violent, vehement; violence.

اشتر èshtūr, *s. p.* A camel. [vehemency.

اشترا èshtirā, *s. a.* A buying, purchasing; |—, —et, *v. a.* To buy, purchase.

اشترک èshtirāk, *s. a.* A possessing or acting in common.

اشتعال *ishti"āl*, *s. a.* A breaking out into flame, burning with flame; |—, —et, *v.n.* To break out in flames; to catch fire; to burn with flame.

اشتغال *ishtighāl*, *s. a.* A being occupied; an occupying one's self; |—, —et, *v.n.* To be occupied; to occupy one's self. [derivation.

اشتقاق *ishtikāk*, *s. a.* A being derived,

اشتكا *ishtikyā*, *s. a.* A complaining; |—, —et, *v.n.* To complain, make complaint. [doubtful.

اشتكاك *ishtikyāk*, *s. a.* A being

اشتمال *ishtimāl*, *s. a.* A comprehending, holding, containing. [To hear.

اشتمك *ishitmek* (*aor.* اشيدر *ishidir*), *v.a.*

اشته *ishtā*, *int. t.* Here! Lo! Behold.

اشتها *ishtihā*, *s. a.* An appetite; the feeling an appetite or desire for.

اشتهار *ishtihār*, *s. a.* A becoming known or famous; celebrity, fame.

اشتياق *ishtiyāk*, *s. a.* A longing for; a longing to see. [Trees.

اشجار *eshjār*, *s. pl. a.* (*of* شجر *shèjer*),

اشخاص *eshkhāss*, *s. pl. a.* (*of* شخص *shākhss*), Persons.

اشرا *eshirrā* *s. pl. a.* (*of* شرير *shèrīr*), The mischievous, malignant persons.

اشراب *ishrāb*, *s. a.* A giving information; |—, —et, *v.a.* To communicate (information).

اشرار *eshrār*, *s. pl. a.* (*of* شرير *shèrīr*), Mischievous, malignant persons; (*of* شر *shèrr*), Ills, evils.

اشراف *eshrāf*, *s. pl. a.* (*of* شريف *shèrif*),

shèrif), The noble; nobles; the descendants of Muhammed; نقيب *nāqīb* *al-èshrāf*, *The chief of the nobles*, title of an officer of high rank who is charged at Constantinople with a certain jurisdiction in matters relating to the pedigree and privileges of the descendants of Muhammed.

أشرف *èshrèf*, *a. a.* More, most, or very noble or sacred.

أشعار *èsh"ār*, *s. pl. a.* (*of* شعر *shè"r*), Pieces of poetry; —, *s. a.* A notifying; |—, —et, *v.a.* To notify, communicate.

أشعال *ish"āl*, *s. a.* A lighting, causing to flame; |—, —et, *v.a.* To light, to make blaze.

أشغال *eshghāl*, *s. pl. a.* (*of* شغل *shùghl*), Occupations; —, *ishghāl*, *s. a.* A giving occupation, occupying; |—, —et, *v.a.* To give occupation, to occupy.

أشفتة *āshùfté*, *a. p.* Bewildered, confounded, astonished; beside one's self with love.

أشك *ashik*, *s. t.* A knuckle-bone (which children play with).

أشكيا *eshkiyā*, *s. pl. a.* (*of* شقي *shāki*), Ruffians, rascals; rebels.

أشك *èshk*, *s. p.* A tear; —, *èshek*, *s. t.* An ass, donkey; jackass; a fool, stupid fellow; —, *èshik*, *s. t.* A threshold; a lintel; التاشيكي *al-t-èshighi*, A threshold; اوستاشيكي *ùsst-èshighi*, A lintel.

اشكار āshikyār, *a. p.* Manifest, evident, plain. [cult matter.

اشكل ishkl, *s. a.* A dubious or diffi-

اشكين èshkin, *s. t.* The amble; —,

a. t. An amber, ambling; كتمك—

—ghitmek, *v. n.* To amble, to go the

amble. [*v. a.* To graft, engraft, bud.

اشلامك ashlamak (*aor.* اشلار ashlar),

اشمق ashmak (*aor.* اشار ashar), *v. a.*

To go beyond, to pass over or

beyond; —, *v. n.* To cover (a stallion,

a mare, &c.)

اشمك èshmek (*aor.* اشمر èshmr), *v. n.*

To go to the wars on horseback; to

amble, go the amble; —, *v. a.* To

scratch or dig holes in the earth.

اشنا āshinā, *a. p.* Knowing, acquainted

with, accustomed to; اشنالیک

ashnalik), *s. t.* A bow, salutation,

sign of friendly recognition, acquaint-

ance, knowledge (of a person); |—,

—et, *v. n.* To bow, to make any sign

of friendly recognition.

اشنمق ashinmak (*aor.* اشنور ashinir),

v. n. To wear away, be worn by

friction.

اشوب ashūb, *s. p.* Confusion, tumult.

اشورمق ashirmak (*aor.* اشورر ashirir),

v. a. (*causal of* اشمق), To carry, or

cast over or beyond, to send, project,

to pass. [bounds.

اشورى ashiri, *a.* and *ad. t.* Beyond

اشهاد èshhād, *s. pl. a.* (*of* شاهد shāhid),

Witnesses; —, ishād, *s. a.* To cite

or bring forward as a witness.

اشيا èshyā, *s. pl. a.* (*of* شى shèr).

Things; goods, chattles; merchandize.

اشيان āshyān, اشيانه āshyānē, *s. p.*

A nest.

اصابت issābet, *s. a.* A hitting the

mark, attaining the object; a striking,

hitting, or falling upon; —, *int. t.* I am

glad of it, that is as it should be;

|—, —et, *v. n.* To hit, strike, attain,

fall upon; to do what should be;

او—, —òl, *v. n.* To be as it should

be.

اصالت assālèt, *s. a.* Nobility of ex-

traction; the quality of being the

real officer, and not the temporary

substitute; اصالتلو assālètlū, *a. t.*

Noble; اصالة assālétèn, *ad. a.* As

the real and permanent officer, not as

a substitute. [An inch.

اصبع èssbū", or اصبوع èssbū", *s. a.*

اصحاب ashshāb, *s. pl. a.* (*of* صاحب

sāhib), Possessors; companions; the

companions of Muhammed in his life-

time.

اصدار issdār, *s. a.* A causing to go

forth or emanate, an issuing, giving

out (orders, &c.); |—, —et, *v. a.* To

issue, give forth, cause to emanate.

اصرار issrār, *s. a.* A being pertinacious,

a persisting; |—, —et, *v. n.* To persist.

اصرغان issirghàn, or اصرغان اوتى issir-

ghàn-òtu, *s. t.* A stinging nettle, a

nettle.

[*v. a.* To bite.

اصرمق issirmak (*aor.* اصرر issirir),

اصطبل isstābl, *s. a.* A stable, mews;

اصطبل عامره *isstābli-“āmīrē*, the royal mews.

اصطلاح *isstīlāh*, *s. a.* A technical mode of term; a technical expression.

اصغاه *isaghā*, *s. a.* A listening to; a consenting to; |—, —et, *v.a.* To accede to.

اصف *issef*, *s. a.* Asaph (reputed in the East to have been Solomon's vizier); the Grand Vizier; a pasha having the rank of Grand Vizier; اصفانه *āséfānē*, *a. p.* and اصفى *āséfī*, *a. a.* Vizirial [white-faced.

اصفر *issfēr*, *a. a.* Yellow; pale-faced, اصفرار *issfirār*, *s. a.* Yellowness.

اصفهان *Issfāhān*, *s. t.* The town of Ispahan, in Persia.

اصفيا *issfiyā*, *s. pl. a.* (of صفى *sāfī*), The pure, the virtuous.

اصقى *isski*, *s. t.* Anything suspended to or over another thing as an ornament; a string, cord, or strap, by which anything is suspended, as braces, sword-belt, &c.; a state of suspension; a state of suspense, of uncertainty.

اصل *issl*, *s. a.* A root; an origin; foundation; —, *s. t.* Real, true; original; فى الاصل *fī-'l-issl*, *ad. a.* Originally, at the commencement, at first; اصاراده *issl-zādē*, *s. p.* A person of good or noble family; اصلى فصلى يوق *issli-fassli-yòk*, There is no truth in it, it is altogether unfounded.

اصلا *isslā*, *ad. a.* Never, not at all.

اصلاتمق *isslātmak* (*aor.* اصلادر *isslādir*), *v.a.* To wet.

اصلاح *isslāh*, *s. a.* A correcting, improving; |—, —et, *v.a.* To improve, ameliorate, set right, correct; اصلاح ذات البين *isslāhi-zāté-'l-bèyn*, An adjusting differences, removing causes of quarrel.

اصلاق *isslāk*, *a. t.* Wet, wetted.

اصلانمق *isslānmak* (*aor.* اصلانور *isslānir*), *v.n.* To get wet, to be wetted.

اصلى *issli*, *a. a.* Original, primitive, fundamental.

اصمارلمق *issmārlamak* (*aor.* اصمارلر *issmārlar*), To order or request that a thing may be made or done.

اصمق *issmak* (*aor.* اصار *issar*), To hang, hang up, suspend.

اصمه *issma*, *s. t.* A vine, grape-vine; اصمه قباغى *issma-kābāghī*, A kind of pumpkin or vegetable-marrow, the plant of which is usually trained as a vine, and which grows itself to the length of three feet and more.

اصناف *issnāf*, *s. pl. a.* (of صنف *sinf*), Classes; sorts, kinds; trades, corporations; (*as a Turkish singular*), a tradesman, artisan, shopkeeper; an artificer in the army or navy.

اصول *issūl*, *s. pl. a.* (of اصل *issl*), Roots; origins; principles; (*as a Turkish singular*) a method, way, manner, custom; اصوله *issūlla*, *ad. t.* Gently; بر اصول ايله *bir-issūl-ila*, *ad. t.* Somehow or other.

اضائه izā'ē, *s. a.* The throwing light upon; elucidation; |—, —et, *v.a.* To elucidate.

اضاعه izā'a, *s. a.* A wasting; |—, —et, *v.a.* To waste.

اضافت izāfet, *s. a.* Construction of noun with noun; an incidental quality.

اضحا (for اضحى) adhà, *s. pl. a.* (of اضحاة, not in use), Sacrifices; عيد اضحا "idi-adhà, The feast of sacrifices, called usually قربان بيرامى kūr-bān-bāyrāmī.

اضطراب iztirāb, *s. a.* Agitation; pain; tribulation, grief, anxiety; —جكمك, —chèkmek, *v.n.* To be in pain; to be under anxiety; —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To give pain; to cause anxiety.

اضطرار iztirār, *s. a.* Necessity.

اضفاف èz'āf, *s. pl. a.* (of ضعف zī'f), Twice or more quantities; —, iz'āf, *s. a.* An enfeebling, weakening.

اضلاع adlā', *s. pl. a.* (of ضلع dīl'), Sides of a figure; متساوي الاضلاع mùtéssāviyyu-'l-adlā', Equilateral.

اضلال idlāl, *s. a.* A leading astray, a causing to go astray, a perverting; |—, —et, *v.a.* To lead astray, cause to wander from the right path; to pervert.

اضمار izmār, *s. a.* Concealing in one's mind or heart; |—, —et, *v.a.* To conceal in one's mind or heart.

اضمحلال izmihlāl, *s. a.* A total disappearing, dispersing.

اطاعت itā'at, *s. a.* An obeying; obedience, submission; |—, —et, *v.n.* To obey; to submit.

اطاله itālē, *s. a.* A stretching forth; اطاله يدا itālē'i-yèd-et, To stretch forth the hand; اطاله لسانا itālē'i-lissān-et (*lit.* To stretch forth the tongue) to speak ill of.

اطبا atibbā, *s. pl. a.* (of طبيب tabīb), Physicians, doctors of medicine; سراطبا sèri-atibbā, The chief of the physicians.

اطراد ittirād, *s. a.* Regularity, subjection to rule.

اطراف ètrāf, *s. pl. a.* (of طرف tarāf), Sides, parts; districts; every side, all sides; اطرافيله ètrāfīla, *ad. t.* In a properly detailed manner, with all its circumstances.

اطفا itfā, *s. a.* An extinguishing; |—, —et, *v.a.* To put out, extinguish.

اطلاع ittīlā', *v.a.* A becoming aware, informed; —كسبا, —kèssb-et, *v.n.* To become aware, acquire a knowledge or information.

اطلاق itlāk, *v.a.* A setting free; a divorcing; the applying (a name or term); |—, —et, *v.a.* To set free, to set at liberty; to divorce; to apply (a term); اطلاق عنانا itlāki-'ānān-et, *v.n.* To let go the reins, give a horse his head; to set out on a journey; اطلاق على الاطلاق 'alé-'l-itlāk, *ad. a.* Generally, in a general manner or sense.

اطلس atlāss, *a. a.* Plain, unornamented; فلك اطلس féléki-atlāss, The empty-

rean or primum-mobile, the sphere beyond that of the fixed stars, being without the ornament of stars; called also **فلك الافلاق** *feléku-'l-èflāk*, *the sphere of spheres*; —, *s. a.* *Satin*; an atlas of geography.

اطماع *itmā'*, *s. a.* An exciting to cupidity, a causing to long for possession; |—, —et, *v. a.* To cause one to be desirous of possessing or acquiring, to tempt, to raise expectations.

اطمينان *itmīnān*, *s. a.* A sense of safety and security. [bombast.

اطناب *itnāb*, *s. a.* Sublimity of style;

اطوار *atwār*, *s. pl. a.* (*of طور* *tāv*),

Manners, the outward indicative active signs of inward feelings towards other people.

اطه *ada*, *s. f.* An island, isle, islet.

اظهار *izhār*, *s. a.* A showing, manifesting, making visible, causing to be seen; |—, —et, *v. a.* To manifest, show.

اعاد *ādē*, *s. a.* A causing to return; |—, —et, *v. a.* To cause to return, to send back, drive back, bring back; to return, restore, give back. [Enemies.

اعادى *ādī*, *s. pl. a.* (*of* **عدو** *ādūv*),

اعانه *ānē*, *s. a.* An assisting, helping; help, assistance; |—, —et, *v. n.* To help, assist.

اعتبار *tibār*, *s. a.* Esteem, consideration; mercantile credit; |—, —et, *v. n.* To hold in esteem.

اعتدال *tidāl*, *s. a.* The being of a mean, average, or moderate degree.

اعتذار *tizār*, *s. a.* The begging to be excused, the offering an excuse; |—, —et, *v. n.* To offer an excuse or apology; to beg to be excused.

اعتراض *tirāz*, *s. a.* The offering an objection; finding fault; |—, —et, *v. n.* To offer objections; to find fault; —, *v. a.* To allege (an objection).

اعتراف *tirāf*, *s. a.* An admission, an avowal; |—, —et, *v. a.* To admit, avow.

اعتساف *tissāf*, *s. a.* Oppression, tyranny.

اعتقاد *tikād*, *s. a.* A believing in, holding to be true; belief; religious belief; |—, —et, *v. n.* To believe in, to hold to be true.

اعتماد *timād*, *s. a.* A placing trust or confidence in; trust, confidence; |—, —et, *v. n.* To place trust, to put confidence, to put faith.

اعتنا *tinā*, *s. a.* A taking pains, a paying great attention; |—, —et, *v. n.* To take great pains, pay great attention.

اعتيان *tiyād*, *s. a.* The contracting a habit; |—, —et, *v. a.* To adopt as a habit. [Enemies.

اعداء *dā*, *s. pl. a.* (*of* **عدو** *ādūv*),

اعداد *dād*, *s. pl. a.* (*of* **عدد** *ādēd*), Numbers; —, *i* *dād*, *s. a.* A preparing, making ready; |—, —et, *v. a.* To make ready, prepare.

اعدام *dām*, *s. a.* An annihilating; a killing, putting to death; |—, —et,

v.a. To annihilate; to kill, put to death.

اعزا à "izzā, and اعزه à "izzé, *s. pl. a.* (of عزیز "aziz), The dearest, most honoured.

اعزاز à "zāz, *s. a.* A raising to dignity and glory; |—, —et, *v.a.* To dignify, glorify. [Tithes.

اعشار à "shār, *s. pl. a.* (of عشر "ashr),

اعضا à "zā, *s. pl. a.* (of عضو, not used), Members (of the body, or of a council or assembly); (as a Turkish singular) a member; اعضالتق à "zālīk, *s. t.* Membership. [*v.a.* To give.

اعطا à "tā, *s. a.* A giving; |—, —et,

اعظم à "zām, *a. a.* Greater, greatest, or very great; صدر اعظم à "zām (sadrāzām), The Grand Vizier.

اعلا (for اعلى) à "lā, *a. a.* Higher, highest, most or very high; the best; good, excellent, admirable; —, *ad. t.* Well; —, à "lā, *s. a.* A raising up, elevating; |—, —et, *v.a.* To raise, raise up, set up, to elevate.

اعلام à "lām, *s. pl. a.* (of علم "alim), Signs, signals; flags, standards; —, à "lām, *s. a.* A declaring, making known; a declaration; an official report given in answer to an official inquiry; a judicial sentence in writing; |—, —et, *v.a.* To report officially in answer to an official inquiry.

اعلان à "lān, *s. a.* A publishing, making publicly known; an advertisement; |—, —et, *v.a.* To publish, to make

publicly known; to advertise; اعلاننامه à "lān-nāmé, A manifesto; an advertisement.

اعلم à "lēm, *a. a.* More, most, or very knowing; الله اعلم à "lēm (Allā'lēm) (God is He who knows best) *inf. a.* I am not sure, but I think so; I am very much inclined to believe so, &c. [—, *s. a.* A blind man.

اعما (for اعشى) à "mā, *a. a.* Blind; اعمار à "mār, *s. pl. a.* (of عمر "amr), Lives; life-times; —, à "mār, *s. a.* A rendering cultivated, populous, full of life; |—, —et, *v.a.* To reclaim (waste lands); to people, populate.

اعمال à "māl, *s. pl. a.* (of عمل "amal), Acts, actions; —, à "māl, *s. a.* A making, manufacturing; |—, —et, *v.a.* To make, prepare, manufacture.

اعوام à "wām, *s. pl. a.* (of عام "ām), Years.

اعيان à "yān, *s. pl. a.* (of عين "ayn), Persons of note; (as a Turkish singular) a mayor; an alderman; اعيان باشى à "yān-bāshi, the mayor.

اغ à "gh, *s. t.* A net; اورمچك اغى à "rumjèk-āghī, A spider's web, a cobweb.

اعا à "ghā, *s. t.* A country gentleman; a master (of servants); the eldest brother; a superior servant, officer of a household; the title of military or naval officers from the بنگ باشى (mayor or chef-de-bataillon) downwards; the title of various chief offi-

cers in the civil service; **يکيجرى اغاسى** *yèngichéri-aghassi*, The Aga or chief of the janissaries; **اغاقا قپوسى** *aghakapissi*, The office and official residence (formerly) of the Aga of the janissaries, now changed into that of the *Shèykhū-ʿl-islām*; **قىزلر اغاسى** *kızlar-aghassi*, The chief eunuch of the imperial household; **هarem اغاسى** *hàrem-aghassi*, A eunuch in a private family.

اغاج *aghaj*, *s. t.* A tree; a shrub; a bush; wood; — **قره** *klra* —, An elm-tree; elm-wood; — **قاونى** —, — *kàwunū*, A citron; — **قاقان** —, — *kàkan*, A woodpecker.

اغارمق *agharmak* (*aor.* **اغارر** *agharir*), *v. n.* To become white or grey (the hair, beard; or the morning).

اغاز *aghaz*, *s. p.* A beginning, commencing; |—, —et, *v. n.* To begin, set about, commence.

اغبار *ighbirār*, *s. a.* A becoming dusty; **خاطر** —, *ighbirāri-khātir*, A taking offence, a being offended.

اغتنام *ightinām*, *s. a.* A seizing prey, making booty; |—, —et, *v. a.* To seize as booty.

اغر *aghir*, *a. t.* Heavy; slow in motion; hard to digest, indigestible; ill-savoured, bad-smelling, fetid; hard to be borne, insupportable; high (price); —, *s. t.* Serious, or stately demeanour; **اغرينى طاقمق** *aghirini-tàkinmak*, *v. n.* To put on a serious countenance, assume a formal manner.

اغرا *ighrā*, *s. a.* An exciting, inciting; |—, —et, *v. a.* To excite, incite.

اغرىتمق *aghrimak* (*aor.* **اغرىدر** *aghridir*), *v. a.* (*causal of* **اغرىمق**), To cause to ache; — **باش** *bāsh* —, *v. n.* To cause one's head to ache, give the headache; to importune, tease.

اغرىلق *aghrilik*, *s. a.* Weight, heaviness; luggage, baggage, impedimenta; a girl's bridal dower or trousseau; the nightmare; a burden (on one's purse).

اغرى *aghrī*, *s. t.* A pain, ache; **باش** *bāsh* —, *v. n.* The headache; an importunate, tiresome bore; **قارن** *kārīn* —, *v. n.* The belly-ache, gripes; a peevish child; **اغرى طاغى** *aghrī-dāghī*, Mount Ararat on the confines of Georgia and Armenia.

اغرىمق *aghrimak* (*aor.* **اغرىر** *aghrir*), *v. n.* To ache, to be painful.

اغز *aghz*, *s. t.* The mouth; the mouth or opening into anything; the special place at a stairs where passengers get into boats, or out of them; **نهر اغزى** *nèhr-aghzi*, The mouth of a river; **قويو اغزى** *kūyū-aghzi*, The mouth of a well; **اغز جوابى** *aghz-jèwābi*, A verbal answer; **اغز اوتى** *aghz-òtu*, The priming of a gun; **دورت يول اغزى** *dàrt-yòl-aghzi*, The place where four roads meet; **اغزلىق** *aghzlik*, A mouthpiece (of a pipe, or of a musical instrument).

اغسامق *aghsamak* (*aor.* **اغسار** *aghsar*), *v. n.* To limp in walking.

أغستوس àghosstoss, *s. t.* The month of August.

أغصاب ighzāb, *s. a.* A moving to anger, an angering; |—, —et, *v.a.* To anger.

أغفال ighfāl, *s. a.* A putting off one's guard; |—, —et, *v.a.* To put off one's guard, to lull into security, to deceive.

أغل āghl, *s. t.* A fold, or pound for sheep.

أغلامك āghlamak (*aor.* أغلار āghlar), *v.n.* To weep, cry, shed tears; —, *v.a.* To weep for, mourn over, deplore the loss of.

أغماز ighmāz, *s. a.* A speaking ill of; tale-bearing.

أغماض ighmāz, *s. a.* A shutting the eyes; اغماض عيناً ighmāzi-‘āyn-et, *v.n.* To shut the eyes (to faults or improper conduct).

أغماك āghmak (*aor.* أغار āghar), *v.n.* To rise in the air (dust, &c.); to be preponderant and sink (one side of a balance).

أغنام āghnām, *s. pl. a.* (*of* غنم ḡnm, *seldom used*), Sheep. [The rich.

أغنيا āghniyā, *s. pl. a.* (*of* غنى ḡnī),

أغوا ighwā, *s. a.* A seducing, a turning from rectitude; |—, —et, *v.a.* To seduce, pervert, lead^o from rectitude, cause to do wrong. [brace.

أغوش āghūsh, *s. p.* Lap, bosom, em-

أغيار āghyār, *s. pl. a.* (*of* غير ḡyār), Others, strangers, rivals.

أفاته ifāté, *s. a.* An allowing to escape out of one's power or possession, a

losing; |—, —et, *v.a.* To lose, allow to escape.

أفاده ifādé, *s. a.* An explaining, representation, relation; |—, —et, *v.a.* To explain, represent, relate.

أفاده ifazé, *s. a.* A pouring out abundantly.

أفاق āfāk, *s. pl. a.* (*of* افق ūfuk), Horizons; districts (as being bounded by their horizons); أفاقى āfākī, *a. a.* Common to the whole world, public, spread through all lands; wandering, vagabond.

أفاقت ifākāt, *s. a.* Convalescence; بولمق —, — bŭlmak, To get well, be relieved from sickness.

أفت āfet, *s. a.* A calamity; —, ift, A prodigy; a fruitful she-camel; a portent; extraordinary calamity; a lie.

أفتا iftā, *s. a.* The giving a positive legal opinion (on a supposed case), well known by the name *fatwa*.

أفتاب āfitāb, *s. p.* The sun.

أفتاده ūftādé, *a. p.* Fallen; fallen into; fallen into the power of; a prisoner to the beauty, wiles, or charms of; which has happened, taken place.

أفتان iftān, *s. a.* A leading into some improper practices, a perverting; —, ūftān, *ad. or a. p.* Falling, falling down; وخيزان —, —u - khizān, Falling and rising (as a drunken or wounded person).

أفتحاص iftihāss, *s. a.* Diligence in inquiry, in searching into.

افتخار *iftikhār, s. a.* Well-founded pride ;
 |—, —et, *v.n.* To pride one's self ;
 — نشان *nishāni* —, or نشانی —,
 — *nishāni*, The former decoration of
 the order of merit, founded by Mah-
 mud the Second.

افترا *iftirā, s. a.* A calumniating ; a
 calumny ; |—, —et, *v.n.* To calum-
 niate. [(from friends.)

افتراق *iftirāk, s. a.* A being separated

افتقار *iftikār, s. a.* Poverty, the being
 poor. [dividuals.

افراد *èfrād, s. pl. a.* (of فرد *fērd*), In-

افراز *èfrūz, a. p.* (in composition), Which
 raises, lifts up ; —, *ifrāz, s. a.* A
 separating, dividing ; |—, —et, *v.a.*
 To separate, divide.

افراط *ifrāt, s. a.* Excess ; |—, —et, *v.n.*
 To exceed due bounds. •

افراغ *ifrāgh, s. a.* A casting in a mould ;
 a putting into order, shape, or form ;
 |—, —et, *v.a.* To pour into a mould ;
 to reduce to order, shape, or form.

افروخته *èfrūkhté, a. p.* Lighted, on fire,
 burning. [fire, or illuminates.

افروز *èfrūz, a. p.* Which lights, sets on

افریدگار *āfērīdégghyār, s. p.* The Creator.

افریده *āfērīdé, a. p.* Created ; —, *s. p.*
 A creature.

افرین *āfērīn, a. p.* (in composition), Who
 creates ; —, *int. p.* (āfērīm), Well done!

افریقا *Afrika, s. t.* Africa. [tion.

افرینش *āfērīnish, s. p.* A creating, crea-

افزا *èfzā, a. p.* (in composition), Which
 augments.

افزون *èfzūn, a. p.* More in number or
 quantity ; (in composition), Aug-
 mented ; much, many ; افزونی *èfzūnī,*
s. p. The being augmented ; the being
 much or many, abundance.

افساد *ifsād, s. a.* A corrupting ; a
 throwing into disorder ; a leading
 into bad practices ; |—, —et, *v.a.*
 To corrupt ; to throw into disorder ;
 to introduce abuses into ; to lead into
 bad practices. [mance.

افسانه *èfsāné, s. p.* A tale, fiction, ro-

افسر *èfsēr, s. p.* A crown, diadem.

افسون *èfsūn, s. p.* A spell, incantation.

افشا *ifshā, s. a.* A divulging, revealing ;
 |—, —et, *v.a.* To divulge, reveal.

افشان *èfshān, a. p.* (in composition),
 Who sheds or spreads abroad.

افصال *èfdāl, s. pl. a.* (of فضل *fāzl*),
 Favours, graces.

افضل *èfdāl, a. a.* More, most, or very
 worthy (person), or advantageous
 (thing).

افطار *iftār, s. a.* The breaking of the fast
 in times of abstinence ; the food with
 which the fast is broken ; |—, —et,
v.n. To partake of meat and drink
 after a religious fast.

افعی *èf'ā, s. a.* A viper.

افق *ūfuk, s. a.* The horizon ; افقی *ūfukī,*
a. a. Horizontal.

افک *ifk, s. a.* A lie, a falsehood.

افکار *èfkyār, s. pl. a.* (of فکر *fikr*), Ideas,
 thoughts.

افکن *èfkèn, a. p.* (in composition),

Which throws, throws down, throws out.

افلاس iflās, *s. a.* The becoming poor and bankrupt; bankruptcy; poverty.

افلاق Iflak, *s. t.* Wallachia.

افلاك èflāk, *s. pl. a.* (of فلك fèlek), Skies, heavens, spheres.

افنا ifnā, *s. a.* An annihilating, destroying; |—, —et, *v.a.* To annihilate, destroy.

افندی èfèndi, *s. t.* (*Greek*), A gentleman of education; a man of polished manners; a master (of servants); a patron, protector, benefactor; a prince of the blood; افندم èfèndim! (my master) Sir! افنديمى èfèndimiz (our master), Our sovereign, the Sultan; our lord, his excellency, his worship, his grace, &c. &c.; شوکتلوافنديمى shèvkètli - èfèndimiz, Our imperial master (the Sultan).

افواه èfwāh, *s. pl. a.* (of فم fēm), Mouths.

افول èfūl, *s. a.* A setting or decreasing in altitude; |—, —et, *v.a.* To descend in altitude towards the horizon; to set, go down.

افیون afyòn, *s. t.* Opium.

اق ak, *a. t.* White; —, *s. t.* The white part of certain things; كوزك اقى ghyèzung-aki, The white of the eye; اق يمورطه نك اقى yimurtaning-aki; اق جگر ak-jigher, The lungs, the lights; اق صقاللو ak-sakalli, One with a white beard, an old man; an elder; the chief man or petty magistrate of a

village; اق بابا ak-bàba, A kind of vulture; اق دكر ak-dèngiz, The Mediterranean; اق يوزى اق yùzu-ak, (whose face is white) metaphor meaning one who has performed his duty well and honourably, who has cause to feel a just pride; اقلقى aklik, *s. t.* Whiteness; يوز اقلقى yùz-aklighi, (whiteness of face) metaphor meaning the having no cause to feel ashamed, but every cause to feel proud of one's self.

اقاليم akālīm, *s. pl. a.* (of اقليم iklīm), Climes (in geography, the world being supposed to be divided into seven such sections, whence اقليم سبعة èklīmi-sèb"à, *the seven climes*, means the whole world).

اقامت ikāmet, *s. a.* A staying in a place, stay, residence; |—, —et, *v.a.* To stay (in a place), to live, dwell, reside.

اقامه ikāmē, *s. a.* (*identical originally with the preceding word*), A setting a thing up, establishing it, fixing it upright; a producing (proofs or indications); a performing (prayers); |—, —et, *v.a.* To set (a thing) in its place; to set up; to produce, adduce, bring forward; to perform (prayers).

اقانيم akānim, *s. pl. a.* (of اقنوم èknūm), The persons of the Trinity; اقانيم ثلثه èkānīmi-sèlāssé, The three Persons of the Trinity.

اقبال ikbāl, *s. a.* Good luck; a turning the face or the mind towards any

object; a desiring; a slave-girl taken into the imperial favour, but not yet advanced as one of the Sultan's seven acknowledged state concubines.

اقتار *aktār*, *s. pl. a.* (of *قتر*, not used), Districts, regions; —, *s. t.* (for *عطار* "attār; *s. a.* A seller of perfumes), a kind of druggist, grocer, perfumer, and toyman, in one, and in a small way.

اقتارمق *aktarmak* (*aor.* *اقتارمق* *aktarir*), To shift (things) from one vessel to another; to turn over.

اقتباس *iktibāss*, *s. a.* A borrowing (phrases or arguments from the works of another author), a citing (the words of another); |—, —et, *v.a.* To borrow, to cite, to use (words or arguments).

اقتحام *iktihām*, *s. a.* An attacking courageously; an embarking heart and soul in any affair; |—, —et, *v.n.* To attack; to embark in heart and soul.

اقتدا *iktidā*, *s. a.* A taking as one's ensampler, following the teaching, and imitating the actions of; |—, —et, *v.n.* To follow as a guide and example. [puissance, capacity.

اقتدار *iktidār*, *s. a.* Power, might,

اقتران *iktirān*, *s. a.* Conjunction (of the heavenly bodies).

اقتضا *iktizā*, *s. a.* A being needful, requisite, or necessary; |—, —et, and *اقتضاسى او* *iktizāssi-öl*, *v.n.* To be needful, requisite, or necessary.

اقتفا *iktifā*, *s. a.* A following after, (physically or morally); |—, —et, To follow after.

اقتچه *akcha*, *a. t.* Rather white, whitish; —, *s. t.* Money in general, coin, cash; a small monetary value (formerly a coin), one-third of a *pàra*, and consequently the $\frac{1}{3}$ of a piastre, or the $\frac{1}{8}$ of a penny; it is frequently mentioned under the name of *asper*, a corruption of the Greek equivalent for the proper Turkish word.

اقدام *akdām*, *s. pl. a.* (of *قدم* *kādam*), Feet; —, *ikdām*, *s. a.* Perseverance; |—, —et, *v.n.* To persevere.

اقدام *akdam*, *a. a.* Prior, anterior; —, *ad. t.* Before, anterior, prior; *بوندان اقدام* *būndan-akdam*, Some time ago; *بوندان اقدامجه* *būndan-akdamja*, Some little time ago, a few days since.

اقرار *ikrār*, *s. a.* A confessing, avowing, admitting; |—, —et, *v.a.* To confess, avow, admit.

اقران *akrān*, *s. pl. a.* (of *قرن* *kīrn*, not in use), Equals (in rank or age); (as a Turkish singular) an equal (in rank or age). [Near relatives.

اقربا *akrābā*, *s. pl. a.* (of *قريب* *kārīb*), *اقتسامق* or *اقتسامق* *aksamak* (*aor.* *اقتصار*), *v.n.* To lean over to one side in walking, from one leg being longer than the other, the person having this infirmity being called *اقتصاق* or *اقتصاق* *aksak*.

اقصرتق *or* اقصرتق aksirmak (aor. اقصرتق aksirir), *v.n.* To sneeze.

اقصا *or* اقصى aksà, *a. a.* More or most remote, ultimate; —, *s. a.* The ultimate point or degree.

اقطار aktâr, *s. pl. a.* (of قطر kùtr), Countries, districts; (of قطرة kàtra), Drops.

اقعاد ik'ād, *s. a.* A causing to sit, placing on a seat; |—, —et, *v.a.* To place on a seat.

اقل àkall, *a. a.* The least in number or quantity; اقلى àkalli, *ad. t.* At least, at the very least.

اقلام àklām, *s. pl. a.* (of قلم kàlām), Pens; offices, rooms of clerks under government.

اقليم iklīm, *s. a.* A clime.

اقمشة àkmishé, *s. pl. a.* (of قماش kùmāsh), Stuffs, cloths. [run, flow.

اقمتق àkmaq (aor. اكار àkar), *v.n.* To contenting, satisfying; |—, —et, *v.n.* To content, satisfy. [water, stream, rapid.

اقندی àkindi, *s. t.* A current, flow of اقوم ùknūm, *s. a.* A Person of the Trinity. [an enemy's country.

اقتين àkin, *s. t.* Predatory incursion in

الك àk, *s. t.* A joint, joining of two parts or pieces; —يرى, —yèri, A joint of the members; —, èng, *ad. t.* The most. [The greatest persons.

اكابر àkyābir, *s. pl. a.* (of اكبر àkbâr),

اكارم àkyārim, *s. pl. a.* (of اكرم àkrèm), The most noble or generous persons.

اكاه àghyāh, *a. p.* Aware, on one's guard; informed.

اكبر àkbâr, *a. a.* More, most, or very great; greater; the greatest.

اكترا iktirā, *s. a.* A taking on hire; |—, —et, *v.a.* To take to one's self on hire.

اكتساب iktissāb, *s. a.* An acquiring to one's self; |—, —et, To acquire.

اكتفا iktifā, *s. a.* A being sufficient; |—, —et, *v.n.* To suffice, to be sufficient.

اكتنا iktinā, *s. a.* A being surnamed.

اكتناه iktināh, *s. a.* The striving to understand a thing thoroughly.

اكثر àksâr, *a. a.* More or most in number or quantity; اكثرى àksârî, *ad. t.* and اكثرى àksârîyyā, *ad. a.* For the most part, most generally.

اكر àgher, *c. p.* If.

اكرام àkrām, *s. a.* Deference, respect, a receiving well; a present; |—, —et, *v.n.* To receive well, treat with respect; —, *v.a.* To give as a present.

اكره àkrāh, *s. a.* The feeling an utter aversion and disgust.

اكرچه àghèrché *or* àghèrchi, *c. p.* If; although; true it is that.

اكريلمق àghrilmek (aor. اكريلمق àghrilir), *v.n.* To bend, to become bent; to become leaning, out of the perpendicular.

اكرم àkrèm, *a. a.* More, most, or very noble or generous.

اكرمق àngirmak (aor. اكرمق àngirir), *v.n.* To bray (an ass).

اکرمک èghirmek (aor. اکرر èghirir), *v.a.*

To spin (thread).

اکری èghri, *a. t.* Bent, crooked; slanting,

out of the perpendicular; اکرری بوکری

èghri-bùghri, Very crooked, devious, tortuous.

اکسک èksik, *a. t.* Incomplete, wanting

in number, quantity, or part; —, *s. t.*

A defect; a number, quantity, or part which is wanting.

اکسيلمک èksilmek (aor. اکسلور èksilir),

v.n. To become less in number or quantity, to diminish, decrease.

اکه èngsé, *s. t.* The back of the head

or upper part of the neck; the back or hind part of an object.

اکسير èksir, *s. a.* An elixir, liqueur; the

philosopher's stone or philtre.

اکشی èkshi, *a. t.* Sour, acid, tart;

unfavourable, unpromising, menacing (countenance).

اکشيمک èkshimek (aor. اکشير èkshir),

v.n. To become sour; to put on an unfavourable or menacing aspect (a countenance).

اکل èkl, *s. a.* An eating; وشرب

—v-shùrb, Eating and drinking; ا—

—et, *v.a.* To eat.

اکلامک ànglamak (aor. اکلار ànglar)

(ànnamak, aor. ànnar), *v.a.* To understand, comprehend; سوزاکلار sèz-ànnar (understanding fully what is said to him), intelligent; tractable; reasonable (person).

اکلمک èklémek (aor. اکلر èklir), *v.a.*

To join (two pieces together, or one to another); to add; —, inglémek, *v.n.*

To groan, to moan.

اکلیل èklil, *s. a.* A diadem.

اکمال èkmāl, *s. a.* A completing, finishing, perfecting; ا—, —et, *v.a.*

To complete, finish, perfect, fill up.

اکمق àngmak (aor. اکار àngar), *v.a.* To

think of, call to mind, or pronounce the name of.

اکمک èkmek (aor. اکر èkır), *v.a.* To

sow (seed); to sprinkle (salt, &c.); — (for اتمک), *s. t.* Bread; —, èghmek,

v.a. To bend.

اکندی or اکنتی èghenti, *s. t.* Filings.

اکه èghé, *s. t.* A file (steel instrument for filing metals). [*v.a.* To file with a file.

اکهلمک èghélémek (aor. اکلر èghélir),

اکى èghi, or اکی کموی èghi-kémighi, *s. t.* A rib, rib-bone.

اکید èkīd, *a. a.* Very strong.

اکین èkin, *s. t.* Seed-sowing; sown

seed; cereal crops; —وقتی, —wakti,

seed-time; ا—کمک, —èkmek, To

sow corn; —بچمک, —bichmek, To

cut down the corn.

ال èl, *art. a.* The Arabic definite article,

placed equally before nouns and adjectives: it is found in many Turkish adverbial and qualifying expressions.

When preceded by the Arabic preposition ل (li, for, &c.), the ا is suppressed, and the two letters ل are joined, as, للتأديب li-'t-tè'dib, for punishment; and the word الله Allāh,

God, in that case becomes لله li-'llāh, for God, for God's sake. The case of suppressing the sound of the ل of this article is explained in our prefatory remarks; —, èl, *s. t.* The hand, a hand; a stranger in blood; another person; ال ايشي èl-ishi, Work of hand; ال يازيسى èl-yàzissi, Writing, manuscript; ال التنده èl-àltinda, Underhand, in secret; الة در èlda-dir, It is in hand, in course of preparation; it is not beyond control, it is in man's power; الة در èlimda-dir, It is in my power, it is at my option; الة ويرمك èla-vèrmek, To betray; to give up to the authorities; الة كتورمك èla-ghètirmek, To acquire possession of; to catch, take, make prisoner; ال چكمك èl-chèkmek, To withdraw one's assistance or cooperation; to have nothing more to do with a thing; ال دن كلمك èldan-ghèlmek, To be in (one's) power (to do), as, ال دن كلمز èlimdan-ghèlmàz, It is not in my power, I am not able (to do it); —, ال, *a. t.* Scarlet; red, rosy; —, *imper. of* ال مق almak, Take, take thou; as, ال سنا ال سنا! There, take that! there's for you! —, àl, *s. a.* A family, race, dynasty, as, ال عثمان àli-'òssmān, The Ottoman dynasty; —, *s. p.* Fraud, deceit, stratagem. ال àlā, *s. pl. a.* (of ال èlā, not used), Graces, favours; —, *a. p.* (in composition), Which defiles, pollutes; —,

èlā, *int. a.* Ho! —, ال, *a. t.* Spotted, diversified with large bright or white spots on a dark ground; ال ابالتى èl-àbālik, A trout; ال اقارغه èl-àqārgħa, A jack-daw; ال اتنلو èl-àtēnli, A leper, leprous; ال اجه èl-ajja, Somewhat diversified by spots; —, ال اجه èl-ajja, Very grossly diversified with colours; —, ال, *c. a.* Unless, but, except; or otherwise; only that, saving that. ال ارغه èl-àrgha, *s. t.* (Italian), A certain distance from shore, or from any object; —, *a. and ad. t.* At a distance from shore, or from any object; —, *int. t.* Be off! keep away! keep your distance! [actually, presently. ال آن èl-ān, *ad. a.* Now, at this moment, ال الة or الة ilāh, A god; God; الة or الة ilāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. t.* An anthem or carol; الة or الة ilāhiyyèt, *s. a.* Divineness, divinity, Godhead. ال الة èl-ālay, *s. t.* A procession; a regiment; a line deployed; a set, lot, parcel; ال الة مالى èl-ālay-mālay, *ad. t.* One over the other, all together as when a crowd rushes; الة ميراى èl-ālay-mīrāy (mīrālay), A colonel, commandant of a regiment; —, àlāy, *a. p.* (in composition), Which defiles, pollutes. الة الة èl-ālayish, *s. p.* Defilement, pollution, filthiness; —, *s. t.* Pomp, parade. الة èlbèttē, *ad. a.* Assuredly, certainly; without fail.

البسه èlbissé, *s. pl. a.* (of لباس libāss),
Clothes, garments, raiment.

الت Alt, *s. t.* The under part or side;
the space underneath; — أوست —
—ùsst, Upside down, topsy-turvy;
— ياني —, —yàni, — طرفي —, —tàrafi,
The next place lower down; the re-
mainder, the sequel; |—, —et, *v.a.* To
vanquish, overcome; — أو —, —òl, *v.n.*
To be vanquished, conquered, overcome;
—, — آلت —, *s. a.* An instrument, tool,
implement; an organ; الت تناسل
āléti-tènāssul, The organ of generation.

التباس iltibāss, *s. a.* The wearing an
appearance calculated to create doubt.

التجأ iltijā, *s. a.* A taking refuge, seek-
ing an asylum; |—, —et, *v.n.* To take
refuge, seek an asylum.

التحاق iltiḥāk, *s. a.* The joining one's
self or becoming joined to; adhesion;
|—, —et, *v.n.* To join one's self on to.

التحام iltiḥām, *s. a.* The heat of battle.

التزام iltizām, *s. a.* The taking upon
one's self, undertaking; the taking a
great interest in, protecting, giving
one's influence; the taking the public
revenues on farm; |—, —et, *v.a.* To
undertake; to take (the public reve-
nues) on farm; to protect or support
actively.

التفات iltifāt, *s. a.* A turning one's face
towards; taking notice of (persons or
things); showing attentions to (per-
sons); |—, —et, *v.n.* To take notice
of; to show attentions.

التماس iltimāss, *s. a.* The making a
request, begging a favour; a request;
|—, —et, *v.a.* To request.

التمش Altmish, *a. t.* Sixty. [money.]

التون Altin, *s. t.* Gold; a piece of gold

التهاب iltihāb, *s. a.* Inflammation.

التي Altī, *a. t.* Six; —, —èti, The wife
of the brother of one's husband, a
sister-in-law (of a woman).

التيام iltiyām, *s. a.* A being healed (a
wound).

الحق Alchàk, *a. t.* Low; mean, base;
— كوكلو —, —ghyùngullu, Meek, low
in spirit; — طبيعتلو —, —tābi“ātli, Of
a mean, low, base disposition.

الجبى Alchi, *s. t.* Plaster of Paris.

الحاح ilhāh, *s. a.* A soliciting with
importunity.

الحاد ilhād, *s. a.* A departing from the
true doctrine in religion; heresy.

الحامل èl-hāssīl, *ad. a.* In fine, in short,
to sum up all.

الحاق ilhāk, *s. a.* The adjoining one
thing to another; |—, —et, *v.a.* To
adjoin, annex.

الحال èl-hāl, *ad. a.* Now, at the pre-
sent time; في الحال fi-‘l-hāl, At
once, immediately; — الحالة هذه —
èl-hālétu-hāzihi, *ad. a.* Now, at
present.

الحق èl-hākk, *ad. a.* In sooth, in truth,
truly, verily.

الداتمق Aldatmak (أور. الداتمق Aldādir),
v.n. To deceive; to cheat; to dis-
appoint.

الدانمق *aldanmak* (*aor.* الدانور *aldanir*),

v.n. To be deceived; to make a mis-

الدوان *èldivèn*, *s. t.* A glove. [take.

الزام *ilzām*, *s. a.* A convincing; |—,

—*et, v.a.* To convince. [necessary.

الزام *èlzèm*, *a. a.* More, most, or very

السنة *èlsiné*, *s. pl. a.* (*of* لسان *lissān*),

Tongues, languages; شرقية

اشنا *èlsiné-shàrkīyyé - āshinā*, An

Orientalist.

الش *alish*, *s. t.* A taking; a mode of

taking; ويرش, —*vērish*, Trade, commerce.

الشمق *alishmak* (*aor.* الشور *alishir*), *v.n.*

To grow used, become accustomed; to get into a habit; to grow tame; to grow easy in action (a machine).

الغا *ilghā*, *s. a.* An abolishing, annulling;

|—, —*et, v.a.* To abolish, to annul.

الغار *ilghār*, *s. t.* A canter or gallop;

|—, —*et, v.n.* To go at a canter or gallop; to make an incursion or military reconnaissance on horseback.

الغرض *èl-ghàraz*, *ad. a.* In short, what

we want to explain is this.

الف *èlf*, *s. a.* A thousand; —, *èlif*,

Name of the first letter of the alphabet; the upright figure of a handsome young person.

الفت *ùlfet*, *s. a.* Acquaintanceship, a

knowledge of; |—, —*et, v.n.* To become acquainted; to cultivate one's friendship; to become accustomed (to a thing). [miserable.

الفتة *alùfté*, *a. p.* Beside one's self;

القا *ilkā*, *s. a.* A throwing, casting out

of the hand before one, a merely dropping a thing without projecting it to a distance; |—, —*et, v.a.* To cast, throw, drop; to impute, cast upon.

القشلق *alkishlamak* (*aor.* القشلق

alkishlar), *v.a.* To greet with applause.

القصة *èl-kissā*, *ad. a.* In fine, in short;

the fact of the matter is this.

الك *èlek*, *s. t.* A sieve; —, *ilk*, *a. t.*

First; الك بهار *ilk-bāhār*, Spring, early spring; الك ابتدا *ilk-iptidā*,

First and foremost, first of all, in the first place; الكين *ilkin*, *ad. t.* First

and before doing anything else; —, *ilik*, *s. t.* Marrow; a loop for a button

to pass into; an eye for a hook to pass into. [tory, land

الكا *ùlkyā* (*ùlkā*), *s. t.* Country, terri-

الكلمك *iliklémek* (*aor.* الكلك *ilikler*), *v.a.*

To button; to hook; to fasten with hooks or buttons.

اللمك *èllémek* (*aor.* اللر *èllar*), *v.a.* To

touch, finger, handle; to turn out of doors.

الله *allāh*, *s. a.* God; كريم

—*kèrim*! God is beneficent, never mind! ماشا الله *mā-shā-'llāh*! Well!

Wonderful! (*lit.* What things God wills!) ان شاء الله *in-shā-'llāh*! God

willing! If God so wills! Let us hope so! اللهم سوسك *allāhi-*

-sèvèrsən! If you love God! For God's sake! راضى اوله, —*rāzi-*

-òla! May God be satisfied (and reward you)! —مقلاسون، —sàklassin!
 —كوسترمسون، —ghyùsstermassin!
 God forbid! May God preserve us!
 —ويرة، —vèré (or ويرسون vèrsin)!
 God grant it! الله اصمارلديق اللّٰهـا-
 -issmàrladik! Good bye! we com-
 mend you to God! والله wà-'llāhi!
 بالله bi-'llāhi! تالله ta-'llāhi! By
 God! (These three expressions are
 used, either the first alone and most
 frequently, or with the second after it
 pretty commonly, or with the third
 following them as a very solemn
 oath). الله الله اللّٰهـ اللّٰهـ! (O God!
 O God!) Wonderful! What a shame!
 What a pity! What's all this!

الى elli, *a. t.* Fifty; اللّٰجى elliñji,
 Fiftieth; اللّيشر ellighër, Fifty a-piece.

الم lim, *s. t.* A taking, a buying; the
 quantity taken at once; كوزالمى
 ghyùz-àlimi, The space the eye can
 take in; —صاتم، —sàtim, Purchase
 and sale, transfer; —، èlem, *s. a.*
 Pain, suffering; grief, anguish.

الما ɛlma, *s. t.* An apple; —قرل kizil—,
 Rome; —صوى، —sùyu, Cider.

الماس ɛlmāss, *s. a.* A diamond; a
 rose diamond.

المق almak (*aor.* الير ɛlir), *v. a.* To
 take; to receive; to buy; to hold,
 contain, take; —، *v. n.* To take, catch
 (a fire); to take fire, to go off (fire-
 arms); —نفس، nèfess—، *v. n.* To
 breathe; to take breath; to have a

hole whence air or water escapes (any
 vessel, pipe, or reservoir that should
 be air-tight).

المك ilmek, *s. t.* A noose, slip-knot.

الين lin, *s. t.* The forehead.

الود ɛlūd (*in composition*), الودة ɛlūdé,
 (*in composition or alone*), *a. p.* Soiled,
 polluted, stained, smeared over.

الوهيت ɛlūhiyyèt, *s. a.* Godhead, the
 quality of being God, divinity.

الويه ɛlviyé, *s. pl. a.* (of لوى liwā), Flags,
 standards; provinces.

آله ɛlāh, *s. a.* A god; God; الهى
 ɛlāhī, *a. a.* Divine, godly; —، *s. a.*
 A hymn, anthem, carol; الهيت
 ɛlāhiyyèt, *s. a.* The quality of being
 divine.

الهام ɛlhām, *s. a.* (God's) inspiring or
 revealing (divine truths to his pro-
 phets); —، —et, *v. a.* To inspire
 into the mind, to reveal.

الماق ɛlajak, *fut. pass. part.* (of المق
 almak), Anything which is to be
 taken or received; a debt receivable;
 الماقل ɛlajakli, A creditor, one who
 has debts to receive.

المك ɛlémek (*aor.* الير ɛlir, *v. a.* To
 sift, pass through a sieve; الممة
 ɛlémé, Anything which has been
 sifted and freed from dust or broken
 parts.

الى ɛlā, *p. a.* (ɛlé before the definite
 article ال), To, towards (*used in
 Turkish adverbial expression*), ماشا—
 الله، —mā-shā-'llāh, To or until (the

time) which God wills; —**اخرة**, —ākhirihī, To the end, and so forth, &c.; **الى الابد** ilé-'l-èbed, To all eternity.

اليقومتق alikòmak (*aor.* اليقور alikor), *v.a.* To keep, retain, detain, stop.

اليم èlim, *a. a.* Painful. [present day.

اليوم èl-yèvm, *ad. a.* Now, at the

اليويرمك alivèrmek (*aor.* اليويرير alivèrir), *v.a.* To take, reach, or obtain, and then hand or give to another.

ام am, *s. t.* The female organ of gene-

ration; —, **امم**, *s. a.* A mother;

ام الولد àmmu-'l-vèled, A slave who

has borne an acknowledged child to

اما àmmā, *c. a.* But. [her owner.

امائل èmāssil, *s. pl. a.* (*of* **امائل**, *not used*), Equals, persons of like rank.

اماده amādē, *a. p.* Ready, prepared.

امارت imārèt, *s. a.* Commandership, chieftainship.

اماره èmārē, *s. a.* Sign, trace; sign,

signal, indication; —, **اماره**, *a. a.*

(*fem. of* **امار** èmmār, *not used*),

Which commands and will be obeyed;

—**نفس** nèfsi— (the commanding

spirit), the uncontrolled passions, (one

of the three states of the passions in

Mussulman ethics, the two others

being **نفس لامه** nèfsi-lèvwāmē (the

reproaching spirit), when the passions

are controlled, but still struggle for

mastery, and **نفس مطمئنه** nèfsi-mùt-

ma'innē, (the resigned spirit), when

the passions are completely subdued).

اماله imālē, *s. a.* A causing to incline;

—, —**ت**, *v.a.* To cause to incline;

to turn, to bend.

امام imām, *s. a.* A chief, leader; a

leader in the ritual performance of

prayer; **امامت** imāmèt, *s. a.* **امامتي**

imāmlīk, *s. t.* The office of imam.

امامه imāmē, *s. a.* The longish and

somewhat pear-shaped ornament at

the end of the tassel of prayer-beads;

the similarly shaped, but much larger,

mouthpiece of a smoking-pipe.

امان èmān, *s. a.* Safety, security;

safe - conduct, protection; quarter.

mercy; —, **امان!** *inf. a.* Oh! O

dear me! Mercy!

امانت èmānèt, *s. a.* Anything placed

in trust, either to be returned to the

giver, or to be given to a third party;

an office of trust under government,

and conducted on government account,

not on farm; **اللهامانت اوله** allāha-

-èmānet-òla (allā'mānet-òla), Thank

you! (used when anyone wishes us

health after we drink or have been

shaved, by saying **عافيت اوله** "āfiy-

yèt-òla, or **صحترا اوله** sīhhàtlar-òla;

it means literally, *may that* (or *may*

you) *be left in trust with God's pro-*

vidence), **امانتدار** èmānetdār, *s. p.*

One who holds something in trust.

امت àmmèt, *s. a.* The church, the

whole body of the followers of a

religion; —, **امت محمد**, àmmèti-Mūhām-

med, The Muhammedan Church;

عيسى, ùmmèti-'Īssà, The Church of Jesus; ناجيه —, ùmmèti-nājìyyé, The body of those who will be saved (from hell).

امثال ìmtissāl, *s. a.* A conforming to, obeying, following, imitating; |—, —et, *v.n.* To conform.

امتحان ìmtihān, *s. a.* A trying, putting to the proof; examination; |—, —et, *v.n.* To prove, try; to examine (scholastically); او—, —òl, To submit to a formal examination; او— برى ايله —òl, *v.n.* To be examined competitively with another. [(in time).

امتداد ìmtidād, *s. a.* Duration; length

امتزاج ìmtizāj, *s. a.* A combining or agreeing with; |—, —et, *v.n.* To agree well (with anyone), get on well together. [Goods, merchandise.

امتعه èmti"à, *s. pl. a.* (of متاع màtā"),

امتلا ìmtilā, *s. a.* Indigestion, oppression of the stomach.

امتناع ìmtinā", *s. a.* A refusing, drawing back; |—, —et, *v.n.* To draw one's self back and refuse.

امتنان ìmtinān, *s. a.* A taunting one with the favours you have done him; the being under obligations for a favour; |—, —et, *v.n.* To taunt one with favours bestowed. [vilege.

امتياز ìmtiyāz, *s. a.* Distinction; pri-

امثال èmsāl, *s. pl. a.* (of مثل missl), Similar things; precedents; (as a Turkish singular) a precedent; ضرب امثال zùrubu-èmsāl, Proverbs, pro-

verbial expressions; امثال كثيرة سنى èmsāli - kèssiréssini - mù-yèsser-èyléyé, May (God) grant (you) many such (happineses)! *equivalent to our* Many happy returns of the day! *and used on any occasion of rejoicing.*

امدى āmed; *s. p.* Coming, arrival; امدى

āmédī, *s. p.* امدجى āmedjī, *s. t.*

The title of one of the higher functionaries of the Turkish government; to him are delivered all papers and reports *coming* from the provinces and departments, which are to be submitted to the grand vizier and sultan; شد—, —shùd; Coming and going; |— —, — —et, *v.n.* To come and go, backwards and forwards; —, èmed, *s. a.* Space of time.

امداد ìmdād, *s. a.* Assistance, helping, succouring; |—, —et, *v.a.* To give assistance.

امدى ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore; wherefore, —, āmédī (see امد āmed).

امديه āmédìyyé, *s. t.* Import duty on merchandise.

امر āmir, *s. a.* A commander, one who commands, the competent authority; امرانه āmirānē, *a. p.* Suitable or proper for a commander; imperative; —, èmr (èmir) *s. a.* A command, order, injunction; a matter, affair, business; من له الامر mèn-làhū-'l-èmr, He to whom the right of commanding belongs, *i.e.* the competent authority; *also, by implication,* you yourself;

امرا عالی *emri-“ālī*, The supreme command, a firman, imperial rescript or edict; *يول امرى* *yöl-èmrī*, A passport or order for post-horses; *امريزك* *emir-sizing*, It is for you to say, to order, to command; *امرنامه* *emir-nāmē*, Any letter received from a superior; |—, —et, *v.a.* To order, command (a thing to be done): *it is intransitive as to the person to whom the order is addressed*; *بكا امر ايتدى* he commanded it to me.

امرا *ùmérā*, *s. pl. a.* (of *امير* *emir*), Commanders, lords, officers.

امرار *imrār*, *s. a.* A causing to pass, through, by, over, &c.; |—, —et, *v.a.*

To cause to pass; *امرار وقتا* *imrāri-wākt-et*, To procrastinate, lose time,

امروز *imrūz*, *s. p.* To-day. [gain time.

امزيرمك *emzirmek* (*aor.* *امزيرر* *emzirir*), *v.a.* To suckle, give suck to.

امزك *emzik*, *s. t.* The spout of a vessel.

امزيمك *emzémek* (*aor.* *امزر* *emzer*), *v.a.* To suck (as a lozenge, &c.).

امسك *imsāk*, *s. a.* An abstaining; a restraining one's self; economy, parsimony, avarice; the putting away food and entering on a fast; |—, —et, *v.a.* To enter on a fast by putting away food; to practise abstinence, to restrain one's self.

امضا *imzā*, *s. a.* The signing a paper; a signature; |—, —et, *v.a.* To sign, *زيرده واضع الامضا* *zirda - wāzi“u-‘l- -imzā*, The undersigned.

امعان *im“ān*, *s. a.* The regarding very attentively, giving great attention.

امك *emek*, *s. t.* Labour, pains, trouble, work; *امكدار* *emekdār*, An old servant; *صرفا* —, — *sarf-et*, To bestow labour, take pains.

امكان *imkyān*, *s. a.* Possibility, the being possible; *امكاني وارمى* *imkyāni-vār-mi?* Does the (its) possibility exist? Is there a possibility?

امل *emel*, *s. a.* A desire, wish (to obtain); |—, —et, *v.a.* To covet, desire, wish for, seek after.

املا *imlā*, *s. a.* A writing, penning; spelling, orthography; |—, —et, *v.a.* To write.

املاك *emlāk*, *s. pl. a.* (of *ملك* *mülk*), Lands; freehold properties.

امم *ümëm*, *s. pl. a.* (of *امت* *ümmèt*), Churches, religious aggregations of mankind. [suck, draw by suction.

اممك *emmek* (*aor.* *امر* *emër*), *v.a.* To

امن *ümn*, *s. a.* Safety, security.

امنييت *emniyyèt*, *s. a.* Safety, security, confidence.

امنيه *emniyyé*, *s. a.* Hope, wish, desire.

اموات *emvāt*, *s. pl. a.* (of *ميت* *mèy-yit*), The dead. [Waves.

امواج *emvāj*, *s. pl. a.* (of *موج* *mèv-j*).

اموال *emwāl*, *s. pl. a.* (of *مال* *māl*), Possessions, properties, goods.

امواه *emvāh*, *s. pl. a.* (of *ماء* *mā*), Waters.

امور *ümür*, *s. pl. a.* (of *امر* *emr*), Affairs, matters, businesses; (as a Turkish singular) an affair of importance; |—,

—et, *v.n.* To make a fuss, as though it were an affair of importance ;
 امورمده دكل ùmūrumda - diǧhīl, I don't care a fig about it.

امهال imhāl, *s. a.* A putting off for a term, deferring; granting a delay ;
 |—, —et, *v.a.* To put off, defer; to grant a delay.

اميد ùmīd (ùmut), Hope ; |—, —et, *v.a.* To hope for, expect, build upon ;
 ويرمك —vèrmek, To give some hope ; كسك —kèssmek, and
 قطع اميدا kat“i-ùmīd-et, To give up all hope, to despair ; امیدوار ùmīdvār,
a. p. Hopeful, hoping still, in expectation. [Cape of Good Hope.

اميد بوروني ùmīd-būrunu, *s. t.* The
 امير èmīr, *s. a.* A commander; a prince, chief, chieftain; a descendant of Muhammed. [with, containing.

اميز amīz, *a. p.* (in composition), Mixed
 امين amīn! *iat. a.* Amen! —, èmīn,
a. a. Sure, safe, secure; (a man) who may be trusted, honest, upright; —,
s. a. A high civil functionary, having charge of government property, a superintendant; الی امینی alay-èmini,
 A military officer of the new regular army, ranking next to the lieutenant-colonel, who had charge of the stores and accounts of the regiment; the title and rank are now abolished ;
 ترسانه امینی tørsānè-èmini, The (former) superintendant of the imperial dockyard at Constantinople.

ان ān, *s. a.* Time; a moment, instant ;
 الان èl-ān, *ad. a.* Now, at present ;
 الى الان ilé-'l-ān, *ad. a.* Until the present time, hitherto ; من الان min-el-ān,
ad. a. Henceforward, henceforth ;
 انيده ānida, *ad. t.* Instantly, in an instant, immediately; —, *s. p.* Beauty, grace, gracefulness ; —, ān, *pron. p.* That ;
 اين وان in-u-ān, This and that; this world and the world of spirits or the world to come; all things ; —, èn, *s. t.* Width, breadth ;
 —, in, *c. a.* If ; ان شاء الله in-shā-'llāh!
 If God wills it !

انا āna, *s. t.* A mother; the principal or chief kind or part of some things ;
 انا ديرك āna-dīrèk, A lower mast ;
 انا لغم āna-lāghim, A main drain or sewer ;
 دميرك اناسي قيرلدي dèmiring-ànassi-kīrīldi, The shank of the anchor has broken ;
 بيوك انا biyuk-āna, A grandmother ;
 اويكى انا ùwèǧhī-āna, A stepmother ;
 قاي انا kàyn - āna, A mother-in-law, the mother of one's wife ;
 انا بابا كوني āna-bāba-ghyūnu, An uproar.

انابت inābet, *s. a.* A repenting, repentance ; |—, —et, *v.n.* To repent, to feel repentance for sin.

اناث ināss, *s. pl. a.* (of انشى, not used), Women, womankind.

اناختار ānakhtār, *s. t.* A key.

انار ènār (nār), *s. p.* A pomegranate.

اناس ùnāss, *s. pl. a.* (of انسان insān), Men, mankind.

اناطولى Anadolı, *s. t.* Asia Minor.

انافور ànaför, *s. t.* (Greek), A counter-current, up-current in bays, &c., near the shore.

انام ènām, *s. a.* Mankind.

انانمق inānmak (*aor.* انانور inānır), *v. a.* To believe (an assertion); —, *v. n.* To believe in, to believe (anything other than an assertion).

انانیت ènāniyyèt, *s. a.* Egotism.

انبا inbā, *s. a.* The communicating intelligence; |—, —et, *v. a.* To communicate.

انبار ànbar, *s. t.* A granary, storehouse, room, or chest; a gun-deck in a man-of-war; the hold of a ship;

اوچ انبارلو üç-ànbarlı, A three-decker.

انباز āmbāz, *s. p.* A companion, partner.

انبساط inbissāt, *s. a.* An unfolding, opening itself out; خاطر —, inbissāti-khātir, Pleasure, an opening out of the heart. [copious, large.

انبوه ènbūh, *a. p.* Numerous, bountiful,

انبيا ènbiyā, *s. pl. a.* (of نبى nèbī), The prophets. [alembic.

انبیق inbīk, *s. a.* A still, a retort, an

انتاج intāj, *s. a.* The producing as a consequence, a causing; |—, —et, *v. a.* To produce, cause.

انتباه intibāh, *s. a.* The being on one's guard, vigilance, circumspection.

انتخاب intikhāb, *s. a.* A choosing, selecting, electing; |—, —et, *v. a.* To choose, select, elect.

انتزاع intizā“, *s. a.* A plucking out or

off; |—, —et, *v. a.* To pluck out or off.

انتساب intissab, *s. a.* A being related to, in relations with.

انتظار intizār, *s. a.* A waiting for, waiting in expectation; الانتظار أشد من النار èl-intizāru-èshèddun-min-en-nār, Expectancy is worse than fire (*Arabic proverb*).

انتظام intizām, *s. a.* The being ranged in order; order, regularity.

انتفاع intifa“, *s. a.* The being benefited, deriving a profit or advantage; |—, —et, *v. a.* To derive, gain; —, *v. n.* To reap a benefit, derive a profit, gain an advantage.

انتقال intikāl, *s. a.* The changing one's place or residence; the passing from this life to the future state; the passing from in thought, and comprehending, one subject after another; |—, —et, *v. n.* To pass from one place to another; from one subject to another, mentally, and so to comprehend fully; from this life; —داربقا —. intikāli-dāri-bākā-et, *v. n.* To die;

سريع الانتقال serī“v-’l-intikāl, *a. a.* Quick in comprehending subjects.

انتقام intikām, *s. a.* Vengeance, revenge; —المق —, —almak, *v. n.* To take vengeance, to take revenge, to avenge one's self.

انتما intimā, *s. a.* The being connected, or having a relation with, a growing out of.

انتها *intihā*, *s. a.* The coming to an end, finishing; a reaching to, terminating at.

انتهاز *intihāz*, *s. a.* The taking or seizing (an opportunity); |—, —et, *v.a.* To take, seize (an opportunity).

انجاز *injāz*, *s. a.* The fulfilment (of a promise); |—, —et, *v.a.* To fulfil, perform (a promise).

انجام *enjām*, *s. p.* The end, upshot, conclusion; انجامپذیر *enjām-pèzir*, *a. p.* Ending, being finished, coming to an end.

انجق *anjak*, *ad. t.* Only, just, hardly; —, *c. t.* But, however, still.

انجك *injik*, *s. t.* The bone of the leg below the knee (in men) or the hough (in animals); the instep of the foot.

انجم *enjūm*, *s. pl. a.* (of نجم *nèjm*), Stars. [gealed, frozen, solid.

انجماد *injimād*, *s. a.* The becoming con-
انجمن *enjūmèn*, *s. p.* An assembly, society; دانش —, *enjūmèni-dānish*, The Scientific Institution of Constantinople.

انجیر *injir*, *s. t.* A fig; قوروانجیر *kùru-injir*, A dried fig; قوطی انجیری *kùtu-injiri*, Figs in drums or boxes; اللمه انجیری *èlémé-injiri*, Picked figs (this very likely should be اللمه *èllémé*, picked by hand); انجیردلی *injir-dèlèn*, The becafico.

انجيل *injil*, *s. a.* The gospel, the book of the gospel.

انحراف *inhirāf*, *s. a.* A turning away,

swerving; خاطر —, *inhirāfi-khātir*, An unfriendly or unpleasant state of mind;

مزاج —, *inhirāfi-mizāj*, An ailment, indisposition in health; ابرة —, *inhirāfi-ibré*,

پوصله —, *inhirāfi-pūsala*, The variation of the compass.

انحصار *inhissār*, *s. a.* A being surrounded, bounded, restricted (in action, number, &c.); monopoly.

انحطاط *inhitāt*, *s. a.* A descending from on high; ابرة —, *inhitāti-ibré*, The dip of the magnetic needle; افق —, *inhitāti-ūfuk*, The dip of the horizon.

انحناء *inhinā*, *s. a.* A being bent, deflected, curved.

انختار *anaktār*, *s. t.* A key.

اند *and*, *s. t.* An oath; ایچمک —, *and-ichmek*, *v.n.* To take an oath.

انداخت *endākht*, *s. p.* A casting, throwing, projecting; a firing (of guns); |—, —et, *v.a.* To cast, throw, project; to fire (a gun).

انداخته *endākhté*, *a. p.* Cast, thrown, projected; fired (a gun).

انداز *endāz*, *a. p.* (in composition), Which throws, casts, projects; who fires (a gun); لنگرانداز *lengher-endāz*, *a. p.* At anchor, anchored.

اندازه *endāzē*, *s. p.* Measure (in general); — بی *bī* —, beyond measure; —, *s. t.*

A Turkish ell of 26 English inches, used for measuring linens, silks, &c.

اندام *endām*, *s. p.* Stature, figure, form; symmetry of shape, proportion.

اندرون *endérūn*, *s. p.* The inside; the

inner, private, or women's apartments; همايون —, èndérūn-u-humāyun, The more private apartments of the Sultan's court; اغالری —, èndérūn-aghālari, The superior attendants attached to the more private apartments of the Sultan's court.

اندفاع indifā, *s. a.* The being repelled, expelled, repulsed.

اندود èndūd, *a. p.* (*in composition*), Covered, plated, or plastered over with. [sadness.

اندوه èndūh, *s. p.* Grief, affliction,

اندیش èndīsh, *a. p.* (*in composition*), Who thinks. [anxiety.

اندیشه èndīshé, *s. p.* Thought, care,

انزال inzāl, *s. a.* A causing to descend, sending down; emission of seed (*in coitu*); |—, —et, *v. a.* To cause to descend; |—, —et, *v. n.* To emit seed (*in coitu*). [ment; retirement.

انزوا inziwā, *s. a.* A going into retire-

انس inss, *s. a.* Mankind, the human species; a man, a creature of the human species.

انساب ènsāb, *s. pl. a.* (*of نسب nèsseb*), Relatives, kindred; (*of نسبت nissbèt*) logarithms, proportional numbers.

انسان insān, *s. a.* A man, a human being; العين —, insānu-'l-'āyn, The pupil of the eye; انسانی insānī, *a. a.* Human; انسانیت insāniyyèt, *s. a.* Humanity; انسانیتسز insāniyyètsiz, *a. t.* Inhuman, brutal.

اب انسرین ènsiz, انسرین ènsizin, اب انسرین ènsiz, انسرین ènsizin, *ad. t.* Suddenly, all on a sudden; —, انسز ènsiz, *ad. t.* Without that; —, ènsiz, *a. t.* Narrow.

انسیت ènsiyyèt, *s. a.* More or less intimate acquaintanceship; |—, —et, *v. n.* To be more or less intimately acquainted with (any one).

انشا inshā, *s. a.* A making; a building, constructing, erecting; the art of epistolary or literary composition; |—, —et, *v. a.* To make, build, construct, erect.

ان شاء الله in-shā-'llāh, *ist. a.* God willing! If God wills it! Let us hope so! [husband of one's sister.

انشته ènishta, *s. t.* A brother-in-law, انشراح inshirāh, *s. a.* A being open, expanded; joy, pleasure.

انصار ènsār, *s. pl. a.* (*of ناصر nāssir, not used in this sense*), Helpers, viz. those inhabitants of Medina who joined Muhammed's standard, and assisted him in his struggles until the conquest of Mecca.

انصاف insāf, *s. a.* Conscience, a sense of justice; |—, —et, *v. n.* To have a conscience, to act with consideration and a sense of justice.

انصراف insirāf, *s. a.* A turning aside from the road; a desisting from continuing to advance; a turning back; |—, —et, *v. n.* To desist from advancing straight on, to turn on one side or back.

اتصام *inzimām, s. a.* A being added, appended, affixed; رأى, *inzimāmirè'y,* The addition of some one's approval or favourable opinion.

انطفأ *intifā, s. a.* The being extinguished, being put *or* going out.

انعام *en'ām, s. pl. a. (of نعمة ni'met),* Favours, benefits, graces; —, *in'ām, s. a.* The bestowing (a gift, a favour); a gift (from a superior); —, —et, *v.a.* To bestow, give (a superior to an inferior).

انعطاف *in'itāf, s. a.* A being turned aside, deflected.

انعقاد *in'ikād, s. a.* The becoming tied or bound (a knot, a contract).

انغاريه *anghāriyyé, s. t.* Any work which brings in no return, forced labour.

انف *enf, s. a.* The nose; رَغْمًا لِنَفِّهِ *raġhman-li-ènfihi, ad. a.* In spite of him, in order to vex and mortify him (*lit.* so as to strip the skin off his nose), —, *ānif, a. a.* Going before, preceding (انف الذكر *ānifu-'z-zikr, a. a.* the afore-mentioned); انفا *ānifā, ad. a.* Before, above.

انفاذ *infāz, s. a.* A causing an order to have weight, to be respected, to be put in execution; —, —et, *v.a.* To cause to be executed, respected, or put in force.

انفراد *infirād, s. a.* The being single, alone; على الانفراد *alé-'l-infirād, By himself, &c., separately; one by one.*

انفراق *infirāk, s. a.* A being separated.

انفس *enfuss, s. pl. a. (of نفس nèfss),* Persons; souls; —, *enfess, a. a.* More, most, or very exquisite.

انفصال *infissāl, s. a.* The leaving an office (either by resignation, dismissal, or appointment to something else); the being judged and determined (a cause).

انفصام *infissām, s. a.* The being cut or broken in two (a thread, &c.).

انفعال *infī'āl, s. a.* A being displeased, hurt, vexed, grieved.

انفيه *enfiyyé, s. t.* Snuff; قوطيسى, —*kūtussu, A snuff-box.*

انقباض *inkībāz, s. a.* A being seized, laid hold of; costiveness.

انقراض *inkirāz, s. a.* The being cut off; coming to an end, totally failing (in succession.)

انقسام *inkissām, s. a.* The being divided into parts, division.

انقضا *inkizā, s. a.* The coming to an end, being terminated.

انقطاع *inkitā', s. a.* The being cut off, the being interrupted, discontinued.

انقلاب *inkilāb, s. a.* A being reversed; a reverse, a change in circumstances.

انقياد *inkiyād, s. a.* Obedience, submission; —, —et, *v.a.* To yield obedience, to submit.

انكار *inkyār, s. a.* A denial, negation; —, —et, *v.a.* To deny.

انكبين *enghyubīn, s. p.* Honey.

انكرت *enghérek, s. t.* A viper.

انكسار inkissār, *s. a.* A being broken, smashed to pieces; a being put out of all temper; a cursing; |—, —et, *v.n.* To be heart-broken and to curse in consequence.

انكسر ènkser, *s. t.* A nail (for nailing).

انكشاف inkishāf, *s. a.* A clearing up, brightening up.

انكشت ènghyùsht, *s. p.* A finger.

انكشتر ènghyushtèr, *s. p.* A finger-ring.

انكل ènghèl, *s. t.* A rival.

انكلترة Inghilterra, *s. t.* England.

انكليز Inghliz, *a. t.* English; —, *s. t.* An Englishman.

انكور ènghyūr, *s. p.* A grape, grapes.

انكيز ènghiz, *a. p.* (in composition), Which excites, raises. [from shore.

انكين ènghin, *s. t.* The open sea, far
انمك ènmek (*aor.* انر ènr), *v.n.* To descend, come *or* go down; to subside; to flow downwards (as humours are supposed to do in some diseases).

انها inhā, *s. a.* A reporting, communicating; |—, —et, *v.a.* To report, communicate.

انهدام inhidām, *s. a.* A being demolished, falling *or* being pulled down. [defeated; defeat.

انهزام inbizām, *s. a.* A being routed,

انهماك inhimāk, *s. a.* Diligent application, setting heart and soul about a thing.

انيس èniss, *s. a.* A familiar and intimate friend. [beautiful.

انـه ènik, *a. a.* Graceful, elegant,

انـى قونى èni-kònu, *ad. t.* In detail and
انين ènīn, *s. p.* A moan. [at leisure.

او ò (*or* اول òl), *pron. t.* He, she, it; that; —, èv, *s. t.* A house; —, àv,

s. t. The chase, field sport of any kind, as hunting, shooting, fishing,

&c.; game; اوبارق èv-bàrk, *s. t.* House and household; wife, children,

and attendants; اوصاحى èv-sāhībī, The master of the house; a house-

keeper, householder; اووشاقلرى èv-

-ùshāklari, The family, the wife and attendants, or wife, children, and at-

tendants; اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; اولوك èvlilik, *s. t.* The married state.

اواخر èwākhir, *s. pl. a.* (of آخر akhīr), The last (decade or ten) days of a

month. [set of tools.

اوادانلق àwadānlīk, *s. t.* A workman's
اواره āwārē, *a. p.* Vagabond, errant.

اواز āwāz, اوازè āwāzē, *s. p.* A voice. sound; rumour, fame.

اواسط àwāssit, *s. pl. a.* (of اوسط èvsāt, not used in this sense), The middle (decade or ten) days of a month.

اوامر èwāmir, *s. pl. a.* (of امر emr), Commands. [ments, instants, times.

اوان āwān, *s. pl. a.* (of ان ān), Mo-

اوانى èwāni, *s. pl. a.* (of انا ina, rarely used), Vases, vessels.

اوائل àwā'il, *s. pl. a.* (of اول èvvel), The first (decade or ten) days of a

month.
اوبا òba, *s. t.* A tartar tent or hut.

اوباش èvbāsh, *s. pl. a.* (of *وبش*, *not used*), Low fellows, rascals.

اوبمك èpmek (*aor.* اوبمك èpær), *v. a.*
To kiss.

اوت èt, *s. t.* Grass; a herb: قورواوت kùru-èt, Hay, dry grass; —, èvet, *ad. t.* Yes.

اوتارمق ètarmak (*aor.* اوتارمق ètarir),
To lead to pasture (provincial). [tent.

اوتاق ètāgh, اوتاك ètāk, *s. t.* A large
اوتانغچ ètānghāch *a. t.* Modest, timid,
bashful.

اوتانمق ètānmak (*aor.* اوتانمق ètānir),
v. n. To be ashamed, abashed.

اوترى èturu, *ad. s.* Concerning, about,
on the subject, on account of; name
of the vowel point —.

اوتلاق ètlāk, *s. t.* Pasture; —يرى,
—yèri, A place of pasture, a pas-
turage, pasture-ground.

اوتلامق ètlamak (*aor.* اوتلامق ètlar), *v. n.*
To graze, pasture.

اوتلق ètluk, *s. t.* Grass; a place
abounding in grass, or from whence
grass or hay is procured.

اوتمك ètmek (*aor.* اوتمك ètær), *v. n.* To
sound, to echo, to ring; to sing
(birds).

اوتورى èturu, *s. t.* The vowel-point
—, corresponding to o, u, ü, or u.

اوتوز ètuz, *a. t.* Thirty.

اوتة èté, *s. t.* The space beyond or
farther off; —, *ad. t.* far off,
farther off; برو —bèri, Hither
and thither; برى —beri-et, or

اوتة ابرى èté-bèri-et, *v. n.* To try all
manner of ways; اوتة دن برو ètéden-
bèri, Always, ever.

اوتى ètu, *s. t.* An iron for ironing, a
tailor's goose.

اوتلمك ètulémek, (*aor.* اوتلمك ètulær),
v. a. To iron, to press with a hot iron.

اوج èwuj, *s. t.* The palm of the hand;
the inside of the hand held so as
to contain anything; a handful;
طولوسى —dòlussu, a handful; —,
èj, *s. t.* Revenge, vengeance; —, èj,

s. t. The end, extremity; —, èvj, *s. a.*
The highest pinnacle; the perigee, or
perihelion.

اوجاق èjak, *s. t.* A fireplace, hearth;
a chimney; a family; a dynasty; a
corps, and especially *the Corps of Ja-*
nissaries; a colony, and especially the
Colonies (or regencies) of Tripoli, Tunis,
and Algiers; اوجاغمز سونمسون èja-
ghimiz-sünmassin, May our hearth
(family or corps) never be extin-
guished!

اوجوز èjüz, *a. t.* Cheap, low-priced.

اوج èch, *a. t.* Three. [lips.]

اوجق èchuk, *s. t.* A pimple on the

اوجقور èchkur, *s. t.* The string or
riband with which drawers or trousers
are fastened round the waist like the
mouth of a bag; اوجقورلق èchkur-
luk, the waistband or broad hem
through which the string passes all
round so as to tie drawers or trousers
about the body.

اوجمق ùchmak (aor. اوجار ùchar), v.s.

To fly; to fall down (a precipice, &c.),
be precipitated.

اوجورم ùchurum, s. t. A precipice; —,

a. t. Precipitous, like a precipice.

اوجيوز ùchyuz, a. t. Three hundred.

اوخ ùkh! int. t. Oh! I am glad of it!

I am delighted!

اوخشامق ùkhshamak (aor. اوخشار ùkhshar), v.s.

To caress, stroke, pat.

اود ùd, s. t. The gall, the gall-bladder;

اودي قوپمق ùdu-kòpmak, v.s.

(Anyone's) gall-bladder to burst
(through fear), to have any great or

sudden fright; —, (òt), s. t. (almost

obsolete itself), Fire; poison; a

depilatory mixture used in baths;

اغزادی ḡhaz-òtu, the priming of a

gun; اوديرلى (ot) - yèrlèri, those

parts of the body which require

the application of depilatory sub-

stances; اودلوبغه òtlu-bḡgha (the

poisonous batrachian), the toad.

اودنج ùdunj, s. t. Money which has to

be repaid, borrowed money.

اودمك ùdémek (aor. اودر ùdar), v.s.

To pay (a debt).

اور ùvèr, a. p. (in composition), Which

brings; which possesses; —, ùr, s. t.

A wen.

اورا ùra, s. t. That place, that spot; اورام

òram (my that place) there, that part

of my body; اورالك ùrang, there, that

part of thy body; اوراسى (its that

place) there, that part of him, her, or

it, &c.; اورايه ùraya, to that place,

there; اوراده ùrada, at that place,

there; اورالره ùralara, to those places,

thereabouts; اورالرده ùralarda, at those

places, thereabouts.

اوراق ùrak, s. t. A sickle, reaping-hook;

اوراقتى —wàkti, Harvest-time.

اورپرمك ùrpermek (aor. اورپير ùrpèrir),

v.s. To stand on end (the hairs of the

head or body).

اورتاق ùrtak, s. t. A partner, sharer;

اوراقتى —ò, v.s. To be a partner, or

partners; to take part with.

اورتالىق ùrtalik, s. t. The general term

for which we say in English "the

world," and meaning two different

things, viz. *the inanimate world*, or

nature, and *the public*; in the first sense

they say اورتالىق اغزادى ùrtalik-

ḡghardi (*the world became bright*), day-

light dawned (or اودى قارادى *darkened*, i.e.

the shades of evening fell on nature);

اورتالىقده نه خبر وار, what news is there abroad (among the

public)?

اورتالجه ùrtànja, a. t. The middle in

age or size.

اورتمك ùrtmek (aor. اورتر ùrtar), v.s.

To cover, cover up.

اورته ùrta, s. t. The middle; the midst;

a regiment (of Janissaries); —, a. t.

Of a middling degree or quality;

اورتالىقى —èlchi, A diplomatic min-

ister of the second class, an envoy

extraordinary, or a minister plenipo-

extraordinary, or a minister plenipo-

tentiary (though these have each their special designations). [covering.

اورتی *àrtu*, *s. t.* A cover, a cloth for

اورد *āvèrd*, *s. p.* Battle, fight, combat;

—, *àwurd*, *s. t.* The inner or lower part of the cheek, used as a bag by monkeys; the jowl.

اوردک *àrdek*, *s. t.* A duck; a urinal.

اورده *āvèrdé*, *a. p.* Brought; related, narrated; carried away.

اورس *àrss*, *s. t.* An anvil.

اورسه لمک *àrsélmek* (*aor.* اورسه لمر *àrsélmr*), *v. a.* To handle roughly and rumple; to treat roughly.

اورسه *òrsa*, *s. t.* (*Italian*), A going near the wind; luffing; —, *int.* Luff! |—,

—*et.* *v. n.* To luff; —کتک,

—*ghitmek*, *v. n.* To be on a wind, to

go on a wind; اورسه الاباند *òrsa-àlabànda*! Down with the helm!

Helm's a-lee! |— —, — —*et.* *v. n.*

To put the helm hard a-lee; to tack, to go about. [camel's back.

اورکج *àrghyuj*, *s. t.* The hump on a

اورکک *àrkek*, *s. t.* Shying, which shies (a horse).

اورکمک *àrkme*k (*aor.* اورکر *àrker*), *v. n.*

To shy, to be frightened, to take fright.

اورکه *àréké*, *s. t.* A distaff.

اورمان *òrmàn*, *s. t.* A wood, forest.

اورمچک *àrumjèk*, *s. t.* A spider.

اورمتق (*wòrmak*) (*aor.* اورر *wòrur*), *v. n.*

To strike, beat, knock, hit, rap; —,

v. a. To pop (anything) into its place;

to attack and pillage (a town, &c.) to

take (an adverse piece at chess, &c.);

—اے ال—, *v. n.* To put a hand (to work),

to take in hand, to set to work upon;

—باش *bàsh*—, *v. n.* To apply to, have

recourse to for assistance, &c.; to

pitch (a ship, boat, &c.); —بو یوننی

bòyununū—, To decapitate (a person);

—یوزینه *yùzuna*—, To taunt with,

reproach with, cast in one's teeth;

—طیشاری *dìshàri*—, *v. n.* To come

out, make its appearance on the sur-

face (an eruption, &c.); —بریولدن

bir-yòldan—, *v. n.* To strike into, to

take a road; —بو یا *bòya*—, *v. n.* To

paint with paint; —ایر *eyer*—, *v. n.*

To put on a saddle (&c.), to saddle;

—گوزه *ghyùzé*—, To be very con-

spicuous, striking; —قولاق *kùlak*—,

v. n. To give ear, to listen; —تیموره

(*dèymira*)—, *v. a.* To put in irons.

اورمک *àrmek* (*aor.* اورر *àrur*), *v. a.* To

knit; to net; to tress, braid; to fine-

draw; to build up (a wall, &c.); —,

èvrèmek (*aor.* اوریر *èvrèrir*), *v. a.* To

give in marriage.

اورنک *àrne*k, *s. t.* A pattern; a sample;

—, èvrèng, *s. p.* A throne.

اوروپا *Urupa*, *s. t.* Europe.

اوروج *òruj*, *s. t.* A fasting, observation

of total abstinence from earliest dawn

to sunset; —طومتق —*tùtmak*, *v. n.*

To fast (in that manner).

اورومک *òrumek* (*aor.* اورور *òrur*), *v. n.*

To howl (a dog).

اوره مک *àrémek* (*aor.* اورر *àrer*), *v. n.*

To multiply, increase in numbers (a race of animals).

اوز *ūz*, *s. t.* The heart, pith, sap, marrow, or essence of anything; قرنداشی —(kàrdashi), One's own brother (of the same father and mother); اوزلو *ūzlu*, *a. t.* Being charged with sap, unctuous and tough.

اوزاتمتق *ūzātmak* (*aor.* اوزادر *ūzādir*), *v.a.* To stretch out or forth; to lengthen out; to delay, put off, procrastinate; to make many words, much ado, a fuss.

اوزادی *ūzādi*, *is* اوزون اوزادی *ūzun-ūzādiya*, *ad.* In detail, with all details, at great length.

اوزای *ūzāk*, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.* The distance, a distance off.

اوزامتق *ūzamak* (*aor.* اوزار *ūzar*), *v.n.* To go away to a distance; to be long (time); to take a long time.

اوزانمتق *ūzānmak* (*aor.* اوزانور *ūzānir*), *v.n.* To lie at full length, to lie down; to stretch, become longer.

اوزر *ūzer*, *s. t.* The space (or degree) over anything; اوزرم *ūzérim*, The space over me; اوزرك *ūzéring*, The space over thee; اوزری *ūzéri*, The space over him, her, or it; اوزریمه *ūzérima*, Over or on to me; اوزرمدده *ūzérinda*, Over or upon me; اوزرلرینه *ūzerlerina*, Over or on to them; اوزرلرینده *ūzerlerinda*, Over or upon them.

اوزره *ūzéré*, *pr. t.* Upon, by, according to.

اوزلاشمتق *ūzlashmak* (*aor.* اوزلاشور *ūzlashir*), *v.n.* To come to terms together.

اوزلمك *ūzulmek* (*aor.* اوزیلور *ūzular*), *v.n.* or *p.* To be much pulled down (by grief or illness).

اوزمك *ūzmek* (*aor.* اوزر *ūzer*), *v.a.* To pull down, to render weak and feeble.

اوزنگی *ūzēngi*, *s. t.* A stirrup.

اوزنمك *ūzēnmek* (*aor.* اوزنور *ūzēnir*), *v.n.* To take great pains, and use one's best endeavour (over any work).

اوزوم *ūzum*, *s. t.* A grape; grapes; — قورو *kürü*—, Raisins, plums, dried grapes; قوش اوزومی *kūsh-ūzumu*, (Bird-grapes) currants (of Corinth); فرنك اوزومی *firēnk-ūzumu*, (European grapes) Currants (red, white, or black); بکطاشی اوزومی *bēktāshi-ūzumu*, (from its resemblance to the striped cap worn by the Bektashi dervishes) Gooseberries.

اوزون *ūzun*, *a. t.* Long; tall (man):

اوزون بویلو *ūzun-bōylu*, *s. t.* Tall (man).

اوس *ūvess*, *s. t.* An insipid wild fruit (the berry of the sorb or service tree?).

اوست *ūsst*, *s. t.* The upper part; — یانی *yāni*, The upper side, the place next above; اوستم باشم *ūstum-bāshim*, (My head (for my head-gear) and what is on me) my clothes; اوستمه *ūstuma*, To the upper part of me, to what is on me, i.e. on to me, on to my clothes; اوستگده *ūstungde*, At the upper part of thee, upon thee.

upon thy clothes ; اوستندن ùsstundan, From the upper part of him, her, it, from it, off from it, off of it, &c.; اوسته چيتمق ùsstə-chikmak, v.n. To get the upper hand, to get uppermost.

اوستريا Avstria, s. t. Austria.

اوسترة or اوستورة ùsstura, s. t. A razor.

اوستون ùsstun, s. t. The vowel-point َ, designating one or other of the five vowel-sounds ا, ا, ا, ء, or ء.

اوشاق ùshək, s. t. A boy, lad ; a manservant ; او اوشاقلري èv-ùshəklari, The household, the family, or the women and children.

اوشمك ùshmek (aor. اوشر ùshur), and اوششمك ùshushmek (aor. اوششور ùshushur), v.n. To run together crowdingly, to collect, be collected in flocks and crowds.

اوشنمك ùshənnek (aor. اوشنور ùshənir), v.n. To be too idle or indifferent to do a thing, to leave a thing undone from want of inclination.

اوشيمك or اوشومك ùshumek (aor. اوشور ùshur), v.n. To feel cold, to be cold (a man or beast).

اوصاف èvəáf, s. pl. a. (of وصف, not used in this sense), Moral qualities.

اوصانج ùsənj, s. t. The losing all relish for, or pleasure in anything.

اوصانمق ùsənmək (aor. اوصانور ùsənir), v.n. To lose all relish or pleasure.

اوصلنمق ùsəlmək (aor. اوصلنور ùsəlir), v.n. To behave better in future,

to become docile, quiet, and well-behaved. [behaved.

اوصلو ùsəlv, a. t. Docile, quiet, well-behaved.

اوصورق ùssuruk, s. t. A fart.

اوصورمق ùssurmək (aor. اوصورور ùssurur), v.n. To fart, break wind.

اوضاع èvzā, s. pl. a. (of وضع wəz), Postures ; gestures ; actions, conduct, behaviour.

اوطوراق òturək, s. t. A seat ; a stool or chair, with pan, for invalids ; stationary troops, local, reserve, or militia forces in garrison.

اوطورمق òturmək (aor. اوطورور òturur), v.n. To sit down ; to sit up, not go to bed, keep up a meeting, not separate ; to sink (the foundations of a building) ; to get ashore, touch the bottom (a ship, &c.)

اوطن òdun, s. t. Firewood.

اوطه òda, s. t. A room ; an office, bureau ; a counting-house.

اوغراشمق òghrashmak (aor. اوغراشر òghrashir), v.n. To strive, struggle.

اوغرامق òghramək (aor. اوغرار òghrar), v.n. To call in at, to pass by or through, to touch at ; بلايه اوغرارسن bèlāya-òghrarsin, you will meet with some accident (judgment or punishment).

اوغرى òghru, s. t. (old), A thief, robber.

اوغشمتق òghushmak (aor. اوغشور òghushur), v.n. (recip. of اوغمتق òghmak), To rub each (hand) with the other.

اوغل *òghl*, *s. t.* A son.

اوغلق *òghlak*, *s. t.* A kid.

اوغلان *òghlan*, *s. t.* A boy, lad; *ايچ* *ich-òghlani*, (Formerly) a lad studying in a special school with a view to future admission as an officer of the Sultan's palace; *دل اوغلانى* *dil-òghlani*, A student attached to any one of the European embassies at Constantinople to learn the language; *كپى اوغلانى* *kàpi-òghlani*, A kind of clerk, or under-agent of an embassy, acting under the dragomans or interpreters to call at the various offices of the Porte, and receive such papers and documents as may have been in course of preparation, &c. &c.; *كيز اوغلان قيز* *kiz-òghlan-kiz*, A maid, a virgin.

اوغمق *òghmak* (*aor.* *اوغار* *òghar*), *v. a.* To rub with the palm of the hand or inside of the fingers.

اوغور *òghur*, *s. t.* (*Latin?*), A good augury, a good presage; *اوغورلو* *òghurlu*, *s. t.* Of good augury, auspicious, lucky; *اوغورلر اوله* *òghurlar-òla!* May (your journey) be auspicious! Happy journey to you! *وطن اوغورنده اولمك* *wàtan-òghurunde-àlmek*, To die for the good of one's country; *براوغوردن* *bir-òghurdan*, *ad.* All at once, all together.

اوقاتمق *òfatmak* (*aor.* *اوقاتمق* *òfatdir*), *v. a.* To make small; to break small.

اوقات *òfak*, *s. t.* Small, little; —, *s. t.*

Crumbs, or the small pieces of anything.

اوفلمك *òflmek* (*aor.* *اوفلر* *òflur*), *ad.* *اوفورمك* *òfurmek* (*aor.* *اوفورر* *òfurur*), *v. a.* To blow upon or into, with the mouth, or a bellows.

اوق *òk*, *s. t.* An arrow; a fiddlestick; the pole (of a waggon or carriage); *تاتاراوقى* *tàtar-òku*, A cross-bow.

اوقاف *òvkâf*, *s. pl. a.* (*of* *وقف* *wâkf*), Properties in mortmain.

اوقلاغى *òkلاغى*, *s. t.* A rolling-pin.

اوقومق *òkumak* (*aor.* *اوقور* *òkur*), *v. a.* To read; to say or repeat solemnly; — *ميدان* *mèydân*—, *v. a.* To challenge, to make a challenge.

اوقه *òkka*, *s. t.* (*وقيه* *òkka*), An oke (the Turkish pound, being equal to about 2½ lbs. avoirdupois).

اوك *òng*, *s. t.* The front, fore part; the space in front of anything.

اوكتمك *òghutmek* (*aor.* *اوكودر* *òghudur*), *v. a.* To grind (corn to flour) in a mill.

اوكجه *òngjé*, *ad. t.* *اولك اوكجه* *ilk-òngjé*. First, first of all, before all other things.

اوكجه *òkché*, *s. t.* The heel of the foot, and especially the back of the heel: the heel part of the upper leather of a shoe or boot.

اوكدل *òngdul*, *s. t.* The cup or prize to be won at a race, &c.

اوكردمك *òghrètmek* (*aor.* *اوكردر* *òghrèdir*), *v. a.* To teach (a thing to anyone), cause to learn.

اوگرغه òngurgha (òmurgha), *s. t.* The spine, back-bone; the keel of a ship.

اوگرنمک ùghrènmek (*aor.* اوگرنور ùghrènir), *v.a.* To learn.

اوکسرت ùksuruk, *s. t.* A cough.

اوکسرمک ùksurmek (*aor.* اوکسرر ùksurur), *v.a.* To cough.

اوکسز ùksuz, *s. t.* An orphan.

اوکسه ùksé, *s. t.* Birdlime on twigs.

اوگندره ùghèndéré, *s. t.* A goad.

اوگنمک ùghunmek (*aor.* اوگنور ùghunur), (*ùghènnek, aor.* ùghènir), *v.n.* To praise one's self, sound one's own trumpet.

اوگوت ùghut, *s. t.* Advice, counsel.

اوگوز ùkyuz, *s. t.* An ox.

اول òl (ò), *pron. t.* He, she, it; that; اول بر òl-bir (ò-bir), The other, not this one; —, èvvèl, *a. a.* The first; —, *s. a.* The first, beginning, commencement; the first day (of a month); —, *ad. t.* Firstly; before; earlier; برکون اول bir-ghyùn-èvvèl, One day earlier; بر ساعت اول bir-sā'at-èvvèl, بران اول bir-ān-èvvèl, As early as possible, with the greatest possible dispatch; èvvèlsi-ghyùn, The day before yesterday; —ک èng—, First of all, in the very first place; بهار —, —bàhār, Spring, the early spring; اولکی èvvalki, *pron. a.* The first.

اول (for اولی) ùlà, *a. a.* (*fem. of* اول èvvèl), The first; — (for اولی), èvlà, Better, more advantageous,

preferable; —, èvvèlā, *ad. a.* In the first place, firstly.

اولاد èvlād, *s. pl. a.* (*of* ولد vèled), Sons; children, offspring; (*as a Turkish singular*) a child.

اولاشمق ùlashmak (*aor.* اولاشور ùlāshir), *v.n.* To reach, come up to, attain, join on.

اولامق ùvlamak (*aor.* اولار ùvlar), *v.a.* To take, or try to take, by hunting, fishing, &c. [*v.a.* To measure.

اولچمک ùlchmek (*aor.* اولچر ùlchir), اولچی ùlchu, *s. t.* A measure.

اولسی èvvèlsi, *a. t.* Before yesterday; —کون —, —ghyùn, The day before yesterday.

اولطه òlta, *s. t.* A fishing line; a fish-hook; —, vòlta, A tack, a board (in sailing); a time, a turn (in repetition); —اورمق —, —wùrmak, *v.n.* To beat, to sail to and fro.

اولم ùlum, *s. t.* A mode or manner of dying; death.

اولمق òlmak (*aor.* اولور òlur), *v.n.* To become, to acquire or enter upon any state; to be, to possess any state; to acquire any fitting or required state, to become ripe, cooked, sufficient, &c. اولمک ùlmek (*aor.* اولور ùlur), *v.n.* To die. [*v.n.* To marry, take a wife.

اولنمک èvlènmek (*aor.* اولنر èvlènir), اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife;

—, ùlu, *a. t.* Dead; —, *s. t.* A dead body, a corpse; —, ùlu, *a. t.* (*old*) Large, great; —, ùlu, *s. pl. a.* (*of*

ذو zu), Lords, possessors, people connected with; اولوالامر ūlu-ʿl-əm̄r, Those in authority, who have a right to command. [rain pipe.

اولوق òluk, s. t. A gutter; a spout; a أولویت èvléviyyèt, s. a. Superiority in advantageousness, preferableness.

اولی èvlà, a. a. (fem.) Superior, preferable; —, ūlà, a. a. (fem.) First; —, ūlī, s. pl. a. (accus. of اولو), Lords, possessors, people connected with; —, àlu, a. t. Dead; —, èvli, a. t. Married (man).

اولیا èvliyā, s. pl. a. (of ولی vèlī), The next of kin; people intimately connected with; saints, holy men (as being in more intimate relation with God); (as a Turkish singular) a saint, a holy man. [To hope, expect, look for.

اومتمق òmmak (aor. اومار òmar), v. a.

اوموز òmuz, s. t. The shoulder.

اون òn, a. t. Ten; —, ūn, s. t. Flour, meal; —, ùn, s. t. Fame; a voice; اوندوب ònda-bir, A tenth, the tenth part; اوندالقی òndalīk, s. t. A tithe; tithes. [v. a. To forget.

اونوتتمق ònòtmak (aor. اونودر ònòdur),

اوه òva, s. t. A plain, a field.

اویالمق òyalamak (aor. اویالر òyalar), v. a. To put (a person) off with vain promises or excuses.

اویانمق òyanmak, (aor. اویانر òyànir), v. n. To wake from sleep. [up.

اویکته òvikhté, a. p. Suspended, hung اویدرمق òyidrmak (aor. اویدر

òyidrmak), v. a. To cause to suit, fit, or be adapted; to arrange; to manage; to bring into submission; to invent (tales or stories); to deceive, pervert, seduce; to have carnal connection with. [suspends.

اویز òviz, a. p. (in composition), Which

اویزه òvizé, s. t. A chandelier.

اویشمق òyushmak (aor. اویشور òyushur), v. a. To be benumbed; to become favourable, compliant, accommodating.

اویغون òyghun, a. t. Favourable; fitting, appropriate; good, proper; اویغونسز òyghunsuz, a. t. Unfavourable; bad, unbeseeming, improper; اویغونسزلق òyghunsuzluk, s. t. Unfavourableness; impropriety; badness; abuse.

اویقوم کلدی òyqu, s. t. Sleep; اویقوم وار òyqu-ghèldi, or اویقوم وار òyqu-vàr, I am sleepy; اویقوسز òyqussuz, a. t. Sleepless; اویقوسز براتمق òyqussuz-bràtmak (or اویقوسز براتمق òyqussuz-bràtmak), v. a. To torture by depriving of sleep.

اویکه òyké, s. t. Anger, passion, rage.

اویکی òyèghi, a. t. Step; بابا —, —bàba.

A step-father; &c. [inner part of it.

اویلق òyluk, s. t. The thigh, or the

اویله òylé, s. t. Noon; noon prayer;

—, pron. t. Such, that sort, that kind;

—, ad. t. So, in that manner, in that way.

اویلمق òymak (aor. اویار òyār), v. a.

To carve or dig out, to make hollow;

to cut out, to cut into a stuff so as to form ornamental patterns; to carve (wood, stone, &c.); —, òymak (*aor.* اويار òyar), *v.n.* To adapt one's self, or be adapted; to follow, submit, fall in with, be led by; to fit, suit, do.

اويمه òyma, *s. t.* Carving, carver's work; scalloping, pinking (the edges of stuffs).

اويناق òynak, *a. t.* Fresh, playful, skittish (horse); inconstant, capricious (person); —يرى, —yèri, The joints of the body.

اوينامق òynamak (*aor.* اوينار òynar), *v.n.* To play; to dance; to move on a joint; —, *v.a.* To play (a game).

اويوز òyuz, *s. t.* The mange; the scab; the itch; —, *a. t.* Mangy (beast); itchy (person). [dug or scraped out.

اويوق òyuk, *a. t.* Hollow, cavernous, اويوقلامق òyuklamak (*aor.* اويوقلار òyuklar), *v.n.* To doze, be sleepy, to fall asleep. [sleep; go to sleep.

اويومق òyumak (*aor.* اويور), *v.n.* To play; a game; fraud, deceit, a trick, a stratagem; —, اويون òyun, *s. t.* A meal.

اويونجق òyunjak, *s. t.* A toy, a plaything.

اويه òya, *s. t.* The hem or border of a garment (if scalloped?).

اى òh! *int. t.* Ah! O! —, *s. t.* A sigh; —, —et, and چكمك —chèkmek, *v.n.* To sigh.

اهار òhar, *s. t.* A glazing used for writing paper, commonly made of the white

of egg rubbed up with alum till it coagulates. [habitants.

اهالى òhālī, *s. pl. a.* (of اهل èhl), In- اهانت ihānet, *s. a.* The doing anything to a person which shows you do not love or esteem him; |—, —et, *v.n.* To insult, to show an utter want of respect for.

اهتزاز ihtizāz, *s. a.* The trembling or vibrating of long flexible things; vibratory motion.

اهتمام ihtimām, *s. a.* A bestowing of every care; |—, —et, *v.n.* To bestow care.

اهدا ihdā, *s. a.* A conducting in the right road; a presenting, giving a present; |—, —et, *v.a.* To conduct in the right road, bring into the fold of the true church; to present, give.

اهرام èhrām, *s. pl. a.* (of هرم *not used*), The pyramids of Egypt; —, ihrām, *s. t.* A pyramid. [low in sound.

اهسته àhèssté, *a. p.* Slow in motion;

اهل èhl, *s. a.* A person connected with anything; a wife; a proper, competent, suitable person; اهل بيت èhli-bèyt, A wife; اهل اسلام èhli-isslām, A Muslim, Muhammedan believer;

اهل عرض èhli-'irz (èhliriz), An honourable, honest man or woman; اهل كتاب èhli-kitāb, People of the dispensations which have revealed books of religion, as the Jews and Christians.

اهليت èhliyyèt, *s. a.* The quality of

being a fit, proper, and competent person. [urgent or important.

اهم èhèmm, *s. a.* More, most, or very

اهمال ihmāl, *s. a.* A neglecting; ا—,

—et, *v. a.* To neglect, not pay due attention to.

اهن āhèn, *s. p.* Iron; آهنربا àhènrùbā,

s. p. The loadstone; a magnet.

اهنك āhènk, *s. p.* Properly prepared

for any action; properly tuned (a musical instrument).

اهنكر āhèngkèr, *s. p.* A blacksmith.

اهنين āhènnīn, *s. p.* Of iron, iron.

اهو āhū, *s. p.* The gazelle.

اهون èhvàn, *s. a.* More, most, or very

trifling, unimportant, or easy; cheap.

ای ày, *int. t.* O! eh! holloa! —, ày,

s. t. The moon; a crescent or figure of a crescent; a month; a lunation;

ایله یلديز ày-(lèn)-yıldiz, The star and crescent (symbol of the Turks);

ایلیک àylik, *s. t.* Monthly wages or salary; —, *a.* A month old; sufficient

for a month; باشی —, —bāshi, The first of a month; a woman's monthly

courses; چيچيكي —, —chìchèghi,

The sunflower; طوتلمسى —, —tütul-massi, A lunar eclipse.

ایا àya, *s. t.* The inside or palm of the

hand; —, àyā, *ad. t.* I wonder whether,

let us see whether; —, èyā, *int. a.*

ایاصوفیه Àya-Sòfiya, The mosque (originally the cathedral church) of

Saint-Sophia (or of *the Divine Omniscience*) at Constantinople.

ایاب iyāb, *s. a.* The returning, coming back; زهاب وایاب zihāb-u-iyāb, A going forth and a returning, a coming and going.

ایادی èyādī, *s. pl. a.* (of يد yèd), Hands.

ایارتمق àyartmak (*cor.* ایاردیر àyardir), *v. a.* To pervert, seduce, lead astray.

ایاز àyaz, *s. t.* Frost, clear bright weather with frost.

ایازل àyazil, *s. t.* (*corruption from*

کھیاں ظل khayālī-zill), *called also*

کھیاں khayāl, A kind of puppet-show,

or exhibition of shadows behind a cloth screen.

ایازمه àyazma, *s. t.* (*Greek*), A sacred spring or source of water.

ایاق àyak, *s. t.* The foot; the whole leg

and foot; the leg of any piece of fur-

niture; the tail-stream of any water,

by which it flows away, as the head-

water is called باش bāsh, and water

which has not these two appendages

is esteemed unfit for drinking or wash-

ing; یولی —, —yòlu, *s. t.* A privy,

water-closet; طاقمی —, —tākimi, *s. t.*

The common people, lower classes;

سوز ایاقه دوشمک sūz-àyagha-dūsh-

mek, *v. a.* To be in a state of anarchy;

so that the lower classes rule the day.

ایاق قابی àyak-kābī, A shoe, boot,

slipper; ایاقداش àyakdash, *s. t.* A

fellow, companion; ایاقلو àyakli, *a. t.*

Footed, having a foot or feet; ایاقلمق

àyaklanmak, *v. a.* To rise into action.

or into sedition, rebellion, &c., or to

remonstrate ; **ایاغہ قالمق** àyagha-kalkmak, *v.n.* To rise and stand, to get up on one's feet ; to rise in sedition or rebellion ; **ایاقده دورمق** àyakda-dürmak, *v.n.* To stand, to remain standing ; **ایاق باصمق** àyak-bàssmak, *v.n.* To tread, place the foot on.

ایالت èyālèt, *s. a.* A province governed by a **والی** wālī, a government-general.

ایام èyyām, *s. pl. a.* (of **یوم** yèvm), Days ; (as a Turkish singular) a space of time ; **— باحور**, èyyāmi-bāhūr, The dog-days.

ایبک ibik, *s. t.* The comb (of a cock, &c.) ; **خروس ایبکی** khòross-ibighi, Cock's-comb (a flower).

ایپ ip, *s. t.* A cord, string ; a rope ; **— اوجی**, —ūju (the end of the string), A clue (to any secret matter).

ایت āyet, *s. a.* A verse, phrase, or sentence of the Kur'an, generally mentioned as **— کریمه**, āyéti-kèrīmé, A sacred verse ; —, *it, s. t.* A dog ; **ایت اوغلی ایت** it-òghlu-it, Dog, son of a dog.

ایتالیا Italia, *s. t.* Italy.

ایتالیالی Itahali, *a. t.* Italian ; —, *s. t.* An Italian. [Orphans.

ایتام èytām, *s. pl. a.* (of **یتیم** yètīm), **ایتشمک** itishmek (*aor.* **ایتشر** itishir), *v.n.* (recip. of **ایتمک** itmek), To push one another about, to tease one another, plague one another, quarrel with one another, bother with one another.

ایتالمق àytlamak (*aor.* **ایتلار** àytlar), *v.a.*

To clean out (a pipe, &c.) ; to pick (the teeth, &c.) ; to clean or pick (rice, raisins, &c., clear of stones, dirt, &c.).

ایتمک ètmek (*aor.* **ایدز** èdiz), *v.a.* To do ; to render, cause to become, make ; —, **ایتمک** (aor. **ایتر** itir), *v.a.* To push.

ایثار issār, *s. a.* A giving, bestowing ; —, —et, *v.a.* To give, bestow.

ایجاب ijāb, *s. a.* A being necessary, requisite ; —, —et, *v.n.* To be requisite, necessary.

ایجاد ijād, *s. a.* A bringing into existence ; an inventing ; an invention ; —, —et, *v.a.* To invent.

ایجار ijār, *s. a.* A giving for hire, a hiring ; —, —et, *v.a.* To hire.

ایجاز ijāz, *s. a.* A shortening, abbreviating.

ایچ ich, *s. t.* The inside ; **ایچ یاغی** ich-yāghī, Suet, fat of the inside ; **ایچ اوغلانی** ich-òghlanī, A young man (in former times) preparing by training and study to become an officer of the Sultan's palace ; **ایچ اغاسی** ich-aghassī, A personal attendant, who waits on his master and the guests in person.

ایچری or **ایچرو** ichèri, *s. t.* The inside, space contained inside.

ایچکی ichki, *s. t.* Wine, spirits, and such like drink.

ایچم ichim, *s. t.* Enough for one drink.

ایچمک ichmek (*aor.* **ایچر** ichir), *v.a.* To drink ; to smoke (pipes or tobacco).

ایچون ichin, *pr. t.* For ; as ; on account of ; by reason of ; for the sake of.

ایداع *idā*, *s. a.* A depositing in trust ;
 |—, —*et, v.a.* To deposit in trust.
 ایدنمک *edinmek* (*aor.* ایدنور *edinir*),
v.a. (*indef. of* ایتمک *etmek*), To
 procure for one's self, provide one's
 self with, gain for one's self.
 ایدی *eydī*, *s. pl. a.* (*of* ید *yed*), Hands.
 ایدین *aydin*, ایدینلق *aydinlik*, *s. t.* Light,
 daylight, firelight, &c.; كوزك ایدین
ghyèzung-aydin! (May) your eyes (be
as bright as) light! This is the usual
 mode of wishing anyone joy.
 ایر *eyzr*, *s. t.* A saddle; —اورمق
 —*würmak, v.n.* To put the saddle
 on; ایرلمک *eyerlemek, v.a.* To saddle.
 ایراث *irās*, *s. a.* A causing, a bringing
 about; |—, —*et, v.a.* To cause.
 ایراد *irād*, *s. a.* A putting forward,
 bringing forward (arguments); revenue,
 income; |—, —*et, v.a.* To put or bring
 forward, adduce, cite.
 ایراق *irāk*, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.*
 A distance, a distant place.
 ایران *Irān*, *s. t.* Persia.
 ایرانی *Irānī*, *a. p.* Persian.
 ایرته *érté* or *irté*, *s. t.* The day after,
 the next day; بازار ایرتسی *pazār-*
értéssi, Monday (the day after Sun-
 day); جمعه ایرتسی *jüm"à-értéssi*,
 Saturday (the day after Friday);
 ایرتسی *értéssi*, or ایرتسی کون *értéssi-*
ghyùn, The day after that (its next
 day).
 ایرشمک *erishmek* or *irishmek* (*aor.*
 ایریش *erishir*), *v.n.* To reach, attain.

ایرک *iring*, *s. t.* Pus, matter of sores.
 ایرکمک *irkmek* (*aor.* ایرکر *irkir*), or
 ایرکلمک *irkilmek* (*aor.* ایرکلور *irkilir*),
v.n. To collect in pools and stagnate
 (water).
 ایرکورمک *irghyurmek* (*aor.* ایرکورر
irghyurur), *v.a.* (*old*), To cause to
 reach or attain.
 ایرم or ایریم *irim*, *s. t.* The range, the
 distance to which a thing can reach.
 ایرمق (or ایرماق) *irmek, s. t.* A river ;
 —, ایرمک (*aor.* ایریر *ayrir*), *v.a.* To
 separate, disjoin, put asunder; to
 choose, select, pick.
 ایرمک *ermek* (*aor.* ایرر *erir*), *v.n.* To
 reach, arrive, attain; — عقل "akl
 —, *v.n.* To understand, comprehend.
 "aklim-ermiyor, I do not
 understand, my mind does not go so
 far as to comprehend; عقل ایروشی
 "akl-erir-shèy-digkıl, It is an
 incomprehensible thing (it is not a
 thing which the mind can reach).
 ایری *ayri*, *a. t.* Separate, apart; غیر
 —, —ghayri, Separate things; ایریمز
 ayrimiz-ghayrimiz-yök, We
 have no separate interests; —, *iri.*
a. t. Large.
 ایر *iz*, *s. t.* A footmark, track, trace;
 ایرلمک *izlemek* (*aor.* ایرلر *izler*), *v.n.*
 To follow by the traces.
 ایس *iss*, *s. t.* Soot; lampblack.
 ایش *ish*, *s. t.* Work, business, occupa-
 tion; service; action; a matter, affair;
 workmanship; the work of one's hands,

handiwork; the thing worked, made, or done; كوج —, —ghyùch, Business, occupation; ايشلمك —, —ishlémek, To be occupied with work; كورمك —, —ghyàrmek, To do business, to finish a business; to be of use, to be useful in any work or business; ايشكذار ish-ghyùzâr, *a. t.* Diligent, clever, enterprising, energetic; كورموش —, —ghyàrmush, *a.* (A person) of experience, who has had a hand in many and various affairs; (a thing) old and worn, which has done service; ايشه يرامق isha-yàramak, *v. n.* To be useful, serviceable; بر ايشه bir-isha-yàramamak, *v. n.* To be of no use whatever; ايشمه يرار ishima-yàrar, It will be (*or is*) useful to me; ايشي اويتمق ishi-òymak (*or* بتمك bitmek, *or* دوزلمك dùzèlmek, *or* طوغرلمق døghrulmak), Anyone's affairs to be in good train, or settled to his satisfaction; ايشجي ishji, *s. t.* A workman; ايشجيلك ishjilik, *s. t.* Workmanship.

ايشتمك ishítmek (*aor.* اشيدر ishìdir), *v. a.* To hear; —, ishítmek (*aor.* ايشهدير ishèdir), *v. a.* (*caus. of* ايشتمك ishémek), To cause or allow one to make water.

ايشق ishik, *s. t.* Light, daylight, fire-light, candle-light, &c.

ايشلتمك ishiltmek (*aor.* ايشلدر ishıldir), *v. a.* (*caus. of* ايشلمك ishlmek), To cause, or to allow to

work, *or* to be worked; to cause (an ulcer, &c.) to suppurate; to work (a mine, quarry, forest, &c.); to cause to be embroidered, carved, illuminated, &c. ايشلك ishlek, *a. t.* (A thing) which works easily or quickly; (a road) which has much traffic on it; (handwriting) which is easy and flowing; (a pipe) which is free from stoppage, or from an accumulation of the oil of tobacco. ايشلمك ishlmek (*aor.* ايشلر ishler), *v. a.* To work at; to work up; to embroider, carve, illuminate, or ornament with work; —, *v. n.* To go, to work, to perform (a machine); to have much traffic on it (a road); to be free from stoppage (a pipe, &c.); to suppurate (a sore).

ايشتمك ishémek (*aor.* ايشر isher), *v. n.* To piss, to make water, pass urine.

ايشال issal, *s. a.* A causing to reach, join, arrive; |—, —et, *v. a.* To bring or send. [manner, also, likewise.

ايشاً èyzan, *ad. a.* As above, in the same way. ايشاح izah, *s. a.* A making clear and explicit; |—, —et, *v. a.* To make clear and explicit.

ايشدش ighdish, *s. t.* A gelding.

ايشير ayghir, *s. t.* A stallion, stone-horse.

ايشا ifa, *s. a.* A duly performing, accomplishing, *or* paying; |—, —et, *v. a.* To perform, accomplish, or pay.

ايشق ayik, *a. t.* Sober, not intoxicated.

ايشاد ikad, *s. a.* A lighting, setting fire to; |—, —et, *v. a.* To light, set on fire.

ایقاظ *ikāz*, *s. a.* A waking, rousing, making vigilant; a rousing from torpor or inaction; an exciting to any action; |—, —et, *v. a.* To wake, to rouse; to excite, stir up.

ایک *igāh*, *s. t.* A spindle; a small spindle and wheel for spinning yarn by hand.

ایکرنمک *igārnemek* (*aor.* ایگرنور), *v. n.* To feel an abhorrence for (anything nasty).

ایگلمک *inglémek* (*aor.* ایگلر), *v. n.* To moan, to groan; ایگلدی *ingildi*, A moaning.

ایکندی *ikindi*, *s. t.* The prayer, or prayer-time, of the middle of the afternoon.

ایگنه *igānē*, *s. t.* A needle; a pin; a prickle, thorn; a sting; ایگنه جک *ighnējik*, *dimin. t.* (a little needle) A pintle of a rudder.

ایگو *ēgāi*, or ایگو کموکی *ēgāi-kēmigāi*, *s. t.* A rib, a rib-bone.

ایکی *iki*, *a. t.* Two; —قات, —kāt, Twofold, double; ایگیمز *ikimiz*, The two of us, both of us; ایگیز *ikingiz*, Both of you; ایگیزی *ikissi*, Both of them; ایگیده بر *ikida-blr*, *ad. t.* Now and then, once (in fact) for every twice (that should be); یوزلو —, —yūzlu, *a. t.* Double-faced, treacherous, false, hypocritical; ایگنجهی *ikinji*; *a. t.* Second. [a twin.

ایگیز *ikiz*, *s. t.* Twins; one of twins,

ایک *ikiyuz*, *a. t.* Two hundred.

ایل *il* or *ēyl*, *s. t.* A country; a wandering pastoral tribe; روم ایلی *rūm-ēyli*, The land of the Romans, Rumelia; ایلات *ilāt* (*Arabic plural of the word*), The wandering pastoral tribes of the mountains between Turkey and Persia.

ایلتmek (*aor.* ایلدر *ilēdir*), *v. a.* To send forward, forward, send.

ایلتی *ēlti*, *s. a.* The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

ایلچی *ēlchi*, *s. t.* An ambassador, an envoy (literally *the agent of his country or tribe*).

ایلخان *ilkhān*, *s. t.* The Sultan (literally *the prince of the tribe*).

ایلرو *ilēri*, *s. t.* The space further in advance; —, *ad.* Further on, in advance.

ایلشک *ilishik*, *s. t.* A scruple, doubt, dislike, anything that holds one from acting; —, *a. t.* Slightly caught or tacked on.

ایلشmek (*aor.* ایلشیر *ilishir*), *v. n.* To catch, adhere to, or be hooked slightly on to anything; to pause in doubt; to feel a scruple or a dislike.

ایلق *āylik*, *s. t.* Monthly wages or salary; quantity (of anything) sufficient for a month; —, *a. t.* A month old.

ایلك *ilik*, *s. t.* A loop for a button; an eye for a hook; ایلكلمک *iliklémek*, *v. a.* To button; to hook (a dress, &c.).

ايلمتق àyılmak (aor. ايلور àyilir), *v.n.*
To become sober (from drunkenness);
to regain one's senses (from fainting,
or from being stunned).

ايلمتق àylémek (aor. ايلر àyler), *v.a.* To
do; to make, render, cause to become;
—, ilmek, *s. t.* A noose, a slip-knot;
—, ilmik, *s. t.* Semoule, a preparation
of paste in small grains, semolina.

ايلمتق àylenja, *s. t.* Amusement, pas-
time, fun.

ايلمتق àylenmek (aor. ايلنور àylenir),
v.n. To amuse one's self; to be amused;
to stay, stop, wait.

ايلول àylül, *s. t.* September.

ايله ila (often pronounced ilen or ilan,
and contracted in writing to ل la, which
is also frequently pronounced len or
lan), *p. t.* With.

ايلمتق ilijak, *a. t.* Tepid.

ايلمتق ilija, *s. t.* A natural tepid spring.

ايلما imā, *s. a.* An allusion, a slight men-
tion; a hint; |—, —et, *v.a.* To allude
to or mention slightly; to hint at.

ايمان àymān, *s. pl. a.* (of يمين yemīn),
Oaths; —, imān, *s. a.* A believing,
holding as a creed or faith; religious
faith or belief; the Muhammedan faith;
|—, et, and كتورمك —ghètirmek,
v.n. To believe in; ايماننه كلكم
imāna-ghèlmek, *v.n.* To be con-
verted, to receive the faith; to become
a Muhammedan; ايماننه كتورمك
imāna-ghètirmek, *v.a.* To convert,
bring to the faith.

ايمپراطور impèratūr, *s. t.* An emperor.

ايممه è'immé, *s. pl. a.* (of امام imām),
Pontiffs; fathers of the church;
imams. [therefore, wherefore.

ايمدى (or امدى) imdi, *c. t.* Now, then,

ايمرنمك imrenmek (aor. ايمرنور
imrenir), *v.n.* To have a longing for
(anything nice).

ايمانن àymèn, *a. a.* More, most, or very
safe, secure, or fortunate.

اين in, *s. t.* A cave, cavern, grotto; a
den; —, *pron. p.* This; —(or ان),
èn, *s. t.* Width, breadth.

اينجتمك injitmek (aor. اينجدر injidir),
v.a. To hurt, injure, cause pain, sor-
row, or injury to.

اينجتمك injinmek (aor. اينجنور injinir),
v.n. To be hurt, injured, or pained.

اينجو inji, *s. t.* A pearl.

اينجهinja, *a. t.* Thin, fine, small.

اينده àyèndé, *a. p.* Coming, to come,

اينك inèk, *s. t.* A cow. [future.

اينه (for ايننه) àyna, *s. t.* A looking-
glass, a mirror.

ايو àyi, *s. t.* A bear; —, iyi, *a. t.* Good;
—, *ad. t.* Well; ايو پك pek-iyi, Very
good; very well; ايو اپ ep-iyi, Pretty
good; pretty well; ايوجه iyija, Rather
good, rather well, rather better; ايولك
iyilik, *s. t.* Goodness; kindness.

ايوا àywa, *s. t.* A quince.

ايوان àywān, *s. p.* A court, a large
state apartment.

ايواه àywāh! *inf. t.* Alas!

ايوب àyyūb, *s. t.* Job.

ایہام *ihām*, *s. a.* Ambiguous language, amphibology; |—, —et, *v.a.* To hint darkly, or disguise in ambiguous language. [formal method.

ایین *āyīn*, *s. t.* A rite, ceremonial,

ایینہ *āyīnē*, *s. p.* A looking-glass, mirror; a telescope; a reflector

ب

ب *bā* (*bē*). Second letter of the Turkish alphabet, having the value of *b* in English, though in some cases taking the sound of *p*, when placed before or after any of the sharp sounding letters, and at the end of the first gerund of verbs. It is sometimes interchanged, in Persian words, with پ *pē*, and و *wāw*; as, بستر *bisṭar*, or پستر, *pisṭar*; تاب *tāb*, or تاو *tāv*; also, but much less frequently, with ف *fē* and م *mīm*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 2. In the dates of letters it stands for the month رجب *Rəjeb*; —, *bē*, *pr. p.* (*in composition*), With; by, in, for; —, *bī*, *pr. a.* (*in composition*), With; by; in; on.

با *bā*, *s. a.* Name of the letter ب; —, *pr. p.* (*in composition*), With; by; in.

باب *bāb*, *s. a.* A door; a gate; a chapter; a matter, subject, category; a house of government, a ministerial official residence or place of business; —عالی, *bābi-“ālī*, The chief office

of the Ottoman government (the so-called *Porte* or *Sublime Porte*, a perverted French translation of the original, which merely means “the High House” as we say the High Court of Chancery), otherwise called پاشاقیوسی *pāsha-kāpissi*, “the House of the Pasha,” or simply قیو *kāpi*, the Office; these two latter terms being also applied, in the provinces, to the residence of the governor. The extravagant and unmeaning term “*Sublime Porte*,” or rather its original, is never applied by the Turks to the Sultan or to the government, but simply to the premises where the general business of the government is carried on; —سرعسکری, *bābi - sēr“āsskērī*, “The Horse-Guards” of Constantinople, or its War-Department; —فتواپناهی, *bābi-fetvā-penāhī*, The offices of the Shèykh-’l-isslām; —همایون, *bābi-hūmāyūn*, The principal gate of entrance to the premises of the old imperial residence, opening near the mosque of St. Sophia.

بابا *bāba*, *s. t.* A father; —, *a.* Fatherly, old and kind or respectable; ابابا *āk-bāba*, A kind of vulture; بابالتی *bābalīk*, A sort of father, a second father, one who takes care of a child; an old man, one who can be looked upon as a father; باباقوری *bāba-kōru*, A kind of hard stone; an agate(?).

بابل *Bàbèl*, *s. t.* Babylon.

باترمتق *bàtirmak* (*aor.* باترر *bàtirir*), *v.a.*
(*causal of* باتمق) To dip, plunge,
submerge; to cause to sink, to sink,
send to the bottom.

باتمق *bàtmak* (*aor.* باتار *bàtar*), *v.n.*
To sink, go to the bottom; to set, go
down (stars, &c.); to be lost to the
owner (money).

باتى *bàti*, *s. t.* The west; the
west wind; لدوس, —*lòdoss*, west-
south-west; قره ييل, —*kàra-yel*,
west-north-west.

باج *bāj*, *s. p.* A toll; black-mail.

باجاق *bàjak*, *s. t.* The thigh;
the whole leg; باجاقسز *bàjaksiz*, A
person with very short legs; باجاقلو
bàjakli, A person with long legs, all
legs; a Dutch ducat, so called from
the figure of a man on one side of it,
in armour, with his legs rather open
and long.

باجناح *bājénāh*, (*or* باجنāk *bājénāk*,
or باجيناك *bàjīnak*, *or* باجيناك *bàjī-
nak*), *s. t.* (*bàjanāk*), A brother-in-
law, husband of one's wife's sister,
fellow sharer in two sisters as wives.

باجه *bàja*, *s. t.* A chimney; an air-
shaft; a loop-hole, *or* small opening
for light or air in towers or dungeons;
the flat terraced roof of a house;
كاپو باجه *kàpi-bàja*, Door and roof, *or*
door and chimney, saying used to sig-
nify a house, a home; all over the house.

باجى *bàji*, *s. t.* A sister; a wife.

باجور *bāhūr*, *s. a.* The heat of the dog-

days; — ايام *èyyāmi-bāhūr*, The dog-
days.

باخصوص *bā-khūssūss*, *ad. p.* In parti-
cular, particularly, especially, above all.

باد *bād*, *s. p.* Wind; a wind, breeze;
صبا, *bādi-sābā*, The gentle, cool, and
delicious breeze that usually blows in
spring and early summer, the zephyr;
هوا, *bādi-hēvā* (*bèdāwā*), Gratis,
without money and without price;
فنا, *bādi-fēnā*, The cold wind of
death or annihilation.

بادبان *bādbān*, *or* باديبان *bādibān*, *s. p.* A sail.

بادم *bādem* (*or* بادام *bādām*), *s. p.* An
almond. [purple egg-plant.

بادنجان *bādinjān* (*pàtlījān*), *s. t.* The

بادنه *bādāna*, *s. t.* Whitewash; اورمتق,
—*wūrmak*, *v.n.* To whitewash.

باده *bādē*, *s. p.* Wine.

بادى *bādī*, *s. a.* One who begins, brings
about, or causes anything; a cause;
بادى نظر *bādī-i-nāzar*, The first
glimpse or look.

باديه *bādiyē*, *s. a.* A desert, a wilder-
ness, unreclaimed country; —, بادي,
s. t. A tub.

بار *bār*, *s. p.* A load, burthen; fruit (as
the burthen of the tree); a time; —,
a. p. (*in composition*) Which rains,
pours forth; اولمتق, —*òlmak*, *v.n.*
To be at charge, to be a burthen;
برك وبار *bèrgh-u-bār*, Leaves and fruit;
هر بار *hèr-bār*, Every time, always;
كهر بار *ghyùher-bār*, Which sheds pre-
cious stones; بارخانه *bār-khānē*, The

baggage and baggage horses of a grandee.

باران *bārān*, *s. p.* Rain. [unpleasant.

بار *bārid*, *a. a.* Cold; disagreeable,

بارداق *bārdak*, *s. t.* A drinking cup, a mug.

بارز *bāriz*, *a. a.* Apparent, conspicuous.

بارش *bārish*, *s. t.* Peace, cessation of hostilities; —کورش, —ghyārush, Peace and friendship; او — — — —, — — — —, To make peace and see each other on friendly terms.

بارشقی *bārishik*, *a. t.* At peace; بارشقی *bārishiklik*, *s. t.* Peace.

بارشماق *bārishmak* (*aor.* بارشور *bārishir*), *v. a.* To make friends with one another, make it up again, make peace, to be reconciled to each other.

بارگاه *bārgyhāh*, *s. p.* A royal court, or hall of audience.

بارگیر *bārgիր* (*bèghir*), *s. p.* A gelding; a hack; a pack-horse. [or tower.

بارو *bārū*, *s. p.* A castle wall, battlement,

باروت *bārūt* (*bārit*), *s. t.* (*from ar.*

بارود saltpetre, the salt used for cooling), Gunpowder; باروتخانه *bārit-khānē*, A powder-mill, powder-mills;

باروتچی باشی *bāritji-bāshī*, The director of the imperial powder-works.

بارۀ *bārē*, *s. p.* A time; دوبارۀ *dū-bārē*,

(Two times) twice; deuces (of the dice at backgammon); a trick, piece of trickery or knavery.

باری *bārī*, *s. a.* The Creator, God; —,

s. p. One time, once; —, (*and bārim*)

ad. t. At least, if nothing else, just, only, anyhow, at all events, at any rate.

باز *bāz*, *s. p.* A falcon; a time, return, repetition; —, *a. p.* Open; (*in composition*) who plays; —, *ad. p.* Again, anew.

بازار *bāzār* (*also* بازار *pāzār*), *s. p.* A fair, a movable market; Sunday; —ایرتسی, —irtéssi, Monday (day after Sunday); —, —et, *v. a.* To make a bargain; بازارلشمتی *pāzarlashmak*, *v. a.* To talk over a bargain, and perhaps conclude it.

بازخاست *bāz-khāst*, *s. p.* The resurrection, a rising again (from the dead).

بازرگان *bāzirghyān* (*bèzirghyān*), *s. p.* A merchant; a shopkeeper; a pedlar; a Jew.

بازو *bāzū*, *s. p.* The arm; strength, power, might; —, (*bāzi*), *s. t.* The upper arm; ورقوتنی بازویہ ویرمک *vār-kūvvètini-bāzuya-vèrmek*, To put forth one's whole strength (to give one's existing strength to the arm); بازوبند *bāzubènd*, *s. p.* An armlet.

بازی *bāzī*, *s. p.* Play, playing, a game; بازیچه *bāziché*, *dim. p.* A plaything.

بأس *bè'ss*, *a. a.* Harm, injury, injuriousness, ill; بأس یوق *bè'ss-yòk*, No matter, it does not signify.

باستون *bāsstūn*, *s. t.* A jibboom.

باسور *bāssūr*, *s. a.* Hemorrhoids, the piles; hemorrhoidal or scrofulous humours.

باش *bāsh*, *s. t.* The head; a chief; a

commencement; an end; a spring, source; a summit, top; the head of a ship or boat, the bows; صوباشی sù-bàshi, A spring, source, head-water; a kind of rural mayor of a village; an equal; agio; discount; dress, clothes; باشی بوزق bāshi-bòzúk, One whose clothes are not uniform; باش اوستنه bāsh-òstunā, *ad. t.* (Upon the head) with pleasure, your command shall be obeyed; باش اوجنده bāsh-òjunda, *and* باشنده یانی yāni-bāshinda, *ad. t.* Close by, near at hand; یکی باشند yēgi - bāshdan, *ad.* Anew, over again; باشدن ایاغه قدر bāshdan-àyağha - kàdar, *ad.* From head to foot; بیر باشند او بر باشه bir-bāshdan-ò-bir-bāsha, From one end to the other; باشلو bāshli, *a. t.* Headed; بئلی باشلو bèlli-bāshli, *a.* One who is well known; باشلو باشنه bāshli-bāshina, *ad. t.* Separately, apart, independently; باشلق bāshlik, *s. t.* A cowl; a bridle; the capital of a column or cross-piece over a post or pillar; چاوش باشی chàwush-bāshi, The chief pursuivant, herald, or messenger of state, now in some respects a minister of justice; the title of باشی bāshi added to the name of any follower of a trade or occupation, is often a mere mark of courtesy; thus every medical man is called هکیم باشی hēkim-bāshi, every tailor درزی باشی (tèrzi)-bāshi, &c., though

strictly these titles belong only to the tradesmen, &c., of the Sultan, they being, as it were, the heads of their several professions; ارباشی èr-bāshi, A leader of his fellows; a ringleader; سوز باشی sùz-bāshi, A spokesman; اون باشی òn-bāshi, A decurion, a corporal, a second-class petty naval officer; یوز باشی yùz-bāshi, A centurion, a captain of the army, a lieutenant of the navy; بیکباشی bìng-bāshi, A chiliarch, a chef-de-bataillon, major, or lieutenant-colonel in the army, a commander in the navy; باشبوغ bāsh-bògh, A commodore, a commander of an army or division; باش اولمق bāsh-òlmak, *v. a.* To be one's peer or equal; باشه کچمک bāsha - ghèchmek, *v. n.* To become chief, to take the lead; باشه چیقمق bāsha - chikmak, *v. n.* To strive to equal, to emulate, to rival; باشدن چیقمق bāshdan - chikmak, *v. n.* To become undutiful, rebellious, disobedient, to cast away restraint; باشدن چیقارمق bāshdan - chikàrmak, *v. a.* To entice to disobedience; باش قالدیرمق bāsh - kàldirmak, *v. n.* To raise the head; to revive, regain one's strength, courage, or spirits; to appear, show one's self, come into active being; باشک ایچون bāshing-ìchin! By your head! For your head's sake! باشک صاغ اولسون bāshing-sàgh-òlsun, May your head be in

health! (said when a misfortune has happened to anyone, as though we should say: "Well, you have your health, and this misfortune can be remedied"); باشندن قره‌یه اورمتق *bāshdan - kārāya - wārmak*, *v.n.* To run straight ashore; عقلی باشنده نر "ākli-bāshindā-dir, (His senses are in his head), he has not lost his senses, he knows what he is about; عقلی باشنده دکل "ākli - bāshinda - diḡhīl, or عقلی باشندن کتدی "ākli-bāshindan-ghitdi, He has lost his wits, he does not know what he is about; بالئ باشندن قوقار *bālīk-bāshdan-kōkar*, *Fish first stink at the head*, proverbial expression to signify that *the bad example of the upper classes causes their inferiors to become similarly infected with vice.*

باشارمتق *bāsharmak* (*aor.* باشارر *bāsharir*), *v.a.* To accomplish, to manage to bring to the desired end or state.

باشاق *bāshak*, *s.* The ear or spike of corn. [*v.n.* To commence, begin.

باشلامتق *bāshlamak* (*aor.* باشلار *bāshlar*),

باشامتق *bāsamak*, *s. t.* A step in a ladder, a stair.

باصره *bāssira*, *s. a.* The sight; —, *a. a. fem.* Seeing, which sees; قوت باصره *kūvvēti-bāssira*, The sight, the seeing faculty.

باشتی *bāski*, *s. t.* A press for pressing.

باشتین *bāskin*, *s. t.* A military surprise; a seizure or entry by the police,

generally for affairs of gallantry; —, *a.* Preponderant, overbearing, irresistible.

باشمتق *bāsmāji*, *s. t.* A printer.

باشمتق *bāsmak* (*aor.* باشار *bāssar*), *v.n.*

To press, weigh upon; to tread; —,

v.a. To print; to attack suddenly, to

surprise; to make a seizure or domiciliary

visit; to take in the act;

— ایاق *āyak*—, *v.n.* To tread, set the

foot; باشدرمتق *bāssdirmak* (*aor.*

باشدر *bāssdirir*), *v.a. causal.* To

press or beat down; to put down; to

put out, extinguish (a conflagration);

to get under, to hold down, prevent

from rising.

باطل *bātīl*, *a. a.* Vain, unfounded, untrue, false, groundless.

باطن *bātin*, *s.* and *a. a.* Interior; باطنی

bātinī, *a. a.* Internal; mystical.

باطی *bāti*, *s. t.* The west; the west wind (see باتی).

باع *bā*, *s. a.* A fathom, the length to which the two arms can stretch.

باعث *bā*"*iss*, *s. a.* A cause, a causer.

باغ *bāgh*, *s. p.* A vineyard; (*in poetry*)

a garden; بوزمتق —, — *bōzmak*, *v.n.* To

gather the grapes of a vineyard; — *bāgh*.

s. t. A tie, binding, string, &c.; a knot;

باغبان *bāghbān*, *s. p.* A gardener;

باغلق *bāghlik*, *s. t.* Land appropriate

to vineyards; باغلی *bāghli*, *a. t.* Tied.

bound; dependent on; — بوکی

būghu—, *a. t.* Bound by some charm.

باغچه *bāghcha*, *s. p. dim.* A garden (*lit.*

a little garden); باغچوان bāghchawān, *s. p.* A gardener.

باغرمق bāghirmak (*aor.* باغیر bāghirir), *v. n.* To call out, cry out, cry, cry aloud.

باغشلامق bāghishlamak (*aor.* باغشلا bāghishlar), *v. a.* (*for* بخشلامق bākhshlamak), To forgive, to pardon (a fault); to spare, spare the life of (a person).

باغلامق bāghlamak (*aor.* باغلا bāghlar), *v. a.* To tie, bind, fasten, make fast; — بوکی bughu—, To make a charm, use some kind of sorcery; — صلح sūlh—, *v. n.* To make peace, conclude a peace; — نکاح nikyāh—, *v. n.* To assign a dower, on marriage, in case of separation; — ایراد irād—, To assign a revenue or income.

باغی bāghī, *a. a.* A rebel; a sinner.

بافته bāfté, *a. p.* Woven, wove.

باقر bākīr, *s. t.* Copper (metal); a piece of copper money; copper sheathing of ships; *pl.* باقرلار bākirlar, Copper utensils, pots and pans, kettles and cans.

باقمق bākmak (*aor.* باکار bākar), *v. a.* To look; to regard; to consider; to superintend; to attend; to treat medically; to face, be opposite to; to depend, be dependent; to hope.

باقی bākī, *a. a.* Permanent, durable; remaining; —, *s. a.* The remainder, the rest; —, *ad. t.* As to anything else; — قالمق — kalmak, *v. n.* To remain.

باک bāk, *s. p.* Fear; — وپروا — pèrwā, Fear and dread; بی باک bī-bāk, Fearless.

باکیر bākīré, *s. a.* A virgin.

بال bāl, *s. t.* Honey; —, bāl, *s. a.* The heart; the mind; —, *s. p.* A wing; بال یماز bāl-yemàz, *a. t.* The common long kind of cannon, neither caronade nor chambered; کومج بالی ghyùmèj-bālī, Honey in the comb; بالمومی bāl-mümü, Bees'-wax, wax; a wax-candle; —, bī-'l (at the beginning of many Arabic adverbial expressions), in, with, by, &c. (it is the *prep.* ب, and the *def. art.* ال).

بالا bālā, *a. p.* High; —, *s. p.* Height, stature; the top, summit; رتبه بالا rùtbé'i-bālā, The highest civil grade after which the holders are generally made mushirs, and take the title of pasha; some ministers hold this rank.

بالچق bālchīk, *s. t.* Tenacious clay; the cross-piece or guard of a sword-handle.

بالجمله bī-'l-jùmlé, *a. a.* All, every one.

بالدر bāldir, *s. t.* The calf of the leg; بالدیری چپلاق طاقمی bāldiri-chīplāk-tākimi, The rabble (those who go bare-legged).

بالدیز bāldiz, *s. t.* A man's sister-in-law, the sister of his wife.

بالذات bī-'z-zāt, *ad. a.* In person, personally.

بالطه bālta, *s. t.* An axe; a battle-axe; بالطه جی bāltajī, A woodcutter, one

who cuts up firewood ; one of a former corps of guards to the Sultan.

بالغ *bāligh*, *a. a.* Reaching, arriving ; amounting, mounting up to ; arrived at years of puberty (also expressed "اقله بالغ" *ākla-bāligh*, arrived at (years of) discretion).

بالفعل *bī-ʿl-fiʿl*, *ad. a.* Actually, really, in act and deed.

بالتى *bālīk*, *s. t.* A fish ; —اوى, —اوى, fishing ; اولمق, —اولمق, To fish ; يمورطسى, —يمورطسى, the roe or spawn of fish ; botargo, the dried roe of the grey mullet ; اعى, —اعى, A fishing-net. [with forests.

بالقان *bālkan*, *s. t.* A mountain covered

بالين *bālīn*, *s. p.* A cushion, bolster, pillow ; —, *s. t.* A round long bolster.

باليوس *bālyoss*, *s. t.* (*Italian*), A consul (formerly an ambassador).

بام *bām*, *s. p.* The dawn, early morn ; the terraced roof of a house.

باندره *bāndara*, *s. t.* (*Italian*), A foreign flag, colours, or ensign.

بانك *bānk*, *s. p.* A voice, a cry.

بانى *bānī*, *s. a.* A builder, founder.

باور *bāvr*, *s. p.* Truth ; credit, belief ; قيلمق, —قيلمق, *v. a.* To credit,

باه *bāh*, *s. a.* Sexual intercourse. [believe.

باه *bāhir*, *a. a.* Manifest, evident.

باى *bāy*, *s. p.* A rich or great man.

بايات *bāyat*, *a. t.* Stale, old, not fresh.

باى حال *bī-ēyyi-hāl*, *ad. a.* In any case, under whatever circumstances it may be.

باير *bāyir*, *s. t.* A rising, sloping ground.

بايع *bāyī*, *s. a.* A seller, vendor.

بايغين *bāyghin*, *a. t.* Faint, fainting, swooning ; drooping.

بايقوش *bāykush*, *s. t.* An owl.

بايلمق *bāyılmak* (*aor.* بايلور *bāyilir*), *v. a.* To faint, swoon ; to droop.

ببر *bībr*, *s. t.* Pepper ; —, *bābr*, *s. p.*

A tiger ; قرمزى ببر *kirmizi-bībr*, Red pepper, cayenne, and the like ; ببرىه

bīberīyyé, *s. t.* Rosemary.

بيك *bēbek*, *s. t.* An infant, child in swaddling-clothes ; كوزبىكى *ghyāz-bēbēghi*, The pupil of the eye.

بت *bit*, *s. t.* A louse ; —, (*pūt*), *s. p.*

An idol, object of false worship ; a mistress, sweetheart ; بازارى, *bit-pāzāri*, A market for old clothes (*and*

lice) ; تختىبتى *tākhta-bitī*, A bug ; قاصقبتى *kāssīk-bitī*, A crab-louse ;

بتلنمك *bitlīnmek*, *v. a.* To louse one's self ; بتخانه (*pūt*)-*khāné*, An

idol-temple ; بتپرست (*pūt*)-*pērēsst*, An idolater, worshipper of idols.

بتاق *bātak*, *s. t.* A morass, a slough, a

slime-pit ; a quick-sand ; a place where travellers sink in ; a bad

business where money is lost ; a cut-throat's den where people are secretly

made away with ; بتاقجى *bātakji*, A secret cut-throat who entices people

to his house, and then makes away with them ; a swindler, who sinks

people's money or goods.

بتر *bēter*, *a. p.* Worse.

بترمک *bîrmek* (*aor.* بتر *bîtirir*), *v.a.*
(*caus. of* بتمک *bîtmek*), To finish,
conclude, bring to an end, make an
end of.

بتمک *bîtmek* (*aor.* بتر *bîtkr*), *v.n.* To
end, be finished, come to an end, be
all used up, or spent; to grow, sprout
(as plants).

بتون *bîton*, *a.t.* Whole, entire; —, *s.t.*
The whole, the entire; — *or* بتون بتون
bîton-bîton, *ad.t.* Wholly, entirely.

بتوی *bîtévi*, *s.a.* and *ad.t.* Same
meanings as بتون.

بجا *bè-jā*, *a.p.* Which is in its place,
worthy, suitable; ناجا *nā-bè-jā*, *a.p.*
Unworthy, improper; بجایش *bè-*
jāyesh (*bèjāyish*), *s.t.* (in its place,
in lieu, *ad.p.*) An exchange of places
or offices; |—, —*et*, *v.n.* To exchange
offices with one another.

بجالت *bèjālèt*, *s.a.* Beauty and portli-

بج *Bèch*, *s.t.* Vienna. [ness combined.

بچاق *bîchāk*, *s.t.* A knife; a cutter;
بچاقچی *bîchākji*, A knife cutler.

بچکی *bîchki*, *s.t.* A cross-cut saw,
a sawyer's saw; بچکیچی *bîchkîji*,
A sawyer.

بچم *bîchim*, *s.t.* Cutting; a mode of
cutting, cut, shape, form; harvest,
reaping.

بچمک *bîchmek* (*aor.* بچر *bîchkr*), *v.a.*
To mow; to reap; to saw into
planks; to cut out (clothes); to esti-
mate (the value).

بچوق *bûchuk*, *s.t.* A half over any

whole numbers, as بر بچوق *bîr-*
bûchûk, One and a half, یکی بچوق
iki-bûchuk, Two and a half, &c.

بچه *bèché*, *s.p.* The young of an
animal; a child.

بحار *bîhār*, *s.pl.a.* (*of* بحر *bāhr*), Seas.

بخت *bāhss*, *s.a.* A dissertation, dis-
course; a wager; |—, —*et*, *v.n.* To
discourse, treat, enlarge upon; —,
v.a. To wager, bet, lay.

بحر *bāhr*, *s.a.* The sea; any great
water; محیط —, *bāhri-mûhît*, The
ocean (as formerly supposed to sur-
round the habitable part of the world);
—ابيض *bāhri-èbyād*, The Medi-
terranean; —اسود *bāhri-èssvèd*, The
Black Sea; —احمر *bāhri-āhmēr*, *or*
—قلم *bāhri-kûlzûm*, *or* —سویس
bāhri-Sûwèyss, The Red Sea; —حزر
bāhri-hàzkr, The Caspian; —لوط
bāhri-Lût, The Dead Sea; بحرین
bāhrèyn, *s.a. dual.* The two seas, *i.e.*
the Black Sea and the Mediterranean;
بحری *bāhrī* (*fem.* بحریه *bāhriyyé*),
a.a. Maritime; marine; naval;
nautical.

بحران *bûhrān*, *s.a.* The crisis of a fever.

بخار *bûkhār*, *s.a.* Vapour, exhalation.

بخارا *Bûkhārā*, *s.t.* Bokhara.

بخت *bākht*, *s.p.* Luck, fortune; good
luck, good fortune; بختلو *bākhtli*,
a.t. بختیار *bākht-yār*, بختاور *bākht-*
āvèr, *a.p.* Lucky, fortunate; بختسز
bākhtsiz, *a.t.* بد بخت *bèd-bākht*,
a.p. Unfortunate, unlucky.

بخش: bākshsh, and بخشا: bākshhā, *a. p.*

(*in composition*), Who gives, a giver.

بخشش: bākshshish, *s. p.* A giving; a

present in money (from a superior).

بخل: bükhl or bākhl, *s. a.* Stinginess,

avarice.

بخوردان: bükhūr, *s. a.* Incense; بخوردان

bükhūrdān (*or* بخوردانلق: bükhur-

dānlīk), *s. p.* A censer, pan or box in

which incense is burnt.

بخیل: bükhāl, *s. a.* A miser; a stingy,

avaricious man.

[improper.

بد: bēd, *a. p.* Bad, ill; ugly, shocking,

بد: bēd', *s. a.* A beginning, commenc-

ing; a commencement; |—, —et,

v.n. To begin, commence.

بدهت: bēdāhēt, *s. a.* A sudden ap-

pearance or effusion; بالبدهت: bi-'l-

-bēdāhē, Suddenly, unexpectedly, un-

preparedly, extemporarily.

بدايت: bidāyet, *s. a.* A beginning,

commencement.

بدر: bēdr, *s. a.* The full moon.

بدرقه: bēdraka, *s. a.* A guide; a fellow-

traveller; an escort.

بدعت: bid'at, *s. a.* An innovation;

بدعت حسنه, bid'ati-hāssana, A praise-

worthy *or* useful innovation, a reform,

an opportune departure from routine.

بدل: bēdel, *s. a.* Anything set in lieu

of another; money paid instead of

rations; a substitute given for a per-

son drawn by ballot for the army.

بدن: bēdān, *s. a.* The body; the trunk

of the body; the main body of a

building; the walls (of a castle *or*

town); قلعه بدنی: kal'a-bēdāni, The

walls of a (the) castle.

بدوح: bēdūh, Mystical word usually

written under the address of letters,

and sometimes represented by the

numeral equivalents of its component

letters, thus ٨٦٢٢, as an invocation

for its safe arrival.

بدوی: bēdēvī, *a. a.* Inhabiting, *or* grow-

ing in the desert *or* unreclaimed

wilderness (*pl.* بدویون: bēdēviyyīn,

and *accus.* بدویین: bēdēviyyīn; this

latter word, in which the *v* is pro-

nounced *v* by the Arabs, is the ori-

ginal of the French *bedouin*, adopted

by us also).

بديدار: bēdīdār, *a. p.* Visible, apparent,

manifest.

بديع: bēdī', *a. a.* New, never seen *or*

heard of before, beautiful, wonderful,

astonishing; (*fem.* بديعه: bēdī'ā, A

wonderful, *or* beautiful thing, act, *or*

quality).

بديعه: bēdīhē, *s. a.* A witty impromptu,

a spiritual saying *or* remark.

بديهي: bēdīhī, *a. a.* Which happens sud-

denly; self-evident, manifest.

بذل: bēzl, *s. a.* A bestowing profusely;

|—, —et, *v.a.* To bestow.

بر: bēr, *pr. p.* On, upon; over; accord-

ing to; —, *s. p.* The breast, bosom;

fruit; —, *a. p.* (*in composition*), Who

carries, brings, *or* carries away; —,

بیر, *a. t.* One; the same; equal; a.

an; —, bèrr, *s. a.* Land; mainland; a just man; —, bìrr, *s. a.* Virtue; طرف —, bîr-tàraf, *a. p.* Aside, on one side, out of the way; | — —, — —et, *v.a.* To get rid of, dispose of, put out of the way; برمنوال محروم bîr-mînvâli-mûhàrrer, According to the manner described, as above-mentioned; سیمین بر sîmîn-bîr, *a. p.* Silver-breasted; نامه بر nâmê-bîr, Who carries a letter; بری bîri, *or* بریسی bîrissi, One, a person, a man; one (of them); بریکی bîr-îki, One or two; بر یکیده bîr-îkîda, Every now and then; برده bîrda, *c. t.* And also, moreover; او —, bîr-òl, *v.n.* To act together, be as one; بربرینی bîr-bîrîni, *or* بری برینی bîri-bîrîni, *pron. acc.* One another; بربرینه bîr-bîrina, To one another; بربرندن bîr-bîrîndàn, From one another, بربريله bîr-bîrîla, With one another; &c.; بربر bîr-bîr, One by one; برلك bîrlik, *s. t.* Unity; concord; برلكده bîrlikda, (In unity) together.

برء bûr', *s. a.* A being healed, a cure; الساعه —, bûr'u-'ss-sâ'a, An instantaneous cure.

برابر bèrâbèr, *a. p.* Equal, on a footing of equality, on a line, breast and breast; —, *ad. p.* Together, at the same time, along with.

برات bèrât, *s. t.* A warrant, or letters-patent of the second class; a diploma; a consul's exequatur; براتلو bèrâtli,

A merchant, or other, holding a patent of privilege.

برادر bîrâdær, *s. p.* A brother; a friend, comrade, companion, fellow; برادرانه bîrâdêrânê, *a. p.* Brotherly (thing).

براعت bèrâ'at, *s. a.* Elegance, perfection of beauty; استهلال —, bèrâ'atî-îsstihlâl, The beauty of symbolic literary composition, by which the technical terms of any science are used (for example, in a preface) and symbolized.

برآغه brâgha, *s. t.* (*Italian*), The breeching of a cannon on board ship.

براق bèrrâk, *a. t.* Clear, limpid (liquid), free from mistiness, cloudiness, or turbidity; —, bûrâk, *s. a.* Name of the celestial steed said to have carried Muhammed to the highest heaven, and variously explained by the commentators.

براقمق brâkmak (*aor.* برآقر brâkir, *or* برآغر brâghîr, *or* brâghâr), *v.a.* To leave, quit, forsake, abandon; to let go, loose; to let, permit; to leave, not meddle with, let alone; to put down, lay down.

بران bùrrân, *a. p.* Sharp, keen, cutting.

برای bèrâyi, *pr. p.* For, for the sake of, on account of.

برایا bèrâyâ, *s. pl. a.* (*of* بریه, *not used*), Creatures; men; Musslim subjects of the Sultan, free from tribute; رعایا رعیایا rî'âyâ-u-bèrâyâ, The subjects of the Sultan, free and protected.

برائت *bèrā'at*, *s. a.* Freedom, a being free from any defect or blemish.

برباد *bèrbād* (*bèrbāt*), *a. p.* Gone to the winds, destroyed, ruined; spoilt, dirtied. [aboriginal of Barbary.

بربر *bèrbær*, *s. t.* A barber; a Berber,

بربط *bèrbèt*, *s. p.* A lute, a harp.

برتر *bèrtèr*, *a. p.* Higher; برترین *bèrtérin*, *a. p.* The highest.

برج *bùrj*, *s. a.* A round or square tower at intervals in old castle walls; a sign of the zodiac.

برجاق *bùrchāk*, *s. t.* A lupin? a vetch?

برخوردار *bèrkhòrdār*, *a. p.* Prosperous, fortunate, happy.

برد *bèrd*, *s. a.* Cold, coldness.

بردار *bèrdār*, *a. p.* On the gibbet, gibbeted; |—, —*et*, *v. a.* To hang, to gibbet; —او, —*ol*, *v. n.* To be hung.

برزخ *bèrzāk*, *s. a.* An unfathomable gulf; the great gulf between this world and heaven, or between this life and the eternal future.

برف *bèrf*, *s. a.* Snow.

برق *bèrk*, *s. a.* Lightning; —, *bàrk*, *s. t.*

Always follows the word *وا èv*, a house, and corroborates it; *اوبرق èv-bàrk*,

House and home, wife and family;

اولو برقلو èvli-bàrkli, Who possesses house and home, wife and family;

برقلنمق bàrklanmak (*aor.* *برقلنمق bàrklanir*), *v. n.* To become possessed of home and family.

برک *bèrgh*, *s. p.* A leaf of a tree.

برکت *bèrèkèt*, *s. a.* (*pl.* *برکات bè-*

rèkyāt), God's blessing; increase; plenty;

برکتلو bèrèkètlì, *a. t.* Plentiful, abundant (year); blessed as the widow's cruse, and yielding much increase, prolific (plant or animal);

برکت ویرسون bèrèkèt-vìrsin! *int. t.* May it be returned to you a hundred-fold! (*lit.* May it bring you a blessing of increase). [souvenir.

برکذار *bèr-ghyùzār*, *s. p.* A keepsake,

برله *birla*, *pr. t.* With, in, by.

برنا *bèrnā*, *s. p.* A young person, a young man.

برنجق *bùrunjuk*, *s. t.* Gauze, crape.

برو *bèri*, *s. t.* The space on the hither side of any object; —, *ad. t.* Hither; hitherwards; *بروسی bèrissi*, The space on the hither side of it; *بروسنه bèrissina*, To the hither side, to this side of it; *بروسنده bèrissinda*, On or at this side of it; *—دنبرو, or —دنبرو —dan-bèri*, From — till now, ever since —.

برودت *bùrūdèt*, *s. a.* Coldness, frigidity; coolness of feeling, interruption of friendship.

بروز *bùrüz*, *s. a.* Evidence, the being evident, manifest, clear, palpable.

بره *brè!* *int. t.* Sirrah! Fellow! —.

برهه bèrè, *s. t.* A bruise; *برهلمک bèrèlènmek*, *v. n.* To be bruised, become bruised; |—, —*et*, *v. n.* To bruise, make a bruise. [demonstration.

برهان *bùrhān*, *s. a.* A proof, evidence,

برهنه *bìrèhné*, *a. p.* Naked, bare.

بری *bèri*, *a. a.* Free, exempt (from ill or

defect); —; *bèrrī*, *a. a.* Wild, growing wild.

bùryān, *s. p.* Roast meat, a roast.

brizòlya, *s. t.* A mutton chop.

bèrriyyé, *s. a.* A wilderness, unreclaimed tract of country.

brīk (*ībrīk*), *s. t.* A brig.

bèrīn, *a. p.* Highest, most high; —, *bèrrèyn*, *s. a. dual.* Two lands or continents.

bèz, *s. t.* Cotton or linen cloth; —,

bīz, *pron. t.* We; *sòghuk-*

-bèz, (Cold cloth) Linen cloth; *بزی*

bèzi, The cloth; its cloth; —, *bīzi*,

Us; *bīzim*, Our; ours; *بزه* *bīzē*,

To us; *bīzdé*, At or in us; *بزدن*

bīzdan, From us; *bīzimla*, With

us; *bīzsiz*, Without us; *بزجه*

bīzja, Our fashion; according to us.

bèzir (*bèzir*), *s. a.* Seed; linseed; *بزر تخمی*

bèzir-tòkhumu, Linseed; *بزریاغی*

bèzir-yàghi, Linseed-oil.

bùzùrgh, *a. p.* Great, large;

bùzurghvār, *a. p.* Great in

esteem.

bèzm, *s. p.* A banquet, feast; —,

bīzim (*gen. of بز*), *pron. t.* Our; ours.

bèzmek (*aor. بز* *bèzer*), *v.n.* To

become tired of, lose one's taste for.

bèzenmek (*aor. بز نور* *bèzénir*),

v.n. To adorn one's self, put on one's

fine clothes and ornaments.

bissāt, *s. a.* A cloth or carpet for

spreading.

bèsst, *s. p.* A tying, binding;

—وبندا, *bèsst - u-bènd - et*, *v.n.* To bind, tie. [a cushion.

bisster, *s. p.* A mattress or bed,

bòsstan, *s. p.* A large market-garden; a melon-garden; melons;

bòstanji, A soldier of one

of the corps of guards of the Sultan's

palace in the time of the Janissaries;

a soldier of the foot-guards in the

early days of the new system; *بستانجی*

bòsstanji - bāshi, The com-

mander of the Bosstanji guards, and

superintendent of police in the Bos-

phorus.

bèssté, *a. p.* Tied, bound.

bāsst, *s. a.* A spreading out, ex-

tending; a laying down, explaining

at length; —, —*et*, *v.a.* To spread

out, lay, extend; to lay down, declare,

or explain at length.

bèsslémek (*aor. بسل* *bèsslər*),

v.a. To feed, nourish, keep, maintain,

support; to fatten; *bèsslémé*,

s. t. A maid or woman servant; a

child fed in the house for charity;

bèssli, *a. t.* Fed, fattened.

bì-'ssmi-'llāh! *int. a.* In the

name of God! (*Invocation used before*

commencing any kind of work).

bissyār, *a. p.* Many in number;

much in quantity.

bāssīt, *a. a.* Spread out, extended;

simple, uncompounded.

bèssīm, *a. a.* Smiling.

bèssitē, *s. a.* A sun-dial.

بش *bèsh*, *a. t.* Five; *بشجى* *bèshinji*,
a. t. Fifth; *بشك* *bèshlik*, *s. t.* A
 five-piastre piece.
بشارت *bèshārèt*, *s. a.* Joy caused by
 any happy event; the announcement
 of a happy event. [ness of countenance.
بشاشت *bèshāshèt*, *s. a.* Hilarity, bright-
بشر *bèsher*, *s. a.* A human being, a
 man; mankind; —, *a. t.* Five
 a-piece; *بشرى* *bèshérī*, *a. a.* Human;
بشريت *bèshériyyèt*, *s. a.* Humanity,
 the quality of being human, human
 nature. [news, joyful intelligence.
بشرا (*for بشرى*) *bùshrà*, *s. a.* Good
بشقه *blshka*, *pr. t.* Other; *بشقهسى*
blshkassi, Another of them; *بشقه*
—dan-blshka, Other than —,
بشك *bèshik*, *s. t.* A cradle. [beside —.
بصر *blssar*, *s. a.* The sight.
بصرة *Bàssra*, *s. t.* Bassora (town of).
بصيرت *blssirèt*, *s. a.* Foresight; cir-
 cumpection. [in trade.
بصاعت *bìzā'at*, *s. a.* Capital, stock
بطل *blttal*, *a. a.* Of no further use;
 large; —, *s. a.* A letter, paper, or
 document which has been answered,
 or which does not require answering,
 or which is laid aside as of no further
 use; a champion, man of valour.
بطائت *bltā'at*, *s. a.* Slowness, heavi-
 ness, sluggishness; indigestibleness;
 stupidity of intellect; tiresomeness,
 wearisomeness of manner.
بطش *bltsh*, *s. a.* Martial strength and
 impetuosity.

بطلان *bùtlān*, *s. a.* A being unfounded,
 futile, vain; absurdity, futility.
بطلان *bltmān*, *s. t.* A weight of six
 okes, or about 16lbs: it varies in
 different places.
بطن *bltn*, *s. a.* The belly, inside; a
 sept, a tribe; a generation, or degree
 of relationship; an interior or mystical
 sense of a writing. [of digestion.
بطى *bltī*, *a. a.* Slow in motion; difficult
بعث *bā'ss*, *s. a.* A sending; a de-
 puting; a resuscitating, raising from
 the dead; |—, —et, *v. a.* To send.
بعد *bù'd*, *s. a.* Distance; —, *bā'da*,
pr. a. After; *بعده* *bā'da-hū*, *ad. a.*
 Afterwards, then; *بعد السلام* *bā'da-'ss-*
-sèlām, After salutation; *من بعد* *mīn-*
-bā'd, *ad. a.* (Never) more, (never)
 again, (never) afterwards; *فيما بعد*
fī-mā-bā'd, *ad. a.* Henceforward,
 thenceforward, henceforth; *بعد*
bā'da-bù'din, *ad. a.* After a while,
 after a certain length of time; *وبعد*
vè-bā'du, *أما بعد* *amma-bā'd*, *c. a.*
 And now then (an introductory for-
 mula to the proper matter of any dis-
 course or treatise, after the customary
 prayers and praises); *ما بعد* *mā-*
-bā'd, *s. a.* The word or words next
 after, or the place occupied by them.
بعض *bl'zi*, *a. a.* Some, certain; *بكرة*
 —*kérré*, *ad. t.* Sometimes.
بعيد *bā'id*, *a. a.* Distant, far off.
بعينه *bl-'āyni-hi*, *ad. a.* As though it
 were the very same exactly.

بغات *bùghāt*, *s. pl. a.* (of باغی *bāghī*),
Rebels; wicked sinners.
بغتة *bàghtétan*, *ad. a.* Suddenly, all of
a sudden.
بغداد *Bàghdād*, *s. t.* Bagdad (town of).
بغدادی *bàghdādī*, *s. t.* Lath and
plaster work.
بغدان *Bòghdān*, *s. t.* Moldavia.
بغداش *bàghdash*, *s. t.* A tailor's mode
of sitting cross-legged; —قورمق—
—*kùrmak*, *v.n.* To sit cross-legged as
tailors do.
بغداى *bòghdāy*, *s. t.* Wheat; a grain
weight; مصربغداى *mīssir-bòghdāyi*,
Indian corn.
بغر *bàghir* (*little used*), باغیرصاق *bàghir-*
sāk, *s. t.* The guts, bowels, intestines.
بغض *bùghz*, *s. a.* Hatred, enmity, ill-
will; |—, —*et*, *v.n.* To bear malice.
بغل *bàghl*, *s. a.* A mule; *s. p.* The
arm-pit; رسمبغلگیری *rèssmi-bàghl-*
-ghīrī, The ceremony of supporting
persons of rank as they walk, by hold-
ing them by the arm close to the arm-
pits, like crutches.
بغه *bàgha*, *s. t.* The generic name for
animals of the frog and tortoise
kinds; tortoise-shell; قوربغه *kùr-*
bagha (or قوروبغه *kùru-bàgha*, The
naked batrachian) the frog; اودلوبغه
(òtlı)-bàgha, قرهقوربغه *kàra-kùr-*
bagha, The toad; توسبغه *tòssbagha*,
قابلوبغه *kàpli-bàgha* (*kàplimbàgha*),
The tortoise; دکرقابلوبغهسى *dèngiz-*
-kàpli-bàghassi, The turtle.

بغير حق *bì-ghàyri*, *pr. a.* Without;
bì-ghàyri-kàkkin, Without right or
justice, unjustly.
بقا *bàkā*, *s. a.* Permanency, a remaining
without change; داربقا *dāri-bàkā*, The
mansion of permanency, the future life.
بقال *bàkkāl* (*bàkal*), *s. a.* A grocer, a
chandler.
بقايا *bàkāyā*, *s. pl. a.* (of بقیه *bàkīyyé*),
Remnants; outstanding deficits of
revenue due to government or to far-
mers by the people, arrears.
بقراج *bàkrāj*, *s. t.* A leather bucket; the
piston of a pump.
بقلوا *bàklawā*, *s. t.* A dish of flaky
pastry, sweetened with syrup or honey,
and cut up in rhomboidal pieces;
hence بقلوا بقلوا *bàklawā-bàklawā*
means, *divided into rhomboidal figures*.
بقله *bàkla*, *s. a.* A broad bean, a horse
bean; قیری —, —*kīrī*, *a. t.* Dapple
grey (horse).
بقم *bàkam*, *s. t.* Brazil-wood, log-wood.
بقمق *bàkmaq* (*aor.* بقار *bàkar*), *v.n.* To
become cloyed, disgusted, tired (of
anything).
بقیه *bàkīyyé*, *s. a.* A remnant.
بك *bègh*, *s. t.* A bey; a prince; a
lord; a squire; the son of a pasha or
high functionary; the style of colonels,
lieutenant-colonels, post-captains, and
commanders; the style of ambassa-
dors, and of the governors of Mol-
davia, Wallachia, and Samos; the style
often given abusively to sons of private

individuals, embassy interpreters, consuls, and even to servants; **بكراده** *bègh-zādés*, Son of a bey, a Christian whose father held the title of bey; a European gentleman; **بكرىكى** *bèghlär-bèghi*, Bey of beys, style formerly given to the viceroys or governors-general of Rumelia and Anatolia; —, *bèng*, *s. t.* A mole on the skin.

بك اوغلى *Bègh-òghlu*, *s. t.* Pera (a suburb of Constantinople).

بكيى *bèkji*, *s. t.* A watchman, watcher.

بكر *bikr*, *s. a.* Virginity; a virgin; **ازاله بكره** *izalé'i-bikr-et*, *v.n.* To deflower.

بكرش *Bùkrèsh*, *s. t.* The town of Odessa.

بكرى *bèkri*, *a. a.* An habitual drunkard.

بكر *bèngz*, *s. t.* Countenance, complexion.

بكرزمك *bèngzémek* (*aor.* **بكرز** *bèngzær*), *v.n.* To resemble.

بكلك *bèghlik*, *s. t.* The rank of bey, beyship; a principality, state under the rule of a bey; government property of any kind; **بكلكى** *bèghlikji*, Title of one of the principal functionaries of the Ottoman government, who is at the head of the imperial chancery, from which all letters patent, commissions, treaties, &c. &c. emanate.

بكلمك *bèklémek* (*aor.* **بكلر** *bèklær*), *v.n.* To wait; to act as watchman; —, *v.a.* To wait for; to watch over, act as guard or watchman over.

بكمز *bèkmaz* (*pètmaz*) *s. t.* Grape-treacle.

بكنمك *bèghnemek* (*aor.* **بكنور** *bèghènir*), *v.a.* To like, approve.

بل *bèl*, *s. t.* The waist; a fork, a pronged spade for digging; a passage over a range of mountains where the heads of two opposite valleys meet and the ridge is lower than elsewhere; **بويرمك** — *vèrmek*, *v.n.* To droop in the middle, as a horse's back, when the two ends are supported (a beam, &c.); **صوغوغى** — *sòghughu*, Gonorrhœa.

بلا *bèlā*, *s. a.* A misfortune, plague, trouble; —, *billā*, *pr. a.* Without; **بلايه اوغرامق** *bèlāya-òghramak*, To meet with irretrievable misfortune, to be utterly ruined; **الله الهك بلاسى** *Allāh-ing-bèlāssi*, A plague sent by God: **الله بلاكى ويرسون** *Allāh-bèlāngi-vèrsin!* God damn you! **الله بلاسى ويرسون** *Allāh-bèlāssini-vèrsin!* God damn him (her, it)!

بلابان *blabàn*, *a. t.* Big, large, huge.

بلاد *bilād*, *s. pl. a.* (of **بلد** *bèled*), Cities, towns; countries. [Persian Irān.]

بلاد الجبل *Bilād-u'-l-jèbel*, *s. t.* Media.

بلادت *bèlādèt*, *s. a.* Stupidity.

بلازك *bilāzik* (*bilèzik*), *s. t.* A bracelet.

بلاغت *bèlāghèt*, *s. a.* The eloquence which fully explains one's meaning.

بلاهت *bèlāhèt*, *s. a.* Extreme stupidity.

بلايا *bèlāyā*, *s. pl. a.* (of **بلا** *bèlā*), Evils, misfortunes, plagues.

بلبل *bùlbul*, *s. p.* The nightingale;

بوقلوجه *bòkluja* —, The wren (?).

بلد *bèled*, *s. a.* A city, town, village ; a country.

بلدان *bùldān*, *s. pl. a.* (of *بلد* *bèled*), Cities, towns ; countries.

بلدے *bèldé*, *s. a.* A city, town, village.

بلغار *Bùlgār*, *s. and a. t.* Bulgarian ; a Bulgarian ; بلغارستان *Bùlgārisstān*, *s. t.* Bulgaria.

بلغاری *bùlghārī*, *s. t.* A kind of Russia leather, very thick and coarse ; a kind of small lute strung with wires. [grade.

بلغراد *Bèlègrād*, *s. t.* The town of Bel-

بلغم *bàlghām*, *s. a.* Phlegm ; بلغمی *bàlghāmī*, *a. a.* Phlegmatic ; —, or —یشم, —*yèshem*, Veined jasper, of the colour of phlegm.

بلغور *bùlghur*, *s. t.* Wheat grains prepared like rice or like pearl-barley.

بلکه *bèlki*, *ad. t.* Perhaps, may be, by chance.

بلکی or بلکو *bilèghi*, *s. t.* A hone ; a grind- or whet-stone ; یاغ بلکیسی *yāgh-bilèghissi*, A hone used with oil.

بللمک *bèllémek* (*aor.* بللر *bèllēr*), *v. a.* To dig with a fork or spade ; to learn by heart so as to remember again.

بللو *bèlli*, *a. t.* Known ; بللو باشلو *bèlli-bàshli*, *a. t.* (A person) publicly known, whose person and physiognomy are generally known.

بللور *billūr*, *s. a.* Crystal, cut-glass.

بلمجه *bilméjé*, *s. t.* A riddle, an enigma.

بلمک *bilmek* (*aor.* بلور *bilir*), *v. a.* To know ; to guess ; to recognize ; to know as, or suppose to be ; (*in compo-*

sition with the root of any verb increased by the syllable *ئ* or *یه*) to be able, as : *گله بلمک* *ghèlé-bilmek*, To be able to come.

بلند *bùlènd*, *a. p.* High ; loud.

بلوت or بلوط *bùlut* ; *s. t.* A cloud ;

بلوتلو *bùlutlu*, *a. t.* Cloudy, clouded.

بلوغ *bùlūgh*, *s. a.* Maturity, puberty.

بلوک *bùluk*, *s. t.* A division, subdivision ; a piece ; a company of infantry ; a squadron of horse ; a number of persons. [whet, set, sharpen.

بله مک *bilémek* (*aor.* بلر *bilēr*), *v. a.* To

بلی *bèli*, *ad. a.* Yes.

بلیه *bèllyyé*, *s. a.* A misfortune, plague,

بلید *bèlid*, *a. a.* Stupid. [visitation.

بلیغ *bèligh*, *a. a.* Eloquent in expressing ideas ; copious, plentiful ; strenuous.

بن *bèn*, *pron. t.* I ; بنم *bènim*, My ;

mine ; بنی *bèni*, Me ; بکا *bānga*, To

me ; بنده *bènda*, At or in me ; بدن

bèndan, From me ; بنملا *bènimla*,

With me ; بنسز *bènsiz*, Without me ;

بنجه *bènja*, My fashion ; according

to me ; —, *bin*, *s. a.* Son of, as *احمد بن*

ahmed bin Māhmūd, Ahmed,

son of Mahmud ; —, *bùn*, *s. p.* The

foot, stock, bottom, lower end or base

of anything.

بنا *binā*, *s. a.* A building ; the building

of buildings ; the voice of verbs in

grammar ; —, —*et*, *v. a.* To build ;

—امینی, —*èminī*, A clerk of the

works and paymaster ; بناء *binā'an*,

ad. a. Consequently; as بونا ببناء *būngā-binā'an*, or ببناء عليه *binā'an-'alèyh*, In consequence thereof.

بند *bènd*, *s. p.* A sentence, a paragraph, an article, a verse of literary composition; a band, ligature, tie; a dam shutting up a valley so as to form a reservoir of water or artificial lake; —, *a. p.* (*in composition*), Which ties, binds, makes fast. [A seaport.

بندر *bèndèr* or بندرگاه *bèndèrghiah*, *s. t.*

بندۀ *bèndé*, *s. p.* (*pl.* بندگان *bèndéghyān*), A servant, bondsman; بندگی *bèndéghī*, *s. p.*

بندۀ لک *bèndélik*, *s. t.* Servitude, service; بندۀ خانۀ *bèndé-khāné*, *s. p.*

The house of your humble servant (used in polite conversation instead of "my house," as دولتخانۀ *dèvlet-khāné*, the house of prosperity, is instead of "your house").

بنفشۀ *bènefishé* (*mènèkshé*), *s. p.* A violet.

بنک *bènek*, *s. t.* A spot; —, *bīnek*, *s.* and *a. t.* A saddle-horse, horse for riding; بنگلو *bènekli*, *a. t.* Spotted, speckled.

بنم *bènim*, *pron. t.* (*gen. of* بن *bèn*, I), My, of me; mine; بنمکی *bènimki*, *pron. t.* Mine.

بنمک *bīnmek* (*aor. بنر* *bīnr*), *v. n.* To mount, get upon; to get into (a carriage or boat); to ride (on a horse, in a carriage, or boat).

بني *bèni*, *s. pl. a.* (*of* بن *bīn*), Sons, children; — آدم, — *Adam*, Sons of

Adam, children of men, men, mankind. [sical constitution.

بنیاد *būnyād*, *s. p.* A foundation; phy-

بنیان *būnyān*, *s. a.* The building, constructing; construction; physical constitution.

بو *bū*, *pron. t.* This; —, *bū*, *s. p.* Smell, odour; —, *a. p.* (*in composition*), Smelling, having an odour; —,

بُو *bū*, *s. a.* Father; خوشبو *khòsh-bū*,

Sweet-smelling; بوالفضول *bū-'l-fūzūl*,

(The father of presumption), presumptuous.

بواب *bèwwāb*, *s. a.* A door-keeper, gate-keeper, porter; a chamberlain;

سر بوابین *sēr - bèwwābīn*, A chief chamberlain (title of dignity something like our knight-bachelor).

بوار *bèvār*, *s. a.* Destruction; دارالبوار *dāru-'l-bèvār*,

(The house of destruction) hell.

بوبرک *būbrek*, *s. t.* A kidney.

بوت *būt*, *s. t.* A thigh of an animal, a leg (of mutton, &c.).

بوجاق *būjāk*, *s. t.* A distant out-of-the-way corner; Bessarabia.

بوجک *būjek*, *s. t.* Any creeping animal, as a slug, silkworm; a crayfish;

سموکلو بوجک *sūmuklu-būjek*, A slug or snail; قوندز بوجکی *kūnduz-būjèghi*, Cantharides. [gnarl in a tree.

بوداق *būdāk*, *s. t.* A knot in wood; a

بوداله *būdala*, *s. t.* A simpleton, idiot.

بودامق *būdamak* (*aor. بودار* *būdar*), *v. a.* To prune, thin out, lop.

بودور *bòdur*, *a. t.* Dwarf, short in stature amounting to deformity.

بودین *Būdīn*, *s. t.* The town of Buda.

بورا *būra*, *s. t.* This place, this spot; بورام *būram*, (my this place) here, this place in my body; بوراک *būrang*, Here, this place in thy body; بوراسی *būrassi*, Here, this place in it; &c.; بورایه *būraya*, Here, to this place; بورامه *būrama*, Here, to this place in my body; &c.; بوراده *būrada*, Here, in this place; بورادن *būradan*, Hence, from hence; &c. &c.; بورالر *būralar*, Hereabouts, these parts or places; &c. &c.

بورج *bòrj*, *s. t.* A debt; duty incumbent; —, *būrj*, *s. t.* The misletoe; بورجلو *bòrjlu*, In debt; indebted; a debtor; بورجه کيرمک *bòrja-ghirmek*, *v.n.* To get in debt.

بورده *bòrda*, *s. t.* (*Italian*), A ship's side; a board, tack (in sailing); بورده بورده *bòrda-bòrdaya*, Side by side, porthole to porthole.

بورشمق *bùrushmak* (*aor.* بورشور *bùrushur*), *v.n.* To become wrinkled, ruffled, ruffled. [a screw.

بورغی *bùrghu*, *s. t.* A gimlet; بورقتمق *bùrkutmak* (*aor.* بورقودر *bùrkudur*), *v.a.* To sprain (a joint); بورقلمق *bùrkulmak* (*aor.* بورقور *bùrkulur*), *v.n.* To be sprained.

بورک *bùrek*, *s. t.* A pie, tart, pasty.

بورمق *bùrmak* (*aor.* بورار *bùrar*), *v.a.* To twist (with strength, *e.g.* A bar of

iron, a person's arm); بورمه *bürma*, *s. t.* A twist; a screw; —, *a. t.* Twisted.

بورون *bürun*, *s. t.* The nose; the point of anything; a cape, promontory, point; the snuff (of a candle).

بورنمک *bürunmek* (*aor.* بورنور *bürunur*), *v.n.* To wrap one's self, cover one's self up (in a scarf, mantle, &c.)

بور or بوری *bòru*, *s. t.* A horn, trumpet; بوروزن *bòruzèn*, *s. t.* A trumpeter.

بوره *bòra*, *s. t.* Borax (?), Sal-ammoniac (?); a storm of wind, a squall; a good scolding; بوره يمک *bòrayèmek*, *v.n.* To be exposed to a squall; to get a good scolding.

بوز *büz*, *a. t.* Ice; بوزکمی *büz-ghibi*, Like ice; very white; very smooth; —, *bòz*, *a. t.* Dark iron grey.

بوزاغی *büzaghi*, *s. t.* A young calf.

بوزچه اطهسی *Bòzché-àdassi*, The island of Tenedos. [arms.

بوزطغان *bòz-daghān*, *s. t.* A mace of

بوزشمتق *bòzushmak* (*aor.* بوزشور *bòzushur*), *v.n.* To quarrel, fall out with each other; بوزشوک *bòzushuk*, *a. t.*

At variance, not on good terms together; بوزشوکلیق *bòzushukluk*, *s. t.* Variance, bad terms.

بوزغون *bòzghun*, *a. t.* Defeated, routed; troubled, cast down; —, *s. t.* Defeat, rout;

بوزغونلیق *bòzghunluk*, *s. t.* Defeat, rout; troubled, broken-spiritedness.

بوزق *bòzuk*, *a. t.* Spoilt, bad; changed

into a small coin; بوزق پاره *bòzuk-pàra*, Small change.

بوزلمك *bùzulmek* (*aor.* بوزيلور *bùzular*), *v.n.* To become contracted, to contract.

بوزمق *bòzmaq* (*aor.* بوزار *bòzar*), *v.a.* To spoil; to take to pieces; to rout, defeat; to contradict (one) to a third person, to put to the blush by saying something; to deflower (a virgin); to violate, act in contrariety to, infringe; to change (money), give change (for it).

بوزه *bòza*, *s. t.* A kind of thick white drink made of millet fermented.

بوس *būss*, *s. p.* A kissing; —, *a. p.* (*is composition*), Who kisses; |—, —*et.*, *v.a.* To kiss; بوسى *būssī*, *s. p.* The act or quality of a kisser.

بوستان *bòstān*, *s. p.* See بوستان

بوسنه *Bòssna*, *s. t.* Bosnia.

بوسه *būssé*, *s. p.* A kiss, a buss.

بوش *bòsh*, *s. t.* Empty; vain, useless, void of sense, meaning, or utility; idle, unemployed; loose, not tied, not tight; loosened, let go; divorced; —لاقردى, —*làkirdi*, Nonsense; —وقت, —*wàkit*, Leisure time; —بوكر, —*bùghur*, The part of the side of the belly just below the ribs; —بوغاز, —*bòghāz*, A babbler; —كزيمك, —*ghèzmeq*, *v.n.* To wander about without employment; to be without a place, out of service.

بوشاتمق *bòshatmaq* (*aor.* بوشادير *bòshādir*), or بوشالتمق *bòshaltmaq* (*aor.* بوشالدير *bòshāldir*), *v.a.* To empty (a

vessel of anything, or anything from a vessel).

بوشامق *bòshamak* (*aor.* بوشار *bòshar*), *v.a.* To divorce, repudiate, put away (one's wife).

بوشانمق *bòshanmaq* (*aor.* بوشانور *bòshānir*), *v.a.* To empty itself; to become loose, loosened; to burst forth, break loose from restraint (people, a horse, a spring, a bow, &c.); to be divorced (a wife).

بوغ *bògh*, *s. t.* (*is* باشبوغ *bāsh-bògh*, A commodore (at sea); a commander (of a corps on land).

بوغا *bògha*, *s. t.* A bull.

بوغاز *bòghāz*, *s. t.* The throat, gullet, windpipe; a defile, pass; a strait, channel; the mouth of a river; the quinzy, a sore-throat; the Bosphorus, and particularly the middle portion of it; —بوش, —*bòsh*, A babbler; —او, —*ò*, To have a sore-throat or the quinzy; بوغازلامق *bòghāzlamak*, *v.a.* To kill (any animal) by cutting open its throat.

بوغچه *bòghcha*, *s. t.* A square shawl: a large square piece of stuff used as a wrapper for bundles or parcels; a bundle, a parcel in a wrapper.

بوغق *bòghuk*, *a. t.* Hoarse, stifled (voice).

بوغم *bòghum*, *s. t.* A joint in a reed; a knot in wood; a constricted place in any channel or pipe.

بوغمچه *bòghmaja*, *a. t.* Which chokes;

اوكسرك —, *bòghmaja-ùksuruk*, *s. t.*

The whooping-cough.

بوغمق *bòghmak* (*aor.* بوغار *bòghar*), *v.a.*

To stifle, strangle, drown, suffocate;

بوغلمق *bòghulmak* (*aor.* بوغلولور

bòghulur), *v.n.* and *p.* To be stifled,

strangled, drowned, suffocated; to be

ready to burst (with rage, laughter,

&c.). [of hot water.

بوغو *bòghu*, *s. t.* Steam, reek

بوق *bòk*, *s. t.* Excrement, dung, turd,

shit; scoria of ores; anything bad or

disagreeable; —, *a. t.* Bad; disagree-

able; شيطان بوقى *shèytān - bòku*,

(Devil's dung) assafoetida.

بوقاغى *bòkaghī*, *s. t.* Fetters, hobbles.

بوقالمق *bòngalmak* (*aor.* بوقالور *bòngalir*),

v.n. To become stupified.

بوقر *bòghur*, *s. t.* (in بوش بوقر *bòsh-*

-bòghur, The side part of the belly

just below the ribs).

بوقرتلن *bòghurtlèn*, *s. t.* A blackberry.

بوقرك *bòghrek* (*bùbrek*), *s. t.* A

kidney. [French bean.

بوقرلجه *bòghrulja*, *s. t.* A small white

اكرى بوقرى *bòghru*, *a. t.* (in

èghri-bòghru), Very crooked, tortuous,

devious. [thing), a twist.

بوقلم *bòklum*, *s. t.* A curl (in any-

بوقمك *bòkmek* (*aor.* بوقر *bòker*), *v.a.*

To twist between the fingers; to fold

double; to bend.

بوقو *bòghu*, *s. t.* A charm,

spell, sorcery; بوقوجى *bòghuju*, *s. t.*

A sorcerer, sorceress.

بول *bòl*, *a. t.* Plentiful, abundant;

ample; wide, loose, in folds (clothing,

&c.); —, *bèvl*, *s. a.* Dung; urine;

بوللق *bòlluk*, *s. t.* Abundance, plenty;

looseness (of clothes, &c.).

بولاشق *bùlāshik*, *a. t.* Daubed, be-

smeared, contaminated.

بولاشمق *bùlāshmak* (*aor.* بولاشور *bùlā-*

shir), *v.n.* To become irregularly

spread upon in daubs (as paint, tar,

mud, &c.); to pass by contagion

(disease); to set (about any business);

to meddle.

بولاماج *bùlamaj*, *s. t.* Grape-juice boiled

to the consistency of honey.

بولانق *bùlānik*, *a. t.* Turbid, not clear

(water, &c.); cloudy and foggy

(weather); sick, nauseated (the

stomach).

بولانمق *bùlānmak* (*aor.* بولانور *bùlānir*),

v.n. To become turbid, thick, cloudy;

to become sick (the stomach).

بولدر *bùldur* (*bùldir*), *s. t.* Last year.

بولدرجين *bùldurjin*, *s. t.* A quail.

بولمق *bùlmak* (*aor.* بولر *bùlur*), *v.a.*

To find.

بولمك *bùlmek* (*aor.* بولر *bùlur*), *v.a.* To

divide, parcel out, partition off.

بولنمق *bùlunmak* (*aor.* بولنور *bùlunür*),

v.n. To be found, to be present; —,

v.p. To be found.

بولوط *bùlut*, *s. t.* A

cloud; بولوتلو *bùlutlu*, *a. t.* Cloudy;

بولوتلنمق *bùlutlanmak*, *v.n.* To be-

come cloudy.

بومبار *būmbār* (for مومبار *mūmbār*),

The large gut of sheep; fresh sausage made in the fresh gut.

بونجق *bōnjuk*, *s. t.* A small shell, a bead, a bugle (with which certain ornaments are made); قاطر بونجقى *kātir-bōnjuglu*, The small shell used as coin in some parts of Africa.

بونجه *būnja*, *a. t.* (This is simply another case of the demonstrative pronoun بو *bū*), After this fashion, thus; thus long, thus much, so much, so many; بونجه لىن or بونجه لىن *būnjaleyin*, *ad. t.* Thus long.

بوى *bōy*, *s. t.* Length; height of stature; —, *būy*, *s. p.* Smell, scent, odour; بوى بوى *bōy - bōss*, Stature and general appearance; بويلى *bōylu*, *a. t.* Having stature; tall; اوزون بويلى *ūzun-bōylu*, Tall in stature; اورتە بويلى *ōrta-bōylu*, Of a middling stature; كىسە بويلى *kīssa-bōylu*, Short in stature. بويى *bōya*, *s. t.* Paint; dye; اشى بويىسى *āshi-bōyassi*, Ochre; ياغلوبويى *yāghli-bōya*, Oil-paint; قوندرە بويىسى *kūndura - bōyassi*, Blacking; بويىچى *bōyaji*, A dyer.

بويار *bōyar*, *s. t.* A Wallachian noble.

بويامق *bōyamak* (*aor.* بويار *bōyar*), *v. a.* To dye; to paint; بوياتمق *bōyatmak*, *v. caus.* To give to be dyed, to cause to be painted; بويانمق *bōyanmak*, *v. p.* To be dyed; to be painted; —, *v. n.* To take the dye.

بويله *bōylé*, *a. t.* This kind, this sort;

—, *and* بويلهجه *bōyléja*, *ad.* Thus, so, in this manner, way, or fashion.

بوين or بويون *bōyn or bōyun*, *s. t.* The neck; بويون باغى *bōyun - baġhi*, A neck-tie; كناهى بويونكه *ghyūnāhi-bōyungā*! May the sin be on thy neck! [tree, the yoke (for oxen).

بويندروغ *bōyndurugh*, *s. t.* A yoke-
بوينوز *bōynuz*, *s. t.* A horn (of an animal); horn; كچى بويونوزى *kèchi-bōynuzū*, The fruit called the locust, a kind of sweet pod.

به *bé*, *ad. p.* To, for, in; —, *bih*, *a. p.* Good, excellent, safe, sound; —, *bihī*, (*mas.*) بها *bihā* (*fem.*) *pron. a.* (*in composition*), To or with him, her, it.

بها *blha* (*pāha*), *s. p.* Price in money, money value; —, *bāhā*, *s. a.* Beauty; فيها *fè-bāhā*, Well and good! That will do very nicely! بهالو *pāhalī*, Dear, high-priced. [hero

بهادر *bāhādir*, *s. p.* A brave man, a بهار *bāhār*, *s. p.* The spring; —, *s. a.* Spice; — اول *ēvval* —, — الك *ilk* —, Spring, early spring; — صوت *sōng* —, Autumn; بهارات *bāhārāt*, *s. pl. a.* Spices; بهارلو *bāhārli*, *a. t.* Spiced, spicy.

بهانه *bāhāné*, *s. p.* A pretext; an idle excuse; a finding fault; بولمق —, — بولمق *būlmak*, *v. n.* To find an excuse; to find fault (with a thing). [accusation.

بهتان *būhtān*, *s. a.* Calumny, false بهجت *bèhjèt*, *s. a.* Beauty and cheerful pleasing look of countenance.

بهر *bèhèr* (ب *bè*, *for* هر *hèr*, *each*),
ad. p. Each ; بهرینه *bèhèriné*, Each,
 a-piece, for each one of them ; بهرماه
bèhèr-māh, Each month, monthly.

بهره *bèhré*, *s. p.* A lot, share, portion ;
 بهرمدار *bèhrédār*, بهرمدند *bèhrémènd* ;
 بهرمدور *bèhrévèr*, *a. p.* Sharing, having
 a share.

بهشت *bhìsht*, *s. p.* Heaven, paradise.

بهی *bèhèy* ! *ist. t.* O ! Ho ! بهی اشک
bèhèy-èshèk, Ass that thou art ! —,
bèhī, *a. a.* Beautiful.

بی *bī*, *prep. p.* (*in composition*), Without ;
 بیبک *bī-bāk*, *a. p.* Without fear,
 fearless. [wilderness, the wilds.

بیابان *bèyābān*, *s. p.* The desert, a
 بیات *bāyat*, *a. t.* Stale, not new or
 fresh.

بیاض *bèyāz*, *s. a.* Whiteness ; —, *a. t.*
 White ; —, *s. t.* A fair copy of a
 writing; unwritten paper; بیاض اوزرند
bèyāz-ùzérinda-irādé, An im-
 perial command given *propria motu*,
 and not on any petition or ministerial
 report ; بیاضه چکمک *bèyāza-chèk-*
mek, *v. a.* To copy out fairly.

بیاضی *bāyāghī*, *a. t.* Mere, sheer ;
 common, ordinary, every-day ; —,
ad. t. Neither more nor less, simply,
 in good sooth.

بیان *bèyān*, *s. a.* A setting forth, ex-
 plaining, expounding ; |—, —et, *v. a.*
 To set forth, declare, expound ; اتی
 اتی *ātiyyu-'l-bèyān*, The following,
 the hereinafter mentioned.

بیت *bèyt*, *s. a.* A house ; a couplet,
 a distich ; بیت الله الحرام *bèytu-*
'llāhi-'l-hārām, (The holy house of
 God) the Temple of Mecca ; بیت
 بیت مال *bèytu-'l-māl*, or بیت مال
 المسلمین *bèytu-māli-'l-mùssalimīn*,
 (The house of the treasure of the
 Musslim community) the public
 treasury ; بیت المالجبی *bèytu-'l-*
mālji (*bèytamālji*), An officer who
 takes cognizance of the estates of
 deceased persons, or of spoils of war,
 assesses them for succession dues, &c.

بیتوت *bèytūtèt*, *s. a.* A passing the
 night in any abode ; |—, —et, *v. n.*
 To pass the night in any abode.

بیچاره *bī-chārè*, *s. and a. p.* Poor, help-

بیخ *bīkh*, *s. p.* A root. [less, forlorn.

بیخود *bī-khòd*, *a. p.* Insensible,
 swooned, fainted ; insane, beside
 one's self.

بیدار *bīdār*, *a. p.* Awake ; vigilant ;

بخت —, —bākht, *a. p.* One whose
 good fortune is awake and active,
 slumbering not.

بیدق (*pāytak*), *s. a.* A peon, or pawn at

بئر *bī'r*, *s. a.* A well. [chess.

بیراق *bāyrak*, *s. t.* A flag, banner,
 standard ; بیراقدار *bāyrakdār*, *s. p.*
 A standard-bearer.

بیرام *bāyram*, *s. p.* A holy feast, a holy
 day, festival ; شکر بیرامی *shèkkr-bāy-*
rami, (The feast of sugar), the feast of
 three days next after the close of Rama-
 zan ; قربان بیرامی *kùrbān-bāyrami*, The

feast of sacrifice, in commemoration of Abraham's intended offering of Ishmael (according to the Kur'an), held on the tenth day of the last month of the Muslim year, Zī-'l-hijjé (the month of pilgrimage); قامش بيرامى kāmish-bàyrāmī, The Jewish feast of tabernacles.

بيرون bīrūn, *s. p.* The outside; —, *ad. p.* Out of; beyond.

بيز biz, *s. t.* An awl.

بيزار bizār, *a. p.* Tired, weary, annoyed.

بيش bish, *a. p.* More in number or quantity.

بيضى bèyzī, *a. a.* Egg-shaped, oval, elliptical; —, *s. t.* An oval, ellipse.

بيطار bàytār, *s. a.* A farrier, veterinary surgeon; بيطارلق bàytārlīk, *s. t.* بيطارى bàytārī, *s. p.* بيطرت bàytaret, *s. a.* The veterinary art or profession.

بيع bèy", *s. a.* A selling; بيع وشرا bèy"-u-shīrā, Buying and selling, trade.

بيعت bī"at, *s. a.* The ceremony of swearing allegiance; |—, —et, *v. n.* To declare one's self a loyal subject or vassal.

بيق bīyīk, *s. t.* The mustachio.

بيك bīng, *a. t.* A thousand, one thousand; بيكباشى bīng-bāshī, (A chiliarch, chief of a thousand), A major or *chef de bataillon* in the army; a commander in the navy.

بيكار (pūngar), *s. t.* A spring, source of water; بيكارباشى pūngar-bāshī, The

head water or spring of a stream;

—, bī-kyār (bēkyar), *s. p.* A bachelor.

بيكانه bīghyānē, *s. p.* A stranger.

بيلك bilek, *s. t.* The wrist.

بيله bilē, *ad. t.* Even; together.

بیم bim, *s. p.* Fear.

بیمار bimār, *a. p.* Sick, ill, diseased;

بیمارخانه bimār-khānē, *s. p.* A hospital; a mad-house.

بين bèyn, *s. a.* The interval between two things; the relation between two things; the midst of several or many things; بينلرى bèynléri, Their interval or relation; بينلرينه bèynlérina, To their interval, between them, among them; بينلرينده bèynlérinda, In their interval, between them, among them; بينلريندن bèynlérinden, From between them, from among them; &c. &c.; —, bīn, *a. p.* (*in composition*), Who sees, perceives: دوربين dūrbīn, (Far-seeing), A telescope; خردة بين khūrda-bīn (Small-seeing) a microscope; —, bèyn, *s. t.* The brain.

بينش bīnish, *s. p.* A seeing, viewing: an old ceremony of court, a kind of levee; a kind of outer and very full robe in the old costume.

بينه bèyyinē, *s. a.* A proof, evidence, conclusive fact. [Houses.

بيوت bùyūt, *s. pl. a.* (*of بيت bèyt*).

بيورلدى bùyuruldı, *s. t.* A governor's written order.

بيورمتق bùyurmak (*aor.* بيورور bùyurur).

v.n. To exercise authority, act as master, give orders; to say, to do (anything, used when speaking of a superior); بيوردىكز نه nè-büyurdun-guz, What did you say? ايچرو بيوريكز ichèri - bùyurunguz, Pray walk in; بيورك bùyurung! I beg you! Do me the favour!

بيوك biyuk, *a. t.* Great, large, big, vast; high in rank.

بيومك biyumek (*aor.* بيور biyur), *v.n.*

To grow, increase in size; to grow up; to become an adult; to rise in

بيوه bivé, *s. p.* A widow. [rank.

بيهوده bihūdē, *a. p.* Vain, fruitless, useless; —, *ad. p.* In vain.

بيهوش bihush, *a. p.* Senseless, swooned.

پ

پ pè or pā'i-fārsī. Third letter of the Turkish alphabet, having the value of *p* in English. In old manuscripts, as in many modern writings from the pens of pedantic or ignorant students of Arabic, this letter is ignored, and its place supplied by the ب, so that sometimes words written with that letter will be found ranged in the present chapter, want of space forbidding the repetition in each place. It is sometimes interchangeable with ف fē; as, فيل fil, or پيل pīl. In chronograms this letter has the same numeral value with ب, and is never

used in astronomical tables, or in the dates of letters, by reason that it is not of Arabic origin.

پا pā, *s. p.* A foot. (Abbreviated from پای pāy, and entering into the composition of many words, sometimes in the one form, sometimes in the other).

پاپاديه pāpādiya, *s. t.* Camomile.

پاپاس pāpass, or پاپاز pāpaz, *s. t.* A priest (Christian or Pagan).

پابوس pā-būss, *s. p.* Foot-kissing.

پاپوش pā-pūsh (pābuch), *s. p.* Any covering for the feet, particularly a kind of slipper worn out of doors.

پاتردى pātirdi, *s. t.* Noise.

پاترونه pātrūna, *s. t.* (*Italian*), The vice-admiral, formerly entitled a Bey, now a Pasha.

پاتلامق pātlamak (*aor.* پاتلار pātlar), *v.n.*

To crack or explode with a great noise; to burst without noise.

پاتلجان pātlijān, *s. t.* The egg-plant; فرنك پاتلجانی firēnk-pātlijāni, The love-apple or tomato. [pectedly.

پاتهدق pātadak, *ad. t.* Suddenly, unex-

پاچارز pāchāriz, *s. t.* A thing likely to give trouble, as a ship coming athwart hawse.

پاچاورة pāchāvra, *s. t.* A rag, clout; ياغلو پاچاورة yāghli - pāchāvra, (A greased rag), a fire-ball thrown against ships or towns by the enemy.

پاچه pācha, *s. p.* Sheep's trotters; trotter jelly; any dish made to imitate trotter jelly; the lower part of

-Umérā, or civil lîwās, governors of small provinces also. All these functionaries, and all those who have ever received the grades, retain the title of pasha for life, unless degraded for some offence. This title is sometimes given to children and young men by their family or companions. پاشا قیوسی pāsha-kāpissi, The official place of business of the government in Constantinople, and of the governor in a province. پاشالیق pāshalik, *s. t.* The grade or functions of a pasha; a government held by a pasha; پاشالیق pāshali, *a. t.* (Suitable for a pasha) name of a certain style of clothing. پاک pāk, پاکیزه pākizé, *a. p.* Clean, pure, undefiled. پالاسٹروپه pāla-strūpa, *s. t.* (*Italian*), A rope wad for a gun. [tridge-box. پالاسکا pālaska, *s. t.* A soldier's cart. پالان pālan, *s. t.* A kind of soft-cushioned saddle or pillion. پاموک pāmuk, *s. t.* Cotton. پانطلون pāntalōn, *s. t.* Trousers. پای pāy, *s. p.* The foot. (This word, sometimes contracted into پا pā, enters into the composition of many words, either at the beginning or end; as, پانهاده pā-nihādé, Who has placed his foot, چارپا chār-pā, Four-footed); —, پای, *s. t.* A share, part, portion; پایلاشمق pāylashmak, *v. a.* To share (anything) with others; پای بچمک pāy-bichmek, *v. a.* To

draw comparisons from an instance given. [limit, term. پایان pāyān, *s. p.* The end, extremity, پایبند pāy-bēnd (pāywānt), *s. p.* Ligatures with which the feet of horses are bound in stable, or at picket. پایتخت pāyitākt, *s. p.* (Foot of the throne) the capital city, the seat of government. [blished. پایدار pāydār, *a. p.* Permanent, steady. پایدوس pāydoss, *s. t.* A cessation from work; —, *int. t.* All hands knock off work! |—, —et, *v. a.* To knock off working; —, *v. a.* To cause work to be suspended. پایمال pāymāl, *a. p.* Trodden under foot; |—, —et, *v. a.* To tread under foot. [support. پاینده pāyēndé, *s. p.* A prop, stay, پایه pāyé, *s. p.* Footing, grade, rank, dignity; the footstool or platform of a throne; a step, a stair. پپگی pēpēghi, *s. t.* A stammerer, stut-terer; سویلمک —sūwēylémek, پپلمک pēpélémek, *v. a.* To stammer, to stutter. پخته pūkhté, *a. p.* Cooked; ripe; experienced in worldly wisdom. پختی pūkhti, *s. p.* Jelly. پداوره pādāvra, *s. t.* A shingle, split lath, or rough thin board. پدر pēdēr, *s. p.* A father; پدرانه pē-dērāné, *a. p.* Fatherly, paternal. پذیر pēzīr, *a. p.* (*in composition*), Which receives or has received.

پر *pâr*, *a. p.* Full ; filled with, replete with ; —, *pêr*, *s. p.* A feather.

پرازوانه *pîrzwâna*, *s. t.* The ferrule usually placed at the bottom of sticks, scabbards, &c.

پراکنده *pêrakêndê*, *a. p.* Scattered, dispersed, not collected together.

پران *pêrân*, *a. p.* Flying, which flies.

پرانغه *prângha*, *s. t.* The convict's chain ; the galleys, the convict's punishment of imprisonment and forced labour.

پرتاب *pêrtâb*, پرتاو *pêrtâv*, *s. p.* A cast, a throw, a launch ; a jump ; a precipitating ; a summerset.

پرتو *pêrtev*, *s. p.* A ray of light ; —انداز, —*êndâz*, *a. p.* Throwing rays of light, shining, sparkling ; —سوز, —*sûz* (*pêrtevsiz*), *s. p.* (Burning by rays), a lens, a burning-glass, a magnifier.

پرچم *pêrchem*, *s. p.* The tuft of hair left on the summit of the head in the East, when the rest of the hair is shaved off.

پرچین *pêrchin*, *s. p.* The clenching of a nail ; —ا, —*et*, *v. a.* To clench (a nail). [contention.]

پرخاش *pêrkâsh*, *s. p.* Strife, battle,

پرداخت *pêrdâkht* (*pêrdâh*), *s. p.* Polish, burnish ; —ا, —*et*, *v. a.* To polish, burnish.

پرداخته *pêrdâkhtê*, *a. p.* Worked with great pains, finished and polished off.

پرداز *pêrdâz*, *a. p.* (*in composition*),

Who makes, works at, completes, finishes and polishes off.

پرده *pêrdê*, *s. p.* A curtain, a veil ; a musical key ; a cataract in the eye ;

پرده *tâkhta-pêrdê*, *s. t.* Palings,

a partition of boards ; اهل *ehli-pêrdê*, A chaste, modest, honest

woman ; پرده نشین *pêrdê-nâshîn*, *a. p.*

Who sits behind a curtain ;

پرده دار *pêrdê-dâr*, *s. p.* The keeper of the

curtain, the waiter at the door, who

lifts the curtain for those who enter,

and refuses admittance to improper

people.

پرست *pêrsst*, *s. p.* (*in composition*),

A worshipper, adorer.

پرستار *pêrsstar*, *s. p.* A servant.

پرستش *pêrsstish*, *s. p.* Worship, adora-

tion. [query.]

پرسش *pêrsish*, *s. p.* An asking, in-

پرگار *pêrghyâr* (*pêrghâl*), *s. p.* A pair

of compasses.

پرلانتی *pêrlânti*, *s. t.* A brilliant.

پاش — (پارمق *pârmak*, *s. t.* (See

pârmak, *s. t.* (See پارمق

bâsh—, The thumb ;

ایاق پاش *âyak-bâsh-pârmaghi*, The great toe :

شهادت *shâhâdet - pârmaghi*,

The fore-finger ; اورتہ *ôrta-*

pârmak, The middle finger ;

یزت *yûzuk-pârmaghi*, The fourth

finger ; سرچه *sêrchê-pârmaghi* :

The little finger.

پرمق *pârmaklik*, *s. t.* Railings, rail-

banisters, a grating.

پرنده *pêrendê*, *a. p.* Flying, which flies :

s. p. A summerset; پرونده باز pèrèndé-bāz, *s. p.* A thrower of summersets in the air. [sion.

پروا pèrvā, *s. p.* Fear, fright, apprehension.

پرواز pèrwāz, *s. p.* A raised border or cornice; the act of flying, flight by wing; —, *a. p.* (in composition), Which flies, soars.

پروانه pèrwānē, *s. p.* A moth, night moth which flies round lights; the fly-wheel of a machine.

پروردگار pèrvèrdighyār, *s. p.* God the nourisher.

پرورده pèrvèrdé, *a. p.* Nourished, cherished, brought up, educated.

پرورش pèrvèrish, *s. p.* Care, the care bestowed in feeding, protecting, and teaching one's children or dependants, kind care.

پرهیز pèrhiz, *s. p.* Regimen, diet; a Christian fast; abstaining, abstinence; —, —et, *v. n.* To abstain; to keep a regimen, be careful what we eat; طومق —, —tùtmak, *v. n.* To keep a fast (as Greeks and Catholics do); کار —, —kyār, *s. p.* One who abstains.

پری pèri, *s. p.* A fairy.

پریشان pèrishān, *a. p.* In disorder; in ruin; پریشانلق pèrishānlīk, *s. t.*

پریشانی pèrishānī, *s. p.* پریشانی پری pèrishāniyyet, *s. a.* Disorderedness; ruin. [a bawd.

پزونیك pèzèwānk, *s. t.* A pimp, a pander, پزمرده pèzhmūrdā, *a. p.* Shabby, in sad plight, old and faded.

پژوهه pūzhūh (pū-zhūh), *a. p.* (in composition), Who diligently seeks after.

پس pèss, *c. p.* Then, after that, after which, moreover; —, *s. p.* The hind, or after part; the bass of music; —, *ad. p.* Behind; after; —, pīss, *a. t.* Dirty, filthy, unclean. [bass in music.

پست pèsst, *a. p.* Low; —, (pèss), The پستان pīstān, *s. p.* A teat, pap, dug.

پستکوس pīsskaposs, *s. t.* (Greek), A bishop.

پسند pèssend, *a. p.* (in composition), Approving; approved; خودپسند khòd-pèssend, *a. p.* Self-approving, vain; عوامپسند "àwāmm - pèssend, Approved by the common people, popular.

پسندیده pèssendīdē, *a. p.* Approved, liked.

پسی pīssi, *s. t.* A sole or dab (flat-fish).

پسین pèssīn, *a. p.* The hindermost, the last.

پشت pūsh, *s. p.* The back; پشت پای pūsh-ti-pāy, The sole of the foot; پشت پای زن pūsh-ti-pāy-zèn, *a. p.* Who walks or runs (striking the soles of his feet on the ground).

پشمال pūsh-tmāl (pèsh-tāmāl), *s. p.* A coarse large towel and an apron.

پشکین pīshkin, *a. t.* Crisp, well baked (bread); thoroughly baked (bricks, &c.); ripe and well hardened (reeds used in writing, &c.); well broken into business, thoroughly acquainted with the roughs of life and service (man).

پشم pèshm, *s. p.* Wool; down.

پشمک pishmek (*aor.* پشړ pishr), *v.a.*
To cook, be cooked (whether baked, roasted, or boiled, &c.); to become properly ripened, hardened, or prepared; to become thoroughly acquainted with the roughs and requirements of life and service.

پشورمک pishirmek (*aor.* پشورر pishirir), *v.a.* To cook, to prepare by cooking; to boil, to roast, to stew, to bake; to harden, make hardy in matters of life and service.

پشیمان peshimān (pishman), *a.p.* Sorry, regretting an action or omission; او—, —òl, *v.a.* To repent, be sorry, regret.

پسدرمه pasedirma, *s. t.* Jerked beef, hung beef, ham, bacon, dry, salt, smoked, &c.

پصطال pàstā, *s. t.* A whole piece of broad-cloth.

پطریق pàtrik, *s. t.* (*Greek*), A patriarch (title of the spiritual chiefs of the several Christian nationalities subject to the Sultan).

پف puf, *s. p.* A puff of breath; پفکرده puf-kèrdé, *a. p.* Blown out.

پک pèk, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very.

پکسات pèksémāt (pèksémèt), *s. t.* Bread, twice baked, or biscuit for provisions.

پکشک pèkishmek, (*aor.* پکشور pèkishir), *v.a.* To become hard, to harden.

پلاز plāz, *s. t.* A goaling, a duckling; a young pigeon.

پلاسکه plāsaka, *s. t.* A cartrid-

پلامار plāmar, *s. t.* A hawser or stream cable. [husks, vallonea.

پلامود plāmud, *s. t.* An acorn; acorn

پلامید plāmīd, *s. t.* A kind of very large mackerel.

پلاو pilaw, *s. p.* Rice prepared by boiling, with the addition of flesh or scalded butter or oil; زرده—, —zèrdé (yellow pilaw), The same with saffron and sugar or honey added. [merer.

پلتک pèltek, *s. t.* A stammerer, stam-

پلته pèlté, *s. t.* A kind of jelly of wheat sweetened with honey.

پلیج pilij, *s. t.* A chick, chicken.

پلسکه plāsaka, *s. t.* A soldier's cartridge-box.

پلنقه (plāngha), *s. t.* A small fort or stockade; a tackle or double pulley.

پلنک pèlenk, *s. p.* A leopard or panther.

پلین pèlin, *s. t.* Absinthe, wormwood.

پناه pènāh, *s. p.* An asylum, refuge.

پنایر pànāyir, *s. t.* (*Greek*), A country fair. [colour, light-pink.

پنبه pènbé, *s. p.* Cotton; —, *a. t.* Rose-

پنتالومبه pântalòmbe, *s. t.* Gamboge.

پنتی pīnti, *a. t.* Dirty, ragged, and miserable-looking; miserly.

پنج pènj, *a. p.* Five; پنجم pènjum, *ad.*

پنجمین pènjumīn, *a. p.* The fifth;

پنجاه pènjāh, *a. p.* Fifty.

پنچار pànjar, *s. t.* Beet-root.

پنجره pènjéré, *s. t.* A window.

پنجشنبه pènjshènbih (pèrahembé), *s. p.* Thursday.

to a slave, given to the first purchaser by Government when the duty is paid, and passed on to each successive owner.

پنچہ pènché, *s. p.* The hand of man, or foot of birds or beasts, viewed as an instrument of prehension; a kind of official signature for ministers of state or governors, something like the *tughra* of the Sultan. [tion.

پند pènd, *s. p.* Counsel, advice, admoni-

پنہان pìnhan, *a. p.* Hidden, concealed,

پنیر pènir, *s. p.* Cheese. [secret.

پو pù, *s. p.* A running about; —, *a. p.* (*in composition*), Who runs about.

پوتہ pùtè, *s. p.* A crucible.

پوجہ pòja, *s. t.* (*Italian*), An easing of the helm, a bearing up; |—, —et, *v.n.* To ease the helm; to bear up.

پود pūd, *s. p.* The woof or weft in cloth, the thread which goes to and fro with the shuttle. [weather.

پوس pūss, *s. t.* Fogginess, thickness of

پوست pòsst, *s. p.* The fell or furry skin of an animal, tanned or not; the same tanned and used as a cushion to sit on; a special seat; a seat of office, an office under Government.

پوستکی pòsstéki, *s. p.* A sheepskin, tanned or not.

پوستہ pòsta, *s. t.* (*Italian*), The post for letters; a watch or relay of workmen. [cloak.

پوستین pòstīn, *s. p.* A fur or sheepskin
پوسکورمک pùsskyurmek (*aor.* پوسکورر)

pùsskyurur), *v.a.* To blow (water) out of the mouth in a fine shower.

پوسکی pùsskyu, *iterative of* اسکی èsski, *a. t.* اسکی پوسکی èsski-pùsskyu, Rags and tatters.

پوش pūsh, *a. p.* (*in composition*), Who wears, clothes himself with; which clothes. [concealed, kept secret.

پوشیدہ pūshidè, *a. p.* Covered, hidden, پوصلہ pùssala, *s. t.* A short note or letter; a short account or bill; a mariner's compass. [ambuscade.

پوصو or پوصی pùssu, *s. t.* An ambush,

پوطور pòtur, *s. t.* A kind of trousers, full to the knee, but fitting tight below with hooks and eyes, and garters above the calf of the leg.

پوغاچہ pòghàcha, *s. t.* A kind of pastry like pie-crust. [pillows.

پوفلہ pùfla, *s. t.* The down used in

پول pùl, *s. p.* A bridge; a small piece of money, or money in general; a spangle; a fish-scale; a thin disc of ivory or bone placed over a seal in wax to preserve the impression; a wafer.

پولاد pūlād, *s. p.* An imaginary metal, after the nature of our word *adamant*, the characteristic of which is hardness.

پولیاچہ pòlichà, *s. t.* (*Italian*), A bill of exchange.

پوی pūy. The same with پو pū; پویان pūyān, *a. p.* Who runs to and fro.

پویراز pòyraz, *s. t.* (*Greek boreas*), The north-east wind or quarter.

پهلو pèhlu, *s. p.* The side of the body.
 پهلوان pèhluwân, *s. p.* A wrestler.
 پهلو pèhn, and پهنا pèhnâ, *s. p.* Width ;
 —, —, *a. p.* Wide.
 پی pèy (*for* پای pay), *s. p.* A foot ; a
 step ; —, *s. t.* Earnest-money ; پیایی
 pèyâ-pèy, and پیدری پی pèy-dâr-pèy,
ad. p. By degrees, by instalments ;
 successively ; continuously.
 پیاده پیyâdê, *s. p.* A man on foot ; a
 boat built for only one pair of oars ;
 infantry. [or bowl.
 پیاله پیyâlé, *s. p.* A drinking-cup, glass,
 پیام پèyâm, *s. p.* A message ; پیامبر
 pèyambâr, پیامرس پèyambârs, A
 messenger.
 پیانکو پیyânko, *s. t.* A lottery, a raffle.
 پیچ pich, *s. t.* A bastard ; a sucker from
 the root of a plant ; —, pich, *s. p.*
 A twisting, convulsion, contortion ;
 پیچاپیچ pichâpich, *a. p.* Twisted fold
 on fold.
 پیچیده پichidê, *a. p.* Twisted, contorted.
 پیدا پèydâ, *a. p.* Existing, forthcoming,
 present, visible ; |—, —et, *v.a.* To
 find, to manage and have in one's
 possession, to get ; او—, —òl, *v.n.*
 To spring up, come, come into ex-
 istence, become visible or present.
 پیدة پidê, *s. t.* A flat, thin cake of bread,
 something like a muffin.
 پیر pîr, *s. p.* An old man ; the patron
 saint or superior of any order or guild.
 پیرا pîrâ, *a. p.* (*in composition*), Who
 adorns, decks out.

پیراسته pîrâsstê, *a. p.* Adorned, decked
 out. [inclosure or environs of a place.
 پیرامن pîrâmèn, *s. p.* The circuit or
 پیرایش پîrâyish, پیرایه پîrâyê, *s. p.* An
 ornament, adornment. [panion.
 پیرو پèy-rèv, *s. p.* A follower ; a com-
 پیره پîrê, *s. t.* A flea ; زن—, —zèn,
s. p. An old woman.
 پیش pîsh, *s. p.* The front, fore part of
 anything, the space in front of anything.
 پیشانی پîshâni, *s. p.* The forehead.
 پیشکته پîsh-tâkhta (pèsh—), *s. p.* The
 counter of a shop, shop-board.
 پیشرو پîsh-rèv (pèsh—), *s. p.* A guide,
 forerunner ; grape-shot.
 پیشگاه پîsh-ghyâh, *s. p.* The space in
 front of anything.
 پیشکش پîsh-kèsh (pèsh—), *s. p.* A gift
 offered to a superior as homage.
 پیشگیر پîsh-ghîr (pèshkir), *s. p.* A
 napkin for use at table.
 پیشهاد پîsh-nihâd, *s. p.* A model,
 thing placed to be copied or followed.
 پیشوا پîsh-vâ, *s. p.* A leader.
 پیشه پîshê, *s. p.* An art, trade, occupa-
 tion, profession, calling.
 پیشین پîshîn (pèshin), *a. p.* Foremost ;
 former ; foregoing ; old, antique, an-
 cient ; ready (money) ; —, *ad. t.* Be-
 fore proceeding further in the matter ;
 —, *s. t.* Ready money.
 پیغام پèyghâm, پیغم پèygham, پیام
 پèyâm, *s. p.* A message ; پیغامبر پèy-
 ghâmbâr, پیغمبر پèyghambâr, پیامبر
 پèyambâr, *s. p.* A messenger, bearer

of a message; a prophet, bearer of God's message to man.

پیغوله pèyghūlé, *s. p.* A corner; a retired nook or spot; any narrow, retired place. [messenger; a satellite.

پیک pèyk, *s. p.* A valet, footman, foot-

پیکار pèykyār, *s. p.* Battle, fight, combat, action; —, پینگار (پنار), *s. t.* A spring, fountain.

پیکر pèykār, *s. p.* The face, countenance.

پیل pīl (*for* فیل *fil*), *s. p.* An elephant.

پیما pèymā, *a. p.* (*in composition*), Who measures; who paces, paces over.

پیمان pèymān, *s. p.* A promise, undertaking, treaty, agreement.

پیوست pèyvèsst, *a. p.* (*in composition*), Reaching, touching, joining, attaining.

پیوسته pèyvèssté, *a. p.* Reaching, touching, joining, attaining; —, *ad. t.* Always, continually, without interruption.

پیوند pèyvènd, *s. p.* See پایبند; (*also, in composition*), *a. p.* Reaching, touching, joining.

ت

ت or ã tē or tā. Fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *t* in English. At the end of many words and roots, this letter is changed, both in writing and pronouncing, into د dāl, having the value of our *d*. Compared with the letter ط tī, which is also an equivalent to our *t*, the ت

tē is a soft consonant, and is followed *in preference* by soft vowels in words of Turkish origin, though in this respect there are but too many exceptions in practice. In chronograms and astronomical tables, this letter has the numerical value of 400, but is not used in the dates of letters. In the Arabic asseveration تالله tā-'llāhī (By God!), it is a preposition, which is used in no other case, and the asseveration is generally placed third in the series of corroborative import والله بالله تالله wā-'llāhī, bi-'llāhī, tā-'llāhī, the most solemn form of asseveration employed. In the case of verbs of Turkish origin, the roots of which, being of more than one syllable, end in a vowel, or in one of the letters ر rē or ل lām quiescent, their causatives are formed by adding to the root this letter ت in the quiescent form also, instead of the usual causative increment در dir. Ex. سويلمك sūwēylémek, To say, سويلتمك sūwēyltmeK, To cause to say; او كسرمك ùksurmek, To cough, او كسرتمك ùksurtmeK, To cause to cough; قصالمتك kīssālmak, To become shorter, قصالتك kīssāltmeK, To shorten. At the end of many Arabic nouns this letter is interchangeable with the ã vowel, the word being sometimes written with the one letter, sometimes with the other. When the form ã is used (at

the end of Arabic feminine nouns only) it is read either as tin or tzn. (See تنوين).

تا tā, *s. a.* Name of the letter ت ; —, *s. p.* (in composition), Fold (in number), as يكتا yèk-tā, Onefold, single ; دوتا dū-tā, Twofold, double, &c. ; —, *ad. p.* Even as far, even until you arrive (at such a place or time).

تاب tāb, *s. p.* Strength, power, might ; power of resistance ; a twisting, contortion, writhing ; brightness ; splendour ; heat ; burning, ardour ; the required degree of temper, hardness, softness, lustre, &c., in any manufactured article ; —, *a. p.* (in composition), Which illumines ; which warms or burns.

تابان tābān, *a. p.* Shining, bright, brilliant.

تابع tābi", *a. s.* Subject, under subjection ; following, depending upon.

تابوت tābūt (tābut), *s. a.* A bier or coffin ; the ark.

تابه tābé (tāwa), *s. p.* A frying-pan.

تأبید tè'bīd, *s. a.* A causing to endure, a causing to be everlasting ; |—, —et, *v. a.* To cause to endure ; to make everlasting.

تاتار tātar, *s. t.* A courier ; a Tartar ;

تاتارجق tātarjīk, *s. t. dim.* A little insect that gets under people's skin and causes itching. [grieved, vexed.

تأثر tè'əssur, *s. a.* A being affected,

تأثير tè'sīr, *s. a.* An affecting, producing an effect ; an effect ; |—, —et, *v. a.* To produce an effect.

تاج tāj (tāj), *s. a.* A crown ; a sort of turban worn by some dervishes.

تاجر tājir, *s. a.* A merchant.

تأخر tà'ākhkhar, *s. a.* A being too late or too slow.

تأخير tà'khīr, *s. a.* A causing to be late or slow ; a delaying, deferring ; a putting after ; |—, —et, *v. a.* To delay, defer ; to put after.

تأديب tè'dīb, *s. a.* Correctional punishment ; |—, —et, *v. a.* To punish correctionally.

تأديه tè'dīyyā, *s. a.* A paying, payment ; |—, —et, *v. a.* To pay (debts).

تار tār, *s. p.* A thread, string, yarn, wire ; the warp of woven textures, or threads stretched lengthwise ready to receive the woof ; —, *a. p.* Dark, sombre, obscure ; عنكبوت, tāri-'ānkébūt, A spider's web, cobweb ; تارومار tār-mār, or تارومار tār-u-mār, *a. p.* Scattered, dispersed, disordered, in shreds.

تاراج tāraj, *s. p.* Pillage, plunder, rapine.

تارة tārétn, *ad. a.* Once, one time, now (and then).

تاريخ tārikh, *s. a.* The date of an event or letter, including the year, month and day ; the date of an event or year only ; an era ; a style of computing dates ; a history, annals, chronicles ; a chronogram, or piece of literary composition of one or more words, so arranged and chosen that the numeric value of each letter contained therein,

when added into one sum, shall represent the date of the year in which any specific event occurred; sometimes the letters with dots, and sometimes those without dots, are alone taken into the computation, leaving out the values of the others; **تاریخ هجری** *tārīkhi-hijrī*, The year of the Hejira, the emigration, or, as commonly called, Flight of Muhammed; **تاریخ رومی** *tārīkhi-rūmī*, The Roman, *i.e.* Greek, or Old Style; **الافرانغه تاریخی** *àlafràngha - tārīkhi*, The Frank, *i.e.* European, or New Style.

تاریک *tārīk*, *a. p.* Dark, sombre, obscure.

تاز *tāz*, *a. p.* (*in composition*), Who runs, rushes.

تازه *tāzē*, *a. p.* Fresh, new, young; **تازولمک** *tāzélémek*, *v.a.* To make fresh again; to refill (a pipe).

تازی *tāzi*, *s. t.* A greyhound; —, *tāzī*, *a. p.* Arabian.

تازیانه *tāziyānē*, *s. p.* A whip.

تأسف *tè"èssuf*, *s. a.* Regret, sorrow; |—, —*et, v.n.* To regret, be sorry.

تأسه (*tàsssa*), *s. p.* Grief, sorrow, care, disquietude; **تأسه لمتی** *tàsssalanmak*, *v.n.* To become sorrowful, to entertain grief.

تأسیس *tè'siss*, *s. a.* A founding, placing on a firm basis; |—, —*et, v.a.* To found; to base.

تاقمق *tàkmak* (*aor. تاقار* *tàkar*), *v.a.* To stick or fasten (anything on to another; to put on (any ornament); **تاکلمق** *tàkilmak* (*aor. تاکلور* *tàkīlir*),

v. p. To be stuck, fastened, or put on; —, *v.n.* To tease, worry, meddle with, make game of, skylark with (a person); to attach one's self to, stick to as a burr; **تاقنمق** *tàkinmak* (*aor. تاقنور* *tàkinir*), *v.a.* To put on one's self; — **اغرینی** *aghirini*—, *v.n.* To put on a formal demeanour.

تأکید *te"کید*, *s. a.* A strengthening, confirming; repeating, making peremptory; |—, —*et, v.a.* To strengthen, confirm, consolidate; to repeat, to make peremptory.

تالان *tālān*, *s. p.* Plunder, pillage, rapine.

تالیقه *tàlika*, *s. t.* A light four-wheeled Turkish carriage.

تالی *tālī*, *s. a.* A consequent.

تالیف *tè'lif*, *s. a.* The writing a book; a book; |—, —*et, v.a.* To write, compose, compile; **تالیفات** *tè'lifat*, *s. pl. a.* Books, works.

تام *tāmm*, *a. a.* Complete, perfect, finished, entire; **چرخ** — (*chàrk*), *s. t.* A patent lathe with improvements. [weighing and consideration.

تأمل *tè"èmmul*, *s. a.* A deliberate

تأمین *tè'min*, *s. a.* The giving a feeling of confidence and security; |—, —*et, v.a.* To impart full confidence.

تأنی *tè"ènni*, *s. a.* A slowness in commencing or in carrying on work, arising from care or caution.

تأنيث *tè'niss*, *s. p.* The giving a feminine form to a word; |—, —*et, v.a.* To put into the feminine form.

تأنيس *tè'nīss, s. a.* A rendering familiar, tame, domesticated.

تاو *tāw, s. t.* A proper degree of hardness, or other requisite quality, in manufactures; the proper degree of heat in a furnace; *تاو لئمتى tāwlan-mak, v.n.* To grow fat, get into condition (animals); *تاو ويرمك tāv-vèr-mek, v.a.* To give the proper degree of hardness, &c.; to anneal glass.

تاويل *tè'vīl, s. a.* The putting a peculiar meaning or construction on words, explaining differently; |—, —et, *v.a.* To explain in a peculiar manner.

تأهل *tè'èhhul, s. a.* The taking a wife; |—, —et, *v.n.* To take a wife, become a married man, to marry.

تائب *tā'ib, s. a.* One who repents, vows to forsake sin.

تأييد *tè'yīd, s. a.* A giving strength, strengthening, supporting, backing; |—, —et, *v.a.* To give strength, support, back.

تب *tèb, s. p.* Fever, burning heat.

تبار *tèbār, s. a.* Ruin, destruction, perdition; —, *s. p.* Family, race, stock, lineage.

تبشير *tèbāshīr, s. pl. a.* (*تبشير تبشیر*), Happy tidings; the cheering signs of approaching dawn; —, *s. t.* Chalk.

تباعد *tèbā'ud, s. a.* A going to a distance; a being at a distance; |—, —et, *v.n.* To go away, go to a distance.

تباد *tèbāh, a. p.* Spoilt, ruined, destroyed.

تباين *tèbāyun, s. a.* A being separate, distinct from one another.

تبت *Tībèt, s. t.* Thibet.

تبجيل *tèbjīl, s. a.* A rendering illustrious or noble; an honouring; treating with great respect.

تبخير *tèbkhīr, s. a.* A fumigating; |—, —et, *v.a.* To fumigate with incense.

تبدل *tèbèddul, s. a.* A change of any kind; |—, —et, *v.n.* To change, become altered or replaced; *تبدلات tèbèddulāt, s. pl. a.* Changes in office.

تبر *tèber, s. p.* A battle-axe; —, *s. t.* A tuberose; *تبردار tèberdār, s. p.* A battle-axe man; a kind of royal body-guard.

تبرع *tèbèrru', s. a.* An act of donation, or of attaching something to any property in mortmain, without an intention of claiming payment for it. *تبرعاً للوقف tèbèrru'an-li-'l-wākf, ad. a.* As a voluntary free service done to the property in mortmain.

تبرك *tèbèrruk, s. a.* Accounting or receiving, or doing anything as sacred, holy, or likely to draw down blessings; *تبركاً tèbèrruken, ad. a.* As a sacred, or holy act, as a blessing or as a means of blessing. [cod.]

تبريد *tèbrīd, s. a.* A making cool or *تبريك tèbrīk, s. a.* A congratulating; congratulation, felicitation; |—, —et, *v.n.* To congratulate.

تبریه *tèbrìyyé* (for تبرئه *tèbrì'É*), *s. a.* A freeing, making free or exempt; تبریه *tèbrìyyè 'i-zimmèt*, *s. a.* A freeing from any charge or imputation.

تبسم *tèbèssum*, *s. a.* A smiling; a smile; |—, —et, *v.n.* To smile.

تبشیر *tèbshìr*, *s. a.* A giving good news; |—, —et, *v.a.* To communicate (good news to a person); تبشیرنامه *tèbshìr-namé*, *s. p.* A letter of good news.

تبصص *tèbàssbùss*, *s. a.* Insinuating, flattering words and actions.

تبعیت *tèb'ìyyèt or tèbà'ìyyèt*, *s. a.* The being, or the becoming a subject.

تبعید *tèb'id*, *s. a.* A removing (anything) to a distance; |—, —et, *v.a.* To remove (anything) to a distance.

تبلغ *tèbligh*, *s. a.* The causing (a thing) to reach or attain; the communication (of intelligence); |—, —et, *v.a.* To communicate (a message or intelligence to a person); to cause (a thing) to reach or attain.

تبول *tèbèvvul*, *s. a.* The act of easing nature by passing urine or faeces; |—, —et, *v.n.* To ease nature, to make water or go to stool.

تبویب *tèbvīb*, *s. a.* Arranging by chapters; |—, —et, *v.a.* To arrange in chapters.

تبیان *tìbyān*, *s. a.* A manifesting, exposition, declaration.

تبین *tébèyyun*, *s. a.* A becoming manifest; |—, —et, *v.n.* To appear, to become manifest.

تبیض *tèbyìz*, *s. a.* A copying out fairly; a fair copy; |—, —et, *v.a.* To copy fairly.

تپسی *tèpsi*, *s. t.* A tray, salver, waiter.

تپمک *tèpmek* (*aor.* تپر *tèpær*), *v.a.* and *n.* To kick; —کیرو *ghèri—*, *v.n.* To return (a disease, fever, &c.)

تپنمک *tèpinmek* (*aor.* تپنور *tèpinir*), *v.n.* To stamp with the feet as children in a rage; to jump about in an agitated manner.

تتبع *tètebbu'*, *s. a.* A studying diligently; |—, —et, *v.a.* To study diligently (books).

تترمک *tìtrémek* (*aor.* تتر *tìtrær or tìtirir*), *v.n.* To shiver and shake, to quake.

تتك *tètik*, *a. t.* Quick, sharp, wide-awake; nice, delicate, requiring to be managed with great care; —, *s. t.* The trigger of a gun or pistol; the notches in the tumbler of a gun-lock; —اوست *ùsst—*, The last notch which makes the hammer ready for firing; —الت *alt—*, The first notch, at which the trigger will not pull; اوست تتکه المق *ùsst-tètighé-almak*, *v.a.* To cock a gun full cock; الت تتکه المق *alt-tètighé-almak*, *v.a.* To half-cock a gun from the hammer being down; الت تتکه اندرمک *alt-tètighé-èndirmek*, *v.a.* To half-cock a gun from full-cock; —دورمق *dùrmak*, *v.n.* To be on one's guard, to keep one's eyes well open, to be vigilant.

تتمه *tèttimmé*, *s. a.* Any necessary appendage to a thing without which it is not complete; a complement, supplement, appendix. [—*et, v.a.* To complete.

تتميم *tètmim*, *s. a.* A completing; |—,

تتويج *tètvij*, *s. a.* A crowning; a coronation; |—, —*et, v.a.* To crown with a crown. [please.

تتيز *títiz*, *a. t.* Peevish, cross, difficult to

تثبيت *tèssbit*, *s. a.* A rendering firm, fixed, stable.

تثليث *tèssliiss*, *s. a.* A doing anything in threes; a tripling; a dividing into three equal parts; a boiling down to one-third; an avowal of belief in the Trinity; |—, —*et, v.a.* To triple; to divide into three equal parts; زاويه—*tèssliissi-zāvlyyé*, The tri-section of an angle.

تثنيه *tèssniyyé*, *s. a.* The dual form of nouns, pronouns, and verbs.

تجار *tūjjār*, *s. pl. a.* (of تاجر *tājir*), Merchants; (as a Turkish singular), a merchant.

تجارت *tijāret*, *s. a.* Commerce, trade; ناظرى—*tijāret-nāziri*, *s. t.* The minister of commerce.

تجاسر *tèjāssur*, *s. a.* A daring, hardihood; |—, —*et, v.n.* To dare, have the hardihood. [ness.

تجانس *tèjānuss*, *s. a.* Homogeneous-

تجاوز *tèjāvuz*, *s. a.* A passing beyond a limit in space, time, number, &c.; being transitive (*a verb*), governing; an offensive act, an infringement; |—,

—*et, v.n.* To pass beyond; to infringe; to invade; to govern (*a verb*).

تجاوزى *tèjāvuzī*, *a. a.* Offensive (treaty); —وتدافى—*vè-tèdāfu“i*, Offensive and defensive.

تجاهل *tèjāhul*, *s.a.* A feigning ignorance; |—, —*et, v.a.* To feign ignorance of.

تجبر *tèjèbbur*, *s. a.* Pride, haughtiness.

تجدد *tèjèddud*, *s. a.* A becoming new, a being renewed.

تجديد *tèjdīd*, *s. a.* A renewing, renewal; |—, —*et, v.a.* To renew.

تجربه *tèjribé*, *s. a.* An experiment, trial; |—, —*et, v.a.* To try.

تجرید *tèjrid*, *s. a.* Asceticism.

تجریم *tèjrim*, *s. a.* The condemning to pay a fine; |—, —*et, v.a.* To condemn to pay a fine.

تجسس *tèjèssuss*, *s. a.* Diligent search by examination and inquiry; |—, —*et, v.a.* To inquire into, search into.

تجسم *tèjèssum*, *s. a.* A taking a solid form; appearing a solid body; |—, —*et, v.n.* To take a bodily form; appear a solid body.

تجلی *tèjelli*, *s. a.* A being manifested in full glory; lot, fate, luck, fortune.

تجلید *tèjlīd*, *s. a.* The binding up, causing to be bound up, of a book; |—, —*et, v.a.* To bind (a book); to cause (a book) to be bound.

تجمع *tèjèmmu“*, *s. a.* A congregating, assembling together.

تجمل *tèjèmmul*, *s. a.* Any handsome or

pleasant incidental thing; **تجمات** *tèjèmmulāt, s. pl.* Embellishing accessories.

تجنن *tèjènnun, s. a.* A going mad, a being possessed; |—, —et, *v.n.* To go mad. [like a trope.

تجنيس *tèjnīss, s. a.* A figure of speech

تجويز *tèjvīz, s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To permit, authorise.

تجهيز *tèjhīz, s. a.* A fitting out; |—, —et, *v.a.* To fit out; equip; rig.

تجاشي *tāhāshi, s. a.* A withdrawing, an abstaining from; |—, —et, *v.n.* To keep one's self clear of, to avoid.

تخاف *tūhāf, a. t.* Funny, curious.

تحت *tāht, s. a.* The under or lower part of a thing; the space beneath it; —, *tāhta, pr. a. (in composition),* Under, beneath.

تحتاني *tāhtānī, a. a.* (A letter) which has its dot or dots beneath it; the ground or basement (story of a house).

تحويل *tāhājūr, s. a.* A being changed into stone.

تحدث *tāhādduss, s. a.* An arising, springing into existence (events); |—, —et, *v.n.* To arise, spring into being, happen in consequence of something else.

تحديد *tāhdīd, s. a.* The assigning limits; |—, —et, *v.a.* To assign limits (either by description, by maps, or on the spot).

تحري *tāhārri, s. a.* Inquest, search, examination; |—, —et, *v.a.* To search, examine, inquire into.

تحرير *tāhrīr, s. a.* A writing; an enrolling, enlisting; an enregistering;

|—, —et, *v.a.* To write; to enrol, enlist; to register;

تحريرات *tāhrīrāt, s. pl.* Despatches, official letters; (*as Turkish singular*) a despatch;

تحريراً *tāhrīran, ad. a.* In writing, by letter.

تحريض *tāhrīz, s. a.* An exciting, encouraging; |—, —et, *v.a.* To excite, encourage.

تحريف *tāhrīf, s. a.* A changing the sense of any writing by slight literal or verbal alterations; a tampering with writings; an anagram; |—, —et, *v.a.* To tamper with writings, and alter the sense by making literal or verbal changes.

تحريك *tāhrīk, s. a.* A setting in motion; an exciting, instigating; |—, —et, *v.a.* To set in motion; to excite, instigate.

تأسر *tāhāssur, s. a.* A longing and pining after an absent object of affection.

تحسين *tāhsīn, s. a.* An approving, esteeming a thing to be worthy of approval; |—, —et, *v.a.* To approve.

تحصن *tāhāssun, s. a.* A shutting one's self up in a stronghold; |—, —et, *v.n.* To shut one's self up in any strong place.

تحصيل *tāhsīl, s. a.* A gathering (things) into one's own possession; acquisition; collecting (dues, &c.); study, acquisition of learning; |—, —et, *v.a.* To acquire; to collect; to study;

تَحْصِيلِدَار *tàhsildār, s. p.* A collector.

تَحْفَة *tàhfé (pl. تَحَف tūhāf), s. a.* Any elegant thing fit for a present.

تَحْفَظ *tàhàffuz, s. a.* A guarding one's self, preserving one's self (from contagion, &c.); *—خانه, —khānē,* A place of quarantine, a lazaretto.

تَحَقُّق *tàhàkkuk, s. a.* A turning out to be true; *|—, —et, v.n.* To turn out true.

تَحْقِير *tàhkīr, s. a.* A treating with contempt and insult; *|—, —et, v.a.* To contemn and insult.

تَحْقِيق *tàhkīk, s. a.* An ascertaining; *|—, —et, v.a.* To ascertain; *تَحْقِيقًا tākīkān, ad. a.* (To know) for certain, of a certainty.

تَحَكُّم *tàhàkkyum, s. a.* An excessive or unwarrantable assumption of authority.

تَحْمِل *tàhàmmul, s. a.* A power or act of bearing, supporting; patience, longanimity; *|—, —et, v.n.* To bear, support; to be patient in enduring.

تَحْمِيل *tàhmīl, s. a.* A placing (a load) on anything; *|—, —et, v.a.* To place (a load) on or in anything.

تَحْوِل *tàhàvvul, s. a.* A changing, being changed from one state to another.

تَحْوِيل *tàhvīl, s. a.* The changing (anything) from one state to another; a passage from sign to sign of the zodiac; a cheque or promissory note; *|—, —et, v.a.* To change, to reduce from state to state; *—, v.n.* To pass from sign to sign of the zodiac.

تَحْيِر *tàhàyyur, s. a.* A being astonished, bewildered. [greeting.]

تَحِيَّة *tàhiyyé, s. a.* A salutation, a greeting.

تَاكْت *tàkht, s. p.* A throne; *سروان, tàkhti-rèwān, s. p.* A palanquin carried between two mules on poles, one leading, the other following; *پای تخت, or پای تخت, pāyi-tàkht, s. p.* (The foot of the throne) the capital city of a state.

تَاكْتَة *tàkhta, s. p.* A plank, board; a board used for any special purpose; a sheet (of metal, &c.); half the quantity of fur required for a robe; *—, s. f.* Made of boards; *جدول تختی jèdvul-tàkhtāssi,* A flat ruler for drawing lines; *ربع تخته rùb“u-tàkhta,* A small astronomical quadrant of wood, with lines and circles on either side, and a plummet, used for taking the sun and computing time; *تخته پوش, tàkhta-pòsh,* A kind of flooring fixed above the roof of a house, and used for drying linen and for taking the air; *تخته پرد, tàkhta-pèrdé,* Palings; *تخته بولمه, tàkhta-būlmé,* A partition of planks.

تَاكْدِيش *tàkhdīsh, s. a.* A grating, scratching, excoriating; *|—, —et, v.a.* To grate, graze, scratch, excoriate.

تَاكْرِيب *tàkhrīb, s. a.* A laying waste, desolating; *|—, —et, v.a.* To lay waste, to desolate, waste, destroy.

تَاكْسِيس *tàkhsīss, s. a.* A making or being made special to anything; *|—*

—et, *v.a.* To make (anything) special to a purpose; to consecrate, assign; to designate, determine, name, appoint, point out; بالتخصيص *bi-'t-tākhsīss*, *ad. a.* Specially; بالتخصيص *bi-tākhsīss*, *ad. a.* Specially; تخصیصات *tākhsīssāt*, *s. pl.* Funds of government assigned to special purposes.

تخفيف *tākhhfif*, *s. a.* A making light or lighter, a lightening in weight; a soft mode of sounding a letter in pronunciation |—, —et, *v.a.* To lighten, make lighter in weight or severity.

تخلف *tākhhalluf*, *s. a.* A getting out of agreement, differing, varying; |—, —et, *v.n.* To differ, vary, change.

تخليص *tākhlīss*, *s. a.* A making, or being made, free and exempt from any impurity, ill, or defect); |—, —et, *v.a.* To free (from impurity, ill, or defect). [adulterating.

تخليط *tākhlīt*, *s. a.* A mixing or adding;

تخليف *tākhlīf*, *s. a.* A making (some one) successor to another.

تخليه *tākhlīyyé*, *s. a.* An emptying, evacuation; |—, —et, *v.a.* To empty,

تخم *tōkhm*, *s. p.* Seed. [to evacuate.

تخمير *tākhhmīr*, *s. a.* A causing (wine, &c.) to ferment; a compounding of the dough or materials of any object.

تخمين *tākhhmīn*, *s. a.* A guess, approximation; |—, —et, *v.a.* To guess approximately (number or value);

تخمينا *tākhhmīna*, *ad. a.* About, approximately.

تخويف *tākhwīf*, *s. a.* A frightening; |—, —et, *v.a.* To frighten.

تخيل *tākhhayyul*, *s. a.* An imagining, forming an idea; imagination; |—, —et, *v.a.* To imagine, to conceive in idea.

تداخل *tèdākhuḷ*, *s. a.* Action of interpenetration; a getting into arrears (pay, salary, &c.); تداخله بنمك *tèdākhuḷa-bīnmek*, *v.n.* To get into arrears (payments) so that the payment of one term is not made before the next is due or overdue.

تدارك *tèdāruk* (*tèdārik*), *s. a.* A procuring anything wanted; |—, —et, *v.n.* To procure (anything wanted);

تداركات *tèdārikyāt*, *s. pl. a.* Preparation and laying in of various necessities;

تداركاتنى كورمك *tèdārikyātini-ghyārmek*, *v.n.* To make one's preparations;

تداركلى *tèdārikli*,

a. t. In a state of preparedness with respect to necessities;

تداركلى بولنمق *tèdārikli-būlunmak*, *v.n.* To be prepared with what is required.

تدافع *tèdāfu*, *s. a.* Defence; تدافعى *tèdāfu"i*,

a. a. Defensive; تجاوزى و *tèjāvuzī* و

تدافعى *tèjāvuzī-vè-tèdāfu"i*, Offensive and defensive.

تداول *tèdāvul*, *s. a.* A passing current from hand to hand (money or books);

|—, —et, *v.n.* To pass current, be in common use.

تداوى *tèdāvi*, *s. a.* The treatment of disease with medicine.

تدبير *tèdbir, s. a.* Any measure, plan, or design, adopted after mature deliberation, for the accomplishment of an object; the ruling, governing or ordaining, business by fit measures; |—, —et, *v.a.* To conceive or lay down a plan of action; ملك—, *tèdbiri-milk*, The art of governing, political economy, politics; تقدير تدبيرى بوزار *tàkdîr-tèdbiri-bòzar*, The Divine decree (often) sets at nought the designs of man.

تدریج *tèdrîj, s. a.* Progress by successive steps; تدریجى *tèdrîjî, a. a.* Progressive and successive; على التدریج *‘alé-’t-tèdrîj*, Little by little, by degrees. [or lectures.

تدریس *tèdrîss, s. a.* A giving lessons
تدقیق *tèdkîk, s. a.* Very minute inquiry; |—, —et, *v.a.* To inquire into.

تدمیر *tèdmîr, s. a.* A ruining, destroying, destruction.

تدوین *tèdvin, s. a.* A collecting into a volume; |—, —et, *v.a.* To collect into a volume (an author's works).

تدهین *tèdhîn, s. a.* An anointing, oiling; |—, —et, *v.a.* To oil, anoint.

تذکار *tèzkyâr, s. a.* A recalling to memory by name.

تذکر *tèzèkkyur, s. a.* A talking (any matter) over; the private study of any subject explained in public lecture.

تذکره *tèzkéré, s. a.* A note, missive, billet; a memoir; a passport, permit, pass; تذکره جى *tèzkéréji, s. t.* A

functionary of the Ottoman Government (or rather two, one being called بيوك تذکره جى *biyuk-tèzkéréji*, and the other كچوك تذکره جى *kùchuk-tèzkéréji*).

تذکیر *tèzkîr, s. a.* A mentioning by name; a calling to memory; a putting into the masculine form; |—, —et, *v.a.* To mention, to call to memory.

تذلل *tèzèllul, s. a.* A becoming abased, abject.

تذلیل *tèzlîl, s. a.* An abasing, making abject; |—, —et, To abase, make abject. [—et, *v.a.* To gild with gold.

تذهیب *tèzhîb, s. a.* A gilding; |—, تذییل *tèzyîl, s. a.* The adding a supplement or appendix.

تر *tèr, s. t.* Sweat, transudation; —, *a. p.* Fresh; —, Comparative affix of Persian adjectives, answering to our English syllable *er* in similar use; as بد *bèd, bad*, بدتر *bèdtèr (badder)* worse; تر و تازه *tèr-u-tâzé*, Fresh and young; quite fresh; ایاق تری *àyak-tèri* (Foot-sweat), a doctor's or foot-messenger's fee for coming.

تراب *tùrâb, s. a.* Earth.

تراتور *tèrâtòr, s. a.* A condiment of nuts pounded with garlic, oil, and curdled milk, esteemed to be cooling.

تراخى *tèrâkhî, s. a.* A want of zeal, neglect.

ترازو *tèrâzi, s. p.* A balance, pair of scales; ترازونك كوزى *tèrâzining-ghyùzu*, One pan, scale, or side of

a balance; صوترازوسی sū-tèrāzissi, *s. t.* A device in hydraulics for carrying water across a valley without losing the level, and so as to allow the easy escape of air from the pipes: it consists in a small tower with a small reservoir at top, the pipes being led up one side to the reservoir, and down the other from it.

تراش tīrāsh (trāsh) *a. p.* (*in composition*), Which shaves; —, *s. p.* The state of hair or beard which requires shaving; |—, —et, *v. a.* To shave (another's head or beard); to cut or shave away a little of any substance; او—, —د, To shave one's self; to be shaved by another; تراشم کلدی trāshim-ghēldi, I require shaving; قلمتراش kālem-trāsh, A pen-knife (*Turkish*).

تراضی tērāzī, *s. a.* Mutual satisfaction.

ترافع tērāfu", *s. a.* A mutual appealing to a tribunal.

تراکم tērākyum, *s. a.* A becoming collected in heaps; |—, —et, *v. n.* To become collected in great quantities.

تربزه tīrēbēzē, *s. t.* (*Greek*), A table.

ترانه tērānē, *s. p.* Melody, symphony.

تراویح tērāvīh, *s. pl. a.* (*sing. not used*),

The long prayers or litanies peculiar to the nights of Ramazan; the literal meaning is *recreations*.

تربه tūrbē, *s. a.* (*Originally one portion of earth, then a grave*), A mausoleum or chapel built over a tomb; تربهدار tūrbédār, A keeper of a tūrbē.

تربیه tērbīyyā, تربیت tērbīyyèt, *s. a.*

The doing something to a thing in order to improve its quality; education; sauce for meats; preparation for stuffs; good and polite manners; punishment; |—, —et, *v. a.* To educate; to punish; to prepare or ameliorate by any special treatment; تربیه سنی ویرمک tērbīyyēssini - vēr-mek, *v. n.* To punish.

تربیع tērbī", *s. a.* A squaring; |—, —et, *v. a.* To square; دائرة, tērbī"i-da'iré, The squaring of the circle; تربیعی tērbī"i, Square (measurement).

ترتب tērètub, *s. a.* A taking form, proceeding, resulting, coming into being; |—, —et, *v. n.* To take form and being, to proceed, result.

ترتیب tērtīb, *s. a.* An arranging; arrangement; order; a set, series; a row, line; a system, method; a disposition, plan of action; a prescription, recipe; |—, —et, *v. a.* To arrange, dispose; to prescribe.

ترجمان tērjumān, *a. a.* An interpreter; افندی, —ēfēndi, and دیوان, tērjumāni-dīwāni-hūmāyūn, The Chief Interpreter of the Ottoman Government; سفارت ترجمانی sēfā-ret-tērjumāni, An interpreter to an embassy.

ترجمه tērjumé, *s. a.* A translating, an interpreting; translation; interpretation; a translation; |—, —et, *v. a.* To translate; to interpret.

ترجى *tèréjji*, *s. a.* Hope, expectation.
 ترجيح *tèrjih*, *s. a.* A preferring; |—, —et, *v.a.* To prefer.
 ترحم *tèràhhum*, *s. a.* Commiseration, compassion, pity.
 ترحيب *tèrhīb*, *s. a.* A giving the salutation مرحباً *mèrhābā!* May you be prosperous! [dry curds.
 ترخانۀ *tàrkhānē*, *s. t.* A preparation of
 ترخون *tàrkhòn*, *s. t.* Tarragon (herb).
 ترخيص *tèrkhiiss*, *s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To give permission.
 تردد *tèrèddud*, *s. a.* A going to and fro; a vacillation in purpose, hesitation.
 ترديف *tèrdif*, *s. a.* A sending (anyone) as companion to another, or as an escort; |—, —et, *v.a.* To send (anyone) as a companion or escort (to another).
 تزديل *tèrzil*, *s. a.* A humbling, humiliating, mortifying; |—, —et, *v.a.* To humble, humiliate, mortify.
 ترزى *tèrzi*, *s. t.* A tailor.
 ترس *tèrss*, *s. t.* The reverse or wrong side or way of anything; dung, excrement; —, *a. t.* Cross, peevish, ill-tempered, obstinate; contrary; ترسلك *tèrssalémek*, *v.a.* To scold severely; —, *tùrss*, *s. a.* A shield, buckler; —, *tèress*, *s. t.* A cuckold.
 ترسانۀ *tèrsānē*, *s. t.* (*Italian, darsena*, an inner harbour), Dockyard.
 ترش *tùrsh*, *a. p.* Sour; ترشرو *tùrsh-rū*, *p.* Sour-faced.

ترشح *tèrèshshuh*, *s. a.* A percolation, exudation.
 ترشه *tàrahā*, *s. t.* Parchment; —, *a. t.* Of a very light bluish-green colour.
 ترشى *tàrshu*, *s. t.* Pickles in vinegar or with leaven. [or clamping together.
 ترصيص *tèrsiiss*, *s. a.* A firmly joining
 ترصيع *tèrsi'*, *s. a.* An adorning with precious stones.
 ترضيه *tàrziiyyē*, *s. a.* A giving satisfaction or begging pardon.
 ترغيب *tèrghīb*, *s. a.* The making (anyone) desirous; |—, —et, *v.a.* To make desirous, excite to emulation.
 ترفندۀ *tùrfānda*, *s. t.* The first of the season of any fruits or vegetables.
 ترفيع *tèrfi'*, *s. a.* An elevating, raising on high; |—, —et, *v.a.* To raise, elevate. [others) ease and prosperity.
 ترفيه *tèrfih*, *s. a.* The procuring (for
 ترقب *tèràkkub*, *s. a.* A waiting in expectation.
 ترقى *tèràkki*, *s. a.* An increasing in quantity or in dignity; بولمق —, —bùlmak, *v.a.* To increase, be increased, be raised.
 ترقيم *tèrkim*, *s. a.* A writing down; |—, —et, *v.a.* To write, pen down.
 ترقين *tèrkin*, *s. a.* A running the pen through, an effacing, defacing; |—, —et, *v.a.* To run the pen through, efface, blot out.
 ترك *tèrk*, *s. a.* A leaving, abandoning, quitting, forsaking knowingly and intentionally; —, *tùrk*, *s. t.* An Asiatic

provincial Turk; a rustic, clod-hopper; |—, *tèrk-et*, *v.a.* To leave, abandon, quit, forsake; *ترکجه* *tùrkja*, *s. t.* The Turkish language.

ترکمن *Tùrkmèn*, *s.* and *a. t.* Turcoman; *ترکمن ولایتی* *Tùrkmèn-vilâyèti*, *s. t.* Turcomania.

ترکه *tèriké* (*tèréké*), *s. a.* The estate or movable effects of a deceased person.

ترکی *tùrkyu*, *s. t.* A song; —, *tùrkī*, *a. a.* Turkish.

ترکیب *tèrkīb*, *s. a.* A compounding, composing; a composition; |—, —*et*, *v.a.* To compound; to compose; *ترکیبی* *tèrkībī*, *a. a.* Appertaining to composition; composite; *وصف ترکیبی* *wàssfi-tèrkībī*, A composite qualificative epithet, as *بادبانکشا* *bādbān-kyùshā*, Sail-opening, which spreads its sails. [or leather.

ترک *tèrlik*, *s. t.* House slippers of cloth

ترلمک *tèrlémek* (*aor.* *ترلر* *tèrlər*), *v.a.* and *n.* To sweat; to perspire.

ترمیم *tèrmīm*, *s. a.* A repairing, patching; |—, —*et*, *v.a.* To repair, patch up.

ترنج *tùrunj*, *s. a.* The bitter or Seville orange; *ترنجی* *tùrunjī*, *a. p.* Of the reddish colour peculiar to the Seville orange.

ترنکت *trinkèt*, *s. t.* (*Italian*), The fore-sail; *ترنکتین* *trinkétin*, The fore-stay-sail.

ترنم *tèrènum*, *s. a.* Any melodious and continued sound, as chanting, warbling, humming, praying, or reading.

تزوج *tèrvij*, *s. a.* A giving currency and briskness to markets or business; |—, —*et*, *v.a.* To promote, advance, assist, make brisk (commerce or business).

تره *tèré*, *s. t.* Cress; *صوتره سی* *sù-tèréssi*, Water-cresses; *تره یاغی* *tèré-yàghi*, Fresh butter. [words.

ترهات *tùrréhāt*, *s. pl. a.* Nonsense, vain

ترهیب *tèrhīb*, *s. a.* A frightening, terrifying; |—, —*et*, *v.a.* To terrify, frighten.

تریاق *tiryāk*, *s. a.* A kind of electuary, theriaca, of various kinds, one of which is eaten with opium, and hence opium-eaters are called *تریاقی* *tiryākī* (*tiràki*). A theriaca-man. [with gravy or broth.

ترید *tirid*, *s. t.* A dish of bread stewed

تراید *tèzāyud*, *s. a.* An increasing, becoming augmented; augmentation.

ترک *tèzek*, *s. t.* Dung in cakes and dried as fuel.

ترکیه *tèzkiyyé*, *s. a.* A man's character as known by inquiry; an inquiring about a person's character; a giving of a tenth of one's possessions as alms, and so rendering the rest blessed.

ترزل *tèzèlzul*, *s. a.* The shaking of an earthquake.

تزوج *tèzèvvuj*, *s. a.* The taking a wife to one's self; |—, —*et*, *v.a.* To marry, to take as a wife, to espouse.

تزوج *tèzvij*, *s. a.* A causing to marry, a giving in marriage; |—, —*et*, *v.a.* To procure a wife for a man, or a husband for a wife, and cause them to marry.

تزویر *tèzvīr*, *s. a.* Any fraudulent act or assertion.

تزین *tèzyīn*, *s. a.* An ornamenting; |—, —et, *v.a.* To beautify, adorn, ornament.

تسالیا *Tèssàlia*, *s. t.* Thessaly.

تساوی *tèssāvi*, *s. a.* A being mutually equal; تساوی لیل ونهار *tèssāvīvi-lèyl-u-nàhār*, The equinox.

تسیح *tèssbīh*, *s. a.* A rosary of beads; a litany of praises said by tale, for which the beads are used as counters; بوجگی —, —*būjègki*, The wire-worm (?).

تسبیل *tèssbīl*, *s. a.* A consecrating (anything) to pious or charitable uses.

تستّر *tèssèttur*, *s. a.* A covering or hiding one's self behind a veil.

تستی *tèssti*, *s. t.* A jug, a pitcher.

تستیر *tèsstīr*, *s. a.* A covering (anything), hiding it; |—, —et, *v.a.* To hide, cover.

تسجیل *tèssjīl*, *s. a.* An enregistering in the public records of a court.

تسخیر *tèsskhīr*, *s. a.* A subjugation, conquest; |—, —et, *v.a.* To conquer, take, subjugate, subdue.

تسخین *tèsskhīn*, *s. a.* A making warm; |—, —et, *v.a.* To warm, to heat.

تسطیر *tèsstīr* (*tàss—*), *s. a.* A writing down line by line; |—, —et, *v.a.* To write.

تسع *tàss*“, *s. a.* A ninth; —*tīss*“, and تسعة *tīss*“*a, a. a.* Nine; تسعون *tīss—*“*ūn*, and تسعين *tīss*“*īn, a. a.* Ninety.

تسکین *tèsskīn*, *s. a.* A quieting, calming, appeasing; |—, —et, *v.a.* To calm.

تسلّس *tèssèlsul*, *s. a.* A concatenation; a passing by pedigree; a series of promotions when one high office is vacated.

تسلط *tèssallut*, *s. a.* An assumption of sovereign power; an arbitrary assumption of power and authority; a vexatious exercise of power or physical force.

تسلم *tèssèllum*, *s. a.* A receiving possession or into charge when another delivers (anything) over.

تسلی *tèssèlli*, تسلیت *tèsslīyyèt*, and تسلیه *tèsslīyyé*, *s. a.* Consolation; تسلی ویرمک *tèssèlli-vèrmek*, and تسلیت ا *tèsslīyyèt-et*, *v.a.* To console; تسلی بولمق *tèssèlli-būlmak*, *v.a.* To find consolation.

تسلیم *tèsslīm*, *s. a.* A salutation; a giving up; a delivery; a conceding a point in reasoning, submitting; |—, —et, *v.a.* To give up, deliver over; او —, —*ū*, *v.a.* To give one's self up.

تسمیه *tèssmīyyé*, *s. a.* A naming; a name; |—, —et, *v.a.* To name, call.

تسوید *tèssvīd*, *s. a.* A foul copy of a letter.

تسویه *tèssvīyyé*, *s. a.* An arranging, setting straight, putting to rights; a smoothing, rendering even and regular; |—, —et, *v.a.* To arrange, put to rights; to smooth, make even, straight, and regular.

تسهیل *tèsshīl*, *s. a.* A facilitating; |—, —et, *v.a.* To facilitate, make easy.

تسیار *tèssyār*, *s. a.* A sending, forwarding; |—, —et, *v.a.* To send, forward.

تسیب *tèssèyyub*, *s. a.* A neglecting important affairs, either through sloth, indifference, or the pursuit of pleasure.

تسییر *tèssyīr*, *s. a.* A sending, forwarding; |—, —et, *v.a.* To send, to forward.

تسهب *tèshèbbuss*, *s. a.* A setting about, a taking in hand; |—, —et, *v.n.* To take in hand; to set about, to begin; to apply one's self to.

تسبیه *tèshbīh*, *s. a.* A comparing or likening (one thing or another), a comparison; |—, —et, *v.a.* To compare, to liken.

تشتت *tèshèttut*, *s. a.* A being dispersed, scattered, separated.

تشیص *tèshkhīss*, *s. a.* A distinguishing individually, making out, recognising, seeing, perceiving; |—, —et, *v.a.* To distinguish, make out, recognise.

تشدید *tèshdīd*, *s. a.* A making strong, severe, or violent; the pronunciation of a letter twice following, as with our *d* in *mid-day*, or as *l* in *full lips*; the name of the orthographical mark ّ, used to denote this mode of pronunciation by being placed over the reduplicated letter.

tomizing; anatomy; a skeleton, or anatomical drawing or preparation; |—, —et, *v.a.* To dissect, anatomize; علم تشریح "ilmi-tèshrih, The science of anatomy.

تشریف *tèshrif*, *s. a.* A making honourable, rendering noble, conferring honour; |—, —et, *v.a.* To make honourable, confer honour, render noble; to do the honour of visiting; تشریفات *tèshrifāt*, *s. pl. a.* Court ceremonies, with the order of precedence; تشریفاتچی *tèshrifātji*, *s. t.* The Master of Ceremonies to the Ottoman Court; خارجیہ تشریفاتچیسی *khārijīyyé - tèshrifātjissi*, The Master of Ceremonies for the Foreign Department; تشریفساز *tèshrifāsāz*, *a. p.* Who confers honour.

تشریک *tèshrik*, *s. a.* The making (one) a partner or associate (with another); |—, —et, *v.a.* To associate, make a partner.

تشرین *tèshrin*, *s. a.* Name of two Syro-Roman months, corresponding with October and November; one is distinguished as تشرین اول *tèshrīni-èvvəl*, The first Teshrin; the other as تشرین ثانی *tèshrīni-sānī*, The second Teshrin.

تشکر *tèshèkkyur*, *s. a.* A feeling thankful; a giving thanks; thanks; |—, —et, *v.n.* To be thankful; to express gratitude.

تشکی *tèshèkki*, *s. a.* A complaining;

ل—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

تشكيل *tèshkīl*, *s. a.* A giving form and shape, a shaping, forming; ل—, —et, *v.a.* To shape, to form.

تشمير *tèshmīr*, *s. a.* A tucking up (skirts or sleeves) in order to work; ل—, —et, *v.a.* To tuck up (skirts or sleeves).

تشنه *tìshnē*, *a. p.* Thirsty, athirst;

تشنگی *tìshnéghī*, *s. p.* Thirst.

تشویش *tèshvīsh*, *s. a.* A confusing, putting in confusion.

تشویق *tèshvīk*, *s. a.* A stimulating, exciting, stirring up, urging on; ل—, —et, *v.a.* To stimulate, excite, stir up, urge on (to action).

تشمير *tèshhīr*, *s. a.* A making publicly known; an exposing (a false witness, &c.) to public ignominy by parading through the streets.

تشيد *tèshyīd*, *s. a.* A building, constructing; ل—, —et, *v.a.* To found, build, construct.

تشيع *tèshyī*, *s. a.* The accompanying a person a short distance on his road when he sets out.

تصادف *tèssāduf*, *s. a.* An accidental or undesigned meeting; chance; ل—, —et, *v.n.* To meet accidentally; to happen, to chance.

تصادم *tèssādum*, *s. a.* The shock of two bodies against each other.

تصارلمق *tèssarlamak* (*aor.* تصارلر *tàs-sarlar*), *v.a.* To arrange (any scheme) in one's mind.

تصحيح *tàsshīh* (*ss-h*), *s. a.* A correcting, rectifying; ل—, —et, *v.a.* To correct, to rectify; تصحيح مزاج *tàsshīhī - mizāj* - et, *v.n.* To regain one's health. [alms.

تصدق *tàssādduk*, *s. a.* The giving of

تصدى *tàssāddī*, *s. a.* A setting about (any work): ل—, —et, *v.n.* To set about.

تصدير *tàssādir*, *s. a.* A causing to emanate.

تصديع *tàssādi*, *s. a.* The giving a headache; plaguing, importuning; ل—, —et, *v.a.* To give the headache; to plague, annoy, importune.

تصديق *tàssādik*, *s. a.* A confirming, corroborating, affirming; ل—, —et, *v.n.* To confirm, corroborate, affirm; to ratify (a treaty); تصديقات *tàssādik-nāmē*, *s. p.* The ratifications (of a treaty).

تصرف *tàssāruf*, *s. a.* The possession, disposal, or using of anything; the using economy, in endeavouring to curtail expense; the having carnal connexion (with a woman) viewed as an exercise of physical power.

تصريح *tàssrīh*, *s. a.* An explicit declaration; ل—, —et, *v.a.* To express, declare explicitly.

تصفية *tàssflyyā*, *s. a.* A purifying, clarifying, cleansing; ل—, —et, *v.a.* To purify, clarify, cleanse.

تصليت *tàssallyyèt*, *s. a.* A benediction (on Muhammed, by saying صلى الله عليه *salla-'llāhu-'àlèyh* ! May God be propitious unto him !)

تصده *tàssma*, *s. t.* A strap or latchet.

تصميم *tàssmīm*, *s. a.* An intending, a resolving; intention, resolution; |—, —et, *v.a.* To intend, resolve.

تصنيف *tàssnīf*, *s. a.* A compiling, composing, writing (a book); a book, work, compilation, composition; |—, —et, *v.a.* To write, compose.

تصور *tàssāvur*, *s. a.* The forming an idea, picturing to one's self; |—, —et, *v.a.* To form an idea of, picture to one's self. [sophy.

تصوف *tàssāvuf*, *s. a.* Mystical philo-

تصويب *tàssvīb*, *s. a.* An approving, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

تصوير *tàssvīr*, *s. a.* A drawing, designing, painting; a picture; a statue; a portrait. [self; humility.

تضرع *tàzarru*, *s. a.* A humbling one's

تضعيف *tàz'if*, *s. a.* A doubling in number or quantity; |—, —et, *v.a.* To double.

تصمين *tàzmīn*, *s. a.* A making reparation for injury, repaying damages; |—, —et, *v.a.* To make reparation, indemnify; تصمينات *tàzmīnāt*, *s. pl.* Damages, indemnity.

تضييع *tàzyī*, *s. a.* A wasting; |—, —et, *v.a.* To waste, lose, throw away.

تضييق *tàzyīk*, *s. a.* A pressing, squeezing; an importuning; a using gentle violence; a pressing sorely, a driving to extremities; |—, —et, *v.a.* To press.

تطاول *tètāvul*, *s. a.* Rapacity, oppression.

تطبيق *tàtbīk*, *s. a.* The applying (one thing to another) so as to touch and fit, or to see whether it accords, either physically or morally; |—, —et, *v.a.* To apply; to compare; مهرى —, —mù-huru, *s. t.* An impression of a seal left with an agent or banker for comparison in case of doubt of forgery.

تطليق *tàtlīk*, *s. a.* A repudiating, divorcing a wife; |—, —et, *v.a.* To divorce, put away, repudiate (a wife).

تطويل *tàtvīl*, *s. a.* Prolixity of discourse.

تطهير *tàthīr*, *s. a.* A cleansing, cleaning; |—, —et, *v.a.* To cleanse, clean.

تطيب *tàtyīb*, *s. a.* A making pleased and happy; |—, —et, *v.a.* To make pleased and happy.

تظلم *tàzāllum*, *s. a.* A plaint against oppression; حالاً —, *tàzāllumu-hāl-et*, *v.n.* To complain of one's oppressed condition.

تتابع *tà'ākub*, *s. a.* A following in succession; |—, —et, *v.n.* To follow (one another) in succession.

تعالى *tà'ālā*, *inf. t.* May (His name) be glorified! حق تعالى *Hakk - tà'ālā!* (God) the Truth, may His name be glorified! This is as common a designation of God as when we say *Our heavenly Father.*

تعاب *tà'b*, *s. a.* Fatigue, trouble.

تعبير *tà'bīr*, *s. a.* A naming, calling; an explaining; a word, an expression; |—, —et, *v.a.* To apply (a name to a thing); to explain (a dream).

تعجب *tà* "djjub, *s. a.* A being surprised; astonished; |—, —et, *v.n.* To be astonished, surprised; to wonder.

تعجيز *tà* "jiz, *s. a.* A teasing, annoying; |—, —et, *v.a.* To tease, annoy, worry.

تعجيل *tà* "jil, *s. a.* A hurrying, hastening; |—, —et, *v.a.* To expedite, hasten.

تعداد *tà* "dād, *s. a.* A counting; |—, —et, *v.a.* To count.

تعدى *tà* "addi, *s. a.* An injuring, vexing, oppressing.

تعديل *tà* "dīl, *s. a.* A changing slightly, a modifying; |—, —et, *v.a.* To modify.

تعرض *tà* "arruz, *s. a.* A meddling without a right, an injuring; |—, —et, *v.n.* To meddle with wrongfully, to offer injury. [a reproaching.

تعريف *tà* "rif, *s. a.* An explaining; a describing; description; |—, —et, *v.a.* To describe; to explain; حرف تعريف *hàrfi-tà* "rif, and لام تعريف *lāmi-tà* "rif, The Arabic definite article ال

تعزير *tà* "zīr, *s. a.* A reprimanding; a legal punishment of less than eighty stripes; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to punish legally with less than eighty stripes.

تعزية *tà* "zīyyā, *s. a.* An expression of condolence; a letter of condolence.

تعسف *tà* "assuf, *s. a.* Violent tyranny and oppression.

تعشق *tà* "ashshuk, *s. a.* A falling in love; |—, —et, *v.n.* To fall in love (with).

تعشير *tà* "shīr, *s. a.* A collecting of tithes; |—, —et, *v.a.* To tithe.

تعصب *tà* "assub, *s. a.* Bigotry, fanaticism, a being bigoted; |—, —et, *v.n.* To be a bigot. [sing (juice)].

تعصير *tà* "sīr, *s. a.* A pressing, expressing.

تعطف *tà* "attuf, *s. a.* Condescending kindness.

تعطيل *tà* "tīl, *s. a.* A causing (any thing or body) to remain idle or unemployed; a remaining, being caused to remain idle; a holiday; |—, —et, *v.a.* To stop from work, hinder, cause to remain inactive. [ness.

تعظم *tà* "azzum, *s. a.* Pride, false greatness.

تعظيم *tà* "zīm, *s. a.* A respecting, revering, treating with consideration and honour; a deeming and treating as important; |—, —et, *v.a.* To honour, respect, revere, venerate; to treat with great consideration; to deem and treat as important, to give importance to.

تعفن *tà* "affun, *s. a.* A stink of putrefaction; |—, —et, *v.n.* To stink.

تعقل *tà* "akkul, *s. a.* A finding out (a method) by thought; |—, —et, *v.a.* To find out by thinking, to think of.

تعقيب *tà* "kīb, *s. a.* A following, pursuing; |—, —et, *v.a.* To pursue, follow.

تعلق *tà* "alluk, *s. a.* A being attached to, or depending on (anything), being related to, in relations with, having anything to do with; |—, —et, *v.n.* To become attached to, affixed to; to

regard, become dependent on, or connected with; **تعلقات** *tà"àllukāt, s. pl. a.* Things or persons dependent on, or connected with.

تعلى *tà"àllul, s. a.* A delaying under various pretences, or an alleging pretexts so as to avoid or delay doing something. [or science].

تعلم *tà"àllum, s. a.* A learning (any art

تعلىق *tà"līk, s. a.* A suspending, hanging up (anything); the making (anything) dependent (on another); a fixing (the eye on anything); the Persian mode of writing the Arabic character; |—, —et, *v.a.* To hang up, suspend; to fix (the eye on anything); to give (a thing) some relation (to some other).

تعلىم *tà"līm, s. a.* A teaching, instructing, exercising; practice, exercise; military exercise, drill; a specimen copy of scholar's writing; |—, —et, *v.a.* To teach, instruct; **ايتدرمك** |—, —ètirmek, *v.n.* To cause one to practice or do exercise; **تعليمات** *tà"līmāt, s. pl. a.* Instructions; **تعلیمی** *tà"līmji, s. t.* A military instructor.

تعمیر *tà"mīr, s. a.* A repairing, mending; reparation; |—, —et, *v.a.* To repair, mend.

تعمیم *tà"mīm, s. a.* A making general or common; |—, —et, *v.a.* To make general.

تعهد *tà"àhhud, s. a.* An undertaking to perform, rendering the performance

(of something) obligatory to one's self; |—, —et, *v.n.* To undertake, to make one's self responsible for (the performance of something).

تعیش *tà"àyyush, s. a.* A maintaining one's self, living, maintenance; |—, —et, *v.n.* To live, maintain one's self.

تعین *tà"àyyun, s. a.* A becoming conspicuous, remarkable.

تعیب *tà"yīb, s. a.* A reproaching, finding fault with, blaming, shaming; |—, —et, *v.a.* To reproach, blame, shame.

تعین *tà"yīn, s. a.* A pointing out, designating to the eye; a naming, appointing; a fixing, allotting, allowing; a ration; |—, —et, *v.a.* To point out, designate; to name, appoint; to fix, allot, allow; **تعیينات** *tà"yīnāt, s. pl. a.* Rations of all kinds.

تغلغه *tùghulgha, s. t.* A helmet.

تغلیط *tàghlīt, s. a.* A leading into error, causing to make a mistake; |—, —et, *v.a.* To mislead. [warbling.

تغنی *tàghànni, s. a.* A singing, chanting,

تغیر *tàghàyyur, s. a.* An undergoing change, becoming changed; |—, —et, *v.n.* To change, become different.

تغییر *tàghyīr, s. a.* A changing, altering; |—, —et, *v.a.* To change, to alter, make different.

تفاخر *tèfākhur, s. a.* An ostentatious boasting of talents or superiority over others (usual, and considered quite proper among poets).

تفاضل *tèfāzul*, *s. a.* A superiority (in number or quantity) over another; a remainder, a difference; علم تامی و تفاضلی "ilmi - tāmāmi - vè - tèfāzuli, The integral and differential calculus.

تفال *tèfè'ul*. (See تفؤل, the correct orthography).

تفاوت *tèfavut*, *s. a.* A surpassing another; the surplus, remainder, difference. [goats.

تفتك *tiftik*, *s. t.* The wool of Angora

تفتيح *tèftih*, *s. a.* An opening, causing to open; a breaking the wind off the stomach, causing eructation.

تفتيش *tèftish*, *s. a.* A diligent searching and examining; |—, —et, *v. a.* To search and examine.

تفحص *tèfahhuss*, *s. a.* Inquiry, investigation; تفحص و تفتيش *tèftish-u-tèfahhuss-et*, *v. a.* To investigate, inquire into.

تفخيم *tèfkhim*, *s. a.* An honouring; a giving honour to; |—, —et, *v. a.* To honour, to give honour to.

تفرج *tèferruj*, *s. a.* The taking a walk or ride for recreation.

تفرد *tèferrud*, *s. a.* A separating one's self; an acting rebelliously.

تفرض *tèferruss*, *s. a.* A judging sagaciously from physiognomy or appearance. [ness, dispersion.

تفرقه *tèfrika*, *s. a.* Separation, separate-

تفریح *tèfrih*, *s. a.* A cheering, exhilarating; |—, —et, *v. a.* To cheer, to make glad.

تفريط *tèfrit*, *s. a.* A doing less than necessary; — افراط *ifrāt-u—*, Exaggeration and shortcoming, the doing more than necessary and the doing less.

تفريق *tèfrik*, *s. a.* A separating, dividing; a distinguishing; |—, —et, *v. a.* To separate, divide, put asunder; to distinguish, make out.

تفسير *tèfsir*, *s. a.* A commenting on the Kur'an word by word; a commentary on the Kur'an.

تفصيل *tàfsāl*, *s. a.* A going into details; |—, —et, *v. a.* To detail; تفصیلاً *tàfsālan*, *ad. a.* In detail; تفصیلات *tàfsālat*, *s. pl. a.* Details.

تفقد *tèfakkud*, *s. a.* An inquiring after an absent person.

تفكر *tèfekkyur*, *s. a.* A thinking, pondering, turning over in one's mind; |—, —et, *v. a.* To think, to ponder.

تفنك *tùfènk (tùfèk)*, *s. t.* A gun (as a cannon), musket, fowling-piece, rifle, carbine; طولدرمتی *—dòldürmâs*, *v. a.* To load a gun; اتمق *—atmaq*, *v. a.* To fire off a gun; او تفنگی *av-tùfèghi*, A fowling-piece; چفته تفنگ *chiftè-tùfèk*, A double-barrelled gun; ششخانه لو تفنگ *shèsh-khānèli-tùfèk* (or ششخانه *shèsh-khānè simply*), A rifle; اتلو تفنگی *atli-tùfèghi*, A carbine; فتیللو تفنگ *fitilli-tùfèk*, A match-lock; چاقمقلو تفنگ *chak-makli-tùfèk*, A flint musket, &c.; اجزالو تفنگ *èjzāli-tùfèk*, A percus-

sion gun; تيمورى —, —dèmiri, A gun-barrel; قونداغى —, —kùndaghî, A gunstock; چاقمغى —, —chàk-maghî, A gunlock; چبونى —, —chì-bughu, A ramrod; تفنگجى tùfèkjî, *s. l.* A musketeer; an infantry soldier; a soldier on police duty; a kind of irregular police soldier; a kind of rural police soldier; a marine (*called also more especially بحريه تفنگجيسى* bahrîyyè-tùfèkjîssi, *a naval musketeer*); a gunsmith.

تفوق tètèvvuk, *s. a.* Superiority over another.

تفول tètè'ul, *s. a.* The drawing an augury; an appeal to the *sortes Virgilianæ*; |—, —et, *v. a.* To take (any conclusion) from an omen or augury; to appeal to the *sortes Virgilianæ*.

تفوه tètèvvuh, *s. a.* An uttering from the mouth; |—, —et, *v. a.* To utter, mention.

تفويض tètèviz, *s. a.* A dispensing (favours, honours, &c.); |—, —et, *v. a.* To dispense, confer (honours, &c., upon a person).

تفهيم tètèhhum, *s. a.* A comprehending, understanding; |—, —et, *v. a.* To comprehend, to understand.

تفهيم tètèhîm, *s. a.* An explaining, giving to understand, causing to be comprehended; |—, —et, *v. a.* To explain, to cause (a person) to understand (something).

تقاص tàkàss, *s. a.* A mutual exercise

of the law of reprisal (*lex talionis*); a mutual exchange of employment or the like.

تقاضا (for تقاضى) tàkàzà, *s. a.* A dunning, an importuning, a worrying for anything due.

تقاطع tàkàtu", *s. a.* Intersection.

تقاعد tàkà"ud, *s. a.* The state of an old servant pensioned off; the pensioning off of old servants; |—, —et, *v. a.* To pension off, to dismiss from service with a pension.

تقبیح tàkbîh, *s. a.* A looking upon and stigmatizing as bad and improper; |—, —et, *v. a.* To stigmatize as bad and improper.

تقبيل tàkbîl, *s. a.* A kissing in respect; |—, —et, *v. a.* To kiss in respect.

تقدس tàkàddéssé, *int. a.* May (He) be glorified and hallowed! حق تعالی و Hakk-tà"āla-vè-tàkàddéssé, God, may He be glorified and hallowed!

تقدم tàkàddum, *s. a.* A taking precedence; |—, —et, *v. n.* To take precedence.

تقدير tàkdîr, *s. a.* The Divine predestination or foreknowledge of events; an appreciation of worth or value; the supposing or understanding any word implied in a sentence; a supposition, not arbitrary but implied; a case supposed by implication; |—, —et, *v. a.* To appreciate the worth, to value highly; تقدير تدبيرى بوزار; tàkdîr-tèd-

bīri-bòzar, The Divine prescience overrules the counsels of man; بوتقدیرده bû-tàkdirda, In this case; تقدیمی tàkđimī, In the case of his taking the precedence; تقدیرده tàkđdumu - tàkđirinda, In the case of his taking the precedence; تقدیرجه tàkđirja, *ad. t.* According to the supposition in the case.

تقدیس tàkđiss, *s. a.* A consecrating, making holy.

تقدیم tàkđim, *s. a.* A bringing forward; a causing to precede; a presenting; |—, —et, *v.n.* To present, lay before.

تقرب tàkàrrub, *s. a.* A drawing nigh, approaching; a being near; |—, —et, *v.n.* To approach, to draw near.

تقریب tàkriḅ, *s. a.* A means, a consideration; برتقریب ایله bir-tàkriḅ-ila, *ad. t.* Somehow or other; بوتقریب ایله bû-tàkriḅ-ila, By these means, through this consideration; تقریباً tàkriḅa, *ad. a.* About, approximately.

تقریر tàkrir, *s. a.* A making permanent and stable, an establishing; a formal declaration, an affidavit; an official report or diplomatic note; |—, —et, *v.a.* To establish; to declare, depone; to represent in an official note or report.

تقریض tàkriz, *s. a.* A peculiar kind of approbatory criticism of any book by a person supposed to be an excellent judge of the subject, and which is always prefixed to the work to which

it relates; |—, —et, *v.a.* To approve (a book in this peculiar critical form).

تقسیم tàksim, *s. a.* A dividing; division; a division; a mark of division; the arithmetical rule of division; |—, —et, *v.a.* To divide.

تقصیر tàksir, *s. a.* A making short or shorter; a shortcoming, failing, fault; |—, —et, *v.a.* To shorten; —, *v.n.* To fail in point of duty; تقصیرات tàksirāt, *s.pl. a.* Faults, failings.

تقطر tàkattur, *s. a.* A dripping, falling by drops; |—, —et, *v.n.* To fall by drops.

تقطیر tàktir, *s. a.* A distillation; a causing to fall by drops; |—, —et, *v.a.* To distil; to cause to fall by drops.

تقطیع tàkti, *s. a.* A cutting in pieces; a scanning (of verses); |—, —et, *v.a.* To cut in pieces; to scan (verses).

تقلد امق tàkildamak (*aor.* تقلدار tàkildar), *v.n.* To make a noise (by one thing striking against another, as a loose thing in a box on a porter's back).

تقلاق tàklak, *s. t.* A turning head over heels; قیلتمق —kilmak, *v.n.* To tumble, to turn head over heels; بورتقلاق قیلار bir-akchayabing - tàklak - kilar, He does, will, would tumble over head and heels a thousand times for one farthing; *i.e.* he is a mean, sordid fellow.

تقلید tàklid, *s. a.* A placing round one's own neck like a necklace, or over one

shoulder as a baldric; a becoming obedient to, following, imitating; an imitation; a mimicking; |—, —et, *v.a.* To imitate, to mimic; to follow and obey; سيف—, *tàklīdi-sèyf*, The investiture with the sword (the parallel ceremony to crowning the Sultan).

تقليل *tàklīl*, *s. a.* A lessening in number or quantity. [God, piety.

تقوا (*for* تقوى) *tàkwà*, *s. a.* The fear of

تقويت *tàkvīyyèt*, *s. a.* A strengthening; |—, —et, *v.a. and* ويرمك—, *vèrmek*, *v.a.* To strengthen; بولمق—, —*bùlmak*, *v.n.* To become strengthened.

تقويم *tàkvīm*, *s. a.* A making straight or upright; a setting in order; an almanack; |—, —et, *v.a.* To make straight or upright; to set in order, arrange properly; to rectify.

تقيد *tàkàyyud*, *s. a.* An employing one's whole attention, taking great care and pains; |—, —et, *v.n.* To take great care and pains.

تقيه *tàkyé*, *s. t.* A small linen cap worn under the turban.

تك *tèk*, *a. t.* Odd (not even); quiet (alone, to one's self); دورمق—, —*dùrmak*, To be quiet, keep still, keep one's self to one's self; —, *ad. t.* Merely, only, but once; تك تك *tèk-tùk*, *ad. t.* Now and then; here and there one; —, *s. p.* A running about. [puffed up.

تكاير *tèkyābur*, *s. a.* Pride, a being

تكاير *tèkyāssur*, *s. a.* An increasing in number, becoming numerous.

تكاسل *tèkyāssul*, *s. a.* Negligence.

تكاليف *tèkyālīf*, *s. pl. a.* (*of* تكليف), Government dues, taxes; propositions,

تكبر *tèkèbbur*, *s. a.* Pride. [proposals.

تكبير *tèkbīr*, *s. a.* A making great; a saying الله اكبر *Allāhu-èkbèr*! God is very great.

تكثير *tèksīr*, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To make numerous, increase the number of.

تكدير *tèkdīr*, *s. a.* A reprimanding, a causing grief; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to cause grief, to hurt one's feelings.

تكذيب *tèkzīb*, *s. a.* A contradicting flatly, telling one he lies; |—, —et, *v.a.* To contradict flatly.

تكر *tèkir*, *s. t.* The red mullet; —, *tèker*, *s. t.* A wheel.

تكرار *tèkrār*, *s. a.* A repetition; —, *ad. t.* Again, anew, once more; |—, —et, *and* تكرارلمق *tèkrārlamak* (*aor.* تكرارلار *tèkrārlar*), *v.a.* To repeat, do or say again; بتكرار—, —*bé-tèkrār*, *ad. p.* Again and again.

تكرهك *tèghèrk*, *s. p.* Hail.

تكرلنمك *tèkerlènmek* (*aor.* تکرلنور *tèkerlénir*), *v.n.* To roll over and over; to fall down and roll.

تكري *tàngri*, *s. t.* God.

تكرير *tèkrīr*, *s. a.* A repeating, doing again. [and respect.

تكريم *tèkrīm*, *s. a.* A showing honour

تکسر *tèkèssur*, *s. a.* A being broken or damaged.

تکسنمک *tiksinmek* (*aor.* تکسنور *tiksinir*), *v.n.* To loathe, feel a disgust at, an aversion for.

تکفل *tèkèfful*, *s. a.* A standing surety, making one's self responsible, standing bail; |—, —*et*, *v.n.* To stand surety, stand bail, be answerable, make one's self responsible.

تکفور *tèkfūr* (*tèkir*), *s. t.* (*Greek* *roū Kyríou*), The Greek Emperor of old.

تکفین *tèkfin*, *s. a.* A wrapping in a winding-sheet; |—, —*et*, *v.a.* To wrap in a winding-sheet.

تکلتی *tèghelti* (*tèlti*), *s. t.* The straps behind the saddle with which a cloak, &c., may be bound.

تکلف *tèkèlluf*, *s. a.* Expensive and ceremonious observances, preparations, or decorations; تکلفو *tèkèlluflu*, *a. t.* Sumptuous.

تکلم *tèkèllum*, *s. a.* A speaking, conversing; |—, —*et*, To speak, talk.

تکلیف *tèklif*, *s. a.* The making a proposal, proposing; a proposal; the casting any charge or duty (upon one); a tax, a due, an impost; ceremony, ceremonious behaviour; |—, —*et*, *v.a.* To propose; to offer; to cast (any duty) upon (some one); —*خام* *khām*—, An unduly-weighed proposal; تکلیفسز *tèklifsiz*, *a.* and *ad. t.* Without ceremony.

تکمہ *tèkmé*, *s. t.* A kick; —*اتمق*, —*اتمک*, *v.n.* To kick, give a kick.

تکمیل *tèkmīl*, *s. a.* A making complete, perfecting; —, *a. t.* Finished; complete; |—, —*et*, *v.a.* To finish, perfect, complete.

تکنہ *tèkné*, *s. t.* A trough; a washing-tray; the hull of a ship; a ship.

تکوین *tèkvīn*, *s. a.* A calling into existence, creating. [prawn.

تکہ *tèké*, *s. t.* A he-goat; a shrimp, a

تکیہ *tèkyé*, *s. a.* A convent of dervishes, as asylum, place of repose.

تل *tèl*, *s. t.* A thread; a wire; a rope-yarn; شماتہ تلی *shāmata-tèli*, Tinsel.

تلاتین *tèlātīn*, *s. t.* Russia leather.

تلاش *tèlash*, *s. t.* A fuss; a hurry; |—, —*et*, *v.n.* To make a fuss, be alarmed.

تلاشی *tèlāshī*, *s. a.* A being alarmed, in a fuss. [waves.

تلاطم *tèlātum*, *s. a.* The heaving of the

تلافی *tèlāfi*, *s. a.* A making up (for lost time or opportunity). [two or more.

تلاقی *tèlāki*, *s. a.* The mutual meeting of

تلامذہ *tèlāmizé*, *s. pl. a.* (*of* تلمیذ *tèlmīz*), Disciples, pupils.

تلوت *tīlāvet*, *s. a.* The decorous reading aloud or intoning of a holy book.

تلبس *tèlèbbuss*, *s. a.* A wearing (of apparel).

تلبیس *tèlbīss*, *s. a.* Fraud, deceit, lies.

تلخ *tèlkh*, *a. p.* Bitter.

تلخیص *tèlkhīss*, *s. a.* The customary report laid by the grand vizier before the Sultan daily on current affairs.

تلذذ *tèlèzzuz*, *s. a.* A being pleased in point of taste, an enjoying; |—, —et, *v.n.* To be pleased, to enjoy.

تلف *tèlèttuf*, *s. a.* A manifestation of kindness, friendship, and favour.

تلطيف *tàltif*, *s. a.* (A superior's) making (some one) feel that he is an object of favour, a treating with marked kindness and condescension.

تلف *tèlef*, *s. a.* A wasting; a killing; |—, —et, *v.a.* To waste; to kill.

تلفظ *tèlèffuz*, *s. a.* A pronouncing; pronunciation; |—, —et, *v.a.* To pronounce. [or title.

تلقيب *tèlkīb*, *s. a.* The giving a name

تلقيح *tèlkīh*, *s. a.* An inoculating, or vaccinating.

تلقين *tèlkīn*, *s. a.* An instructing or prompting *vivā voce* (especially as done to the dead, when first buried, by an imam, on the subjects of their creed); |—, —et, *v.a.* To explain or communicate *vivā voce*, or generally.

تلكي *tilki*, *s. t.* A fox. [pupil.

تلميذ *tèlmīz*, *s. a.* A student, scholar,

تلوث *tèlèvvuss*, *s. a.* A becoming soiled, polluted.

تلون *tèlèvvun*, *s. a.* Capriciousness or inconstancy of disposition, versatility of character. [ment.

تلوة *tèlvé*, *s. t.* Grounds, dregs, sedi-

تلويث *tèlvīss*, *s. a.* A soiling, polluting;

|—, —et, *v.a.* To soil, pollute.

تليين *tèlyīn*, *s. a.* A softening, emolliating; a loosening (the bowels); |—,

—et, *v.a.* To soften, emolliate; to loosen (the bowels).

تم *tèmma*, *3rd pers. sing. pret. a.* It was finished (the *Finis* of Eastern books).

تمارض *tèmāruz*, *s. a.* A feigning sickness; |—, —et, *v.n.* To feign sickness.

تماس *tèmāsss*, *s. a.* A mutual contact; |—, —et, *v.n.* To touch each other.

تماشا *tèmāshā* (tā—), *s. a.* A sight-seeing, surveying, viewing (any spectacle) on a promenade.

تمام *tāmām*, *s. a.* A being complete, completed, finished; a being correct, right, just, accurate; a state of completeness; the arriving at completion; the complement (of any trigonometrical quantity); —, *a. t.* Complete; finished; correct, accurate, right; —, *int. t.* That's right! I dare say!

تماماً *tāmāman*, *ad. a.* Completely,

entirely; تامي *tāmāmī*, *a. a.* Relating to completeness; حساب تامي

وتفاضلي *hissābi-tāmāmī-vè-tèfāzulī*,

The integral and differential calculus.

تمايل *tèmāyul*, *s. a.* A leaning, an inclination.

تمتع *tèmèttu*, *s. a.* A deriving some pecuniary or equivalent profit or advantage from the possession of anything.

تمثال *tīmsāl*, *s. a.* A figure, comparison; a representation; a drawing or statue.

تمثيل *tèmsīl*, *s. a.* The comparing or likening (one thing to another); a

comparison; an illustrating by comparison or by an example; |—, —et, *v.a.* To liken; to illustrate by comparison or example.

تمجید *tèmjīd*, *s. a.* An acknowledging as most glorious, a glorifying; a special prayer of praise sung at early dawn from the minarets; |—, —et, *v.a.* To glorify, attribute glory to; —وقتی, —*wλkti*, The time of earliest dawn.

تمدن *tèmeddun*, *s. a.* Settling in a town; |—, —et, *v.n.* To settle (in a town).

تمدید *tèmdīd*, *s. a.* A making extensive or extended in space or time; |—, —et, *v.a.* To extend.

تمر *tèmr*, *s. a.* A date (fruit); —هند, *tèMRI-hīnd* (*dèmir-hīnd*), or —هندی, *tèMRI-hīndī*, (The Indian date) A tamarind.

تمرد *tèmèrrud*, *s. a.* Obstinacy, stiff-neckedness; rebellion; wickedness.

تمزیک *tèmzīk*, *s. a.* A tearing, rending.

تمساح *timsāh*, *s. a.* A crocodile.

تمسک *tèmèssuk*, *s. a.* A keeping fast hold, not quitting one's grasp; a document; a title-deed; a promissory note.

تمشیت *tèmshīyyèt*, *s. a.* A causing to move on, a giving motion; |—, —et, *v.a.* To cause to make progress, to push forward (affairs).

تمغا (*dāmgha*), *s. t.* A stamp; a mark made by a stamp; —تمغالی, *dāmghālī*,

a. t. Stamped, bearing a stamp mark; —اورمق, *dāmgha-wūrmak*, *v.n.* To stamp, mark with a stamp.

تمکن *tèmèkkyun*, *s. a.* The becoming fixed or resident.

تمکین *tèmkīn*, *s. a.* A making fixed or resident; a being dignified in rank or demeanour.

تمل *tèmel*, *s. a.* A foundation; —تمللو, *tèmèlli*, *a. t.* Having a foundation; founded, grounded; permanent.

تملیک *tèmlīk*, *s. a.* A causing (anything) to belong (to some one); |—, —et, *v.a.* To cause to belong (to some one).

تمنا (*for تمنی*) *tèmènnà*, *s. a.* A begging, praying for, entreating for (some favour); a salutation of thanks or respect, consisting in carrying the inner portion of the fingers, joined together, to the lips, kissing them, and then carrying them to the top of the forehead or head; |—, —et, *v.n.* To salute in this fashion; —تمنی, *tèmènnī-et*, *v.a.* To beg, pray, or entreat for (some favour).

تموج *tèmèvvuj*, *s. a.* A rising in waves.

تموز *tèmmuz*, *s. a.* The Syro-Roman month of July.

تمهید *tèmhīd*, *s. a.* A making the foundations broad and solid; |—, —et, *v.a.* To establish on broad and solid foundations. [*v.a.* To seal.

تمهیر *tèmhīr*, *s. a.* A sealing; |—, —et,

تمیز *tèmīz*, *a. t.* Clean; pure; honour-

able, respectable, estimable, loveable; good; desirable; considerable; |—, —et, تميزلك *tèmizlémek*, *v.a.* To clean; to clean up; تميزلك *tèmizlik*, *s. t.* Cleanness; purity; cleanliness; —, *tèmèyyuz*, *s. a.* A becoming distinguished; distinction.

تميز *tèmyiz*, *s. a.* A distinguishing; |—, —et, *v.a.* To distinguish, see or point out a distinction, make a distinction. تن *tèn*, *s. p.* The body. [tinction.

تن صوبى *Tèn-sūyu*, *s. t.* The river Don. تناسب *tènāssub*, *s. a.* The being in mutual proportion; gracefulness of proportion.

تناسخ *tènāssukh*, *s. a.* The transformation of bodies, or transmigration of souls, metempsychosis.

تناسل *tènāssul*, *s. a.* A generating one another, or being generated one from another; — الت *ālétī*—, The organ of generation.

تناقض *tènākuz*, *s. a.* A mutually contradicting and destroying the validity of each other. [turns, alternating.

تناوب *tènāvub*, *s. a.* A doing things by taking, partaking, eating; |—, —et, *v.a.* To eat.

تنباكو or تنبكي *tènbéki*, *s. t.* Persian tobacco, used for smoking through water.

تنبل *tènbel*, *a. t.* Lazy, slothful.

تنبه *tènèbbuh*, *s. a.* The being aroused to attention and carefulness.

تنبيه *tènbiḥ*, *s. a.* The calling to atten-

tion; a giving orders; issuing injunctions or proclamations; a public notice, injunction, or proclamation; a *nota bene* in a book; |—, —et, *v.a.* To recommend or give orders to (a person) to do or leave undone something.

تنته *tènta*, *s. t. (Italian)*, An awning.

تنجرة *tènjéré*, *s. t.* A saucepan.

تنجيس *tènjiss*, *s. a.* A making foul, impure, or unclean; |—, —et, *v.a.* To make unclean.

تند *tùnd*, *a. p.* Swift, impetuous, violent.

تنزل *tènèzzul*, *s. a.* A condescending; condescension; |—, —et, *v.n.* To condescend.

تنزه *tènèzzuh*, *s. a.* A being exempt, free from; —, *tènèzzéhé!* He (God) is free and exempt (from any defect)!

تنزيل *tènzīl*, *s. a.* A reducing in height, degree, or quantity; a subtracting; the Kur'an; |—, —et, *v.a.* To reduce in height, degree, or quantity; to subtract.

تنسوخ *tènsùkh*, *s. t.* Amulets or stamped cakes of odoriferous paste, used for making bracelets, brooches, &c.

تنسم *tènèssum*, *s. a.* A gentle blowing or breathing of wind.

تنسيب *tènsīb*, *s. a.* A deeming fit and proper, approving; |—, —et, *v.a.* To deem fit and proper, to approve.

تنسيق *tènsīk*, *s. a.* A ranging in regular order; |—, —et, *v.a.* To range in order; تنسيقات عسكرية *tènsīkāti-*

- "ʾaskèriyyé, The new regulations for the army as to time of service, recruiting, pensions, pay, promotion, &c.

تنصيف *tànsīf*, *s. a.* A dividing into two equal portions; |—, —et, *v.a.* To divide equally into two; to bisect.

تنظيف *tànzīf*, *s. a.* A cleaning, cleansing; |—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنظيم *tànzīm*, *s. a.* A putting in order; |—, —et, *v.a.* To put in order;

تنظيمات *tànzīmāt*, *s. pl. a.* The new regulations in financial, civil, criminal, and political affairs. [from dislike.

تنفر *tènèffur*, *s. a.* Aversion, avoiding

تنفس *tènèffuss*, *s. a.* A breathing, respiration; a taking breathing time, reposing a short while for refreshment; |—, —et, *v.n.* To breathe; to repose a little after labour.

تنفيذ *tènfiẓ*, *s. a.* The causing (anything) to penetrate (into another); a giving effect (to commands), causing them to have weight and be respected; |—, —et, *v.a.* To give effect, execute, or cause to be executed (orders).

تنفير *tènfiṛ*, *s. a.* The causing of fright or dislike, and so driving away.

تنقيح *tènkih*, *s. a.* A revising and trimming up literary compositions, removing any obnoxious forms or expressions.

تنقيه *tènkiyyé*, *s. a.* A cleaning, cleansing; |—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تذك *tènk or tèngh*, *a. p.* Narrow, pinched or cooped up.

تنكار *tènékyār*, *s. t.* Borax (?).

تنكري *tànghri*, *s. t.* God.

تنكناي *tènknāy*, *s. p.* A narrow, close place; تنكناي دنيا *tènknāyi - dūnyā*, The world, this nether vale.

تنكه *tènéké*, *s. t.* Tin in sheets; any vessel of tin; — ساری *sāri*—, Sheet-brass. [tising, putting down.

تنكيل *tènkīl*, *s. a.* A punishing, chastising.

تنميك *tènmīk*, *s. a.* A writing down, inditing; |—, —et, *v.a.* To write, pen, indite. [to flourish.

تنميه *tènmiyyé*, *s. a.* A causing to grow.

تنور *tènnūr (tāndīr)*, *s. a.* An oven, or hole dug in the ground and used as an oven; an Eastern arrangement of a pan of charcoal placed under a small table and covered with a large carpet or quilt which hangs to the ground and confines the warmth, so that when sitting round this table, the legs and feet are kept warm.

تنوير *tènvīr*, *s. a.* A making bright, luminous, light; |—, —et, *v.a.* To illuminate, light up.

تنوين *tènvīn*, *s. a.* The addition of a letter *n* at the end of the word in pronouncing Arabic nouns, which is denoted by doubling any one of the three vowel-points; thus كتاب *kitāb* is read *kitābun*, كتاب *kitābin*, and كتاباً *kitāban*, the third case generally requiring the addition of an | as well as the double vowel-point. The first

form is never used in Turkish; the second is seldom used, and then generally in the case of an indefinite noun feminine ending in ت or ث, and preceded by a preposition, when, to denote this peculiar pronunciation, the ت or ث is converted into تّ, as in على خفية "àla - khùfyétin. The third form is very frequently used in Turkish, and by it a noun or adjective of Arabic origin becomes converted into a Turkish adverb. In the case of nouns feminine ending in ت or ث, these letters become changed into تّ, the distinction between this form and the second being, that here the noun is not preceded by a preposition. Ex. امانة emānétin, On trust.

تنها tènha, *a. p.* Solitary; alone; —, *s. p.* Solitude.

توابع tēwābi", *s. pl. a.* (of تابعه tābi" a), Dependent things or persons.

تواتر tēwātur, *s. a.* Public rumour, notoriety; —, —et, *v. a.* To publish abroad by mentioning to one person after another.

توارث tēvāruss, *s. a.* A succeeding to possession by inheritance.

توارد tēwārud, *s. a.* An arriving; a successive arriving; —, —et, *v. a.* To arrive.

تواريخ tēwārikh, *s. pl. a.* (of تاريخ tārikh), Histories, chronicles; dates; chronograms.

تواضع tēwāzu", *s. a.* Humility.

توافق tēwāfuk, *s. a.* A coinciding with, an agreeing with.

توالي tēwāli, *s. a.* A succeeding, following one another; على التوالي "alé-'t-tēwāli, *ad. a.* Successively, in succession.

توأم tēv'ām, *s. a.* A twin; بصرت توأم nùssret - tēv'ām, *a. p.* Which is the twin-brother of victory, *i. e.* victorious.

توان tēwān, *s. p.* Power, strength, might.

توانا tēwānā, *a. p.* Strong, powerful;

توانایی tēwānāyī, *s. p.* Strength.

توانگر tēwānghèr, *s. p.* A rich man.

توبرة tōbra (tòrba), *s. t.* A bag.

توبه tēvbé (tèbÉ), *s. a.* A renunciation (of any particular sin), vow of renunciation so as never to do it again; —, —et, *v. n.* To renounce sin, to

vow renunciation; توبه اولسون tēbé-

-òlsun, توبه لراولسون tēbéler - òlsun!

May it be a vow! I repent me of it!

I am sorry for it, and will never do it

again; توبه لو tēbéli, *a. t.* Who has

made a vow of renunciation.

توبیخ tēvbīkh, *s. a.* A finding fault with, reproaching, blaming; —, —et, *v. a.*

To blame, reproach.

توت tūt, *s. a.* A mulberry, white mul-

berry; قره توت kàra-tūt, *s. t.* A black

mulberry.

توتسی tùtsu, *s. t.* A fumigation;

توتسیلمك —vèrmek, *v. n.* —ویرمك

tùtsulémek, *v. a.* To fumigate.

توتمك (aor. توتر tùter), To

smoke, to give out smoke.

توتن *or* توتون *tùtun*, *s. t.* Tobacco; smoke.

توتيا *tùtya*, *s. a.* A fabulous mineral, a kind of philosopher's stone, but said also to be good for the eyes; —, *s. t.* Zinc, zinc ore.

توثيق *tèvsik*, *s. a.* Confirming, ratifying; |—, —*et*, *v.a.* To confirm, ratify.

توج *tùj* (*tùnj*), *s. t.* Bronze, gun-metal.

توجه *tèvèjjuh*, *s. a.* A turning the face, attention, or favour towards any object; |—, —*et*, *v.n.* To turn the face, prepare to advance towards; توجهات *tèvèjjuhât*, *s. pl. a.* Favours, indications of favour.

توجيه *tèvjih*, *s. a.* A turning (anything) towards (any object), a pointing, directing; a conferring (any office); |—, —*et*, *v.a.* To turn (anything) in a certain direction, point, direct; to give, confer (an office or dignity); توجيهات *tèvjihât*, *s. pl. a.* New appointments to office or dignity by the sovereign, and mentioned in the gazette.

توحيد *tèvhid*, *s. a.* A declaration of a belief in the unity of God.

تودد *tùdê*, *s. p.* A heap, hill.

توديع *tèvdî'*, *s. a.* A consigning (anything) to the care or custody (of some one), a depositing for safe keeping; |—, —*et*, *v.a.* To consign, deposit.

تورات *tèvrât*, *s. a.* The Pentateuch of

توربه *tòrba*, *s. t.* A bag. [Moses.

تورپي *tùrpu*, *s. t.* A rasp; تورپيلمك *tùrpulémek*, *v.a.* To rasp.

تورتمك *tùrtmek* (*aor.* تورر *tùrr*), *v.n.*

To breed and increase and multiply in a prolific manner; تورتمك *tùrtmek*,

v.a. To cause to breed greatly. [herit.

تورپيث *tèvriss*, *s. a.* A causing to in-

توز *tòz*, *s. t.* Powder; dust; —, *s. t.*

Dusty; توزاتمق *tòzatmek* (*aor.* توزادر *tòzadîr*), *v.n.* To make a dust, raise a

dust; توزلق *tòzluq*, *s. t.* Gaiters.

توزيع *tèvzî'*, *s. a.* A distributing; dis-

tribution; |—, —*et*, *v.a.* To distribute.

توسط *tèwàssut*, *s. a.* A being, going, or

coming between; intervention; medi-

tion; |—, —*et*, *v.n.* To go or come

between; to intervene; to mediate.

توسل *tèvèssul*, *s. a.* A drawing nigh (unto God). [charges.

توسن *tèvsèn*, *s. a.* A steed, horse.

توسيح *tèvsikh*, *s. a.* A making filthy.

توسيع *tèvsî'*, *s. a.* A making wide or wider, a widening, making spacious.

|—, —*et*, *v.a.* To enlarge, widen,

make spacious.

توشه *tùshê*, *s. p.* Provisions.

توشيح *tèvshih*, *s. a.* An ornamenting

with a band of any kind, or with lines

of writing.

توصيه *tàvsiyyê*, *s. a.* A recommendation;

a letter of recommendation; a recom-

mending; |—, —*et*, *v.a.* To recom-

mend (a person).

توصيف *tàvsif*, *s. a.* A describing, men-

tioning the qualities; mentioning the

good qualities, praising; |—, —*et*.

توصیل *tāvsiil*, *s. a.* A causing (one thing) to reach or join (to another).

توطن *tèwattun*, *s. a.* The settling one's self in a place, and making it one's home and country; |—, —et, *v.n.* To settle (in a country).

توغ *tùgh*, *s. t.* The special kind of banner or insignia (*tail*) of a pasha in the old system, as the fasces were of the lictors in Rome, or the spurs of a knight with us. There were one, two, or three of these (*tails*) given to pashas according to rank, the greater number to the higher functionary.

توغل *tèvaghghul*, *s. a.* The busying one's self seriously (with anything) as a study or occupation.

توفیر *tèvfir*, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To increase numerously.

توفیق *tèvfik*, *s. a.* The making (one thing) accord (with another); God's favour by which He makes success attend upon endeavours, or endeavours and wishes accord with His prescient resolves; |—, —et, *v.a.* To make (one thing) agree (with another);
الله توفیق ویرسون *Allāh-tèvfik-vèrsin!*
May God grant you (*or* him) success!

توق *tòk*, *a. t.* Full, satiated (the stomach);
قارنم توق *kàrnim-tòk*, My belly is full, I am not hungry;
کوزی توق *ghyüzü-tòk*, His eye is satiated, he is not covetous, he is as rich as he wishes to be.

توقع *tèvakkü*, *s. a.* Hoping, expecting.

توقف *tèwakkuf*, *s. a.* A stopping, staying, halting, tarrying, lingering; a waiting for, being dependent on; |—, —et, *v.n.* To stop, rest, stay; to wait for, or be dependent on.

توقیر *tèvkir*, *s. a.* An honouring, treating with respect; |—, —et, *v.a.* To treat with great respect and consideration.

توقیع *tèvki*, *s. a.* The cypher of the Sultan, called also طغرا *tùghra* (q. v.) and نشان *nishān*; the imperial letters-patent or rescript (called also فرمان *fèrmān*) bearing this cypher; توقیعی *tèvki*, *s. a.* An officer of state, called also نشانچی *nishānchi* in old times, and طغراکش *tùghra-kèsh* at present, in whose office this cypher is apposed to muniments.

توقیف *tèvkif*, *s. a.* An arresting, stopping, detention, causing to stop or stand still; |—, —et, *v.a.* To arrest, stop, hold, keep, detain.

توکرت *tùkruk*, *s. t.* Spit.

توکرمک *tùkyurmek* (*aor.* توکرر *tùkyurur*), *v.a.* and *n.* To spit.

توکل *tèvèkkyul*, *s. a.* A depending upon and trusting in God for the working of His divine will in all our affairs; |—, —et, *v.a.* To trust entirely (in God); توکللو *(tèvékalli)*, *ad. t.* (*with a negative verb*) Without good reason.

توکیل *tèvkil*, *s. a.* The appointing (some one) as one's agent; |—, —et, *v.a.* To appoint agent.

تولد *tèvellud*, *s. a.* A being born; |—, —et, *v.a.* To be born.

تولیت *tèvliyyèt*, *s. a.* The appointing (some one) to certain offices.

تومار *tòmār*, *s. p.* A roll, scroll (of paper).

تومان *tūmān*, *s. p.* A body of ten thousand men, a legion; تومان پاجہ *tūman-pàcha*, *s. t.* (Trousers) having the legs very wide, and not fastened at the bottom in any way; —, *ad. t.* (To be dressed) in loose, wide trousers or drawers, *ex négligé.*

تومباز *tòmbāz*, *s. t.* A pontoon.

تونس *Tùnùs*, *s. t.* Tunis.

توہم *tèvèhhum*, *s. a.* A doubting, surmising, or fearing.

توی *tùy*, *s. t.* A feather; a downy soft hair; down; قلم —, —*kàlām*, A hair pencil; قوش توی *kùsh-tùyu*, A bird's feather; feathers; دود توی *dèvā-tuyu*, Camel's down; the colour of camel's down (resembling that of grated nutmeg); تویلو *tùylu*, *a. t.* Feathered; downy; hairy.

تہدید *tèhdīd*, *s. a.* A menacing, threatening, frightening; |—, —et, *v.a.* To menace by words, threaten, try to frighten; to frighten.

تہران *Tèhrān*, *s. t.* Teheran.

تہذیب *tèhzīb*, *s. a.* A correcting, amending, beautifying; |—, —et, *v.a.* To correct, amend, polish, beautify; اخلاق *tèhzībī-ākhlāk*, A correcting the defects of one's character or disposition.

تہلیکہ *tèhliké*, *s. a.* Danger, peril; تہلیکہ یہ صومق *tèhlikéyē - sòkmak*, To put in danger; تہلیکہلو *tèhlikèli*, *a. t.* Dangerous.

تہلیل *tèhlīl*, *s. a.* The utterance of the formula لا الہ الا اللہ *lā-ilāha-illā-'līh*, *There is no god but God.*

تہمت *tùhmet*, *s. a.* A fault, a blameable action; تہمتلو *tùhmetli*, *a. t.* Culpable.

تہنیت *tèhniyyèt*, تہنیہ *tèhniyyé*, *s. a.* A congratulating; congratulations; |—, —et, *v.a.* عرض تہنیہ *“arzi-tèhniyyé-et*, *v.a.* To congratulate, offer congratulations. [siderate violence.

تہور *tèhèvvur*, *s. a.* Impetuosity, incon-

تہی *tèhi*, *a. p.* Empty; vain, futile; تہی دست *tèhi-dèsst*, *a. p.* Empty-handed.

تہیہ *tèhiyyé*, *s. a.* A preparing, making ready, disposing; |—, —et, *v.a.* To prepare, dispose, make ready.

تہیج *tèhyīj*, *s. a.* A causing (dust) to get in motion and blow about.

تیر *tīr*, *s. p.* An arrow, a bolt; نیرکش *tīr-kèsh*, *s. p.* A quiver for arrows.

تیرہ *tīré*, *a. p.* Dark, gloomy; —, *s. t.* Sewing cotton thread.

تیز *tīz* (*tèz*), *a. p.* Quick, swift, hasty; —, *ad. t.* Quickly, quick.

تیزاب *tīzāb* (*kèzzāb-sūyu*), *s. p.* Aquafortis, nitric acid.

تیزہ *tèyzé*, *s. t.* A maternal aunt, mother's own sister.

تیشہ *tīshā*, *s. p.* An axe, a hatchet.

تيع tigh, *s. p.* A sword; a dagger; a sunbeam; a pointed summit; the long prow of a kayik.

تيعقأ tēyakkuz, *s. a.* A being awake and vigilant.

تيعقن tēyakkun, *s. a.* A knowing for certain, the acquiring a knowledge (of any fact) entirely void of doubt or uncertainty.

تيمار timār, *s. p.* The care and culture bestowed on any object, a tending (a sick person, a horse, a garden); a military fief in the now obsolete feudal system of Turkey, the value of which was under 20,000 (or 8,000?) akcha in the Doomsday Book of the empire, and the holder of which was held to go to the wars on horseback, equipped at his own expense on certain special contingencies arising; خانۀ —, timār-khānē, *s. p.* A madhouse.

تيمم tēyemum, *s. a.* The ceremonial act of ablution with the dry hands, when water cannot be had, merely touching some object with the open palm instead of taking up water.

تيمن tēyemmun, *s. a.* A being the receptacle of good fortune and happiness; تيمماً tēyemmunan, *ad. a.* Happily, fortunately.

تيمور timūr (dēmir) *s. t.* Iron; any iron instrument; an anchor; —اتمق, dēmir-atmak, *v. n.* To cast anchor; تيمورباش (dēmir)-bāsh, (Iron-head), The stock-in-trade of cattle, seed, and

implements belonging to a farm, and let with it; an old servant or pensioner.

(This is the term which was applied to Charles XII. of Sweden, and meaning “an established pensioner,” but translated by his biographers, “iron-headed” or “obstinate.”)

تيون tēyyūn, *s. t.* A squirrel.

تياها tēyhā! *int. t.* Lo yonder!

تيهو tihū, *s. p.* A smallish grey partridge (?).

ث

ث sā or sā'i-mùssèlliss. (The three-pointed sā.) Fifth letter of the Turkish alphabet, having the sharp value of s or ss in English. In Arabic it is properly of the sharp value of our *th* in *thin* (the *θ* of the Greek), but is generally pronounced as a *t* by the nations who speak Arabic. This has, however, no influence in Turkish. Its numeral value in chronograms, &c., is 500.

ثا sā, *s. a.* Name of the letter ث.

ثابت sābit, *a. a.* Fixed, firm, immovable; proved, proven, demonstrated, incontrovertible; ثابتۀ sābitē, *s. a. (pl. ثوابت sèwābit)*, A fixed star.

ثار (for ثار sè'r) sār, *s. a.* Revenge, vengeance; —اخذ ākhzi-sār, The taking vengeance, using reprisals.

ثاقب sāqib, *a. a.* Penetrating.

ثالث sāliss, *a. a.* The third; ثالث

sālissá, s. a. A third, $\frac{1}{3}$ of a second ;
ثالثا sālissā, ad. a. Thirdly.
ثامن sāmin, a. a. The eighth ; **ثامنا sāminā, ad. a.** Eighthly.
ثاني sāni, a. a. The second ; **ثانية sā-
 niyyá, s. a.** A second, $\frac{1}{60}$ of a minute ;
ثانيا sāniyyā, ad. a. Secondly.
ثبات sēbāt, s. a. Firmness, steadiness,
 immovableness.
ثبت sēbt, s. a. A fixing ; a writing
 down ; |—, —et, *v.a.* To fix ; to write
 down.
ثبوت sūbūt, s. a. A being incontro-
 vertible, certainty in point of fact ;
ثبوتى sūbūtī, a. a. Affirmative, posi-
 tive ; **صفات ثبوتيه sifāti - sūbūtīyyá,**
 The positive attributes (of God, as
 power, knowledge, will, &c.).
ثروت sērvèt, s. a. Opulence, wealth.
ثريا sūrèyyā, s. a. The Pleiades.
ثغور sūghūr, s. pl. a. (of **ثغر sāghr**),
 Frontier towns, passes, and places by
 which an enemy may penetrate into
 the country.
ثقات sīkāt, s. pl. a. (of **ثقة** not used),
 The faithful friends and companions
 (of Muhammed).
ثقب sākḅ, s. a. A piercing, boring
 through or into ; a hole pierced or
 bored ; |—, —et, *v.a.* To pierce, to
 bore.
ثقلين sākālèyn, s. dual a. oblique case.
 The two material worlds, or the two
 grosser races of intelligent and re-
 sponsible creatures, mankind and

genii, to both of whom Muhammed's
 mission was addressed, and from
 whence he is styled **رسول الثقلين**
rèssūlu-'as-sākālèyn, The apostle of
 the two gross or material races.
ثقلت sīklet, s. a. Weight, heavi-
 ness ; heaviness, oppression ; gravity ;
ذاتيه sīkléti-zātiyyá, Specific gra-
 vity ; **ويومك —vèrmek, v.a.** To
 oppress one's spirits, worry, annoy.
ثقل sākīl, a. a. Heavy, weighty, pon-
 derous ; oppressive, unpleasant ; ugly,
 disagreeable, unbecoming, unseemly.
ثلاثا sèlāssā, s. a. Tuesday, the third day
 of the week.
ثلاثى sūlāssī, s. a. The triliteral root of
 any congeries of co-derivative Arabic
 words.
ثلث sūlās, s. a. A third, a third part ;
ثلثان sūlsān, s. dual a. Two-thirds.
ثلاثة sèlāssá, a. a. Three ; **ثلاثون sèlāssūn.**
and ثلثين sèlāssīn, a. a. Thirty.
ثلثى sūlussī (sūluss), a. a. A kind of
 Arabic handwriting, corresponding to
 our *large text*.
ثلج sèlj, s. a. Snow. [wards.
ثم sūmma, c. a. And then, and after.
ثمان sēmān, and ثمانية sēmāniyyā.
a. a. Eight ; **ثمانون sēmānūn, ad.**
ثمانين sēmānīn, a. a. Eighty.
ثمرة séméré, s. a. Fruit ; result, conse-
 quence.
ثمان sēmen, s. a. Price, value ; —
sūmn, s. a. An eighth, eighth part.
ثمانين sēmīn, a. a. Of price, valuable.

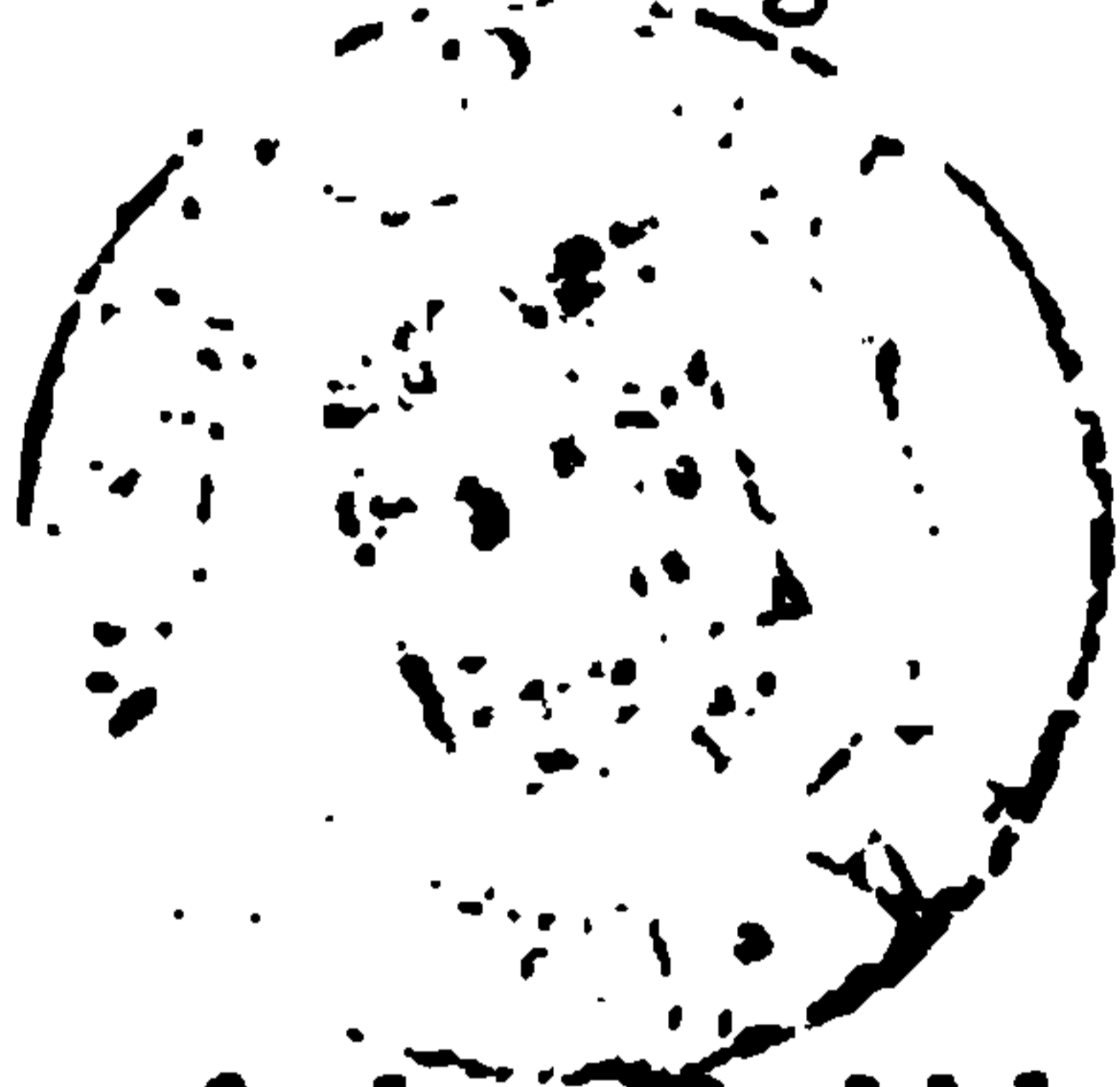
ثنا *sènā*, *s. a.* Praise; a praising; —, —*et, v. a.* To praise, speak well of.

ثواب *sèwāb*, *s. a.* A meritorious action in the sight of God; a reward or degree of merit attached to actions by

ثوب *sèvb*, *s. a.* A garment. [God.

ثور *sèvr*, *s. a.* The sign Taurus.

ثيب *sèyyib*, *s. a.* (*fem.* ثيبه *sèyyibé*) *m.* and *f.* One who is no longer a virgin.

ج *jīm*. Sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *j* in English, though sometimes acquiring the sound of *ch* in *church*. It has the numeral value of 3 in astronomical tables, and in chronograms; and in the dates of letters it is the sign of the month جمادى الاخر *Jemāziyyu-'l-ākhir*.

جا *jā*. In dates of letters this is an abbreviation of the name of the month جمادى الاول *Jemāziyyu-'l-ēvvel*; —, *s. p.* Place, spot, station; جا جا *jā-bè-jā*, *ad. p.* Here and there.

جابلوسى *jābilūssi*, *s. p.* Flattery, adulation.

جايى *jābi*, *s. a.* The collector of rents to property in mortmain.

جادو *jādū*, *and* جادو *jāzū (jādī)*, *s. p.* A witch; a charmer; an old woman; a vampire (dead person supposed to rise from its grave by night and feed

on the blood of living people); witchery. [road.

جاده *jāddé*, *s. a.* A highway, public

جاذب *jāzib*, *a. a.* Attractive, attracting;

جاذبه *jāzibé*, *s. a.* Attractive power, attraction.

جار *jār*, *s. a.* A neighbour; —, *jārr*,

a. a. Which draws, pulls; (a noun, particle, or preposition) which causes its dependent noun to be read with its last consonant followed by the vowel *i* or syllable *in*; —, *s. a.* A

preposition, particle, or preceding noun in construction with a noun;

—, *s. p.* A single whole shawl; a square shawl.

جاروب *jārūb*, *s. p.* A broom, besom;

زن—, —*zèn*, *s. p.* A sweeper.

جارى *jārī*, *a. a.* Flowing, running (water, &c.); current (time, custom, &c.). [white female slave.

جارية *jāriyyé*, *s. a.* A female slave, a

جاسوس *jāssūss (shāhid)*, *s. a.* A spy.

جالب *jālib*, *a. a.* Which attracts, draws from a distance. [who is sitting.

جالس *jāliss*, *s. a.* A seated person, one

جام *jām (jām)*, *s. p.* Glass; a drinking glass; a mirror; a telescope.

جامع *jāmi*, *a. a.* Which collects, assembles; which assembles and contains within itself; comprehensive, containing much; (a mosque) which has ceremoniously been consecrated, and may no more be converted to

secular purposes; —, *s. a.* A public mosque; a collector or compiler of writings.

جامکان *jāmékýān*, *s. p.* The outer hall of a bath used for dressing and undressing.

جاموس *jāmūss* (*jāmish*), *s. a.* A buffalo.

جامه *jāmé*, *s. p.* Clothing, apparel;

شوی —, *jāmé-shūy*, *s. p.* A washer of linen; linen itself, wash-linen; the washing of linen.

جان *jān*, *s. p.* The soul; the life; a soul, individual; *جانم jānim!* My soul! My life! My dear! My good fellow! My dear sir! &c.; *جانم jānim-sīkīldi*, My soul is oppressed; my feelings were hurt; I was sorry (for what occurred); I was tired and disgusted; *جانسز jānsiz*, *a. t.* Lifeless, inanimate; wanting in animation; *جان اتمق jān-ātmak*, *v. n.* To give one's life (for a thing), throw it away; *چکشمک — — chēkishmek*, *v. n.* To be in the agonies of death; *ویرمک — — vērmeck*, *v. n.* To give life, animate; *از دل و جان èz-dil-u-jān*, *ad. p.* also *جان و کوكلدن jān-u-ghyūngaldan*, *ad. t.* With all (my, &c.) heart and soul; *جان صیقلمتق jān-sīkīlmak*, *v. n.* To be weary at heart, to be vexed or sorry at heart (*with a pronoun affixed to جان*).

جانان *jānān*, *s. p.* The beloved object, a mistress.

جانب *jānib*, *s. a.* A side; a direction;

لین الجانب *lèyyinu-1-jānib*, *a. a.* Kind, compassionate.

جانباز *jānbāz* (*jāmbāz*), *s. p.* (One who risks his life) A breaker of horses; a horse-dealer; a rope-dancer.

جانفس *jānfess* (*jānfess*), *s. t.* Plain silk stuff, gros de Naples.

جانلنمق *jānlanmak* (*aor. جانلنور jānlanir*), *v. n.* To come to life; to become lively.

جانوار *jānvār* (*jānavār*), *s. p.* An animal; a disagreeable or noxious animal; a pig, hog, swine.

جاوید *jāvid*, جاویدان *jāvidān*, جاویدان *jāvidān*, جاویدان *jāvidān*, جاویدانی *jāvidānī*, *a. p.* Eternal.

جاه *jāh*, *s. p.* Rank, dignity.

جاهل *jāhil*, *a. a.* Ignorant; inexperienced in life; *جاهلیت jāhiliyyet*, *s. a.* The state of ignorance, the pre-Muhammedan pagan state of Arabia.

جای *jāy*, *s. p.* A special spot, station.

جائز *jā'iz*, *a. a.* Licit, allowed, not improper, permissible; possible, probable, feasible.

جایگاه *jāy-ghyāh*, *s. p.* A special place.

جایگیر *jāy-ghir*, *a. p.* Which occurs, takes place.

جبا *jāba*, *a. t.* Gratis, for nothing.

جبار *jēbbār*, *s. a.* A tyrant, oppressor; an excessively proud man; God, the curber of the proud and of oppressors.

جبال *jibāl*, *s. pl. a.* (of جبل *jēbel*), Mountains.

جبانیت jèbānèt, *s. a.* Cowardice, want of courage.

جبایت jībāyet, *s. a.* The office and functions of collector of rents to property in mortmain.

جبخانه jèb-khāné, *s. t.* A powder-magazine; gunpowder in store.

جبر jèbr, *s. a.* A constraining; force, constraint; a binding up (of broken or sprained bones); algebra; |—, —et, *v. a.* To constrain, force; to bind up (broken bones); جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélé, Algebra; جبراً jèbran, *ad. a.* By force, not willingly.

جبروت jèbérūt, *s. a.* God's quality of being the irresistible Ruler and Constrainer.

جبره jibré, *s. t.* The lees of any fruit, &c., from which the juice has been drawn off.

جبل jèbel, *s. a.* A mountain.

جبل الشیخ Jèbel - u - shèykh, Mount Hermon; جبل موسی Jèbel-i-Mūssà, Mount Sinai.

جبلت jibillèt, *s. a.* Nature, character, disposition; جبلتسز jibillètsiz, *a. t.* Ungenerous, disagreeable in character.

جبلقوم jèbellakūm, *s. t.* The amethyst (?).

جبلی jèbéli, *a. a.* Pertaining to mountains; —, jibillī, *a. a.* Natural, inherent in one's nature. [courage.

جبن jūbn, *s. a.* Cowardice, want of جبنلك jibinlik and جبندانلق jibindanlik, *s. t.* A mosquito net.

جبهه jèbé, *s. p.* Arms, armour; —, jàbbè, *s. a.* A kind of light cloak; جبههلو jèbèli, *s. t.* A kind of irregular horse patrol; جبهه جی jèbéji, *s. t.* A kind of soldier in the old system, who had charge of the spare arms, ammunition, tents, &c.; جبهه خانه jèbé-khāné, An arsenal, armoury, store of warlike muniments; (also جبخانه jèb-khāné), a powder-magazine; gunpowder in store.

جبهه jèbhé, *s. a.* The forehead.

جبین jèbīn, *s. a.* The forehead; سای jèbīn-sāy, *a. p.* Who rubs his forehead (on the ground, &c., out of respect).

جسته jùsssé, *s. a.* The body; the size of body; جستهلو jùsséli, *a. t.* Large-

جهمیم jàhīm, *s. a.* Hell. [bodied.

جد jèdd (*fem.* جدّه jèddé), *s. a.* A grandfather; a forefather, ancestor;

—اعلی jèddè-à"là, The most remote ancestor, origin of a family; ابا عن جدن èbā-"àn-jèddin, *ad. a.* (Through the father from the ancestors) from father to son; —, jidd, *s. a.* A strenuous persevering effort, a real endeavour;

جدی jiddī, *a. a.* Real, serious, not in fun or in mockery. [divided, asunder.

جدا jùdā, *a. p.* Separate, separated, جدار jidār, *s. a.* A wall.

جدال jidāl, *s. a.* A disputing, contesting; a fighting, quarrelling; battle.

جدری jùdéri, *s. a.* The small-pox; جدری بقری jùdéri"i - bākari, The cow-pox.

جدول *jèdvxl*, *s. a.* A canal; a mathematical or statistical table; —تختسی, —*tàkhtassi*, *s. t.* A flat ruler.

جدی *jèdi*, *s. a.* The sign Capricorn; —, *jùdèy*, *s. a.* (diminutive), The

جدید *jèdid*, *a. a.* New. [pole-star.

جذب *jèzb*, *s. a.* An attracting; —, —*et*, *v. a.* To attract.

جذر *jèzr*, *a.* A root; an arithmetical root of a number; —مربع, *jèzri-mùrèbbà*, A square root; —مکعب, *jèzri-mùkyà* "àb, A cube root; —دردنجهی *dàrdinji-jèzr*, A fourth root, &c., &c.; —جذرتام *jèzri-tāmm*, A perfect root; —اصم, *jèzri-āssāmm*, A surd root.

جر *jèrr*, *s. a.* A drawing, pulling, training; a causing the last consonant of Arabic words to be pronounced with the vowel *i* or the syllable *in* after it; —انقال *jèrri-èsskāl*, The art or science of mechanics or of the power of moving heavy bodies.

جراح *jèrrāh*, *s. a.* A dresser of wounds; a surgeon. [pus, matter.

جراحت *jèrrāhāt*, *s. a.* A wound; a sore;

جرار *jèrrār*, *a. a.* Who ravishes, carries off booty, slaves, &c.; bold, valorous; impudent, importunate; —, *s. a.* A brave warrior, adventurous soldier; an impudent beggar.

جربزه *jèrbézé*, *s. a.* Ready wit and facility of argument, the gift of the gab.

جرح *jèrh*, *s. a.* A wounding; a controverting; —, *jùrh*, *s. a.* A wounding;

a wound; —, *jèrh-et*, *v. a.* To wound; to controvert; — —, *jùrh-et*, *v. a.* To wound; —جرحه *jùrha*, *s. a.* A wound.

جرع *jèr*, *s. a.* A drinking; —, —*et*, *v. a.* To drink; —جرعة *jùr*, *s. a.* A draught.

جرم *jirm*, *s. a.* A body, solid body; size (of a body); —, *jùrm*, *s. a.* A fault, culpability; —لاجرم *la-jèrem*, *ad. a.* Without fail, in any case.

جرمانیا *Jèrmānia*, *s. t.* Germany.

جروف *jùrūf*, *s. t.* The scoræ of metals.

جری *jèrī*, *a. a.* Brave, bold, adventurous.

جریان *jèrēyān*, *s. a.* A flowing; a being current; a happening, taking place; —, —*et*, *v. a.* To flow; to be current; to happen, take place. [hardihood.

جرئت *jùr'et*, *s. a.* Boldness, courage,

جرید *jèrīd*, *s. a.* A stick used as a dart in a peculiar kind of military exercise or game on horseback.

جریده *jèrīdé*, *s. a.* A register, roll, ledger. [misdemeanour.

جریمه *jèrīmé*, *s. a.* A fine paid for any

جزء *jüz'*, *s. a.* A part, portion; a small book of a few pages; a portion of twenty pages in a large written book, or of a sheet in a printed book;

جزئی *jüz'ī*, *a. a.* Partial; small, insignificant; —اراده جزئی *irādé'i-jüz'-iyyé*, The partial free-will of man (which is but a portion of the —اراده کلیه *irādé'i-kyüll'iyyé*, the universal will of God); —ذکر جزواراده کل *zıkri-jüz'-vé-irādé'i-kyüll*, The men-

tion of a part instead of the whole, as *a sail* when we mean *a ship*.

جزا jèzā, *s. a.* Retribution; punishment;

جزا روز rūzi-jèza, The day of judgment; الله جزاسنى ويرسون Allah-jèzāssini-vèrsin! May God give him retribution!

جزائر jèzā'ir, *s. pl. a.* (of جزيرة jèzīrē), Islands; Algiers in Barbary; بحر سفيد, jèzā'iri-bāhri-sèfid, The islands of the Grecian Archipelago; سبعة, jèzā'iri-sèb'ā, The seven Ionian islands.

جزدان jùzdān (jùzdānlīk), *s. p.* A portfolio; a pocket-book; a kind of book or thin cushion held in the hand under a sheet of paper when writing, so as to keep it flat and unbending.

جزر jèzr, *s. a.* The ebb-tide, low water.

جزع jèz', *s. a.* A crying, lamenting.

جزم jèzm, *s. a.* A deciding in one's mind that a thing must be so and so, a deducing very positively (though still liable to mistake); the orthographical sign—, which, placed over a consonant, shows that a syllable ends with that consonant, or that it is not followed by a vowel in the syllable; |—, —et, *v. a.* To decide, deduce very positively.

جزو jùzv or جزوء jùz' (for جز' jùz', which see); جزوى jùzvi, for جزئى (see جز' jùz'). [without a cover.

جزوة jèzvÉ, *s. t.* A small coffee-pot

جزئى jùz'ī, *a. a.* Partial; trifling, insigni-

nificant; جزئيات jùz'īyyāt, *s. pl. a.* Partial things; special sciences; trifles, insignificant things.

جزية jìzyĕ, *s. a.* The special tax or tribute paid by non-Muslim subjects to a Muslim state for safety and protection. It is also called خراج khàrāj.

جزيرة العرب jèzīrÉ, *s. a.* An island; جزيرة الجذرة jèzīrétu-'l-'ārab, The Arabian peninsula.

جزيل jèzīl, *a. a.* Copious, abundant.

جسارت jèssāret, *s. a.* Valour, courage, boldness, hardihood; |—, —et, *v. n.* To dare, to have the courage.

جسامت jèssāmèt, *s. a.* Great size of body; importance (of affairs) in respect of the vastness of the interests they affect. [fitting, meet.

جسبان jùssbān, *a. p.* Worthy, suitable,

جست و جو jùsst-u-jū, *s. p.* A seeking, looking for; |—, —et, *v. a.* To seek.

جسد jèssed, *s. a.* The body (of man or animals).

جسر jīssr, *s. a.* A bridge; a viaduct; a causeway through a morass, or along the low banks of a river.

جسم jīssm, *s. a.* A body; a solid body; a mathematical solid figure. [terial.

جسمانى jīssmānī, *a. a.* Corporeal; majestic. جهور jèssūr, *a. a.* Brave, bold, valorous, courageous. [important.

جسيم jèssīm, *a. a.* Large, great, vast;

جغرافيا jāghrāfiya, *s. t.* Geography.

جفا jèfā, *s. a.* Ill-treatment, ill-usage;

جفاكار jèfā-kyār, A cruel person.

جگر *jìghær*, *s. p.* The pluck; the liver; the lungs; — *اك-جگر* *ak-jìghær*, The lungs, lights; — *قره-جگر* *kàra-jìghær*, The liver; *جگرچی* *jìghærji*, A seller of plucks; a cat's-meat man; *جگریم* *jìghèrim*! (My liver!) My darling! *جگرکوشدم* *jìghær-kyùshém*! (Corner of liver!) My ducky darling!

جل *jèlla*, *int. a.* May He (or His name) be magnified! — *جُل* *jùll*, *s. a.* The totality, or principal portion (of anything); a horse-cloth.

جلا *jilā*, *s. a.* A polishing, burnishing; polish; — *جَلَا* *jèlā*, *s. a.* Exile; |—, —*et*, *jilā-et*, *v. a.* *—ویرمک*, *jilā-vèrmek*, *v. a.* To polish, burnish.

جلاب *jèllāb*, *s. a.* A factor who imports cattle or slaves from distant places. [man, hangman.

جلاد *jèllād*, *s. a.* An executioner, heads-

جلادت *jèlādèt*, *s. a.* Bravery, intrepidity.

جلال *jèlāl*, *s. a.* Greatness, grandeur; a great passion; *ذوالجلال* *zū-1-jèlāl*, God of greatness; *جلالینمق* *jèlāl-lanmak*, *v. a.* To get into a great passion.

جلالت *jèlālèt*, *s. a.* Human greatness.

جلب *jèlb*, *s. a.* A sending for and causing to come from a distance; importing; |—, —*et*, *v. a.* To send for and cause to come or to be brought; to draw (anything) towards one's self; — (*for* *جلاب* *jèllāb*), *جَلَب* *jèleb*, *s. a.* A lover of cattle or slaves, one who

brings them from their native place to the place of sale.

جلد *jıld*, *s. a.* The hide of an animal; a volume; the binding of a book.

جلدلمک *jıldlímek*, *v. a.* To bind (a book); *جلدلتمک* *jıldlîtmek*, *v. a. causal*, To cause (a book) to be bound, to give (it) to be bound.

جلسه *jîlsé*, *s. a.* A sitting, one interval

جلق *jîlk*, *a. t.* Rotten (egg). [of sitting.

جلوس *jûlûss*, *s. a.* The accession of a sovereign to the throne; |—, —*et*, *v. a.* To ascend the throne, become sovereign.

جلوه *jîlvé*, *s. a.* The airs, manners, coquetries, blandishments of beauties: the natural graces and beauties of various objects.

جلی *jèlî*, *a. a.* Conspicuous, patent; a kind of handwriting, something similar to that used in firmans called *دیوانی* *dîwānî*.

جلیس *jèlîss*, *s. a.* A social companion, one who sits much with another.

جلیل *jèlîl*, *a. a.* Great, grand.

جم *jèmm*, *s. a.* A multitude; *جم شفیق* *jèmmi-ghāfir*, A great multitude.

جمادات *jèmādāt*, *s. pl. a.* (*of* *جماد* *jèmād*). Inanimate objects, the mineral world.

جمادى *jèmāzî*, *s. a.* Name of two consecutive lunar months in the Muhammedan year; one, called *جمادى الاول* *jèmāzîyyu-'1-èvvzî* (The first Jemazi), is the fifth, and in the dates of letters

is represented by the abbreviation **حا** (for **جا**); the other, named **جمازی** **jèmāziyyu-'l-ākhir** (the latter Jemazi), is the sixth, and is represented in dates by **ح** (for **ج**).

جماع jīmā, *s. a.* Copulation, sexual intercourse; |—, —et, *v.n.* To copulate, have sexual intercourse.

جماعت jēmā'at, *s. a.* A congregation.

جمال jēmāl, *s. a.* Severe beauty.

جمهورات jēmāhīr, *s. pl. a.* (of **جمهور jūmhūr**), Republics; commonwealths.

جمرة jēmre, *s. a.* A live coal; an astronomical or meteorological term used to signify the infusion of vital heat into the elements in spring, or rather at the end of winter. According to the theory there are three **jēmre**; one, the infusion of heat into the air, occurs thirty days before the vernal equinox; the second, affecting the waters, seven days later; and the third, vivifying the earth, sixteen days before the equinox. They are said to fall into or upon their elements, as **بوكون بوجمرة هوايه دوشدى** **bū-ghyun-jēmre-hawāya - dūshdu**, To-day the *vital heat* has fallen on the air. [fellow.

جمري jīmri, *s. f.* A miserable, avaricious Persian king.

جمع jēm, *s. a.* A collecting together, aggregating; a collection, assembly, congregation; an adding up, adding together; addition in arithmetic; an

adding something more; the plural number; |—, —et, *v.a.* To collect, bring together; to add up, add together; to add something more; **او—**, —òl, *v.n.* To collect together, come together; **اولنمق**, —òlunmak, *v. p.* To be collected, brought together; **صحیح**, jēm"i-sàhīh, The regular form of plural; **مکسر**, jēm"i-mùkèsser, An irregular form of plural in Arabic nouns; **الجمع**, jēm"u-'l-jēm", A plural of a plural (frequently used in Arabic words).

جمعه jùm"à, *s. a.* Friday, the Day of Congregation; **ایرتسی**, —èrtéssi, Saturday, the morrow of the Day of Congregation.

جمعیت jēm"llyèt, *s. a.* An assembly, a party; a state of tranquillity or collectedness (of mind).

جملة jùmlé, *s. a.* The whole, totality; a whole, a totality; all; a sentence, phrase, paragraph, proposition; a category, class; **بالجملة** **bi-'l-jùmbé**, *a. a.* All, every one; **فی الجملة** **fi-'l-jùmlé**, *ad. a.* In a summary manner, concisely; **بوجملةدن** **bū-jùmlédan**, Of this class, in this category; **جملة** **jùmlétən**, *ad. a.* Totally, all, altogether; **جملةسی** **jùmléssi**, All of it; all of them.

جمهور jūmhūr, *s. a.* A republic; the commonwealth; anarchy; **جمهوریت** **jūmhūrīyyèt**, *s. a.* A republican form of government; anarchy.

جميع *jèmi*, *s. a.* All, every one;

جميعاً *jèmi'an*, *ad. a.* All together.

جميل *jèmi*, *a. a.* Beautiful, handsome.

جن *jinn*, *s. a.* The Genii, a race of material intelligent beings, whose bodies are similar to the essence of fire or smoke; جنى *jinnī* (ijinni), One of the Genii; جن طائفسى *jinn-tā'ifassi*, The race of Genii; ايجنده *ichinda-jinnlar-tòp-dynar*, (The Genii play at bowls in it) It is quite empty and deserted (a house, &c.).

جناب *jènāb*, *s. a.* Presence, dignity; a sense of pride and honour; a title of respect of universal signification, from Godhead, Majesty, Highness, Grace, Excellency, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. In the case of God, and of all exalted personages of the Muslim hierarchy, this title precedes the word indicative of office; whereas, in cases of non-Muslim personages the title follows that word, or the mere name of the person (man or woman), and takes the pronominal affix of the third person, singular or plural according to the degree of respect shown: there was, therefore, a combination of disrespect in the application of this title; or better, it should be considered as a compromise between national or sectarian pride and the natural kindly feelings entertained for friends; جناب

حق *jènābi-hakk*, His Divine Majesty the Essence of Truth; جناب رسالتپناهی *jènābi - rèsālet - pènāhi*, His Holiness the Refuge of the Apostolic office (Muhammed); جناب شہریاری *jènābi-shèhriyārī*, His Majesty the Sultan; جناب وکالتپناهی *jènābi - vèkyālet - pènāhī*, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); انکتره قرالپجهسى *inghiltèra - kiralichassi - jènāblari*, Her Majesty the Queen of England; ایلچی بک جنابلى *èlchi - bègh - jènāblari*, His Excellency the Lord Ambassador; ارمنی پطریقى *èrmèni - pàtriki - jènāblari*, His Reverence the Armenian Patriarch; &c. &c. The Armenian practice of addressing people by this title followed by the pronominal affix of the second person is not used by the Turks, either among themselves or with people of other nationalities. (See *حضرت* *hàzret*) عالیجناب *ālī - jènāb*, *a. p.* Magnanimous, high-principled, proud in honour.

جنابت *jènābèt*! *int. t.* You beast! you polluted fellow!

جناح *jènāh*, *s. a.* A wing; a wing of an army; جناحين *jènāhèyn*, *s. dual a.* The two wings. [a funeral.

جنازه *jènāzé*, *s. a.* A dead human body; جناس *jìnāss*, *s. a.* A double-entendre, play upon words.

جنایت *jìnāyet*, *s. a.* A trespass, of-

fence ; a trespassing ; ا—, —et, *v.n.*
To trespass (against).

جنب *jèn*b, *s. a.* The side ; ذات
الجنب *zātu-'l-jèn*b (*sàtlījàn*), The
pleurisy. [plays.]

جنبان *jùnbān*, *a. p.* Which moves,
جنبز *jìnbiz*, جنبستره *jìnbisstra*, *s. t.*
Tweezers.

جنبش *jùnbush*, *s. a.* Motion, play ; fun,
amusement, play.

جنت *jènnèt*, *s. a.* Heaven, paradise ;
جنتمکان *jènnèt-mèkyān*, *a. p.* Whose
place is in paradise, the late (Sultan) ;
—, *jìnnèt*, *s. a.* Madness.

جناحه *jùnha*, *s. a.* An offence, crime ;
صاحبي *jùnha-sāhibi*, A criminal,
offender.

جند *jùnd*, *s. a.* A troop, body of troops.

جندره *jèndéré*, *s. p.* A press for press-
ing. [horseman.]

جندی *jìndi*, *s. t.* A perfect military

جنس *jìns*, *s. a.* A genus, kind, sort ;
—, *a. t.* Of race, of blood.

جنگ *jènk*, *s. p.* Battle ; war ; ا—, —et,
v.n. To do battle, fight ; جنگی
jènkji, *s. t.* A warrior, one skilful in
war. [jènūbī, *a. a.* South, southern.

جنوب *jènūb*, *s. a.* The south ; جنوبی
جنود *jùnūd*, *s. pl. a.* (of جند *jùnd*),
Bodies of troops.

جنون *jùnūn*, *s. a.* Madness.

جنويز *Jènviz*, *s. t.* Genoa.

جو *jèv*, *s. p.* Barley ; —, *jū*, *a. p.* (in
composition), Who seeks, looks for ;
—, *jèvv*, *s. a.* The vacant space (of

air) ; جو سما *jèvvi-sèmā*, The vacant
space of air towards the sky.

جواب *jèwāb*, *s. a.* An answer ; ا—,
—et, *v.a.* To say in answer ; —
جواب ويرمك *jèwāb-vèrmek*, *v.n.* To give
an answer. [bourhood.]

جوار *jìwār*, *s. a.* The vicinity, neigh-
جوارح *jèwārih*, *s. pl. a.* (of جارحة *jāri-*
ha), Those members of the body with
which necessities are supplied.

جواری *jèwāri*, *s. pl. a.* (of جاریه *jāriyyé*),
Female slaves.

جواز *jèwāz*, *s. a.* Permission given ;
—, —ويرمك *—vèrmek*, —گويسترمك
—ghyūsstermek, *v.n.* To give per-
mission, to allow.

جوان *jùwān*, *s. p.* A young man, a
youth ; بخت —, —bākh, *a. p.*
Whose fortune or star is on the as-
cendant, like a young man's progress.

جوانمرد *jùwānmèrd* (*jùmèrd*), *a. p.*
Generous, liberal.

جواهر *jèwāhir*, *s. pl. a.* (of جوهر *jèv-*
hèr), Jewels, precious stones ; atoms ;
جواهرچی *jèwāhirji*, *s. t.* A dealer in
precious stones, a jeweller.

جوجه *jùjé*, *s. t.* A dwarf.

جود *jūd*, *s. a.* Goodness, kindness,
beneficence. [lence.]

جودت *jèvdèt*, *s. a.* Goodness, excel-
جور *jèvr*, *s. a.* Unkind and unjust treat-
ment, tyranny ; ا—, —et, *v.n.* To treat
tyrannically, unkindly, and unjustly.

جوز *jèvz* (*jèviz*), *s. a.* A walnut ; walnut-
tree-wood ; بوا —, *jèvzi-bèvwà*, and

هندستان جوزی hindisstān - jèvizi, A nutmeg; هندستان جوزی قیونگی hindisstān - jèvizi - kàbughu (cuticle of nutmeg), Mace.

جوزا jèvzā, *s. a.* The sign Gemini.

جوش jūsh, *s. p.* A boiling; a rushing; a violent motion; جوش و خروش ا jūsh-u-khūrūsh-et, *v.n.* To rush; to be in violent commotion.

جوشان jūshān, *a. p.* Which boils, boiling; which rushes; which is in violent motion.

جوشش jūshish, *s. p.* A boiling up; a rushing; a violent motion.

جوشقون jòshkun, *a. t.* Full, high, overflowing (water of streams).

جوع jū, *s. a.* Hunger. [cavity.

جوف jèvf, *s. a.* A hollow, hollow place,

جولان jèvélan, *s. a.* Motion; agitation; circulation; |—, —et, *v.n.* To be in motion, to circulate.

جومرد jùmèrd (for جوانمرد jùwānmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جوی jüy, *s. p.* A stream, canal.

جویبار jüybār, *s. p.* A great river; a place abounding in springs or running streams.

جوهر jèvher, *s. a.* A precious stone, a jewel; the essence of any being; mineral ore, especially if in the form of sand; the lines and marks on Damascus blades; جوهرد—, jèvhéri-fèrd, An atom, a primitive particle of matter.

جه jé or ja, *pr. t.* or inseparable particle.

When joined to a noun or pronoun substantive it signifies *manner* or *style*, as آدم adam, Man; آدمجه adamja, In a manly way, like a man; when joined to an adjective it forms a kind of diminutive, corresponding to our *rather* or *ish*, though this is still an expression of the primitive value of *manner* or *style*, as طاتلو tàtli, Sweet; پواتلوجه pòtlija, Sweetish; پواتلوجه یویشجه yāwāshja-sùwèylé, Speak rather gently; when joined to an adjective of nationality it implies *language*, still without losing the idea of *manner*, *manner of speaking*, as ترک türk, A Turk; ترکجه tàrkja, The Turkish language, or the Turkish manner. This particle is sometimes followed by the syllables لین léyin, but then the ه of جه is suppressed as redundant, and the whole particle becomes جیلین jéléyin. This form is of the same value as the simple جه, or it adds to it the idea of affection or regard; it may be likened to the difference between Tom and Tommy.

جهاد jihād, *s. a.* A zealous striving; a fighting the good fight, either against wicked inner lusts, or against outward enemies of the faith.

جهاز jihāz (chèhiz), *s. a.* A bride's marriage portion of clothes, jewels, furniture, &c.

جهالت jähālet, *s. a.* Ignorance, lack of knowledge or information.

جهان jìhān, *s. p.* The world, this world ; a world ; جهاندار jìhān-bān, جهاندار jìhān - dār, جهانپناه jìhān - pènāh, جهانگشا jìhān-kyùshā, جهانگیر jìhān-gñir, A sovereign, the Sultan, keeper, possessor, asylum, conqueror, holder, of the world ; جهانیان jìhānīyān, *s. pl. p.* The inhabitants of the world.

جهت jìhèt, *s. a.* A direction, side, quarter ; respect, relation, head, cause.

جهد jèhd (jàhd), *s. a.* A strenuous endeavour ; —, (jàhd)-et, *v.n.* To try very hard.

جهر jèhr, *s. a.* A speaking aloud, openly ; جهراً jèhran, *ad. a.* Aloud.

جهری jèhri, *s. t.* Yellow berries.

جهل jèhl, *s. a.* Ignorance ; مرکب جهل jèhli-mùrèkkeb, Compound ignorance, which is not even aware of being ignorant.

جهنم jìhànnam, *s. a.* Hell ; — اول جهنم jìhànnam-òl ! Go and be d—d !

جی ji or ji, A Turkish particle, which, added to any noun, expresses the person who sells or makes the thing denoted by the noun, or who has some constant relation with that thing, as شکرچی shèkérji, A seller of sugar or sweetmeats ; قایقچی kàyikji, A boatman ; یالانچی yàlanji, A liar.

جیب jèyb, *s. a.* The breast or bosom, or breast-pocket of a garment ; the sine of an arc ; (jèb) a pocket ; همایون جیب jèybi-hùmāyun, The Sultan's privy purse ; تمام جیب tàmmāmi-jèyb, A cosine ;

نسبت جیبیه nissbèti - jèyblyyé, A log. sine ; تمام نسبت جیبیه tàmmāmi-nissbèti-jèyblyyé, A log. cosine.

جیجی jiji, *s. t.* Any pretty little plaything ; جیجیلومیجیلو jizili-mijili, *a. t.* Ornamented so as to please children.

جیران jèyrān (jèylān), *s. t.* A gazelle ; —, *s. pl. a.* (of جار jār), Neighbours.

جیش jèysh, *s. a.* An army.

جیفه jifé, *s. a.* A carrion carcase.

جیم jīm, *s. a.* Name of the letter ج.

جیوش jüyūsh, *s. pl. a.* (of جیش jèysh), Armies.

جیوه jìwa, *s. t.* Quicksilver, mercury.

چ

چ chīm or jīmi-fārsī. Seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *ch* in *church*. Like ج it has the numeral value of 3 in chronograms, but is not used elsewhere as a numeral.

چابک chàbik, *a. p.* Quick ; *ad. t.* Quickly ; soon.

چاپ chàp, *s. t.* The bore or calibre of guns, or size of balls and bullets.

چاپقون or چاپقین chàpkin, *a. t.* Which runs fast, a good runner ; —, *s. t.* A blackguard ; good-for-nothing, low fellow. [*v.n.* To run.

چاپماق chàpmak (*aor.* چاپار chàpar),

چاپوت chàpùt, *s. t.* A clout, cloth, rag.

چاپول chàpul, *s. t.* A predatory incursion.

چاپه *chāpa*, *s. t.* A hoe ; چاپه لمتق *chāpalamak*, *v. a.* To hoe.

چات پات *chāt-pāt*, *ad. t.* Now and then, but rarely.

چاتردامق *chātirdamak* (*aor.* چاتردار *chātirdar*), *v. n.* To chatter (the teeth); to creak, make a loud noise (as the timbers of a ship in a storm).

چاتردی *chātirdi*, *s. t.* A noise of crushing, bumping, creaking.

چاتره پاتره *chātara-pātara*, *ad. t.* (To be able to say a few words of a language) in a broken manner. [Cracked, split.

چاتلاق *chātlaq*, *s. t.* A crack ; —, *a. t.* چاتلامق *or* چاتلمق *chātlamak* (*aor.* چاتلار *chātlar*), *v. n.* To crack, split, become cracked ; to burst (with rage, &c.).

چاتمق *chātmaq* (*aor.* چاتار *chātar*), *v. n.* To knock against, run against, run foul of ; to meet with ; to become thick or intimate with, make great friends with ; to come (time) ; —, *v. a.* To baste (needle-work preparatory to sewing) ; قاش *kāsh* —, *v. n.* To frown. [a house.

چاتی *chāti*, *s. t.* The skeleton roof of چادر *chādir*, *s. t.* A tent ; قورمق —, *kūrmak*, To pitch a tent.

چار *chār*, *a. p.* Four ; —, *s. p.* Rescue, remedy ; چاروناچار *chār-u-nā-chār*, *ad. p.* Whether there be a remedy or not ; will ye, nill ye ; —, *s. t.* The Czar of Russia ; چارپا *chārpā*, *s. p.* A quadruped ; چارپاره *chār-pārē* (*chāl-*

para), *s. p.* The castanets (four pieces);

چارطاق *chār-tāq*, Any little arbour or building with posts or columns.

چارپلمق *chārpīlmak* (*aor.* چارپیلور *chārpīlūr*), *v. n.* To become warped or crooked ; —, *v. p.* To be struck.

چارپمق *chārpmaq* (*aor.* چاریار *chārpar*), *v. a.* To strike (with any long thing, as the hand, the tail, &c.); to strike or dash (anything against another); to strike (with palsy or other affliction); to strike (anything, as lightning does).

چارداق *chārdak*, *s. t.* A kind of terrace on a housetop, or in a garden, provided with trellis-work for drying linen, or for training vines, &c.

چارسو *chārsū* (چارشی *or* چارشو *chārshī*), *s. p.* A street of shops; the (by Europeans so called) bazaars of towns in the Levant.

چارشب *chār-shèb* (چارشف *chārshaf*), *s. p.* A sheet for a bed.

چاریق *chāriq*, *s. t.* Sandals such as shepherds and peasants wear in the East, as also soldiers on a march.

چارمیخ *chārmīkh* (*chārmīk*), *s. p.* A full size cross for criminals; the shrouds of a mast. [avoiding.

چاره *chārē*, *s. p.* A remedy, a means of چاریک *chār-yèk* (*chèyrek*), *s. p.* A quarter of an hour; a quarter, fourth part.

چاسار *chāsār*, *s. t.* Caesar, emperor.

چاشنی *chāshni* (*chèshni*), *s. p.* The

taste, savour (of food); چاشنيکير chāshnighīr, *s. p.* An officer whose duty it is to taste the food of his master.

چاغرمق chāghirmak (*aor.* چاغرى chāghirir), *v.a.* To call; to sing (a song); —, *v.n.* To call out; — تړكى tūrkyu—, *v.n.* To sing songs.

چاغلدامق chāghildamak (*aor.* چاغلدار chāghildar), چاغلامق chāghlamak (*aor.* چاغلار chāghlar), *v.n.* To make a murmuring, splashing, or rippling noise in running over rocks or stones (water); چاغلدى chāghildi, *s. t.* The noise of water running over a cascade; چاغليان chāghlayan, *s. t.* A cascade which murmurs. [crab.

چاغناس chāghanoss, *s. t.* A crab, sea urchin; چاکشیر chākshir, *s. t.* A kind of wide trousers which tie round the ankle.

چاقل chākil, *s. t.* A pebble, round smooth stone.

چاقمق chākmaq, *s. t.* A steel to strike fire with; the lock of a gun; —, *v.a.* (*aor.* چاكار chākar), To strike (fire); —, *v.n.* To drink, to use intoxicating drinks; — طاشى —tāshi, *s. t.* A flint, or agate to strike fire with, or for a gunlock; — شمشك —shimshek—, *v.n.* To lighten, flash with lightning.

چاقي chāki, *s. t.* A pocket-knife, clasp-knife, pocket pen-knife.

چاك chāk, *s. p.* A rent; —, *a. p.* Rent, torn; —, چانگ, *s. t.* A large

چاكر chākèr, *s. p.* A servant; چاكرينگر chākèringiz, I, your servant.

چالاک chālāk, *a. p.* Quick, agile, nimble.

چالشقان chālshkàn, *a. t.* Industrious, assiduous.

چالشماق chālshmak (*aor.* چالشور chālshir), *v.n.* To work, be busy, occupy one's self.

چالغى chālghi, *s. t.* Any instrument of music; چالغيجى chālghiji, *s. t.* A musician. [crazy.

چالک chālīk, *a. t.* Cracked, half-witted,

چالقامق chālqamak (*aor.* چالقار chālkar), *v.a.* To shake violently; to shake up; to beat up (eggs, &c.); to rinse; چالقامق chālqanmak (*aor.* چالقانور chālqanir), *v.n. or p.* To be violently shaken or agitated.

چالمق chālmak (*aor.* چالار chālar), *v.a.* To strike, beat, knock; to steal; to play (any musical instrument), sound, beat, strike, blow; to strike (the hours, a clock); —, *v.n.* To draw or approach (to any shade of colour).

چالى chāli, *s. t.* A briar, any prickly bush.

چام chām, *s. t.* Deal or pine, or firwood; — اناجى —āghāji, A pine or fir tree; — ماقزى —sākizi, Resin, rosin.

چامور chāmūr, *s. t.* Mud, mire; clay.

چانته or چانطه chānta, *s. t.* A knapsack.

چاوش chāwush, *s. t.* A serjeant in the army; a herald or serjeant at arms in olden times; — باشى —chāwush-bāshi, Formerly the Grand Usher and

Marshal of the Empire, now a kind of Chief Baron of the Court of Chancery.

جاه *chāh*, *s. p.* A well; a pit; —زنخندان, *chāhi-zènakhdàn*, The dimple of the chin.

چای *chày*, *s. t.* A river, rivulet, brook, stream, streamlet; tea (the herb, or an infusion); مسکوچایی *mòskov-chàyi*, (Russian tea) Tea (the herb); اطه چایی *lda-chàyi*, Sage (the herb).

چایر *chàyir*, *s. t.* A field, meadow, pasture-land; چایر چایر *chàyir-chàyir*, *ad. t.* (To burn) vehemently with flame and a crackling noise; پنیری —, *chàyir-pèniri*, Cream cheese, new cheese; قوشی —, *chàyir-kùshu*, The lark.

چایلاق *chàylak*, *s. t.* The kite (bird).

چابالمق *chàbalamak* (*aor.* چابالار *chà-balar*), *v. n.* To strive, struggle, make efforts.

چبوق *chibùk*, *s. t.* A stick, wand; a pipe for smoking; a bar (of metal); a stripe (in stuffs).

چپ *chèp*, *s. p.* The left-hand side; — (in چپ چوره *chèp-chèvré*, All round, quite round), a Turkish particle of completeness. [eyes.]

چپاق *chèpak*, *s. t.* The gum of the

چپراز *chèpraz*, *s. t.* The frogs or braidings across the breast of some military coats, with their loops and buttons.

چپکن *chèpken*, *s. t.* A kind of coat or jacket, like that worn by hussars.

چپلاک *chiplak*, *a. t.* Naked, bare.

چتال *chatal*, *s. t.* A fork; the forking of a branch or road; —, *a. t.* Forked; —طرقاقلو, *chatal-tirnaki*, *a. t.* Cloven-hoofed; چتالانمق *chàtallanmak*, *v. n.* To fork, become forked; چتالاشمق *chàtallashmak*, *v. n.* To become intricate or complicated (any question or business).

چتر *chètr*, *s. p.* A tent; a veil, a veil.

چتله *chètéle*, *s. t.* A tally-stick, tally.

چتین *chètin*, *a. t.* Difficult. [score.]

چدیک or چدک *chèdik*, *s. t.* A kind of light boat.

چی جون و چرا *chirā*, *ad. p.* Why? بی چون و چرا *bī-chūn-u-chirā*, *a. p.* (God) Who is without a why or a wherefore, unaccountable for what He wills; —, *chèrā*, *s. p.* Pasturage; —, *chira*, *s. t.* The resinous part of pine-wood.

چراغ *chirāgh*, *s. p.* A lamp, candle, flambeau; an apprentice, pupil; a client; a pensioner, protégé, one who owes his station to another (the idea of a lamp or candle lighted and *not* visible, being the prevailing figure in all these secondary meanings).

چرب *chèrb*, *a. p.* Fat and smooth, plump.

چریمک *chirpmek* (*aor.* چریر *chirpe'*), *v. a.* To mark (timber) with a tight cord and chalk or ruddle; to bleach (linen or wax).

چربی *chirpi*, *s. t.* The cord with which carpenters mark timber with straight lines; a straight line.

جریبجی *chirpji*, *s. t.* A bleacher.

چرجوہ *chèrchivé*, *s. t.* A frame; the sash of a window.

چرخ *chàrk* (*chàrk*), *s. p.* A wheel (of any machinery); a turner's lathe; an engine, a machine; the sphere, the firmament, the universe; fate, fortune.

چرخہ *chàrkha*, *s. t.* A wheeling about and skirmishing; چرخہ طویپی *chàrkha-tòpu*, A fieldpiece, light gun for campaigning; چرخہ جی *chàrkha-ji*, *s. t.* A skirmisher; چرخہ جیلر *chàrkha-jīlar-kāwghassi*, A skirmish. [small saucers as relish.

چرز *chèrez*, *s. t.* Condiments served on

چرک *chìrk*, *s. p.* Dirt, filth; چرکاب *chirkyāb*, *s. p.* Dirty water, water which has been used for washing; (chirghèf) a sink, a drain.

چرکین *chìrkin*, *a. p.* Nasty; ugly; disagreeable or unsuitable (act).

چرندہ *chèrèndé*, *a. p.* Which pastures, grazes; —, *s. p.* A grazing animal.

چریش *chìrish*, *s. t.* A peculiar kind of paste used in the East; the powder of which this is made; —اوتی, *chìrish-òtu*, The plant, from the dried roots of which the paste-powder is prepared by pounding.

چریمک *chìzme* (*aor.* چیزر *chìzer*), *v. a.* To mark with lines; to draw, design; to efface by a mark with the pen; to scratch, make scratches. [چیزی *chìzi* and]

چیزمہ *chìzma*, چیزی *chìzi*. See چیزمہ

چشم *chèsh*, *s. p.* The eye.

چشمہ *chèshma*, *s. p.* A fountain; a spring, source.

چشید *chèshid*, *s. t.* A shade of colour.

چغرتمہ *chìghirtma*, *s. t.* A small kind of fife or pipe.

چغرمق *chìghirmak* (*aor.* چغیر *chìghirir*), *v. a.* To call (anyone).

چفت *chìft*, *s. p.* A pair; a pair of oxen at the plough; an even number;

چفتجی *chìftji*, *s. t.* A farmer; a ploughman; چفتلشک *chìftlshmek*, *v. n.* To have sexual connexion (animals);

چفت سورمک *chìft-sùrmek*, *v. n.* To drive the oxen at the plough, to follow the plough; چفتلک

chìftlik, *s. t.* A farm.

چفتہ *chìfté*, *s. p.* A pair (of some special things; as, oars, gun-barrels, kicks with the hind legs of a horse);

برچفتہ *bìr-chìfté*, A boat with only one pair of oars, called also پیادہ

piyādé; ایکی چفتہ *iki-chìfté*, A boat with two pairs of oars, &c. &c.; چفتہ

تفنک *chìfté-(tùfèk)*, A double-barrelled gun; چفتہ اتمق *chìfté-àtmak*,

v. n. To kick with both hind legs at once (a horse, &c.); چفتہ لو *chìftélu*,

a. t. Sly, deceitful, not to be trusted.

چفوت *chìfut*, *s. t.* A Jew; a mean, sordid fellow.

چقارمتق *chìkàrmak* (*aor.* چقارر *chìkàrir*), *v. a.* To take out, pull out, put out, push out; to take off, pull off, put off; to get out or off, cause to come or go out or off; to make out, decipher,

read; to cause to go up, cause to ascend, make go up, cause to rise; to cause to go or come out, leave or abandon, to expel, to turn out; to extract; to invent or introduce to use; to have (any eruptive disease); — باشدن *bāshdan* —, *v.a.* To render disobedient and unruly, to pervert; — اچهدن *ākchadan* —, *v.a.* To put to expense, cause to spend money; — چبچک *chīchek* —, *v.a.* To have the small-pox.

جقال *chākāl*, *s. t.* A jackall.

چقرق *chīkrik*, *s. t.* A spinning-wheel.

چقشمق *chīkishmak* (*aor.* چقشور *chīkishir*), *v.a.* To display one's skill, ability, or courage; to try to do so; to try to show off; to try to equal, strive, compete (with another).

چقالوس *chākāloss*, *s. t.* A wall-piece, small swivel-gun.

چقمق *chīkmak* (*aor.* چقار *chīkar*), *v.a.*

To go or come forth, out, off, up; to come out of joint, be dislocated; to arise, proceed, result; to come into season, or into use; to ascend, rise, mount; to emanate; to leave, set out, depart, start, set sail, sail; to prove, be found, be; to mount to, make, cost; to be visible; to be published (a book or paper), be out; to be paid (salary); — ساهب *sāhb* —, *v.a.* To declare one's self the owner (of anything found) or protector (of any person's trouble); — پهايه *pāhāya* —, *v.a.*

To rise in price; — پارادن *pāradan* —, *v.a.* To lose or be obliged to spend money; — باشدن *bāshdan*, *v.a.* To become rebellious or unruly; —, چاکماک *chākmak*, *s. t.* and *v.a.* and *s.* See چاقمق.

چکین *chīkin*, *s. t.* A small muslin packet of money corresponding to a rouleau.

چقور *chūkur*, *s. t.* A cavity, hollow place; —, ا. ت. Sunk and hollow.

چک *chīghā*, *s. t.* Raw, uncooked; —, *s. t.* Dew; —, چینگ *chīng*, *a. t.* Early (as

چک صباح *chīng-sābāh*, Early dawn);

—, چوک *chūk*, *s. p.* Penis (in speaking to a child). [galley (in bye-gone days).

چکترمه or چکدرمه *chēktirma*, *s. t.* A

چکردک *chēkirdek*, *s. t.* A pip or stone in fruit; a weight among druggists.

چقغراق *chīnggharak*, *s. t.* A small bell, a hand or house bell. [a locust.

چکیرگه *chēkirghé*, *s. t.* A grasshopper;

چکشمک *chēkishmek* (*aor.* چکشور *chēkishir*), *v.a.* To quarrel, pull one

another about; — جان *jān* —, *v.a.* To be in the throes of death.

چکلمک *chēkilmek* (*aor.* چکلیر *chēkīlir*),

v.a. To retire; withdraw, draw one's self back; to shrink (cloth, &c.); to be low (water), to dry up, totally or partially disappear; —, *v. p.* To be drawn; to be borne, supported; to be

supportable; — (or چکلمک), *chīng-*

lémek (*aor.* چکلر *chīnglir*), *v.a.* To ring (as metals do).

چکمهجه *chēkméjé*, *s. t.* A portable wri-

ting-desk, a jewel or money-box ; a bureau, escritoire, chest of drawers ; a drawer (in a table, box, or cupboard) ; a drawbridge.

چمک chèkmek (*aor.* چکر chèkær), *v.a.* To pull, draw, drag, haul ; to attract ; to draw (as a blister) ; to bring out (a horse or carriage for riding) ; to bear, support ; to suffer, endure ; to tolerate ; — **آذیت** èziy-yèt—, *v.n.* To suffer pain or ill-treatment ; — **کورک** kyùrek—, *v.n.* To row, pull at the oar ; — **آل** èl—, *v.n.* To pull away the hand, have nothing more to do with ; — **عسکر** "assker—, *v.n.* To lead troops, lead an army (against a place) ; — **آخور** akhira—, *v.a.* To put into the stable ; **بنی چکه میور** bèni-chèkémiyor, He cannot bear me, he is envious of me.

چکنمک chèkinmek (*aor.* چکنور chèkinir), *v.n.* To be unwilling, loth ; to scruple, have scruples ; to hang back, be bashful ; to be afraid to speak out.

چکه chèké, **چکه دوزن ویرمک** chèké-dùzen-vèrmek, *v.n.* To put on fine clothes and ornaments, attire in full fig ; —, **چنگه** chèngé, *s. t.* The chin ; **چکه یورمق** chèngé-yòrmak, *v.n.* (To tire the chin) To talk very much ; to cause to talk very much ; **چکه یارش** chèngé-yārish-et, *v.n.* (To have a chin-race) To dispute tenaciously (with anyone).

چکی chèki, *s. t.* A horse-load, a weight, of 180 okkas or about 500 lbs.

چکيج chèkij, *s. t.* A hammer.

چل chil, *s. t.* A freckle ; —, *a. t.* New and bright (money) ; **چوشی**—, chil-kùshu, *s. t.* A bird good for eating, a francolin (?), grey partridge (?), wood-hen (?). [God.

چلاب chàlab, *s. t.* Jalap ; (obsolete)

چلبور chilbir, *s. t.* Eggs with butter.

چلبی chélébi, *s. t.* A Greek or European gentleman ; (formerly) a prince of the blood ; a gentleman ; —, *a. t.* Gentlemanly, polite. [ground.

چلتک chèltik, *s. t.* A rice-field, rice-

چلدیرمق childirmak (*aor.* چلدیرر childirir), *v.n.* To go mad.

چلک chèlik, *s. t.* Steel.

چلمک chèlmek (*aor.* چلر chèlær), *v.a.* To change (one's mind).

چلنک chèlenk, *s. t.* A kind of ornament worn on the head-dress.

چلنگر chilinghir, *s. t.* A locksmith.

چله chillé, *s. p.* A period of forty days devoted to ascetic practices, either as a noviciate or as an expiation ; any period of suffering ; suffering itself (chilé) a bowstring.

چلیک chilèk, *s. t.* A strawberry ;

آغاج چلیکی aghaj-chilèghi, A raspberry.

چماشیر chàmashir, *s. t.* Body-linen ; wash-linen ; a washing (of linen) ;

برقات bir-kàt—, A suit of body-linen ; **یقامق**—, —yikamak, To wash

linen ; ا—, —et, *v.n.* To have a wash (of clothes in the house); جماشیرجی *chàmashirji*, A man who washes clothes.

چامچاق *or* چامچاق *chàmchak*, *s. t.* A wooden cup, bowl, or water-vessel.

چمدک *chimdik*, *s. t.* A pinch with the thumb and finger; چمدکلمک *chimdiklámek*, *v.a.* To pinch with the thumb and finger. [tree; dwarf box.

چمشیر *chimahir*, *s. t.* Boxwood; box-چمن *chimèn*, *s. p.* A green grass-field; a grass-plot.

چمندر *chimendèr*, *s. p.* An ass, donkey.

چنار *chinār*, *s. t.* A plane tree, a sycamore.

چناق *chànak*, *s. t.* An earthen bowl, plate, or saucer; چوملک —, —*chòmlek*, Pots and pans; باش چناقى *bàsh-chànaghi*, The skull. [Dardanelles.

چناق قلعهسى *Chànak - káléssi*, The چناقلى *chànaklik*, *s. t.* The top (scaffold aloft on board ship, round the foot of the topmast); باش چناقلى *bàsh (or* چرووة *prùwa)-chànaklighi*, The fore-top; غراندى چناقلى *ghràndi-chànaklighi*, The main-top.

چنان *chùnān*, *ad. p.* As, even as.

چنتک *chèntik*, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; چنتمک *chèntmek* (*aor.* چنتر *chènter*), *v.a.* To notch.

چند *chènd*, *pron. p.* How many? several; هرچند *hèr-chènd*, *c. p.* Although; how many soever, how much soever.

چندان *chèndān*, *ad. p.* In a certain degree, to a certain point, so much, so many, as much, as many.

چنک *chèng*, *s. p.* A harp; چنكى *chèngki*, *s. p.* A public dancer.

چنكل *chèngkel*, *s. p.* A hook, large iron hook. [manner.

چنين *chùnīn*, *ad. p.* So, thus, in this چو *chū*, *ad. p.* Like, as.

چوال *chùwal*, *s. p.* A sack; چوالدوز *chùwāldūz* (—*diz*), *s. p.* A large needle for sewing sacks.

چوب *chòb*, *s. p.* A stick, a wand; wood, a piece of wood. [clownish fellow.

چوبان *chòban*, *s. t.* A shepherd; چوب چوب *chòp*, *s. t.* A small splinter or fragment of wood; the sweeping of houses; چوبجى *chòpju*, *s. t.* A dustman; چوبلك *chòpluk*, *s. t.* A heap or place where dust and rubbish is thrown. [bottle or flask.

چوترة *chòtra*, *s. t.* A wooden travelling چوجق *chòjuk*, *s. t.* A child; چوجقلى *chòjukluk*, *s. t.* Childhood; childishness. [Sticks and stakes.

چور *chòr*, *is* چورچوب *chòr - chòp*.

چوراب *chòrab*, *s. p.* A stocking, a sock.

چوراق *chòrak*, *a. t.* Saltish, brackish (water); desert because salt (land).

چوربا *chòrba*, *s. t.* Soup; چورباجى *chòrbaji*, *s. t.* The master of a household, the master of a shop; (formerly) the colonel of a regiment of Janissaries.

چورك *chòrek*, *s. t.* A kind of cake or bun; —, *chùruk*, *a. t.* Rotten, decayed;

proud (flesh); bruised (flesh); vain or stupid (reasoning).

چورومك or چوريمك chùrumek (*aor.* چورور chùrur), *v.n.* To rot, decay, putrefy, decompose.

چوره chèvré, *s. p.* The circuit, contour, circumference; a muslin handkerchief; — چپ chèp—, or — چپه chèpé, *ad. t.* All round.

چوريش chèvrish (*or* چرويش chèrvish), *s. t.* (is چوريش ياغى chèvrish-yàghî, A kind of fat or butter used in cooking).

چوزلمك chàzulmek (*aor.* چوزيلور chèzular), *v.n.* To melt or break up (ice on ponds, rivers, &c.); —, *v.p.* To be or become untied. [*v.a.* To untie (a knot).

چوزمك chàzmek (*aor.* چوزر chèzer), چوغالمك chòghalmak (*aor.* چوغالور chòghalir), *v.n.* To increase in number or quantity.

چوغان chòghan (chàghan), *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

چوق chòk, *a. t.* Much; many; great; long (time or while); —, *s. t.* The majority, greater part or number; —, *ad. t.* Very; چوقلك chòkluk, *s. t.* A great quantity, abundance; —, *ad. t.* Often (*used with a negative verb only*); —شى, —shey! How odd! That's very surprising! چوقدان chòkdan, A long while ago, for a long while.

چوته (chòha), *s. t.* Broad-cloth; چوته دار chòhadār, *s. p.* (Formerly) a kind of upper personal attendant, who walked by the side or before his

master's horse in the street, and waited upon him at home or at his office. [used in playing at hockey.

چوگان chèvghyān, *s. p.* A crooked stick

چوكمك chèkmek (*aor.* چوكر chèker), *v.n.* To give way, settle down (a wall), to fall in (a well, &c.); — ديز diz—, *v.n.* To kneel, bend the knee; — ديبه dibe—, *v.n.* To be precipitated, settle, depose (lie, sediment). [naria or soap-wort.

چوكن chòghan, *s. t.* The plant saponaria

چول chòl, *s. t.* A desert, unproductive land; —, chül, *s. t.* A horsecloth.

چولاق chòlak, *s. t.* A man who has lost an arm.

چولتق chòlluk, *s. t.* A woodcock.

چوماق chòmak, *s. t.* A club, mace, or beetle.

چوملك chòmlek, *s. t.* An earthenware pot, jar, or vase; — چناق chànak—, Pots and pans.

چوملور chòmulumek (*aor.* چوملور chòmular), *v.n.* To crouch down.

چون chūn, *ad. p.* As; when, as soon as; since; چونكه chònkè, *c. t.* Since, as, because; بىچون bī-chūn, *a. p.* Who is without a *why*, who is not to be asked His reasons for His acts (God).

چوى (or چيوى) chivi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge; چويلمك chivilémek, *v.a.* To nail, fix with a nail or pegs.

چويد chivid, *s. t.* Indigo, blue.

چویرمک chèvirmek (*aor.* چویرر chèvirir), *v.a.* To turn, turn round, turn over, turn back; to change into, turn into; to surround, hem in, inclose.

چه Ché, *or* چه ولایتی Ché-vilâyèti, Bohemia; —, *chi, pron.p.* What? چه فائده ché-fâ'idé, What is the use? unfortunately, as bad luck would have it; —, *chī, s. t.* Dew; —, chèh (*for* چاه chāh), *s. p.* A well.

درت چهار chāhār, *a. p.* Four; درت چهار durt-chāhār, All fours (at dice).

چهارشنبه chāhār-shènbih (chārshanba), *s. p.* Wednesday.

چهره chèhré, *s. p.* The face, visage, countenance, physiognomy.

چیت chit, *s. p.* Chintz, printed cotton; a fence of cut brushwood and brambles.

چیکهک chichek, *s. t.* A flower; a blossom, bloom; the small-pox; چیقارمق —chikàrmak, To have the small-pox.

چیده chidé, *a. p.* Gathered, gathered up, picked, picked up.

چیز chiz, *s. p.* A thing; ناچیز nā-chiz, Nothing; ناچیزانه nā-chizāné, *a. p.* Of no account, insignificant, poor.

چیزمک chizmek (*aor.* چیزر chizer), *v.a.* To draw, mark with lines, &c. (See چزمک).

چیزمه chizma, *s. t.* A boot. [scratch.

چیزی chizi, *s. t.* A line, a mark, a

چیش chish, *s. t.* The want of relief, and the relief itself of nature, either

by stool or urine; — بیوک biyuk—, The stool; — کچوک kùchuk—, Urine (or their passing); چیشم وار chishim-vār, *or* چیشم کلدی chishim-ghèldi, I want to go to the water-closet; |—, —et, *v.a.* To pass urine, *or* to go to stool.

چیغ chigh, *s. t.* An avalanche.

چیکمق chikmak. (See چقمق).

چیک chikh, *a. t.* Raw, uncooked; underdone; —, *s. t.* Dew; —, چینگ a. t. Early; — صباح —sābāh, Early dawn.

چیل chil. (See چل chil).

چیم chim, *s. t.* Turf, greensward; a grass-plot; name of the letter چ.

چین chin, *a. p.* (*in composition*), Who gathers, picks up; —, *s. p.* A plait, fold, wrinkle; China; چین وماچین chīn-u-māchīn, The Chinese Empire.

چینمک chinmek (*aor.* چینر chīnr), *v.a.* To chew, masticate; to trample upon; آیاق التندة چینمک ayak-altında-chīnemek, *v.a.* To trample under foot. [tires.

چینی chini, *s. t.* China-ware; Dutch

چیوی chivi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge.

ح hà. Eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of an aspirated *h* in English, with this difference, that it is always aspirated, in

whatever position it may occupy, whether at the beginning, in the middle, or at the end of words. Compared with ح, which is also an h, it is a hard consonant, and is consequently associated with hard vowels. In chronograms, and in astronomical tables, it has the numeral value of 8. In the dates of letters, the ج takes this form by the omission of its diacritical point, but is still read jim, and stands for the month of Jèmāziyyu-'l-ākhir, the sixth of the Muhammedan year.

حā, *s. a.* Name of the letter ح; in the dates of letters, this form is used, by the omission of the diacritical point, instead of حā, but is still read jā, and denotes the month of Jèmāziyyu-'l-ēvvāl, the fifth of the Muhammedan year.

حājj, *s. a.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca, with all its attendant ceremonies; the word is generally written with the Arabic definite article الحājj, but is commonly pronounced Hājjī.

حājib, *s. a.* A door-keeper, usher, chamberlain; حājibū-'l-āyn, The eyelid.

حājet, *s. a.* A want; want, need; حājet-yòk, There is no need of that; حājet, What necessity is there?

حāji, *s. p.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca; a

Jew or Christian who has religiously visited Jerusalem.

حāch, *s. t.* A cross; a crucifix; حāchā-ghèrmek, *v. a.* To crucify, stretch on a cross.

حādd (*fem.* حāddé), *a. a.* Sharp, acute; حāddé-zāvīyyè'i-hāddé, An acute angle; حāddé-mùssèlléssi - hāddu-'z-zè-wāyā, An acute-angled triangle.

حādiss, *a. a.* Recently come into being, recently happened; not having eternally existed; حādissé, *s. a.* An event; an accident; حādiss-òl, *v. n.* To happen, come to pass; to take rise, originate, come into being.

حāddé, *s. a.* A wire-drawer's guage; a rolling machine for making wire, bars, plates, &c., of metal; حāddé-khāné, A rolling-mill house.

حāzik, *a. a.* Sagacious and clever physician.

حārr (*fem.* حārré), *a. a.* Hot; حārré-màntikà'i-hārré, The torrid zone.

حārtuj, *s. t.* A cartridge for a cannon; حārtuj-pàlasskassi, A cartridge-box (on board a ship).

حāssa (*pl.* حāwāsss), *s. a.* A sense, faculty of perceiving.

حāshā, *int. a.* God forbid!

حāshlamak (*aor.* حāshlar), *hāsh-*

lar), *v.a.* To boil, cook by boiling ; to ice, cool with ice.

حاشیه *hāshīyyé*, *s. a.* A border, margin ; a marginal note ; a postscript.

حاصل *hāssāil*, *a. s.* Produced, resulting ; —, *s. a.* Produce, proceeds, result, fruit ; |—, —*et*, *v.a.* To produce ; او—, —*òl*, *v.s.* To result, come, proceed ; حاصلات *hāssīlāt*, *s. pl. a.* The produce or fruit, or revenue of land, &c. ; ضرب—, *hāssīli-zārb*, The product (in multiplication) ; حاصل *èl-hāssīl*, *ad. a.* or حاصل کلام *hāssīli-kèlām*, *ad. p.* In short, in fine, to sum up all.

حاضر *hāzir*, *a. a.* Present in person ; ready, prepared ; |—, —*et*, and حاضرمتق *hāzirlamak*, *v.a.* To make ready, get ready, prepare ; او—, —*òl*, *v.s.* To be present in person ; to be ready, to make one's self ready ; اول—, —*òl!* *ist. t.* Make ready ! جواب—, *hāzir-jèwāb*, *a. p.* Quick at repartee, quick in replying ; امر حاضر *èmri-hāzir*, The second person imperative of an affirmative verb active.

حافظ *hāfiz*, *s. a.* God the guardian ; a guardian ; one who knows the Kur'an by heart ; کتب—, *hāfizi-kyùtub*, A librarian ; حافظه *hāfiza*, *a. a.* (*fem.* of حافظ), Which guards, keeps ; قوت حافظه *kùvvéti-hāfiza*, The retentive faculty of the mind, memory.

حاکم *hākim*, *s. a.* One who gives de-

crees, a judge, a ruler, a king ; مطلق—, *hākimi-mùtlāk*, God the absolute Ruler ; حاکمانه *hākimāné*, *a. p.* Royal, princely, rulerlike, judge-like (act, word, or thing).

حال *hāl*, *s. a.* The present moment ; the present tense (in grammar) ; a state, condition, case, position, situation ; —, *a. a.* The present, current (month) ; حال بوجه *hāl-bù-ki*, *c. t.* Whereas, whereas at the same time, and all the while ; درحال *dèr-hāl*, *ad. p.* In the same instant, instantly, immediately ; بهر حال *bè-hèr-hāl*, *ad. p.* In any case, however things may be, without fail ; عرضحال " *ārzi-hāl* (*ārzuhal*), A petition, a declaration of one's case ; کندی حالنده *kèndi-hālanda*, *a. t.* Who is quiet and contented with his condition, and gives trouble to no one, inoffensive and quiet ; لسان حال *lis-sāni-hāl*, (The tongue of one's state) the language that may be supposed to be addressed to one's mind by the circumstances or condition of any other person or thing ; حالا *hālā*, *ad. a.* At the present moment, still ; حالا *hālan*, *ad. a.* By, or as regards, the state or condition (in which a thing is) ; حالی *hālī*, *a. a.* Pertaining to a state ; pertaining to the present time ; حالیا *hāliyā*, *ad. a.* At present. حالت *hālet*, *s. a.* One single time, state, or condition ; حاله هذه *èl-hā-*

létu-hāzihi, *ad. a.* Now, at this present time.

حالی hāli, *s. t.* A large, thick carpet;

—, hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time.

حامل hāmīl, *s. a.* A bearer, carrier;

حامله hāmīlé (*fem.*), *a. a.* Big with child.

حامي hāmi, *s. a.* A protector, defender.

حاو hāw, *s. t.* The nap of cloth, the pile of velvet.

حاویار hāvyār, *s. t.* Caviar. [contains.

حای hāvi, *a. a.* Containing, which

حائر hā'iz, *a. a.* Possessing, who possesses, who has acquired.

حائط hā'it, *s. a.* A wall; any fence which encloses a space.

حائل hā'il, *s. a.* Anything which intercepts, obstructs, or hinders sight or communication between two objects or persons.

حب hābb (hāp), *s. a.* A grain, a berry; a pill; —, hūbb, *s. a.* Love, affection; —الوطن, hūbbu-'l-wātan, Love of one's country.

حباب hābāb (*and* حبابه hābābē), *s. a.* A bubble on water; —, hābāb, *s. a.* Love, affection.

حبال hābā'il, *s. pl. a.* (*of* حباله, *not used*), Nets, snares, gins; —الشيطان, hābā'ilu-'sh-shèytān, The snares of Satan; women.

حبس hābas, *s. a.* An imprisoning, detaining, shutting up; imprisonment; (hāpias) a prisoner, man in prison;

—, —et, *v. a.* To imprison, incarcerate, lock up; to hold (the breath); to hoard (money); كوزحبسى ghyāz-hāpsi, The being a prisoner in charge, but without being locked up.

حبش Hābsh, *s. t.* Abyssinia.

حبل hābl, *s. a.* A rope, tendon, vein; حبل الوريد hābl-ul-wèrīd, The jugular vein.

حبوبات hūbūbāt (*pl. of* حبوب hūbūb, *the pl. of* حب hābb), The various kinds of pulse.

حبور hūbūr, *s. a.* Joy, gladness.

حبه hābbē, *s. a.* One grain, one berry; حبه بي قبه hābbēyi - kūbbē-et, *v. a.* To make domes of berries, *i. e.* to make mountains of molehills; —حبه hūbbétan—, *ad. a.* For the love, for the sake; حبه لله hūbbétan-li-'llāh, For the love of God, for God's sake.

حبيب hābīb, *s. a.* A dearly-beloved friend; —الله, hābībū - 'llāh, The dearly-beloved of God, Muhammed.

حسب انفه hātsfa - ènfi - hī, *ad. a.* Of a natural death.

حتى hāttā, *c. a.* So much so that, to such a degree that; and, in proof of it, I may as well mention that . . . .

حج hājj, *s. a.* The pilgrimage to Mecca, including all its formalities.

حجاب h'jāb, *s. a.* A veil, veil, curtain; modesty, shame; —, —et, *v. a.* To feel ashamed, be ashamed; to feel timid. [Pilgrims to Mecca.

حجاج hūjjāj, *s. pl. a.* (*of* حاج hājj),

حجامة hġāmet (hġamāt), *s. a.* The application of cupping-glasses or horns; |—, —et, *v.n.* To apply cupping, to cup. [proof, a title-deed.

حجت hġjet, *s. a.* A document, a

حجر hġjar, *s. a.* A stone; stone.

حجرة hġjrġ, *s. a.* A small retired chamber, a cell; a niche in a wall.

حد hadd (*pl.* حدود hūdūd), *s. a.* A limit, term, boundary; a point or degree (reached or defined); a definition; one's proper place, station, and behaviour; a legal punishment of eighty stripes; حادس زیادہ haddan-ziyādġ, *ad. t.* More than the usual limit; حد ذاتندہ haddi-zātinda, *ad. t.*

Originally, in reality; نه حدی nġ-haddi! I should like to see him dare to do it!

حددم يوق haddim-yòk, I dare not, my station is not high enough for that; برينه حديني بلدرمك bġrina-haddini - bildirmek, To teach one, by punishment or admonition,

to know how to behave according to his station, to teach one his place; حديمي بلورم haddimi-bilirim, I know my place and the behaviour it requires.

حدائت haddāssèt, *s. a.* Youth, youngness; سن, haddāssèti-sinn, Youth in point of years.

حدت hiddèt, *s. a.* Impetuosity, violence; sharpness (of temper, &c.).

حدوث hūdūss, *s. a.* A coming into existence, happening; the being recent, not being from everlasting.

حدود hūdūd, *s. pl. a.* (*of* حد hadd), Limits; boundaries, borders, frontiers; definitions; legal punishments by stripes.

حديث haddiss, (*pl.* احاديث) *ad* حديث شريف haddissi-sherif, A sacred tradition (of Muhammed), a saying, proverb, or sentence uttered by Muhammed, considered of secondary authority and holiness to the divine words of the Kur'an alone, and constituting the second basis of Muhammedan canon law; احاديث نبويه ahaddissi-nġbġyyġ, The sayings of the prophet. [violent, impetuous.

حديد haddid, *s. a.* Iron; —, *a. a.* Sharp; حديقة haddika, *s. a.* A garden.

حذا hiza, *s. t.* The space opposite to anything. [cleverness in a physician.

حذات hġzākāt, *s. a.* Sagacity and

حذر hġzġr, *s. a.* Care, caution in avoid-

ing or keeping free from any evil. حذف hġzf, *s. a.* Elision; |—, —et, *v.a.* To cut off or out (a letter from a word, or a word from a sentence).

حر hġrr, *s. a.* A freeman. [ture.

حراثت hġrāssèt, *s. a.* Tillage, agricul-

حارارت hġrārèt, *s. a.* Heat, warmth; fever; thirst.

حراست hġrāssèt, *s. a.* A guarding, taking care of; tillage, agriculture.

حرام hārām, *a. a.* (Anything) the use or doing of which is specially forbidden by God, unlawful; حرامزاده hārām-zādġ, An illegitimate child; a

rascal; حرامي hàrāmī, *s. a.* A thief; a robber.

حرب hàrb, *s. a.* War; battle; دار الحرب dāru-'l-hàrb, The whole world which is not subject to the Muslim power, the enemy's country; حربى hàrbī, *s. a.* An enemy, a person belonging to the enemy's country, an alien; — (*fem.* حربيه hàrbīyyé), *a. a.* Pertaining to war; مهمات حربيه mùhimmāti-hàrbīyyé, Muniments of war; حرباً hàrban, *ad. a.* By war.

حربه hàrba, *s. a.* A halberd, javelin.

حرص hàrss, *s. a.* Avidity; cupidity; — الشان, hàrssu-'sh-shān, Avidity for fame, ambition; حرص جاه hàrssi-jāh, Avidity for place, ambition.

حرف hàrf (*pl.* حروف hūrūf, and حروفات hūrūfāt), *s. a.* A letter of the alphabet; a grammatical particle, other than a noun or a verb; حرف حرف hàrf-bé-hàrf, Literatim, letter by letter; حرف انداز hàrf-èndāz, *a. p.* Who reproaches, reviles; —, هرف, *s. pl. a.* (*of* حرفت hàrfet), Trades, arts.

حرفت hàrfet, *s. a.* A trade, an art; — أهل èhli-hàrfet, An artisan.

حرق hàrk, *s. a.* A burning with fire; |—, —et, *v. a.* To consume by fire, to burn.

حركت hàrékèt, *s. a.* Motion, movement; behaviour, conduct, action, act, proceeding; |—, —et, *v. n.* To move, be in motion; to conduct one's self,

behave, act, proceed; حركته كلكم hàrékèté-ghèlmek, *v. a.* To get into motion, begin to move; — ارض, hà-rékèti-àrz, An earthquake.

حركه hàréké, *s. a.* The Arabic vowel-points, of which there are three simple and three complex. (See Grammar.)

حرم hàrem, *s. a.* A sacred place; the women's apartments in a house; the female part of a family; a wife or concubine; حرمين hàrémèyn, *s. a. dual.* The two sacred territories of Mecca and Medina.

حزمان hirmān, *s. a.* Disappointment of one's hopes, utter disappointment.

حرمته hürmet, *s. a.* Respect, reverence; unlawfulness, prohibitedness; |—, —et, *v. n.* To respect, to hold in reverence.

حروانى hàrwāni, *s. t.* A half, three-quarter, or full circle cloak.

حرون hàrūn, *a. a.* Restive, refractory (a horse). [manship.

حرية hürriyyèt, *s. a.* Freedom, free-حرير hàrīr, *s. a.* Silk.

حريص hàrīss, *a. a.* Greedy, covetous.

حريف hàrif (hèrif), *s. a.* A man, a fellow. [of houses, &c.

حريق hàrik, *s. a.* A fire, conflagration

حزب hizb, *s. a.* A body of men; a portion of the Kur'an, resulting from its division into 120 parts.

حزم hàzm, *s. a.* Wariness and circumspection in acting.

حزن hūzn, *s. a.* Sadness, melancholy.

حزيران *hàzīrān*, *s. a.* The Syro-Roman month of June. [acting.

حزيم *hàzīm*, *a. a.* Cautious, prudent in

حزين *hàzīn*, *a. a.* Sad, melancholy.

حس *hàss* (*pl.* احساس *àhsāss*), A perceiving, being sensible of, feeling, seeing, hearing, smelling, tasting; a sense, power of perception; a perception, sensation; the instinct of animals; |—, —*et*, *v. a.* To perceive, be sensible, feel, see, hear, smell, taste; to be sensible of intellectually, feel pretty sure; to know by instinct; حسي *hàssī*, *a. a.* Pertaining to sense or instinct.

حساب *hàssāb* (*hèssap*), *s. a.* A calculating; calculation; arithmetic; an account, bill; |—, —*et*, *v. a.* To calculate; to reckon, count, include in a calculation; طوتمق —, —*tùtmak*, *v. a.* To keep an account; كورمك —, —*ghyàrmek*, To reckon, go over accounts; to settle an account, pay an account; حسابلشمك *hàssābléshmek*, *v. a.* To settle accounts mutually; حسابسز *hàssābsiz*, *a. t.* Innumerable, uncounted, untold, of which no account is kept.

حسب *hàssb*, *s. a.* A portion, a share, a lot, what falls to one's share by calculation of heads; a requirement; a reason; —, *hàssēb*, *s. a.* Personal condition, rank, quality; a requirement; a reason; حسبونسب *hàsn-nèssēb*, (A person's) rank and

family connexions; —, *hàssēba*, *ed. a.* and برحسب *bār - hāssbi*, *ed. p.* According to, in accordance with; حسب الاشارة *hàssēba - 'l - ishārē*, According to the order given; برحسب فرمان *bār-hāssbi-fīrmān*, According to the requirements of the command; خرمسى كورماسى حسبيله *khārsizi-ghyàrmamāssi - hāssēbīla*, By reason of his not having seen the thief; حسب حال ا *hāssbi-hāl-et*, *v. a.* To tell one's tale, confide one's sorrows, recount one's difficulties.

حسد *hāssēd*, *s. a.* An envying; envy; |—, —*et*, *v. a.* To be envious.

حسرت *hāssret*, *s. a.* The feeling of regret for the absence of anything, with a desire for its return; چمك —, *hāssret-chèkmek*, *v. a.* Sorrowfully to sigh for the return or presence of anything.

حسن *hāssn*, *s. a.* Beauty, fairness, agreeableness, loveliness, goodness; —, *hāssan* (*fem.* حسنه *hāssana*), *a. a.* Beautiful, lovely, good; —, —*tebir*, *hāssnu-tà"bīr*, A beautiful expression; —, *hāssnu - zānn*, A favourable opinion entertained (of anyone); —, *hāssnu - khātt*, A beautiful handwriting; اخلاق حسنه *ākhlāki-hāssana*, Good moral qualities; ويرمك —, *hāssā-vèrmek*, *v. a.* To set off to advantage, cause to look well.

حسنا *hāssnā*, *s. a.* A beautiful woman; — (*for* حسنى) *hāssnā*, *a. a.* (*fem.* of

أحسن àhsèn), More, most, or very beautiful ; the best.

حسنة hàssana (*pl.* حسنات hàssanāt), *s. a.* A good action, charitable deed ; صاحب الخيرات والحسنات sāhibu-'l-khàyrāt -vè-'l -hàssanāt, (The possessor or author of these good and charitable works) The charitable and benevolent founder.

حسنيات hùssniyyāt, *s. pl. a. (no sing.)* Good qualities, praiseworthy points of quality or character. [person.

حسود hàssūd, *a. a.* Envious ; an envious

حشر hàshr, *s. a.* A causing the dead to arise from their graves and assemble to be judged ; |—, —et, *v. a.* To assemble the dead for judgment.

حشرات hàsharāt, *s. pl. a. (no sing.)*, Reptiles and insects ; vile, contemptible people.

حشم hàshem, *s. pl. a. (no sing.)*, Attendants, retinue, suite.

حشمت hàshmet, *s. a.* The being attended by a crowd of servants, grandeur, pomp, magnificence, majesty ;

حشمتلو hàshmetlu, *a. a.* Majestic or Magnificent (the title usually given to European sovereigns in Turkish state papers, the Sultan being styled شوكتلو shèvkətlū, &c. &c. &c.).

حشويات hàshviyyāt, *s. pl. a. (no sing.)*, Words or phrases used merely to fill up space and make any literary composition appear of a decent or proper length.

حصاد hàssād, *s. a.* A reaping the harvest ; —وقتي, wàkti, Harvest-time.

حصار hìssār, *s. a.* A castle, fort ; a besieging, shutting in.

حصانet hàssānet, *s. a.* A being strong and impregnable ; the chastity or virtue of women.

حصر hàssr, *s. a.* A confining, limiting, shutting in ; |—, —et, *v. a.* To confine, limit, bound, shut up or in.

حصن hìssn, *s. a.* A castle, fort, stronghold, fastness.

حصول hùssūl, *s. a.* A coming into existence, forthcoming, proceeding, realization, accomplishment, taking a form and a being ; —مرام, hùssūlu-mèrām, The fruition of one's wishes ; حصوله كالمك hùssūla-ghèlmek, *v. n.* To come into existence, to be realized ; حصول پذیر hùssūl-pèzīr, *a. p.* Realized, accomplished, done.

حصه hìsssa, *s. a. (pl.* حصص hìssās), A

share ; حصدار hìsssa-dār, *s. p.* A sharer, participator ; a shareholder ;

حصامند hìsssamènd, *s. p.* A sharer, participator ;

صاحبي, hìsssa-sāhibi, A shareholder ;

حصه لشمك hìsssa-ləshmek, *v. n.* To share together.

حصير hàssir, *s. t.* A mat, matting ; —

سپورگه سی —sùpurghéssi, A broom for sweeping indoors.

حصين hàssin, *a. a.* Strong, fortified.

حضر hàzar, *s. a.* A state of peace and repose (opposed to سفر sèfir, A state of travelling or campaigning).

حضرت *hàzrèt, s. a.* Presence, dignity; a title of respect of universal signification from Godhead, Majesty, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. (See **جناب** *jènāb*). This title may either precede or follow the official title of any personage respected by the Muslim church: in the former case it stands alone in the singular number, or without any pronominal affix; as, **حضرت** *hàzrèt*, **خدا** *hàzrètī-khùdā*, God, His Divine Majesty; **حضرت رسالتناهی** *hàzrètī-rèssālèt-pènāhī*, His Holiness the Prophet, &c., &c.; in the latter case, and whenever the name of the person (man or woman) is mentioned, this title takes after it the pronominal affix of the third person plural; as, **حق تعالی حضرتلری** *hàkk-tà"ālā-hàzrèt-léri*, His Divine Majesty the God of Truth, whose name be sanctified; **شوکتما ب افندیمر حضرتلری** *shèvkət-mà'āb-èfèndimiz-hàzrèt-léri*, His Majesty our Imperial Master; **دولتولونواد پاشا حضرتلری** *dèvletlū-Fu'ād-Pāshā-hàzrèt-léri*, His excellency the very noble Fu'ad Pasha, &c., &c. Until thirty or forty years ago this title was never given to non-Muslim personages; but since then it has been applied to the Sovereigns of the greater powers; and after the Crimean war it was extended to some of the Generals of the Allies. It is now often given

to European private gentlemen. It is to be hoped that such puerile distinctions will be utterly discontinued, and the two words **حضرت** and **جناب** used quite synonymously, or with a distinction according to rank only, not according to religion. The Armenian practice of addressing people by this title, followed by the pronominal affix of the second person, is never used by the Turks in any case; **عالی حضرت** *"ālī-hàzrèt, a. p.* High in dignity.

حضور *hùzūr, s. a.* Presence; a being present; the imperial presence; tranquillity. [cubation.

حضور *hùzūn, s. a.* Sitting on eggs, incubation.
حضيض *hàdīd, s. a.* The apogee; the aphelion; the lowest point.

حط *hàtt, s. a.* A casting down, throwing on the ground; |—, —et, *v. a.* To throw on the ground, throw off, cast down.

حطب *hàtab, s. a.* Firewood.

حظا *hàzz (pl. حظوظ hùzūz), s. a.* Enjoyment, pleasure; |—, —et, *v. a.* To be pleased, derive pleasure, be glad (of anything); **حظا نفس** *hàzzi-nèfsa*, Sensual pleasure.

حفر *hàfr, s. a.* A digging, excavating; |—, —et, *v. a.* To dig out, excavate.

حفرة *hùfré, s. a.* A pit, hollow, cavity dug out.

حفظا *hàfz, s. a.* A preserving; a guarding; a keeping; a lesson

by heart, *or* the knowing it by heart ;
 |—, —et, *v.a.* To preserve ; to keep
 safely ; to put safely away ; to learn
 (the Kur'an) by heart ; حفظه جالشمق
 hifza-chalishmak, To be busily en-
 gaged in learning the Kur'an by heart.
 حفيد hāfīd, *s. a.* A grandson.
 حق hākk, *s. a.* The truth, the pure
 verity ; God, the essence of truth ;
 (*pl.* حقوق hūkūk) right, a person's
 rights or due ; —, *a. a.* True ; |—,
 —et, *v.a.* To do justice to, to right ;
 حق تعالى hākk-tā'ālā, God, may
 (His name) be glorified ; حقا وار
 hākkīng-vār, You are right, the right
 is on your side ; حقا قدر hākkim-dir,
 It is my right, my due ; حقا قدر
 hākk-dir, It is true, it is the pure verity ;
 حق دين hākk-dīn, The true religion ;
 دينك حقا ايجون dīning - hākki-
 -lchin ! For the truth of your reli-
 gion ! برينك حقندن كلك bīrining-
 -hākkindan-ghēlmek, *v.n.* To master
 or overcome anyone ; برينك حقا
 bīrining-hākkini-hākk-et, To
 right a person, obtain justice for him,
 do justice to him. With the locative
 preposition and a pronominal affix,
 this noun is equivalent to our pre-
 position *against*, or adverb *in respect*
of ; as, حقا مده hākkimda, Against
 me, *or* in respect of me ; &c., &c. ;
 الحق الـ hākk, and حقا hākkā, *ad. a.*
 and حقا كـ hākkā-ki, *ad. p.* Truly,
 verily.

حقارت hākārèt, *s. a.* Contemptuous
 treatment, insulting treatment ; |—,
 —et, *v.n.* To treat insultingly or with
 contempt.

حقانيت hākkāniyyèt, *s. a.* Justice,
 equity ; حقانيتلو hākkāniyyètli, *a. t.*
 Just (person) ; equitable (manner, &c.).

حقائق hākā'ik, *s. pl. a.* (*of* حقيقت
 hākiqāt), True things, true words.

حقده hākd, *s. a.* Hatred, enmity.

حقنه hōkna, *s. a.* A clyster-pipe ; a
 squirt ; an injection. [Rights, dues.

حقوق hūkūk, *s. pl. a.* (*of* حق hākk),

حقه hōkka, *s. a.* An inkstand, or any
 small pot or vessel for containing a
 little jam, electuary, or the like ; حقه

حقه hōkka-bāz, *s. p.* A juggler, conjuror.

حقير hākīr, *a. a.* Low in station, hum-
 ble, poor, abject, vile (used in speak-
 ing of people's own selves).

حقيقت hākiqāt, *s. a.* A true thing ;
 a true saying ; the truth ; truth ; —,

ad. t. Indeed, really ; حقيقة hāki-
 katan and في الحقيقة fī-'l-hākiqa,

ad. a. Truly, really, in effect ; حال —,
 hākiqāti-hāl, The truth of the case ;

حقيقتلو hākiqātli, *a. t.* Sincere (in
 friendship). [*a. a.* True, real.

حقيقتي hākiqī (*fem.* حقيقتي hākiqiyya),

حكاك hākk, *s. a.* A graving, engraving,
 cutting in ; a scraping, scratching,
 erasing ; |—, —et, *v.a.* To engrave (a
 seal) ; to scratch out (writing).

حكاك hākkyāk (hēkkyāk), *s. a.* An
 engraver of seals, amulets, &c.

حکام hùkkyām, *s. pl. a.* (of حکام hākīm), Judges; rulers.

حکایه hìkyāyē, *s. a.* A narration, narrative, tale, story, history; a narrating; |—, —et, *v.a.* To narrate, recount, tell, relate.

حکم hākem, *s. a.* An arbitrator, umpire; —, hikem, *s. pl. a.* (of حکمت hikmet), Portions of wisdom, sound reasons; —, hùkm (hùkyum), A decreeing; (*pl.* احکام àhkyām), A decree; a requirement; authority, weight, power, influence; |—, —et, *v.a.* To make (a decree); give (a sentence); —, *v.a.* To rule, govern, exercise authority; حکمی حکمت hùkmu-ghèchmek, To pass or be received as an authoritative decree, as an authority; حکمدار hùkmdār, حکمران hùkmrān, *s. p.* A ruler, a sovereign.

حکما hùkémā, *s. pl. a.* (of حکیم hākīm), Sages, doctors, philosophers.

حکمت hikmet, *s. a.* Wisdom; a determining reason influencing the mind of an actor, good and sufficient reason; hidden, mysterious cause or reason; philosophy; طبیعه, hikméti-tābī'īyyé, Natural philosophy; a natural cause; الهیه, hikméti-llāhīyyé, Metaphysics; a cause arising out of God's will and determination.

حکومت hùkyūmèt, *s. a.* The exercise of authority; the office of sovereign, the sphere of a jurist; the sphere of a jurist; مرکز, mèrkézi—,

The seat of jurisdiction, seat of government; |—, —et, *v.a.* To rule, govern.

حکیم hākīm (*pl.* حکما hùkémā), *s. a.* A sage, a philosopher; —, *s. a.* Very wise in decision; مطلق, hākimi-mùtlāk, God, the absolutely wise.

حل häll, *s. a.* A melting; an untying; a solving, resolving, dissolving, analyzing; |—, —et, *v.a.* To melt, dissolve, to untie; to solve, resolve; to analyse. [cotton.

حلاج hällāj (hālach), *s. a.* A carder of cotton; حلات, hālat, *s. f.* A rope.

حلال hālāl (hèlāl), *s. a.* Permitted by God's law, (anything) the use of which is expressly permitted and consequently free from sin; حلالشمت, hālāllashmak, *v.a.* To forgive mutually any trespass or unlawful advantage taken of each other (usual between persons who are bidding each other a long adieu); |—, —et, *v.a.* To declare lawful, to renounce any claim one might possibly have to a thing possessed by another, and say: "Be it thy lawful property."

حلاوت hālāvèt, *s. a.* Sweetness.

حلقه hālka, *s. a.* A ring, a link of a chain.

حلقوم hùlkūm, *s. a.* The throat, the gullet; راحت الحلقوم, rāhatu-l-hùlkūm (rāhat-lòkūm), A celebrated sweetmeat prepared from wheat-starch, sugar, and perfume, with blanched almonds sometimes bedded in it.

حلو hùlu (hùru), *s. p.* A choice kind of melting peach.

حلوا hèlwā, *s. a.* Name of various kinds of sweetmeats or sweet dishes; as, *اون حلواسى* ūn - hèlwāssi, made with flour; *ايرمك حلواسى* irmik-hèlwāssi, made with semolina; *نشاسته حلواسى* nishāsta-hèlwāssi, made with wheat-starch; which are all dishes and appear at table as such; *قار حلواسى* kār-hèlwāssi, made with snow, a frolicking winter dish; *كاغد حلواسى* kyāghid-hèlwāssi, made of two large wafers; *كتان حلواسى* (kēten)-hèlwāssi, made to look like hanks of unspun flax; *طحين حلواسى* tāhan (tāyn)-hèlwāssi, made of honey and saponaria root; — *فندق* fīndīk —, — *جوز* jèviz —, — *بادم* bādem —, made respectively with nuts, walnuts, and almonds, which are all eaten as sweetmeats or with bread for lunch, &c.; — *قدرت* kùdrèt-hèlwāssi, Manna. Helwā is always a standing dish at feasts among the people, and may be likened, in that respect, to our plum-pudding.

حلول hùlūl, *s. a.* A passing into (as the soul into the body); a coming (as time does); | —, —et, *v.n.* To pass (into); to come; *حلوليون* hùlūlīyyūn, Those who hold that God passes into man's body. [wife or concubine.

حليله hālīlī, *s. a.* A legitimate consort,

حليم hālīm, *s. a.* Kind, gentle, long-suffering, slow to anger.

حليه hīlyé, *s. a.* An ornament, a jewel.

حما hūmmā, *s. a.* Burning fever.

حمار hīmār, *s. a.* An ass, donkey.

حمارات hāmārāt, *a. t.* Hard-working and industrious (woman).

حماسه hāmāssèt, *s. a.* Courage, valour, bravery.

حماقت hāmākāt, *s. a.* Stupidity.

حمال hāmmāl (hāmal), *s. a.* A porter; carrier; *بركير حمالى* (bèghir)-hāmmāli, A town carrier who employs pack-horses; *صيرق حمالى* sīrīk-hāmmāli, A porter who works in a pair or in gangs, with poles, to carry heavy loads; *حماليه* hāmmālīyyé, Carriage, porter's hire.

حمام hāmmām (hāmām), *s. a.* A bath; bathing-place; a bathing; *قدرت* kùdrèt-hāmāmi, A natural hot-spring or bath; —, hīmām, *s. a.* Death; *حمامى* hāmmāmi, *s. a.*, *حمامجى* hāmāmji, *s. f.* A bath-keeper. [dove.

حمامه hāmāmé, *s. a.* A pigeon or

حمايت hīmāyet, *حمايه* hīmāyé, *s. a.* Protection; a protecting; | —, —et, *v.a.* To protect, guard from harm or oppression.

حمائل hāmā'il, *s. pl. a.* (as a Turkish sing.), The cord or belt by which the sword is slung over the shoulder.

حمد hāmd, *s. a.* Thanks, praise, glory offered in prayer; *للله الحمد* li-'llāhi-'l-hāmd! or *الحمد لله* èl-hāmdu-li-'llāh! Praise be to God! praise is due to

God alone ! حمد اولسون *hàmd-òlsun* !
 Thank God ! حمداً *hàmdan*, *ad. a.*
 Thanks ; حمداً ثم حمداً *hàmdan-*
sùmmé-hàmdā, Thanks upon thanks.
 حمدله *hàmdélé*, *s. a.* The pronouncing
 the formula الحمد لله *èl-hàmdu-lì-*
-llāh.
 حمرة *hàmret*, *s. a.* Redness ; a co-
 louring up from shame or modesty.
 حمق *hùmk*, *s. a.* Stupidity.
 حمل *hàml*, *s. a.* A bearing, carrying ;
 a loading ; a load ; pregnancy, or the
 foetus ; an imputing, casting upon the
 shoulders ; —, *hàml*, *s. a.* The sign
 Aries ; ا—, *hàml-et*, *v. a.* To attribute,
 impute, cast upon ; to load, place
 (in or upon something) as a load ;
 وضع حملاً *wàz"i-hàml-et*, *v. a.* To
 bear, bring forth (a child or young).
 حملة *hàmli*, *s. a.* An effort ; a pull ; a
 charge ; an attack ; حملة جي *hàmliji*,
s. t. The strokesman or chief boatman
 of a row-boat.
 حمولة *hàmūlé*, *s. a.* A load ; a cargo.
 حميت *hàmmiyyèt*, *s. a.* Zeal, jealous
 feeling of honour.
 حميد *hàmid* (*fem.* حميدة *hàmīdē*), *a. a.*
 Very praiseworthy ; —, *s. a.* God.
 حمية *hìmyé*, *s. a.* Abstinence, diet.
 حنا *hinnā* (*kīna*), *s. a.* The herb
 henna. [oath.]
 حنث *hìns*, *s. a.* The violation of an
 حنجرق *hìnchkirik*, *s. t.* The hiccup ;
 حنجرق *hìnchkirmak*, *v. a.* To hiccup.

حنطة *hìnta*, *s. a.* Wheat.
 حوادث *hàwādiss*, *s. pl. a.* (of حادثه
hādissé), Events ; news ; (as a Turkish
sing.), a piece of news.
 حواره *hòwārda*, *s. t.* A wild, unsteady
 fellow, a scamp.
 حواري *hàwārī* (*pl.* حواريين *hàwāriyyīn*),
s. a. An apostle, or a companion of a
 prophet, especially those of our Lord.
 حواس *hàwāss*, *s. pl. a.* (of حاسة
hāssa), Senses, faculties of sense ;
 حواس خمسـه ظاهـرة *hàwāssi-*
-khàmsa"i - zāhiré, The five external
 senses.
 حواشي *hàwāshi*, *s. pl. a.* Servants, at-
 tendants.
 حواله *hàwālé*, *s. a.* A referring, trusting,
 confiding (the execution of any matter
 to a person) ; a cheque, money order ;
 overhanging height ; ا—, —*et*, *r. a.*
 To refer, trust, confide (business to a
 person) ; حواله لو *hàwāléli*, *a. t.* High
 and overhanging.
 حوالی *hàwāli*, *s. pl. a.* (*no sing.*), Envi-
 rons, vicinity ; اول حوالیلرده *òl-hàwāli-*
lkrda, In that neighbourhood, there-
 abouts ; in those parts.
 حوائج *hàwā"ij*, *s. pl. a.* (of حاجت *hājet*),
 Wants, necessities ; necessaries.
 حویا *hòppa*, *s. t.* An affected coxcomb.
 حوت *hūt*, *s. a.* The sign Pisces.
 حور *hūr*, *a. pl. a.* Black-(eyed) ; حورالعین
hūr-u-"l-"āyn, and حور عین *hūr-u-"āyn*,
 Those (damsels of Paradise) who have
 black eyes, the houris ; حوری *hūrī*,

s. p. One of the black-eyed damsels of Paradise.

حورة *hāvra, s. t.* A Jewish synagogue.

حوزه *hāvza, s. a.* A containing fold, circle, or circuit; حوزةءاسلام *hāvza'ī-isslām,* The fold or church of Islamism.

حوصله *hāvsa, s. a.* The crop or stomach of an animal; intellectual capacity in man; solid capacity for containing. [water, pond, tank.

حوض *hāvz (hāvuz), s. a.* A reservoir of

حول *hāvī, s. a.* Change, mutation; a year; strength, power, might; لاقوةءالا

لا حول *lā-hāvīa-vè-lā-kūvvéta-illā-bi-*

ءللāh, There is no power, neither is there any strength, unless in God.

حولامق *hāvlamak (aor. hāvlar), v. n.* To bark (a dog).

حولي *hāvli (hāvli), s. t.* A court-yard, a yard; a towel. [bottles, &c.

حوني *hūni, s. t.* A funnel for filling

حويار *hāvya, s. t.* Caviar.

حي *hāyy, a. a.* Alive, living; حي القيوم

hāyyu-'l-kāyyūm, The living and self-existent God; —, *hāyya! int. a.*

Come! hasten! حي على الصلاح حي

hāyya - 'alé - 'ss - slāh!

Hāyya-'alé-'l-felāh! Come to what

is a solid advantage! hasten to what

is truly profitable! (This is a part of

the call to prayer.)

حيا *hāyā, s. a.* A feeling of shame, bash-

fulness, modesty; بي حيا *bī-hāyā,*

a. p. Shameless (person), impudent.

حيات *hāyāt, s. a.* Life; life - time;

اب حيات *abi-hāyāt,* The water of life; حيات اولسون *hāyāt - òlson!* May it be life (to you)! (said to a person when he has drunk).

حيثيت *hāsiyyèt, s. a.* Status, station, dignity, consideration.

حيدود *hāydūd, s. t.* A brigand, robber.

حيران *hāyran, a. a.* Bewildered, confounded, astounded.

حيرت *hāyret, s. a.* Bewilderment, confusion, utter astonishment.

حيز *hāyz, s. a.* A containing fold, court, or circuit. [charge.

حيض *hāyz, s. a.* The menstrual dis-

حيف *hāyf, s. a.* Harm, injury; —! *int. a.* Alas!

حيقمرق *hāykirmak (aor. hāykirir), v. n.* To call out, cry out.

حيلاز *hāylaz, s. t.* An idler, idle fellow.

حيله *hīlé, s. a.* A trick, fraud, deceit;

—, —et, *v. n.* To play tricks, to use

fraud; حيلهءباز *hīlé-bāz,*

-kyār, s. p. A cheat; knave.

حين *hīn, s. a.* Time, a small indefinite space of time, a moment.

حيوان *hāywān, s. a.* Life; (pl. حيوانات

hāywānāt) a living creature, an ani-

mal; a horse; a brute; a boor, clown;

—ناطق, *hāywāni-nātīk,* A talking

(rational) animal; حيوانلق *hāywānlīk,*

s. t. حيوانيت *hāywāniyyèt, s. a.*

Stupidity; boorishness, clownishness;

حيواني (fem. حيوانيه *hāywāniyyé)*

hāywānī, a. a. Animal, pertaining to

animals, or to animal life.

God alone ! حمد اولسون hāmd

Thank God ! حمداً hāmda

Thanks ; حمداً ثم حمداً

-sūmmé-hāmdā, Thanks

حمده hāmdé, s. a. The

the formula الحمد لله

-'llāh.

حمرت hūmret, s. a.

louring up from sh-

حمق hūmk, s. a. S

حمل hāml, s. a.

a loading ; a l-

foetus ; an im-

shoulders ;

Aries ; ا—

impute,

(in or

حماً

bear,

حمله

che

s.

له

له

له

phrase or prayer of a book, epilogue.

خاتره khātun, s. t. A woman ; a lady ;

خا khāj, s. p. A cross. [a wife.

خادم khādim, s. a. A servant, servitor ;

(khādim) an eunuch ;

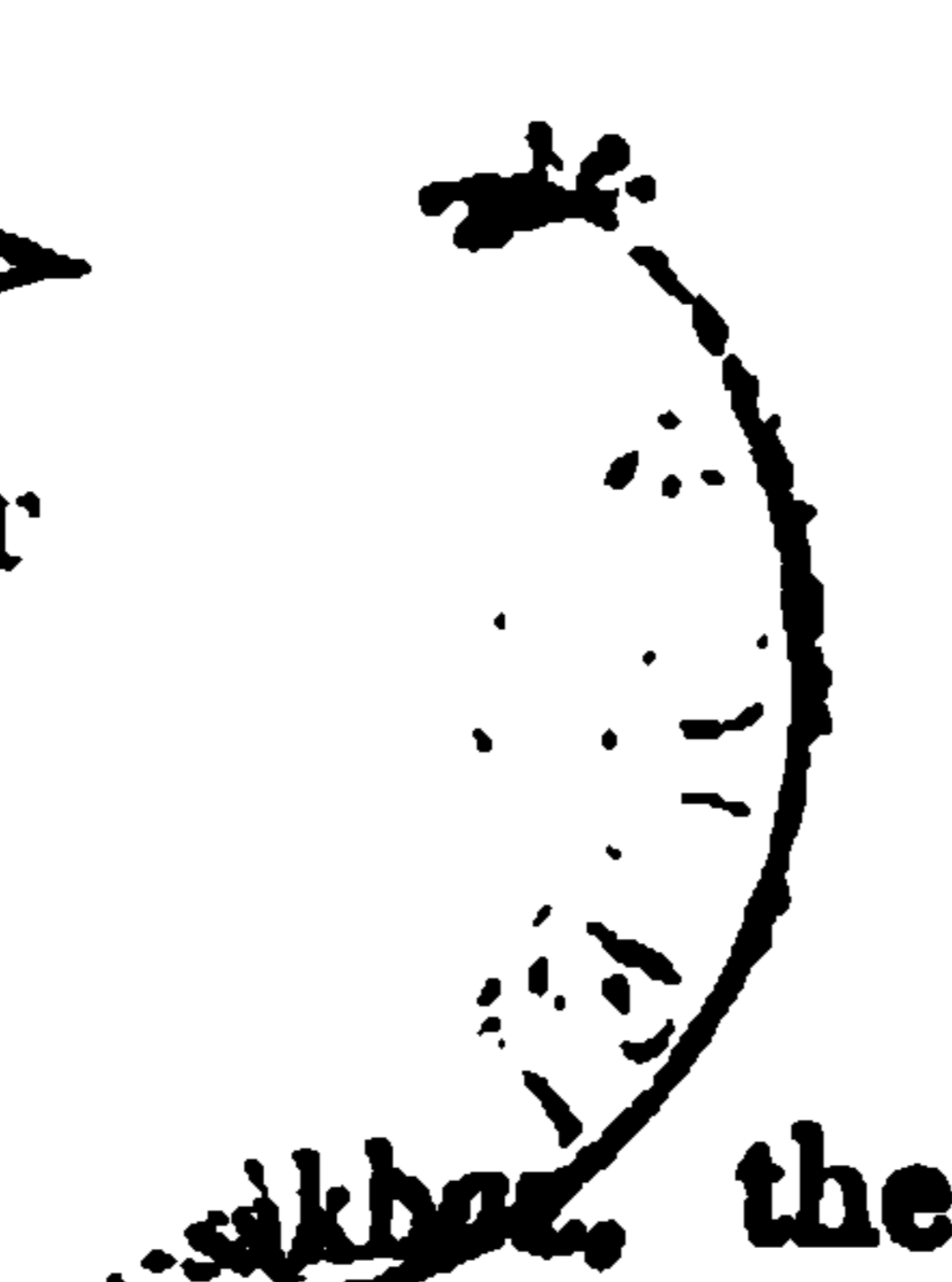
الحرمين khādimu-'l-harémèyni-'sh-

-shèrifèyn, Servitor of the two sacred

spots at Mecca and Medina (one of

the titles of the Sultan).

حياتنه

khaz, the

khaz). Ninth

alphabet, having

in English, but

the ck of the Ger-

It is better for the

since this letter as an

he can acquire the

from a teacher, and he

sound it as a k. In chro-

is letter has the numeral

(in or

a. The letter خ ; —, a. p.

sition), Which eats.

in, s. a. A seal, signet, signet-

—, khātim, s. a. The last of a

that which closes or finishes ;

—, khātimu-'l-ènbiyā, The last

the prophets, Muhammed ; خاتمه

ātimé, The conclusion, concluding

phrase or prayer of a book, epilogue.

خاتره khātun, s. t. A woman ; a lady ;

خا khāj, s. p. A cross. [a wife.

خادم khādim, s. a. A servant, servitor ;

(khādim) an eunuch ;

الحرمين khādimu-'l-harémèyni-'sh-

-shèrifèyn, Servitor of the two sacred

spots at Mecca and Medina (one of

the titles of the Sultan).

خار khār, s. p. A thorn, prickle ; a sting.

خارا khārā, a. p. Hard (stone).

خارج khārij, s. a. The outside ; —, a. a.

Outside, beyond, exceeding, not in-

cluded, excluded ; خارجى khārijī,

s. a. A rebel, outlaw ; — (fem. خارجيه

khārijīyyé), a. a. Pertaining to the

outside ; external, exterior ; foreign ;

provincial ; خارجيدناظرى khārijīyyé-

-nāziri, or ناظر امور خارجيه nāziri-

-ūmūri-khārijīyyé, The Minister for

Foreign Affairs.

خارق khārik, a. a. Which rends ;

خارق العاده khāriku-'l-'ādé, a. a. Ex-

traordinary, strange.

خاسته khāssté, a. p. Risen.

خاسر khāssir, a. a. Who is completely

disappointed, and has lost all hope of

success in his undertaking.

خاشاك khāshāk, s. p. Sticks and straws

blown about.

خاص khāsss (fem. خاصه khāsssa), a. a.

Special, peculiar, proper ; pure, un-

alloyed, unadulterated ; white (bread

or flower) ; fixed (dye) ; public (build-

ings) ; royal or imperial (guard, &c.) ;

—, s. a. (pl. خواص khāwāss), A

person of note, of mark ; a royal

domain or due.

خاصه khāsssa, s. a. A peculiar pro-

perty, virtue, or quality ; a virtue,

power, beneficial property ; خاصة

khāssseten, ad. a. Especially, spe-

cially.

خاصكى khāsséki, s. t. Certain special

officers of the Sultan's court in the olden time.

خاصیت khāssiyyèt, *s. a.* A nutritive or sanative virtue, wholesomeness; خاصیتلو khāssiyyètli, *a. t.* Wholesome, nutritive, or sanative.

خاط khātir, *s. a.* The memory; the heart or mind, or the faculty of being vexed or pleased; خاطردۀ طومتق khā-tirda-tütmaq, *v. a.* To bear in mind, not to forget; خاطری قالمق khātiri-kālmak (*the pron. affix being changed as required*), *v. n.* To be vexed, hurt, angry; خاطردۀ قالمق khātirda-kālmak, *v. n.* To remain in the memory, not be forgotten; خاطرینی یایمق khātirini-yāpmak (*varying the affix*), To make one feel satisfied or pleased (by promises, presents, &c.); خاطرینی ییقمق khātirini - yīqmak (*or ییقمق khātirini - kīrmak*), *v. n.* To make one feel vexed, hurt, or angry (by refusing his request, by rudeness, &c.); خاطرینی صایمق khātirini-sāymak, To have regard for one, hold him as worthy of consideration, esteem him, love him; خاطره کلمک khātira-ghēlmek, *v. n.* To come into one's mind, be recalled to memory, occur to one; خاطره کتورمک khātira - ghètirmek, *v. a.* To call to mind, recall to mind, remember; بیرینک خاطرینه کتورمک bīrining-khātirina-ghètirmek, *v. a.* To recall to one's mind, put him in mind of; خاطرین چیقمق khātirdan - chīkmak

(*with pron. affixes as required*), *v. n.* To be forgotten, be out of memory; خاطریم ایچون khātirim-için, For my sake, for love of me, out of consideration for me; صفای خاطر ایله safāyī-khātir-ila! (Go) in peace of mind! (said to anyone who takes leave); خاطر صورمق khātir-sōrmak, *v. n.* To ask after anyone, ask how one is; خاطرلمق khātirlamak, *v. a.* To remember, call to mind; خاطرلو khātirli, *a. t.* (A person) of consideration; خاطرخواه khātir-khāh, *s. p.* The wish of one's heart; خاطرمانده khātir-māndē, *a. p.* Hurt, vexed, grieved.

خاطره khātira, *s. a.* A thought, an idea.

خاقان khākān, *s. t.* (*pl.* خواقین khā-wākīn), The Sultan; a sovereign; خاقانی khākānī, *a. a.* Imperial, sovereign, pertaining to the khākān.

خاک khāk, *s. p.* Earth; the ground; the earth; خاککی khākī, *a. p.* Earthy, earthly; خاکپای khāki-pāy, *s. p.* The ground under the foot (as we say "the feet") of a superior; a superior himself.

خاکستر khākisstēr, *a. p.* Ashes.

خال khāl, *s. p.* A mole on the skin.

خالص khāliss, *a. a.* Pure, unmixed; sincere, true, real.

خالق khālik, *s. a.* The Creator.

خاله khālē, *s. a.* A maternal aunt, mother's own sister. (The corrupted form of this word, حاله hāla, signifies

in Turkish a paternal aunt, a father's own sister).

حالی khāli, *a. a.* Empty; free, exempt.

خام khām (khām), *a. p.* Unripe, green (fruit); unprepared, rough (material); stupid, unreasonable (proposal); inexperienced, raw (person); unseasoned, untrained (for travelling); brown (sugar).

خامس khāmiss, *a. a.* The fifth; خامساً khāmisseā, *ad. a.* Fifthly.

خاموش khāmūsh, *a. p.* Silent; dead (person); out, extinguished (fire).

خامه khāmé, *s. p.* A pen or reed for writing.

خان khān, *s. p.* The Sultan; a lord (in Persia); (khān) an inn, a public building for the accommodation of travellers or merchants.

خانदान khānédān, *s. p.* A noble family; a person belonging to a noble family.

خانقاه khānkāh, *s. p.* A convent for dervishes. [tame.

خانگی khānéghī, *a. p.* Domestic, house,

خانم khānim, *s. f.* A Turkish lady.

خانمان khānumān, *s. p.* A family (of distinction).

خانه khāné, *s. p.* A house, dwelling; (in composition) a manufactory, a special house or room; a place of figures (in arithmetic); a place, partition, pigeon-hole, square (on a chess-board), stall, hole, &c.; a family; ابدستخانه èdeb - khāné, A privy, water-closet;

کتابخانه kyütub-khāné, A library; بندہ خانہ bèndé-khāné, (The house of a servant) My house; دولتخانه devlet-khāné, (The house of prosperity) Your house; (with the pron. affix of the third pers. plur.) his or their house; خانہ زاد khāné-zād, *a. p.* Born in the house, home-bred.

خائب khā'ib, *a. a.* Utterly disappointed and deceived in his hopes.

خائن khā'in, *s. a.* A perfidious, treacherous fellow.

خایه khāyé, *s. p.* An egg; a testicle.

خبائث khèbāssèt, *s. a.* Turpitude; a villainous act; villainousness of disposition.

خبائث khèbā'iss, *s. pl. a.* (no sing.). Vices; أم الخبائث ummu-'l-khèbā'iss, (The mother of the vices) Wine.

خبر khāber, *s. a.* Information possessed or imparted; intelligence, news; historical information; the attribute or predicate in grammar or logic; —، —et, —ویرمک، —vèrmek, *v. a.* To give notice, to give information, to inform; —المق، —المق، *v. a.* To receive intelligence, to hear, to be informed; خبریکزوارمی khāberingiz-vārmī? Do you know? Are you aware? خبرم یوق khāberim-yök, I do not know, I am not aware, I have no information on the subject; علم و خبر 'ilm-u-khāber, Information and intelligence; an invoice sent with goods.

or a letter of advice on business ;
 خبردار khābērdār, *a. p.* Informed,
 aware ; خبرلشمک khābērlēshmēk,
v. n. To correspond, send mutual infor-
 mation.

خبره khībré, *s. a.* Experimental or
 practical knowledge ; اهل خبره èhli-
 -khībré, (èhli-kībla), An adept, a per-
 son well and practically acquainted
 with any subject to whom disputes
 are referred.

خبیث khābīss, *s. a.* A villain, a rascal ;
 —(fem. خبیثه khābīssé), *a. a.* De-
 praved, villainous, infamous.

خبر khābīr, *a. a.* Informed, aware.

ختم khātām, *s. a.* An ending, comple-
 tion ; بولمق —, —būlmak, *v. n.* To be
 completed, finished ; ختامپذیر khā-
 tām-pēzīr, *a. p.* Finished, completed ;
 حسن ختام hūssni-khātām, A happy
 conclusion. [cumcision.]

ختان khātān, *s. a.* A circumcising, cir-
 ختم khātām, *s. a.* The bringing any
 discourse to an end ; a finishing the
 complete reading of the Kur'an ; a
 sealing ; —, —et, *v. a.* To finish
 (reading the Kur'an through) ; to
 bring to an end (a discourse) ; to
 seal ; —, khātémé! May (God) finish
 and complete !

ختمی khātmī, *s. t.* The hollyoak,
 hollyhock ; اغاج ختمیسی aghaj-khāt-
 missi, *s. t.* The gum-cistus (?) or
 hollyhock tree. [bashfulness.]

خجالت khājālet, *s. a.* A sense of shame ;

خجسته khūjēssté, *a. p.* Lucky, blessed,
 fortunate, auspicious.

خام khākhām, *s. t.* A Jewish rabbi ;
 باشی —, —bāshi, The chief rabbi.

خد khādd, *s. a.* The cheek.

خدا khūdā, *s. p.* God ; خداداد khūdā-
 -dād, Theodore or Theodosius, the
 gift of God.

خادم khūddām, *s. pl. a.* (of خادم
 khādim), Servants, servitors.

خداوند khūdāvēnd, خداوندگار khūdā-
 vēndighyār, *s. p.* A lord, a master ; a
 sovereign ; God.

خدشه khādashé, *s. a.* A scratching,
 itching ; خدشه خاطر khādashé'i-khā-
 tīr, An uneasiness of mind, apprehen-
 sion, misgiving.

خدعه khūd'a, *s. a.* A trick, piece of
 deceit, stratagem. [train, retinue.]

خدم khādem, *s. pl. a.* Servants, suite,

خدمت khīdmet (hīzmet), *s. a.* Service,
 ministry ; a servant's place, a situation ;

a government situation ; mission, com-
 mission, employ, employment ; a fee ;

—, —et, *v. n.* To do service, act as
 servant ; کورمک —, —ghyūrmek, To

be of essential service, to do good
 service ; خدمتده قولانمق khīdmetda-

-kūllanmak, To employ in one's ser-
 vice ; خدمتجی (hīzmetji), *s. t.*

خدمتگار (hīzmetkyār), *s. p.* A servant.

خدنک khādēng, *s. p.* An arrow.

خدیو khīdīv, *s. p.* A prince, a lord.

خذلان khīzlān, *s. a.* Abandonment, the
 being without friends or means.

خزله khàzélé, *s. pl. a. (no sing.)*,

Wretched fellows, poor wretches.

خر khàr, *s. p.* An ass, donkey.

خراب khàrāb, *s. a.* A making desolate, laying waste; desolation, ruin;

—, *a. t.* Desolate, ruined, in ruins;

|—, —et, *v. a.* To ruin, lay waste; to

do a great injury to; او—, —òl, *v. n.*

To be ruined or greatly injured.

خرابه khàrābé (*pl.* خرابات khàrābāt),

s. a. A ruin, heap of ruins; خراباتی

khàrābātī, *s. a.* A confirmed drunkard.

خراج khàrāj, *s. a.* Tribute paid to

the government, either by a subject

country, or by subject individuals in

the governing country; this latter is

also called جزیه jizyé; خراجگذار

khàrāj - ghyùzār, *s. p.* A tributary;

خراجچی khàrājji, *s. t.* A collector of

individual tribute.

خراسان khòrāsān, *s. p.* Name of a

country in the east of Persia; powdered

brickdust for making cement

when mixed with lime; — قره— kàra—,

One of the most esteemed kinds of

Damascus sword-blades.

خراش khiràsh, *a. p. (in composition)*,

Which irritates, scratches, pricks, annoys.

خرام khirām (*in composition*), and

خرامان khiràmán, *a. p.* Who walks,

carries himself.

خرج khàrj, *s. a.* A spending, expending;

expense; materials for any work;

or lace on clothes; mortar,

cement; |—, —et, *v. a.* To spend,

expend; خرج راه khàrji-rāh, *s. p.*

Money for travelling expenses and

outfit; وكيل خرج vèkīl - khàrj, A

domestic whose duty it is to go to

market and buy provisions, &c.;

خرجلی khàrjlik, *s. t.* Pocket-money,

money for necessary expenses; —,

khùrj, *s. a.* A large saddle-bag, put

in pairs upon pack-horses.

خرد khìrèd, *s. p.* Intelligence, sagacity;

باخرد bā-khìrèd, and خردمند khìrèd-

mènd, *a. p.* Intelligent; —, khìrc,

a. p. A fragment, piece; —, *a. f.*

Small, little; خردسال khùrd-sāl, *a. p.*

Young in years.

خردال khàrdal, *s. t.* Mustard or cress

seed used as mustard at table.

خردۀ khùrdé, *a. p.* Small, little; —,

s. p. A small piece or fragment: a

crumb; (*pl.* خردوات khùrdawāt),

Small things, small wares; خردش

khùrda - fùrūsh, *s. p.* A chapman,

small dealer; خردۀ بین khùrda-bīn,

s. p. A microscope; a person who

takes notice of trifles.

خرسز khìrsiz, *s. t.* A thief; a robber;

an embezzler; دكز خرسزی dèngiz-

khìrsizi, A pirate; خرسزلی khìrsizlik,

s. t. Theft; robbery; embezzlement.

peculation; خرسزلیق khìrsizlik-et, *v. a.*

To commit theft; to commit robbery.

to commit embezzlement or peculation.

خرطوم khòrtum, *s. a.* The trunk of an ele-

phant, proboscis; the hose of a fire-engine. [ا—, —et, *v.a.* To rend, tear.
 خرق khàrk, *s. a.* A rending, tearing;
 خرقة khàrka, *s. a.* A kind of quilted jacket; a ragged garment.
 خركاه khàrghyāh, *s. p.* A tent, pavilion; a royal court.
 خركوش khàrghyush, *s. a.* (donkey's ears) A hare; — خواب khābi—, (hare's sleep) Vigilance under seeming carelessness, sleeping with one eye open.
 خردامق khàrdamak (*aor.* خردار khàrdar), and خردامق khàrdamak (*aor.* خردار khàrdar), *v.n.* To snarl or growl (a dog); to snore; خردی khàrdi, *s. t.* A snarling, growling; a snoring, خرداشمق khàrlashmak, *v.n.* To growl at each other. [pleasant.
 خرم khàrrem, *a. p.* Cheerful, smiling,
 خرما khàrma, *s. a.* A date (fruit).
 خرمين khàrmen (hàrmàn), *s. p.* The threshing and winnowing of corn after harvest; the threshing-floor or circular space where this is performed; the produce of the operation.
 خروات Khàrvāt, *s. and a. t.* Croatian; a Croat; خروات مملکتی Khàrvāt-mèmlékèti, Croatia.
 خروار khàrvār, *s. p.* A donkey-load; a horse-load.
 خروب khàrrūb (khàrub), *s. a.* The locust fruit; — شربتى — shèrbéti, A drink prepared from that fruit.
 خروج khàrūj, *s. a.* A going out, coming out, exit, passing out; a rebelling,

rebellion; صاحب خروج sāhib-khàrūj, A great conqueror; خروج على السلطان khàrūj - 'alé - 'ss - sùltān, Rebellion against the sovereign.
 خروس khàross, *s. t.* A cock (fowl); the cock or hammer of a gun-lock.
 خروش khàrūsh, *s. p.* A noise, row, tumult, tumultuous motion.
 خرید khàrīd, *s. p.* A buying; فروخت khàrūkh, Buying and selling; — (*in composition*), *a. p.* Bought; زر خرید zèr-khàrīd, *a. p.* Bought with gold.
 خریدار khàrīdār, *s. p.* A buyer, purchaser.
 خریدۀ khàrīdé, *a. p.* Bought.
 خریستان khàrīstiyān, *s. t.* (*Greek*), A Christian man. [chart, plan.
 خریطه khàrīta (hàrta), *s. a.* A map,
 خریف khàrif, *s. a.* The autumn.
 خزان khàzān, *s. p.* The autumnal cold wind which causes the leaves to fall.
 خزائن khàzā'in, *s. pl. a.* (*of* خزینۀ khàzīnè), Treasuries; treasures.
 خزینۀ khàzīnè (hàznā), *s. a.* A treasury; a treasure; public treasure, or treasure being conveyed over the country; a special fund for administering a department of state; a sum of 86,000 purses (about £150,000); a reservoir for water above ground and covered in; the chamber (of a gun or mine); buried treasure, treasure - trove;
 خزینۀ دار khàznādār, *s. p.* A treasurer.
 خس khàss, *s. p.* Rubbish, sticks and straws.

خسار khàssār, خسارت khàssārèt, *s. a.*
 A doing damage ; injury ; | —,
 khàssāret-et, *v. n.* To do damage.
 خست khàssèt, *s. a.* Avarice, avari-
 ciousness.
 خسته khàssatā, *a. p.* Sick, ill ; خانه —,
 —khānē, *s. p.* A hospital ; a sick-
 ward ; a sick-bay ; خستعلق khàss-
 talik, *s. t.* Sickness, illness, malady,
 disease, the plague.
 خسرو khàssrev, *s. p.* A prince, monarch ;
 خسروانه khàssrēvānē, *a. p.* Princely,
 royal.
 خسوف khàssūf, *s. a.* A lunar eclipse,
 eclipse of the moon.
 خسيس khàssīss, *s. a.* A miser ; a sordid,
 parsimonious fellow.
 خشت khàshst, *s. p.* A brick.
 خشخاش khàshkhāsh, *s. a.* A poppy
 from which opium is extracted.
 خشك khàshk, *a. p.* Dry, dried.
 خشم khàshm, *s. p.* Anger, rage, fury ;
 —الود, khàshm - ālūd, *a. p.* Angry,
 furious ; خشمناك khàshmnāk, *a. p.*
 Angry, easily angered.
 خشنود khàshnūd, *a. p.* Satisfied, content,
 contented, pleased.
 خشوع khàshū, *s. a.* Humility.
 خشونت khàshūnèt, *s. a.* Severity,
 hardness, harshness, sharpness.
 خشيان khàshéyān, خشيت khàshyet,
s. a. Fear, terror, fright.
 خشين khàshīn, *a. a.* Severe, harsh,
 sharp (in disposition).
 خصا khàssāl, *s. pl. a.* (of خصلت

khàsslet), Points of character, moral
 qualities. [Qualities, properties.
 خصائص khàssā'iss, *s. pl. a.* (of خصيه),
 خصائل khàssā'il, *s. pl. a.* (of خصيله),
 Points of character, moral qualities.
 خصلت khàsslet, *s. a.* A quality of the
 heart, a point of character.
 خصم khàssm, *s. a.* (*pl.* خصما khàssémā),
 An adversary ; an enemy ; —, khàssm.
s. t. A relative, relation ; خصمتي
 khàssmlīk, *s. t.* Affinity or consan-
 guinity, relationship.
 خصوص khàssūss, *s. a.* Any particular
 subject, matter, affair, business ; spe-
 ciality ; devotedness, love, friendship ;
 "على الخصوص" khàssūssā, *ad. a.* Especially, parti-
 cularly, more particularly, above all,
 more than all ; خصومي khàssūssi
 (*fem.* خصوميه khàssūssiyyā), *a. a.*
 Special, particular ; خصوميت khàss-
 sūssiyyèt, *s. a.* The quality of being
 special ; the quality of being devoted,
 devotedness, love, friendship.
 خصومت khàssūmèt, *s. a.* Enmity, ill-
 will ; contention, litigation, adversary-
 ship.
 خصي khàsi, *s. a.* A eunuch. [*ship.*
 خصيتين khàssyétèyn, *s. a. dual* (of
 خصيه), The two testicles.
 خضاض khàdād, *s. a.* Ink.
 خضرا khàzrā, *s. a.* The sky ; —, *a. a.*
fem. Green, verdant.
 خضوع khàzū, *s. a.* Humility.
 خط khàtt, *s. a.* A fine hair or down ;
 (*pl.* خطوط khàttūt), A line drawn ;

a line, row; writing, handwriting; the Sultan's autograph commands; —
 مستقيم khàtti-mùsstakīm, A straight line; منحنى —, khàtti - mùnhàni, A curve line; مختلط —, khàtti-mùkhtèlit, A mixed line; موازى —, khàtti-mùwāzī, A parallel line; خطين متوازيين khàttèyni-mùtéväziyyèyn (*dual*), Two lines reciprocally parallel; خطوط متوازية khùtùti-mùtéväziyyé (*plur.*), Lines parallel to each other; استوا —, khàtti-
 -isstiawā (ùsstuwā), The equator, equinoctial; نصف النهار —, khàtti-nissfu-
 -'n-nàhār, The meridian; حسن خط hùssnu-khàtt (Beauty of handwriting), Beautiful handwriting; شريف —, khàtti-shèrif, همايون —, khàtti-hù-
 māyūn, The gracious or august auto-
 graph commands.

خطا khàtā, *s. a.* A fault, mistake, error; |—, —et, *v.n.* To make a mistake, commit a fault, an error.

خطاب khàtāb, *s. a.* The addressing one's speech to a person; |—, —et, *v.n.* To address one's speech; خطاباً khàtāban, *ad. a.* خطاباً khàtābla, *ad. t.* By way of address, as an address (of speech).

خطاط khàttāt, *s. a.* A calligrapher, professed writer of calligraphy.

خطايا khàtāyā, *s. pl. a.* (of خطا khàtā), Faults, faulty actions.

خطبه khùtbé, *s. a.* The public prayer for the life and prosperity of the sovereign.

خطر khàtar, *s. a.* Danger, peril.

خطوة khàtvé, *s. a.* A step, pace, foot.

خطور khùtūr, *s. a.* A coming into the mind; |—, —et, *v.n.* To come into the mind. [Lines.

خطوط khùtūt, *s. pl. a.* (of خط khàtt),

خطه khitté, *s. a.* A district, region, country, tract.

خطيب khàtib, *s. a.* The officiating clerk or priest who pronounces the خطبه or public prayer for the sovereign.

خطير khàtir, *a. a.* Grave, important.

خفاف khàffāf (kàwwāf), *s. a.* A shoemaker or seller.

خفت khèffèt, *s. a.* Lightness; volatileness of character, want of stability.

خفقان khàfakān, *s. a.* A palpitation of the heart through disease or fear.

خفي khàfī, *a. a.* Hidden, concealed, secret.

خفيف khàfīf (hàfif), *a. a.* Light of weight, volatile, unstable in character; slight, not severe; light, gentle (wind).

خلا khālā, *s. a.* A vacuum, empty space; a privy, water-closet; خلاصاً khālā-
 -u-mèlā, Vacuum and plenum.

خلاص khālāss, *s. a.* A being saved, delivered; salvation, deliverance; بولمق —, —būlmak, *v.n.* To be saved, delivered; —, khālāss, *s. a.* A saviour, redeemer.

خلاصة khùlāssa, *s. a.* The extract or quintessence of anything; a summary.

خلاف khilāf, *s. a.* A being contrary, or in opposition (to anything); a lie, untruth.

خلاف khilāfēt, *s. a.* The Caliphate, office of Caliph; the being Caliph; |—, —et, *v.n.* To be Caliph, reign as Caliph.

خالق khāllāk, *s. a.* God, the continual Creator.

خال khilāl, *s. a.* A toothpick, an earpick; a time, point of time; a grammatical conjugation, or paradigma of derivation; friendship; the centre, bottom.

خلائق khilā'ik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Creatures; (*as a Turkish sing.*), a female slave. [tion.

خَلْجَان khālējān, *s. a.* A tremor, agitation.

خلط khālt, *s. a.* A mixing, mingling; any one of the four elementary humours of an animal body; |—, —et, *v.a.* To mix, mingle; —, *v.n.* To be quite wrong and be d—d; **—يمك**, —yèmek, *v.n.* (To eat humour) To mean, to pretend; to make a great mistake (an insulting expression).

خلع khāl', *s. a.* A dethroning; |—, —et, *v.a.* To dethrone; —, khilā', *s. pl. a.* (*of خلع* khil'āt), Robes of honour.

خلعت khil'āt, *s. a.* A robe of honour.

خلف khālef, *s. a.* A successor; **ناخاف** nā-khālef, *a. p.* Unworthy to be a successor, degenerate; —, khūlf, *s. a.* An acting contrary to (a promise); |—, khūlf-et, *v.a.* To act contrary to (a promise); **—وعدا**, khūlfv-vā'd-et,

v.n. To break a promise, act contrary to promise.

خلفاء khūléfā, *s. pl. a.* (*of خليفة khālīfē*), Caliphs, successors of Muhammed in ruling the empire, pontiffs; assistants, ushers (in schools); assistant clerks (in public offices).

خلق khālk, *s. a.* A creating; (khālk) people, men; the public; |—, —et, *v.a.* To create, bring into being; **—نبا** kāba-khālk, Common people; —, khūlk, *s. a.* A point of natural disposition; **خلقى** khālkī, *a. a.* Natural, innate. [created; natural disposition.

خلقت khālkāt, *s. a.* A creating; a being

خلل khālal, *s. a.* Injury, damage, detriment; **—كلمك**, —ghēlmek, *v.n.* To be received (injury); **—ويرمك**, —vèrmek, *v.n.* To damage, spoil, hurt, destroy.

خلوت khālvēt, *s. a.* Retirement, solitude, privacy; a private room; a private room in a bath.

خلود khūlūd, *s. a.* The being eternal.

خلوص khūlūss, *s. a.* Sincere friendship, devotion; **—چاقمق**, —chākmek, *v.a.* To make protestations of friendship, to show a zeal in performing little services as a proof of devotion.

خليج khālij, *s. a.* A gulf, a bay, a strait or arm of the sea.

خليع khālī', *a. a.* (*in خبيع العذار khālī'v - 'ī - 'izār, a. a.* Barefaced, shameless).

خليفة khālīfē, *s. a.* A successor to Mu-

hammed in governing the community of believers, a Caliph; the Sultan; (kalfa) a school-usher; a clerk in a public office; (قالفه kalfa) a builder, an architect; an elder female slave who has others under her, and directs a department; a journeyman artisan who has duly served his apprenticeship. خليل khālīl (*fem.* خليله khālīlē, A wife), *s. a.* An intimate friend; —الله, khālīlu-'llāh, The patriarch Abraham. خم khām, *a. p.* Crooked, bent; —, *s. p.* A bend, a curl, a fold, a wrinkle; —, khūm, *s. p.* A jar; a drum; the sky. خمار khūmār, *s. a.* The headache or nervous feeling caused by a debauch. خماسي khūmāssī, *s. a.* A word containing *five* radical letters. خميرة khūmbara (kūmbara), *s. p.* A bombshell; a child's money-box made of earthenware and round like a bombshell, with only a slit in it, so that the money cannot be got out unless the toy be broken; خميرة جي (kūmbaraji), *s. t.* A bombardier; ان خميرة سي èl-(kūmbarassi), *s. t.* A hand-grenade. خمير khāmīr, *s. a.* Wine. [hand-grenade. خمس khūmss, *s. a.* A fifth part; —, khāmss, *a. a. fem.* Five. خمسة khāmṣa, *a. a. mas.* Five. خمسي khāmṣī, *s. t.* A sprat. خمسين khāmṣīn, *s. a.* The fifty days preceding the vernal equinox; (in Egypt) a sultry noxious wind; (or خمسون khāmṣūn), *a. a.* Fifty.

خمود khūmūd, *s. a.* Extinction or lowness (of fire, life, or action). خمول khūmūl, *s. a.* Obscurity, neglectedness, low estate. خميازة khāmyāzē, *s. p.* A gape, a yawn. خميدة khāmīdē, *a. p.* Bent. خمير khāmīr (khāmīr), *s. a.* Dough (of bread); clay (of which men are made); any plastic material (of which any ware is made). خميس khāmīss, *s. a.* Thursday. خناق khūnnāk, *s. a.* The quincy. خنثي khūnsā, *s. a.* An hermaphrodite. خنجر khānjār (hānchar), *s. p.* A large curved dagger. خندان khānd, (*in composition*) خندان khāndān, *a. p.* Who laughs, laughing, smiling. خندق (hēndek), *s. a.* A ditch; a fosse, a moat. خنده khāndē, *s. p.* Laughter; a smile; —, *a. p.* Laughing, smiling. خنزير khēnzīr, *s. a.* A swine, pig, hog. خنكار khūnkyār, *s. p.* A sovereign, the Sultan. خو khū (*in composition*), *s. p.* Character, disposition. [vision. خواب khāb, *s. a.* Sleep; a dream, خواجه khājē (khōja), *s. p.* A gentleman, an esquire in the civil service; (*pl.* خواجگان khōjaghyān); a schoolmaster, teacher, professor; a respectable tributary banker or man of business; خواجگانلق khōjaghyānlīk, *s. t.* The rank and dignity of an officially

- recognised civil servant of the government.
- خوار khār, *a. p.* Low, vile, abject, despised; (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives.
- خواص khawāss, *s. pl. a.* (*of* خاص khāss), Special, select people, people of quality; intimate friends; confidential or personal attendants; (*of* خاصه khāssa), properties, qualities; remarkable objects.
- خوان khān, *s. p.* A table or cloth set with food; —, (*in composition*) *a. p.* Who reads, recites, sings, chants; who invites.
- خوانده khāndé, *a. p.* Called, invited.
- خواننده khānèndé, *s. p.* A singer; a reader; an inviter.
- خواه khāh (*in composition*), Who desires, wishes; —, *s. p.* (*in composition*) A wish; —, *c. p.* Either, or; whether, or; —, *ad. p.* Willingly; وناخواه —, —u - nā - khāh, Willingly or unwillingly, voluntarily or forcedly; خاطر خواه khātir-khāh, The mind's desire; خیرخواه khāyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; بدخواه bèd-khāh, *s. p.* An evil-wisher.
- خواهر khāhær, *s. p.* A sister.
- خواهش khāhish, *s. p.* A wish, desire, longing, inclination.
- خوب khòb, khūb, *a. p.* Good; pretty; خوبان khūbān, *s. pl. p.* The beautiful pretty women.
- خود khòd, *s. p.* Self; —,
- though; خود بخود khòd - bé - khòd, *ad. p.* Alone, by one's self, of one's own self; خودبین khòd-bin, *a. p.* Self-seeking, egotistical, selfish; پسند —, —pèssènd, *a. a.* Vain, in love with himself, self-admiring.
- خور khòr, *a. p.* (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives; —, *a. p.* Low, vile, abject, despised; باقمتی —, —bākmak, *v. a.* To look upon with contempt. [voices.]
- خوراته khòrata, *s. t.* A noise of loud
- خورد khūrd, *s. p.* Anything to eat or drink, nourishment, food.
- خورشید khūrshīd, *s. p.* The sun.
- خوره khòra, *s. t.* (*Greek*), Dancing; دپمک —, —(tèpmek), *v. a.* To dance.
- خوش khòsh, *a. p.* Agreeable; —, *int. p.* Well, well! کلدک —, —ghèlding! I have been happy to see you! بولدق —, —bùlduk! I have been well received! کورمک —, —ghyàrmek, *v. a.* To admire, see with pleasure and satisfaction; خوشه کچمک khòsha-ghèctmek, *v. a.* To please, give pleasure, give joy and satisfaction, be liked: خوشه کلمک khòsha-ghèlmek (*with a pronoun after* خوش), *v. a.* To appear charming or funny (to some one).
- خوشه khūshé, *s. p.* A bunch (of grapes, &c.); an ear (of corn, &c.)
- خوف khàvf, *s. a.* Fear, fright, terror: — —at — — To fear

khūnāb, *s. p.* (Blood mixed with water) hot tears; خون‌الود khūn-ālūd, *a. p.* Mixed or smeared with blood; خونبار khūnbār, *a. p.* From which blood falls as rain; خونبها khūn-bāhā, *s. p.* The price of blood, blood-money.

خوی khūy, *s. p.* A point of character, disposition; a way, trick; خویلنمق khūylanmaq, *v. n.* To be out of temper, sulky, or obstinate; خویلو khūylu, *a. t.* Sulky, obstinate, or passionate.

خيار khāyār, *s. a.* A cucumber; شنبیر —shēnbēr (shēnbē), *s. p.* Cassia.

خیال khāyāl, *s. a.* A kind of puppet-show of the shadows of figures projected on a white screen; the imagination; a chimera.

خیاله khāyālē, *s. a.* A spectre.

خیانت khāyānēt, *s. a.* Perfidiousness, treachery; —, *s. t.* A perfidious person; خیانتک khāyānētlīk, *s. t.* Perfidy; a treacherous trick.

خیر khāyr, *ad. a.* No; —, *s. a.* Good; —, *a. a.* Good; خیرلی khāyrli, *a. t.* Good, beneficial, bringing advantage, advantageous; خیرات khāyrāt, *s. pl. a.* Good works, charitable or benevolent institutions; خیرخواه khāyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; خیرسز khāyrsiz, *a. t.* Good for nothing; uninhabitable (island).

خیره khīrē, *a. p.* Dark, sombre.

خیز " " " " *a. p.* (in composition), Who

خیزاب khīzāb, *s. p.* A wave, billow.

خیزان khīzān, *a. p.* Who rises, gets up; وافتان —, —vé-ùftān, Rising and

خیت khāyt, *s. a.* A thread. [falling.

خیف khāyf, *s. a.* A fearful, dreadful state of things; —, *int. a.* Alas!

خیل khāyl, *s. a.* Horses, cavalry.

خیلی khāyli, *a. t.* A good deal, much, many; highly. [A tent.

خیمه khāymē, *s. a.* (pl. خیم khīyēm),

د

د dāl. Tenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *d* in English, though sometimes acquiring the sharp sound of *t*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 4. In the dates of letters it stands for د, and represents, when alone, the month ذی الحجّه Zī-'l-hijjē; but when followed by ا, as دا, the month ذی القعدة Zī-'l-kā'dē. [disease.

دا dā', *s. a.* A malady, distemper,

داب dē'b, *s. a.* A custom, usage.

دابه dābbē, *s. a.* A saddle-beast; an animal; دابه‌الارض dābbētu-'l-ārz, (The beast of the earth) the beast of the Apocalypse, which is to appear in power in the latter days.

داخل dākhil, *s. a.* The interior, inside;

داخلی dākhilī, *a. a.* (fem. داخلیه dākhilīyyē) Relating to the interior;

امور داخلی umūru-dākhilīyyē, Do-

mestic affairs, home affairs; **داخليہ** dākhiliyyé - nāziri, A home minister, Secretary for the Home Department; **او** —, —òl, *v.n.* To enter, get in; to be in; to be included.

داد dād, *s. p.* Justice; redress; lamentation; a gift; — (**طات** tāt), *s. t.* Taste, savour.

دادا dāda, *s. t.* A nursery servant, a nurse for children.

دادانمق dādanmak (*aor.* **دادانور** dādanir), *v.n.* To acquire a great relish or desire for, from having had a slight

دادر dāder, *s. p.* A brother. [taste of.

دادے dādē (*in composition*), *a. p.* Which is given; to which is given; —, dāda, *or* **دادی** dādi, *s. t.* A nurse for children.

دار dār, *a. t.* Narrow; —, *ad. t.* Narrowly; —, *s. a.* A house; a town; a country; a world; —, *s. p.* A gallows; — (*in composition*), *a. p.* Who has, possesses, holds, keeps; **الاسلام** —, dāru-'l-islām, The Mussulman's land; **دارالحرب** dāru-'l-harb, The enemy's country; **بقا** —, dāri-bākā, The world which fades not; **فنا** —, dāri-fēnā, The world of decay; **دارین** dārēyn, *s. a. dual*, The two worlds, present and future; **الشفاء** —, dāru-'sh-shifā, A hospital; **السعادة الشريفة** —, dāru-'as-sà'ādēti-'sh-shèrifé, The female establishment of the Sultan, from which the Chief Eunuch derives his title of **دارالسعادة الشريفة اغاسی** dāru-

-'as-sà'ādēti-'sh-shèrifé-āghassi; **ابدار** ab-dār, *a. p.* Juicy; watered; tempered (steel); lustrous (diamond); **خزینہ دار** khāzīnē-dār, *s. p.* A treasurer (treasury-keeper); **دارو کیر** dār-u-ghīr, *s. p.* (Have and hold) Battle; **دار اشاجی** dār-āshajī, *s. t.* A gibbet, a gallows; a masting machine, shears. [nificence.

دارات dārāt, *s. p.* State, pomp, magnificence.

دارالمق dārālmak (*aor.* **دارالور** dārālir), *v.n.* To grow narrow, shrink, become too narrow. [mon.

دارچین dārchīn (tārchin), *s. p.* Cinnamon.

دارغین dārghīn, *a. t.* Passionate, easily provoked; angry; **دارغینلق** dārghīnlīk, *s. t.* Anger.

دارلمق dārīlmak (*aor.* **داریلور** dārīlir), *v.n.* To be angry; to become angry;

دارلمق dārīlmak (*aor.* **داریلدر** dārīldir), *v.a.* To anger, put in a passion.

دارمه داغین dārma-dāghīn, *a. t.* Very much scattered, dispersed; all to pieces.

دارنده dārendé, *s. p.* A bearer, holder, possessor (of a note, pass, &c.).

دارو dārū, *s. p.* A drug; a medicine; —, *or* **داری** dāri, *s. t.* Millet; **آرابو داروسی** ārnāwut-dārissi, (Albanian millet) Panicum miliaceum (?); **داری باشکره** dārissi-bāshingīza! (May the millet thereof be on your head!) May happiness accrue to you therefrom! (a form of wish expressed at wedding feasts to the parents of the new-married couple). [goods sold by weight].

دراہ dāra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of

داس *dāss*, *s. p.* A sickle, reaping-hook.

داستان *dāssitān*, *s. p.* A tale, story.

دش *dāsh*, as a Turkish particle, placed at the end of any word, has the signification of our word *fellow*, as, ارقه *ārka-dash*, A fellow-companion, يولدش *yōldash*, A fellow-traveller, or one in the same line of life; قزنداش *kārn-dash*, A brother or sister (womb-fellow); &c. &c.

داعی *dā“i*, *s. a.* (*fem.* داعیه *dā“iyyé*), One who prays (for another); a cause, incentive, inviting agent; داعیلری *dā“iléri*, (I or he) who prays for you, your servant.

داغ *dāgh*, *s. p.* A branding or cauterising iron; a mark branded by a hot iron; a cautery by iron; درون *dāghi-dērūn*, Inward grief; the black spot in the bottom of the cup of the tulip.

داغتمق *dāghitmak* (*aor.* داغیدر *dāghidir*), *v. a.* To scatter, disperse; to distribute; to deal, serve out, give out; to disseminate, spread (reports, &c.).

داغلمق *dāghilmak* (*aor.* داغلیور *dāghilir*), *v. n.* To become scattered, dispersed; to fall to pieces, go piecemeal; to separate (an assembly); to become healed without coming to a head (a gathering); to be dissipated (clouds, &c.); to be disseminated, to spread.

داغنیق *dāghinik*, *a. t.* Scattered, wide apart, not held together.

دافع *dāfi“*, *a.* and *s. a.* (*fem.* دافعه *dāfi“a*), Who repels, expels.

دال *dāl* (*dāl*), *s. a.* Name of the letter د; —, *dāl*, *s. t.* A branch, twig, slip; —, *dāll*, *a.* and *s. a.* (*fem.* داله *dāllé*), Who conducts, guides, points out, signifies; دال قلیج *dāl-kilij*, *s. t.* A kind of militia swordsman in olden times; دالقاوق *dāl-kāvuk*, A buffoon, a willing butt for jokes; دال طبان *dāl-tābān*, *s. t.* A great walker. (In these three terms, the word دال *dāl* is the imperative of دالمق *dālmak*,

دالاق *dālak*, *s. t.* The spleen. [q.v.]

دالغیج *dālghij*, *s. t.* A diver.

دالمق *dālmak* (*aor.* دالار *dālar*), *v. n.* To dive, plunge (in the water, into business, &c.); to doze; to be in a fit of abstraction, to be absorbed in thought, in study, in reading, &c.; — اویقویده *ūykuyā*—, *v. n.* To go fast asleep; — باشنی *bāshini*—, *v. n.* To duck down or flinch by stooping the head; دالدیرمق *dāldirmak* (*aor.* دالدیر *dāldirir*), *v. a. causal*, To plunge or bury, by pushing (one thing into another); to lay (a twig or branch so as to root); to speak ill of, traduce, backbite.

دام *dām*, *s. t.* The roof of a house; a house (as a unit and as we say *a hearth*); —, *dām*, *s. p.* A trap, snare, gin; —, *dāmé* (*fem.* دامت *dāmet*), *int. a.* May he (she or it) endure!

داماد *dāmād*, *s. p.* Son-in-law (or brother-in-law, in the case of the Sultan's sister's husband) by marriage.

دامن *dāman*, *s. p.* The skirt (of

a garment, of a mountain, &c.);
 دامنبوس *dāmen-būss*, *a. p.* Who
 kisses one's skirt; دامنبوسی *dāmen-*
būssi, The ceremony of kissing the
 skirt of a superior.
 دامه *dāma*, *s. t.* The game of draughts;
 طاشی — *tāshī*, A draughtsman,
 man at draughts.
 دان *dān*, *a. p.* (*in composition*), Who
 knows, understands; —, *s. p.* (*in*
composition), A holder, case, sheath, &c.
 دانا *dānā*, *s. p.* A person of great learn-
 ing, a sage; —, *dāna*, *s. t.* A calf.
 دانش *dānish*, *s. p.* Knowledge, learn-
 ing; — انجمن *enjūmēni-dānish*, The
 Imperial Academy of Science of Con-
 stantinople; دانشمند *dānishmēnd*,
s. p. A scholar, learned person.
 دانشمک *dānishmak* (*aor.* دانشور *dā-*
nishir), *v. n.* To apply to for advice or
 permission.
 دانه *dāné* (*tāné*), *s. p.* A separate grain
 or berry; a separate unit of any sort;
 a cannon or musket ball; the grain
 which baits a trap for birds; دانه‌لو
(tānēli), *a. t.* Grainy, gritty, com-
 posed of grains; —, *dāna*, *s. t.* A calf.
 دانیمارکا *Dānimārka*, *s. t.* Denmark.
 داور *dāver*, *s. p.* A prince, ruler, judge;
 a sovereign, monarch; God.
 داورانمک *dāvranmak* (*aor.* داورانور *dāvra-*
nir), *v. n.* To start from a state of repose
 or inattention, and become guarded
 or vigilant; to put one's self in an
 attitude of defence; to stir one's self,

be active, move; to regain one's foot-
 ing after a slip, one's health after
 illness, one's position after a misfor-
 tune.

داول *dāwol*, *s. t.* A big drum; a com-
 mon drum of any kind except a
 military drum; a drum (in machinery).
 داولمباز *dāwlumbāz*, *s. t.* The paddle-
 box of a steamer. [misfortune.

داهیه *dāhiyyé*, *s. a.* A calamity, great

دای *dāy*, *s. t.* A maternal uncle, mother's
 own brother; a friendly title formerly
 given to middle-aged or old people,
 especially among the Janissaries; and
 hence, in Algiers, consecrated at length
 to the commanding officer of that
 corps, who frequently became after-
 wards pasha or regent of the colony:
 hence our misnomer of Dey, as applied
 to the latter officer.

دائر *dā'ir*, *a. a.* Concerning, relating to,
 about; دائراً ما دار *dā'iran-mā-dār*, *s.*
 and *ad. a.* All round, all the parts
 surrounding.

دائرة *dā'iré*, *s. a.* A circle; a tam-
 bourine; a suite of apartments; a
 sphere of duty; a suite of attendants;
 — نصف *nissfi-dā'iré* (*nissif—*), A
 semicircle; — تربيع *tèrbī'i-dā'iré*.
 The quadrature of the circle.

دائم *dā'im* (*fem.* دائمه *dā'imé*), and
 دائمی *dā'imī* (*fem.* دائمیه *dā-*
imiyyé), *a. a.* Enduring, incessant,
 constant, lasting, permanent, fixed,
 established, eternal; دائماً *dā'imā*.

ad. a. Always, for ever; continually, incessantly.

دائن *dā'in, s. a.* A creditor.

دایه *dāyē, s. t.* A nursing slave-woman, bought with her infant to act as wet-nurse to her owner's infant.

دب *dùb, s. a.* A bear; دب اکبر *dùbbi-èkbèr, The great bear.*

دباغ *dèbbāgh (tābak), s. a.* A tanner; دباغخانه *(tābak)-khānē, A tannery, tan-yard.*

دباغت *dibāghāt, s. a.* The tanner's art; tannery; a being tanned, tanning.

دبدبه *dèbdébé, s. a.* Pomp, state.

دبر *dùbr, s. a.* The backside.

دبستان *dèbisstān, s. p.* A school.

دبوس *dèbbūss, s. a. (ت. طوپوز tōpuz),*
A club, mace of arms.

دبیر *dèbīr, s. a.* An administrator.

دپر نمک *dèprēmek (aor. دپرنور dèprènir), v.n.* To move; to get up; to show signs of life.

دپه *(tèpé), s. t.* The summit of anything; the crown of the head; a hill, hillock, mound, heap; دپه لکم *(tèpélèmek), v.a.* To kill by knocking on the head; دپه لکم *tèpèlenmek, v.n.* To be killed, be knocked on the head.

دتمک *dītmèk (aor. دیتر dīter), v.a.* To pull linen cloth into lint or the like, to shred by pulling.

دجال *dèjjāl, s. a.* The false prophet or Antichrist who is to appear in the latter days.

دجله *Dèjlé, s. t.* The river Tigris.

دجیل *Dùjèyl, s. t.* The Little Tigris, a branch of the Tigris.

دخان *dùkhān, s. a.* Smoke; tobacco.

دختر *dùkhter, s. p.* A girl; a daughter; رز—*dùkhtéri-rèz, Wine (the daughter of the grape). [dting; influence.*

دخل *dàkhl, s. a.* Intervention, med-

دخمه *dùkhmé, s. p.* A grave, tomb.

دخول *dùkhūl, s. a.* An entering, entrance; a commencing, commencement; an entering into one's presence; the consummation of marriage; the positive act of sexual intercourse; |—, —et, *v.n.* To enter.

دخی *dàkhi, c. t.* Also; and; even; —, (*for* دها *dàhā*), *ad. t.* More.

دده *dèdé, s. t.* A grandfather; title given to dervishes.

در *dèr, s. p.* A door; a gate; —, *pr. p.*

In; into; on the subject of, about;

سعادت—, *dèri-sà'ādet, (The gate of felicity) Constantinople; در بدر*

dèr-bé-dèr, (From door to door),

s. p. A vagabond, a mendicant; —,

(*tèr*), *s. t.* Sweat, perspiration; tran-

spiration; —, *dir or dir, The Turkish*

vinculum of grammar or logic, signify-

ing *is, or it is; —, dùrr, s. a.* A

pearl; | . . . . —, *dèr- . . . .*

-et, v.a. To get (something) into (some-

thing else, as custody, bosom, store,

&c.). [of partridge (?)]

دراج *dùrrāj, s. p.* A francolin, a kind

دراز *dīrāz, a. p.* Long; — *دورو dūr-u-*

dirāz, ad. p. Far and away ; in great detail.

دراقی durrāki, s. p. A nectarine.

درایت dirāyet, s. a. Intelligence ;

درایتلو dirāyetli, a. t. *درایتکار dirāyetkyār, s. p.* Intelligent.

دربار dərbār, s. p. The court of a sovereign. [keeper.

دربان dərbān, s. p. A porter, door-

دربند dərbend (dèvrent), s. p. A place easily guarded, as a bridge, mouth of a valley, pass, &c.; a guard-house in the country, usually in some such position; *دربندچی (dèvrentchi), s. t.*

A rural guard, coast-guardsman; |—, *dèr-bènd-et, v.a.* To bind in fetters.

دربیشا dèr-pish-et, v.a. To introduce, bring forward, advance, say.

درت dært, a. t. Four; *دردنچی dèrdinji, a. t.* The fourth.

دراج Dirāch, s. t. Durazzo in Albania.

درج dèrj, s. a. The placing anything in a casket; the introducing any word or phrase in a written paper, inserting; —, *dùrj, s. a.* A casket; |—, *dèrj-et, v.a.* To insert, introduce.

درجه dèréjé, s. a. (pl. درجات dèréjāt), A step of a ladder or stairs; a degree of a circle; a degree or rank in dignity; a degree or mansion in heaven; the relative degree of any quality; *درجه درجه dèréjé-dèréjé, ad. t.* By degrees, little by little; in degrees; into degrees.

درخت dirākht, s. p. A tree.

درخشان dirakhsbān, a. p. Brilliant, effulgent, shining, glittering.

درخواست dèr-khāsst, s. p. A prayer, request.

درد dèrd, s. p. Ailment, pain; sickness; grief, trouble, anxiety; —, *dùrd, s. p.* Lie, dregs, sediment, grounds;

دردلشتمک dèrdlāshmek, v.a. To confide mutually to one another each other's griefs; *دردلو dèrdli, a. t.* *دردمند dèrdmènd, دردناک dèrdnāk, a. p.* One in pain or in grief and trouble. [course of preparation.

دردست dèr-dèsst, a. p. In hand, in

دردر dùrur, s. pl. a. (of در durr), Pearls; *دردربار dùrur-bār, a. p.* From which pearls drop as rain.

درز dèrz, s. t. The pointing with mortar or cement the joints of masonry or brickwork; |—, —et, *v.a.* To point.

درزی (tèrzi), s. p. A tailor; —, *dùrzi, s. and a. a.* A Druze, Druze; *دروزى dùrzi-dāghī, Mount Lebanon.*

درس dèrss, s. a. A lesson; a lecture;

درسعام dèrssi-“āmm, s. a. A public lecture; *المق —almak, v.a.* To

take a lesson; to have a lesson assigned; *ویرمک —vèrmek, v.a.*

To give a lesson; to set a lesson; *واقومق —òkumak, v.a.* To study; to study a lesson.

درست dùrusst, a. p. Right, true; healthy; correct, exact, as it should be; *نادرست nā-dùrusst, a. p.* Bad, as it should not be; false; incorrect

درستی *dùrussti*, *s. p.* Rightness ;
تندرست *tèndùrùsst*, *a. p.* Right in
body.

درشت *dùrùsht*, *a. p.* Rough, gross.

درک *dèrk*, *s. a.* A reaching, attaining ;
a comprehending ; comprehension ;
|—, —et, *v.a.* To reach, attain ; to
comprehend ; to have lived long
enough ago to have seen (some per-
son).

درکات *dèrékyāt*, *s. pl. a.* (of *درکه* *dè-
réké*), The degrees of hell or perdi-
tion, the one lower than the other.

درکار *dèr-kyār*, *a. p.* Evident, manifest ;
acting, in action, in operation.

درگاه *dèr-ghyāh*, and *درکه* *dèrghèh*, *s. p.*
A gateway, doorway, porch, portico ;
the court of a sovereign, of God.

درلو *dùrlu* (*tùrlu*), *s. t.* A sort, kind,
manner, species ; a dish of mixed
meats and vegetables ; — —, *tùrlu-
-tùrlu*, *a. t.* Of various kinds.

درمان *dèrmān*, *s. p.* Strength of body ;
physic, medicine ; a remedy.

درمیان *dèr-miyān*, *a. p.* In the midst ;
on the tapis ; |—, —et, *v.a.* To intro-
duce a subject.

درن جبلی *Dèrn-jèbeli*, *s. t.* The Atlas
mountains.

درنده *dìrendé*, *a. p.* (A beast of prey)
which tears its victims. [tion.

درنگ *dìrèng*, *s. p.* Delay, procrastina-
دروازه *dèrvāz*, *دروازه* *dèrvāzé*, *s. p.* A
door, a gate. [praise.

درود *dùrūd*, *s. p.* Greeting, salutation,

دروغ *dùrūgh*, *s. p.* A lie, falsehood, un-
truth.

درون *dèrūn*, *s. p.* The inside, inner part ;
the heart, mind.

درویش *dèrvish*, *s. p.* A poor man ; a
kind of monk or friar, of which there
are many sorts. [water.

دره *dèré*, *s. t.* A valley ; a stream of

درهم *dìrhèm*, *s. a.* A drachm, of which
400 make one *okka*, and about 140 a
pound *avoirdupois* ; general name for
silver money ; —, *dèr-hèm*, *a. p.*
Together ; —برهم, *dèr-hem-bèr-hem*,
a. p. Jumbled together, confused, in
confusion. [hide, fell.

دری *dèri*, *s. t.* The skin of animals, the

دریا *dèryā*, *s. p.* The sea, ocean.

دریچه *dèriché*, *s. p.* A window ; a loop-
hole ; a wicket.

دریغ *dìrigh*, *s. p.* A refusal ; —, and

بیدریغ *dìrigha*, *int. p.* Alas !

bī-dìrigh, *a. p.* Who never refuses a
request ; |—, —et, *v.a.* To refuse, to
withhold, not to grant (a request).

درین *dèrin*, *a. t.* Deep, profound.

دزد *dùzd*, *s. p.* A thief ; a robber.

دزکین *dizghin*, *s. t.* The reins, a rein ;

طول دزکین *dòlu-dizghin*, *ad. t.* At
full gallop.

دست *dèsst*, *s. p.* The hand ; دستدرازی

dèsst-dìràzī, *s. p.* The stretching out
of the hand for oppression or rapine.

دستار *dèsstār*, *s. p.* The cloth which,
wound round the head, forms the
turban.

دسترس *dèsst-rèss*, *a. p.* Whose hand reaches (the desired object), successful.

دستره (*tèsstéré*), *s. p.* A hand-saw.

دستگاه *dèsst-ghyāh* (*tèzghyāh*), *s. p.* A place for handiwork, a bench, a loom, a frame, a slip (for building ships), &c., &c. [another by the hand.

دستگیر *dèsst-ghīr*, *s. p.* One who takes

دستور *dèsstūr*, *s. p.* A minister of state; permission, leave; العمل —, *dèsstūru-*

-l-*“āmei*, *s. a.* An exemplar, guide for conduct; —, —! With your permission! Get out of the way! Clear the road!

دسته *dèssté*, *s. p.* A quire (of paper); a packet, a dozen or any number in which goods are usually made into packets; a bunch; a pestle.

دستی (*tèssti*), *s. p.* A pitcher, a jug.

دستیار *dèsst-yār*, *s. p.* A friend, helper;

دستیاری *dèsst-yārī*, *s. p.* Assistance.

دسیبه *dèssissé*, *s. a.* A stratagem; a trick, piece of knavery.

دشت *dèst*, *s. p.* The uncultivated open country.

دشمنک *dèshmek* (*aor.* دشمر *dèshmr*), *v. a.*

To open an abscess with a lancet.

دشمن *dùshmen*, *s. p.* An enemy.

دشنام *dùshnām*, *s. p.* An invective;

—, —et, *v. n.* To revile.

دشووار *dùshvār*, *a. p.* Difficult.

دعا *dù“ā*, *s. a.* A prayer; — خیر *khàyri-*

-*dù“ā*, A blessing, or prayer for one's good; — بد *bèd-dù“ā*, A curse, malediction, prayer against one; دعا

دعالت *dèdāl*, *s. p.* A prayer against one; دعا

دعا *dù“ā*! Good bye! With (our) prayers! دعا را دیدی *dù“ā-èdingiz*,

Pray present my compliments! باقی

دعا *bākī-èd-dù“ā*, We say nothing

more, but offer prayers (for you)! (*a usual way of finishing a letter*); —,

—et, *v. n.* To offer a prayer (to God);

to pray (for anyone by way of thanks);

دعا جی *dù“āji*, *s. t.* One who prays for another. [pillar.

دعامت *dè“āmet*, *s. a.* A prop, support,

دعای *dè“āvi*, *s. pl. a.* (*of* دعوی *dè“wā*),

Lawsuits, causes; — ناظری *dè“āvi-nāziri*,

s. t. The Minister of

Justice (whose old title was چارش

باشی *chāwush-bāshī*, *q. v.*).

دعوا *dè“wā*, *s. a.* An asser-

tion, thesis, proposition; a preten-

sion, claim; a lawsuit, cause; دعوی *dè“wāji*,

s. t. A claimant, plaintiff,

suitor, complainant; دعوا *dè“wāli*,

a. t. (A person) with great pretensions;

—, —et, *v. n.* To claim; to open a

lawsuit; to raise a pretension.

دعوت *dè“vet*, *s. a.* An inviting, an in-

itation; a courting, seeking (harm,

&c.); —, —et, *v. a.* To invite; to

court, seek. [care, bother.

دغدغه *dāghdagha*, *s. a.* Turmoil, trouble,

دف *dèf*, *s. p.* A tambourine.

دفتر *dèftar*, *s. p.* (*pl.* دفاتر *dèfatir*). A

register, note-book, account-book; a

list, note, inventory; دفتردار *dèftar-*

dār, Title formerly of a kind of

Finance Minister; now, of the highest

class finance agents of a whole province; دفترخانه dèftær-khānē, The archives, especially of the finance department; دفاتر خاقانیه dèfātiri-khākānīyyē, The imperial registers of fiefs, a kind of Doomsday-book, showing the value and possessor of every fief in the empire, with all other necessary particulars.

دفع dèf', *s. a.* A repelling, driving away; |—, —et, *v. a.* To drive away, repel.

دفعه dèf'ā, *s. a.* (*pl.* دفعات dèf'āt), A time of repetition; بود دفعه bû-dèf'ā, This time; بر دفعه bîr-dèf'ā, Once; چوق دفعه chòk-dèf'ā, Many times; دفعه dèf'ātan, *ad. a.* At once.

دفن dèfn, *s. a.* A burying; burial; |—, —et, *v. a.* To bury. [bay-tree.

دفینه dèfnē, *s. t.* (*Greek, δαφνη*), The

دفینه dèfnē, *s. a.* Buried treasure.

دق dakk, *s. a.* A knocking; |—, —et, *v. n.* To knock (at the door).

دقت dikkāt, *s. a.* Care, attention; |—, —et, *v. n.* To be attentive, take pains.

دقیق dākīk, *a. a.* Thin, fine; subtle; nice, fine-drawn, delicate; —, *s. a.* Flour.

دقیقه dākīka, *s. a.* A minute of time or of an arc; a delicate point, subtle question.

دک dèk, *s. t.* A trick, piece of deceit; —, a Turkish particle of the nature of an adverb of space or time, following the dative preposition, the two together having the signification of *till, until,*

as far as; it sometimes becomes دگین dèghin. Ex. یارینه دک yàriné-dek, or یارینه دگین yàrinédéghin, Until to-morrow, by to-morrow.

دکان dükkyān (dükèn), *s. a.* (*pl.* دکانین dèkyākīn), A shop; دکانچی dükky-ānji, *s. t.* A shopkeeper.

دکرمین dèghirmen, *s. t.* A mill; a mill worked by horses; صو دکرمینی sù-dèghirmēni, A water-mill; ال دکرمینی èl-dèghirmēni, A hand-mill; دکرمینچی dèghirmènji, *s. t.* A miller.

دکرمینک Dèghirmenlik, *s. t.* Milo, an island of the Archipelago.

دکرمی dèghirmi, *a. t.* Round, circular.

دکزر dèngiz, *s. t.* The sea.

دکش dèghish, *s. t.* An exchanging; —, dèksh, *s. t.* Sewing, needle-work; a seam; |—, dèghish-et, *v. a.* To exchange; —یری, dèksh-yèri, *s. t.* A dream.

دکشک dèghishmek (*aor.* دکشک dèghishir), *v. n.* To change, become altered, or different, or other than before; دکشک ترمک dèghishtirmek (*aor.* دکشک تیر dèghishtirir), *v. a.* To change, make different, alter, substitute another in lieu of. [merely.

دکل dèghil, *ad. t.* Not; not only, not

دکلمک dèkilmek (*aor.* دیکلور dèkilir), *v. n.* To stand bolt upright; —, *v. p.* (see دکلمک); — or دکلمک dènglémek (*aor.* دیکلور dènglær) (dènglémek, *aor.* dènglémek), *v. a.* To listen to, give ear to; to obey, to mind.

دکنمک dīngkəmek (*aor.* دکنور dīng-
lənir) (dīnenmek, *aor.* dīnənir), *v.n.*

To rest one's self, take breath.

دکلو dīnglu, *s. t.* A kind, sort, manner.

دکلمک dīngləmek (see دکنمک
dīngləmek).

دکمک dīkmek (*aor.* دیکر dīker), *v.a.* To

sew, stitch; to plant; to set, set up;

—, دڭمک dēghmek (*aor.* دڭر dēgher), *v.n.*

To touch; to hit, strike, attain; to be

worth; —, دینگمک dīngmek (*aor.* دینگر dīnger),

v.n. To cease (rain, &c.).

دگمه dēghmé, *a. t.* Not every one, es-
pecially if of no particular account;

دگمه حال ایله dēghmé-hāl-ila, Not

easily, not readily; دگمه دده dēghméde,

ad. t. Not very likely, hardly.

دگنک dēghnek, دینک dēynek, *s. t.* A

stick, staff, wand; کولتن دکنکی kòl-

tuk-dēghnéghi, A crutch (staff for the

armpit).

دگورمک dēghirmek (*aor.* دگورر
dēghirir), *v.a.* To cause to reach.

دل dil, *s. t.* The tongue; language; a

spit of land or sand, an isthmus; in-

telligence (got by spies, prisoners, or

reconnoitering); —, *s. p.* The heart;

ترازونک دلی tērāzining-dili, The

tongue of a pair of scales; دل بالغی

dil-bālighi, A sole, a small flat-fish;

دل التی dil-alti, A complaint in which

the tongue becomes inflamed under-

neath; دل اوغلانی dil-oghlani, A stu-

dent of languages attached to an

embassy or consulate in Turkey;

داتلو دل tātli-dil, Soft words; داتلو

دیلو tātli-dilli, Who uses soft or kind

words; دل المق dīl-almak, To gain

intelligence (of the enemy's state and

movements); دلی طومتی dīlini-tūt-

mak, To hold one's tongue or peace;

دلمک او جند دیر dīliming-ūjenda-dir,

It is at the end of my tongue; دلسز

dilsiz, *a.* and *s. t.* Dumb, mute; a

dumb person; از دل و جان ez-dil-u-

-jān, *ad. p.* With all my heart and

soul.

دلاک dēllāk (tēllāk), *s. a.* A servant in

a bath who shampoos, scrubs, soaps,

and wipes the bathers.

دلال dēlāl, *s. a.* Coquetry, blandish-

ments; —, dēllāl, *s. a.* One who

guides or points out the way in any

business; (tēllāl) a broker, an auc-

tioner, a public crier; دلالیه dēllā-

liyyé, *s. a.* A broker's fee.

دلالت dēlālet, *s. a.* A pointing out,

showing; an indication; —, —*st.*

v.n. To act as a guide, to point out

things; to be indicative, significative.

دلور dīl-āvèr, *s. p.* A man of heart and

courage. [fragrant.

دلوریز dīl-āwīz, *a. p.* Heart-ravishing;

دلبر dīlber, *a. p.* Pretty, beautiful.

دل بند dūlbend (tūlbent), *s. t.* Muslin.

دلش مک dīlləshmek (*aor.* دلشور dīllə-

shir), *v.n.* To communicate with each

other by letter, message, or conver-

sation.

دلنمک dīllənnek (*aor.* دلنور dīllənir).

v.n. To set to and begin talking and grumbling.

دلمك *dèlmek* (*aor.* دلم دلمك *dèlēr*), *v.a.* To make a hole in or through; to pierce, bore, open; — or دلمك دلمك *dilémek* (*aor.* ديلم ديلمك *diler*), *v.a.* To wish for; to ask for.

دلنمك *dèlinmek* (*aor.* دلينور دلينور *dèlinir*), *v.n.* or *p.* To be pierced with a hole; to get a hole.

دلو *dèlv*, *s. a.* The sign Aquarius.

دلورمك *dèlirmek* (*aor.* دلورر دلورر *dèlirir*), *v.n.* To go mad (*provincial*).

دلي *dèli*, *s. t.* A madman; a kind of irregular trooper in olden times; —, *a. t.* Mad, insane, foolhardy, imprudent, queer, foolish, strange, original, &c.; دليكانلو *dèli-kanli*, *s. t.* A lad, young man (whose blood is not yet cooled down).

دليجه *dèlija*, *a. t.* Somewhat mad or extravagant; —, *s. t.* A kind of wild darnel (P).

دلير *dèlir*, *s. p.* A brave man, hero.

دليك *dèlik*, *s. t.* A hole; —, *a. t.* Having a hole in it.

دليل *dèlil*, *s. a.* (*pl.* دلائل *dèlā'il*, and ادله *èdillé*), Anything indicative or which serves to guide; a symptom; a proof; an argument. [(of an orange).

دليم or دلم *dèlim*, *s. t.* A slice; a quarter

دم *dèm*, *s. a.* (*pl.* دما *dimā*), Blood; —, *s. p.* A moment, instant; a breath; a word; —, دم *dùm*, *s. p.* The tail (of animals).

دمار *dèmār*, *s. a.* Perdition, destruction, ruin.

دماغ *dimāgh*, *s. p.* The palate, roof of the mouth; —, *s. a.* The brain.

دمت *dèmet*, *s. t.* (*Greek*, *δεματι*), A bunch, a bundle; چيچك دمتي *chìchek-dèméti*, A nosegay.

دمدمه *dèmdémé*, *s. p.* The buzz or murmuring noise of a number of people speaking or moving.

دمساز *dèmsāz*, *s. p.* A friend, confidant, companion of the same mind.

دمشق *Dàmāshk*, *s. t.* Damascus.

دموع *dùmū*, *s. pl. a.* (*of* دمع), Tears.

دموي *dèmévi* (*fem.* دمويه *dèméviyyé*), *a. a.* Sanguine (temperament).

دمياط *Dimyāt*, *s. t.* Damietta.

دمير or دمور or دمر (*for* تيمور *tīmūr*)

démir, *s. t.* Iron; a ship's anchor; fetters; an iron instrument; دميرلو

démirli, *a. t.* Anchored, at anchor;

دمير اتمك *démirlémek*,

démir-ātmak, *v.n.* To anchor, cast anchor. [minute ago.

دمين *dèmin*, *ad. t.* Just now, but a

دن *dan*, *pr. t.* Of, from, out of, by, for, through. [baseness, meanness.

دنائت *dènā'āt*, *s. a.* Lowness, vileness,

دنبلك *dùnbélek*, *s. p.* A tom-tom, small kettle-drum.

دنج *dinj*, *a. t.* Hale, hearty (old man).

دندان *dèndān*, *s. p.* A tooth.

دندانه *dèndāné*, *s. p.* Anything like a tooth, as those of a wheel, a saw, of writing.

دنك *dènk*, *s. t.* A half-load of a pack-horse, a bale, a pack; the trim of a boat or ship; an equipoise, counter-balance; —, *a. t.* Equipoised, balanced, trimmed, in trim.

دنگل *dìngħil*, *s. t.* An axle-tree.

دنی *dèni*, *a. a.* Mean, base, low, vile.

دنیا *dùnyā*, *s. a.* This lower world, the world; قدر —, *dùnyā-kàdar*, Ever so much; عالم دنیا "ālāmi-dùnyā, The nether world, this world; — یکی *yèngi-dùnyā*, (The new world) America; a particular size of timber.

دنیوی *dùnyévī*, *a. a.* Worldly, pertaining to this world, temporal.

دو *dù*, *a. p.* Two; دوم *dùwum*, *a. p.* The second.

دوا *dèwā*, *s. a.* (*pl.* ادویه *èdvīyyé*), Physic, medicine, a remedy.

دوات *dèwāt* (*divit*), *s. a.* An inkstand (with a tube for pens attached).

دوار *dèwār*, *a. a.* Which turns round, rotates, revolves continually.

دوازده *dùvāzdeh*, *a. p.* Twelve.

دوام *dèwām*, *s. a.* Uninterrupted duration; uninterrupted application or attendance, assiduity; علی الدوام "āléd-dèwām, *ad. a.* In an uninterrupted manner; دوامسز *dèwāmsiz*, *a. t.* Inconstant, not constant in attendance, not assiduous.

دواهی *dèwāhi*, *s. pl. a.* (*of* داهیه *dā-hīyyé*), Calamities.

دوباره *dù-bārē*, *s. p.* Deuces at dice; —, *s. t.* A trick, piece of knavery;

دوباره جی *dùbārēji*, *s. t.* A knave, trickster.

دوت *dùt*, *s. t.* A mulberry.

دوچار *dūchār*, *a. p.* Who is a prey to, subject, exposed; او —, —òl, To be a prey (to anything disagreeable), to suffer, be subject, exposed.

دوچه *dèvha*, *s. a.* A garden.

دوخته *dūkhté*, *a. p.* Sewed; embroidered, worked.

دود *dūd*, *s. a.* A worm; a caterpillar; —, *s. p.* Smoke; الحریر —, *dūdu-hārīr*, The silk-worm; دل —, *dūd-dīl* (Smoke of the heart), A sigh.

دوداق *dūdāk*, *s. t.* A lip.

دودک *dūdāk*, *s. t.* A fife, flute, pipe, pandean pipe; دودکچی *dūdākju*, A fifer. [race, dynasty.]

دودمان *dūdman*, *s. p.* A house, family,

دودو *dūdū*, *s. t.* An Armenian lady.

دور *dèvr*, *s. a.* A revolving; a revolution; a period, time; | —, —et, *v.s.* To revolve; —, *v.a.* To turn round; to turn over; to give over, make over, deliver (into the charge of another); دائم *dèvri-dā'im*, Perpetual revolution (motion); دوریه *dèvriyyé*, *a. a. fem.* Name of certain jurisdictions and the judges thereof, who remove from the one to the other without further promotion; —, *dūr*, *a. p.* Distant, far off; دورادور *dūr-ā-dūr*, *a. p.* Very distant; far apart.

دوراق *dūrāk*, *s. t.* A staying, stopping,

دوراقیری *dūrāk-yèri*, *s. t.* A stop.

a place where a pause can be made in reading or writing.

دوران *dèvérān*, *s. a.* Circular motion, rotation, revolution; —, *dèvrān*, *s. p.* Time, fortune, the world, age.

دورباش *dūr-bāsh* (Be distant), *s. p.* A staff or mace.

دوربین *dūr-bīn* (*dūrbun*), *s. p.* A telescope; —, *a. p.* Far-seeing, far-sighted.

دورتمک *dūrtmek* (*aor.* دورتر *dūrter*), *v.a.* To push, jog; دورتشدرمک *dūr-tushdurmek*, *v.a.* To push or jog (one's mind), stir up to action, remind.

دورلمک *dūrulmak* (*aor.* دورولور *dūrulur*), *v.n.* To stand so as to depose its sediment.

دورمک *dūrmak* (*aor.* دورر *dūrur* or دورمق *dūrmak*), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast; to continue in existence.

دورمک *dèvirmek* (*aor.* دویر *dèvirir*), *v.a.* To upset, capsize; to pass (any term of life), be more than, be older than, to turn; to turn over (to anyone's charge); دوريلمک *dèvrilmek* (*aor.* دوريلور *dèvrilir*), *v.n.* To be upset, turned over.

دوز *dūz*, *a. t.* Smooth, flat, even, straight, level, horizontal; —, *s. t.* A level spot among mountains; —, *dūz*, *a. p.* (*in composition*), Who or which sews or stitches or embroiders.

دوزتمک *dūzètmek* (*aor.* دوزدر *dūzèdir*),

دوزلتمک *dūzèltmek* (*aor.* دوزلدر *dūzèldir*), *v.a.* To set straight, put in order; to correct, touch up, finish off.

دوزجه *dūzja*, *a. t.* Pretty smooth; —, *ad. t.* Flatly (to refuse, &c.).

دوزخ *dūzakh*, *s. p.* Hell; دوزخی *dūzakhī*, *s. p.* Anyone doomed to hell.

دوزگون *dūzghyun*, *s. t.* Paint for the face, rouge or blanc; —, *a. t.* In fit order; دوزگونجی *dūzghyunju*, A woman who paints the faces of brides.

دوزلتمک *dūzèltmek*. See دورتمک.

دوزلمک *dūzèlmek* (*aor.* دوزلور *dūzèlir*), *v.n.* To become as it should be, nice, fit, orderly, clean, &c.

دوزمک *dūzmek* (*aor.* دوزر *dūzır*), *v.a.* To invent (stories); to have sexual connexion with; دوزمه *dūzmé*, *a. t.* False, invented, fictitious.

دوزن *dūzen*, *s. t.* Proper order and adornment (of person or place).

دوست *dōsst*, *s. p.* A friend; a lover; دوستلک *dōsstluk*, *s. t.* دوستی *dōsstī*, *s. p.* Friendship; دوستانه *dōsstānē*, *a. p.* Friendly (thing).

دوستدار *dōstdār*, *s. p.* A friend.

دوش *dūsh*, *s. p.* The shoulder; —, *s. t.* A dream; nocturnal involuntary pollution; ازتمق *dūsh-azitmak*, *v.n.* To have a lascivious dream and become polluted; دوش ا *dūsh-et*, *v.n.* To fall upon, meet.

دوشاخ *dūshākh*, دوشاخه *dūshākha*, *s. p.* A kind of pillory.

دوشتمك dūshxtmek (*aor.* دوشددر dūshèdir), *v.a.* To lay down (carpets, floors, &c.); to furnish (apartments).

دوشرمك dūshurmek (*aor.* دوشورر dūshurur), *v.a.* (*causal of* دوشمك), To cause to fall, to throw down, trip up.

دوشك dūshèk, *s. t.* A bed; —, dūshuk, *s. t.* An abortion, abortive child.

دوشكون dūshkyun, *a. t.* Fallen in circumstances, in bad circumstances.

دوشمك dūshmek (*aor.* دوشر dūshær), *v.n.* To fall, fall down; to happen; to fall to the lot (of anyone), to be a part of the duty of anyone, be incumbent; —, *برينك سوزى يره* bīrining-sūzu-yèra-dūshmek, To fall to the ground, to be of no use or effect (the words of any person); —, *or* دوشدمك dūshémek (*aor.* دوشر dūshær), *v.a.* To spread, lay, put down (mats, carpets, &c.); to lay down (flooring).

دوشدمه *or* دوشدمه dūshémé, *s. t.* Flooring, paving, pavement; furniture.

دوشنبه dūshènbih, *s. p.* Monday.

دوشنمك dūshènmek (*aor.* دوشنور dūshènir), *v.n.* To be or become furnished *or* laid with flooring or pavement; —, dūshunmek (*aor.* دوشونور dūshunur), *v.n.* To be thoughtful, absorbed in thought, melancholy, depressed; to think, reflect; —, *v.a.* To think over, turn over in one's mind, reflect upon.

دوغرامك dōghramak (*aor.* دوغرار dōgh-

rar), *v.a.* To cut up, cut in pieces or slices, carve (meat).

دوغرامه dōghrama, *s. t.* Joiners' work;

دوغرامه جى dōghramaji, *s. t.* A joiner.

دوگشمك dōkushmak (*aor.* دوگشور dōkushur), *v.n.* To knock mutually against each other (especially heads, and hard-boiled eggs).

دوگنمك dōkunmak (*aor.* دوگنور dōk-nur), *v.a.* To touch; to affect, to hurt.

دوگومك dōkumak (*aor.* دوگور dōk-ur), *v.a.* To weave.

دوگتمك dōkètnek (*aor.* دوگدر dū-kèdir), *v.a.* To use up entirely, to make an end of, to finish, to have none left. [mode of striking.

دوگش dūghush, *s. t.* A fight, battle; a

دوگولمك dōkyulmek (*aor.* دوگولور dōk-ular),

v.n. To run over (water in a vessel),

be spilt; to flow (into anything), dis-

charge itself; to cast themselves, rush

pell-mell (into anything); to fall to

pieces; to fall (as leaves, hair, &c.);

—, *v.p.* To be cast (in a mould); to be

poured out; to be scattered about:

—, dūghulmek (*aor.* دوگولور dūgh-ular),

v.p. To be beaten; to be forged,

hammered (iron).

دوگم *or* دوگوم dūghum, *s. t.* A knot.

دوگمك dōkmek (*aor.* دوگر dōk-ur),

v.a. To pour, pour out, pour in, pour

on; to spill; to shed; to cast (metals);

—, dūghmek (*aor.* دوگر dūghær), *v.a.*

To beat, thrash, punish with blows;

to beat, forge, hammer, work (iron,

&c.); to cannonade, bombard (with artillery).

دوگمه *dùkmé*, *a. t.* Cast (metal, &c.);

—, *dùghmé*, *a. t.* Wrought, hammered (metal); —, *dùghmé* (*dùymé*), *s. t.*

A button; دوگمه جي *dùkméji*, *s. t.* A brassfounder; دوگمه لڻ *dùymé-lémek*, *v. a.* To button, button up.

دوگندي *dùkyundu*, *s. t.* Anything spilt or scattered about; a reef of rocks.

دوگنمڪ *dùkènmek* (*aor.* دوگنور *dùkènir*), *v. n.* To be finished, exhausted,

all used up, to come to an end, to expire (a term); —, *dùkyunmek* (*aor.*

دوگي نور *dùkyunur*), *v. n.* To undress, throw off one's clothes, be *en dés-*

habille after having been dressed; —, *dùghunmek* (*aor.* دوگي نور *dùghunur*),

v. n. To beat one's breast or head (in grief, rage, &c.).

دوگون *dùghun*, *s. t.* A merry-making, a marriage-feast, wedding-feast, a circumcision-feast.

دول *dūl*, *s. t.* A foetus in the womb; a widow; دول عورت *dūl-kārī*, دول قاري

dūl-“āvret, A widow-woman; دول

دول *dūl-yàtàghi*, The womb; —, *dù-*

vèl, *s. pl. a.* (*of* دولت *dèvlet*), States, kingdoms, empires, governments.

دولاب *dòlab*, *s. p.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common

cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs

of a state, household, or mercantile

concern; قورمق —, —*kürmak*, *v. n.*

To prepare a snare, lay a plot; — چويرمڪ —*chèvirmek*, *v. n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

دولت *dèvlet*, *s. a.* A state, government,

kingdom, empire; prosperity, felicity; — عليه, *dèvléti - “àliyyé* (The very

high *or* supreme state), The Ottoman Government; (this title of “very

high” or “supreme,” mistranslated into “*Sublime*” in Europe, is given to

no other State); — بهيه ايران, *dèvléti-bèhiyyé’i-Irân*, The “very beautiful” State of Persia: all other

governments are entitled — فخييمه, *dèvléti-fàkhimé*, The “high ranking”

State. This is one of the senseless distinctions remaining from the olden

time which require to be abolished in Turkey; in the treaty of Erzeroom,

1847, the title of عليه “*àliyyé*, “very high,” was given to Persia through

the management of the author; دولتو *dèvlètlū*, *a. t.* The official style by

which a *Mùshir*, or Pasha of the first class, is addressed in letters; — *or*

دولتلي *dèvlètli*, *a. t.* A familiar style of addressing persons of a certain

standing, something equivalent to our “my dear fellow;” دولتخانه *dèvlet-*

khāné, *s. p.* (The house of prosperity) Your house, your honour's house;

دولتجه *dèvlètcha*, *ad. t.* On the part of government and officially.

دولگر *dùlgher*, *s. t.* A carpenter ;
بالغی —, *dùlgher-bàlìghì*, The saw-
fish (?).

دومان *dùmàn*, *s. t.* Smoke ; a fog,
mist ; a cloudiness in the eye injuring
the sight ; the fumes of wine ; the
bloom of freshness on fruits ; قفا
دومان او *kàfa-dùmàn-òl*, *v. n.* To be
fuddled, tipsy.

دومنجه *dùmènji*, *s. t.* A rudder ;
دومنجه *dùmènji*, *s. t.* A helmsman, steers-
man, coxswain ; دومن نفری *dùmèn-
-nèféri*, *s. t.* The last or lowest man in
a squad, or boy in a class ; قولانمتی —,
dùmèn-kùllànmak (or *tùtmak*),
v. n. To steer, hold the helm.

دون *dūn*, *a. a.* Inferior, lower ; low
(price) ; —, *dùn*, *s. t.* Yesterday ;
دون اخشام *dùn-àkhsham*, Last even-
ing ; دون كيجه *dùn - ghèyjà*, Last
night ; دون دكل اولسى كون *dùn-
-dìghil-èvvèlsi-ghyùn*, The day before
yesterday ; مادون *mā-dūn*, *a. a.* In-
ferior in rank ; —, *s. a.* Inferiority of
rank, lower rank.

دوناتمک *dònatmak*, (*aor.* *dònàdir*),
v. a. To equip, rig, fit out ; to adorn ;
to man (a boat) ; دونانمتی *dònanmak*
(*aor.* *dònàdir*), *v. n.* or *p.* To be
equipped, fitted out, rigged ; adorned ;
manned.

دونوش *dènush*, *s. t.* A turning round ; a
turning back, a return.

دونم *dènum*, *s. t.* A Turkish land
measure of about a quarter of an

English acre, being 40 arshins (100
feet) long and broad.

دونمک *dànmek* (*aor.* *dànr*), *v. n.*
To turn round, revolve ; to turn, turn
over, turn about, turn back, turn away,
turn from ; to turn into, be changed
into ; to change one's mind, turn from
one idea to another ; to change (from
any religion) ; — ادسك باش *adaming-
-bàshi-dànmek*, To swim, feel giddy
(a person's head).

دونمه *dànmé*, *s. t.* One who has
changed his religion to become a
Mussulman, a renegade.

دونما *dònanma*, *s. t.* A fleet, squad-
ron ; —, or قندیل دونماسی *kàndil-
-dònanmassi*, An illumination.

دونیم *dū-nīm*, *a. p.* In two, in two
pieces, in halves.

دوه *dèvé*, *s. t.* A camel ; دوه جی *dèvéji*,
s. t. A camel-driver ; دوه توی *dèvé-
-tùyu*, *s. t.* The down of camels, of
which stuffs are made ; the peculiar
yellowish or dun colour of the same ;
دوه قوشی *dèvé-kùshu*, The ostrich ;
دوه دیکنی *dèvé-dikéni*, The thistle ;
دوه دن قولاق *dèvéden-kùlak*, Out of
the whole camel, only the ear (a proverb
to say that very little has been saved
in any disaster ; since, when a hired
beast of burden dies, the ears are car-
ried to the owner in proof of the
death). [with a tube for pens.

دویت *dìvit* (*dìvit*), *s. p.* An inkstand
دویرمک *dèvirmek* (*aor.* *dèvirir*),

v.a. To upset, overturn; to pass (any certain year in age); to turn over (anything into another's charge).

دویست *dùvisst*, *a. p.* Two hundred.

دویمق *dùymak* (*aor.* دویار *dùyar*), *v.a.* To feel, be sensible of; to hear, become aware of, gain intelligence of, learn; —, *dòymak* (*aor.* دویار *dòyar*), *v.n.* To become satisfied, appeased, satiated; دویورمق *dùyormak* (*aor.* دویورر *dù-yurur*), *v.a. caus.* To cause to feel, or to be felt; to cause to hear, or to be heard; —, *dòyormak* (*aor.* دویورر *dòyurur*), *v.a. caus.* To cause to be satiated, to satisfy, appease.

دا *da*, *dé*, *pr. t.* In, at, within the limit of space or possession of; —, *c. t.* And, also (it follows the word like a preposition); —, *dèh*, *a. p.* Ten; —*dih*, *s. p.* A village; *a. p. (in composition)*, Who or which gives.

دہا *dàha*, *ad. t.* More.

دہان *dihān*, *s. p.* The mouth.

دہر *dèhr*, *s. a.* Time; the world; دہری *dèhrī*, *s. a.* One who believes there is no future state, and that this life is all there is.

دہشت *dèshhèt*, *s. a.* Fear, fright, terror. [farmer.

دہقان *dihkān*, *s. p.* A villager, peasant,

دہلیز *dèhliz*, *s. a.* A porch, portico, entry, passage.

دہن *dihèn*, *s. p.* The mouth.

دہیم *dèhim*, *s. p.* A crown, diadem.

دی بقالم *dè-bàkāl* *or* *dì!* *int. t.*

دی آمدی *dè-imdi* (*dè-indik*)! Now then! Well! Go on!

دیار *dīyār*, *s. a.* A country.

دیانت *dīyānèt*, *s. a.* Piety, exemplary observance of religious duties.

دیب *dīb*, *s. a.* The bottom of anything.

دیبا *dībā*, *s. p.* Brocade. [book.

دیباچه *dībājé*, *s. p.* The preface of a

دیبک *dībèk*, *s. t.* A large trough or mortar in which things are pounded in quantities.

دیت *dīyyèt*, *s. a.* The compensation for manslaughter paid to the heirs of the slain person.

دیجور *dèyjūr*, *a. a.* Very dark (night).

دید *dīd*, *a. p. (in composition)*, Which is seen, which is looked upon as (something); صوابدید *sàwāb-dīd*, What is looked upon as proper, approved; an approval.

دیدار *dīdār*, *s. p.* The sight of anyone after absence; the face, visage.

دیدنه *dèydéné*, *s. a.* A custom, usage.

دیدہ *dīdē*, *s. p.* The eye; —, *a. p. (in composition)*, Who has seen, experienced, received, or suffered; نادیدہ *nā-dīdē*, *a. p.* Rarely or never seen.

دیدہ بان *dīdē-bān*, *s. p.* A watchman, a looker-out for smugglers, &c.

دیدہ قودی *dēdi-kòdu*, *s. t.* Talk, any piece of scandal or gossip.

دیر *dèyr*, *s. a.* A Christian church, convent, or monastery; a temple; a wine-shop.

دیرسک *dīrsek*, *s. t.* The elbow; a knee-

piece of timber or metal; a bend, a turn (in a road, river, &c.).

دیرک *dîrək*, *s. t.* A post, pillar, column; a mast; — *انا* *ana*—, A lower-mast;

پرووه دیرکی *prûwa-dîrêghi*, The fore-mast; *غراندی دیرکی* *grândi-dîrêghi*,

The mainmast; *قونطره مجانہ دیرکی* *kôntra-mâjâna-dîrêghi*, The mizen-

mast; the upper masts are called

چبوق *chibûk*, *Sticks*.

دیرلک *dîrlik*, *s. t.* Means or manner of living, livelihood, life.

دیرلمک *dîrîmek* (*aor.* *دیریلور* *dîrîlir*), *v.n.* To come to life; to come to life again; to recover one's strength and faculties.

دیروز *dîrûz*, *s. p.* Yesterday.

دیری *dîri*, *a. t.* Alive.

دیرین *dîrîn*, *دیرینه* *dîrînê*, *a. p.* Old, ancient, long established.

دیز *dîz*, *s. t.* The knee; *دیز باغی* *dîz-bâghi*, A garter; *دیزچوکمک* *dîz-châkmek*, *v.n.* To kneel, kneel down.

دیزلک *dîzlik*, *s. t.* Knee-breeches.

دیزمان *dîzman*, *a. t.* Large, big; tall and corpulent.

دیزمک *dîzmek* (*aor.* *دیزر* *dîzêr*), *v.a.* To range, draw up in a line; to thread (beads, &c.).

دیزی *dîzi*, *s. t.* A row, rank, file.

دیش *dîsh*, *s. t.* A tooth; a cog; a notch; —, *دیش* *dêyish*, *s. t.* What is said, asser-

tion; *دیش بوداق اغاجی* *dîsh-bûdâk-aghaji*, *s. t.* The ash-tree; *دیشجی* *dîshji*,

s. t. A dentist; *دیشلمک*

dîshlêmek, *v.a.* To give a gentle bite.

دیشی *dîshi*, *a. and s. t.* A female (animal); a male or fruitless plant; a female (key or screw, &c.).

دیک *dîk*, *a. t.* Steep, perpendicular; —, *دیغ* *dîgh*, *s. p.* A cauldron.

دیگر *dîghêr*, *a. p.* Other, different; another; *کون* —, *dîghêr-ghyîn*, Altered in appearance or in circumstances.

دیکمک. See *دکمک*.

دیکن *dîken*, *s. t.* A thorn, prickle, prick; a sting.

دیلنجی *dîlênji*, *s. t.* A beggar.

دیلنمک *dîlênmek* (*aor.* *دیلنور* *dîlênir*), *v.n.* To beg as a beggar, go about begging.

دیمک *dîmek* or *dêmek* (*aor.* *دیر* *dêr*), *v.a.* To say; to call, to name; to mean, signify. [duration, permanency.

دیمومت *dêymûmet*, *s. a.* Continued

دین *dîn*, *s. a.* Religion; —, *دین* *dêyn*, *s. a.*

Debt; *دیندار* *dîn-dâr*, *a. p.* Religious,

pious; *دینسز* *dînsîz*, *a. t.* Irreligious;

دینی *dîni*, *a. a.* (*fem.* *دینیہ* *dîniyyê*),

Pertaining to religion.

دینار *dînâr*, *s. a.* A gold coin, a sequin.

دینمک *dînmek*, *dênmek* (*aor.* *دینور* *dênir*), *and* *دینلمک* *dênîlmek* (*aor.* *دینلور* *dênîlir*), *v.n. or p.* To be said, spoken, pronounced; to be given as a name, used as a name.

دیو *dêyu* (*in conversation* *dêyé*, *a gerand* of *دیمک* *dêmek*, *To say*), *Saying*;

intending; —, *dīv* (dèv), *s. p.* A kind of monster or demon.

ديوار *dīwār* (dùwār), *s. p.* A wall; **چک مک**, *dīwār-chèkmek*, To build a wall (along or about a place); ديوارجي *dīwārji*, *s. t.* A brick-layer.

ديوان *dīwān*, *s. p.* A court held in state either by the sovereign, by the Grand Vizier, or by a governor in his province; a complete book of poetry with poems ending in every rhyme by one author, the whole arranged in alphabetical order by rhymes; ديوانخانه *dīwān-khānē*, A large room or hall where a court is sometimes held; a large hall or antichamber where the servants remain assembled; — **افنديسى** *dīwān-èfendiasi*, The official secretary of a governor; **دورمق**, *dīwān-dürmak*, *v.n.* To shoulder or order arms (in military exercise); to stand with the arms folded, or one over the other, as a mark of respect; ديوانى *dīwānī*, *a. a.* Pertaining to a *dīwān*; —, *s. p.* A kind of bold, official handwriting used in firmans.

ديوانه *dīwānē*, *s. p.* A madman, lunatic.

ديوت *dèyyūs*, *s. a.* One who panders to his own wife.

ديوشرمك *dèvshirmek* (*aor.* **ديوشر** *dèvshirir*), *v.a.* To gather, gather up, collect. [Debts.]

ديون *dùvūn*, *s. pl. a.* (*of* **دين** *dèyn*),

ديهم *dihim*, *s. p.* A crown, diadem.

ذ

ذ *zāl* (zèl), Eleventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms it has the numeral value of 700; and, in the dates of letters, it stands, deprived of its dot, for the month **ذى الحجه** *Zi-l-hijjé*.

ذآ *zā*, In the dates of letters, stands, without the dot over the ذ, for the month **ذى القعدة** *Zi-l-kà"dé*; —, *a. a.* (*in composition, acc. of* **ذو** *zū*), Possessing, lord or owner of, endowed with.

ذات *zāt*, *s. a.* A person's own self; a person or personage of distinction; the essence or identity of any matter; —, *a. a. fem.* Possessing, owner of, endowed with; **بالذات** *bì-'z-zāt*, *ad. a.* In person, personally; **حد ذاته** *hàddi-zātinda*, *ad. t.* In reality, essentially, really; originally; **ذات الله** *zātu-'llāh*, God's own self, person, or essence; **ذات الجنب** *zātu-'l-jènb* (*sàtljān*), The pleurisy; **ذاتى** *zātī* (*fem.* **ذاتيه** *zātīyyé*), *a. a.* Pertaining to the person or essence of anything, personal, essential, original.

ذال *zāl*, *s. a.* Name of the letter ذ.

ذاهب او *zāhib-òl*, *v.n.* To fancy, imagine, presume, be led to suppose, infer.

ذائق *zā'ik* (*fem.* **ذائقه** *zā'ika*), *a. a.* Who tastes; **قوت ذائقه** *kùvvéti-*

zā'ika, or simply ذائقه zā'ika, The sense or faculty of taste.

ذبح zèbh, *s. a.* A killing (of animals) in sacrifice by fairly cutting their throats; |—, —et, *v.a.* To kill in sacrifice.

ذخيرة zàkhīrē, *s. a.* (*pl.* ذخائر zàkhā'ir), Provisions of corn, &c.

ذريه zèrārī, *s. pl. a.* (*of* ذريته zùrriyyèt), Descendants, progeny, posterity.

ذراع zirā", *s. a.* The Arabic name for the Turkish yard of thirty inches.

ذرة zèrrē, *s. a.* An atom, a mote in the sunbeams. [peak of anything.

ذروة zirvē, *s. a.* The summit, top, or

ذريته zùrriyyèt, *s. a.* Progeny.

ذريعة zèrī"à, *s. a.* A means, pretext, handle, excuse (in a good sense).

ذكا zèkyā, ذكوات zèkyāvèt, *s. a.* Quickness of intellect, intelligence.

ذكر zìkr, *s. a.* A reciting, mentioning, relating; a repeating, saying (prayers or praises); —, zèkr, *s. a.* The penis; (*pl.* ذكور zùkyūr) A male, a man; |—, zìkr-et, *v.a.* To recite, mention, make mention of, relate: مالف الذكر mārru-'z-zìkr, الذكر سابق وجهيله zìkri-sābīk-véjhlē, *ad. t.* As above mentioned, according to what has already been stated.

ذكي zèkī, *a. a.* Quick, intelligent.

ذلل zùll, ذلت zillèt, *s. a.* Dishonour, indignity.

ذلك zāliké, *pron. a.* This; كذلك kè-zālik, *ad. a.* Likewise, in like manner, also, furthermore; بناعلى binā'an-"àla-zāliké, *ad. a.* For this reason, based upon this consideration.

ذليل zèlīl, *a. a.* Low in estate, abject.

ذم zèmm, *s. a.* Blame bestowed; censure; a blaming, censuring, speaking in disparagement of; |—, —et, *v.a.* To dispraise, speak in disparagement of, condemn, censure.

ذمت zimmèt, *s. a.* The debtor side of one's account, financial or moral; any moral or social duty; tributariship; —اهل èhli-zimmet, *s. t.* A tributary; —تبريه tèbrīyyè'i-zimmet, The clearing one's self of any charge or imputation. [paying non-Muslim subject.

ذمي zimmī, *s. a.* A tributary; tribute.

ذنب zènb (*pl.* ذنوب zùnūb), *s. a.* A sin; —, zèneb, *s. a.* A tail.

ذو zū, *s. a.* (*in composition, pl.* ذوى zèvī; *acc. sing.* ذى zī; *fem. sing.* ذات zāt; *fem. pl.* ذوات zèwāt), An owner, possessor; ذوات الأضلاع zū-èrba"atu-'l-àzlà", A quadrilateral figure; ذوات الأوبه zū-zù'ābē (zū-zèwābē) (Owner of flowing forelocks), A comet.

ذوابة zù'ābē (zèwābē), *s. a.* A forelock, a dangling tuft of hair.

ذوات zèwāt, *s. pl. a.* (*of* ذات zāt), Persons, personages; female possessors.

ذوق zèvk, *s. a.* Fun, amusement, pleasure; |—, —et, *v.n.* To have pleasure and amusement, to enjoy one's self in pleasure; ذوقلنمك zèvklɛnmek (*aor.* ذوقلنور zèvklènir), *v.a.* To mock, laugh at, ridicule; ذوقيات zèvkiyyât, *s. pl. a. (no sing.)*, Pleasures of various kinds.

ذوي zèvī (*in composition*), *s. pl. a. (of ذو zū)*, Owners, possessors; ذوي العقول zèvī-'l-'ùkūl, *s. pl. a.* People of intelligence, sane persons.

ذهاب zèhāb, *s. a.* A going forth; a mode of conduct.

ذهب zèheb, *s. a.* Gold. [the memory.

ذهن zihn, *s. a.* The mind, intellect;

ذهل zèhūl, *s. a.* Neglect, oblivion.

ذی zī (*acc. of ذو zū, in composition*),

s. a. An owner, possessor; ذی القعدة

zī-'l-kà'dé (Possessor of rest), The

eleventh month of the Muhammedan

year; ذی الحجہ zī-'l-hijjé (Possessor

of the pilgrimage), The twelfth month

of the year, in which the ceremonious

performance of the pilgrimage takes

place at Mecca; ذی قیمت zī-kimèt,

a. a. Precious, valuable.

ذیل zèyl, *s. a. (pl. اذیال èzyāl)*, A

skirt; foot of a mountain; an appendix.

ر

ر rā (rî), Twelfth letter of the Turkish alphabet, having the value of *r* in English. In chronograms it has the

numeral value of 200, and in the dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربيع الآخر Rēbī'-'l-ākhir.

را rā, *s. a.* Name of the letter ر; in dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربيع الأول Rēbī'-'l-èvväl.

رابطة rābita, *s. a.* A bond of union;

system, regularity; رابطة لو rābitali,

a. t. Good, capital, excellent; رابطة سر

rābitassiz, *a. t.* Bad, not as it should

be; رابطة ويرمك rābita-vèrmek, *v.n.*

To put in order, arrange, systematize.

رابع rābī', *a. a.* The fourth; رابعا

rābī'ā, *ad. a.* Fourthly.

راتبه rātibé, *s. a.* Fixed salary or allow-

ance; راتبه خوار rātibé-khōr, *s. p.* One

who receives a fixed allowance.

راجح rājih, *a. a.* Better, preferable;

superior, preponderant.

راجع rāji', *a. a.* Relative, related, de-

pendent, pertaining; راعى —, —di, *v.n.*

To regard, concern; to affect, touch;

to revert to, return to, fall to; to de-

pend, pertain, be related.

راجلاً rājil, *a. a.* One on foot; راجلاً

rājilan, *ad. a.* On foot.

راحت rāhat, *s. a.* Repose, ease, tran-

quillity; —, *a. t.* Comfortable, cosy,

convenient, commodious; comfortable,

at ease; comfortable, well off, in easy

circumstances; —, *ad. t.* Comfortably;

quietly; easily, cosily, nicely; راح

—, *v.n.* To rest one's self; راح

—دل, *v.n.* To be at ease; **دورمتى**,
 —dürmek, *v.n.* To keep quiet;
 —اوطورمتى, —ötürmek, *v.n.* To sit
 still; to sit comfortably; to live com-
 fortably (in a house); **راحت المحلوم**
 rāhata-ʿl-hùlkūm (rāhat-lòkum), A
 well-known Turkish sweetmeat;
راحتسىز rāhatsiz, *a. t.* Uneasy, rest-
 less; inconvenient. [(of any quality).
راده rāddé, *s. a.* A rank, point, or degree
راز rāz, *s. p.* A secret.
رأس rēʿas, *s. a.* The head; a summit;
 the end, extremity; the beginning;
 a chief man or officer; **المال**,
 rēʿssu-ʿl-māl, Capital, stock in trade.
راست rāsst, *a. p.* Right (hand); right,
 true, correct; **كلمك**, rāsst-ghèl-
 mek, *v.n.* To meet by chance; to hap-
 pen by chance; **كترمتك**, rāsst-
 -ghètirmek, *v.n.* To manage so as to
 meet (some one); **راستى** rāsstī, *s. p.*
 Rectitude.
راستك rāsstik, *s. t.* A preparation of
 copper or antimony, used for black-
 ening the eyebrows of women and
 children.
راسخ rāsikh, *a. a.* Firm, immovable.
راسم rāssim, *s. a.* Who draws, figures,
 traces, writes.
راشد rāshid, *a. a.* Sound in judgment;
 orthodox in belief; **خلفاء راشدين**
 khùléfāʿi-rāshidīn, The orthodox ca-
 liphs. [to a government officer.
راشى rāshi, *s. a.* One who gives a bribe
راضى rāzi, *a. a.* Well-pleased, satisfied,

content; **الله راضى اوله** Allāh-rāzi-òla!
 May God be well-pleased! Thank you!
 God reward you.
راعى rāʿī, *s. a.* A shepherd, pastor; a
 guardian, protector of subjects.
راغب rāghīb, *s. a.* Who has a wish,
 desire, or longing; desirous.
راف rāf, *s. t.* A shelf.
رأفت rēʿfet, *s. t.* The kindness of dis-
 position which leads to pity or cle-
 mency; **رأفتلو** rēʿfetlū, *a. t.* Kind,
 benignant.
رافضه rāfiza, *s. a.* (*pl.* **روافض** rēwāfiz),
 The sectators of Ali; **رافضى** rāfizi,
s. a. One belonging to the Rafiza sect.
رافع rāfiʿ, *s. a.* One who lifts up,
 raises; the bearer, holder up (of a
 letter, &c.); one who takes away,
 drives away, does away.
راقم rākim, *s. a.* The writer (of any
 paper). [drinking.
راقى rāki, *s. t.* Brandy or spirits for
راكب rākib, *s. a.* On horseback, or
 in a carriage, boat, or ship; **راكباً**
 rākiban, *ad. a.* Same meanings.
راكد rākid, *s. a.* Stagnant (water or
 business). [submitting.
رام rām, *a. p.* Obedient, submissive,
ران rān, *s. p.* (*in composition*), Who
 gives course to anything; **حكران**
 hùkm-rān, *s. p.* Who gives course
 to commands, a commander, a sov-
 reign.
راوند rāvend, *s. p.* The drug rhubarb.
راوى rāvi, *s. a.* A narrator, relater.

راه rāh, *s. p.* A road, way, path; a method, system, custom; شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, a public road, highway.

راهب rāhib, *s. a.* A Christian priest or monk.

راهوان rāhwān, *s. p.* Amble-paced (hack for travelling); *ad. t.* In an amble.

رای rē'y, *s. a.* An opinion, manner of seeing, thinking, or judging.

رایت rāyet, *s. a.* A flag, standard.

رایج rā'ij, *s. a.* Which is current among the public.

رائحه rā'ihā, *s. a.* Odour, smell.

رایگان rāyghyān, رایگانہ rāyghyānē, *s. p.* Anything acquired without an equivalent given.

رب rābb, *s. a.* The Lord God (this expression is never used alone); یاریبی yā-rābbī, O my God! ربم حتی ایچون rābbim-hakkī-ichin! (For the verity of my God) As surely as that God truly exists!

ربا ribā, *s. a.* Interest on money, usury; —, rūbā, *s. p.* (in composition), Who carries off or away; آهنربا āhēn-rūbā, (The iron-snatcher) The magnet; کهربا kēhrūbā, Amber.

رباب rēbāb (rūbāb), *s. a.* A kind of lute, rebeck, or guitar.

رباح rēbāh, *s. a.* Gain, profit in business.

رباط ribāt, *s. a.* A strong and secure place, formerly always fortified, where travellers, caravans, or military expeditions can take up their quarters on

their journey, or on an enemy's frontier.

رباعی rūbā'ī, *s. a.* A quatrain; a word containing four radical letters.

ربانی rūbbānī, *s. a.* Divine, pertaining to God.

ربا rūbāh, *s. p.* A fox. [to God.]

ربح ribh, *s. a.* Gain, profit, interest on money.

ربط rūbt, *s. a.* A fastening, binding, tying; an arranging, regulating, ordering; —, —et, *v. a.* To fasten, bind, tie; to arrange, regulate, order.

ربع rūb', *s. a.* A quarter, one-fourth; دائرة rūb'ī-dā'irē, A quadrant, the quarter of a circle; تختہ rūb'ī-tākhtā, A wooden quadrant marked with lines, for taking the sun's altitude and calculating the time of day; مسکون rūb'ī-mēsskyūn, The inhabited quarter (of the world); orbis pars veteribus notus; ربعیہ rūb'īyyē, A kind of old gold coin (the rupee of India, as to the name).

ربقه ribka, *s. a.* A halter; اطاعت ribka'ī - itā'at, The halter (yoke) of submission. [ished, carried off.]

ربوده rūbūdē, *s. p.* Carried away, rav-

ربیع rēbi', *s. a.* The spring season; name of the third and fourth months of the Muhammedan year, the third being distinguished as *the first*, and the fourth as *the latter*, ربیع الاول rēbī'u-1 - ēvvāl, ربیع الآخر rēbī'u-1-ākhir.

رتبه rūtbē, *s. a.* (pl. رتب rūteb), A

degree of rank or dignity; a point or degree of quality.

رتق *rètk*, *s. a.* A closing; رتق وفتق امور *rètk-u-fètki-ùmūr*, The conduct and management (closing and opening) of public business.

رتیمه *rètīmē*, *s. a.* A piece of thread wound on a finger as a reminder, like our knotting a handkerchief.

رجا *rijā*, *s. a.* A request; |—, —*et*, *v. a.* To make a request about.

رجال *rijāl*, *s. pl. a.* (*no sing.*) People on foot; the grandees of the empire; (*as a Turkish singular*) a grandee, high civil functionary.

رجب *rèjeb*, *s. a.* Name of the seventh month of the Muhammedan year.

رجحان *rèjéhān*, *s. a.* Superiority, preponderance.

رجحانیت *rùjhānlyyèt*, *s. a.* Preferableness, superior advantage.

رجعت *rèj"at*, *s. a.* The apparent retrograde motion of a planet.

رجم *rèjm*, *s. a.* Lapidation, stoning; |—, —*et*, *v. a.* To stone; stone to death.

رجیم *rèjīm*, *a. a.* Epithet applied to the devil as accursed, or driven from heaven by missiles, or as having stones cast at him intentionally by the pilgrims to Mecca. [sugar.

رجل *rèchel*, *s. f.* A preserve of fruit in ریحلت *rihlet*, *s. a.* A journey of emigration. [for holding books.

رحله *ràhlé*, *s. f.* A kind of reading-desk

رحم *ràhm*, *s. a.* The womb; the collective body of one's relatives; رَحْمَةٌ *sàla'i-ràhm*, A visit to one's home and relatives after an absence; —, *ràhima!* May (God) admit (someone) to His mercy! (said of a dead person).

رحمت *ràhmet*, *s. a.* God's mercy in a future state; rain; —، *ràhmet-òkumak*, *v. a.* To offer the ejaculation, *May God admit him to mercy!*

رحمن (for رحمان) *ràhmān*, *s. a.* The God of mercy to us in a future state: رحمانی *ràhmānī*, *a. a.* Divine, pertaining to the God of mercy.

رحموت *ràhmūt*, *s. a.* The quality of being the God of mercy.

رحیق *ràhīk*, *s. a.* Wine. [migration.

رحیل *ràhīl*, *s. a.* Departure, journey.

رحیم *ràhīm*, *s. a.* The very compassionate God.

رخ *rùkh*, *s. p.* The cheek; the castle or rook at chess; the fabulous bird *roc*.

رخام *rùkhām*, *s. a.* Marble. [pineness.

رخاوت *ràkhāvèt*, *s. a.* Relaxation, ease.

رخت *ràkht*, *s. p.* A horse; goods, traps, furniture of any kind.

رخسار *rùkhsar*, رخساره *rùkhsārā*, *s. p.* The cheek; the face.

رخش *ràkhsh*, *s. p.* A horse. [ing.

رخشان *ràkhshān*, *a. p.* Brilliant, flashy.

رخصت *rùkhsat*, *s. a.* Permission, authorization, leave; power, authority (to act); —، *rùkhsat-vèmek*, *v. a.* To give permission; رخصتنامه *rùkhsat-nāmē*, Letters of authority,

full powers ; **كامله**, rùkhsati-kyā-milé, Full power.

رخنه rākhné, *s. p.* A rent, breach, tear, hole ; **دار**, rākhné-dār, *a. p.* Rent, breached, torn ; wounded, pierced.

رخيص rākhiṣṣ, *a. a.* Of little value, cheap, low-priced, not in demand.

رد rēdd, *s. a.* A giving back, rendering, returning, restoring, sending back ; refusing, not receiving, not complying with, rejection ; **—**, —et, *v. a.* To give back, send back, render, return, restore ; to refuse, reject ; **رد جوابا** rēddi-jēwāb-et, *v. a.* To return an answer. [tle.

ردا ridā, *s. a.* A kind of cloak or mantle ; **ردى** rēdī, *a. a.* Bad.

رديف rēdif, *s. a.* A veteran who has served five years in the army or navy, and placed in the reserve, but liable to be called out again in case of necessity. [a shameful act.

ردالت rēzālēt, *s. a.* Ignominy, shame ;

رديل rēzīl, *a. a.* Dishonoured, dishonourable, shameful.

رز rēz, *s. p.* A vine ; grapes.

رزاق rēzzāk, *s. a.* God, who provides sustenance for his creatures.

رزانت rēzānēt, *s. a.* Sedateness, gravity of reflexion.

رزق rīzk, *s. a.* Our daily bread.

رزم rēzm, *s. p.* A battle, fight, action, combat.

رزة rēzé, *s. t.* A rough kind of hinge composed of two slight eye-bolts.

رزين rēzīn, *a. a.* Sedate, well weighed, grave, maturely deliberated.

رس rēss, *a. p.* (*in composition*), Who brings, who causes (anything) to reach its destination ; **نامدرس** nāmē-rēss, An envoy who brings a letter.

رسالت rēssālēt, *s. a.* The prophetic office and function.

رساله rīssālē, *s. a.* (*pl.* رسائل rēssā'il), A small treatise, a tract, pamphlet.

رسام rēssām, *s. a.* A painter, draughtsman. [tion.

رستاخيز rēsstākhiṣ, *s. p.* The resurrec-

رسم rēssm (rēssim), *s. a.* A drawing, picture, design, draught, sketch, painting, print ; a ceremony, an official observance ; a tax, due ; **رسمى** rēssmī,

a. a. Official ; formal, merely ceremonious ; **رسمياً** rēssmīn, *ad. a.* In an official manner ; in a purely formal manner.

رسمى rēssmī, *a. a.* Official ; formal, merely ceremonious ; **رسمياً** rēssmīn, *ad. a.* In an official manner ; in a purely formal manner.

رسمياً rēssmīn, *ad. a.* In an official manner ; in a purely formal manner.

رسن rēssen, *s. p.* A cord, rope.

رسوای rēssvāy, *a. p.* Dishonoured, disgraced.

رسخ rēssūkh, *s. a.* Firmness, well-groundedness (of opinion), stability.

رسول rēssūl, *s. a.* A messenger, prophet, apostle, one sent.

رسوم rēssūm, *s. pl. a.* (*of رسم rēssm*), **رسومات** rēssūmāt (*pl. of pl.*) Ceremonies ; taxes, dues.

رسيد rēssīd, *s. p.* A note of receipt ; **—**, —et, *v. a.* To note or mark as having been paid or received (an account).

رسیده *rèssidé*, *s. p.* Arrived; matured.
 رشته *rìsheté*, *s. p.* Thread, yarn.
 رشحہ *rèshha*, *s. s.* Sweat, perspiration, transpiration, transudation.
 رشد *rùshd*, *s. s.* Rectitude of thought, correctness of thinking.
 رشک *rèshk*, *s. p.* Envy; a thing envied.
 رشوت *rìshvet*, *s. s.* A bribe; رشوت-بیمک *rìshvet-yèmek*, *v. s.* To receive bribes.
 رشید *rèshīd*, *s. s.* Whose opinions and judgment are correct. [observer.
 رصد *ràssād*, *s. s.* An astronomical
 رصاص *ràssāss*, *s. s.* Lead; tin.
 رصانت *ràssānèt*, *s. s.* Strength, firmness, solidity.
 رصد *ràssād*, *s. s.* An observing (the heavenly bodies); |—, —et, *v. s.* To observe; رصدخانه *ràssād-khānè*, *s. p.* An observatory.
 رضا *rizā*, *s. s.* Consent, acquiescence; satisfaction, the being pleased, satisfied; رضایمک *rizā-vèrmek*, *v. s.* To consent, acquiesce, give consent.
 رضوان *rizwān*, *s. s.* Consent, acquiescence; satisfaction; paradise.
 رضی *rādiya*! May (God) be pleased (with him)! [ture.
 رطوبت *rütübèt*, *s. s.* Dampness, moisture.
 رعایا *rì"āyā*, *s. pl. s.* (of رعیت *rā"īy-yèt*). Tributary non-Muslim subjects of Turkey (*vulg.* Rayahs).
 رعایت *rì"āyet*, *s. s.* Respect, deference, reverence, consideration; |—, —et, *v. s.* To show respect or consideration; to observe, keep, follow,

hold sacred; رعایة *rì"āyém*, *ad. s.* Out of respect or consideration; رعایتسز *rì"āyetsiz*, *s. t.* Wanting in respect, disrespectful; رعایتسزلك *rì"āyetsizlik*, *s. t.* "عدم رعایت *àdémì-rì"āyet*, *s. p.* Want of respect, disrespect; رعایتکار *rì"āyetkyār*, *s. p.* One who shows respect or deference; رعایتکارانه *rì"āyetkyārānè*, Pertaining to one who shows respect or deference.
 رعب *rā"b*, *s. s.* Terror.
 رعد *rā"d*, *s. s.* Thunder.
 رعشه *rā"sha*, *s. s.* A trembling, shivering. [upon
 رعنا *rā"nā*, *s. p.* Beautiful, fair to look
 رغبت *rāghbet*, *s. s.* Inclination, wish, desire; |—, —et, *v. s.* To feel an inclination or desire; رغبتلو *rāghbetlū*, *s. t.* Dear, for whom friendly feelings exist.
 رَغْمًا *rāghman*, *ad. s.* Out of spite to, so as to vex; رَغْمًا لِيَنْفِي *rāghman-li-ènfi*, *ad. s.* (So as to rub his nose in the dirt), As a source of vexation to him.
 رفاقت *rèfākāt*, *s. s.* Companionship; the being a companion; |—, —et, *v. s.* To go in company, act together.
 رفاهیت *rèfāhèt*, رفاهت *rèfāh*, رفاهیت *rèfāhiyyèt*, *s. s.* Ease, comfort, good circumstances.
 رفت *rèft*, *s. s.* A going, departure; رفتیه *rèftiyyé*, *s. s.* Export dues.
 رفتار *rèftār*, *s. p.* A mode of walking; a manner of conduct. [poached egg.
 رَفْدَان *rāfodān*, *s. t.* A soft-boiled egg

رفع *rèf'*, *s. a.* A lifting up, raising; a taking away; |—, —et, *v.a.* To lift up, raise; to take away.

رفعت *rif'at*, *s. a.* Height; elevation; رفعتلو *rif'atlū*, *a. t.* Exalted, illustrious. [benignity.

رفق *rifk*, *s. a.* Kindness, gentleness,

رفقا *rufakā*, *s. pl. a.* (of رفیق *rèfik*), Companions, comrades, fellows.

رفیع *rèfī'*, *a. a.* High.

رفیق *rèfik*, *s. a.* A fellow, comrade, companion.

رفیه *rèfih*, *a. a.* Easy or comfortable in circumstances.

رقاب *rikāb*, *s. pl. a.* (of رقبه *rākabé*),

Backs of necks where the yoke bears in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection. [titian.

رقابت *rākābèt*, *s. a.* Rivalry, compe-

رقاص *rākkāss*, *s. a.* A dancer; the pendulum or balance-wheel of a watch.

رقبه *rākabé*, *s. a.* The back of the neck where the yoke presses in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقت *rikāt*, *s. a.* Thinness, slightness; pity; compassion felt inwardly;

رقت قلب *rikāti-kālb*, Tenderness of heart.

رقص *rākss*, *s. a.* Dancing, a dance; |—, —et, *v.a.* To dance; to spin round as the Mevlevi dervishes do.

رقعه *rik'a*, *s. a.* The common handwriting used in letters and business; a piece of paper, parchment, or cloth.

رقم *rākam*, *s. a.* The Arabian cyphers of arithmetic; arithmetic; writing.

رقيب *rākīb*, *s. a.* A rival. [slavery.

رقيت *rīkkīyyèt*, *s. a.* Servitude,

رقيق *rākīk*, *a. a.* Thin, slender; tender.

رك *règh*, *s. p.* A vein.

ركاب *rikyāb*, *s. a.* A stirrup; the place

near the stirrup of a prince on horseback, which is taken by his chief attendant who hands things to him when presented (this is a parallel term to

our word "footstool"); a kind of levee of the sovereign; ركاب عرضحالی

rikyāb-ārzuhāli, *s. t.* A petition pre-

sented to the Sultan publicly when going in state on horseback.

رککت *rèkyākèt*, *s. a.* Weakness (of intellect or argument); want of firmness; shakiness (of handwriting).

رکز *rèkz*, *s. a.* A planting, a setting up;

|—, —et, *v.a.* To plant, set up.

رکعت *rik'at*, *s. a.* A prostration in prayer.

رکن *rūkn*, *s. a.* (pl. ارکان *èrkyān*), A column or solid part of a house-wall, or corner part; a principal and fundamental element in any composite matter or subject.

رکون *rūkyūn*, *s. a.* A leaning, inclination.

رکیک *rèkīk*, *a. a.* Weak, shaky; puerile, futile.

رکین *rèkin*, *a. a.* Firm, solid, strong.

رماح *rīmāh*, *s. pl. a.* (of رمح *rūmh*), Lances.

رماد *rèmād*, *s. a.* Ashes, wood-ashes.

رمان rùmmān, *s. a.* A pomegranate.

رمانی rùmmānī, *s. a.* A ruby.

رمد rēmed, *s. a.* The ophthalmia.

رمز rēmez, *s. a.* A sign, wink, nod; an enigmatical phrase or puzzling circumstance.

رمضان rāmazān, *s. a.* The ninth month of the Muhammedan year, and month of abstinence.

رمتی rāmak, *s. a.* The last spark or breath of life; سد رمتی sēddi-rāmak, The administration of food in time or quantity just sufficient to save life. [Geomancy.

رمل rēml, *s. a.* Sand; —, rēmel, *s. a.*

رمة rēmé, *s. p.* A flock of sheep.

رمی rēmy, *s. a.* A casting, throwing, projecting; |—, —et, *v. a.* To cast, throw, project. [gusted.

رمیده rēmidé, *s. p.* Frightened, dis-

رنج rēnj, رنجش rēnjish, *s. p.* Trouble;

رنجبر rēnj-bēr (rēnchper), *s. p.* A labourer, navy.

رنجیده rēnjidé, *s. p.* Troubled, vexed, annoyed, molested, hurt, injured.

رند rēnd, *s. p.* A free-thinking free-liver; one, on the contrary, whose thoughts and motives being pure, is careless of appearances and speech.

رندة rēndé, *s. p.* A carpenter's plane; a grater (for spice, cheese, &c.); رندة لمة rēndélemek, *v. a.* To plane; to grate.

رنگ rēngh (rēnk), *s. p.* Colour, hue; —ویرمک, rēnk-vērmek, *v. a.* To explain, give a colouring; رنگارنگ

rēnghyārēngh, *s. p.* Variegated, various, varied in hue.

رنگین rēnghīn, *s. a.* Coloured; capital, funny, fun to tell or hear.

رو rū, *s. p.* A face, visage, countenance; —, rēv, *s. p.* (in composition), Who or which goes, walks, runs, moves, marches; which grows, springs up.

روا rēwā, *s. p.* Fit to pass, allowable, just, proper.

رواج rēwāj, *s. a.* Currency, a passing current; briskness of markets.

روان rēwān, روانه rēwāné, *s. p.* Flowing; moving; the soul, spirit. [cake.

روانی rēwāni, *s. t.* A kind of sponge-

روایت rēwāyet, *s. a.* A legend, tale, relation, story, rumour, *on dit*; a relating; |—, —et, *v. a.* To relate.

روبا rūba, *s. t.* Clothes, dress.

روباة rūbāh, *s. p.* A fox.

روح rūh, *s. a.* The soul, spirit; spirit, essence; الله—, rūhu-'llāh (The spirit of God), Jesus Christ; القدس rūhu - 'l - kūduss, The Holy Ghost (among Christians); Gabriel (with Muslims).

روحانی rūhānī, *s. a.* Spiritual, pertaining to the soul or spirit; روحانیت rūhāniyyet, *s. a.* Spirituality.

رودوس Rōddòs, *s. t.* Rhodes.

روز rūz, *s. p.* Day; روزنامه rūz-nāmé (jūznāmé), *s. p.* An almanack; a day-book or register; روزنامهچه rūz-nāmche, *s. p.* A kind of register at public offices.

روزگار rūzghyār, *s. p.* Time, fortune, or

the world; —, rùzghyar, *s. t.* The wind. [dow.
 روزن rëvzèn, روزنه rëvzéné, *s. p.* A win-
 روزة rüzé, *s. p.* A fast, abstinence.
 رؤس rù'üss, *s. pl. a.* (of رأس rë'ss),
 Heads; (as a Turkish sing.) a diploma.
 رؤسا rù'essā, *s. pl. a.* (of رئيس rë'iss),
 Chiefs, chief people.
 روسپی ròsspi (òrosspo), *s. t.* A whore,
 prostitute, harlot.
 روستپوللو ròsstopòllu (òrosstopòllu), *s. t.*
 A knavish fellow, sly rogue.
 روسیه Rūssiyya, *s. t.* Russia.
 روش rëvish, *s. p.* The way things (or
 persons) go on; conduct.
 روشن rūshèn, روشنا rūshénā, *a. p.* Bright,
 luminous; clear, manifest, plainly seen.
 روغن rùghàn, *s. p.* Any kind of fat or
 oil; —, rùghàn, *s. t.* Varnish.
 روف rë'ūf, *a. a.* Benign, tender, com-
 passionate. [salad.
 روتة ròka, *s. t.* A kind of plant used for
 روم rūm, *s. p.* A Roman; the Eastern
 empire, Turkey; —, (òrum), *s. t.* A
 Greek; —, rùm, *s. t.* Rum; روم ايلي
 rùm-èyli (The country of the Greeks),
 Roumelia; Turkey in Europe; رومی
 rūmī, *a. a.* (Roman) Greek; Turkish.
 روما Ròma, *s. t.* Rome. [going.
 روندé rëvëndé, *s. p.* One who goes, is
 رونق rëvnaq, *s. p.* A flourishing con-
 dition, pride, beauty, glory, splendour.
 روی rūy, *s. p.* The face, visage, coun-
 tenance.
 رویا rūyā, *s. a.* A dream, vision.

رویت rëviyyèt, *s. a.* Uprightness, cor-
 rectness, straightforwardness of char-
 acter; —, rū'yet, *s. a.* Supervision,
 care, conduct, guidance, direction;
 careful consideration. [or bronze.
 روین rūyīn, روینه rūyīné, *a. p.* Of brass
 ره rëh, *s. p.* (for راه rāh), A road.
 رها rāhā, *s. a.* Deliverance, escape, safety;
 —بولمق —bùlmak, *v. n.* To escape.
 رهب rëhb, *s. a.* Fear, fright, terror.
 رهبان rëhbān, *s. a.* A Christian priest or
 monk; رهبانیت rëhbāniyyèt, The
 quality, state, or functions of a Christ-
 ian priest or monk, especially his cel-
 ibacy and the indissolubility of his
 vows.
 رهبر rëhbër, *s. p.* A guide, conductor.
 رهن rëhn, *s. a.* A pawning, pledging;
 —، —et, رهنه قومق rëhné-kòmak,
v. a. To pawn, to pledge.
 رهین rëhīn, *s. a.* A thing given in pledge;
 a thing which may be looked upon as
 a pledge. [*s. p.* A hypocrite.
 ریا riyā, *s. a.* Hypocrisy; ریاکار riyākyār,
 ریاح riyāh, *s. pl. a.* (of ریح rīh), Winds.
 ریاست riyāssèt, *s. p.* The presidency,
 presidentship. [Gardens.
 ریاض riyāz, *s. pl. a.* (of روضه rāvza),
 ریاضت riyāzāt, *s. a.* Mental or bodily
 discipline; ریاضی riyāzī (fem. ریاضیه
 riyāzīyyé), *a. a.* Pertaining to discipline;
 "علوم ریاضیه" ùlūm-riyāzīyyé, The dis-
 ciplinary sciences of mathematics, &c.
 ریاله riyāla, *s. t.* A rear-admiral, for-
 merly a bey, now a pasha.

ريب *rèyb, s. a.* Doubt, incertitude.
 ريباس *rībāss, s. a.* Garden rhubarb growing wild.
 ريح *rīh, s. a.* The wind; rheumatism; flatulency.
 ريختم *rīkhtim, s. p.* A quay on the sea, faced with cut stone, and filled in with rubble. [scattered, shed.
 ريخت *rīkhté, a. p.* Spilt, poured out;
 ريز *rīz, s. p. (in composition),* Who or which sheds.
 ريزان *rīzān, a. p.* Shedding; shed, dropping, falling.
 ريزه *rīzé, s. p.* A dropping, portion dropped, piece.
 ريس *rè'ss, s. a.* A chief; a sailor; a merchant captain.
 ريسان *rīssmān, s. p.* A rope, cord.
 ريش *rīsh, s. p.* The beard; —, *a. p. (in composition),* Wounding; wounded.
 ريشه *rīshé, s. p.* A wound.
 ريك *rīgh, s. p.* Sand; the peculiar sand used for drying the ink of writing;
 ريكدان *rīghdān, s. p.* A sand-box.
 ريس *rè'iss, s. a.* A chief; — افندی *rè'iss-èfèndi* (abbreviation of ريس *rīss-èfèndi* Chief of the scribes, clerks, or secretaries), The Chief Secretary of State in the old system: when this was changed, that officer received the present title of *خارجيه ناظرى* *khāri-jlyyá - nāziri,* Minister of Foreign Affairs.

ز

ز *zā (zè, also كسكين زه kèsskin-zè, sharp s).* Thirteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *s* in English. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 7; —, *zì, pr. p.* From.
 زا *zā, s. a.* Name of the letter *z.*
 زاج *zāj (zāch), s. a.* Vitriol; زاج تبریس *zāchi - (kībriz), s. t.* Green vitriol, sulphate of iron; زاج ياغی *zāch-yāghī, s. t.* Oil of vitriol, sulphuric acid.
 زاد *zād, s. a.* Provisions for a journey or voyage; —, *a. p. (in composition),* Born, born of; —, *zādé! ist. a.* May (God) augment . . . ! مادرزاد *mā-dar-zād, a. p.* Possessed from birth, innate, inborn.
 زاده *zādé, s. p. (in composition),* Son; شهزاد *shèh-zādé,* An Ottoman prince of the blood; شاهزاد *shāh-zādé,* A Persian prince; بگزاده *bègh - zādé.* Son of a Bey (this title is very usually given to European gentlemen: it means no more than our word *esquire*); زادگان *zādégghyān, s. pl. p. (of زادé),* The nobility, people of family and consequence.
 زار *zār, s. t.* A membrane, pellicle; a die (for playing); —, *s. p.* A groan, a plaint; —, *a. p.* Despised, contemned. —, *s. p. (in composition),* A bed or plot of ground where anything particular

grows ; زاری zārī, *s. p.* One groan or plaint ; abjectness.

زاغ zāgh, *s. p.* A crow, rook, raven.

زانو zānū, *s. p.* The knee.

زانی zānī (*fem.* زانیه zāniyyé), *s. a.* An adulterer ; a fornicator.

زاویه zāvīyyé, *s. a.* (*pl.* زوایا zāwāyā), A corner ; an angle ; a convent or cell ; زاویه قائمه zāvīyyè'i-kā'imé, A right angle ; زاویه حاده zāvīyyè'i-hāddé, An acute angle ; زاویه منفرجه zāvīyyè'i-mūnfèrijé, An obtuse angle ; زاویه منفرجه قائم الزاویه zāvīyyè'i-mūnfèrijé-kā'imū-'z-zāvīyyé, Right-angled ; منفرجه الزاویه mūnfèriju-'z-zāvīyyé, Obtuse-angled ; حاد الزاویا hāddu-'z-zāwāyā, Acute-angled.

زاهد zāhid, *s. a.* An ascetic. [angled.

زاهر zāhir, *a. a.* Shining, bright ; clear.

زائجه zāyché, *s. a.* A horoscope.

زائد zā'id, *a. a.* Redundant, more than enough ; plus (in algebra).

زائل zā'il, *a. a.* Fading away, about to fade, which has faded, the nature of which is to fade away, evanescent.

زبان zēbān (zābān), *s. p.* The tongue ; speech, language, idiom ; زبانزد zā-bānzèd, Commonly used in speaking.

زبانیه zēbāné, *s. p.* Anything tongue-shaped ; a flame. [imp of hell.

زبانی zēbānī, *s. p.* A demon, tormenting

زبد zūbdé, *s. a.* The essence or choicest of anything.

زبر zēbr, *s. p.* The up side ; زیروزبر zīr-ū-zēbr, *ad. p.* Topsy-turvy, up-

side-down, in confusion, in complete ruin.

زبرجد zēbrjèd, *s. a.* A topaz(?), a chrysolite(?). [for spearing fish.

زبکین zèbkin, *s. t.* A harpoon, a grains

زبور zēbūr, *s. a.* The Psalms of David.

زبون zēbūn (zābūn), *a. p.* Weak, feeble ; lean, thin, meagre.

زجر zèjr, *s. a.* A restraining, preventing ; a prohibiting ; a using active measures of prevention ; |—, —et, *v. a.* To restrain, prevent ; زجریه zèjriyyé, A tax on wine, spirits, and public-houses, as though it were a prohibitory tax.

زحل zūhāl, *s. a.* The planet Saturn.

زحمت zāhmet, *s. a.* Trouble, bother ; pain, fatigue, anxiety ; disease ; — چک زحمت zāhmet-chèkmek, *v. a.* To suffer inconvenience ; |—, —et, *v. a.* To give one's self trouble, to trouble one's self.

زخار zākhkhār, *a. a.* Raging (sea).

زخم zākhm, *s. p.* A wound.

زخمه zākhmé, *s. p.* The plectrum with which a lute is played.

زده zèdé, *a. p.* (*in composition*), Struck ; قصاده kàzā-zèdé, (Struck by fate) Wrecked (a ship) ; زد و لکم zèdélémek, *v. a.* To knock about, ill-use.

زر zèr, *s. p.* Gold ; زرگر zèr-ghèr, A goldsmith ; زرکش zèr-kèsh, A gold-wire drawer ; embroidered with gold.

زراعت zirà'at, *s. a.* Agriculture ; |—, —et, *v. a.* To cultivate.

زرانه zūrāfé (zūrāfa), *s. a.* A giraffe.

زرد zèrd, *s. p.* Yellow.

زردالو zèrd-ālu (zèrdāli), *s. p.* A wild apricot; a kill-John.

زردۀ zèrdé, *s. p.* A sweet dish of rice with saffron; زردۀ چوب zèrdé-chòb (zèrdéchàw), Turmeric.

زرشك zèrshk, *s. p.* Barberries.

زرع zèr', *s. a.* Seed-sowing; —, —et, *v. a.* To sow.

زرق zèrk, *s. p.* Hypocrisy.

زرنیخ zèrnikh, *s. p.* Orpiment; realgar.

زرۀ zèrh, *s. p.* Defensive armour, mail.

زرین zèrīn, *a. p.* Of gold, golden; —

زهرین-kādeh (zèren), *s. p.* The

زشت zèsh, *a. p.* Ugly. [narcissus.

زعامت zè'āmet, *s. a.* A major fief, one entered in the archives as above a certain yearly value.

زعفران zè'fèrān (zèfrān), *s. a.* Saffron.

زعم zè'm, *s. a.* An unfounded idea or opinion.

زعماء zè'amā, *s. pl. a.* (of زعم zè'im), Possessors of major fiefs.

زغر zèghar, *s. t.* A pointer; a spaniel.

زفت zèft, *s. a.* Pitch.

زقاق zèkkāk (zèkkāk), *s. a.* A street; a street of shops.

زقوم zèkkūm, *s. a.* The oleander; an infernal tree bearing demons' heads.

زکا zèkyā, *s. a.* Purity; piety, devotion.

زکات zèkyāt, *s. a.* Canonical alms, the proper bestowal of which purifies the enjoyment or possession of the remainder of one's property.

زکام zèkyām (zèkkyām), *s. a.* A cold in the head, rheum. [devout

زکی zèkī, *a. a.* Pure of spirit; pious.

زل zil, *s. t.* A cymbal; a little bell, a tympanum of a clock.

زال zèlāl, *s. a.* Pure, sweet, good water.

زلۀ zèllé, *s. a.* A slip; a fault. [quake.

زلزلۀ zèlzélé (zèrzélé), *s. a.* An earth-

زلف zèlf, *s. p.* A ringlet; عروس zèlfu-'ārūsa, (Bride's ringlets) The caracalla-bean flower and plant.

زمام zèmām, *s. a.* A rein, a bridle or head-stall; guidance (of affairs).

زمان zèmān (zèmān), *s. a.* Time; circumstances.

زمانۀ zèmāné, *s. p.* Time; the world: circumstances, fortune.

زمرۀ zèmré, *s. a.* A body (of men), set.

زمرود zèmrūd (zèmrūd), *s. a.* An emerald. [voices.

زمرمۀ zèmzémé, *s. a.* Soft murmur of

زمستان zèmisstān, *s. p.* The winter.

زمهریر zèmhérir, *s. a.* The severest cold of winter; the forty days following the winter solstice.

زمین zèmin, *s. p.* The surface of the earth; the ground on which any other colours are worked.

زن zèn, *s. p.* A woman; a wife; — *a. p.* (in composition), Who strikes; who sounds, plays; زندهست zèndèst, *s. p.* A lover of women; زنن

زلف-zèn (zèlfzèn), *s. p.* A boaster, talker.

زن زنی *s. a.* Adultery.

ولد الزنا *vèlédu-'z-zinā*, *s. a.* A bastard;
(*vèlédiznā*), a cunning rogue.

زنبارة *zèn-pārē* (*zàmpara*), *s. p.* A gal-
lant; a frequenter of harlots.

زنبرك *zènberèk*, *s. p.* A watch-spring;
زهر زنبرك *zèhir-zènberèk*, *ad. t.* Very
cold with high wind and drifting snow
or sleet.

زنبق *zànbak*, *s. a.* A lily; an iris.

زنبور *zènbūr*, *s. p.* A bee. [basket.

زنبيل *zènbīl*, *s. p.* A rush-basket, a tool-

زنجبيل *zènjébīl* (*zènjéfīl*), *s. a.* Ginger;
a river in Paradise.

زنجير *zinjir*, *s. p.* A chain.

زندان *zènakhdān*, *s. p.* The chin;
— چاه *chāhi*—, The dimple of the

زندان *zindān*, *s. p.* A prison. [chin.

زندگانی *zindéghyānī*, *s. p.* Life, liveli-
hood, living.

زنده *zindé*, *a. p.* Alive, living; (a night)
passed without sleep, and in occupa-
tion of some kind.

زندیک *zindīk*, *s. a.* An atheist.

زنکین *zènghin*, *a. t.* Rich, affluent,
opulent.

زنهار *zinhār*! *int. p.* Look to it! Look
out! Take care! Beware!

زواد *zèwād*, *s. a.* Provisions for a journey.

زوار *zùvwār*, *s. pl. a.* (of زائر *zā'ir*, *not*
used), Pilgrims to any other sacred
places than Mecca; visitors.

زوال *zèwāl* (*zàwāl*), *s. a.* The instant
after the sun has attained the meri-
dian when he begins to decline; a
declining from any high position;

زواللو *zàwalli*! *int. t.* Poor fellow!
Poor thing.

زوانه *zìwāné*, *s. t.* Any pin or long
centre-piece on which a thing turns,
or on which the parts of a whole are
strung together, as the wooden middle
of a mouthpiece on a Turkish pipe.

زوايا *zèwāyā*, *s. pl. a.* (of زاویه *zāvīyyé*),
Angles.

زوج *zèvj*, *s. a.* (*fem.* زوجه *zèvjé*), One
of a pair; a spouse.

زود *zūd*, *a. p.* Quick; soon.

زور *zòr*, *s. p.* Force, active strength;
stress, violence; a disease; —, *a. t.*

Difficult, hard; —, *zūr*, *s. a.* False-
witness; شاهد زور *shāhidi-zūr*, A
bearer of false-witness; زورلمق *zòr-*
lamak (*aor.* زورلار *zòrlar*), *v. a.* To
force, break, bend, or violate by force.

زوربا *zòrba*, *s. t.* A rebel.

زورق *zèvrāk*, *s. p.* A boat, state barge;
—, *s. t.* The curved-up part of the
stern of a Turkish boat.

زوزک *zèvzèk*, *s. t.* An inconsiderate,
foolish, talkative person.

زوکورت *zùghurt*, *a. t.* Poor, penniless.

زونقه *zònka*, *s. t.* A fish-hook.

ز *zìh*, *s. a.* A bowstring; a line drawn
round a page as a border; a cord sewn
to the edge or near the border of
clothing or furniture; a corresponding
ornament on wood-work, masonry, &c.

زهده *zùhd*, زهدات *zèhādet*, *s. a.* Asce-
ticism, religious rigidity.

زهري *zèhir*, *s. p.* Poison; —, *zèhr*, *s. a.*

A flower; زهرامك zèhirlámek, *v. a.*
To poison.

زهرا zèhrā, *s. a. fem.* Beautiful, brilliant.

زهراب zèhrāb, *s. p.* Gall-water, bitter water; bitter cup; tears.

زهرة zèhré, *s. p.* The gall-bladder; courage, pluck; —, *s. a.* A flower; —, zùhré, *s. a.* The planet Venus.

زهى zèhī! *int. p.* O worthy of admiration! [figure.

زى ziy, *s. p.* Dress, costume; form,

زياد ziyādé, *s. a.* An increase, augmentation; a surplus, remainder; —, *a. and ad. t.* More.

زيارت ziyārèt, *s. a.* A visit of ceremony, of devotion, or of friendship.

زيان ziyān, *s. p.* Harm, damage, injury, loss. [beauty.

زيب zīb, *s. p.* Anything which gives

زيبا zībā, *a. p.* Beautiful.

زيتق zībāk, *s. p.* Mercury, quicksilver.

زيت zèyt, *s. a.* Olive-oil; روغن زيت rūghāni-zèyt, The oil called olive-oil.

زيتون zèytūn (zèytin), *s. a.* An olive;

زيتونى zèytūnī, *a. a.* Of an olive colour. [a book containing such.

زيج zij, *s. a.* An astronomical table, or

زير zir, *s. p.* The under part of, or space beneath, anything.

زيرا zīra, *c. p.* For, because.

زيردست zir-dèst, *s. p.* A subject, any-one subject to another. [clever, sharp.

زيرك zirèk, *a. p.* Quick, intelligent,

زين zin, *s. p.* A saddle.

زينت zīnèt, *s. a.* An ornament.

زبور zīvèr, *s. p.* An ornament.

زيف zùyūf, *s. pl. a.* (of زيف, not used) as a Turkish *adj.* Bad, base (coin).

ژ

ژ zhè or zā'i-fārsū. Fourteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *s* in *pleasure, treasure, &c.*, which we have represented by *sh*. In chronograms it has the same value as *z*, that is, 7.

ژار zhāzh, *s. p.* Dung; ژارخای zhāzh-khāy, *s. p.* (Eater of dung) A fool, a stupid ass. [frost; a small icicle.

ژاله zhālè, *s. p.* A dew-drop; dew; hoar-

ژرف zhèrf, *a. p.* Deep, profound.

ژنك zhènk, *s. p.* Rust.

ژنگار zhèngghyār, *s. p.* Verdigris.

ژورنال zhūrnāl, *s. t.* (French), A journal, daily register, log-book; daily, weekly, or monthly *state* (of regiments, &c.).

ژولیده zhūlidé, *s. p.* Dishevelled (hair).

ژیان zhīyān, *a. p.* Furious, raging (animal). [silver.

ژیوة zhīwé (jīwa), *s. p.* Mercury, quick-

س

س sīn (sīn). Fifteenth letter of the Turkish alphabet, having *always* the sharp sound of *s* in English, which never degenerates into that of *s*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 60. In the

dates of letters it stands, instead of ش, for the month Sha“ban.

سا sā, *a. p.* (*in composition*), Who or which rubs, has rubbed, or is as though it had rubbed.

سابع sābi“, *a. a.* The seventh; سابعاً sābi“ā, Seventhly.

سابق sābik, *a. a.* The former, prior;

سابقاً sābikā, *ad. a.* Formerly; سابقه

sābika, *s. a.* A former act of crime,

former conviction; سابقه‌لو sābikali,

a. t. Who has before committed some offence, or been convicted.

ساحر sāhir, *s. a.* A magician.

ساحل sāhil, *s. a.* The seashore, a river-

bank; ساحلخانه sāhil-khānē, *s. t.* A

house on the Bosphorus or seashore;

ساحل‌سرای sāhil-sērāy, A palace on

the shore of the Bosphorus or sea.

ساحه sāhē, *s. a.* A level space; a place,

square, court.

ساخته sākhtē, *a. p.* Simulated, false,

forged; ساخته‌کار sākhtē-kyār, A

forgery.

سادس sādiss, *a. a.* The sixth; سادساً

sādissā, *ad. a.* Sixthly.

ساده sādē, *a. p.* Plain, unadorned, un-

mixed; ساد—کوزل, sādē - ghyūzèl, *a. t.*

Neat, plain, simple; ساد‌دل sādē-dīl,

s. p. A greenhorn, simpleton.

سار sār, *s. p.* (*in composition*), Country,

land (where anything is found).

ساردله sardèlē, or ساردله‌بالغی sardèlē-

bāligī, *s. t.* A sardine.

سارق sārik, *s. a.* A thief, a robber.

سارنج sārniĵ, *s. t.* An underground reser-
voir for water.

ساری sārī (*fem.* ساریه sāriyyē), *a. a.*
Contagious.

ساز sāz, *s. t.* A rush, bulrush; a reed;
a lute; —, *s. p.* Paraphernalia; —,
a. p. (*in composition*), Who makes,
does, performs, accomplishes; ناماز

nā-sāz, *a. p.* Good for nothing.

سازان sāzan, *s. t.* A carp (?).

سازنده sāzendē, *s. p.* A musician.

ساتور sātūr (sātir), *s. p.* A large knife,
chopper, or cutter.

ساعت sā“at, *s. a.* A moment of time;

any appointed time (as that of death,

&c.); an hour; a timepiece of any

kind; a league, or hour's distance

ساعتی قوم kūm-sā“ati, An hour or

minute glass; ساعته‌کوین kōyn-sā-

“ati, A watch; ساعته‌چکه chēk-

mējē-sā“ati, A timepiece, chimney-

clock; ساعته‌کوله kùlē-sā“ati, A

tower-clock; ساعت‌تام tāmm-sā“at,

A chronometer; ساعته‌چی sā“atji, A

watch and clock maker.

ساعی sā“iy, *s. a.* One who endeavours,

does his best, works at (anything); a

foot-messenger, foot postman.

ساجر sāgher, *s. p.* A drinking-cup.

ساق sāk, *s. a.* The leg or thigh; the

trunk of a tree, a pole; شمشیرساق

tēshmīri-sāk, The tucking up one's

trousers (when going about in the

dirt or water), preparing for business;

ساقین sākāyn, The two legs of a tri-

angle ; متساوی الساقین mütessāviyyu-
-’as-sākāyn, Isosceles (triangle).
سائر sākiz, *s. t.* The island Chio ; gum
mastic ; gum resin ; چام ساقزی chām-
-sākizi, Pine resin, rosin.
ساقط sākīt, *a. a.* Fallen into disuse, no
longer valid.
ساقی sākī, *s. a.* A cupbearer.
ساکت sākīt, *a. a.* Mute, not speaking ;
not spoken.
ساکین sākīn, *a. a.* Who dwells, lives,
inhabits ; dwelling, living, inhabiting ;
quiet, gentle, tranquil ; not followed
by a vowel in the same syllable (a
consonant) ; أو —, —دل, *v.n.* To dwell,
live, inhabit, stay.
سال sāl, *s. p.* A year ; سالنامه sāl-
-nāmē, An almanack.
سالار sālār, *s. p.* A general, commander,
captain of a post.
سالف الذکر sālifu-’z-zikr, *a. a.* The above-
mentioned, the forenamed.
سالك sālīk, *a. a.* Who treads a path,
follows a road or example.
سالم sālīm, *a. a.* Free from hurt, vice,
disease, defect.
ساله sālē, *a. p.* (*following Persian*
numeral adjectives), Years old, years
سالیار sālyār, *s. t.* Saliva. [of age.
سالیان sālyān, سالیانه sālyāne, *s. p.*
Income-tax.
سام sām, *a. a.* Poisonous ; the poi-
sonous wind of the desert, called in
Turkish سام یلی (sām)-yēli.
سامان sāmān, *s. p.* All or any necessary

things, material or mental ; سامانوسوز
sāmān-sūz, *a. p.* Which burns (de-
stroys) any or all of one’s needful
havings.
سامع sāmī (fem. سامعه sāmī’a), *a. a.*
Who hears ; قوت سامعه kūt sāmī-
-sāmī’a, The auscultative faculty ;
sense of hearing ; سامعین sāmī’in,
s. pl. a. Hearers, an audience.
سامی sāmī, *a. a.* High, exalted ; vizirial ;
مکتوب سامی mèktubu-sāmī, A vizi-
rial letter.
سائح sānih, *a. a.* Emanating ; سائح
sāniha, *s. a.* An event, occurrence.
سای sāy, *a. p.* (*in composition*), Who
rubs, has rubbed, or is as though he
had rubbed. [Other.
سائر sā’ir, *a. a.* Who travels ; —, *s. t.*
سائسخانه sa’iss-khānē, *s. t.* A baggage-
horse, bāt-horse, sumpter-horse ; a
great man’s baggage. [drives.
سائق sā’ik, *a. a.* Who pushes, urges,
سائل sā’il, *s. a.* A beggar ; a questioner ;
an asker ; a plaintiff.
سایه sāyē, *s. p.* A shadow, shade ; pro-
tection, auspices ; سایه بان sāyēbān,
s. p. A kind of pavilion or tent for
shade ; a canopy ; a parasol.
سب sèbb, *s. a.* Blasphemy, reviling
anything sacred ; | —, —et, *v.n.* To
utter blasphemy. [ming.
سباح sèbāhāt, *s. a.* Natation, swim-
سباع sèbā’, *s. pl. a.* (*no sing.*), Wild
beasts, beasts of prey.
سابق sībāk, *s. a.* What precedes (*in*

discourse); **سباق سیاق** *sīyāk - sībāk*,
What follows and what precedes, the
context, the general sense and struc-
ture (of a writing).

سبایا *sèbāyā*, *s. pl. a.* Captives, pri-
soners of war, slaves.

سبب *sèbeb*, *s. a.* (*pl. أسباب èssbāb*),
A cause, reason, motive; a means;
سببسیز *sèbebsiz*, *a. t.* Without cause;
سببکنمک *sèbeblknmek*, *v.n.* To
obtain a means of gaining a liveli-
hood; **سببیت** *sèbébiyyèt*, *s. a.* The
quality of being the cause.

سبت *sèbt*, *s. a.* Saturday.

سبحان *sùbhāna*, *s. a.* (*oblique case*) in
سبحان الله *sùbhāna-'llāh!* (I sing) the
praises of God! O God! O God!
حق سبحانه و تعالی *hakk - sùbhānahū-*
-vè-ta"ālā, (God) the Very Truth, to
whom be praise, and whose name
be exalted! **سبحانی** *sùbhānī* (*fem.*
سبحانیه sùbhāniyyē), *a. a.* Divine,
pertaining to God.

سبز *sèbz*, *a. p.* Green.

سبزآ *sèbzé*, *s. p.* (*pl. سبزوات sèbzéwāt*,
vulg. zèrzéwāt), Any green vegetable
for table.

سب *sèb"*, **سبعه** *sèb"à*, *a. a.* Seven;
—, **سب** *sùb"*, A seventh part; **سبعون**
sèb"ūn, **سبعین** *sèb"īn*, Seventy.

سبق *sàbak*, in **ما سبق** *mā-sàbak*, *s. a.*
What has been said, what precedes,
and in **سبقخوان** *sàbak-khān*, *s. p.*
One who learns a lesson.

سبقه *sàbkat*, *s. a.* A preceding in

narration, or in point of time; |—,
—et, *v.n.* To precede; to happen.

سبک *sèbuk*, *a. p.* Light, volatile; not
heavy; not grave or sedate; —, *sèbk*,
s. a. Order of words in phrases;
سبک و ربط *sèbk-u-ràbt*, The order
and construction (of phrases); **سبکبار**
sèbuk-bār, *a. p.* Whose load is light;
سبکپای *sèbuk-pāy*, *a. p.* Light of
foot; **سبکغز** *sèbuk-màghz*, *a. p.*
Volatile, foolish, light-witted.

سبو *sèbu*, *s. p.* A pitcher or jar.

سبی *sèby*, *s. a.* A taking captive, carry-
ing into captivity; |—, —et, *v.a.* To
carry into captivity. [cast metal.

سبیکه *sèbīké*, *s. a.* An ingot, a bar of

سبیل *sèbīl*, *s. a.* A road; (*zèbil*) a
building where cups of water are
kept ready for thirsty passers-by;
سبیل ابناء *ebnāyi-sèbīl*, Travellers;
فی سبیل الله *fī - sèbīli -'llāh*, In the
cause and for the love of God.

سپا (*sipa*), *s. p.* A three-legged stool.

سپارش *sipārish*, *s. p.* A request, order,
or command; a thing made to order;
|—, —et, *v.a.* To recommend, leave,
request, order, command (anything
to be done). [giving.

سپاس *sipāss*, *s. p.* Praise or thanks-

سپاه *sipāh*, *s. p.* An army; **سپاهی**
sipāhī (the *sepo*y of India and *Spahi*
of Turkey, as misspelt and mispro-
nounced by Europeans), *s. p.* A
soldier, a feudal soldier serving under
military tenure.

سپد sèped, *s. t.* A small open-mouthed basket; سپد ایشی sèped-ishi, *s. t.* Basket-work; سپد صندیغی sèped-sàndighi, A trunk or box made on a frame of basket-work covered with leather; مترس سپدی mèteriss-sèpédi, *s. t.* A gabion.

سپر sipær, *s. p.* Any kind of protection; a shield; a parapet; a peak (of a cap).

سپکن sèpken, *s. t.* Drizzle, sleet; صولو سپکن sùlu-sèpken, Mixed sleet and drizzle. [spit, drizzle, sleet.

سپمک sèpmek (*aor.* سپر sèpær), *v. a.* To sweep.

سپورگه sùpurghé, *s. t.* A broom.

سپورمک sùpurmek (*aor.* سپورر sùpurur), *v. a.* To sweep.

سپورندی sùpurundu, *s. t.* Sweepings; سپورندیلک sùpurunduluk, *s. t.* A dust-heap, a dust-hole.

سپه sipeh, *s. p.* Abbreviation of سپاه sipāh; سپهسالار sipehsālār, *s. p.* A captain or commander-in-chief of an army.

سپهر sipihr, *s. p.* The sphere, the sky; fate as ruled by the planets. [White.

سپید sèpid (*for* سفید sèfid), *a. p.*

ست sitt, سته sitté, *a. a.* Six.

ستاره sitārē, *s. p.* A star.

ستان sitān, *a. p.* (*in composition*), Who or which takes possession; —, isstān, *s. p.* (*in composition*), A country.

ستایش sitāyish, *s. p.* Praise, eulogy; —, —et, *v. a.* To praise, eulogize.

ستر sètr, *s. a.* A covering over; — or sitr, *s. a.* A cover; a veil, veil, cur-

tain; —, sètr-et, *v. a.* To cover, to conceal. [walking coat.

ستری sètri, *s. t.* A military or undress.

ستم sitem, *s. p.* Violence, ill-treatment; hard words; —, —et, *v. a.* To ill-treat; to use hard words; ستمدیده sitem-didé, *a. p.* Who has been hardly used. [intermittent fever.

ستمه sitma, *s. t.* An ague, common in-
ستوده sùtūdē, *a. p.* Praiseworthy.

ستون sùtūn, *s. p.* A column, pillar, post, mast; —, sittūn, and ستین sittin *a. a.* Sixty. [affliction, anxiety.

ستوه sùtūh, *s. p.* Trouble, sorrow, grief.

سجاده sèjjādē, *s. a.* A prayer-carpet.

سجده sèjdē, *s. a.* Adoration, prostration of the head; —, —et, *v. a.* To prostrate the head in sign of adoration.

سجع sèj, *s. a.* A rhyming of the ends of members of a prose phrase.

سجل sijill, *s. a.* A register or book of records in a court of law.

سجیم sijim, *s. t.* Packthread, string.

سجین sijin, *s. a.* A prison.

سجود sùjūd, *s. a.* Adoration, prostration in adoration.

سجوق sùjuk, *s. t.* A dried sausage; a train of powder in a hose for firing a mine.

سچان sichan, *s. t.* A mouse; a rat; فندق سچانی fèndik-sichani, A mouse; کمر سچانی ghèmr-sichani, A rat; سچان یولی sichan-yùli, *s. t.* The zigzag or covered way for communication between parallels in sieges.

سجّك sèchmek (*aor.* سجّك sèchker), *v.a.*
To select, pick, pick out; سجّمة
sèchma, *a. t.* Selected, picked.

سحاب sàhāb, *s. a.* A cloud. [enchanter.

سحار sàhhār, *s. a.* A magician, sorcerer,

سحر sihr (sìhir), *s. a.* Magic, enchantment, sorcery; —, sàhr, *s. a.* The early part of the morning; سحرأ
sàhran, *ad. a.* Early in the morning;

سحر باز sìhir-bāz, *s. p.* A magician.

سحق sàhk, *s. a.* A bruising, pounding, triturating; |—, —et, *v.a.* To bruise, pound, triturate.

سحور sàhūr, *s. a.* The meal taken in Ramazan a short time before the earliest dawn when fast-time begins.

سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt, *s. a.*
Liberality, generosity, munificence.

سخت sàkht, *a. p.* Hard; rough; severe. [leather; calf leather.

سختیان sàkhtiyān, *s. p.* Morocco

سخن sùkhan, *s. p.* A word; speech, talk, discourse. [munificent.

سخي sàkhī, *a. a.* Liberal, generous,

سد sèdd, *s. a.* A stopping, shutting, blocking up (any passage); a wall, &c., by which a passage is blocked up; a terrace supported by a wall or bank; a bank or dyke for turning the stream of a river; |—, —et, *v.a.* To shut, stop up, block up.

سدا sèdād, *s. a.* Uprightness, integrity, rectitude of faith or morals.

سد sùddé, *s. a.* Any obstruction in any part of the body; a threshold;

سدة سعادت sùddé'i-sà'ādet, (The threshold of felicity) The seat of empire. [part.

سدس sùdss (sùduss), *s. a.* A sixth

سدف sèdef, *s. t.* The herb rue.

سدك or سديك sèdik, *s. t.* Urine.

سديد sèdīd, *a. a.* Right (in faith or morals).

سر sèr, *s. p.* The head; the extremity, end or beginning; the tip; the top, summit; a chief; —, sīr, *s. a.* A secret; طومتق, sīr-tùtmak, *v.a.* To keep secret, keep as a secret; —, —, *v.n.* To keep a secret; —, کاتبی, sīr-kyātibi, *s. t.* A secretary, private or confidential secretary; سرأ sīrrān, *ad. a.* In secret.

سرا sèrā, *s. p.* (or سراي sārāy), A palace; —, sīrā, *a. p.* (in composition), Who sings.

سراب sīrāb, *s. p.* The mirage.

سراج strāj, *s. a.* A lamp, any artificial light; —, sèrrāj (sārāj), *s. a.* A saddler.

سراخي sùrākhī, *s. p.* A decanter.

سرادق sèrādīk, *s. a.* (*pl.* سرادقات sèrādīkāt), A pavilion. [Concubines.

سراي sèrārī, *s. pl. a.* (of سرية sùrriyyé),

سراسمه or سراسيمه sèrāsīmé, *a. p.* Stupefied, bewildered.

سراي sārāy, *s. p.* A palace; a mansion;

سرايلى sārāyli, *a. t.* Any person, especially a woman, who belongs, or has belonged, to the Sultan's palace.

سرايت sīrāyet, *s. a.* Contagion, a con-

tagious communication; |—, —et, *v.a.* To be communicated, spread contagiously.

سرب Sèrp, *a.* and *s.t.* Servian; a Servian.

سربست sèr-bèst (sèr-bèss), *a. p.* Free, independent; سربستی sèr-bèstī, *s. p.* سر بستیت sèr-bèstīyyèt, *s. a.* سر بستك sèr-bèstlik (sèr-bèsslik), *a. t.* Liberty, freedom, independence.

سربستان Sèrpiastān, *s. t.* Servia.

سربمك sèrpmek (*aor.* سربمك sèrpk), *v.a.* and *a.* To sprinkle.

سرت sèrt, *a. t.* Strong, pungent; violent, vehement; angry, severe.

سرجه sèrché, *s. t.* A sparrow; سرجه سرجه sèrché - pàrmaghi, *s. t.* The little finger.

سرحه sèr-hàdd, *s. p.* A border, frontier.

سرخ sùrkh, *a. p.* Red; —, *s. t.* Red ink. [intoxicated.

سرخوش sèr-khòsh (sàrhòsh), *a. p.* Drunk, سرد sèrd, *a. p.* Cold; —, *s. a.* A laying down, setting forth, reciting; |—, —et, *v.a.* To lay down, set forth, recite. [chief.

سردار sèrdār, *s. p.* A commander-in-

سروشته sèr-rishtë, *s. p.* (The end of a clue or thread) A handle or pretext.

سروزش sèr-zènish, *s. p.* A knock on the head, a rebuff, a rebuke. [giddy.

سرسام sèrsām (sèrsēm), *a. p.* Stupefied, سرسری sèrséri, *s. p.* A vagabond.

سروشته sèrshet, *s. p.* Nature, natural disposition.

سروشك sèrshk, *s. p.* A tear, tears.

سرطان sèratān, *s. a.* The sign Cancer.

سرعت sùr"àt, *s. a.* Speed, velocity, swiftness, quickness.

سرعسكر sèr-"assker, *s. p.* A military commander-in-chief; the Minister of War.

سرقت sèrkāt, سرقة sèrika, *s. a.* Theft; a thieving, stealing; |—, —et, To thief, steal.

سرگذشت sèr-ghyùzèsht, *s. p.* An adventure, what happens to anyone.

سرکرده sèr-kèrdé, *s. p.* A commander, chief, head.

سرکش sèr-kèsh, *a. p.* Disobedient, intractable, unruly, rebellious.

سرکه sèrké, *s. t.* Vinegar.

سرگی sèrgi, *s. t.* A stall at a fair; a paymaster's office or temporary stall when paying troops; an order or bill on a paymaster.

سرما sèrmā, *s. p.* Winter.

سرمایه sèr-māyē, *s. p.* Capital, stock; original, prime cost; original material of which a thing is made; سرمایه دار sèrmāyē-dār, *s. p.* A capitalist.

سرمد sèrmèd, سرمدی sèrmédi, *a. a.* Everlasting, eternal.

سرمك sèrmek (*aor.* سرمك sèrpk), *v.a.* To spread (cloths or stuffs).

سرمو sèr-mū, *s. p.* A hair's-tip (a hair's-breadth).

سرمه sèrma, *s. t.* Gold thread; gold lace; gold embroidery; —, سرمه sèrmā, *s. t.* Collyrium for tinging the eye-lashes, or for improving the sight;

كش, sirmā-kèsh, *s. t.* A gold-wire drawer.

سرنا surnā (zurna), *s. p.* A kind of horn or trumpet; a stupid fool.

سرو sèrv (sèlvi), *s. p.* A cypress; آزاد—, sèrvi-āzād, روان—, sèrvi-rèwān, (A free, a walking cypress), سروقد sèrv-kādd, (Cypress-statured), A tall, slim, graceful person.

سرور sèrvèr, *s. p.* A chief; —, sàrūr, *s. a.* Joy, delight, happiness.

سروش sèrūsh, *s. p.* An angel.

سرة sèré, *s. t.* The distance spanned by the thumb and fore-finger.

سریر sèrīr, *s. a.* A throne.

سریع sèrī, *a. a.* Quick, swift; سریعاً sèrī'an, *ad. a.* Quickly; swiftly.

سریں sèrin, *a. t.* Cool (air); سرینلش مک sèrinlshmek, *v. n.* To grow cool or fresh.

سریه sèriyyé, *s. a.* An expeditionary army; —, sùrriyyé, *s. a.* A concubine.

سز siz, *pron. t.* Ye, you; —, siz or siz, The Turkish privative particle placed like the prepositions at the end of a noun, and has the meaning of our *less* or *without*; سزك sizing, Your; yours; سزی sizi, Ye, you (*acc.*); سزه sizé, To you; سزده sizdè, At or in you; سزدان sizdan, From you; سزكله sizingla, With you; سزسز sizsiz, Without you; سزجه sizja, Your fashion; according to you.

سزا sèzā, سزاوار sèzāvār, *a. p.* Worthy.

سزمك sèzmek (*aor.* سزر sèzer), *v. a.* To

penetrate, see through (a concealed design); —, سزمك (*aor.* سزر sèzer), *v. n.* To percolate, filter (through a rock, jar, &c.).

سس sèss, *s. t.* Sound; voice; ا—, —et, *v. n.* To call out, speak; سويرمك sèss-vèrmek, *v. n.* To sound, give a sound. [languid.

سست sùsst, *a. p.* Weak, feeble, relaxed, سطح sàth (t-h), *s. a.* A surface, superficies; a flat-terraced roof; مستوی—, sàthi-mùstévī, A plane, plane surface; مستدير—, sàthi-mùstédīr, A globular surface.

سطر sàtr, *s. a.* A line of writing; a line drawn on which to write straight.

سطوت sàtvèt, *s. a.* Might, warlike power.

سعادت sà'ādet, *s. a.* Happiness, good-luck, prosperity, felicity; سعادتلو sà'ādetlū, *a. t.* Title given to lieutenants-general and their equals in the civil service; دارالسعادت dāru-

'ss-sà'ādet, (The house of felicity) The Sultan's gynaeceum; سده سعادت sùddé'i - sà'ādet, (The threshold of felicity) The court of government.

سعايت si'āyet, *s. a.* Calumny; backbiting; ا—, —et, *v. n.* To backbite, calumniate.

سعه si'ā, *s. a.* Amplitude; سعه مشرق si'ā'i - mēshrik, Eastern amplitude; سعه مغرب si'ā'i - māghrib, Western amplitude.

سعد sà'd, *s. a.* Favourable aspect of the planets; سعدین sà'dèyn, *s. a. dual.*

The two fortunate planets, Jupiter and Venus. [modity in the market.

سعر *sī' r*, *s. a.* Price current of any commodity.

سفارت *sèfàrèt*, *s. a.* An embassy, legation, mission; ambassadorship; سفارتخانه *sèfàrèt - khānē*, *s. p.* An ambassadorial residence.

سفاک *sèffāk*, *a. a.* Bloodthirsty, sanguinary, shedder of blood.

سفالیت *sèfālèt*, *s. a.* Lowness of rank and condition.

سفاہت *sèfāhèt*, *s. a.* Senseless and inconsiderate conduct, especially in ostentatiously spending money.

سفتہ *sùfté*, *a. p.* Bored, drilled through; ناسفتہ *nā-sùfté*, Not drilled or bored.

سفر *sèfır*, *s. a.* A journey, trip, voyage; a campaign, a cruise; war; travel; time; —, —et, and *سویرمک*, — *vèrmek*, *v. n.* To go on a journey, voyage; *سفر اچماق*, *sèfır-àchmak*, *v. n.* To commence war or hostilities; *بو سفر* *bū-sèfır*, This time, this once; *قاج سفر* *kàch-sèfır*? How many times?

سفرآ *sùfērā*, *s. pl. a.* (of *سفير* *sèfir*), Ambassadors, envoys.

سفرة *sòfra*, *s. a.* A table (or substitute) prepared with food, &c., ready for a meal; *سفرة بزی*, *sòfra - bèzi*, *s. t.* A tablecloth. [casuistic argumentation.

سفسطہ *sèfsata* (*sàfsata*), *s. a.* Sophisms, سفک *sèfk*, *s. a.* A shedding (of blood); *سفاک دما*, *sèfki-dimā-et*, *v. n.* To shed blood. [fellows.

سفلہ *sèfélé*, *s. pl. a.* (of *سافل* *sāfil*), Low

سفلی *sùflī* (*fem.* سفلیہ *sùflīyyé*), *a. a.* Low. [Ships.

سفن *sùfun*, *s. pl. a.* (of سفینہ *sèfiné*), سفید *sèfid*, *a. p.* White; بحر سفید *bāhri-sèfid*, The Mediterranean.

سفير *sèfir*, *s. a.* An ambassador, envoy. سفینہ *sèfiné*, *s. a.* A ship; the ark (Noah's). [spendthrift.

سفیہ *sèfih*, *s. a.* A foolish, inconsiderate سقا *sàkkā* (*sàka*), *s. a.* A water-carrier; قوشی *sàka-kùshu*, *s. t.* A pelican; a goldfinch.

سقامت *sàkāmèt*, *s. a.* Harm, hurt; hurtfulness.

سقط *sàkat*, *s. a.* A defect, defectiveness, damage; —, *a. t.* Defective, damaged, injured; dangerous; infirm, mutilated, invalided; سقطتی *sàkatlik*, *s. t.* Danger of harm; —, —et, *v. a.* To hurt, injure, damage, make infirm, mutilate.

سقف *sàkf*, *s. a.* A roof; a ceiling.

سقنغور *sàkanghūr*, *s. t.* A square or half-square piece of muslin used as an envelope for letters and official papers.

سقوط *sùkūt*, *s. a.* A falling downwards.

سک *sègh*, *s. p.* A dog; —, *sik*, *s. t.* The penis.

سکان *sùkkyān*, *s. a.* A ship's or boat's rudder or helm; —, *s. pl. a.* (of ساکن *sākin*), Inhabitants.

سکبان *sèghbān* (*sèymen*), *s. p.* Formerly a soldier of a particular corps of the Janissaries, next a soldier of some regiments organised in the European

style, and latterly a kind of irregular police soldier.

سکتہ *sèkté*, *s. a.* An impediment; —

سکتہ ویرمک *sèkté-vèrmek*, *v. n.* To impede, hinder, be a source of impediment.

سکر *sèkr*, *s. a.* Drunkenness, ebriety,

inebriety; —, *sùkkır*, *s. a.* Sugar;

—, *or* سگیر *singir*, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سکرتمک *sèghirtmek* (*aor.* سکردير *sèghirdir*), *v. n.* To run.

سکرديم *sèghirdim*, *s. t.* The raised way

or platform on which soldiers stand behind a parapet.

سکر *sèkiz*, *a. t.* Eight; سکرنجی *sè-*

kizinji, *a. t.* The eighth.

سکسان (*sèksen*), *a. t.* Eighty.

سکشمک *sikishmek* (*aor.* سکشور *siki-*

shir), *v. n.* To copulate together.

سک. See سینک.

سکمک *sèkmek* (*aor.* سکر *sèkr*), *v. n.*

To glance off, ricochet (a projectile);

—, *sikmek*, *v. a.* To act the male in

copulation, to tread, line, cover, &c.

سکنات *sèkénāt*, *s. pl. a.* (*of* سکنت,

not used), Quiescent states; —

حرکات *hàrékyāt - u* —, Active and quiescent

states, uprisings and lyings down.

سکنه *sèkéné*, *s. pl. a.* (*of* ساکن *sākin*),

Inhabitants.

سکنی *or* سکنا *sùknà*, *s. a.* A habitation;

— قابل *kābili-sùknà*, *a. p.* Habitable.

سکوت *sùkyūt*, *s. a.* Silence, holding

one's tongue; | —, —*et*, *v. n.* To re-

frain from speaking.

سکون *sùkyūn*, *s. a.* A remaining motion-

less; a remaining, staying in a place;

the quiescent state of a consonant or

the not being followed by a vowel in

same syllable.

سکونت *sùkyūnèt*, *s. a.* Tranquillity of

deportment, freedom from hurry or

disturbance.

سکه *sikké*, *s. a.* The impression on coins;

the coin itself; the die with which

coins are struck; — کسک *sikké-*

kèssmek, *v. n.* To strike money.

سگیر *singir*, *s. t.* A nerve; a tendon; a

سکین *sikkīn*, *s. a.* A knife. [muscle.

سکینه *sèkiné*, *s. a.* The glory of God in

the ark of the covenant.

سل *sèll*, *s. a.* The drawing (a sword)

from its scabbard; سل سیفا *sèlli-*

sèyf-et, *v. n.* To draw the sword.

سلاح *silāh*, *s. a.* Any kind of offensive

arm; سلاحو *silāhli*, *a. t.* Armed;

سلاحلنمق *silāhlanmak*, *v. n.* To arm

one's self, take up arms; سلاحشور

silāh-shòr (*sālahòr*), *s. p.* A kind of

knight in dignity.

سلاست *sèlāssèt*, *s. a.* Facility (of dic-

tion); — لسان *sèlāssèti-lissān*, An

easy flowing manner of speech.

سلاله *sùlālé*, *s. a.* Children, descendants,

posterity, descending race or stock.

سلام *sèlām*, *s. a.* Peace; the saying,

Peace be to you! a salutation, a

motion or signal of courtesy equiva-

lent to taking off the hat, and con-

sisting in kissing the finger ends of

the right hand and carrying it to the head; **سولمك**, *sèlām-vèrmek*, *v. a.* To make (as a superior) the signal of courtesy to anyone; **المق**, *sèlām-almak*, *v. a.* To receive and render (as an inferior) this salute; to receive by letter the salutation of a person; **كوندرمك**, *sèlām-ghyàndzrmek*, or **ا**, *—et*, *v. a.* To send compliments or salutations; **دورمق**, *sèlām-dürmak*, *v. a.* To present arms; **سلامه دورمق** *sèlāms-dürmak*, *v. a.* To stand ready to receive and salute a superior; **سلام عليكم** *sèlāmun (or sèlām)-“àlèykyum!* Peace be upon you! (*to which is replied*) **عليكم سلام** *“àlèykyum-sèlām (or —وعليكم —vè-“àlèykyum—)* Upon you be peace! (It is not usual for Turkish Mussulmans to give or receive this salutation from people of another religion, though the Arabs do so).

سلامت *sèlāmet*, *s. a.* Safety, freedom from harm or danger; **سلامتله** *sèlāmètla!* In safety! (said to anyone on his taking leave).

سلامك *sèlāmlik*, *s. t.* The men's part of a Turkish house; a public appearance of the Sultan every Friday when he goes in state to a place of worship.

سلانك *Sèlānik*, *s. t.* Salonica.

سلب *sèlb*, *s. a.* A taking away, seizing, spoiling; **سلب**, *sèleb*, *s. a.* Arms and other spoils taken from an enemy; **ا**, *sèlb-et*, *v. a.* To take, seize, carry

off; **سلبى** *sèlbi* (*fem.* **سلبية** *sèlbìyyé*), *a. a.* Privative or negative; **سلبات** *sèlbat*, *s. a.* Privative or negative; **سلبية** *sèlbìyyé*, The privative or negative attributes of God, as, *deathless, fellowless, &c.*

سلحدار *silahdār (silihdār)*, *s. p.* An esquire or arms-bearer to his lord.

سليخ *sèlkh*, *s. a.* A skinning; the skin or fell of an animal; the thirtieth day of a lunar month (always so used in dating letters).

سلسله *silsilé*, *s. a.* A chain; a series; a race, family, dynasty; an hierarchy; **سليخ**, *silsilé-yürmek*, *v. a.* To take place through the whole of the grades of an hierarchy (promotion when a superior post becomes vacant).

سلطان *sùltān*, *s. a.* (*pl.* **سلطين** *sèlātin*), The Sultan; a daughter of the Sultan; a proof; dominion; **والد**, *wālidé-sùltān*, The mother of the Sultan.

(In naming the Sultan this title precedes his name, as, **سلطان محمود** *Sùltān-Māhmūd*; but in the case of his daughters, the name stands first, as, **سلطانى** *Essmā-Sùltān*; **سلطانى** *sùltānī (fem.* **سلطانية** *sùltāniyyé)*, *a. a.* Imperial, Sultanic.

سلطنت *sàltanāt*, *s. a.* The sultamate; empire, sovereignty; pomp, magnificence, grandeur; **سليخ**, *sàltanāti-sèniyyé*, The imperial Ottoman Government. [predecessor in office.

سليف *sèlef*, *s. a.* (*pl.* **سليف** *èsslāf*), A

سلك *silk*, *s. a.* A series, order, row (of

beads, words, &c.); a career or line of public life.

سلّمك *silkmek* (*aor.* سلّمك *silkær*), *v.a.*

To shake (a thing) so as to free it from something on or in it, as a mat, a tablecloth, a pipe; to trace (a drawing, &c.) by pricking holes in the outlines, and then shaking charcoal dust through it on to another paper or cloth; سلّمك *silkinmek*, *v.n.* To shake itself (as a dog when it comes out of the water); سلّمك *silkma*, *s. t.* A kind of toss-up dish of fried food.

سلّم *sèllèm!* May (God) grant (him) eternal peace! (said in speaking of Muhammed, in the phrase صلى الله عليه وسلم *sàlla - 'llāhu - 'àlèyhi - vè-sèllèm*); —, سلّم *süllem*, *s. a.* A ladder; a staircase.

سلّمك *silmek* (*aor.* سلّمك *silær*), *v.a.* To wipe; to wipe out; to scrub and wash (floors).

سلّم *sulumèn*, *s. t.* Name of two preparations of mercury; — اك —, Corrosive sublimate, hydro-chlorate of mercury; — طاتلو —, Calomel.

سلوك *sùlūk*, *s. a.* The taking, turning into, keeping, or following a road, a line of life, a rule of conduct; | —, —et, *v.n.* To take or keep (a road, &c.).

سلوى *sèlvà*, The quails sent to feed the Israelites.

سله *sillé* (*for* سيلى *silī*, *s. p.*), *s. t.* A smack on the face, box on the ear.

سليقة *sèlika*, *s. a.* Natural genius.

سليم *sèlim*, *a. a.* Free from defect, as it should be, proper.

سليمان *Sùlèymān*, *s. t.* Solomon.

سليمانى *sùlèymānī*, *s. t.* A kind of precious agate. [*sèmm*, *s. a.* Poison.

سم *sùm*, *s. p.* The hoof of a horse; —,

سما *sèmā*, *s. a.* (*pl.* سماوات *sèmāvāt*), The sky.

سمات *simāt*, *s. a.* A mark made on anything to distinguish it; a characteristic.

سماحت *sèmāhāt*, *s. a.* Beneficence, liberality, generosity; سماحتلو *sèmā-hatlū*, *a. t.* Beneficence (title given to high dignitaries of the law).

سماط *sùmāt*, *s. a.* A table (or its substitute) ready prepared with food for a meal.

سماع *sèmā*, *s. a.* Hearing; the dance of the dervishes; سماعى *sèmā'ī* (*fem.* سماعيه *sèmā'īyyé*), *a. a.*

Founded on general hearsay; irregular (in grammar).

سماق *sùmmāk*, *s. a.* Sumach; سماتى *sùmmākī* (*sòmākī*), *s. t.* Porphyry.

سماك *simāk*, *s. a.* Name of two stars; سماك اعزل *simāki-à'zèl*, (The unarmed Simak) Spica Virginis (?) and

سماك رامج *simāki-rāmih*, (The spearholding Simāk) Arcturus (?); بين

السماك والسمك *bèyné-'ss-simāki-vè-'ss-sèmèk*, The distance between the

stars (Simāk) and the fish (Sèmèk) on which the universe used to be said to be supported. [*a. a.* Celestial.

سماوى *sèmāvi* (*fem.* سماويه *sèmāviyyé*),

سمّارة *sùmpārè* (*zìmpara*), *s. p.* Emery.

سَمْت *səmt*, *s. a.* A quarter, tract, country; a parish, neighbourhood; a house, dwelling; a direction, course; رَأْس, *səmti-rə'ss*, The zenith; سَمْتِ قَدَم *səmti-kədm*, The Nadir.

سَمَر *səmer*, *s. t.* A pack-saddle.

سَمِرْمَك *səmirək* (*aor.* سَمِرِير *səmirir*), *v. n.* To grow fat.

سَمْسَار *səmsār*, *s. a.* A broker.

سَمْع *səm*"", *s. a.* A hearing; the ear; سَمْعًا وَطَاعَةً *səm"an-rə-tā" a, ad. a.* No sooner heard than obeyed (an answer to a command or request).

سَمَك *səmek*, *s. a.* A fish.

سَمَكُورْمَك *səmkurək* (*aor.* سَمَكُورِر *səmkurur*), *v. n.* To blow one's nose.

سَمَن *səmen*, *s. p.* Jessamine; —, *sīmən*, *s. a.* Fatness, stoutness of body.

سَمَنْد *səmənd*, *s. p.* A horse.

سَمَنْدَر *səməndər*, *s. p.* A salamander.

سَمُور *səmur*, *s. a.* Elevation, exaltedness, eminence.

سَمُور *səmmūr* (*sāmūr*), *s. a.* The sable.

سَمُوك *səmurk*, *s. t.* Snot, mucus; سَمُوكَلُو *səmurklu*, *a. t.* Snotty, mucous; سَمُوكَلُو *səmurklu*, *s. t.* A snail, a slug. [The poisonous wind.

سَمُوكَلُو *səmurklu*, *a. t.* Snotty, mucous; سَمُوكَلُو *səmurklu*, *s. t.* A snail, a slug.

سَمُوكَلُو *səmurklu*, *s. t.* A snail, a slug. [The poisonous wind.

سَمُوم *səmurm*, *a. a.* Poisonous; —, *s. a.*

سَمِيْت *səmit*, *s. t.* A kind of breakfast cake made like a large ring.

سَمِير *səmir*, *s. a.* Evening conversation.

سَمِيْز *səmiriz*, *a. t.* Fat, well-fed; سَمِيْزَات *səmiriz-ət*, *s. t.* Puralain.

سَمِيْع *səmi"*, *s. a.* The all-hearing God.

سَمِيْن *səmin*, *a. a.* Fat, well-fed.

سَنْ *sən*, *pron. t.* Thou; سَنْكَ *səning*, Thy; thine; سَنْي *səni*, Thee; سَا *sāga*, To thee; سَنْدَا *səndā*, At or in thee; سَنْدَان *səndan*, From thee; سَنْكَلَا *səningla*, With thee; سَنْسِز *sənsiz*, Without thee; سَنْجَا *sənja*, Thy fashion, according to thee; —, *sinn*, *s. a.* A year of age; age; (*pl.* اسْنَان *əssnān*), A tooth.

سَنَا *sənā*, *s. a.* Brightness, splendour; —, *or* مَكِّي *sənā-məkkī*, Senna (the most esteemed coming from Mecca).

سِنَان *sinān*, *s. a.* The point or head of a lance. [water.

سَنْبَكِي *sənbəki*, *s. t.* A diver in deep

سَنْبُل *sənbul* (*zənbul*), *s. p.* A hyacinth;

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سَنْبُلِي *sənbulī*, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سوخته sūkhté, *a.p.* Burnt; —, *s.p.* (sòfta),

One whose heart or mind is burnt or inflamed with the love of God, religion, or science; a student of law and divinity.

سود sùd, *s.p.* Profit, gain; اور —, sūd-

-āvèr, *a.p.* Which brings profit; —

(or سوت sùt), *s.t.* Milk; انا —, sùt-

-àna, A wet-nurse; foster-mother;

— قرنداشی, sùt-(kàrdashi), A foster-

brother; سوددن کسمک sùtdan-késs-

mek, *v.a.* To wean.

سودا sèvdā, *s.a.* Black bile (a suppo-

seditious humour of the body); melan-

choly; any fixed idea, wish, or mono-

mania; — قره kàra-sèvdā, *s.t.* The

spleen or monomania of melancholy;

سوداوی sèvdāvī, *a.a.* Pertaining to

black bile or melancholy.

سوده sūdē, *a.p.* Rubbed.

سور sūr, *s.a.* A rampart, city wall, castle

wall; —, *s.p.* A feast, merry-making.

سوراخ sūrākh, *s.p.* A hole. [attack.

سورت sèvrèt, *s.a.* The violence of an

سورت مک sùrtmek (*aor.* سورت مک sùrtèk), *v.a.*

To draggle (one's clothes) in the dirt;

سورت مک سورت مک sùrtunmek (*aor.* سورت مک sùrtunur), *v.a.* To crawl, drag one's self

along in the dirt; to grub one's self in

the dirt; to frequent improper places.

سورچمک sùrchmek (*aor.* سورچمک sùrchèr), *v.a.* To slip (the foot).

سورک sùrek, *s.t.* Duration, durability.

سورک مک sùruklémek (*aor.* سورک مک sù-

rukèr), *v.a.* To drag, drag along;

سورک مک مک sùruklènmek (*aor.*

sùruklènr), *v.a.* and *p.* To trail or be dragged along.

سورگن sùrghyun, *s.t.* Exile; a place of exile; an exiled person. [a l.v.]

سورگی sùrghu, *s.t.* A bolt; the bolt of

سورمک sùrmek (*aor.* سورمک sùrmèr), *v.a.*

To exile (a person); to drive (cart, &c.); to rub in, on, or against (oint-

ment, &c.); to plough (land); to live

(a life); to shoot out (roots or branches);

—, *v.a.* To travel quickly; to last a

while); to require time, take time; to

shoot (seeds, plants), spring up, take

root, send forth shoots, grow; to be

purged or very much relaxed (the

belly); — عمر sùmr-sùrmek, *v.a.* To

lead an agreeable life; — چفت chift-

-sùrmek, *v.a.* To drive the plough;

— یوز yùz-sùrmek, *v.a.* To rub the face

(on the ground) as a sign of humility.

سورنمک sùrunmek (*aor.* سورنمک sùrunur), *v.a.* To rub one's self (against

anything); to drag one's self along.

سوره sùrē, *s.a.* A chapter of the Kur'an

سور or سورو sùru, *s.t.* A flock (as being

driven by a drover); a considerable

number of individuals of any live

thing, a flock, crowd, group, herd; —

سورجی sùvri, *a.t.* Sharp-pointed; سورجی

سورجی sùruju, *s.t.* A postilion.

سوریه Sùrriyyé, *s.a.* Syria.

سوریوس Sùrriyyūs, *s.a.* Nimrod.

سوز sùz, *s.t.* A word; a saying, what

one says; a promise; a word to

again objection;

again objection;

again objection;

سوزى كچر sùzu-ghècher, *a. t.* One whose word, command, or request has great weight; اكا سوزم يوق *anga-sùzum-yòk*, I have nothing to say against that; برينه سوزا تمق *bìrina-sùz-àtmak*, *v. n.* To talk at one; برنيك سوزيني طو تمق *bìrining-sùzunu-tùtmak*, To keep some one's commandments; دكله مك *sùz-dīnēmek*, To give ear to advice; برنيك سوزندن چقمق *bìrining-sùzundan-chìkmak*, Not to follow what some one has recommended or requested; سوزندن دونمك *sùzundan - dènnek* (*with the necessary change of pronoun*), To go away from one's word, retract a promise or assertion; سوزم يبانه *sùzum-yàbàna* (*my word to the wilderness*), I beg your pardon for using the term, but it does not apply to you (*the Italian: con rispetto parlando*, said when the speaker uses any vulgar epithet); —, *sūz*, *a. p.* (*in composition*), Which burns, ignites, destroys by burning; —, *s. p.* A burn, a burning; grief, sorrow, regret.

سوزان *sūzān*, *a. p.* Burning. [*der, filter.* سوزكچ *sùzghèch*, *s. t.* A strainer, cullen-سوزلمك *sùzulmek* (*aor. سوزيلور sùzular*), *v. n.* To have the appearance seen in those of a drunken or sleepy person (the eyes); to droop down on the spot (a drunken man); —, *v. p.* To be strained, filtered. [*To strain, filter.* سوزمك *sùzmek* (*aor. سوزر sùzer*), *v. a.* سوزن *sūzèn*, *s. p.* A needle.

سوس *sùss*, *s. t.* Any superficial embellishment; the *shading* of pencil or water-colour drawings; سوس ويرمك *sùss-vèrmek*, *v. n.* To set off with any embellishment; سوسنى اورمق *sùssunu-wùrmak*, To shade (a drawing); سوسا *sùss-et*, *v. n.* To strut and show one's self off.

سوسن *sūsèn*, *s. p.* A lily; an iris.

سوق *sèvk*, *s. a.* A driving, pushing forward, urging, causing to go or march, sending; an instigating; |—, —*et*, *v. a.* To drive, push, urge, send, cause to go; to instigate, incite; —, *sūk*, *s. a.* A street of shops. [*seam.*

سوكك *sùkuk*, *a. t.* Ripped open at the سوكلون *sùghlun*, *s. t.* A pheasant.

سوكمك (*aor. سوكر sùker*), *v. a.* To rip up (a seam), unsew; to take to pieces; to pull up by the roots; to make one's way (through obstacles of any kind); to read, decipher; —, *v. n.* To make its way to the surface (any internal disease), discharge itself, and be healed; —, *sùghmek*, *v. n.* To call names, revile, curse, swear; سوكلمك *sùkyulmek*, *v. n.* To come unsewn; to run, rove out (any knitted work); —, *v. p.* To be ripped or unsewn or unrove, taken to pieces; to be got through, got over; to be read or deciphered.

سوكند *sèvkènd*, *s. p.* An oath.

سوكيلو *sèvghili*, *s. t.* The beloved object of one's affection; a gallant; a sweetheart.

سولپك sèlpuk, *a. t.* Limp, hanging loose and flaccid, flabby.

سولك sùluk, *s. t.* A leech.

سولمن sùlumèn, *s. t.* Calomel.

سومك sèvmek (*aor.* سور sèver), *v. s.* To love; to like.

سوينج sèvinj, *s. t.* Joy, gladness.

سوندرومك sèvindirmek (*aor.* سوندورر sèvin-dirir), *v. a.* To make happy, cause to rejoice; —, sèndurmek (*aor.* سوندورر sèndurur), *v. a.* To put out, extinguish.

سونگر sùngher, *s. t.* A sponge.

سونگي sùnghu, *s. t.* A bayonet.

سوينمك sèvinmek (*aor.* سوينور sèvinir), *v. s.* To rejoice, be glad, be pleased; —, sènmek (*aor.* سونر sèner), *v. s.* To go out, become extinguished.

سوييه sèviyyé, *s. a.* Equality (in على السويه "àlé-'ss-sèviyyé, *ad. a.* Equally, alike).

سويجي sèviji, *s. t.* A woman who loves to excite herself with another woman.

سويدا sùwèydā, *s. a.* A small black spot, the speck of original sin.

سويلاجه or سويلجه sivilja, *s. t.* A pimple.

سويلمك sùwèylémek (*aor.* سويلر sùwèy-ler), *v. a.* To say; to tell, communicate; to pronounce, utter; to speak; to confess; سويلتمك sùwèylətmek, *v. a.* To cause to speak; to allow to speak; to force to speak; to torture and extort a confession from (a person); سويلنمك sùwèylənnek, *v. s.* To speak or murmur to one's self, to grumble; —, or سويلنمك sùwèylənilmek, *v. p.* To be said, pronounced, spoken;

سويلشمك sùwèyləshmek, *v. a.* To confer together, talk (some matter over) together.

سويندرومك sùyundurmek (sèndurmek); سوينمك sùyunmek (sènmek). See سونمك and سوندرومك.

سه سه sèh, *a. p.* Three; سه شنبه sèh-shènbih, *s. p.* Tuesday; —, sa, sé, Turkish conditional termination, contracted from ايسه issé, *if it be, though it be.*

سهام sèhām, *s. pl. a.* (of سهم sèhm), Arrows.

سهر sèhr, *s. a.* Restlessness, sleeplessness.

سهل sèhl (sèhil), *a. a.* Easy, not difficult; level, plain (country).

سهم sèhm, *s. a.* An arrow; (sèhim) a share, portion (of an inheritance); a kind of transferable life annuity payable by the treasury; a kind of exchequer bill, bank-note, or assignat (afterwards called قائمه kâ'imé).

سهو sèhv, *s. a.* A mistake; —, —et, *v. s.* To make a mistake.

سهولت sùhūlèt, *s. a.* Facility, ease; gentleness, caution; سهولتو sùhūlètli, *a. t.* Easy, not difficult.

سي si, *a. p.* Thirty; —, si or si, Turkish pronominal affix of the third person singular when the word to which it is added ends with a vowel; as باباسي bābassi, His father, دداسي dèdèssi, His grandfather.

سيا siya, *s. t.* The backing a boat with one or both oars, so as to turn her or make her go astern; —! *ist. t.* Back

your boat! |—, —et, *v.a.* To back (a boat); —, *v.n.* To back astern (with a boat).

سياح sèyyāh, *s. a.* A traveller.

سياحت sèyāhāt, *s. a.* Travel; سياحتنامه sèyāhāt-nāmē, *s. p.* A book of travel.

سيادت siyādèt, *s. a.* The quality of being a سيد sèyyid, *descendant of Muhammed.*

سيار sèyyār (*fem.* سياره sèyyārē, A planet), *a. a.* Who or which moves about, wandering.

سياست siyāssèt, *s. a.* The government or administration of public affairs; capital punishment; |—, —et, *v.a.* To subject to capital punishment; to govern, rule as a magistrate.

سياق siyāk, *s. a.* What follows in a sentence; the grammatical or logical construction of a phrase; a mode, manner, way; سياق وسباق siyāk-u-sibāk, The context; بوسياقدہ bū-siyākda, According to this, thus, in this manner.

سياقت siyākāt, *s. a.* The peculiar handwriting used in the finance department.

سيال sèyyāl (*fem.* سياله sèyyālē), *a. a.* Flowing, liquid.

سيان siyān, *s. a. dual* (*of* سی *not used*), Two like or equal things; (*as a Turkish adjective*) equal, alike, all the same.

سياه siyāh, *a. p.* Black; —, *s. p.* A black spot; blackness, of a black colour; سيم سياه sim-siyāh, Quite

black; سياهلتمق siyāhlatmak, *v.a.* To blacken, make black; سياهلتمق siyāhlanmak, *v.n.* To become black.

سيب sib, *s. p.* An apple.

سجاق sējāk, *a. t.* Warm, hot; —, and سجاقتل sējāklīk, *s. t.* Heat, warmth.

سبخ sikh, *s. p.* A spit or skewer.

سيد sèyyid, *s. a.* (*fem.* سيده sèyyidē), *s. a.* A prince; a descendant of Muhammed.

سير sèyr, *s. a.* Motion, change of place, a wandering; a show, sight, anything to look at, a spectacle; a looking at anything; سيريرى sèyr-yèri, *s. t.* A place where people collect for enjoyment; سيرجى sèyrji, *s. t.* A spectator, looker-on, a promenader, a lounge; |—, —et, *v.a.* To look at, look on (anything as an object of pleasure or curiosity); —, *v.n.* To move, travel, change its locality; —, سير sèyèr, *s. pl. a.* (*of* سيرت sirèt), The characteristic acts of a person's life, particularly those of Muhammed or other celebrated men; كتب سير kyù-tubu - sèyèr, Historical books, biographical works relating to the lives of Muhammedan worthies; —, سیر sīr, *s. p.* Garlic; *a. p.* Full, satiated.

سيران sèyrān, *s. a.* A promenading, walking about for pleasure; سيرانگه sèyrān-ghyāh, A place for a promenade. [a person's life and deeds.

سيرت sirèt, *s. a.* The general tenour of سيرة sira, *s. t.* Syra (island of).

ميرك sèyrèk, *a. t.* Wide apart, open, not close; not close woven; *ad. t.* Not frequently, seldom.

ميس siss, *s. t.* A fog, a mist.

ميفورته sìghùrta, *s. t.* Insurance.

ميف sèyf, *s. a.* A sword, sabre.

ميل sèyl (sèl), *s. a.* سيلاب sīlāb, *s. p.* A torrent; the overflowing of water.

ميلان sèyélān, *s. a.* A flowing, running; |—, —et, *v. n.* To flow, run.

ميلي sīlī, *s. p.* A smack on the face; a box on the ear. [The thirtieth.

ميم sīm, *s. p.* Silver; —, siyum, *a. p.*

ميام sīmā, *s. p.* The features, visage, physiognomy; لاميما lā-siyyémā, *ad. a.*

Especially, principally, above all.

ميامب sīmāb, *s. p.* (Silver-water) Quicksilver, mercury.

ميمك siymek (*aor.* سير siyər), *v. n.* To urinate (said only of a dog).

ميميا simyā, *s. a.* A kind of occult science, magic, necromancy.

ميمين simin, *a. p.* Of silver.

مينك sinek, *s. t.* A fly; ات سينكى t-

sìnègki, *s. t.* A gad-fly; سورى مينك sūri-sinek,

s. t. A mosquito; a gnat;

مينكلك sineklik, *s. t.* A whisp for driving flies away with, a fly-flapper.

مينه sīnē, *s. p.* The breast, bosom.

مينى sīni, *s. t.* A large brass or copper tray.

ميشومك sīvishmek (*aor.* سويشور sīvi-shir), *v. n.* To slip away quietly.

ميوف sūyūf, *s. pl. a.* (of سيف sèyf), 'words, sabres.

سيولجه or سيولجه sivilja, *s. t.* A pimple. سيه siyèh (*contracted from* سياد siyāh), *a. p.* Black. [keeper.

سيس sè'iss, *s. a.* A groom, horse-

سيه sèyyi'ē, *s. a.* A sin; an evil consequence; سيه سيني چكك sèyyi'ēssini-chèkmek, *v. n.* To be exposed to the evil consequences (of any act).

ش

ش shīn (shin), Sixteenth letter of the Turkish alphabet, having always the value of the English *sh* in *sharp, rash*. In chronograms it has the numeral value of 300, and in the dates of letters it stands, deprived of its points, as the abbreviation for the month شعبان Shā'ban.

شا shā, or شاه shā'a, (God) wills (in the Arabic adverbial locution ان شاء الله in-shā-'llāh, *If God wills, God willing*, used instead of the English term, *I hope, let us hope*).

شاب (shāp), *s. t.* Alum; —, shābb, *s. a.* A young man, youth. [bravo!

شاباش shābash! *int. p.* Well done!

شاپقه shāpka, *s. t.* A hat, a European cap of any kind; the truck of a mast; شاپكالي shāpkali, *a. t.* A man wearing a hat or cap of European form.

شاخ shākh, *s. p.* A branch.

شاد shād (shāz), شادان shādān, شادمان shādmān, *a. p.* Happy, joyful, merry, delighted.

شادروان *shād-rèwān, s. p.* (Which flows merrily), a kind of reservoir for water in the court of mosques, having a roof and conveniences for the performance of ablution. [annotator.]

شارح *shārih, s. a.* A commentator,

شارق *shārik, in شارق الانوار shārik-ʿl-ènvār, a. a.* Light-diffusing, luminous, glorious, brilliant.

شاشرمق *shāshirmak (aor. شاشرر shāshirir), v. n.* To be confused, not know what to say or do; —, *v. a.* To lose (one's way), take the wrong (road); to lose (one's place in reading or writing).

شاشکین *shāshkin, s. t.* A stupid fellow, one who does not know what he is about.

شاشمق *shāshmak (aor. شاشار shāshar), v. n.* To be surprised, astonished; to be bewildered, confounded; to miss (*generally used in the negative form*).

شاشی *shāshi, a. t.* Squinting (eye).

شاطر *shātir, s. t.* A kind of running footman in the olden time.

شاعر *shāʿir, s. a.* A poet.

شاقول *shākūl (shāghol), s. t.* A mason's plummet and line; a mason's or carpenter's plumb level.

شاکر *shākir, s. a.* One who gives thanks.

شاکرد *shāghird, s. p.* A pupil, school-boy, scholar; an apprentice, learner of any kind.

شاکي *shākī, a. a.* One who complains.

شال *shāl (shāl), s. p.* A shawl; a Cash-

mere shawl; the stuff of a Cashmere shawl. [merino.]

شالاکي *shālāki, s. t.* The best French

شالی *shālī, s. t.* A kind of camlet made of goat's hair.

شام *shām, s. p.* The evening; —, *shāmm (fem. شامه shāmmé), s. t.* Syria; —, *a. a.* Which perceives odours; *قوت شامه kùvvéti-shāmmé,* The sense of smelling.

شامت *or شامت shāʾamet, s. a.* The being inevitably unlucky to its possessor (a house, horse, estate, employ).

شامیخ *shāmikh, a. a.* High (mountain, &c.). [which contains; comprehensive.]

شامل *shāmil, a. a.* Which includes,

شان *shān, s. t. (for شأن shèʿn, s. a.)* Honour, glory, reputation.

شانه *shāné, s. p.* A comb.

شاه *shāh, s. p.* The king of Persia; the Sultan; *شاهانه shāhāné, a. p.* Pertaining to the Shah of Persia or to the Sultan; royal; imperial.

شاهباز *shāh-bāz, s. p.* The royal falcon.

شاهد *shāhid, s. a.* An eye-witness; a legal witness in a court of justice; —, *s. p.* A beautiful youth or woman.

شاهراه *shāh-rāh, s. p.* A royal road, public road.

شاهزاده *shāh-zādé, s. p.* A Persian prince of the blood; an Ottoman prince of the blood.

شاهنشاه *shāhinshāh, s. p.* (King of kings) The Sultan.

شاهنشین *shāhnishīn, s. p.* A kind of

projecting covered balcony or bow-window in a house.

شاهین shāhin, *s. f.* A royal falcon.

شایان shāyān, *s. p.* Worthy, meriting.

شائبه shā'ibé, *s. a.* A semblance, small tincture, least appearance.

شاید shāyed, *c. p.* Lest; perhaps, per-adventure.

شایسته shāyèsté, *s. p.* Proper, fitting.

شایع shāyī", *s. a.* Diffused, divulged, rumoured, spread. [lugger.

شایقه shāyika, *s. f.* A kind of Levantine

شایگان shāyghyān, *s. p.* Great, abundant (riches); —, *s. p.* A treasury or

شب shèb, *s. p.* The night. [treasure.

شباب shèbāb, شبابت shèbābèt, *s. a.*

Youth, youthfulness; عنفوان شبابت "ūnfuvāni-shèbābèt, The flower of

شباط shūbāt, *s. a.* February. [youth.

شبانروز shèbānrūz, *ad. p.* By night and by day. [The stock; the wall-flower.

شبیوی shèb-būy, *s. p.* (Night-smelling),

شبیرة shèb-pèré, *s. p.* A bat (bird).

شبخون shèb-khūn, *s. p.* A night attack.

شبهك shèbek, *s. f.* A baboon.

شبهك shèbéké, *s. a.* Anything formed in meshes like a net, network.

شبنم shèb-nèm, *s. p.* Dew.

شبه shibh, *s. a.* A resemblance; —معین, shibhi-mà"īn, A rhomboid.

شبهه shùbhé (shùp—), *s. a.* A doubt, incertitude; a doubt, suspicion; |—,

—et, *v. n.* To doubt, to feel uncertain; to have a suspicion; شبهه لئمك

shùphēlēmek, *v. n.* To become sus-

picious, to have one's suspicions or doubts awakened; شبهه لو shùphēli,

a. f. Doubtful, uncertain (thing);

شبهه جی shùphēji, *s. f.* A doubting person. [work.

شبيكه shèbiké, *s. a.* Any kind of net-

شبيهه shèbīh, *s. a.* Similar, resembling, like.

شتا shitā, *s. a.* The winter; —, shèttā,

s. a. Various, many, different.

شتاب shitāb, *s. p.* A running, making

haste; |—, —et, *v. n.* To run, hasten.

شتابان shitābān, *s. p.* Who runs, who makes haste.

شتر shùtur, *s. p.* A camel; شتر مرغ

shùtur-mürgh, *s. p.* (Camel-bird),

The ostrich; شتركاوپلنك shùtur-ghyāw-pèlènk, (Camel, cow, leopard)

A cameleopard; شتربان shùturbān, *s. p.* A camel-driver.

شتم shètm, *s. a.* A vilifying, abusing, scolding; |—, —et, *v. n.* To call names. [very, valour.

شجاعت shèjā"āt, *s. a.* Courage, bra-

شجره shèjer, *s. a.* A tree, plant, bush.

شجره shèjéré (sèjéré), *s. a.* A genealogical tree, scheme of descent.

شجون shùjūn, *s. pl. a.* (شجون, not used), Different ways of solution, relation, or explanation, is نوشجون zū-shùjūn, *s. a.* Differently explained by different people (a tradition, &c.).

شجاع shèji", *s. a.* Courageous, brave, bold. [ness of body.

شجاعت shàhāmet, *s. a.* Fatness, plump-

شحنه shàhné, *s. p.* A magistrate, governor.

شخص shàkhs, *s. a.* A person; the person, individual body; any object set up or fixed upon as a mark by surveyors.

شد shèdd, *s. a.* A tightening, making tight, firm, strong; |—, —et, *v.a.* To tighten; to make firm, strong; to strengthen; —, shùd, *s. p.* A going, going away, departing; آمدشد āmed-shùd, آمدوشد āmed-u-shùd, *s. p.* A coming and going, traffic of passengers, &c.; |— — —, āmed-u-shùd-et, *v.a.* To come and go to and fro.

شدت shiddèt, *s. a.* Violence, force, strength, vehemence; شدتلو shiddètli, *a. t.* Violent, vehement.

شدگان shùdéghyān, *s. pl. p.* (of شده shùdé, *not used*), The dead, those who were. [severe.

شدید shèdīd, *a. a.* Violent, vehement, ش shèrr, *s. a.* Evil; mischief; خیروشر khàyr-u-shèrr, Good and evil.

شرا shirā, *s. a.* A buying, purchasing; بیع و شرا bèy-u-shirā, Sale and purchase.

شراب shèrāb (shàrsab), *s. a.* Wine.

شرار shirār, *s. pl. a.* (of شر shèrr), Evils; mischiefs; (of شراره shirāré),

شراره shirāré, *s. a.* A spark. [Sparks.

شرع shirā, *s. a.* A sail; شراعکشا او shirā-kyùshā-òl, *v.a.* To set sail, spread sails. [stockade.

شرانپو shàranpo, *s. t.* A palisade; a

شرائیر shèrā'ir, *s. pl. a.* (of شریره shèrīrē), Evils, mischiefs.

شرائط shèrā'it, *s. p. a.* (of شریطه shèrīta), Conditions, stipulations; indispensable previous accessories.

شرب shùrb, *s. a.* A drinking; |—, —et, *v.a.* To drink.

شربت shèrbèt, *s. a.* A drink, either sweet and agreeable, or medicinal as a purgative draught, &c.; the water of twice-boiled coffee; the water obtained by steeping anything, as liquid manure, &c.

شرت shirrèt, *s. a.* Malice, evil-mindedness; —, *s. t.* A mischievous person.

شرح shèrh, *s. a.* A cleaving and laying open; a commenting, glosing, paraphrasing; a commentary, glose, paraphrase; a marginal or interlineary note; |—, —et, *v.a.* To explain by way of comment, glose, paraphrase, or marginal or interlineary note; to cleave and lay open. [cleft.

شرحه shèrha, *s. a.* A slice; a gash, cut,

شردمه shèrzimé, *s. a.* A body of people, congregation, troop.

شرط shàrt, *s. a.* An indispensable previous accessory, a condition, stipulation, proviso; شرطنامه shàrt-nāmé, *s. p.* A paper of conditions, an agreement; |—, —et, *v.a.* To stipulate, lay down stipulations; شرط اولسون shàrt-òlsun, *ist. t.* (I will really do so, or) be it a condition (that I divorce my wife)!

شرطه *shūrta*, *s. a.* A kind of beadle or officer; —, *a. p.* Favourable (wind).

شرع *shēr*, *s. a.* God's sacred law, as deduced from the Kur'an, the sayings or acts of Muhammed, and the unanimous opinions of the Church in the earliest times; شرعى *shēr"ī* (*fem.* شرعية *shēr"īyyé*), *a. a.* Pertaining to God's law; agreeable to God's law; شرعاً *shēr"an*, *ad. a.* Agreeably with God's law.

شرف *shèref*, *s. a.* Honour, of which a person may feel proud; honour, or sanctity, which others respect; شرفیاب او *shèref-yāb-òl*, *v. n.* To be honoured, receive honour.

شرفا *shèréfā*, *s. pl. a.* (*of* شریف *shèrif*), Princes, descended from Muhammed.

شرفه *shèrfé* (*shèrifé*), *s. a.* The gallery of a minaret; شرفه لو *(shèriféli)*, *s. t.* Possessed of a gallery or galleries (a minaret).

شرق *shàrk*, *s. a.* The east; شرقى *shàrki* (*fem.* شرقیه *shàrkīyyé*), *a. a.* Eastern.

شرك *shirk*, *s. a.* The sin of professing that God is not one but has associates; polytheism.

شركا *shèrékyā*, *s. pl. a.* (*of* شريك *shèrik*), Partners, associates.

شركت *shirkèt*, *s. a.* Partnership; an association, company.

شیرلغان *shirlaghān* (*for* شیرروغن *shīr-rūghān*, *s. p.* Milk-oil), *s. t.* (Oil) of sesame.

شرم *shèrm*, *s. p.* Shame; bashfulness; modesty; شرمسار *shèrmsār*, شرمگین *shèrmghīn*, شرمناک *shèrmnāk*, شرمنده *shèrmèndé*, شرمیده *shèrmīdē*, *a. p.* شروب *shùrup*, *s. t.* Syrup. [Ashamed. شرور *shùrūr*, *s. pl. a.* (*of* شر *shèr*), Evils; mischiefs, misdeeds, troubles.

شروط *shùrūt*, *s. pl. a.* (*of* شرط *shàrt*), Conditions, provisos, stipulations, points.

شروع *shùrū*, *s. a.* A beginning, commencing, entering upon; |—, —et, *v. n.* To begin, commence, enter.

شرة *shèreh*, *s. a.* Avidity, greediness.

شریان *shiryān*, (*s. a.* A pulse-vein, an artery) is شریان طمرى *shiryān-dāmari*, *s. t.* The aorta, jugular vein, or carotid artery (?). [tape.

شريد *shèrid*, *s. t.* A piece of braid or

شیرير *shèrir*, *s. a.* A malignant.

شریعت *shèrī"at*, *s. a.* The same as شرع *shēr*, which see.

شريف *shèrif* (*fem.* شریفه *shèrifé*), *a. a.* Honourable, honoured, noble, sacred, holy; —, *s. a.* A prince, descendant of Muhammed. [associate, a fellow.

شريك *shèrik*, *s. a.* A partner, an

شست *shùsst*, *s. p.* A washing; شست وشوا *shùsst-u-shū-et*, *v. a.* To wash.

شسته *shùssté*, *a. p.* Washed; ناشسته *nā-shùssté*, Unwashed.

شش *shèsh*, *a. p.* Six.

ششخانه *shèsh-khāné* (*shish-hāné*), *s. p.* A rifle; ششخانه لو *(shish-hānéli)*, *s. t.* Rifled (gun).

شمان shishmàn, *a. t.* Corpulent.
 شمشك shishmek (*aor.* شيشر shishær),
v.n. To swell, swell out.
 شصت shàsst, *a. p.* Sixty.
 شطارت shàtàrèt, *s. a.* Alacrity, activity, sharpness.
 شطرنج shàtrènj (sànrànj), *s. p.* The game of chess; a check or chequer (on any stuff or surface); شطرنجلو (sànrànjli), *a. t.* Checked, chequered.
 شعار shà'ār, *s. a.* A distinctive mark or sign. [sunbeam.
 شعاع shù'ā, *s. a.* A ray of light, a
 شعبان shà'bān, *s. a.* The eighth month of the Muhammedan year.
 شعبده shù'bédé, or شعبده shù'bézé, *s. p.* Any trick of legerdemain or conjuring; شعبده باز shù'bédé-bāz, *s. p.* A conjurer, trickster.
 شعبه shù'bé, *s. a.* A ramification; a subdivision; a branch of a clan or tribe.
 شعر shì'r, *s. a.* Poetry; the poetical fire or vein; —, shà'r, *s. a.* Hair; —, shì'r-sùwèylémek, *v.n.* To indite poetry; —, shì'r-òkumak, To read, recite, repeat poetry; شعري shì'rī (*fem.* شعريه shì'riyyé), *a. a.* Pertaining to poetry.
 شعرا shù'arā, *s. pl. a.* (of شاعر shā'ir), Poets. [Vermicelli.
 شعريه shà'riyyé (shèhriyyé), *s. t.*
 شعشعه shà'sha'a, *s. a.* A glittering, flashing, gleaming.
 شعله shù'lé, *s. a.* Flame.

شعور shù'ūr, *s. a.* Intelligence, intellect, understanding.
 شعير shà'ir, *s. a.* Barley.
 شغب shàghab, *s. a.* A turmoil.
 شغف shàghf, *s. a.* Violent love, passion.
 شغل shùghl, *s. a.* An occupation.
 شفا shifā, *s. a.* A state of health; a return to health, a cure; a remedy, means of cure, or wholesome thing conducive to health; شفالو shifāli, *a. t.* Wholesome, beneficial to health; —, shifā-bùlmak, *v.n.* To be cured, get well; —, shifā-vèrmek, *v.n.* To grant health (God); شفالر اولسون shifāler-òlsun! *int. t.* May it be health to you! (*said to one after he has drunk, bathed, or been shaved*); دارالشفاء dāru-'sh-shifā, An hospital.
 شفاعت shifā'at (shè—), *s. a.* Intercession; —, —et, *v.n.* To make intercession. [transparent.
 شفاف shèffāf, *a. a.* Diaphanous, clear,
 شفاه shifāh, *s. pl. a.* (of شفاه shèfé), Lips; شفاهي shifāhī, *a. a.* Verbal, oral; شفاهاً shifāhan, *ad. a.* Verbally, orally, by word of mouth.
 شفتالو shèftāli, *s. p.* A peach; a kiss; —, يارمه yarma—, A melting peach; كباد ات شفتالوسي èt-shèftālissi, A clingstone peach; تويسز شفتالو tùysuz-shèftāli, (*a downless peach*) A nectarine.
 شفته shifté, *a. p.* Mad; distracted with love; —, *s. p.* A lover.

شفتق shəfak, *s. a.* The evening twilight; the break of day.

شفتق shəfakat, *s. a.* The tendency of feeling which leads to commiseration;

شفتقتلو shəfakatlū, *a. t.* Kind (used in addressing letters).

شفتوی shəfévī, *a. a.* Labial.

شفتة shəfé, *s. a.* A lip; شفتق شفتة shəkki-shəfé-et, *v. n.* To open one's lips or mouth and speak.

شفتيع shəfī, *s. a.* An intercessor; the great intercessor (Christ with Christians, Muhammed with Muhammedans).

شفتيق shəfik, *a. a.* Kind, commiserating.

شفتق shəkk, *s. a.* A splitting open, rending, severing; —, shəkk, *s. a.* A part, a subdivision of any matter under consideration, a case; شفتقين shikkāyn, *s. a. dual*, The two cases (supposed or shown); —, shəkk-et, *v. a.* To rend.

شقا shākā, *s. a.* Wickedness, ill-doing; —, *s. t.* Fun, a joke; — ارباب ərbābi-shākā, Wicked people, evil-doers; —, —et, *v. n.* To speak or act in joke; — سويلمك shāka-sūwèylémek, To speak in joke.

شفتاق shikāk, *s. a.* Contention, quarrelling, discord. [ness, badness.

شفتاوت shākāvèt, *s. a.* Evilness, wicked-

شفتايق shākāyik, *s. t.* The peony.

شفتة shùkka, *s. a.* A note, short letter.

شفتي shàki (*fem.* شفتية shàkiyyé), *a. a.* Wicked, evil-minded, bad; —, *s. a.* A wretch, villain.

شك shèkk, *s. a.* A doubt; a doubting; —, —et, *v. n.* To have a doubt, to doubt.

شكار shikyār, *s. p.* The chase, hunting, fowling, fishing; anything caught in the chase, prey; —, *a. p.* (*in composition*), Who or which catches as prey.

شكاف shikyāf, *s. p.* A crack, fissure, cleft; —, *a. p.* (*in composition*), Who cleaves; موشكاف mū-shikyāf, *a. p.* Who splits hairs; موشكافانه mū-shikyāfānē, *a. p.* After the manner of one who splits hairs.

شكال shikyāl, *s. p.* Trammels for a horse.

شكان shikyān, *s. p.* A curl; a twist; a plait; a wrinkle; —, *a. p.* Curly; folded; wrinkled.

شكايت shikyāyet, *s. a.* A complaint, doleance; —, —et, *v. n.* To make a complaint; شكايتجي shèkyāyetji, *s. t.* A complainant.

شكر shèkr, *s. t.* Sugar; sweetmeats made with sugar; گل بشکر ghyūl-bé-shèkr, Conserve of roses; شکرچی shèkrji, *s. t.* A confectioner; شکرلمه shèkrlemé, *s. t.* Sweetmeats of sugar, confectionery; —, shùkr (shūkyur), *s. a.* Thanks, thankfulness; —, —et, *v. n.* To give thanks; —, shùkr! شکرلر اولسون! shùkr-òlsun! Thanks be (to God)!

شكران shùkrān, *a. a.* Thankful, grateful; شکرانیت shùkrāniyyèt, *s. a.* Gratitude, thankfulness.

شکران shùkrāné, *s. p.* A thanks-offering, anything done as a mark of gratitude. [much.]

شکرف shighèrf, *a. p.* Good; abundant,

شکست shikèsst, *s. p.* A breaking;

|—, —et, *v.a.* To break.

شکسته shikèssté, *a. p.* Broken; —, *s. p.* The common running writing of Persia. [open (a flower).]

شکفته shùkyùfté, *a. p.* Blown, opened,

شکل shèkl (shèkil), *s. a.* A form, figure; a kind, sort.

شکم shikèm, *s. p.* The belly.

شکمبه shikèmbé (ishkèmbé), *s. p.* Tripe.

شکن shikèn, *a. p.* (*in composition*), Who breaks.

شکنجه shikènjé (ishkènjé), *s. p.* Torture; |—, —et, *v.a.* To torture, put to the torture.

شکوا (شکوی *for*) shèkwà, *s. a.* A complaint; |—, —et, *v.n.* To make a complaint. [som.]

شکونه shùghyūfè, *s. p.* A flower, blossom,

شکوه shùkyūh, *s. p.* Majesty of appearance, dreadness, awe-inspiringness.

شکيب shèkib, شكيبا shèkībā, *a. p.*

Patient; شكيباى shèkībā'ī, *s. p.*

Patience. [cushion for sitting on.]

شلتة shilté, *s. t.* A thin quilted upper

شلغم shàlgham, *s. t.* A turnip.

شلوار shàlwar, *s. t.* Loose and long trousers.

شم shèmm, *s. s.* A smelling, examining, or perceiving odours; |—, —et, *v.a.* To smell.

شامت shèmätèt, شماته shèmäté (shàmata), *s. a.* A noise, loud noise;

|—, shàmata-et, *v.n.* To make a great

noise; شماته تلى shàmata-tèli, *s. t.*

Tinsel. [fellow.]

شماته جي shèmätéji, *s. t.* A noisy

شمار shàmar, *s. t.* A smack on the face,

a box on the ear; —, shùmār, *s. p.*

A counting; count, tale; —, *a. p.*

(*in composition*), Who counts, tells.

شمال shimāl, *s. a.* The north; the left

side; شمالي shimālī, *a. a.* Northern.

شمائل shèmā'il, *s. pl. a.* (*of* شمال

shimāl, *not used in this sense*), The

qualities of heart or mind contained in

one; the features contained in one's

countenance.

شمدى shimdi (shindi), *s. t.* The present

time; —, *ad. t.* Now, at present;

presently, immediately, directly, in a

minute; just now, a minute ago;

—همان hèmèn-shindi, *ad. t.* Almost

directly; just this moment; شمدىك

shimdilik, *ad. t.* For the present;

شمدىچك shimdijik, *ad. t.* Almost

directly; just this moment; شمدىكى

shimdiki, *a. t.* The present.

شمرده shùmùrdé, *a. p.* Counted, told.

شمس shèmas, *s. a.* The sun; شمسي

shèmsī (*fem.* شمسيه shèmsiyyé), *a. a.*

Pertaining to the sun, solar; شمسيه

shèmsiyyé, *s. t.* An umbrella; parasol;

pavilion; حروف شمسيه hùrūfu-shèmsiyyé,

(The solar letters) Those letters

which, when in Arabic phrases they

commence a noun or adjective having the definite article ال el, *the*, before them, require that, in pronunciation, the sound of the ل should be omitted, and their own sound reduplicated, as is the case in the word الشمس èsh-shèms, *the sun*. Those letters are ض, ص, ش, س, ز, ر, ن, د, ث, ت, ط, ظ, and ن; the others being styled حروف قمرية hùrūfu-kāmériyyé, *lunar letters*. [of lightning.

شمشك shìmshek, *s. t.* Lightning, a flash

شمشير shìmsshīr, *s. p.* A sword, sabre.

شمع shèm", *s. a.* A candle; عسل —, shèm"i- "assel, Bees'-wax; a wax-candle, wax-light; شمعدان shèm"idan (shèmdan), *s. p.* A candlestick.

شمعة shèm"a (shéma), *s. a.* A wax-taper.

شمول shùmūl, *s. a.* A comprehending; including; comprehensiveness; شمولى او shùmūlu-òl, *v. n.* To comprehend, include, embrace.

شمه shèmmé, *s. a.* A single whiff or sniff of odour; a slight tinge. [perfumed.

شميم shèmīm, *a. a.* Smelling, odorous,

شن shèn, *a. t.* Lively, gay; populous, cultivated, inhabited; شنك shènlik, *s. t.* Liveliness, gaiety; a populous place, showing signs of man's presence by buildings, cultivation, traffic, &c.; a merry-making, public rejoicings and illuminations.

شناس shināss, *a. p.* (*is composition*), Who knows, understands.

شناعت shènā"at, *s. a.* A being bad,

odious, shameful; a bad, odious, shameful act.

شناور shināvr, *s. p.* A swimmer.

شنائع shènā"i", *s. pl. a.* (*of شنيعه shènī"a*), Bad, odious actions.

شنبه shènbih (shènbē), *s. p.* Saturday.

شنشنة shìshiné, *s. a.* Natural disposition, character.

شنيد shènīd, *s. p.* A hearing; شنيد و شنيد گھيٺت-و-شنيد ghyùft-u-shènīd, Speaking and hearing.

شنيدۀ shènīdé, *a. p.* Heard, heard of; who has heard.

شنيع shènī", *a. a.* Bad, odious, shameful; شنيعه shènī"a, *a. a. fem.*; —, *s. a.* One bad, odious act. [ing.

شو shū, *pron. t.* That; —, *s. p.* A wash-

شوال shèvwāl, *s. a.* Name of the tenth month of the Muhammedan year.

شوخ shūkh, *a. p.* Free in manners, forward, pert.

شور shòr, *a. p.* Saltish, brackish; bad, evil; —, *s. p.* Evil, trouble, disorder.

شورا shùra, *pron. t.* This place, this spot; — (*for شورى*), shùrà, *s. a.* A council.

شوربا shòrba (chòrba), *s. p.* Soup.

شورش shòrish, *s. p.* Trouble, confusion, sedition, contention, disorder.

شورى shùrà, *s. a.* A council.

شوريدۀ shūrīdé, *a. p.* In confusion, confused, disordered.

شوط shàvt, *s. a.* A course or round (in running, especially in the ceremonious running performed by the pilgrims to Mecca).

شوق shèwk, *s. a.* Alacrity, cheerfulness and spirit in acting; inclination, eagerness.

شوك shèvk, *s. a.* A thorn; a spur, a goad.

شوكت shèvkèt, *s. a.* Imperial majesty; شوكتماأب shèvkèt-lū, *a. t.* شوكتماأب shèvkèt-mà'āb, *a. p.* Majestic (the title most specially assumed by and given to the Sultan).

شول shòl, or شو shū, *pron. t.* That.

شوم shūm, *a. a.* Unlucky, bringing bad luck.

شؤون shù'ūn, شؤونات shù'ūnāt, *s. pl. a.* (of شأن shè'n, *not used*), States, conditions, aspects of being.

شوهر shèvhèr, *s. p.* A husband.

شوی shūy, *a. p.* (in composition), Who washes; جامه شوی jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen.

شویله shùylé, *ad. t.* So, in that manner; بویله—, shùylé-bùylé, *ad. t.* Middling, not too well.

شه shèh (abbreviated form of شاه shāh), *s. p.* The Sultan; the Shah; a king.

شهاب shihāb, *s. a.* A shooting or falling star; a fiery meteor.

شهادت shahādet, *s. a.* Valid legal testimony; martyrdom; the profession of the Muhammedan faith; all things visible; پرمغی—, shahādet-pārmaghi, *s. t.* The fore-finger.

شهامت shahāmet, *s. a.* Courage, valour.

شهبير shèh-pèr, *s. p.* The (royal or) pinion feather of a bird's wing.

شهبندر shèh-bèndèr, *s. p.* A consul or commercial magistrate.

شهد shèhd, *s. a.* Honey. [Martyrs.]

شهادا shèhédā, *s. pl. a.* (of شهيد shèhid),

شهر shèhr, *s. a.* A lunar month; a calendar month; —, (shèhir), *s. p.* A

city, town; شهرلو shèhirli, *a. t.* A

townsman (not a rustic); شهری

shèhrī (fem. شهریه shèhriyyé), *a. a.*

Pertaining to a month, monthly; شهریه

shèhriyyé, *s. a.* Monthly allowance,

pay, or salary.

شهریار shèhriyār, *s. p.* A monarch; the

Sultan; شهریارى shèhriyārī, *s. p.* The

quality of being a monarch, empire,

sovereignty; —, *a. p.* Royal, imperial;

شهریارانه shèhriyārāné, *a. p.* Pertain-

ing to a monarch, to the Sultan.

شہزادہ shèh-zādé, *s. p.* A prince of the

شہلا shèhlā, *a. a.* Grey (eye). [blood.

شہنشاہ shèhinshāh, *s. p.* The king of

kings, the Sultan. [for a king's use.

شہوار shèhvār, *a. p.* Good, excellent, fit

شہوانی shèhwānī (fem. شہوانیہ shèh-

wāniyyé); *a. a.* Pertaining to the

appetites and passions, sensual.

شہوت shèhvèt, *s. a.* Sensual desire.

شہود shèhūd, *s. a.* The being visible;

all that is visible; —, *s. pl. a.* (of

شاهد shahid), Eye-witnesses; wit-

nesses before a judge; — عالم "ālami

—, The visible world.

شہور shèhūr, *s. pl. a.* (of شهر shèhr),

Lunar months; calendar months.

شهيد shèhid, *s. a.* A martyr, one who

dies for the faith, either in battle or in any other manner; —او, shèhīd-öl, To be killed in the cause of religion.

شهر shèhīr, *a. a.* Commonly known.

شی (for شیء) shèy, *s. a.* A thing; هـیچ هرشی hār-shèy, Everything; هیچ بر شی hīch-bir-shèy, Nothing; چوق شی chòk-shèy! Astonishing! Wonderful.

شیطان shèyātīn, *s. pl. a.* (of شیطان shèytān). Devils, demons.

شیا shèybā, *a. a.* (in لیلۀ شیا lèylé'ī-shèybā), The bridal night.

شیح shèykh, *s. a.* An old man; a mature aged man; an elder; a chief of an Arab tribe; a chief of a community of dervishes; a kind of ecclesiastical dignitarian equivalent to our *dean* or *canon*; a prince (in Arabia); —السلام, Shèykhū-'l-isslām, The chief doctor-of-law in Turkey (his office being at once equal to those of the Lord Chancellor and Archbishop of Canterbury in England); —الحرم, Shèykhū-'l-Hàrem, The Prince or Governor of Medina.

شیحوخت shèykhūkhāt, *s. a.* Old age.

شیدا shèydā, *a. p.* Mad, insane; crazed with love. [رانه, *a. p.* Lion-like (act).

شیر shīr, *s. p.* Milk; a lion; شیرانه shī-

شیرازۀ shīrāzē, *s. p.* The band at the top and bottom of the back of a book, which is usually ornamented.

شیردان shīrdān, *s. p.* The rennet stomach of an animal.

شیره shīrē (shīrs), *s. p.* The must or newly-expressed juice of grapes or

شیرین shīrīn, *a. p.* Sweet. [fruit.

شیش shīsh, *s. t.* A skewer; a spit; a small-sword or any similar weapon; a swelling. [(man).

شیشکو shīshko, *a. t.* Fat, corpulent.

شیشکین shīshkīn, *a. t.* Swollen, swelled.

شیشمک shīshmek (aor. شیش shīshar),

v. n. To swell; to become fat; to be

inflated; شیشمک shīshirmek (aor.

شیشیر shīshirir), *v. a.* To cause to swell.

شیشه shīshé (shīshé), *s. p.* Common glass; a glass bottle; a bottle of any kind; a lath; a cupping-glass.

شیطان shèytān, *s. a.* The devil; a cunning fellow; شیطانی shèytānī, *a. a.* Pertaining to the devil, diabolic, devilish. [ishness, mischief, malice.

شیطانت shèytānt, *s. a.* Devilry, imp-

شیعۀ shī'a, *s. a.* Heresy in religion, particularly the Mussulman heresy prevalent in Persia principally; شیعی shī'i,

a. a. Pertaining to the Shi'a sect; a Shiite.

شیفته shīfté, *a. a.* Enamoured; mad.

شیم shiyém, *s. pl. a.* (of شیمۀ shimé), Qualities of the heart, points of natural or moral character.

شین shīn (shīn), *s. a.* Name of the letter ش; —, shèyn, *s. a.* Disgrace, shame, dishonour.

شیر (shév), *s. p.* A slope, talus, inclined plane, bevel; —, *a. t.* Inclined;

levelled; صحرا—, shèvi-sàhrā, The glaciis.

شيوخ shù'yūkh, *s. pl. a.* (of شيخ shèykh), Old man; elders; chiefs of tribes.

شيوخ shù'yū", *s. a.* A being rumoured abroad; بولمق—, shù'yū"-bùlmak, *v.n.* To be publicly spoken of, to be noised abroad.

شيوه shivé, *s. a.* Grace, any graceful act, look, or motion; coquetry; شيوه لسان shivé'i-lissān, A delicate point in language.

ص

ص sād (sāt), Seventeenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the letter *s* or *ss* in English, though occasionally becoming more guttural. Compared with the س, it is the hard letter of the pair, and takes the hard vowels after it. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 90; and in the dates of letters it is the abbreviation of the name of the month صفر Sāfir.

صابر sābir, *s. a.* A patient person.

صابون (sābun), *s. a.* Soap; صابونلماق sābunlamak, *v.a.* To soap.

صاب sap, *s. t.* The stalk of anything; a long handle; straw (in its natural untrituated state); صاپلو sāpli, *a. t.* Having a handle, handled.

صابلامق sāplamak (aor. صاپلار sāplar), *v.a.* To stick (any long or pointed

thing into any other thing); صاپلانماق sāplanmak (aor. صاپلانير sāplanir), *v.n.* To stick in, become stuck, stick fast.

صابمق sāpmak (aor. صاپار sāpar), *v.n.* To leave a straight course and take a lateral direction.

صاپه sāpa, *a. t.* Not in a straight line of road, out of the road, out-of-the-way; صاپه دوشمك sāpa-dūshmek, *v.n.* To lie out of the road, to be out of the way.

صاپاشماق sātashmak (aor. صاپاشير sātashir), *v.n.* To touch, meddle, have anything to do with (by word or deed).

صاتمق sātmaq (aor. صاتار satar), *v.a.* To sell, vend, debit; to talk, prate about (anything), narrate, relate with an air of confidence; to talk with the air of possessing (any particular quality).

صاتون sātın, *ad. t.* By way of purchase; صاتونلماق sātın-lamak, *v.a.* To buy, acquire by purchase.

صاتيچي sātji, *s. t.* A seller.

صاتيلق sātlik, *a. t.* For sale, on sale.

صاج saj, *s. t.* Sheet iron; صاج اياق saj-ayak, *s. t.* A trevet.

صاج sach, *s. t.* The hair of the head, a hair from the head.

صاجاق or صاجق sachak, *s. t.* The eaves of a house; a fringe.

صاجمق sachmak (aor. صاجار sachar), *v.a.* To scatter, to throw (seed, money, &c.) so as to fall in a scattered manner.

صاجمه sachma, *s. t.* Anything thrown

scatteredly; a cast-net; small shot for fowling; foolish talk, nonsense; any foolish act; any valueless thing.

ماجی *sāchi*, *s. t.* Small money scattered at weddings, &c.

صاحب *sāhib* (*sā'ab*), *s. a.* An owner, possessor; a friend, protector; صاحبسز *sāhibsiz* (*sā'absiz*), *a. t.* Without an owner; friendless; او صاحبی *ev-sāhibi* (*sā'abi*), خانه صاحبی *khānē-sāhibi*, The master of the house; a landlord; صاحب فراش *sāhib-firāsh*, *a. p.* Sick, ill in bed; طبیعت صاحبی *ṭabī'at-sāhibi*, A man of refined taste; چیقماق *sā'ab-chikmak*, *v. n.* To come forward and claim (anything) as the owner or protector; قران — *or* صاحبقران *sāhib-kirān*, (Lord of the age) A Mussulman monarch of mark (such as is said to have been promised in every century for the protection of the faith); خروج *sāhib-khūrūj*, A great but unlawful conqueror, such as Timur the Lame, Jenghiz-Khan, &c.

صاد *sād*, *s. a.* Name of the letter ص.

صادر *sādir*, *a. a.* Emanating, coming forth; او —، —دل *v. a.* To emanate, to spring, arise, take its being.

صادق *sādik*, *a. a.* Truthful, true, truth-speaking, true-spoken; faithful.

صارپ *sārp*, *a. t.* Difficult of ascent, steep; difficult of access; violent, vehement.

صارصماق *sārsmak* (*aor. صارصار sār-sar*), *v. a.* To shake violently and suddenly.

صارغی *sārghi*, *s. t.* A bandage.

صارق *sārik*, *s. t.* The shawl or muslin used in forming a turban.

صارقماق *sārkmak* (*aor. صارقار sārkar*), *v. n.* To hang loosely down, to dangle; صارقماق *sārkitmak* (*aor. صارقیدر sār-kidir*), *v. a.* To cause or leave (anything) to hang down, to let down dangle (the end of a rope, &c.); صارق *sārik*, *a. t.* Pendulous, dangling, hanging down.

صارقندیلق *sārkindilik*, *s. t.* Any lawless, oppressive, or vexatious act of spoliation or damage. [A sharp sword.]

صارم *sārim*, *a. a.* Sharp (sword); —, *s. t.*

صارماشق *sārmāshik*, *s. t.* Ivy.

صارماشماق *sārmashmak* (*aor. صارماشر sārmāshir*), *v. n.* To twine mutually round and about each other.

صارمتراق *sārimtrāk*, *a. t.* Yellowish.

صارمساق *sārim-sāk*, *s. t.* Garlic.

صارماق *sārmak* (*aor. صارار sār-ar*), *v. n.* To bind, bind up (a thing with some other thing); to bind or twine (a thing) round or about (another thing); صارلماق *sārilmak* (*aor. صاریلور sār-ilir*), *v. n.* To twine, to embrace; —, *v. p.* To be bound up; to be twined or bound round something.

صاری *sāri*, *a. t.* Yellow; red, carrotty (hair); —, *s. t.* The yolk or yellow (of an egg); صاریللق *sārilik*, *s. t.* Yellowness; the jaundice.

صاعقه *sā'ika*, *s. a.* A thunderbolt.

صاغ *sāgh*, *a. t.* Right (hand or side);

alive ; well, in good health ; whole, not broken, cracked, or injured ; صاغلتق *sàghlik*, *s. t.* Health ; a direction given as to any road to be followed ; صاغليجق *sàghlijak*, *s. t. dim.* Good little health ; صاغليجقلا *sàghlijàkla* ! (Go) with a good little health ! (*said to friends who are taking leave, generally by ladies*) ; صاغلقلا اولمسه *sàghlikla-òlmassa* (*or some other verb*) ! (O ! that he were not, in health !) I wish he had been anything else ! صاغلتق *sàghlik-vèrmek*, *v. n.* To direct (anyone as to the road he is to follow) ; to grant health (God) ; صاغلتق اولسون *sàghlik-òlsun* ! Never mind so long as health remains !

صاغالمق *sàghalmak* (*aor. صاغالور sàghalir*), *v. n.* To get well, be healed, cured. صاغير *sàghir*, *a. t.* Deaf ; dead, dull, surd (sound). [horse] ; shagreen.

صاغري *sàghri*, *s. t.* The crupper (of a horse) ; صاغمق *sàghmak* (*aor. صاغار sàghar*), *v. a.* To milk.

صاغناق *sàghanak*, *s. t.* A heavy summer shower, storm of rain.

صاف *sàf*, *a. p.* Pure unmixed, unadulterated ; guileless, simple-minded.

صافي *sàfī*, *a. a.* Pure, unmixed ; mere, sheer.

صاقسي *sàksi*, *s. t.* A flower-pot.

صاقلماق *sàqlamak* (*aor. صاقلور sàqlar*), *v. a.* To hide, hide away ; to save, keep ; to protect, guard, preserve.

صاقنماق *sàkinmak* (*aor. صاقنور sàkinir*), *v. n.* To keep one's self free, safe ; to get out of harm's way ; to flinch ; to be careful, have a care ; to refrain from speaking, be afraid to speak, not to like to speak ; to avoid ; صاقن *sàkin* ! Take care, now ! Mind what you're about !

صاقلو *sàqli*, *a. t.* Hidden, secret.

صال *sàl*, *s. t.* A raft. [merely.]

صالت *sàlt*, *ad. t.* Only, nothing but,

صالح *sàlih*, *a. a.* (*fem. صالحه sàliha*),

Fit, valid, efficient ; righteous (man) ;

—, *s. a.* A righteous man.

صالدرومق *sàldirmak* (*aor. صالديرر sàldirir*),

v. n. To fly at and attack (as a dog or wild beast) ; —, *v. a.* (*caus. of صالمق sàlmak*),

To cause to rush, or to make

a push ; to urge.

صالغون *sàlghin*, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صالغين *sàlghin*, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صالكيم *sàlkim*, *s. t.* A bunch (of grapes, currants, &c.) ; grape-shot.

صاللامق *sàllamak* (*aor. صاللار sàllar*), *v. a.*

To swing, shake, wag, wave, or brandish to and fro ; to nod or shake

(the head).

صاللامق *sàllamak* (*aor. صاللانور sàllànir*), *v. n.* To swing, wag, shake ; to be loose in a socket and move when touched.

صاللامق *sàllamak* (*aor. صاللانور sàllànir*), *v. n.* To swing, wag, shake ; to be loose in a socket and move when touched.

صاللامق *sàllamak* (*aor. صاللانور sàllànir*), *v. n.* To swing, wag, shake ; to be loose in a socket and move when touched.

صاللامق *sàllamak* (*aor. صاللانور sàllànir*), *v. n.* To swing, wag, shake ; to be loose in a socket and move when touched.

صاللامق *sàllamak* (*aor. صاللانور sàllànir*), *v. n.* To swing, wag, shake ; to be loose in a socket and move when touched.

صالمق *sàlmak* (*aor. صالار sàlar*), *v. n.* To rush, make a push ; —, *v. a.* To cast, throw, heave, pitch ; to send ; to put, place.

صالمق *sàlmak* (*aor. صالار sàlar*), *v. n.* To rush, make a push ; —, *v. a.* To cast, throw, heave, pitch ; to send ; to put, place.

صالمق *sàlmak* (*aor. صالار sàlar*), *v. n.* To rush, make a push ; —, *v. a.* To cast, throw, heave, pitch ; to send ; to put, place.

صالمق *sàlmak* (*aor. صالار sàlar*), *v. n.* To rush, make a push ; —, *v. a.* To cast, throw, heave, pitch ; to send ; to put, place.

صالحی sàlinjàk, *s. t.* A swing, a seesaw.

صالندی sàlindi, *s. t.* The swell of the sea after a storm, the ground-swell.

صالی sàli, *s. t.* Tuesday.

صالیویرمک sàlivèrmek (*aor.* صالیویر sàlivèrir), *v.a.* To let go, let loose, set at liberty; — *صقال* sàkal-sàlivèrmek, *v.n.* To let one's beard grow.

صامت sāmīt, *s. a.* Any kind of property which has no voice.

صامسون sàmsun, *s. t.* A mastiff or bull-dog; *صامسونجی* sàmsunjī, *s. t.* *Keeper of the mastiffs*, title of certain of the Sultan's guards in the olden time.

صانجی sànji, *s. t.* A colic, the gripes, pain in the stomach; *صانجیلنمق* sànjilanmak, *v.n.* To have a colic, to be attacked with the gripes.

صانجیمق sànjimak (*aor.* صانجیر sànjir), *v.a. (old)* To thrust or stick (a lance, &c., into something).

صانصار or سانصار sànsār, *s. t.* A polecat(?); a weasel(?).

صانع sāni, *s. a.* A maker; the Creator.

صانمق sànmak (*aor.* سانیر sanir), *v.a.* To take for by mistake; —, *v.n.* To think, suppose, imagine; *صانکه* sàn-ki, *c. t.* As if, as though, supposing it were. [respect or consideration.

صاورق sàvrīk, *a. t.* Who speaks without
صاورمق sàwurmak (*aor.* صاورر sàwurur), *v.a.* To winnow, to throw (grain) scatteringly and circularly against the wind; to brandish (a sword).

صاوشمق sàwushmak (*aor.* صاوشور sàwushur), *v.n.* To get out of the way; to go away; to leave, quit; *صاوشدرمق* sàwushdurmak (*aor.* صاوشدرر sàwushdurr), *v.a.* To cause (any evil, or trouble) to pass or go away; to cause to pass by, allow to pass by; to escape from.

صاوصه sàwsa, *صاوصه جی* sàwsajī, *s. t.* A sworn or professed seducer.

صاولمق sàwulmak (*aor.* صاولور sàwulur), *v.n.* To clear the road, get out of the way.

صاومق sàwmak (*aor.* صاوار sàwar), *v.n.* To pass and be at an end, to pass over, pass away (any evil); —, *v.a.* To dismiss, send away, get rid of (visitors, suitors, &c.); *صاودرمق* sàwdirmak (*aor.* صاودرر sàwdirir), *v.a.* To cause to pass away; to dismiss, send away.

صائب sā'ib, *a. a.* Which hits the mark.

صایغی sàyghī, *s. t.* A consideration, matter taken into consideration, a scruple, a point of caution; *صایغیلی* sàyghīli, *a. t.* Cautious, scrupulous.

صایقلماق sàyıklamak (*aor.* صایقلا sàyiklar), *v.n.* To be in a delirium and talk nonsense, to wander in mind.

صائم sā'im, *a. a.* Fasting, who fasts.

صایمق sàymak (*aor.* صایار sàyar), *v.a.* To count, tell; to enumerate; to esteem, consider; to hold in esteem, in consideration.

صای sàyi, *s. t.* A number, count, tale.

صبا *sàbā*, or بادصبا *bādi-sàbā*, A zephyr, gentle spring breeze.

صبح *sàbāh*, *s. a.* The morning; to-morrow; صباحين *sàbāhléyin*, *ad. t.* In the morning; early, betimes; چيک صباح *ching-sàbāh*, The time just after daybreak; صباحلماق *sàbāh-lamak* (*aor.* صباحلار *sàbāhlar*), *v.n.* To become morning, to begin to be day; to be, to remain or to arrive (in any place) on the morrow; صباحکر *sàbāhkir*, *s. t.* A person who rises early to business.

صباحت *sàbāhat*, *s. a.* Beauty, comeliness.

صبان *sàban*, *s. t.* A plough. [ness.]

صباوت *sàbāvèt*, *s. a.* Childhood; minority of age.

صبح *sùbh*, *s. a.* The morning.

صب *sàbr*, *s. a.* Patience; gum aloes; the American aloe; |—, —et, *v.n.* To be patient, have patience.

صبغ *sàbgh*, *s. a.* A dye; Christian baptism.

صبغت *sàbghat*, *s. a.* Any particular distinctive religious rite, as baptism or circumcision; a religious dispensation. [morning.]

صوب *sàbūh*, *s. a.* Wine drunk in the morning.

صبور *sàbūr*, *s. a.* Patient.

صبي *sàbī* (*fem.* صبيه *sàbīyyé*, and *pl.* صبيان *sàbyān*), *s. a.* A child, a minor.

صبيح *sàbīh* (*fem.* صبيحة *sàbīha*), *a. a.* Beautiful, comely.

صپا *sàpa*, *s. t.* An ass-colt; a three-legged stool or pair of steps. [stones.]

صپان *sàpan*, *s. t.* A sling for throwing.

صچان *sàchan*, *s. t.* A mouse; a rat; فندق صچانی *fīndīk-sàchani*, A mouse; کمر صچانی *ghèmer-sàchani*, A rat; صچان یولی *sàchan-yòlu*, The zigzag or covered way or trench for communicating between parallels in sieges.

صچرامق *sàchramak* (*aor.* صچرار *sàchrar*), *v.n.* To jump; to jump, spring, or fly up; to splash (water); صچراتمق *sàchratmak* (*aor.* صچرادر *sàchradir*), *v.a.* To cause to spring or fly up; to cause (water, mud, &c.) to splash up.

صچرمق *sàchmak* (*aor.* صچار *sàchar*), *v.n.* To dung, shit, mure.

صح *sàhh*, *s. a.* A special kind of official signature (equivalent to our initialing); صحلامق *sàhhlamak*, *v.a.* صح چکمک *sàhh-chèkmek*, *v.n.* To sign in that special manner.

صحابت *sàhābet*, *s. a.* Protection or assistance given by influential persons.

صحابه *sàhābē*, *s. pl. a.* (*of* صاحب *sāhib*, *not used in this sense*), The companions or personal disciples of Muhammed.

صحارا *sàhārā*, *s. pl. a.* (*of* صحری *sàhrā*), Deserts, wilds, wildernesses.

صحاف *sàhhāf*, *s. a.* A vendor of books, especially of Kur'ans.

صحائف *sahā'if*, *s. pl. a.* (of صحيفه *sahifé*), Pages of paper or writing.

صحاب *sahb*, *s. pl. a.* (of صاحب *sahib*, *not used in this sense*), Personal companions or disciples of Muhammed. }
 صحبت *suhbet* (*sohpet*), *s. a.* Conversation, chit-chat, friendly talk or intercourse; |—, —et, *v.n.* To talk, converse.

صحت *sihhat*, *s. a.* Truth, correctness, exactitude; (sà'at) health of body; صحتر اولسون *sihhatlar* (sà'atlar)-òlsun! May it be health to you! (*said to a person when he has been shaved, bathed, &c.*).

صحرا or صحري *sahrà*, *s. a.* A desert, wild, wilderness, unreclaimed land, a plain, moor, moorland, heath, heathland.

صحف *suhuf*, *s. pl. a.* (of صحيفه *sahifé*), Pages; the smaller prophetic writings.

صحن *sahn*, *s. a.* A metal dish for food; the nave or central interior of an edifice; صحنلىق *sahnlik*, *s. f.* A landing-place on a staircase.

صحيح *sahih* (*sahih*), *a. a.* True; correct, exact; without defect or ailment, in an effective state.

صحيفه *sahifé*, *s. a.* A page on a leaf; صحيفه زمين *sahifé'i-zemin*, The surface of the earth.

صد *sad*, *a. p.* A hundred; صدبرك *sadbèrk* (*sabbèrk*), The hundred-leaved or cabbage rose.

صدا *sadà*, *s. a.* A sound; a noise.

صدارت *sadàrèt*, *s. a.* The office of the Grand Vizier.

صداع *sudà*, *s. a.* The headache.

صداقت *sadàkàt*, *s. a.* Fidelity.

صدد *saded*, *s. a.* Intent, purpose, idea, design, wish.

صدر *sadr*, *s. a.* The breast, *босом*, chest; the first hemistich in a poem; the chief seat in an Eastern room, the seat of honour; the occupier of the chief seat; the office and title of two legal officers in Turkey, who administer the ecclesiastical or canon law, the one over all Turkey in Europe, the other over all Turkey in Asia, and known as *Cadilesker*, the corruption of *Kāziyyu-'l-'assker*; their dignity is similar to that of our archbishops; (sèdir) the slightly-raised platform on which ottomans are arranged in Eastern rooms; صدراعظم *sadr-i-à'zam* (*sadrāzam*), *s. p.* The Grand Vizier or Prime Minister; صدرى *sadrī* (*فem.* صدريه *sadrīyyé*), *a. a.* Pertaining to the breast or chest; a person troubled with a chest complaint.

صدف *sadef* (*sèdef*), *s. a.* Mother-of-pearl; a mother-of-pearl shell; the herb rue. [fidelity; sincerity.

صدق *sìdk*, *s. a.* Truth, truthfulness;

صدقه *sadaka*, *s. a.* Alms, charity.

صدمه *sadémé*, *s. a.* A shock, violent collision.

صدور *sudūr*, *s. a.* A coming or going

forth, emanating; —, *s. pl. a.* (of صدر *sàdr*), Breasts, bosoms, chests; the actual and past chief legal officers of Turkey immediately under the *Sheykhul-islām*; |—, —*et, v.n.* To emanate.

صديق *siddīk*, *s. a.* A true and sincere friend; the special appellative of Ebu-Bekir, the firm friend of Muhammed.

صراجہ *sàraja*, *s. t.* The scrofula or king's evil.

صراحت *sàrāhāt*, *s. a.* Explicitness of declaration; صراحة *sàrāhatan*, *ad. a.* Explicitly, in the most explicit manner.

صراحی *sùrāhī*, *s. p.* A decanter.

صرايمق *sàrarmak* (*aor. صرارير* *sàrarir*), *v.n.* To turn yellow, become yellow; to become sere (leaves); to turn pale, become pale.

صراط *sàrāt*, *s. a.* A path, way; مستقيم, *sàrātī-mùsstakīm*, The straight and narrow way to salvation; كوبريسى, *sàrāt-kyùprussu*, The allegorical *bridge* over which souls are to pass to heaven.

صراف *sàrrāf* (*sàraf*), *s. a.* A money-changer; a banker; صرافيه *sàrrāfiyyé*, A banker's charges.

صرت *sàrt*, *s. t.* The back (of any animal or man); a ridge (of hills or mountains); بالق صرتى *bàlik-sàrti*, *s. t.* A ridge, *and a. t.* Ridged like the back of a fish or roof of a house with a slope on each side.

صرتلار *sàrtlàn*, *s. t.* A hyena.

صرج *sàrcha*, Rock-crystal; glass; any

vitriified mineral; the glazed or vitriified cubes or parallelopipeds used in mosaic work.

صرح *sàrh*, *s. a.* A castle; a palace.

صرسر *sàrsàr*, *s. a.* The violent wind which is to sweep the earth at the end of days; a hurricane. [fits.

صرعه *sàr'a*, *s. a.* The epilepsy, epileptic

صرف *sàrf*, *s. a.* A turning (anything) out of the direction it was taking; the grammar, accidences, or etymology

of a language; —, *sàrf, a. t.* Sheer,

mere; ونحو, *sàrf-u-nāhv*, (Etymology and syntax) Grammar in

general; |—, *sàrf-et*, To turn (any-

thing) out of its road into another direction; to spend, expend; صرفى

sàrfī (*fem. صرفيه* *sàrfiyyé*, *a. a.* Per-

taining to etymology or grammar; صرفيون *sàrfiyyūn*, *s. pl. a.* Gramma-

rians; etymologists.

صره *sùrré*, *s. a.* A money-bag or purse;

the treasure sent to Mecca and Medina each year by the Sultan and various

functionaries for the support of various officers or pensioners attached to the

sacred places; —, *sàra*, *s. t.* A series;

a row; a turn; proper order; صرايله *sàrà-ila*, *ad. t.* By turns, one at a

time; صراسيله *sàrassila*, In its proper

order, time, or place; apropos; صراسينه *sàrassina-kòmak*, *v.a.* To put (a

thing) into proper order, to reform, to arrange or re-arrange; صراوارى *sàra-vāri* (*sàra-vārdi*), *a. p.* Successive,

consecutive, following; —, *ad. t.*
 Along; *كبي صرة* k̄yi - s̄ira, Along
 shore, following the line of coast;
أردم صرة àrdim-s̄ira (*changing the pro-*
noun as occasion requires), Along be-
 hind me (thee, him, &c.).
صريح s̄arīh, *a. a.* Clearly expressed;
 clear, explicit.
صزلامق s̄izlamak (*aor. صززار* s̄izlar), *v.n.*
 To ache (a wound, or sore).
صزماق s̄izmak (*aor. صزار* s̄izar), *v.n.* To
 transude, to exude, percolate.
صزندى s̄izindi, *s. t.* Leakage, transuda-
 tion, exudation.
صزى s̄izi, *s. t.* An ache, a shooting pain.
صعب s̄a“b, *a. a.* Difficult.
صعوبت s̄u“ūbet, *s. a.* Difficulty.
صعود s̄u“ūd, *s. a.* A rising, mounting;
 going up; |—, —et, *v.n.* To mount,
 go up.
صغار s̄ighār, *s. pl. a.* (*of صغير* s̄aghīr),
 Small, little; small people; little
 people.
صغامق s̄ighamak (*aor. صيغار* s̄ighār),
 (s̄iwamak, s̄iwar), *v.a.* To tuck up
 (skirts, sleeves, &c.).
صغائر s̄aghā‘ir, *s. pl. a.* (*of صغيرة* s̄-
 ghīrē), Minor sins.
صغر s̄ighār, *s. a.* Smallness, littleness,
 youngness; —, s̄ighārī-s̄inn, *s. p.*
 Youngness of years, youth; —, *or*
صيغر s̄ighir, *s. t.* An ox.
صغرا *or* *صغرى* s̄ughrà, *s. a. fem.* The
 smaller or smallest.
صغير s̄aghīr, *a. a.* Little, small; young.

صف s̄aff, *s. a.* A row, a rank.
صفا s̄afā, *s. a.* Purity, pureness; clear-
 ness, brightness; freedom from sor-
 row, pleasure, enjoyment; *صفا خاطر*
 s̄afāyi-khātir, Peace of mind, freedom
 from any misgiving or scruple; *صفا*
 s̄afā, *s. a.* A person occupied only
 with pleasure; *صبرمك*, s̄afā-
 -s̄urmek, *v.n.* To enjoy one's self in
 pleasure; *كلك*—, s̄afā-ghēlding.
 You have been welcome! (*said to a*
friend when he is going away after a
visit).
صفا s̄ifāf, *s. a.* A going into the order
 of battle; a battle, fight, action.
صفت s̄ifat (*pl. صفات* s̄ifat), *s. a.* An
 attribute, a moral quality; an adjecti-
 ve; *صفات ثبوتيه* s̄ifatī-s̄ubūtīyyé.
 The affirmative or positive attributes
 (of God), as *power, seeing, hearing,*
knowing, &c.; *صفات سلبيه* s̄ifatī-s̄el-
 bīyyé, The negative attributes, as,
fellowlessness, illimitability in time or
space, &c.; *صفت رسميه* s̄ifatī-rēse-
 mīyyé, An official quality. [looking.
صفح s̄afh, *s. a.* A pardoning, over-
صفح s̄afha, *s. a.* A surface; a plain, an
 open place or space of ground.
صفرانه s̄aff-dērāné, *a. p.* Pertaining to
 a hero *who rends the ranks* of the foe.
صفر s̄afgr, *s. a.* Name of the second
 month of the Muhammedan year; —,
صفر s̄ifr, *s. a.* A cypher, nought, zero;
— اليد, s̄ifru - ‘l - yèd, Penniless, in
 whose hands there is nought.

صفرا sàfrā (sàfra), *s. a.* The bile; سفراسى
 sàfrāssi-kābarmak, To rise or
 overflow (the bile of any person, *the*
pronoun changing accordingly).
 صفروي sàfrévī, *a. a.* Pertaining to the
 bile; bilious. [ship.
 صفرا sàfra, *s. t.* (*Italian*), Ballast of a
 صفوت sàfvet, *s. a.* Purity, clearness,
 clearness, pureness. [Rows, ranks.
 صفوف sūfūf, *s. pl. a.* (of صف sàff),
 صفة sōffa, *s. a.* An open room or alcove
 in an antechamber, usually where the
 windows are placed, and generally
 fitted up with cushions for seats: it is
 used by the servants and minor visi-
 tors when waiting to be admitted to
 the rooms; hence our word sofa.
 صفى sàfī, *s. a.* A pure, righteous man;
 name of the founder of the modern
 Persian dynasty called صفوي Sàfévī;
 صفى الله sàfiyyu-'llāh, Adam, the pure
 man before God. [blast; a sapphire.
 صفر sàfir, *s. a.* A loud shrill sound, a
 صقال sàkal, *s. t.* The beard and whiskers;
 اقي صقالو sàkalli, *a. t.* Bearded;
 لك-صقالو sàkalli, *s. t.* A grey-beard; an
 elder; a kind of rural magistrate;
 برينك صقالنه كولمك bīrining - sàka-
 lina - ghyūlmek, *v. n.* (To laugh at
 one's beard) To deceive anyone with
 trumped-up stories.
 صقسان sàksaghān, *s. t.* A magpie.
 صك sàkk, *s. a.* A legal document issued
 from a court of justice.
 صكرة sōngra, *s. t.* The time after the end

of any term, the future; by-and-bye;
 —, *ad. t.* Afterwards; later; صكرةسى
 sōngrassi - nāssl - òldu?
 (How was its future?) How did things
 go with it after that? صكرةيه قالمق
 sōngraya - kālmak, *v. n.* To be post-
 poned; صكرةيه براقمق sōngraya-brāk-
 mak, *v. a.* To postpone; صكرةكى
 sōngraki, *pron. t.* The latter, the one
 of the after-time; صكرة دن اولمق
 sōngradan - òlmak, *v. n.* To happen
 afterwards; to be of more recent
 occurrence; انگ-صكرة èng-sōngra, At
 the very last, last of all.
 صكوك sūkyūk, *s. pl. a.* (of صك sàkk,
which see), Legal documents.
 صلابت sàlābèt, *s. a.* Firmness.
 صلات or صلاة or صلوة sàlāt, *s. a.* (*pl.*
 صلوات sàlawāt), The ritual perform-
 ance of prayer.
 صلاته sàlata, *s. t.* (*Italian*), A salad, cer-
 tain salad plants; طوبصلاته tòp-
 -sàlata, The cabbage-lettuce; فرنك
 صلاته firènk-sàlatassi, Endive.
 صلاح sàlāh, *s. a.* The best and most
 fitting state of anything; rectitude,
 virtue (in worldly or religious affairs);
 peace, harmony (between men); ad-
 vantage, welfare, interest (worldly or
 spiritual).
 صلاحيت sàlāhīyyèt, *s. a.* Fitness, right,
 validity, authority (to act). [pickle.
 صلامورة sàlamūra, *s. t.* (*Italian*), Brine,
 صلب sàlb, *a. a.* A hanging; a crucify-
 ing; |—, —et, *v. a.* To hang; to

crucify; —, *sùlb*, *s. a.* The loins; *صلبي* *sulbī* (*fem.* *صلبيه* *sùlbiyyé*), *a. a.* Pertaining to the loins; issued from the loins.

صلح *sùlh*, *s. a.* Peace, cessation of war; *—*, *sùlh* (*sùlf*)-*òl*, *v. n.* To come to a compromise; *—*, *sùlh-et*, *v. n.* To make peace; *صلحاً* *sùlhan*, *ad. a.* In a pacific manner without recourse to hostilities; in time of peace.

صلحا *sùlahā*, *s. pl. a.* (*of* *صالح* *sālīh*), Virtuous men.

صلم. An abbreviation in writing of the ejaculation *صلى الله عليه وسلم* *salla-'llāhu-'àlèyhi-vé-sèllem!* May God look favourably upon him (Muhammed) and grant him peace! Like our &c., this abbreviation is to be read in full.

صلوات *sàlawāt*, *s. pl. a.* (*of* *صلوات* *sàlāt*), Prayers or ascriptions of praise.

صلوة *sàlāt* (*so written and so pronounced*), *s. a.* A ritual performance of prayer, or ascription of praise.

صلة *sila*, *s. a.* A meeting, junction; the antecedent of a relative pronoun (in Arabic or other language); —, *or* *صلة* *sila'i-rāhm*, A visit to one's home and kindred, a soldier's furlough.

صلى *salla!* May (God) look with favour (upon Muhammed), in the ejaculation *صلى الله عليه* *salla-'llāhu-'àlèyh*.

صليب *sàlib*, *s. a.* A crucifix.

صماخ *simākh*, *s. a.* An ear.

صمان *sāman*, *s. t.* Straw ground to a coarse consistency like chaff in the

operation of rubbing out the corn; *صمان التندن صويور وتمك* *sāman-altindan-sū-yūrutmek*, *v. n.* (To cause water to flow under bruised straw) To do things in an underhand manner (*sub rosa*); *صمانلى* *sāmanlık*, *s. t.* A barn or store for triturated straw.

صمد *sāmad*, *a. a.* Sempiternal, eternal in the past and in the future (God).

صمدانى *sāmadānī*, *a. a.* Pertaining to the sempiternal God; *صمدانيت* *sāmadānīyyèt*, *s. a.* The divine quality of being sempiternal.

صمام *sāmsām*, *s. a.* A sword, a sabre.

صمغ *sāmgħ* (*zāmk*), *s. a.* Gum; gum-arabic; *صمغ عربى* (*zāmkī*) - "arabī. Gum-arabic.

صمون *sāmūn*, *s. t.* A loaf of bread; bread in loaves; the nut of a screw-bolt.

صميم *sāmīm*, *s. a.* The bottom or interior (of the heart); *من صميم القلب* *‘an-sāmīmi-l-kālb*, *ad. a.* From the very bottom of the heart; *صميمى* *sāmīmī*, *a. a.* Cordial, sincere.

صناديد *sānādīd*, *s. pl. a.* (*of* *صناديد* *sāndīd*), Chiefs, princes, leaders.

صنائع *sānā‘i*, *s. pl. a.* (*of* *صنعت* *sān‘āt*), Arts, handicrafts.

صندال *sāndal*, *s. t.* A large boat, a ship's boat; —, *or* *صندل* *sāndal*, *s. t.* Sandal-wood; a kind of silk stuff.

صندالى *sāndālī*, *s. t.* A throne or chair of state (said of European thrones).

صنداليه *sāndālīyyé*, *s. t.* A chair.

صندوق *sāndūk* (*sāndīk*), *s. a.* A chest,

coffer, box, trunk, case; سپد صندوق sèped-sàndīk, *s. t.* A coffer of basket-work covered with leather; صندوقچه sàndūkcha, *s. p.* A small chest or case; صندوقه sàndūka, *s. t.* A kind of wooden or stone construction erected over graves (generally when under the cover of a mausoleum), and covered over with shawls, carpets, silks, &c. [leader.

صندید sàndīd, *s. a.* A chief, prince, صنع sùn", *s. a.* Handiwork, work, the thing made; الهی sùn"u - ilāhī, The work of God.

صنعت sàn"àt (zànāt), *s. a.* An art, handicraft, craft; skill, cunning in any art; any stroke of art, craft, or skill; a rhetorical embellishment in literary composition; صنعتلو sàn"àtli, *a. t.* Skilful; —, *ad. t.* Skilfully, with skill; with tact; with deep cunning.

صنف sɪnf, *s. a.* A class; (pl. اصناف èssnāf, Classes; trades corporations; sorts, kinds); (as a Turkish sing.) a tradesman; an artificer in the army or navy; اصنافلق èssnāfīk, *s. t.* Trade, tradesmanship.

صنم sànem, *s. a.* An idol.

صنو sɪnv, *s. a.* A brother.

صنوب sànevbèr, *s. p.* A cone, the fruit of any cone-bearing tree; the tree itself.

صنوف sùnūf, *s. pl. a.* (of صنف sɪnf), Kinds, sorts.

صنیعه sàni"ā, *s. a.* An act, deed, work.

صو sū, *s. t.* Water; a stream, brook, rivulet, river; water (of a diamond); temper (of steel); صو باشی sū-bāshi, *s. t.* A spring, fountain-head; a kind of village mayor; ارپه صوی arpa-sūyu, Beer, ale, porter; — — بیاض bèyāz— —, Ale; — — سیاه siyāh— —, Porter; گل صوی ghyùl - sūyu, Rose - water; کول صوی kyùl - sūyu, Lie, lixivium of wood - ashes; صو دوکمک sū-dūkmek, *v.n.* To ease nature; — — کچوک kùchuk— —, To make water; — — بیوک biyuk— —, To go to stool; صو ویرمک sū-vèrmek, *v.n.* To temper (steel); صولو sūlu, *a. t.* Watery; juicy; صوسوز sūssuz, *a. t.* Dry, thirsty; صوسوزلق sūssuzluk, *s. t.* Thirst, drought; صولر sūlar, *s. pl. t.* Approximate time of day; ساعت برصولرندە sà"at-bir-sū-larında, About one o'clock.

صوا sīwa, *s. t.* Plaster; a coat of plaster or cement; صوامق sɪwamak (aor. صوار sɪwar), *v.a.* To plaster, coat over with plaster or cement.

صواب sàwāb (sèwāb), *s. a.* The fit, proper, or correct state of anything; a good or charitable action; the merit due to a good action, the reward promised for it hereafter; the correct word or orthography in a table of errata; خطا صواب khātā-sàwāb, Errata; صوابدید sàwāb-dīd, *s. p.* That which is esteemed proper; a deeming proper, approval.

صوارمق sūwarmak (aor. صوارر sūwarir),
v.a. To take (cattle) to drink, to give
water, to water (cattle).

صواش sawash, s. t. Battle, strife.

صواشمق sawashmak (aor. صواشر sawa-
shir), v.n. To strive, to struggle, fight,
combat; to strive, endeavour, buckle
to. [direction.

صوب sāvḅ, s. a. A side, coast, place,

صوبه sōba, s. t. A stove, close stove; a
hothouse.

صوبه sōpa, s. t. A thick stick.

صوت sāvṭ, s. a. A sound; a voice.

صوح sūch, s. t. A fault, a crime, a sin.

صور sūr, s. a. A trumpet; —, sūwēr,
s. pl. a. (of صورت sūrèt, which see).

صورت sūrèt, s. a. A form, figure; a
mode, manner; a face, visage, coun-
tenance; a formula; a copy (of a
writing); a drawing of any animal
form; a statue; a case, supposed case,
supposition; an appearance, external
show; صورتا sūrètā, ad. a. As a
matter of external appearance; ap-
parently; for form's sake; in appear-
ance, externally; صورتپذیر sūrèt-
pèzir, a. p. Which has taken a
definite form, been put into shape,
been accomplished.

صورغج sōrghuj, s. t. A tuft of feathers
worn as an ornament on the head.

صورمق sōrmak (aor. صورار sōrar), v.a.
To ask a question; to ask for, after,
or about (any person or thing); —,
v.n. To suck (as a pump, especially

when the air penetrates and makes a
sucking noise); — خاطر khātir—, r.a.

To ask after one's health and welfare.

صوری sūrī (fem. صوریه sūrīyyē), a. a.
Formal, apparent.

صوصامق sūssamak (aor. صوصار sūssar),
v.n. To feel thirst, to be thirsty:

صوصاتمق sūssatmak (aor. صوصادر
sūssadir), v.a. To make thirsty,
cause to feel thirsty.

صوصمق sūssmak (aor. صوصار sūssar).

v.n. To hold one's tongue, hold one's
peace, be silent, refrain from speak-
ing, cease speaking, leave off speaking
or talking; صوص sūss! Hold your
tongue! [a tuber.

صوغان sōghān, s. t. An onion; a bulb;

صوغلجان sōghuljān, s. t. A worm.

صوغوق sōghuk, a. t. Cold; —, s. t. The
cold; a cold.

صوغومق sōghumak (aor. صوغور sōghur),

v.n. To become cold or cool; to grow
cold or cool; to lose one's first
warmth of feeling, become lukewarm:

صوغوتماق sōghutmak (aor. صوغودر
sōghudur), v.a. To cause to grow
cold, to cool.

صوف sūf (sōf), s. a. Wool; goats'
wool; a kind of camlet or homespun
linsey-woolsey; صوفی sōfī, s. a. Of
wool; woollen; wearing woollen or
linsey-woolsey; —, s. a. (pl. صوفین
sōfīyyūn), A kind of Muhammedan
ascetic rationalist; —, (sōfū), a. t.
Scrupulously devout and stiff-starched;

صوفيلك (sòfuluk), *s. t.* Exaggerated piety. [Bulgaria].

صوفيه Sòfiya, *s. t.* Sophia (town of, in

صوق sūk, *s. a.* A street of shops; a market. [trees; a corridor.

صوقاق sòkak, *s. t.* A street; an alley of

صوقلغان sòkulghàn, *a. t.* One who intrudes or pushes himself into company where he is not wanted.

صوقمق sòkmak (aor. صوقار sòkar), *v. a.*

To push in; to sting (a bee, &c.), to

bite (a snake, &c.); صوقلمق sòkul-

mak (aor. صوقلور sòkulur), *v. p.* To

be pushed in; to be stung or bitten;

—, *v. n.* To push one's self forward,

intrude one's self, press one's self

(near a person or into a company,

place, or business); صوقشمق sòkush-

mak (aor. صوقشور sòkushur), *v. n.*

recip. To push forwards together;

crowd together; صوقشدرمق sòkush-

durmak (aor. صوقشدرر sòkushdurur),

v. a. caus. To push in (a number of

things) together, *or* (one thing) with

several others.

صوك sòng, *s. t.* The end (of any time or succession).

صول sòl, *a. t.* Left; the left hand.

صولاق sòlak, *s. t.* A left-handed man;

name of certain officers of the Sultan's

palace in the olden time; —, sòlak,

a. t. Abounding in water, springs,

rivers, marshes, &c.

صولامق sòlamak (aor. صولار sòlar), *v. a.*

To water (a garden, plants, &c.).

صولت sàvlet, *s. a.* A determined attack, rush, assault.

صولجان sàvléjān, *s. a.* A hockey stick.

صولق *or* صولوق sòluk, *s. t.* The breath,

a breath; المق —, sòluk-almak, *v. n.*

To breathe. [To fade (colour).

صولمق sòlmak (aor. صولار sòlar), *v. n.*

صولومق sòlumak (aor. صولور sòlur), *v. n.*

To breathe hard (as when out of

breath), to pant. [from food as a rite.

صوم sàvm, *s. a.* A fasting, abstaining

صومتتمق *or* صومتتمق sòmutmak (aor.

صومودر sòmudur), *v. n.* To pout and be

sulky.

صومردانمق sòmurdanmak (aor. صومردانور

sòmurdanir), *v. n.* To talk sulkily.

صومعه sàvma'a, *s. a.* A church or

monastery; any religious or conven-

tual edifice.

صون sàvn, *s. a.* Active protection.

صوندرمه sòndurma, *s. t.* A shed, pent-

house, lean-to.

صونمق sònmak (aor. صونار sònar), *v. a.*

(provincial) To push forward (towards

anyone as in the act of presenting).

صوى sòy, *s. t.* A race, stock, family; a

kind, sort; a good race; a good sort;

—, *a. t.* Of a good race; of a good sort.

صويش sòyush, *s. t.* Plain boiled meat.

صويغون sòyghun, *s. t.* Pillage, plunder,

sack, rapine; wholesale theft or rob-

bery; a stripping; قاريلرى —, sòy-

ghun-kàrilarî, Hired women at wed-

ding-feasts who assist the lady visitors

to uncloak, &c.

صويتمق sòymak (*aor.* صويار sòyar), *v.a.*

To strip; to strip off clothes; to plunder, sack, rob; صوينتمق sòyunmak (*aor.* صوينور sòyunur), *v.n.* To undress one's self.

صهبا' sàhbā, *s. a.* Wine, the expressed juice of white grapes.

صهر sàhr, *s. a.* A son or brother-in-law, he who has taken to wife the daughter or sister of some one; صهريت sàhriyèt, *s. a.* The quality of being son or brother-in-law.

صهيل sàhīl, *s. a.* The neighing of a horse.

صياذ sàyyād, *s. a.* A hunter or fisher of any kind.

صيادت sīyādèt, *s. a.* A chase, hunting, fowling, fishing of any kind; huntsmanship of any kind. [religious fast.

صيام sīyām, *s. a.* The act of fasting; a

صيانت sīyānèt, *s. a.* Active protection; —, —et, *v.a.* To protect, guard.

صيت sīt, *s. a.* A sound, a noise; a voice; rumour; reputation, fame.

صياحه sàyha, *s. a.* A loud cry.

صيد sàyd, *s. a.* A hunting, chasing, fowling, trapping, fishing, taking, catching in any manner; the chase, &c., of any kind; prey taken in any manner; —, —et, *v.a.* To take, catch as prey in any manner.

صيذا Sàyda, *s. t.* Sidon in Phœnicia.

صيرق sīrīk, *s. t.* A small pole, a perch, a long thick stick. [leather or hide.

صيرم sīrim, *s. t.* A strip, lace or thong of صير sīyirmak (*aor.* صيرير sīyirir), *v.a.*

To strip (the skin off of anything), to pull off (any covering of anything) after the fashion used in skinning eels; صيرلمق sīyirilmak (*aor.* صيريلور sīyirilir), *v.p.* To be pulled or stripped off like an eel-skin; —, *v.n.* To slip away quietly, to get away by slipping off a coat, &c., which someone has hold of. [To ache.

صيزلامق sīzlamak (*aor.* صيزلار sīzlar), *v.n.*

صيزمق sīzmaq (*aor.* صيزار sīzar), *v.n.* To transude, exude, percolate.

صيزى sīzi, *s. t.* An ache, a pain.

صيع sīgh, *a. t.* Shallow (water).

صيعامق sīghamak (*aor.* صيعار sīghar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صيعه sīgha, *s. t.* The peculiar termination of a word in a grammatical view, its form as indicative of case, mood, tense, &c.; a conjugation.

صيعر sīghir, *s. t.* An ox; صو صيعرى sī-
-sīghiri, A buffalo. [herdsman.

صيعرتماج sīghirtmāj, *s. t.* A drover,

صيعرچق sīghirjīk, *s. t.* A starling.

صيعمق sīghmak (*aor.* صيعار sīghar), *v.n.*

To go in, to be in such quantity or of such a size as to admit of being contained in any given receptacle; صيعنتمق sīghinmak (*aor.* صيعنور sīghinir), *v.n.* To go in for shelter, to take refuge; صيعشتمق sīghishmak (*aor.*

صيعشور sīghishir), *v.n.* To manage to get in (several people), to find room.

صيف sàyf, *s. a.* The summer; صيفى sàyfi, *a. a.* Pertaining to summer;

صیفیه sàyfiyyé, *s. a.* A country-house, inhabited during summer.

صیق sîk, *a. t.* Thick, close together, not far apart, of a close texture; —, *ad. t.* Often.

صیقل sàykl, *s. a.* A polish, burnish; —ویرمک, sàykl - vèrmek, *v. n.* To give a polish or burnish.

صیقمت sîkmak (*aor.* صیقار sîkar), *v. a.*

To squeeze, press, subject to pressure; to express (juice); to subject to an unpleasant degree of importunity or trial of patience; to fire off (a pistol);

صیقلمت sîkilmak (*aor.* صیقور sîkîlir),

v. p. To be squeezed; to be pressed; to be expressed (juice); to be fired off (a pistol); —, *v. n.* To be annoyed;

to feel dull; آدمک جانی صیقلمت

Adamîng - jâni - sîkilmak, *v. n.* To be

vexed, grieved, annoyed; to feel in

low spirits, feel dull; صیقشمت sîkish-

mak (*aor.* صیقشور sîkishir), *v. n.* To

crowd, to be crowded, pressed, jammed

in together; صیقشدومت sîkishdirmek

(*aor.* صیقشدر sîkishdirir), *v. a.* To

crowd (many things), press together;

to screw up tight, make (a thing) quite

tight and close; to press (a person),

importune, to subject to the strictest

oral examination, to use threats.

صیقندی sîkindi, *s. t.* Any unpleasantness

which weighs on one; want, penury;

a bodily want, want to ease nature;

an unpleasant feeling, heaviness;

trouble.

صیقی sîki, *a. t.* Tight; —, *s. t.* A moral

screw or necessity applied to make

a person exert himself; صیقی یی

صیقی کورمک sîkiyi-ghyàrmek, *v. n.* To be

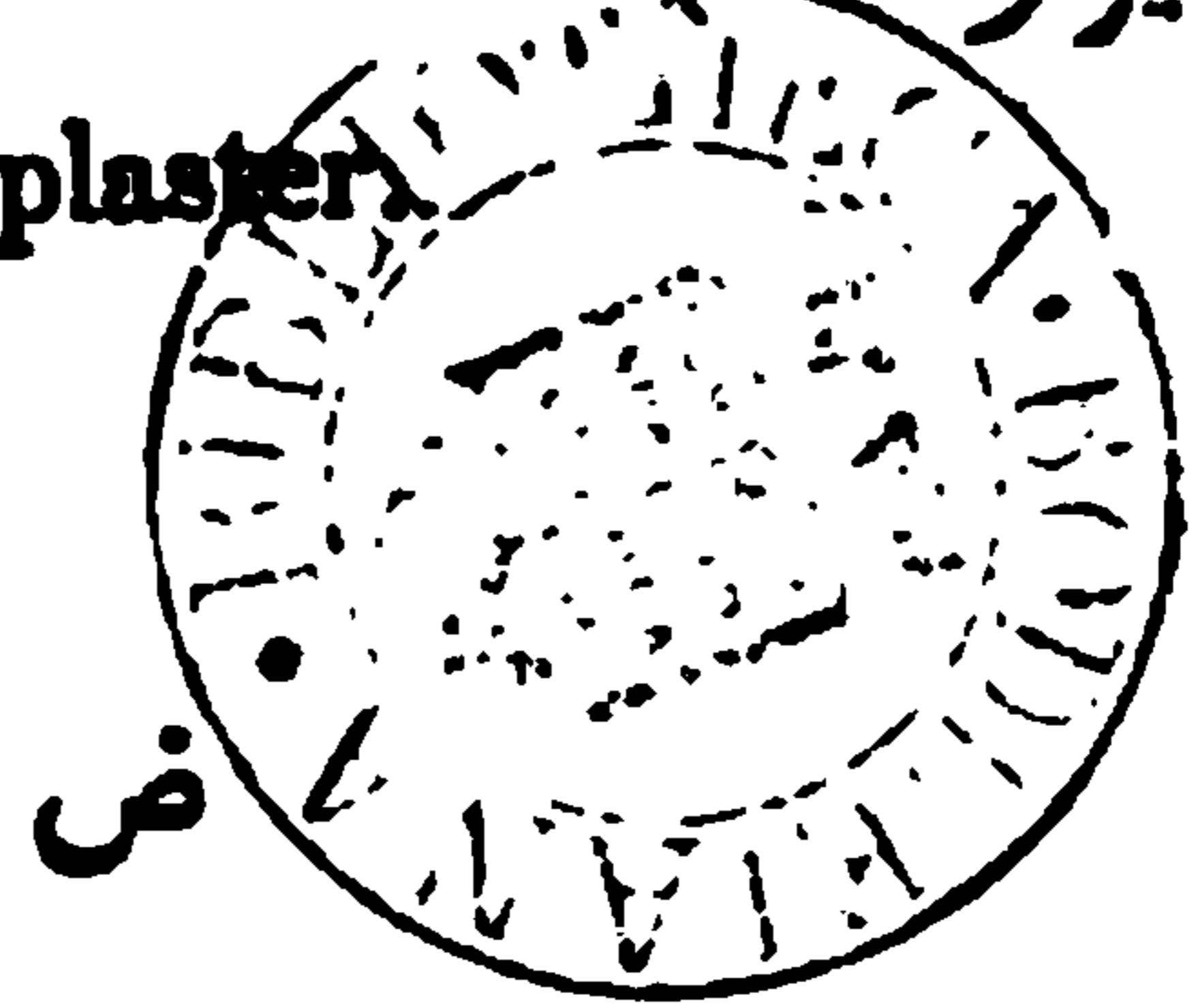
placed under some kind of moral

pressure or necessity.

صیوا or صیوة sîwa, *s. t.* Plaster, a coat of

plaster; صیوامتق sîwamak (*aor.* صیوار

sîwar), *v. a.* To plaster.

ض dād (dāt). Eighteenth letter of the

Turkish language, having two different

powers. It is sometimes sounded as

an English *d*, at other times like a *z*;

but in either case it has generally a

more guttural and harder sound than

the *د* or *ز*. In chronograms it has

the numeral value of 800.

ضابط zābit, *s. a.* An officer; a magistrate;

one's immediate chief in an official

capacity; — بیوک bîyuk—, A com-

missioned officer; — کچوک kùchuk—,

A warrant or non-commissioned officer.

ضاد dād, *s. a.* Name of the letter ض.

ضال dāl, *s. a.* One who is in error, out of

the right path. [guarantee (person).

ضامن zāmin, *s. a.* A surety, bail,

ضایع zāyi", *a. a.* Going to waste, being

uselessly spent, being lost; — او, — او,

v. n. To be lost; to go to waste; — ا,

— et, *v. a.* To lose; to waste.

ضبط zābt, *s. a.* A holding firmly; a

holding together; a holding in, re-

straining, governing; a conquering; a seizing; a taking possession; |—, —et, *v.a.* To hold; to hold together; to hold in, restrain; to conquer; to seize; to take possession of, enter into possession of; to assume the functions of; to rule, govern, exercise authority over; to take down, pen down (notes of oral communications); ضبطی *zabtī* (*fem.* ضبطیه *zabtīyyé*), *s. a.* Pertaining to the police; ضبطیه *zabtīyyé*, ضبطیه قوامی *zabtīyyé - kawwāssi*, *s. t.* A policeman; ضبطیه ناظری *zabtīyyé - nāziri*, *s. t.* The Minister of Police.

ضجر *dajjar*, *ad.* ضجرت *dajrèt*, *s. a.*

Sorrow, chagrin. [sun is high up.

ضحا *dahā*, *s. a.* The morning when the

ضحك *dàhk*, *s. a.* A laughing; a laugh.

ضحوه *dàhvā*, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضد *zidd*, *s. a.* The contrary or opposite to anything; a thing very much disliked; a person who opposes anyone; برینک ضدینه یاپمق *birining-ziddina-yāpmak*, *v.a.* To do (anything) to vex someone; برینک ضدینه کتمک *birining - ziddina - ghitmek*, *v.a.* To annoy, be distasteful to someone.

ضر *zarr*, *s. a.* Harm, damage, detriment; hurtfulness; noxiousness; سرأ و ضرأ *sèrran-vè-zàrran*, *ad. a.* In weal and in woe, for better for worse.

ضراعت *dārā'at*, *s. a.* Humility.

ضرب *dàrb*, *s. a.* A striking in any manner; a stroke, blow; —, *zàrb* (*the*

same word differently pronounced), *s. a.* The force or violence of a blow. multiplication (in arithmetic); —, *dàriba* (on coins), It was struck; |—, *dàrb-et*, *v.a.* To strike; to set up (tents, &c.); |—, *zàrb-et*, *v.a.* To multiply arithmetically; ضرب سکه *dàrbi-sikké*, *s. p.* The coining of money; ضرب مثل *zàrbi-mèssel*, *s. p.* A proverb, a common expression; ضرباً *dàrban*, *ad. a.* By force of arms; ضربخانه *zàrb-khāné*, *s. p.* A royal mint; ضربخانه ناظری *zàrb-khāné-nāziri*, *s. t.* The master of the mint; cabinet minister).

ضربه *dàrba*, *s. a.* A single stroke, a blow.

ضرر *zàrar*, *s. a.* Harm, damage, detriment, injury; loss (in business); hurtfulness, noxiousness; ضرریوق *zàrar-yòk*! *inf. t.* No matter! Never mind! ضرریوق *zàrari-yòk*, There is no harm in that; |—, —et, *v.a.* To hurt, injure, harm; to lose (in business); ضررلو *zàrarli*, *s. t.* Who has suffered loss; ضررمنز *zàrarsiz*, *s. t.* Harmless, not hurtful; harmless, free from harm or loss; not bad, pretty good considering.

ضربه *zàrta*, *s. a.* A fart.

ضروب *zùrüb*, *s. pl. a.* (*of* ضرب *zàrb*, *seldom used in this sense*) Kinds, sorts; امثال *zùrübü-èmsāl* (*of* ضرب مثل *zàrbi-mèssel*), Proverbs.

ضرورت *zàrūrèt*, *s. a.* Necessity, pressing need; indigence, want, poverty;

بالضرورة *bì-'z-zàrūrē* (and بالضرورة *bì-'z-zàrūr*), *ad. a.* Necessarily, forcedly, obligedly; *ضروري* *zàrūrī*, *a. a.* Indispensable, pressingly needful; obligatory, forced.

ضعف *zà''f*, *s. a.* Weakness, feebleness, debility; —, *ضعاف* *èz''āf*, *s. a.* The double or any multiple (of a quantity).

ضعفا *zū''afā*, *s. pl. a.* (of *ضعيف* *zà''if*), The weak, the infirm; the poor. (This is the original of the now celebrated French word *souave*, the term being applied by the Arabs to those who from weakness, sickness, poverty, or loss of arms or horses, cannot be considered effective warriors).

ضعيف *zà''if*, *a. a.* Weak, infirm, not strong, not powerful; thin, not fat; poor; *ضعيفتي* *zà''iflik*, *s. t.* Weakness, debility; *ضعيفتم* *zà''iflanmak*, *v.n.* To grow weak; to grow thin, to lose flesh; *ضعيفتم* *zà''iflatmak*, *v.a.* To make weak, to weaken; to cause to lose flesh.

ذلال *dālāl*, and ذلالت *dālālet*, *s. a.* Error, deviation from the right path.

ذراع *dīl''* (*pl.* *أضلاع* *ādīlā''*), A side (of a triangle); معلوم —, *dīl''i-mā''lūm*, A known or given side; a base-line (in surveying).

ضم *zamm*, *s. a.* An adding; the pronouncing a letter with one of the vowels o, u, ū, or ʌ, after it; | —, —et, *v.a.* To add (something more).

ضمان *zāmān*, *s. a.* Suretyship, bail, guaranteeship.

ضماير *zāmā'ir*, *s. pl. a.* (of *ضمير* *zāmīr*), Hearts, minds; thoughts.

ضمائم *zāmā'im*, *s. pl. a.* (of *ضميمة* *zāmīmē*), Addenda, appendices, additions, supplements; things of any kind added.

ضمن *zīmn*, *s. a.* The interior (of any containing exterior); the design (contained in any act); the implied sense (contained in any expression); *ضمنندة* *zīmninda* (an apparent Turkish adverb or conjunction), In order to, with a view to, with a design to; *ضمناً* *zīmnān*, *ad. a.* In an implied manner;

ضمني *zīmnī*, *a. a.* Implied, contained.

ضمير *zāmīr*, *s. a.* The heart or mind; a pronoun; *ما في الضمير* *mā-fī-'z-zāmīr*, That which is (or was) on the mind, one's thoughts.

ضميمة *zāmīmē*, *s. a.* Anything added (to another thing); an appendix, supplement.

ضيا *zīyā*, *s. a.* Light; *ضیادار* *zīyādār*, *a. p.* Luminous; lighted, illuminated; *ضیورمک* *zīyā-vārmek*, *v.n.* To give light.

ضیاع *zīyā''*, *s. pl. a.* (of *ضیعة* *zī'a*, not used), Estates, farms, lands, and villages; —, *ضیاع* *zīyā''*, *s. a.* Destruction, ruin. [a set dinner or supper.

ضیافت *zīyāfēt*, *s. a.* A banquet, a feast, *ضیف* *zāyf*, *s. a.* A guest.

ضیق *zīk*, *a. a.* Narrow, straitened.

close ; النفس —, zikv-'n-nèfess, *s. a.*

An asthmatic person ; نفس —, zik-nèfess (tik-nèfess), The asthma.

ضيوف züyüf, *s. pl. a.* (of ضيف zâyf), Guests.

ط

ط tā“i-hötti (ti). Nineteenth letter of the Turkish alphabet, having two different values. It is generally sounded as an English *t*, but sometimes, at the beginning of words of Turkish origin, as a *d*, and is always more harsh and guttural than the corresponding letters ت and د. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 9.

طا tā, *s. a.* Name of the letter ط.

تاب tāba! *int. a.* May (his tomb) be pleasant (to him), in تاب ثراه tāba-sürāhu, and تاب سره tāba-sirruhu.

طابور tābur, *s. t.* A battalion ; a column (of march or attack) ; a certain large number (of people).

طابيه tābiya, *s. t.* A battery ; a bastion ; an earthwork, fleche, redoubt, redan, or fort. [*v. n.* To worship, adore.

طابمتی tāpmeti, and طابنمتی tāpinmeti, طابو tāpi or tāpu, *s. t.* A kind of title-deed for lands held on the old feudal system, by tenants of low degree : it is also called طابو تذکره سی tāpu-tèz-kéréssi. [bottle.

طابه tāpa, *s. t.* A cork or stopper to a

طات tāt, *s. t.* Taste, savour ; تاتلو tātlü

tātlü, *a. t.* Sweet ; savoury ; pleasant, agreeable ; —, *s. t.* Any sweet dish or sweetmeat ; طاتسز tātsiz, *s. t.* Un-

savoury, tasteless ; unpleasant, disagreeable ; طاتلولتی tātlük, *s. t.* Sweetness ; pleasantness ; طاتسزلیک tātsizlik, *s. t.* Unpleasantness.

طاتمق tātmak (*aor.* طادار tādar), *v. a.*

To taste, try the taste of ; perceive the taste of.

طارتتمق tārtmak (*aor.* طارتار tārtar), *v. a.*

To weigh ; to try the weight ; to try the strength, or to sound the ideas of a person).

طارتی tārti, *s. t.* A weight for weighing ; the weighing weight of anything.

طارم tārim, *s. p.* A dome ; the sky or a sphere.

طارة tāra or dāra, *s. t.* (*Italian*). The tare (of goods sold by weight).

طاری tāri, *s. a.* Which comes (upon one), happens disagreeably ; طاری —öl, *v. n.* To come upon, overtake, happen disagreeably.

طاس tāss, *s. p.* A bowl of metal, glass, or earthenware ; —, *a. t.* Bald (head) ; یاپیشدیرمتی tāss-yāpishdirmeti, *v. a.* (To apply a bowl) To torture by application of heated bowls of metal to the bare head.

طاش tāsh, *s. t.* A stone, a rock ; stone ; a millstone ; a draughtsman, piece at draughts ; دیکیلو طاش dikili-tāsh, *s. t.* obelisk (while standing) ; طاشی tāshī

tāshjī, *s. t.* A stone-cutter, worker in stone; طاشلامق tāshlamak, *v.a.* To stone with stones. [(in a male animal).
 طاشاق tāshak, *s. t.* A testicle, a stone
 طاشماق tāshmak (*aor.* طاشار tāshar),
v.n. To overflow; طاشيرمق tāshirmak,
 (*aor.* طاشير tāshirir), *v.a. caus.* To
 cause to overflow; to allow one's
 words or acts to go beyond the
 bounds of due respect.
 طاشيمق tāshimak (*aor.* طاشير tāshir),
v.a. To carry; to carry about;
 طاشينماق tāshinmak, *v.n.* To move,
 to carry one's effects and furniture to
 another house.
 طاشلاق tāssalak, *a. t.* In an unfinished
 state, rough, unworked; —, *s. t.* A
 sketch, an outline; anything just
 roughly brought into shape.
 طاصمه tāssma, *s. t.* A strap or lachet by
 which anything is held or fastened.
 طاعت tā'at, *s. a.* Active devotion or
 piety, active conformity with God's
 ordinances. [tagious pest.
 طاعون tā'ūn, *s. n.* The plague, the con-
 طاغ dāgh, *s. t.* A mountain, mount,
 hill; طاغلو dāghli, *s. t.* A mountaineer.
 طاغيتماق dāghitmak (*aor.* طاغيد dāghidir),
v.a. To scatter; to distribute.
 طاغيلمق dāghilmak (*aor.* طاغيل dāghilir),
v.n. To disperse, be dispersed; —,
v.p. To be distributed.
 طاغى tāghi, *s. a.* A rebel; a sinner; —,
 dāghi, *s. t.* A mountaineer.
 طاق tāk, *s. p.* Any vaulted or domed

construction; a vault; an arch; a
 dome; an arched window; a sphere;
 the sky; a single one, an odd one; a
 single fold; —, *a. p.* Curved, vaulted,
 bent; odd; single.
 طاقت tākāt (tākāt), *s. a.* Strength, power
 to do or bear; كتورمك —, tākāt-
 -ghètirmek, *v.n.* To be able, to find
 strength sufficient. [ing or rattling.
 طاكردى tākirdi, *s. t.* A noise of knock-
 طاكلاق tākhlak, *s. t.* A tumble heels over
 head; قيلمق —, tākhlak-kilmak, *v.n.*
 To tumble, to throw one's self heels
 over head.
 طاكلامق tākildamak (*aor.* طاكدار tāk-
 kildar), *v.n.* To make a rattling noise.
 طاقم tākim, *s. t.* A set (of anything,
 of people, of tools, &c.); a mouth-
 piece (of a pipe); a squad, sub-
 division, or detachment (of soldiers);
 a crew (of a boat); tools, implements,
 necessaries, furniture; utensils.
 طاكمق tākmaq (*aor.* طاقار tākār), *v.a.* To
 fix (anything on to something else),
 to append; كليلج —, kiliġ-tākmaq, To
 put on a sword; — اد —, àd-tākmaq, To
 give a name; طاكلمق tākilmak, *v.p.*
 To be fixed on or attached to any-
 thing; —, *v.n.* To attach one's self
 to anything, lay hold of, meddle with,
 make game of, chaff, skylark with;
 طاكينماق tākinqmak, *v.a.* To attach
 (something) to one's self; — اغرينى
 āghrini-tākinqmak, *v.n.* To assume an
 air of gravity.

طاقیه tàkyé, *s. t.* A small linen cap.

طاق dàng, *s. t.* The dawn; —یری, dàng-yèri, The place where the light of morning first appears; —اتمق, dàng-àtmak, *v. n.* To begin to show signs of light (the dawn), to brighten.

طال tālé! May (his elevation, &c.) long endure! (*used in firmans after the names of honourable personages*).

طالب tālib, *s. a.* A wisher, seeker for, inquirer after; a student; —او, tālib-òl, *v. n.* To desire, ask for.

طالِح tālibh, *s. a.* A sinner.

طالع tālî", *s. a.* The ascendant (in astrology); fate, fortune, luck.

طالغہ dālgha, *s. t.* A wave; a ripple; —طالغہ لئمتق dālghalanmak, *v. n.* To rise in waves; to be wavy.

طالین dālyan, *s. t.* A fishing station erected on poles in the water.

طانه dàna, *s. t.* A calf.

طانیمق tānimak (*aor.* طانور tānir), *v. a.* To know again, to recognise; —طانشمتق tānishmak, *v. n.* To know or recognise one another; —طانشق tānishak, *s. t.* An acquaintance.

طاورس tāwuss, *s. a.* A peacock.

طاوشان tāwshan, *s. t.* A hare; a Greek from certain of the isles; a cabinet-maker; —اطه طاوشانی ḏa-tāwshani (A hare of the isles), a rabbit.

طاوق tāwuk, *s. t.* A fowl, a hen; —ماوق, tāwuk-māwuk, Poultry of various kinds; —طاوق کومسی tāwuk-kyùmèssi, *s. t.* A fowl-house; —طاوقجی tāwukji,

A poulterer; a dealer in live fowls;

—کوتی, tāwuk-ghyàtu, *s. t.* A wart.

طاوه tāwa, *s. t.* A frying-pan; any fried food; the pan of a gun-lock.

طاهر tāhir, *a. a.* Clean, lawfully clean.

طای tay, *s. t.* A colt; half a horse-load; (a bale, &c.) equal in weight to another. [animal; the soul.

طائر tā'ir, *s. a.* A bird, a fowl, any flying

طائف tā'if, *s. a.* A patrol, anything that goes round; name of a town in Arabia; a spectre, vision.

طائفه tā'ifé, *s. a.* A set of men, body of men; a people, nation, tribe; a ship's crew. [out any beneficial result.

طائل tā'il, *is* لا طائل, lā-tā'il, *ad. a.* With-

طب tibb, *s. a.* The science of medicine; —طبی tibbī (*fem.* طبيه tìbbiyyé), *a. a.* Medical, pertaining to the science of medicine.

طبابت tìbbàbèt, *s. a.* The practice of medicine, the medical profession.

طبائع tìbbā", *s. pl. a.* (*of* طبع tìbb"), Natures; dispositions; minds.

طباق tābak, *s. t.* A plate; a dish; a saucer; —طباقی tābakji, *s. t.* A dealer in china and earthenware.

طبان tāban, *s. t.* The sole of the foot; firmness, courage, intrepidity; —تیموری, tāban-(dèymiri), One of the kinds of Damascus steel; —دال

دال-تابلان, dāl-tābàn, *s. t.* A quick or continual runner; —قالدرمق, tāban-kāldirmak, *v. n.* To ply the foot, to take to one's heels, run.

طباىجه *tābānja*, *s. t.* A pistol.

طباىع *tābā'ī*, *s. pl. a.* (of طباىعت *tābī'āt*), Natures; dispositions; characters; natural qualities.

طباىخ *tābkh*, *s. a.* A cooking; |—, —et, *v.a.* To cook.

طباىع *tāb*, The printing or impressing an impression of any kind; the nature, natural quality impressed by nature; natural health or state of body; taste, liking; disposition, character; |—, —et, *v.a.* To print; to imprint.

طباىق *tābk*, *s. a.* Conformity, exact similarity of form.

طباىقه *tābaka*, *s. a.* A stratum; a sheet (of paper); a rank or degree (in a series); a floor (in a house).

طباىل *tābl* (*dāwul*), *s. a.* A drum.

طباىله *tābla*, *s. a.* Any flat tray with a high rim; those which are large are of wood, and the small ones of brass or silver; طباىله كار *tābla-kyar*, *s. t.* A baker's retailer who carries bread about on a tray. [a physician.]

طباىب *tābīb*, *s. a.* A doctor of medicine

طباىعت *tābī'āt*, *s. a.* Nature; natural quality, disposition, or character; taste, delicacy of taste in matters of elegance.

طباىعى *tābī'ī*, (*fem.* طباىعىه *tābī'īyyē*), *a. a.* Natural, not artificial.

طباىراق *tōprak*, *s. t.* Earth, soil; territory; عثمانيلى طباىراقى *ōssmānli-tōprakhi*, *s. t.* Turkey, the Ottoman territory; طباىراق ايشى *tōprak-īshi*, Any work made of clay, or of earth.

طباىو *tāpu*, *s. t.* See طباىو.

طباىن *tāhn*, *s. a.* A grinding in a mill; |—, —et, *v.a.* To grind in a mill.

طباىن *tāhīn*, *s. a.* Ground sesame, being an oily paste used for food by Eastern Christians in Lent, and of which *helca* is also made.

طباىرار *tārrār*, *s. a.* A cutpurse, pickpocket, scamp, vagabond, rogue, rascal.

طباىراز *tīrāz*, *a. p.* (*in composition*), Who embroiders; who weaves the web of refined diction; an embroidered hem or border.

طباىراق *tārak*, *s. t.* A comb; a card; a rake; a harrow; a limpet or cockle.

طباىراق *tāramak* (*aor.* طباىرار *tārar*), *v.a.* To comb; to card; to rake; to harrow. [flowers, &c.]

طباىراوت *tārāvèt*, *s. a.* Freshness (of fruit,

طباىرب *tāreb*, *s. a.* Joy, joyousness, joyfulness, mirth, glee.

طباىربزون *tārābizūn* (*trābzān*), *s. t.* Trebizond in Pontus; (or طباىربزان) a portcullis; the arm of a sofa, or rather the railing or slab which terminates a Turkish sofa when it does not reach to a wall; طباىربزان باباسى *trābzān-bābassi*, The post which supports this railing in front of the sofa, the other end of the rail being fixed in the wall at the back of the sofa.

طباىربلوس *Tārābalūs*, *s. t.* Tripoli; طباىربلوس غرب *Tārābalūs-i-gharb*, Tripoli in Africa; طباىربلوس شام *Tārābalūs-i-Shām*, Tripoli in Syria.

طربان *tirpan*, *s. f.* A scythe.

طرتل *tirtāl*, *s. f.* A caterpillar, especially the smaller kinds which destroy leaves and flowers; the velvet fringe called *chenille*; the bullions of gold-lace or epaulettes.

طرح *tārḥ*, *s. a.* A casting, throwing, laying, or placing on the ground; a laying (foundations); a casting away; a subtracting; subtraction in arithmetic; |—, —et, *v. a.* To cast, throw, lay, or place on the ground; to lay (foundations); to cast away; to subtract.

طرخون *tārkhūn*, *s. f.* Tarragon (herb).

طرد *tārd*, *s. a.* To drive away, send away, reject, repel.

طرز *tārz*, *s. a.* A way, manner, fashion.

طرف *tāraf*, *s. a.* A side; a tract, district; a direction; a party; طرف *tāraf-tūtmak*, *v. n.* To espouse a cause, side with a party or person; طرفدار *tāraf-dār*, *s. p.* A partisan; طرفین *tārafēyn*, *s. a. dual*, The two sides or parties (in a question, suit, quarrel, &c.).

طرفانده *tūrfanda*, *s. f.* Fresh fruit or vegetables being the first fruits of a season.

طرفه *tārfa*, *s. a.* A twinkling (of an eye); —, *tūrfé*, *s. a.* Anything fresh, new, rare; طرفه العين *tārfétu-ʿ-ʿayn*, The twinkling of an eye.

طرق *tūruk*, *s. pl. a.* (of طريق *tārīk*), Roads, paths, ways.

طرا *tāra*, *s. f.* Plough-land, arable land; one field of arable land.

طرماشمق *tirmashmak* (*aor.* طرماش *tirmashir*), *v. n.* To climb up (trees, &c.) by using the claws (as cats, &c.); to scratch one another, claw another.

طرمالمق *tirmalamak* (*aor.* طرمال *tirmalar*), *v. a.* To scratch with the claws.

طرمنتی *tirmenti*, *s. f.* Turpentine.

طرناق *tīrnak*, *s. f.* A nail, talon, hoof; طرناقلو *tīrnakli*, *a. f.* Having a nail or nails, claws, hoofs; چتال طرناقلو *chatal-tīrnakli*, *a. f.* Having a cloven hoof, cloven-hoofed.

طره *tūrré*, *s. p.* A lock of hair, a curl; ringlet; a leather strap or a handle; chief twisted into a rope by children in certain games, a cob. [electary.]

طریاق *tiryāk*, *s. a.* Theriaca, an opiate.

طریان *tārayān*, *s. a.* A happening, affecting (disagreeably).

طرد *tārīd*, *s. a.* Any thing or person rejected, refused, cast away.

طریف *tārīf*, *a. a.* Any object newly acquired possession of.

طریق *tārīk*, *s. a.* A road, way, path; a mode, manner; a fashion; a quality; عام, *tārīki-ʿāmm*, A public road; خاص, *tārīki-khāss*, A private road; حق, *tārīki-hakk*, The way of truth.

طریق *tārīkāt*, *s. a.* A hierarchy; an order (of dervishes or monks).

طست *tāsst*, *s. a.* and طشت *tāshṭ*, *s. p.* A basin; a tray.

طشرا *tāshra*, and طشرى *dīshāri*, *s. t.*
The exterior, outer part (of anything);
any provincial place away from the
capital; —, *ad. t.* Beyond, out.

طعام *tā'ām*, *s. a.* Food; a meal; taste,
savour; |—, —*et, v.n.* To breakfast or
dine.

طعم *tā'm*, *s. a.* Taste, savour; food.

طعمه *tū'mē*, *s. a.* Food; prey; طعمه
شمشير *tū'mē'i-shīmshīr*, Prey to the
sword.

طعن *tā'n*, *s. a.* A wounding, stabbing;
a reproving, blaming, reproaching,
speaking ill of; |—, —*et, v.n.* To
wound with any kind of stab; to
reprove, reproach, blame, speak ill of.

طعنه *tā'nē*, *s. a.* A wound, a stab.

طغيات *tūghāt*, *s. pl. a.* (of طاغى *tāghī*),
Rebels; sinners.

طغرا *tūghra*, *s. t.* The cypher of the
Sultan in an ornamental shape, used
for inscribing over firmans, on coins,
and on public buildings; it contains
the name of the Sultan, and of his
father, with the title *Khān*, and the
epithet "*always successful.*"

طغرجق *dūgharjīk*, *s. t.* A wallet.

طغوا (or طغوى) *tāghwā*, طغوان *tūghwān*,
طغى *tāghy*, *s. a.* Sin, wickedness;
rebellion.

طغيان *tūghīyyān*, *s. a.* Being rebellious;
exceeding bonds, overflowing. [lence.

طفرة *tāfra*, *s. t.* A proud careless inso-
lence.

طفل *tīfl*, *s. a.* A child, an infant; طفليت
tīfliyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفلان *tāflān*, *s. t.* (Greek *δαφνη*), The
true laurel, different from *the bay*.

طفولت *tūfūlèt*, and طفوليت *tūfūliyyèt*,
s. a. Childhood, infancy.

طفيل *tūfēyl*, *s. a.* A parasite, feast-
hunter, lick-spittle, trencher-fly.

طقسان *dòksan*, *a. t.* Ninety; طقسانجى
dòksaninjī, *a. t.* The ninetieth.

طقوز *dòkuz*, *a. t.* Nine; اون طقوز *òn-*
dòkuz, Nineteen; طقوزنجى *dòkuz-*
zunju, *a. t.* Ninth.

طلا *tālā*, *s. p.* Gold; a gold coin, piece of
gold, gold piece; طلادوز *tālādūz*, *s. p.*
An embroiderer in gold thread.

طلاش *tālash*, *s. t.* Wood shavings.

طلاق *tālāk*, *s. a.* A divorce. [liness.

طلوت *tālāvèt*, *s. a.* Beauty, grace, love-
طلات *tālā'i'*, *s. pl. a.* (of طليعه *tālī'a*),
Scouts, the first indications of an ap-
proaching army.

طلب *tāleb*, *s. a.* A demanding, asking
for, perquisition, seeking; |—, —*et,*
v.a. To demand, ask for, require, seek.

طلبا *tūlébā*, and طلبه *tālébē*, *s. pl. a.* (of
طالب *tālib*), Demanders, askers for,
requirers, seekers; students, seekers
after learning.

تلمس *tālsim*, *s. a.* A talisman.

طلعت *tāl'āt*, *s. a.* An appearing, coming
in sight; an aspect.

طلوع *tūlū'*, *s. a.* A rising above the
horizon; |—, —*et, v.n.* To rise.

طلوم *tūlum*, *s. t.* A whole sheep's or
goat's skin, used as a vessel for hold-
ing wine, oil, butter, &c.; a bagpipe;

the bag of a bagpipe ; the quantity of fur in commerce ready prepared in form for a long cloak.

طلومبه tulumbs, *s. t.* A pump ; a fire-engine ; a glyster-pipe ; a waterspout.

طليعه tali'ā, *s. s.* A scout of an army, the most advanced patrols which are first seen by the enemy.

طمر dāmar, *s. t.* A vein, artery, nerve ; the grain of wood ; a vein in stone or in mines ; شاه طمر shāh-dāmar, *s. t.* An artery ; قان طمرī kān-dāmari, A blood-vessel, vein or artery ; اق طمر ak-dāmar, A nerve.

طمروق tōmrūk, *s. t.* A bud, leaf-bud ; a stocks or pillory or billet of wood to which criminals are fastened ; a police prison ; طمروقلنمق tōmrūklanmak, *v. n.* To form buds (a tree) ; طمروغه tōmrūgha-wūrmak, *v. s.* To put into prison, or into the stocks.

طمطراق tōmturāk, *s. t.* Pomp, magnificence, grandeur, show.

طمع tāma', *s. s.* A coveting ; covetousness ; |—, —et, *v. n.* To be covetous ; طمعكار tāma'kyār, *s. p.* An avaricious person, a miser.

طملامق dāmlamak (*aor.* طملار dāmlar), *v. n.* To drop, fall drop by drop ; طملاتمق dāmlatmak (*aor.* طملاتر dāmlādir), *v. s.* To drop, to pour out by drops, to cause to fall by drops.

طملة dāmla, *s. t.* A drop (of fluid) ; the apoplexy. [A sort of guitar.

طنبور tānbūr, *s. s.* طنبورة tānbura, *s. t.*

طنطنة tāntana, *s. s.* Pomp, magnificence, the being attended with many servants and every incident of state and grandeur.

طنمق tīnmak, used only in the negative تنمق tīnmamak (*aor.* تنمق tīnmak), *v. n.* Not to make any observation by speech or by notice, apparently ; to keep quite quiet, apparently.

طنين tīnīn, *s. s.* A ringing, sound ; echoing noise. [animals, call

طوار dāvar, *s. t.* (*provincial*), شاع طواش tāwāshī, *s. pl. s.* (*sing. not used*) Eunuchs ; (*as a Turkish singular*) eunuch.

طواف tāwāf, *s. s.* A circumambulation ; a processional circumambulation ; —, —et, *v. n.* To circumambulate ; —, تآwwāf, *s. s.* One who performs a circumambulation, a circumambulator.

طوان tāwan, *s. t.* A ceiling ; طراسی tāwan-ārassi, *s. t.* A cockloft, the space among the rafters of a roof.

طوائف tāwā'if, *s. pl. s.* (*of طائفه tā'ifa*), Peoples, nations, tribes, sets of people.

طوب or طوب tōp, *s. t.* A cannon, gun ; a lump ; a ball ; a piece (of stuff) ; the whole (of anything), all ; a wholesale quantity ; طوبدن tōpdan, All together ; in the lump ; wholesale ; —, *ad. t.* in

طوب طوبولو tōp-dōlu, Quite full ; طوبجي tōpju, *s. t.* An artilleryman ; a gunner ;

طوبخانه tōp-khānā, *s. t.* An arsenal of artillery.

طوبارلمق tōparlamak (*aor.* طوبارلار tōpar-

lar), *v.a.* To roll or collect together and take away.

طوبال *tòpal*, *s. t.* A lame man; —, *a.t.*

Lame; طوباللمق *tòpallamak*, *v.n.* To walk lamely, to limp in walking.

طوبالتر *tòpalàk*, *a. t.* Roundish, short and plump.

طوبلامق *tòplamak* (*aor.* طوبلار *tòplar*),

v.a. To collect, to gather; طوبلانمق

tòplanmak (*aor.* طوبلانور *tòplanır*), *v.n.*

and *p.* To collect, to gather (of itself);

to be collected, to be gathered;

طوبلاتمق *tòplatmak* (*aor.* طوبلادر *tòp-*

ladır), *v.a.* To cause or allow (one) to

gather, to cause or allow (things) to

be collected or gathered.

طوبوز *tòpuz*, *s. t.* A mace of arms, a club.

طوبوق *tòpuk*, *s. t.* The ankle bone; the

back of the heel.

طوبلو *tòplu*, *s. t.* A pin.

طوتام *tùtam*, *s. t.* A handful, as much

as can be grasped at once. [a captive.

طوتساق *tùtsak*, *s. t.* A prisoner of war,

بالتق طوتقالی *tùtkalı*, *s. t.* Glue; بالیک-

tùtkalı (Fish glue), Isinglass.

طوتمق *tùtmak* (*aor.* طوتار *tùtar*), *v.a.* To

hold, keep hold of; to catch, lay hold

of; to take prisoner, make prisoner;

to arrest, stop, intercept; to hold,

suppose; to keep, observe; —, *v.n.*

To have the power of holding; to

have the power of performing its

natural functions (any limb); — اوروج

ùruj—, *v.n.* To keep a fast canoni-

cally; — معذور *mà"zür*—, *v.a.* To hold

excused, to excuse on account of

some valid obstacle; — سوز *süz*—,

To take or follow advice; — یاس

yàs—, — ماتم *mātem*—, *v.n.* To be

in mourning; — یوز *yüz*—, *v.n.* To

begin to show signs (of decay, &c.);

— خاطردا *khātirda*—, *v.a.* To remem-

ber, not to forget, to hold in one's

memory; هیچ بریری طوتمز *hich-bir-*

-yèri-tùtmaz, He is quite decrepit, all

his limbs, his whole body is disabled;

طوتلمق *tùtulmak* (*aor.* طوتلور *tùtulur*),

v.p. To be held; to be seized; to be

kept; to be rendered powerless in

function by disease (any limb or

organ); to be eclipsed (the sun or

moon); to be observed or kept (a fast

or ordinance of any kind); طوتنمق

tùtunmak (*aor.* طوتینور *tùtunur*), *v.a.*

To hold to one's self, apply to one's

self or to any part of one's own body;

طوتشمق *tùtushmak* (*aor.* طوتشور *tù-*

tushur), *v.n.* To hold to each other;

to seize hold of each other; to quar-

rel together; to take fire, catch fire; to

fly into a passion; طوتشدرمق *tùtush-*

turmak (*aor.* طوتشدر *tùtushturur*),

v.a. To cause (others) to quarrel, to

set by the ears; to set fire to.

طور *tàwr*, *s. a.* A manner of acting,

speaking, treating, or conducting one's

self; a haughty or supercilious man-

ner, superciliousness; —, تدر *tòr*, *ad. t.*

is طورطوب *tòr-tòp*, Quite round,

quite like a ball.

طورانمق *dàwranmak* (*aor.* طورانور *dàw-rànir*), *v.n.* To start into a posture of defence or vigilance; to regain one's health, footing, or position.

طورپ *tùrp*, *s. t.* A radish. [grounds.

طورطى *tòrtu*, *s. t.* Sediment, lie, lees,

طورغون *dùrghun*, *a. t.* Motionless, stagnant. [fellow.

طورلاق *tòrlak*, *s. t.* A foolish, careless

طورلمق *dùrulmak* (*aor.* طوريلور *dùrulur*),

v.n. To stand so as to become clear by depositing its sediment; —, *v.p.* To be such that things can stand in, on, &c.

طورله صوبى *Tùrla-sūyu*, *s. t.* The river Dniester.

طورمق *dùrmak* (*aor.* طورر *dùrur*), *v.n.*

To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast (in any idea, to any promise); to continue in existence.

طورنه *tùrna*, *s. t.* A crane (bird).

طورو *or* طورى *dòru*, *a. t.* Bay (horse).

طوره *(for* طره *tùrré)*, *tùra*, *s. t.* Anything twisted or bound up into a rope shape; a cob (used in play by children).

طوز *tùz*, *s. t.* Salt; طوزلو *tùzlu*, *a. t.*

Salt, saltish; طوزسز *tùzsuz*, *a. t.* Insipid; طوزلامق *tùzlamak* (*aor.* طوزلار *tùzlar*), *v.a.* To salt.

طوزاق *tùzak*, *s. t.* A trap, a snare;

—قورمق, —*kùrmak*, To set a trap;

طوزاغه طوتلمق *tùzagha-tùtulmak*, To be caught in a trap.

طوزله *tùzla*, *s. t.* A salt-works, salt-pans.

طوس *dòss*, *ad. t.* in طوس طوشرى *dòss-dòghru*, Quite straight; —, *tòss*,

s. t. The butting of rams or sheep;

—اورمق, *tòss-wùrmak*, *v.n.* To butt;

—اورشمق, *tòss-wùrushmak*, *v.n.* To

butt at each other; طوسبغه *tòss-*

-bàgha, *s. t.* A tortoise. [woman.

طوطى *tùti*, *s. p.* A parrot; a beautiful

طوع *tàv*, *s. a.* Willing submission; طوعاً

tàv "an, and بالطوع *bi-'t-tàv*", *ad. a.*

With submissive willingness.

طوغان *dòghan*, *s. t.* A hawk (?); a

falcon (?).

طوغرى *dòghru*, *a. t.* Straight; upright;

true, exact, correct; honest.

طوغريلمق *dòghrulmak* (*aor.* طوغريلور

dòghrulur), *v.n.* To become straight,

upright, correct; to be directed,

pointed, turned (towards a thing);

to take the road, way, or direction

(for any place); طوغرلمق *dòghrult-*

mak (طوغريلدر *dòghruldur*), *v.a.* To

make straight, upright, correct; to

direct, turn, point (a thing towards an

object).

طوغله *tùghla*, *s. a.* A brick.

طوغمق *dòghmak* (*aor.* طوغار *dòghar*),

v.n. To be born; to rise (the sun,

&c.); طوغرمق *dòghurmak* (*aor.* طوغرر

dòghurur), *v.a. caus.* To give birth

to, bring forth; to litter, pup, &c.;

طوغرتمق *dòghurtmak* (*aor.* طوغردر

dòghurdur), *v.a. double causal*, To

attend in childbirth, to assist in

giving birth to a child or to young,
to act as midwife.

طوغی dōghu, *s. t.* in کون طوغیسی ghyèn-
-dōghussu, The east, sunrising.

طوف tàwf, *s. a.* A circumambulation;
|—, —et, *v. n.* To circumambulate.

طوفار tūfan, *s. a.* A deluge; —نوح,
tūfāni-Nūh, The deluge of Noah.

طوق tàwk, *s. a.* A collar; a necklace; a
pillory; power, strength, ability; —,
tòk, *a. t.* Full, satiated; قارنم طوق
kàrnim-tòk, My belly is full; کوزم طوق
ghyèzum-tòk, (My eyes are satiated)
I have nothing to wish for, I have no
desires for wealth.

طوقشمق dōkushmak (*aor.* طوقشور dōku-
shur), *v. n.* To play with another per-
son at knocking hard-boiled eggs to-
gether to see which will crack the other.

طوقمق tōkmak, *s. t.* A mallet; a knocker
of a door; a hammer of a percussion
cannon-lock.

طوقنمق dōkunmak (*aor.* طوقنور dōku-
nur), *v. n.* To touch; to meddle; to
interfere; to hurt; to injure; to affect,
to regard; طوقندرمق dōkundurmak
(*aor.* طوقندرر dōkundurur), *v. a.* To
cause or allow to touch, &c.

طوقومق dōkumak (*aor.* طوقور dōkur),
v. a. To weave.

طوقه tòka, *s. t.* A buckle.

طوک dòng, *s. t.* Frost, hard frost;
drawers or inner trousers; the coat
(of a horse); —یاغی, dòng-yàghi,
s. t. Tallow.

طوکدرمه dōngdurma, *s. t.* Ice-cream or
water-ice.

طوکزر dōnguz (dòmuz), *s. t.* A pig, hog,
swine; a beast, a wretch; a ruffian;
a bold, brave fellow; —ایاغی, (dò-
muz)-àyaghi, A worm for drawing
wads from a gun; a dentist's instru-
ment for drawing teeth; —قیلی,
(dòmuz)-kili, Pigs' bristles; یبان
طوکزی yàban-(dòmuzu), A wild pig
or boar.

طوکمق dōngmak (*aor.* طوکار dōngar),
v. n. To freeze; to become congealed;
to harden, to set; طوکدرمق dōng-
durmak (*aor.* طوکدرر dōngdurur), *v. a.*
To freeze, cause to become congealed,
hardened, or set.

طول tūl, *s. a.* Length; longitude; طولاً
tūlan, *ad. a.* In length; in longitude.

طولاب dōlab, *s. t.* Anything which turns
round, a wheel, water-wheel, the
heavens, a turning cupboard; a com-
mon cupboard or closet; a trick, piece
of cunning or knavery; the whole
affairs of a state, household, or mer-
cantile concern; —قورمق, —kürmak,
v. n. To prepare a snare, lay a plot;
چویرمک chèvirmek, *v. n.* To turn a
wheel; to work a plot; to manage
affairs. [about.

طولاشق dōlāshik, *a. t.* Circuitous, round-
طولاشمق dōlashmak (*aor.* طولاشیر dōlashir),
v. n. To go round, walk round; to be
circuitous, go round about; طولاشدرمق
dōlashdirmak (*aor.* طولاشدرر dōlāsh-

dirir), *v.a.* To cause to go round; to cause to make a circuit; to cause to twine, wrap, or cling round.

طولامه dōlama, *s. t.* A whitlow; a kind of garment of the olden time.

طولاندیرمق dōlandirmek (*aor.* طولاندیرر dōlandirir), *v.a.* To cheat, swindle; طولاندیرجی dōlandirji, *s. t.* A cheat, a swindler.

طولانمق dōlanmak (*aor.* طولانور dōlanir), *v.n.* To go wandering or meandering about.

طولایی dōlayi, *ad. t.* On account of, by reason of, concerning, relatively to.

طولمق dōlmak (*aor.* طولر dōlar), *v.a.* To fill, become filled, become full; to run, flow, or go in (to any receptacle so as to fill it); طولمش dōlmush, *part. past.* (Which has become full) Filled; any vehicle which takes many passengers at once; طولمه dōlma, *s. t.* Several kinds of food made by stuffing various things; —, *a. t.* Anything filled in artificially; طولدرمق dōldürmek (*aor.* طولدرر dōldürür), *v.a.* To fill; to stuff; to fill in; to put (things) into any receptacle.

طولو dōlu, *s. t.* Hail; the fill (of anything); —, *a. t.* Full; یاغمق dōlu-yāghmak, *v.a.* To hail.

طولہ tawla, *s. t.* A great man's stable; a tethering rope to which horses are fastened in the fields; the game of backgammon.

طولی dōlu. See طولو.

طومار tōmār, *s. a.* A roll or scroll of paper. [coat (of a horse)]

طون dōn, *s. t.* Inner drawers; trousers.

طوی tōy, *s. t.* The greater bustard.

طوییت tāviyyèt, *s. a.* Intention, design; inward thoughts.

طویل tāvīl, *s. a.* Long; tall. [stable]

طویلہ tāvīlā (tāvīla), *s. a.* A great man's stable.

طویمق dōymak (*aor.* طویار dōyar), *v.a.* To become satiated, satisfied with food; طویورمق dōyurmak (*aor.* طویورر dōyurur), *v.a.* To satiate, satisfy.

طهارت tāhāret, *s. a.* Purity, cleanliness; legal cleanliness.

طی tāyy, *s. a.* The folding or rolling up (a carpet, scroll, &c.); a travelling (over space); —, —et, *s.a.* To roll or fold up; to travel over and leave behind.

طیار tāyyār, *s. a.* Which flies about; ریج طیار rihi-tāyyār, Flying rheumatic pains.

طیاق dāyak, *s. t.* A prop, stay, support; a thrashing, beating; the bastinado; corporal punishment; —یمک, dāyak-yemek (To eat a thrashing), To be beaten; —اتمق, dāyak-ātmak, To give a thrashing, to beat. [thing]

طیالی dāyāli, *a. t.* Leaning against anything.

طیامق dāyamak (*aor.* طیار dāyar), *v.a.* To press or lay anything against another for the support of either, or as an obstacle; to present or place anything in a resolute or offensive manner; طیانمق dāyanmak (*aor.*

دَيَانِيرِ dāyānir), *v.n.* To lean against anything; to be based upon anything; to lead to anything; to bear, support, resist; to last, to resist wear and tear.

طَيِّبِ tayyib (*fem.* طَيِّبَةٌ tayyibé), *a. a.* Good; pleasant; —, تَبِ tib, *s. a.* Perfume, scented cosmetics.

طَيَارَانِ tayarān, *s. a.* A flying, flight; —, —*et.* *v.n.* To fly.

دِشِ dish, *s. f.* The outside, exterior part of anything; the space outside of anything.

دِشَارِي dīshāri, *s. f.* Equivalent to طِيشِ; *also*, Any foreign country; any place away from Constantinople; —, *ad. f.* Out; abroad; away from Constantinople. [for plugging a hole.

طِقَاجِ tīkaj, *s. f.* A plug, anything used

طِقَامِ tīkamak (*aor.* طِيقَارِ tīkar), *v.a.* To plug, stop up (a hole, a pipe, &c.); to push (into anything) as a plug; طِيقَانِمِ tīkanmak (*aor.* طِيقَانِيرِ tīkanir), *v.n.* To become plugged or stopped up; to be pushed into anything as a plug.

طَيْلَسَانَ taylēsān, *s. a.* The end of a turban hanging down over the back or shoulder.

طِينِ tīn, *s. a.* Earth, clay; —, تِينِي-مَکْهْتُمْ tīni-mākhtūm, A kind of earth formerly used as a medicine, and marked with a seal.

طِينَتِ tīnēt, *s. a.* Nature, natural disposition, as though proceeding from the earth of which we are formed.

طُيُورِ tuyūr, *s. pl. a.* (*of* طَائِرِ tā'ir), Birds.

ظ

ظِ zā (zī), Twentieth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English, though essentially more harsh and guttural. In chronograms its numeral value is 900.

ظَا zā, *s. a.* Name of the letter ظِ.

ظَالِمِ zālim, *a. a.* Tyrannical, oppressive (person); —, *s. a.* A tyrant; ظَالِمَانَهُ zālimānē, *a. p.* Tyrannical (thing or act).

ظَاهِرِ zāhir, *a. a.* Apparent, visible; —, *s. a.* The outer or visible portion of anything; —, *ad. f.* Of course, to be sure; ظَاهِرِي zāhirī, *a. a.* Pertaining to the outer or visible portion; ظَاهِرًا zāhirā, *ad. a.* Apparently, according to outward appearances.

ظَبِي zāby, *s. a.* A gazelle.

ظَرَافَتِ zārāfēt, *s. a.* A combination of elegance, wit, and tact.

ظَرْفِ zārf, *s. a.* Any containing receptacle or cover; an envelope for a letter; an outer cup used in the East in lieu of a saucer; a noun of time or place.

ظُرُفَا zūrēfā, *s. pl. a.* (*of* ظَرِيفِ zārīf), Those who combine elegance, wit, and tact.

ظُرُوفِ zūrūf, *s. pl. a.* (*of* ظَرْفِ zārf), Envelopes, containing receptacles.

ظَرِيفِ zārīf (zārīf), *a. a.* Elegant, witty, and possessed of tact; pretty looking.

ظَفْرِ zāfır, *s. a.* Success; victory; —,

zifr, s. a. A nail, claw, talon, hoof; *ظفرياب zāfir-yāb, a. p.* Who has been successful, who has found a way to accomplish his wish; *— بولمق zāfir-būlmak, v. s.* To be successful, to find a way to accomplish a wish.

ظل zill, s. a. A shadow, shade; protection; a tangent; *ظل الله zillū-'llāh, (The shadow of God) or ظل الله في ظل الأرض zillū-'llāhi - fi - 'l - ārz (The shadow of God upon earth) The Sultan; نسبت ظليه nissbèti-zillīyyé, A log. tangent; ظليت zillīyyèt, s. a.* The (Sultan's) quality of being (God's) shadow; *حضرت ظليت پناه hàzreti-zillīyyèt - pènāh, His Majesty (the abode of the quality of being God's shadow) the Sultan.* [Shadows.

ظلال zilāl, s. pl. a. (of ظل zill), ظلام zilām, s. a. Darkness; *—, zallām, s. a.* A persevering tyrant; *—, zūllām, s. pl. a. (of ظالم zālim), Tyrants, oppressors.*

ظلم zūlm (zūlum), s. a. Oppression, tyranny; injustice; *—, zūlēm, s. pl. a. (of ظلمت zūlmet), Darkneses.*

ظلماني zūlmānī, a. a. Dark.

ظلمت zūlmet, s. a. Darkness.

ظلمة zalémé, s. pl. a. (of ظالم zālim), Oppressors, tyrants.

ظليل zālīl, a. s. Shady, umbrageous.

ظن zānn, s. a. (pl. ظنون zūnūn), A conjecture, any imprudent, positive

To opine, surmise, conjecture, think, fancy, imagine; to take for, suppose.

حسن ظن hūssni-zānn, A good opinion (formed without experience of the person); سوء ظن sū'i-zānn, A bad opinion, a doubt or suspicion (about any person).

ظهر zāhr, s. a. The back; the back or outside of a book or paper; the letter or outward meaning of a word, phrase or discourse; *—, zūhr, s. a.* Noon.

ظهور zūhūr, s. a. A coming forth, coming out, becoming visible; a happening, coming into being, springing, arising; *—, —et, v. s.* To come forth, become visible; to happen, spring, arise; *ظهوره كلكم zūhūrs-ghālmek, v. s.* To happen, come to pass; *صاحب ظهور sāhib-zūhūr, s. p.* A conspicuous personage. [assists, protects.

ظهير zāhīr, s. a. One who backs, aids.

ع

ع "ayn. Twenty-first letter of the Turkish alphabet, having no real equivalent in English. In Turkish it is very usually silent like *h, l, or r*, in many English words; but as no one has ever called those letters vowels in consequence, so also is it absurd to call the ع a vowel in Turkish as some writers have done. When sounded it

is numerical
onomical

عابد "ābid, *s. a.* A servant; a worshipper; عابدانه "ābidānē, *a. p.* Humble, servantlike. [over.
 عابر "ābir, *s. a.* A passer by, a passer
 عاجب "āj, *s. a.* Ivory.
 عاجز "ājiz, *a. a.* Unable, not sufficiently powerful, unequal to any task; worn out, tired out; —قالمق "ājiz-kālmak, *v. n.* To be or become unable, unequal to, or worn out; عاجزانه "ājizānē, *a. p.* Relating to a poor, weak, humble fellow (myself).
 عاجل "ājil, *a. a.* Present (not future); ready (not deferred); عاجلاً "ājilan, *ad. a.* At once, down, on the spot.
 عادت "ādet, *s. a.* A custom; a habit; the menses (of women); عادتاً "ādētā, *ad. a.* In a common, customary manner; as usual; just; downright; عادت الخارک العاد khārik -'l- "ādē, *s. a.* Any uncommon occurrence, any surprising thing or event; عادت ایدنمک "ādet-ēdinmek, *v. a.* To contract (anything) as a habit; عادت بلدہ "ādēti-bēldē, *s. p.* The custom of the place or country; عادتدر "ādēt-dir, It is a (or the) custom; عادتدمدر "ādēt\m-dir, It is my custom or habit.
 عادل "ādil, *a. a.* Just (person); legal, competent, fit, proper (witness); عادلانه "ādilānē, *a. p.* Just (thing, act, or word).
 عادى "ādī (*fem.* عادیه "ādīyyē), *a. a.* Common, of every-day occurrence.
 عار "ār, *s. a.* The feeling of shame; any

cause of shame; |—, —et, *v. n.* To be ashamed, feel ashamed; عارمز "ārsiz, *a. t.* Shameless, impudent; pertinacious; what there is no getting rid of (any unpleasantness); عارلنمق "ārlanmak, *v. n.* To become ashamed.
 عارض "āriz, *a. a.* Which comes upon, lights upon, happens; او— "āriz-öl, *v. n.* To seize, happen, overtake (any calamity); عارضی (*fem.* عارضیه "āriz-īyyē), *a. a.* Accidental, incidental, casual (not essential).
 عارضه "āriza, *s. a.* An accident, any fortuitous event; a misfortune.
 عارف "ārif, *s. a.* A person well versed in knowledge; عارفانه "ārifānē, *a. p.* Pertaining to a person of knowledge; —, *s. p.* A share, subscription, contribution towards any payment in common; —, *ad. t.* By way of equal shares of contribution, by subscription. [defect].
 عارى "ārī, *a. a.* Naked; free (from any
 عاریت "ārīyyèt, *s. a.* The quality of being merely borrowed and temporary; عاریتی "ārīyyètī (èyréti), *a. t.* What is makeshift, temporary, borrowed; jury (mast); عاریة "ārīyyétm, *ad. a.* In a temporary, makeshift manner.
 عازم "āzim, *a. a.* Who sets out, undertakes a journey (or other act).
 عاشر "āshir, *a. a.* The tenth; —, *s. a.* A tithe-gatherer.
 عاشق "āshik, *s. a.* A lover; one rapt in love towards God; عاشقانه "āshi-

kānē, s. p. Pertaining to a lover ;
 او—, "ashik-öl, *v. s.* To fall in love.
"ashūrā, s. a. A kind of sweet
 pottage made of ten kinds of pulse
 and grains, on the tenth of Muharrem,
 in commemoration of Noah's coming
 out of the ark and having a feast with
 the remains of his provision.
"assif, a. a. Violent, high (wind).
"assim, a. a. Chaste, pure from sin.
"assi, s. a. A rebel ; a sinner.
"itir, a. a. Sweet-smelling, per-
 fumed.
"itif (fem. عاتفة "itifis), a. a.
 Affable, kind ; copulative (conjunc-
 tion) ; واو عاتفة wāwi-ātifis, The copu-
 lative و. [ness.
"itifet, s. a. Affability, kind-
 ness.
"itil, a. a. Idle, useless, not in
 use, not at work.
"āfiyyèt, s. a. Health, immunity
 from sickness ; اولسون —, "āfiyyèt-
 -òlsun ! May it be health to you !
*(said to anyone who has drunk, been
 shaved, or bathed ; or who is eating,
 and invites you to join him, when you
 do not accept the invitation).*
"akibèt, s. a. The end (of any
 affair, person, or time) ; عاقبتكز
 عاقبتكز "akibètingiz-khàyr-òlsun !
 May your end be good ! *(generally
 said by Turks to non-Musulmans in
 answer to their salutation of Good
 morning, &c. ; and implying, May you
 ultimately embrace the true faith and*

be saved) ; —, *ad. t.* At last, &
 length.
"akil, s. a. A person of sense ; a
 person endowed with reason ; a rea-
 sonable being ; عاقلانه "aklānā, *a. p.*
 Pertaining to a person of sense.
"ālim, a. a. A learned man ; عالم
 who knows much ; —, "ālm, *s. a.*
 A world ; a state of being ; the public
 in general, everybody ; العالمين
Rābbu -'l- "ālémīn, The Lord of
 worlds ; عالم غائب "ālmī-ghāib,
 The invisible world ; شهادت —
"ālmī-shahādet, The visible world ;
 — جبوت "ālmī-jèbérūt, —
 ملكوت "ālmī-mèlékyūt, ملكوت
"ālmī-lāhūt, The world of the God-
 head (under various qualifications) ;
 — منام "ālmī - mènām, مثال
"ālmī - missāl, &c., The world of
 dreams seen in sleep ; مساوت
"ālmī-sābāvèt, The age of childhood.
 childhood ; &c. &c. ; عالمانه "ālmānā,
a. p. Pertaining to a learned man ;
"ālm - pènāh, s. p. (The
 asylum of the world) The Sultan ;
"ālmīyyān, s. pl. p. The
 inhabitants of this world.
"ālī, a. a. High ; high up, exalted,
 elevated ; superior, supreme ; باب
bābi-"ālī, (The Supreme Office)
 The house or office of Government at
 Constantinople, so needlessly mis-
 nomered "the Sublime Porte."
"ām, s. a. A year ; —, إمام (fem.

عامه "āmmé), *a. a.* Common, universal; عامه "āmmé, *s. a.* The public in general; خاص وعام khāss - u - "āmm, (The special and the common) People of all grades, high and low.

عامه "āmīr (*fem.* عامرة "āmīrē), *a. a.* (A place) Busy, full of life and kept in good order. (An epithet applied to public establishments.)

عامل "āmil, *s. a.* Who acts; a governor; a governing word (in grammar).

عائد "ā'id (*fem.* عائدة "ā'idē, *pl.* عائدات "ā'idāt and عوائد "awā'id), *a. a.* Which returns, comes back; which results; which comes in (as revenue); which affects, regards, falls to; (in the *pl.*) fees, perquisites, pickings, profits; او —, "ā'id-ol, *v. n.* To return, come or go back; to result, come in as revenue; to affect, regard, fall, pertain.

عبا "āba, *s. t.* A thick kind of woollen cloth for cloaks, &c.; a cloak made of this cloth.

عباد "ibād, *s. pl. a.* (of عبد "abd), Servants; worshippers; الله —, "ibādu-'llāh, Men, God's servants.

عبادة "ibādet, *s. a.* Worship, service; —, —et, *v. n.* To worship; عبادتگاه "ibādet-ghyāh, *s. p.* Any place where worship is performed; عبادتخانه "ibādet-khānē, *s. p.* A house of worship, a temple, church, mosque.

عبارت "ibāret, *s. a.* A compound thing; or *a. a.* Compounded, composed;

او —, "ibāret-ol, *v. n.* To consist, to be composed, to be.

عبارة "ibārē (*originally identic with the preceding word*), *s. a.* A sentence, phrase.

عبث "ābess, *s. a.* A vain trifle, a futility, nonsense, trifling, a thing of no use.

عبد "abd, *s. a.* A servant; الله —, "abdū-'llāh, (The servant of God) Abdallah.

عبدة "ābédē, *s. pl. a.* (of عابد "ābid), Worshippers; عبدة عاوثان "ābédē'i-ēvsān, Idolaters, worshippers of idols.

عبراني "ibrānī, *a. a.* Hebrew.

عبرت "ibret, *s. s.* Any punishment or occurrence which may serve as a warning example to other people; عبرة للسائرين "ibrétan-lì-'ss - sā'irīn, *ad. a.* As a warning example to others.

عبودية "ūbūdīyyèt, *s. a.* Humble service, respectful service; عرض عبودية "ārzi-'ūbūdīyyèt-et, *v. n.* To present one's respectful service.

عبور "ūbūr, *s. a.* A passing through or over; —, —et, *v. n.* To pass (through or over). [tere-looking.]

عبوس "ābūss, *a. a.* Sour, crabbed, austere; عبوسية "ūbūssèt, *s. a.* Sourness, crabbedness, austerity of countenance.

عبير "ābīr, *s. a.* Ambergris.

عتاب "itāb, *s. a.* Reproach, blame, scolding; —, —et, *v. n.* To address in terms of blame.

عتاق "itāk, *s. a.* Emancipation, freeing

a slave; |—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [age.]
 عتاه "àtāh, *s. a.* The imbecility of old age.
 عتبه "àtébē, *s. a.* A threshold; عتبه عليه "àtébē'i-"allīyyē, The imperial threshold (equivalent to our "footstool.")
 عتق "àtk, *s. a.* A freeing, emancipating a slave; |—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [insolence.]
 عتو "ùtūvv, *s. a.* Excessive pride and
 عتوه "àtūh, *s. a.* Imbecile from age.
 عته "àtah, *s. a.* Imbecility from old age.
 عتيق "àtik, *s. a.* Old, ancient.
 عثمان "òsmān, *s. a.* Osman (*prop. name*); عثمانى "òsmānī (*fem.* عثمانية "òsmāniyyē), *s. a.* Ottoman, Turkish; عثمانلو "òsmānli, *s. t.* A Turk, an Ottoman; ممالك عثمانية "mēmālīki-"òsmāniyyē, and عثمانلو "òsmānli-tòpraghī, Turkey, the Ottoman dominions; آل عثمان "āli-"òsmān, The house, family, or dynasty of Osman, the Ottoman dynasty; عثمانلوق "òsmānlīk, *s. t.* The kind of life essentially peculiar to the Ottoman, *i.e.* serving the Government, armed and on horseback, either in the provinces or against the enemy.
 عجاه "ijālē, *s. a.* Any thing or act ready or done off-hand; عجاه "ijālētēn, *ad. a.* Quickly, in an off-hand way.
 عجائب "ajā'ib (*pl.* عجائب "ajā'ibāt), *s. pl. a.* (of عجيبه "ajībē), Curious, astonishing, wonderful things, wonders, marvels; dear me! (*as a*

Turkish adj.) curious, astonishing, wonderful, marvellous; singular, odd, funny, queer; —! *int. t.* How very singular!
 عجب "ajab, *ad. t.* (and عجباً "ajabā *ad. a.*), I wonder whether . . . ; wonder if . . . ; that remains to be seen! —, "ajb, *s. a.* Pride, self-conceit.
 عجز "ajz, *s. a.* Inability, want of strength or means to accomplish, bear, or overcome; poverty.
 عاجز "ajzē, *s. pl. a.* (of عاجز "ajzē) The poor, people of small means.
 عجله "ajelē, *s. a.* Haste; a hurry; a pressing necessity; على العجله "alī-'ajelē, *ad. a.* In haste, hastily; |—, "ajelē-et, *v.a.* To haste, to make haste, to be in a hurry.
 عجم "ajm, *s. a.* A Persian; Persia; a barbarian, *i.e.* not an Arabian; نجمى "ajmī, *s. t.* A tyro, beginner, learner; عجمى اوغلان "ajmī-òghlan, A lad newly received into the service of the Sultan's person (in olden times); عجمستان "ajmīstān, *s. p.* Persia
 عجوز "ajūz, and عجوزه "ajūzē, An old woman (ninety-six meanings are noted against this word in Arabic lexicons, but this alone is used in Turkish); برد العجوز "bīrdu-'ajūz, (Old woman's cold, called also in common Turkish كوجه قارى صوغغى "kòjse-kārī-sòghū), A noted return of cold weather, esteemed to last a week, from about

the 7th to the 14th of March every year.

عجيب "àjīb (fem. عجيبه "àjībē), *a. a.* Astonishing, wonderful, marvellous, rare, curious, singular; عجيبه "àjībē, *s. a.* A curious thing.

عد "àdd, *s. a.* A reckoning, esteeming, counting; |—, —et, *v. a.* To reckon, esteem, account.

عدا "ādā, *v. n. a.* Is beyond (in ما عدا mā-"ādā, *ad. a.* Besides, what is more). [ing.

عداد "idād, *s. a.* A number; a number-عدالت "ādālèt, *s. a.* Justice, equity; competency (in a legal sense).

عداوت "ādāvèt, *s. a.* Enmity, hatred, ill-will, malevolence, spite, grudge, persecution; |—, —et, *v. n.* To persecute, pursue with ill-will.

عدت "idet or "iddet, *s. a.* The space of time during which a woman may not lawfully have connection with a man to whom she has newly become lawfully bound either by marriage or by purchase, so that it may be ascertained that she is not pregnant.

عدد "àded, *s. a.* A number; صحيح "àdédi-sāhīh, A whole number. (It is usual to introduce this word عدد after any number and before the name of the thing numbered, when some other special term is not so introduced, e.g. إكس إيدي عدد عربي iki-"àded-"āraba, Two carriages).

عدلي "àdl, *s. a.* Justice, equity; عدلي

"àdlī (fem. عدليه "àdliyyē), *a. a.* Pertaining to justice or equity; the poetical name of Sultan Mahmud the Second, the *fem.* being now applied to the Turkish Privy Council, instituted by that monarch.

عدم "àdēm, *s. a.* Naught, nothingness, non-existence, nothing; as a component part of privative expressions this word is equivalent to our addition of one of the syllables *un, in, dis, &c.*, before, and *ness*, or other corresponding syllable after, or of the syllables *lessness* after a word; ex. عدم وفا "àdēmi-wēfā, *faithlessness* or *inconstancy*.

عدو "àdūv, *s. a.* An enemy; —, "ùdūv, *s. a.* A passing beyond, going beyond.

عدوان "àdwān, *s. a.* Hatred, enmity.

عدول "àdūl, *s. a.* A deviating; deviation; |—, —et, *v. n.* To deviate.

عديد "àdīd, (fem. عديدة "àdīde), *a. a.* Numerous. [lent.

عديل "àdīl, *s. a.* An equal; an equivalent.

عدم "àdīm, *a. a.* Non-existent; not endowed with.

عذاب "àzāb, *s. a.* Pain, punishment.

خلع العذار "izār, *s. a.* The cheek; خالي "khālī" u-'l-"izār, Barefaced, shameless.

عذب "àzb, *s. a.* Sweet water; عذب البيان "àzbu-'l-bēyān, *a. a.* Sweet and smooth in utterance as the flowing of a stream of water.

عذبه "àzébē (àssaba), *s. a.* The upper-

leather of a shoe; عذبهلو "assabali, a. f. High in the upper-leather (a shoe).

عذر "əzr, s. a. Any valid impediment, obstacle, excuse, or reason for not acting; عذبهلك "əzr-dilémek, v. a. To beg to be excused.

عذرا "əzrā, s. a. A virgin.

عراق "irāk, s. a. Babylonia, Chaldea; عراق عجم "irāki-"ajām, Persian Irak or Media; عراق عرب "irāki-"arab, Arabian Irak or Babylonia, Chaldea.

عراقان "irākāni, s. a. The cities of Bassora and Kufa.

عروس عرائس "arā'iss, s. pl. a. (of عروس "arūss), Brides.

عرب "arab (pl. عربان "arban), s. a. An Arab; عربي "arēbī, s. a. عربي "arabji, s. f. The Arabic language; عربي "arēbī (fem. عربي "arēbiyyē), s. a. Arabic, Arabian; عربيات "arēbiyyāt, s. pl. a. The rules of Arabic grammar and rhetoric.

عريضة "arbedē, s. a. A row, quarrel.

عربستان "arabiastān, s. p. Arabia.

عربة "araba, s. f. A cart or carriage of any kind; عربسي "arabassi, A hand - barrow or wheel - barrow; عربجي "arabaji, A coach or cart-maker; a coach-hirer; a coach or cart-driver.

عرش "arah, s. a. The throne of God.

عرصة "arsa, s. a. A space of ground, a plot of ground; a plain, a field; عرصات "arsa'i-"arsāt, The plain

of plains, where all mankind will assemble at the resurrection; عرصه گاه "aras-ghyāh, s. p. A battle-field.

عرض "arz, s. a. Breadth, width; latitude; a presenting, offering to view or for acceptance; a representing by speech or writing; a petition; —, "irz, s. a. Honour; that which honours compels us to defend from harm or suspicion, the sense of honour; —, "araz, s. a. An accident, an incidental state or quality (in logic).

عرضاً "arzan, ad. a. In width; in latitude; |—, —et, v. a. To offer, present, lay before; to represent by speech or writing; عرضحال "arzi-hāl (arzuhāl), A petition; a letter from an inferior; عرضي "arzi (fem. عرضيه "arziyyē), a. a. Accidental, incidental, not essential.

عرف "arf, s. a. The temporal administration of the affairs of a nation (in contradistinction to *شريع* shēr", the ecclesiastical or canonical administration); equity (as opposed to law); violence, injustice, oppression (because of the abuses suffered under the name).

عرفاً "arfan, ad. a. By the temporal law or will of the sovereign or his delegates; violently, unjustly, oppressively; عرف اهل عرف "arfi, An exerciser of temporal law; an unjust oppressor; عرفي "arfi (fem. عرفيه "arfiyyē), s. a. Pertaining to the tem-

poral mode of administration; violent, oppressive, unjust.

عرفان "irfān, *s. a.* A general knowledge of polite and scientific matters.

عرف "aréfé, *s. a.* The last day of Ramadan, before Bayram day, Bayram-eve.

عرق "arak, *s. a.* Sweat, perspiration; (ràk) any distilled spirit; —, "irk, *s. a.* A vein; عرق النساء "irk-u-niāsā, Sciatica; عرقية "araklyyé, *s. a.*

عرقچين "arak-chīn, *s. p.* A small linen cap worn under the turban to prevent soiling from sweat. [leader.

عربي "irnin, *s. a.* A prince, chieftain,

عروة "urvet, *s. a.* A handle; عروة الوثقى "urvétu-'l-vùskà, (The firmest of all handles) The Muhammedan religion.

عروج "urūj, *s. a.* An ascent; —, —et, *v. n.* To ascend, go up.

عروس "arūss, *s. a.* A bride; a bridegroom; نو عروس nèv-"arūss, *s. p.* A new-married bride; زلف عروس zūlfu-"arūss, (Brides' ringlets) The snail-plant or Caracalla-bean; عروسي "arūssi, *s. p.* A wedding.

عروض "arūz, *s. a.* Prosody; the last foot in the first hemistich of a verse; —, "urūz, *s. pl. a.* (of عرض "araz), Accidents, incidents. [Veins.

عروق "urūk, *s. pl. a.* (of عرق "irk),

عريان "uryān, *a. a.* Naked, bare.

عريض "ariz, *a. a.* Wide, broad.

عز "azzé! May (he, she, or it) be respected; —, "izz, *s. a.* Respect, or the quality which commands deference

and consideration, as power, grandeur, &c.

عزب "azeb, *s. a.* A bachelor, a distinct body of troops in the old system.

عزبت "uzbet, *s. a.* An unmarried life, single blessedness.

عزت "izzèt, *s. a.* Power and glory; consideration, dearness, prizedness.

عزل "azl, *s. a.* A dismissing any functionary from office; dismissal; the act of Onan, spilling the seed expressly at the end of coition, so as to avoid the procreation of children; |—, —et, *v. a.* To dismiss from office; —, *v. n.* To spill the seed.

عزلت "uzlet, *s. a.* Retirement from the busy affairs of life, seclusion of life.

عزم "azm, *s. a.* Purpose, firm intention, resolution; a setting out, undertaking a journey or expedition; اولو العزم ulū-'l-"azm, Those endowed with firmness of purpose in publishing God's will.

عزيز "aziz, *a. a.* Dear, beloved; rare, highly prized; powerful, grand; عبد العزيز 'abdu-'l-"aziz (The servant of the Powerful God), A proper name.

عزيمت "azimèt, *s. a.* A departure, setting forth on a journey; |—, —et, *v. n.* To start, leave, set out, set sail, sail.

عساكر "assākir, *s. pl. a.* (of عسكر "assker), Troops, soldiers; خاصة "assākiri-khāssa, The guards; — نظاميه "assākiri-nizāmiyyé, The line;

شرديفه "assākiri-rèdîfâ, The reserve of veterans. [matter.
عسر "assar, s. a. A difficulty, difficult
عسرت "assarèt, s. a. Difficulty, difficult-
ness.
عسس "assess, s. a. A watchman,
policeman.
عسكر "assker, s. a. A soldier; an army;
a body of men, a gang, a crew; عسكرى
"asskérî (fem. عسكريه "asskériyyé),
s. a. Military.
عسل "assel, s. a. Honey; شمع عسل
shèm "i-"assel, Bees'-wax; عسلبند
"assel-bènd, Gum benjamin(?).
عسير "assir, s. a. Difficult, hard.
عشا "ishā, s. a. The evening; the time
of night prayer; —, "ashā, Supper,
the evening meal; عشای رانی
"ashāyi-rābbāni, The Lord's Supper.
عشائر "ashā'ir, s. pl. a. (of عشيرت
"ashirèt), Tribes, clans, septs.
عشر "ashr, s. a. A tenth part, a tithe;
—, "ashar, and عشرة "ashara, s. a.
Ten.
عشرت "ashret, s. a. A pleasant life; a
merry life; indulgence in strong
drink; |—, —et, v. a. To indulge in
drink. [a. a. Twenty.
عشرون "ashrūna, and عشرين "ashrina,
عشق "ashk, s. a. Love.
عشوة "ishvê, s. a. Coquetry, blandish-
ments; عشوة كار "ishvê-kyār, s. p. A
coquette.
عصا "assā, s. a. A staff, stick, wand; a
crutch; a sceptre; a crozier; عشق عصا

shākki-"assā-et, v. a. (To break one's
staff) To go away.
عصابت "assābet ("assābet), s. a.
Sticklishness, nicety, tenacity or
points of honour; pride of family
and descent.
عصابه "assābé, s. a. (originally ident-
ical with the preceding word), The band
which forms the turban.
عصاة "assāt, s. pl. a. (of عاصي "assā'i,
Rebels; sinners.
عصاره "assārê, s. a. The expressed juice
of any fruit or plant.
عصبه "assaba, s. a. A nerve, or tendon;
a person's relatives and connexions
other than parents and children.
عصر "assar, s. a. An age, a space of
several years; (also عضراول "assri-
-èvvāl) the time of afternoon prayer.
عصفور "assfūr, s. a. A sparrow.
عصمت "assmèt, s. a. Chastity; purity
of life, innocence; عصمتلو "assmèt-lū,
s. t. عصمتياب "assmet-mā'āb, s. p.
Chaste, virtuous (woman).
عصيان "assiyān, s. a. Rebellion, revolt;
sin and wickedness; |—, —et, v. a. To
rebel, revolt. [juice of anything.
عصيرت "assirèt, s. a. The expressed
عصادة "izādê, s. a. The alidade or mo-
vable part of a quadrant, sextant, &c.
عصده "azud, s. a. The upper arm from
the shoulder to the elbow.
عصله "azalê, s. a. A muscle; عضله ناک
"azalênak, s. p. Muscular.
عضو "üzv, s. a. (pl. أعضاء "zā), A mem-

ber (of the body; in speaking of the members of a *council*, &c., the plural only is used; and if the singular is required, they say *one of the members*, أعضاء برى à "zādan-bīri).

عطا "ātā, *s. a.* A giving; أخذ وعطا à khz-
-o- "ātā, Commerce, trade, business.

عط "attār (aktār), *s. a.* A perfumer, seller of perfumes; a combination, in a small way, of druggist, grocer, stationer, and toyman.

عطارد "ūtārid, *s. a.* The planet Mercury.

عطالت "ātālèt, *s. a.* Inertia, idleness, supineness.

عطایا "ātāyā, *s. pl. a.* (of عطیه "ātīyyé), Gifts, presents (from superiors).

عطر "itr, *s. a.* Perfume; the scented-leaved geranium; عطر شاهی "itri-shāhī, *s. p.* A sweet-pea, the sweet-smelling pea of gardens; عطر یانگی "itr-yāghi, *s. t.* Essential oil of roses (the so-called *otto*). [*v. a.* To sneeze.

عطسه "atsé, *s. a.* A sneeze; ا—, —et,

عطش "atsh, *s. a.* Thirst; thirstiness.

عطشان "atshān, *a. a.* Thirsty, parched with thirst.

عطف "atf, *s. a.* A turning in any direction; a conjoining (in grammar); بیان, "atfi-bēyān, The adding one noun, adjective, or verb, after another, joining them by the conjunction *and*, so as to express a different matter; as, *land and water*; تفسیر, "atfi-tēfsīr, The adding a second noun simply corroborative and determinative of

the first; as, *kindness and favour*; عنان—, "atfi-"inān-et, *v. n.* (To turn the rein) To go in the direction.

عطوفت "ūtūfet, *s. a.* Kindness, favour, condescension; عطوفتلو "ūtūfetlū, *a. t.* Kind, benevolent. [superior.

عطیه "ātīyyé, *s. a.* A present from a عظام "izām, *s. pl. a.* (of عظم "azm), Bones; (of عظیم "azīm), Great men.

عظما (for عظمی) "ūzmā, *a. a. fem.* Greater; the greatest.

عظمت "azamèt, *s. a.* Greatness, grandeur; pride; عظمتلو "azamètlū, *a. t.* Grand.

عظیم "azīm, *a. a.* Great, large, big; great, grand; great, considerable.

عفت "iffèt, *s. a.* Chastity, purity of life, virtue and honour in women; عفتلو "iffetlū, *a. t.* Chaste, virtuous (woman).

عفریت "ifrit, *s. a.* A genie of the most hideous kind; کسملک, "ifrit-kèssilmek, *v. n.* To look a very demon from rage.

عفو "afv, *s. a.* A pardoning, forgiving; ا—, —et, *v. a.* To pardon, forgive; to let off, to excuse; to exempt.

عفونت "ūfūnèt, *s. a.* A malignant state, bad state, inflammation, tendency to mortification or putrefaction.

عفیف "afīf (fem. عفیفة "afīfé), *a. a.* Chaste, virtuous, honest.

عقاب "ikāb, *s. a.* Punishment, chastisement; —, "ūkāb, *s. a.* An eagle.

عقار "akār, *s. a.* Real property in general. ["akreb), Scorpions.
 عقارب "akārīb, *s. pl. a.* (of عقرب عقارت "akārèt, *s. a.* Any single piece of real property; sterility, barrenness (of animals).
 عقائد "akā'id, *s. pl. a.* (of عقيدة "akīdē), Points of religious belief.
 عقب "akab, *s. a.* The time or space immediately after a thing; در عقب dēr-"akab, *ad. p.* Immediately afterwards, immediately, instantly. [life.
 عقبا (for عقي "akbā, *s. a.* The future
 عقد "akd, *s. a.* A tying of a knot; a concluding (of a treaty); a marrying, giving in marriage, tying (a woman to her husband) by the performance of the marriage ceremony; a holding (a meeting); |—, —et, *v.a.* To tie; to conclude; to marry; to hold.
 عقده "ukdē, *s. a.* A knot; a difficulty.
 عقرب "akreb, *s. a.* A scorpion; the sign Scorpio; the hour-hand of a watch or clock.
 عقل "akl, *s. a.* The reasoning faculty, reason; sense, intelligence, quickness; judgment; prudence; memory; عقلمند و در "aklda-tütmak, *v.a.* To remember, not to forget, to keep in mind, bear in mind; عقلمند در "aklimda-dir, I have (it) in mind, I have not forgotten; عقلمند او "akli-bāshinda-öl, *v.a.* To have one's wits about one, to know what one is about; عقلمند او "akli-

-bāshindā-ghālmek, *v.a.* To recover one's senses, to have one's senses return, be restored to reason, to gain a right perception of things; عقلمند او "akli-bāshindā-ghālmek, *v.a.* To recall (something) to a person's memory; عقلمند او "akli (for عقلمند "akliyyē), *a. a.* Pertaining to reason; عقلمند او "akliyyāt, *s. pl. a.* Things pertaining to reason, objects of the reasoning faculty; عقلمند او "akliyyā, *s. f.* Wise, prudent, sage; عقلمند او "aklsiz, *s. f.* Foolish; عقلمند او "aklsiz, *v.a.* To think of, suggest, invent, think out; عقلمند او "akliyyē-ülūm, *s. f.* The humanities, or sciences dependent upon human reason.

عقلاء "akalā, *s. pl. a.* (of عاقل عقلاء "akalā, *s. pl. a.* People of intelligence; عقلمند او "akalā, *s. f.* A presumptuous show of superior intelligence.

عقوبت "akūbèt, *s. a.* Punishment, chastisement. [d. a. a.]

عقوق "akūk, *s. a.* Perversity, disobedience.

عقول "akūl, *s. pl. a.* (of عقل عقول "akūl, *s. pl. a.* Intelligences, reasons; عقول "akūl, *s. f.* Beings endowed with reason.

عقيب "akīb, *s. a.* The time or space immediately following anything.

عقيدة "akīdē, *s. a.* A point of religious belief; a kiss or bull's-eye (of suggestion).

عقيق "akik, *s. a.* Cornelian stone.

عقيم "akīm, *a. a.* Barren, childless.

عكا or عكة "Akkā, *s. f.* St. Jean d'Acres

عكاه "àkkyām, *s. a.* A tent-pitcher and palanquin attendant.

عكس "àkss, *s. a.* An echo, reverberation; reflection; report; whispering; being talked about, or being heard; the reverse, or contrary (of anything); |—, —et, *v.n.* To be talked about; to be heard talk of, to reach anyone's ears; —, *v.a.* To reflect (light, sound, &c.); عكسي "àksī, *a. a.* Contrary, reverse; برعكس bèr-("àkiss), *ad. p.* بالعكس bi-'l-("àkiss), *ad. a.* On the contrary.

علا "àlā, *s. a.* Elevation, sublimity, highness; علا الدين "àlā'u-'d-dīn (The sublimity of religion), Proper name (Aladdin); —! May (God) be exalted! علاج "ilāj, *s. a.* A medicine, remedy; a remedying, curing, treating medically. علاقه "àlāka, *s. a.* Any kind of connexion, business, or relation; love; |—, —et, *v.n.* To fall in love, become enamoured.

علام "allām, *s. a.* The Omniscient God. علامت "àlāmèt, *s. a.* A sign, signal, symbol, symptom; a wonder; a phenomenon.

علامه "allāmé, *s. a.* A very learned man. علاوه "ilāvé, *s. a.* An adding, superadding, appending; anything added, superadded, appended; |—, —et, *v.a.* To add, append.

علائق "àlā'ik, *s. pl. a.* (of علاقه "àlāka), Connexions, things connected, business, relations.

علامت "àlā'im, *s. pl. a.* (of علامت "àlāmèt), Signs, signals, symptoms; wonders, phenomena; السما—, "àlā'imu-'ss-sēmā (èlèym-sāmā), (The signs of the sky) The rainbow.

علت "illèt, *s. a.* A cause, means; a disease, complaint, malady.

علف "àlef, *s. a.* Provender, forage.

علل "illèl, *s. pl. a.* (of علت "illèt, q. v.)

علم "àlem, *s. a.* A flag, ensign, standard; the half-moon and star usually placed over mosques and other public buildings in Turkey; a common name; —, "ilm (ilim), *s. a.* Knowledge sure and perfect knowledge; science a science; علم وخبر "ilm-ū-khāber, Knowledge and information; a letter of advice, an invoice; علم اليقين "ilma-'l-yāqīn, *ad. a.* For certain, of certain knowledge; طالب علم tālibi-"ilm, A student; العلم عند الله "ilmu-"inda-'llāh, Perfect knowledge is with (God) alone; علمي "ilmī (*fem.* علميه "ilmīyyé), *a. a.* Pertaining to science, scientific; pertaining to the learned body; علمدار "àlēmdār, *s. p.* A standard-bearer.

علما "ùlēmā, *s. pl. a.* (of عالم "ālim), Doctors of law and theology, men learned in the law.

علناً "àlénan, *ad. a.* Publicly, openly, avowedly; علني "àlénī (*fem.* علميه "àlénīyyé), *a. a.* Public, open, avowed; علنييت "àlénīyyèt, *s. a.* The quality

of being done in public, openly and avowedly.

علو "àlev, *s. f.* Flame; a flash; —, "ùlùvv, *s. a.* Highness, exaltedness, sublimity; علوجناب "ùlùvvu-jènāb, Magnanimity, high - mindedness; علونمك "àlevkamek (*aor.* علونور "àlevlānir), *v. a.* To burst into flame; to burst into a passion.

عوفه "ùlūfē, *s. a.* Pay, salary.

علوم "ùlūm, *s. pl. a.* (of علم "ilm), Sciences; علومنقلية "ùlūmu-nakliyyē, The sciences which depend upon tradition, as theology, canonical law, &c.; علومعقلية "ùlūmu - "akliyyē, The sciences resulting from human reason; علومرياضية "ùlūmu-riyāziyyē, The exact sciences, the sciences of discipline, the mathematical sciences.

علوى "ùlvī (*fem.* علوية "ùlvīyyē), *a. a.* Pertaining to the higher regions; علويان "ùlvīyān, *s. pl. p.* Angels; planets, stars.

علي "ālī, *s. a.* Ali (*prop. name*); —, (fem. عليه "ālīyyē), *a. a.* Very high, very exalted (*This is the title always given exclusively to the Ottoman Government*); دولت عليه "dèvléti-"ālīyyē, The Very Exalted State; *Persia is called* دولت بهیه ایران "dèvléti - bè-hīyyè' i - Irān, The Beautiful State of Persia; and all European States are designated as دولت فخمه سی — "dèvléti-fākhimāssi, The high-ranking State of —. It is one of those

instances of an assumed exclusiveness, the practice of which requires to be abrogated; —, "àla (or "alé *replaced before the definite article*, ل, and "alèy *when followed by an Arabic pronoun*), *pr. a.* On, upon; against; according to; in; to, towards; *joined to Arabic nouns, with or without the article, &c., it is much used to form adverbs or adverbial expressions*; على الاطلاق "alé-'l-ittlak, In a general sense; على العموم "alé-'l-'umūm, Generally, commonly, universally; على التحقيق "alé-'t-tāhkik, Verified, assuredly, really; على وجه التفصيل "àla-vejhi-'t-tāfsīl, In a detailed manner; على التوالي "alé-'t-tèvāli, Successively, uninterruptedly; على أي حال "àla-èyyi-hālin, In whichever way; على كلا التقديرين "àla - kēlā - 't - tā-dīrēyn, In either of the two cases.

الاعلى "ulyā, *a. a. fem.* (of اعلى "ulyā), The highest.

عليك "alèyké, *comp. a.* (علي "alèy and ك ké), Upon thee; عليكم "alèykyum, (علي "alèy and كم kyūm), Upon you; عليك البيان "alèyké-'l-bèyān, It is for you to demonstrate or explain that! عليكم سلام "alèykyum-selām, Upon you be peace!

عليل "ālīl, *a. a.* Infirm, invalid, suffering under some bodily infirmity or defect. [learned.]

عليم "ālīm, *a. a.* Very knowing, very wise; عليه "alèyh (or "alèyhi *if followed by*

any other word in an Arabic phrase),
comp. a. (على "àlèy, and ه or hi),
 On, towards, or against him (or it);
 —, *s. t.* The abstract state or position
 of what is against a person; عليه
 "àlèyhimā or عليه "àlèyhimda,
 Against me; عليه "àlèyhina, عليه
 "àlèyhinda, Against him, her, it; &c.
 &c.; عليها "àlèyhā (على and ها hā,
 her, it), On, towards, or against her,
 it; عليها "àlèyhimā (على and هما
 himā, The two of them), On or against
 them both; عليهم "àlèyhim (على and هم
 him, them) (*mas.*) On them all;
 عليهم "àlèyhinna (على and هن hinna,
 them) (*fem.*), On them all.

عم "àmm, *s. a.* A paternal uncle,
 father's own brother; —, abbreviation
 for the words عليه السلام "àlèyhi-'ss-
 -sèlām! Peace be upon him! —,
 "amma! *int. a.* May (God's favours,
 &c.) be universal!

عمى "àmā, *s. a.* Blindness, cecity.

عماد "imād, *s. a.* A prop, support, post,
 column.

عمارة "imārèt, *s. a.* The bearing the
 signs of man's presence and industry,
 being cultivated, populated, in a state
 of good repair; an inhabited or cul-
 tivated district or place; any public
 building; a kitchen for the poor.

عمامة "imāmé, *s. a.* A turban; a par-
 ticular kind of turban worn by the
 doctors of the law.

عمان "ümman, *s. a.* The ocean, a sea.

عمد "àmd, *s. a.* Design and premedi-
 tation; عمداً "àmdan, *ad. a.* De-
 signedly, premeditatedly.

عمدة "àmdet, *s. a.* A pillar, prop, stay;
 a chief, a person of distinction.

عمر "ùmr, *s. a.* The duration of life,
 lifetime; real and true living, fun;
 سورمك —, —sürmek, *v.n.* To live
 comfortably and happily; كچورمك —,
 —ghèchirmek, *v.n.* To live, pass one's
 time or life; عمر يکز چوق اولسون "ùm-
 runguz-chòk-òlsun! *int. t.* (May your
 life be long!) I thank you! (*vulgar*)
 الله عمر لرو يرسون Allāh-"ùmrlar-wèrsin!
 May God grant you (or him) many
 ordinary lifetimes! —, "ùmər, Omar.

عمرت "ùmret, *s. a.* One of the obli-
 gatory ceremonies performed at Mecca
 as a part of the pilgrimage, that of
 visiting certain places.

عمرو "àmru, *s. a.* Amru (*proper name*
 much used in law books, with زيد
 Zèyd, as we do the letters A and B).

عمق "ùmk, *s. a.* Depth; thickness;
 عرض وطول وعمق "àrz-ü-tül-ü-"ùmk,
 The three dimensions, length, breadth,
 and thickness or depth; عمقاً "ùm-
 kan, *ad. a.* In depth.

عمل "àməl, *s. a.* An acting, doing; an
 act, action; a stool, going to stool;
 عملاً "àməl-et, *v.n.* To act, perform
 actions; عمل ويرمك "àməl-vèrmek,
v.n. To purge, give a stool; عمل مائدة
 "àməl-māndé, *a. p.* Incapacitated for

any kind of work by age or infirmity ;
 عملی "amēlī (fem. عملیه "amēlīyyē),
 Practical ; artificial.

عملة "amēlé, s. pl. a. (singular not used
 in this sense), Workmen, labourers.

عموجه "amuja (amja), s. t. A paternal
 uncle, father's own brother. [dicular.

عمود "amūd, s. a. A column ; a perpen-

عموم "umūm, s. a. The being general
 or universal, the generality or uni-

versality of anything (not any partic-
 ular portion of it) ; عمومی "umūmī

(fem. عمومیه "umūmīyyē), a. a.

General, universal ; عمومیت "umū-

mīyyēt, s. a. The quality of being

general or universal ; على العموم "alé-

-l- "umūm, and عمومياً "umūman, ad. a.

Generally, universally.

عمی "ammī, s. a. A paternal uncle,
 father's own brother.

عمیا "immiyyā (imyā), s. a. Blindness,
 want of mental vision ; علی العمیا

"alé - l- "immiyyā, ad. a. Blindly,

without understanding or thinking of
 the consequences, ignorantly.

عمیق "amīk, a. a. Deep, profound.

عمیم "amīm, a. a. General, universal,
 common to all ; الاحسان "amīmu-

-l- ihsān, a. a. Whose favours are uni-
 versal and common to all.

عنه "an, p. a. Of, from, out of ; عن

"anhv or "anh, From him, it ; عنها

"anhā, From her, it ; عن قصد "an-

-kāsadin, ad. a. On purpose, with
 malice prepense ; لا عن قصد "ā-

-kāsadin, ad. a. Accidentally, without
 malice prepense ; عن قريب "an-kārī-

bin (or kārīb), ad. a. Soon, in a short
 time, before long.

عنا "anā, s. a. Fatigue, wearisome work,
 forced labour, molestation.

عنا ب "annāb, s. a. The jujube fruit ;

عنا بی "annābī, a. a. Of a nut-brown
 colour.

عناد "inād, s. a. Obstinacy ; perversity ;

—, —et, v. n. To be obstinate ; to
 contend obstinately.

عنادیل "anādīl, s. pl. a. (of عذابیب
 "andélib), Nightingales.

عناصر "anāsir, s. pl. a. (of عنصر "unscrī-

The elements ; اربعة "anāsiri-

-ērba "ā, The four elements.

عنان "inān, s. a. The reins of a horse's

bridle ; عطف عنان "atfi- "inān-et, r. s.

(To turn the rein), To go in any direc-
 tion.

عنايت "ināyet, s. a. Favour, grace,

kindness ; بعنايتہ تعالیٰ bi- "ināyetih-
 tā "ālā, or بعنايتہ اللہ تعالیٰ bi- "ināyetih-

-llāhi-tā "ālā, ad. a. By the grace of

God, (whose name) be exalted

عنايت اولہ "ināyet-ōlā ! May (God's

favour be (upon you) ! (usually said by

beggars by way of refusing their

alms).

عنب "ineb, s. a. A grape, grapes.

عنبر "anbr, s. a. Ambergris ; the

low-flowered, sweet-smelling,

acacia ; عنبریہ "anbrīyyē, s. t. Es-

saglio, liqueur ; عنبربارس "anbr-

bars, liqueur ;

bāriss, *s. t.* Barberries; عنبرين "ān-bērīn, *a. p.* Perfumed, scented with ambergris, sweet-smelling as ambergris.

عند "īnd, *s. a.* The space near the side of any object; the faculty of appreciation; —, "īnda, *pr. a.* Near, by the side of, at the time of; بنم عندمده bēnim-"īndimda, In my estimation; عند الوصول "īnda-'l-vūssūl, At the time of (his, her, its) arrival; عندى "īndī (*fem.* عنديه "īndīyyé, *pl.* عنديات "īndīyyāt), *a. a.* Pertaining to mere idea and private appreciation.

عندليب "āndélīb, *s. a.* A nightingale.

عنه "ūnsur, *s. a.* An element, one of the four elements.

عنف "ūnf, *s. a.* Violence, force; عنفي "ūnfī (*fem.* عنفيه "ūnfīyyé), *a. a.* Pertaining to force and violence.

عنفوان "ūnfuwān, *s. a.* The prime or time of greatest beauty; —, شبابت "ūnfuwāni-shébābèt, The flower of youth, the prime of youth.

عنت "ūnk ("ūnuk), *s. a.* The neck or throat; ضرب عنق dārbi-"ūnuk, A decollation, decapitation, beheading.

عنه "ānkā, *s. a.* A fabulous bird.

عناكب "ānkébūt (*pl.* عناكب "ānkīb), *s. a.* A spider; تار عنكبوت tāri-"ānkébūt, A spider's web.

عنوان "ūnwān, *s. a.* A title of dignity.

عنوة "ānvet, *s. a.* Force, violence;

عنوة "ānvétan, *ad. a.* By force, by violence.

عنيف "ānīf (*fem.* عنيفه "ānīfé), *a. a.*

Violent, tyrannical, cruel, vexatious.

عنين "īnnīn, *s. a.* An impotent man;

عنينت "īnnīnet, *or* عنينيت "īnnī-

nīyyèt, *s. a.* Impotency as to the generative function.

عوارض "āwāriz, *s. pl. a.* (*of* عارضة "ārizā), Accidents, misfortunes, be-tidings.

عوارف "āwārif, *s. pl. a.* (*singular not used*), Kindnesses, favours, good ac-tions.

عواطف "āwātif, *s. pl. a.* (*of* عاطفت "ātifet), Kindnesses, favours.

عواقب "āwākīb, *s. pl. a.* (*of* عاقبت "ākībet), Latter ends, conclusions.

عوام "āwāmm, *s. pl. a.* (*of* عامه "āmmé), The common people.

عوامل "āwāmil, *s. pl. a.* (*of* عامل "āmil), Governing words (in grammar).

عوائد "āwā'id, *s. pl. a.* (*of* عائدة "ā'idé), Fees, dues, pickings.

عوائق "āwā'ik, *s. pl. a.* (*of* عائق "ā'ik). Obstacles, impediments.

عود "āvd, *s. a.* A return; —, "ād, *s. t.*

The gall; the gall-bladder; —, "ūd,

s. a. A kind of lute; عود اجاجى "ūd-

agājī, Wood of aloes; عودم پاتلادی "ādum-pātladi,

(My gall burst) I was very much frightened.

عودت "āvdet, *s. a.* A returning, coming *or* going back; return; |—, —et, *v. n.*

To return, to come *or* go back.

عورت "āvret, *s. a.* Any part of the body, or of a frontier, or any part of a

man's family, which requires protection from exposure or from insult; a wife; يرلری, "àvret - yàrléri, The privities; عورتنى سكدىكم "àvrétini-sikdigim! (àvradini) O man whose wife I have had carnal connexion with! O dear me! Oh, what shall I do! Well, that is singular! (*ejaculation of anger or surprise*, in which, for decency, they often say ساتديغم sàtdigim, *I have sold*, or صاللاديغم sàlladigim, *I have swung or rocked*, instead of the common expression first given).

عوض "ivaz, *s. a.* Any equivalent, reward, compensation.

عوق "àwk, *s. a.* An impeding, hindering, letting.

عين "àvn, *s. a.* Aid, help, assistance.

عهد "àhd, *s. a.* (*pl.* عهد "ùhūd), A solemn promise; a covenant, agreement, convention; an age, the time when anyone was alive; |—, —et, *v. a.* To covenant, promise solemnly, undertake; عهدنامه "àhd-nāmé, *s. p.* A written treaty, covenant, convention.

عهده "ùhdé, *s. a.* A charge or responsibility resulting from a promise or from an acceptance of office; درعهدها dâr-ùhdé-et, *v. a.* To take into one's charge, take charge of, receive in charge; عهد سندن كلك "ùhdésindan-ghèl-mek, *v. n.* To accomplish or discharge completely (the functions of any responsible office).

عيادت "iyādet, *s. a.* A visiting the

sick; |—, —et, *v. a.* To visit (a sick person).

عيان "iyāz, *s. a.* A taking refuge; عياد بالله "iyāzan - bi - 'llāhi! or العياد بالله "iyāzu-bi-'llāhi! (Refuge can only be taken in God!) God forbid!

عيار "āyyār, *s. a.* An impudent cheat, rogue, impostor, knave; —, "iyār ("āyār), *s. a.* The standard of the precious metals, or of time and time-pieces; the regulator of a watch; —, *a. t.* Of the standard degree of fineness (gold or silver); true, correct (a watch or clock); |—, —et, *v. a.* To regulate (a watch, &c.); to assay (gold or silver); صاحب عيار sāhib-"āyār, The assay-master of a mint.

عياش "āyyāsh, *s. a.* A drunkard, one who passes his time in sensual pleasures.

عيال "iyāl ("āyāl), *s. pl. a.* (*sing. not used*), Family dependants; wife, children, slaves, and servants; (*as a Turkish sing.*) a wife; كثير العيال kèssir- "l-"āyāl, *a. a.* Having a large family.

عيان "āyān, *a. a.* Manifest, evident, clear; عياناً "āyānan, *ad. a.* Clearly.

عيب "āyb ("āyp), *s. a.* Anything which may cause shame; a defect, vice; —, *int. t.* Shame! What a shame! It is a shame! —, *a. t.* Shameful; عيبلىق "āyplamak (*aor.* عيبلىق "āyplar), *v. a.* To blame.

عيد "id, *s. a.* A religious festival, of which the Mussulmans have but two; viz. the عيد الفطر "idi-fitr, or عيد الفطر "idu-'l-fitr, The festival of the breaking of fasts, called also شكر بيرامي shèkkr-bàyrāmī, The festival of sugar, immediately following the end of Ramazan; and the عيد اضحى "idi-àdhà, or قربان بيرامي kùrbān-bàyrāmī, The festival of sacrifices, on the 10th of Zi-'l-hijjé; عيد شريفك زسعيد اولسون "idi - shèrīfingiz-sà "id - òlson! May your sacred festival be happy! (*equivalent to our Merry Christmas!*) عيدى "idī (*fem.* عيديه "idīyyé), *a. a.* Pertaining to a festival; عيديه "idīyyé, *s. a.* A present given at festival time.

حضرت عيسى "issà, *s. a.* Jesus; حضرت عيسى Hàzrétī-"Issà, Jesus Christ; عيسوى "issévī, *a. a.* Christian, pertaining to Jesus; —, *s. a.* A Christian.

عيش "ish, *s. a.* The living a joyous life; عيش وعشرت "ish - u - "ishrèt, Life and pleasure, fun and frolic, wine and women.

عين "àyn, *s. a.* The eye; a spring, fountain, source; anything's own self; anything very much like another, a second self; kind (*as opposed to money or to equivalent*); the letter ع; the second radical letter of any Arabic word; a copy (of a paper); a similar number or quantity; عينى المق "àynī - mak, *v. n.* To take a copy;

"àynīni - chikàrmak,

v. n. To extract a copy (from a book or register); عين الشمس "àynu-'sh-shèms, The opal; عين اليقين "àyna-'l-yàkīn, *ad. a.* As of positive knowledge; عين الكمال "àynu-'l-kèmal, The eye of perfection, called also *the evil eye*, because when it admires perfection in anything it is supposed to bring calamity on the thing admired; عيني "àynī, *a. t.* Very like, quite like, so much resembling as to leave no difference perceptible; عيناً "àynān, *ad. a.* In kind; the very thing itself; عبد العين "àbdu-'l-"àyn, An eye-servant; صديق العين siddīku-'l-"àyn, A friend to one's face, but not a true one; انسان العين insānu-'l-"àyn, The pupil of the eye.

عيوب "üyüb, *s. pl. a.* (*of* عيب "ayb), Faults, defects, vices.

عيوق "àyyūk, *s. a.* A certain bright star proverbially cited for its elevation; عيوقه چيقارمتى "àyyūka-chikàrmak, *v. a.* To praise to the skies.

عيون "üyün, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Eyes; springs, fountains, sources.

غ

غ ghàyn, Twenty-second letter of the Turkish alphabet, having radically the sound of *g hard*, or *gh*, or *gu*, in English, though sometimes softened down, as is *gh* in English, till nearly or quite inaudible, and sometimes

غباوت *ghābāvèt*, *s. a.* Weakness of intellect, stupidity.

غبط *ghìbta*, *s. a.* Desire to possess, longing; an object of desire, anything longed for.

غبغب *ghābghāb*, *s. p.* The under part of the chin, the space between the chin, cheeks, and throat; غبغب مينا *ghābghābi-mīnā*, The under part of the lip of a bottle or decanter.

غبن *ghābn*, *s. a.* Unfairness in relations of business, taking an unfair advantage, cheating.

غبي *ghābī*, *a. a.* Weak in intellect, stupid.

غبين *ghābīn*, *s. a.* A gull, dupe.

غدا *ghīdā*, *s. a.* Food, nutriment, aliment; a dose; a usual quantity (of anything) for any particular purpose.

غدار *ghāddār*, *s. a.* An iniquitous, unjust dealer; a cruel, unconscionable person.

غدر *ghādr*, *s. a.* Injustice, unconscionableness in dealing; |—, —et, *v.n.* To act with injustice, to cause a loss (of some kind to anyone) iniquitously; to treat with injustice.

بالغدو *ghāddūv*, *s. a.* The morning; بالغدو والاصال *bī-'l-ghāddūvī - vè-'l-āssāl*, *ad. a.* Morning and evening.

غدير *ghādir*, *s. a.* A pool, a pond.

غذا *ghīzā*, *s. a.* Food, aliment.

غرا *ghārrā*, *a. a. fem.* Bright, shining, splendid.

غراب *ghūrāb*, *s. a.* A crow, rook, or raven.

غرابت *ghārābèt*, *s. a.* Strangeness, oddness, marvellousness.

غرار *ghārār* (*hārār*), غرارة *ghārārē*, *s. a.* A sack of hair-cloth; hair-cloth prepared for sacking, sometimes used as stair-carpets. [ness.

غرامت *ghārāmèt*, *s. a.* Debt, indebted-

غرائب *ghārā'ib*, *s. pl. a.* (of غريبة *ghārībē*), Strange things, marvellous things.

غرب *ghārb*, *s. a.* The west; غربي *ghārībī*, *a. a.* Western, westerly, west;

غرباً *ghārban*, *ad. a.* To or towards the west, in a westerly direction.

غربا *ghūrēbā*, *s. pl. a.* (of غريب *ghārīb*), Strangers; a special corps of troops in the olden time.

غربال *ghārbāl*, *s. a.* A seive.

غربت *ghūrēbèt*, *s. a.* A sojourning away from home in a strange place; — جكمك — *chèkmek*, *v.n.* To suffer or undergo a sojourning in a strange place. [throat.

غرتلاق *ghūrṭlak*, *s. f.* The windpipe, the

غرة *ghūrèr*, *s. pl. a.* (of غرة *ghūrre*), The choice, select ones of any kind of things.

غرس *ghārss*, *s. a.* A planting, setting (of plants); |—, —et, *v.a.* To plant, to set.

غرض *ghāraz*, *s. a.* A motive, object in view in doing anything; a spite; |—, —et, *v.n.* To have a spite, hold a grudge; الغرض *èl-ghāraz*, *ad. a.* In short, in one word; بيغرض *bī-ghāraz*,

a. p. Disinterested, having no motive for partiality; **بيغرضانه** *bigharazānā*, *a. p.* Pertaining to a disinterested person.

غرغرة *gharḡhara*, *s. a.* A gurgling sound in the throat; the death-rattle; a gargle; |—, —*et*, *v. a.* To gargle; —, *v. n.* To make a rattling or gurgling noise in the throat.

غرق *ghark*, *s. a.* A drowning in water; a flooding; |—, —*et*, *v. a.* To drown, in or with anything; **اولنمق**, — *òlunmak*, *v. p.* To be drowned; **غرقاب** *ghark-āb*, *s. p.* Any water threatening one with drowning.

غرما *ghūrmā* (*ghūramā*), *s. pl. a.* (*of* **غريم** *ghārim*), Creditors, the body aggregate of a bankrupt's creditors; —, *s. t.* A division of a bankrupt's effects among his creditors *pro rata*; **غرمايه كيرمك** *ghūramāya - ghīrmek*, *v. n.* To be one of a body of creditors; to be part of a bankrupt's estate divided among his creditors.

غرندة *ghūrrēndé*, *a. p.* Roaring fiercely.

غروب *ghūrūb*, *s. a.* The setting (of stars, &c.); |—, —*et*, *v. n.* To set, go down.

غرور *ghūrūr*, *s. a.* Vanity, presumption.

غروش *ghūrūsh*, *s. t.* A piastre (value about 2*d.*); **قره** *kārā*—, A Spanish dollar.

غرة *ghūrre*, *s. a.* The first day in any lunar month; a large white spot on a horse's forehead, esteemed an orna-

ment; the choicest, best of any things.

غريب *ghārīb*, *a. a.* Strange, singular, curious, wonderful, marvellous; —, *s. a.* A stranger in any place; **غريب يگيت** *ghārīb-yīḡit* (*kārīpīt*), *s. t.* A poor person.

غريير *ghārīr*, *s. a.* One who is deceived with false ideas, fed with false hopes.

غريق *ghārīk*, *s. a.* A drowned person; —, *a. a.* Drowned, flooded, submerged. [a credit]

غريم *ghārim*, *s. a.* A debtor; an offender

غريو *ghārīv*, *s. p.* A cry, plaint, lamentation; **غريوان** *ghārīvān*, *a. p.* Crying, lamenting.

غزا *ghāzā*, *s. a.* Holy warfare, crusade, war for religion.

غزات *ghūzāt*, *s. pl. a.* (*of* **غازي** *ghāzī*). Champions of religion, holy warriors.

غزال *ghāzāl*, *s. a.* The gazelle.

غزته *ghāzēta*, *s. t.* A newspaper.

غزل *ghāzèl*, *s. a.* A short ode.

غزوات *ghāzēwāt*, *s. pl. a.* (*of* **غزا** *ghāzā*). Expeditions in defence of one's religion.

غزة *Ghāzza*, *s. t.* Gaza in Palestine.

غساق *ghāssaḡk*, *s. a.* The horrible sweat and putrefaction which is to exude in hell from the bodies of the damned.

غسل *ghūsal*, *s. a.* The greater ablution when the whole body is bathed; |—, —*et*, *v. n.* To perform the greater ablution; —, *v. a.* To wash a dead body canonically.

غش ghishsh, *s. a.* Alloy in precious metals; deceit in a show of friendship.

غشيان ghāshéyān, *s. a.* A fainting fit.

غصب ghāssb, *s. a.* A seizing by force, a taking unlawfully; |—, —et, *v. a.* To seize by force and unlawfully.

غصن ghūssn, *s. a.* A branch of a tree.

غصا ghūsssa, *s. a.* Sorrow, grief.

غضب ghāzab, *s. a.* Wrath, indignation, anger; |—, —et, and غصه كلك ghāzaba-ghēlmek, *v. n.* To get in a passion, be angry.

غضبان ghāzbān, *a. a.* Angry, furious, exasperated; passionate.

غضنفر ghāzanfēr, *s. a.* A lion; a brave man, a hero. [angered.]

غضب ghāzūb, *a. a.* Passionate, easily

غفار ghāffār, *s. a.* God the continual pardoner of sin. [our sins.]

غفران ghūfrān, *s. a.* God's pardon of

غفلت ghāflet, *s. a.* A want of care and circumspection, want of vigilance, negligence, carelessness; |—, —et, غفلتة بولنمق ghāfletā - būlnmak, *v. n.* To be without vigilance, 'to be asleep at one's moral post, to be caught napping. [of sin.]

غفور ghāfūr, *s. a.* God the pardoner

غفول ghūfūl, *s. a.* Neglect, negligence.

غفير ghāfir, *a. a.* Numerous, *is* جم غفير jèmmi-ghāfir, A great multitude.

غل ghāll, *s. a.* Deceit in professed friendship; —, ghūll, *s. a.* A yoke; a pillory. [provisions.]

غلا ghālā, *s. a.* Dearth, scarcity of

غلاظت ghālazèt, *s. a.* Coarseness.

غلاف ghālāf (kālīf), *s. a.* A bag-shaped cover for anything; a bed-ticking.

غلام ghūlām, *s. a.* A lad; a slave; a courier (in Persia); غلامپاره ghūlām-pārē (kūlāmbarā), A sodomite.

غلبه ghālébē, *s. a.* Preponderance; a thronging; victory; |—, —et, *v. n.* To gain the victory; غلبه لى ghālébēlik (kālābālīk), A crowd, a throng; confusion; a litter; |—, kālābālīk-et, *v. n.* To form a crowd, assemble in crowds; to create confusion; to make a litter.

غلط ghālat, *s. a.* A great and stupid mistake, an error; an erroneous expression.

غلطان ghāltān, *a. p.* Rolling; |—, —dī, *v. n.* To roll; |—, —et, *v. a.* To make roll. [Constantinople].

غلطه Ghālāta, *s. t.* Galata (a suburb of

غلطیده ghāltīda, *a. p.* Which has rolled, rolled.

غلظت ghālzèt, *s. a.* Coarseness.

غلغله ghūlghulē, *s. a.* A noise of many voices or sounds mixed.

غلمان ghālmān, *s. pl. a.* (of غلام ghūlām), Boys, youths; young male slaves.

غلو ghūlūv, *s. a.* An assault, attack.

غله ghāllē, *s. a.* The fruits or produce of agriculture, corn; the income arising from any property in mortmain or in tail.

غليان ghāléyān, *s. a.* A boiling, ebullition; active fermentation, working;

the excitement or fermentation of a mob ; —, ghàlyān, *s. p.* A hooka or water-pipe for smoking.
 غليظ ghàliz, *a. a.* Coarse.
 غم ghàmm (ghàm), *s. a.* (*pl.* غموم ghùmūm), Grief, sorrow, care, regret;
 غمخور ghàm-khār, *s. p.* A person in sorrow ; a friend in need, a sympathizing friend ;
 غمكساز ghàm-kyùs-sār, *s. p.* A sympathizing friend.
 غماز ghàmmāz, *s. a.* A tale-bearer.
 غمزة ghàmmzā, *s. p.* A wink, a sign with the eye, a look.
 غنا ghànā, *s. a.* Sufficiency, comfortable circumstances ; —, ghìnā, *s. a.* A singing. [ghànīmèt), Spoils, plunder.
 غنائم ghànā'im, *s. pl. a.* (*of* غنيمت غنيمت)
 غنچه ghànche, *s. p.* A rose-bud or rose just opening.
 غنم ghànem, *s. a.* A sheep.
 غنوده ghànūdē, *a. p.* Asleep, sleeping.
 غنه ghànne, *s. a.* A nasal twang in pronunciation.
 غني ghànī, *a. a.* Rich, possessing a sufficiency, comfortably off ; plentiful, abundant ; in want of no assistance or embellishment.
 غنيمت ghànīmèt, *s. a.* Spoil, plunder ; any advantage that can be realised.
 غواص ghàvwāss, *s. a.* A diver, a plunger.
 غواني ghàwānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Songs.
 غوائل ghàwā'il, *s. pl. a.* (*of* غائلة غائلة), Cares, causes of anxiety or preoccupation.

غور ghàvr, *s. a.* The bottom of any deep water, well, &c.
 غوص ghàvss, *s. a.* A plunging, a diving.
 غوطه ghàvta, *s. a.* A ducking, a dipping ;
 غوطه خوار ghàvta-khòr, *s. p.* One who gets a ducking.
 غوغا ghàwgha (kàwgha), *s. t.* A quarrel, a fight ; a battle ; |—, —et, *v. n.* I quarrel ; to fight.
 غول ghūl, *s. p.* A kind of demon or goblin, commonly termed غوليانی ghūl-yābānī (kūlyābānī), *The goblins of the wilds.* [cable
 غومنه ghòmana, *s. t.* (*Italian*). A ship.
 غياب ghīyāb, غيابت ghīyābet, *s. a.* Absence ; غيابت جب ghīyābet-jūbbi, The bottom of the well (which Joseph was cast).
 غيابت ghīyāssèt, *s. a.* A plunging, diving, dipping deeply.
 غياب ghāyb, *s. a.* Absence ; any absent thing ; all absent and all invisible things, all things past or future, not actually existing or present ; غائب غائب "ālēmi-ghāyb, The invisible world, the past or future state of things, the unknown ; غيبية ghāybī (*fem.* غيبية ghāybīyyé), *a. a.* Pertaining to the invisible world.
 غيابت ghāybèt, *s. a.* Absence ; backbiting ; |—, —et, *v. n.* To backbite.
 غيابت ghāybūbèt, *s. a.* Absence.
 غيث ghāyss, *s. a.* Rain.
 غليظ ghījīkmak (*aor.* غليظ ghījīkir), *v. n.* To be ticklish, or tickled.

غيجقدرمق ghijikdirmak (*aor.* غيجقدرير ghijikdirir), *v.a.* To tickle.

غ ghayr, *s. a.* Any other or others than self; —, *a. a.* Not, non (*this word before any Arabic adjective has the same privative effect as the syllables un, in, dis, &c., with us; as, غير* ghayri-mütéssāvi, *unequal to each other; غير معلوم* ghayri-mà'lūm, *unknown, &c.*); *بغير* bi-ghayri, *ad. a.* Without; *وغيره* vè-ghayrihi, *Et cetera; الى غير النهايه* ilà - ghayri - 'n - nihāyē, *ad. a.* Ad infinitum.

غيرت ghayrèt, *s. a.* Zeal; earnest endeavour; honest jealousy, jealousy of one's honour; |—, —et, *v.n.* To strive zealously, to do one's best.

غيري ghayri, *a. t.* Other, another; —, *ad. t.* Besides; —(kayri), *ad. t.* No more, never again; at length, after all.

غيطان ghaytan, *s. t.* Narrow braid or square cord.

غياط ghayz, *s. a.* Anger, wrath; *كاظم الغياط* kyāzimu-'l-ghayz, *a. a.* One who subdues his rising anger.

غيم ghaym, *s. a.* A cloud.

غين ghayn, *s. a.* Name of the letter غ.

غيور ghayur, *a. a.* Zealous (man); *غيورانه* ghayūrānē, *a. p.* Pertaining to a zealous person.

ف

ف fā (fē). Twenty-third letter of the Turkish alphabet, having the value of *f* in English. Its numeral value is 80.

In Persian words it is sometimes interchangeable with ب, پ, and و.

فا fā, *s. a.* Name of the letter ف; the first radical letter of any Arabic word.

فاتح fātih, *s. a.* A conqueror; *فاتح سلطان محمد* fātih-sūltan-Mèhémed, Mahomed the Second, conqueror of Constantinople.

فاتحه fātiha, *s. a.* The opening chapter of the Kur'an, generally used as the concluding prayer at devotions, and repeated over people's graves.

فاتر fātir, *a. a.* Weak, worn out, unable

فاجر fājir, *s. a.* A sinner. [to proceed.

فاحش fāhish, *a. a.* Infamous; passing the bounds of decorum; *فاحشه* fāhi-ahē, *s. a. fem.* A prostitute, whore.

فاخته fākhtē, *s. p.* A pigeon.

فاخر fākhir (*fem.* فاخرة fākhirē), *a. a.* Glorious (apparel, &c.).

فارسي fārsī, *a. a.* Persian (language); —, *s. a.* The Persian language; *فارسيات* fārsiyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms or grammatical rules.

فارغ fāriḡh, *a. a.* Who desists, leaves off, or reposes from any action; free from action or anxiety; *او—, —دل*, *v.n.* To finish, have done, leave off, rest; *فارغ البال* fāriḡhu-'l-bāl, Easy at heart, free from care.

فاره fāré, *s. a.* A mouse.

فاسد fāssid (*fem.* فاسده fāssidē), *a. a.* Bad, spoilt, corrupt, false.

فاسق fāssik, *s. a.* A sinner.

فاش fāsh, *a. p.* Which has transpired,

oozed out, got wind; |—, —et, *v.a.*
To betray (a secret), make public; أو—,
—òl, *v.n.* To become known, ooze out,
transpire.

فاصل *fāssil* (*fem.* فاصله *fāssīla*), *a. a.*

Which divides, separates; فاصله
fāssīla, *s. a.* A division, partition,
separation; intermission; بلافاصله *bilā-*
fāssīla, *ad. a.* Unceasingly, uninter-
ruptedly, incessantly, without inter-
mission. [in virtue, learning, &c.]

فاضل *fāzil*, *s. a.* One who excels others

فاطر *fātir*, *s. a.* God the impresser of
natural qualities, the Creator.

خاطر *fātin*, *a. a.* Intelligent, quick.

اسم فاعل *fā'il*, *s. a.* An actor, doer; اسم فاعل

issmi-fā'il, The active participle;

فاعلية *fā'ilī* (*fem.* فاعليه *fā'ilīyyā*),

a. a. Pertaining to an actor; فاعلية

fā'ilīyyèt, *s. a.* Quality of being an
actor.

فاقة *fāka*, *s. a.* Poverty, indigence.

فاكهة *fākiha*, *s. a.* A fruit.

فال (*for* فآل *fē'l*), *fāl* (فال), *s. a.* Any-

thing taken as an omen, particularly
in the nature of the *Sortes Virgilianæ*;

فال باقمتی *fāl-bākmak*, *v.n.* To open

any one of certain books and take the
first word of the page as an augury;

or to use any other kind of augury.

فالج *fālij*, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فاليه *fālya*, and فاليه دليكي *fālya-dēlighi*,

s. t. The touch-hole of a gun.

فام *fām*, *s. p.* (*in composition*), Coloured.

فانوس *fānūs*, *s. a.* A glass shade.

فاني *fānī* (*fem.* فانية *fāniyyā*), *a. a.*

Perishable; ready to perish.

فاتح *fā'ih*, *a. a.* Which exhales (per-
fumes); which pervades the air (per-
fume).

فائدة *fā'idé*, *s. a.* A use, an advantage;

a moral (of a tale); فائدو *fā'idé*,

a. t. Useful, beneficial; فائدوسز

fā'idéssiz, *a. t.* Useless, of no avail;

فائدو *fā'idé-et*, *v.n.* To avail, be of

use, benefit; فائدو كورمك *fā'idé-*

ghyarmek, *v.n.* To derive benefit.

بیر فائدو بی مفیدو *bir-fā'idéyi-mūfid-öl*.

To be of some use; فائدو مند

fā'idé-
mend, *a. p.* Benefited.

فاتر *fā'iz*, *s. a.* Who obtains.

فاتس *fā'iz*, *s. a.* Who or which gives

forth abundantly; —, *s. t.* Interest on

money. [passing.]

فاتق *fā'ik*, *a. a.* Excelling, superior, sur-

فيا *fē-bēhā*, *ad. a.* Then all is well; in

that case all is right.

فت *fit*, *s. t.* in فتویرمك *fit-vārmek*.

v.n. To put (a person) up to some-

thing, inspire with a mischievous idea.

فتاح *fettāh*, *s. a.* God the opener of the

means of welfare.

فتاده *fütādé*, *a. p.* Fallen; fallen captive.

فتان *fettān*, *s. a.* A plotter, intriguer.

mischief-maker; Satan.

فتح *feth* (t-h), *s. a.* An opening; a

broaching; a conquering; a pronounc-

ing with the *a* or *e* vowel; |—, —a,

v.a. To open; to broach; to conquer;

to pronounce (a consonant) with the *a*

or *e* vowel following it; فتح كلاما fethi-kelām-et, *v.n.* To begin a discourse; فتحنامه fethnāmē, *s.p.* A letter giving news of some victory or conquest.

فتحة fetha, *s.a.* The vowel point َ, equivalent to one of the vowels *A, a, ā, E or e.*

فترت fītrèt, *s.a.* A time of general revolt; an interregnum; an interval.

فتور fètk, *s.a.* A bursting, breaking asunder; a rupture, or hernia; رتق وفتق امور rètq-u-fètqi-ùmūr, The general management of public business.

فتنه fitnē, *s.a.* Temptation; any tempting thing; a conspiracy, plot, treason; public trouble, sedition, disorder, riot; فتنه انكيز fitnē-èngihz, كار, fitnē-kyār, فتنه جي, fitnē-jū, جو, فتنه جي fitnēji, *s.t.* A causer of sedition.

فتوا (for فتوى) fètva, *s.a.* A legal opinion delivered by the proper legal functionary (the Mufti) upon any supposed case submitted to him; حضرت فتوا پناهي hàzrėti - fètva - pènāhi, (H. E. the Asylum of legal opinions) The Shèykhū-'l-isslām.

فتوت fùtùvvet, *s.a.* Generosity of character, magnanimity.

فتوح fùtūh (*pl.* فتوحات fùtūhāt), *s.pl.a.* (*of* فتح fèth), Victories, successes.

فتور fùtūr, *s.a.* Lassitude, inability to proceed with work, lack of spirit;

کتورمک—, fùtūr-ghètirmek, *v.n.* To lose spirit; کلمک—, fùtūr-ghèlmek, *v.n.* To seize (a loss of spirit for work).

فتوى fètva. See فتوا.

فتى fètà, *s.a.* A lad.

فتيل fītil, *s.a.* The wick of a lamp or candle; a quick-match; a plug or pledget for deep wounds; a seton.

فج fèjj, *s.a.* An open and easy way between mountains.

فجأة fūj'étm, *ad.a.* Suddenly, unexpectedly.

فجاج fījāj, *a.a.* Open and easy (a way between mountains).

فجائی fèjā'ī, *a.a.* Sudden; unexpected.

فجر fèjr, *s.a.* The dawn, daybreak; كاذب, fèjri-kyāzib, The false daybreak, after which darkness is said to fall again; فجر صادق fèjri-sādīk, The true dawn, the break of day.

فجور fūjūr, *s.a.* Sin, iniquity, wickedness, the lust of the flesh.

فحص fāhss, *s.a.* An inquiring after or into, inquiry, search.

فحل fāhl, *s.a.* A stallion; a man distinguished for learning.

فحم fāhm, *s.a.* Charcoal.

فحوا (for فحوى) fāhwà, *s.a.* The sense, signification, meaning contained in a phrase.

فخام fākhām, *s.pl.a.* (*of* فخيم fākhīm), The very high in rank and station.

فخامت fākhāmet, *s.a.* Exalted rank and station; فخامتلو fākhāmetlū, *a.t.* The exalted in rank and station (second

title of the Grand Vizier, to whom Europe accords the princely title of Highness).

فخذ fàkhz, *s. a.* The thigh.

فخر fàkhr, *s. a.* A glorying; a cause of just pride; فخر عالم fàkhri - "ālm, (The pride of the world) Muhammed; فخرى fàkhri (*fem.* فخرية fàkhriyyé), *a. a.* Pertaining to pride and glorying; فخرية fàkhriyyé, *s. a.* The latter part of a poem, in which it is usual for the poet to speak of himself in terms of glorification, which we should call boasting.

فخيم fàkhim (*fem.* فخيمة fàkhimé), *a. a.* Very high in rank and station (The feminine is the title hitherto given to all European States in distinction to عليه "alīyyé, *the very exalted, assumed for Turkey alone*).

فدا fedā, *s. a.* The sacrificing or giving up anything in order to obtain some end; a sacrifice, a ransom; |—, —et, *v. a.* To give up, to sacrifice; فداكار fedākār, *a. p.* One who makes sacrifices, who sacrifices his own interests; فداكارلىق fedākārlīk, *s. t.* The quality of sacrificing one's interests; فدائى fedā'ī, *s. p.* One who voluntarily risks his life in any perilous but praiseworthy enterprise.

فدان fidan, *s. t.* (*Greek* φιδανη), A young plant; تازه فدان tāzē-fidan (*fig.*), A young person.

فديه fidyé, *s. a.* Anything sacrificed or

given up in order to attain some good end; a sacrifice; a ransom.

فذلكه fezléké, *s. a.* The sum and substance of any train of reasoning.

فر fēr, *s. p.* Pomp, splendour, magnificence.

فراست Fūrāt, *s. t.* The river Euphrates.

فراجه ferrājé (fērājé), *s. a.* An overcloak worn out of doors by women (formerly applied also to a cloak worn by doctors of the law).

فراح fērāh, *s. a.* Cheerfulness, gladness; —, *a. t.* Cheerful, open (a place, house, &c.); —, and فراح فراح fērāh-fērāh, *ad t.* Amply; easily; and to spare.

فراخ fērākh, *a. p.* Wide, ample, spacious; abundant; فراخى fērākhī, *s. p.* Ample-ness, abundance.

فراذيس fērādīs, *s. pl. a.* (*of* فردوس firdavs), Paradises; gardens or parks.

فرار fīrār, *s. a.* A running away; a deserting; |—, —et, *v. a.* To run away; to desert.

فراز fīrāz, *s. p.* An ascent; فرازونشيب fīrāz-u-nēshīb, Up-hill and down-dale; —, *a. p.* (*in composition*), High, uplifted; سرفراز sēr-fīrāz, *a. p.* Who holds up his head and is not ashamed, or who feels a just pride.

فرازنده fīrāzendé, *s. p.* One who lifts up on high, who raises.

فراست fērāssèt, *s. a.* Sagacity, judgment, penetration; equitation, horsemanship; the science of physiognomy.

فراش *fārash*, *s. t.* A dust-pan; —, *fērāsh*, *s. a.* A moth which flies round a candle; —, *fīrāsh*, *s. a.* A bed; —, *fērrāsh*, *s. a.* An attendant whose duty it is to spread carpets, &c., especially one attached to the temple at Mecca (this last office is held by a certain number of the highest people, as an honour, and as meritorious, the duties being performed by persons on the spot paid by the titular officers); — صاحب *sāhib-fīrāsh*, *a. p.* Sick in bed.

فراشت *fērāshèt*, *s. a.* The office of carpet - spreader (to the temple of Mecca).

فراعنه *fērā'iné*, *s. pl. a.* (of فرعون *fīr'avn*), Pharaohs; proud, rebellious men. [work or care.

فراغ *fīrāgh*, *s. a.* Ease, freedom from

فراغت *fērāghāt*, *s. a.* The giving up, ceding; a ceasing from work; | —, —et, *v. a.* To cede.

فراق *fīrāk*, *s. a.* Separation, the being separated one from the other, absence from one another.

فراوش *fērāmūsh*, *s. p.* A forgetting; | —, —et, *v. a.* To forget; فراوشی *fērāmūshī*, *s. p.* Oblivion.

فراجه *fīrānjīla*, *s. t.* White wheaten bread in rolls. [Frenchman.

فرانسز *Frānsīz*, *s. and a. t.* French; a

فرانسه *Frānsa*, *s. t.* France.

فراوان *fērāwān*, *a. p.* Copious, abundant.

فراهم *fērāhēm*, *a. p.* Accumulated, heaped up.

فرايد *fērā'id*, *s. pl. a.* (of فریده *fērīdē*), Separate, single, unique things, single pearls or precious stones, beads, &c.

فرائض *fārā'iz*, *s. pl. a.* (of فریضة *fārīza*), Things incumbent and not to be omitted; the indispensable parts of worship; the portions allotted by the canonical law to the relatives of a deceased person; the science of apportioning property among the relatives of deceased persons.

فرتوت *fīrtūt*, *a. a.* Decrepid.

فرج *fīrj*, *s. a.* The female organ of generation; —, *fērej*, *s. a.* Joy, happiness; الصبر مفتاح الفرج *èss - sàbrū - mīftāh - l - fērèj*, Patience is the key of happiness.

فرجام *fērjām*, *s. p.* The end, conclusion; نافرجام *nā-fērjām*, بدفرجام *bèd-fērjām*, *a. p.* Ending ill, not ending as could be wished.

فرجه *fūrjé*, *s. a.* An opening, an opportunity; فرجه ياب *fūrjé-yāb*, *a. p.* Who finds an opportunity; — او, *fūrjé-yāb - òl*, *v. a.* To find an oppor-

فرجه *fīrcha*, *s. t.* A brush. [tunity.

فرح *fērāh*, *s. a.* Joy, gladness; فرحناك *fērāhnāk*, *a. p.* Joyful, glad.

فرحان *fērhān*, *a. a.* Rejoicing, glad, joyful.

فرحه *fērba*, *s. a.* Joy, gladness.

فرخ *fērūkh*, فرخنده *fērkhūndé*, *a. p.* Happy, fortunate.

فرد *fīrd*, *s. a.* An individual; a single one; anything unique sui generis;

جوهر فردا jèvhèri-fèrd, An atom (in the atomic theory); فردا فردا fèrdan-fèrdā, *ad. a.* فردا فردا fèrdafèrd, *ad. p.* One by one, singly, individually.

فردا fèrdā, *s. p.* The following day, the morrow. [or park.

فردوس firdèvss, *s. a.* Paradise; a garden

فرز fèrz, *s. p.* The queen at chess.

فرزانه fèrzāné, *a. p.* Distinguished, remarkable (person); فرزانه لك fèrzānèlik, *s. t.* فرزانه كى fèrzānèghī, *s. p.* Distinction (of a person).

فرزند fèrzènd, *s. p.* A son.

فرس fèress, *s. a.* A horse.

فرسا fèrsā, *a. p.* (in composition), Which rubs against; فلک فرسا fèlek-fèrsā, *a. p.* Rubbing against, high as and touching the sky.

فرستاده fèrisstādè, *a. p.* Sent.

فرسخ fèrsàkh, *s. p.* A parasang, an hour's journey on horseback at a walk.

فرسوده fèrsūdè, *a. p.* Rubbed; worn.

فرسى fèrsī, *s. a.* The Persian language; فرسیات fèrsīyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms and rules.

فرش fèrsh, *s. a.* The spreading (carpets, &c.) on the floor; |—, —et, *v. a.* To spread on the ground.

فرشته fèrishtè (pl. فرشتگان fèrishtègh-yān), *s. p.* An angel. [tunity.

فرصت fèrsat (fèrsāt), *s. a.* An opportunity.

فرض fèrz, *s. a.* An indispensable rite; a supposing, a taking for granted; |—, —et, *v. a.* To set down as supposed or granted; فرضا fèrzā (fèrazā),

ad. a. By supposition, let us suppose. let it be granted; فرض محال fèrz-mùhāl, The admission of an impossibility for argument's sake.

فرط fèrt, *s. a.* A superabundant quantity or degree.

فرطونه fèrtina, *s. t.* (Italian), A stormy sea, a rough sea; فرطونه لو fèrtinè-lo, *a. t.* Stormy (sea or weather).

فرع fèr", *s. a.* A secondary branch; ramification; a subdivision; فرعی fèr"ī (fem. فرعیه fèr"īyyè), Secondary derivative.

فرعون fèr"àwn, *s. a.* Pharaoh; any excessively proud and refractory man.

فرق fèrk, *s. a.* The crown of the head; a distinguishing; a distinction, difference; |—, —et, *v. a.* To change, alter, vary; کورمک fèrk-gùrmek, To see a difference; —, فرق s. pl. a. (of فرقه fèrka), Bodies, troops of men.

فرقان fèrkān, *s. a.* The Kùr"ān, in its quality of distinguishing between good and evil.

فرکتین fèrkatèyn, *s. t.* A frigate.

فرقه fèrka, *s. a.* Any detached part; a body, troop; a sect; a division (of an army).

فرقد fèrkād, *s. a.* A certain brilliant star used figuratively; فرقدسای fèrkād-sāy, *a. p.* Touching or reaching in height to the star Ferkad.

فرکنده fèrkèndè, *a. p.* Old, worn.

فرلامتن fèrlamak (aor. فرلار fèrlar), *v. a.* To

fly (as splinters, &c.); to chip, to splinter (as glass, steel, &c.); **فرلاتمق** *firlatmaq* (*aor.* **فرلادر** *firlàdir*), *v.a.* To cause to fly; to throw; to cause to chip.

فر *fērmā*, *a. p.* (*in composition*), Who commands; **فرمانفرما** *fērmān-fērmā*, *s. p.* One who gives commands, a commander, a sovereign.

فرما *fērmān*, *s. p.* A command, order, injunction; an imperial rescript, commission, or letters-patent; **فرمانبر** *fērmān-bēr*, **فرمانبردار** *fērmān-bērdār*, *s. p.* One who is obedient to his sovereign's commands; **فرمانده** *fērmān-dih*, *s. p.* A giver of orders, a sovereign.

فرمود *fērmūdē*, *a. p.* Ordered, commanded; —, *s. p.* An order, command.

فرنك *firēnk*, *s. t.* A man of any European nation; **فرنكستان** *firēnghisstān*, *s. p.* Europe, or the whole country inhabited by non-Turkish Europeans; **فرنكى** *firēngi*, *s. t.* The venereal disease.

فر *fūru*, *ad. p.* Down, downwards; —, *a. p.* Low; **فرومايه** *fūru-māyē*, *ā. p.* Low bred.

فروخت *fūrūkht*, *s. p.* A selling; a sale; —, —*et, v.a.* To sell.

فروختا *fūrūkhtē*, *a. p.* Sold.

فروذ *fūrūd*, *s. p.* The lower part, bottom; a hollow place, valley.

فروز *fūrūz*, *a. p.* (*in composition*), Who or which lights or illuminates.

فروزان *fūrūzān*, *a. p.* Shining, bright, alight, blazing.

فروزنده *fūrūzēndē*, *a. p.* Who or which illuminates, makes light.

فروست *fūrūssèt*, **فروسیت** *fūrūssiyyèt*, *s. a.* Equitation, horsemanship.

فروش *fūrūsh*, *s. p.* (*in composition*), A seller, vender; **خودفروش** *khòd-fūrūsh*, (A self-seller) A brag; **کندم نمای جو** *ghèndum-nùmāyi-jèv-fūrūsh*, (A barley-selling wheat-shower) A cheat.

فروع *fūrū* (*pl.* **فروعات** *fūrū"āt*), *s. pl. a.* (*of* **فرع** *fēr*"), Branches, ramifications. [splendour.

فروغ *fūrūgh*, *s. p.* A ray, sunbeam; **فرومانده** *fūrū-māndē*, *a. p.* Who lags, straggles, remains behind; worn out with fatigue and weakness.

فرون *fīrin*, *s. t.* An oven; a bakehouse; **فرونجی** *fīrinji*, *s. t.* A baker; a constructor of ovens.

فرويه *fērvē*, *s. a.* A fur coat or cloak.

فرياد *fēryād*, *s. p.* A cry, scream; —, —*et, v.a.* To cry, call out, scream; **فريادرس** *fēryād-rèss*, *s. a.* Anyone who runs to help at a call for succour.

فريب *fīrīb*, *a. p.* (*in composition*), Who or which deceives.

فريد *fērid* (*fem.* **فريده** *fēridē*), *a. a.* Alone; single; unique; **فريده** *fēridē*, *s. a.* A single or unique pearl, precious stone, bead, person, &c.

فريفته *fīrifte*, *a. p.* Deceived, taken in, cajoled, seduced.

فريق *fērīk*, *s. a.* A class, body, or sect of men; a lieutenant-general, or general of division; بحريه فريقى *bàhriyyé-fērīki*, An officer of corresponding rank in the naval service.

فزا *fèzā*, *a. p.* (in composition), Who or which increases, augments.

فزع *fèz'*, *s. a.* A lamenting; lamentation, plaint.

فزون *fūzūn*, *a. p.* Augmented, increased;

فزونى *fūzūnī*, *s. p.* Increasedness;

فزونى عمر *fūzūnī-i-'amr*, Length of life. [over Turkey.

فس *fess*, *s. t.* The red cap worn all

فساد *fèssād*, *s. a.* Disorder; an abuse of any kind, a wrong practice; sedition, trouble; villainy; intrigue; corruption, bad state of anything; معدة فسادى *mī'dé-fèssādi*, The stomach's being disordered; فساد وارمتى *fèssād-wardarmak*, *v. n.* To get disordered, to become vitiated by abuses; فساد قورمتى *fèssād-kūrmak*, To plot, devise any intrigue or villainy; فساد چيقارمتى *fèssād-chīkarmak*, To put any plot or villainy into execution.

فسانه *fèssānē*, *s. p.* An idle tale.

فلن فستاگيز *flān-fīstākīz*, *s. t.* فلن فستاگيز *flān-fīstākīz*, So and so, and so forth.

فستان *fīstān*, *s. t.* A woman's gown; a man's kilt; ايج فستانى *īch-fīstāni*, *s. t.* A petticoat.

فستق *fīstīk*, *s. a.* A pistachio; فستقى *fīstīki*, *a. t.* Of a certain shade of

lightish green, of a pistachio green colour.

فستق *fīsshat*, *s. a.* Spaciousness, vastness, roominess; فستق سراى *fīsshat-sārāy*, *s. p.* A palace of great extent.

فسخ *fèsskh*, *s. a.* A disuniting, pulling to pieces; an annulling, abolishing; —, —et, *v. a.* To pull to pieces; to annul.

فسرد *fūssūrdē*, *a. p.* Congealed, set.

فسق *fīssak*, *s. a.* Sin, wickedness, iniquity, the lusts of the flesh. [Sinners

فسقه *fèssaka*, *s. pl. a.* (of فاسق *fāssākī*

فسقيه *fīsskīyyé*, *s. t.* A jet d'eau, a fountain which throws its water up in a jet.

فסק *fīsské*, *s. t.* A fillip; فاسق *fīsské-wūrmak*, *v. n.* To give a fillip.

فسلدامق *fīssīldamak* (*aor.* فسلدار *fīssīldar*), *v. n.* To whisper, make a whispering noise; فسلدى *fīssīldi*, *s. t.* A whispering, whispering noise.

فسلگن *fèsslég'hèn*, *s. t.* Sweet basil.

فسون *fūssūn*, *s. p.* An idle tale.

فسيح *fèssīli* (*fem.* فسيحة *fèssībi*), *a. a.* Spacious, vast, roomy.

فشان *fīshān*, *a. p.* (in composition), Who or which sheds, spreads, scatters.

فشق *fīshkīrmak* (*aor.* فشقر *fīshkīrī*), *v. n.* To spout out, spirt out.

فشقى *fīshki*, *s. t.* The dung of animals; stable manure.

فشك *fīshenk* (*fīshek*), *s. t.* A cartridge; a squib; a sky-rocket; fire-

works in general ; فشكلك *fishelik*,
s. t. A kind of receptacle for cartridges
worn on the breast ; هوائى فشك *hawā'ī-fishek*,
s. t. A sky-rocket ; فشكجى *fishekji*,
s. t. A maker of fireworks.
فض *fassa*, *s. a.* The bezel of a finger-
ring, in which the stone is fixed.
فصاحت *fassāhāt*, *s. a.* Flowingness
and clearness of discourse.
فصا *fassaāl*, *s. a.* A habitual criticiser
or disparager ; —, *fissāl*, *s. a.* Mutual
separation.
فصص *fūssahā*, *s. pl. a.* (of فصيح *fassiḥ*),
Discourers with ease and clearness.
فصل *fassl*, *s. a.* A dividing, separating ;
a deciding (disputes) ; a criticising,
disparaging ; a division, section, chap-
ter, act, paragraph ; a season of the
year ; —, —et, *v. a.* To divide, sepa-
rate ; to decide, judge and terminate
(a quarrel) ; to criticise, find fault with,
disparage ; in the phrase اصلى فصلى يوق
assli-fassli-yòk, *There is no foundation*
for it (a report) فصل is merely an
imitative sequent of اصل ; فصل اربعة
fūssūlu-èrba''a, The four seasons.
فصوليه *fassūlya*, *s. t.* A French bean, a
kidney-bean, a haricot bean.
فصيح *fassiḥ* (*fem.* فصيحة *fassiḥa*), *a. a.*
Clearly expressed, pure and free from
outlandish expressions.
فضا *fazā*, *s. a.* An open space of ground.
فضاحت *fazāhāt*, *s. a.* Villainy, vil-
lainousness.

فضائل *fazā'il*, *s. pl. a.* (of فضيلت
fazīlèt), Virtues, eminent qualities.
فضل *fazl*, *s. a.* Virtue, any eminent
quality ; grace, favour, kindness.
فضلا *fūzalā*, *s. pl. a.* (of فاضل *fazīl*),
Men of virtue ; men of eminent
qualities.
فضله *fazla*, *s. a.* A surplus, residue ; a
residuum ; any excrementitious pro-
ductions of the body.
فضول *fūzūl*, *s. a.* An exceeding the
bounds of propriety or right ; بوالفضول
bū-'l-fūzūl, *a. a.* A talkative babbler ;
فضولى *fūzūlī*, *ad. t.* Without right,
without right or title.
فضه *fidda*, *s. a.* Silver.
فصيح *fazīḥ* (*fem.* فصيحة *fazīḥa*), *a. a.*
Villainous, bad, infamous ; فصيحة
fazīḥa, *s. a.* A villainous act, bad,
infamous action.
فضيلت *fazīlèt*, *s. a.* A virtue ; a good,
eminent quality, eminence, excellence ;
فضيلتلو *fazīlètlu*, *a. t.* Excellent,
eminent (a title given to the "ulémā).
فطانت *fātānèt*, *s. a.* Quickness of in-
telligence.
فطر *fītr*, *s. a.* The breaking of a fast at
the expiry of its legal term ; عيد الفطر
'idu-'l-fītr, The festival of cessation
from fasting, called also شكر بيرامى
shèker-bàyrāmī, *The festival of sugar.*
فطرت *fītret*, *s. a.* The natural constitu-
tion of creatures ; فطرى *fītrī* (*fem.*
فطريه *fītrīyyé*), *a. a.* Natural, consti-
tutional.

فطنت *fitnèt*, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطين *fàtin*, *s. a.* Quick, intelligent.

فزازت *fāzāzàt*, *s. a.* Coarseness, grossness of speech and manners.

فعال *fà"āl*, *s. a.* God the constant actor.

فعل *fì"l*, *s. a.* An act, action; a verb (in grammar); the word which is used as the paradigm of trilateral roots of Arabic words; **متعدى**, *fì"li-mùtā"àddī*, A verb transitive; **لازم**, *fì"li-lāzim*, A verb intransitive; —

معلوم *fì"li-mā"lūm*, A verb active or neuter, of which the actor is made known by the verb itself; **مجهول**, *fì"li-mèjhūl*, A verb passive, the actor of which is left unknown by the verb; **ماضي**, *fì"li-māzī*, A verb in the past tense; **مضارع**, *fì"li-mùzāri"*, A verb in the aorist, having either a present or future sense; **فاء الفعل** *fā'u-'l-fì"l*, The first radical letter of an Arabic word; **عين الفعل** *"āynu-'l-fì"l*, The second, and **لام الفعل** *lāmu-'l-fì"l*, The third radical letter; **فعلاً** *fì"lan*, *ad. a.* In act, indeed, by deed; **بالفعل** *bi-'l-fì"l*, *ad. a.* In actuality, really; **فعلية** *fì"lī* (*fem. فعليه* *fì"līyyé*), *a. a.* Pertaining to action, or to a verb; **فعله كتورمك** *fì"la-ghètirmek*, **فعله جيقارمتي** *fì"la-chì-kàrmak*, **فعله اخراجا** *fì"la-ikhraj-et*, *v. a.* To do, execute, perform, bring into a state of active performance;

قوة من فعله جيقارمتي *kùvvèda-fì"lè-chìkàrmak*, To raise from *passé à l'esse*, from a state of possibility to mere project to one of actuality.

فغان *fìghān*, *s. p.* Plaint, lamentation, cry of distress. [China; china-wo]

فغفور *fāghfūr*, *s. a.* The Emperor

فكاهت *fàkàhèt*, *s. a.* Intelligence, sharpness of mind; quality of being versed in law.

فقدان *fìkdān*, *s. a.* A state of desertion, abandonment by friends, separation from friends.

فقر *fàkr*, *s. a.* Poverty, indigence.

فقرا *fùkarā*, *s. pl. a.* (of **فقير** *fàkir*), The poor, poor people; (*Turkish* *siyah*) a poor man.

فقرة *fìkra*, *s. a.* An anecdote, a tale, a paragraph, an article.

فقط *fàkat*, *ad. a.* Only; but still, etc. yet, and yet. [prudent]

فقه *fìkh* (k-h), *s. a.* The science of jurisprudence.

فقها *fùkahā*, *s. pl. a.* (of **فقيه** *fàkīh*), Lawyers, legists.

فقير *fàkir*, *s. a.* A poor man; your humble servant, I; **فقيرانه** *fàkirānè*

a. p. Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه *fàkīh*, *s. a.* A person versed in the law, a lawyer, legist.

فك *fèkk*, *s. a.* A separating, detaching.

فكار *fìkyār*, *a. p.* (in composition), Sor-galled; **دل فكار** *dil-fìkyār*, *a. p.* Sor-

at heart.

فكر *fìkr* (*fìkir*), *s. a.* The reflective or

actively commemorative power of the mind; thought, reflection, meditation; |—, —et, *v.a.* To think of, to call to mind; فكرسز *fikirsiz*, *a. t.* Stupid, irreflective.

فكن *fikèn*, *a. p.* (*in composition*), Who casts down, throws on the ground.

فلاجرم *fè-lā-jèrem*, *ad. a.* Without fail, absolutely.

فلاح *fèlāh*, *s. a.* A state of virtue, happiness, or prosperity; بولمتق —, *fèlāh-bùlmak*, *v.m.* To attain a state of virtue, happiness, or prosperity; *حي على الفلاح* *hàyya-“àlé-’l-fèlāh* ! Come to (what will lead to) happiness ! (*paragraph in the call to prayer*); —, *fèllāh*, *s. a.* An Arab peasant.

فلاحت *fèlāhāt*, *s. a.* Agriculture.

فلاخن *fèlākhèn*, *s. p.* A sling for throwing stones.

فيلسوفه *fèlāssifé*, *s. pl. a.* (*of فيلسوف* *fèylésòf*), Philosophers.

فلاكت *fèlākèt*, *s. a.* Adversity, misfortune, an effect of the adverse influence of the spheres. [tree, linden-tree.

فلامور *filāmūr* (*ikhāmūr*), *s. t.* The lime-

فلان *filan*, *a. t.* Such a one, so-and-so, a certain; — آدم, *filan-ādām*, Such a person, a certain person; — شي, *filan-shèy*, Such a thing, a certain thing.

فلج *fèlj*, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فلذة *filzè*, *s. a.* A lobe; فلذة كبد *filzè‘i-kèbed*, (The lobe of the liver) A dearly-beloved person.

فلز *filiz*, *s. t.* A shoot, young branch; —, *filizz* (*filiz*), *s. a.* Mineral ore.

فلس *filss*, *s. a.* A mite, a farthing; — احمر, *filssi-àhmær*, (A red farthing)

The smallest piece of copper money; — فلس احمره محتاج او *filssi-àhmæra-mùhtāj-òl*, *v.a.* To be reduced to sheer beggary, to be penniless, without a farthing. [-*filfil*, Red pepper in pods.

فلفل *filfil*, *s. a.* Pepper; دارفلفل *dāri-*

فلقه *fàlaka*, *s. t.* A stout pole, with two holes about six inches asunder in the middle of its length, through which the two ends of about two feet of rope are passed and knotted. This is used for the infliction of the bastinado, the feet being passed through the loop of rope, and the pole being then turned round till the slack of the rope is wound up, the pole becomes pressed against the back of the leg near the ankle, and the soles of the feet are firmly held up to view.

فلك *fèlek*, *s. a.* The sky, the firmament; a sphere (according to the Ptolemaic system of astronomy), of which there are nine; fortune, or the influence of the spheres; فلک الافلاك *fèléku-’l-èflāk*, (The sphere of spheres) The primum mobile; —, *fùlk*, *s. a.* A ship, boat, craft; فلکزده *fèlek-zèdé*, *a. p.* Struck by the adverse influence of the spheres.

فلمنك *filémènk*, *s. t.* A Fleming, a Dutchman; the Dutch nation.

فلنته *or* فلنطه *filinta*, *s. t.* A fowling-piece.

فلورى *filūri*, *s. t.* A ducat, a sequin.

فلوقه *filika*, *s. t.* A ship's boat, barge, cutter; a pleasure boat. [of a gun.

فم *fīm*, *s. a.* The mouth; the muzzle

فن *fīn*, *s. a.* An art; هزارفن *hèzār-fīn* (*hèzārifīnd*), *s. t.* A jack-of-all-trades, a person clever at many things.

فنا *fīna*, *s. t.* Bad; dangerous; grave;

—, *fīnā*, *s. a.* Corruption, destruction, annihilation, death; دارالفنا

dāru-ʿl-fīnā, The world of change;

فنا بولمتى *fīnā-būlmak*, *v. n.* To be annihilated, destroyed; فنا لشمك

fīnāleshmek, *v. n.* To become bad, dangerous, grave; to grow worse,

more dangerous.

فنا *fīnār* (*fīnār*), *s. t.* A lantern; a lighthouse; a pinion (on the shaft of a wheel). [coffee cup.

فناجان *fīnjān* (*fīnjān*), *s. t.* A tea or

فند *fīnd*, *s. t.* A trick, piece of deceit.

فندق *fīndīk*, *s. t.* A nut, filbert, cob, or Barcelona nut; —, *fīndīk-sīchāni*, A mouse.

فنون *fīnūn*, *s. pl. a.* (of فن *fīn*), Arts; kinds, sorts, species. [the affections.

فؤاد *fūʿād*, *s. a.* The heart, the seat of

فوارس *fīwārē*, *s. a.* A *jet d'eau*, a fountain which throws its water up in a jet.

فواكه *fīvākīh*, *s. pl. a.* (of فاكهه *fākīhē*), Fruits.

فوائد *fīwāʿid*, *s. pl. a.* (of فائدة *fāʿidē*), Uses, useful results, benefits.

فوت *fīvt*, *s. a.* To lose, to neglect, not to seize, to allow to go by and be lost. —, *fīvti-fīrsāt-et*, *v. n.* To lose an opportunity; —, *—dl*, *v. n.* To die.

فوج *fīvj*, *s. a.* A troop of men, a cohort

فوجى *fīchi*, *s. t.* A cask, barrel.

فودله *fīdūla*, *s. t.* A kind of better bread-cake, served out at colleges and public kitchens, &c.

فور *fīvr*, *s. a.* Extreme quickness, hurry

فوراً *fīvran*, على الفور *ʿalē-ʿl-fīvr*

ad. a. In extreme haste, quickly, hurriedly.

فوران *fīvērān*, *s. a.* A boiling, bubbling, spiring like a *jet d'eau*.

فوز *fīvz*, *s. a.* Success in an undertaking.

فوطه *fīṭa*, *s. a.* A kind of apron.

فوق *fīvk*, *s. a.* The top or space above the top of anything; any superior degree of rank; فوقانى *fīvkāni*, *s. a.*

Upper (storey of a house); —, *fīvka*

ad. a. Above; فوق العادة *fīvka-ʿl-ʿādē*, Extraordinary, extraordinarily;

فوق الغاية *fīvka-ʿl-ghāyē*, More than extremely, exceedingly.

فونده *fīvnda*, *s. t.* The branches of the vine pruned away; —, *fīv-kūmuru*, Vine-charcoal (used by black-

smiths, &c.); —, *—et*, *v. n.* To let go (the anchor).

فهرس *fīhriss*, *s. a.* فهرست *fīhrīst*, *s. n.* The index of a book.

فهم *fīhm*, *s. a.* The comprehending power of the mind; comprehension.

ا—, —et, *v.a.* To comprehend, seize the meaning of. [ing.

فہم *fēhīm*, *a. a.* Quick in comprehend-

فی *fī*, *pr. a.* In; into; about, relating to; among, between; فی الجملة *fī-'l-*

-jùmlé, *ad. a.* Generally; abstractedly,

in a general sense; فی الحال *fī-'l-hāl*,

ad. a. Instantly, at once; فی الحقیقۃ

fī-'l-hākīka, *ad. a.* In truth, in sooth,

really. This preposition is always

placed before the date of letters and

papers, and also before the price of

things in accounts, in the following

shape, and without the dot over the

ف, thus فے. [goods.

فیات *fī'ât*, *s. a.* The price *per article* of

فیاض *fēyyāz*, *s. a.* God who abundantly pours out blessings.

فیافی *fēyāfī*, *s. pl. a.* (*sing. not used*),

Deserts, uncultivated districts.

فیروزی *fīrūzī*, *a. p.* Victorious, successful,

fortunate.

فیروزہ *fīrūzē*, *s. p.* A turquoise.

فیصل *fēysal*, *s. a.* A discontinuance, interruption, cessation; a decision (of a trial or dispute), a terminating;

فیصل —، *fēysal - vèrmek*, *v.s.* To decide, terminate (a trial or dispute);

فیصل —، *fēysal - bülmaq*, *v.s.* To be decided, terminated.

فیض *fēyz*, *s. a.* Abundance; any peculiar gift of God, eminence; فیض —،

fēyz - bülmaq, *v.s.* To become eminent.

فیضان *fēyézān*, *s. a.* A plentiful outpouring.

فیل *fīl* (*fil*), *s. a.* An elephant; the bishop in chess; فیل دیشی *fīl-dīshi*,

s. t. Ivory.

فیلسوف *fēylāssōf*, *s. a.* A philosopher.

فیلو *fīlo*, *s. t.* (*Italian*), A squadron, or line of ships of war.

فیما بعد *fī-mā-bà'd*, *ad. a.* Henceforward, henceforth.

فیوضات *fūyūzāt*, *s. pl. a.* (*of* فیوض *fūyūz*, *not used*, which is itself the *pl.*

of فیض *fēyz*), Peculiar and abundant gifts of Providence.

فیئہ *fī'è*, *s. a.* A troop of men.

فیہ *fīh*, *or* *fīhi*, *comp. a.* In or about him,

it; فیہا *fīhā*, In or about her, it.

ق

ق *kāf*. Twenty-fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *k* in English, but is always followed by a hard vowel, in contradistinction to ک, which is also a *k* but softer in sound. The numeral value of ق is 100.

قاب *kāb* (*or* قاب *kāp*), Any containing vessel, comprising even certain cases, covers, or envelopes; قاب قچاق *kāb-kāchak*, Pots and pans, kettles and cans; قابی ایاق *āyak-kābi*, Any kind of shoe, boot, or slipper; کورک قابی *kyürk-kābi*, The outer material of a fur cloak or coat; —, *kāb*, *s. a.* The

length of a bow, or of a bow-shot; قاب قوسین *kāba-kāvseyn*, Two bow-shots, or the length of two bows (an expression of the *Kūr'An* indicative of Muhammed's near approach to God on the occasion of his night-journey and ascent to heaven); قابلو (*kāplī*), *a. t.* Cased, covered.

قابض *kābiz*, *s. a.* Who seizes, lays hold of; ارواح —, *kābizi-erwāh*, The soul-taking angel of death.

قابل *kābil*, *a. a.* Capable, possible; accepting, receiving, taking; قابليت *kābillyèt*, Capacity, ability, genius; قابليتو *kābiliyyèti*, *a. t.* Capable, clever.

قابلمق or قاپلمق (*kāplamak*), *v. a.* See قپلوجه —; قپلمق.

قاب *kāp*, *ad. t.* in قاب قره *kāp-kāra*, All black, quite black, very black.

قابلو *kāpli*, *a. t.* Cased, covered; قابلو بغه *kāpli-bāgha* (*kāplimbāgha*), A tortoise; a turtle. [To seize, snatch.

قابمق *kāpmak* (*aor.* قاپار *kāpar*), *v. a.*

قات *kāt*, *s. t.* A fold (of any stuff); a fold (of any number or quantity); a change (of linen); a suit (of clothes); a storey or floor of a house; opinion, estimation (in which one holds things or persons); the vicinity or presence (of a person); برقات *bīr-kāt*, One single fold; of one single fold, plain; of a single storey, consisting of only a ground floor; برقات دخی *bīr-kāt-dākhī*, or برقات دها *bīr-kāt-dāha*,

ad. t. Still more, doubly; یکی قات *iki-kāt*, Double, twofold; two-storied, consisting of a ground floor and upper storey; &c. &c.; اوست قات *üst-kāt*, The upper storey; الت قات *alt-kāt*, The lower storey; قات قات *kāt-kāt*, In folds, layers, strata, stories; نت *net*, Fold upon fold; by many degrees; نعم قاتمه *bènim-kātimda*, In my estimation; with me, near me, by me; &c. &c.; برقات روبا *bīr-kāt-rūba*, A suit of clothes; یکی قات چماشیر *iki-kāt-chāmāshir*, Two changes of linen.

قاتق *kātik*, *s. t.* Anything eaten with bread to give it a relish.

قاتل *kātil*, *a. a.* Which kills, deadly; —, *s. a.* A homicide, man-slaver, murderer; قانلو قاتل *kānlī-kātil*, A murderer, assassin.

قاتلمق *kātlanmak* (*aor.* قاتلنور *kātlanir*), *v. n.* To get admitted into the service or companionship of (someone).

قاتمر *kātmèr*, *a. t.* Double (flower).

قاتمق *kātmak* (*aor.* قاتار *kātar*), *v. s.* To add, superadd; to send in company; send by the side (of some person); اوکه قاتمق *ūnga-kātmak* (*with a pre-nominal affix added to اوک* *ūng*), *v. s.* To cause to walk before or in front of one's self.

قاچ *kāch*, *interrog. t.* How many?

قاچنجی *kāchinji*, *a. t.* The how-manyeth? Which one in point of order in the row or series?

قاجاق *kàchak*, قاجامق *kàchamak*, *s. t.*
 A pretext, excuse, means of escape.

قاجق *kàchik*, *a. t.* Foolish, cracked, queer, half-witted, crazy. [deserter.

قاجقین *kàchkin*, *s. t.* A runaway; a

قاجمق *kàchmak* (*aor.* قاجار *kàchar*), *v.n.* To run away; to desert; قاجرمق *kàchirmak* (*aor.* قاجر *kàchirir*), *v.a.* To drive away; to allow to escape; to aid to escape; to run away with; to smuggle away; —, *v.n.* To go crazy, lose one's wits; قاجرمه *kàchirma*, or كمرکدن قاجرمه *ghyùm-rukdan - kàchirma*, *a. t.* Smuggled (goods); قاجنمق *kàchinmak* (*aor.* قاجنور *kàchinir*), *v.n.* To avoid, to keep or get out of the way.

قادر *kādir*, *a. a.* Able, having the power; God the able One; —, *kādir-öl*, *v.n.* To be able, to have the power or ability; to have power enough.

قادم *kādim*, *s. a.* A person newly arriving or newly arrived at a place; القادم یزار *əl-kādimu-yūzār*, The newly arrived person is visited (by the older inhabitants).

قادیس *Kādiss*, *s. t.* Cadiz (town of, in Spain).

قادی کوی *Kādīkyūyi*, *s. t.* Kadikeuyi (a town in Asia Minor, the ancient Calcedonia).

قادین *kādin*, *s. t.* A genteel or respectable woman; one of the seven state concubines of the Sultan.

قار *kār*, *s. t.* Snow; قاریاغمق *kār-yāgh-*

mak, *v.n.* To snow; قارلق *kārlik*, *s. t.* A large bottle used for icing water.

قارپوز *kārpuz*, *s. t.* A water-melon.

قارت *kārt*, *a. t.* Old (man); tough meat; قارتلاشمق *kārtlashmak* (*aor.* قارتلاشور *kārtlashir*), *v.n.* To grow old; to grow tough.

قارس *Kārss*, *s. t.* The town of Kars.

قارش *kārish*, *s. t.* A span; قارشلمق *kārishlamak*, *v.a.* To measure by spanning; قارش مورش *kārish - mūrush*, *s. t.* Utter confusion; قارمه *kārma - kārish*, *a. t.* In utter confusion.

قارشق *kārishik*, *a. t.* Mixed; confused; in disorder; قارشقلىق *kārishiklik*, *s. t.* Confusion; disorder; a row, tumult.

قارشتمق *kārishmak* (*aor.* قارشور *kārishir*), *v.n.* To mix, mingle, combine; to become confused, or disordered; to meddle, have to do, interfere; to exercise authority; قارشدرمق *kārishdirmak* (*aor.* قارشدر *kārishdirir*), *v.a.* To add; to mix, mix up, stir up, stir about; to put in disorder; to cause or allow to meddle or interfere.

قارشو or قارشى *kārshi*, *s. t.* The opposite side (of a street, river, &c.); the space opposite (to anything); —, *ad. t.* Opposite; قارشى قومق *kārshikōmak*, *v.n.* To oppose, resist; قارشى چىقمق *kārshi-chikmak*, *v.n.* To go forth to meet; قارشىلمق *kārshilamak*, *v.a.* To meet, to advance and meet intentionally; to answer in an ad-

verse manner, oppose in argument; **قارشیلشتمق** *kārshilashmak*, *v.n.* To meet one another face to face; to correspond, balance one another (the debtor and creditor sides of an account, or income and expenditure); **قارشیلشدیرمق** *kārshilashdırmak*, To bring (two people) face to face; to compare, collate (papers); to make balance, to balance (income and expenditure); **قارشیلق** *kārshilik*, *s. t.* The steel (of a flint gun-lock); any retort, answer; tit for tat, quid pro quo; equivalent, complete set-off; a fund or means (in finance); **قارشیم** *kārshim*, The space opposite to me; **قارشینگه** *kārshinga*, Opposite to thee, to the space opposite to thee; **قارشیسینده** *kārshissinda*, Opposite to him, her, it; in the space opposite to him, her, it; &c. &c.

قارغشالی *kārghashalik*, *s. t.* A noise as of crows cawing; a noise of tumult and squabbling.

قارغه *kārgha*, *s. t.* A crow; a rook; **الاقارغه** *ala-kārgha*, (The black and white spotted crow) The jackdaw (P); **قارغه بؤکن** *kārgha-bükən*, *s. t.* *Nux vomica*.

قارن *kārın*, *s. t.* The belly; the womb; **قارن اجتمق** *kārın-ajıkmak* (with *pro-nominal affixes to قارن*), *v.n.* To be hungry; **قارن اغریمق** *kārın-āghrımak*, *v.n.* To have the belly-ache; **قارن اغریسی** *kārın-āghrissi*, *s. t.* The belly-ache;

a peevish child; (as an interj.) O you belly-ache! you peevish thing!

قارنداش *kārın-dāsh* (Womb or belly-fellow, usually written **قارنداش**), *s. t.* A brother; a sister.

قارنجه *kārınja*, *s. t.* An ant, pisant, emmet; honeycomb (in cast metal).

قارنجه لو *kārınjali*, *s. t.* Honeycombed (metal).

قارون *kārūn*, *s. a.* A person proverbial for his wealth, supposed to be the same as Korah; the river Karoon.

قاری *kārı*, *s. t.* A woman; a wife; **قاری** *kārı*, *s. a.* A reader (especially of the *Kūr'ān*); an inhabitant of a town.

قاریوت *Kāriot*, *s. t.* The island of Nicaria.

قاز *kāz*, *s. t.* A goose; **قاز قاز** *kāz-kāz*, *v.n.* To stand and stare stupidly without doing anything.

قازق *kāzık*, *s. t.* A stake (of wood); **قازقلامق** *kāzıklamak*, *v.n.* To impale.

قازمق *kāzımak* (*aor.* **قازار** *kāzar*), *v.n.* To dig; to dig out, scoop out; to engrave, to sink.

قازمه *kāzma*, *s. t.* A pick-axe, a pick.

قازمیر *kāzmır*, *s. t.* Kerseymere.

قازیمق *kāzımak* (*aor.* **قازیر** or **قازیر** *kāzır*), *v.n.* To scratch out (writing with a knife).

قاش *kāsh*, *s. t.* The eyebrow; **قاشی** *āyır-kāshi*, *s. t.* The pommel, also the cantle, of a saddle (or the curved pieces of wood which form the front and back part of the frame of a saddle); **قاشلو** *kāshlı*, *s. t.* Eyebrowed, having

eyebrows; **دورت قاشلو** *dàrt-kàshli, a. t.*
 (Having four eyebrows) Having the
 moustache, from youth, no thicker
 than the eyebrows; **قاش چاتمق** *kàsh-
 chàtmak, v.n.* To frown; **چاتمق قاشلو**
chàtik-kàshli, a. t. Having the eye-
 brows joined or meeting over the nose.
قاشاغى *kàshàghi, s. t.* A currycomb.
قاشق *kàshik, s. t.* A spoon.
قاشنمق *kàshinmak (aor. قاشينور kàshin-
 nir), v.n.* To itch; to scratch (an itch-
 ing place on one's own body).
قاشيمق *kàshimak (aor. قاشير kàshir), v.a.*
 To scratch (an itching place on any
 other person); to curry (a horse).
قاصد *kàssid, s. a.* One who definitively
 intends to do something or to go
 somewhere, and is acting or preparing
 to act accordingly; a foot-messenger.
قاصر *kàssir, a. a.* Deficient, defective,
 wanting, not up to the mark.
قاصق *kàssik, s. t.* The groin; **—بتي**,
kàssik-bitì, A crab-louse.
قاصمق *kàssmak (aor. قاصار kàssar), v.a.*
 To stretch tight (an extended rope).
قاصنق *kàssnak, s. t.* A hoop, rim, or
 other contrivance for tightening or
 holding together.
قاضي *kāzi (kàzi), s. a.* A judge accord-
 ing to the canonical law; a putter of
 an end (to matters); **قاضي الحاجات**
kāziyyu'l-hājāt, God who satisfieth
 the wants of His creatures; **قاضي**
عسكر *kāzi-“àssker (kàz’-“àssker),*
قاضي العسكر *kāziyyu -'l -“àssker,*

(Judge of the army) Title of two high
 legal functionaries of Muhammedan
 canon law in Turkey, one for Rumelia
 and the other for Anatolia, ranking
 next to the Shèykhul-’l-isslām, and
 exercising the office of Supreme Judges
 in Constantinople, though formerly
 they were the judges of the army.
قاطبة *kātībétan, ad. a.* Not at all, never,
 in **قطعا و قاطبة** *kāt“an-vè-kātībétan,*
 By no means whatever, in no case.
قاطر *kātir, s. t.* A mule; an impudent
 little upstart.
قاطرچى *kātirji, s. t.* A muleteer.
قاطع *kātì“, a. a.* Which cuts; —, *s. a.*
 A secant; **قاطع الطريق** *kātì“u-’t-tàrik,*
 A highwayman, brigand.
قاعدة *kā“idé, s. a.* A rule; the base (of
 a mathematical figure); **قاعدة كليہ**
kā“idé‘i-kyùlliyyé, A general rule.
قاف *kāf, s. a.* Name of the letter **ق**;
 name of the Caucasian chain; **ازقاف**
تا قاف *èz-kāf-tā-kāf, From east to*
 west (the Caucasus being imagined to
 surround the whole habitable world).
قافلة *kāfilé, s. a.* A caravan of travellers.
قافية *kāfiyyé, s. a.* Rhyme in poetry;
 the syllables which compose the rhym-
 ing of words together.
قافله *kākulé, s. a.* The cardamum.
قاقم or **قاقوم** *kākum, s. t.* The ermine;
 the ermine fur.
قاسمق *kākmak (aor. قاسار kākār), v.a.*
 To give a tap; to drive in by tapping;
 to push; to emboss (designs in metal);

باشه قاتمتی *bāshā-kākmak*, *v.a.* To cast (former favours) in one's teeth, to upbraid, reproach, twit (with former benefits conferred); *قائمة* *kākma*, *s. f.* An embossed design on metal; the art of embossing metals.

قال *kāl*, *s. a.* Word of mouth; *قَالَ* *kālan*, *ad. a.* In word; *قال وقيل* *kāl-u-kāl*, People's remarks, talk, whisperings, grumblings (*These two words are originally verbs in Arabic, third pers. sing. pret., قال is active, he said, قيل is passive, it was said*); —, *قال*, *s. f.* The action of melting and refining (ores and metals); —, *قال-یتیمک*, *v.a.* To melt and refine; *قالچی* *kālji*, *s. f.* A refiner, a smelter.

قالب *kālīb*, *s. a.* A mould; the body; — *or قالب* (*kālīp*), *a. f.* Bad, false (money); *قالبن* (*kālpazān*), *s. f.* A false-coiner, forger of coin; a fellow of great pretension and no intrinsic value.

قالبور *kālbur*, *s. f.* A screen, a riddle; *قالبوردن کچورمک* *kālburdan-ghèchirmek*, *v.a.* To screen, to riddle, to sift.

قالتی *kāltāk*, *s. f.* A slut, wench (term of reproach among women only).

قالچه *kālcha*, *s. f.* The hip, hip-bone.

قالچین *kālchin*, *s. f.* A kind of shoe.

قالدرم *kāldirim*, *s. f.* A causeway; pavement; *پیاده قالدریمی* *piyādē-kāldirimi*, A foot pavement.

قالدرمک *kāldirmak* (*aor. قالدر* *kāldirir*), *v.a.* To raise, lift; to take up, off, away; to suppress, abolish; to cause

to get up from sleep or rest, to rouse; to raise (troops). [extirpare.]

قالع *kālī*, *s. a.* Who pulls up or cuts; *قالعه* *kālfa*, *s. f.* (from *خليفة* *khālif*).

A builder, architect; a workman in any trade), journeyman; an upper female servant or slave.

قالقان *kālkan*, *s. f.* A shield, buckler, target; *بالغی* —, *kālkan-bālighi*, A turban.

قالقمتی *kālmak* (*aor. قالقار* *kālkar*), *v.a.* To rise, to get up; *قائم* *āyagha-kālmak*, *v.a.* To get up on

one's feet, to rise; to rise in rebellion; to set out on a journey.

قالمتی *kālmak* (*aor. قالور* *kālir*), *v.a.*

To rest, stay, remain; to stop, leave off; to stop short; to be altogether surprised, astonished, confounded; to

wait; to be put off (in time), deferred; to be left; to be left at the option or discretion (of anyone); *بگالسه* *bānga-kālsa*.

If it were me, if I had to decide, if it were left to my option, I think, I am

inclined to think, I am of opinion; *یانگده قالمز* *yāningda-kālmaz*, (It will

not stay with thee), You will not retain possession of it.

قاله *Kālē*, *s. f.* Calais (town of).

قالی *kālī* (*hālī*), *s. p.* A large carpet.

قالیچه *kālīchē*, *s. p.* A small carpet, a rug. [*kālīnlīk*, *s. f.* Thickness]

قالین *kālīn*, *a. f.* Thick (through); *قالین*

kālyōn, *s. f.* A man-of-war; a ship of the line; *قالیونچی* *kālyōnchi*, *s. f.* A

man-of-war's-man, sailor of the navy.

قالیه *kalya*, *s. t.* Rough potash ; قالیه
 کالیه طاشی *kalya-tashi*, Rough vitrified
 potash.
 قامت *kāmet*, *s. a.* Stature.
 قامچیلماق *kāmchi*, *s. t.* A whip ; قامچیلماق
kāmchilamak (*aor.* قامچیلار *kāmchi-*
lar), *v. a.* To whip ; to whip up, spur
 up, stir up to action. [cabin.
 قام *kāmara*, *s. t.* (*Italian*), A ship's
 قامش *kāmish*, *s. t.* A reed ; penis.
 قامی *kāmi*, *s. a.* A subduer, breaker
 down, striker down.
 قاموس *kāmūss*, *s. a.* A sea, ocean ;
 name of a celebrated Arabic lexicon.
 قام *kāma*, *s. t.* An iron wedge ; a long
 and broad Georgian dagger.
 قان *kān*, *s. t.* Blood ; —او, —دل, *v. n.*
 To be bloody, or bloodshot ; قان تر
kān-tēr, A sweat of blood, a profuse
 perspiration ; —المتق, *kān-almak*,
 To bleed, take blood ; —دوکمک,
kān-dükme, *v. n.* To shed blood ;
 —اغلامق, *kān-aghلام*, *v. n.* To shed
 tears of blood ; —توکرمک, *kān-*
tükürmek, *v. n.* To spit blood ;
 بیرینک قاننه کیرمک *birining-kānina-*
ghirmek, *v. n.* To take one's life,
 be guilty of his blood ; قانه بولاشماق
kāna - bülashmak, *v. n.* To become
 soiled with blood ; قانه بولاشدیرماق
kāna-bülashdirmek, *v. a.* To soil with
 blood, to steep in gore ; قانلو *kānlı*,
a. t. Bloody ; blood-guilty ; قان قورودان
kān-kürüdan, *s. t.* The mandrake (?) ;
 قان بهاسی *kān-(pāhāssi)*, *s. t.* Blood-

money, a deodand, price paid to the
 heir of a slain man by the homicide ;
 دلی قانلو *dēli-kānlı*, *s. t.* (One whose
 blood is mad) A young lad.
 قاناماق *kānamak* (*aor.* قانار *kānar*),
v. n. To bleed, flow with blood ;
 قاناتماق *kānatmak* (*aor.* قانادر *kāna-*
dir), *v. a.* To draw blood, cause to bleed,
 make bleed.
 قانبور *kānbūr*, *a. t.* Crooked, bent ;
 hunchbacked ; hogged (a ship) ; —,
s. t. A hunchback, hunchbacked person ;
 a hunched back, hunch.
 قانت *kānit*, *s. a.* Pious, devout.
 قانجیق *kānjik*, *s. t.* A bitch.
 قانجه *kānja*, *s. t.* A boat-hook ; a hook ;
 a grappling-iron ; —باش, *kānja-bāsh*,
 A kind of large boat with high hooked
 prow.
 قانده *kānda*, *ad. t.* Where ? In what
 place ? In what place soever.
 قانع *kāni*, *a. a.* Satisfied, content,
 contented with what he possesses.
 قانماق *kānmak* (*aor.* قانار *kānar*), *v. n.*
 To satisfy one's thirst, one's desire
 for riches, one's doubts ; to have one's
 doubts or objections removed and be
 fully satisfied ; قاندیرماق *kāndirmek*
 (*aor.* قاندر *kāndirir*), *v. a.* To satisfy ;
 to persuade, remove one's doubts or
 objections, to satisfy one's mind.
 قانون *kānūn*, *s. a.* A law, canon ; a
 statute, regulation, bye-law ; a psalter ;
 قانوننامه *kānūn-nāmē*, A code of laws,
 a set of statutes, regulations, or bye-

laws; قانونی kânūnī, *s. a.* قانونچی kânūnījī, *s. f.* A lawgiver, maker of laws and regulations.

قانی kâni (hâni), *ad. f.* Where? In what place? قانی یا kâni-yâ (hâni-yâ)! Where then! Where is it, then? Where are you, then!

قو kâw, *s. f.* Touchwood, tinder, German tinder; اغاج قوی ağaj-kâwi, Touchwood; منطار قوی mântâr-kâwi, German tinder; بز قوی bēz-kâwi, Tinder.

قاورامق kâwramak (*aor.* قاورار kâwrar), *v.a.* To seize, gripe, lay tight hold of with the whole hand.

قاورمق kâwurmak (*aor.* قاورر kâwurur), *v.a.* To fry; to torrefy; roast (coffee).

قاورمه kâwurma, *s. f.* Mutton or beef fried in small lumps, and either eaten fresh, or potted and preserved in jars or skins by pouring the dripping over it.

قاوشمق kâwushmak (*aor.* قاوشور kâwushur), *v.a.* To come together, meet, join; قاوشدرمق kâwushdurmak (*aor.* قاوشدورر kâwushdurur), *v.a.* To bring together.

قاروک kâwuk, *s. f.* Several kinds of cap, of various shapes, but all stuffed with cotton; سدیك قاروشی sîdik-kâwugûş, The bladder.

قاون kâwun, *s. f.* A musk melon; اغاج قاونی ağaj-kâwunu, A citron.

قاهر kâhir (*fem.* قاهره kâhirê), *a. a.* Irresistibly subjugating.

قائد kâ'id, *s. a.* A conductor, a leader.

قایرمتق kâyirmak (*aor.* قایرر kâyirir), *v.a.* To take care of the interests of, push the interests of, take care to shall not come to want, to patronize actively.

قایش kâyish, *s. f.* A leather strap, a belt; a mode or act of slipping, sliding; |—, —et, *v.a.* To steal, pick bone (*slang*).

قایتی kâyik, *s. f.* A boat or ship with sharp prow and stern; پلده قایتی plâde-kâyigî, A common row-boat of Constantinople, usually with only one pair of oars; برجسته قایتی burjstê-kâyik, A boat with one pair of oars (ایکی iki, two; اوج üç, three; دört dört, four; بش besh, five; beyond which none are used; the last are peculiar to the ministry, the next to councillors of state, &c., and the others are used by all who can afford them); دولمش قایتی dôlmush-kâyigî, A kind of omnibus-boat, taking several passengers independently; بازار قایتی pâzar-kâyigî, A very large passenger boat going to distant villages and taking fifty or more passengers; ایلده قایتی ilde-kâyigî, Large kinds of row-boats, the latter from the Princes' Islands; بالیکچی قایتی bâlîkçî-kâyigî, A fisherman's boat; اوطون قایتی ödün-kâyigî, A boat with firewood (کومر kûmur, charcoal; شراب şarâb).

wine; &c., &c.); **تبدیل قایغی** *tèbdîl-kâyighi*, The Sultan's private boat; **سالمق قایغی** *sèlâmlîk - kâyighi* (or **سلطنت** *sâltânât-*), The Sultan's state boat; **ایلچی قایغی** *èlchi-kâyighi*, An ambassador's state boat; **قایجی** *kâyîjî*, A boatman; **قایخانہ** *kâyîk-khâné*, A boathouse.

قائل *kā'il*, *a. a.* Consenting; **او** —, — *او*, *v. n.* To consent, to give consent; to be satisfied (that a thing should be done).

قائم *kā'im* (*fem.* **قائمه** *kā'imé*), *a. a.* Upright; standing; existing; right (angle); **قائمه** *kā'imé*, *s. a.* An official letter on a full-sized sheet of paper; a treasury bill; a bank-note or assignat; **قائم مقام** *kā'im-mākām* (*kây-makâm*), A lieutenant, deputy, vice, substitute; the grand vizier's lieutenant when the former leaves Constantinople; the lord-lieutenant or governor of a secondary government or county; a lieutenant-colonel in the army; a second-class post-captain in the navy; a kind of registrar-general of property in mortmain in each of the subdivisions or departments among which the administration of that kind of property is distributed.

قایمق *kâymaq*, *s. t.* Clotted cream, similar to that made in Devonshire; — (*aor.* **قایار** *kâyâr*), *v. n.* To slide, slip; **قایدیمرق** *kâydirmaq*, *v. a.* To

cause to slip; to manage underhand to make a person lose his office; **قایمق کیمی** *kâymaq-ghîbi*, *a. t.* Cream-like, white and smooth.

قاین *kâyn*, *s. a.* A brother-in-law, own brother to one's wife; **قاین ااتا** *kâyn-âta*, or **قاین پدر** *kâyn-pèdër*, A father-in-law, father to one's wife; **قاین انا** *kâyn-âna*, **قاین والدہ** *kâyn-wâlidé*, A mother-in-law, wife's own mother; **قاین اغاجی** *kâyn-aghâjî*, A birch tree.

قاینامق *kâynamak* (*aor.* **قاینار** *kâynar*), *v. n.* To boil, be in ebullition; to well up, break out at the surface of the earth (water); to swarm (insects, &c.); to sink, go down (a ship, boat); to weld (as iron); **قایناتمق** *kâynatmaq*, *v. a.* To cause (water, &c.) to boil (over the fire); to weld (iron).

قاینق or **قاینای** *kâynaq*, *s. t.* The cheek of the bottom, the breech, the buttock; a place where iron has been welded.

قبا *kâba*, *a. t.* Coarse, rough; open, loose, not closely packed (any fibrous substance); —, *s. t.* Coarse or rough part; —, *kâbâ*, *s. p.* Clothing, apparel, garment; **قباچه** *kâbâché*, *s. p.* A small garment.

قباب *kîbâb*, *s. pl. a.* (*of* **قبه** *kùbbé*), Domes, cupolas; domed edifices.

قباحت *kâbâhat*, *s. a.* A fault, a bad action, a crime.

قبارجق *kâbarjîk*, *s. t.* A pimple.

قبارمق *kâbarmak* (*aor.* **قباریر** *kâbarîr*), *v. n.* To swell, become puffed; to rise

in blisters; to raise or rise in fermenting (dough); to get up, rise, swell, become rough (the sea); to become loose, open, not closely packed, ruffled (hair, feathers, &c.); to become serious, important, extensive; any quarrel or trouble; **قبارتماق** *kàbartmaq* (*aor.* **قبارتدیر** *kàbardir*), *v.s.* To cause to swell and be puffed; to ruffle; to cause (any unpleasant matter) to become serious; **قولتوق قبارتماق** *kòltuk-kàbartmaq*, *v.s.* (To puff up the armpits) To strut, walk pompously sticking out the elbows; to become proud; **قبارتما** *kàbartma*, *s. t.* Any design in relief.

قباق *kàbak*, *s. t.* Any plant or fruit of the gourd kind; **بال قباغی** *bàl-kàbàghî*, The yellow squash, calabash, or pumpkin; **قنطار قباغی** *kàntâr-kàbàghî*, The large round gourd or pumpkin; **ساقز قباغی** *sâkiz-kàbàghî*, The vegetable marrow; **اصمه قباغی** *assma-kàbàghî*, A long vegetable marrow, growing over trellises like a vine; **باشی قباق** *bâshi-kàbak*, One whose head is bald like a gourd.

قبائح *kàbâ'ih*, *s. pl. a.* (*of قبايحہ* *kàbîhâ*),

Vices, defects, bad actions or qualities.

قبائل *kàbâ'il*, *s. pl. a.* (*of قبيلة* *kàbîlâ*),

Tribes, clans.

قبب *kùbèb*, *s. pl. a.* (*of قبة* *kùbbâ*),

Domes, cupolas; domed edifices.

قبح *kùbh*, *s. a.* Badness, reprehensibility.

ness.

قبر *kàbr*, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre;

قبرستان *kàbristân*, *s. p.* A burial-ground, grave-yard, place of interment, cemetery, churchyard.

قبرس *Kîbris*, *s. t.* The island of Cyprus.

قبض *kàbz*, *s. a.* A taking hold of, a taking with the hand; a receiving in possession or custody; constipation. **قبضت**, *v.s.* To take; to receive.

قبضة *kàbza*, *s. a.* The gripe of the hand; the handle (of a sword) **بر قبضة قلیج** *bir-kàbza-kîlij*, One sword (and so on for any number, as *ten head of cattle, &c.*)

قبطی *kibtî*, *s. a.* A Copt; a **قبطی** a kind of stuff; —, *a. a.* Coptic.

قبل *kàbl*, *s. a.* The space in front of anything, or before anything in procession; —, **قبله** *kàbla*, *pr. a.* Before; —

قبلة *kùbl*, *s. a.* A kiss.

قبلة *kîbla*, *s. a.* The spot towards which men turn their faces to pray, formerly the temple at Jerusalem, now the **کبا بے** (*kyâ"bê* (cubical temple) at Mecca the south; the south wind; **قبلة لودوس** *kîbla-lòdoss*, South-south-west; **قبلة کیشلمه** *kîbla-kèshialsmâ*, South-south-east; **قبلة عالم** *kîblé"i*.

(The point to which the whole world directs its look) The sovereign; **قبلة نما** *kîblé-nùmâ*, or **قبلة نامه** *kîblé-nâmâ*, A small compass showing the direction of the *kîbla*; **قبلة اهل قبه** *kîblé (for اهل خبيرة* *èhli-khîbrâ*), expert (to whose examination

one is referred)

one is referred)

expert (to whose examination

decision disputes are referred); قبلتین *kiblétèyn*, *s. a. dual*, The ancient and present *Kiblas*.

قبور *kùbur*, *s. t.* A long cylindrical pen-case, or any long case; —, *kùbūr*, *s. pl. a.* (of قبر *kàbr*), Graves, sepulchres. [(in a ship's frame).

قبورغه *kàburgha*, *s. t.* A rib; a timber

قبوق *kàbuk*, *s. t.* A shell, pod, cod, seed-vessel; bark, peel; a scab; a shell (of a shell-fish, eggs, &c.); crust (of bread); قبوقلو *kàbuklū*, *a. t.* Covered with a crust, a shell, bark, or a scab; قبوقسز *kàbuksz*, *a. t.* Free from crust, shell, bark, or scab; قبوقلنمتق *kàbuklanmak*, *v. n.* To become covered with a scab (a sore); قبوقباغلامتق *kàbuk-bàghlamak*, *v. n.* To pod, form pods.

قبول *kàbūl*, *s. a.* An accepting or receiving; an admitting; a permitting; —, —*et*, *v. a.* To accept, receive; to admit; to permit.

قبه *kùbbé*, *s. a.* A dome, cupola; a domed edifice.

قبیح *kàbīh* (*fem.* قبیحه *kàbīha*), *a. a.* Ugly, unsightly; bad, naughty; قبیحه *kàbīha*, *s. a.* A bad action or quality.

قبیل *kàbīl*, *s. a.* A class, category.

قبیله *kàbīlé*, *s. a.* A tribe, clan, sept.

قب *kīp*, *ad. t. in* قپقرمزی *kīp-kīr-mīzi*, Quite red, very red.

قپاق *kàpak*, *s. t.* A lid, cover; a line-of-battle ship, liner, two-decker; مزهقپاق *mèza-kàpak*, A rasee, a liner

cut-down, a double'-bank frigate; لومبارقپاغی *lūmbar-kàpāghī*, A port, port of a port-hole; گوزقپاغی *ghyūz-kàpāghī*, The eyelid.

قپالو *kàpālī*, *a. t.* Shut, closed, covered.

قپامتق *kàpamak* (*aor.* قپار *kàpar*), *v. a.* To shut, close, cover; قپاتمتق *kàpatmak*, *v. a. caus.* To cause, force, or allow one to shut, close, or cover (something), or to cause, force, or allow (something) to shut of itself; قپانمتق *kàpanmak*, *v. n.* To shut (of itself); to stumble (a horse), trip; —, *v. p.* To be shut, closed, or covered (by someone); یوزی قپانمتق *yūzu-kōyn-kàpanmak*, *v. n.* To throw one's self flat on the ground, face to the earth.

قپان *kàpan*, *s. t.* A trap; a kind of mart or market-place, wharf, custom-house, or bonded warehouse in one; قپانجه *kàpanja*, *s. t.* A trap; a board that tips or trips over when anything heavy is placed upon it; قپان قپانه *kàpan-kàpana*, The mart is for him who can take possession (proverbial expression).

قپلامتق *kàplamak* (*aor.* قپلار *kàplar*), *v. a.* To cover over or line (with something that can form an extended surface, as, with planks, with clouds, with fur, with silver, with an outer cover, &c.); قپلانمتق *kàplanmak*, *v. n.* To become covered; —, *v. p.* To be covered; to be lined; قپلاتمتق *kàplatmak*, *v. a.* To

cause (someone) to cover or line (something with some other thing);
 قپلامه kàplama, Covered; plated;
 كوش قپلامه ghyùmush-kàplama, Silver-plated.

قبلان kàplan, *s. t.* A leopard.

كپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbaghā), *s. t.*

A tortoise; a turtle; ككپلوبغسي dèngiz-kàpli-bàghassi, A turtle.

كپلوجه kàplija, *s. t.* A hot spring, a bath supplied from a hot spring.

كپمق kàpmak (*cor.* كپار kàpar) is كوزكپمق ghyàz-kàpmak, *v. s.* To close the eye and open it again quickly, to wink, to blink.

كپو kàpi, *s. t.* A door, gate, wicket; a turnpike; a house; a public office; (*or* پاشا كپوسي pàsha-kàpissi), the government house (*wherever there is a governor, and especially the office of the central Government at Constantinople*); a place, employment, service; كپوجي kàpiji, *s. t.* A porter, door-keeper, gate-keeper, turnpike-keeper; كپوجي باشي kàpiji-bàshi, (Head porter) A chamberlain (title of rank and office);

كپوباجه kàpi-bàja, (Door and loop-hole) All over the house, in every corner; كپو اوغلاني kàpi-òghlani, A kind of under-clerk attached to embassies at Constantinople, and whose business it is to receive such permits, letters, and other documents, as are sent to the embassy; كپو كخدا سي kàpi-kètkhùdāssi (kàpi-kyāyassi), An

official agent which each governor, tributary prince, and department of Government having a separate office, is obliged to maintain at Constantinople for the purpose of transacting business at the central office of Government; كپو طاقمي kàpi-tàkimi, The general body of government agents and clerks; كپو يولداشي kàpi-yöldashi, A fellow-servant; كپو نامق kàpi-namk, *v. s.* To get one's self into employment, procure a place; كپو يولداشمق kàpi-yöldashmak, *v. s.* To get (some other person) into employment, to find a place, to get employed.

كپودان kàpudān (kàptan), *s. t.* (*Italian*) A sea-captain, naval captain; كپودان اروپايي kàpudān-òròpāyī, European; كپودان دريا kàpudān-dèryā, كپودان پاشا (kàptan)-pàsha, The high-admiral of Turkey.

كپودانه kàpudāne (kàptane), *s. t.* (*Italian*), The admiral's ship (كپودان بگه kàpudān-bègh, or كپودان پاشا kàpudān-pàsha); كپودان بگه kàpudān-bègh, or كپودان پاشا kàpudān-pàsha, A full admiral.

كپوت kàput, كپود kàpud, *s. t.* A kind of cloak with sleeves and a hood.

كقت kàt, See كات; —, كيت, See كيت قت kītāl, *s. a.* A fight, battle, mutual slaughter.

كتر kùtr, *s. a.* A district, country.

كتل kàtl, *s. a.* A killing; manslaughter, homicide, murder; كتل —, —et, *v. s.* To kill, put to death, slay; to murder; كتل نفس kàtlī-nèfss, A slaying, putting to death; كتل نفس بغير حق kàtlī-

-nèfse-bì-ghàyri-hàkk, Unjustifiable homicide.

قتلا (for قتلى) kàtlà, *s. pl. a.* (of قتيل kàtīl), The slain.

قتانمق (or قاتلنمق) kàtlanmak, *v. n.*

To squat down (with a view of waiting for someone). [a papist.

قتولك kàtolik, *s. t.* A Roman Catholic,

قتى kàti, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very

(old); قتيلاشمق kàtīlashmak, *v. n.* To become hard, to harden.

قتيل kàtīl, *s. a.* A slain person.

قجردامق kijirdamak (*aor.* قجردار kijir-

dar), *v. n.* To gnash or grind together so as to make a noise (the teeth);

قجرداتمق kijirdatmak, *v. a.* To grind or gnash (the teeth) and make a noise;

قجردى kijirdi, *s. t.* The grinding noise made by the teeth.

قجقمق kijikmak (*aor.* قجقير kijikir),

v. n. To be ticklish, to be tickled;

قجقمه kijikma, *s. t.* Ticklishness; a tickling sensation. [when.

قچان kàchan, *ad. t.* When, at the time

قحبه kàhbé, *s. a.* A harlot, whore; —!

قحبه اوغلى There's a fine fellow!

قحبه اوغلى kàhbé-òghlu (kàhpògħlu)! You ass!

you son of a b—ch!

قحط kàht, *s. a.* Scarcity, dearth, famine.

قد kàdd, *s. a.* Stature.

قدح kàdāh, *s. a.* A drinking cup or glass; a wine-glass or tumbler; —,

كادح kàdh, *s. a.* A reviling, reproaching, calling names; |—, —et, *v. a.* To re-

vile, reproach, call bad names.

قدر kàdr, *s. a.* The real value or just estimation in which a thing or person is or should be held; —, kàdar, *s. a.*

The predestination or fore-arrangement of Providence; —, kàdar, *s. a.*

Quantity; number; length of time;

بوقدر bù-kàdar, Thus much, so much;

اولقدر òl(ò)-kàdar, شو قدر shù-kàdar,

That much, so much; نقدر nàkadar?

How much? how many? how long (in time)? how much; how much soever;

قدر كيجبسى kàdr-ghéyjéssi, The 27th

night of Ramazan; براولقدرها bìr-ò-

-kàdar-dàhā, As much again as that;

—, kàdar, *ad. t.* As much as; as many as; as long as.

قدرت kùdret, *s. a.* Power, ability,

might; wealth, riches, pecuniary abil-

ity, omnipotence; يد قدرت yèdi-

-kùdrèt, (The hand of omnipotence)

Nature (in its producing quality);

قدرت حمامى kùdrèt-hàmmāmi, A

natural hot-spring, or bath fed by

one; قدرت حلواسى kùdrèt-hèlwāssi,

Manna; قدرتلو kùdretlū, *a. t.* Puis-

sant; —, kùdrètli, *a. t.* Wealthy,

pecuniarily able.

قدرغه kàdirgha, *s. t.* A galley.

قدس kùdss, *s. a.* A holy place; para-

dise, heaven; Jerusalem; شريف,

كُدسى-شريف kùdssi-shèrif, Jerusalem; روح القدس

رُوح القدس rūh-ū-'l-kùdss, (The spirit of paradise)

The angel Gabriel (according to Mu-

hammedans); The Holy Ghost (accord-

ing to Christians); —, kàddéssé (*fo'*

lowed by الله)! May God sanctify!
 —, kùddissé! May (—) be sanctified!
 كُذْسِي kùdsī (fem. كُذْسِيَّيْ kùdsiyyē),
 s. a. Holy, sanctified; كُذْسِيَّتْ kùd-
 siyyèt, s. a. Holiness, sanctity.
 كُذْمِ kùdēm, s. a. A foot (limb, or
 measure); —, kùdēm, s. a. Prece-
 dence, seniority; كُذْمَلِي kùdēmli, a. t.
 One whose foot or approach brings
 good luck; lucky, fortunate; وَضَع
 كُذْمًا بِصَمْتٍ vṛz“i-kùdēm-et, or
 كُذْمِ بِلَسْمَاكْ kùdēm-blassmak, To tread, place the
 foot; سَابِيتٌ ثَابِتٌ كُذْمِ sābit-kùdēm, s. p. Firm
 of purpose; firm of foot.
 كُذْمَا kùdēmā, s. pl. a. (of كُذْمِ kùdēm),
 Seniors, old or superior officers.
 كُذْمَةٌ kùdēmé, s. a. A step (of a ladder,
 stairs, or rank).
 كُذْمَتٌ kùdvet, s. a. A person of mark.
 كُذْمَرْتُ kùdurmak (aor. كُذْمَرْتُ kùdurur),
 v. a. To go mad (a dog), be seized with
 hydrophobia.
 كُذْمَزٌ kùduz, s. t. Hydrophobia; —, a. t.
 Mad, seized with hydrophobia.
 كُذْمٌ kùdūm, s. a. The approach, or
 arrival (of a person near to us).
 كُذْمٌ kùdīd, a. a. Dried, junked.
 كُذْمٌ kùdīr, a. a. Almighty; اللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 Allāhu-“àla-kyùlli-shèy’in-
 -kùdīr, God is able to do all things, is
 almighty.
 كُذْمٌ kùdīm, a. a. Old, ancient, antique;
 —, s. a. The olden time; مِنَ الْقَدِيمِ
 mīn-el-kùdīm, ad. a. Ab antiquo, time
 out of mind; قَدِيمًا kùdīman, ad. a.

Of old; قَدِيمِي kùdīmī, a. a. Per-
 taining to the olden time.
 كُذْفٌ kùzf, s. a. An accusation of adu-
 ltery.
 كُورٌ (for قُرَى) kūrā, s. pl. a. (of قُرَى
 qurā), Villages; —, kūrā, s. pl. a.
 (of قَارِي kārī), Readers of the Kūrān.
 كُرَابَةٌ kūrābèt, s. a. Nearness, rela-
 tionship.
 كُرَابِينٌ kūrābīn, s. pl. a. (of كُرَابَانٌ
 kūrābān), Sacrifices, beasts sacrificed
 for sacrifice.
 كُرَابِيَّةٌ kūrābiyyé, s. t. A small crisp cake,
 an almond cake; كُرَابِيَّةٌ سَاعِيَّةٌ
 -sā“ati, A hunting-watch, rather small
 and thick. [Rather black, blackish].
 كُرَاجَةٌ kūrāja, s. t. A roebuck; —, a. t.
 كُرَارٌ kūrār, s. a. A state of repose; a
 state of changelessness; permanency;
 a decision, resolution; the usual
 quantity, size, time, or quality of
 anything); كُرَارٌ وَرَمَتْهُ kūrār-
 vèrmak, v. a. To come to a decision, to decide,
 determine; كُرَارٌ بَلَمَتْهُ kūrār-
 bilmak, v. a. To be settled, decided;
 كُرَارٌ لَشَدِمَتْهُ kūrār-
 lashdirmak, v. a. To arrange, settle
 definitively; دَارُ الْقُرَارِ dāru-ḡ-kūrār.
 The world of changelessness, the
 future world; كُرَارٌ كَبِيرٌ kūrārghīr, a. p.
 Decided, settled, definitively arranged.
 كُرَارٌ بِرَقْرَارٍ bīr-kūrār, a. p. In a state of
 changelessness, without change; —,
 كُرَارٌ كُرَارٌ bīr-kūrār, ad. t. In an equable manner,
 without augmentation or diminution.
 كُرَارٌ دَادَةٌ kūrār-dādé, a. p. To which

a definitive arrangement has been given; —, *s. p.* A definitive resolution; دوزخ قرار *dūzākh-kārār, a. p.* Whose place of duration is hell, damned; قرارسز *kārārsiz, a. t.* Variable; inconstant, volatile; ephemeral; قرارگاه *kārār-ghyāh, s. p.* A place of permanent stay.

قرارتی *kārartī (kāraltī), s. t.* Any dark object or group of objects seen at a distance.

قرارمت *kārarmak (aor. قرارر kārarrī), v. n.* To become black, dark, lowering; قرارتمق *kārartmak (aor. قراردر kārardīr), v. a.* To cause to become black or dark.

قراغول *kāraghōl, s. t.* A guard; an outpost, picket; a sentry; قراغولخانه *kāraghōl-khānē, s. t.* A guard-house.

قراغی *kārāghī, s. t.* Frost; hoar-frost.

قرال *kārāl, s. t. (Slavonic),* A king, sovereign, emperor (title applied contemptuously to the sovereigns of Europe); یدی قرال *yēdi-kārāl, The seven kings of Christendom, i.e. all the kings;* قرالیکه *kārālīka, s. t.* A European queen or empress, consort or regnant; قراللق *kārālīk, s. t.* The regal quality and functions; a kingdom.

قرامان *kārāmān, s. t.* Caramania; a big-tailed sheep, the Caramanian or Anatolian sheep.

قران *kārān, s. a.* Approach; junction; conjunction of planets; صاحبقران

sāhib-kārān, s. p. (Lord of the conjunction) A successful monarch; صاحبقرانی *sāhib-kārāni, a. p.* Royal, imperial, august.

قرآن *kūr'ān, s. a.* A reading; a book; THE BOOK, the Coran, the Muhammedan Bible; قرآن کریم *kūr'āni-kērīm, قرآن عظیم الشان kūr'āni-'azīmu-'sh-shān, The noble Book, the glorious Book.*

قرانتہ *krānta, s. t.* A middle-aged man.

قرانتینہ *kārantina, s. t. (Italian),* Quarantine. [Dark.

قرانلق *kārānlīk, s. t.* Darkness; —, *a. t.*

قراولہ *kāravēla, s. t. (Italian),* A man-of-war, ship of the line.

قرائت *kārā'at, s. a.* A reading aloud; —, —et, *v. a.* To read aloud.

قراثن *kārā'in, s. pl. a. (of قرینہ kārīnē),* Indications from whence inferences are drawn; inferences.

قرب *kūrb, s. a.* Nearness, vicinity.

قرباج *kūrbāch, s. t.* A riding whip.

قربان *kūrbān, s. a.* An approaching near; sexual connexion; a means of approach, *i.e.* a sacrifice, a beast sacrificed or for sacrifice; قربان واقع او *kūrbān-wāki'-al, To take place (sexual connexion);* قربان بیرامی *kūrbān-bāy-rami, The festival of sacrifices on the 10th of Zi-'l-hijjē.*

قربہ *kūrbā, s. a.* Two kinds of large leathern bottle or vessel for carrying water, one borne by men, the other by horses.

قوت kūrret, *s. a.* Coolness (of the eye, freedom from the redness caused by grief and weeping); قوت العين kūr-rétu-ʿl-ʿayn, (Coolness of the eye) Joy, freedom from grief.

قوتال kūrtaḷ, *s. f.* A kind of vulture (or a kind of carrion-eating eagle?).

قرح kārḥ, *s. a.* A wounding; قرح، —et, *v.a.* To wound; قرحة kārḥa, *s. a.* A wound, sore. [for fumigation.

قرص kūrṣa, *s. f.* A round cake; a pastile

قرض kārṣ, *s. a.* A borrowing; a loan, any money lent; قرض، —et, *v.a.* To lend; to borrow.

قرطاس kūrṭāsa, *s. a.* Paper.

قرع kārʿ, *s. a.* Knocking (at a door for admittance); قرع، —et, *v.a.* To knock for admittance.

قرعه kūrʿa, *s. a.* A casting or drawing lots; the ballot; قرعه، kūrʿa-
-chèkmek, *v.a.* To draw lots; قرعه‌یه kūrʿa-
ghirmek, *v.a.* To be one of those balloted for.

قرق kārḳ, *s. f.* Forty; قرقنجی kārḳinji, *s. f.* The fortieth; قرق ایاق kārḳ-
āyak, *s. f.* A millipede; قرق نردبان kārḳ-
-nèrdibān, *s. f.* (Forty steps) An excellent kind of Damascus-steel sword-blade.

قرمق kārḳmak (*aor.* قرقار kārḳar), *v.a.* To clip; to shear (sheep); قرقندی kārḳindi, *s. f.* Clippings.

قرلانغیچ kūrḷanghich, *s. f.* A swallow; a martin; قرلانغی، —bāḷighi, The flying fish.

قرمز kārmez, *s. a.* Cochineal; kermes, alkermes; قرمزی kārmezi, *s. a.* Red.

قرن kārṇ, *s. a.* An age, an indefinite period of time, ten, twenty, fifty years; a horn (of an animal); قرنایین rē-
-ʿl-kārṇēyn, (The lord of two horns) An imaginary hero, based upon Alexander the Great, on account of the horns marked upon his coins.

قرنا kūrēnā, *s. pl. a.* (قرین kārīn) Associates, companions; the personal suite of the sovereign.

قرناس kūrṇāsa, *s. p.* Subtle, sly.

قرنبیت kārṇabīt (usually written قرنبهار kārīni-bāhār, Near to spring), *s. f.* A cauliflower.

قرنداش (قارنداش) kārṇdash (kār-
dash, *vulg.* kārdash), *s. f.* A brother, a sister; قیزقرنداش kız-kārdash, A sister; ارککقرنداش erkek-kārdash, A brother; سوتقرنداشی sūt-kārdashi, A foster-brother; قرنداشی āz-kārdashi, An own brother or sister; اویکیقرنداش āwēgī-kārdash, A step-brother or sister.

قرنستان Krōnstād, *s. f.* Cronstadt.

قرنفل kārēnfil (kārēnfil), *s. a.* A clove (spice); a pink, carnation, picotee (flower).

قرنه (or قورنه) kūrna, *s. a.* A sink, or rather a kind of fixed marble basin in Turkish baths, in which the cold and boiling waters are mixed for use.

قرون kūrēn, *s. pl. a.* (قرن kārṇ), Ages, spaces of time.

قروي kùrévī (*fem.* قرويه kùréviyyé),
a. a. Rustic, pertaining to a village.
 قر kàra, *a. t.* Black; dark-coloured;
 swarthy; —, *s. t.* Land (in distinction
 to water); قره اغاج kàra-àghāj, An
 elm; elm-wood; يوزى قره yùzu-kàra,
 One who has reason to be ashamed;
 قره باش kàra-bàsh (Black head) A
 Christian bishop; قره بتاق kàra-bàtak,
 A cormorant; قره جگر kàra-jìgker,
 The liver; قره حما kàra-hūmmà, The
 black fever; قره طاوق kàra-tāwuk,
 The blackbird; قره قوش kàra-kūsh,
 The eagle; قره قوربغه kàra-kūrbàgha,
 The toad; قره قوللقجى kàra-kūllukju,
 (Formerly) a private in the janissary
 corps, stationed at a guard-house;
 قره قونجولوس kàra-kōnjaloos, A hob-
 goblin; قره قيش kàra-kīsh, The
 coldest part of winter, mid-winter;
 قره كوز kàra-ghyūz, (Black-eye) The
 parallel of our *Punch* in Turkish
 puppet-shows; قره قولاق kàra-kūlāk,
 (Black ear) The lynx, *or* the jackal,
called also the lion's provider; title of
 an officer attached to the Grand Vizier,
 and sent on important missions to
 other functionaries; قره جمله kàra-
 jūmlé, Addition (in arithmetic);
 قره قاب kàp-kàra, Quite black; قره دن
 kàradan-ghītmek, To go by
 land; قره جه kàraja (See قره جه),
a. t. Blackish, rather black.
 قره لمتق kàralamak (*aor.* قره لار kàralar),
v. a. To write over as an exercise in

caligraphy; to scribble over (paper);
 قره لمة kàralama, *s. t.* A copy, exercise
 in caligraphy; careless writing, scrib-
 bling. Villages, hamlets.
 قري kùrà, *s. pl. a.* (*of* قريه kàriyyé),
 قريب kàrib, *a. a.* Near; —, *s. a.* A
 near relative; عن قريب *or* عنقريب
 “àn-karib, *ad. a.* Soon, before long.
 قريحه kàriha, *s. a.* The initiative un-
 prompted thought from which actions
 spring.
 قريير kàrir, *a. a.* Cool, free from red-
 ness and signs of grief (the eye);
 قريير العين kàriru-'l-'ayn, *a. a.* (Whose
 eyes are free from all redness of grief),
 Happy.
 قريم Kìrim, *s. t.* The Crimea.
 قرين kàrin, *a. a.* Quite close, quite near;
 —, *s. a.* An associate, companion;
 مؤقرين sù'i-kàrin, A bad companion,
 evil associate; سعاد تقرين sà'ādet-
 -kàrin, *a. p.* Whose companion is
 fortune, happiness, or prosperity; قرين
 قبول او kàrini-kābūl-ūl, *v. a.* (To be the
 associate of acceptance) To be accepted.
 قرينه kàriné, *s. a.* An indication which,
 with reflection, points to some infer-
 ence; قرينه ايله بولمتق kàrinè-ila-būl-
 mak, To infer, to judge from indica-
 tions.
 قريه kàriyyé, *s. a.* A village; a hamlet.
 قزارمتق kizàrmak (*aor.* قزارر kizàrir), *v. a.*
 To become red, or brown; to grow
 red in the face, to flush; to become
 toasted or grilled brown; قزارتمق

kizartmak, *v.a.* To toast or grill; to cause to become red. [chant.
 قزاز kazzāz (kāzez), *s. a.* A silk-mer-
 قزاز kizāk, *s. f.* A sledge, sleigh; the ways on which ships are built; a wooden frame placed under boats for the purpose of hauling them up out of the water; a Cossack. [scarletina.
 قزامق kizāmuk, *s. f.* The measles, or
 قزانج kizanj, *s. f.* Gain, profit; earnings.
 قزانمق kizānmak (*aor.* قزانور kizānir), *v.a.* To gain; to earn.
 قزح kūzāh, *s. a.* قوس قزح kūsi-kūzāh, (The bow of Kuzah) The rainbow.
 قزغان kizghān (kizān), *s. f.* A boiler, cauldron; قزغانجی (kizānji), *s. f.* A boiler-maker.
 قزقانیج kizkānj, *s. f.* Jealous; envious; —, *s. f.* Jealousy; envy.
 قزقانمق kizkānmak (*aor.* قزقانور kizkānir), *v.a.* To be jealous; to be envious.
 قزل kizil, *s. f.* Red; —الما, kizil-ēlma, (Red apple) The (legendary) city of Rome; —یمورطه, kizil-yimurta, (Red egg) The eggs, died red and hard-boiled, eaten by Christians in the East at Easter. [its tree, and its wood.
 قزلبجی kiziljīk, *s. f.* The cornel-berry,
 قزلبجه kizilja, *s. f.* Reddish; —, *s. f.* Rouge (cosmetic).
 قس kās, *v.a. imper.* Be (it) judged, is
 قس علی هذا vē-kās-“alā-hāzā, *ad. a.* (And be (the others) judged by this) And so forth, and so on, et cetera.
 قسام kāsām, *s. a.* A distributor; an

officer of the ecclesiastical court, whose duty it is to apportion the property of deceased persons among the heirs.
 قسوت kāsāvet, *s. a.* Grief, regret; —, —et, and قسوتك, kāsāvet-
 -chēkmek, *v.a.* To grieve, feel regret.
 قسراق kāsraq, *s. f.* A mare.
 قسط kāsst, *s. a.* Justice, equity; a share-portion; قسط یوم القسط yāvma-‘l-kāsst, *s. f.* قسط الیوم kāssta-‘l-yāvm, *ad. a.* According to the portion falling to each day. [balance, pair of scales.
 قسطاس kāsstās, *s. a.* Justice, equity; قسطنطنیه Kōstantaniyyē, *s. a.* Constantinople.
 قسم kāssem, *s. a.* An oath; the taking of an oath; —, —et, *v.a.* To swear, take an oath; —, kāssem, *s. a.* A part-portion; a kind, the generality of some sort of thing; as, قسیمی kāssemi, Womankind, قسیمی العرب-kāssemi, Arabs in general.
 قسمت kāsset, *s. a.* Division, apportioning, distributing; a lot; قسمت خارج khāriji-kāsset, The quotient of arithmetical division.
 قسوت kāsset, *s. a.* Hardness or want of moral feeling; قسوت قلب kāsseti-kālb, Hardness of heart.
 قسیس kāsīs, *s. a.* A Christian priest or monk.
 قشانیج kashāji, *s. f.* A currycomb.
 قشانمق kashānmak (*aor.* قشانور kashānir), *v.a.* To stale (a horse); —, قشانیج قشانیج To be groomed, curried (a horse).

قش kishr (kàshr), *s. a.* Bark, peel.
 قش kishla, قشلاق kishlāgh, قشلاق kishlak, *s. t.* A winter quarters; winter pasturage for cattle; a barracks for troops. [v.n. To winter.
 قشلاماك kishlamak (*aor.* قشلاق kishlar),
 قصاب kassāb (kàssab), *s. a.* A butcher; قصابيه kassabiyyé, *s. t.* Butcher's fee.
 قصار kassār, *s. a.* A fuller; a bleacher.
 قجاج kassaj, *s. t.* A pair of pincers, pliers, forceps, or blacksmith's tongs.
 قسارت kassāret, *s. a.* The fuller's or bleacher's art.
 قصاص kassāss, *s. a.* The application of the *lex talionis*, especially in the precept of "life for life;" |—, —et, *v.a.* To punish according to the *lex talionis*, especially in putting to death.
 قصالمق kassalmak (*aor.* قسالور kassalir), *v.n.* To shrink in length, become shorter, be made shorter, be shortened; قصالمق kassaltmak, *v.a.* To shorten, make shorter.
 قصائد kassā'id, *s. pl. a.* (*of* قصيدة kassidé), Long poems.
 قصب kassab, *s. a.* A cane, a reed.
 قصبه kassaba, *s. a.* A town, borough, burgh.
 قصد kassd, *s. a.* A determination, resolution, fixed purpose, design; an evil intent; an evil attempt; |—, —et, *v.a.* To resolve, to purpose; —, *v.n.* To make an evil attempt (against some one's life); قصداً kassdan,

عن قصد "an - kàssdin, *ad. a.* Designedly; with malice prepense.
 قصر kassr, *s. a.* A shortening, a pulling in or back; a castle; a palace; a royal pavilion; |—, —et, *v.a.* To shorten, to pull in or back; قصر يدا kassri-yèd-et, *v.n.* (To draw back the hand) To withdraw (from any business or possession); —, kassr, *a. t.* Barren (animal). [tornado, hurricane.
 قصرغه kassirgha, *s. t.* A whirlwind,
 قصص kassass, *s. pl. a.* (*of* قصة kasssa), Anecdotes, short histories, tales.
 قصبه kass'a, *s. a.* A platter; ارباب قصبه erbābi - kass'a, Trencher-friends.
 قصى kassik, *a. a.* Pinched up or in, not loose and free (the voice, &c.).
 قصى kassmak (*aor.* قصار kassar), *v.a.* To pinch (with anything but the fingers), to squeeze violently, to jam;
 قصلمق kassilmak, *v.n.* To be hoarse (the voice); —, *v.p.* To be pinched or jammed.
 قصور kussūr, *s. a.* Want, deficiency; a fault; a defect; a surplus, remainder; —, *s. pl. a.* (*of* قصر kassr), Castles; palaces; pavilions; |—, —et, *v.n.* To fail (in points of duty), to be wanting.
 قصة kasssa, *a. t.* Short; —, kasssa, *s. a.* An anecdote, short history, tale; an event, occurrence; القصة èl-kasssa, *ad. a.* In fine, to make short of a long story; قصة من حصه جيقارمق kasssa-dan-hissas-chikàrmak, To derive a

moral from a tale ; قصة جتى *kàssajik*,
s. t. (A) short little (thing) ; قصة جة
kàssaja, *s. t.* Shortish ; قصه خوان
kàssa-khān, *s. p.* A narrator.

قصيدة *kàssidā*, *s. s.* A long poem.

قصير *kàssir*, *s. a.* Short.

قضا *kàzā*, *s. s.* The charge and functions

of a judge ; the separate district sub-
 ject to a judge's jurisdiction ; God's
 decree or fiat ; an accident ; a fulfil-
 ling, or paying (duty or debt) ; a pay-
 ing up, squaring up (of arrears) ; |—,

—et, *v.s.* To fulfil, pay (a duty or
 debt) ; pay up, make up ; square up

(arrears) ; قضاي حاجت ا *kàzāyi-*

-hājet-et, *v.s.* To ease nature, do

one's jobs ; قضا وقدر *kàzā-u-kàdmr*,

Fate and destiny ; قضاي مبرم *kàzāyi-*

-mabrēm, A fatal accident ; كورينور

كورنمز قضا *ghyàrunur-ghyàrunmàz-*

-kàzālar, Accidents which can and

which cannot be foreseen ; واجب القضا

vwājibu-'l-kàzā, *s. s.* Which must or

ought to be paid or fulfilled ; قضايله

kàzā-ila, *ad. t.* قضا را *kàzārā*, *ad. p.*

By accident, by chance. [Judges.

قضا *kàzāt*, *s. pl. a.* (of قاضي *kāzī*),

قضايا *kàzāyā*, *s. pl. a.* (of قضيه

kàziyyé). Propositions (in logic) ;

matters. [logic) ; a matter.

قضيه *kàziyyé*, *s. s.* A proposition (in

قطار *kàtār*, *s. s.* A string (of mules,

horses, or camels).

قطاع *kàtā*, or قطاع دائرة *kàtā*'i-dā'irā,

A sector of a circle, comprised

between two radii and the intervening
 portion of the circumference ; —

قطاع *kàtā*, *s. pl. a.* (of قطع *kāt*),

They who cut, is قطاع الطريق *kàtā*'i-

-t-tàrik, Brigands, highwaymen.

قطائف *kàtā'if*, *s. pl. a.* (of تطيفه *kàtā'if*),

Velvets ; —, (كدايف *kàdā'if*), *s. t.* Several

sweet dishes, or the principal material

of them ; تل قطائف *tāl-kàdā'if*, A

preparation like fresh-made vermicelli ;

يصى قطائف *yàsssi-kàdā'if*, A kind of

crumpet ; اتمك قطائف (*ekmek-*

-kàdā'if, Pain-perdu.

قطب *kàtb*, *s. s.* A pole (of a circle,

the earth, the heaven) ; a man of mark,

leader of a religious community ;

قطب شمال *kàtbu-shimāl*, The north

pole ; قطب جنوب *kàtbu-jènūb*, The

south pole.

قطر *kàtr*, *s. s.* The diameter (of a circle).

قطران *kàtrān*, *s. s.* Tar.

قطرة *kàtra*, *s. s.* A drop (of fluid).

قطع *kāt*, *s. s.* A cutting ; a section ;

|—, —et, *v.s.* To cut ; to cut off ; to

cut out ; to intersect ; to stop, put a

stop to, interrupt ; to do away with ;

a passing over (distances in travel-

ling) ; to decide, to determine, to fix ;

قطع زائد *kāt*'i-zā'id, The hyperbola ;

قطع مكافئ *kāt*'i-mūkyāfi, The parabola ;

قطع ناقص *kāt*'i-nābiss, The ellipse ;

قطع طريقا *kāt*'i-tàrik-et, *v.s.*

To act the highwayman ; قطع اميدا

kāt'i-ūmīd-et, *v.s.* To lose all hope,

to despair ; قطع علاقه *kāt*'i-'alāka

-et, *v.n.* To cease from all relation, intercourse, or affection; قطع مسافه kàt "i-mèssāfē-et, *v.n.* To pass over distance; قطعا kàt "ā, *ad. a.* Not at all; never.

قطه kàt "à, *s. a.* A piece, portion; a segment of a circle; a single one (of many things); ايكى قطعه سفينه iki-kàt "à-sèfīnē, Two sail of ships; بش قطعه طوب bèsh-kàt "à-tòp, Five pieces of artillery. [and cotton.

قطنيه kùtnī, *s. a.* A kind of stuff of silk قطيفه (kàdīfē), *s. a.* Velvet; قطيفه چيچكى kàdīfē-chìchègkī, The French or African marigold.

قعدا kà "dē, *s. a.* Repose by sitting down, in ذي القعدة Zī-'l-kà "dē, (The month of repose) The eleventh month of the Arabian year.

قعر kà "r, *s. a.* The bottom of anything deep; ناقعرياب nā-kà "r-yāb, *s. p.* Unfathomable, bottomless, of which the bottom cannot be found.

قعود kù "ūd, *s. a.* A sitting down; —, —et, *v.n.* To sit down; to rise to a sitting posture. [of fire.

قفلجيم or قفلجيم kighīljim, *s. t.* A spark قفا kàfā, *s. a.* The back of the head; the head, skull, pate; برينك قفاسنى يارمق bīrīnīng-kāfāssīnī-yārmāq, To break one's skull; قفادار kāfādār, *s. p.* A friend, comrade, companion, associate.

قفان kāftān, *s. t.* A kind of robe formerly worn; a robe of honour.

قفس kāfess, *s. a.* A cage; a wire or

lattice-work; a kind of window-blind of lattice-work; anything quite full of holes; a suite of apartments in the Sultan's palace, allotted to the younger princes of the blood. [bolt, latch.

قفل kùfl, *s. a.* (*pl.* قفول kùfūl), A lock, قفرداق kīkirdāk, *s. t.* Gristle.

قفنس kāknuṣṣ, *s. a.* The phoenix.

قلاب kùllāb, *s. a.* A hook.

قلابدان kīlābdān, *s. t.* Gilt, silver, or copper wire.

قلاده kīlādē, *s. a.* A necklace.

قلاش kālāsh, *s. p.* A rogue, rascal.

قلاع kīlā "a, *s. pl. a.* (*of* قلعه kāl "a), Forts, castles, fortresses, fortified places.

قلاغوز kīlāghuz, *s. a.* A guide; a pilot; a small gimlet, wimble, or auger; a grooved surgical instrument for guiding the point of a cutting instrument; قلاغوزلق kīlāghuzluk, *s. t.* The functions of a guide or pilot; قلاغوزلقا kīlāghuzluk-et, *v.n.* To act as guide or pilot. [(of a sharp instrument).

قلاغى kīlāghi, *s. t.* The edge, fine edge قالن (for قالمق) kālān, *act. part.* (*of* قالمق kālmāq), Which rests, remains; باقى bāqī-kālān, *a. t.* Which remains over.

قلاى kālay, *s. t.* Tin (metal, not tin in sheets; this latter is called تنكه tēnēké); قلايچى kālayjī, *s. t.* A tinner of copper vessels; قلايلىمق kālaylīmāq, *v.n.* To tin; قلايلىنمق kālaylān-māq, *v.p.* To be tinned.

قلب *kālb*, *s. a.* The heart; the centre or main body (of an army); a reversing; a changing; |—, —et, *v.a.* To reverse; to change; — (for قالب), *kālp*, *a. t.* False, forged; insincere, untrue; قلباً *kālbān*, *ad. a.* At heart; from the heart, cordially; قلبى *kālbī* (*fem.* قلبيه *kālbīyyé*), *a. a.* Pertaining to the heart; قلبزن *kālbzēn* (*kālpazān*), *s. p.* A forger of money; a كلبه *kūlubé*, *s. t.* A hut. [knave. قلباق *kālpak*, *s. t.* Various kinds of cap formerly worn in Turkey. كليلت *kāllèt*, *s. a.* Smallness of number or quantity, scarcity. [cuckold. كالتبان *kāltabān*, *s. p.* A contented كليلج *kāllij*, *s. t.* A sabre, sword; دال كليلج *dāl-kāllij*, *s. t.* A kind of bravo or adventurous trooper; كليلجن كچورمك *kāllijdan-ghèchirmek*, *v.a.* To put to the sword, slay with the sword, massacre; كليلج چكك *kāllij-chèk-mek*, *v.a.* To draw a sword; كليلج بالغي *kāllij-bālgī*, The sword-fish; كليلجه *kāllijlāma*, *s. t.* The edgewise position of a flat substance; كليلج لاماسينه *kāllij-lamassina*, *ad. t.* Edgewise; كليلجى *kāllijji*, *s. t.* A sword-cutler; كليلجخانه *kāllij-khānē*, *s. p.* A government sword-manufacture; كليلجلى *kāllijli*, *a. t.* Armed with a sword. كليلچق (قيلچق for) *kāllijçik*, *s. t.* The very small bones in fish; كليلچقلى *kāllijçikli*, *a. t.* Having many small hair-like bones (a fish).

قلع *kāl'*, *s. a.* A pulling up or out; |—, —et, *v.a.* To pull up or out, eradicate. قلعه *kāl'a*, (*kālē*), *s. a.* A castle, fort, fortress, fortified place; a square (of infantry). [outer cover. كليلف *kāllif*, *s. t.* Any long bag-shaped كليلفات or كليلفت *kāllifāt*, *s. t.* A caulker; the caulking (of ships); |—, —et, *v.a.* To caulk; كليلرى *kāllirī*, *s. t.* A place where ships are hauled down and caulked. [Peaks; spires, towers. كليلل *kūlèl*, *s. pl. a.* (of كليلله *kūllā*), كليلم *kālm*, *s. a.* A pen; a reed pen; a pencil; a camel-hair brush; a chisel; a cutting (for a graft or planting); a public office where many clerks assemble; an item; كليلم توى *tūy-kālm*. A quill-pen; كليلم قيل *kālm-qīl*, A hair-pencil; كليلم قورشون *kūrshun-kālm*. A lead-pencil; كليلم طاش *tāsh-kālm*. A slate-pencil; كليلم ديوان *dīwān-kālemi*, The office of the Imperial chancery; &c.; كليلم كلكم *kālm-kālm*-*ghèlmek*, To be written or described; كليلم الم *kālm-ālmak*, *v.a.* To write, compose in the first instance; كليلمكار *kālm-kyār*, A jeweller's engraver; a painter of handkerchiefs; ornamental engraving on gold, &c.; —, *s. t.* Hand-painted (handkerchief, &c.); كليلمدان *kālm-dān*, *s. p.* A pen-case; كليلم تراش *kālm-trāsh*, *s. p.* A Turkish penknife; كليلم رى *kālm-rēv*, *s. p.* The limit of jurisdiction; كليلم زده *kālm-zade*

zèdê, *a. p.* Written; قلميه kàlémìyyé,
s. a. Office fees.

قلمق (for قيلمق) kilmak (*aor.* قلمق
kìlir, قيلمق kilar), *v. a.* See قيلمق.

قلمق kàlendèr, *s. p.* A kind of Muham-
medan friar. [Hearts.

قلمق kùlùb, *s. pl. a.* (of قلب kàlb),

قلمق kùlùchka, *s. a.* A hen sitting on
eggs or tending chickens; قلمقديه
قلمقديه kùlùchkaya - òturmak, *v. n.*
To sit (a hen on eggs).

قلمق kùllé (kùlé), *s. a.* A tower; a spire;
a mountain peak.

قلمق kàlil, *a. a.* Little (in number, quan-
tity, or duration), few; قلمق
kàlilan, *ad. a.* Little, a little; seldom.

قلمق kùmār, *s. a.* Gambling of any kind;
قلمق—, kùmār-òynamak, *v. n.* To
gamble; قلمق قمار باز kùmār-bāz, *s. p.*

قلمق قمار جي kùmārji, *s. t.* A gambler.

قلمق قماش kùmāsh, *s. a.* Any cotton, linen,
or silk textile fabric; the texture (of
any such stuff).

قلمق قماشماق kàmashmak (*aor.* قماشماق
kàmashir), *v. n.* To be dazzled (the
eyes); to be set on edge (the teeth);
قلمق قماشدماق kàmashdirmak (*aor.*
قماشدماق kàmashdirir), *v. a.* To dazzle
(the eyes); to set on edge (the teeth).

قلمق قمر kàmer, *s. a.* The moon; قمرى
kàméri, *a. a.* Lunar; قمريه kàmériyyé,
s. a. An arbour, summer-house in
trellis-work.

قلمق قمرى kùmru, *s. t.* A dove.

قلمق قمع kàm", *s. a.* A felling, striking to

the ground; |—, —et, *v. a.* To fell,
knock down.

قلمق قمعمه kùmkuṃa, *s. a.* A squat round
bottle with a long neck.

قلمق قمل kàml, *s. a.* A louse.

قلمق قملدار kìmildamak (*aor.* قملدار kìmil-
dar), and قلمق قملدانماق kìmildanmak (*aor.*
قلمق قملدانماق kìmildanir), *v. n.* To move,
to have, or be in, motion; قلمق قملداتماق
kìmildatmak (*aor.* قلمق قملدادماق kìmildadir),
v. a. To move, cause to move.

قلمق قمو kàmṣ, *s. t.* (*old*), The whole, all,
all things. [shift.

قلمق قميص kàmīss, *s. a.* A shirt, chemise,

قلمق قناد kànad, *s. t.* A wing; a fold (of a
door, window, or shutter); قنادلو
kànadli, *a. t.* Winged.

قلمق قناديل kànādīl, *s. pl. a.* (of قناديل
kàndīl), Lamps. [bird.

قلمق قناريه kànāriya, *s. t.* A canary, canary-

قلمق قناطر kànātīr, *s. pl. a.* (of قنطرة kàntara),
Arches, bridges, viaducts, aqueducts.

قلمق قناعت kànā"at, *s. a.* Content, con-
tentment; |—, —et, *v. n.* To be con-
tented, satisfied. [bark (drug).

قلمق قناتنا kàna-kàna, *s. t.* Peruvian bark,

قلمق قناتماق kànāmak (*aor.* قنات kànar), *v. a.*
To blame, find fault with (a person).

قلمق قنب kùnnèb, *s. a.* Hemp.

قلمق قند kànd, *s. a.* Sugar, sugar-candy;

قلمق قندى kàndī, *a. a.* Of sugar; per-
taining to sugar.

قلمق قنداق kùndak, *s. t.* Swaddling-clothes;
the stock (of any portable fire-arms);
the carriage (of a cannon on board

ship); a bundle of incendiary rags, oakum, &c.; **قنداقدداو** kùndakda-òl, To be in swaddling-clothes (equivalent to our being in long-clothes); — **قنداک صوتمق** kùndak-sòkmaq, To introduce a prepared bundle of incendiary substances.

قندرمق kùndirmak (*aor.* **قندیرر** kùndirir), *v.a.* (*provincial*), To excite to anger or discontent.

قندز kùnduz, *s.t.* The beaver(?); the otter(?); **— بوجکی**, kùnduz-bùjègki, Cantharides; **— خایه سی**, kùndüz-khàiyassi, A musk-bag, castoreum.

قنده kànda, *ad.t.* (*old*), Where? wherever, wheresoever.

قندهار Kàndàhâr, *s.p.* Kandahar.

قندیل kàndîl, *s.a.* A lamp.

قنطار kàntâr, *s.a.* A steelyard; a quintal or hundredweight, varying in different places, that of Constantinople being 44 okes, or about 126 lbs. avoirdupois. [bridle].

قنطارمه kàntarma, *s.t.* A bit (of a horse).

قنطاره kàntara, *s.a.* An arch; a bridge; a viaduct or aqueduct.

قنغال kànghal, *s.t.* A coil.

قنغی kànghi (hànghi), *pron.t.* Which? which one? whichever; **قنغیمیز** kànghimiz, Which of us? whichever one of us; **قنغینگیز** kànghingiz, Which of you? whichever of you; **قنغیسی** kànghissi, Which? which of them? whichever one of them; **قنغیلر** kànghilar, Which ones?

قنی kàni (hàni), *ad.t.* Where? where is it?

قوا kùwâ, *s.pl.a.* (*of* **قوت** kùwâ), Powers, strengths, might: **قوت** faculties.

قواص kàvwâss, *s.t.* A kind of policeman.

قواطه kàwata, *s.t.* A round wooden platter; an unripe, exceedingly bitter kind of love-apple or tomato.

قواعد kàwâ'id, *s.pl.a.* (*of* **قواعد** kâ'idé), Rules; bases.

قواک kàwak, *s.t.* A poplar tree.

قوال kàvwâl, *s.a.* A very talkative person. [Turkish]

قواله Kàvâlla, *s.t.* Cavalla (town of).

قوام kàwâm, *s.a.* The proper state in which a thing should be; **قوام** kàwâma-ghèlmek, *v.n.* To acquire the proper state.

قوان kòwan, *s.t.* A hive; an egg-mould or case (as for squibs, rockets, &c.); **اری قوانی** ari-kòwani, A beehive; the flower fox-glove; **قوان** (for **یلقوغان**), yèlkowan (for **یلقوغان**), A swift-flying sea-bird which passes in flocks up and down the Bosphorus close to the water, and called by Europeans "souls of the damned"; the minute-hand (of a watch, &c.).

قوانوس kàwanòss, *s.t.* A jar, or gallipot. [kânün), Jar]

قوانین kàwânin, *s.pl.a.* (*of* **قوان** kàwânin)

قویارمق kòparmaq (*aor.* **قویارر** kòparir), *v.a.* To tear or break off or away; to pluck, gather; to obtain by particular

city ; قیامت قوپارمق klyāmèt-kòpar-mak, *v.n.* To make a great fuss (*lit.* to bring the resurrection about).

قوپچا kòpcha, *s. t.* A large hook and eye, a clasp.

قوپه kòpmak (*aor.* قوپار kòpar), *v.n.* To break (as a rope, branch, &c.); to start (from a spot in great haste);

برینک عودی قوپمق bìrining - "ùdu-kòpmak, To burst (any one's gall-bladder), to be extremely frightened;

قیامت قوپمق klyāmèt-kòpmak, *v.n.* To take place (the resurrection); to be (a great row, fuss, confusion).

قود kùvvet, *s. a.* Strength, power, might; a sense, faculty; vigour; —,

قوت کویموت kùti-lā-yèmūt, Food just sufficient to keep body and soul together; قوت باصره

kùvvéti-bāssiré, The faculty of sight; قوت بوی، kùvvéti-shāmmé, The power of smelling; قوت سامعه، kùvvéti-sāmi'a,

The hearing; قوت ذائقه، kùvvéti-zā'ika, The tasting faculty; قوت لامسه، kùvvéti-lāmissé, The power of touch; —

قوت حافظه kùvvéti-hāfiza, The power of memory.

قوتارمق kàwtarmak (*aor.* قوتارر kàwtàrir), *v.a.* To shift (anything) from one vessel to another.

قوجا kùjak, *s. t.* The space or quantity embraced by the two arms; the embrace; a double armful; the lap, or bosom (as though encircled by the two arms); قوجا قلمق kùjaklamak, *v.a.* To

take into one's arms (either to embrace or to carry); to encircle with the arms, to reach round (anything) with both arms.

قوجامق kòjamak (*aor.* قوجار kòjar), *v.n.* To become old in years or in appearance.

قوجمان kòjaman, *a. t.* Large, immense.

قوجه kòja, *s. t.* A husband; —, *a. t.* Old in age; large in size;

ای قوجه حریف! āy - kòja - hèrif!

There's a good fellow! There's a trump!

قوجه یه وارمق kòjaya-vàrmak, *v.n.* To be married (a girl or woman), to get married;

قوجه سی او kòjassi-òl, *v.n.* To be married (a woman), to have or possess a husband;

قوجه یه ویرمک kòjaya-vèrmek, *v.a.* To marry (a girl) to a husband, give in marriage;

قوجه قاری kòja-kāri, An old woman,

قوجه یشی kòja-yèmishi, *s. t.* (Old man's fruit) The arbutus, or tree-strawberry.

[Odessa.

قوجه بک Kòja-Bègh, *s. t.* The town of قوج kòch, *s. t.* A ram.

قوجاچ kòchach, *s. t.* A coachman.

قوجی kòchu, *s. t.* A kind of large carriage.

قودورمق kùdurmak (*aor.* قودورر kùdurur), *v.n.* To go mad, be seized with hydrophobia (a dog); —, kùdur-

mak (*aor.* kùdurur), *v.a.* To cause or allow to place. [Mad (a dog).

قودوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.*

قور kòr, *s. t.* Clear, bright, live coal of

o the value or agreeableness, as, **قوروت** kùru-(èkmek), Dry bread, bread with no condiment; **لاف**—, kùru-lāf, Mere words; —, kòru, and **قوروتلوق** kòruluk, s. t. A preserve, any wood or forest in which wood must not be cut, or meadow kept for hay into which cattle must not be turned by the public generally.

قوروت kùrvèt, s. t. (*Italian*), A corvette; —, kùrut, s. t. A kind of dried curd; **قوروت** kùrum, s. t. Soot. [curds.

قوروتلوق kùrumsāk, s. t. A contented cuckold.

قوروتلوق or **قوروتلوق** kùrumak (*aor.* قورور or قورور kùrur), v.n. To dry, become dry; to dry up; to be parched; —, kòrumak, v.a. To preserve (from injury of any kind), to shield, protect; **قوروتلوق** kùrutmak (*aor.* قوروتلوق kùrudur), v.a. To dry, cause to become dry; to parch; —, kòrutmak, v.a. To manage so that something shall be shielded from any injury.

قوز kòz, قوزاق kòzak, s. t. A cone or apple (of any cone-bearing tree).

قوزغون kùzghun, s. t. The raven; **قوزغونى سياه** kùzghunī-siyāh, a. t. Raven black. [silkworm, the cocoon.

قوز kòza, s. t. The ball spun by the

قوزى kùzū, s. t. A lamb; **قوزيم** kùzum!

My lamb! My dear! My dear sir!

Kind sir! (term of request); **قوزى**

قوزى kùzū-kùlāghi, (Lamb's ear)

Sorrel (plant).

قوس kāvss, s. a. A bow; an arc of a circle; **قوزح**—, kāvssi-kùzāh, The rainbow. [of a saddle or harness.

قوسقون kùsskun, s. t. The crupper strap

قوش kùsh, s. t. A bird; **دوة قوشى** devē-kùshū, (Camel-bird) The ostrich;

قوش قونمز kùsh-kònmāz, (Birds do not perch on it) A kind of wild

prickly asparagus; **قوش اوزومى** kùsh-üzumu, Small dried currants (for puddings, &c.);

قوشباز kùshbāz, s. t. A bird-catcher, bird-seller, bird-fancier.

قوشاتمق kùshātmaq (*aor.* قوشاتمق kùsh-

ādir), v.a. To surround; to wind or fasten round the waist;

قوشاتمق kùshānmaq (*aor.* قوشاتمق kùshānir), v.a. To wind or fasten round one's own waist; —, v.n. To dress or arm

one's self; —, v.p. To be wound or fastened round the waist; to be sur-

rounded.

قوشاق kùshāk, s. t. Any sash, shawl, or

belt, worn round the waist; any diagonal piece of timber or iron which

gives firmness to posts or beams, a brace.

قوشلوق kùshluk, s. t. (Bird-time) The morning about breakfast-time; **قبا**

قوشلوق kāba-kùshluk, s. t. The time when the sun is drawing towards the

meridian.

قوشمق kòshmaq (*aor.* قوشمق kòshar),

v.n. To run (an animal or man); —,

v.a. To put (horses, &c.) to (carriages,

&c.); to appoint as a guide, escort, &c.; قوشلمق kòshulmak, *v.p.* To be such that one may run; to be put to (horses); to be appointed as guide, escort, &c.; قوششمق kòshushmak, *v.n. recip.* To run all together towards قوشى kòshu, *s. t.* A race. [one place. قوسره kawsara, *s. a.* A kind of large mat basket, generally sent with rice from Egypt. [and *a.* To vomit, spue. قوصمق kùssmak (*aor.* قوصار kùssar), *v.n.* Kòtūr, *s. p.* The town of Kotur. قوطى kùtu, *s. t.* A small box or case; انفيه قوطيسى ènfiyyé - kùtussu, A snuff-box. [lar), *v.a.* To pursue. قوغالمق kòghalamak (*aor.* قوغالار kòghalar), *v.a.* قوغش kòghush, *s. t.* A ward, a general sleeping-room; a beam for supporting a floor. [To drive away. قوغمق kòghmak (*aor.* قوغار kòghar), *v.a.* قوغو kùghu, *s. t.* A swan. قوغوق kùghuk, *s. t.* A cuckoo. قوغه kògha, *s. t.* A bucket. قوف kòf, *s. t.* Dried up and hollow inside (fruit). قوكلامق kòklamak (*aor.* قوكلار kòklar), *v.a.* To smell at, sniff at; قوكلاتمق kòklatmak, *v.a.* To cause or allow to smell or sniff at. قوكلاه kòkla, *s. t.* A doll. قوكمق kòkmak (*aor.* قوكار kòkar), *v.n.* To smell, have a smell, to stink; to become putrid or stinking; قوקותمق kòkutmak (*aor.* قوקותدر kòkudur), *v.a.* To cause to emit a smell, especially a

bad smell; to cause to be permeated with a smell.

قوگو kòku, *s. t.* A smell, odour; a scent; a perfume; a stink; a taint; a smell; a tack, the slightest degree of something; قوگولو kòkulu, *a. t.* Having a smell (good or bad); scented, perfumed, sweet-smelling.

قوگونہ kòkona, *s. t.* (*Greek*), A Greek lady or woman; the lady of the house; the mistress.

قوگوشمق kòngushmak (*aor.* قوگوشور kòngushur), *v.n.* To hold conversation; to chat; to associate; قوگوشدورمق kòngushdurmak, *v.a.* To cause to allow to converse or associate.

قوگوشى kòngshu (kòmshu), *s. t.* A neighbour; قوگوشى or قوگوشى قوگوشى kònu - kòmshu, Friends and neighbours, near and distant neighbours.

قول kavl, *s. a.* An assertion; words, what one says; a conversation; an agreement, understanding; a system or view (in science); —, kavl, *s. t.* The arm; a branch (of any tree which has ramifications, but not of trees or plants); a patrol; —, kavl, *s. t.* A servant, slave, bondsman, janissary (in bye-gone days); —, kavl, *s. t.* mankind (God's servant); —, kavl, *v.a.* To agree, make an agreement; قولى kavlī (*fem.* قوليه kavlīyī), *a. a.* Verbal, pertaining to words, opinions; قولييات kavlīyyāt, *s. p.*

Mere verbal assertions; قول کزیمک kòl-ghèzmek, *v.n.* To go the rounds, to patrol; قراغول قره قول kàra-kòl, قراغول kàraghol, and قراول kàraòl, *s. t.* A guard of several soldiers or policemen; قره قولخانہ kàra - kòl - khānē, *s. t.* A guardhouse; قول تیموری kòl-dèmiri, *s. t.* A bar of iron used for closing a door or gate; قولگوز kùlunguz, Your servant, I; قوللک kùlluk, *s. t.* Servantship; a guardhouse.

قولاچ kùlach, *s. t.* A fathom.

قولاچ kùlak, *s. t.* The ear; a dwarf handle; a small piece of paper tacked on to the corner of a document with any little note relating thereto; قوزی قولاغی kùzu - kùlaghi, (Lamb's-ear) Sorrel (plant); اصمق —, kùlak-àssmak, ویرمک —, kùlak-vèrmek, *v.n.* To give ear, lend an ear, listen; برینک قولاغنه سویلمک bîrining - kùlaghina - sùwèylémek, *v.a.* To whisper in one's ear; قولاغنه قومق kùlaghina - kòmak, *v.a.* To put (some tale) into one's head.

قولان kòlan, *s. t.* A saddle-girth.

قولای kòlay, *a. t.* Easy, not difficult; —, *s. t.* A means, way (to do or obtain anything); قولایلیق kòlaylık, *s. t.* Easiness, facility; convenience; قولایلیقو kòlaylikli, *a. t.* Convenient, handy; قولای گه kòlay-ghèlé, May (your work) come easy (to you)! قولایلمق kòlaylanmak, *v.n.* To become easy, to draw near to being accomplished.

قولبه kùlubé, *s. t.* A hut.

قولپ kùlp, *s. t.* An arched handle.

قولتق kòltuk, *s. t.* The armpit; the end of a sofa or ottoman, the arm of an arm-chair; قولتقو kòltuklu, *s. t.* An arm-chair; —, *a. t.* Having arms (a chair); —, کولتقو دینکی kòltuk - dèynéggi, *s. t.* A crutch; برینک قولتقنه کیرمک bîrining - kòltughuna - ghîrmek, *v.n.* To support anyone under the arms in walking; قولتقچی kòltukju, *s. t.* A pedlar, hawker.

قوللانمق kùllanmek (*aor.* قوللانیر kùllanir), *v.a.* To use; to employ; قوللاندرمق kùllandirmak, *v.a. caus.* To cause or allow to employ or be employed; قوللانمق kùllanılmak, *v.n.* To be such as can be used; قوللانیش kùllanış, *s. t.* A manner of being used or employed; قوللانیشلی kùllanışli, *a. t.* Convenient, fit or apt for use.

قولنج kùlunj, *s. t.* The gripes, colic, or spasms in the belly.

قوله kùlé, *s. t.* A tower, a steeple; —, کولا kùla, *a. t.* A kind of bay colour (in a horse).

قوم kùm, *s. t.* Sand; —, کوم kòm, *s. t.* A kind of roadside inn or stables; —, کولم kàvm, *s. a.* A people.

قومانده kòmànda, *s. t.* (*Italian*), The military word of command; a military command; —, —et, *v.n.* To command; to give the word of command. قومپانیہ kòmpanya, *s. t.* (*Italian*), A commercial company.

قومرال kùmrāl, *a. t.* Auburn.

قومصال kùmsal, *s. t.* A sand in the sea; a sandy beach; sandy land or soil.

قومق kòmak (*aor.* قور kòr), *v.a.* To put, place, lay; to leave, allow, permit, suffer, let; —اد àd—, *v.n.* To name, give a name, christen; —بشقه bāsh-ka—, —ايرى àyri—, *v.a.* To put apart, place separately; —ميدانه mèydana—, *v.a.* To produce, show, exhibit; —رهين rèhin—, *v.a.* To pledge, pawn, give in pledge; قومق kòmak, قونلمق kònlmak, *v.p.* To be placed. [India-rubber.

قومناستق kòmnaastik, *s. t.* (*French*),

قومه kùma, *s. t.* A fellow-wife, either of two or more wives of one sole husband (in respect of the other or others).

قوناق kònak, *s. t.* A large house, mansion; a station, or resting place (on a journey); a day's journey; a guest, a lodger, one quartered or billeted in a house; the scurf (of the head); —, —et, *v.n.* To make a station, halt for the night or for a space.

قونت kùnt, *a. t.* Thick and strong, solid. [boots or shoes).

قونج kònj, *s. t.* The upper leather (of

قونداق kùndak, *s. t.* See قنداق.

قوندره kùndura, *s. t.* A shoe, shoes;

قوندره جي kùnduraji, *s. t.* A European shoemaker.

قونسولوس kònsoloss, *s. t.* (*Italian*), A

consul; قونسولوسخانه kònsoloss-khānā, *s. t.* The consular residence or office.

قونمق kònmak (*aor.* قونار kònar), *v.n.* To perch, to alight (a bird); to alight for rest (on a journey), to halt, camp, or bivouac; to fall upon anything (dust, &c.).

قونو or قوني kònu, *ad. t.* in انى قونى èni-kònu, *ad. t.* In full detail and at ease (to converse).

قونيه Kòniyya, *s. t.* The town of Iconium.

قوه kùvvé (*for* قوت kùvvet, *q.v.*), قوه دن فعله چقارمق kùvvédan - fi'la-chikàrmak, *v.a.* To change from *esse* to *esse*, to accomplish.

قوى kàvī, *a. a.* Strong; firm; robust; —كوى, *s. t.* A small bay or inlet.

قويتى kùytu, *a. t.* Sheltered, secluded; قويتى ير kùytu-yèr, A sheltered nook.

قويرق kùyrük, *s. t.* A tail; —يانغى kùyrük-yāghi, (Tail fat) Dripping obtained from the large tails of the Asiatic sheep; —صالن, kùyrük-sālan, The water-wagtail; قويرقلى kùyrükli, *a. t.* Tailed; —يلدز, kùyrüklu-yıldız, A comet.

قويمجى kùyumju, *s. t.* A gold and silver-smith and jeweller. [قومق.]

قويمق kùymak or قومق kòmak. See

قوين kòyn, *s. t.* The bosom or breast-pocket of one's dress, the fob; —ساعتى kòyn-sā'ati, A watch; —, kòyun, *ad. t.* in يوزى قوين yūzu-kòyta, With the face to the earth, flat on one's belly; يوزى قوين ياتمق yūzu-

-kòyun-yàtmak, To lie flat on one's belly.

قویو kùyu, *s. t.* A well ; a pit ; —, kòyu, *a. t.* Thick (any fluid, semi-fluid ; a forest, &c.) ; dark (a shade of colour).

قویون kòyun, *s. t.* A sheep.

قویویرمک kòyuvèrmek (*aor.* قویویرمک kòyuvèrir), *v.a.* (*facile form of* قومتق kòmak, *To let, allow, not hinder*), To let loose, let go. (*It has also every meaning of the original verb*).

قہا kàhhār, *s. a.* God the curber or queller of the proud.

قہر kàhr, *s. a.* A subduing, curbing, or quelling by violence ; power, might ; violent grief ; |—, —et, *v.a.* To subdue, curb, or quell by force ; *v.n.* To be violently grieved ; قہراً kàhran, *ad. a.* By force, by violence. [queror.

قہرمان kàhramān, *s. p.* A victorious conqueror.

قہقری kàhkarā, *s. a.* A moving backwards, walking backwards ; رجوع قہقری rùjū'ī - kàhkarā, An ignominious retreat.

قہقہہ kàhkaha, *s. a.* A burst of laughter ; کولمق کہقہہ kàhkaha-ghyūlmek, *v.n.* To laugh aloud.

قہوہ kàhwé, *s. a.* Coffee (either the raw berry, the roasted powder, or the beverage) ; a coffee-house ; قوری قہوہ kùru-kàhwé, (Dry coffee) Coffee in the berry or in powder, not prepared as a beverage ; قہوہ دانہ سی kàhwé-(tānéssi), A coffee-berry ; قہوہ پارہ سی kàhwé-(pārassi), Coffee - money, a

small present in money, a tip ; قہوہ رنگی kàhwé-rèngi, Coffee-brown (colour) ; قہوہ جی kàhwéji, A coffee-maker in a gentleman's house ; a keeper of a coffee - shop ; قوری قہوہ جی kùru-kàhwéji, A dealer in coffee berries or powder.

قہی kày', *s. a.* A vomiting ; |—, —et, *v.a.* To vomit ; کلمق قہی kày'-ghèlmek, *v.n.* To feel sick ; to vomit ; کتورمک قہی kày'-ghètirmek, *v.n.* To cause to vomit.

قہیا kàya, *s. t.* A rock (either in the sea or in the strata of the earth) ; قہیا پارچہ سی kàya-pàrchassi, A rough fragment of rock ; قہیا بالغی kàya-bālighi, Rock-fish (black - skinned, but with very white delicate flesh, especially recommended for persons recovering from severe illness).

قیاس kiyāss, *s. a.* A measuring or judging one by comparison with another ; a syllogism (in logic) ; |—, —et, *v.a.* To liken, compare ; —, *v.n.* To think, suppose, judge ; قیاسی kiyāssi, *a. a.* Regular (in grammar), founded upon comparison ; بی قیاس bī-kiyāss, *a. p.* Without measure.

قیاسرہ kiyāsséré, *s. pl. a.* (*of* قیسرہ kaysr), Caesars, emperors of Rome or Constantinople.

قیافت kiyāfèt, *s. a.* External appearance ; physiognomy ; dress, costume.

قیام kiyām, *s. a.* A rising and standing on foot ; application, assiduity,

perseverance ; a departure, starting, setting out ; |—, —et, *v.n.* To rise and stand on foot ; to apply one's self diligently ; to depart, start, set out ; یوم القیام *yàvmu-'l-kìyām*, The day of the resurrection.

قیامت *kìyāmèt*, *s. a.* The resurrection ; any noise, confusion, scolding, or press, hurry, and crowding ; قوپمق — *kìyāmèt - kòpmak*, *v.n.* To happen suddenly (the resurrection) ; to take place (a great noise or confusion) ; قوپارمق — *kìyāmèt-kòparmak*, *v.n.* To make a great noise of scolding.

قیت *kìt*, *a. t.* Scarce, not plentiful ; قیتلق *kìtlìk*, *s. t.* Scarcity.

قیچ *kìch*, *s. t.* The stern of a ship or boat ; قیچین قیچین *kìchin or قیچین* *kìchin - kìchin*, *ad. t.* Backwards, stern-foremost ; قیچینلیه قیچینلیه *kìchinlaya - kìchinlaya*, *ad. t.* By dint of a repeated or continuous moving backwards.

قید *kàyd*, *s. a.* Any fastening with a rope, chain, or similar instrument ; a rope, a chain, or any similar instrument of binding ; a taking notice, fixing the attention (on anything unpleasant) ; an enregistering, entering ; an entry in a register ; a restriction, or restrictive word in a phrase (logic) ; |—, —et, *v.a.* To bind, fasten (with a rope, chain, &c.) ; to enter (in a register), to enregister ; to restrict the application of a term (in logic) ;

—, *v.n.* To care, take notice, pay attention (*generally used in the negative*) ; قیدنددکل *kàydinda - dighil* (*changing the pronoun as required*), He (&c.) does not care (about it) ; قیدی بیله دکل *kàydi - bilé - dighil*, He does not take even the slightest notice (of it) ; قید حیات شرطیله *kàydi - hàyat-shàrtıla*, For life (*lit.* under condition of a restriction to the period of his natural life) ; بیقید *bì-kàyd*, *a. p.*, لاقید *lā-kàyd*, *a. a.* Careless, thoughtless.

قیر *kìr*, *s. t.* The uncultivated plain ; heathland, moorland ; —, *a. t.* Grey, black and white mixed.

قیراچ *kìrach*, *a. t.* Of the nature of sterile parched moorland.

قیراط *kìrāt*, *s. a.* A carat.

قیرغین *kìrghin*, *a. t.* Hurt in one's feelings, somewhat grieved and angry, vexed.

قیرق *kìrik*, *a. t.* Broken ; —, *s. t.* A broken place ; قیرقلق *kìriklik*, *s. t.* A feeling unwell, feeling of indisposition ; کوکل قیرقلغی *ghyùngul-kìriklighi*, A being wounded in spirit, feeling hurt, grieved and sorrowed ; قیرقجی *kìrikji*, *s. t.* A setter of broken bones.

قیرم *kìrim*, *s. t.* Wholesale slaughter ; wholesale death from disease.

قیرمق *kìrmak* (*aor.* قیرار *kìrar*), *v.a.* To break ; to hurt a person's feelings ; to fold, plait, crimp ; to discount (a bill).

of exchange); to slaughter, massacre, cause wholesale death; قىرلىمق kîrîl-mak, *v.n.* To break (of itself); to become folded; to have one's feelings hurt, to feel hurt; to die in great numbers; —, *v.p.* To be broken; to be folded or plaited; to be slaughtered wholesale.

قىرمە kîrma, *s. t.* A fold, a plait.

قىرىندى kîrindi, *s. t.* A broken piece, a fragment.

قىز kîz, *s. t.* A maid, maiden, virgin, girl; خانم قىز hânîm-kîz, A young lady; قىزاوغلان قىز kîz-òghlan-kîz, A virgin; قىز قىزىنداش kîz-(kârdash), A sister; قىزلىق kîzlik, *s. t.* Virginity, maidenhead, maidenhood; قىزىك قىزىق kîzing-kîzlikhîni-bòz-mak, To deflower a virgin.

قىزغىن kîzghin, *a.t.* Hot; red-hot; very angry; in heat (an animal).

قىزىمق kîzmaq (*aor.* قىزار kîzar), *v.n.* To become hot; to become red-hot; to become very angry; to get in heat (an animal); قىزدىرماق kîzdîrmaq, *v.a.* To heat, to make hot; to vex, enrage, put in a passion; قىزىشماق kîzishmaq, *v.n.* To become hot on all sides (a battle, &c.).

قىيسى kâysi, *s. t.* An apricot.

قىش kîsh, *s. t.* The winter; قىش قىش kîra-kîsh, The depth of winter; قىشىن kîshin, *ad. t.* In winter, during winter.

قىشلاق kîshlagh, قىشلاق قىشلاق kîshlak, *s. t.* See قىشلاق.

قىشلامق kîshlamak, *v.n.* See قىشلامق.

قىيسر kâysar, *s. a.* Cæsar, the emperor of Rome or Constantinople.

قىيسرىيە Kâyseriyyé, *s. a.* Cesarea.

قىيغەنە kâyghana, *s. t.* An omelet.

قىيغى kâyghi, *s. t.* Care, anxiety, solicitude; قىيغىسىز kâyghissiz, *a. t.* Free from care.

قىل kîl, *s. t.* A hair; a bristle; —, kîl, *s. a.* in قىل وقال kîl-u-kâl, Public remarks and criticisms; قىل قىلم kîl-kâlm, A hair-pencil, a small painting brush. [bones of fishes.

قىلچىق kîlchîk, *s. t.* The small hair-like

قىلماق kîlmak (*aor.* قىلار kîlar), *v.a.* To do, perform (*This verb is not much used excepting as an active auxiliary, and even as such not very frequently*);

قىلماق نماز nâmaz-kîlmak, To perform one's devotions; تاقلاق قىلماق tàklak-kîlmak, To tumble heels over head.

قىلولە kâylülé, *s. a.* The siesta, the noon-day nap.

قىمەت kîmet, *s. a.* Value, price; قىمەت زىقىمەت zî-kîmet, *a. a.* Valuable, precious; — (*for* قىيامەت kîyâmèt), *s. a.* The resurrection.

قىيماق kîymak (*aor.* قىيار kîyar), *v.a.* To chop up fine; to mince; —, *v.n.* To bring one's self to make a sacrifice.

قىيما kîyma, *s. t.* Mince-meat.

قىين kîn, *s. t.* A sheath, scabbard.

قىيۇد kûyūd (*pl.* قىيۇدات kûyūdāt), *s. pl. a.* (*of* قىيد kâyid), Entries; registries; restrictions.

قيورات *kivrak*, *a. t.* Crisp, frizzly (hair);
tight-twisted (yarn, thread, &c.).

قيورجق *or* قويرجق *kivirjik*, *s. t.* The
thin, long-tailed sheep of Europe.

قيورم *or* قيوريم *or* قوريم *kivrim*, *s. t.* A
single twist in a hair or thread.

قيورمتق *or* قيورمتق *kivirmak* (*aor.* قيوير
kivirir), *v. a.* To twist; to frizzle;

قيورلمتق *kivrilmak*, *v. n.* To twist, be-
come frizzly; —, *v. p.* To be twisted
or frizzled.

قيوم *kayyüm*, *s. a.* God the self-existing.

قييه *kayyé*, *s. a.* An oke or oka, Turkish
weight of 2½ lbs. avoirdupois.

قيي *kayî*, *s. t.* The shore, coast, sea-shore;

يالي قيسي *yali-kayissi*, The sea-side;

قييه چقمق *kayiya-chikmak*, *v. n.* To
land, get to the shore; *قييه صره* *kayî-*

sira, *ad. t.* Along the shore, close
in land.

ك *kyāf* (*kēf*). Twenty-fifth letter of
the Turkish alphabet, having three
distinct values, for the discrimination
of which no generally recognized
method has been adopted, and con-
sequently none used in printed books
or in current writing. In the first of
these values, that of a true and pure
English *k*, the letter receives the
appellative of *كاف عربي* *kyāfi*-“*arēbī*
(*the Arabic kēf or k*), and in this
value it is always left in its original

forms, without any addition. In the
second value, that of a *g hard*, *gh*, or
gu, in English, the letter is called
كاف فارسي *kyāfi - fārsī* (*the Persian*
kēf). And in the third value, that of
our final *ng* in the word *sing* (which,
however, is always, in the mouth of
educated city-bred people, sounded
like a plain *n*), the letter is called
صاغر کاف *sāghir-kyāf* (*surd k*) *or* *صاغر نون*
sāghir-nūn (*surd n*). These two
latter cases are, in some books where
the vowel-points are marked, distin-
guished from the first by the addition
of three dots over the letter; but this
method does not distinguish between
the two cases themselves. It has
therefore been imagined, that if the
three points were confined to the *ng*
sound of the letter, the *hard g* value
might be shown by doubling the dash,
and adding this double dash even to
the letter when final, though then it
usually has no dash at all. In chrono-
grams and astronomical tables the
letter has the numeral value of 20.
In pronouncing this letter in either of
its two first values, when followed by
one of the vowels *a*, *o*, *u*, *ü*, or *ü*, the
incipient sound of a *y* must be inserted
between the letter and the vowel, and
this peculiarity we have denoted by
putting the inserted letter in italics.
Compared with *ق* as a *k*, or with *غ*
as a *gh*, *ك* is a soft letter, and is

always followed, when possible, by a soft vowel.

ك kè (at the beginning of some compounds), *ad. a.* As, like; —, k or ké (at the end of a few compounds), *prep. a.* Thy; thee.

كابل Kābul, *s. p.* The town of Cabul.

كابوس kyābūs, *s. a.* Nightmare, an incubus. [a dower.

كاتب kyātib, *s. p.* A marriage portion;

كاتب kyātib, *s. a.* One who writes; a clerk in a public office; سرکاتبی sīr-kyātibi, A secretary; كاتب الحروف

kyātibu-ʿl-hūrūf, *s. a.* The writer of the present letter.

کاخ kyākh, *s. p.* A palace or pavilion.

کاذب kyāzib, *a. a.* False, lying.

کار kyār, *s. p.* Work, occupation, business; the fruit or result of work; profit, advantage; sexual intercourse; combat, fight, battle; —, (*in composition*), *a. p.* Who does or performs; who works with (some instrument or material); worked (with some instrument or material); |—, —et, *v.n.* To make a profit, to gain, be a gainer; کارخانه kyār-khānē (kèr-khānē), *s. p.* A manufactory; a brothel.

کارد kyārd, *s. p.* A knife.

کارزار kyārzār, *s. p.* A battle, conflict, fight, combat, action, engagement.

کارگیر kyārgħir (kyāvghir), *a. p.* Built of brick or stone.

کاروان kyārwan, *s. p.* A caravan, a company of travellers or of horses laden

with merchandise; سرای—, kyārwan-sārāy, A caravanserai.

کاست kyāsst, *s. p.* A deficit, a deficiency; بی کم و کاست bī-kēm-ukyāsst, *ad. p.* Exactly, with no deficiency.

کاسه kyāssé, *s. p.* A basin; کاسه لیس kyāssé-līss, *s. p.* A parasite, lick-trencher. [ment or hall.

کاشانه kyāshānē, *s. p.* A large apartment; کاشف kyāshif, *s. a.* One who discovers or uncovers a hidden thing; a kind of mayor in Egypt.

کاشکه kyāshké (kèshké), *c. p.* O that, I would that; —, *int. p.* I wish it were so.

کازم kyāzim, *s. a.* One who restrains his anger; کازمین الغیظ kyāzimīnu-ʿl-ghāyẓ, They who restrain their anger.

کاغذ kyāghid, *s. p.* Paper; a written paper; a card; playing cards; کاغذ خانه kyāghid-khānē, *s. p.* A paper mill, paper manufactory.

کاف kyāf, *s. a.* Name of the letter ك; —, (*in composition*), *a. p.* Which cleaves, splits; کاف و نون kyāf-u-nūn, The mysterious letters ك and ن of the Arabic imperative کن kyūn (*Be thou, exist thou*), being all that God had to pronounce in order to create; کاف لولاک kyāfi-lèv-lāk, The ك (thee) of the expression لولاک lèv-lāk-ké (*were it not for thee*), mentioned in the Kūrʿān, and indicating Muhammed.

كافر *kyāfir, s. a.* A denier; an infidel or a denier of God's unity and Muhammed's divine mission; (*in joke*) A rogue, a saucy chap; (*in anger*) A brute, a beast; كافر النعمة *kyāfiru-'n-ni' mē,* An ungrateful person, who denies the benefit he has received; كافرانه *kyāfirānē, a. p.* Pertaining to an infidel.

كافور *kyāfūr, s. a.* Camphor; كافوريه *kyāfūriyyē, s. t.* Southernwood.

كافه *kyāffē, s. a.* The whole of them; كافة *kyāffēten, ad. a.* Altogether, wholly.

كافي *kyāfī, a. a.* Sufficient; —, *s. a.* God the all-sufficient. [lock.

كاكل *kyākyul, s. p.* A ringlet, curl, fore-كالا *kyālā, s. p.* Rich silk stuff.

كالبد *kyālbud, s. p.* A form, mould; a body.

كام *kyām, s. p.* Wish, desire; بكام *bè-kyām, a. p.* Successful, having his desire fulfilled; ناكام *nā-bè-kyām, a. p.* Unsuccessful, disappointed. (*Many adjectives are composed with this word, almost all meaning successful*).

كامل *kyāmil, a. a.* Complete, perfect; honest, well-behaved, good-tempered.

كان *kyān, s. p.* A mine; —, *kyānē, a. verb subst. third pers. sing. masc. pret.* He (she, it) was; —, *kè-ènna,* As if, as though (*in* كان لم يكن *kè-ènna-lēm-yèkyùn,* As though it exist not; كان لم يكن حكمته قووق *kè - ènna - lēm-yèkyùn - hùkmuna - kòmak, v.a.* To

esteem as though it exist not, to regard as *non avenu*).

كانون *kyānūn, s. a.* A fireplace; name of two Syro-Roman months, of which the first, كانون اول *kyānūni-èvvēl,* is our December, and the second, كانون ثاني *kyānūni-sānī,* our January.

كانه *kè-ènnaḥū (kè-ènna), comp. a.* As though, as if. [cov.

كاو *ghyāw, s. p.* An ox, bull, bullock, or كاور *ghyāwur, s. t.* A non-Muhammedan, unbeliever, infidel.

كاه *kyāh (in composition), a. p.* Which diminishes or takes away; —, *ghyāh, s. p.* A place; a time; a fitting or seasonable time; —, *ad. p.* Sometimes; كاه كاه *ghyāh - ghyāh, ad. p.* Now and then; كاه وناكاه *ghyāh-n-nā-ghyāh,* Seasonable or not.

كاهل *kyāhil, a. a.* Lazy, slow, slothful, indolent.

كاهن *kyāhin, s. a.* A diviner, soothsayer, augur.

كاهي *ghyāhi, ad. p.* كاهيجه *ghyāhijē, ad. t.* Sometimes, at one time; at another time.

كائن *kyā'in, a. a.* Being, existing, extant: كائن مطلق *kyā'ini-mūtlak,* God, the absolute Being; كائنات *kyā'nat, s. pl. a.* All existing things.

كباب *kèbāb (kèwab), s. a.* Roast (meat or other substance).

كباد *kèbād, s. t.* A clingstone peach. كبار *kībār, s. pl. a. (of كبير kèbir),* The great, grandees; (*as a Turkish singr-*

lar) a grandee; a gentleman or great lady. [Great sins. کباثر کبā'ir, *s. pl. a.* (of کبیره kèbīrē), کبد kèbd, *s. a.* The liver. ک کibr, *s. a.* Pride, haughtiness; —, کبەر, *s. a.* Oldness, greatness (of age); —, گهبر, *s. p.* A fire-worshipper. [Great people, grandees. کبیر kyùbérā, *s. pl. a.* (of کبیر kèbīr), گهبرمک ghèbermek (*aor.* گهبرر ghèbérir), *v.n.* To die as a dog. گهبره ghébéré, *s. t.* A caper. کبیرا kyùbrā, *a. a. fem.* (of اکبر èkbīr), The greatest; —, *s. a.* The major proposition of a syllogism. کبریة kibriyā, *s. a.* The greatness and majesty of God. کبریت kibrit, *s. a.* Sulphur, brimstone; small brimstone tapers or matches; احمر —, kibriti-àhmèr, (Red sulphur) The philosopher's stone; کبریتی kibriti, *a. a.* Brimstone coloured. كبش kèbsh, *s. a.* A ram; a chief, a leader. كبك kèbk, *s. p.* A partridge. كبوتر kèbùtèr, *s. p.* A pigeon. كبه kèbé, *s. t.* A kind of felt or very thick coarse woollen cloth; —, گهبه, *a. t.* Big with child or young, pregnant. كبی ghibi, *a. t.* Like, similar (*is never used absolutely, but always accompanied by the indication of the thing compared with*); —, *adv. t.* As soon as, immediately on, or after. کبیر kèbīr (*fem.* کبیره kèbīrē), *a. a.*

Large, great; کبیره kèbīrē, *s. a.* A great sin. [sextile. کبیسه kèbīssé, *s. a.* Leap-year, the bisse. کپازه kèpāzé, *s. p.* A weak bow for aspiring toxophilites; a foolish trifler. کپچه kèpché, *s. p.* A ladle, a skimmer. کپک kèpek, *s. t.* Bran. کپنک kèpenk, *s. t.* A window-shutter; —, کپنک, *s. t.* A butterfly; a moth. کپوک kyùpuk, *s. t.* Froth; foam; suds; lather; کپورمک kyùpürmek, *v.n.* To froth; to foam, lather. کتاب kitāb, *s. a.* A book; کتابچی kitābji, *s. t.* A seller of foreign or common books; کتابخانه kitāb-khānē, A library; کتاب الله kitābu-'llāh, (God's book) The Kur'an; اهل کتاب èhli-kitāb, (People of a book) Jews, Christians (as having revealed Scriptures); —, کبیرا kyùttāb, *s. pl. a.* (of کاتب kyatib), Secretaries, clerks in Government offices; رئیس الكتاب rè'issu-'l-kyùttāb, (Chief of the Secretaries) Former title of the Ottoman Secretary of State, who also officiated as Minister for Foreign Affairs; he was commonly called رئیس افندی rè'iss-èfèndi; the title is now abolished. کتابت kitābet, *s. a.* The art of literary or epistolary composition; style. کتابه kitābē, *s. a.* (originally identic with the preceding), An inscription in a regularly formed frame, shield, or cartouche, on a public building, &c.

كتان *kètān* (*kèten*), *s. p.* Flax ; كتان بزى (*kèten*)-*bèzi*, *s. t.* Linen.
 كتب *kyütub*, *s. pl. a.* (of كتاب *kitāb*), Books; كتبخانه *kyütub-khānē*, *s. p.* A library. [Secretaries, clerks.
 كتبه *kètébé*, *s. pl. a.* (of كاتب *kyātib*),
 كتحدا *kètkhudā* (*kyāya*), *s. p.* A steward, administrator of affairs or of a large household; the master or warden of a trade corporation; قبي كتحداسى *kāpi-(kyāyassī)*, *s. t.* The official agent at the chief office of government at Constantinople of any of the various departments of State, of a governor in the provinces, the Danubian Principalities, &c.; كتحدابك (*kyaya*)-*bègh*, *s. t.* (Formerly) the official steward of the Grand Vizier (now abolished).
 كتف *kètf*, *s. a.* The shoulder-blade.
 كتم *kètm*, *s. a.* A concealing, not revealing by words or signs; |—, —*et*, *v. a.* To conceal, not to reveal.
 كتمان *kitmān*, *s. a.* The non-revelation of anything on one's mind.
 كتمك *ghitmek* (*aor.* كيدر *ghidar*), *v. n.* To go; — يبانه *yābana-ghitmek*, *v. n.* To go to the winds, go to waste; كيدر ك *ghidérek*, *gerund* (By dint of going) By degrees, in time, by little and little; كيدكجه *ghidkja*, *gerund* (In proportion as — goes), By degrees, by little and little.
 كتورمك *ghètirmek* (*aor.* كتورر *ghètirir*), *v. a.* To bring with one, to fetch; to cause to come; كتورتمك *ghètirt-*

mek (*aor.* كتوردير *ghètirdir*), *v. a.* To cause to be brought or fetched; كتورمك *yèrina-ghètirmek*, *v. a.* To bring or get (a thing) into its proper place; to accomplish, fulfil, perform, execute, carry out; كتورمك *vùjūda-ghètirmek*, To bring about, cause to exist, do, accomplish, bring into existence; كتورمك *imāna-ghètirmek*, *v. a.* To convert to the faith; كتورمك *khātira-ghètirmek*, To call to mind.
 كتوم *kètūm*, *a. a.* Who conceals his thoughts and does not divulge them.
 كتوبه *kètībē*, *s. a.* A troop or body of soldiers.
 كتافات *kèssāfèt*, *s. a.* The being thick together, dense (trees, hair, atmosphere), density; opacity; coarseness, grossness.
 كتارت *kèssret*, *s. a.* Multiplicity, multitude, numerousness, great number; great quantity; frequently, often; in great numbers, in great quantity.
 كتير *kèssir* (*fem.* كتيرة *kèssiré*), *a. a.* Much (in quantity); many (in number); frequent (in recurrence).
 كتيف *kèssif* (*fem.* كتيفه *kèssifé*), *a. a.* Thick, dense, close; opaque, not transparent; coarse, gross.
 كج *kèj*, *a. p.* Oblique, awry, crooked; كج رفتار *kèj-rèftār*, *a. p.* Whose conduct is not straight.

forward; كچرأى kèj-rè'y, *a. p.* Who has strange and unsuitable opinions.

كجكما ghèjikmek (*aor.* كجكور ghèjikir), *v.n.* To be late; to become late, grow late; to be behindhand.

كجك kèjkyül, *s. p.* A kind of long basket or receptacle formed of a half cocoa-nut shell cut lengthwise, and suspended by chains, carried by mendicant dervishes.

كجك ghèch, *a. t.* Late.

كجك ghèchkin, *a. t.* Past, over (the prime, or some particular age or state); oldish; rather too tipsy, half-seas over; overripe (fruit).

كجك ghèchmek (*aor.* كچر ghècher), *v.n.* To pass (over, by, through, in, into, out, &c.), to go (by, through, in, &c.); to pass current (money, &c.); to pass away, not endure, not last, to finish, come to an end; to surpass (in number, quantity, or quality); to beat, leave behind, get before (in a race); to penetrate (into or through a substance); to do without, to manage without, to relinquish, give up; — ياندن yàndan-ghèchmek, To pass by or near; — ايجندن ichindan-ghèchmek, To pass through; — اوستندن ùsstundan-ghèchmek, To pass over, above; — التندن altindan-ghèchmek, To pass under; يره كجك yèra-ghèchmek, To sink into the earth (for shame); يرينه yèrina-ghèchmek, To pass or go into (its) proper place; — واز

vwāz-ghèchmek, To give up, leave, abandon, relinquish; وازكچ vwāz-ghèch! Leave off! Be quiet! Don't say that! — سوزى sūzu-ghèchmek,

To have great weight and influence (one's words); كچمش اولسون ghèch-mish-òlsun! May (worse than this trial) have been (thus) averted! (*said to anyone by way of condolence after sickness or any accident*); كچن ghè-

chen, *acc. part.* Who or which passes, passed, or will pass; the past; كچنلردا ghèchenlirda, *ad. t.* Latterly, a short time back, during one or some of the days of a week or month ago.

كچمه ghèchma, *a. t.* Anything which is composed of two or more pieces which fit into (*pass into*) each other; —, *s. t.* A portable pipe for smoking, which takes to pieces.

كچنمك ghèchinmek (*aor.* كچنور ghèchinir), *v.n.* To pass or hold a station among men, to be held as, to be accounted; to pass one's life, or obtain the means of living, to live, subsist, maintain one's self, exist; (*as a reciprocal*) to pass time or life (with one another), to agree.

كچورمك ghèchirmek (*aor.* كچورر ghèchirir), *v.a. caus.* To cause or allow to pass (by, in, through, &c.); عمر كچورمك emr-ghèchirmek, *v.n.* To spend one's life; — وقت (wàkit)-ghèchirmek, *v.n.* To lose time; to gain time; to spend time; to pass

time ; — قلچدن kılıjdan-ghèchirmek, *v.s.* To slay with the sword (many people) ; — كوزدن ghyàzdan-ghèchirmek, *v.s.* To take a cursory view or survey.

كچوك kùchuk, *s. t.* Small, little (in size) ; young, or younger (in years) ; كچوك دوشمك kùchuk-dùshmek, *v.s.* To appear small or mean in other people's eyes.

كچولمك kùchulmek (*aor.* كچولور kùchulur), *v.s.* To become smaller, grow smaller ; كچولتمك kùchultmek, *v.s.* To lessen in size, make smaller.

كچه kèché, *s. t.* Felt ; a coarse carpet.

كچی kèchi, *s. t.* A goat ; — بوینوزی kèchi - bòynuzu, (Goat's-horn) The carob or locust-fruit (a kind of sweet pod). [pass, defile, gorge.

كچید ghèchid, *s. t.* A ford ; a ferry ; a

كحل kyàhl, *s. a.* A kind of collyrium used in the East for the eyes or for blackening the eyelids or eyelashes.

كد kèdd, *s. a.* Work, real hard work ;

كدید kèddi-yèd, *s. a.* The work of one's hands. [a poor person.

كدا ghèdā, *s. p.* A beggar, mendicant,

كذار ghyùdāz, *a. p.* (*in composition*),

Which melts, softens, takes away all power of endurance.

كدر kèder, *s. a.* Grief, sorrow ; harm, injury ; vexation, annoyance ; — — — et,

v.s. To grieve, mourn ; — — — ویرمك

kèder-vèrmek, *v.s.* To cause sorrow, harm, or annoyance.

كدك ghèdik, *s. t.* Notched ; —, *s. t.*

A notch ; a patent office or shop (*i.e.* office or shop established by patent, charter, or deed) ; a place held on any foundation or establishment of a limited number ; the right or title by which such an office or place is held, or such a shop is opened ; كدكلو ghèdikli, *s. t.* On the establishment, on the foundation, held by deed or charter (a shop, office, or place).

كدمك ghèdmek (*aor.* كدر ghèdar), *s. t.* To notch. [calabash.

كدو kèdū, *s. p.* A gourd, pumpkin,

كدورت kyùdūrèt, *s. a.* Harm, injury ; vexation, annoyance.

كدۀ kèdè, *s. p.* (*in composition*), A host (devoted to something special).

كدی kèdi, *s. t.* A cat ; — اوتی kèdi-òtu, Valerian ; — مسك كديسی misk-

kèdissi, The musk-cat, civet-cat ; — ghidi ! *inf. t.* What a fellow ! What a

thing ; (*used both in praise and blame*).

كذا kè-zā, *comp. a.* (*lit.* like that), in

وكذا vè-kè-zā, *c. a.* Also, and in like manner.

كذاب kèzzāb, *s. a.* A liar ; — نواب صوبی

kèzzāb-sūyu (*for* نيزاب tizāb), Aqua-fortis.

كذار ghyùzār, *s. p.* A passing ; —, *s. p.*

(*in composition*), Who passes or causes to pass ; who fulfils ; كذار خراج

rāj-ghyùzār, *s. p.* Tributary, who pays

tribute ; — مصلحتكذار

māssāhat-ghyùzār, *s. p.* A *chargé d'affaires*,

agent; ایشگذار ish-ghyùzār, *a. t.*
Clever and diligent in business.
گذارنده ghyùzārèndé, *a. p.* Who or
which passes; who or which bears,
carries part.
گذاشت ghyùzāshté, *a. p.* Past, which
has passed; which has been passed.
کذاف ghyùzāf, *s. p.* Talk, chat;
لاف و کذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat,
conversation.
کذب kizb, *s. a.* A lie, falsehood.
گذر ghyùzēr, گذران ghyùzérān, *s. p.* A
passing, passage; گذران آیدن ghyù-
zérān-èden, *a. t.* Last (month), last
part. [of passing.
گذرش ghùzèrish, *s. a.* The act or mode
گذشت ghyùzèsht, *s. p.* The act of
having passed; سرگذشت sèr-
ghyùzèsht, *s. p.* An adventure (what
has passed over one's head).
گذشته ghyùzèshté, *a. p.* Past; —, *s. p.*
Interest on money. [wise.
کذلک kèzālik, *comp. a. conj.* Also, like-
که ghèr, *c. p.* (for اکر èghèr), If; —,
p. particle (at the end of some words),
Maker of or worker in; —, kèrr, *s. a.*
The act of charging or assaulting
the enemy; آهنگر āhenghèr, A
blacksmith, worker in iron; کروفر
kèrr-u-fèrr, The charge and retreat
(of combatants, especially horsemen,
in the ancient mode of warfare).
کرا kirā, *s. a.* Rent or hire paid for
the use of a house or other object;
دیش کراسی dīsh-kirāssi, (Tooth-

rent) Money exacted in olden times by
janissaries, &c., who *honoured* you by
becoming your guest; کرایه و یرمک
kirāya-vèrmek, To let out for hire or
rent; کرایله طومتی kirā-ila-tùtmak,
To take upon rent or hire; کراجی
kirāji, *s. t.* A tenant on rent; a lodger.
کرات kèrrāt, *s. pl. a.* (of کره kèrré);
Times (of repetition); جدولی
kèrrāt - jèdvāli, The multiplication-
table.
کرار kèrrār, *a. a.* Impetuous in assault,
bold and constant in attack.
کراز kirāz, *s. t.* A cherry; —, ghyārāz,
s. p. A boar, hog, pig; an iron mace.
کراس kirāss, *s. t.* A cherry.
کرام kirām, *s. pl. a.* (of کریم kèrīm).
The noble, great, well-bred.
کرامت kèrāmèt, *s. a.* A wondrous work,
a sign, a wonder, a marvel; any word
or deed which proves the actor to be
especially under divine guidance; no-
bility, greatness; کرامتلو kèrāmètlū,
a. t. Noble, great; wonder-working.
کران kèrān, *s. p.* A side, margin, shore,
limit; —, ghirān, *a. p.* Heavy,
weighty; dull, stupid; difficult, slow
(of digestion, motion, &c.); dear, high
(priced); بیکران bī-kèrān (bī-ghirān),
a. p. Boundless; کران پای ghirān-pāy,
a. p. Heavy-footed, slow; کران بار
ghirān-bār, *a. p.* Whose baggage is
much and heavy. [seed.
کراویه kèrāvīyyé, *s. a.* The caraway-
کراهت kèrāhet, *s. a.* The being abom-

inable ; an abominating ; کراهه kèrā-hétan, *ad. a.* With great repugnance.

کرب kèrb (*pl.* کروب kyùrub), *s. a.* Sorrow, affliction. [cloth.

کرباس kèrbāss, *s. a.* Cotton or linen

کربال kèrbāl, *s. a.* A sieve ; a screen.

کربه ghyùrbé, *s. p.* A cat.

کریج kèrpij, *s. p.* A sun-dried brick.

کریک kèrpik, *s. t.* An eyelash.

کریبی kèrpi, *s. t.* A hedgehog ; a porcupine.

کرتک kèrtik, *s. t.* A notch. [cupine.

کرتمک kèrtmek (*aor.* کرت کرتر kèrter), *v. a.* To notch. [A lizard.

کرتنکلر kèrten-kèlér (kèrtenkélé), *s. t.*

کرتی kèrté, *s. t.* A degree (as marked on a circle) ; a point (of the compass) ; a degree (of any quality, especially of physical or moral condition).

کریچک ghèrchèk, *a. t.* True ; real ; —, *s. t.* Truth, reality ; —, *ad. t.* Truly, really. [that . . . ; although.

کریچه ghèrchi or ghèrché, *c. p.* It is true

کرد kèrd, *s. p.* Work ; an act ; a deed ; —, ghèrd, ghird, *a. p.* (*in composition*), Who or which revolves round ;

گرداگرد ghird-ā-ghird, *ad. p.* Round and round, all round.

کرد Kùrd, *s. a.* (*pl.* اکراد èkrād), A Kurd.

گرداب ghirdāb, *s. p.* A whirlpool.

کردار kirdār (kèrdār), *s. p.* Work, deed, act ; بدکردار bèd-kirdār, *a. p.* Whose deeds are evil. [revolves.

گردان ghèrdān, *a. p.* Which turns round,

گردباد ghird-bād, *s. p.* A whirlwind.

کردستان Kùrdistān, *s. p.* Kurdistan.

گردش ghirdish, *s. p.* Rotation, revolution.

گردک ghèrdek, *s. t.* The bridal chamber or canopy (as used in the East).

گردگار kirdighyār, *s. p.* God, the absolute actor.

گردل ghèrdel, *s. t.* A bucket.

گردن ghèrdan, *s. p.* The neck ; گردنک ghèrdanlik (ghèrdānlik), *s. t.* A necklace ; گردن بسته ghèrdan-bèsté, *a. p.* Fastened by the neck ; a slave ; گردنکش ghèrdan-kèsh, *a. p.* Refractory. [spheres.

گردون ghèrdūn, *s. p.* The world ; the

گردونه ghèrdūné, *s. p.* A coach.

کرده kèrdé, *a. p.* Made, done ; —, *s. p.* An act, deed ; —, *a. p.* (*in composition*), Which is or has been effected, done, worked out, accomplished, acted.

گردیده ghèrdidé, *a. p.* Who or which has gone round, or been gone round ; which has turned or been turned ; who has returned.

کرز ghyùrz, کرز ghèrzé, *s. p.* A mace.

کرسته kèressté, *s. t.* Timber (for building) ; materials in general.

کرسی kyùrsi, *s. a.* A stool ; a preacher's or professor's chair or throne ; the throne of God ; the base of a column ; the bottom edge of a line of writing, which should be even ; کرسی مملکت kyùrsi 'i- mēmlékēt (or حکومت hūkyūmèt), The chief town or capital ; کرسی سبیلو kyùrsulu, *a. t.* Written straight in a line (writing).

کیش kirish, *s. t.* Catgut; a bowstring; a joist (of timber). [dishments.
 کرشمه kirishma, *s. t.* Coquetry, blarney.
 گرفت ghirift, *s. p.* A taking, seizing; —, —et, *v. a.* To take, seize, catch.
 گرفتار ghiriftār, *a. p.* Seized, taken; troubled with, afflicted with.
 گرفتار ghiriftē, *a. p.* Seized, taken, caught.
 گهره gherek, *a. t.* Fitting, beseeching, opportune; —, *c. t.* Whether, or whether; گهره گهره گهره gheregh-i-ghibi, (As is beseeching to it) Well, properly, thoroughly; —, ghyurgh, *s. p.* A wolf.
 کهره kèrghèf, *s. t.* An embroidering frame.
 کرم kèrm, *s. a.* Kindness, favour; —, —, —et, *v. a.* To give or do as a favour; — —, *v. n.* To be so kind, be so good, to do the favour; —, kèrm, *s. a.* A grape-vine; —, ghèrm, *a. p.* Warm, hot, sultry; swift; —, kirm, *s. p.* A worm.
 کرمانه kyùréma, *s. pl. a.* (of کریم kèrim), The noble, the great, the generous; —, ghèrmā, *s. p.* Hot weather, heat of summer.
 کرمان kirmān, *s. t.* A town; —, Kèrmān, *s. p.* Kerman (the town of, in Persia).
 کرمانشاه Kèrmānshāh, *s. p.* Kermanshah (the town of, in Persia).
 کرمک ghèrmek (*aor.* کر گهره), *v. a.* To stretch, extend forcibly; —, —, —, hācha-ghèrmek, *v. a.* To crucify (extend on a cross). [Carmel.
 کرمه Kèrmèl-dāgh-i, *s. t.* Mount

گرمیت ghèrmiyyèt, *s. a.* Warmth; heat; zealousness; activity.
 گرمید kiremīd, *s. t.* A tile.
 گره ghrèv, *s. p.* A pawn, pledge; a hostage.
 گروان kèrwān, *s. p.* A caravan or company of travellers or merchants on the road; گروان سراي kèrwān-sèrāy, *s. p.* A caravanserai.
 گروب kyùrüb, *s. pl. a.* (of گرب kèrb), Sorrows, afflictions, griefs, cares.
 گروبیون kèrüblyyūn, *s. pl. a.* The cherubim. [form for a bed or sofa.
 گروت kèrévèt, *s. t.* A bedstead or platform.
 گروه ghyùrūh, *s. p.* A body of people.
 گرویز kèréviz, *s. t.* Celery.
 گره kèrh, *s. a.* Aversion, distaste, repugnance; —, kèrré, *s. a.* One time (in repetition); گره kèrhan, *ad. a.* Repugnantly, with distaste; —, kyùré, *s. a.* A globe; —, ghèrīh, *s. p.* A knot; a button; a difficulty; گره kèrrétan, *ad. a.* Once; گره بعد گره kèrrétan - bā"da - kèrrétin, *ad. a.* Time after time, repeatedly, often; گره بیره bir-kèrré, Once; گره ایکی iki-kèrré, Twice; گره اوچ uch - kèrré, Thrice, three times; گره درت dārt-kèrré, Four times; &c. &c.; گره بعض bā"zi-kèrré, Sometimes; گره بر قاج bir-kāch-kèrré, Several times; گره قاج kāch-kèrré, How many times? how many times soever; گره ارض kyùré"i-ārz, The terrestrial globe; the world; گره kyùrévi (*fem.* گره kyùré-

vīyyé), *a. a.* Globular, spherical;
 گرویات *kyùrévīyyāt, s. pl. a.* Spherics.
 گریان *ghīryān, a. p.* Weeping.
 گرید *Ghīrid, s. t.* The island of Crete.
 گریز *ghīriz, s. p.* Flight, running away.
 گریزان *ghīrizān, a. p.* Who takes flight,
 fugitive.
 کریم *kèrīm, a. a.* Noble; worthy of
 respect; generous; kind; کریم الشیم
kèrīmu-'sh-shīyèm, a. a. Of a noble
 and generous disposition; الله کریم
Allāh-kèrīm! God is good! کریمانہ
kèrīmāné, a. p. Pertaining to a noble,
 generous, or kind person.
 کریمه *kèrīmés, s. a.* A daughter; —,
a. a. (fem. of کریم), Noble, worthy
 of respect; ایت کریمه *āyēti-kèrīmé,*
 (A wonder worthy of respect) A phrase
 or verse of the Kur'ān. [hostage.
 گریو *ghīriv, s. p.* A pawn, pledge; a
 گریه *kèrīh, a. a.* Ugly, displeasing,
 unpleasant, disagreeable, disgusting;
 —, *ghīryé, s. p.* Tears, weeping.
 گر *ghèz, s. p.* An ell, the length of an
 arrow; —, *ngiz, pros. t.* Your (joined
 to the end of a substantive; as بابا
bāba, Father, باباگر bābangiz, Your
father). [edge of a sabre.
 گریزک *ghīzlik, s. p.* A penknife; the curved
 گریز مک *ghèzmek (aor. گریز ghèzer), v. n.*
 To walk about, take a walk, pro-
 menade; to go about; to be at large;
 گریز مک *ghèzdirmek (aor. گریز ghèz-*
dirir), v. a. caus. To cause or allow to
 walk about; to show (anyone) over (a

place as a sight to be seen); گریز مک
ghèzinmek, v. n. To walk up and down
 without any exterior object; گریز مک
ghèzmégaké-ghītmek, v. n. To
 go for a walk. [har-
 گریز مک *ghèzènd, s. p.* Loss, damage, injury
 گریز مک *ghèzīdè, a. p.* Bitten; —, *ghèz-*
zīdè, a. p. Choice, chosen, select.
 گریز مک *ghyùzīn, a. p. (in composition),* Who
 seeks, chooses, prefers. [seer-
 گریز مک *kèzhdām, s. p. (Crooked-tail)* A
 گریز مک *kèss, s. p. (pl. گریز مک kèssān),* A
 person; گریز مک هرکس *hēr-kèss, pr. t.* Every-
 body; —, *kyùss, s. p.* The female
 organ of generation. [of comm-
 گریز مک *kèssād, s. a.* Heaviness, stagnation
 گریز مک *kèssāfèt, s. a.* Obscuration.
 گریز مک *kèssālèt, s. a.* Sloth.
 گریز مک *kèssab, s. a.* An acquiring, gain-
 ing, obtaining; —, *kèssab, s. a.* An
 occupation of profit, trade, business-
 —, *kèssab-et, v. a.* To acquire, gain,
 obtain.
 گریز مک *kyùsstākh, a. p.* Bold, impudent,
 insolent; گریز مک *kyùsstākhān,*
a. p. Pertaining to a bold, impudent
 person.
 گریز مک *kèstānè, s. t.* A chestnut.
 گریز مک *ghyùsstēr, a. p. (in composition),*
 Who or which diffuses or scatters.
 گریز مک *kèssr' (kèssir), s. a.* A breaking,
 smashing; a defeating, routing,
 mortifying, subduing; the pronoun-
 cing a consonant with the vowel i or i
 following it in the same syllable; a

vulgar fraction (in arithmetic); —, kèssr, *s. t.* A small adze; —, kèssr-et, *v. a.* To break; to rout; to mortify; کسر نفس kèssri-nèss, The mortifying the flesh; کسراعشاری kèssri-ā'shārī, *s. p.* A decimal fraction; کسورات kyùssūrāt, *s. pl. a.* (of کسور kyùssūr, *pl. of* کسر kèssr), Vulgar fractions; fractions (in arithmetic). [equivalent to *i* or *i*.

کسرہ kèssrē, *s. a.* The vowel-point —, کسری kèssrā, *s. a.* General name for a king of Persia, as Cæsar for a Roman emperor. [snapped.

کسسته kyùssistē, *a. p.* Broken, کسک kèssik, *a. t.* Cut; cut off; having a part cut off; terminating abruptly; separate, detached (words or ejaculations).

کسکین kèsskin, *a. t.* Sharp (cutting); strong, sharp, pungent; violent; swift; intelligent.

کسل kèssel, *s. a.* Sloth, sluggishness; neglectfulness, negligence.

کسلان kèsslān, *s. a.* Slothful, sluggish; neglectful, negligent. [charge, or tax.

کسم kèssim, *s. t.* A determined price, کسمک kèssmek (*aor.* کسر kèssr), *v. a.*

To cut; to cut off, chop off, slice off, amputate; to determine, decide, fix, conclude; to interrupt, prevent; to bring to an end, finish, put a stop to; — امیدینی ùmīdini-kèssmek (*changing the pronoun as required*), *v. n.* To lose all hope; — برینک'عقلی bīrining-

-"ākli-kèssmek, *v. a.* To think in the affirmative, to hope (*generally used in the negative, as* عقم کسز "āklim-kèssmāz, *I think not, I cannot venture to hope it*); — سوتدن sùtdan-kèssmek, To wean; — فیأت fī'āt-kèssmek, To fix a price; کسملک kèssilmek (*aor.* کسیلور kèssilir), *v. p.* To be cut, cut off; determined, fixed, concluded; interrupted; finished, ended, put a stop to; —, *v. a.* To break, snap, become broken (a rope, &c.); to end, stop, finish; to become, turn into, be changed into; کسشمک kèssishmek (*aor.* کسشور kèssishir), *v. a.* To fix or conclude mutually.

کسمه kèssma, *s. t.* A soft kind of rock or shale which disintegrates on exposure to the weather. [anything.

کسندی kèssindi, *s. t.* Pieces cut off from

کسوت kīssvet, *s. a.* Costume, dress.

کسوف kyùssūf, *s. a.* A solar eclipse.

کسیجی kèssiji, *s. t.* One who cuts as an occupation; — یول yòl-kèssiji, A highwayman; — یان yān-kèssiji, A pickpocket.

کش kèsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which bears, supports, or draws, pulls; —, کُش kùsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which kills, slays; —, کِش kīsh! *int. p.* Check to your king!

کشا kyùshā, *a. p.* (*in composition*), Who or which opens; who or which conquers, subdues; who or which makes bright or joyful.

کشاد *kyùshād, s. p.* The act or manner of opening; a special method of beginning the game of backgammon.

کشاده *kyùshādé, a. p.* Open; opened.

کشاف *kèshshāf, s. a.* An officer whose business it is to examine and report upon something, as a valuer or a coroner.

کشاکش *kèsh-ā-kèsh, s. p.* A state of discord; pull here, pull there.

کشان *kèshān, a. p.* Who or which bears, supports; draws, pulls; drags itself along. [brightness.

کشایش *kyùshāyish, s. p.* Openness,

کشت *ghèsh, s. p.* A passing by; —, *kisht, s. p.* Seed-sowing; sown seed; growing corn; کشت و کذار *ghèsh-u-ghyùzār, A promenade, a travel;* کشتزار *kisht-zār, s. p.* A field of arable land, sown or to be sown.

کشته *ghèshaté, a. p. (in composition),* Become; —, *kishté, a. p.* Sown; —, *kyùshaté, a. p.* Slain, killed.

کشتی *kèsh, s. p.* A ship, boat, vessel; the ark (of Noah); کشتیبان *kèsh-tībān, s. p.* A sailor, boatman.

کشش *kèshish, s. p.* An act or manner of bearing, supporting; or of pulling; or of fighting; —, *kyùshish, s. p.* Slaughter.

کششله *(for کشیشله kèshishléma, The wind or quarter of Mount Olympus)* *kèshishléma, s. t.* The south-east wind or quarter; کبله کششله *kibla-kèshishléma, S.S.E.;* کون طوغیسی کششله

ghyun - (doghrussu) - kèshishléma, E.S.E.

کشف *kèshf, s. a.* The uncovering anything covered; the discovering anything existing but unknown; the examining and valuing any property; the making an estimate; the estimate itself; the examining into the condition and circumstances of any thing or act; |—, —et, *v.a.* To uncover; to discover; to examine, survey, value, estimate; to examine into the circumstances of a thing or fact.

کشک *kèshkek, s. t.* A kind of porridge
کشکول *kèshkyül, s. p.* A mendicant's begging-basket, generally of coconut shell, hung by chains.

کش اوزومی *kishmish, s. p., or* کش اوزومی *kishmish-üzumu, s. t.* Common raisin plums. [squabble, battle.

کشکش *kèsh-mékèsh, s. p.* A fight.
کشش *kishnish, کشش *kishnīj, s. p.**
The coriander. [*v.a.* To neigh.

کششک *kishnémek (aor. کشش *kishsh),**

کشوده *kyùshūdé, a. p.* Opened.

کشور *kishvēr, s. p.* A country, region;
کشورکشا *kishvēr - kyùshā, s. p.* A monarch, subduer of regions.

کشی *kishi, s. t.* A person, individual;
کشیزاده *kishi-zādé, s. p.* A gentleman by birth, person of gentle extraction.

کشیده *kèshidé, a. p.* Borne, supported; pulled, drawn; who has borne; who has drawn; —, *kyùshidé, a. p.* Killed, slain.

کشیش kèshīsh, *s. p.* A Christian monk or priest; طانی —, —dāghī, The Bithynian Olympus.

کظم kyàzm, *s. a.* A subduing (one's own rising anger); | —, —et, *v. a.* To subdue (one's rising anger).

کعب kyà"b, *s. a.* The ankle-joint or projecting bone; a cube.

کعبه kyà"bé, *s. a.* The sanctum sanctorum, or square-house at Mecca, towards which Muhammedans turn, when praying, in all parts of the world; کعبتین kyà"bétèyn, *s. a. dual.* The two kyà"bés, the present one at Mecca and the former one at Jerusalem.

کف kèf, *s. p.* Foam, froth; —, kèf, *s. a.* The palm (of the hand); the sole (of the foot); —, kèff, *s. a.* The act of drawing back, withdrawing; —یدا, kèffi-yèd-et, *v. n.* To withdraw the hand from possession, to relinquish, or give up one's hold.

کفار kyùffār, *s. pl. a.* (of کافر kyāfir), Infidels, unbelievers, non-Muhammedans.

کفارèt kèfārèt, *s. a.* A kind of voluntary deodand or expiatory alms-giving.

کفاف kèfāf, and کفاف نفس kèfāfi-nèfss, *s. a.* Subsistence, maintenance.

کفال kèfal, and کفال بالغی kèfal-bālighī, *s. t.* (*Greek*) The grey mullet (fish).

کفالت kèfālèt, *s. a.* Guaranteeship; bailship; | —, —et, *v. n.* To be bail or guarantee.

کفالونیا Kèfalōnia, *s. t.* Cephalonia.

کفایت kifāyet, *s. a.* The being enough, ample, sufficient; the being competent; the being anyone's equal in position; | —, —et, *v. n.* To be enough; —مرتبه, kifāyet-mèrtébé, *a. or ad. t.* Enough.

کفت ghyùft, *s. p.* A word, saying, talk, speech; کفت وگو ghyùft-u-ghyū, Chit-chat, talk, conversation; discussion; | — — —, ghyùft-u-ghyū-et, *v. n.* To converse, talk, chat; to discuss, have a discussion.

کفتار ghyùftār, *a. p.* Talk, conversation.

کفته ghyùfté, *a. p.* Said, spoken; —, *s. p.* The words (of a song).

کفتین kèffétèyn, *s. a. dual* (of کفه kèffé), The two basins of a balance.

کفچه kèfché (kèpché), *s. p.* A ladle.

کفر kèfr, *s. a.* An expiating (any sins by alms-giving, &c.); —, kyùfr, *s. a.* Unbelief, misbelief, denial of the unity of God or of the apostleship of Muhammed; swearing, cursing; | —, —et, *v. n.* To say anything smacking of misbelief; to curse and swear; کفر

کفران نعمت kyùfru-nì"mèt, or کفران نعمت kyùfrāni-nì"mèt, Ingratitude, denial of benefits (in word or deed).

کفره kèfāré, *s. pl. a.* (of کافر kyāfir), Misbelievers, non-Muhammedans.

کفش kèfsh, *s. p.* A shoe or slipper.

کفگیر kèf-ghīr, *s. p.* A skimmer; the strainer of a sink-hole.

کفن kèfen (kèfin), *s. a.* A winding-sheet.

v.n. To be at the trouble, to put one's self out of the way.

كلك kèlek, *s. t.* A kind of raft in the Tigris and Euphrates, &c., supported by inflated sheep-skins; —, kilk, *s. p.* A reed-pen.

كلشت ghyùlghèsht, *s. p.* A place of promenade among flowers.

كلكور ghyùlghyūn, كلكونه ghyùlghyūné, *a. p.* Rose-coloured; —, *s. p.* Rouge.

كلمة kèlimé, *s. a.* (*pl.* كلمات kèlimāt), A word; كلمة الله kèlimétu-'llāh, (The word of God) Jesus Christ.

كلمك ghèlmek (*aor.* كلور ghèlir), *v.n.* To come; to arrive; — ایمانه imāna-ghèlmek, *v.n.* To receive, embrace the true faith; — حقندن hākkindan-ghèlmek, *v.n.* To overcome; to manage; — راست rāsst-ghèlmek, *v.n.* To meet by hazard; — الدن èldan-ghèlmek, *v.n.* To be possible, in one's power; (*joined to the fifth gerund of any verb, it forms a new class of verbs signifying to be usual to —, as;*) اوله كلك òla-ghèlmek, To be, in a customary manner; ويريله كلك vèrila-ghèlmek, To be customarily given; كلنمك ghèlinmek, *v.p.* To be arrived at.

كلنك kyùlunk, *s. t.* A stone-cutter's hammer-pick for shaping stones.

كلو كير ghyùlu, *s. p.* The throat; كلو كير ghyùlu-ghir, *a. p.* Which seizes the throat, chokes.

كلور ghèlir, *s. t.* Income, revenue, receipts.

كلیبولی Ghèlīboli, *s. t.* The town of Gallipoli.

كله kèllé, *s. p.* The head, the pate (detached from the body); a sheep's head (cooked); a loaf (of sugar); a head (of a cabbage, &c.); —, ghyùllé, *s. t.* A cannon-ball, a shot; —, ghèlé! (*In backgammon, said when the adversary has a man on the bar and throws such points as are covered; it means literally*) (wait patiently in order) that (a favourable point) may come! —, ghèlá, *s. p.* A flock, herd; —, ghilá, *s. p.* Complaint, lament; —, kyùlèh (*abb. from* كلاه kyùlāh), *s. p.* A cap; a spire; كله پوش kèllé-pòsh, *s. p.* (Head-cover) A cap.

كله پیر kèlépir, *s. t.* A prize obtained by chance.

کلی kyùlli (*fem.* کلیه kyùllyyé), *a. a.* Pertaining to all, to the whole; general, universal; much, great (in number or quantity); کلیات kyùllyyāt, *s. pl. a.* Generalities, universalities; the general sciences; the whole works of an author; کلیت kyùllyyèt, *s. a.* Universality; greatness (of number or quantity); کلیت اوزره kyùllyyèt-ùzàrs, In great quantity; کلیاً kyùllyyan, بالکلیه bi-'l-kyùllyyé, *ad. a.* Altogether, quite, totally.

کلیچه kyùliché, *s. p.* A disk; a bar, ingot of metal.

کلید kilid, *s. t.* A lock; اصمه کلید asma-

import customs duty; كمرڪدن ghyùmrukdan - kλchirmak, *v.a.* To smuggle.
 كمرڪ ghémirmek (*aor.* كمرر ghémirir), *v.a.* To gnaw.
 كمن kìmèssné (kìmsé), *s. t.* A person; (*with a negative*) Nobody, no one; (*with an interrogation or a verb in the conditional*), Anyone. [a halter.
 كمن kèmmènd, *s. p.* A noose, slip-knot;
 كمر or كمرر kyàmur, *s. t.* Charcoal;
 معدن كمرر mà“den - kyàmuru, Mineral coal, mine coal, fossil coal, coal;
 فوندة كمرر fùnda-kyàmuru, Charcoal made from vine-branches(?), or heather, furze, &c.(?), used by blacksmiths, coppersmiths, tanners, &c.
 كمرر kèmmūn (kìmiyon), *s. a.* Cummin; —, kyùmūn, *s. a.* A hiding one's self, laying wait, lying in ambush.
 كمرر ghèmi, *s. t.* A ship; كمرر جى ghèmi, *s. t.* A sailor; كمرر چرخ كمرر (chàrk)-ghèmissi, A steamer; كمرر اتش λtèsh-ghèmissi, A fire-ship; كمرر جنك كمرر jènk-ghèmissi, A man-of-war; كمرر بلك كمرر bègλlik-ghèmissi, A government ship, man-of-war or otherwise; كمرر تجار كمرر tùjjār-ghèmissi, A merchantman.
 كمرر kèmmiyyèt, *s. a.* Quantity; —, kyùmèyt, *s. a.* A bay horse.
 كمرر or كمرر kèmik, *s. t.* A bone.
 كمرر kèmin, *s. a.* An ambush, ambuscade; —, and كمرر كمينه kèminé, *a. p.* Very small; very few; very humble.

كن kèn, *a. p.* (*in composition*), Who digs, undermines; —, kyùn, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does; —, kèn (*for* ايكن iken), *gerund of the fragmentary verb substantive*, While being; —, kyùn, *v. imperat. a.* Be thou, exist thou (the word with which God created all things).
 كنار kènār, *s. p.* An edge, margin, border, shore; a marginal note; a postscript; كنار در كنار dèr-kènār-et, *v.a.* To write as a marginal note, or as a postscript. [makes, does.
 كنان kyùnān, *a. p.* (*in composition*), Who
 كناه ghyùnāh, *s. p.* A sin; كناهكار ghyùnāh-kyār, *s. p.* A sinner; —, —et, *v.a.* To commit sin; كناهى گناهى ghyùnāhi - boynunguza! May the sin thereof (light) upon your neck!
 كناية kìnāyé, *s. a.* Metonymy, the giving to understand one's meaning by parallel, and not direct, explanation.
 كنائس kènā'iss, *s. pl. a.* (*of* كنيسة kènīsāé), Christian churches.
 كنبد kyùnbed, *s. p.* A dome, cupola; a domed building.
 كنت kīnet, *s. t.* A clamp or cramp-iron; كنتلك kīnetlémek, *v.a.* To join with clamps or cramps.
 كنج ghènj, *a. t.* Young; —, *s. p.* A hidden treasure; —, kyùnj, *s. p.* A corner.
 كنجایش ghyùnjäyish, *s. p.* Measure, capacity; كنجایشپذیر ghyùnjäyish-pèzīr, *a. p.* Measured.

کنجشک *kyñjšhk, s. p.* A sparrow.
 کنجلمک *ghènjelmek (cor. کنجلمور ghèn-jèlir), v.a.* To become young again in appearance or activity.
 کنجور *ghènjvkr, s. p.* A treasurer.
 کنجیده *ghyñjīdē, s. p.* Measured as to capacity. [magazine, store.
 کنجینه *ghyñjīnē, s. p.* A treasury.
 کند *kənd, s. p.* A village; —, *kyùnd, a. p.* Blunt; stupid.
 کندیر *kəndir, s. t.* Hemp.
 کندم *ghəndum, s. p.* Wheat; *کندم نما ghəndum - nūmā - vā - jəv - fārūsh, A cheat, one who shows wheat and sells barley.*
 کندی *kəndi, s. t.* Self; —, *a. t.* Own; *کندم kəndim, Myself; کندک kəndik, Thyself; کندیسی kəndisi, His, her, its, self, himself, itself; کندیمیز kəndimiz, Ourselves; کندیکز kəndikz, Yourselves; کندیلری kəndiləri, Themselves, themselves; کندی بابام kəndi-bābam, My own father; کندی پارەنگز kəndi-pārangiz, Your own money, &c.; کندی حالنده kəndi-hālinda, a. t. (A person) who minds his own business without meddling in the affairs of others.*
 کندیده *ghəndīdē, s. p.* Putrid, stinking.
 کنز *kənz, s. a.* Hidden treasure.
 کنش *ghənish, a. t.* Wide; full, ample; large, bountiful; *کنشلمک ghənish-lstmek, v.a.* To make wide, full, or ample. [a privy.
 کنف *kənef, s. a.* A side, coast, region;

کنک *kyùnk, s. p.* Pipes for water, &c. of earthenware or of trees bored or.
 کنکره *kyùnghyurē, s. p.* The crenelated battlements of a castle, or a tower or spire of any building; a top, peak; the summit of anything high. [Who makes, does
 کننده *kyùndē, a. p.* (in composition,
 کنوز *kyùnūz, s. pl. a.* (of کنز kənz. Hidden treasures.
 کنویر *kənévir, s. t.* Hemp (as a plant).
 کنه *ghènē, s. t.* A tike; —, *kyùnh, s. t.* The inward reality of anything; — *ghyùnh (contr. from کنه), s. p.* Sin, wickedness.
 کنیه *kyùnyē, s. a.* A surname composed by calling anyone the father or mother or the son or daughter, of someone else, thus "The father of lies," "The Son of man," are of this class, as *کنیه زبده* and more correctly, "The son of *Zebedee.*"
 کنیز *kənz (dim. کنیزک kənzek), s. f.* A girl, maid, maiden, maid-servant.
 کنیسه *kənisē, s. a.* A Christian church.
 کو *ghyù, s. p.* Speech, talk; *گفت و گو ghyùft - u - ghyù, Conversation; گه *ghè, s. t.* The cud; گه گورمک ghè - ghètirmek, v.a. To chew the cud (to bring the cud).
 کوآر *ghyùwār, s. p.* Taste, savour.
 کواکب *kəwākib, s. pl. a.* (of کواکب kəvkəb), Stars. [testimony.
 کواه *ghyùwāh, s. p.* A witness; witness*

کوب *kyòb*, *a. p.* (in composition), Who or which beats, strikes.

کوبرا *ghyùbrā*, *s. t.* (Greek *κομπιας*), Stable manure, dung.

کوبک *ghyùbek*, *s. t.* The navel; the heart (of any plant); a degree of descent, a generation in a line.

کوبپ *kyùp*, *s. t.* A large jar for oil, water, or wine.

کوبپرمک *kyùpurmek* (*aor.* کوبپور *kyùpurur*), *v. n.* To froth; to foam; to lather.

کوبپری *kyùpru*, *s. t.* A bridge; an iron staple; a cross-strap behind a buckle.

کوبپک *kyùpek*, *s. t.* A dog; کوبپک اوغلی *kyùpek-òghlu-kyùpek* (*kyùp-òghlu-kyùpek*), Dog, son of a dog (term of insult or of fun, and even admiration).

کوبپه *kyùpé*, *s. t.* An ear-ring; the fuchsia; کوبپه سی خاصی *khàsséki-kyùpéssi*, *s. t.* Columbine, aquilegia (flower).

کوبت *ghyùt*, *s. t.* The backside, breech; anus; (*vulg.*) courage; طاق کوبتی *tàwuk-ghyùtu*, *s. t.* A wart.

کوتاه *kyùtāh*, *a. p.* Short.

کوتاردی *kyùturdu*, *s. t.* A noise as of knocking or falling substances.

کوتارمک *ghyùturmek* (*aor.* کوتر *ghyùturur*), *v. a.* To take or carry off or away; to bear, carry.

کوتارم *kyùtarum*, *s. t.* A bed-ridden, paralytic person.

کوتاری *ghyùturu*, *ad. t.* In the lump

(bargaining or contracting); —, *s. t.* A bargain in the lump.

کوتک *kyùtek*, *s. t.* A thrashing with a stick; کوتک-یمک *kyùtek-yèmek*, *v. n.* To receive a thrashing; or کتوک *kyùtuk*, *s. t.* The stump of a tree or grape-vine; a block (on which to cut things), a billet (for burning); (*vulg.* for کتب *kyùtub*) The official register of a court of law.

کوتمک *ghyùtmek* (*aor.* کودر *ghyùdər*), *v. a.* To watch, lead to pasture; *in* کین کوتمک *kīn-ghyùtmek*, *v. n.* To bear malice, to keep a malicious remembrance of a wrong.

کوتاه *kyùtāh* (*contr. from* کوتاه), Short.

کوتی *kyùtu*, *a. t.* Bad; کوتیلتمک *kyùtulətmek*, *v. a.* To give a bad name, speak ill of.

کوجنمک *ghyùjənmek* (*aor.* کوجنور *ghyùjənir*), *v. n.* To be hurt, vexed, angry; کوجندرمک *ghyùjəndirmek*, *v. a.* To vex, make angry, hurt the feelings of.

کوج *ghyùch* (*in oblique cases* کوج *ghyùj*), *s. t.* Work, occupation, business; strength of body; —, *a. t.* Difficult; —, *ghyùch*, *s. t.* Migration, change of abode; death; the whole of one's traps and effects in moving; کوج ایش *ish-ghyùch*, Business and occupation; کوجلو ایشلو *ishli-ghyùchlu*, *a. t.* Occupied in business regularly; کوجسز ایشسز *ishsiz-ghyùchsuz*, *a. t.* Having no regular business;

کۆچ kàch-kyàch, The retirement of women from the presence or society of men, as practised in the East; —, ghyàch-et, *v.n.* To change one's residence, move one's family and furniture; to die; کوچ ایله ghyùj-ila, *ad. t.* With difficulty; hardly; کوچ بلا ghyùch-bèlä, *ad. t.* Hardly (in point of time), only just, at most, with the greatest difficulty; کوچم یتمز ghyùjum-yètmez, I am not able, I have not strength sufficient; برینک کوچنه بیرینگ - گھلمک *ghèlmek is generally substituted in the first persons*, *v.n.* To go against one's grain, not to be liked, to displease, vex, ruffle.

کوچہ ghyàchébé, *s. t.* A nomade, wandering man; — طاقمی, ghyàchébé-tàkimi, The nomade or wandering tribes.

کوچک kyùchek, *s. t.* A dancing boy; —, *or* کوچک kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, younger, or youngest in age; کوچکلک kùchukluk, *s. t.* Smallness; infancy; littleness, little-mindedness.

کوچمک ghyùchmek (*aor.* کوچم ghyùcher), *v.n.* To migrate, change one's abode; to die (*familiar*).

کوچه kyàché, *s. p.* Any public place, street, or square. [or buckskin.

کودری ghyùdéri, *s. t.* Chamois leather

کود ghyùwdé, *s. t.* The trunk of an animal, man, or tree, distinct from the

limbs or branches; کورلو ghyùwdéi, *a. t.* Corpulent.

کور kyàr, *a. t.* Blind; blunt; —, *s. t.* A blind man; کوراول kyàr-òl! Be thou blind! کوزک کوراولسون ghyàzung-kyàr-òlsun! May thy eyes become blind! (*Imprecations*); اغزی کور agzi-kyàr, Its edge is blunt; —, kyòr, *s. p.* A grave, tomb, sepulchre; کورستان kyòrisstàn, *s. p.* A graveyard, burial-ground, cemetery; کورا kyàr-et, *v.n.* To blind, make blind, strike blind; کورلنمک kyàrlanmek, *v.n.* To become blunt; to be deprived of vitality (any project); کورلتمک kyàrlatmek, *v.n.* To make blunt, to blunt; to deprive of vitality (any growing scheme).

کورجستان Ghyùrjisstàn, *s. t.* Georgia

کورجی Ghyùrji, *s. and a. t.* Georgian; a Georgian.

کورش ghyùresh, *or* کولش ghyùlesh, *s. t.* Wrestling; کورشمک ghyùreshmek, کولشمک ghyùleshmek, *v.n.* To wrestle.

کورفز kyàrfez, *s. t.* A gulf, bay, cove, inlet; the island of Corfu.

کورک kyùrk, *s. t.* A fur; any fur clothing; —, kyùrèk, *s. t.* A wooden shovel; an oar; a shoulder blade; bone; the galleys (as a punishment); —, kyàruk, *s. t.* A pair of bellows; —, ghèvrèk, *a. t.* Brittle; crisp; —, *s. t.* Various kinds of crisp cakes.

چکمک —, kyùrèk-chèkmek, *v.n.* To pull at the oar, to row, to pull.

ڪورڪه ڪورڪه ڪورڪه ڪورڪه *kyùrègha - ghyàn - dermek, v.a.* To send to the galleys.
 ڪورڪ *kyòr-kèn, s. p.* A grave-digger.
 ڪورلدي *or* ڪورلتي *ghyùruldu, s. t.* A loud noise ; ڪورلده ڪ *ghyùruldémek, v.n.* To make a rumbling noise.
 ڪورلمڪ *ghyùrlémek (aor. ڪورلر ghyùrlər), v.n.* To make the noise of thunder ; ڪورليور *ghyùk-ghyùr-liyor, It thunders, it is thundering ; ڪورلمسي ghyùk-ghyùrléméssi, Thunder ; —, or ڪوريلمڪ ghyùrulmek, v.p.* To be seen.
 ڪورمڪ *ghyùrmek (aor. ڪورر ghyùrur), v.a.* To see; to suffer, bear, be subjected to, pass through; to do, perform; to provide for or bear (expenses); to esteem, consider, see; — *ايش ish-ghyùrmek, v.n.* To be useful; to be effective; to do, perform, accomplish; to work, act; — *مناسب mùnāssib - ghyùrmek, v.a.* To consider fit and proper; ڪوريم سني *ghyùrèyim-sèni !* Let me see what you can do, what you are made of! —, *or ڪوريمڪ ghèvirmek, v.n.* To chew (the cud); ڪوريمڪ *ghèv-ghèvirmek, To chew the cud; ڪورلمڪ or ڪوريلمڪ ghyùrulmek, v.p.* To be seen; to be suffered, borne; to be done, performed; to be provided for; to be esteemed or considered; ڪورنمڪ *ghyùrunmek, v.n.* To be seen, be in sight, appear; to seem; ڪورشمڪ *ghyù-*

rushmek, v.n. recip. To see one another, visit, be on terms of friendly visiting; to be introduced to each other; ڪورشمڪ *ghyùrushdurmek, v.a.* To cause or allow (two people) to see each other; to introduce to each other.
 ڪورومڪ *kyùrumek (aor. ڪورور kyùrur), v.a.* To shovel away; to blow with a bellows.
 ڪوره *kyùré, s. p.* A district, region, country; —, *ghyùré, 5th gerund of ڪورمڪ, used like an adverb, According to me; ڪوروره bānga-ghyùré, According to his account, to what he says.*
 ڪوز *ghyùz, s. t.* The eye; the eye (of a needle); a compartment or pigeon-hole (in a box or desk); a mesh (in a net); any small hole (in a porous substance); —, *ghyùz, s. t.* Autumn; —, *kyūz, s. a.* A jug, pitcher; —, *ghèvz, s. p.* A walnut; ڪوزقولاڻو *ghyùz-kùlak-òl, v.n.* To be all eyes and ears, all attention; ڪوزڪ بېڪي *ghyùzung-bèbéghi, The pupil of the eye; ڪوزڪ اتي ghyùzung-aki, The white of the eye; ڪوزقباغي ghyùz-kāpaghi, An eyelid; ڪوزقپمق ghyùz-kīpmak, v.n.* To wink, blink; ڪوز *ghyùz-yùmmak, v.n.* To shut the eyes tight; ڪوزياشي *ghyùz-yàshi, Tears; ڪوزيشارمق ghyùz - yàsharmak, v.n.* To have water run from the eyes; ڪوزحېسي *ghyùz-hābsi, A pri-*

soner on parole or under surveillance ; the quality of being under surveillance and without leave to go out unless under escort ; **کوز دیکمک** ghyüz-dikmek, *v.n.* To fix the eyes (upon a thing), to stare (at a thing) ; — —, **کوز دېگمک** ghyüz-dèghmek, *v.n.* To produce an evil effect of fascination (the eyes, on anything) ; **کوز باغی** ghyüz-bāghī, (A knot in the eye) A charm, enchantment, sorcery ; **کوز باغیجی** ghyüz-bāghīji, A sorcerer ; **کوز کزدرمک** ghyüz-ghèzdirmek, *v.n.* To give a cursory look all over ; **کوزدن کچورمتی** ghyüzdan - ghèchirmek, *v.a.* To examine cursorily ; **کوز اچمک** ghyüz-àchmak, *v.n.* To open the eyes ; to be vigilant, attentive, sharp ; **کوز اچدرمک** ghyüz-àchdirmek, *v.n.* To make or allow (one) to open his eyes, to become vigilant and attentive, or sharp ; **کوز اچدرمامک** ghyüz-àchdir-mamak, *v.n. neg.* Not to give time or opportunity to take any precaution ; **کوزک ایدین** ghyüzung-àydin ! (May thy eyes (be) radiant! (equivalent to our "I wish you joy!") **کوزیمک نوری** ghyüzumung - nūru ! Light of my eyes ! **اچ کوزلو** àch - ghyüzlu, *a. t.* Covetous, insatiable ; **اچق کوز** àchik-ghyüz (Open-eye) and **کوزی اچق** ghyüzü-àchik (Whose eye is open), *a. t.* Having his wits about him, quick, intelligent ; **کوزین** ghyüzün, *ad. t.* In autumn, during autumn.

کوزتمک ghyüzetmek (*aor.* **کوزدر** or **کوزددر** ghyüzèdir), *v.a.* To look after, keep one's eye upon (from regard or from fear) ; —, *v.n.* To mind, take care, look after one's self.

کوزکمک ghyüzukmek (*aor.* **کوزکور** ghyüzukyur), *v.n.* To be visible, be in sight ; to come in sight, appear, become visible.

کوزل ghyüzèl, *a. t.* Pretty, fine, handsome, nice, good, excellent, pleasant ; **نه کوزل** nè-ghyüzèl ! How pretty ! how nice ? how pleasant ? **بک کوزل** pèk-ghyüzèl, Very well ! **بوز اولور** ghyüzèl-òlur ! That will be excellent that will do very nicely ! **کوزلنمک** ghyüzèllènmek, *v.n.* To become pretty (from what has been done to it) ; **کوزلشمک** ghyüzèllèshmek, *v.n.* To become pretty (of itself and without anything being done to it).

کوزلک ghyüzluk, *s. t.* Spectacles, binoculars ; an eye-glass.

کوزلمک ghyüzlèmek (*aor.* **کوزلر** ghyüzler), *v.a.* To eye, watch with the eye. [cake or fritter

کوزلمه ghyüzlémè, *s. t.* A species of par-

کوزه ghèvézé, *s. t.* A babbler, a bird

—, **کوزه** kyüzé, *s. p.* A jug, pitcher.

کوس kyūss, *s. a.* A drum or kettle-drum

کوساله ghyūsālè, *s. p.* A calf.

کوسپند ghyòsspènd (*for* **کوسپند** ghyòs-fènd), *s. p.* A sheep. [(animal

کوستبک kyàsstèbek, *s. t.* A mole

کوسترش ghyàstèrish, *s. t.* Show, show-

ness ; كوسترشلو ghyùsstèrishli, *a. t.*
 Showy. [ghyùsstèrir), *v.a.* To show.
 كوسترمك ghyùsstèrmek (*aor.* كوسترر
 كوستك kyùsstèk, *s. t.* A watch-guard
 or chain; any short chain, rope, or
 cord for securing anything, if used
 lengthwise only. [(town of).
 كوستنجا Kùstènjé, *s. t.* Kustendje
 كوسفند kyùssfènd, *s. p.* A sheep.
 كوسكورن kyùsskyun, *a. t.* In a pet, vexed,
 angry; —, *s. t.* The sensitive plant;
 كوسكونلك kyùsskyunluk, *s. t.* A
 pet, a fit of pettishness against anyone.
 كوسكي kyùsskyu, *s. t.* An iron implement,
 a poker or crowbar.
 كوسلا kyùssélé, *s. t.* Sole leather, pump-
 leather; the sole of a shoe or boot.
 كوسمك kyùssmek (*aor.* كوسر kyùsser),
v.n. To become disgusted or to fall
 out with any thing or any person
 hitherto liked; to wish to break off a
 bargain after having desired it.
 كوسا kyùssé, *s. p.* A person with little or
 no beard naturally.
 كوش ghyùsh, *s. p.* The ear; —, kyùsh,
a. p. (in composition), Who exerts him-
 self, who labours at; —, *or* كيش *or*
 كوش ghèvish, *s. t.* The cud, a chew-
 ing of the cud.
 كوشت ghyùsht, *s. p.* Flesh, meat.
 كوشتره kyùshtéré, *s. t.* A sort of long
 plane for forming straight edges to
 boards.
 كوشش kyùshish, *s. p.* A diligent striving,
 exertion, application, effort.

كوشك kyùshk, *s. t.* A summer-house,
 small pleasure house, pavilion; a
 belvedere or look-out room in some
 high position; —, ghèvshek, *a. t.*
 Loose, slack (not tight); lukewarm
 (not zealous); heavy, dull (weather);
 كوشلك ghèvsheklik, *s. t.* Loose-
 ness; lukewarmness; heaviness; dul-
 ness; a feeling of fatigue or indis-
 position. [ear; a reprimand.
 كوشمال ghyùshmāl, *s. p.* A box on the
 كوشواره ghyùshvār, *s. p.* An ear-ring or drop.
 كوشه kyùshé, *s. p.* A corner; a place of
 retreat from the world; كوشه كير kyù-
 shé-ghīr, *a. p.* Who has taken up a
 place of retreat; درت كوشه dèrt-
 -kyùshé, *a. t.* Four-cornered.
 كوشه مك ghèvshémek (*aor.* كوشر
 ghèvshér), *v.n.* To become loose,
 slack (a knot or fastening, &c.); to
 become lukewarm (in one's endea-
 vours); to give (frost, ice, &c.); to
 become less severe; كوشتمك ghèv-
 shètmek, *v.a.* To loose, loosen, slacken.
 كوف kyùf, *s. t.* Mouldiness, mould;
 كوف باغلامك kyùfīlamak, *v.n.* To become
 mouldy. [to damson cheese.
 كوفتر kyùftèr, *s. t.* A preparation similar
 كوفتن kyùftun, *s. t.* Oil-cake.
 كوفته kyùfté, *s. t.* Mincemeat balls.
 كوفه kyùfé, *s. t.* A large open basket of
 one, two, or three bushels, with two
 handles.

كوك *kyùk*, *s. t.* A root; —, *ghyùk*, *s. t.* The sky; heaven; —, *a. t.* Sky-blue; كوك يوزى *ghyùk-yùzu* (Face of heaven), The sky; كوك كورلمك *ghyùk-ghyùrlémek*, *v. n.* To thunder; كوك مائيسى *ghyùk-mā'issai* (*māvisai*), *s. t.* A sky-blue colour; كوك بوييا *kyùk-bòya*, Madder-roots; كوكجى *kyùkju*, *s. t.* A herbalist.

كوكب *kèvkèb*, *s. a.* A star.

كوكبه *kèvkèbé*, *s. a.* Pomp, grandeur, splendour.

كوكچ *ghyùghèch*, *s. t.* A baking-dish.

كوكرته *ghyùghèrté*, *s. t.* (*Italian coperta*), The deck or upper deck of a ship.

كوكرجين *ghyùghèrjin*, *s. t.* A pigeon;

كوكرجينليك *ghyùghèrjinlik*, *s. t.* A pigeon-house, dove-cote.

كوكرمك *ghyùghèrmek* (*aor.* كوكرر *ghyùghèrir*), *v. n.* To put on the blue or green colour of the first sprouting of corn, &c.

كوكش *ghyùkss*, *s. t.* The breast, chest; كوكسى طاق *tàwuk-ghyùkssu* (fowls' breasts), A sweet dish of pounded rice and fowls' breasts.

كوكل *ghyùngul*, *s. t.* The heart or seat of the affections; كوكل بولانمق *ghyùngul-bùlanmak*, *v. n.* To feel sick, have a nausea; كوكل بولانتيسى *ghyùngul-bùlantissi*, Sickness, nausea; كوكلنى *ghyùngulun* *yàpmak* (*or* ايتمك *ètme*), To persuade (one), obtain his consent (*changing the pronoun as required*); كوكلنى خوش طوتمق *ghyùngu-*

lunu-khòsh-tùtmak, *v. n.* To keep one's heart or mind free from anxiety or vexation; كوكل قالمق *ghyùngul-qalmak*, *v. n.* To be angry, vexed, dissatisfied; كوكل طيانمق *ghyùngul-tiyanmak*, *v. n.* To bear to see or hear of (the heart); كوكل اچلمق *ghyùngul-àchilmak*, *v. n.* To become pleased, rejoiced, freed from anxiety or restraint; كوكل اچمق *ghyùngul-àchmak*, To open one's heart or mind; كوكلى اولمق *ghyùngulu - òlmak* (*or* اولمامق *òlmamak* *in the negative*), To have a desire, a heart, an inclination; جان وكوكلدىن *jān - u - ghyùnguldu* *ad. t.* With all one's heart and soul; الجق كوكلو *alchak - ghyùngulla*, *ad. t.* Meek, lowly of heart. [water-ke-

كوكم *ghyùghum*, *s. t.* A kind of poppy; كوكنار *ghyùknār*, *s. p.* A poppy.

كوكنمك *ghyùghènmek* (*aor.* كوكنور *ghyùghèrir*), *v. n.* See كوكنمك *ghyùwènmek*. [*s. t.* Sulphur]

كوكورت *kyùkyurt*, *or* كوكورد *kyùkyurt*

كول *kyùl*, *s. t.* The ashes of wood or charcoal; —, *ghyùl*, *s. t.* A lake, pond, a pool, a puddle; كول او *kyùl - òl*, *v. n.* To be ruined (in property); كول رنكى *kyùl-rèngi*, Ash-colour; كول كسلمك *kyùl-kèssilmek*, *v. n.* To be all afloat, undated, like a lake; كوكباصدى *kyùl-bàssdi*, *s. t.* A steak or chop (done in the ashes).

کولجہ *kyùlché, s. t.* A bar or ingot of metal.

کولخن *kyùlkhàn, s. p.* An ashpit; a place from whence the fire is fed in large establishments. (See کلخان).

کولشمک *ghyùleshmek, v.n.* (See کورشمک), To wrestle; —, *ghyù-lushmek, v.n.* To laugh together.

کولکن *gyùlghèn, s. t.* The beech-tree.

کولک *ghyùlghé, s. t.* A shadow; shade;

کولگه لک *ghyùlghélik, s. t.* A shady place; anything which creates a shade.

کولمسیمک *ghyùlumsumek (aor. کولمسر ghyùlumsr), v.n.* To smile derisively.

کولمک *ghyùlmek (aor. کولر ghyùlrr), v.n.* To laugh; to smile; —

پک *pek-ghyùlmek, To laugh out; —*

خفیف *khàfif-ghyùlmek, To smile; ادمک*

ادمک *adaming-sùkalina-ghyùlmek, v.n.* To try and make a fool of anyone, to deceive (*lit.* To laugh at one's beard); —

بیتق التندہ *bìyik-àltinda-ghyùlmek, v.n.* To laugh in one's sleeve (*lit.* To laugh under one's moustache).

کولہ *kyùlé, s. t.* A male slave, bondsman;

کولہ کز *kyùléngiz, Your slave, your humble servant. [Mameluke.*

کولہ من *kyùlémn, s. t.* An old Egyptian

کولہ من *ghyùmèch, s. t. (?) کولہ من بالی ghyù-mèch-bàli, Honey in the comb; ابہ*

کولہ من *èbé-ghyùmèji, s. t.* The marsh-mallow; the common geranium.

کولہ من *kyùmur, s. t.* Charcoal. See کولہ من.

کولہ من *kyùmèss, s. t.* A fowl-house, hen-coop.

کولہ من *ghyùmish, s. t.* Silver; کولہ من *ghyùmishī, a. t.* Silver-grey.

کولہ من *ghèvmek (aor. کولر ghèvrr), v.a.* To chew (the cud).

کولہ من *ghyùmlek, s. t.* A shirt; a coat (of paint).

کولہ من *ghyùmnek (aor. کولر ghyùmnr), v.a.* To bury, inter; کولہ من *ghyùm-nulmek, v.n.* To bury one's self; —,

v.p. To be buried.

کولہ من *kyùmé, s. t.* A heap; a group.

کون *ghyùn, s. t.* A day; the sun; —, *ghyūn, s. p. (in composition), Colour;*

—, *a. p.* Coloured; —, *kyūn, s. p.* The backside, breech; —

کون *kèvn, s. a.* Being, existence; کون *ghyùn-dòghrussu (dòghrussu), s. t.* The east point of the horizon; the east wind;

کون *èvvèlsi - ghyùn, The day before yesterday; اولیر کون*

اولیر کون *(ò)-bìr-ghyùn, The day after to-morrow;*

کون *dàhā-ò-bìr-ghyùn, The third day from this; اولیر کون*

اولیر کون *bù-ghyùn, To-day, this day; اولیر کون*

اولیر کون *bir-ghyùn-èvvèl, ad. t.* As soon as possible, as early as possible; one day before; اولیر کون

اولیر کون *hèr-ghyùn, Every day; اولیر کون*

اولیر کون *iki-ghyùndé-bìr, Every other day, every second day, every alternate day; اولیر کون*

اولیر کون *ghyùn-bè-ghyùn, کون دن کونہ ghyùndan-ghyùné, From day to day, daily; اولیر کون*

اولیر کون *bìr-ghyùn, کون دن کون دن ghyùnlèrdan-*

-bīr-ghyun (or بریسندہ bīrissinda),
Once upon a time; one day.
کوناگون ghyūn-ā-ghyūn, *a. p.* Of various
colours, many-coloured; of various
kinds and sorts.
کوندر ghyūndr, *s. t.* A staff (of a boat-
hook, a flag-staff, &c.).
کوندرمک ghyūndrmeḱ (aor. کوندر
ghyūndrīr), *v. a.* To send.
کوندوز ghyūnduz, *s. t.* The daytime;
کوندوزین ghyūnduzun, *ad. t.* In the
daytime, during the daytime, by day;
کوندوز کبجه گوندوز ghèjé-ghyūnduz, Day and
night.
کوندرمک ghyūndrmeḱ, *s. t.* A day's pay
or wages; کوندرمکچی ghyūndrmeḱji,
s. t. A day-labourer, workman hired
by the day.
کونش ghyūnēsh, *s. t.* The sun.
کونلک ghyūnluk, *s. t.* Frankincense; a
quantity relating to a day; —, *a. t.* A
day old, of a day's standing.
کونمک ghyūwēnmek (aor. کونور ghyū-
wēnīr), or کونمک ghyūghēnmek
(aor. کونور ghyūghēnīr), or کونمک
ghyūyēnmek (aor. کونور ghyūyēnīr),
v. n. To trust, place one's faith in (as a
support, protection, or assistance).
کونه ghyūnē, *s. p.* A kind, sort, species,
manner.
کونین kēvnēyn, *s. a. dual* (of کون kēvn),
The two worlds, spiritual and material.
کونیه ghyūnyé, *s. t.* (Greek γωνή), A car-
penter's or mason's square; —, *a. t.*
Square (a figure or corner).

کوه ghyūwé, *s. t.* The moth or maggot
in cloth, furs, &c.; —, kyūh, *s. p.* A
mountain, a hill; —, ghyūh, *s. p.*
Human dung; —, ghyūwèh (contr.
from کوه ghyūwāh), A witness, wit-
ness, testimony.
کوهر ghèvhēr and ghyūhēr, *s. p.* A pearl
or precious stone; the matter or sub-
stance of which things are made, es-
pecially lumps of steel for Damascus
blades; کوهر بار ghyūhēr-bār, *a. p.*
Who or which pours out pearls and
precious stones.
کوی kyāy, *s. t.* A village or hamlet;
کویلو kyāylu, *s. t.* A villager, rustic,
peasant; —kyūy, *s. p.* A street or
lane; —, ghyūy, *a. p.* (in composi-
tion), Who speaks or says.
کویا ghyūyā, *a. p.* Speaking; having
the faculty of speech; —, *ad. t.* As
though, as if, as it were.
کویکو or کویکی ghyūwèghi, *s. t.* A son-
in-law, husband to one's daughter; a
bridegroom; ایچ کویکی ich-ghyūwèghi
(Interior son-in-law), *s. t.* A son-in-law
who goes and lives with his wife at
her parents' house.
کویندر ghyūyēndā, *a. p.* Speaking; en-
dowed with speech.
کونمک ghyūyēnmek, *v. n.* See کونمک.
که ki, *conj. t.* That; for, because; —
که kēh (contr. from که kyāh), *s. p.* A bit
of straw; —, ghèh (contr. from که
ghyāh), *s. p.* A place; —, kih, *a. p.*
Small in size, young in years.

کھانت kihānet, *s. a.* Divination, sooth-saying, augury.

کھتر kihtâr, *a. p.* Smaller in size; younger in age; کھترین kihtérin, *a. p.* The smallest; the youngest.

کھر ghyùhâr, *contr. from* کھر, *q.v.*

کھربا kèh-rübā (kèhlibār), *s. p.* Yellow amber (*lit.* Straw-snatcher). [nitre.

کھرچلہ ghyùhèrchilé, *s. p.* Saltpetre,

کھف kèhf, *s. a.* A cave, cavern, grotto;

کھف اصحاب kèhf ashshābi-kèhf, The seven sleepers (*lit.* Men of the cave).

کھشان kèh-kèshān, *s. p.* The milky way (*lit.* The straw-stealers).

کھلہ kèhlé, *s. t.* A louse; تختہ کھلہ سی

tākhta-kèhléssi, A bug (*lit.* a plank-

louse); کھلہ لہنمک kèhlélēnmek, *v.n.*

To louse one's self; to become lousy.

کھن kyùhèn, *a. p.* Old, ancient.

کھنہ kèhéné, *s. pl. a.* (*of* کھن kyāhin),

Soothsayers, augurs, seers, diviners;

—, kyùhné, *a. p.* Old, worn out.

کھوارہ kèhwāré, *s. p.* A cradle.

کھیلان kyùhèylān, *s. a.* An Arab horse of pure blood.

کی ki, *Turkish relative particle*, signifying, according as it is joined to a noun or pronoun by the genitive preposition, or by the locative, *that which belongs to*, or *that which is held by or attached to*; as, بابام کی bābamīngki, That which belongs to my father, my father's; بابامدہ کی bābamdēki, That which is held by my father: it is joined directly to

nouns of time; as, صباح کی sàbāhki,

The one of the morning; دونکی

dūnku, The one of yesterday; —, ghī,

Persian particle, joined to adjectives

terminated in *ɔ* vowel, which is then

suppressed and equivalent to our ter-

minations *ment, ness, &c.*; as, مردانگی

mèrdānéghī, Manliness; ستودگی

sùtūdégī, Praiseworthiness.

کیاست kèyāssèt, *s. a.* Soundness of understanding and judgment.

کیان Kèyyān, *s. p.* Surname of the second dynasty of Persian kings.

گیاه ghīyāh, *s. p.* Grass, herbage; hay.

کیتی ghītī, *s. p.* The world; کیتی ستان

ghītī-sitān, *s. p.* A monarch, as con-

queror of the world; کیتی ستانی

ghītī-sitānī, *s. p.* Sovereignty; —, *a. p.*

Pertaining to a monarch, royal, imperial, sovereign.

کیجش مک ghījishmek (*aor.* کیجشور ghījishir), *v.n.* To itch.

کیجک ghījīk, *s. t.* An itching.

کیجہ ghèyjà, *s. t.* The night; last night;

—, *ad. t.* By night, in the night; last

night; کیجہ لیں ghèyjàléyin, *ad. t.*

By night, during the night; کیجہ لک

ghèyjàlik, *s. t.* Night-clothes; the

quantity special to a night; —, *a. t.*

Special to the night; کیجہ لیک

ghèyjàlémek, *v.n.* To become night; to

pass the night, spend the night;

کیجہ او ghèyjà - òl, *v.n.* To become

night; کیجہ یاری yàri-ghèyjà or

کیجہ یاریسی ghèyjà-yàrisi, Midnight.

کینج kīkh, *s. p.* The gum of the eyes.

کید kèyd, *s. a.* A trick, stratagem, plot, ruse. [going.

کیدش ghīdish, *s. t.* Departure, mode of

کیر kīr, *s. t.* Any dirt collecting on bodies; the scurf which may be rubbed off the body; the wax of the ear; —, ghīr, *a. p.* (in composition), Who takes, holds, conquers; —, *s. p.* A taking, seizing; داورگیر dār-u-ghīr, *s. p.* Fight, battle; کیرلی kīrli, *a. t.* Dirty, dirtied; کیرلنمک kīrlnemek, *v. a.* To become soiled, dirtied; کیرلتمک kīrltmek, *v. a.* To dirt, make dirty, soil.

کیرچ kīrèch, *s. t.* Lime; اوجاغی کیرچ kīrèch-òjaghi, A lime-kiln; سونمامش

سُنمامیش kīrèch, Quick-lime.

کیرمک ghīrmek (*aor.* کیرر ghīrēr), *v. a.*

To enter, go in, penetrate; — کناهه ghyùnāha-ghīrmek, *v. a.* To do wrong,

to sin; برینک کناهه bīrīnīng-ghyùnāhīna-ghīrmek, *v. a.* To accuse

or suspect falsely, to sin against by so doing; — آرایه àraya-ghīrmek, *v. a.*

To interpose; mediate; — یوله yòla-ghīrmek, *v. a.* To get into proper

train, to get to rights, in a regular way, be rectified, be reformed;

کیرشمک ghīrīshmek, *v. a.* To come into any understanding (with others),

to act (with others); to enter into (any affair).

کیرو ghèri, *s. t.* The space further and further away from the back of any one

or thing; —, *a. t.* Slow (a watch).

—, *ad. t.* Back; backwards (in space, forwards (in time); کتمک —, ghīr-

-ghītmek, To go back; قالمق —, ghīr-

-kālmak, To go too slow (a watch); کیروده قالمق ghèrida-kālmak, To

remain behind; بیدن کیرو قالمق bīr-īshdān-ghèri-kālmak, To be retar-

d in the execution of any business (generally used in the negative, and the

meaning, To be as good as one's word); کیرو استمک ghèri-īstémek

v. a. To demand back again, demand the restitution; شمدیدن کیرو shīmī-

dān-ghèri, From this time forwards.

کیزلمک ghīzlémek (*aor.* کیزلر ghīzler and کیزلتمک ghīzltmek (*aor.* کیزلر

ghīzlèdir), To hide, secrete; کیزلمک ghīzlmek (*aor.* کیزلنور ghīzlnūr

v. a. To hide one's self; کیزلندرمک ghīzlnèdirmek (*aor.* کیزلندرر ghīzlnèdirir), *v. a.* To cause one to hide his-

self.

کیزلو ghīzli, *a. t.* Secret, covert, hidden underhand.

کیس kīs, *s. a.* A purse, money-bag.

کیسو ghèysū, *s. p.* A curl, ringlet of hair, tresses.

کیسه kèysé, *s. a.* A bag or purse; a sum of 500 piastres; a small hair-bag used

in baths for scrubbing the body without soap; کیهه آچه kèysé-ākch:

500 piastres; کیهه سورنمک kèysé-sūrnemek, *v. a.* To be scrubbed with a hair-bag at a bath; کیهه دار kèysé-

-dār, *s. p.* A purse-bearer; title of several functionaries of distinction, being a kind of chief clerk in certain offices of Government; (*fam.*) the state of one's own finances.

کیش kīsh, *s. p.* Faith, religion, sect.

کیف kēyf, *s. a.* The *quomodo* of anything, the how, in what way, what sort or kind; the state of one's health; the hilarity produced by joy, pleasure, or wine; joy, pleasure, happiness; good humour; —, *a. t.* Tipsy, drunk;

—او, —دل, *v.n.* To get tipsy; —, —et, *v.n.* To be amused, to enjoy one's self;

v.a. To get into one's head and inebriate (liquor);

—یتشدرمک, kēyf-yētish-dirmek, *v.n.* To make one's self cosy, with all the appliances;

کیفی واری kēyfi-vār, He is in a good humour;

کیفی یوق kēyfi-yòk, He is unwell;

کیفی یرنده kēyfi-yèrinda, He is in good health;

کیفی قاجدی kēyfi-kàchdi, His joy vanished;

کیفیویرمک kēyf-vèrmek, *v.n.* To cause pleasure; to inebriate (liquor);

کیفسیز kēyfsiz, *a. t.* Unwell; out of spirits;

کیفسزلیک kēyfsizlik, *s. t.* Illness, sickness; a being out of spirits; —, kēyfa, *ad. a.* How? howsoever;

کیفامآ kēyfamā, *ad. a.* In what way soever.

کیفییت kēyfīyyèt, *s. a.* A circumstance, event, matter; a quality, state, mode or manner of being; the exhilarating effect of wine, &c.

کیف ghèyik, *s. t.* A stag, buck.

کیل kèyl, *s. a.* A measuring (grain, &c.); a bushel.

کیلار kīlār (kīlār), *s. t.* A pantry, store-room, store-closet; کیلارجی kīlārjī, *s. t.* One who has charge of the pantry or store-closet.

کیلوس kèylūs, *s. a.* (*Greek*), The chyle.

کیلہ kīlê, *s. a.* A bushel.

کیم kīm, *pron. t.* Who? whosoever; some individuals; کیمی kīmi, Some of them (those persons);

کیمیمیز kīmimiz, Some of us; کیمیز kīmingiz, Some of you.

کیمک ghīymek (*aor.* کیر or کیر ghīyır), *v.a.* To wear; to put on (clothes);

کینمک ghīyinmek (*aor.* کینور ghīyinir), *v.n.* To dress one's self; to put on one's clothes; —, *v.a.* To put on (one's clothes);

کیدرمک ghīdirmek, *v.a.* To cause or allow to wear; to cause or allow to put on; to cause or allow to be worn;

کیندیرمک ghīyindirmek, *v.a.* To cause or allow to dress one's self; to cause or allow one to put on (some article of clothing).

کیموس kèymūs, *s. a.* (*Greek*), The chyme.

کیمیا kīmiyā, *s. a.* (*Greek*), Alchemy, the art of making gold, of transmutation; the philosopher's stone; کیمیای جدید kīmiyāi-jèdīd, (The new alchemy) Modern chemistry;

کیمیای کیمیاگر kīmiyā-ghèr, A chemist; an alchemist.

کین kīn, *s. p.* Malice, rancour, ill-will;

کین کودمک kīn-ghyùdmek, v.n. To bear ill-will; —, ghīn, *Persian termination, changing nouns into adjectives like our ful, ish, or y; as, غمکین ghām-ghīn, sorrowful.*

کینونت kèynūnèt, s. a. Being, existence.

کینه kīné, s. p. Malice, ill-will, rancour;

کینه خوار kīné-khāh, and

کینه خوار kīné-khār, a. p. Malevolent, vindictive (person).

کیو ghèv, s. t. The cud of ruminating

animals; کیو کتورمک ghèv-ghètirmek,

v.n. To chew the cud, to ruminate.

کیوان kèywān, s. p. Saturn.

کیه ghiyèh (contracted from گیاه ghiyāh),

s. p. Grass, herbage; hay.

ل

ل lām. Twenty-sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *l* in English. It has the numeral value of 80 in chronograms and astronomical tables; and, in the dates of letters, stands for the month of شوال shèwwāl.

ل li, prep. a. (in composition), For; لاب li-èb, a. a. On the father's side, paternal; لام li-ūmm, a. a. On the mother's side, maternal; لاجل li-èjl, ad. a. In order to, on account of; (with this preposition the *l* of the Arabic definite article ال is omitted, as in لله li-'llāhi, For God).

لا lā, ad. a. (in composition), No; not;

there is not; لا بآلی lā-ūbāli, a. a.

Careless, free and easy (*lit.* I care not).

لا بأس lā-bè'ss, a. a. Harmless, innocuous;

لا بد lā-bùdd, a. a. Indispensable, necessary;

—, ad. a. Absolutely, without fail;

لا جرم lā-jèrem, ad. a. Absolutely, without fail;

لا زال lā-zāl, ad. a. May (his glory, &c.) never fade away;

لا يحصى لا يحصى lā-yùhèdd-vè-là-yùhèdd,

a. a. Unlimited and innumerable;

لا يموت lā-yèmūt, a. a. Immortal;

لا يادى لاپ lāp, and لاپ لاپ lāp, ad. a. at once, suddenly.

لاپ lāp, s. t. Porridge; a poultice;

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ لاپ lāp, s. t. Porridge; a poultice;

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لاپ ورمق lāp-wùrmak, v.n. To poultice on a poultice; to poultice.

لازمه *lāzimé*, *s. a.* An inseparable, necessary duty or consequence.

لاشه *lāshé* (*lèsh*), *s. p.* An unclean carcase; carrion. [a nothing.

لاشي *lā-shèy'*, *s. a.* A thing of naught,

لا *lāgh*, *s. p.* A joke, fun, pleasantry.

لاغر *lāgher*, *a. p.* Thin, emaciated, lean.

لاف *lāf*, *s. p.* Chit-chat; conversation;

boasting words; لافزن *lāfzèn* (*lāfazàn*),

s. p. A talkative person; a vain boaster;

لاف وكذاف *lāf-u-ghyùzāf*, Chit-chat, conversation, talk.

لاقردي *lākirdi*, *s. t.* A word; talk,

speech, saying; conversation; con-

sultation; an assertion; |—, —et,

v.n. To talk; to speak, converse;

لاقرديسني *lākirdissini-et*, *v.n.* To talk

about; to consult about, talk over;

بوش لاقردي *bòsh-lākirdi*, Nonsense,

idle talk; قارشمتق *lākirdi-kārish-*

mak, To become confused (one's

words); قارشدمتي *lākirdi-kārish-*

dirmak, To create a confusion of words

by interfering and mixing with what

is said.

لال *lāl*, *a. p.* Dumb; dumbfounded.

لالا *lāla*, *s. t.* A man who has charge of

a child, like a nurse.

لاله *lāla*, *s. p.* A tulip; لاله زار *lālè-zār*,

s. p. A bed of tulips.

لاله *lā'ālī*, *s. pl. a.* (of لؤلؤ *lū'lū'*), Pearls.

لام *lām*, *s. a.* Name of the letter ل;

the symbol of crookedness or of being

bent; —, لئمم *lì-ùmm*, *a. a.* On the

mother's side, maternal.

لامحاله *lā-màhālè*, *ad. a.* Absolutely, in-

evitably, without fail.

لامس *lāmīss* (*fem.* لامسه *lāmīssé*), *a. a.*

Which touches, feels with the fingers;

قوت لامسه *kùvvéti - lāmīssé*, The

faculty of touch, tact.

لامع *lāmi'*, *a. a.* Throwing forth rays,

shining, sparkling.

لانه *lānè*, *s. p.* A nest. [lute.

لاوته *or* لاوطه *lāwuta*, *s. t.* A kind of

لاهوت *lāhūt*, *s. a.* Divinity, the Di-

vine nature or quality, the Godhead;

عالم لاهوت *ālēmi-lāhūt*, The Divine

nature; the universe peculiar to the

Godhead.

لائح *lā'ih*, *a. a.* Clear, evident, manifest.

لائحه *lā'iha*, *s. a.* A written project,

report, scheme.

لايبسقه *Lāypsika*, *s. t.* Leipsic (town of).

لايزال *lā-yèzāl*, *a. a.* Unfading, perma-

nent, eternal. [supportable.

لايطاق *lā-yütāk*, *a. a.* Unbearable, in-

لائق *lāyīk*, *a. a.* Fitting, proper, worthy;

—, *s. a.* That which is worthy of any-

thing, that which is merited; الله

لايقني ويرسون *Allāh-lāyīkini-vèrsin!*

May God give him what he deserves!

لايق كورمك *lāyīk-ghyàrmek*, *v.a.* To

esteem or see fit; لايقيله *lāyīkīla*,

ad. t. As he (she, it) deserves or merits.

لاذك *lā'ik*, *s. a.* A cynic, a seeker of

faults; a critical person.

لب *lèb*, *s. p.* The lip; an edge, brink;

a shore; —, لبب *lùbb*, *s. a.* A kernel;

the heart; the mind, understanding;

لباب *lèb-ā-lèb*, *s. p.* Brimful; lip to lip; لب ریز *lèb-rīz*, *s. p.* Overflowing.
لباچه *libāché*, *s. p.* A mantle, garment, robe.
لباده *lèbādé*, *s. p.* or *lèbbādé*, *s. a.* A coarse outer cloak or wrapper.
لباس *libāss*, *s. a.* Clothing, a garment, clothes, raiment. [in grains.
لبی *lèblébī*, *s. t.* Indian corn parched
لبن *lèben*, *s. a.* Milk; —, *lèbin*, *s. a.* A brick.
لبنان *Libnān*, *s. t.* The Lebanon.
لیب *lèbīb*, *s. a.* Possessed of a heart, mind, and understanding.
لیک *lèbbīk*! *inf. a.* Here I am! What are your commands? Hollo!
لت *lètt*, *s. a.* A striking, beating; —, —*et, v. a.* To beat, strike.
لتم *lètm*, *s. a.* A striking; a wounding; —, —*et, v. a.* To strike; to wound.
لشم *lèsem*, *s. a.* A kissing. [obstinacy.
لج *lèjj*, *s. a.* A contending; contention;
لجاج *lijāj*, *s. a.* Mutual contention.
لجام *lijām*, *s. a.* The bridle and reins.
لجه *lùjjé*, *s. a.* The sea.
لحاف *lihāf*, *لحافه* *lihāfé*, *s. a.* A quilted counterpane; a quilted jacket. [look.
لحظه *lāhza*, *s. a.* A glance of the eye, a
لحم *lāhm*, *s. a.* Flesh, meat.
لحن *lāhn*, *s. a.* A sound, note, or tone of voice; an error in pronouncing the vowels.
لحنه *lāhana*, *s. t.* A cabbage.
لحوق *lūhūk*, *s. a.* The reaching to, joining, arriving (of one thing to another).

لحيه *lāhyé*, *s. a.* The beard and whiskers.
لدن *lèdan*, *s. a.* The presence (of God).
لدوس *lòdoss*, *s. t.* (*Greek véros*), The south-west wind or quarter; *لبدوس* *kibla - lòdoss*, S.S.W.; *لبدوس* *blāti-lòdoss*, W.S.W.
لدى *lèda* (*before the definite article* *لدى* *lèdé*), *pr. a.* Immediately near to (in space); immediately after (in time).
لدى السؤال *lèdé-'as-sū'āl*, On the question being put, when asked.
لذائذ *lèzā'iz*, *s. pl. a.* (*of لذية* *lèzīz*) Agreeable things, joys, pleasures, delights.
لذت *lèzzèt*, *s. a.* (*pl. لذات* *lèzzāt*) Taste, savour; the pleasure felt in enjoyment; *المتع* —, *lèzzèt-ālmak*, *v. a.* To become fond of (any pleasure); *بومتق* —, *lèzzèt-būlmak*, *v. a.* To find a pleasure; to find a taste.
لذتلي *lèzzètli*, *s. t.* Tasty, flavoured.
لذتسر *lèzzètāiz*, *s. t.* Insipid; *لذتسر* *hādīmu-'l-lèzzāt*, *s. a.* Death, the destroyer of all pleasures.
لذالك *lī-zāliké*, *ad. a.* For this reason therefore. [please
لذيد *lèzīz*, *s. a.* Tasty, savoury, sweet.
لرزان *lèrzān*, *s. p.* Trembling.
لرزة *lèrzé*, *s. p.* A trembling, shivering; *لرزنات* *lèrzénāk*, *s. p.* Seized with trembling. [in fear
لرستان *Lūrisstān*, *s. p.* Name of a district.
لزوم *lūzūm*, *s. a.* Necessity, want, requisiteness, a being wanted, required, a being in want, need; inseparable.

لسان *lissān* (*lissān*), *s. a.* The tongue ; speech ; language, idiom ; لسان حال *lissāni-hāl*, *s. a.* The mute language of circumstances ; لسانه كلكم *lissānē-ghèlmek*, *v.n.* To be generally ill-spoken of ; لسانه كترمك *lissānē-ghètirmek*, *v.a.* To cause (anyone) to be talked about ; لساناً *lissānan*, *ad. a.* Verbally.

لشك *lèshkær*, *s. p.* An army.

لشمت *lashmak*, لشمتك *lèshmek* (*for soft verbs*), *Turkish terminations of infinitives, which, added to many nouns or adjectives, form verbs neuter.* [breaker.

لص *lùss*, *s. a.* A thief ; a robber, house-breaker.

لصق *lùssük*, *s. a.* Junction, adhesion.

لطافة *làtāfèt*, *s. a.* Grace, gentleness, loveliness, elegance ; fineness, pleasantness.

لطائف *làtā'if*, *s. pl. a.* (*of لطيفه làtīfē*), Agreeable things ; agreeable, pleasing sayings.

لطف *lùtf*, *s. a.* Goodness, kindness, grace, favour, amiability ; —, —et, *v.n.* To have the goodness, or kindness, to be so good or kind, to do the favour ; —, *v.a.* To give, hand, do, &c., out of kindness ; لطفاً *lùtfan*, *ad. a.* As a kindness, as a favour.

لطم *làtmé*, *s. a.* A blow, a slap, smack, box, cuff. [pleasant, fine, lovely.

لطيف *làtīf*, *a. a.* Graceful, agreeable, pleasant.

لطفية *làtīfē*, *s. a.* A joke ; an agreeable act or saying ; —, —et, *v.n.* To joke ; لطفيسز *làtīfēssiz*, *ad. t.* Really,

without joking ; لطيفه جي *làtīfēji*, *s. t.* A joker ; لطيفه كو *làtīfē-ghyū*, *s. p.* A wit, sayer of witty things.

لعاب *lù"āb*, *s. a.* A jelly, juice and sugar reduced to a jelly ; slaver ; لعاب الشمس *lù"ābu-'sh - shèms*, (Sun's slaver) Fine cobwebs floating in the air.

لعان *lī"ān*, *s. a.* A formal bearing witness upon oath in cases of adultery, coupled with self-execration if the testimony be false. [diversion.

لعب *là"b*, *s. a.* Play, amusement, recreation.

لعبت باز *lù"betbāz*, *s. p.* An exhibitor of *fantoccini* or *ombres chinoises*.

لعبه *lù"bé*, *s. a.* Any game of amusement ; a plaything ; a doll.

لعل *là"l*, *s. a.* The garnet (a stone) ; carmine (colour) ; لعل مذاب *là"li-mùzāb* (Melted garnet), Wine.

لعن *là"n*, *s. a.* A cursing.

لعنت *là"net* (*vulg. nālèt*), *s. a.* A curse, malediction ; —, —et, and لعنت او قومك *là"net-òkumak*, *v.n.* To curse, utter a curse ; لعنت اولسون *là"net-òlsun* ! May he (she, or it) be accursed ; لعنة الله عليه *là"nétu-'llāhi-'àlèyh* ! (May) the malediction of God (be) upon him !

لعين *là"īn*, *a. a.* Accursed ; المعين *èl-là"īn*, *s. a.* The devil, Satan.

لغات *lughāt* (*pl. لغات lùghāt*), *s. a.* Language, idiom ; a word ; a lexicon, dictionary ; لغات كتابي *lùghāt-kītābi*, *s. t.* A dictionary.

لَكَدَار ləkédār, *s. p.* لَكَو ləkéli, *s. t.*

Soiled, stained, spotted, blemished;

ل—, —ot, *v. a.* To spot, soil, stain,

blemish; —, *v. n.* To make spots,

stains, blemishes; لَكَاتَمَك ləkélz-

mek, *v. a.* To spot, soil, stain, blemish;

لَكَإِنَمَك ləkélznmek, لَكَأَو ləké-òl,

v. n. To become spotted, soiled, stained,

blemished; لَكَجِي ləkéji, *s. t.* A

scourer of stained clothes.

لَمْ ləm, *ad. a.* (*in composition*), Not;

لَمْ يَزِل ləm-yèzil, *a. a.* Which fades

not away, eternal; لَمْ يَزِلِي ləm-yèzili,

a. a. Pertaining to the Eternal (God).

لَمْحَة ləmha, and لَمْحَة الْعَيْن ləmhatu-

-“ayn, *s. a.* A look, glance; a moment.

لَمَس ləms, *s. a.* Touching, feeling.

لَمَعَان ləm“ān, *a. a.* Shining, sending

forth rays of light.

لَمْعَة ləm“a (*pl.* لَمَعَات ləm“āt), *s. a.* A

ray of light, flash.

لَمَك lamak, لَمَك lémek with soft verbs,

Turkish termination of infinitives, which,

added to many nouns, form verbs active

or neuter.

لَمَك lènk, *s. p.* Lame; —, lènk, and

لَمَكَة lènkama, *s. t.* A horse's trot-

ting pace.

لَمَكْر lèngħr, *s. p.* A ship's anchor;

لَمَكْر أَمْدَاز lèngħr-èndāz, *a. p.* An-

chored, at anchor; ل— —, lèngħr-

-èndāz-òl, *v. n.* To anchor, to cast

anchor.

لَمَكْ لَمَكْ ləmək, لَمَكْ ləmək for soft

words, *Turkish terminations of infini-*

tives, which, added to many nouns or

substantives, form verbs neuter.

لَوْ lèv, *c. a.* If, even though, though; لَوْ

وَلَوْ wè-lèv, And even though; —, li, li

lū, *Turkish termination for forming*

adjectives from nouns, with the sense

of *possessing*, or being somehow *related*

to, the thing named.

لَوَا llwā, *s. a.* A flag, banner, standard;

a brigade of soldiers; مِير لَوَا mīri-lwā

s. t. A brigadier or major-general in

the army or a vice or rear admiral in

the navy.

لَوَاهِق lèwāhik, *s. pl. a.* (of لَوَاهِق, *used*),

Appurtenances.

لَوَادِيَة Livādia, *s. t.* Thessaly.

لَوَازِم lèwāzim (*pl.* لَوَازِمَات lèwāzimāt)

s. pl. a. (of لَازِمَة lāzimé), Necessary

needful things, requisites; inseparable

accompaniments.

لَوَاطَة liwāta, *s. a.* Sodomy, the act of

the people to whom Lot (لُوط) preached.

preached.

لَوَآم lèvwām (*fem.* لَوَآمَة lèvwāmé), *s. a.*

Reproaching, upbraiding; نَفْس لَوَآم

nəfssi-lèvwāmé, The flesh, the carnal

spirit, in the middle stage between

utter rebellion and complete submis-

sion, when it is forced to submit to

the will, but not without an effort to

domineer. [bright, shining things]

لَوَآمِع lèvwāmīc, *s. pl. a.* Rays, flashes

لَوَآمِح lèwā‘ih, *s. pl. a.* Manifest things

written reports, projects.

لَوْبِيَة lūbiya, *s. p.* The haricot bean.

لوث lèvss, *s. a.* Dirt, filth, pollution.
 لوح lèvh, لوحه lèvha, *s. a.* A flat surface, plate, board, table, tablet, &c., which can be written over; لوح محفوظ lèvhi-màhfūz, (The preserved tablet) The tablet on which God has inscribed the decrees of His providence, the tablet of God's omniscience and pre-
 لوز lèvz, *s. a.* An almond. [science.
 لوغوسة or لوغوسة lòghussa, *s. t.* A woman newly delivered in childbed.
 لوقاندا lòkànda, *s. t.* (*Italian*), An eating-house, a lodging-house, an inn, a hotel, a tavern.
 لوكرون lùkyun, *s. t.* A peculiar kind of oil cement, used for water-pipes, cocks, &c.
 لولاك lèv-lāk, *comp. a.* If thou hadst not existed, had it not been for thee (said to have been addressed by God to Muhammed, with the addition, "Verily the heavens had not been created." The ل is the Arabic pronoun, *thee* or *thy*; consequently Muhammed is styled لولاك kyāfi-lèv-lāk, the ل (thou) of the phrase or address لولاك).
 لؤلؤ lù'lù', *s. a.* A pearl; لؤلؤباش lù'lù'-pāsh, *a. p.* Pearl scattering.
 لوليه lùlé, *s. t.* A bowl of a smoking-pipe; a large water-pipe or spout; a certain measure for water-pipes in the hydraulic system.
 لوم lèvm, *s. a.* Blame, reproach, reprimand; لوم، --et, *v. n.* To speak blamingly. [species.
 لون lèvn, *s. a.* Colour; a kind, sort,

لونجه lònja, *s. t.* A place for a lounge, for meeting.
 لوند lèvend, *s. t.* A volunteer in a certain corps in days of old.
 لوندرا Løndra, *s. t.* London.
 له la, lé, *pr. t.* (contracted from ايله ila), With; —, له, *s. t.* Poland; —, لهه, لهه, *comp. a.* For him or it; —, لهه, *s. a.* (An acting or speaking in) favour (or for someone); لهه or لهه لهه lèhūma, لهه or لهه لهه lèhūmda, In my favour; لهه or لهه لهه lèhūssina, لهه or لهه لهه lèhūssinda, In his, or her favour, &c.; لهه لهه lèhli, *a. t.* A Pole, Polish.
 لها لهه, *comp. a.* For her or it.
 لهه لهه lèhjé, *s. a.* The tongue; a language, idiom; the face, countenance, visage; —, *s. t.* The Polish language; Polish manner. [reason.
 لهذا لهه lèhāzā, *comp. a.* For this, for this
 لهه لهه lèhv, *s. a.* A playing, romping, diverting, amusing one's self.
 لهه لهه lèhim, *s. t.* Solder; لهه لهه lèhim-lémek, *v. a.* To solder.
 لهه li, *Turkish termination for adjectives, generally written لهه, which see.*
 لهه لهه lèyākāt, *s. a.* Merit, worthiness.
 لهه لهه lèyāl, لهه لهه lèyālī, *s. pl. a.* (of لهه لهه lèyl), Nights. [Wretches, reprobates.
 لهه لهه lè'im, *s. pl. a.* (of لهه لهه lè'im),
 لهه لهه lèyté! *int. a.* Oh, that it were! Would to God!
 لهه لهه lèyss, *s. a.* A lion.
 ليزبون Lizbon, *s. t.* Lisbon (town of).

ليسى *lèysa*, *a. negative*, It is not, there is not, is not; ليس الخبر كالعيان *lèysa-'l-khàbær-kè-'l-'iyān*, Hearsay is not like eye-witness. (Dogma of jurisprudence); —, *liss*, *a. p.* (in composition), Who licks; كاسه ليس *kyāssé-liss*, A lick-trencher, parasite.

ليف *lif*, *s. a.* A fibrous mass obtained from the palm and used for lathering soap in baths.

ليك *lik* (*contr. for* لكن *lākin*), *c. p.* But.

ليل *lèyl*, *s. a.* The night; ليلاً *lèylan*, *ad. a.* By night; ليل ونهار *lèyl-u-nàhār*, Day and night; تساوى ليل ونهار *tèssāvī'i-lèyl-u-nàhār*, The equinox.

ليلك *lèylāk*, *s. t.* The lilac tree or flower.

ليله *lèylé*, *s. a.* A night; ليلة القدر *lèylétu-'l-kàdr* (The night of power, the night of destiny), The night before the 27th day of Ramazan, being that in which Muhammed's first revelation occurred; ليلة رغائب *lèylé'i-ràghā'ib* (The night of desirabilities), The night before the first Friday in the month Rèjeb, being that of the conception of Muhammed; ليلة معراج *lèylé'i-mī'rāj*, (The night of the ascension) The night before the 26th day of Rèjeb, in which Muhammed's ascension to the presence of God took place; ليلة برات *lèylé'i-bèrāt*, The night of the diploma, being that before the 15th day of Shà'bān, in which it is supposed the record-

ing angels close the register of the year; ليلة مولد *lèylé'i-mèvlèd* (mèvlūd), The night of (Muhammed's birth, being that before the 12th day of Rèbī'u-'l-èvvæl; ليلة زفاف *lèylé-i-zifaf*, The bridal night.

ليمان *līmān*, *s. t.* (Greek λιμνί), A harbour, port; ليمانتي *līmānlīk*, *s. t.* State of calm of air and water; ليمان رئيسي *līmān-rè'issi*, *s. t.* A harbor-master; ليمان ريس باشا *līmān-rè'issè-pāsha* (formerly بك *bègh*), The port-admiral.

ليمون *līmōn*, *s. t.* Lemon.

ليموناته *līmōnāta*, *s. t.* Lemonade.

لين *lèyyin* (*fem.* لينه *lèyyinē*), *a. a.* Gentle, mild, soft, yielding; —, *prep. t.* During, during the time of, according to, after the manner of; لين الجانب *lèyyinu-'l-jānīb*, *a. a.* a mild disposition.

لينت *līnèt*, *s. a.* Softness, emollience, easiness of the bowels.

ليوربول *Livèrpūl*, *s. t.* Liverpool (town of England).

ليون *Liona*, *s. t.* Lyons (town of France).

لئيم *lè'im*, *a. a.* Worthy of blame.

م *mīm*. Twenty-seventh letter of the Turkish alphabet, having the value *m* in English. Its numeral value in chronograms and astronomical dates is 40, and in the dates of letters

stands for the month محرم Muharrem. Added to a noun, it is the possessive pronoun of the first person singular, and if the noun ends in a consonant, that consonant takes an èsséré (ـِ), for vowel; as بابام bābam, My father, قلمم kàlémim, My pen. Added to a verb in the *third pers. sing.* (with the same rule as to the vowel), it is the sign of the *first pers. sing.* سورم sèvr̄im, I love; باقيورم bāk̄iyorim, I am looking; كتسم gh̄its̄m, If I go, that I were to go. Interposed between the root of a verb and its conjugational inflexions, or added to the root in the imperative singular (with the addition of | or ڤ as a vowel, if required), it constitutes the negative voice; as سوما sèvma, Do not love; كلمدى gh̄èlmadi, He did not come. Either alone, at the end of a phrase, or in the form of يم or ايم im, it is the first person singular present of the fragmentary verb substantive, and signifies *I am*; تميز ادمم tèmiz-ādamim, I am a respectable person.

mā, *s. a.* Water; juice; humour; —, *pron. a.* What, that which, whatever, so long as; (*added to interrogatives*) Soever.

مآب mā'āb, *s. a.* A resort, focus, place to which one returns; شوكتماآب shèvk̄t-mā'āb (Focus of autocracy), The Sultan. [mains.

مابا mā-bāk̄i, *s. a.* That which re-

مأبون mè'būn, *s. a.* A passive sodomite.

مابين mā-bèyn, *s. a.* The interval between two things, the midst of several things; —, mā-bèyna, *pr. a.*

Between; amongst; مابين اوطهسى mābèyn-òdassi, *s. t.*

A room between the women's and men's apartments, communicating with both, and capable of being used as part of both on occasions; مابين همايون mābeyni-hùmāyūn, The Sultan's ordinary reception-rooms or palace.

مات māta, *a. verb.* Obit, died (*used in chronologies*); —, māt, *s. p.* Checkmate; |—, —et, *v. a.* To checkmate (in chess); to frustrate.

ماتقدم mā-tàk̄add̄m, *s. a.* The words or time preceding; ماتقدم دنبرو mā-tàk̄add̄mdan-bèri, Ab antiquo, from times of old.

ماتم māt̄m, *s. p.* Mourning for the dead; |—, —et, To mourn for the dead.

مآثر mā'āssir, *s. pl. a. (sing. not used)*, Traces, signs, vestiges; any things worthy of being accounted monuments, as books, buildings, acts, &c.

مآثم mā'āssim, *s. pl. a. (sing. not used)*, Sins, evil deeds. [or spoken of.

مأثور mè'sūr, *a. a.* Traditionally related

مأجد mājid, *a. a.* Glorious, glorified.

ماجرا mā-jèrā, *s. a.* That which happened, an event, adventure.

ما جوج mè'jūj, *s. a.* Magog, name of a northern tribe behind Caucasus.

مأجور mè'jūr, *a. a.* Rewarded, recompensed; having a recompense attached to it.

ماجين māchīn (māchūn), *s. p.* Some indefinite part of China; جين وماجين chin-u-māchīn, China in general.

ماحصل mā-hassal, *s. a.* That which exists, which has been collected.

ماحضر mā-hāzar, *s. a.* That which is present or ready. [nihilates.

ماحي māhi, *s. a.* Who obliterates, an-

مأخذ mè'khāz (*pl.* مأخذ mā'ākhiz),

s. a. A place from which anything is taken or derived, a source, derivation, origin.

مأخوذ mè'khūz, *a. a.* Taken, derived.

مادام mā-dāma, *verb. a.* As long as — endures; مادامك mādam-ki, *c. t.* Since, as.

مادر mādar, *s. p.* A mother; مادرزاد

mādarzād, *a. p.* Innate, inborn;

مادري māderī, *s. p.* Maternity, motherhood; —, *a. p.* Maternal;

مادرانه māderānē, *a. p.* Pertaining to a mother, maternal.

مادريد Mādrīd, *s. t.* Madrid.

ماده māddē, *s. a.* Matter; an article, paragraph; —, mādé, *a. p.* She, female. [*a. a.* Material.

مادی māddī (*fem.* مادیه māddīyyē),

ماديان mādiyān, ماديانه mādiyānē, *s. p.*

A mare.

مأذون mè'zūn, *a. a.* Having leave, having permission; permitted.

مار mār, *s. p.* A snake, serpent; —,

Syriac, Lord (title given to saints and bishops); —, mārr (*fem.* مارة mārrī

a. a. Which passes (through or by) مارالذکر mārru-'z-zikr, *a. a.* The abovementioned. [month of Mar

مارت mār, *s. t.* The Syro-Roman

مارد mārīd, *s. a.* An obstinate, refractory, rebellious person.

مارسليا Mārsilia, Marseilles.

مارطي mārṭi, *s. t.* A sea-gull. [س

مارماهي mār-māhi, *s. p.* An eel (سما

مارول mārūl, *s. t.* A lettuce, cos-lettuce

ماريه māriya, *s. t.* A ewe.

مازغال māzghal, *s. t.* An embrasure.

مازو or مازی māzi, *s. t.* A nut-گازو nut. [cedes; preceding

ماسبق mā-sēbak, *s. a.* That which pre-

ماصك māssik (*fem.* ماصكة māssīka) *a. a.* Who or which holds fast, re-

ماسوا mā-sēwā, *s. a.* That which besides (anything, particularly G. hence), the world, the flesh, and devil.

مأسور mè'sūr, *a. a.* Captive, taken

ماسورة māssura, *s. p.* A small water-pipe or spout; a small measure

ماسه māssa, *s. t.* (*Italian*), A table-dining-table.

ماشطه māshita, *s. a.* A tire-woman who decks out brides.

ماشه māsha, *s. p.* Tongs or pincers.

ماشي māshi, *s. a.* Anything walking; pedestrian; ماشياً māshiyān, ماشياً

On foot, by way of walking.

ماصدق mā-sāḍak, *s. a.* That which proves a saying to be true; a proof, a corroborative fact.

ماضي māzī (*fem.* ماضيه māzīyyé), *a. a.* Which has gone by, former; —, *s. a.* The preterite, the past tense; فعل ماضى fi“li - māzī, A verb in the preterite; حال ماضى hāli-māzī, The imperfect tense, the past condition, or *past present*.

ماعد mā-“ādā, *s. a.* Whatever is other; —, *ad. t.* Other; دن ماعدا dan-mā“ādā, Besides, else, further; اندن بوندن ماعدا āndan - mā“ādā, *c. t.* Furthermore.

ماغور māghun, *s. t.* Mahogany.

مافات mā-fāt, *s. a.* That which has been lost (time or opportunity).

مافي البال mā-fi-‘l-bāl, مافى الضمير mā-fi-‘z-zāmīr, *comp. a.* That which is in the heart or mind.

ماقبل mā-kābl, *s. a.* The word (or words) or letter preceding, or the place thereof. [or has been.

ماكان mā-kyān, *s. a.* That which is, was, ماكل mè‘kēl (*pl.* مآكل mā‘ākīl), and مأكول mè‘kyūl (*pl.* مأكولات mā‘kyūlāt), *s. a.* An eatable, food.

ماكيان mākiyān, *s. p.* A hen, a fowl.

مال māl, *s. a.* Anything that can be accounted property; money, effects; (*in the provinces*) sheep; —, māl, *a. p.* (*in composition*), Who rubs; مالى māli (*fem.* مالىه māliyyé), *a. a.* Pertaining to the treasury, to the public

finances; امور مالىه ūmūru-māliyyé, Financial affairs; مالىت māliyyèt, *s. a.* Value, valuableness, quality of being valuable; بيت المال bèytu-‘l-māl, or بيت مال المسلمين bèytu-māli-‘l-mūsslimīn, The public treasury; بيت المالجبى bèytu-‘l-mālji, *s. t.* An officer whose duty it is to calculate and collect the share of the public treasury from the estates of defunct persons, and from the spoils of war.

مال mā‘āl, *s. a.* The place to which one returns, a resort; the sense, meaning (of a sentence); مألز mā‘ālsiz, *a. t.* Meaningless; trifling, inconsiderable.

مالا كلام mā-lā-kēlām, *a. a.* Beyond all expression; beyond controversy.

مالا مال mālāmāl, *a. p.* Brimful, quite filled, full. [less, worthless, trifling.

مالا يعنى mā-lā-yā“nī, *a. a.* Vain, use-
مالا خوليا mālikhūlyā, *s. a.* (*Greek* μέλαγχολη), Any vain idea.

مالزم mā-lēzimé, *s. a.* The needful, that which is necessary.

مالط Malta, *s. t.* The island of Malta.

مالك mālik, *s. a.* A possessor, owner, a king; —او, —òl, *v.n.* To own, possess, to be possessed, in possession; مالك ملك māliki - mīlk, مالك مالىه māliku-yèvmi-‘d-dīn, God, the possessor of all sovereignty, king of the day of judgment.

مالكانه mālikyāné, *a. p.* Pertaining to a possessor; pertaining to a king; —, *s. t.* A manor, of which the tithes are

paid to the lord, but of which the arable land is owned by separate proprietors.

مألوف *mè'lūf* (*fem.* مألوفه *mè'lūfē*), *a. a.* Accustomed, usual, habituated, habitual.

ماله *māla*, *s. p.* A mason's trowel.

مالیده *mālidé*, *a. p.* Rubbed.

ما مضى *mā-māzā*, *s. a.* What is past; ما مضى ما مضى *māzā-mā-māzā*, What is past is past; let bye-gones be bye-gones. [sessed, one's possessions.

ما ملك *mā-mèlek*, *s. a.* What is pos-

ما من *mè'mèn*, *s. a.* A place of safety; a person in whom trust is placed.

مأمور *mè'mūr*, *s. a.* Under orders, under authority; —, *s. a.* A public functionary, a commissioner; مأموریت *mè'mūrīyyèt*, *s. a.* Any employ, office, or commission under government.

مأموره *mè'mūrē*, *s. a.* An order, command; حسب الأمور *hāsba-'l-mè'mūrē*, *ad. a.* In accordance with the orders received (or given).

مأمول *mè'mūl*, *s. a.* Hoped for, expected; —, *s. a.* Expectation; |—, —et, *v. a.* To hope, expect, look for.

مأمون *mè'mūn*, *a. a.* Made safe and secure, free from fear.

ماندره *māndra*, *s. t.* A farm-yard for cows, calves, and oxen.

مانده *mānda*, *s. t.* A buffalo; —, *māndé*, *a. p.* (*in composition*), Remaining, resting, left; —, *s. p.* Arrears of pay or rations (of the Janissaries); فرومانده

fūru-māndé, *a. p.* Tired out, knocked up with fatigue.

مانع *māni*, *a. a.* Impeding; —, *s. s.* An obstacle, impediment, difficulty. —او, —دل, *v. a.* To impede, prevent, obstruct, hinder.

مانند *mānend*, *a. p.* Life.

مانوس *mè'nūss*, *a. a.* Familiarized with, accustomed to.

مانی (*for* معنی) *māni*, *s. t.* A song; مانی چاغرتق *māni-chāgirtmak*, *s. t.* To sing a song. [tion, place of singing.

ماوی (*for* مأوی) *mè'vā*, *s. a.* A habit; ماورا *mā-vèrā*, *s. a.* That which is behind or beyond; the space behind; —وراء النهر *mā-vèrā'u-'n-nèhr*, Transoxiana. [happy

ما وقع *mā-vāks*, *s. a.* That which is; ماوی *māvi* (*for* مائی *mā'i*), *s. t.* Light blue. [place of a blue.

ماوی (*or* مأوا) *mè'vā*, *s. a.* A habit; ماه *māh*, *s. p.* The moon; a month; ماه

ماه *māh*, *s. p.* The moon; a month; a solar or calendar month; ماه به ماه *māh-bè-māh*, *ad. p.* Monthly, from month to month, once every month.

ماهیه *māhiyyé*, *s. a.* Monthly pay, salary, wages.

ماهتاب *māh-tāb* (*māhitāb*), *s. p.* Moonlight, moonshine; a squib, slow match; a port-fire.

ماهچه *māhché*, *s. p. dim.* A small crescent moonlet; figure of a crescent used to be placed on spires, cupolas, minarets, staffs, &c. [science of

ماهر *māhir*, *a. a.* Well versed in

ماهی māhī, *s. p.* A fish.
 ماهیت māhiyyèt, *s. a.* The quiddity of anything, the essence.
 مائت mā'it, *a. a.* Dying; dead.
 مائتین mi'atèyn, *s. a. dual* (of مائه mi'a), Two hundred.
 مایخوش māykhòsh, *a. p.* Sourish, acidulous, tart, sub-acid.
 مائدۀ mā'idé, *s. a.* A table or tray ready set with food for eating.
 مایس māyiss, *s. t.* The Syro-Roman month of May; (in Armenia) fresh made cakes of dung for fuel.
 مایسترة māyisstra, *s. t.* (*Italian*), The main-sail; مایسترة سرنی māyisstra-sèréni, The main-yard, مایسترة دیرکی māyisstra-dirèghi, The main-mast.
 مایع māyi", *a. a.* Fluid, liquid.
 مائل mā'il, *a. a.* Leaning, inclined.
 ماینه māyna! *int. t.* (*Italian*), Lower away; |—, —et, *v. a.* To lower (sails, masts, flags, &c.), to strike, haul down.
 مأیوس mè'yūss, *a. a.* Desperate, hopeless, who hopes no more; مأیوسیت mè'yūssiyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness, lack of all hope.
 مایه māyé, *s. p.* The substance of which anything is made, the material; leaven, ferment; مایه سز māyéssiz, *a. t.* Unleavened.
 مائه mi'a, *a. a.* One hundred.
 مایه سیل māyéssil, *s. p.* (Flood of the humours), The piles, hemorrhoids; any scrofulous appearance or affection of the skin or flesh.

مباح mùbāh, *a. a.* Lawful, not sinful to do or to use.
 مباحث mèbāhiss, *s. pl. a.* (of مباحث mèbhāss), Subjects treated of; paragraphs.
 مباحثه mùbāhèssé, *a. a.* A treating, discoursing; a discussing, disputing, controversy; |—, —et, *v. a.* To treat, discourse; to discuss, to dispute, hold a controversy. [not! God forbid!
 مباد mùbād, مبادا mùbādā, *int. p.* Be it
 مبادرت mùbādérèt, *s. a.* A setting about (any work), beginning; |—, —et, *v. a.* To set about, set to work.
 مبادله mùbādélé, *s. a.* A mutual exchanging; |—, —et, *v. a.* To exchange.
 مبادی mùbādi, *s. pl. a.* (of مبادئ mùbdè'), Sources, origins, beginnings.
 مبارز mùbāriz, *s. a.* A fighter, champion, warrior. [battle.
 مبارزه mùbārezé, *s. a.* Conflict, fight,
 مبارک mùbārek, *a. a.* Blessed; اولسون! mùbārek-òlsun! May it be blessed! (*equivalent to our "I wish you joy!"*)
 مباشر mùbāshir, *s. a.* A kind of official agent charged to see any business or lawsuit carried through and to help the same.
 مباشرت mùbāshérèt, *s. a.* A setting one's self to work; |—, —et, *v. a.* To set to.
 مباحثه mùbā'adèt, *s. a.* A withdrawing, going to a distance.
 مبالات mùbālāt, *s. a.* Consideration, regard, deference.

مبالغ *mèbāligh*, *s. pl. a.* (of مبلغ *mèb-lagh*), Sums (of money).

مبالغه *mùbālagha*, *s. a.* Exaggeration; |—, —et, *v.n.* To exaggerate.

مباني *mèbānī*, *s. pl. a.* (*singular not used*), Structures, edifices.

مباهات *mùbāhāt*, *a. a.* A feeling proud, honoured; |—, —et, *v.n.* To feel justly proud. [justly proud.

مباهي *mùbāhī*, *a. a.* Who feels proud,

مبايعه *mùbāya'a*, *s. a.* A buying; buying up largely; |—, —et, *v.a.* To buy largely; to buy up old and foreign coins for the mint at their intrinsic value, less the mint profit (one of the most crying evils in Turkey, as the agents in one stage or other invariably pass off, at their nominal value, the coins so bought); مبايعه جي *mù-bāya'a'aji*, *s. f.* An agent appointed to buy up old and foreign coins for the mint. [unlike, different.

مباين *mùbāyin*, *a. a.* Separate, distinct,

مباينت *mùbāyénèt*, *s. a.* Separation, becoming widely separated in distance, quality, or affections.

مبتدا *mùbtédà*, *s. a.* The grammatical or logical subject of a phrase, sentence, or proposition. [ginner.

مبتدى *mùbtédi*, *s. a.* A novice, be-

مبتذل *mùbtézèl*, *a. a.* Little esteemed.

مبتغا *mùbtéghà*, *a. a.* Desired; —, *s. a.* The thing desired.

مبتلا *mùbtélà*, *a. a.* Subject to, exposed to, in prey to; addicted, given.

مبتنى *mùbténi*, *a. a.* Built, founded, based.

مبتيج *mùbtèhij*, *a. a.* Rejoicing, joyful.

مبجل *mùbèjjel*, *a. a.* Honoured, to whom honour is paid.

مبحث *mèbhàss*, *s. a.* A matter of discussion; a section of any treatise, a paragraph, article.

مبدأ *mèbdè'*, *s. a.* An origin, source, commencement, beginning.

مبدل *mùbèddel*, *a. a.* Changed for or into something else. [give.

مبذول *mèbzūl*, *a. a.* Abundant, large.

مبرا *mùbèrrā*, *a. a.* Free, exempt.

مبرك *mùbrèd*, *s. a.* A file (for filing metals); a rasp.

مبرم *mùbrèm*, *a. a.* Urgent, which will not be put off; كذاي مبرم *kāzīyī-mùbrèm*, Irresistible fate.

مبرور *mèbrūr* (*fem.* مبرورة *mèbrūrā*), *a. a.* Accounted good; خدمات مبرورة *khàdémāti-mèbrūrē*, Good and faithful services. [strated by proof.

مبرهن *mùbèrhèn*, *a. a.* Proved, demon-

مبسوط *mèbsūt*, *a. a.* Spread, extended.

مبشر *mùbèshshir*, *s. a.* The bringer of good news, of glad tidings.

مبعوث *mèb'ūss*, *a. a.* Sent; deputed; raised from the dead; —, *s. a.* deputy, a messenger.

مبغوض *mèbghūz*, *a. a.* Hated, detested, the object of enmity.

مبلغ *mèblagh*, *s. a.* A sum of money.

—, مبليغ *mùbèlligh*, *s. a.* One who communicates (intelligence, information).

مبلىق mèblak (màb—), *s. a.* A spatula.
 مبلول mèblūl, *a. a.* Wetted, drenched.
 مبني mèbnī, *a. a.* Built, founded, based.
 مبهى mèbhēm, *a. a.* Doubtful, obscure
 in meaning.
 مبهوت mèbhūt, *a. a.* Reduced to silence,
 stultified. [the night.
 مبىت mèbīt, *s. a.* A place for passing
 مبىض mèbèyyiz, *s. a.* A fair-copier;
 —, mèbèyyez, *a. a.* Copied out fairly.
 مبين mèbīn, *a. a.* Which distinguishes
 truth from error; clear, manifest; de-
 claratory, explanatory; —, mèbèyyin,
a. a. Which declares, makes manifest;
 —, mèbèyyen, *a. a.* Declared, made
 manifest.
 متابعت mètāba“āt, *s. a.* A following,
 conforming to; |—, —et, *v.n.* To
 follow, to conform.
 متأثر mèté“èssir, *a. a.* Affected; grieved.
 متأخر mèta“àkhkhir, *a. a.* Recent;
 modern; متأخرين mèta“àkhkhirīn,
s. pl. a. The moderns.
 متأذّر mèté“èzzī, *a. a.* Pained, hurt,
 annoyed, vexed.
 متاركة mètārēké, *s. a.* A truce, suspen-
 sion of hostilities, armistice.
 متأسف mèté“èssif, *a. a.* Sorry, grieved.
 متا mètā“, *s. a.* Any object of mer-
 chandise, a piece of goods.
 متاعب mètā“ib, *s. pl. a.* (*singular not
 used*), Fatigues, fatiguing things.
 متألم mèté“èllim, *a. a.* Grieved, pained,
 afflicted. [strength, solidity.
 متانة mètānèt, *s. a.* Firmness, passive

متأهل mèté“èhhil, *a. a.* Married, having
 a wife.
 متبادل mètébādīl (*fem.* متبادلة mèté-
 bādīlé), *a. a.* Interchangeable, inter-
 changed; alternate (angles in geo-
 metry).
 متبحر mètébahhir, *a. a.* Profound as the
 sea in erudition and learning.
 متبعوع mètbū“, *a. a.* Obeyed, followed,
 conformed to; —, *s. a.* One's sove-
 reign.
 متتالي mètētāli, *a. a.* Following each
 other in succession.
 متجاسر mètéjāssir, *a. a.* Daring, having
 the courage. [ous.
 متجانس mètējāniss, *a. a.* Homogene-
 ous.
 متجاوز mètéjāviz (—jāwuz), *a. a.* Ex-
 ceeding; passing; more (than any
 number).
 متجسس mètéjèssiss, *a. a.* Who pries
 into, inquires into minutely.
 متحاب mètahābb (*fem.* متحابه mèta-
 hābbé), *a. a.* Mutually friendly, mu-
 tually loving.
 متحاشى mètahāshi, *a. a.* Avoiding,
 abstaining from, keeping clear of.
 متحتم mètahāttim, *a. a.* Indispensable,
 absolutely necessary. [one.
 متحد mèttahid, *a. a.* United, joined in
 متحرك mùtahārrik, *a. a.* Moving, in
 motion; (a letter) followed by a vowel
 in the same syllable.
 متحصن mètahāsssin, *a. a.* Who fortifies
 or shuts himself up in a stronghold
 or fortress.

متحلی mütahàllī, *a. a.* Ornamented with trinkets and jewels, adorned.

متحمل mütahàmmil, *a. a.* Bearing, supporting, enduring. [tonished.

متكبر mütahàyyir, *a. a.* Astounded, as-

متكيز mütahàyyiz, *a. a.* Collected, comprehended, included; possessing, containing; —, *s. a.* A member, fellow (of a grade).

متكشع mütakhàshshi, متكضع mütakhàzzi, Endowed with humility, who humbles himself.

متخطی mütakhàttī, *a. a.* Passing, overstepping (bounds), venturing (too far).

متخلص mütakhàlliss, *a. a.* Bearing a literary surname.

متخیل mütakhàyyil (*fem.* متخیله mütakhàyyilé), *a. a.* Figuring to one's self, imagining; قوت متخیله kuv-véti-mütakhàyyilá, The imaginative faculty.

متداول mütédāvīl, *a. a.* Passing current from hand to hand (money, books, &c.). [pious.

متدین mütédèyyin, *a. a.* Religious, متذکر mütézèkkir, *a. a.* Calling to mind, remembering. [self, abasing himself.

متذلل mütézèllil, *a. a.* Humbling him مترادف mütérādif (*fem.* مترادفه mütérādifé), *a. a.* Joined together in travel, in point of time (events), in meaning (words); synonymous.

متراکم mütérākīm, *a. a.* Collected together in quantities.

مترتب mütérèttib, *a. a.* Which enters

into any series or category; which enters into any shape, form, or mode of being, formed, composed, consisting.

مترجم mütèrjim, *s. a.* A translator; —, mütèrjèm, *a. a.* Translated from one language into another; مترجم اول mütèrjimi-èvvāl, Chief translator of the principal assistant of the interpreter of State).

مترجی mütèrèjji, *a. a.* Hoping, wishing, anxiously looking.

مترحم mütèràhhim, *a. a.* Compassionate متردد mütèrèddid, *a. a.* Doubtful, hesitating first to one opinion and then to another, hesitating which to choose, coming and going, going to and fro.

مترس mètèriss, *s. t.* Works of circulation, field-works round a castle, trenches, breast-works. [excited.

مترشح mütèrèshshih, *a. a.* Transient مترصد mütèrèssid, *a. a.* Watching, observing, looking out for.

مترقب mütèràkkib, *a. a.* Looking forward, expecting, hoping, wishing.

مترقی mütèràkki, *a. a.* Increasing, rising, augmenting by degrees (in quality or in rank); reaching, attaining.

مترکب mütèrèkkib, *a. a.* Composite, consisting (of several things).

متروک mètrūk, *a. a.* Abandoned, neglected; متروکات mètrūkyāt, Property left behind at death.

متزاحف mütézāhif, *a. a.* Drawn up, advancing in order of battle.

متراحم *mùtézāhim*, *a. a.* Collected in crowds, crowding, flocking.

متزايد *mùtézāyid*, *a. a.* Increased, augmented (in number or quantity).

متساوي *mùtèssāvi*, *a. a.* Reciprocally equal to one another. [concubine.

متسرى *mùtèssèrri*, *a. a.* Having a slave

متسلط *mùtèssallit*, *a. a.* Arrogating to himself the exercise of power (over any person or thing).

متسلط *mùtèssèllim*, *s. a.* A governor of a single town or district.

متسلي *mùtèssèlli*, *a. a.* Consoled, who derives consolation.

متشابه *mùtèshābih*, *a. a.* Mutually resembling one another; metaphorical, allegorical, parabolical (expressions).

متشاه *mùtèshā"ir*, *s. a.* A person who pretends to be a poet, a writer of doggerel.

متشبث *mùtèshèbbiss*, *a. a.* Taking hold of, taking in hand; having recourse to; setting to work.

متشبه *mùtèshèbbih*, *a. a.* Mutually resembling each other. [canon law.

متشهر *mùtèshèrri"*, *a. a.* Versed in the

متشرف *mùtèshèrrif*, *a. a.* Deriving honour, esteeming himself honoured.

متشعب *mùtèshà""ib*, *a. a.* Derived (as a branch of a family, a ramification, &c.) [grateful.

متشكر *mùtèshèkkir*, *a. a.* Thankful,

متشكل *mùtèshèkkil*, *a. a.* Formed, figured, put in form. [lamenting.

متشكى *mùtèshèkkī*, *a. a.* Complaining,

متصادف *mùtèssādif*, *a. a.* Who meets, lights upon, finds.

متصادم *mùtèssādim*, *a. a.* Mutually dashing against each other.

متصبر *mùtèssābbir*, *a. a.* Patient through reflection, long-suffering.

متصدى *mùtèssāddī*, *a. a.* Setting about, occupying one's self with (any work).

متصرف *mùtèssārrif*, *s. a.* An absolute governor of a large province; —, *a. a.* Disposing absolutely of things, being absolute master and possessor; declinable (in grammar).

متصف *mùttassif*, *a. a.* Qualified, endowed with, possessing (a general quality). [—, *ad. t.* Continually.

متصل *mùttassil*, *a. a.* Joined, touching;

متصور *mùtèssāvvir*, *a. a.* Imagined, conceived; imaginable, conceivable.

متصوف *mùtèssāvvif*, *s. a.* One who studies, pursues, or follows out the science of mystical philosophy and religion. [increased manifold.

متضاعف *mùtézā"if*, *a. a.* Doubled or

متضرر *mùtazàrrir*, *a. a.* Suffering loss or damage.

متضرع *mùtédàrrri"*, *a. a.* Acting with humility, as a supplicant.

متضع *mùttazi"*, *a. a.* Low, abject, humble.

متضمن *mùtazāmmīn*, *a. a.* Contained, included; containing, including, comprehending; —, *s. a.* Surety, guarantee, bail.

متطابك *mùtétābik*, *a. a.* Mutually con-

formable, agreeing, corresponding, similar. [behind each other.

متطرق *mùtétàrik*, *a. a.* Following closely

مطاهر *mùtétàhir*, *a. a.* Canonically cleansed and purified by ablution.

متطرق *mùtétàrrik*, *a. a.* Contending, opposing, assaulting, striking repeatedly. [clean.

مطهر *mùtétàhhir*, *a. a.* Cleansed, made

مظل *mùtazàllil*, *a. a.* Protected, or taking protection under the shade.

متظلم *mùtazàllim*, *a. a.* Who complains of injury or wrong.

متظهر *mùtazàhhir*, *a. a.* Who leans his back against any support.

متعاقب *mùta"àksb*, *a. a.* Following each other in succession.

متعال *mùta"àl*, *a. a.* (God) Most High.

متعاهد *mùta"àhid*, *a. a.* Mutually stipulating and covenanting with each other.

متعبد *mùta"àbbid*, *a. a.* Devout, practically devotional. [wondering.

متعجب *mùta"àjjib*, *a. a.* Surprised,

متعدد *mùta"àddid*, *a. a.* Numerous.

متعدى *mùta"àddī*, *a. a.* Transitive (a verb). [beset with valid obstacles.

متعذر *mùta"àzzir*, *a. a.* Impossible,

متعرض *mùta"àrriz*, *a. a.* Meddling, injuriously interfering.

متعسر *mùta"àssir*, *a. a.* Surrounded with difficulty. [ing.

متعفن *mùta"àffin*, *a. a.* Putrid; stink-

متعلق *mùta"àllik*, *a. a.* Suspended, attached, dependent; related, connected (from, to, on, with); متعلقات

mùta"àllikāt, *s. pl. a.* Dependants and relatives; appurtenances.

متعة *mùt"ā*, *s. a.* A temporary marriage (practised in Persia).

متعهد *mùta"àhhid*, *a. a.* Who has undertaken (to do or manage something).

متعين *mùta"àyyin*, *a. a.* Distinguished, notable (person); متعينان *mùta"àyyinān*, *s. pl. p.* Distinguished, prominent persons.

متغلب *mùtéghàllib*, *a. a.* Exercising an illegal and violent authority; — *s. a.* A rebel or enemy successful in time. [altered; spoilt, ruined.

متغير *mùtéghàyyir*, *a. a.* Changing.

متفاوت *mùtéfāvit*, *a. a.* Unequal in quantity, differing.

متفحص *mùtéfāhhiss*, *a. a.* Curious, minute and dilligent in inquiry.

متفرج *mùtéferrij*, *s. a.* (pl. متفرجين *mùtéferrijīn*), A promenader.

متفرد *mùtéferrid*, *a. a.* Isolating of self; rebellious, declaring one's independence.

متفرع *mùtéferri"*, *a. a.* Derived from a branch or ramification; متفرعات

mùtéferri"āt, *s. pl. a.* Details; ramifications, branches.

متفرق *mùtéferrik* (*fem.* متفرقة *mùtéferrika*), *a. a.* Separate.

متفرقة *mùtéferrika*, *s. a.* Title of a class of officers in the olden time, who used to be sent on missions by the Sultan.

متفق *mùttéfik*, *a. a.* United (in a moral manner); —, *s. a.* An-

confederate; **الرأى** —, *mùttéfiku-'r-rè'y*, *a. a.* United in opinion, agreed; unanimous; **عليه** —, *mùttéfiku-"àlèyh*, *s. a.* That upon which different people are agreed.

متقد *mùtéfàkkid*, *a. a.* Inquiring after, or longing after, any absent thing.

متفة *mùtéfàkksh*, *a. a.* Studious of, or versed in, the canon law.

متف *mùtéfèkkir*, *a. a.* Thoughtful, thinking. [anything].

متفوق *mùtéfèvwik*, *a. a.* Superior (to

متقابلا *mùtéqābil*, *a. a.* Opposite to each other. [presses for payment.

متقاضى *mùtakāzī*, *a. a.* Who duns,

متقاع *mùtakā'id*, *a. a.* Pensioned off, allowed to retire with a pension.

متقد *mùtakāddim*, *a. a.* Preceding, going before; **متقدمين** *mùtakāddimin*, The ancients.

متقرب *mùtakārib*, *a. a.* Approaching.

متقلا *mùtakāllid*, *a. a.* Who wears round the neck; who obeys, follows.

متقن *mùttakin*, *a. a.* Who knows for certain, is perfectly convinced.

متقن *mùttakī*, *a. a.* Pious, devout, God-fearing. [one may lean or recline.

متك *mùttékya*, *s. a.* Anything on which

متك *mùtékébbir*, *a. a.* Proud, puffed up.

متكف *mùtékéffil*, *a. a.* Who stands surety, becomes answerable.

متكلف *mùtékéllif*, *a. a.* Prepared with great cost and care.

متكلم *mùtékéllim*, *a. a.* Who speaks; — **نفس** *nèfssi - mùtékéllim* (The

speaker's self), *s. a.* The first person singular of verbs and pronouns in grammar; **نفس متكلم مع الغير** *nèfssi - mùtékéllim - mà"é -'l - ghàyr*, (The speaker's self with others) The first person plural. [the elbow.

متكى *mùttékī*, *a. a.* Leaning against on

متكيف *mùtékéyyif*, *a. a.* Possessing a quality.

متلاطم *mùtélatim*, *a. a.* Rough (the sea), agitated.

متلافى *mùtélafī*, *a. a.* Catching up, making up for (lost time, &c.).

متلاقى *mùtélakī*, *a. a.* Meeting, coming together.

متلالي *mùtélalī* (*for* **متلالي** *mùtéle'li*), *a. a.* Glittering, resplendent.

متلذذ *mùtélezziz*, *a. a.* Enjoying (anything pleasant), deriving pleasure.

متلفظ *mùtélaffiz*, *a. a.* Pronounced.

متلقب *mùtélaqqib*, *a. a.* Taking or bearing a title or surname.

متلون *mùtélevvin*, *a. a.* Inconstant, capricious, changeable.

متمدادى *mùtémadī*, *a. a.* Extended in duration, continued; continual; —, *or* **متمدادياً** *mùtémadīyyan*, *ad. a.* Continually, uninterruptedly.

متمتع *mùtémetti*, *a. a.* Reaping a profit or benefit, profiting (by the use or possession of anything).

متمثل *mùtémešsil*, *a. a.* Conforming to anything.

متمدن *mùtémeddin*, *a. a.* Established, settled (in some country).

متنوع *mùtémèrrid*, *a. a.* Perversely obstinate, rebellious.

متنوع *mùtémèssik*, *a. a.* Miserly, niggardly (person).

متنوع *mùtémèkkin*, *a. a.* Established (in any place).

متنوع *mùtémèllik*, *a. a.* Possessed of (anything), possessing.

متنوع *mùtèmmim*, *a. a.* Who finishes, completes; —, *s. a.* The supplement (of an arc or angle in trigonometry).

متنوع *mùtémènni*, *a. a.* Desiring, asking, praying (for something); —, or

متنوع *mùtémènnà*, *a. a.* Asked for, desired, wished for.

متنوع *mùtémèvvij*, *a. a.* Rough with waves (the sea, &c.).

متنوع *mùtémèvvil*, *a. a.* Rich, possessing much property.

متنوع *mètn*, *s. a.* The text of any work commented upon.

متنوع *mùténässib*, *a. a.* Mutually proportionate, inter - proportionate; well - proportioned in shape; *اربع متناسبه èrbà“i - mùténässébé*, (The four proportionals) The rule of three, the rule of proportion.

متنوع *mùténāzir*, *a. a.* Mutually regarding each other; opposite to each other.

متنوع *mùténāfi*, *a. a.* Mutually repulsive; inconsistent, incongruous.

متنوع *mùténākiz*, *a. a.* Mutually demolishing; contradictory.

متنوع *mùténāvib*, *a. a.* Alternating, taking turns.

متناول *mùténāvil*, *a. a.* Taking, eating or drinking, partaking.

متناهي *mùténāhī*, *a. a.* Finite, ending; *نا متناهي nā - mùténāhī*, endless. [rise (a spring, river, &c.)

متتابع *mùténèbbi“*, *a. a.* Rising, taking

متنبه *mùténèbbih*, *a. a.* Aware, advised on his guard; better aware and conducted in future (after punishment or reprimand). [ment of some good

متنعم *mùténā“im*, *a. a.* In the enjoyment

متنفر *mùténèffir*, *a. a.* Disgusted; flight, running away.

متنفس *mùténèffiss*, *a. a.* Who or what breathes, breathing. [recognised

متنكر *mùténèkkir*, *a. a.* Incognito, unknown

متنوع *mùténèvvi“*, *a. a.* Various, different. [generally spoken of

متواتر *mùtévātir*, *a. a.* Publicly known

متوارث *mùtévāris*, *a. a.* Inheriting succession. [inheritance

متوارد *mùtévārid*, *a. a.* Successively

متواری *mùtévāri*, *a. a.* Getting behind anything and so being lost from sight

متوازی *mùtévāzī*, *a. a.* Parallel to each other. [humility

متواضع *mùtévāzī“*, *a. a.* Humble, satisfied

متوالی *mùtévālī*, *a. a.* Successive, uninterrupted succession; *متوالیه mùtévālīyyétn*, *ad. a.* In uninterrupted

succession, one after the other.

متوجه *mùtévèjjih*, *a. a.* Turning face (towards an object); pointed directed; travelling in the direction

(of a place).

متورع *mùtévèrri*, *a. a.* Pious, devout.
 متورع *mùtévàssit*, *a. a.* Intervening ;
 middling (quality). [(in God).
 متورع *mùtévèssil*, *a. a.* Trusting solely
 متورع *mùtawàttin*, *a. a.* Settled (in a
 country as a home). [defunct.
 متورع *mùtévèffà*, *a. a.* Dead,
 متورع *mùtévàkki*, *a. a.* Waiting in
 expectation.
 متورع *mùtévàkkif*, *a. a.* Waiting for
 the decision, depending on the de-
 cision.
 متورع *mùtévàkki*, *a. a.* Cautious, timid.
 متورع *mùtévèkkil*, *a. a.* Relying, trust-
 ing, depending; متورع *mùtévèkkilan*-
 "àla-'llāh, *ad. a.* Putting his
 trust in God.
 متورع *mùtévèllid*, *a. a.* Born.
 متورع *mùtévèlli*, *a. a.* Turning away
 (from anything); —, *s. a.* A trustee
 of property in mortmain.
 متورع *mùtabālik*, *a. a.* Casting himself
 precipitately (into danger or trouble).
 متورع *mùttéhim*, *a. a.* Culpable, guilty,
 convicted of a fault.
 متورع *mùtéhèvvir*, *a. a.* Headstrong,
 violent, inconsiderate.
 متورع *mùtéhèyyij*, *a. a.* Set in motion
 (dust, troops, &c.).
 متورع *mùtéhèyyi*, *a. a.* Prepared,
 equipped, in readiness.
 متورع *mùtévèssir*, *a. a.* Facilitated,
 made easy of accomplishment; be-
 coming accomplished without diffi-
 culty.

متيقظ *mùtévàkkiz*, *a. a.* Awake ; on his
 guard, watchful.
 متين *mètīn*, *a. a.* Strong, firm.
 متابرت *mùssābéret*, *s. a.* Setting to (at
 work), turning to. [estimation).
 مشابه *mèssābé*, *s. a.* Place or degree (of
 مثال *mìssāl*, *s. a.* An example, an illus-
 tration ; a similar thing, counterpart ;
 a command, order ; عالم مثال "ālēmi-
 -mìssāl, The world of counterparts, in
 which everything occurs, immaterially,
 in exactly the same time and order as
 here below materially ; a dream.
 مثبت *mùssbit*, *a. a.* Which confirms ;
 —, *mùssbèt*, *a. a.* Confirmed, proved.
 مثقال *mìsskāl*, *s. a.* A weight for pearls,
 &c., equal to about 3 dwts. troy.
 مثل *mèssel*, *s. a.* A parable, proverb ;
 —, *mìssl*, *s. a.* A like thing or quan-
 tity ; ايكى مثلى *iki-mìssali*, Twice the
 quantity ; مثلا *mèssélā*, *ad. a.* For
 example ; as for example ; if, for
 example ; ضرب مثل *zārbi-mèssel*, A
 proverb.
 مثلث *mùssèllèss*, *a. a.* Threefold.
 composed of three parts ; —, *s. a.*
 A triangle ; a preparation of wine
 boiled with spices and sweetened ;
 مثلثات *mùssèlléssāt*, *s. pl. a.* Trigo-
 nometry, trigonometrics ; مثلثات كرويه
mùssèlléssāti - kyùréviyyé, Spherical
 trigonometry ; مثلث متساوي الاضلاع
mùssèlléssi - mùtèssāvīyyu - 'l - λdlā,
 An equilateral triangle ; متساوي
 مثلث متساوي الساقين *mùssèlléssi - mùtèssāvīyyu -*

- 'ss - sākāyn, An isosceles triangle ;
 مختلف الاضلاع —, mùssèlléssi - mùkh-
 tèlifu - 1 - λdlā", A scalene triangle ;
 قائم الزاويه —, mùssèlléssi - kā'imu - 'z-
 -zāvīyyé, A right-angled triangle ;
 منفرج الزاويه —, mùssèlléssi - mūnfèriju-
 -'z - zāvīyyé, An obtuse-angled tri-
 angle ; حاد الزوايا —, mùssèlléssi - hād-
 du - 'z - zèwāyā, An acute - angled
 triangle.
 مثلو mùssilli, *s. t.* Like, similar, of a
 kind, of a sort ; بومثلو bū-mùssilli, Of
 this kind ; اول مثلو (د) - mùssilli, Of
 that kind.
 مثمر mùssmir, *a. a.* Fruitful.
 مثمان mùssèmmen, *s. a.* An octagon.
 مثنوي mùssnévī, *s. a.* Poetry, every two
 successive lines or hemistichs of which
 rhyme with each other.
 مثوبت mùssūbet, *s. a.* A promised
 reward (for good actions).
 مشول mùssūl, *s. a.* The standing respect-
 fully in waiting for orders.
 مشوا or مشوى mùsswā, *s. a.* A place of
 rest or habitation.
 مذهب mùssèyyeb, *a. a.* No longer a
 virgin, depucelated.
 مجاب mùjāb, *a. a.* Answered, accepted ;
 acceptable (prayer).
 مجادله mùjādélé, *s. a.* Controversy,
 contention, dispute ; |—, —et, *v. n.*
 To contend, dispute.
 مجار mājār, *s. t.* A Hungarian ; Hun-
 gary ; —التونى —, mājār-altīni, A ducat.
 مجارى mùjārī, *s. pl. a.* (of مجرى mùjārā),

Beds (of rivers), courses ; the traic
 in which things move.
 مجاز mùjāz, *a. a.* Permitted, lawf
 —, *s. a.* A metaphor ; —, mùjāz, *a. a.*
 Permitted, licit, lawful ; مجازى mùjāzī
a. a. Metaphorical, figurative.
 مجازات mùjāzāt, *s. a.* Punishment
 |—, —et, *v. n.* To punish.
 مجال mùjāl, *s. a.* Power, streng
 ability (to do anything).
 مجالس mùjāliss, *s. pl. a.* (of مجلس
 mùjliss), Assemblies ; councils.
 مجالست mùjālèssèt, *s. a.* A sit
 down in company (with anyone).
 مجامعت mùjāma'at, *s. a.* Sex
 intercourse. [honourable treat
 مجامله mùjāmélé, *s. a.* A good, ki
 مجاناً mùjjānan, *ad. a.* Gratis, grat
 tously (received or acquired).
 مجانبت mùjānèbèt, *s. a.* An avoid
 keeping away (from) ; |—, —et, *v. n.*
 To avoid, keep away.
 مجاوبه mùjāvèbé, *s. a.* An answer
 each other ; altercation.
 مجاور mùjāvīr, *a. a.* Neighbouring.
 مجاهد mùjāhid, *s. a.* One who str
 earnestly ; a champion of the faith
 مجاهدت mùjāhédé, *s. a.* A zealous
 ving ; fighting for the faith.
 مجبور mùjbūr, *a. a.* Constrained ;
 in its place and bound up (a br
 bone or sprained joint) ; oblig
 force or by favour) ; مجبوريت mùjbūrīyyèt, *s. a.* Constraint ; necess
 obligation.

مجبول *mèjbūl*, *a. a.* Innate, inborn, natural. [selected, chosen.]
 مجب *or* مجتبى *mùjtébà*, *a. a.* Elected,
 مجته *mùjtèmi*, *a. a.* Collected together, gathered together.
 مجتنه *mùjtènib*, *a. a.* Who avoids, keeps away.
 مجته *mùjtèhid*, *s. a.* One who studies the original authorities in matters of religion and law, and founds thereon tenets and doctrine.
 مجد *mèjd*, *s. a.* Majesty; —, *mùjidd*, *s. a.* One who earnestly endeavours.
 مجد *mùjèddid*, *s. a.* A renewer; —, *mùjèddèd*, *a. a.* Renewed, renovated; new; مجدداً *mùjèddédan*, *ad. a.* Anew, afresh, again.
 مجذوب *mèjzūb*, *a. a.* Attracted; crazy.
 مجرى *or* مجرى *mèjrà*, *s. a.* The bed (of a river), channel, course.
 مجرب *mùjèrreb*, *a. a.* Tried, known by experience; experienced.
 مجر *mùjèrred*, *a. a.* Mere, sheer; naked; sole, alone; unmarried; —, *ad. t.* Only, merely, for nothing else but.
 مجرم *mùjrim*, *s. a.* A culprit, an offender.
 مجروح *mèjrūh*, *a. a.* Wounded.
 مجرة *mèjrà*, *s. a.* See *مَجْرًا*.
 مجزوم *mèjzūm*, *a. a.* Decided, decided upon; fully believed, considered as quite substantiated; marked with the sign ° (a letter), which indicates that it is not to be followed with a vowel in the same syllable when pronounced; —, *s. a.* The decision or determination

taken in any case; a determined opinion.
 مجسم *mùjèsssem*, *a. a.* Solid (not hollow or superficial); زاوية مجسمة *zāviyyé'i-mùjèssémé*, A solid angle.
 مجلا *or* مجلى *mùjèllà*, *a. a.* Polished, burnished; rubbed up, enlightened.
 مجلد *mùjèllid*, *s. a.* A bookbinder; —, *mùjèlled*, *a. a.* Bound (a book); —, *s. a.* A volume.
 مجلس *mèjliss*, *s. a.* An assembly, meeting; a council; a picture or illustration in Persian books of poetry.
 مجمر *mijmer*, مجمره *mijméré*, *s. a.* A censor.
 مجمع *mèjma*, *s. a.* Any place in which things are collected together; —, *and* مجمة *mèjma*, *s. a.* A note-book, memorandum-book, album, scrap-book, pocket-book. [summary.
 مجمل *mùjmèl*, *s. a.* Concise, abstract,
 مجموع *mèjmū*, *a. a.* Collected; —, *s. a.* The whole.
 مجند *mùjènned*, *a. a.* Collected as troops or regiments, embodied, called out.
 مجنون *mèjnūn*, *a. a.* Mad (possessed with a devil).
 مجوز *mùjèvvèz*, *a. a.* Permitted, tolerated (in grammar).
 مجوزه *mùjèvvézé*, *s. t.* A kind of tall turban worn on state occasions in the olden time by various functionaries.
 مجوسى *mèjūssi*, *s. a.* A fire-worshipper, a magian. [inside.
 مجوف *mùjèvwèf* (*mùjèvf*), *a. a.* Hollow

مجوهر mùjèvhèr, *a. a.* Ornamented with pearls and precious stones.

مجهز mùjèbhèz, *a. a.* Equipped, fitted out; rigged and armed (a ship).

مجهود mèjhūd, *s. a.* One's utmost ability.

مجهول mèjhūl, *a. a.* Unknown; passive (*a verb, so called because, in using a verb passive, the actor is not necessarily declared or pointed out*).

مجي mèjī, *s. a.* Arrival, a coming.

مجيب mùjīb, *s. a.* One who answers or grants a request.

مجيد mèjīd, *a. a.* Most glorious, clothed in great majesty; *المجيد* èl-Mèjīd, *s. a.* God; *عبدالمجيد* "abdu-'l-Mèjīd, The servant of God the Most Glorious (*name of a Sultan of Turkey*).

مچ mèch, *s. t.* A small sword, rapier.

محابا mūhābā, محابات mūhābāt, *s. a.* Respect of persons, consideration; *بي محابا* bī-mūhābā, *ad. p.* Without any respect of persons, off-hand.

محاذات mūhāzāt, *s. a.* Being opposite and parallel; *or* being on the same line. [parallel; equal.

محاذى mūhāzī, *a. a.* In the same line;

محارب mūhārib, *a. a.* At war, in a state of warfare.

محاربة mūhārebé, *s. a.* Warfare; war; a battle, fight, action, engagement.

محاسبه mūhāssébé, *s. a.* A settling of accounts; an auditing of accounts;

محاسبه جي mūhāssébéji, *s. t.* An auditor or accountant-general; —

قلمى mūhāssébé-kālīmi, *s. t.* An audit-office or accountants' office of the treasury.

محاسن mūhāssin, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Praiseworthy acts or qualities; the beard, whiskers, and mustaches.

محاصر mūhāssir, *s. a.* A besieger.

محاصرة mūhāssara, *s. a.* A siege; a blockade; |—, —et, *v. a.* To besiege; to blockade.

محاط mūhāt, *a. a.* Surrounded, encircled:

محاط علم *or* محاط علم mūhāti-'ilm. Embraced in the knowledge, known.

محافظ mūhāfiz, *s. a.* The governor of a fortified town.

محافظه mūhāfaza, *s. a.* The guard, keeping, protection, defence; |—, —et, *v. a.* To guard, keep, protect, defend.

محافل mūhāfil, *s. pl. a.* (*of محفل mūhāfil, not used in this sense*), Assemblies, places where people assemble: society.

محاق mūhāk, *s. a.* Total disappearance of the moon at the end of a lunation.

محاكمه mūhākémé, *s. a.* The trial (of a person by a judge); |—, —et, *v. a.* To try, to bring to a trial, to put upon his trial.

محال mūhāll, *s. pl. a.* (*of محال mūhāll*), Places; —, mūhāl, *a. a.* Impossible.

محاله mūhālé, *s. a.* Fraud, deceit, trick.

لا محاله lā-mūhālé, *ad. a.* Without fail.

محامد mūhāmid, *s. pl. a.* (*of محمدي mūhāmid*), Acts or qualities worthy of praise and glory.

محام mūhāveré, *s. a.* Common conversation; noisy talk.

محب mūhibb, *s. a.* An affectionate friend; محبانه mūhibbānē, *a. p.* محبي

mūhibbī, *a. a.* Pertaining to a friend.

محبة mūhābbet, *s. a.* Affection, friendship. [confinement.

محبس mūhābèss, *s. a.* A prison, place of

محبة mūhābūb (*fem.* محبوبة mūhābūbē), *a. a.* Beloved. (*The masculine generally bears a filthy meaning*).

محبوس mūhābūss, *a. a.* Imprisoned.

محتاج mūhtāj, *a. a.* Needing, in need, want; needy, poor. [flagration.

مؤتمرك mūhtèrik, *a. a.* Burnt by a con-

مؤتمرا mūhtèrēm, *a. a.* Honoured, held honour, respected, venerated.

محتسب mūhtèssib, *s. a.* A chief officer excise, having a supervision over merchants and shop-keepers, at present called احتساب ناظری ihtissāb-āziri.

مؤتمرك mūhtèkir, *s. a.* One who keeps back provisions from market in hopes creating a scarcity and selling dear.

مؤتمرا mūhtémèl, *a. a.* Possible, probable.

مؤتمرا mūhtēmī, *a. a.* Who avoids useful articles of food, or diet.

مؤتمرا mūhtèvī, *a. a.* Comprehending, containing, embracing. [ful.

محجوب mūhājūb, *a. a.* Ashamed; bash-

مؤتمرا mūhāddeb, *a. a.* Convex.

مؤتمرا mūhāddiss, *s. a.* An author who is of the ~~acts~~ and words of Mu-

hammed; —, مؤتمرا mūhdèss, *a. a.* Created (not eternal); new, recent (not ancient). [and boundaries.

مؤتمرا mūhāddid, *s. a.* A tracer of limits

مؤتمرا mūhādūd, *a. a.* Limited, bounded; few (in number), small (in extent).

مؤتمرا mūhāzūr, *s. a.* A defect to be guarded against, an objection.

مؤتمرا mūhāzūf, *s. a.* Understood, not expressed (a word); elided (a letter).

مؤتمرا mūhrāb, *s. a.* A niche or mark of any kind in the wall of a mosque to show in which direction to turn in prayer.

مؤتمرا mūhārrir, *s. a.* One who writes, the writer; —, مؤتمرا mūhārrèr, *a. a.* Written; مؤتمرا mūhārrérāt, *s. pl. a.* Writings.

مؤتمرا mūhārref, *a. a.* Corrupted, tampered with, erroneous (texts, books, &c.).

مؤتمرا mūhārrik, *s. a.* A seditious person, mover of sedition; who causes things to move.

محرم mūhrēm, *s. a.* A confidant, one admitted into a secret; one who legally had admission into the society of one of the other sex; —, مؤتمرا mūhārrem, *s. a.* Name of the first month of the Muhammedan year; —, *a. a.* Prohibited, unlawful (in religion); مؤتمرا mūhārrémāt, *s. pl. a.* Unlawful things; مؤتمرا nā-mūhrēm, *a. p.* To whom the society of one of the other sex is not legally permitted.

محروس mahrūs (fem. محروسة mahrūsā), *a. a.* Defended, protected; محروسة mahrūsā, *s. a.* A city, fortified city; ممالك محروسة mēmālikī-mahrūsā, (The defended dominions) The Ottoman territory.

محروم mahrūm, *a. a.* Deprived; without; disappointed. [sorrowing.

محزون mahrūn, *a. a.* Grieved, afflicted,

محسن mūhsin, *s. a.* One who confers benefits, grants favours, does kindnesses; —, mūhāssin, *a. a.* Approved, worthy of approbation; محسنات mūhāssināt, *s. pl. a.* Deeds or qualities worthy of approbation, virtues.

محسوب mahrūb, *a. a.* Counted, reckoned; محسوباً mahrūban, *ad. a.* On account of, towards the account of. محسوس mahrūs, *a. a.* Sensible, felt, perceived.

محشر mahrshar, *s. a.* The resurrection, or place of assembly for the last judgment; an assemblage, troop, company (of people).

محصل mūhāssil, *s. a.* Title of one class of former governors of towns or districts (*lit.* collector); محصل الكلام mahrūlu-'l-kelām, or mūhāssalu-'l-kelām, *ad. a.* In fine, in short, in one word, to sum up.

محصن mūhāssan, *a. a.* Guarded round about, fortified; محصنات mūhāssanāt, *s. pl. a.* Chaste, virtuous, discreet women.

محسود mahrūd, *a. a.* Reaped, mown.

محصور mahrūr, *a. a.* Bounded, confined, shut in, besieged, surrounded.

محصول mahrūl, *s. a.* Produce, fruit;

محصولدار mahrūldār, *a. p.* Fruitful.

محض mahr, *a. a.* Sheer, pure; محضاً mahrā, *ad. a.* Merely, purely, simply, entirely.

محضر mahrzār, *s. a.* A petition signed by all the people present (*called* محضر عرض "ārzi-mahrzār); —, محضرير, *s. a.* An officer who cites and summons people before a court of justice.

محط mahratt, *s. a.* A halting-place, where the baggage animals are unloaded.

محظوظ mahrzūz, *a. a.* Pleased, glad.

محظوظية mahrzūziyyet, *s. a.* Satisfaction, pleasure, joy.

محفظه mahrfaẓa, *s. a.* A case (for protecting anything).

محفل mahrfil, *s. a.* A gallery in a mosque; any place of congregation; محفلون mahrfilī-hūmāyūn, The gallery reserved for the use of the Sultan.

محفوظ mahrfūz, *a. a.* Preserved; محفوظاً lēvhi-mahrfūz, (The preserved tablet) The tablet of God's providential decrees. [temporarily]

محقر mūhākkar, *a. a.* Contemned; محقق mūhākkak, *a. a.* Fully ascertained, verified, corroborated. [certified]

محك mahrakk (mēhēnk), *s. a.* A tool.

محكم mūhkēm, *a. a.* Strong; well fortified; tight. [court of justice]

محكمة mahrkémé (mēhkémé), *s. a. a.*

محكوك *màhkyūk*, *a. a.* Scratched out (writing, with a knife); engraved.

محك *màhkyūm*, *a. a.* Subject to any jurisdiction; *عليه* —, *màhkyūmun-*

—*àlèyh*, *a. a.* Sentenced, on whom sentence is passed.

محكي *màhki*, *a. a.* Related, narrated, recounted; *محكي عنه* *màhkiyyun-*

—*ành*, *s. a.* Him on whose authority a thing is recounted; *محكي فيه* *màhkiyyun-fih*, *s. a.* Him about whom a narration is recounted.

محال *màhàll*, *s. a.* A place; the proper place for anything; a fitting place; a place in which anything occurs; *أهله في محله* *èhluhu-fī-màhàllihī*, The right man in the right place.

محلول *màhlūl*, *a. a.* Dissolved; untied, loosened; vacant (a place of employ); —, *s. a.* A vacancy, vacant office.

محلات *màhàllé* (*pl.* *محلات* *màhàllāt*), *s. a.* A parish; a quarter or locality of a town. [ornaments).

محلي *mùhàllà*, *a. a.* Adorned (with

محام *mùhàmmèd*, *a. a.* Praised; praiseworthy; Muhammed (Mahomet); *محمدي* *mùhàmmèdī* (*fem.* *محمديه* *mùhàmmèdiyyé*), *a. a.* Muhammedan, Mahometan.

محمديت *màhmédet*, *s. a.* A praiseworthy point of character; praise, glory.

محمل *màhmil*, *s. a.* A litter for travelling on a camel; a covering for the sacred building at Mecca.

محمود *màhmūd*, *a. a.* Praised, glorified.

محمول *màhmūl*, *a. a.* Loaded (upon anything), placed upon; imputed, attributed. [fever.

محموم *màhmūm*, *a. a.* Attacked with

محمي *màhmī* (*fem.* *محميه* *màhmīyyé*), *a. a.* Protected; *محميه* *màhmīyyé*, *s. a.* A city.

محنه *mīhnèt*, *s. a.* (*pl.* *محن* *mīhàn*).

A source of grief, a trouble, affliction.

محو *màhv*, *s. a.* An obliterating, cancelling, demolishing; |—, —*et*, *v. a.*

To obliterate; to demolish; *محويات*

màhv-u-issbāt, A cancelling or demolishing some parts and adding or leaving others (in writings or in build-

محور *mīhvēr*, *s. a.* An axis. [ings).

محول *mùhàvvel*, *a. a.* Referred to, turned over to, left to the care or decision of (some person).

محي *mùhyī*, *a. a.* *for* محي, which see.

محيط *mùhit*, *a. a.* Encircling, surrounding; embracing, containing, comprehending; *بحر محيط* *bàhri-mùhit*, The ocean, as surrounding the habitable earth.

محيي *mùhyī*, *s. a.* Who animates, gives life; who renovates, restores; who renders flourishing, populous; who reclaims (waste land). [Arabia.

مخا *Mòkhā*, *s. a.* Name of a town in

مخابرة *mùkhābéré*, *a. a.* Correspondence by letter or message; |—, —*et*, *v. a.*

To correspond, to hold communication.

مخادنت *mùkhādénèt*, *s. a.* Friendship, amity.

مخاذيل *mākhāzīl*, *s. pl. a.* (of مخذول *mākhzūl*), Low wretches, rascals.

مخارج *mākhārij*, *s. pl. a.* (of مخرج *mākhrej*), Places of issue, issues, outlets; the different parts of the organs of speech from whence the sounds of the several letters, or classes of letters, are derived; expenses.

مخازن *mākhāzin*, *s. pl. a.* (of مخزن *mākhzen*), Magazines, storehouses, cellars.

مخاصمه *mūkhāssamé*, *s. a.* A litigating.

مخاطب *mūkhātab*, *a. a.* Addressed in speech by anyone; —, *s. a.* The second person of verbs and pronouns; مفرد مخاطب *mūfrəd-mūkhātab*, The second person singular; جمع مخاطب *jəm“i-mūkhātab*, The second person plural. [anyone in speech.]

مخاطبه *mūkhātaba*, *s. a.* An addressing

مخاطره *mūkhātara*, *s. a.* Danger, peril.

مخالب *mākhālib*, مخالب *mākhālib*, *s. pl. a.* (of مخلب *mikhleb*, مخلب *mikhlab*), Claws, talons.

مخالصت *mūkhāléssat*, *s. a.* Sincerity of friendship.

مخالطة *mūkhālata*, *s. a.* Intercourse.

مخالف *mūkhālif*, *a. a.* Opposed to, contrary, adverse.

مخالفت *mūkhāléfēt*, *s. a.* Opposition; an opposing; |—, —et, *v.n.* To oppose, be opposed to.

مخبر *mūkhbir*, *s. a.* Who gives notice, communicates information, an informant.

مختار *mūkhātār*, *a. a.* Preferred, preferable; having the option, free to choose.

—, *s. a.* Choice, election made; *فعل*

مختار *fā“ili-mūkhātār*, One who, being of age and of sound mind, is free to act according to his own discretion.

مخترع *mūkhṭèri“*, *s. a.* An inventor, introducer. [acts busy]

مختشع *mūkhṭèshi“*, *a. a.* Humble, *فعل*

مختص *mūkhṭèssa*, *a. a.* Appropriately dedicated.

مختصر *mūkhṭassar*, *a. a.* Abbreviated, curtailed; short; moderate dimensions.

مختفي *mākhṭefī*, *a. a.* Who hides *فعل*

مختل *mākhṭell*, *a. a.* Spoilt, deranged, injured. [site, complete]

مختلط *mūkhṭelit*, *a. a.* Mixed, *فعل*

مختلف *mūkhṭelif*, *a. a.* Various, different, dissimilar; *اختلاف*

mākhṭelifu - 7 - adlā“, *a. a.* Scalene (triangle).

مختوم *mākhṭūm*, *a. a.* Sealed; *فعل*

tīni-mākhṭūm (Sealed ear), *s. a.* Lesbian clay. [a name]

مخدر *mūkhèddir*, *s. and a. a.* Narcotic

مخدرة *mūkhèddéré* (*pl.* مخدرات *khèddèrāt*), *s. a.* A veiled woman

a chaste, retiring, modest, virtuous woman. [one serves; *فعل*

مخدوم *mākhḍūm*, *s. a.* A master *فعل*

مخذول *mākhzūl*, *s. a.* A miserable wretch.

مخرج *mākhrej*, *s. a.* An issue, outlet, any part of the organs of speech *فعل*

the sound of a letter is formed; one of the degrees conferred upon the "ulémā or Doctors of Muhammedan law and divinity; —, mūkhreǰ, *a. a.* Extracted, drawn out, taken out.

مخروط mākhrūt, *s. a.* A cone; مخروطی mākhrūtī, *a. a.* Conical; مخروطیات mākhrūtīyyāt, *s. pl. a.* Conics, the Conic sections. [house; a cellar.

مخزن mākhrzen, *s. a.* A magazine, store-house; مخصص mūkhàssass, *a. a.* Appropriated, dedicated, devoted.

مخصوص mākhsūss, *a. a.* Peculiar, particular; express, special, especial; reserved, private; —, *ad. t.* Expressly; on purpose, designedly, intentionally; خصوصیت mākhsūssiyyèt, *s. a.* Devotion, devotedness, special attachment.

مخطوب mākhtüb (fem. مخطوبه mākhtübé), *a. a.* Sought or asked for in marriage.

مخطور mākhtūr, *a. a.* Thought of, conceived, come to one's mind; —, *s. a.* A thought, idea.

مخفف mūkhàffef, *a. a.* Lightened, made light; not sounded as double (a letter). [hidden.

مخفی mākhfī, *a. a.* Secret, secreted, مخل mūkhill, *a. a.* Detrimental, injurious, hurtful, which damages, destroys.

مخلاب mikhlab, مخلب mikhleb, *s. a.* The clawing foot of a bird or beast of prey.

مخلد mūkhàlled, *a. a.* Lasting eternally, everlasting.

مخلص mākhlàss, *s. a.* The additional name given to young men, or assumed by them, when they become writers of any kind, either as authors, poets, or simply clerks in a government office, and by which, excepting in the case of the Sovereign, they are ever afterwards commonly known and named: فؤاد عالی, رشید Rèshīd, "Ali, Fù'ād, are of this description; عمر محمود, اسماعیل Issmā'il, Māhmūd, are not; —, mùkhliiss, *s. a.* A sincere and devoted friend; —, mūkhàlliss, *s. a.* A saviour, one who delivers from any evil or danger.

مخلصانه mùkhliissānē, *a. p.* Pertaining to a sincere and devoted friend.

مخلف mūkhàllef, *a. a.* Left behind (at death); مخلفات mùkhàlléfāt, *s. pl. a.* The effects and property of a defunct person, especially such as devolve to the crown.

مخلوط mākhlūt, *a. a.* Mixed, having some one or various ingredients mixed into itself, not pure.

مخلوع mèkhlū, *a. a.* Deposed, dethroned; removed.

مخلوق mākhlūk, *a. a.* Created; مخلوقات mākhlūkāt, *s. pl. a.* All creation, all creatures.

مخمس mùkhàmmess, *s. a.* A pentagon; a small piece of poetry of five verses or hemistichs.

مخمور *màkhmūr*, *a. a.* Who feels and still labours under the distressing and depressing reaction consequent upon the passing off of intoxication, or, figuratively, of any elating influence.

مخنث *mùkhènnèss*, *s. a.* A sodomite.

مخنثك *mùkhènnèsslik*, *s. t.* Sodomy.

مخوف *màkhūf*, *a. a.* Fearful, frightful, dreadful.

مخير *mùkhàyyar*, *a. a.* Optional; bought upon approval or trial; who has an option given to him.

مخيم *mùkhàyyem*, *a. a.* Under canvass, in tents, encamped; —, *s. a.* A camp; مخيمگاه *mùkhàyyem-ghyāh*, A camp, a place where an army is encamped.

مد *mèdd*, *s. a.* A stretching out, lengthening, prolonging; a stretching forth (the hand); the prolongation of voice in a long vowel; the sign —, which is used for marking a long initial |, or the suppression of a long medial |; as آفت *āfet*, رحمن *rāhmān*; high water of the sea, high tide; an additional term of office frequently given to judges at the end of the year for which alone they are always appointed; |—, —et, *v. a.* To stretch out, lengthen, prolong; to stretch forth, put out (the hand).

مداح *mèddāh*, *s. a.* A public story-teller.

مداخل *mèdākhil*, *s. pl. a.* (of مدخل *mèdkhāl*), Entries, inlets; income, receipts; —, *mùdākhil*, *s. a.* An interferer, one who interferes.

مداخله *mùdākhalk*, *s. a.* An interference; |—, —et, *v. a.* To interfere.

مداد *mèdād*, *s. a.* Writing-ink.

مدار *mèdār*, *s. a.* The point or place in or about which, things revolve or turn; a centre; a tropic; مدار سرطان *mèdāri-sèratān*, The tropic of Cancer; مدار جدی *mèdāri-jèdi*, The tropic of Capricorn.

مدارا *mùdārā*, مدارات *mùdārāt*, *s. a.* A soft answer, the quiet, prudent and manner necessary to be used towards adversaries (it need not be though it may be *dissimulation*): |—, —et, *v. a.* To give a soft answer, to assume a quiet tone and manner (towards an adversary).

مدارج *mèdārij*, *s. pl. a.* (sing. not used), Steps, degrees of ascent.

مدارس *mèdāriss*, *s. pl. a.* (of مدرسة *mèdréssé*), Colleges for law and divinity.

مدارست *mùdārèssèt*, *s. a.* The practical teaching of law and divinity.

مدافعة *mùdāfa‘a*, *s. a.* A repelling, striving to repel (an assailant); defence; |—, —et, *v. a.* To repel, strive to repel.

مدام *mùdām*, *a. a.* Permanent, continual; —, *s. a.* Wine.

مداوات *mùdāvāt*, *s. a.* Medical treatment; |—, —et, *v. a.* To treat medically.

مداورة *mùdāvéré*, *s. a.* A passing round, causing to circulate.

مداول *mùdāvil*, *a. a.* Circulating, in circulation. [(at duties).
مداویم *mùdāvim*, *a. a.* Assiduous, steady
مداویمت *mùdāvémèt*, *s. a.* Constant attendance, steady application; |—, —et, *v.n.* To be constant in attendance and steady in application.
مداهن *mùdāhin*, *s. a.* A flatterer, adulator.
مداهنا *mùdāhéné*, *s. a.* Flattery, adulation; the giving unmerited praise; or the withholding merited reproach; |—, —et, *v.n.* To use flattery, adulation; to give false praise or to withhold merited reproach.
مدائمه *mùdā'ih*, *s. pl. a.* (of مدیحہ *mèdihé*), Laudable acts or qualities; praises. [مدینہ *mèdīnē*), Towns, cities.
مدائین *mùdā'in*, *s. pl. a.* (of مدینه *mèdīnē*)
مدبر *mùdbir*, *s. a.* One who retrogrades; one fallen into misfortune; —, *mùdèb-bir*, *s. a.* One who conducts business, whose mind finds plans for managing affairs.
مدبوغ *mèdbūgh*, *a. a.* Tanned (leather).
مدت *mùddèt*, *s. a.* A period, length of time; مدت عمر *mùddéti-'àmr*, A lifetime.
مد *mèdh*, *s. a.* A praising, speaking well of, eulogizing; |—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.
مدحت *midhèt*, *s. a.* A praiseworthy act or quality; a tribute of praise, eulogy. [(corn, &c.).
مدد *mùddakhir*, *a. a.* Stored up

مدخل *mèdkhal*, *s. a.* An entry, inlet; participation, interest, influence, complicity.
مدخول *mèdkhūl*, *a. a.* Into which something has entered; (a woman) who has been deflowered, is no longer a virgin.
مدد *mèded*, *s. a.* Assistance, help, succour; —, *int. a.* Help! مدرس *mèded-rèss*, مددکار *mèded-kyār*, *s. p.* A helper, succourer, deliverer.
مدر *mèdær*, *s. a.* A sun-dried, unbaked brick; اهل مدر *èhli-mèdær*, One who dwells in a house (as opposed to اهل وبر *èhli-vèber*, A dweller in tents).
مدرباز *màdrabāz*, *s. t.* A pedlar, huckster.
مدرس *mùdèrriss*, *s. a.* A public professor of law and divinity.
مدرسه *mèdréssé*, *s. a.* A college for the study of law and divinity.
مدرك *mùdrik* (*fem.* مدرکه *mùdriké*), *a. a.* Who overtakes, comes up with; who seizes (a meaning), catches, takes; قوت مدرکه *kùvvéti-mùdriké*, The comprehension, apprehensive faculty.
مدعا (*for* مدعی) *mùdda"à*, *a. a.* Contended for, pretended, maintained; —, *s. a.* A thesis; a plea; a proposition contended for and maintained.
مدعو *mèd"ùvv*, *a. a.* Invited.
مدعی *mùddà"i*, *s. a.* A contender, maintainer; a plaintiff; مدعی علیه *mùdda"à-"àlèyh*, (*mùddà"i*—), *s. a.* A defendant, an accused person.
مدغم *mùddāghim*, *a. a.* Inserted, coalesced, comprehended in the sound of

the following letter (a consonant, in Arabic grammar). [thing is buried.

مدفن *mèdfèn*, *s. a.* A place where any-

مدفون *mèdfūn*, *a. a.* Buried, interred.

مدقق *mùdàkkik*, *s. a.* A person who examines minutely. [and proofs.

مدلل *mùdèllèl*, *a. a.* Indicated by signs

مدللي *Midilli*, *s. t.* The island of Mitylene; a pony.

مدلول *mèdlūl*, *a. a.* Indicated by signs and proofs; —, *s. a.* The deduction, the thing, sense, or meaning indicated by any words or signs.

مدمن *mùdmin*, *a. a.* Who constantly practises or uses anything, who acquires a knack. [Towns, cities.

مدن *mùdn*, *s. pl. a.* (of مدينة *mèdīnē*),

مدني *mèdēnī* (*fem.* مدنية *mèdēniyyē*), *a. a.* Living in a town or towns; civilized; not nomade; مدنيت *mèdēniyyèt*, *s. a.* Civilized or town life, or the abstract quality of living in towns; civilization.

مدور *mùdèvvàr*, *a. a.* Round, globular.

مدون *mùdèvvīn*, *s. a.* One who collects poetry into a regular *dīwān*; —, *mùdèvvèn*, *a. a.* Collected and formed into a regular *dīwān* (poetry); compiled and made into a book.

مدهش *mùdhīsh*, *a. a.* Frightening, which causes terror.

مدهن *mùddèhin*, *a. a.* Oiled, greased, anointed. [scared.

مدهوش *mèdhūsh*, *a. a.* Terrified;

مدى *mèda* (*mèdé* before the definite

article *ال*), *s. a.* As far in space or as long in time as something can reach;

مدى البصر *mèdé-ʿl-bàssar*, As far as the eye can see; مدى الدهور *mèdé-ʿl-dùhūr*, As long as time lasts.

مديحة *mèdīha*, *s. a.* A praiseworthy quality or act; praise, eulogy, eulogium.

مديد *mèdīd*, *a. a.* Long, extended.

مدير *mùdīr*, *s. a.* A manager; director title of the petty governors of districts who also collect the revenue, assess property, &c. [Medina in Arabic]

مدينة *mèdīnē*, *s. a.* A town, a city.

مديون *mèdyūn*, *a. a.* In debt, indebted.

مديه *mīdyē*, *s. t.* (*Greek*) A muscle.

مذاب *mùzāb*, *a. a.* Melted, molten.

مذاق *mèzāk*, *s. a.* The taste.

مذاكرة *mùzākérē*, *s. a.* A conference; talking over (any subject); —, —, *v. a.* To talk over, discuss.

مذاهب *mèzāhib*, *s. pl. a.* (of مذاب *mèzhèb*), Religious sects or peculiar creeds.

مذبح *mèzbāh*, *s. a.* A place for slaughtering cattle; an altar for the same (not for fire or for burning).

مذبذب *mùzèbzīb*, *a. a.* A trifler who is constantly changing his fancy.

مذبوح *mèzbūh*, *a. a.* Slaughtered (having the throat cut; sacrificed like manner); مذبوحانه *mèzbūhānē*, *a. p.* Pertaining to a slaughtered animal.

مذكر *mùzèkkar*, *a. a.* Masculine

in grammar); —, mùzèkkir, *s. a.*

One who repeats litanies in praise or commemoration of God or the prophet.

مذكو mèzkyūr, *a. a.* Mentioned, aforementioned, aforesaid.

مذلت mèzèllat, *s. a.* Abjectness.

مذموه mèzmūm, *a. a.* Blamed, ill-spoken-of, detestable.

مذهب mèzhèb, *s. a.* A path; a rule of faith; a religious sect or creed; —, mùzèhbèb, *a. a.* Gilt with gold.

مذى mèzī, *s. a.* A slight seminal moisture occurring from mere lasciviousness.

مى mèrr, *s. a.* Myrrh (*generally called* مرفى mèrri-āfī, *Pure myrrh, or pure bitterness, or sheer gall*); —, *a. a.*

مىر mèr', *s. a.* A man. [Bitter.

مىر mirā, *s. a.* Hypocrisy, dissimulation;

—, mèrā, *s. pl. a.* (*of* مىرأت mir'at),

Mirrors, looking-glasses.

مىرأبحت mèrābahāt, *s. a.* A gaining, profiting in business.

مىرأبى mèrābī, *s. a.* One who devotes himself entirely to the service of the faith, either as a warrior to guard the frontiers against external foes, or as a man of piety to pray for the welfare of the church and combat internal enemies.

مىرأبى mèrābī, *s. pl. a.* (*of* مرقع mèrbā), Houses for spring habitation; pastures for spring use.

مىرأت mir'at, *s. a.* A mirror, looking-glass, speculum; مىرأت mèrrāt, *s. pl.*

a. (*of* مىرة mèrré), Times (in succession).

مىرأبى mèrātib, *s. pl. a.* (*of* مىرتبè mèrtébé), Grades, ranks, gradations.

مىرأبعت mùrāja'at, *s. a.* A referring, having recourse (to some thing or person); |—, —et, *v.n.* To refer, have recourse, fall back.

مىرأبى mèrāhil, *s. pl. a.* (*of* مىرحله mèrhalé), Stations on a journey; days' journeys.

مىرأبعت mùrāhalèt, *s. a.* Going, starting, departing.

مىرأبى mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مىرحمت mèrhāmet), Compassionate acts, graces.

مىرأبى mùrād, *a. a.* Wished for, desired, aimed at; —, *s. a.* Wish, desire, aim, intent, intention; Murad (corrupted by ignorance into *Amurath*, proper name); |—, —et, *v.a.* To wish, desire, aim at, intend.

مىرأبى mèrār, *s. pl. a.* (*of* مىرة mèrré), Times (of repetition); مىرأبى mèrāran, *ad. a.* Often, repeatedly, many times.

مىرأبى mèrārèt, *s. a.* Bitterness.

مىرأبى mèrāssélé, مىرأبى mèrāssélèt, *s. a.* Correspondence by letter or messages.

مىرأبى mèrāssīm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Ceremonies, customary usages.

مىرأبى mèrāssīm, *s. pl. a.* (*of* مىرسوم mèrsūm), Edicts, rescripts.

مىرأبى mùrā'āt, *s. a.* A careful observance (of any requisite, thing); |—,

—et, *v.n.* To observe, keep, revere, or execute, fulfil.

مرافعه *mürāfa‘a*, *s. a.* A trial at law; —او, —òl, *v.n.* To go through a trial at law.

مرافقت *mürāfakāt*, *s. a.* An accompanying (one) on a journey or mission; |—, —et, *v.n.* To go in company (with someone).

مراق *mèrāk*, *s. a.* A whim, fancy; curiosity; taste; pleasure; anxiety, suspense; fear; monomania; hypochondria; |—, —et, *v.n.* To be anxious, to fear; to be curious; مراقده براقمق *mèrākda-brākmaq*, *v.a.* To leave in doubt, suspense; مراقلو *mèrākli*, *a. t.* Fanciful, whimsical; curious; having a taste, being an amateur. [tion and contemplation.

مراقبه *mürākaba*, *s. a.* Ascetic meditation.

مراقده *mèrākīd*, *s. pl. a.* (of مرقد *mèrkād*), Tombs, graves.

مراكب *mèrākīb*, *s. pl. a.* (of مركب *mèrkèb*), Things used for riding in or on, as horses, camels, mules, asses, carriages, ships, boats. [desire.

مرام *mèrām*, *s. a.* Intention; wish.

مراعات *mürāmāt*, *s. a.* A firing, projecting, lancing (missiles at someone).

مرانقوز or مرانقوس or مرانقوس *màranqoss*, *s. t. (Italian)*, A ship's carpenter; a cabinet-maker.

مرأه or مرثه *mèr‘é*, *s. a.* A woman.

مراهم *mèrāhim*, *s. pl. a.* (of مرهم *mèrhèm*), Ointments, salves.

مرايا *mèrāyā*, *s. pl. a.* (of مرات *mürāt*), Mirrors, looking-glasses, specula.

مرايات *mürāyāt*, *s. a.* Hypocrisy.

مرايى *mürā‘ī*, *s. a.* A hypocrite, disssembler.

مربع *mèrbā‘*, *s. a.* A house for spring residence; a spring pasturage.

مربعه *mürèbbā‘*, *s. a.* A mathematical square (figure or number); مربعى *mürèbbā‘*, *a. a.* Square.

مربوط *mèrbūt*, *a. a.* Connected, fastened (together or to something), regular.

مربى *mürèbbī*, *s. a.* One who educates or prepares.

مربا *mürèbbā*, *s. a.* A preparation, condiment; ايوه مرياسى *āywa-mürèbbāssi*, Preserved quince.

مرتب *mürèttèb*, *a. a.* Set in order, arranged, duly disposed; ready, present, existing; مرتبات *mürèttèbāt*, *s. pl. a.* The different things regularly supplied to, by, or for, any department of administration, such as military clothes, men, arms, &c.; —, مرتب *mürèttèb*, *s. a.* A compositor in a printing-house.

مرتبه *mèrtèbé*, *s. a.* A degree, gradation; a rank; كمال مرتبه *kīlāmèrtèbé*, *ad. t.* To a superior degree, very, extremely.

مرتد *mürtèdd* (*mürtād*), *s. a.* A person who has turned away from Mahommetanism.

مرتزه *mürtèzika* (اشخاص *èshkhāss*), *s. pl. a.* (of مرتزق *mürtèzik*). Persons who receive their pay and tithes from some similar word, being under the protection of a ruler.

their livelihood (from the public treasury, &c.).

مرتشی *mùrtèshī*, *s. a.* A man in office who accepts a bribe.

مرتضی or مرتضا *mùrtézà*, *a. a.* With whom one is well pleased; المرتضی *el-mùrtézà*, "Alī, the son-in-law of Muhammed. [tree, &c.)

مرتف *mùrtèfi*, *a. a.* High (hill, place, مرتكب *mùrtèkib*, *s. a.* One who does, commits (any sin or crime); a corrupt bribe-taking, peculating fellow.

مرثیة *mèrsiyyé*, *s. a.* An elegy.

مرجار *mèrjān*, *s. p.* Coral; Merjan (*proper name often given to black slaves*); بالفی —, *mèrjān-bālighi*, *s. t.* A gold fish. [revered.

مرحب *mùrèjjeb*, *a. a.* Honoured,

مرحب *mùrèjjāh*, *a. a.* Preferable.

مرج *mèrjā*, *s. a.* A place to which one returns, or has recourse.

مرجم *mèrjémek*, *s. p.* A lentile.

مرج *mèrjū*, *a. a.* Begged, requested, asked.

مرح *mèrhabā*! *int. a.* (In affluence!) All hail! (*said only by one Muhammedan to another*). [a station.

مرح *mèrhalé*, *s. a.* A day's journey;

مرحم *mèrhāmet*, *s. a.* Pity, commiseration, mercy.

مرحوم *mèrhūm*, *a. a.* Received into God's mercy (*said only of defunct Muhammedans*).

مرخص *mùràkhkhāss*, *a. a.* Having full permission; —, *s. a.* A plenipotentiary.

مرخصه *mèrkhassa*, *s. a.* A Christian bishop, abbot, or prior.

مرد *mèrd*, *s. p.* A man; a manly fellow; —, *mùrd*, *a. p.* Dead (*said only of non - Muhammedans, in contempt*);

مردانه *mèrdāné*, *a. p.* Manly; brave;

مردانگی *mèrdānéghi*, *s. p.* Manliness, bravery; مردی *mèrdī*, *s. p.* Manhood, manliness.

مردار *mùrdār* (*mùndār*), *a. p.* Filthy, dirty; canonically unclean.

مردم *mèrdum*, *s. p.* A man; مردمک *mèrdumek*, *s. p. dim.* A little man;

مردمک جسم *mèrduméki - cheshm*, *s. p.* The pupil of the eye; مردم اریکی

mùrdum-èrighi, *s. t.* A damson.

مردود *mèrdūd*, *a. a.* Contemned, repulsed, disowned, rejected.

مردود *mèrédé*, *s. pl. a.* (*of مارِد mārid*), Obstinate rebels; —, *mùrdé*, *a. p.* Dead.

مردود سنک *mùrdé-sènk*, *s. p.* Litharge(?).

مرز *mèrz*, *s. p.* A frontier, a march;

مرزبان *mèrzubān*, *s. p.* A warden of the marches, a governor; مرزبوم

mèrzubūm, *s. p.* A country, region.

مرسا (for مرسى) *mèrsà*, *s. a.* A port, harbour, anchorage-ground.

مرسل *mùrsèl*, *s. a.* A messenger, an apostle; سید المرسلین *sèyyidu-'l-mùrsèlīn*, The prince of the apostles, Muhammed.

مرسوم *mèrsūm*, *a. a.* Delineated; drawn; written; the above-mentioned; —, *a. a.* An edict, rescript, order.

مرسی *mèrsà*, *s. a.* A harbour, port, anchorage-ground. [sturgeon (fish).
 مرسین *mèrsin*, *s. t.* A myrtle (tree); a
 مرشد *mùrshid*, *s. a.* A spiritual guide and preceptor; a guide.
 مرصد *mèrsàd*, *s. a.*, مرصدگاه *mèrsàd-ghyāh*, *s. p.* A place for a look-out; a lurking-place. [precious stones.
 مرصع *mùràsssà*, *a. a.* Ornamented with
 مرصوص *mèrsūss*, *a. a.* Held together firmly with cramp-irons.
 مرض *màraz*, *s. a.* Disease, malady; a pining sickness; موت—, *màrazi-mèvt*, The disease of which one dies.
 مرضا (*for* مرضی) *mèrzà*, *s. pl. a.* (*of* مریض *màriz*), The sick.
 مرضات *mèrzāt*, *s. a.* Satisfaction, the being pleased, content, satisfied.
 مرضی *mèrzi*, *a. a.* With which one is satisfied or pleased; —, *mèrzà*, *s. pl. a.* (*of* مریض *màriz*), The sick.
 مرطوب *mèrtūb*, *a. a.* Moistened, wetted.
 مرعا *or* مرعی *mèr"à*, *s. a.* Pasture-ground.
 مرعی *mèr"ī*, *a. a.* To which attention is paid, to which people conform; observed, in force.
 مرغ *mùrgh*, *s. p.* A bird; a fowl.
 مرغاب *mùrghāb*, *s. p.* A duck.
 مرغوب *mèrghūb*, *a. a.* Such as is liked and desired.
 مرفه *mùrèffēh*, *a. a.* At ease; in good circumstances; مرفه البال *mùrèffēhu-'l-bāl*, With the heart at ease. [grave.
 مرقد *mèrkād*, *s. a.* A sepulchre, tomb,

مرقوم *mèrkūm*, *a. a.* Written; the above-mentioned.
 مرگ *mèrgh*, *s. p.* Death.
 مرکب *mèrkèb*, *s. a.* A beast for riding, whether horse, camel, mule, or ass; *asa*, a donkey; a carriage; a ship or boat. (The idea of the camel being called by Arabs "the ship of the desert," is a mistaken European fancy, the truth being that, if anything, they have, on the contrary, likened the ship to the camel, and called the former *مرکب بحری* *mèrkèb-bāhri*, "the sea-camel," or rather "the marine beast for riding"); —, *màrèkkèb*, *a. a.* Compound; —, *s. a.* Writing *بالغی* *mùrèkkèb-bālighi* (The ink-fish), The cuttle-fish, the sepia; *جهلی* *jèhli-mùrèkkèb*, (Compound ignorance) The ignorance which ignores its own ignorance, presumptuous ignorance.
 مرکز *mèrkèz*, *s. a.* A centre; a seat of provincial government; the headquarters of a corps-d'armée.
 مرکوب *mèrkyūb*, *a. a.* Ridden, mounted
 مرکوز *mèrkyūz*, *a. a.* Stuck in or planted (as a javelin in the ground)
 مردامق *mèrldamak* (*cor.* مردار *mèrldar*), مردانمق *mèrldanmak* (*cor.* مردانور *mèrldanir*), *s. a.* To murmur, mutter.
 مرمت *mèrèmmet* (*mèrémet*), *s. a.* Repairs, reparation; |—, —*et*, *s. a.* I make repairs, to repair.

مرمر *mèrmèr*, *s. t.* Marble ; —, *mèrmir*, *s. t.* A murmuring, muttering. [garded.
 مرموك *mèrmūk*, *a. a.* Looked at, re-
 مرمی *mèrmī* (*fem.* مرمیه *mèrmīyyé*), *a. a.*
 Thrown, cast, projected ; جسم مرمی
jissmi-mèrmī, A projectile.
 ممر *Mèrv*, *s. p.* Merv (town of).
 مروارید *mèrvārīd*, *s. p.* A pearl (*Greek*
μαργερίτη).
 مروءت *mùrùvvèt* (*for* مروءت *mùrù'et*),
s. a. Generosity, magnanimity.
 مروج *mùrèvvij*, *s. a.* One who pro-
 motes, advances, gives course or ani-
 mation (to any business). [ness.
 ممرود *mùrūd*, *s. a.* Obstinacy, rebellious-
 ممرور *mùrūr*, *s. a.* A passing (over, by,
 or through) ; |—, —*et, v.n.* To go or
 pass (over, by, through) ; —زمان
mùrūru-zāmān, The lapse of time ;
 —, ممرور *mùrvèr*, *s. t.* The elder tree ;
 —چایچی *mùrvèr-chichèghi*, Elder-
 berry-flowers. [told, recounted.
 ممرور *mèrvī*, *a. a.* Related, handed down,
 ممرور *mèrré*, *s. a.* A time (of repetition) ;
 ممرور *mèrrétèn-bà'da-mèrrétin*,
ad. a. Repeatedly, time after time.
 ممرور *mèrhèm* (*mèlhèm*), *s. a.* Ointment,
 salve.
 ممرور *mèrhūn*, *a. a.* Pledged, pawned.
 ممرور *mèrrīkh*, *s. a.* The planet Mars.
 ممرور *mèrīd*, *s. a.* An obstinate, rebellious
 person ; —, ممرور *mùrīd*, *s. a.* A follower of
 a religious preceptor, a novice, a
 disciple. [*a. a.* Sick, ill.
 ممرور *màrīz*, *s. a.* A sick person ; —,

مریم *mèryém*, *s. a.* Mary (*proper name*) ;
 مریم انا *mèryèm - àna*, *s. t.* Mary, the
 mother (of Jesus) ; بخور مریم *bùkhūri-*
-mèryèm (Incense of Mary), The cy-
 clamen, or sow-bread.
 مز *miz* or *miz* (یمز after a consonant
 which will not join calligraphically)
 after a vowel, or imiz, imiz after
 a consonant ; Turkish possessive
 pronoun, *first pers. pl.* Our, بابامز
bābamiz, Our father, قلممz *kālè-*
mimiz, Our pen ; برادرمz *birādéri-*
miz, Our brother ; —, or ماز *māz*,
Turkish termination of the aorist par-
ticiple active of every negative verb ;
 گتمز *ghitmāz*, Who does not, will not
 go ; سويلمz *sùwèylémāz*, Who does
 not, will not say.
 مزاج *mizāj*, *s. a.* The state of a person's
 health ; the general constitution ; per-
 sonal character, disposition ; مزاجسز
mizājsiz, *a. t.* Unwell, ill, sick ; مزاجکیر
mizāj-ghīr, *a. p.* Who suits anyone's
 disposition, takes, and becomes liked ;
 مزاج شریف *mizāji - shèrif* ; مزاج
 شریفکz *mizāji - shèrifingiz* ? (The,
 your, noble health?), How do you do?
 مزاح *mùzāh*, *s. a.* Fun, a joke, a jest.
 مزاحم *mèzāhim*, *s. pl. a.* (*of* مزاحمت
zāhmet), Fatigues, difficulties ; —,
 موزاحم *mùzāhim*, *a. a.* Impeding ; —, *s. a.*
 An obstacle, impediment.
 مزاحمت *mùzāhémèt*, *s. a.* An im-
 peding, impediment ; a crowding,
 thronging together.

مزا *mèzād*, *s. a.* Public auction; —, —*et, v.a.* To sell by auction; مزاده *mèzāda-vèrmek*, To give to be sold at auction; مزاددن المق *mèzāddan-almak*, To buy at an auction; —, *mùzād*, *a. a.* Increased, added to.

مزار *mèzār (mèzar)*, *s. a.* A grave; —طاشی *mèzar-tāshi*, A tombstone; مزارجی *mèzarji*, *s. t.* A gravedigger; مزارستان *mèzarisstān*, *s. p.* مزارلق *mèzarlık*, *s. t.* A graveyard.

مزارع *mèzāri*, *s. pl. a.* (of مزعه *mèzra*), Arable lands; sown fields.

مزایا *mèzāyā*, *s. pl. a.* (of مزیت *mèziyyèt*), Special points, virtues, advantages; برشیک مزایاسنه وارمق *bir-shèy'ing - mèzāyāssina - varmak*, *v.n.* To seize and appreciate the special point of anything. [auction.

مزاید *mèzāyédé*, *s. a.* A putting up at مزبله *mèzbélé*, *s. a.* مزبله لک *mèzbélélik*, *s. t.* A dust-heap, heap of refuse rubbish. [mentioned.

مزبور *mèzbūr*, *a. a.* Written; the above-مزج *mèzj*, *s. a.* A mixing intimately, a blending; —, —*et, v.a.* To mix, blend.

مزخرف *mèzàkhrèf*, *a. a.* Ornamented with false ornaments; مزخرفات *mèzàkhréfāt*, *s. pl. a.* Rubbish, peccant humours.

مزد *mùzd*, *s. p.* A reward, recompense. مزدحم *mùzdèhim*, *a. a.* In crowds, thronged (people).

مزرک *mèzrak*, *s. t.* A spear, a lance.

مزرعه *mèzra*, *s. a.* Arable land; a sown field. [gold time

مزرکش *mùzèrkesh*, *a. a.* Worked with

مزروع *mèzrū*, *a. a.* Sown (seed, field)

مزلت *mèzèllet*, *s. a.* A slip of the foot; an error, a fault.

مزمار *mìzmār*, *s. a.* A pipe, a flute.

مزمین *mùzmin*, *a. a.* Chronic, old, long-standing.

مزور *mùzèvvir*, *s. a.* A lying, swindler, rogue; —, *mùzèvvèr*, *a. a.* Forged, made up, concocted of lies.

مزه *mèzé*, *s. p.* A whet before dinner, appetizer (consisting really of dry salt condiments, or fruit, taken raw spirits); a joke, fun, rally; مزه لو *mèzéli*, *s. t.* Funny, joking (saying).

مزیت *mèziyyèt*, *s. a.* The particular point, virtue, or advantage (of a thing)

مزید *mèzid*, *a. a.* Much, increased, augmented. [to disappear, to vanish

مزیل *mùzil*, *a. a.* Who or which cause

مزین *mùzèyyen*, *a. a.* Embellished, adorned.

مژده *mùzhd*, مژده کان *mùzhdéghānē*, *s. p.* A present given to a bringer of good news

مژده ور *mùzhdvèr*, *a. p.* Rewarded, recompensed.

مژده *mùzhdé*, *s. p.* Good news, tidings of any happy event; مزده جی

مژده جی *mùzhdéji*, *s. t.* Hangers-on at public offices, who, when people are appointed

to any employ, carry the news to their friends, and expect a reward; مژده‌رئس mùzhdé-rèss, *s. p.* A bringer of good news. [an eyelash.

مژگه mùzhghyān, *s. p.* The eyelashes, مسس mēsss, *s. a.* A touching; |—, —et, *v. n.* To touch; to happen; —, miss, *s. p.* Copper.

مسه mēssā, *s. a.* The evening.

مسابقه mùssābakāt, *s. a.* An arriving or happening before (something else); a taking the precedence; |—, —et, *v. n.* To arrive or happen before; to take precedence.

مساجد mēssājīd, *s. pl. a.* (of مسجد mēssajīd), Small parish mosques.

مسه mēssāha, *s. a.* A measuring, surveying (land); the measure (of a piece of land); |—, —et, *v. a.* To measure (land).

مسارع mùssāra'āt, *s. a.* A being quick, ready, and willing; |—, —et, *v. n.* To hasten willingly, to be quick about doing a thing).

مسه mēssā'id, *a. a.* Favourable.

مسه mēssā'adē, *s. a.* Favour shown, permission or assistance given as a favour; the admitting or allowing anything to be done); |—, —et, *v. n.* To show favour, to favour, to be favourable; to give permission or assistance; to admit or allow (to be done).

مسه mēssā'i, *s. pl. a.* (of سعی sà'y), endeavours, exertions.

مسه mēssāgh, *s. a.* Permission, toleration, indulgence. [to place.

مسه mēssāfé, *s. a.* Distance from place

مسه mùssāfir, *s. a.* A guest, a visitor; a sojourner; a traveller.

مسه mùssāférèt, *s. a.* The being a guest or visitor, quality of guest; a sojourn; a journeying; |—, —et, *v. n.* To sojourn; to travel.

مساكن mēssākin, *s. pl. a.* (of مسكن mēsskèn), Habitations.

مساكين mēssākin, *s. pl. a.* (of مسكين mēsskīn), The poor, needy.

مسالك mēssālik, *s. pl. a.* (of مسلك mēsslèk), Roads, paths, ways; careers.

مسه mùssālémèt, *s. a.* Peace, freedom from enmity or warfare.

مسه mēssāmmāt (mēssāmāt), *s. pl. a.* (no sing.), Pores.

مسه mùssāmaha, *s. a.* A taking no notice, a not preventing; |—, —et, *v. n.* To take no notice, not to prevent, to connive at (without corrupt motives).

مسه mēssāmi', *s. pl. a.* (no sing.), Ears.

مسه mùssāvāt, *s. a.* Equality.

مسه mùssāvī, *a. a.* Equal.

مسه mēssā'il, *s. pl. a.* (of مسأله mēss'élé), Questions, subjects, theses.

مسه mùssèbbib, *s. a.* He who causes or creates (needful things); —, مسه sèbbeb, *a. a.* Furnished with all needful things; —الاسباب, mùssèbbibu-'l-èssbāb, (God) the creator of all needful things.

مسبوق mèssebūk, *a. a.* Precedented ;
نامسبوق nā-mèssebūk, *a. p.* Unprece-
dented.

مست mèsst, *s. t.* A kind of light half-
boot for indoor wear, and over which
slippers or shoes are worn out of
doors ; —, *a. p.* Drunk, tipsy, intoxi-
cated ; مستانه mèsstāné, *a. p.* Per-
taining to one who is drunk.

مستأجر mèsstè'jir, *s. a.* One who takes
a thing on hire.

مستأمن mèsstè'min, *s. a.* One under
safe conduct or the law of nations, to
whom immunity from hostilities has
been granted at his own request ; one
who, being a foreigner and not a Mu-
hammedan, goes into a Muhammedan
territory or into Turkey on any peace-
able mission ; any Muhammedan go-
ing abroad on any peaceable mission,
and under the laws of nations.

مستبان mèsstébān, *a. a.* Clear, mani-
fest, evident.

مستتبع mèsstè'tbi", *a. a.* Who or which
is followed or accompanied.

مستتر mèsstètir, *a. a.* Who veils or hides
himself.

مستثقل mèsstèsskàl, *a. a.* Treated as if
counted a bore. [cepted, exempted.

مستثنى or مستثنا mèsstèssnà, *a. a.* Ex-

مستجاب mèsstéjāb, *a. a.* Answered,
accepted (a prayer, request).

مستجلب mèsstéjlib, *a. a.* Which draws,
attracts, causes, brings down.

مستجمع mèsstéjmi", *a. a.* Who or

which contains, collects within in-
self.

مستحب mèsstahābb, *a. a.* Esteem-
ed as lovely or loving or meritorious.

مستحسن mèsstāhsèn, *a. a.* Approve-
d, praiseworthy.

مستحضر mèsstāhzār, *a. a.* Of which
one is informed or aware, known, re-
spected. [reasoning a fact

مستحفظ mèsstāhfiz, *s. a.* A soldier

مستحق mèsstāhikk (mèsstahākk),

Deserving ; —, mèsstahākk, *a.*

Deserved, merited ; —, *s. a.*

What one has deserved, merited ; —

الله - مستحقي ويرسون
kingi-vèrsin ! May God give you
deserts !

مستحکم mèsstāhkēm, *a. a.* Strong

مستخدم mèsstākhdēm, *a. a.* Employed
(a person), in service.

مستخرج mèsstākhrej, *a. a.* Extracted

مستدام mèsstédām, *a. a.* Constant,
perpetual. [Demanded, required

مستدعا or مستدعى mèsstèd'ā

مستدير mèsstédīr, *a. a.* Not

round ; سطح مستدير sālthi-mèsstèdīr

A round surface, a non-plane sur-
face.

مستديم mèsstédīm, *a. a.* Perpetual

مستتر mèsstètir (pl. fem. مستترات

sèttérāt), *s. a.* A veiled woman,
modest, virtuous woman. [Required

مسترجا or مسترجى mèsstèrjā

مستريح mèsstèrih, *a. a.* At ease

from care

مستزاد *mùsstézād*, *a. a.* Increased, augmented, added to.
 مستسک *mùsstesskī*, *a. a.* Dropsical.
 مستشار *mùsstéshār*, *s. a.* A councillor, and under-secretary of state, with whom the secretary of state advises.
 مستجاب *mùstasshāb* (-ss-hāb), *a. a.* Taken with, made or allowed to accompany; acquired, purchased.
 مستجاب *mùstatāb*, *a. a.* Good, approved (book, &c.).
 مستطیل *mùstatīl*, *a. a.* Long, lengthened; —, *s. a.* A parallelogram.
 مستظل *mùstazīl*, *a. a.* Who seeks or seeks protection in the shade.
 مستعار *mùsta'ār*, *a. a.* Borrowed.
 مستعان *mùsta'ān*, *a. a.* From whom assistance is asked; *المستعان* *èl-mùsta'ān*, *s. a.* God, from whom all seek assistance. [quired in haste.
 مستعجل *mùstà'jèl*, *a. a.* Pressing, ready.
 مستعد *mùsta'idd* (*mùstà'id*), *a. a.* Prepared, ready, in readiness; ready, quick at learning, clever; inclined, predisposed.
 مستعمل *mùstà'ml*, *a. a.* Used, in which has been used, second-hand. [drowned.
 مستغرق *mùstàghrāk*, *a. a.* Submerged.
 مستغن *mùstaghni*, *a. a.* Independent, in want, able to do without (something or anything).
 مستفاد *mùstéfād*, *a. a.* Gathered, understood, acquired; —, *s. a.* The meaning (of a phrase or writing).

مستقبل *mùstakbèl*, *s. a.* The future time, time to come; the future tense.
 مستقر *mùstakàrr*, *a. a.* Firmly established, settled; a place in which one is definitively settled.
 مستقل *mùstakīll* (*mùstākīl*), *a. a.* Independent, absolute.
 مستقیم *mùstakīm*, *a. a.* Straight, right; upright, honest, straightforward; خط —, *khàtti-mùstakīm*, A right line, a straight line. [gust.
 مستکرم *mùstèkrèh*, *a. a.* Held in dis-
 مستلزم *mùstèlzim*, *a. a.* Which causes, makes necessary. [constant.
 مستمر *mùstémèrr*, *a. a.* Permanent,
 مستمند *mùstémènd*, *a. p.* Poor, humble; مستمندان *mùstémèndānè*, *a. p.* Pertaining to a humble individual.
 مستنبط *mùstènbèt*, *a. a.* Deduced.
 مستند *mùstènid*, *a. a.* Who or which leans upon something for support; —, *mùsténèd*, *s. a.* A thing or person leant upon for support.
 مستنیر *mùsténīr*, *a. a.* Deriving its light from something else.
 مستوجب *mùstèvjib*, *a. a.* Causing, rendering imperative.
 مستور *mèsstūr*, *a. a.* Cov
 مستوفی *mùstèvfī*, *a.* ample (salary, &c.).
 مستولی *mùstèvlī*, *a. a.* taking, occupying.
 مستوی *mùstévī*, *a. a.* *المستوی* *sàthi-mùstévī*, perfections.

- مسخرى *mùsstèhzi* *s. a.* One who ridicules others.
- مسجد *mèsejid*, *s. a.* (*the original of our word "mosque"*), A place of adoration; a small parish or private mosque; الحرام, *mèsejida - 'l - hàrām*, The sacred mosque at Mecca; الاقصى, *mèssjida - 'l - aksà*, The temple or mosque of Omar at Jerusalem, or the heavenly temple immediately over it in paradise.
- مُسَجَّجٌ *mùssèjjà*, *a. a.* Rhymed (prose) but not metrical.
- مسجل *mùssèjjèl*, *a. a.* Inscribed in the register of a court of law.
- مُسَجَّنٌ *mèssjūn*, *a. a.* Imprisoned, incarcerated.
- مَسْحٌ *mèssh* (*mèss-h*), *s. a.* A rubbing with the inner parts of the fingers; the canonical mode of performing certain parts of the smaller ablution; |—, —et, *v. a.* To rub in that particular way.
- مُسَخَّرٌ *mùssàkhkhàr*, *a. a.* Conquered, subdued, brought under subjection.
- مُسَخَّرَةٌ *màsskhara*, *s. a.* A buffoon, tom-fool; مَسْخَرَاتِيكٌ *màsskharalīk*, *s. t.* Buffoonery, tom-foolery.
- مَسْدُودٌ *mèssdūd*, *a. a.* Closed, shut, stopped up. [mirth.
- مَسْرَةٌ *mèssèrret*, *s. a.* Joy, gladness,
- مُسْرِيفٌ *mùssrif*, *s. a.* A spendthrift;
- مُسْرِيفَانَةٌ *mùssrifānè*, *a. p.* Pertaining to a spendthrift. [mirthful.
- مَسْرُورٌ *mèssrūr*, *a. a.* Joyful, glad,

- مُسَطَّحٌ *mùssattāh*, *a. a.* Made flat; كُرَّةٌ مُسَطَّحَةٌ *kyurè'i-mùssattāha*, *s. a.* planisphere.
- مُسَطَّرٌ *mùsstār*, *s. a.* A machine for ruling lines on paper, consisting of a piece of cardboard with lines of twisted silk sewn through it; this is placed under the paper to be ruled, and the finger being drawn along the silks, the lines are formed, raised on one side of the paper, depressed on the other; —, *mùsattār*, *a. a.* Handwritten lines or writing traced upon it.
- مُسَطَّرٌ *mèsstūr*, *a. a.* Written.
- مُسْعِدٌ *mèss'ūd*, *a. a.* Blessed with felicity and good fortune.
- مُسْفُورٌ *mèssfūr*, *a. a.* Written; the above mentioned (*always used as a word of reprobation*).
- مَسْقَطٌ *màsskāt*, *s. a.* A place where a thing drops; Muscat in Arabia.
- مَسْقَطُ الرَّأْسِ *màsskātu-'r-rè'ss*, (*The place where the head dropped*) A birth-place, the place of one's birth.
- مُسْكُو *Mòsskov* (*mòsskof*), *s. t.* A Russian in Russia.
- مِسْكٌ *mìssk*, *s. a.* Musk; مِسْكِيٌّ *mìsskī*, *a. a.* Musky; dark-colored; swarthy.
- مِسْكَةٌ *mìsskèt*, *s. a.* Name of a variety of grape, of a kind of apple; مِسْكِيٌّ *mìsskī*, *s. t.* shot; —, *mùsskit*, *a. a.* Which induces to silence, satisfies.
- مُسْكِرٌ *mùsskir*, *a. a.* Inebriating; مِسْكِرَاتٌ *mùsskirāt*, *s. pl. a.* Intoxicating

مسكن *mèssakèn*, *s. a.* A habitation, an abode.

مسكنت *mèsskénèt*, *s. a.* Utter poverty.

مسكوك *mèsskyūk*, *a. a.* Coined, struck with a die; مسكوكات *mèsskyūkyāt*, *s. pl. a.* Coins, medals.

مسكور *mèsskyūn*, *a. a.* Inhabited; ربع مسكون *rüb"u - mèsskyūn*, The inhabited quarter of the globe.

مسكى *mèsskīn*, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny; — (*mèsskin*), *s. a.* A pauper; a leper; مسكينك *mèsskinlik*, *s. t.* Utter poverty, rags; مسلا *mèssèllāh*, *a. a.* Armed. [leprosy.

مسلسل *mèssèlsèl*, *a. a.* Concatenated, continuous as the links of a chain.

مسسلات *mèssèllāt*, *a. a.* Arrogating dominion; — او, *mèssèllāt-ōl*, *v. n.* To attack, to meddle with, to leave no peace, to pester.

مسلك *mèssèlèk*, *s. a.* A course pursued; a path, road, way.

مسلم *mèsslim*, *s. a.* (*pl.* مسلمين *mèsslimīn*), A true Muhammedan, a follower of Islamism; —, *mèssèllèm*, *v. a.* Conceded; admitted; incontestable, incontrovertible; ceded, given up, delivered; —, *mèssèllim* (*for* متسلم *mutèssèllim*), *s. a.* A governor of a town; مسلمان *mèsslimān*, *s. pl.* Muslims, Islamites, Muhammedans; (*mèssulmān*, as a Turkish singular), A Muslim, Moslem, Muhammedan, Mahometan. [stripped.

مسلوب *mèsslüb*, *a. a.* Despoiled,

مسلوك *mèsslūk*, *a. a.* Followed, taken (a road, path, course, &c.).

مسلول *mèsslūl*, *a. a.* Drawn, unsheathed (a sword, &c.).

مسمى (*for* مسمى) *mèssèmmā*, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسمار *mèssmār*, *s. a.* A nail.

مسمين *mèssmin*, *a. a.* Fat, plump.

مسموع *mèssmū"'*, *a. a.* Heard.

مسموم *mèssmūm*, *a. a.* Poisoned.

مسمى *mèssèmmā*, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسن *mèssinn*, *a. a.* Aged, old, in years.

مسند *mèssned*, *s. a.* A place, post, office of high distinction; a place where one reclines on the elbow; —, *mèssnèd*, *a. a.* Which has been made to lean (against something), leant; imputed, attributed.

مسنم *mèssènnèm*, *a. a.* In profile; رسم سنم *rèssmi-mèssènnèm*, A drawing or figure in profile.

مسنون *mèssnūn*, *a. a.* Founded on or supported by an act or saying of Muhammed.

مسواك *mèssvāk*, *s. a.* A kind of tooth-brush used in the East, made of a fibrous root; the using a tooth-brush.

مسود *mèsswèddé*, *mèssèvvédé*, *s. a.* The rough copy of a writing; مسودك *mèsswèddèlik*, *s. t.* Paper for rough copying. [gative medicine, a purge.

مسهل *mèsshīl* (—as-h—), *s. a.* A purgative.

مسيب *mèssèyyèb*, *a. a.* Careless and prodigal in money matters.

مسيح *mèssih*, *s. a.* The Anointed, the Messiah; مسيحي *mèssihī*, *a. a.* Christian, Messiahian.

مسير *mèssir*, مسيرة *mèssiré*, *s. a.* A place of promenade; a journey.

ميسينا *Mèssina*, *s. t.* Messina, in Italy.

مسئلة *mèss'élé*, *s. a.* A question, subject of disquisition. [swerable.

مسؤل *mèss'ul*, *a. a.* Responsible, an-

مش *mish*, *mish*, Termination of the past active participle, and of the dubitative mood, of Turkish verbs. [sembling.

مشابه *mùshàbīh*, *a. a.* Like, similar, re-

مشابهت *mùshābéhèt*, *s. a.* Likeness, resemblance, similarity.

مشاتمة *mùshātémé*, *s. a.* A calling each other names, mutual reviling.

مشاجرة *mùshājéré*, *s. a.* A quarrelling.

مشار *mùshār*, *a. a.* Shown, indicated;

مشاراليه *mùshārun-ìlèyh*, *s. a.* The aforementioned (only used as indicative of persons of high rank);

مشاربالبنان *mùshārun - bì-'l- bènān*, *a. a.* Pointed at with the finger, distinguished, of note, of mark.

مشاركته *mùshārekèt*, *s. a.* Partnership; community, participation.

مشاطة *mèshāta*, *s. a.* A tire-woman, a comber and decker-out of brides, a lady's-maid. [divisible (property).

مشاع *mùshā'*, *a. a.* Undivided, un-

مشافهة *mùshāfaha*, *s. a.* Verbal communication and intercourse.

مشاق *mèshākk*, *s. pl. a.* (of مشقت *mèshākkat*), Fatigues, inconveniences.

مشام *mèshāmm*, *s. a.* The seat or organ of smelling; the sense of smell; the quality of odour.

مشاورة *mùshāvéré*, *s. a.* Deliberation; mutual consultation; |—, —et. To deliberate, consult together.

مشاهدة *mùshāhédé*, *s. a.* A seeing; witnessing; |—, —et, *v. a.* To witness.

مشاهير *mèshāhīr*, *s. pl. a.* (of مشهور *mèshhūr*), The famous, noted, celebrated.

مشائخ *mèshā'ikh*, *s. pl. a.* (of مشيخ *shèykh*), Chief doctors of law; divinity. [net-work or trellis.

مشبك *mùshèbbèk*, *a. a.* Formed

مشبه *mùshèbbèh* (*fem.* مشبهة *mùshèbbéhé*), *a. a.* Assimilated; مشبهة

مشبهة *shèbbéhé*, An adjective derived from a verb and assimilated to a participle. [with the

مشت *mùsht*, *s. p.* The fist; a

مشتا *mèshtà*, *s. t.* Winter quarters; winter pasturage; a conservatory; greenhouse.

مشتاق *mùshtāk*, *a. a.* Longing, desiring; of seeing, wishing for.

مشتبه *mùshtèbbèh*, *a. a.* Doubted; d

مشتد *mùshtèdd*, *a. a.* Which has become more violent. [more than

مشارك *mùshtèrèk*, *a. a.* Common

مشتري *mùshtèrī*, *s. a.* A customer; purchaser; the planet Jupiter.

مشعل *mùshtà'il*, *a. a.* In flames; burning with a flame.

مشتق *mùshṭàkk*, *a. a.* Derived etymologically.

مشتكى *mùshṭékyà*, *s. a.* A subject of complaint, a thing complained of.

مشتكى *mùshṭékī*, *s. a.* A complainant.

مشمول *mùshṭémil*, *a. a.* Containing, comprising; مشملات *mùshṭémélāt* (*mùshṭémilāt*), *s. pl. a.* Things contained, comprised, appurtenances.

مشتوار *mùshṭwārē*, *s. p.* A handful.

مشتا *mùshṭa*, *s. p.* The fist; a blow with the fist; a kind of hammer or beater used by shoemakers and bookbinders, shaped like a dumb-bell.

مشتهير *mùshṭèhir*, *a. a.* Become famous, celebrated.

مشتهى *mùshṭéhà*, *a. a.* (*pl. مشهيات mùshṭéhiyyāt*), Desired, longed for; capable of exciting desire.

مشتهى *mùshṭéhī*, *a. a.* Desirous, filled with desire, inflamed with desire.

مشموع *mèshhūn*, *a. a.* Filled, full.

مشرّب *mèshreb*, *s. a.* Character, disposition, temperament; اچق مشرب *àchik-mèshreb*, *a. t.* Of a forward disposition, not sufficiently modest.

مشرّب *mèshrèbé* (*màshrapa*), *s. a.* A drinking-pot.

مشرق *mùshèrrèf*, *a. a.* Honoured, to whom or to which an honour has been paid; —, *mùshrif*, *a. a.* Near, bordering upon.

مشرق *mèshrik*, *s. a.* The place of sunrise, the east; مشرقان *mèshrikān*

(oblique مشرقين *mèshrikāyn*), *s. a. dual*, The two places of sun-rise, *i. e.* the east and the west, since the sun is to rise in the west before the day of judgment.

مشرک *mùshrik* (*pl. مشرکين mùshrikīn*), *s. a.* Any misbeliever who, denying verbally or practically the unity of God, treats anything else as a partner in the Godhead.

مشرّب *mèshrūb*, *a. a.* Drunk or drinkable; مشروبات *mèshrūbāt*, *s. pl. a.* Drinks of the various kinds.

مشرّوح *mèshrūh*, *a. a.* Explained, commented upon.

مشرّوط *mèshrūt*, *a. a.* Stipulated, conditioned; مشروطه *mèshrūṭa*, *s. a.* A piece of property in mortmain, with the condition that, before being applied to public purposes, certain private conditions shall be carried out.

مشرّوع *mèshrū*, *a. a.* Legal; غير مشرّوع *ghàyri-mèshrū*, *a. a.* Illegal.

مشرّع *mùsh'ir*, *a. a.* Indicative, informative. [torch, flambeau.

مشعل *mèsh'ālē* (*màshala*), *s. a.* A piece of business.

مشغول *mèshghūl*, *a. a.* Occupied, busy.

مشفق *mùshfik*, *a. a.* Kind to those in trouble; مشفقانه *mùshfikānē*, Pertaining to one who is kind; kind (act).

مشتق *mèshk*, *s. a.* A writ g copy —المق *mèshk-almak*, To take lessons in calligraphy.

مشقت *mèshàkkat*, *s. a.* Trouble, inconvenience, fatigue, suffering.

مشك *mùshk*, *s. p.* Musk; مشكين *mùshkin*, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny.

مشكل *mùshkil*, *a. a.* Difficult; —, (*pl.* مشكلات *mùshkilât*), and مشكله *mùshkilé*, *s. a.* A difficulty; —, *mùshèkkèl*, *a. a.* Formed, figured, shaped.

مشكور *mùshkyür*, *a. a.* For which thanks are given or due. [doubted.

مشكوك *mùshkyük*, *a. a.* Doubtful,

مشمع *mùshèmmà*, *a. a.* Waxed with wax; —(*mùshèmba*), *s. a.* Wax-cloth, cere-cloth, oil-cloth, tarpaulin, oiled silk.

مشمول *mèshmül*, *a. a.* Comprised, contained; comprising, containing.

مشموم *mèshmüm*, *a. a.* Perfumed with, fragrant with, smelling of (something).

مشورت *mèshvérst*, *s. a.* A council; consultation; |—, —*et*, *v.n.* To hold a council. [embroiled, disordered.

مشوش *mùshèvvèsh*, *a. a.* Confused,

مشوم *mèshüm*, *a. a.* Unlucky (thing or place), bringing ill-luck to the owner or holder.

مشهد *mèshhèd* (*sh-h*), *s. a.* A place where anyone was killed for the true religion, or where he is buried, a place of martyrdom. [witnessed.

مشهود *mèshhüd* (*sh-h*), *a. a.* Seen,

مشهور *mèshhür* (*sh-h*), (*mèshür*), *a. a.* Well-known, famous, celebrated, commonly known, commonly called.

مشي *mèshy*, *s. a.* The act of walking;

مشياً *mèshyan*, *ad. a.* On foot, walking.

مشئت *mèshi'èt*, مشيت *mèshiyet*, *s. a.* The will, desire, volition.

مشيخت *mèshikhât*, *s. a.* The dignity or quality of Sheykh or Shèykhul-*isslâm*; مشيختيناه *mèshikhât-pènah*, *s. p.* The Shèykhul-*isslâm*.

مشيد *mùshèyyid*, *s. a.* One who builds, lays, or erects, broadly and firmly; —, *mùshèyyèd*, *a. a.* Broadly or firmly built, laid, or erected.

مشير *mùshir*, *s. a.* A commander, one who commands, directs, orders; the title of Pashas of the first class, who are either Ministers of State, Governors-General of provinces, or field Generals commanding armies.

مشيمة *mèshimé*, *s. a.* The after-birth, the membrane which envelopes the foetus in viviparous animals and man; or, that to which the foetus is attached by the umbilical cord, the placenta; مشيمةء عالم *mèshimé'i-'âlm*, The sun; the sky. [sheepskin, rest.

مشين *mèshin*, *s. a.* Leather made from

مشوم *mèsh'üm*, *a. a.* Unlucky, which brings bad luck to the owner or holder.

مشيت *mèshī'ât*, *s. a.* The will, desire, volition.

مصاب *mùssāb*, *a. a.* Hit, struck, wounded. [of patient.

مصابت *mùssābérèt*, *s. a.* The exercise

مصاحح *mùssābih*, مصاحح *mùssābih*.

s. pl. a. (of مصباح *mīssbāh*), Lanterns; morning cups of drink.

مصاحب *mīssāhib*, *s. a.* A court functionary, whose duty it is to entertain the monarch by conversation and wit; a bosom friend; a courtier.

مصاحبت *mīssāhēbēt*, *s. a.* A being or keeping in company or conversation; |—, —et, *v.n.* To keep company, to converse, hold conversation.

مصا *mīssad*, *s. t.* A steel (for sharpening knives).

مصادر *mīssādir*, *s. pl. a.* (of مصدر *mīssdar*), Issues, outlets; infinitives or verbal nouns (in grammar).

مصادير *mīssādiré*, *s. a.* A confiscating, escheating to the crown; |—, —et, *v.a.* To confiscate, escheat.

مصادم *mīssādémé*, *s. a.* A shock; |—, —et, *v.n.* To knock violently (against a thing). [*mīssraf*], Expenses.

مصارف *mīssārif*, *s. pl. a.* (of مصرف *mīssarf*)

مصاف *mīssāff*, *s. a.* A place where the ranks of two armies are drawn up against each other; a battle-field; a battle. [friendship, amity.

مصافاة *mīssāfāt*, *s. a.* Friendly terms,

مصافاة *mīssāfaha*, *s. a.* A taking each other by the hand in token of friendship or on the conclusion of a bargain.

مصا *mīssal*, *s. t.* A tale, a fiction, story.

مصا *mīssālih*, *s. pl. a.* (of صلحت *mīsslahat*), Affairs, businesses; —, *mīssālih*, *a. a.* At peace, not at war.

مصالحة *mīssālahā*, *s. a.* A making peace, a peace. [by marriage.

مصاهرت *mīssāhēret*, *s. a.* Relationship

مصائب *mīssā'ib*, *s. pl. a.* (of مصيبة *mīssībēt*), Misfortunes, fortune's blows.

مصباح *mīssbāh*, *s. a.* A lantern; a torch, flambeau, a morning cup of drink.

مصبغ *mīssēbbāgh*, *a. a.* Dyed.

مصصح *mīssāhhīh*, *s. a.* A corrector of the press, reader for the press; —, *mīssāhhāh*, *a. a.* Corrected.

مصحف *mīsshāf*, *s. a.* The sacred volume, the Kur'ān.

مصحوب *mīsshūb*, *a. a.* Which anyone takes with or causes to accompany him, accompanied.

مصداق *mīssdāk*, *s. a.* A true saying, an axiom, a trite saying; a proof of the truth of a saying; مصداقته *mīssdākinja*, According to the true saying that: . . . .

مصدر *mīssdar*, *s. a.* An issue, outlet; a source; an infinitive or verbal noun;

مصدريه *mīssdarīyyé*, *s. a.* An old obsolete local export duty.

مصدق *mīssladdik*, *a. a.* Corroborative; —, *s. a.* A corroborator or admitter of the truth of what is said; —, *mīssladdak*, *a. a.* Corroborated, confirmed, admitted.

مصدور *mīssedūr*, *a. a.* Afflicted with a chest complaint, consumptive.

مصر *mīssr* (*mīssir*), *s. a.* A city; Egypt; Cairo; —, or مصر بغدادية *mīssir-*

bòghdayi, Indian corn, maize; مصر
 هند طاوغى missir-tàwughu, or
 hind-tàwughu, A Turkey-fowl, tur-
 key; —, m̀ssirr, a. a. Who perti-
 naciously sticks to any act or asser-
 tion, obstinately persisting. [poetry.
 مصراع missrā", s. a. A hemistich in
 مصرح m̀ssarrāh, a. a. Expressly and
 clearly mentioned.
 مصرف m̀ssraf, s. a. Expense, expen-
 diture; مصرفلو m̀ssrafi, a. t. Ex-
 pensive; إيراد مصرف irād-m̀ssraf,
 Income and expenditure, incomings
 and outgoings.
 مصروع m̀ssrū", a. a. Struck with epi-
 lepsy.
 مصروف m̀ssrūf, a. a. Spent, expended,
 laid out; turned, directed (in travel-
 ling); declinable (in grammar).
 مصرة m̀ssra, s. t. A small-sized pipe
 or measure for water in the hydraulic
 system.
 مصطفى m̀sstafā, a. a. Chosen; —,
 —, s. a. The chosen one, Muhammed;
 Mustapha or Mustafa (*prop. name*).
 مصطكى m̀sstākī, s. t. Brandy or liqueur
 perfumed with gum-mastic.
 مصطلح m̀sstalāh, a. a. Filled with hard
 words or with technical expressions.
 مصقل m̀sskal, مصقله m̀sskala, s. a. A
 burnisher, burnishing instrument.
 مصلا or مصلى m̀ssallā, s. a. A place
 in the open air, devoted to public
 prayer; any place of prayer.
 مصليح m̀sslih, s. a. A pacificator;

مصليحانه m̀sslihānē, s. p. Pacifica-
 tory.
 مصليحت m̀sslahat, s. a. An affair, a
 piece of business; an advantage,
 an advantageous state of things;
 مصليحتگذار m̀sslahat-ghyūzār, s. a.
 An agent, a chargé d'affaires.
 مصليق m̀sslak or m̀ssluk, s. t. A cock,
 tap, stop-cock, turn-cock.
 مصلوب m̀sslūb, a. a. Hung, crucified.
 مصلى m̀ssalla, s. a. See مصلا.
 مصمم m̀ssammēm, a. a. Fully intended,
 designed, decided upon.
 مصنع m̀ssannā", a. a. Made or pre-
 pared with art.
 مصنف m̀ssannif, s. a. An author (of a
 book); —, m̀ssannēf, a. a. Written
 composed, compiled; مصنفات m̀s-
 sannēfat, s. pl. a. Works, compositions,
 compilations.
 مصنوع m̀ssnū", a. a. Made; مصنوعات
 m̀ssnū"āt, s. pl. a. Things made by
 artificers.
 مصور m̀ssavvir, s. a. A painter or
 statuary, an artist; —, m̀ssavvir,
 a. a. Figured, drawn, painted, cut out,
 ornamented with figures and designs.
 مصون m̀ssūn, a. a. Protected, shielded,
 preserved, kept free and safe.
 مصيب m̀ssīb, a. a. Which hits, effects
 the proposed object.
 مصيبت m̀ssībèt, s. a. A calamity
 which befalls; —! *int. t.* You per-
 the pest! [abol.]
 مصير m̀ssir, s. a. A place of being, a

مصيف māsīf, *s. a.* A summer residence. [polished.]

مصقل mūsāykal, *a. a.* Burnished,

مصا ما مصا mǝzà-mā-mǝzà! *comp. a.*

What is past is past, let bye-gones be bye-gones.

مصارب mūzārēbé, *s. a.* A mutual beating of each other, a fighting.

مصارع mūzāri", *s. a.* The aorist of verbs which has either a present or a future signification.

مصاعف mūzā"àf, *a. a.* Doubled, or augmented any number of times.

مصاف mūzāf, *s. a.* Any thing added to another, an appendix or appendage; a complement; when two nouns are in construction or *en régime* in a sentence, the governing noun is called مصاف mūzāf, and the complement or noun governed مصاف اليه mūzāfun-ilèyh; مصافات mūzāfāt, *s. pl. a.* Conquered or subjected territories.

مصامين mǝzāmīn, *s. pl. a.* (of مضمون mǝzmūn), Things contained; contents; senses, meanings.

مصائق mǝzā'ik, *s. pl. a.* (of مصيق mǝzīk), Narrowed, straitened, difficult places, times, or circumstances.

مصايقا mūzāyaka, *s. a.* Anything which causes embarrassment or straits.

مصبط mǝzbata, *s. a.* A report, a protocol, a procès-verbal.

مصبوت mǝzbūt, *a. a.* Fastened, bound; subject to rule or regulation; small, handy, conveniently arranged.

مضحك mùdhik, *a. a.* Which causes laughter; مضحكات mùdhikyāt,

s. pl. a. Sayings which cause laughter.

مضر mūzīr (mūzur), *a. a.* Hurtful, noxious; كل مضر يقتل kyùllu-mūzīr-rin-yùktèl, Every noxious animal may be slaughtered (*prov.*).

مضرب mīzrāb, *s. a.* An instrument for striking; a musical plectrum or bow.

مضرت mǝzārret (mǝzarāt, *pl. مضرات mǝzārāt*), *s. a.* Hurtfulness, noxiousness; harm, injury.

مضروب mǝzrūb, *a. a.* Struck, hit, beaten; —, *s. a.* The multiplicand (*in arith.*); مضروب فيه mǝzrūbun-fīh, *s. a.* The multiplier.

مضطرب mūztārr, *a. a.* Forced, obliged, constrained; in constrained circumstances.

مضطرب mūztārib, *a. a.* Uneasy (in body or in mind), disquieted, in pain.

مصعف mūzā"àf, *a. a.* Doubled, increased any number of times.

مضل mùdīll, *s. a.* One who leads astray; زال مضل zālli-mūdīll, One in error leading others astray, the blind leading the blind.

مضمار mīzmār, *s. a.* An open plain or space for horse exercise, a racecourse.

مضمحل mūzmahīll (mūzmāhil), *a. a.* Destroyed, annihilated, disappeared.

مضمهر mūzmèr, *a. a.* Intended, kept at heart.

مضمون mǝzmūn, *a. a.* Contained; —, *s. a.* The sense contained in a writing

or saying; a pun, a double-entendre, bon-mot.

مضى *mùzī* (*for* مضى *mùzī'*), *a. a.*

Which gives light, illumines; مضى ما

مضى *màzà-mā-màzā!* What is past is past! Let bye-gones be bye-gones!

مضيق *màzīk*, *s. a.* Any time, place, or circumstance which presses hard upon one. [cording.

مطابق *mùtābīk*, *a. a.* Conformable, ac-

مطابقت *mùtābakāt*, *s. a.* A conforming, a being conformable; |—, —et,

v.n. To follow, conform to, adapt one's self to. [difficult questions.

مطارحة *mùtārāha*, *s. a.* A disputing on

مطاع *mùtā'*, *a. a.* Obeyed; جهانمطاع

jihān-mùtā', *a. p.* Obeyed by the whole world.

مطاف *màtāf*, *s. a.* Place or path in which people walk round in procession; —, *mùtāf*, *s. a.* Thing round which people walk in procession.

مطالب *màtālib*, *s. pl. a.* (*of* مطلب *màtlāb*), Subjects, questions, propositions; demands; things sought or demanded.

مطالبه *mùtālēbé*, *s. a.* A demanding; |—, —et, *v.a.* To demand.

مطالع *màtālī'*, *s. pl. a.* (*of* مطلع *màtlā'*), Points at which celestial bodies rise.

مطالعه *mùtāla''ā*, *s. a.* The studying, revolving in one's mind, carefully weighing and examining; a reading; |—, —et, *v.a.* To study; to read.

مطاوعت *mùtāva''āt*, *s. a.* Obedience, conformity; |—, —et, *v.n.* To conform, act in conformity.

مطايا *màtāyā*, *s. pl. a.* (*of* مطيه *màtāyī*). Horses.

مطبخ *màtbākh* (*mùtfak*), *s. a.* A kitchen.

مطبع *màtbā''*, مطبعة *màtba''ā*, *s. a. a.* printing-office. [A decorative

مطبوع *màtbūkh*, *a. a.* Cooked; —, *s. a.*

مطبوع *màtbū''*, *a. a.* Printed; imprinted in one's nature; agreeable to any taste.

مطر *màtār*, *s. a.* Rain.

مطرا (*for* مطرى) *mùtarrā*, *s. a.* Made to look fresh and spruce, fresh-looking.

مطران *mùtrān*, *s. a.* A Christian bishop.

مطرب *mùtrib*, *s. a.* A musician, singer or dancer; an enlivener.

مطرح *mùtarrāh*, *a. a.* Extensive, high and well-built (a building).

مطرز *mùtarrēz*, *a. a.* Ornamented; — *mùtarriz*, *s. a.* One who arranges ornaments.

مطرق *màtrāk*, *s. t.* A cudgel.

مطروح *màtrūh*, *a. a.* Laid, built (foundations, &c.). [cast

مطروود *màtrūd*, *a. a.* Rejected, ejected.

مطرة *màtara*, *s. t.* A leather bottle.

مطرى *mùtarrā*, *a. a.* Made to look fresh and spruce; fresh-looking.

مطعون *màt''ūn*, *a. a.* Struck, wounded by a thrust; struck with the plague.

مطفى *màtfī*, *a. a.* Extinguished, put out.

مطّ مùtallà, *a. a.* Gilt; rubbed over with ointment, &c.

مطلب mātḷāb, *s. a.* A subject, question, matter; a thing sought for.

مطلع mātḷā, *s. a.* A place where a celestial body rises; the first distich of a poem; —, مئتاليّ mūtḷali, *a. a.* Aware, informed, cognisant.

مطلق mūtḷāk, *a. a.* Unbound, unfettered, free, unrestrained; absolute; مطلقاً mūtḷakā, *ad. a.* In an absolute manner; absolutely.

مطلوب mātḷūb, *a. a.* Desired, wished for; —, *s. a.* A thing desired, desideratum; an active debt, one for which payment is required by the creditor, a demand.

مطمئن mātḷmāh, *s. a.* An object on which the eye is fixed. [secure.

مطمئن mūtma'inn, *a. a.* Feeling safe,

مطوي mātḷwī, *a. a.* Folded up in anything, contained.

مطهر mūtahhēr, *a. a.* Cleansed, purified.

مطيّبه mātḷyyé, *s. a.* A horse. [give.

مطيّع mūtī, *a. a.* Obedient, submissive.

مظالم māzālim, *s. pl. a. (no sing.),* Grievances, oppressions.

مظاهرة mūzāhērèt, *s. a.* Support, protection, a backing; |—, —et, *v.n.* To back, support, protect.

مظروف māzrūf, *a. a.* Contained in a cover or envelope.

مظفر mūzḷffar, *a. a.* Successful, attaining the end of his efforts; المظفردائمًا èl - mūzḷffar - dā'imā, Ever successful

(the last epithet assumed by Sultans of Turkey in the طغرا tughrā or cypher of their names which is figured on coins and placed over all public buildings, &c.).

مظلم mūzlim, *a. a.* Dark, obscure.

مظلوم māzḷūm, *a. a.* Who has suffered wrong; —, *a. t.* Easy-tempered, gentle.

مظنه māzānné, *s. a.* A place where anything is supposed to be; a person on whom suspicion falls.

مظنون māznūn, *a. a.* Supposed, conjectured, suspected.

مظهر māzhār, *s. a.* The place of manifestation, the object in or through which a thing is manifested (*practically it becomes an adjective in the sense of "visited with"*); مظهر عنایت اولدی māzhāri-*ināyet-òldu* (He became the place of manifestation of grace, grace was manifested in him; he was an object of, or visited with, grace and favour. *N.B.*—Barker has totally misunderstood, and has, consequently, misrepresented the meaning of this word, in the notes appended to a chapter of St. John in Turkish, given in his larger Turkish Grammar); مظهریت māzhāriyyèt, *s. a.* The quality of being the object of, or visited with, anything.

مع مā'a, *a. a.* With; مع هذا mā'a-hāzā, مع مافیہ mā'-mā-fih, *ad. a.*

But notwithstanding, still; مع الكراهه

mā'a-*l-kèrahé*, With regret; معاً

mā'an, *ad. a.* Together.

معابد mà"ābid, *s. pl. a.* (of معبد mà"bèd), Temples, oratories, places of devotion.

معابر mà"ābir, *s. pl. a.* (of معبر mà"bèr), Places or means of getting through or across a natural obstacle, as a pass, a ford, a bridge, a ferry. [scolded.

معاتب mù"ātèb, *a. a.* Reprimanded,

معاد mà"ād, *s. a.* A place to which one returns, a resort.

معاذات mù"ādāt, *s. a.* Enmity.

معادل mù"ādil, *a. a.* Equal, equivalent.

معاذات mù"ādélèt, *s. a.* Equity, justice.

معادله mù"ādélé, *s. a.* (originally identical with معادلت), An equation in algebra. [مà"dèn), Mines.

معادن mà"ādin, *s. pl. a.* (of معدن

معاد mà"āz, *s. a.* A place of refuge, a refuge; معاذالله mà"āza-'llāh! God forbid! God is our only refuge (in such a case)! [excuses.

معاذرت mù"āzèrèt, *s. a.* The offering

معارج mà"ārij, *s. pl. a.* (no sing.), Steps by which one mounts.

معارض mù"āriz, *a. a.* Who squabbles, scolds, shows dissatisfaction.

معارضه mù"āraza, *s. a.* A squabbling, disputing; |—, —et, *v.n.* To squabble.

معارف mà"ārif, *s. pl. a.* (of معرفت mà"rifet), Knowledge of various kinds, sciences; kindnesses, favours; praiseworthy acts or qualities.

معارك mà"ārik, *s. pl. a.* (of معركة mà"réké), Battle-fields; battles.

معاركه mù"āréké, *s. a.* A fighting;

fight, battle; |—, —et, *v.n.* To do battle. [sistence, pay, salary.

معايش mà"āsh, *s. a.* A means of sub-

معاشرت mù"āshérèt, *s. a.* Living in company, getting on (with someone); حسن معاشرتاً hūssnu-mù"āshérèt-et, *v.n.* To live on friendly terms, get on well (with someone).

معاصات mù"āssāt, *s. a.* Perversity, rebellion, wickedness.

معاصر mù"āssir, *s. a.* A contemporary.

معاصي mà"āssi, *s. pl. a.* (of مصيبة mà"siyyèt), Sins, wickednesses.

معاف mù"āf, *a. a.* Pardoned, forgiven, let off, excused; exempted; معافيت mù"āfiyyèt, *s. a.* Exemption, freedom.

معالجه mù"āléjé, *s. a.* A taking medicine; a curing with medicine.

معالي mà"ālī, *s. pl. a.* (no sing.), High qualities.

معامله mù"āmélé, *s. a.* An acting, conducting one's self (towards another); interest (upon money); |—, —et, *v.n.*

To conduct one's self (towards someone); بدمعامله bèd-mù"āmélé, Improper, unkind, disrespectful treatment; معامله يه ويرمك mù"āméléyi-vèrmek, To put out at interest;

معامله جي mù"āméléji, *s. t.* A usurer, money-lender.

معاذت mù"ānédèt, *s. a.* Obstinacy.

معاني mà"ānī, *s. pl. a.* (of معنى mà"nā), Senses, significations, meanings.

معاودت mù"āvédèt, *s. a.* A returning.

coming or going back ; |—, —et, *v.n.*
To return.

معاون *mù*“āvin, *s. a.* An assistant.

معاونت *mù*“āvenèt, *s. a.* Assistance.

معاهد *mù*“āhid, *a. a.* Who has mutually entered into a treaty.

معاهد *mù*“āhédé, *s. a.* A treaty, compact, convention ; an entering into a treaty ; |—, —et, *v.n.* To enter into a treaty, make a convention.

معائب *mà*“ā'ib, *s. pl. a. (no sing.)*, Defects ; vices.

معايد *mù*“āyédé, *s. a.* A visiting and congratulating on the occasion of a religious festival.

معاينة *mù*“āyéné, *s. a.* An inspecting, viewing formally ; |—, —et, *v.a.* To inspect. [temple.

معبد *mà*“bèd, *s. a.* A place of devotion,

معبر *mà*“ber, *s. a.* A place of passage ; a pass, ferry, ford, bridge.

معبود *mà*“būd, *a. a.* Served ; —, *s. a.* An object of worship ; God.

معتاد *mù*“tād, *a. a.* To which one is accustomed ; —, *s. a.* A person's custom, way, habit.

معتب *mù*“tèbèr, *a. a.* Esteemed, held in estimation.

معتدل *mù*“tèdīl, *a. a.* Temperate (in degree).

معترض *mù*“tériz, *a. a.* Who objects, raises an objection ; معترضه *mù*“tèriza, *s. a.* A parenthesis ; جملة

معترضه *jùmlé*‘i-*mù*“tèriza, A parenthetical phrase.

معترف *mù*“tèrif, *a. a.* Who owns, admits, acknowledges.

معتكف *mù*“tèkif, *a. a.* Who shuts himself up entirely for devotional purposes.

معتل *mù*“tèll, *a. a.* Affected with some defect ; (in grammar) having a و or a ي as a radical letter ; معتل الفاء *mù*“tèllu-‘l-fā, Whose first radical is و or ي ; معتل العين *mù*“tèllu-‘l-‘āyn, Whose second radical is و or ي ; معتل اللام *mù*“tèllu-‘l-lām, Whose third radical is و or ي.

معتمد *mù*“témèd, *a. a.* Trusted, trustworthy ; —, *s. a.* A storekeeper, or clerk of the works.

معتنا (for معتنى) *mù*“ténà, or معتنابه *mù*“ténà-bih, *a. a.* Important, of importance (business), to which importance is attached. [infancy.

معتوه *mà*“tūh, *a. a.* Imbecile, in second

معجز *mù*“jiz, *a. a.* Which exceeds one's power and foils or tires out.

معجزة *mù*“jizé, *s. a.* A miracle, what exceeds the power of man to effect.

معجل *mù*“àjjèl, *s. a.* Immediate, paid down at once (any payment).

معجم *mù*“jèm (fem. معجمة *mù*“jémé), (A letter of the alphabet) which has one or more dots or diacritical points.

معجون *mà*“jūn, *s. a.* Any paste-like composition ; glazier's putty ; any cement ; an electuary ; a kind of soft toffy or preparation of sugar with spices.

معدة *mì" dē*, *s. a.* The stomach.

معدل *mù" àddil*, *s. a.* (A thing) which makes things equal; خطمعدل النهار *khàtti-mù" àddilu-'n-nihār*, The equinoctial line.

معدلت *mà" délet*, *s. a.* Justice, equity.

معدن *mà" dēn*, *s. a.* A mine (for minerals); an ore; a metal; a metallic composition; معدني *mà" dēnī*, *a. a.* Mineral; معدنيات *mà" dēniyyāt*, *s. pl. a.* Minerals, mineral substances; metals.

معدنوس *mà" dēnoss*, *s. f.* Parsley.

معدود *mà" dūd*, *a. a.* Limited in number; counted (among things).

معدول *mà" dūl*, *a. a.* Turned out of the way, deviating. [annihilated.

معدوم *mà" dūm*, *a. a.* Non-existent;

معذب *mù" zib*, *s. a.* A tormentor, a plague; —, *mù" àzzèb*, *a. a.* Tormented, plagued.

معدرت *mà" zérèt*, *s. a.* An excuse offered; معدرتخواه *mà" zérèt-khāh*, *s. p.* One who offers excuses.

معدور *mà" zūr*, *s. a.* Excused, having a valid excuse.

معرا (*for* معرى) *mù" àrrà*, *a. a.* Naked, stript; free, void, exempt.

معراج *mì" rāj*, *s. a.* An ascension; the ascension of Muhammed into God's presence.

معرض *mà" rāz*, *s. a.* A cause, occasion, opportunity; —, *mù" riz*, *s. a.* A cause, causer.

معرفت *mà" rifèt*, *s. a.* Knowledge; art,

cunning, dexterity; a work of art, a curious piece of workmanship; agency, intervention, instrumentality; معرفتو *ma" rifètli*, *a. f.* Expert, dexterous, skilful (person); curiously or skilfully made (thing). [a battle.

معركة *mà" réké*, *s. a.* A field of battle;

معروض *mà" rūz*, *a. a.* Presented, offered, laid before; —, *s. a.* The subject of a representation or petition.

معروف *mà" rūf*, *a. a.* Known; favourably known; praiseworthy (acts or conduct).

معري (*or* معرا) *mù" àrrà*, *a. a.* Naked, stript; free, exempt; —, *mà" rà*, *s. f.* Any part of the body usually exposed to view. [esteemed and honoured.

معزز *mù" àzzèz*, *a. a.* Held dear, highly

معزول *mà" zūl*, *a. a.* Displaced from office, superseded; معزولين *mà" zūla*, *s. pl. a.* Officers, or rather functionaries, who have been superseded from their places; معزولاً *mà" zūlan*, *ad. c.* As a superseded functionary.

معسكر *mù" àssker*, *s. a.* A camp, the assemblage-place of an army.

معشر *mà" shēr*, *s. a.* An assemblage, troop, body of men.

معشوق *mà" shūk* (*معشوقه* *mà" shūka*), *a. a.* Beloved, the object of one's love.

معصوم *mà" sūm*, *a. a.* Innocent of sin; —, *s. a.* An innocent, a little child.

معصيت *mà" siyyèt*, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

معطر *mù"àttàr, a. a.* Scented, perfumed. [and idle, inactive.

معطل *mù"àttàl, a. a.* Rendered useless

معطوف *mà"tūf, a. a.* Turned, inclined (from or towards any direction or object).

معظ *mù"àzzam, a. a.* Great, large; important; honoured, greatly respected.

معفا *mà"füvv, a. a.* Pardoned, forgiven.

معقل *mà"kil, s. a.* A place of refuge, an asylum.

معقول *mà"kūl, a. a.* Intelligible, comprehensible; sage, prudent (act);

معقولات *mà"kūlāt, s. pl. a.* Matters coming within the sphere of reason.

معكوس *mà"kyūss, a. a.* Inverted.

مع (for معلى) *mù"àllà, a. a.* Exalted.

معلقة *mù"àllak, a. a.* Suspended, hanging; left in suspense, undecided;

معلقات *mù"àllakāt, s. pl. a.* Ancient poems formerly suspended in the temple at Mecca before the introduction of Isslamism.

معلم *mù"àllim, s. a.* A teacher, instructor, trainer; —, *mù"àllēm, a. a.* Instructed, taught, trained.

معلوم *mà"lūm, a. a.* Known; given (in problems); —, *s. a.* A datum;

معلم *dāl"i-mà"lūm, A base-line (in geodesy);* معلومات *mà"lūmāt, s. pl. a.* Known things; knowledge;

معلومات *mà"lūmātli, a. t.* Possessed of knowledge or information.

معلی (or معلی) *mù"àllà, a. a.* Exalted.

معما (for معنی) *mù"àmmà, s. a.* A riddle, an enigma.

معمار *mì"mār, s. a.* An architect.

معمر *mù"àmmèr, a. a.* Long-lived.

معمر *mà"mūr, a. a.* Peopled; inhabited; cultivated; prosperous; in good estate; an epithet applied to public establishments; معمریت

mà"mūrīyyèt, s. a. The state of being populous and prosperous (a place, a country).

معول *mà"mūl, a. a.* Made, manufactured; artificial; معول به *mà"mūlun-bih, a. a.* Upon or according to which people act; in force, observed.

معنی (or معما) *mù"àmmà, s. a.* A riddle, an enigma.

معنا (for معنی) *mà"nà, s. a.* The literal sense, meaning (of a word or phrase), signification, import; a virtual sense, an implied sense, a real sense; a state of things; a dream; a song; معناً

mà"nan, ad. a. In reality, virtually; in sense, logically; عالم معنا "ālēmi-

-mà"nà, The world of visions; a dream; معنی لغوی *mà"nāyi-lūghavī,*

A literal meaning; معنی اصطلاحی

mà"nāyi-istilāhī, A technical meaning; معنوی *mà"nēvī, a. a.* Spiritual;

virtual, implied; logical. [ambergris.

معنبر *mù"ànbèr, a. a.* Perfumed with

معنون *mù"ànvèn, a. a.* Bearing a title.

معنی (or معنا) *mà"nà, s. a.* See معنا.

معهود *mà"hūd, a. a.* Agreed upon; notorious, famous, well-known (a sar-

castic term for designing a person or anything). [gold or silver by.]
معیار mī'yār, *s. a.* A standard for trying
معیب mū'āyyèb, *a. a.* Stigmatized;
معیبات mū'āyyébāt, *s. pl. a.* Vices.
معیت mā'īyyèt, *s. a.* The official
 suite of a functionary; **معیت مأموری**
 mā'īyyèt - mè'mūru, A subordinate
 official. [an allowance, pension.
معیشت mā'īshèt, *s. a.* Means of living,
معین mā'in, *s. a.* A rhombus; —,
 mù'in, *s. a.* A helper; an abettor;
 —, mù'āyyèn, *a. a.* Fixed, deter-
 mined, determinate; **شبه معین** shìbhi-
 -mā'in, *s. a.* A rhomboid.
مغ mùgh, *s. p.* A fire-priest; a wine-
 priest, wine-merchant, wine-shop
 keeper; **مغ بچه** mùgh-bèché, *s. p.* A
 boy of either of these classes.
مغارة màghārè (màghara), *s. a.* A cave,
 cavern, grotto. [mart.
مغازه màghāza, *s. f.* A shop, magazine,
مغازی màghāzī, *s. pl. a.* (no sing.),
 Warlike acts, deeds, expeditions.
مغاک màghāk, *s. p.* A ditch, a pit.
مغانم màghānim, *s. pl. a.* (no sing.),
 Booty, things captured. [formable.
مغایر mùghāyir, *a. a.* Contrary, not con-
مغبر mùghbèr, *a. a.* Made dusty; made
 turbid; discomposed, hurt (one's
 feelings).
مغبوض màghbūz, *a. a.* Against whom
 hatred and enmity are entertained.
مغبون màghbūn, *a. a.* Cheated, de-
 ceived.

مغتنم mùghtènim, *a. a.* Who seizes or
 has seized booty; who takes (an op-
 portunity).
مغرب màghrīb, *s. a.* The place of set-
 ting of the heavenly bodies; the west,
 the west or north Africa, Morocco.
مغربلو Màghrībli, *s. f.* A Moor.
مغرور màghrūr, *a. a.* Over-confid-
 ent, trusting too much, vain, proud.
مغروریت màghrūrīyyèt, *s. a.* Pride,
 over-confidence, vanity, self-esteem.
مغز màghz, *s. p.* The brain; marrow,
 the kernel; **بیمغز** bì-màghz, *a. a.*
 Brainless, thoughtless; **سبکمغز** sè-
 -màghz, *a. a.* Light-brained, feeble
 (person). [adulterated, false.
مغشوش màghshūsh, *a. a.* Altered,
مغضوب màghzūb, *a. a.* Angered, ir-
 rated; **مغضوب علیه** màghzūb
 -'àlèyh, *s. a.* Against whom anger
 felt, the object of anger.
مغفر mìghfèr, *s. a.* A helmet.
مغفرت màghfirèt, *s. a.* God's pardon
 of sins and admittance to a taste
 of the joys of Paradise.
مغفور màghfūr, and **مغفور له** màghfūr
 -lèh, *a. a.* Whose sins are pardoned
 and who has been admitted to a taste
 of the joys of Paradise; deceased
 (only of a Muslim).
مغل Mùghul, *s. p.* The Great Moguls,
 the Moguls, the Tartars.
مغلطه màghlata, *s. a.* An error, mis-
 fusion of ideas. [expressed, not
مغلق mùghlāk, *a. a.* Obscure, obscure

مغلوب *māghlūb*, *a. a.* Vanquished, beaten; أو—, —دل, *v.n.* To be beaten, to lose (in a contest); مغلوبيت *māghlūbiyyèt*, *s. a.* The state or quality of one vanquished.

مغموم *māghmūm*, *a. a.* Afflicted, distressed in mind.

مغون *māghūn*, *s. t.* Mahogany.

مغونا *māghūna*, *s. t.* A lighter, barge.

مغيب *māghīb*, *s. a.* Time or place when someone is absent, absence.

مغيب *mūghīss*, *s. a.* One who gives aid and succour.

مغيب *māghin* (مكيب *mēghin* in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund of verbs, showing a reason, or a means, or a precedent, for the occurrence of an act expressed by a following verb.

مفاتح *mēfātīh*, and مفاتيح *mēfātīh*, *s. pl. a.* (of مفتاح *miftāh*), Keys.

مفخرة *mēfākhīr*, *s. pl. a.* (of مفخرت *mefkharèt*), Qualities or acts which entitle one to be proud; —, *mūfākhīr*, *a. a.* Who glories, boasts.

مفخرة *mūfākhārèt*, *s. a.* A glorying, boasting; |—, —et, *v.n.* To glory, boast.

مفارق *mēfārik*, *s. pl. a.* (of مفرق *mēfrak*), Crowns of the heads; —, *mūfārik*, *a. a.* Separated (from any place or person).

مفارقة *mūfārakāt*, *s. a.* A separation, absence (from a place or person); |—, —et, *v.n.* To leave, quit, go away.

مفاسد *mēfāssīd*, *s. pl. a.* (of مفسدت *mēfsédet*), Iniquities, basenesses.

مفاصل *mēfāssīl*, *s. pl. a.* (of مفصل *mēfsāl*), Joints of the body.

مفاض *mūfāz*, *a. a.* Poured out abundantly; فيه—, *mūfāzun-fīh*, *a. a.* On the subject of whom much talk occurs.

مفت *mūft*, *s. p.* Anything acquired without trouble or payment, a wind-fall; the being given or acquired without any equivalent; مفتخور *mūft-khūr*, *s. p.* One who looks to acquire things without an equivalent, a blood-sucker, hanger-on; مفتكتمك *mūftē-ghītmek*, *v.n.* To be given away for nothing. [for opening.

مفتاح *miftāh*, *s. a.* A key, instrument

مفتخر *mūftākhīr*, *a. a.* Who feels proud, glories.

مفتش *mūfētīsh*, *s. a.* An officer charged with scrutinizing accounts or title-deeds, &c.

مفتقر *mūftākīr*, *a. a.* Poor, reduced to poverty, indigent; in want.

مفتوح *mēftūh*, *a. a.* Open, opened; conquered, taken; read with one of the vowels *ا, ا, ا, é, or é* (a letter).

مفتون *mēftūn*, *a. a.* Subject to machinations; mad with love.

مفتي *mūftī*, *s. a.* A legal officer whose office it is to lay down the law on all cases submitted to him; مفتي الانام *mūftīyyu-'l-ènām*, The Shèykhu-'l-isslam.

مفخرة *mēfkhāret*, *s. a.* A glorying,

feeling proud and honoured; any quality or act of which one is proud.

مفخم *mùfàkhhàm*, *a. a.* August, to whom homage is paid; متبوع مفخم *mèt'bū"i-mùfàkhhàmim*, My august sovereign master. [spirits, cheerful.

مفرح *mùferrih*, *a. a.* Which raises the

مفرد *mèfrèd*, *a. a.* Large, big, enormous; —, *mùfrèd*, *a. a.* Single; —, *s. a.* The singular number (in grammar); مفردات *mùfrédāt*, *s. pl. a.* Items, single or separate things in a list. [head.

مفرق *mèfrak*, *s. a.* The crown of the

مفروز *mèfrūz*, *a. a.* Separated, divided, taken off (of anything).

مفروش *mèfrūsh*, *a. a.* Spread on the ground (a carpet, bed, &c.), laid, extended.

مفروض *mèfrūz*, *a. a.* Supposed, positively supposed, put as a supposition; essential and indispensable (in religious practices), obligatory.

مفسد *mùfsid*, *s. a.* A plotter, machinator, stirrer up of strife.

مفسدت *mèfsédet*, *s. a.* A plot, machination, evil practice.

مفسر *mùfessir*, *s. a.* A commentator.

مفسوخ *mèfsūkh*, *a. a.* Annulled, abrogated.

مفصل *mèfsāl*, *s. a.* A joint of the bones, an articulation; —, *mùfāsssāl*, *a. a.* Detailed, long. [natural.

مفطور *mèftūr*, *a. a.* Created; innate,

مفعول *mèf"ūl*, *a. a.* Which is done, or

acted; which is the object of any action; اسم مفعول *issmi-mèf"ūl*, The passive participle (always to be distinguished in idea from a past participle), of which there are various kinds; مفعول به *mèf"ūlun-bih*, The accusative or direct object of an action, also, the instrument or object by which an act is effected; مفعول له *mèf"ūlun-lèh*, The object for or on account of which an act occurs; مفعول عنه *mèf"ūlun-"ānh*, The subject from or through which an act occurs, &c.

مفقود *mèfkūd*, *a. a.* Lost and sought.

مفكوك *mèfkyūk*, *a. a.* Utterly loosened, unbound, dissolved.

مفلس *mùfliss*, *s. a.* A bankrupt.

مفلوج *mèflūj*, *a. a.* Paralytic, stricken with palsy.

مفوض *mùfèvwāz*, *a. a.* Bestowed, given, delivered.

مفهوم *mèfhūm*, *s. a.* The purport, general sense of a writing.

مفيد *mùfid*, *a. a.* Useful, advantageous.

مفيض *mùfiz*, *s. a.* (God) the bountiful distributor (of blessings).

مق *mak* (مك *mek* is soft *mek*) Turkish termination of the infinitive.

مقابر *màkābir*, *s. pl. a.* (of مقبرة *màkābir* *béré*), Graves, tombs.

مقابل *mùkābil*, *a. a.* Opposite, facing —, *s. a.* The place or space opposite to or facing a thing; مقابله *mùkābilinda*, Opposite to him (her, it, &c.)

return, as a return (for any act), as a reprisal; in answer (to anything said).

مقابله *mùkābélé*, *s. a.* A facing anyone, meeting or opposing; a returning (act for act, or word for word); an answering (word for word); a comparing, collating; مقابله بالمثل *mùkābélé-bì-ʿl-missl*, A returning like for like, tit for tat; using reprisals; جبر و مقابله *jèbr-u-mùkābélé*, Algebra (as a science which unites separate quantities and opposes them to each other); |—, —et, *v.n.* To return like for like, good for good, evil for evil, act for act, word for word; —, *v.a.* To compare, collate.

مقابيح *màkābīh*, *s. pl. a.* (of مقبوح *màk-būh*), Detestable actions or qualities.

مقاتله *mùkātélé*, *s. a.* Fight, battle, mutual slaughter.

مقادير *màkādīr*, *s. pl. a.* (of مقدار *mikdār*), Quantities. [ing, nearing.

مقاربت *mùkārèbèt*, *s. a.* An approach-

مقارعة *mùkāraʿà*, *s. a.* Fighting, battle.

مقارن *mùkārin*, *a. a.* Close to, close upon, nigh, near, coming quite up to, joining in with.

مقارنت *mùkārénèt*, *s. a.* A near approach; a coming close up to and touching.

مقاسمة *mùkāsémé*, *s. a.* A partitioning, sharing out; |—, —et, *v.a.* To divide, partition, share out.

مقاصر *màkass*, *s. t.* A pair of scissors, shears, or snuffers; shears for lifting

masts, &c., on board ship; موم مقاصي *mùm-màkassi*, A pair of snuffers.

مقاصد *màkāsīd*, *s. pl. a.* (of مقصد *màksād*), Objects in view, designs, things sought to be accomplished or attained.

مقاطعه *mùkātāʿà*, *s. a.* A fief attached to an office, the tithes going to the holder of the office (*now generally abolished, salary being substituted*).

مقال *màkāl*, *s. a.* What is said, the words (of anyone).

مقاله *màkālé*, *s. a.* A book, a section (of a work) treating on a branch of the general subject (especially the “*Books*” of Euclid).

مقاليد *màkālīd*, *s. pl. a.* (*no sing.*), Bolts, bars, locks.

مقام *màkām*, *s. a.* A place in which any person or thing stands; a station; a high office, department, post; a light, estimation, view (in which a thing or act is taken or intended); a time, an air (of music); قائم مقام or قائم مقام *kāʿim-màkām*, A lieutenant, locum-tenens, alter ego, substitute; the official representative of the grand vizier at the capital while he is himself absent; a lieutenant-governor; a lieutenant-colonel (in the army); a captain of a line-of-battle ship (in the navy); a superintendant-general (of property in mortmain); قائم مقام *kāʿimu-màkāmi-ʿl-fāʿil*, The nominative or subject of a verb pas-

sive (as standing in the place of the "name of an agent").

مقوله *mùkāvélé*, *s. a.* The making an agreement; an agreement; |—, —et, *v. a.* To covenant, agree, stipulate mutually.

مقاومت *mùkāvémèt*, *s. a.* Opposition, resistance; |—, —et, *v. n.* To resist.

مقایسه *mùkāyéssé*, *s. a.* Comparing (mentally) one thing with another.

مقبرة *màkbéré*, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; a burial-ground.

مقبوح *màkbūh*, *a. a.* Ugly, disliked, detestable.

مقبوض *màkbūz*, *a. a.* Taken, received; —سندی, *màkbūz-sènédi*, A receipt.

مقبول *màkbūl*, *a. a.* Liked, approved, acceptable; مقبوله كجيمك *màkbūla-ghèchmek*, *v. n.* To be liked, appreciated, deemed acceptable.

مقت *màkt*, *s. a.* Hatred, enmity.

مقتدا (for مقتدى) *mùktédà*, *s. a.* Followed, imitated (in matters of opinion and practice); —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتدر *mùktèdir*, *a. a.* Able, capable, powerful enough.

مقتدى *mùktédī*, *s. a.* One who follows or imitates (another in matters of opinion and practice); — (or مقتدا) *mùktédà*, *s. a.* Followed, imitated; —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتضى (for مقتضى) *mùktazà*, *s. a.* The requirement (of anything), thing re-

quired; the name of a ministerial letter generally given with a firm addressed to the same person or persons, and indicating, in a brief way, what is ordered in the firman.

مقتضى *mùktazī*, *a. a.* Needful, necessary, wanted; —, *mùktazà* [to demand].

مقتول *màktūl*, *a. a.* Killed, slain, murdered.

مقدار *mìkdār (mìktar)*, *s. a.* A quantity (either of bulk, number, length, duration, &c.); a portion; مقدار *mìktar*, A little, some, a certain quantity or number.

مقدر *mùkàddār*, *a. a.* Decreed by God; vouchsafed by God; duly estimated, understood (in grammar or logic) not expressed; مقدرات الهية *mùkàddārāt-ilāhīyyā*, The things decreed by God's providence.

مقدرت *màkdérèt*, *s. a.* Power, might, ability.

مقدس *mùkàddèss*, *a. a.* Holy, sacred.

مقدم *màkdm*, *s. a.* An arrival, coming; —, *mùkdim*, *a. a.* Assiduous, diligent, persevering; —, *mùkàddim*, *a. a.* Placed further forward, before another thing (in space or in time); —, *s. a.* The former part (of anything); former time; a premise (in logic) antecedent; (and مقدمه *mùkàddémé*), the advanced guard of an army; —, *ad. t.* and مقدمه *mùkàddémā*, *ad. a.* Formerly; before (in time); مقدمات *mùkàddimāt*.

s. pl. a. Things explained first, prefatory remarks.

مقدمه *mùkàddimé, s. a.* An introduction, a preface, a peroration.

مقدر *màkdūr, a. a.* Predestined, vouchsafed by Providence; —, *s. a.* The utmost of one's power and ability.

مكة *màkàrr, s. a.* A place where one stays permanently; an abode, a seat, a residence; —, *mùkàrr, a. a.* Who admits, confesses.

مقراض *mìkrāz, s. a.* A pair of scissors, shears, or snuffers. (See مقاص.)

مقرب *mùkàrreb, a. a.* Placed or drawn near; —, *s. a.* A person placed in close communication (with a sovereign).

مقرر *mùkàrrèr, s. a.* Sure, certain, ascertained, beyond all doubt, confirmed, established, fully established; —, *mùkàrrir, s. a.* One who confirms and establishes. [pocket-handkerchief.

مقربا *màkrāma (màhrama), s. a.* A

مقروع *màkrū, s. a.* Struck; knocked at (a door).

مقرون *màkrūn, a. a.* Approached closely, quite touched; associated, joined, adjoined.

مقسّم *mùkàssim, s. a.* A distributor.

مقسوم *màksūm, a. a.* Divided into portions; —, *s. a.* The dividend (in arith.); مقسوم عليه *màksūmun-
-“àlèyh, s. a.* The divisor.

مقص *màkàss, s. a.* A pair of scissors, shears, snuffers. (See مقاص.)

مقصد *màksad, s. a.* and مقصود *màksud,*

a. and *s. a.* Anything proposed or designed, wish, design, aim, end, intent, the thing aimed at.

مقصور *màksūr (fem. مقصورة màksūrè), a. a.* Defective, wanting; shortened, abbreviated; المقصورة *èlifi-màks-
sūrè, The short ا, or ي sounded as a short ا at the end of words.*

مقضى *màkzī, a. a.* Accomplished, attained, granted; مقضى المرام *màk-
zīyyu-'l-mèrām, a. a.* Whose wish is attained.

مقطع *màktà, s. a.* A place of scission; a bone or ivory on which reed-pens are nibbed; —, *mùkàttà, a. a.* Cut asunder, divided, separated; حروف مقطعة *hùrūfi-mùkàttā, The sepa-
rately written or separately named letters placed at the commencement of some chapters of the Kur'ān.*

مقطوع *màktū, a. a.* Cut; cut off; interrupted; defined; limited.

مقعد *màk“àd, s. a.* The seat, breech; anus; (مكاتب) a small quilt used for covering the corner seats of a sofa.

مقعر *mùkà““àr, a. a.* Concave, hollow.

مقفا (for مقفى) *mùkàffā, a. a.* Rhymed according to the rules of prosody.

مقلب *mùkàllib, s. a.* One who turns, inverts, changes (things).

مقلد *mùkàllid, s. a.* One who takes on himself the yoke of submission; a mimic; an actor; —, *mùkàllèd, a. a.* Whose yoke of submission is accepted.

مقلوب *màklüb*, *a. a.* Reversed, inverted; an anagram. [place.

مقلوع *màklū*, *a. a.* Torn from its

مقناطيس *mìknātīss* (*mìkhlādiz*), *s. a.*

A magnet, loadstone.

مقند *mùkànnèd*, *a. a.* Candied, sugared.

مقنطرة *mùkàntara*, *a. a. fem.* Arched;

supported on arches; مقنطرات

mùkàntarāt, *s. pl. a.* Almicanthers or circles of altitude.

مقنن *mùkànnin*, *s. a.* A legislator; —,

mùkànnèn, *a. a.* Ordered by law.

مقوا (for مقوى) *mùkavwa*, *a. a.*

Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard. [as a bow.

مقوس *mùkàvvèss*, *a. a.* Arched, bent

مقوله *màkūlé*, *s. a.* A sort, kind, species, category.

مقوى *mùkàvvi*, *a. a.* Corroborative, strengthening (medicine); —, *mù-*

kàvwà, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.*

Pasteboard, cardboard.

مقهور *màkhūr* (k-h), *a. a.* Vanquished,

subjected to the overwhelming might of someone.

مقياس *mikyāss*, *s. a.* An instrument for measuring and comparing; a scale.

مقيد *mùkàyyèd*, *a. a.* Bound, tied,

fastened; restricted, coupled with a restrictive complement (a word in a sentence); limited, constitutional;

attentive, painstaking; registered;

أو، —، —، *v.n.* To take care, take

pains, pay attention.

مقيم *mùkīm*, *a. a.* Residing.

مقي *mùkàyyī*, *a. a.* Vomitive (medicine), an emetic.

مك *mek*, Turkish termination of the infinitive in soft verbs.

مكابرت *mùkyābérèt*, *s. a.* Pride.

مكاتب *mèkyātīb*, *s. pl. a.* (of مكتب

mèktāb), Schools; —, *mùkyātīb*, *s. a.*

A covenanted slave, to whom a binding permission has been accorded to ransom himself.

مكاتبه *mùkyātébé*, *s. a.* Correspondence

by letter; |—, —*et*, *v.n.* To corre-

spond by letter.

مكاتيب *mèkyātīb*, *s. pl. a.* (of مكتوب

mèktūb), Letters, notes, billets.

epistles. [cheat

مكار *mèkkyār*, *s. a.* A subtle knave and

مكارم *mèkyārim*, *s. pl. a.* (of مكرمة

mèkrémet), Noble or generous deeds

or qualities.

مكافات *mùkyāfāt*, *s. a.* A reward,

recompense, retribution; |—, —*et*,

v.a. and *n.* To reward, recompense.

مكافى *mùkyāfī*, *a. a.* Equivalent; تقع

مكافى *kāt“i-mùkyāfī*, A parabola.

مكالمة *mùkyālémé*, *s. a.* A conference:

a conferring, deliberating; |—, —*et*,

v.n. To hold a conference.

مكان *mèkyān*, *s. a.* A place in which a

thing exists, locus; مكان منزه

mèkyāndan - mùnèzzèh, (God is

exempt from place (is omnipresent).

مكائد *mèkyā'id*, *s. pl. a.* (of مكيدة

mèkīdè), Stratagems, wiles.

مكتب *mèktāb*, *s. a.* A school.

مكتفي *mùktéfi*, *a. a.* Who considers as sufficient what he receives, content.

مكتفي *mùktèni*, *a. a.* Called by a surname (كنيه *kyùnyé*).

مكتوب *mèktūb* (*mèktup*), *a. a.* Written; —, *s. a.* A letter, epistle, note; —, *s. a.* *mèktubu-sāmī*, (High letter) A vizirial letter, an official letter written in the name of the Grand Vizier; مكتوبجي *mèktupju*, A secretary for official letters; مكتوبلشمك *mèktuplshmek*, *v.n. recip.* To correspond by letter.

مكتوم *mèktūm*, *a. a.* Hidden, concealed.

مكث *mèkss*, *s. a.* A staying, making a stay; a withholding, arresting; |—, —et, *v.n.* To stay, make a stay; —, *v.a.* To withhold, arrest, stop, delay.

مكد *mùkèddèr*, *a. a.* Grieved, sorry, afflicted; —, *mùkèddir*, *a. a.* Afflicting, vexing, annoying; مكدرات *mùkèd-dirāt*, *s. pl. a.* Afflictions, distressing things.

مكر *mèkr* (*mèkir*), *s. a.* A wile, stratagem, piece of knavery; —, *mègher*, *c. p.* Unless; and still, and yet, and all the while.

مكرّر *mùkèrrèr*, *a. a.* Repeated, done repeatedly; highly rectified, highly purified; مكرراً *mùkèrréran*, *ad. a.* Repeatedly.

مكرم *mùkrim*, *a. a.* Kind, courteous, affable; —, *mùkèrrèm*, *a. a.* Honoured, treated with respect and consideration; مكرماً *mùkèrréman*,

ad. a. With great respect and with all due honours.

مكرم *mèkrémet*, *s. a.* Any noble or generous act or quality.

مكروب *mèkrūb*, *a. a.* Sad, distressed, afflicted, sorrowful. (canonically).

مكروه *mèkrūh*, *a. a.* Held in aversion

مكس *mèghess*, *s. p.* A fly, any winged insect like a fly.

مكسر *mùkèssèr*, *a. a.* Broken to pieces; جمع مكسر *jem“i-mukesser*, An irregular plural Arabic noun.

مكسوب *mèksūb*, *a. a.* Gained, acquired.

مكسور *mèksūr*, *a. a.* Pronounced with the vowel *i* or *i* (a consonant). [vealed.

مكشوف *mèkshūf*, *a. a.* Discovered, revealed.

مكعب *mùkyà““àb*, *a. a.* Cubical; —, *s. a.* A cube (figure, or number).

مكك *mèkik*, *s. t.* A weaver's shuttle.

مكلف *mùkèllèf*, *a. a.* Sumptuous, rich, splendid; highly adorned; resting under an obligation to do certain duties (as man is to keep the commandments of God), responsible towards God.

مكمل *mùkèmmèl*, *a. a.* Complete, full.

مكمن *mèkmūn*, *a. a.* Concealed in an ambush. [treasury.

مكنوز *mèknūz*, *a. a.* Deposited in a

مكنون *mèknūn*, *a. a.* Concealed.

مكوك *mèkyūk* (*mèkik*, see مكك), *s. a.* A weaver's shuttle. [in Arabia).

مكة *Mèkka*, *s. a.* Mecca (the town of,

مكيال *mìkyāl*, *s. a.* A bushel or similar measuring instrument.

مكيدة mèkidé, *s. a.* A wile, a piece of deceit. [qualities, or with a quality.

مكيف mùkèyyèf, *a. a.* Endowed with

مكين mèkin, *a. a.* Powerful, mighty, strong, firmly established; residing; abiding, dwelling; —, mégkin (in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund. (See مغين.)

ملا mèlā, *s. a.* An assembly (of people); a plenum, space filled or occupied by matter; خلوا khālā - vé - mèlā, Vacuum and plenum, void space and occupied space; ملا على الناس - mèlā'i-'n-nāss, *ad. a.* Openly, before the assembled people.

ملا بة mùlābèssé, *s. a.* A relation or connexion, a consideration; شوملا بة shū-mulābèssè-ila, From this consideration, arising out of this relation or connexion.

ملاح mèllāh, *s. a.* A sailor, a tar.

ملاحت mèlāhāt, *s. a.* Sweetness, agreeableness.

ملاحد mùlāhid (*pl.* ملاحدè mùlāhidé), *s. a.* A heretic, schismatic (of a particular class).

ملا حظة mùlāhaza, *s. a.* A cautious look, examination, or consideration; caution; |—, —et, *v.n.* To hesitate, to look before leaping.

ملازم mèlāz, *s. a.* An asylum, refuge.

ملازم mùlāzim (mùlāzim), *a. a.* Ever accompanying and never quitting, inseparable; —, *s. a.* A constant attendant or follower; a supernumerary

attached to an office, &c., without pay; a lieutenant (in the army); a mate (in the navy).

ملازمت mùlāzémèt, *s. a.* Constant attendance (about a person or place); |—, —et, *v.n.* To attend regularly; to follow about. [attached, adhere]

ملاصق mùlāssik, *a. a.* Joining, joining; ملاطفه mùlātafé, *s. a.* A joking, treating facetiously; kindness, treating marked kindness; |—, —et, *v.n.* To joke; to show kindness.

ملاعب mèlā'ib, *s. pl. a.* (no sing.) Games, playthings, toys.

ملاعبه mùlā'abé, *s. a.* A playing, amusing one's self; |—, —et, *v.n.* To play; to amuse one's self; to toy.

ملاعين mèlā'in, *s. pl. a.* (of ملاعن mèl'ūn), Accursed ones, damned fellows. [interview, audience]

ملاقات mùlākāt, *s. a.* A meeting; a

ملاقي mùlākī, *a. a.* Who or what meets, joins.

ملا مال mèlāl, ملالت mèlālèt, *s. a.* Sickness, vexation; fatigue, tiredness.

ملام mèlām, ملامت mèlāmèt, *s. a.* Reproach, rebuke.

ملا ان mèl'an, *a. a.* Full.

ملاهي mèlāhī, *s. pl. a.* (no sing.), Games, diversions; toys, playthings.

ملائك mèlā'ik, ملائكة mèlā'iké, *s. pl. a.* (of ملك mèlek), Angels; (as Turkish sing.), an angel.

ملايم mùlāyim, *a. a.* Mild, not severe (weather, &c.); proper, fitting.

ملایمت *mùlāyémèt*, *s. a.* Mildness.
 ملب *mùlèbbèss*, *a. a.* Clothed; confused, ambiguous (language).
 ملبوس *mèlbūss*, *a. a.* Worn, used as raiment; ملبوسات *mèlbūssāt*, *s. pl. a.* Clothing, articles of dress.
 مله *mùllèt*, *s. a.* A people, community; a religious denomination or sect.
 ملتب *mùltèbiss*, *a. a.* Obscure, ambiguous (language).
 مله *mùltèssèm*, *a. a.* Kissed; —, *s. a.* The place kissed; —, *mùltèssim*, *s. a.* One who kisses.
 مله (for ملجى) *mùltéjà*, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.
 ملتجى *mùltéjī*, *s. a.* A refugee; — (or ملجى) *mùltéjà*, *s. a.* A place of refuge.
 مله *mùltézim*, *s. a.* A farmer or contractor of the revenue.
 ملتف *mùltéfit*, *a. a.* Who turns his face or attention towards an object.
 مله (for ملتقى) *mùltékà*, *s. a.* A place of meeting, a junction.
 م *mèltèm*, *s. t.* The Etesian winds, the cooling wind from the north-east, which, during the summer, rises with the sun, blows strongly all day, and ceases at sunset.
 ملته *mùltèmiss*, *a. a.* Who requests; —, *mùltémèss*, *a. a.* Requested; a request.
 ملتهب *mùltèhib*, ملتهب *mùltèhif*, *a. a.* In flames; inflamed; in a fever; thirsting. [refuge, an asylum.
 مله *mèljā*, *s. a.* A place of refuge, a

ملح *mùlh*, *s. a.* Salt.
 ملحد *mùlhìd*, *s. a.* A heretic, schismatic (of some particular kinds).
 ملحق *mùlhàk*, *a. a.* Joined on (to something), added, appended, attached; ملحقات *mùlhàkāt*, *s. pl. a.* Appurtenances.
 ملحم *mùlāhhàm*, *a. a.* Corpulent, fleshy.
 ملحوظ *mèlhūz*, *a. a.* Half expected, anticipated, thought of.
 ملز *mèlez*, *s. t.* A mulatto. [in argument.
 ملزم *mùlzèm*, *a. a.* Convinced, silenced
 ملزوم *mèlzūm*, *a. a.* To which something is inseparably attached.
 ملس *mèless*, *s. a.* A mulatto.
 ملعنت *mèl"anèt*, *s. a.* Any damnable act or quality. [tized.
 ملعون *mèl"ūn*, *a. a.* Cursed, anathematized.
 ملفوظ *mèlfūz*, *a. a.* Uttered, spoken, mentioned; ملفوظات *mèlfūzāt*, *s. pl. a.* Sayings.
 ملفوف *mèlfūf*, *a. a.* Inclosed, enveloped; ملفوفاً *mèlfūfan*, *ad. a.* Inclosed, as an inclosure. [or titles.
 ملقب *mùlākkàb*, *a. a.* Bearing a title
 ملك *mèlek*, *s. a.* An angel; —, *mèlik*, *s. a.* A king, a petty ruler; —, *mùlk*, *s. a.* Dominion, sovereignty; dominions, territory; —, *mùlk*, *s. a.* Freehold property; ملكى *mèlékī*, *a. a.* Pertaining to a sovereign, or to an angel, royal, angelic; —, *mùlkī*, *a. a.* Pertaining to sovereignty, sovereign; ملكيت *mùlkīyyèt*, *s. a.* Sovereignty, sovereign rights.

ملکوت mèlékyūt, *s. a.* Sovereignty; God's supreme sovereignty; مالک mālik, God's supreme sovereignty; مالک والملک mālikyu-'l-milki-vé-'l-mèlékyūt, Lord of all dominion and sovereignty.

ملکه mèliké, *s. a.* A queen; —, mèléké, *s. a.* Great dexterity from constant practice.

ملل millèl, *s. pl. a.* (of ملت millèt), Peoples; religious denominations, sects.

ملو mali (méli in soft words), Turkish termination of the necessitative mood of verbs, corresponding to our *must, should, ought*.

ملوان mèlévān, *s. a. dual*, Day and night.

ملوث mùlèvvèss, *a. a.* Dirtied, soiled, polluted.

ملوك mùlūk, *s. pl. a.* (of ملك mélik), Kings; ملوكانه mùlūkyānē, *a. p.* Royal, imperial, sovereign (*said only of the Sultan*).

ملول mèlūl, *a. a.* Sad, vexed; fatigued.

ملومك (or ملومك) mèlémek (*aor.* ملر or ملر mèler), *v.n.* To bleat.

ملهم mèlhēm (*for* مرهم mèrhēm), *s. t.* Ointment, salve; —, mùlhēm, *s. a.* Who inspires, reveals; —, mùlhēm, *a. a.* Inspired, revealed, made known by inspiration and revelation.

ملئان mèl'ān, *a. a.* Full.

مليح mèlih, *a. a.* Sweet, agreeable.

ملين mùlèyyin, *a. a.* Laxative, opening (medicine); —, mùlèyyèn, *a. a.* Open (the bowels).

مليون milyòn, *s. t.* (French), A million.

مات mèmat, *s. a.* Death, the state of death; ماتى mèmatī, Pertaining to the state of death.

مائل mùmāssil, *a. a.* Corresponding, agreeing, like, conformable.

مائلت mùmāssélèt, *s. a.* A conforming; |—, —et, *v.n.* To conform.

مارست mùmārèssèt, *s. a.* Experience gained by practice.

ماس mùmāsss, *s. a.* A tangent.

ماشات mùmāshāt, *s. a.* A going to the stream, obsequious compliance.

ممالك mèmalik, *s. pl. a.* (of مملكت mèmlékèt), Countries, territories, dominions.

ممالك mèmalik, *s. pl. a.* (of مملوك mèmlūk), Slaves; the Mamelukes of Egypt.

مانعت mùmāna'at, *s. a.* Opposing, preventing; |—, —et, *v.n.* To oppose, try to prevent.

ممتاز mùmtāz, *a. a.* Distinguished, eminent (among others).

ممتد mùmtèdd, *a. a.* Prolonged, drawn out in length or duration.

ممتنع mùmtèni', *a. a.* Impossible.

مدوح mèmdūh, *a. a.* Praised, praiseworthy; مدوحات mèmdūhāt, Praiseworthy acts and qualities.

مدود mèmdūd, *a. a.* Prolonged, extended. [passage, path, &c.]

ممر mèmèrr, *s. a.* A place of passage.

مزوج mèmezūj, *a. a.* Mixed, pounded.

مسك mùmsik, *a. a.* Tenacious, hard-fisted, grasping, avaricious.

مسك (for مشى) mèmshà, *s. a.* A place for walking; a privy, water-closet. [signature.

مؤمض mùmzī, *a. a.* Signed, bearing a signature.

ممكن mùmkin, *a. a.* Possible; ممكن

ممكن مرتبة mùmkin-mèrtébé, *ad. t.* As much as possible.

مؤمل mùmill, *a. a.* Wearisome, fatiguing, tiring, tiresome.

مملها mèmlaha, *s. a.* A salt-works.

مملكت mèmlékèt, *s. a.* A country; a kingdom.

مملو mèmmlū, *a. a.* Full. [town.

مملوك mémlūk, *a. a.* Possessed, held in possession; —, *s. a.* A slave; a Mameluke; مملوكيت mèmlūkiyyèt, *s. a.* The quality of being held in possession. [vexed.

مؤمل mùmlūl, *a. a.* Tired, wearied; مملو mèmmlū, *a. a.* Forbidden, prohibited; ممنوعات mèmnu‘āt, *s. pl. a.* Forbidden acts; prohibited things; ممنوعيت mèmnu‘iyyèt, *s. a.* The quality of being forbidden, prohibited.

مؤمل mùmlūn, *a. a.* Pleased, rejoiced, glad; ممنونيت mèmnu‘niyyèt, *s. a.* Pleasure, gladness, satisfaction.

مؤمل mùmévvh, *a. a.* Gilt or washed over; superficial, put on, false, insincere.

مؤمل mèmé, *s. t.* A teat, nipple; an udder, dug; any protuberance in shape of a nipple; مملك mèmélknmek, *s. n.* To acquire the form of a nipple.

مؤمهور mèmhūr, *a. a.* Sealed with a seal.

مؤميت mùmīt, *a. a.* Who causes to die (God).

مؤمير mùmèyyiz, *s. a.* An officer whose duty it is to examine draughts of reports, &c., and see they are properly drawn; an examiner; inspector.

من mèn, *pron. a.* Whosoever, whoever; —, من, *pr. a.* From, of, out of; —, منن, *s. a.* The manna of the Israelites; من بعد mèn-bà‘d, *ad. a.* Henceforward. [Preachers’ pulpits.

منابر mènābir, *s. pl. a.* (of منبر mimbèr), منابع ménābi‘, *s. pl. a.* (of منبع mènba‘), Sources, fountain-heads, springs.

مناجات mùnājāt, *s. a.* A prayer.

منادات mùnādāt, *s. a.* A proclaiming.

منادي mùnādī, *s. a.* A herald, crier.

منارة mìnārē, *s. a.* A minaret, the tower attached to a mosque, like a steeple to a church, from which the call to prayer is made. [quarreller, contester.

منازع mùnāzi‘, *s. a.* A disputer, quarreller.

منازعه mùnāza‘à, *s. a.* A dispute, quarrel, contest; —, —et, *v. n.* To dispute.

منازل mènāzil, *s. pl. a.* (of منزل mènzil), Stations (on a road). [battle.

منازله mùnāzélé, *s. a.* A fighting, doing battle.

مناسب mùnāssib, *a. a.* Fit, fitting, proper, expedient; apt.

مناسبت mùnāssébèt, *s. a.* Fitness, propriety, expediency; aptness; relation, connexion; نه مناسبت nè-mùnāssé-

bet! How! why! upon what grounds!
 مناسيرتسز münässébetisiz, *a. t.* Untimely,
 unfitting, inexpedient, malapropos.
 مناسير münasstir, *s. t.* (*Greek*), A mon-
 astery, convent.
 مناسك ménässik, *s. pl. a.* (*no sing.*),
 Rites, ceremonies, observances used
 in performing the canonical pilgrimage
 to Mecca.
 مناشير ménāshir, *s. pl. a.* (*of منشور*
 mēnshūr), Imperial letters-patent con-
 ferring the highest dignities.
 مناصب münässib, *s. pl. a.* (*of منصب*
 mēnsib), High offices of state.
 مناصفت münässafèt, *s. a.* Equity, jus-
 tice; مناصفة münässafétan, *ad. a.* In
 two equal shares.
 مناب münāt, *a. a.* To which something
 is tacked on or suspended.
 مناظر mēnāzir, *s. pl. a.* (*of منظر* mānzār),
 Aspects; — علم "ilmi-mēnāzir, The
 science of aspects, perspective.
 مناظرت münāzarèt, مناظرة münāzara,
s. a. A disputation, discussion.
 منازم mēnāzim, *s. pl. a.* (*of نظم* nāzm),
 Orders, arrangements.
 مناعت mēnā'āt, *s. a.* Impregnability,
 strength, inaccessibility.
 منافسة münāfésak, *s. a.* Spite, enmity,
 malevolence.
 منافع mēnāfi', *s. pl. a.* (*of منفعت*
 mēnfà'at), Uses, advantages; in-
 terests.
 منافق münāfik, *s. a.* A hypocrite
 (canonically); a tale-bearer.

منافی münāfī, *a. a.* Incompatible, hin-
 dering, opposed.
 مناقب mēnākīb, *s. pl. a.* (*of مناقب*
 mēnkabē), Traits of character; anec-
 dotes. [quarrel...]
 مناقشه münākasha, *s. a.* A dispute.
 مناقض münākiz, *a. a.* Destructive, de-
 molishing; contrary, negatory, con-
 tradictory. [tradi...]
 مناقضة münākaza, *s. a.* Mutual con-
 tradiction.
 منال mēnāl, *s. a.* Property, possession.
 منام mēnām, *s. a.* Sleep; a dream
 vision. [all good things...]
 منان mēnnān, *s. a.* (God) the giver.
 مناو mānaw, *s. t.* A dealer in fruit,
 fruiterer.
 مناوبه münāvébé, *s. a.* Alternation,
 taking turn and turn about; [...]
 مناوبه münāvébéten, *ad. a.* By turns.
 مناهج mēnāhij, *s. pl. a.* (*of منهج*
 mēnhèj), Roads.
 مناهي mēnāhī, *s. pl. a.* (*of منهي*
 mēnhī), Forbidden things or acts.
 مناييا mēnāyā, *s. pl. a.* (*of منيا*
 mēniyyē), Deaths, different kinds of
 death.
 منبت münbit, *a. a.* Fertile (land).
 منبر mēnbar, *s. a.* A preacher's pulpit.
 منبسط mēnbāssit, *a. a.* Spread-
 out, extended; expanded; joyful.
 منبج mēnbā', *s. a.* A spring, source,
 fountain-head.
 منت mēnnèt, *s. a.* A favour, kindness,
 kindness, obligation; an aversion,
 backwardness from doing a favour.

reproach for favours bestowed, a throwing in one's teeth; **بیمت** *bì-minnèt*, *a. p.* Who is never averse from bestowing benefits; who never hurts the feelings of those he has favoured by casting those favours in their teeth.

مَنْتَار *màntar*, *s. t.* (*Greek*), A mushroom; a toadstool, fungus; cork; a cork, a bung; **مَنْتَارِکَاوِی** *màntar-kàwi*, German tinder.

مَنْتَان *mìntan*, *s. t.* A short jacket.

مَنْتِیج *mùntij*, *a. a.* Producing, resulting in. [chosen.

مَنْتَاکْهَب *mùntakhàb*, *a. a.* Selected,

مَنْتَئَسِیْب *mùntèssib*, *a. a.* Related, connected.

مَنْتَئَشِیْر *mùntèshir*, *a. a.* Spread, scattered abroad, spread out; expanded, dilated; in a state of erection (penis).

مَنْتَازِیْر *mùntàzir*, *a. a.* In expectation, looking (for).

مَنْتَازَم *mùntazàm*, *a. a.* In order, arranged, regular; **عَسَاکِرْ مَنْتَازَمَءْ شَاهَانَه** "Assākiri-mùntàzamé'i-shāhāné, The imperial regular troops.

مَنْتَئَفِی *mùntèfi*, *a. a.* Who has derived a profit or advantage.

مَنْتَاکِیْل *mùntàkil*, *a. a.* Who or which passes from one place to another.

مَنْتَئَمِی *mùntèmi*, *a. a.* Related, connected.

مَنْتِلِیْن *mùntlìn*, *a. a.* Putrid, stinking.

مَنْتَئَوی *mùntèvi*, *a. a.* Directed towards anything.

مَنْتَهَا (*for* **مَنْتَهَی**) *mùntéhà*, *s. a.* The end, utmost limit.

مَنْتَهَی *mùntéhī*, *a. a.* Who or which arrives at the end; which reaches, touches, comes quite up to; —, *s. a.* A master or proficient (in science).

مَنْشُور *mènsūr*, *a. a.* Scattered anyhow, not arranged in order; —, *s. a.* Prose.

مَنْجَر *mùnjèrr*, *a. a.* Coming (to any state of things), being brought.

مَنْجِیْم *mùnjjim*, *s. a.* An astronomer or astrologer. [gealed.

مَنْجَمِد *mùnjèmid*, *a. a.* Frozen, con-

مَنْجَنِیْق *mànjénik*, *s. a.* A catapult; a balista; a crane (for lifting).

مَنْح *mìnàh*, *s. pl. a.* (*of* **مَنْحَت** *mìnhat*), Graces, favours, blessings.

مَنْحَرِف *mùnhàrif*, *a. a.* Turning out of a straight path, turning aside; —, *s. a.* A trapezium or four-sided figure, having two sides parallel but unequal; **شِبْهَ مَنْحَرِف** *shìbhi-mùnhàrif*, A trapezoid or four-sided figure having no two sides parallel.

مَنْحَاصِر *mùnhàssir*, *a. a.* Limited, confined.

مَنْحَل *mùnhàll*, *a. a.* Dissolved.

مَنْحَنِی *mùnhànī*, *a. a.* Curved; **خَط**

مَنْحَنِی *khàtti-mùnhànī*, A curved line.

مَنْحُوس *mènhūss*, *a. a.* Ill-omened.

مَنْخَسِف *mùnkhàssif*, *a. a.* Eclipsed (the moon).

مَنْد *mènd*, Persian termination equivalent to our *ful*, *ish*, *y*, &c., as **دَرْدَمَنْد** *dèrdmènd*, *a. p.* Sorrowful.

مندال *māndal*, *s. t.* A button (to a door).
 مندر *mīndar*, *s. t.* A mattress; a sofa.
 مندرج *mūndèrij*, *a. a.* Included; contained; written. [literated.
 مندریس *mūndèriss*, *a. a.* Effaced, obliterated.
 مندفع *mūndèfi*, *a. a.* Driven out or away. [wept over.
 مندوب *mēndūb*, *a. a.* Mourned for.
 مندیل *mēndīl*, *s. a.* A handkerchief.
 منزل *mēnzil*, *s. a.* A station-house, halting-place; a day's journey, or distance from post-house to post-house; a traveling post; the range (of a gun, &c.); a distance; a long range; a rank, degree, grade; منزلخانه *mēnzil-khānē*, *s. p.* A post-house; منزل بارگیری *mēnzil-(bèyghiri)*, A post-horse; منزل کتمک *mēnzil-ghītmek*, *v. n.* To travel post; منزل سورمک *mēnzil-sūrmek*, *v. n.* To travel as fast as possible; منزل طویلی *mēnzil-tòpu*, A gun with a very long range; سر منزل *sēr-mēnzil*, *s. p.* The goal, the end of a journey; کوز منزلی *ghyūz-mēnzili*, The range of vision, as far as the eye can see; منزلچی *mēnzilji*, *s. t.* A post-master.
 منزلت *mēnzilèt*, منزله *mēnzilé*, *s. a.* A rank, grade, degree, standing; منزلتلو *mēnzilèt-lū*, *a. t.* Holding a certain high rank.
 منزوی *mūnzèvī*, *s. a.* A hermit, recluse.
 منزّه *mūnzèzzèh*, *a. a.* Free, void, exempt.
 منسج *mūnzèssèj*, *a. a.* Woven, interwoven

منسد *mūnzèdd*, *a. a.* Stopped up, closed.
 منسدل *mūnzèdīl*, *a. a.* Hanging down, dangling. [series, or in series.
 منسق *mūnzèssək*, *a. a.* Ranged in order.
 منسل *mūnzèll*, *a. a.* Drawn from a scabbard. [taken away.
 منسلب *mūnzèlib*, *a. a.* Taken as spoil.
 منسلک *mūnzèlik*, *a. a.* Who follows the treads in a path.
 منسوب *mēnsūb*, *a. a.* Related, connected, pertaining; منسوبیت *mēnsūbiyyèt*, *s. a.* Relationship, connection, quality of pertaining; منسوب *mēnsūb*, An adjective showing relation, connexion, or quality of pertaining to something.
 منسوج *mēnsūj*, *a. a.* Woven.
 منسوخ *mēnsūkh*, *a. a.* Abolished, annulled. [in case.
 منسوق *mēnsūk*, *a. a.* Ranged, placed in order.
 منسی *mēnsī*, *a. a.* Forgotten.
 منش *mēnsh*, *s. p.* Disposition, character, constitution. [a series.
 منشا *mēnshè'*, *s. a.* A place of origin.
 منشار *mīnshār*, *s. a.* A saw; منشاری *mīnshārī*, *a. a.* Zigzag like the teeth of a saw in shape.
 منشعب *mūnshà'ab*, *a. a.* Dispersed (as from a family), branching out.
 منشق *mūnshàkk*, *a. a.* Split, divided, cloven.
 منشور *mēnshūr*, *a. a.* Dispersed, scattered, spread; —, *s. a.* A prism.
 منشی *mūnshī*, *s. a.* A clever writer.

practised literary or epistolary composer.

منصب *mānsīb*, *s. a.* A place where anything is set up; a post of dignity held under government; —, *mānsābb*, *a. a.* Poured, flowing, running (into anything).

منصب *mānsābigh*, *a. a.* Dyed; baptized.

منصرف *mānsārīf*, *a. a.* Turned on one side, turned away; conjugated, declined (in grammar).

منصف *mānsīf*, *a. a.* Just, equitable, conscientious; *منصفانه* *mānsīfānē*, *a. p.* Pertaining to a conscientious person. [holding an office.

منصوب *mānsūb*, *a. a.* Set up, erected;

منصوب *mānsūr*, *a. a.* Assisted by God, victorious.

منصوب *mānsūss*, *a. a.* Established by an incontrovertible divine proof.

منه *mānāssa*, *s. a.* A bride's throne or throne-room. [added.

منه *mānzāmm*, *a. a.* Added, super-

منطب *māntābīkh*, *a. a.* Cooked; ripened.

منه *or* منطار *or* منطار *māntar*, *s. t.* A mushroom, toadstool, fungus; cork; a cork, bung; *منطار قاوی* *māntar-kāwī*, German tinder. [out.

منطف *māntāfī*, *a. a.* Extinguished, put

منطق *māntīk*, *s. a.* Logic, dialectics; —, *mīntāk*, *and* منطقه *mīntāka*

(*māntīka*), *s. a.* A zone, belt, girdle; منطقه حاره (*māntīka'ī*) - *hārré*, The torrid zone; منطقه معتدله *māntīka'ī-*

-*mū'tèdilé*, The temperate zone;

منطقه متجمده *māntīka'ī-mūnjèmidé*,

The frigid zone; *منطقه البروج* *mān-*

tīklātu-'l-būrūj, The ecliptic or zodiac.

منطلق *māntālik*, *a. a.* Let loose; repudiated, divorced.

منطوق *māntūk*, *a. a.* Said, spoken, expressed; —, *s. a.* An expression, a saying.

منطوي *māntavī*, *a. a.* Inclosed, folded, enveloped, contained.

منظر *mānzār*, *s. a.* An aspect, face, countenance; a place in which anything is seen. [cleansed.

منظف *mānzāf*, *a. a.* Cleaned,

منظور *mānzūr*, *a. a.* Seen, looked at, beheld, examined; —, *s.* An object, aim, design.

منظوم *mānzūm*, *a. a.* Ranged in order; ranged in metre, metrical; —, *s. a.* Verse.

منظومه *mānzūmē*, *s. a.* A piece of poetry; a system, series, hierarchy.

منع *mèn'*, *s. a.* A hindering, preventing; |—, —*et*, *v. a.* To hinder, prevent; to prohibit, forbid.

منعدم *mūn'ādīm*, *a. a.* Annihilated.

منعطف *mūn'ātif*, *a. a.* Turned on one side, turned (from *or* towards).

منعقد *mūn'ākid*, *a. a.* Tied; concluded, contracted (a treaty, &c.); congealed, clotted, formed. [echoed.

منعكس *mūn'ākiss*, *a. a.* Reflected;

منعم *mūn'im*, *a. a.* Kind, gracious, beneficent.

منقال *mānqhal*, *s. t.* A chafing-dish for warming apartments with charcoal.

منقر *or* منقر *mānqhir*, *s. t.* Money; copper money.

منفرج *mūnfèrij* (*fem.* منفرجة *mūnfèrijé*), *a. a.* Wide open, wide apart; obtuse (angle). [separate, isolated.

منفرد *mūnfèrid*, *a. a.* Alone, by itself,

منفس *mēnfèss*, *s. a.* A breathing hole.

منفسخ *mūnfèssikh*, *a. a.* Abolished, abrogated. [rated.

منفصل *mūnflassil*, *a. a.* Detached, separated.

منفعة *mēnfā'at*, *s. a.* Use, utility, profit, advantage, interest. [grieved.

منفعل *mūnfā'il*, *a. a.* Hurt in feelings,

منفك *mūnfèkk*, *a. a.* Detached, separated; displaced, superseded.

منفور *mēnfūr*, *a. a.* Held in detestation, abhorred. [prehended, gathered.

منفهم *mūnfèhim*, *a. a.* Understood, comprehended.

منفى *mēnfī*, *a. a.* Exiled, banished; —, *mēnfā*, *s. a.* A place of exile.

منقا (*for* منقى *mūnakkà*), *a. a.* Cleaned, made clean. [missive.

منقاد *mūnkād*, *a. a.* Obedient, submissive.

منقار *mīnkār*, *s. a.* A bird's beak or bill.

منقال *mānkāl* (*mānqhal*), *s. a.* A chafing-dish.

منقبه *mānkabé*, *s. a.* Any praiseworthy trait of character; an anecdote.

منقبض *mūnkābiz*, *a. a.* Held tight, squeezed hard; costive, bound in the bowels; grieved, out of humour or spirits. [of defects (a writing).

منقح *mūnakkāh*, *a. a.* Revised, purged

منقرض *mūnkāriz*, *a. a.* Extinct (a language, dynasty). [several parts.

منقسم *mūnkāssim*, *a. a.* Divided into parts.

منكش *mūnakkāsh*, *a. a.* Decorated with designs. [is torn.

منكزي *mūnkāzī*, *a. a.* Finished, exact.

منقطع *mūnkātī'*, *a. a.* Cut off; interrupted; withheld; ceased.

منقلب *mūnkālib*, *a. a.* Inverted, changed, altered.

منقاله *mīnkāla*, *s. a.* A sector (mathematical instrument). [is torn.

منقوش *mēnkūsh*, *a. a.* Drawn, figured.

منقوب *mēnkūt*, *a. a.* Marked with one or more diacritical points or dots (a letter).

منقول *mēnkūl*, *a. a.* Carried from one place to another; narrated, related, handed down. [made.

منقى (*or* مقفا), *mūnakkà*, *a. a.* Cleaned.

منكر *mūnkār*, *a. a.* Denied; negated; incognito; irrerecognisable; bad, wicked, reprobable (act); name of one of the questioning angels who visit the dead, the other being named نكير *nēkār*.

منكير *mūnkār*, *a. a.* A denier; —, *mūnakkà*, *a. a.* Incognito, irrerecognisable; finite, indeterminate (in grammar).

منكرات *mūnkārāt*, *s. pl. a.* Reprovable, wicked actions.

منكسر *mūnkāsir*, *a. a.* Broken; afflicted, grieved.

منكسف *mūnkāsif*, *a. a.* Eclipsed, obscured.

منكشف *mūnkāshif*, *a. a.* Disclosed, revealed.

منكته mènghéné, *s. t.* A blacksmith's vice; a press.

منكود mènkyūb, *a. a.* Fallen (in circumstances). [man; —, *s. a.* A wife.

منكوه mènkyūha, *a. a.* Married to a
منوا mìnwāl, *s. a.* A manner, way, method. [or glory, aureolated.

منه mènèvvèr, *a. a.* Bright with light

منه mènūt, *a. a.* Depending, referred.

منوه mènvi, *s. a.* An intention, design, intent.

منويه mènévish, *s. t.* The browning on gun-barrels; the blueing on swords, watch-springs, &c.; the water on silks, &c.

منه mìn, *comp. a.* From him (her, it).

منها mìnhāj, *s. a.* A road, way; a manner.

منهتك mìnhetik, *a. a.* Torn; violated.

منهدم mìnghèdim, *a. a.* Demolished, pulled down (a building).

منهزم mìnghèzim, *a. a.* Defeated, routed.

منهوب mènghūb, *a. a.* Taken as plunder, plundered.

منهيه mènhi, *a. a.* Prohibited, forbidden.

منيه mènī, *s. a.* Sperm, the seminal

منية mènīyyèt, *s. a.* Death. [fluid.

منير mènīr, *a. a.* Shining with its own light and giving light to other things.

منيه mènī, *a. a.* Difficult, or impossible to do, to take, to get into, &c.

منيف mènīf, *a. a.* Eminent, exalted.

منيه mènīyè, *s. a.* A wish, desire.

منه mū, *s. p.* A hair; سرمو sèri-mū, (A hair's-point) A hair's-breadth.

موات mēwāt, *s. a.* Waste, unreclaimed lands.

مواجب mēwājib, *a. pl. a. (no sing.),* Salaries, allowances; a pension.

مواجهه mūwājaha, *s. a.* A being face to face with each other.

مواخذة mū'ākhaza, *s. a.* A scolding, upbraiding, reprimanding; |—, —et, *v. a.* To scold, upbraid, reprimand.

مواضع mēwādd, *s. pl. a. (of مادة māddé),* Subjects, matters; articles, paragraphs.

موايد mēwārid, *s. pl. a. (of مور mēv-rid),* Approaches, avenues, roads leading to.

موازنه mūwāzéné, *s. a.* A weighing (in the mind); |—, —et, *v. a.* To weigh.

موازي mūwāzī, *a. a.* Parallel; —, *s. a.* A parallel ruler.

مواصات mūvāssāt, *s. a.* Kindness.

مواشي mēwāshī, *s. pl. a.* Cattle.

مواصلا mūwāssalèt, *s. a.* A coming together, being united in one place, being in each other's society.

مواضع mēwāzī, *s. pl. a. (of موضع mēvzi),* Places.

مواضعه mūwāza'ā, *s. a.* Dissimulation, putting on a good face in respect to the acts of a superior whom we cannot control. [perseverance.

مواظبت mūwāzabèt, *s. a.* Assiduity,

مواعد mēwā'id, *s. pl. a. (of موعد mēv'idé),* Promises.

مواظبه mēwā'iz, *s. pl. a. (of موعظه mēv'izé),* Exhortations.

موافق *mùwāfik*, *a. a.* Favourable, propitious.

موافقت *mùwāfakāt*, *s. a.* An agreeing, consenting; |—, —et, *v.n.* To agree, consent. *ki'*), Places.

مواقع *mèwākī'*, *s. pl. a.* (of موقع *mèv-*

موكب *mèwākīb*, *s. pl. a.* (of موكب *mèvkīb*), Troops, legions, armies.

موالات *mùwālāt*, *s. a.* Friendship, amity.

مؤالفت *mù'āléfèt*, *s. a.* Intimate acquaintanceship.

موالى *mèwālī*, *s. pl. a.* (of مولى *mèvlā*, *mōlla*), The higher legal dignitaries, judges.

مواليد *mèwālīd*, *s. pl. a.* (of مولود *mèvlūd*), Kingdoms, *in* مواليد ثلاثة *mèwālīdi - sèlāssé*, The three kingdoms of nature, mineral, vegetable, animal. [of acquaintanceship.

مؤانست *mù'anéssèt*, *s. a.* Familiarity

موانع *mèwāni'*, *s. pl. a.* (of مانع *māni'*), Obstacles, hindrances, impediments.

مواهب *mèwāhib*, *s. pl. a.* (of موهب *mèvhèb*), Gifts of God. [priest.

مؤبد *mūbèd*, مؤبد *mūbèz*, *s. p.* A fire-

مؤبد *mù'èbbèd*, *a. a.* Caused to last for-

ever; مؤبداً *mù'èbbèdan*, *ad. a.* Forever, everlastingly, to all eternity.

موت *mèvt*, *s. a.* Death, a dying.

موتا (for موتى) *mèvtà*, *s. pl. a.* (of ميت *mèyyit*), The dead.

موتاب *mū-tāb* (*mūtāf*), *s. p.* A maker of yarns, cords, sacks, &c., of horse or other hair.

موتلو *mùtlu* (corrupted from موتلو *màtlū'*, possessed of an ascendant).

a. t. Fortunate, happy, lucky; موتلو

نك *nè-mùtlu-sāngā* (for موتلو سنا *nè - màtlū' sèn - ā?*)! Lucky that!

Lucky fellow!

موتى *mèvtà*, *s. pl. a.* (of ميت *mèyyit*). The dead.

مؤثر *mù'èssir*, *a. a.* Efficacious, effectual, effective, productive of effect, affecting; penetrating.

مؤثوق *mèvsūk*, *a. a.* Relied upon.

موج *mèvj*, *s. a.* A wave, billow; موج

موج *mèvj-ā-mèvj*, *ad. p.* Wave upon wave.

موجب *mūjīb*, *a. a.* Causing, requiring;

—, *s. a.* A cause; —, *mūjèb*, *s. a.*

The thing required, requirement; ministerial letter usually given with

a firman, and addressed to the same person or persons, shortly explanatory

of the requirement thereof; موجب

موجب *mūjébinja*, *ad. t.* بموجب *bèr-mūjèb*

ad. p. According to the requirement

in conformity with; بموجب *bèr-*

-mūjīb, *ad. a.* Without cause.

موجد *mūjid*, *s. a.* An inventor.

موجز *mūjèz*, *a. a.* Short, abstracted, cursory, abridged.

مؤجل *mù'èjjèl*, *a. a.* Postponed, deferred to a certain time.

موجود *mèvjūd*, *a. a.* Present, existing, inventus; in store, in stock

موجودات *mèvjūdāt*, *s. pl. a.* Existing things; goods or stores.

موج *mùvèjjèh*, *a. a.* Approved, fit, proper, suitable.

موح *mùwàhhid* (*pl.* موحدین *mùwàhhidīn*), *s. a.* A unitarian, a Muhammedan.

موحش *mūhish*, *a. a.* Which frightens, terrifies; frightful, terrific.

مؤخ *mù'akhhàr*, *a. a.* Posterior in time or place; postponed; retrograded; مؤخراً *mù'akhhàran*, *ad. a.* Latterly, of late.

مؤد (*for* مؤدى) *mù'èddà*, *s. a.* The sense, purport (of a sentence).

مؤدب *mù'èddèb*, *a. a.* Well behaved, well disciplined, well educated.

مودت *mèvèddèt*, *s. a.* Love, affection;

مودتلو *mèvèddètlū*, *a. t.* Friendly (person).

مودو *mèvdū*, *a. a.* Delivered, consigned, left in charge, entrusted.

مؤد *mù'èddī*, *a. a.* Which causes, brings about; —, *mù'èddà*, *s. a.* The sense, purport (of a phrase).

مؤنر *mù'èzzin*, *s. a.* The crier who calls to prayer.

مؤذ *mù'èzzi*, *a. a.* Which gives pain, causes trouble or annoyance.

مو *mòr*, *a. t.* Purple, dark damask red; —, *mūr*, *s. p.* An ant.

موراوی *Mòràvia*, *s. t.* Moravia.

مورث *mùriss*, *a. a.* Causing, producing.

مورچ *mūrché*, *s. p. dim.* A little ant, an emmet; the marks on Damascus steel.

مور *mùvèrrikh*, مؤرخ *mù'èrrikh*, *s. a.*

A historian, chronologist, chronicler; —, *mùvèrràkh*, *mù'èrràkh*, *a. a.* Dated, bearing date; مورخاً *mùvèrrakhan*, مؤرخاً *mù'èrrakhan*, *ad. a.* Bearing date.

مورد *mèvrid*, *s. a.* A way or point by which a thing is approached, an approach; a station, place, position.

موروث *mèvrūss*, *a. a.* Inherited, of inheritance. [recounted.]

مورود *mèvrūd*, *a. a.* Related, recited,

مورة *Mòra*, *s. t.* The Morea.

مورینه *mòrina*, *s. t.* The tunny fish.(?)

موزون *mèvzūn*, *a. a.* Weighed; balanced; in metre, metrical as to the feet and syllables in it.

موزة *mūzē*, *s. p.* A boot.

موستار *Mòstār*, *s. t.* Mostar.

موسخ *mùvèssàkh*, *a. a.* Filthy, dirtied.

مؤسس *mù'èassis*, *s. a.* Who founds, lays a foundation, establishes; —, *s. a.* A founder; —, *mù'èssèss*, *a. a.* Based, founded, established.

موسم *mèvsim*, *s. a.* A season, the particular time when anything is usually in season; (*pronounced by Arabs mòssim: this is the origin of our very corrupt word monsoon, called rather better by the French mousson*).

موسوم *mèvsūm*, *a. a.* Marked with a mark.

موسى *mūssà*, *s. a.* A razor; Moses; موسى *mūssévī*, *a. a.* Mosesian, one following the dispensation of Moses, a Jew, an Israelite, a Hebrew.

موسيقار mūssīkār, *s. a.* A kind of musical instrument, a Pandean pipe; a fabulous musical bird; music; a musician.
موسيقى mūssīkī, *s. a.* (*Greek*), Music as a science.

موش mūsh, *s. p.* A mouse; a rat.

موشح mùvèshshàh, *a. a.* Ornamented with a scarf or fillet.

موشكاف mū-shikyāf, *s. a.* A hair-splitter; موشكافانه mū-shikyāfané, *a. p.* Pertaining to a hair-splitter.

موشمله mùshmulā, *s. t.* A medlar.

موصل mèvsil, *s. a.* A place of junction; —, mòssil (mòssul), *s. a.* Mosul or Mosool in Mesopotamia.

موصلق mùssluk, *s. t.* A cock, a tap, a stop-cock or turn-cock.

موصوف mèvsūf, *a. a.* Possessing a quality; bearing a title; qualified by an adjective (in grammar).

موصول mèvsūl, *a. a.* To which anything is joined, or has reached; —, *s. a.* A relative pronoun (in Arabic grammar).

موضع mèvzi", *s. a.* A place, position, situation, locality.

موضوع mèvzū", *a. a.* Placed; used as an appellative; موضوعات mèvzū"āt, *s. pl. a.* The axioms of any science; موضوع له mèvzū"un-lèh, The thing indicated by a name, the thing treated on by a science, the subject.

موظف mùwazzāf, *a. a.* Salaried, paid, pensioned.

موعد mèv"īd, موعده mèv"īdē, *s. a.* A promise.

موعظه mèv"izé, *s. a.* An admonition, exhortation.

موعود mèv"ūd, *a. a.* Promised; to which a time is fore-assigned; موعود الموت èjéli-mèv"ūd, The appointed hour of death. [numerous, etc.]

موفور mèvfūr, *a. a.* Abundant, etc.

موقت mèvkit, *s. a.* An appointed time; —, mùwakkīt, *s. a.* A public record of time, an astronomer; —, mùwakkāt, *a. a.* Temporary, ad interim.

موقتاً mùwakkātan, *ad. a.* Temporary, ad interim; موقتخانه mùwakkān-khānē, *s. p.* An observatory regulating the time.

موقر mùwakkār, *a. a.* Honoured, etc.; honour; stately, grave.

موقع mèvki", *s. a.* A place, position, situation, locality; موقعى mèvki"ī, *a. a.* Local; —, mùwakkā", Bearing the توقيع tèvki" or tughra, i.e. the Sultan's cypher.

موقف mèvkif, *s. a.* A station, halting place.

موقود mèvkūd, *a. a.* Lighted, set fire to.

موقوف mèvkūf, *a. a.* Stayed, stopped, arrested; depending, referred to; in mortmain, entailed; موقوفات mèvkūfāt, *s. pl. a.* Properties in mortmain; entailed estates.

موكب mèvkib, *s. a.* A camp, an encampment; موكب همايون mèvkibi-hiāmīn, The imperial camp (*equivocal* footstool or throne).

مؤكده mù"èkkèd, *a. a.* Strong, etc.

strongly expressed, peremptory; corroborated, strengthened.

موکل *mùvèkkèl*, *a. a.* Charged, appointed as agent or attorney.

مو (for مولى) *mèvlà*, *s. a.* God, the Lord; a master; —, *mòlla*, *s. a.* A judge (when following a name); a student (when preceding a name).

N.B. These are merely two modifications in sound of the self-same word.

مولانا *mèvlā-nā*, *comp. a.* Our Lord (said of God, Muhammed, and any high dignitary of the law); حضرت مولانا *hàzrèti - mèvlā-nā*, His Holiness our Lord (Jèlālu-'d-dīni-r-Rūmī, Founder of the order of Mevlévi dervishes).

مولد *mèvlid*, *s. a.* A birthday; a birth-place; —, *mùwèllid*, *s. a.* A generator; مولد الماء *mùwèllidu - 'l - mā*, Hydrogen; مولد الحموضه *mùwèllidu - 'l - hùmūza*, Oxygen.

مؤلف *mù'èllif*, *a. a.* Which consoles, accustoms, familiarizes, reconciles; —, *s. a.* An author, compiler; —, *mù'èl-lèf*, *a. a.* Consoled; accustomed, familiarized; reconciled; composed; compiled; مؤلفات *mù'èlléfāt*, *s. pl. a.* Works, literary productions, compilations.

مولود *mèvlūd*, *a. a.* Born, given birth to; a kingdom in nature, mineral, vegetable, or animal; مولود له *mèvlūdun - lèh*, To whom a child is born, a father; مولود لها *mèvlūdun - lèhā*, A mother.

مولوز *mòloz*, مولوس *mòloss*, *s. t.* Stones and brickbats, rubbish for filling in hollows, trenches, &c.

مولوی *mèvlévi*, *a. a.* Pertaining to the religious order founded by Molla Jelalu-'d-dini-r-Rumi.

مولی *mèvlà*, *s. a.* The Lord God, who is served and worshipped; بمنه المولى *bì-mènni-hì-'l-mèvlà*, By the grace of Him (who is) the Lord whom all worship.

موم *mùm*, *s. t.* A candle; بالمومی *bāl - mùmu*, *s. t.* Bees'-wax, wax; a wax candle; مهر مومی *mùhur - mùmu*, Sealing-wax; موم یاغی *mùm-yāghī*, Tallow.

مؤمن *mù'min* (*pl.* مؤمنین *mù'minīn*), *s. a.* One who believes in God and the prophet, a true believer.

مومی الیه *mūmā-ìlèyh*, *s. a.* The aforementioned (person of some, but not very high, rank).

مومیا *mūmiyā*, مومیه *mūmiyyé*, *s. a.* A mummy; the substance of mummified bodies (supposed to be efficacious in many diseases); an artificial compound resembling it; the state of a mummy, mashed to a pulp.

مؤنت *mà'ünèt*, *s. a.* Food, feed, support, maintenance. [grammar].

مؤنث *mù'ènnèss*, *a. a.* Feminine (in

موهبه *mèvhībè*, *s. a.* A gift (of God).

موهوب *mèvhūb*, *a. a.* Given (by God).

موهوم *mèvhūm*, *a. a.* Imaginary.

موی *mūy*, *s. p.* A hair; موی میان *mūy-*

-miyān (Hair-waisted), *a. p.* Slender-waisted. [supported.
 مؤيد mū'èyyèd, *a. a.* Strengthened,
 ماه mēh, *s. p.* (*contr. from ما māh*),
 The moon; —, ميه, *a. p.* Large.
 مهابت mahābèt, *s. a.* Dreadness, aw-
 fulness, majesty; مهابتلو mahābètlū,
a. t. Dread, awful, grand, sublime,
 majestic (one of the special styles of
 the Sultan).
 مهاجر mūhājir, *s. a.* One compelled to
 abandon his country; مهاجرين mū-
 hājirīn, *s. pl. a.* Those inhabitants of
 Mecca who fled to Medina and joined
 Muhammed.
 مهاجرت mūhājérèt, *s. a.* An abandon-
 ing one's home and country.
 مهاد mihād, *s. a.* A seat, couch, bed,
 sofa, throne. [snaffle.
 مهار mihār, *s. a.* A rein or kind of bit or
 مهارت mahāhātèt, *s. a.* Skilfulness, skill,
 perfect experience.
 مهالك mahālik, *s. pl. a.* (*of مهلكه mēh-
 léké*), Dangerous places or enterprises.
 مهم mahāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Affairs
 of importance.
 مهب mēhèbb, *s. a.* The place from
 whence the wind blows.
 مهبط mēhbit, *s. a.* A place of descent,
 where one alights.
 مهپاره mēh-pārē (Piece of the moon),
s. p. A beauty, beautiful boy or girl.
 مهتاب mēh-tāb, *s. p.* Moonlight, moon-
 shine; مهتابيه mēhtābiyyé, *s. a.* An
 harbour, open summer-house.

مهدى mùhtèdī, *s. a.* A convert to the
 true faith, (*called by Europeans a*
renegade.
 مهتر mihtèr (mēhtèr), *a. p.* Greater
 older, elder; —, *s. p.* Various kinds
 of attendants upon pashas in the
 system; some were musicians, other-
 tent-pitchers, &c.; مهترخانه (mēht-
 èr)-khānē, *s. p.* The old feudal mil-
 itary band.
 مهجور mēhjūr, *a. a.* Abandoned, *ترک*
 desolate and disconsolate.
 مهجه mēhchē, *s. p.* A little moon
 little figure of a crescent.
 مهد mēhd, *s. a.* A cradle; مهد خدای
 کتخدای علیای سلطنت kètkhudāyi-mēhdi-
 yāyi-sāltānāt (*Steward of the*
cradle of the sovereignty), Title of the
 High Steward of the mother of the
 reigning Sultan.
 مهدم mēhdūm, *a. a.* Demolished.
 مهدی mēhdī, *s. a.* A guide, conductor
 Under this title a personage is ex-
 pected by Muhammedans to appear
 in the latter days, and to re-establish
 the true religion in great glory.
 مهر mēhr, *s. a.* A marriage-portion
 dower given by the husband to his
 wife on their betrothal. It is of two
 kinds, one paid down and called مهر
 معجل mēhri-mū'ājjèl; the other
 deferred till their separation by his
 death or by divorce, is called مهر
 مؤجل mēhri-mū'èjjèl; —, mihr, *s. a.*
 Friendship, amity; —, *s. p.* The sun

—, mùhr (mùhur), *s. p.* A seal; مهر
 و محبت mihr-u-màhàbbèt, Friend-
 ship and affection; مهر و ماه mihr-u-
 -māh, Sun and moon (*proper name for*
women); مهر سلیمان mùhri-sùlèymān,
 Solomon's seal; مهرلو mùhrlu, *a. t.*
 Sealed; سر به مهر sèr-bé-mùhr, *a. p.* Of
 which the mouth is sealed.

مهربان mihrbān (mihribān), *s. p.* A
 friend; مهربانی mihribāni, *a. p.* Per-
 taining to a friend, friendly; —, *s. p.*
 Friendliness, friendship.

مهردār mùhrdār, *s. p.* A seal-bearer.

مهر لعل mùhurlémek, *v. a.* To seal.

مهر رُو mèhrū (moon-faced), *s. p.* A beau-
 tiful girl or woman.

مهره ره mèhééré, *s. pl. a.* (*of* ماهر māhir),
 Adepts, proficient; —, mùhré, *s. p.*
 An instrument of agate, glass, or
 wood, used for polishing gold-leaf,
 paper, &c.; مهره لعل mùhréli, *a. t.*
 Polished; glazed; مهره لعل mùhré-
 lémek, *v. a.* To polish, to glaze with a
mùhré.

مهرزو mèhzhūl, *a. a.* Thin, lean, ema-
 ciated. [stone.]

مهره ک mùhèkk (mèhènk), *s. a.* A touch-
 ing; مهره ک mùhlèt, *s. a.* A delay,
 postponement; مهره ک و یرمک mùhlet-
 -vèrmek, *v. n.* To grant a delay.

مهره ک mùhlik, *a. a.* Dangerous; fatal.

مهره ک mùhléké, *s. a.* A dangerous thing,
 spot, or enterprise.

مهره ک mùlémek, *v. n.* To bleat.

مهره ک mùhimm (*fem.* مهره ک mùhimmé),

a. a. Important; مهمات mùhimmāt,
s. pl. a. The most important military
 stores, ammunition, &c.

مهره ک ممکن mèh-mā-èmkèn, *comp. a.* As
 much as possible.

مهمان mihmān, *s. p.* A guest; مهماندار
 mihmāndār, *s. p.* An officer whose
 duty it is to take charge of guests and
 attend to all their wants; مهماننواز
 mihmān-nūwāz, *a. p.* Hospitable, kind
 to strangers; مهمانسرای mihmān-
 -sārāy, *s. p.* A guest-house, hotel; the
 world.

مهمل mùhmèl, *a. a.* Neglected; having
 no dots or diacritical points (a letter).

مهموز mèhmūz (māhmuz), *s. a.* A spur;
 —, *a. a.* Containing a ^ˆ hèmzè.

مهند mùhènnèd, *a. a.* Indian, Damascus
 (blade). [civil or military engineer.]

مهندس mùhèndiss, *s. a.* A geometer, a
 مهوره mèhwārè, *s. p.* Monthly pay.

مهرش mèhvèsh, *s. p.* A beauty, beauti-
 ful girl or boy. [equipped.]

مهره ک mùhèyyà, *a. a.* Ready, prepared,

مهره ک mùhīb, *a. a.* Inspiring awe,
 awful, dreadful.

می mi or mi, Turkish general interro-
 gative particle which *must always* be
 used in questions if one of the special
 interrogatives is not introduced: it is
 affixed to the word on which, more
 especially, the question turns (see
 Grammar); —, مے, *s. p.* Wine;
 مےخانه mèy-khānè, *s. p.* A public-
 house, a wine-shop.

اورمق —, mizān-würmak, To compare, to draw a conclusion.

میزبان mizbān, *s. p.* A host, receiver and entertainer of guests.

میسè mùyèssèr, *a. a.* Facilitated, put into one's power or possession by God's permission; الله میسراییه Allah-mùyèssèr - èyléyé! May God facilitate it (to you). [an army.

میسرè mèyséré, *s. a.* The left wing of

میشè mèyshé, *s. t.* An oak; oak-wood;

میشهلک mèyshélik, *s. t.* An oak-forest, or region bearing oaks.

میشینè mīshīn (mèshin), *s. p.* Leather made from sheep's skin.

میعادè mī'ād, *s. a.* A place foretold, a rendezvous; the resurrection.

میغè mīgh, *s. p.* A fog, a mist.

میقاتè mīkāt, *s. a.* A time fore-appointed; a fixed or marked time, a season.

میکدهè mèy-kèdé, *s. p.* A wine-shop.

میلè mèyl, *s. a.* Inclination; declination; affection; |—, —et, *v.n.* To incline; to decline (north or south); to have an affection or liking; —, mīl, *s. a.*

A pivot; a probing-needle; a mile; میل چکمهک mīl-chèkmek, To use a red-hot iron instrument for blinding state prisoners.

میلادè mīlād, *s. a.* Birth; عیسی —, mīlādi-'issà, The Nativity, the birth of Jesus; میلادیه mīlādīyyé, *a. a.* (The year) reckoned from the Nativity.

میلانè mèyélān, *s. a.* Inclination.

میلو Mīlo, *s. t.* Milo.

میمè mīm, *s. a.* Name of the letter م.

میمنتè mèyménèt, *s. a.* Any fortunate quality or event.

میمنهè mèyméné, *s. a.* (Originally identic with میمنت), The right wing of an army.

میمونè mèymūn, *a. a.* Endued with felicity; fortunate, happy; —, مای-

مؤنè māymūn, *s. t.* A monkey; میمونجی

مایمونجوè māymunju, A monkey-leader.

مینè mèyn, *s. a.* A lie, falsehood.

میناè mīnā, *s. p.* Enamel (mīnē); glass; a drinking-cup; the sky; مینالو

مینعلیè mīnēli, *a. t.* Enamelled; مینافامè mīnā-fām, *a. p.* Of a sky-blue colour.

میناوش (for میناوشè mīnā-vèsh, *s. p.*),

میناوشیè mēnevīsh, *s. t.* The browning of gun-barrels; the blueing of watch-springs, &c.; the watering on silks, &c.

میوسè mèyyūss (for میؤسè mèy'ūss),

a. a. Despaired of; despairing; hopeless; میوسیتè mèyyūssiyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness.

میوهè mèyvé (pl. p. میوهاè mèyvéhā), *s. p.*

Fruit; میوه دارè mèyvédār, *a. p.* Fruitful.

مئیهè mī'é, *s. a.* A hundred, one hundred;

مئیتینè mī'ètèyn, Two hundred.

ن nūn. Twenty-eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of *n* in English. In chronograms and

astronomical tables it has the numerical value of 50, and in the dates of letters it stands for the month of Ramazan. Added to the root of a verb active or neuter, it indicates an indefinite action without exterior object; and in the case of verbs active or neuter the roots of which end in ل or in a vowel, it either takes the place of the ل which usually forms the passive, or it precedes that letter in combining the passive voice. (See *Grammar*.)

نا *nā*! *int. t.* There! There's for you! There it is! There, take that! —, Persian privative particle, preceding nouns and adjectives, and corresponding with our *un*, *in*, &c., or with our *less* at the end of words; ناامید *nā-ūmid*, *a. p.* Hopeless; ناپاک *nā-pāk*, *a. p.* Unclean.

ناب *nāb*, *s. a.* A canine tooth, a tusk, tush; ivory; —, *a. p.* Pure, clear.

نابت *nābit*, *a. a.* Which grows, vegetates.

نابجا *nā-bé-jā*, نابهنجار *nā-bé-henjār*, *a. p.* Out of time or place, unfitting, unsuitable, unseemly.

نابلس *Nābulus*, *s. a.* Samaria.

ناجی* *nājī*, *a. a.* Who escapes; who finds salvation.

* It is a great mistake to suppose that this word corresponds to "Saviour." On the contrary, it means "one who escapes from peril," as Mr. Redhouse has stated. If used for "Saviour" it would be entirely misunderstood by natives, as they would take it to mean one who himself avoids

ناچیز *nā-chiz*, *s. p.* A nothing, a thing of little account; a humble insignificant person; ناچیزانه *nā-chizānē*, *a. p.* Pertaining to a humble, insignificant person.

ناحیه *nāhiyyē*, *s. a.* A small district, a canton, a hundred.

ناخن *nākhun*, *s. p.* A nail, claw, talon.

نادیر *nādir*, *a. a.* Rare; نادراً *nādirā*, *ad. a.* Rarely, seldom.

نادیر *nādirā*, *s. a.* A rarity, a thing seldom seen.

نادیم *nādim*, *a. a.* Repenting, repentant, sorry for what he has done.

نادی *nādī*, *s. a.* A place where one is

نار *nār*, *s. a.* Fire; hell-fire; hell; — *s. t.* A pomegranate; ناری *nārī* (توتی ناریه *nārīyyē*), *a. a.* Pertaining to fire, fiery.

ناردنک *nārdenk*, *s. p.* A sharp kind of syrup, made from some fruit, either grapes(?), apples(?), plums(?), or pomegranates(?).

نارگله *nārgihilē*, *s. t.* An instrument for smoking Persian tobacco, in which the smoke is drawn through water.

نارنج *nārinj*, *s. p.* An orange; a Seville orange.

نارین *nārin*, *a. t.* Slender, weakly, or escapes from danger, and not one who saved others. This mistake was first made by Meninski, and was copied by Bl... and, as I find others have taken the same erroneous view of the meaning of the word, I avail myself of this opportunity of drawing attention to its real signification.—C. W.

ز nāz, *s. p.* The conscious or unconscious self-sufficiency and graceful pride of a beautiful girl; graceful and well-founded disdain, real or pretended, for all exterior embellishment and for all admiration; the graceful playfulness and motions of a beautiful object which attract attention; the disdain of anyone for what he may consider not necessary to himself or not worthy of acceptance; نازلنمق nāzlanmak, *v. n.* To be disdainful of anything offered, whether homage to a beauty, or a gift of any kind to other people; نازلو nāzli, *a. t.* Who shows a real or affected disdain for offered homage or gifts; نازونيازو nāz-u-niyāz-èt, *v. n.* To urge a request in a graceful, bashful, attractive manner.

نازك nāzik, *a. p.* Delicate (in mind, constitution, or quality).

نازلا nāzil, *a. a.* Which descends; which is sent down from heaven.

نازنین nāzénin, *s. p.* A beautiful, graceful girl, disdainful in her gracefulness, or graceful in her bashful boldness.

ناس nāss, *s. pl. a.* (of انسان insān), Men, mankind.

ناساز nā-sāz, *a. p.* Discordant; improper; ناسازكار nā-sāz-kyār, *a. p.* Who acts improperly.

ناسوت nāssūt, *s. a.* Humanity, human nature; عالم ناسوت "ālami-nāssūt, The world, state, or degree of human nature.

ناسور nāssūr, *s. a.* A kind of running ulcer; a fistula; —, *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men.

ناسی nāssī, *a. a.* Forgetful, who forgets.

ناشر nāshir, *s. a.* One who spreads, opens out, or disseminates.

ناشی nāshī, *a. a.* Growing, which grows; proceeding, springing, arising; —, *ad. t.* Owing to, arising from (any cause, &c.).

ناسب nāssīb, *s. a.* One who sets up, erects; one who appoints officers.

ناصح nāssih, *s. a.* One who gives advice.

ناصر nāssir, *s. a.* A helper, helper to victory; —, (or ناصور nāssir), *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men; ناصورلنمق nāssirlanmak, *v. n.* To form into a wart, corn, or hard skin.

ناصیه nāssiyyé, *s. a.* The forelock; the forehead; ناصیه و حال nāssiyyé'i-hāl, The appearance of circumstances.

ناطق nātik, *a. a.* Which speaks; which reasons; which has a voice; حیوان ناطق hāywāni-nātik, Man, the speaking, reasoning animal; مال ناطق māli-nātik, Possessions in slaves, flocks, herds, &c.

ناظر nāzir, *a. a.* Which looks; —, *s. a.* A spectator, looker-on; an overseer, director; a minister of state; خارجیه khārijīyyé-nāziri, The minister

for foreign affairs; **مالیه ناظری māliyyé-nāziri**, The minister of finance.

ناظم nāzim, *s. a.* Who puts in order, regulates.

ناف nāf, *s. p.* The navel; the middle of anything.

نافخ nāfikh, *s. a.* One who blows (a wind instrument); **نافخ الصور nāfikhu-'ss-sūr**, He who blows the trump, the angel who will blow the last trump.

نافذ nāfiz, *a. a.* Which penetrates, makes its way into or through things; (a command) which receives full execution; **نافذ الکلمتین nāfizu-'l-kèlimètèyn**, One whose two words, yes and no, are punctually attended to.

نافع nāfi, *a. a.* Useful, beneficial.

نافله nāfilé, *s. a.* Supererogatory prayers beyond the five canonical ones; —, *a. a.* Useless, vain; —, *ad. t.* In vain.

نافه nāfé, *s. p.* The navel; a musk-bag; the belly part of an animal's fur.

ناقص nākiss, *a. a.* Deficient, wanting; minus (in algebra).

ناقل nākīl, *a. a.* Bearing, carrying about; —, *s. a.* A narrator, relater.

ناقوس nākūss, *s. a.* A bell; a piece of wood suspended in churches or monasteries in the East, and struck in lieu of a bell.

ناقه nāqa, *s. a.* A female camel.

ناک nāk, One of the Persian terminations which, added to a noun, makes an adjective signifying *possessing or*

subject to; **دردناک dirdnāk**, *a. p.* Grieved; **نمناک nèmnāk**, Damp.

ناگاه nā-ghyāh, *a. p.* Out of time or place, untimely; sudden; suddenly.

ناکس nā-kèss (nèkess), *a. p.* Not a man, a sordid, disagreeable fellow.

ناکه nā-ghèh (contr. from ناکاه), *a. p.* Untimely; sudden; **ناکهانی nā-ghèhānī**, *a. p.* Sudden.

نالان nālān, *a. p.* Weeping, lamenting.

نالش nālīsh, *s. p.* A weeping, lamenting.

نالہ nālê, *s. p.* Weeping, plaint, lamentation.

نام nām (nām), *s. p.* A name; a title; quality; honour, reputation, respectability; —, *a. p.* Named; **نام احمد nām-ahmed**, *a. p.* A person named Ahmed; **نامدار nām-dār**, *a. p.* Famous, celebrated.

نامزد nām-zèd, *s. p.* One whose name has been mentioned; a betrothed person; a person named or proposed for an office.

نامکور nāmkyūr, *a. t.* Ungrateful.

ناملو nāmlī, *a. t.* Having a name; reputation; —, *s. t.* The blade of a sword or knife (*as bearing the name*).

ناموس nāmūss, *s. a.* (Greek *νόμος*) Law; the Kur'ān; the angel Gabriel; a person's honour; **ناموسسز nāmūssuz**, *a. t.* Regardless of his honour; **ناموسلو nāmūsslū**, *a. t.* Careful of honour, scrupulous as regards reputation.

نامه nāmé, *s. p.* A letter; a royal letter; a letter of credentials; (*in composition*), a book, a treatise, or writing on any particular subject; شاهنامه shāh-nāmé, The book of kings (*name of a book*); نامه‌بر nāmé-bēr, نامه‌رسان nāmé-rèss, One who brings a letter, an envoy. [tates, flourishes.

نامی nāmī, *a. a.* Which grows, vegetable. نان nān, *s. p.* Bread; نان و نمک nān-u-nèmek, Bread and salt, the two sacred or essential articles of food; نانپاره nān-pāre, *s. p.* A piece of bread, a loaf or cake of bread; a subsistence, maintenance, allowance, salary, pension.

نانگور nān-kyūr, *a. p.* Ungrateful.

نانو nānū, *s. p.* A ditty sung to put children to sleep.

نانس nāns, *s. t.* Mint (herb); peppermint.

ناودان nāwdān, *s. p.* A water-pipe, canal, channel, spout. [ing.

ناورد nāvèrd, *s. p.* Battle, combat, fight.

ناوک nāvek, *s. p. dim.* A small light arrow.

ناولون nāvlun (*from نول nèvl, s. a.*), *s. t.*

The freight paid for carriage of goods by ship; ناولون ایله‌طومتی nāvlun-ila-tütmak, To hire (a ship).

ناوی nāvi, *s. t.* (*Italian*), A bark, three-masted vessel with only two masts full rigged.

ناهب nāhib, *s. a.* A plunderer.

ناهی nāhī, *s. a.* A prohibitor, forbidding.

ناهید nāhīd, *s. p.* A young maiden; the planet Venus.

نای nāy, *s. p.* A reed, a bamboo, a cane; a flute or flageolet; صورنای sūr-nāy (zūrna), A clarion, trumpet; کوره‌نای kèrré-nāy, *s. p.* A kind of long trumpet.

نائب nā'ib, *s. a.* A lieutenant, locum-tenens, substitute; a judge-substitute.

نائبه nā'ibé, *s. a.* A misfortune which befalls. [flute or pipe.

ناپچه nāyché, *s. p.* A small reed; a small

ناشحه nā'ihā, *s. a.* A woman hired or employed for screaming and weeping over the dead.

ناثره nā'iré, *s. a.* Fire, flames.

نازین nāy-zèn, *s. p.* A flute-player.

نائل nā'il, *a. a.* Who receives, acquires, attains (anything desirable); —او, —دل, *v. n.* To receive, acquire, attain, be blessed or gratified with.

نائم nā'im, *a. a.* Sleeping, asleep.

نبات nèbāt (*pl.* نباتات nèbātāt), *s. a.*

A plant; a vegetable; علم نباتات "ilmi-nèbātāt, Botany; نبات شکرى nèbāt-shèkéri (nùbèt), *s. t.* Sugar-

candy; نباتى nèbātī, *a. a.* Vegetable.

نبال nèbāl, *s. pl. a.* (*of* نبل nèbl), Arrows. [taste, an inkling.

نبدّه nèbzé, *s. a.* A small portion, a

نبرد nèbèrd, *s. p.* War, battle, fight, combat.

نېش nèsh, *s. a.* A digging up, excavating (graves, &c.).

نبض nèbz, *s. a.* The pulse; pulsation;

نبيضة باقمق nābza - bākmaq, *v.n.* To feel one's pulse.

نبيع nèb", *s. a.* A springing up (water from a spring); |—, —et, *v.n.* To spring up, flow from a source.

نبوت nübūvvet, *s. a.* The quality of being a prophet or God's messenger.

نبوي nèbévī (*fem.* نبيوية nèbéviyyé), *s. a.* Pertaining to a prophet. [from God.

نبي nèbī, *s. a.* A prophet, a messenger

نبيرة nèbiré, *s. p.* A grandson.

نتائج nètā'ij, *s. pl. a.* (*of* نتيجته nètījé), Results, consequences.

نتهكم nité-kim, *ad. t.* As, even as, in like manner as.

نتيجة nètījé, *s. a.* A result, consequence; a corollary; نتيجة كلام nètījé'i-kelām, *ad. t.* In short, in fine.

نثار nissār, *s. a.* A scattering; small money scattered at weddings; —, *a. p.* (*in composition*), Who scatters.

نثر nèsar (nèssir), *s. a.* A scattering; prose. [(in man or horses).

نجابت nèjābèt, *s. a.* Nobility of race

نجات nèjāt, *s. a.* Deliverance, escape, salvation; —بولمق, nèjāt - būlmak, *v.n.* To find a means of escape, to escape, save one's self, be saved.

نجار nèjjār, *s. a.* A carpenter.

نجاست nèjāssèt, *s. a.* Uncleanness (canonical), unfitness to be touched; filth, dung.

نجاهشي nèjāshī, *s. a.* General title for the kings of Ethiopia or Abyssinia.

نجد nèjd, *s. a.* The upper and interior

part of Arabia, from whence are derived the best horses, called نجدى nèjdī.

نجدت nèjdèt, *s. a.* Courage, valour.

نجس nèjiss, *s. a.* Unclean (canonically), not to be touched.

نجم nèjm, *s. a.* A star; علم نجوم 'ilm-nujūm, Astrology.

نجي inji, Turkish termination of the ordinal numbers, answering to our *is* or *et*; —, or نهجي nèji? Turkish interrogative of trade or occupation. سن نهجي سن sèn-nèji-sin? What is your trade or occupation?

نجيب nèjīb, *a. a.* Of a noble race (horse or man). [broue.

نحاس nāhāss, *s. a.* Copper; brass.

نحس nāhas, *s. a.* A sinister aspect or malign influence of the stars; an unlucky star; —, nāhiss, *a. a.* Unlucky, under an unlucky star (a day).

نحس اكبر nāhsi-èkbir, Saturn; نحس اصغر nāhsi-āsgħār, Mars. [be.

نحل nahl, *s. a.* Bees; نحلة nahlé, Owl.

نحو nāhv, *s. a.* Syntax; نحوي nāhvī (*fem.* نحوية nāhviyyé), *s. a.* Pertaining to syntax, syntactical; — (pl. نحويون nāhviyyūn), *s. a.* A writer on syntax.

نحوست nūhūssèt, *s. a.* The quality of possessing a malign influence, malignity. [tion, feet

نحيف nāhīf, *a. a.* Weakly in constitution.

نخبير nākhjūr, *s. p.* Any animal pursued or taken in the chase as game

منجیرگیر nàkhjīr-ghīr, *s. p.* A huntsman.

منجی nàkhjīl, *s. p.* A kind of wood or berry of which rosaries are made.

منجست nùkhusst, نخستین nùkhusstīn, *a. p.* The first.

منجش nàkhshèb, *s. p.* Name of a place near Semerkand, having a celebrated well (چاه منجش chāhi-nàkhshèb), from whence the impostor Mukanna“ (the Veiled Prophet of Khorassan) is said to have caused an artificial moon (ماه منجش māhi-nàkhshèb) to rise.

منج nàkhl, *s. a.* A palm-tree, a date-tree; منجستان nàkhlistān, *s. p.* A palm-grove.

منجور nàkhwèt, *s. a.* Pride, haughtiness.

منجود nòkhud, *s. t.* A chick-pea; a large, white, hard-boiling pea.

منجید nīdā, *s. a.* A calling aloud; an ejaculation; |—, —et, *v.a.* To call out aloud; to ejaculate; حرف ندا hārfi-nīdā, An interjection, or vocative particle.

منجدا nādass, *s. t.* A ploughing, harrowing, and cleaning land after or tilling a fallow; |—, —et, *v.a.* To clean (land) by ploughing, &c.

منجدام nēdāmèt, *s. a.* A feeling of regret, repentance, penitence.

منجده nùdhé, *s. a.* A weeping and lament-

ng ²adl
 -èdīm),

Companions, associates, intimate friends. [companion.

منجید nēdīm, *s. a.* An intimate friend and

منجذر nēzr, *s. a.* A vow; anything sacrificed or bestowed in consequence of a vow; |—, —et, *v.a.* To vow, to sacrifice or bestow as a fulfilment of a vow.

منج nēr, *a. p.* Male.

منجرخ nērkh (nàrk), *s. p.* The officially-taxed price of commodities.

منجرد nērd, *s. p.* Backgammon.

منجردبان nērdibān (mērdivēn), *s. p.* A ladder, steps, a staircase; منجردبان باشی (mērdivēn) - bāshi, The top of the stairs; منجردبان ایاغی (mērdivēn) - āyaghi, The foot of the stairs.

منجرده nērdé? nērdé? Where? In what place? In whatever place?

منجركس nērghiss, *s. p.* A marigold; a beautiful eye, the eye of a mistress.

منجرم nērm, *a. p.* Soft to the touch; easy in disposition, yielding.

منجره néré? *Turkish interrogative of place,* What place? What exact spot? What place soever; منجرنك néréning? Of what place? of what place soever; منجریه néréyé, To what place? To whatever place; منجردده nērdé, In what place? In whatever place; منجرددن nērdan? From what place? From whatever place; منجرم nérém? What part of my body? Whatever part of my body; منجرمك nérémīng? Of what part of my body? &c., منجرسی néréssi, What part or spot of

it? نرئسنه nèressiné? To what part of it? &c., &c. [hero.]
 نريمان nèrimān, *s. p.* A champion, a
 نزار nīzār, *a. p.* Thin, slender, lean.
 نزاع nīzā", *s. a.* Altercation, dispute, quarrel; |—, —et, *v. s.* To dispute, quarrel.
 نزاکت nēzākāt, *s. a.* Politeness, delicacy of manners; delicacy of taste, smell, &c. [bat.]
 نزال nīzāl, *s. a.* A fighting, battle, combat.
 نزد nēzd, *s. p.* The immediate vicinity or proximity of anything.
 نزدیک nēzdīk, *a. p.* Near.
 نزع nēz", *s. a.* A tearing up, out, or away; |—, —et, *v. s.* To tear up, tear out, tear away; حالت النزع hālētū-'n-nēz", The agony of death, the point of death.
 نزل nūzul, *s. a.* Provisions; —امینى, nūzul-ēmīni, *s. t.* The commissary-general of an army.
 نزله nēzlé, *s. a.* A cold in the head.
 نزول nūzūl, *s. a.* A descending, going or coming down; an alighting; a stroke of apoplexy or palsy; |—, —et, *v. s.* To descend; to alight.
 نزهت nūzhēt, *s. a.* The taking a stroll for pleasure; pleasure, recreation (either by strolling or sitting in pleasant places).
 نسا nīssā, *s. a.* A woman; women in general; طائفه نسا tā'ifē'i-nīssā, Womankind.
 نساج nēssāj, *s. a.* A weaver.

نسيج nīssājèt, *s. a.* The weaving art.
 نساك nīssāk, *s. a.* A series, arrangement, order; يکساك yēk-nīssāk, *a. p.* Uniform; regular.
 نساك nēssā'ij, *s. pl. a.* (no sing.), Textile fabrics, woven articles.
 نسايم nēssā'im, *s. pl. a.* (of نسيم nēssīm) Airs, breezes.
 نسب nēsseb, *s. a.* Extraction, parentage; نسبي nēssēbī (نسبيه nēssēbiyyē), *a. a.* Pertaining to extraction or parentage.
 نسبت nīssbèt, *s. a.* (نسب انساب nēssīb an-sīb) Relation; ratio, proportion; a logarithm; spite; |—, —et, *v. s.* To do in spite; (in stating a sum in the ratio of three) as; كنسبت kē-nīssbèt, *s. a.* نسبت الی ب كنسبت ج الی د nīssbēti-ēlif-īla-bē-kē-nīssbēti-jīm-īla-... (The ratio of *a* to *b* (is) as the ratio of *c* to *d*), As *a* is to *b*, so is *c* to *d*.
 نسبت جیبیه nīssbēti-jēybiyyē, Algebra sine; نسبت ظلیه nīssbēti-zillīyyē, Algebra log. tangent; نسبة nīssbētām, *ad. a.* In respect, in relation, in proportion out of spite.
 نسته nēssté, *s. t.* A thing, anything, nothing in particular (used in *has... and kasing*).
 نسج nēssj, *s. a.* A weaving; a texture; |—, —et, *v. s.* To weave.
 نسك nēsskh, *s. a.* An abolishing, annulling, abrogating; |—, —et, *v. s.* To abolish, annul, abrogate; —, nīsskhā, *s. pl. a.* (of نساك nēsskha), *Cap...*

(of books or writings); —, *nèssikh*, *s. a.* The peculiar handwriting used in copying the Kur'an and most prose books in Turkey, Syria, and Arabia.

nùsskha, *s. a.* A copy of a book or writing; (*mùsska*) an amulet or charm in writing, much used in the East, sewn to the cap, or bound round various parts of the body.

nèssr, *s. a.* A bird; an eagle.

nèssrîn, *s. a.* A kind of flower;

ghyùlu-nèssrîn, *s. p.* A kind of flower. [succession.

nèssàk, *s. a.* An order, row, series,

nèssl (*nèssil*), *s. a.* Progeny, race, posterity. [a satyr.

nèssnāss, *s. a.* A kind of ape;

nèssnē, *s. t.* A thing.

nisswān, *s. pl. a.* (*of* *nissā*), Women.

nissyān, *s. a.* A forgetting; oblivion, forgetfulness; |—, —*et, v. a.* To forget. [tinguished family.

nèssīb, *a. a.* Belonging to a dis-

nèssīm, *s. a.* A gentle air, zephyr, breeze. [an arrow.

nùshshābē, *s. a.* A wooden arrow;

Nishābūr, *s. p.* The town of Nishabur, in Khorassan.

nishādir, *s. p.* Sal ammoniac; ammonia; *روحی*, *nishādir-rūh*, Spirit of ammonia, spirit of hartshorn, sal volatile.

nishāssta, *s. p.* Starch; wheat fecula, used in confectionary.

nishāt, *s. a.* Mirth, joy.

nishān, *s. p.* A mark, sign, trace, signal of any kind; an index, indication; sign-post; beacon; a mark set up to shoot at, a target; a decoration, insignia of rank or of any order of knighthood; a pledge, token (given to a girl at a betrothal); the Sultan's cypher; imperial letters-patent bearing the cypher; a sear, cicatrice;

nishānghyāh, *s. p.* A sight (used for pointing guns): *nishānli*, *a. t.* Marked, bearing a mark; betrothed, affianced; *نشانجی* *nishānji*, *s. t.* Former title of a high functionary of the Ottoman Government, a kind of High Chancellor, from whose office the imperial letters-patent, firmans, &c., were issued; —, *nishān*, *a. p.* (*in composition*), Who or which sits; who or which causes to sit; which calms, composes, soothes; which recalls, calls to mind; *خاطر نشان* *khātir-nishān*, *s. p.* Anything fixed on the mind, or on which the mind is fixed.

nishāndē, *a. p.* Planted, set up, erected. [vestige.

nishānē, *s. p.* A mark, trace,

nèshr, *s. a.* A spreading out or abroad, a scattering, dispersing; a resuscitation; |—, —*et, v. a.* To spread out or about, to scatter, disperse; to publish; to resuscitate; *حشرونشر* *hāshr-u-nèshr*, The resurrection and gathering of the dead to judgment.

نشست *nishèst*, *s. p.* The act of sitting; |—, —et, *v. n.* To sit; نشستگاه *nishèstghyāh*, *s. p.* A seat, place for sitting.

نشسته *nishèsté*, *a. p.* Seated, sitting.

نشیده *neshinidé*, *a. p.* Unheard of; who has not heard.

نشو *nèshv*, *s. a.* A growing, increasing, prospering; نشو و نما *nèshv-u-nemā*, A growing and prospering; نشو و نما بولمتی *nèshv-u-nemā-bòlmeti*, To grow and prosper.

نشوة *nèshvé*, *s. a.* The hilarity caused by any stimulant; نشوة بخش *nèshvé-bàksh*, *a. p.* Stimulating.

نشیب *nishīb*, *s. p.* A descent of ground, a declivity; low ground.

نشست *nèsh'èt*, *s. a.* A springing up, shooting, sprouting; a deriving one's origin; an origin; |—, —et, *v. n.* To spring, originate.

نشیمن *nèshimèn*, *s. p.* A company, society; نشیمنگاه *nèshimèngghyāh*, *s. p.* A place where people meet in society.

نشین *nishīn*, *a. p.* Sitting, seated.

نشئه *nèsh'è*, *s. a.* The hilarity caused by wine or any stimulant. [proof.

نص *nàss*, *s. a.* An irrefragable divine

نصاب *nàssāb*, *s. a.* The exact degree or proportion which best suits anything; rank, degree.

نصارا *nàssārā*, *s. pl. a.* (of نصرانی *nàssrānī*), Christians, Nazarenes.

نصائح *nàssā'ih*, *s. pl. a.* (of نصیحت *nàssihāt*), Counsels, advices given.

نصب *nàssb*, *s. a.* A setting up, erecting; an appointing to high office; |—, —et, *v. a.* To set up, erect; to appoint; عزل و نصب *‘azl-u-nàssb*, Appointment and dismissal.

نصر *nàssr*, *s. a.* Aid, help, succour; victory; —, *nàssir*, *s. t.* A wart, corn, or hard skin; عز نصره *‘azza-nàssrth*, (God) whose aid be powerful! (inscribed on Turkish coins); نصرلتمت *nàssirtem*, *v. n.* To form warts, corns, or hard skin.

نصرانی *nàssrānī* (*fem.* نصرانیه *nàssrānīyyé*), *s. a.* A Christian, a Nazarene; نصرانیت *nàssrānīyyèt*, *s. a.* Christianity. [cour; victor.

نصرت *nàssrèt*, *s. a.* God's aid and sac-

نصف *nàssf*, *s. a.* A half; half-way; the middle; نصف دائرة *nàssfi-dā'iré*, A semicircle; نصف النهار *nàssfu-n-nihār*, Noon, mid-day; نصف الليل *nàssfu-'l-lèyl*, Midnight.

نصفت *nàssafèt*, *s. a.* Justice, equity, conscientiousness.

نصل *nàssl?* (*Turkish interrogative and exclamative of quality or manner*). How? In what way? What sort? What kind? However, howsoever; how! نصل من *nàssl-sin?* How are you? نصل ایدر ايسه ایتسون *nàssl-èdër-issa-ètsin*, Let him do in any way he can.

نصیب *nàssīb*, *s. a.* Whatever falls

one's lot ; a lot, fate ; او—, nàssīb-òl, *v.n.* To fall to one's lot.

نصیحت nàssīhāt, *s. a.* Advice, counsel ;
 ویرمک —vèrmek, *v.n.* To give
 advice ; |—, —et, *v.a.* To counsel.

نصارت nàzārèt or nàdārèt, *s. a.* Bright-
 ness, freshness, beauty, bloom.

نطاق nitàk, *s. a.* A belt, girdle, zone.

نط nàt, *s. a.* A chess-board or portable
 leather for chess or draughts.

نطفه nùtfé, *s. a.* Sperm, seminal fluid.

نطق nùtk, *s. a.* The faculty of speech ;
 a set speech, an oration.

نطوق nàtūk, *a. a.* Facile in speech.

نظار nùzzār, *s. pl. a.* (of ناظر nāzir),
 Spectators.

نظارت nàzārèt, *s. a.* A view, a spectacle ;
 direction, supervision ; a ministry, de-
 partment of state, ministerial office.

نظافت nàzāfèt, *s. a.* Cleanness, clean-
 liness.

نظام nìzām, *s. a.* Order, regularity, an
 arrangement ; a system ; a regulation,
 law, bye-law ; جدید —, nìzāmī-jèdīd
 (New system), Name given to the
 general system of government intro-
 duced into Turkey by Sultan Mahmud
 II. in 1826, upon the suppression of
 the Janissaries, particularly the em-
 ployment of regularly - disciplined
 troops ; نظام عالم nìzāmī-“ālm (A
 means of the world's being governed
 in an orderly manner), One of the
 titles given in firmans to Pashas of
 the highest order ; عسکری —, nìzām-

-“àsskéri, Regular troops ; نظامه
 کلمک nìzāma-ghèlmek, *v.n.* To
 get in order, to be put to rights ;
 ویرمک —, nìzām-vèrmek, *v.n.* To
 put in order, to regulate ; نظامسز
 nìzāmsiz, *a. t.* Irregular, disordered,
 disorderly ; نظامسزلیک nìzāmsizlik,
s. t. Disorder, want of order.

نظائر nàzā'ir, *s. pl. a.* (of نظیره nàzīrē),
 Similar things, parallel things ; paro-
 dies, imitations, rival pieces of com-
 position.

نظر nàzar, *s. a.* The sight ; a looking ;
 the effect of an evil eye ; favour, good
 graces, esteem, consideration ; |—,
 —et, *v.n.* To look ; نظراً nàzaran,
ad. a. In comparison ; in respect ;
 نظر دگمسون nàzar-dàghmassin ! Let
 not the effect of the evil eye light
 upon it ! (*said plainly or satirically of
 anything one is called upon to admire,
 and in the sense of, It is beautiful ;
 may God preserve it from evil !*)
 نظردن دوشمک nàzardan-dùshmek,
v.n. To fall into disgrace, get out of
 favour.

نظره nàzara, *s. a.* A single look.

نظم nàzm, *s. a.* Verse ; a versifying ;
 order, regularity ; |—, —et, *v.a.* To
 put into metre, to say or write in
 verse, to sing.

نظیر nàzīr (*fem.* نظیره nàzīrē), *a. a.*
 Similar, like ; parallel ; بینظیر bī-
 -nàzīr (bī-nāzir), *a. p.* Peerless, un-
 equalled ; capital, very good.

نظيره nàziré, *s. a.* Any piece of composition in prose or verse, or any anecdote, told or written in imitation of some other, as a parody to it, or with a view to outrival it in excellency.

نظيف nàzif, *s. a.* Clean, cleanly.

نعال nì"āl, *s. pl. a.* (of نعل nà"l), Pattens, slippers (for going into the street); صف النعال sàffu-'n-nì"āl, The place near the door where the shoes are left on entering a house or room.

نعام nà"ām, *s. a.* An ostrich.

نعت nà"t, *s. a.* A eulogistic poem in praise of Muhammed, always to be found occupying the second place in complete collections of poetry.

نعره nà"rs, *s. a.* A great noise, roar, vociferation.

نعش nà"sh, *s. a.* A bier or litter with a dead body; بنات النعش binātu-'n-nà"sh, The stars of the Great Bear.

نعل nà"l, *s. s.* A patten, a slipper for going out of doors with; (nāl) a horse-shoe; نعلين nà"lèyn (nàlin), A pair of pattens (one patten); نعلبند nà"l-bènd (nàlbànt), *s. p.* A farrier; نعلملك nà"llèmek (nàllamak), *v. a.* To shoe.

نعلجه nà"lché (nàlcha), *s. p.* An iron heel with projections, used for boots or shoes to prevent slipping in walking.

نعم nà"am, *ad. a.* Yes; very good; very well; —, nì"ām, *s. pl. a.* (of نعت

nì"mèt), Comforts, blessings, benefits. ولي النعم vèliyyu -'n-nì"ām, A benefactor.

نعما nà"mā, and nù"mā (for نعمي *s. a.* Any goodness, benefit, favour

نعمت nì"mèt, *s. a.* A comfort, blessing, benefit from Providence.

نعمي nù"mā, *s. a.* Any benefit or favour. نعناع nà"nā", نعنع nà"nā", نعنع nà"à (nànē), *s. a.* Mint; peppermint.

نعت نعوت nù"ūt, *s. pl. a.* (of نعت نعوت Eulogistic poems on Muhammed.

نعوذ بالله nà"ūzu-bi-'llah! (We take refuge in God!) God preserve us!

نعيم nà"īm, *s. a.* The state of being in possession of every blessing; جنت نعيم jènnèti-nà"īm, Name of one of the subdivisions of Paradise or one of the names of Paradise.

نغمه nàghma (nàghma), *s. a.* A note, time, an air in vocal music.

نفاس nifāss, *s. a.* The condition of a woman for forty days after childbirth.

نفاست nèfāssèt, *s. a.* Goodness, excellence, superiority (of quality), delicacy, richness.

نفاق nifāk, *s. a.* Discord, disagreement.

نفائس nèfā'iss, *s. pl. a.* (of نفيسة nèfissé), Things excellent and esteemed, precious things, valuables, delicacies.

نفت nèft, *s. p.* Bitumen; نفت يافس nèft-yāghī, *s. t.* Naphtha; spirit of turpentine; نفتي nèftī, *s. a.* Of a green-black colour.

نفع nèfh, *s. a.* A diffusion (of odour)

a blowing (of the wind or with the mouth).

نفسه nèfha, *s. a.* A single breath of wind or of perfume; a blast; نفحة نفحة nèfhātu-'l-fēz", The first blast of the trump at the end of time, when all living creatures will die; نفحة نفحة nèfhātu-'l-bà"ss, The second blast, when all the dead shall rise.

نفسه nèfkh, *s. a.* A blowing with the mouth; blowing an instrument.

نفسه nèfkr, *s. a.* An individual, a person; (pl. نفرات nèfērāt), A private soldier, common sailor. (This word is generally used after a cardinal number when followed by any word signifying man, and is then always in the singular; نفر كمسنه bìr-nèfkr-kimèssnē, One person; بش نفر چاوش bèsh - nèfkr-chàwush, Five sergeants).

نفرته nèfrèt, *s. a.*, نفرین nèfrīn, *s. p.* Aversion, dislike, disgust; |—, —et, *v. n.* To have a dislike, aversion, disgust.

نفسه nèfss, *s. a.* The life; the soul; the flesh (biblically speaking), the passions; the sperm or seminal fluid; one's own self, essence, or individuality; the interior of a town or country, as distinguished from the environs or dependencies; —, nèfess, *s. a.* The breath; one inhalation; one exhalation; a peculiar miraculous power of the breath to cure diseases, &c., believed to be possessed by many persons;

نفسه اماره nèfsi-èmmārē, (The commanding soul or flesh) That state of the passions when they habitually control and compel the individual to obey their exigencies; نفس لوامه nèfsi-lèvwāmē, (The upbraiding soul) That state when the passions can be controlled, though they still strive to make their voice heard; نفس مطمئنه nèfsi-mùtma'innē, (The peaceful soul) That state when the passions are totally subdued; نفس الامر nèfsu-'l-(èmir), The reality of any matter; في نفس الامر fī-nèfsi-'l-(èmir), *ad. a.* In reality; بالنفس bī-'n-nèfas, *ad. a.* Personally; بالتق نفسى bālik-nèfsi, *s. t.* Spermaceti; بالتق نفسى ياغى bālik-nèfsi-yāghī, Sperm-oil; نفسنه او يمتق nèfsina-ùymak, *v. n.* To follow or submit to one's passions; نفسنى قيرمتق nèfsini-kirmak, *v. n.* To subdue one's passions, to spite them; نفس المتق nèfess-àlmak, *v. n.* To breathe, respire, to inspire; to rest; repose one's self; to have a hole, or not to be air-tight; to get air; نفس ويرمك nèfess-vèrmek, *v. n.* To allow breathing-time; to give rest or respite; نفسنى طيشارى nèfessini-dīshārī-vèrmek, 'To expire (in breathing), to breathe out; نفس صوك song - nèfess, The last breath; بر نفس توتون bìr-nèfess-tùtun, A whiff, a puff (in smoking).

نفسانى nèfsānī, *a. a.* Pertaining to the flesh or passions, carnal; نفسانیت

nèfsāniyyèt, *s. a.* Spite, a grudge, enmity, ill-will.

نقط nèft, *s. a.* Bitumen; naphtha.

نفع nèf', *s. a.* Utility, advantage, use, benefit.

نقده nèfaka (nàfaka), *s. a.* The allowance due to a wife and children from the husband and father for maintenance.

نفوذ nùfūz, *s. a.* A penetrating through or into; a pervading; moral influence; نفوذ صاحبی nùfūz-sāhibi, A person of influence.

نفوس nùfūss, *s. pl. a.* (of نفس nèfss), Persons, individuals, souls; نفوس دفتري nùfūss - dèftéri, A statistical register of births and deaths.

نفي nèfy (nèfi), *s. a.* An exiling; exile; banishment; the making an expression negative; |—, —et, *v. a.* To banish, exile; to make negative (in grammar).

نفير nèfir, *s. a.* An assembling of people for political purposes; نفير عام nèfiri-
-“amm, *s. a.* A general rising, a levy in mass; —, *s. p.* A fife or kind of trumpet; also the shrill note of the same.

نفيس nèfiss, *a. a.* Good, beautiful, sumptuous, delicious, precious.

نقاب nìkāb, *s. a.* A veil.

نقابت nìkābèt, *s. a.* The office of mayor or master over a class of men; نقابت الاشراف nìkābétu - 'l - èshraf, The office of superintendent over the

enregistered descendants of Muhammed.

نقاره nàkārè (nàghara), *s. p.* A kettle-drum; نقاره زن nàkārè - zèn, The beater of a kettle-drum.

نقاش nàkkāsh, *s. a.* One who embellishes with designs of any material whether embroidery, paint, &c., a house-painter. [or designer's art.]

نقاشت nìkāshèt, *s. a.* The embellishment.

نقاط nìkāṭ, *s. pl. a.* (of نقطه nāṭṭah) Dots, diacritical points.

نقاوت nàkāvèt, *s. a.* Purity, cleanness the select of anything.

نقائص nàkā'iss, *s. pl. a.* (of نقیصه nāqīssa), Imperfections, defects.

نقائض nàkā'iz, *s. pl. a.* (of نقیضه nāqīzza), Contradictory things or sayings.

نقب nàkb, *s. a.* A hole; a subterranean way or gallery; |—, —et, *v. a.* To work a hole or a way through a wall or underground; to tap (a person for the dropsy); to pierce (ears or noses for rings).

نقد nàkd, *s. a.* Cash, hard coin, ready money; نقداً nàkdàn, *ad. a.* In with ready money; نقدی nàkdī, *a. a.* Pertaining to cash or ready money.

نقدر nàkadar, *Turkish interrogative and exclamative of quantity and degree of quality, How much? How many? How . . .? How much soever; how many soever; how . . . soever.*

نقدر کوزل nàkadar - ghyùzèl, *How beautiful!*

نقدینه *nàkdīné*, *s. p.* Cash, ready money, hard coin.

نقرس *nīkriss*, *s. a.* The gout.

نقره *nūkra*, *s. a.* Silver.

نقش *nāksh*, *s. a.* An embellishing with designs or portraitures, either as writing, painting, engraving, embroidery, &c.; a design, portraiture, figure; (*nāghsh*) embroidery; —, —et, *v.a.* To draw, paint, design, portray; to write; to engrave; نقش ایشلمک (*nāghsh*)-*ishlémek*, To work in embroidery; نقشبند *nāksh-bènd* (*nākshibènd*), *s. p.* An embellisher in portraitures; a writer; نقشبندی *nākshibèndī*, *a. p.* Name of an order of dervishes.

نقصان *nòksān*, *s. a.* A deficiency; a defect, fault, imperfection; —, *a. t.* Deficient, imperfect.

نقض *nākz*, *s. a.* Destroying, demolishing, pulling down, pulling to pieces; a violating, violation, deviation from; —*nākss*, *s. a.* The old materials of anything pulled to pieces; —, *nākz-et*, *v.a.* To demolish; to violate; نقض عهد *nākzi-àhd*, A violation of treaty; a breach of allegiance or of faith.

نقطه *nòkta*, *s. a.* A dot, a diacritical point of a letter; a point (in mathematics); نقطه لوله *nòktali*, *a. t.* Dotted.

نقل *nàkl*, *s. a.* A transporting from place to place, removing; a changing one's residence, moving; a relating,

recounting; a transferring; —, —et, *v.a.* To transport; to transfer; to relate; —, *v.n.* To move or change one's residence; عقلاً و نقلاً “*àklan-u-nàklan*, According to reason and according to tradition.

ناقله *nàkala*, *s. pl. a.* (of ناقل *nākīl*), Relaters, reporters, narrators.

نقم *nàkam*, *s. a.* Anger; hatred, malevolence; —, *nīkām*, *s. pl. a.* (of نكمت *nīkmèt*), Angers; hatreds, vengeances. [vengeance.

نكمت *nīkmèt*, *s. a.* Anger; hatred; نكوت *nàkvet*, *s. a.* The choice, best of anything. [pieces of money.

نقود *nūkūd*, *s. pl. a.* (of نقد *nàkd*), Coins,

نقوش *nūkūsh*, *s. pl. a.* (of نقش *nāksh*), Portraitures, designs, figures.

نقول *nūkūl*, *s. pl. a.* (of نقل *nàkl*), Relations, narrations.

نقيب *nàkīb*, *s. a.* A special magistrate over a class of people; نقيب الاشراف *nàkību-'l-èshraf*, The chief or superintendant over the registered descendants of Muhammed.

نقير و قظير *nàkīr*, *a. a.* Few, little; نقير و قظير *nàkīr-u-kàtmīr*, *ad. t.* Minutely.

نقيصه *nàkīssa*, *s. a.* A defect, imperfection; a fault; a vice.

نقيضه *nàkīza*, *s. a.* A contradiction, contradictory fact or assertion.

نك *ning*, *ning*, *nang*, *nung*, Turkish prepositional particle of possession for words ending in a vowel, answering to our 's or of; بابانك *bàbaning*,

Father's; **دَدَنُك** dèdénìng, Grandfather's; **تُورپُونُك** tùrpunung, Of the rasp; **كُوقُونُك** kòkunung, Of the smell.

نِكَاَت nikyāt, *s. pl. a.* (of **نُكْتَه** nùkté), Sayings of subtle wisdom.

نِكَاَه nikyāh, *s. a.* An affiancing, betrothing, marrying (a girl or woman to a husband); the dower agreed upon as payable by the husband to the wife; **نِكَاَهْلِي** nikyāhli, *a. t.* Affianced, betrothed, married; **نِكَاَه-هت**, nikyāh-et, *v. a.* To affiance, betroth, marry (to a husband); **بَاغْلَامَك**—, nikyāh-bàglamak, **نِكَاَه-كِرْمَك**—, nikyāh-kirmak, *v. a.* To assign a dower (to a wife on marriage or betrothal); **نِكَاَه-التِنْدَه** nikyāh-altinda, **نِكَاَه-تَاهْتِنْدَه** nikyāh-tàhtinda, Under the matrimonial pact or obligation to a husband.

نِغْهَار nighyār, *s. p.* Any design, figure; writing; a statue; a pretty woman.

نِغْهَاشْتَه nighyāshté, *a. a.* Drawn, figured, painted; written. [chastisement.

نِغْهَال nèkyāl, *s. a.* Punishment, exemplary

نِغْهَاه nighyāh, *s. p.* A look, glance;

نِغْهَاهْبَان nighyāhbān, **نِغْهَاهْدَار** nighyāhdār, *s. p.* An overseer; a guardian.

نِغْهَاهْت nikyāyet, *s. a.* Slaughter, slaying, putting to the sword.

نِغْبِت nèkbet (nikbet), *s. a.* The being in bad circumstances, in poverty or in disgrace, fallen circumstances; **نِغْبِت-خَانَه** nikbet-khāné, *s. p.* The house of one in fallen circumstances.

نُكْتَه nùkté, *s. a.* A saw, a wise saying, a fine saying which contains some piece of subtle wisdom; **نُكْتَه-دَان** nùkté-dān, **نُكْتَه-شِنَاس** nùkté-shinās, *s. p.* A person up to such sayings.

نِغْرَان nighrān (nighérān), *s. p.* Looking, regarding, expecting; **نِغْرَان-دِل** nighérān-dil, *v. a.* To look, regard, observe, contemplate; to be expecting, looking for.

نِغْرَه nèkré, *s. a.* A funny story; **نِغْرَه-لِي** nèkréli, *a. t.* Funny, witty, amusing; **نِغْرَه-هت** nèkss-et, *v. a.* To return in form of a relapse (a disease).

نِغْوِل nùkyūl, *s. a.* A going from a promise or compact; **نِغْوِل-هت**—, nùkyūl-et, *v. a.* To go back (from a promise or agreement).

نِغْهُون nighyūn, *a. p.* Reversed; **نِغْهُون-سَر** sēr-nighyūn, **نِغْهُون-سَار** nighyūn-sār, *a. p.* Head-downwards, topsy-turvy.

نِغْهَه nighèh (contr. from **نِغْهَهْبَان** nighyāhbān), *s. p.* A look, glance; **نِغْهَه-دَار** nighèhdār, *s. p.* A watcher, looker, guardian.

نِغْهِين nighīn, *s. p.* A seal, signet, signet.

نِمْ nèm, *s. p.* Moisture, humidity, dampness; **نِمْ-لِي** nèmli, *a. t.*, **نِمْ-نَاك** nèmnaq (nèmlāk), *a. p.* Damp, moist, humid; **نِمْ-شَبْنَم** shèbnèm (nigh-dān), *s. p.* Dew; **نِمْ-نَمَلْتَمَك** nèmlestmek, *v. a.*

To damp, moisten; **نِمْ-نَمَلْتَمَك** nèmlestmek, *v. a.* To become damp or moist, to become moistened.

نه *nēmā*, *s. a.* A growing, flourishing; interest (on moneys); —, *nūmā*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows; رهنا *rēh-numā*, A guide, road-shower.
 نما *nāmāz*, *s. p.* The canonical prayer; قیلمق — *nāmāz-kīlmak*, *v. n.* To perform a canonical prayer; صباح نمازی *sābāh-nāmāzi*, The prayer of day-dawn; اولیه نمازی *ūylē-nāmāzi*, The noon prayer; ایکندی نمازی *ikindi-nāmāzi*, The afternoon prayer; اخشام نمازی *(akshām)-nāmāzi*, The prayer of sunset; یاتسی نمازی *yātsi-nāmāzi*, The prayer of bed-time; (there are various other special prayers).
 نما *nūmāy*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows, points out.
 نمایان *nūmāyān*, *a. p.* Evident, manifest, visible. [ance.
 نمایش *nūmāyish*, *s. p.* Show, appear-
 نمایدند *nūmāyendē*, *a. p.* Who or which shows.
 نمچه *nēmchē*, نمسه *nēmsē (lēmsē)*, Germany; نمچهلو *nēmchēli*, *s. t.* A German; نمچهجه *nēmchējē*, *s. t.* The German language. [felt.
 نمد *nēmed*, *s. p.* A felt carpet, piece of
 نمدید *nēmdidē*, *a. p.* Suffused with tears, moist, watery (eye).
 نمر *nēmīr*, *s. a.* A leopard.
 نمرود *Nēmīrūd*, *s. p.* Nimrod; a king who is said to have cast Abraham into the fire.
 نمق *nēmīk*, *s. a.* A writing, penning; —, *nūmīka*, *v. pass. a.* It was written

(used in mentioning the place where firmans, &c., were written).
 نمک *nēmīk*, *s. p.* Salt; نمکجرام *nēmīk - bé - hārām (nēmīk-bāhrām)*, *a. p.* Ungrateful, traitor to his salt.
 نمکین *nēmēkīn*, *a. p.* Salt, saltish; —, *nēmghīn*, *a. p.* Moist, damp, humid.
 نمل *nēmīl*, *s. a.* An ant, emmet, pismire.
 نمو *nēmūv*, *s. a.* Growing, vegetating, flourishing. [Which shows.
 نمود *nēmūd*, *a. p.* (*in composition*),
 نمودار *nēmūdār*, *s. p.* A copy, example, sample, likeness. [model.
 نمودج *nēmūdēj*, *s. p.* A sample; a
 نمود *nēmūdē*, *a. p.* Who or which has shown, has been shown, or to whom (something) has been shown.
 نمودج *nēmūzēj*, نمودج *ēnmūzēj*, *s. a.* A sample; an exemplar, model.
 نمون *nēmūn*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows.
 نمونه *nēmūnē*, *s. p.* A sample, pattern.
 نمیکه *nēmīkē*, *s. a.* A note, a letter.
 نیمیه *nēmīmē*, *s. a.* Detraction, slander, secret calumny.
 ننگ *nēng*, *s. p.* Name, reputation; honour; —, *nēning*, *compt. t.* Of what? of whatsoever.
 ننه *Nīnvē*, Nineveh (the city of).
 ننی *nīnni*, *s. t.* A nurse's or mother's ditty for making a child sleep.
 نو *nēv*, *a. p.* New; fresh; recent; young; نوبنو *nēv-bē-nēv*, *ad. p.* Fresh and fresh, over and over again; نوبهار *nēv-bāhār*, *s. p.* Early spring;

نورسیده nèv-rèssidé, *a. p.* Newly arrived; newly come to maturity;
 نوایین nèv-āyīn, *a. p.* Of recent introduction;
 نوجوان nèv-jùwān, *s. p.* A youth, young lad;
 نوخاسته nèv-khāssté, *a. p.* Newly sprung up.
 نوا nùwā, *s. p.* A note, tone; خوشنوا khòsh-nùwā, *a. p.* Sweet-toned;
 بینوا bì-nùwā, *s. p.* Noteless, whose note is never heard; poor, friendless, who has nothing to say for himself or anyone to speak for him.
 نواب nùvwāb, *s. pl. a.* (of نائِب nā'ib), Substitutes for judges. (*The original of our word nabob.*)
 نواحی nèwāhī, *s. pl. a.* (of ناحیه nāhiyyé), Small districts, hundreds.
 نواخت nùwākht, *s. p.* A caressing; —, —et, *v. a.* To caress.
 نواخته nùwākhté, *a. p.* Caressed.
 نوادر nèwādir, *s. pl. a.* (of نادره nādiré), Rare things.
 نواده nùwādé, *s. p.* A grandchild.
 نواز nùwāz, *a. p.* (*in composition*), Who caresses, makes much of.
 نوازش nùwāzish, *s. p.* A caress, a treating with kindness and consideration.
 نوازل nèwāzil, *s. pl. a.* (of نازله nāzilé), Misfortunes which happen; —, *s. t.* A cold in the head, a fluxion.
 نوافل nèwāfil, *s. pl. a.* (of نافله nāfilé), Supererogatory prayers.
 نوال nèwāl, *s. a.* A grace, blessing, gift, favour; عم نواله "ammé-nèwāluhu! May His blessings be made general!

نواله nèwālé, *s. a.* A single meal or blessing.
 نواهی nèwāhī, *s. pl. a.* (of نهی nèhī), Prohibitory commands, inhibitions.
 نوائِب nèwā'ib, *s. pl. a.* (of نائِبه nā'ibé), Calamities which happen.
 نوباوه nèv-bāvā, *s. p.* The first-fruits; early fruits or vegetables.
 نوبت nèvbèt (nàbèt), *s. a.* A turn in succession, a go, a watch, a time; a keeping watch; an access, fit, attack (of fever, &c.); each one of five times a day, corresponding more or less with the hours of prayer, when formerly the band of eastern music used to be played in the courtyards of governors, &c.; بکلمک —, (nàbèt)-bèklémek, *v. n.* To keep a watch, be on guard, stand sentry; to wait for one's turn to come; نوبتچی nèbètçī, *s. t.* A man on guard, a sentry; anyone on duty when it is taken in succession; —, Nūbèt, Nūbé, *s. a.* Nubia, part of Ethiopia.
 نوپر nèv-bèr, *s. p.* Fresh and early fruit.
 نوبی Nūbī, *s. and a. a.* Nubian, a Nubian.
 نوجهله nè-vejh-la, *comp. t.* In what way? In whatsoever way.
 نوح Nūh, *s. a.* The patriarch Noah.
 نوحه nèvha, *s. a.* A cry of lamentation.
 نور nūr, *s. a.* Light, brightness; glory, aureole; كوزيمك نوری ghyiz-mung-nūru! نور دیدم nūri-dīdam! Light of my eyes! —, nèvveré! ملا نورین (God) shed glory (around it)!

nūrèyn, *s. a. dual*. The two glories, *i. e.* the two daughters of Muhammed who were married to Ossman : he is therefore styled ذوالنورین zū-'n-nūrèyn.
 نورانی nūrānī, *a. a.* Bright, shining, glorious and incorporeal.
 نور nèvèrd, *a. p. (in composition)*, Who traverses, travels over; رهخورد rēh-nèvèrd, *s. p.* A traveller on the road.
 نور nèv-rèss, نورسته nèv-rèssté, نو nèv-rèssidé, *a. p.* Newly arrived.
 نور nèv-rūz, *s. p.* The day of the vernal equinox, generally called نوروز nèv-rūzi-sūltānī, *The royal new-(year's) day.*
 نوش nūsh, *s. p.* A drinking; —, *a. p. (in composition)*, Who drinks; ا—, —et, *v. a.* To drink; to smoke (tobacco); نوشانوش nūsh-ā-nūsh, Draught upon draught, cup upon cup.
 نوشت nūvisht, *s. p.* Writing.
 نوشتا nūvishté, *a. p.* Written; —, *s. p.* A writing; a thing written.
 نوشنده nūshèndé, *s. p.* A drinker, one who drinks. [agreeable.
 نوشین nūshīn, *a. p.* Sweet, pleasant,
 نوع nèv", *s. a.* A species, sort, kind, manner; نوع بشر nèv"i-bèshar, *Man-kind, the human race.*
 نوک nùker, *s. p.* A servant, servitor.
 نول nèvl, *s. a.* نولون nàvlun, *s. t.* Freight-money for carriage by ship.
 نوله n'-òla (*for* نه اوله nè-òla), *comp. t.* What would happen? What may it be?
 نوم nèvnm, *s. a.* Sleep.

نومرو nùméro, نومره nùméra, *s. t. (French)*, Number; نومرو بر nùméro-bir, Number one. [desponding.
 نومید nūmīd, *a. p.* Hopeless, despairing.
 نون nūn, *s. a.* Name of the letter ن; a fish; ذوالنون zū-'n-nūn, Lord of the fish, *i. e.* Jonas.
 نوند nèvend, *s. p.* A messenger, courier.
 نوه nèvé, *s. p.* A grandson.
 نویس nūwīss, *a. p. (in composition)*, نویسنده nūwīssèndé, *s. p.* Who writes, a writer; وقعه نویس vwàk"à-nūwīss, *s. p.* A chronicler; the official writer of the chronicles of the times at the seat of government.
 نه nè, *ad. t.* Neither, nor; —, *Turkish general interrogative of matter*, What? whatever, whatsoever; (N.B. *The final s being merely necessary when the word stands alone, it is generally suppressed in compound words*) ننه nènīng, Of what? of whatever; نیه nèyē, To what? for what? نیچون nìchin (*for* نه ایچون) Why? What for? نره nèrē (*for* نه اره) What place? ندرلو nè-(turlu), What kind? نه ایسه nè-issa, Whatever it may be; نه حال ایسه nè-hāl-issa, Never mind in what way; نندن nèdan? Why? From what (cause)? نه دگلو nè-dīnglu? What sort (obsolete); نه زمان nè-zāmān? نه وقت nè-wàkit? When? (At) what time? نه سی وار nèssi-vār? What has it? What is the matter with it? Whatever he has, whatever he may

نیکون nìchin ? *Turkish interrogative of cause, reason, motive, purpose, Why? What for?*

نیکه nījé, *Turkish interrogative of condition or manner, How? —, a. t. How much; how many; نیکه سن nījé-sin? How are you? نیکه ادم واردرکه nījé-Adam-vâr-dir-ki . . . , How many men there are who . . . .*

نیر nèyyir, *s. a. The sun or moon; نیرین nèyyirèyn, s. a. dual. The sun and moon, the two lights. [flames.*

نیران nīrān, *s. pl. a. (of نار nār), Fires, نیرو nīrū, s. p. Strength; نیرومند nīrū-mènd, a. p. Strong.*

نیزه nīzè, *s. p. A dart, javelin.*

نیس Nīss, *s. t. Nice (town of, ni France).* نیسان nīssān, *s. a. The Syro-Roman month of April.*

نیست nīsst, *a. p. Non-existent; نیست و بود nīsst-u-būd, Existent and non-existent; نیستی nīsstī, s. p. Non-existence, annihilation, nothingness.*

نیش nīsh, *s. p. A sting; a thorn, prickle; —, s. t. The town of Nish, in Servia.*

نیشتەر nīshṭèr (nèshṭèr), *s. p. A lancet.*

نیک nīk, نیکو nīghyū, *a. p. Good.*

نیکبولی Nīghèboli, *s. t. Nicopolis (the town of).*

نیل nèyl, *s. a. The obtaining or attaining (what one desired); —, نیل nīl, s. p. Woad; indigo; —, s. a. The river Nile; نیلفام nīl-fām, نیلگون nīl-ghyūn, a. p. Blue.*

نیلر nèylèr (*for* نهایلر nè-èylèr) ? *What does, will, or can he do? نیلسون (for* نهایلسون nè-èyléssin) ? *What may or shall he do, or is he to do?*

نیلوفر nīlufèr, *s. p. The water-lily.*

نیم nīm, *s. and a. p. Half. [(half-body).*

نیمتن nīmtèn (mīntan), *s. p. A jacket*

نیه nèyé ? *comp. t. To what? For what? To whatever; for whatever.*

نیورق Nīūyòrk, *s. t. New York (town of).*

نیوقاستل Nīūkàstel, *s. t. Newcastle (town of).*

و

و vwāw (vwòw). *Twenty-ninth letter of the Turkish alphabet, being sometimes a vowel, and sometimes a consonant. As a vowel, it has each of the five values of o, u, ü, œ; and as a consonant it is generally a pure v, often a combined sound of v followed by or ending in w, and sometimes a pure w. In chronograms and astronomical tables its numerical value is 6.*

و vè, *c. a. And. (N.B. Placed between braces of synonymous words, or between braces of words signifying different or contrary things, but which nature or the mind is accustomed to couple together, this conjunction becomes a vowel, and takes the sound of u or ü according as the preceding word of the brace is soft or hard; و لیل ونهار lèyl-u-nàhâr, Day and night;*

بای و کدا bāy-u-ghèdā, Rich and poor;
صلح و صلح sùlh-u-salāh, Peace and
concord); —, *pr. a. of asseveration*,
By; واللہ vwā-'llāhi, By God.

وا vwā, Persian particle placed sometimes
before a few words denotes a *backward*
motion, or sometimes a *recurrence*, and
may therefore mean *back*, or *again*;
—, *int. a. O! Oh! Alas!*

وابسته vwā-bèsté, *a. p.* Tied back,
attached; dependant.

واپسین vwā-pèssin, *a. p.* The last, the
hindmost. [steamboat.

واپور vāpor, *s. t. (Italian)*, A steamer,

واجب vwājib, *a. a.* Due, incumbent,
expedient, right, necessary; واجب
الادا vwājibu-'l-èdā, Necessary to be
paid; واجب الادعان vwājibu-'l-iz'ān,
Necessary to be obeyed.

واحد vwāhid, *a. a.* One, sole, alone;

الواحد èl-vwāhid, *s. a.* The only God;

واحد العصر vwāhidu-'l-'āssr, The

phoenix of the age; واحد بعد واحد

vwāhidan-bà'da-vwāhidin, *ad. a.* One
by one, one after another.

واخ wākh, *int. t.* O dear! Alas!

وادى vwādī, *s. a.* A valley; a stream,
river, rivulet; a mode, style, manner
of expression, or general sense of a
writing. (*Origin of the word "oasis."*)

وار vwār, *a. t.* Existing, in being; present
in person; — او, — ol, *v. n.* To exist,
to be; —, or واردر vwār-dir, Exists,
is, are; there exists, there is, there
are. *If preceded by a noun or pronoun*

in the genitive, or by a possessive pro-
noun, this takes the incidental meaning
of possession, and may be translated by
the verb to have; but it is as glaring
an error as can by any possibility be
conceived to call this word an imper-
sonal verb in any case whatever: we
may, according to the exigencies of
our language, translate it and some
other word or words in the sentence by
our verb to be or to have; still this
does not affect the essence of the
original Turkish adjective; كتابي وار
kitàbim-vwār, A book exists belong-
ing to me, I have or possess a book:
باباك وارمي bābang-vwār-mi? Hast
thou a father? Does there exist a
father belonging to thee? وار يوق
vwār-yòk, Existing, but so little
as to be accounted as not existing:
ادمك واري يوغى adaming-vwār-
yòghu, All that a man has, and
something else besides; واري يوغى
vwārimi-yòghumu-fèdā-
-ètdim, I have sacrificed, forsaken:
given up all that I possessed, every-
thing belonging to me; وار يوق نه ايسه
vwār-yòk-nè-issa, Be it that there is
be it that there is not, that is as it
may be; —, vār, a. p. (in composition)
Like, resembling, after the form of
manner of; پروانه وار pèrwānè-vār,
a. p. Like a moth, after the manner of
a moth.

وارث vwāriss, *s. a.* An inheritor, one

who has received his inheritance, or who has a right to receive it.

وار *vwārid*, *a. a.* Who arrives; who attains; which is true, pertinent, applicable; which comes to one's knowledge; واردات *vwāridāt*, *s. pl. a.* Income, revenue (as composed of many items).

وارسته *vwā-rèsté*, *a. p.* Free, exempt.

وارثه *vwārlik*, *s. t.* Possessions, property, wealth, riches.

وارم *vwārmak* (*aor.* وارر *vwārir*), *v.n.* To arrive (at a distant place), to reach; to go on further; to go close on; to go to; وارد قجه *vwārdikja*, واراراق *vwārarak*, وارار *vwāra-vwāra*, *gerunds*, By degrees, the further it goes; قوجه يده *kòjaya-vwārmak*, To get married, to go to a husband.

وارنه *Vārna*, *s. t.* Varna (town of).

واروش *vwārūsh* (*vwārish*), *s. t.* The suburb of a large town.

وارور *vwārūn*, *a. p.* Contrary, inverse, wrong; unlucky.

وار *vwārē*, واری *vwārī*, *Persian particle placed at the end of a few words and signifying, in order of; صرة واری* *stra-vwārī*, In a row, in succession.

واريت *vwārīyyèt*, *s. a.* (from *t.* وار *vwār*), Possessions, riches, wealth; واريتلو *vwārīyyètli*, *a. t.* Rich, wealthy.

واريل *vwārīl*, *s. t.* A cask, a barrel, a keg;

واريس *vwāriyoss*, *s. t.* (*Greek βαρυος*), A heavy sledge-hammer.

واز *vwāz* or *wāz*, *a. p.* Open, pushed back; *ad. p.* (*as a particle*), Back; again; واز كچمك *vwāz - ghèchmek* (*sometimes* وازكلمك *vwāz-ghèlmek*), *v.n.* To desist, leave off; to relinquish.

واسطه *vwāssita*, *s. a.* A medium, a means; intervention, mediation.

واسع *vwāssi*, *a. a.* Spacious, extensive.

واصف *wāssif*, *s. a.* One who describes the qualities, who praises the good qualities of any person or thing; a qualifying adjective.

واصل *wāssil*, *a. a.* Arriving, reaching; attaining; joining (things together); او—, —òl, *v.n.* To arrive; to reach; to attain; ا—, —et, *v.a.* To join together.

واصي *vwāssi*, *s. a.* A testator.

واضح *vwāzih*, *a. a.* Evident, manifest, plain, clear.

واضع *vwāzi*, *s. a.* Who puts, places; who makes or creates; واضع النما *vwāzi-'l-Imzā*, The (under)signed, he who signs his name.

واعظ *vwā'iz*, *s. a.* A preacher (title of a special functionary in a mosque).

وافتيز *wāftiz*, *s. t.* (*Greek*), Baptism; ا—, —et, *v.a.* To baptize.

وافد *wāfid*, *a. a.* Arriving.

وافر *wāfir*, *a. a.* Numerous, much, many.

وافي *wāfī*, *a. a.* Sufficient, ample.

واقع *vwākī*, *a. a.* Which falls; which befalls, happens; which is, lies, is

placed, is situated; which is real;
 —, *s. a.* The reality as it happens;
 أو, —òl, *v. n.* To happen, befall,
 betide, come to pass; to be, lie, be
 situated; واقع حال *vwāki"i-hāl*, The
 truth of the matter, the reality of the
 circumstance; واقعاً *vwāki"ā*, *ad. a.*
 Truly, really, in fact.

واقف *wākif*, *s. a.* Aware, informed;
 who stops, stands still; who waits;
 who places property in mortmain or
 entails an estate; أو, —òl, *v. n.* To
 be or become aware, informed.

والا *vwālā*, *s. p.* High, elevated, exalted;
 —, *vè-illā*, *ad. a.* Otherwise, or if
 not, and if not.

والد *vwālid*, *s. a.* A father, a male parent;
 والدة *wālidé*, *s. a.* A mother, a female
 parent; والدين *vwālidèyn*, *s. a. dual.*
 Both parents, father and mother;
 والدة السلطان *wālidé-sùltān*, The mother
 of the reigning Sultan, who is an
 officially recognised personage in the
 Ottoman Court.

واله *vwālih*, *s. a.* Crazy, beside himself.

والي *wāli*, *s. a.* A governor-general.
 (This title is given to the Pasha of
 Egypt, and of Tripoli, to the Bey (as
 Europeans persist in calling him) of
 Tunis, and to the Dey (also so mis-
 named by Europeans) of Algiers, in
 exactly the same way as it is applied
 to the other governors-general of
 provinces).

وام *vwām*, *s. p.* Debt; وامخواه *vwām-*

-*khāh*, *s. p.* A creditor; وامدار *vwām-*

-*dār*, *s. p.* A debtor. [behind]

واماند *vwā-māndé*, *a. a.* Remane

وامق *vwāmik*, *s. a.* A passionate lover.

وانى *vwāni*, *s. a.* Fatigued, tired, lay

او *vwāw*, *s. a.* Name of the letter.

واويل *vwā-vèylā*, *inf. a.* O! Oh! Alas!

واد *vwāh*, *inf. p.* O! Oh! Alas!

واهب *vwāhib*, *s. a.* (God) the giver
 of good things.

واهم *vwāhim*, *s. a.* Fearing, redoubting
 fancying; قوت واهمه *kivvā-*
vwāhimé, The creative faculty of
 imagination.

واهن *vwāhin*, *s. a.* Feeble, weak.

واهى *vwāhī*, *s. a.* Baseless, unfounded.

واى *vwāy*, *wāy*, *inf. s.* Holloa! O!
 Alas! واى باشمه *vwāy-bāshimā*! O!
 the misfortune that has befallen me
 (An alas for my head!)

وايه *vwāyé*, *s. p.* A share in any
 thing; وايدار *vwāyédār*, *s. p.* A
 sharer, participator; أو, *vwāyéd-*
òl, *v. n.* To participate, share.

وبا *vwèbā*, *s. a.* An epidemic; the plague
 the cholera. [punishment]

وبال *vwèbāl*, *s. a.* A crime, fault, sin.

وبالت *vwèbālet*, *s. a.* Dangerous
 unwholesomeness, likeliness to lead
 to unpleasant consequences.

وبر *vèbér*, *s. a.* Hair of animals of which
 thread, string, cloth, and tents are
 made; اهل وبر *èhli-vèbér*, People who
 dwell in hair tents, nomades.

وتد *vwèted*, *s. a.* A tent-peg; a stake

name of two kinds of elements which go to the formation of a *foot* in Arabic prosody.

و *vwètkr*, *s. a.* The string of a bow; the chord of an arc; the diameter of a rectangular figure; the hypotenuse of a right-angled triangle; the side (of a triangle) which subtends an angle; —, *vwitr*, *s. a.* A special voluntary prayer performed in addition to the five canonical.

وتير *vètiré*, *s. a.* A road, path, way; a mode, manner.

وثاق *vissāk*, *s. a.* A tent-rope; a rope or bond of any kind; a pact, compact.

وثائق *vwèssā'ik*, *s. pl. a.* (of وثيقه *vwèssīké*), Trustworthy things, assurances, securities; letters, documents.

وثبات *vwèssébāt*, *s. pl. a.* Assaults, attacks, flyings at. [cerity.

وثوق *vwùssūk*, *s. a.* Confidence; sincerity. وثيق *vwèssīk* (*fem.* وثيقه *vwèssīka*), *a. a.* Firm; sincere; trustworthy.

وثيقه *vwèssīka*, *s. a.* A letter, a document that may be relied on.

وجاع *vijā*, *s. pl. a.* (of وجع *vèjà*), Pains, aches.

وجاه *vijāh*, *s. a.* The being face to face;

وجاهاً *vijāhan*, *ad. a.* Face to face.

وجاهت *vèjàhèt*, *s. a.* Beauty, comeliness; appositeness; fitness, seemliness.

وجد *vèjd*, وجدان *vijdān*, *s. a.* Ecstasy, ecstatic rapture (of saints).

وجع *vèjà*, *s. a.* A pain; an ache.

وجوب *vwùjüb*, *s. a.* The being due, incumbent, necessary, right, proper.

وجود *vwùjūd*, *s. a.* Existence, being; the body.

وجوه *vwùjüh*, *s. pl. a.* (of وجه *wèjh*), Faces; sides; considerations; ways, modes, manners; the principal people of a town, the notables; وجوه ايله *vwùjüh-ila*, *ad. t.* On many accounts, for many reasons, in many ways; من كل الوجوه *mìn-kyùlli-'l-vwùjüh*, *ad. a.* In every way.

وجه *vwèj*, *wèjh* (*vwèjih*), *s. a.* A face; a side; a surface; a way, mode, manner; على وجه *bèr-wèjh*, *pr. p.*, "àlà-vèjh (followed by a noun with the definite article ال), *pr. a.* As, by way of; بر وجه تفصيل *bèr-wèjhi-tàfsīl*, *ad. p.*, على وجه التفصيل "àlà-wèjhi-'t-tàfsīl, *ad. a.* In detail, in a detailed manner; وجهاً من الوجوه *vwèjhan-mìné-'l-vwùjüh*, *ad. a.* In some one way or other; (with a negative), in no way whatever. [rection.

وجهه *vwèjhé*, *s. a.* A side, quarter, di-

وجيع *vèjī*, *a. a.* Painful.

وجيه *vwèjih*, *a. a.* Beautiful, comely; apposite, fitting, seemly.

وحداني *vwàhdānī*, *a. a.* Pertaining to the sole God; وحدانيت *vwàhdā-niyyèt*, *s. a.* The divine quality of being one only God.

وحدت *vwàhdèt*, *s. a.* The general quality of being alone or unique.

وحش *vwàhsh*, *s. a.* The desert, wilder-

ness; (*pl.* وحش *vwùhūsh*), A wild animal; وحش *vwàhshī*, *a. a.* Wild; avoiding the presence of man; barbarous; وحشيت *vwàhshiyèt*, *s. a.* Wildness.

وحش *vwàhshet*, *s. a.* Wildness, solitude (of places), voidness of man's presence; barbarity.

وحش *vwùhūsh*, *s. pl. a.* Wild animals.

وحى *vwàhy*, *s. a.* Inspiration, revelation;

الوحى *èminn -1- vwàhy*, The

angel Gabriel; كاتب الوحي *kyātibu-*

-1- vwàhy, Ossman, the third Caliph,

as having been Muhammed's secretary

in reducing the revelations of the

Kur'ān to writing.

وحيد *vwàhid*, *s. a.* A unique, sole, solitary thing or person (as a phoenix).

وخامت *vwàkhāmèt*, *s. a.* Unwholesomeness of air or food.

وخيم *vwàkhīm*, *a. a.* Unwholesome, insalubrious, hurtful.

ود *vidd*, وداد *vedìd*, *s. a.* Love, affection.

وداع *vwèdā'*, *s. a.* A committing one to God's keeping; an adieu; a bidding farewell; |—, —et, *v.n.* To commit to God, to take leave, to say good-bye, to bid farewell; وداعلشمك *vwèdā'-lèshmek*, *v.n. recip.* To bid each other farewell, commit each other to God's keeping.

ودائع *vwèdā'i'*, *s. pl. a.* (of وداعة *vwèdā'*), Trusts, things committed to one's keeping.

ودود *vedìd*, *a. a.* A loving, affectionate friend; God the loving friend of all.

وديعة *vwèdī'a*, *s. a.* A trust, anything committed to one's keeping; وداعة *vwèdā'*

atv-'llāh, A trust committed to one's care by God.

ودين *Widdin*, *s. t.* Widdin (town of).

ور *vèr* (*contr. from* وار *vār*), *Perse* termination signifying a possessor

بهره ور *bèhrévèr*, A participator, one who has a share or part; —, (بر *bèr*),

Who carries, carries out;

رهور *rèh-vèr*, A guide; (for راکر *rāk-r*

-èghkr), *c. p.* And if.

ورا *vèrā*, *s. a.* The back or hind part

anything; the space behind anything;

the breech; the anus; وراد *vèrād*

ad. t. Behind, in the space further

back; ورأيه *vèrāya*, Behind, to the

space further back; ورأسده *vèrāsda*

sinda, Behind him, her, it.

وراثت *virāssèt* (*vèrāssèt*), *s. a.* The inheriting, entering into possession of

inheritance; an inheritance. [Here

ورثه *vèrèssé*, *s. pl. a.* (of وارث *varīs*

ورد *vèrd*, *s. a.* A rose; —, *vird.* *s. a.*

Any portion of scripture or other writing

which a person continually recites

ورزش *vèrzish*, *s. p.* An effort, exertion

diligent application. [fearing

ورع *vèrà'*, *s. a.* Piety, devotion, God-

ورق *vèrak* (*wàrak*), *s. a.* A leaf (of

tree or book); leaf brass, false

ورقه *vèraka*, *s. a.* One leaf. [فقر

ورم *vèrem*, *s. a.* Phthisis, consumption

disease of the lungs ; any consuming, debilitating complaint.

ورود *vwùrūd*, *s. a.* Arrival, coming ;
 |—, —*et, v.n.* To arrive, come.

ورید *vèrīd* (and *حبل الوريد hàblu-ʿl-vèrīd*), *s. a.* The jugular vein.

وزارت *vizāret* (*vèzāret*), *s. a.* The functions and quality of vizir, viziriate ;
 وزارت عظمی *vizāreti - ʿūzmā*, The Grand-Viziriate.

وزان *vèzān*, *a. p.* Blowing, which blows (wind) ;
 او—, —*òl, v.n.* To blow (the wind).

وزر *vizr*, *s. a.* A burden, load.

وزرا *vùzērā*, *s. pl. a.* (of *وزیر vèzīr*), Viziers, ministers of state.

وزن *vwèzn*, *s. a.* A weighing ; a weight ; the weight (of anything) ; the metre, measure (of a verse), scansion ; |—, —*et, v.a.* To weigh.

وزنه *vwèzné*, *s. a.* A balance ; a priming-flask ;
 وزنه دار *vwèznéji*, *s. t.*,
vwèznédār, *s. p.* A person charged with examining the weight of things.

وزیر *vèzīr*, *s. a.* A minister of state, one charged with the burden of public affairs ; a pasha of the lowest subdivision of the highest class ;
 وزیر اعظم *vèzīri-à ʿzām*, The Grand-Vizier.

وساده *vissādé*, *s. a.* A pillow, cushion.

وساطت *vèssātèt*, *s. a.* Intervention, medium, instrumentality.

وسوسه *vèssāviss*, *s. pl. a.* (of *وسوسه vèssvèssé*), Fears, alarms, anxieties ; evil suggestions, infernal whisperings.

وسائد *vèssā'id*, *s. pl. a.* (of *وساده vèssādé*), Pillows, cushions.

وسائل *vèssā'il*, *s. pl. a.* (of *وسيله vèssilé*), Pretexts, excuses ; means, occasion (for doing something).

وسخ *vwèssakh*, *s. a.* Filth, dirt, muck.

وسط *vwàssat*, *s. a.* The middle ; the midst ; —, *a. a.* Middling.

وسطا or وسطی *vwùsstà*, *a. a. fem.* (of *اوسط*), Middle ; middling.

وسع *vwùss*, *s. a.* Ability, capacity, capability.

وسعت *vwùss'at*, *s. a.* Spaciousness, extensiveness ; space, extent ; ability, extent (of pecuniary means).

وسواس *vwèssvāss*, *s. a.* The devil ; a whisperer or suggester of evil thoughts.

وسوسه *vwèssvèssé*, *s. a.* An evil thought ; an anxious thought, fear, care. [sive.

وسیع *vwèssī*, *a. a.* Spacious, extensive.

وسيله *vwèssilé*, *s. a.* A means, a favourable conjuncture, opportunity, or occasion ; a pretext or excuse (for doing something).

وش *vèsh*, *Persian particle added to words, and indicating similarity ;*
 لاله‌وش *lālè-vèsh*, *a. a.* Tulip-like.

وشاح *vishāh*, *s. a.* A girdle, belt, zone, baldrick.

وشاق or وشق *vwàshak*, *s. t.* A lynx or ounce (of which the fur is much esteemed). [cherries.

وشناب *vishnāb*, *s. t.* Syrup of morella

وشنه *vishné*, *s. t.* The morella cherry ;
 وشنه چوروکی *vishné-chùrugku*, *a. a.*

- The colour of a decayed morella cherry, a maroon colour.
- وصاف *vwàssāf*, *s. a.* One who praises or describes much or well.
- وصال *vwissāl*, *s. a.* Union, junction; meeting, interview, tête-à-tête with one's beloved.
- وصايا *vwàssāyā*, *s. pl. a.* (of وصيت *vwàssiyyèt*), Recommendations, exhortations, precepts, commandments.
- وصايت *vwissāyet*, *s. a.* Making a testament; a testament; a mandate; |—, —et, *v.a.* To recommend, exhort; to make a testament.
- وصف *wàssf*, *s. a.* A describing, enumerating the qualities, especially the good qualities, speaking well of, praising; an adjective; |—, —et, *v.a.* To enumerate the qualities; to qualify with an adjective; to praise; وصف *wàssfi-tèrkibī*, A compound epithet or adjective.
- وصل *vwàssl*, *s. a.* A joining; name of the sign ۞, placed over the | or ل of the definite Arabic article ال, thus آل, when the article is to be passed over in the pronunciation and the following letter doubled; بالضرورة, read bi-'z-zārūr; |—, *vwàssl-et*, *v.a.* To join together.
- وصلت *vwùsslèt*, *s. a.* A meeting, interview, tête-à-tête, bodily or carnal union with one's beloved.
- وصول *vwùssūl*, *s. a.* Arrival, junction;

- بولمتق —, *vwùssūl-būlmak*, *v.a.* To arrive, to effect one's junction.
- وصي *vwàssī*, *s. a.* A guardian to an orphan.
- وصيت *vwàssiyyèt*, *s. a.* The making of a testamentary bequest; a testamentary bequest; a recommendatory piece of advice; |—, —et, *v.a.* To bequeath.
- وضاعت *vwàzā'at*, *s. a.* Humility.
- وضع *vwàz'*, *s. a.* A placing, putting, laying, arranging; a making; a creating; a pose, gesture, attitude; a piece of conduct, an act; |—, —et, *v.a.* To place, put, lay, arrange, make, create; وضع حملا *vwàz' i-hāml-*, *v.n.* To give birth, be confined, bring forth, be put to bed.
- وضوء *vwùz'*, *s. a.* The lesser or partial ablution, called also الوضوء *al-wuḍū'*.
- وضوح *vwùzūh*, *s. a.* Clearness, plainness, being evident, manifest.
- وضيح *vwàzih*, *a. a.* Clear, plain, evident, manifest.
- وضيع *vwàzi'*, *a. a.* Low; humble.
- وطن *vwàtan*, *s. a.* One's country, birth-place, domicile; حب الوطن *hibb al-waṭan*, Love of country, patriotism; وطن غيرتى *waṭan-ghayrī*, Patriotism.
- وطي (for وط) *vwàty*, *s. a.* A treating under foot; a having carnal connexion with a female; |—, —et, *v.a.* To treat, to have connexion.
- وظائف *wàzā'if*, *s. pl. a.* (of وظائف

wàzifé), Matters which concern anyone; duties, concerns; pay, salaries.

وظوب vwùzūb, *s. a.* Assiduity, perseverance.

وظیفه wàzifé, *s. a.* A matter which concerns anyone; a concern, duty, business; pay, salary; وظیفه خوار wàzifé-khòr, وظیفه دار wàzifé-dār, *s. p.* One who is in receipt of pay or salary.

وعدہ vwà“d, *s. a.* A promising; a promise; |—, —et, *v. a.* To promise.

وعدہ vwà“dé, *s. a.* A term assigned, a set time given; وعدہ سی کلمش vwà“dèssi-ghèlmish, Its term is come; of which the term is come, due.

وعدہ vwà“z, *s. a.* An admonitory predication, a sermon; |—, —et, *v. n.* To preach a sermon, deliver an admonitory discourse.

وغہ waghā, *s. p.* Battle, combat, fight.

وفا wèfā, *s. a.* Fidelity to an engagement, to a requirement, to a debt; |—, —et, *v. n.* To remain faithful, act with fidelity; وفادار wèfādār, *a. p.* Faithful; بیوفا bī-wèfā, *a. p.* Faithless.

وفات wèfāt, *s. a.* Death, decease; |—, —et, *v. n.* To die, to decease.

وفاق wifāk, *s. a.* Concord, unanimity, agreement. [coming.]

وفد wèfd, *s. a.* An arriving, arrival.

وفرت wèfrèt, *s. a.* Abundance, great number or quantity.

وقف wèfk, *s. a.* Accordance; a kind of charm consisting of a prayer or similar formula spoken or written, and be-

lieved to have the virtue of curing, &c.; بروفق bèr-wèfk, *ad. p.* According to.

وفی wèfī (*fem.* وفيه wèfiyyé), *a. a.* Amply sufficient, abundant.

وقار vwākār, وقارت vwākārèt, *s. a.* Gravity of appearance and demeanour.

وقامت vwākāmèt, *s. a.* A rude repulse, rebuff.

وقایه vwikāyé, *s. a.* A sheltering, shielding, protecting; protection; |—, —et, *v. a.* To shelter, shield, protect.

وقائع vwākā“i“, *s. pl. a.* (of وقعه vwāk“à), Events.

وقت vwākt (wākit), *s. a.* Time; وقتلو vwākitli, *a. t.* Timely; وقتلو وقتانجه wākitli-wāktinja (*or* وقتيله wāktīla), *ad. t.* Punctually, regularly in point of time; وقتسز wākitsiz, *a. t.* Inconvenient in point of time; out of season, unseasonable; وقتلو وقتسز wākitli-wākitsiz, *ad. t.* At all times, at any time, convenient or inconvenient.

وقس علی هذا wè-kiss-“àlà-hāzā, *comp. a.* And so forth, and thus of the rest.

وقع vwāk“, *s. a.* Gravity, stateliness of mien and behaviour.

وقعه vwāk“à, *s. a.* Any grave event; an untoward event, catastrophe; a dream; یگچری وقعہ سی yéngichéri-wāk“àssi, The destruction or insurrection of the Janissaries; وقعہ نویس wāk“a-nùwīss, *s. p.* The official chronicler of passing events.

وقف wākf, *s. a.* A staying, standing

still, halting; a pausing; the settling any property in mortmain or in tail with remainder in mortmain; (*pl.* وقواف *èvkāf*), any piece of property so settled; |—, —et, *v.a.* To settle property in mortmain or in tail with remainder in mortmain, the latter being called وقف مشروط *wākfī-mèsh-rūt*, Conditional mortmain; وقفيه *wākfīyyé*, *s. a.* The deed of settlement in mortmain.

وقواق *wākwāk*, *s. a.* Name of a certain infernal tree, the fruit of which are said to resemble human bodies, and to cry out continually the word *wākwāk*.

وقور *vwākūr*, *a. a.* Grave, steady, stately in manner and demeanour.

وقوع *vwükū*, *s. a.* A happening; — بولمق *vwükū*-*būlmak*, *v.n.* To happen, to come to pass, to take place.

وقوف *vwükūf*, *s. a.* A staying, halting; a pausing; knowledge, information; |—, —et, *v.n.* To stay, halt; to pause; كسب وقوف *kèssbi-wükūf-et*, *v.n.* To acquire information.

وقيه *wākiyyé* (*òkka*), *s. a.* The Turkish pound weight, equivalent to nearly 2½ lbs. avoirdupois English.

وقيعه *wākī'a*, *s. a.* A grave event; a battle, an affair.

وكالت *vèkyālèt*, *s. a.* The quality and functions of an attorney, agent, lieutenant, or *alter ego*; وكالت عظمى *vèkyālèti*-*‘ūzmā*, The Grand-Viziriate,

office of Sultan's *alter ego*; *وكالت* *vèkyālèt-nāmé*, A power of attorney.

وكلاء *vùkélā*, *s. pl. a.* (of وكيل *vèkīl*) Agents, attorneys; ministers of state; وكلائى *vùkélālik*, *s. t.* The grade of a minister of state, given *ad honorem* a certain number of *mushirs*.

وكيل *vèkīl*, *s. a.* A person entrusted to act in the absence of another; agent, attorney, lieutenant, substitute, *alter ego*, *locum-tenens*; *وكيل خراج* *vèkīl-khàrj*, *s. t.* The servant

has charge of superintending all ordinary household expenses.

ولا *vèlā*, *s. a.* Friendship, affection; *ولا* *vèlā*, *s. a.* [Governors-general

ولات *vwùlāt*, *s. pl. a.* (of والى *vālī*) *ولات* *vilādèt* (*vèlādèt*), *s. a.* Native birth.

ولاية *vilāyèt* (*wilā'at*), *s. a.* A country in general; a district, town, or village in particular; the quality and functions of a governor-general, or of an independent ruler; also of a guardian, patron, or next of kin; also of saint, saintship, sanctity; ولاية *vilāyèt* *yetli* (*wilā'atli*), *a. t.* Belonging to a country, a countryman; a fellow-countryman.

ولد *vèled*, *s. a.* (in composition of names) Son; (alone) a sharp fellow; *ولد محمد* *ahmed-vèlédi-Mùhàmmèd*, Ahmed, son of Muhammed; *ولد زينا* *vèlédu-'z-zinā* (*vèlédiznā*), A bastard; *ولكن* *vè-lākin*, *comp. a.* But, but this

و *vè-lev*, *comp. a.* Even, though.
 و *vùlūj*, *s. a.* Entering (into or upon anything); becoming, turning into (as night into day).
 و *vèlvélé*, *s. a.* A repeated cry; the loud noise of many voices.
 و *vèlèh*, *s. a.* Astonishment, amazement, stupefaction; *بكا وله كلدی* *bāngā-vèlèh-ghèldi*, Amazement came over me.
 و *vèlī*, *s. a.* One very near to anyone in blood, relationship, or affection; a saint; a master, patron; a servant; the next of kin; *ولي الله* *vèlīyyu-'llāh*, A saint; *ولي نعمت* *vèlī-nī'mèt*, or *ولي النعم* *vèlīyyu-'n-nī'ām*, A benefactor; *ولي عهد* *vèlī-'āhd*, The heir-apparent or presumptive, the designated successor to the throne.
 و *vèlīmē*, *s. a.* A marriage-feast.
 و *Vènédik*, *s. t.* Venice; a Venetian; the Venetian people or republic.
 و *vāhhāb*, *s. a.* (God) the constant giver of good things.
 و *vāhhām*, *a. a.* Who fancies all manner of dangers and difficulties.
 و *vèhl*, *s. a.* Fear, fright.
 و *vèhlé*, *s. a.* *وهلهء اولاده* *vèhlé'i-ūlāda*, *ad. t.* At first, on the spur of the moment, on first consideration (*The word itself means an attack of fear, a sudden fright*).
 و *vèhm*, *s. a.* Fear, apprehension of something future; *وهمناك* *vèhimnāk*, *a. p.* Apprehensive.

و *Viānē*, *s. t.* Vienna (town of, in Austria).
 و *vīrān*, *a. p.* Ruined, in ruins, in a neglected condition, deserted and gone to ruin; ruined in pocket or in affection.
 و *vīrānē*, *s. p.* The ruins of a house, or the empty plot of ground left after a fire has happened; *ویرانه زار* *vīrānē-zār*, A place full of ruins.
 و *vèrish*, *s. t.* A giving; a selling; *الش ویرش* *ālish-vèrish*, Trade, commerce.
 و *vīrghyū* (*vèrghi*), *s. t.* A gift, present; a tax, contribution, tribute.
 و *vīrmek*, *vèrmek* (*aor. ویرر* *vīrir*, *vèrir*), *v. a.* To give; to give out. Joined to the root of any verb (which is then to be augmented with the addition of a *ی* vowel if ending with a consonant, or the syllable *ی* *yi*, if ending with a vowel), this word forms the *verb of facility*, and has the signification of doing with facility, quickness, or offhandedness, the action expressed by the root so augmented; as, *یاپیویرمک* *yāpi-vèrmek*, To do or make with facility; *سویلہ ییویرمک* *sūwèyléyivèrmek*, Just to say, merely to speak.
 و *vīra*, *vèra*, *s. t.* A capitulating, giving up; *ویرہ ویرمک* *vīra-vīrmek*, *vèra-vèrmek*, To capitulate, give up (a fortress); —, *vīra*, and *ویرہ ویرہ* *vīra-vīra*, *gerund*, By continuously giving.

giving out, giving one's self or one's strength to a thing; —, *vira!* Now then, go it my boys! clap on! pull away! *vèrèssiya-àlmak, v.a.* To buy upon credit, to buy on condition of paying at a future time. (This form *vèrèssi* is an obsolete verbal form, now used in only a few words, of which this is one.)

wizildamak (اور. *wizil-dar*), *wizlamak* (اور. *wizlar*), *v.n.* To buzz; *wizildi*, *s. t.* A buzzing noise; *wizozotmek*, *v.n.* To make a buzzing, phizzing noise.

vizita, s. t. (*Italian*), A visit.

vèyl, s. a. Woe; *vèylā! int. a.* Woe! [governor.

wàywoda, s. t. (*Bulgarian*), A

ه

ه *hè or hā'i-hèwwàz.* Thirtieth letter of the Turkish alphabet, having, as a consonant, the power of an aspirated *h*, in whatever part of a word it may occur, and, as a vowel at the end of words or syllables only, the value of one of the vowels *a, é, or é.* In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 5. Placed over letters and writings, in the middle of the very top of the page, and generally in the shape *هـ*, it stands for the Arabic word *هو* *hùwé or hū,* and

signifies He, God, Jehovah. At the end of Arabic compound terms, it is either the personal or possessive pronoun of the third person singular masculine, signifying *his, him, it, etc.* and varying in pronunciation either as a final aspirate, or as the syllable *hu or hi,* according to the rules of Arabic grammar.

ها hā, s. a. Name of the letter ه; — *pron. a. pers. and poss. at the end of Arabic compound terms,* Her; — *at the end of Persian nouns,* is the sign of the plural for inanimate or irrational things; — *int. t.* O! Oh! Ho!

هابط hābit, s. a. Who descends; *هبط* *alights; —او, —دل, v.n.* To descend; *هبط* *alight.*

هابل hābil, s. a. Abel the son of Adam

هاتف hātif, s. a. One who calls; *هاتف* *voice which calls; هاتف الغيب* *hātifu-'l-ghayb,* A voice from an unseen caller, a voice from heaven; an unseen, secret monitor, the heart or a guardian admonishing spirit.

هادم hādīm, s. a. Who demolishes; *الذات* *hādīmu-'l-lèzzāt* (The demolisher of enjoyments), Death.

هادى hādī, s. a. A guide, conductor; *هادى* *God, the Great Guide.*

هارب hārib, s. a. In flight; *هارب* *v.n.* To take flight.

هاضم hāzim, s. a. Who digests (food); *هاضم* *who puts up with (insults or injuries).*

هالك *hālik*, *a. a.* Who dies, perishes ;
 أو—, —òl, *v.n.* To die, to perish (as a
 wretch, *never used but in a contemp-
 tuous way*).

هاله *hālē*, *s. a.* A halo round the moon.

هامبورغ *Hāmbūrgh*, *s. t.* Hamburgh.

هامور *hāmūn*, *s. a.* The open, unculti-
 vated country, the wilderness.

هاني *hāni*, هانيا *hāniya*, or هاني يا *hāni-
 -yā?* *ad. t.* Where? Where is it?
(for قاني kāni).

هاوج *hāwuj*, *s. t.* A carrot.

هاو *Hāver*, *s. t.* Havre (town of, in
 France.)

هاوريز *hāwruz*, *s. t.* (*for* ابريز *āb-riz*,
s. p.), A chamber-pot, urinal.

هاون *hāvèn* (*hāwan*), *s. t.* A mortar for
 pounding drugs, &c., or for firing
 shells ; هاون الى *(hāwan)-ēli*, *s. t.* A
 pestle.

هاي *hāy*, *int. t.* Ho! هاي هاي *hāy-
 -hāy*, *ad. t.* Yes, to be sure ; by all
 means ; هاي هوي *hāy-hūy*, *s. p.* The
 confused cries of combatants.

هايدي *hāy-dē*, هايدي *hāy-dì*, *int. t.* Now
 then! Go on! Now for it! هايدي
 كيت *hāydì-ghit!* Go along with
 you! Be off! هايدي لمك *hāydēlémek*,
v.a. To drive forward or away.

هائل *hā'il*, *a. a.* Terrible, frightful.

هب *hèbā*, *a. p.* Going in pure loss ;
 —, —et, *v.a.* To allow (anyone's work or
 endeavours) to go in pure loss ; أو—,
 —òl, *v.n.* To go in pure loss, to bring
 in no advantage.

هبوب *hübūb*, *s. a.* A blowing (of the
 wind) ; —, —et, *v.n.* To blow (the
 wind).

هبوط *hübūt*, *s. a.* A descending, descent
 from on high, alighting ; —, —et,
v.n. To descend, to alight.

هبه *hìbé*, *s. a.* A free gift without any
 thing or consideration being received
 in exchange ; —, —et, *v.a.* To present
 as a free gift.

هتك *hètk*, *s. a.* A tearing ; a violation ;
 —, —et, *v.a.* To tear, to violate.

هتمان *hètman*, *s. t.* A hetman of the
 Cossacks.

هجا *hèjè'*, *hèjā'*, *s. a.* A syllable ;
 هجا حروف *hürūfu-hèjā*, The letters
 of the alphabet ; حروف هجا ترتيبى
hürūfu - hèjā - tètibi, Alphabetical
 order ; هجالمك *hèjélémek*, *v.a.* To
 spell syllable by syllable.

هجر *hèjr*, هجران *hìjrān*, *s. a.* Exile,
 banishment, separation from home,
 family, and friends.

هجرة *hìjrèt*, and هجرة نبويه *hìjrèti-
 -nèbéviyyé*, The Hegira, the *flight*,
 the voluntary exile of Muhammed
 from Mecca, from whence dates the
 Muhammedan era ; هجرية *hìjrìyyé*,
a. a. fem. Pertaining to the era of the
 Hìjré or Hegira.

هجو *hìjv*, *s. a.* A satire ; —, —et, *v.a.*
 To satirize ; هجويات *hìjviyyāt*,
s. pl. a. Satires, lampoons, satirical
 pieces of poetry.

هجو *hùjū'*, *s. a.* Sleep, slumber.

هجوم *hùjūm*, *s. a.* An attack, assault;

|—, —et, *v.a.* To make an attack.

هجين *hèjīn*, *s. a.* A half-blood Arab horse. [Presents.

هدايا *hèdāyā*, *s. pl. a.* (of هدیه *hèdiyyē*),

هدایت *hidāyet*, *s. a.* A guiding or a being guided aright, especially in matters of faith and religion; هدایت کلمک *hidāyéta-ghèlmek*, *v.a.* To be brought to embrace the true religion.

هدر *hèdr*, *s. a.* Blood shed with impunity and going unrevenged; |—, —et, *v.a.* To allow to go unrevenged (blood);

هدراً *hèdran*, *ad. a.* With impunity.

هدف *hèdef*, *s. a.* The mark or target at which aim is taken in shooting.

هدفه *hèdèfé*, *s. a.* A sight (in any instrument through which one looks).

هدم *hèdm*, *s. a.* A demolishing, demolition; |—, —et, *v.a.* To demolish, pull down.

هدهد *hùdhùd*, *s. a.* The hoopoo bird.

هدی *hùdà*, *s. a.* The direction or guidance which leads to salvation; *èss-sèlām-u-“àlà-mèn-èttèba“à-l-hùdà!* Salutation to whomsoever follows the true guidance!

هدیه *hèdiyyē*, *s. a.* A present; هدیه لك *hèdiyyélik*, *s. t.* A thing fit or intended for a present.

هذا *hāzā*, *a. a. mas.* (*fem.* هذه *hāzihi*), This. [tinence.

هذیان *hèzēyān*, *s. a.* Nonsense, imper-

ه *hèr*, *a. p.* Every; (*followed by any*

of the interrogatives) soever; هرگز

hèr-bīr, Each, every one; هرگز

hèr-bīrimiz, Every one of us; هرگز

hèr-bīrerlérimizā, To eat

one of us; هر بار *hèr-bār*, *ad. p.*

Always, every time; هر چند

-chènd, How much soever, how

soever; هرگز *hèr-ghiz* (*followed by*

negation), *ad. p.* Never; هر کس

-kèss, All, every one, every person

every man; هر کیم *hèr-kīm*, Whoever

whosoever; هر نه *hèr-nè*, Whatever

whatsoever; هر کس *hèr-kèss*

Whichever; هر نه در لو *hèr-nè-dur-lu*

Whatever kind; هر نه زمان *hèr-nè-zāmān*

Whatever time, whenever.

هر نقدر *hèr-nākadar*, How much so-

ever; هر آینه *hèr-āyīnè*, Always, in

every way.

هرات *Hèrāt*, *s. p.* The town of Herat.

هراس *hirāss*, *s. p.* Fear, fright, terror.

هرج مہرج *hèrj-mèrj*, *ad. a.* In confusion

in utter disorder.

هرجایی *hèr-jāyī*, *s. p.* A gad-about

(man); a pansy, heart's-ease (flower)

هرزه *hèrzé*, *s. p.* Foolish talk, babbling

هرزه وکیلی *hèrzé-vèkīli*, A person em-

ployed, as it were, to talk nonsense

for someone else.

هرسک *Hèrsèk*, *s. t.* The Herzegovina.

هرسکلو *Hèrsèkli*, *s. t.* A Herzegovinian.

هرکه *hèrghèlé*, *s. t.* A haras, establish-

ment for breeding horses; a troop of

horses brought to market fresh from

the breeding establishment.

ه هزار *hèzār, a. p.* A thousand; هزار داستان *hèzār-dāssitān, s. p.* The nightingale, who tells a thousand tales, or of whom a thousand tales are told; هزارفن *hèzār-fēnn (hèzāri-fēnd), s. p.* A jack-of-all-trades.

هز hizèbr, *s. a.* A lion.

هزل *hèzl, s. a.* Obscenity; هزلیات *hèzliy-yāt, s. pl. a.* Obscene poetry. [defeat.

هزیمه *hèzīmèt, s. a.* A rout, total

هست *hèsst, s. p.* Present being, actual existence; هست و بود *hèsst-u-būd,* What is and what has been, present and past evidence; هستی *hèsstī, s. p.* A present being, an actual existence, existence.

هشت *hèsht, a. p.* Eight; هشتم *hèsh-tum, هشتمین* *hèshtumīn, a. p.* The eighth, هشتاد *hèshtād, a. p.* Eighty; هشتده *hèsht-deh, a. p.* Eighteen.

هضم *hāzm, s. a.* Digestion; patience, longanimity; —, —et, *v. a.* To digest; to bear (an insult); هضم نفس *hāzmi-nēfss, A curbing the passions.*

هفت *hèft, a. p.* Seven; هفتم *hèftum, هفتمین* *hèftumīn, a. p.* The seventh; هفتاد *hèftād, a. p.* Seventy; هفتده *hèft-dèh, a. p.* Seventeen.

هفته *(hāfta), s. p.* A week; هفته لك *(hāftalīk), s. t.* A thing of a week old; a week's pay or provision.

هفوات *hèfévāt, s. pl. a. (no sing.)* Errors, faults.

هگبه *hèghbé, s. t.* A small saddle-bag, carried on the same horse with a rider.

هگبه لی *Hèghbéli, s. t.* Halki (one of the Princes Islands near Constantinople).

هکیم *hèkīm, s. t.* A medical practitioner (*corrupted from حکیم* *hākīm, A sage.*)

هل *hèl? Arabic interrogative, Is it or is it not so that . . . ?*

هلاک *hèlāk, s. a.* Death, destruction; —, —et, *v. a.* To kill; او —, —دل, *v. n.* To die, perish, be destroyed (*when said of man, it is always an expression of enmity*).

هلال *hīlāl, s. a.* The crescent, the moon during the first few days after new moon. [*a. a.* Deadly poisonous.

هلاهل *hèlāhīl, s. a.* Deadly poison; —,

هله *hèlé, int. t.* Now! Look there! Do just look! Well! Did you ever.

هم *hèm, ad. p.* Both, also; —, *a. p.* (*in composition*), Fellow, brother, of the same —; هم کتدم هم کوردم *hèm-ghīt-dim-hèm-ghyūrdum, I both went and also saw;*

همفراش *hèm-firāsh, s. p.*

A bed-fellow; همراه *hèm-rāh, s. p.* A

fellow-traveller; همشهری *hèm-shèhrī,*

s. p. A fellow-townsmen, fellow-coun-

tryman; —, همم *hèmm, s. a.* Any matter

about which one troubles one's self;

a single care, anxiety, solicitude; —,

همم *hèm, hèm, pron. a. mas. (at the end of*

Arabic composites), Their, them.

هما *hùmā and های* *hùmāy, s. p.* A fabulous kind of bird of paradise of good omen.

همام *humām, s. a.* A great man, a great ruler and leader; —, هممام *hèmmām,* A slanderer.

همان hēmān (hēmèn), *ad. p.* Only, just, hardly, only just; in that very (time); همان شمدی (hēmēn) - shimdi, Just now, just this moment, this minute; همان ساعت hēmāndēm, همان ساعت hēmān-sā'at, *a. p.* That very moment.

همایم hēmā'im, *s. pl. a.* (of همت hīm-mèt), Endeavours, exertions.

همایون hēmāyūn, *a. p.* Auspicious, august, imperial (said only of the Sultan); خط همایون khātti-hēmāyūn, An edict, being a few words in the Sultan's handwriting commanding it to be put in execution.

همت hīm-mèt, *s. a.* The exertion of one's influence, authority, power, or ability; |—, —et, *v.n.* To exert one's influence, authority, power, or ability; همتگیزه hīm-mètingīza-mùhtāj-dir, It requires your kind influence.

بیهما hēm-tā, *a. p.* Equal; similar; بیهتا bī-hēm-tā, *a. p.* Without an equal.

همج hémej, *s. a.* An old imbecile.

همچنین hēmchūnin, همچو hēmchū, *ad. p.* As, in like manner as.

همدان Hāmādān, *s. p.* The town of Hamadan in Persia.

همدم hēm - dēm (One breathing the same breath), *s. p.* A fellow, associate, intimate friend and companion.

همدیگ hēm - dīgher, *pron. p.* One another, each other.

همزه hēmzē, *s. a.* Name of the orthographical character هـ, the various

functions of which are explained in the preface.

همشهری hēm - shèhrī, *s. p.* A fellow-countryman or townsman.

همشیره hēmshīrē, *s. p.* A sister.

همم hīm-mēm, *s. pl. a.* (of همت hīm-mèt), Exertions of one's influence, authority, power, or ability.

هموار hēm-vār, *a. p.* Equal, smooth, uniform; proper, fitting, suitable.

همواره hēm-vārē, *a. p.* Continually, constantly. [Cares, anxieties, solicitude.]

هموم hēm-mūm, *s. pl. a.* (of هم hēm),

همه hēmé, *a. p.* All. [hung at the side.]

همیان hīm-yān, *s. a.* A purse; a bag.

همیشه hēmīshē, *a. p.* Always.

همین hēmīn, *a. p.* The very same.

هنتو or هنتو hīnto, *s. t.* A carriage-coach.

هنجار hèn-jār, *s. p.* The proper place, manner, or position of a thing; نابهنجار nā-bé-hèn-jār, *a. p.* Out of time, place, or position, unsuitable, unbecoming.

هند hīnd, هندستان hīndīstān, *s. p.* India.

هندی hīndī, *a. p.* An East-Indian;

هند غربی hīndī-ghārbī, *s. a.* The West Indies.

هندبیا hīndībā, *s. t.* The dandelion, chicory, or taraxacum plant.

هندسه hēndéssé, *s. a.* Geometry; mathematics in general. [Inde]

هندو hīndū, *s. p.* An Indian, East-

هنر hūnr, *s. p.* Art; ability; talent;

هنرلو hūnrli, *s. t.* Skill.

talented (man); skilfully made (thing);
هنرمند *hùnermend*, هنرور *hùnerver*,
s. p. A skilful, clever, talented person,
a master, an artist, a genius.
هنکا *hènghyām*, *s. p.* Time, moment,
interval, space of time; *بيهنكام* *bī-*
-hènghyām, *a. p.* Untimely.
هنكامه *hènghyāmé*, *s. p.* Time, space
of time; a row, confusion, tumult; a
fight, conflict; *هنكامه کير* *hènghyāmé-*
-ghīr, *a. p.* Filling with noise.
هنود *hùnūd*, *s. pl. a.* (of *هندي* *hīndī*),
Indians, East-Indians.
هنوز *hènuz* (*hènz*), *ad. p.* Just this
moment, only just this moment;
(with a negation) not yet.
هو *hū*, *hùwé*, *pron. a.* He, it; He, God,
Jehovah; *يا هو* *yā-hū!* *int. a.* (*as we*
should say, O thou! but as it means)
O He! O man! O God! O Jehovah!
هوا *hèwa* (*hàwa*), *s. a.* The air; the
wind; the climate; the atmosphere;
the weather; —, *ههوا* *hèwā*, *s. a.* Desire,
inward inclination, taste, lust; *هو*
ههوا *hèwā - u - hèvèss*, Desires and
tastes, fancies and inclinations, lusts
and passions; *بادهوا* *bàdi - hèwā*
(*bèdāwā*), *s. and a. p.* A thing got for
nothing, a windfall; gratis; *هوادر*
hàwādār, *a. p.* Open, airy.
هوام *hèwāmm*, *s. pl. a.* (*no sing.*), Insects,
reptiles, crawling things.
هوان *hèwān*, *s. a.* The state of insignifi-
cancy.
هوائی *hèwā'ī*, *a. a.* Pertaining to the

air; pertaining to the mere imagina-
tion or desire; —, *s. t.* A sky-rocket.
هوج *hèvdèj*, *s. a.* A kind of camel-
litter, in which ladies travel; *هوج*
ههوج *hèvdèj-nīshīn*, *a. p.* Who sits
in a camel-litter (and travels).
هوس *hèvèss* (*hàvèss*), *s. a.* Wish, desire,
inclination; a taste, liking; |—, —et,
v.n. To nourish a desire, cherish a
wish; *هوسلو* *hàvèssli*, *a. t.* Desirous,
having a wish, taste, or liking (for
anything); —, *s. t.* *هوسگار* *hàvèss-*
kyār, *s. p.* An amateur; a candidate.
هوش *hūsh*, *s. p.* Mind, sense, intelli-
gence; *بيهوش* *bī-hūsh*, *a. p.* Sense-
less; *هوشمند* *hūshmènd*, *هوشيار*
hūshyār, *a. p.* Sensible, intelligent.
هول *hèvl*, *s. a.* Terror; *هولناک* *hèvilnāk*,
a. p. Terrible, terrific. [manifest.
هويدا *hùwèydā*, *a. p.* Clear, evident,
هي *hèy!* *int. t.* O!
هيكل *hèyākīl*, *s. pl. a.* (of *هیکل* *hèykèl*),
Palaces, temples, large buildings; large
colossal forms, bodies or phantoms.
هيبت *hèybèt*, *s. a.* Awfulness, dread-
ness of appearance; fear, awe;
هيبتلي *hèybetli*, *a. t.* Awful in ap-
pearance, imposing.
هيج *hèyjā*, *s. a.* Battle, combat, fight.
هيجان *hèyéjān*, *s. a.* The getting into
motion, rising (dust or bodies of men);
|—, —et, *v.n.* To get into motion.
هيج *hèch*, *a. p.* No, none, not one; —,
s. p. Nothing; *هيج بر* *hèch-blr*, Not
one, none.

هیکته *hikhté, a. p.* Drawn (sword).

هیزم *hizem, s. p.* Firewood; هیزمکش

hizemkesh, s. p. A carrier of wood.

هیکل *hèykèl, s. a.* Any colossal thing,

building, temple, image, statue, per-

son, or phantom.

هیمه *himé, s. a.* Firewood.

هیولا *hèyyūlā, a. a.* Matter; هیولانی

hèyyūlānī, a. a. Material.

هیات *hèyhāt, s. a.* The open desert,

wilderness, unoccupied plain; —, *int. a.*

Away! Begone!

هیئت *hèy'èt, s. a.* The form, figure,

appearance; the configuration (of the

heavenly bodies); علم هیئت "ilmi-

-hèy'èt, Astronomy.

ی

ی *yè or yā'i-àhtānī.* Thirty-first and

last letter of the Turkish alphabet,

sometimes a vowel at the end or

middle of words or syllables, always

a consonant at the beginning: as a

vowel, it has the value of *ɛ, e, i, or i,*

and as a consonant that of *y.* In

chronograms and astronomical tables

it has the numeral value of 10. In

Turkish, with the sound of *i or i,* it is

the sign of the definite accusative of

nouns, taking, after vowels, the form

یی and sound *yi or yi;* or it is the

pronominal affix of the third person

singular, signifying *his, her, its.* In

Arabic words it is the sign of appur-

tenance, and changes nouns into quali-

fying adjectives; and in words of

Persian origin it performs the like

function as in Arabic, and also that

of forming an abstract noun of the

quality which is characteristic of the

thing denoted by the original word.

or sometimes it indicates a *single one*

of the kind named.

یا *yā, s. a.* Name of the letter *یا*; —

int. a. O! —, *c. p.* Either, or; —

interrog. t. Is it so? Indeed?

یاب *yāb, a. p. (in composition),* Who

finds or has found; found; نریاب

nā-kā'r-yāb, a. p. Bottomless, un-

fathomable, of which the bottom is

یابس *yābiss, a. a.* Dry. [not found]

یا بجه *yāpja, a. t.* Slowly.

یا پیشقان *yāpishkàn, a. t.* Sticky, stick-

ing, adhesive; —, *s. t.* Pellitory of

the wall.

یا پیشمق *yāpishmak (aor. یاپیشور yāpishūr,*

v. a. To stick, cleave, adhere; to cling

hold of; to touch, handle; to be assiduous,

persevering; یاپیشدرمق *yāpishdirmak,*

v. a. To cause or allow to

stick; to put close, quite close, to

cause to touch, bring into contact.

یا پمق *yāpmak (aor. یاپار yāpar), v. a.*

To do; to make, construct, build,

manufacture.

یا پو or یایی *yāpi, s. t.* A building;

builder's work while in progress.

یات *yāt, s. t.* یات و یراق *yāt-irāk,*

-yārāk, Arms and accoutrements.

ياتسى *yàtsi*, *s. t.* The prayer of bed-time. [ing or sticking up.

ياتك *yàtik*, *a. t.* Lying down, not stand-

ياتمك *yàtmak* (*aor.* ياتار *or* ياتار *yàtar*),

v.n. To lie down; to go to bed; to keep or remain lying, keep down; ياتشمق *yàtishmak*, *v.n.* To become calm, tractable, reasonable, less virulent, less exacting; ياترمق *yàtirmak*, *v.a.* To cause or allow to lie down; to put down, lay down.

يا جوج *yè'jūz*, *s. a.* Gog; يا جوج و ما جوج

yè'jūz-u-mè'jūz, Gog and Magog; apparently two Scythian tribes of great antiquity, but respecting whom numerous legends are current.

يا خود *yākhod*, *c. p.* Or, or else, or otherwise.

يا د *yād*, *s. p.* Memory, remembrance;

يا د —, —*et*, *v.a.* To remember (in mind or by name); to mention by name;

يا د است *yād-esst* (It is remembered),

s. p. Name of a game known among young people as *Josephine*; يا د داشت

yād-dāsht, *s. p.* A keepsake, souvenir, memento.

يا د كار *yād-kyār* (*yādighyār*), *s. p.* A keepsake, souvenir, memento; a scamp, old fool, or old villain.

يار *yār*, *s. p.* (*pl.* ياران *yārān*), A friend;

a lover; a mistress; يار غار *yāri-ghār*

(A friend of the cave, in allusion to *Muhammed's* companion, *Èbu-bèkr*, who was alone with him secreted in a cave when pursued by his enemies on his

flight from Mecca), A faithful friend in adversity; چار يار كزين *chār-yāri-*

-ghyūzīn, The four special friends

(of *Muhammed*), *Èbu-bèkr*, "Omar,

"Ossmān, and "Alī; —, *yār*, *s. t.* A

precipice, a cliff; يارانه *yārāné*, *a. p.*

Friendly, pertaining to a friend;

يارى *yārī*, *s. p.* Friendship; يارانلق

yārānlīk, Friendship, mutual friend-

ship, acts worthy of mutual friends.

ياردم *yārdīm*, *s. t.* Help, assistance,

succour, aid; يا د —, —*et*, *v.n.* To give

assistance, help, aid; ياردمه يتشمك

yārdīma-yètishmek, *v.n.* To run to

(anyone's) assistance; ياردمجى *yār-*

dimjī, *s. t.* A helper, an auxiliary.

يارش *yārīsh*, *s. t.* A foot-race; يا د —,

—*et*, *v.n.* To have a race on foot.

يارك *yārīk*, *a. t.* Split, cracked; يا د —,

—, *s. t.* A split, a crack, fissure, cleft,

chink.

يار لغامق *yārīlghamak* (*aor.* يار لغار *yārīl-*

ghar), *v.a.* To pardon, forgive (*ob-*

solete).

يارم *yārim*, *a. t.* That which results

from splitting a thing in two, half.

يارمق *yārmak* (*aor.* يارار *yārār*), *v.a.*

To split, cleave; to hew in pieces;

ياريجى *yārījī*, *s. t.* A hewer of fire-

wood.

يارمه *yārma*, *a. t.* Split (not cut); يارمه

شفتالو *yārma-shèftāli*, A melting

peach (not a clingstone), the cleft of

which is deep.

ياره *yārē* (*yāra*), *s. t.* A wound; ياره لو

yārālī, *a. t.* Wounded ; یاردا yāra-et, *v.n.* یاردمک yārélémek (yāralamak), *v.a.* To wound ; یاردمت yārélēn-mek (yāralanmak), *v.n.* and *p.* To be wounded.

یاری yāri, *s. t.* A half ; یاریسی yārissi, Its half, half of it or of them ; یاریلری yārīléri, Half of them ; یاریمز yārīmiz, Half of us ; یاریگز yārīgiz, Half of you ; یاری گجه yāri-ghèyjé, Midnight ; یاری یری yāri-yèri, Midway, half way ; یاری بچوق yāri-būchūk, About half, not half ; یاریلمق yārīlamak, *v.a.* To have got half way through ; —, yārī, *s. p.* Friendship.

یارین yārin, *s. t.* To-morrow ; یارین دکل اولبرکون yārin - dīghil - (ò) - bir - ghyùn (or short اولبرکون (ò) - bīr - ghyùn), The day after to-morrow.

یاز yāz, *s. t.* Summer ; یازین yāzin, *ad. t.* In summer ; الکیاز ilk-yāz, The first summer weather ; یازلیق yāzlık, *a. t.* Special to summer.

یازده yāzdèh, *a. p.* Eleven ; یازدهم yāz-dèhum, *a. p.* The eleventh.

یازق yāzık, *int. t.* Alas ! Poor thing ! What a shame ! What a pity ! —, *s. t.* A shame, a pity.

یازمق yāzmaq (*aor.* یازار yāzar), *v.a.* To write, write down ; to record, to register, to enter ; to enrol (soldiers) ; —, *v.n.* To write (a pen) ; joined to the root of a few verbs, augmented with a vowel *s* if ending in a consonant, or augmented with the syllable

یه if ending with a vowel, this *s* takes the sense of *being very near* ; یازمق بايله یازدم bāyīla-yāzdim, I was very near fainting ; یازمق yāzılmak, *v.p.* To be written ; to be noted, entered, registered ; to be enrolled.

یازی yāzi, *s. t.* Writing ; handwriting, an inscription ; یازجی yāzjī, *s. t.* A clerk ; the mate of a merchant ; یازیلو yāzīli, *a. t.* Written ; written over, bearing writing or an inscription ; یازی یازمق yāzi-yāzmaq, *v.a.* I write ; to be able to write.

یاس yè'ss, *s. a.* Despair ; یاس *s. t.* Mourning ; یاس —, yāss-et, *v.a.* I mourn, to be in mourning, *v.n.* mourning.

یاسمین yāssémīn, *s. p.* Jessamine.

یاش yāsh, *s. t.* A man's or animal's age in years ; a year of life ; wet, freshness, moisture ; —, *a. t.* Wet, water, damp, moist ; قاج یاشنده در kīsh-yāshinda-dir ? In what year of age is he ? اون سکر یاشمده یم òn-sekè-yāshinda-yim, I am in my eighteenth year ; I am seventeen years old going on for eighteen ; یاش یاش -yāsh, Very wet, quite wet ; یاشدش yāshdash, One of the same age ; یاشلیق yāshlık, *s. t.* Wet, humidity ; یاشلی yāshlı, *a. t.* Old in years ; یاشا or یاشا yāsha ! May he live ! (باشمق).

یاشمق yāshmaq, *s. t.* A lady's veil, a kind of covering for the greater part

of the face, worn by Turkish women, and showing only the eye, and part of the nose and cheeks.

ياصی yàsssi, *a. t.* Flat; squat.

يا yàgh, *s. t.* Any fat, oil, or unctuous substance; the fat of meat, butter, dripping, grease, tallow; ات ياغی at-yàghi, Fat or grease of meat; ابيج بالقی ياغی bālik-yàghi, Fish-oil; ابيج ich-yàghi, Suet; چرويش ياغی (or چوريش chèvrish) chèrvish-yàghi, An inferior kind of fat (butter? or dripping?) used in cooking; تره ياغی (or ياغ yàgh) tèrè-yàghi, Fresh butter; صای ياغی sà-y-yàghi, Clarified butter; زيتين ياغی zèytin - yàghi, Olive-oil; طوك ياغی dōng-yàghi, Tallow; &c. &c.; ياغلی yàghli, *a. t.* Fat; oily; greasy; —, *s. t.* Food with meat or butter in it; ياغسيز yàghsiz, *a. t.* Lean; not fat; —, *s. a.* Lent diet, meagre; ياغلامق yàghlamak, *v. a.* To oil or grease. [rain.

ياغشیر yàghish, *s. t.* A raining, pouring;

ياغلیک yàghlik, *s. t.* A handkerchief.

ياغماق yàghmak (*aor.* ياغار yàghar), *v. n.*

To rain; to pour; to fall as rain does (snow, hail, dust, &c.); ياغدرمق yàghdirmak, *v. a.* To cause or allow to rain, or to fall like rain; to pour, pour out or down.

يافت yāft, *a. p.* (*in composition*), Found;

—, Yāfèt, *s. a.* Japhet, the son of Noah.

يافتی yāfté (yāfta), *s. p.* A ticket (stuck

upon things); a placard, bill; —, *a. p.* (*in composition*), Found; which has found.

يافه Yāffa, *s. t.* Jaffa (town of).

ياقشقی yàkishik, *a. t.* Seemly, fitting; suitable; —, *s. t.* The most fitting and suitable way, mode, or modification; ياقشقلو yàkishikli, *a. t.* Pretty, handsome, beautiful; ياقشقسيز yàkishiksiz, *a. t.* Unseemly, unhandsome, unbecoming; ياقشقی المق yàkishik-almak, *v. n.* To appear likely; to appear beautiful.

ياقشماق yàkishmak (*aor.* ياقشور yàkishir), *v. n.* To benefit, beseem, suit, go well; to appear likely; ياقشدرمق yàkishdirmak, *v. a.* To cause (a thing) to suit; to invent (a plausible story or reason) by studying circumstances.

ياقماق yàkmak (*aor.* ياقار or يكار yàkar), *v. a.* To light, to set fire to; to burn; ياقلماق yàkilmak, *v. p.* To be lighted; —, *v. n.* To burn (with grief, sorrow).

ياقوت yākūt, *s. a.* A ruby; كوك ياقوت ghyàk-yākūt, A sapphire; صاری ياقوت sàri-yākūt, A topaz.

ياقی yàki, *s. t.* A cautery; a plaister, sticking-plaister; an issue; پهلوان ياقيسی pèhliwān-yàkissi, or انگلیز ياقيسی inghliz-yàkissi, A blister of cantharides; نخود ياقيسی nókHUD-yàkissi, An issue kept open by the insertion of a pea; ياقی اچماق yàki-àchmak, *v. n.* To open a blister, apply a blister.

ياکر *yàngiz*, *a. t.* Very dark brown (colour of a horse's coat).

ياکلتماچ *yàngiltmàj*, *s. t.* An enigma, anything difficult to pronounce or to unriddle. [—, *a. t.* Wrong, incorrect.

ياکلتش *yàngilish* (*yānish*), *s. t.* A mistake; *yàngilmak* (*aor.* *yàngilir*), *v. n.* To make a mistake; *yàngiltmak*, *v. a.* To cause or allow to make a mistake, to put out.

يال *yāl*, *s. p.* The mane; *yāl-u-bāl* (Mane and wings), Friends, influence, power.

يالاق *yalak*, *s. t.* A watering-trough.

يالماق *yalamak* (*aor.* *yalar*), *v. a.* To lick; to lick up.

يالان *yalan*, *s. t.* A lie; —, *a. t.* False (saying); *yalanji*, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يالدز *yaldiz*, *s. t.* Gilding; —التونی, *yaldiz-altini*, Gold for gilding; a sequin of pure gold, Venetian ducat; *yaldizlamak*, *v. a.* To gild; *yaldizli*, *a. t.* Gilt.

يالغ *yaligh*, *s. p.* A drinking-horn.

يالک *yaling* (*obsolete*), *s. t.* Flame; a flash; *yalinglamak*, *v. n.* To flash; to flame.

يالکر *yalingiz*, *a. t.* Alone, solitary; *yalingizlik*, *s. t.* Solitude; *yalinjak*, *a. t. dim.* All alone.

يالوارماق *yalvarmak* (*aor.* *yalvarir*), *v. n.* To beg and pray, to beseech.

يالى *yali*, *s. t.* The beach, the sea-side, sea-shore; a waterside house; *yali*

yali-kènāri, The water's edge or the beginning of the beach.

يالين *yalin*, *a. t.* Bare (feet); *yalin-ayak*, *ad. t.* Barefoot; *yalin-kāt*, *a. t.* Single (flower, &c.).

يامچق *yamchik*, *s. t.* A very shaggy kind of covering for the shoulders.

يامه or يما *yama*, *s. t.* A patch, a piece let in on anything old.

يان *yān*, *s. t.* The side; *yān-yān*, *ad. t.* Side by side, side to side; *yānim*, My side; *yānima*, To my side; *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيم *yānim*, My side; *yānima*, To my side; *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

يانيمدن *yānimdan*, From my side; *yāning*, Thy side; of the side; &c.; *yāni*, His (her, its) side; &c.; *yānimiz*, Our side; &c.; *yāningiz*, Your side; &c.; *yānlari*, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; *yānik-kālmak* (changing the pronoun affix), *v. n.* To remain by, or near, with one; to remain in one's possession; *yān-chizmek*, To get away quietly, steal away; *yān-bākmak*, *v. n.* To look askew; *yān-kēsij*, A cut-purse, pick-pocket.

ياناشمتق *yānashmaq* (*aor.* *yānashir*), *v. n.* To approach, go up to, go close to, the side of, close with; *yānashmaq*

ياناشور *yānashir*, *v. n.* To approach, go up to, go close to, the side of, close with; *yānashmaq*

ياناشور *yānashir*, *v. n.* To approach, go up to, go close to, the side of, close with; *yānashmaq*

yànashdirmak, *v.a.* To cause or allow (anything) to approach, go or come near; ياناشلمق yànashilmak, *v.n.* To be such that things can approach it.

ياناشمه or يناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

يانغين yànghin, *s. t.* A fire, conflagration of houses; —, *a. t.* Who has been burnt; who has been hurt, injured, deceived, or cheated; يانغين وار yànghin-vâr! Fire! Fire!

يانىك yànik, *a. t.* Burnt, scorched, singed; whose feelings are hurt, or sentiments unrequited; — قوقوسى yànik - kò - kussu, The smell of something burning or singed. [Jack, John.

يانقو yàngo, *s. t.* An echo; (*Greek*), يانمق yànmak (*aor.* يانار or يانار yànar), *v.n.* To burn, be on fire, be burnt; to lose (at games of chance); to burn (with heat, thirst, or love); ياندرمتى yandirmak, *v.a.* To cause (one) to suffer from love, &c.; (*provincial*) to light, set light to; يانارطاغ yànar-dlāgh, A volcano, burning mountain.

ياور yāvèr, *s. p.* An assistant, helper; an aide-de-camp; ياورى yāvèrî, *s. p.* Help, assistance.

ياورى yāvri, *s. t.* The young of any animal; ياوريم yāvrim! My boy! ياوريلمق yāvrilamak, *v.a.* and *n.* To pup, calve, foal, kitten, &c.

ياوروز yāvruz, *a. t.* Good; good-natured.

ياهور Yāhū, *s. a.* Jehovah.

ياى yày, *s. t.* A bow (for shooting); a spring (of a lock, &c.); (*obsolete*) summer.

يايا yàya, *s. t.* Foot, infantry; a novice;

يايان yàyan, *ad. t.* On foot; يايان

يايان كلمق yàyan-ghèlmek, To come on

يايق yàyik, *s. t.* A churn. [foot.

يايقامق yàykamak (*aor.* يايقار yàykar), *v.a.* (*obsolete*), To wash.

يايلا yàyla, يايلاق yàylak, يايلاغ yàylāgh, *s. t.* A summer pasturage, upland.

يايمق yàymak (*aor.* يايار yàyar), *v.a.* To spread, extend; يايلمق yàyilmak, *v.n.* To spread of itself; —, *v.n.* To be spread; to be such that it can be spread.

ياباب yèbāb, *s. p.* A desert; a ruin; —, *a. t.* Desert, deserted; خرابو ياباب khàrāb-u-yèbāb, Ruined and deserted, utterly ruined and done for.

يبان yàban, *s. t.* The desert, wilderness, unreclaimed country; يبانى yàbānî, *a. p.* Wild, growing wild, self sown or not grafted (plant); not at all civilized, savage (man); يبان آدمى yàban-ādami, A wild man, an ourang-outang; يبانى آدم yàbānî-ādām, A savage; يبان اشكى yàban-èshèghi, A zebra; an onager; يبانده سويلمق yàbana - sūwèylémek, *v.a.* To say (a thing) without intending to apply it to anyone present; سوزم يبانده sòzum-yàbana, My words to the wilderness! i.e. my words are not intended to apply to you or to anyone here (*ex-*

pression used parenthetically whenever a term of abuse is applied to an absent person, or whenever a pig, donkey, and such like things are mentioned); بیانہ *yàbanā-ghitmek*, *v.n.* To be expended in vain, to be spent on air (either money or some act of kindness).

یبانجی *yàbanji*, *s. t.* A stranger; one who is not a kinsman.

یبوست *yàbüssèt*, *s. a.* Dryness.

یپاغی *yàpaghi*, *s. t.* Wool in the fleece; a fleece.

یپراق *yàprak*, *s. t.* A leaf (of a plant, of paper, &c.); vine-leaves or the leaves of certain plants used for making *dolma*; یپراق طوامہ سی *yàprak - dōl-massi*, Leaf dolmas, *i.e.* balls or pellets of forcemeat, &c., neatly wrapped in leaves, and so cooked, served, and eaten; یپراقلمق *yàpraklanmak*, *v.n.* To put forth leaves; یپراق کوبرہ سی *yàprak-ghyùbrèssi*, Leaf-mould.

یتاق *yàtak*, *s. t.* A bed; a form, a lair (of a wild animal); a den (of thieves), or a place abounding with any noxious animal or with robbers; a secret agent of thieves, robbers, jugglers, &c.; دول یتاغی *dūl-yàtaghi*, The womb, uterus. [Orphans.

یتامی *yètāmà*, *s. pl. a.* (of یتیم *yètīm*), یتشمک *yètishmek* (*aor.* یتشور *yètishir*), *v.n.* To come up with, overtake; to come quickly, come in time; to be sufficient; یتشدرمک *yètishdirmek*, *v.a.* To send quickly; to send so as

to arrive in time; یتشور *yètishir*. That will do; it is enough.

یتمش *yètmiş*, *s. t.* Seventy; who or which has arrived; who or which has arrived at the state of maturity, ripe. یتمامش *yètmemish*, *s. t.* Unripe. یتمشنجی *yètmişinji*, *s. t.* The seventieth.

یتمک *yètmeek* (*aor.* یتر *yèter*), *v.a.* To be sufficient; to reach; یتر *yèter*. That will do; it is enough! یتمک کوجی *bīrining-ghyùju-yètmeek*. To be able, to be powerful enough; strong enough, have influence enough. یتورمک *yètirmek* (*aor.* یتورر *yètirir*), *v.a. caus. (provincial)*, To cause to reach; to send.

یتیم *yètīm*, *s. a.* An orphan.

یحنی *yàhni*, *s. t.* A hash or stew of meat, fish, or fowl.

یحیا *Yàhyā*, *s. a.* St. John the Baptist.

یخ *yàkh*, *s. p.* Ice.

ید *yèd*, *s. a.* The hand; ید واحد *yèd-wāhid*, A kind of monopoly by which the government used to give the exclusive right to a single individual to buy up some particular branch of the produce of a whole district or province, or even of the empire; ید قدرت *yèdi-kùdrèt*, The hand of omnipotence, or of power; ید تصرف *yèdi-tàssàrruf*, The hands, the possession; ذوالیدین *zū-'l-yèdèyn*, *s. a.* One who has the power of using both hands alike, an ambidexter.

مقطوع اليد *màktū* "v-'l-yèd, *a. a.* Who has had his hand cut off.

يدك *yèdek*, *s. t.* A led horse; the rope or strap by which he is led; a tow-rope; the act of towing; a ship or boat in tow; a spare article kept in case of need; يدكجي *yèdekji*, *s. t.* A tow-man, one who tows boats; يدكلك *yèdeklik*, *s. t.* A spare article kept in case of need.

يدمك *yèdmek* (*aor.* يدر *yèdər*), *v. a.* To lead (a horse).

يدي *yèdi*, *a. t.* Seven; who has eaten; who has received; يدنجي *yèdinji*, *a. t.* The seventh; ميراث يدي *mīrāss-yèdi*, *s. t.* One who has received an inheritance and cannot get through it fast enough, a spendthrift.

ير *yèr*, *s. t.* The ground; the floor; place; space; room; employment; ير بوش *bòsh-yèr*, An empty place; a vacant space; a vacant employ; يرة *yèra-kòmak*, *v. a.* To place, put, lay down on the ground or floor; يرينه قومق *yèrina-kòmak*, *v. a.* To put into its proper place; بريرة قومق *bīr-yèra-kòmak*, *v. a.* To put somewhere or other; يرطومق *yèr-tùtmak*, *v. n.* To take, take up, or occupy space, room; to take a seat or a place (at a theatre, &c.); يرايتمك *yèr-etmek*, *v. n.* To make place or room, to make a place or hole; ير بولمق *yèr-bùlmak*, *v. n.* To find room, to find a place or employment; يريوزي *yèr-yùzu*, The

face of the earth; ديكش يري *dikish-yèri*, A seam; عورت يرلري *àvret-yèrləri*, The privities, privy parts; يرايله يكسان *yèr-ilé-bèrābèr*, يرايله يكسان *yèr-ila-yèksān*, Level with the earth; مبارک ير *mùbārek-yèr*, A holy place; يرينده *yèrinda*, In its proper place; apropos, fitting, right; يرينه *yèrina*, To its proper place; in place, in lieu, in stead; آدم يرينه قومق *adam-yèrina-kòmak* (To put in the place of a man), *v. a.* To esteem and treat as a person of consideration; يريني بولمق *yèrini-bùlmak*, *v. n.* To find its proper place, its level; يرينه كلمك *yèrina-ghèlmek*, *v. n.* To come or get into its proper place; to come true, be fulfilled; يرالماسي *yèr-èlmassi* (Earth-apple), The Jerusalem artichoke; the potatoe; فرنك يرالماسي *firènk-yèr-èlmassi*, The potatoe; يرلو *yèrli*, *a. t.* Grown or born on the spot; pertaining to the proper place; يرلو يرينه *yèrli-yèrina*, *ad. t.* To its proper place; يرلسز *yèrsiz*, *a. t.* Out of place.

يراتمق *yèratmak* (*aor.* يرادر *yèradır*), *v. a.* To create, bring into existence; يرادان حقي ايجون *yèradan - hākki-itchin!* By Him who creates! For God's sake!

يراسه *yèrassa*, *s. t.* A bat (bird).

يراشكلو *yèrashikli*, *a. t.* Beseeming, becoming.

يراشمق *yèrashmak* (*aor.* يراشور *yèrāshir*), *v. n.* To beseem, become, suit.

يراق *yàrak*, *s. t.* Arms, weapons; penis; یراق یمه *yèrak-yèma*! Hold your tongue and don't talk nonsense! (*vulgar*).

یرامق *yàramak* (*aor.* یرار *yàrar*), *v. a.* To be useful; to do good; ایشه یرامق *isha-yàramak*, *v. a.* To be useful, serviceable, of service; یرار *yàrar*, ایشه یرار *isha-yàrar*, *a. t.* Useful, serviceable, of service; یرارلق *yàrarlık*, *s. t.* Serviceableness, good service; یرامز *yàramaz*, *a. t.* Good for nothing, un-serviceable, naughty; —, *s. t.* A good-for-nothing, a scamp; a naughty boy; یرامزلق *yàramazlık*, Naughtiness.

یربوع *yèrbū*, *s. a.* The jerboa.

یرتق *yirtik*, *a. t.* Torn, rent; —, *s. t.* A tear, rent.

یرتماج *yirtmāj*, *s. t.* An opening in the skirt of a dress from the bottom upwards.

یرتمق *yirtmak* (*aor.* یرتار *yirtar*), *v. a.* To tear, rend; to tear to pieces; یرتملق *yirtılmak*, *v. a.* and *p.* To be torn.

یرتیجی *yirtji*, *a. t.* Which tears (its prey); یرتیجی حیوان *yirtji-haywān*, A wild beast, a beast of prey.

یرلشمک *yèrləshmek* (*aor.* یرلشور *yèrləshir*), *v. a.* To become firmly or definitively settled in its place, to get into a place and remain, to settle down, to snuggle down; یرلشدرمک *yèrləshdirmek*, *v. a.* To cause or allow (anything) to settle itself; to put (a

thing) into the place where it is to remain.

یرلیغ *yèrligh*, *s. t.* A firman, an imperial edict.

یرمک *yèrmek* (*aor.* یرر *yèrir*), *v. a.* To long; اش یرمک *ash-yèrmek*, *v. a.* To long, to have a longing for strange things; یرمک *yèrmek*, *v. a.* To eat (a pregnant woman).

یزد *Yèzd*, *s. p.* Yezd (town of, in Persia).

یزدان *yèzdān*, *s. p.* God.

یزید *yèzid*, *s. a.* Name of the Caliph of Damascus by whose orders Hussein, son of "Ali and grandson of Mohammed, was slain; hence a wretched villain, scoundrel.

یسار *yèssār*, *s. a.* The left-hand side; the left wing of an army; riches, wealth.

یسارت *yèssārèt*, *s. a.* Riches, wealth, comfortable circumstances, comfort.

یساق *yàssak*, *a. t.* Prohibited by the authorities; contraband.

یساقجی *yàssakji*, *s. t.* A kind of guard or escort appointed to accompany strangers in Turkey for the purpose of seeing that no harm or insult was offered to them: they are still to be found attached to consulates and embassies, though, in the latter case they are now more generally styled *Kàwāss*, the present *Yàssakji* being quite an inferior attendant for carrying messages.

یسهلمک *yèsstèhlémek* (*aor.* یرهلمک *yèsstèhlər*), *v. a.* To dung, to muck.

يسر *yùssr*, *s. a.* Facility, ease; ease,
يسرت *yùssrèt*, *s. a.* Facility. [comfort.
يسير *yèssir*, *a. a.* Easy, not difficult;
light, trifling, small, little, incon-
siderable.
يسارمق *yàsharmak* (*aor.* يشارير *yàsharir*),
v.n. To give out moisture, to run.
يسامق *yàshamak* (*aor.* يشار *yàshar*), *v.n.*
To live; پادشاه يشا *pādishāh-yāsha*,
Long live the Emperor!
يشل *yèshil*, *a. t.* Green; يشلك *yèshil-
lik*, *s. t.* Verdure; greens, vegetables;
يشللكمك *yèshillknmek*, *v.n.* To be-
come green with verdure; to make
hot love to anyone, to exhibit lewd-
ness in talk and action.
يشم *yèshem*, *s. t.* Jasper; بلغمى يشم
bàlghamī - yèshem, Precious jasper,
looking like phlegm in colours.
يصدانمق *yàssdanmak*, *v.n.* To recline
by leaning on the elbow.
يصديق *yàssdik*, *s. t.* A pillow; a bolster;
a cushion; يوز يصديغي *yüz-yàssdighi*,
يعقوب *Yākūb*, *s. a.* Jacob. [A pillow.
يعنى *yà'nī*, *ad. a.* That is to say.
يغما *yàghma*, *s. t.* Booty, plunder; sack-
ing, plundering; |—, —et, *v.a.* To
sack, plunder; to scramble for;
يغماجي *yàghmaji*, A plunderer.
يغماق *yìghmak* (*aor.* يغار *yìghar*), *v.a.*
To pile up, heap up; to accumulate;
يغماق *yìghilmak* (*aor.* يغيلور *yìghilir*),
v.p. and *n.* To be piled or heaped up.
يغمر *yàghmur*, *s. t.* Rain; يغمرق
yàghmur - yàghmak, *v.n.* To rain;

يغمرلوق *yàghmurluk*, *s. t.* A cloak
for rainy weather.
يغندي *yìghindi*, *s. t.* A heap fortuitously
accumulated, an accumulation.
يغيلو *yìghili*, *a. t.* Heaped, piled, in
heaps, in a pile, stacked.
يغين *yìghin*, *s. t.* A heap, a pile, a stack,
a mow, a hay-cock.
يقا *yàka*, *s. t.* The collar of any dress;
the coast, sea-coast, shore (but only
in the widest sense, as of a continent
or whole country); يقاتق *yàkalik*, *s. t.*
A piece of stuff or fur proper or suffi-
cient to be made into a collar.
يقالمق *yàkalamak* (*aor.* يقالار *yàkalar*),
v.a. To collar; to seize, lay hold of;
to snatch, whip up; to obtain (a good
employ).
يقامق *yìkamak* (*aor.* يقار *yìkar*), *v.a.*
To wash; يقانمق *yìkanmak* (*aor.*
يقانور *yìkanir*), *v.n.* To wash, to wash
one's self; —, *v.p.* To be washed.
يقظان *yàkazān*, *s. a.* Vigilance, watch-
fulness. [asleep.
يقظه *yàkza*, *s. a.* Waking, not being
يقلاشمق *yàklashmak* (*aor.* يقلاشور *yàk-
lashir*), *v.n.* To approach, draw near;
يقلاشدرمق *yàklashdirmak*, To cause
or allow to approach; to put or bring
near; يقلاشلمق *yàklashilmak*, *v.p.* To
be such that things can approach it.
يكمق *yìkmak* (*aor.* يقار *yìkar*), *v.a.* To
throw down, pull down, demolish,
knock down, throw prostrate; يقلمق
yìkilmak, *v.n.* To fall down, tumble

down; —, *v.p.* To be thrown down, demolished, pulled down; to be cast down, knocked down; *yikilajak*, *a. t.* Ready to fall down, in a ruinous condition.

yikindi, *s. t.* Fallen materials of a demolished building.

yàkin, *a. t.* Near, close; —, *yàkin*, *a. a.* Certain knowledge, positive knowledge; *yàkinan*, *ad. a.* For certain, positively; *علم اليقين* "il-mu -l- *yàkin*, Positive knowledge; *yàkinlyyāt*, *s. pl. a.* Things positively known, known for certain.

yèk, *a. p.* One; sole; —, *yègh*, *a. t.* Preferable; —, *yèng*, *s. t.* A cuff, the lower parts of a sleeve.

yàna, *To or on the side; on account of, in respect of.* [some. *yàngaz*, *a. t.* Hard to please, quarrel-
yàngak, *yànak*, *s. t.* A cheek.
yèghyān, *s. p.* A sole, unique thing; *yèghyānéghī*, *s. p.* Uniqueness. [by one.
yèghyān-yèghyān, *ad. p.* One
yèkpār, *a. p.* Consisting of one
yèktā, *a. p.* Unique. [single piece.
yèk-jihèt, *a. p.* Unanimous, accordant; *yèk-jihètī*, *s. p.* Unanimity, accord, concord.
yèk-chèshm, *s. p.* A one-eyed man; a person blind of one eye.
yèk-digher, *pron. p.* One another, each other.

yighirmi, *a. t.* Twenty; *yighirminji*, *a. t.* The twentieth.

yèk-zàbān, *a. p.* Unanimous in what they say.

yèksān, *a. p.* Equal, similar; *yèr - ilé - yèksān*, Level with the earth.

yèkshènbih, *s. p.* Sunday.

yèghen, *s. t.* A nephew.

yèkyūn, *s. a.* A sum total.

yèké, *s. t.* The helm, bar of a rudder; —, *a. p.* (in composition), One; sole, unique. [dan, *ad. t.* Newly
yèngi, *a. t.* New; *yèngi-yèngichéri*, *s. t.* A janissary; the old Turkish embodied militia; *yèngichéri-wàk"assi*, The last rebellion and final suppression of the janissaries.

yighit, *s. t.* A young man; a brave fellow, hero, champion; *bàba - yighit*, A full-grown young man; *ghàrib - yighit* (*kàripit*), A poor fellow in bad circumstances, as though he were away from home and among strangers.

yèl, *s. t.* The wind; a fart; wind on the stomach; rheumatism; a swelling; *kàra-yèl*, The north-west wind or quarter; *yildiz-kàra-yèl*, N.N.W.; *bàti - kàra - yèl*, W.N.W.; *yèllènmek*, *v.s.* To break wind; *yèl-vèrmek*, *v.a.* To give to the winds; —or *yèl*, *s. t.* A year.

يلاق *yillaq*, *s. t.* Annual pay or allowance; —, *a. t.* A year old; sufficient for a year. [drinking trough.

يلاغ *yalagh*, يلاق *yalak*, *s. t.* A trough,

يالن *yilan*, *s. t.* A snake, serpent; —,

يالان *yalan*, *s. t.* A lie, falsehood; —, *a. t.*

False; يالن بالغي *yilan-balighi*, An

eel; يالانجي *yalanji*, *s. t.* A liar; —,

a. t. False, artificial. [Anthony's fire.

يالنجيك *yilanjik*, *s. t.* The erysipelas, St.

يلاز *yelpazé*, *s. t.* A fan.

يلاقلمق *yaltaklanmak* (*aor.* يلاقلمق

yaltaklanir), *v. n.* To fawn, act fawn-

ingly.

يلاقلمق *yeltänmek* (*aor.* يلاقلمق *yeltänir*),

v. n. To pursue as an avowed admirer,

to make love, coax, flatter, run after

(women, &c.).

يلا *yeldä*, *a. p.* The longest (night of

winter); يلا شب *shèbi-yeldä*, The

longest night of winter; a period of

eight days in mid-winter, when the

nights are longest.

يلازم *yildirim*, *s. t.* A thunderbolt; the

electric fluid; يلاقلمق *yildirim-*

chàrpmak, To strike (objects, the

lightning).

يلاز *yildiz*, *s. t.* A star; the north wind

or quarter of the horizon; يلاز پويراز

yildiz-pòyráz, N.N.E.; يلاز قره يل

yildiz-kara-yèl, N.N.W.; قويرقو يلاز

küyruklu-yildiz (Tailed star), a comet;

يلاز اوچان *üchan-yildiz*, A shooting

star; يلاز اييه *ay-(lan)-yildiz*, The

crescent and star (the arms or symbol

of Turkey and the Ottomans); يلاز

يلاز *yildiz-tàshi* (Star-stone) The

sparkling composition stone called in

French "*aventurine.*" [of an arrow.

يلاز *yèlek*, *s. t.* A waistcoat; the feather

يلاز *yèlken*, *s. t.* A sail; يلاز بزي

yèlken-bèzi, Sail-cloth, canvas; يلاز

يلاز *yèlken-àchmak*, *v. n.* To set

sail; يلاز باغلامق *yèlken-bàghlamak*,

To furl sails; يلاز يلازجي *yèlkenji*, *s. t.*

A sail-maker; يلاز يلازلي *yèlkenli*, *a. t.*

Under sail; having sails; sailing.

يلاز *yèlman*, *s. t.* The sharp, curved,

cutting part of a sabre's blade.

يلاز *yèlmek* (*aor.* يلاز *yèlir*), *v. n.*

(*Obsolete or provincial*), To run, run

يلاز *yèlé*, *s. t.* The mane. [about.

يلاز *yèm*, *s. a.* A feed of corn; a bait (for

a hook or trap); —, *particle placed*

before يلاز *yèm-yèshil*, *as* يلاز

Quite green; —, *yèmm*, *s. a.* The

sea, the ocean.

يلاز *yàma*, *s. t.* A patch; يلاز *yàmali*,

a. t. Patched; يلاز *yàma-*

würmak, *v. n.* To put in a patch.

يلاز *yàmak*, *s. t.* An assistant, helper,

mate.

يلاز *yàmamak* (*aor.* يلاز *yàmar*), *v. a.*

To place as an assistant; to place by

the side of anything, to clap into a

place; يلاز *yàmanmak*, *v. n.* To

clap one's self close to anything,

huddle up to anything; to manage

to get into service; —, *v. p.* To be

clapt close up against anything;

يماندirmek *yàmandirmek, v.a.* To cause or allow (anything) to huddle or be clapt, to clap close up (against something else).
 يمان *yàman, a. t.* Bad ; unkind ; cruel ; inauspicious, unlucky.
 قورو يمش *yèmish, s. t.* Fruit ; قورو يمش *kùru-yèmish, Dried fruit ; —, a. t.* Who has eaten ; who has received or taken.
 يملك *yèmek, s. t.* Food, victuals ; a meal ; —, *yèmek (aor. ير yèr), v.a.* To eat ; to receive or take ; يملك *yèmèk-yèmek, v.n.* To eat food, to take a meal ; بوق يملك *bòk-yèmek, khàlt-yèmek, v.n.* To tell a lie ; to do or say anything one has no business to do ; — *dàyak-yèmek, v.n.* To be thrashed, flogged, bastinadoed ; — *rishvet-yèmek, To take bribes ; قوشلق يملكى kùshluk - yèmèghi, Breakfast or lunch ; اخشام يملكى (aksham) - yèmèghi, Dinner or supper.*
 يملك *yèmlik, s. t.* A manger.
 يملك *yèmlèmek (aor. يملر yèmler), v.a.* To bait (a trap or hook) ; to prime (a gun) ; to lay a train (to a mine).
 يملكه *yèmlémé, s. t.* A train laid to a mine.
 يمن *yùmn, s. a.* Felicity, prosperity ; good augury, auspiciousness ; —, *Yèmen, s. a.* Arabia Felix ; قهوةسى *yèmen-kàhwéssi, Mocha coffee.*
 يمنى *yèménî, s. t.* A handkerchief ; a

Turkish shoe ; —, *yùmnà, s. a.* The right hand. [pest.]
 يمورجق *yìmurjàk, s. t.* The plague,
 يمورطلمق *yìmurtlamak (aor. يمورطلار yìmurtlar), v.a.* To lay (eggs) ; — *v.n.* To lay eggs.
 يمورط *yìmurta, s. t.* An egg ; egg-shaped lumps of steel from which Damascus blades are wrought ; *البقي يمورطهسى bàlik - yìmurtassi, The roe or spawn of fish ; botargo, the dried roe of the grey mullet ; كزىل يمورطه kizil-yìmurta (Red eggs), The Easter Eggs, prepared by boiling them with logwood ; يمورطه نك اقى yimurtaning - aki, The white of an egg ; يمورطه نك صارىسى yìmurtaning - sàrissi, The yelk or yolk of an egg.*
 يموشاتمق *yìmushàtmak (aor. يموشاتر yìmushàdir), v.a.* To soften ; to make tender ; to render mild. [mild.]
 يموشاك *yìmushàk, a. t.* Soft ; tender ;
 يموشاتمق *yìmushamak (aor. يموشار yìmushar), v.n.* To become soft, tender, or mild.
 يموشانمق *yìmushànmak (aor. يموشانور yìmushànir), v.p.* To be made soft or tender.
 يمين *yèmin, s. a.* An oath ; the right-hand side ; the right wing of an army. —, *yèmin-et, v.n.* To take an oath to swear ; يمينلو *yèminli, a. t.* Who has taken an oath, under an oath.
 يينابيع *yènābī, s. pl. a. (of ينبوع yènū), Springs, sources.*

يناشمتق *yànashmak* (*aor.* يناشور *yànashir*), *v.n.* To approach, to near.
 يناشمه *yànashma*, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.
 يناق *yànak*, *s. t.* A cheek.
 ينبغى *yènbàghī*, *v.a.* Is suitable, is meet; *in* كما ينبغى *kēmā-yènbàghī*, *ad. a.* As is suitable, as is meet, suitable, well.
 ينبوع *yènbū'*, *s. a.* A spring, source.
 ينكچ *yèngchèch*, *s. t.* A crab.
 ينكه *yènghé*, *s. t.* The wife of an uncle, an aunt by marriage.
 ينمك *yènmeK* (*aor.* ينور *yènir*), *v.a.* To overcome, vanquish, conquer, beat; —, *or* ينلمك *yènilmek*, *v.p.* To be eaten; to be such as can be eaten; ينلمك *yènilmek*, *v.p.* To be beaten, vanquished, overcome, conquered.
 يينه *yīné* (*ghèné*), *ad. t.* Again; once more; still, yet, but, on the other hand.
 يوا *yìwa*, *s. t.* A nest.
 يوارق *yìwarlàk*, *a. t.* Round, globular.
 يوارلمق *yìwarlamak* (*aor.* يوارلار *yìwarlar*), *v.a.* To roll; to roll over, knock over; يوارلنمق *yìwarlanmak*, *v.n.* To roll, roll over, roll down.
 يواش *yàwāsh*, *a. t.* Mild; gentle; slow; —! *int. t.* Gently! Slowly! Softly!
 يوالق *yùwalàk*, *s. t.* A ball; a bullet.
 يوتمق *yùtmak* (*aor.* يوتار *yùtar*), *v.a.* To swallow, swallow up, swallow down.
 يوجه *yùja*, *a. t.* (*obsolete and provincial*), High; tall. [are you driving to?
 يوخا *yūkhā*! *int. t.* Now then! Where
 يوخسل *yòkhsūl*, *a. t.* Friendless.

يوخسه *yòkhsa*, *c. t.* Or else, otherwise, or (after or before a negative).
 يورتى *yòrtu*, *s. t.* A Christian or Jewish festival or holiday.
 يورد *yùrd*, *s. t.* A habitation, country, home; يوردلق *yùrdluk*, A fief or place special as a home; يوردلق *yùrdluk - òjaklik-vèjhlé*, By way of fief as a home and as an hereditary domain.
 يورغان *yùrghan*, *s. t.* A coverlet, quilt for a bed; يورغانجى *yùrghanji*, A maker of upholstery, bedding, sofas, curtains, &c.
 يورغون *yòrghun*, *a. t.* Tired, fatigued; يورغونلق *yòrghunluk*, *s. t.* Fatigue, tiredness; يورغونلغنى المق *yòrghun-lughunv-almak*, *v.n.* To obviate or drive away fatigue, to rest one's self.
 يورك *yùrek*, *s. t.* The heart; courage; hard-heartedness; اكا يورك استر *ànga-yùrek-ìsster*, For that one requires courage, or a heart of stone; يوركلو *yùrekli*, *a. t.* Courageous; يوركسىز *yùreksiz*, *a. t.* Timid; يوركلىنمك *yùreklènmek*, *v.n.* To take heart; يوركلىندىرمك *yùreklèndirmek*, *v.a.* To encourage, give heart.
 يورمق *yòrmak* (*aor.* يورار *yòrar*), *v.a.* To tire, to fatigue, to harass; يورلمق *yòrulmak*, *v.n.* To grow tired, to become fatigued, to be harassed; يورلتمق *yòrultmak*, *v.a.* To cause to fatigue one's self.
 يوروك *yùruk*, *a. t.* Which goes fast,

travels fast, walks fast; nomade; —, *s. t.* A man of certain nomade tribes; a Turcoman.

یوروش *yùruyush*, *s. t.* A manner of walking; a charge, assault, escalade.

یوریمک *yùrumek* (*aor.* یورور *or* یورر *yùrur*), *v.n.* To walk, to go, to travel;

یوروتمک *or* یوریتمک *yùrutmek*, *v.a.* To cause or allow to walk, go, or travel;

یورونمک *or* یورینمک *yùrunmek*, *v.n.* To be such that one can walk it, *or* in, *or* on it;

یورویوریمک *yùruyu-vèrmek*, To just walk off *or* away.

یوز *yùz*, *a. t.* One hundred; —, *s. t.* The face; the right side (of any stuff, &c.);

a side; اقی یوزلو *ak-yùzlu*, *a. t.* Whose face is white or clean, who has no reason to be ashamed;

یوزکیره *yùz-kàra*, *a. t.* Whose face is black, who has reason to be ashamed;

یوز یوزه *yùz-yùzé*, Face to face; یوز سورمک *yùz - sùrmek* (To rub the face),

v.n. To throw one's self at one's feet, and rub one's face (against the feet, the ground, skirts, &c.);

یوز چویرمک *yùz-chèvirmek*, *v.n.* To turn the face (away, towards, &c.);

یوز ویرمک *yùz-vèrmek*, *v.n.* To encourage one's impudence;

یوز کوشترمک *yùz-ghyùss-termek*, *v.n.* To show itself, appear, come forth;

یوز بولمق *yùz-bùlmak*, *v.n.* To grow bold from foolish encouragement; to put on a bold face;

to dare; یوز اکشتمک *yùz-èkshitmek*, *v.n.* To make a sour face;

یوز قوین *yùzu - kòyun*, *ad. t.* Flat on the face and belly (to lie or fall);

یوزسوز *yùzsuz*, *a. t.* Bold, impudent, shameless;

یوزلو گولر *ghyùlur-yùzlu*, *a. t.* Having a cheerful countenance;

ایکی یوزلو *iki-yuzlu*, *a. t.* Two-faced, hypocritical. [Usbek.]

یوزبک *Yùzbek*, *s. and a. t.* Uzbek, an

یوزک *yùzuk*, *s. t.* A finger-ring set with a stone or seal.

یوزلشمک *yùzlashmek* (*aor.* یوزلشور *yùz-lashir*), *v.n. recip.* To come or be put face to face with someone;

یوزلشدرمک *yùzlashdirmek*, *v.a.* To bring face to face.

یوزمک *yùzmek* (*aor.* یوزر *yùzer*), *v.a.* To swim; —, *v.a.* To skin, to flay.

یوسف *Yūsuf*, *s. a.* The name of the patriarch Joseph; the proper name Joseph in general.

یوصمه *yòssma*, *a. t.* Fine, handsome-looking (young man).

یوسون *yòssun*, *s. t.* Moss; یوسونلو گل *yòssunlu-ghyùl*, A moss rose;

یوسون باغلامق *yòssun-baghلامق*, To gather moss, become mossy.

یوغرت *yòghurt*, *s. t.* A kind of sourish curds and whey.

یوغرمق *yòghurmek* (*aor.* یوغرر *yòghurrur*), *v.a.* To knead.

یوغن *or* یوغون *yòghun*, *a. t.* (*obsolete or provincial*), Coarse; thick.

یوف *yūf!* *int. t.* Oh! (*mark of contempt*); یوف سکا *yūf-sānga!* Fie upon thee!

يوقه *yūfka*, *a. t.* Very thin in substance ;
—, *s. t.* A kind of wafer-cake.

يوق *yòk*, *ad. t.* No; —, *a. t.* Absent; non-existent ; *سن يوق ايكن* *sèn-yòk-iken*, While you are or were absent ; *يوقا* *yòk-et*, *v. a.* To annihilate; —, or *يوقدر* *yòk-dir*, There exists not, it exists not; he is not here; he (she, it) is absent, or does not exist ; *يوقلتى* *yòkluk*, *s. t.* The want, the absence, the non-existence (of anything); *يوق يره* *yòk-yèra*, *ad. t.* Without cause, for a reason which does or did not exist in reality.

يوقارى *yùkàri*, *s. t.* The upper, higher part or top of anything; —, *ad. t.* Up, upwards; *يوقاريدده* *yùkàrida* (*yùkàrda*), Up, upstairs, at the top or upper part; *يوقاريدن* *yùkàridan*, From above, from the top; *يوقاريدن اشاغى* *yùkàridan-àshàghi*, From top to bottom; from beginning to end.

يوقش *yòkush*, *s. t.* A hill, an ascent; *يوقش يوقارى* *yòkush-yùkàri*, *ad. t.* Uphill; *يوقش اشاغى* *yòkush-àshàghi*, *ad. t.* Down-hill; *يوقشلو* *yòkushlu*, *a. t.* Having several or many hills or ascents.

يوقلامق *yòklamak* (*aor.* *يوقلار* *yòklar*), *v. a.* To examine, inspect, search; *يوقلانمق* *yòklanmak*, *v. p.* To be examined, searched, inspected.

يوقلامه *yòklama*, *s. t.* An examination; search, inspection; a muster; — *يوقلامه دفترى* *yòklama-dèftèri*, A muster-roll. *يوك* *yùk*, *s. t.* A load, burden; a

cargo; luggage, baggage; a sum of a hundred thousand piastres; the number one hundred thousand; a large closet where bedding is put away in the daytime; —, *yùng*, *s. t.* Wool; *يوكلو* *yùklu*, *a. t.* Loaded, laden; *يوكلنمك* *yùklènmek* (*aor.* *يوكلنير* *yùklènrir*), *v. a.* To take one's load, load one's self; —, *v. p.* To be loaded, to have a load put in or on one; to be put in or on a thing or person as a load; to be imputed or charged to anyone as a fault; *يوكلتمك* *yùklètmek* (*aor.* *يوكلدر* *yùklédir*), *v. a.* To load, to place as a load (in or upon anything); to load, to place a load in or upon (anything); to impute or charge (anything) as a fault (to anyone); *يوك حيوانى* *yùk-hàywāni*, A baggage-horse; *يوك عربسى* *yùk-àrabassi*, A cart or waggon.

يوكسك *yùksek*, *a. t.* High, tall; —, *s. t.* A high position; *يوكسكلك* *yùkseklik*, *s. t.* Height, altitude; *يوكسكه چيتمق* *yùksègha-chèkmak*, To mount a high spot; *يوكسك چيتمق* *yùksek-chèkmak*, To rise high up.

يوكسوك *yùksuk*, *s. t.* A thimble.

يول *yòl*, *s. t.* A road, way, path; a way, manner; the proper way; a career in life, a profession; a custom, usage; a habit; a way, means; a journey, a voyage; distance; a channel of any kind; communication (from place to

place); the cause, sake, or love (of anything dear to one); **يول امرى** yòl-
-emri, A kind of special passport for
the interior of the country; **يوليله**
yòlila, *ad. t.* In the proper way (to do,
to speak, &c.); **يول المق** yòl-almak, To
make way, advance; **يول طومتق** yòl-
-tütmak, To take any particular road;
يولدن اورمتق bir-yòldan-würmak, To
turn into any road; **يوله جيقمتق** yòla-
-chikmak, To set out, take one's de-
parture; **يولنى بولمتق** yòlunu-bùlmak,
To find the way; to find one's way;
يوله كيرمك yòla-ghirmek, To come
right, to get right; **يولنه كيرمك**
yòluna-ghirmek, To get into proper
order; **سول يولى** sù-yòlu, A conduit of
water; **اياق يولى** àyak-yòlu, A privy,
water-closet; **وطن يولنه** wàtan-yòluna,
In the cause of one's country;
دين يولنه dîn-yòluna, For the sake of
religion; **حق يولنه** hakk-yòluna, In the
cause of truth, or of God; **يولجى** yòlju,
s. t. A traveller, wayfarer; **يولجىلىق**
yòljuluk, *s. t.* Travel; **يولجىلىق نه زمان**
yòljuluk-nè-zàman? When do you set
out on your journey? When do you
start? **يولداس** yòldash, *s. t.* A fellow-
traveller; one in the same career (a
term much used by the janissaries to
each other, now much less used); **قېر يولداسى**
kàpi-yòldashi, A fellow-
servant under the same master;
يوللو yòllu, *a. t.* Right, proper, regular,
in rule; **يوللو يولنجه** yòllu-yòlunja,

ad. t. In the proper and regular way;
يولسوز yòlsuz, *a. t.* Irregular, out of
order; improper, unbecoming; sent
to Coventry (a tradesman by his trade-
corporation; he is then debarred from
all the privileges of his order).

يولار yòlar, *s. t.* A headstall.

يولاف yòlaf, *s. t.* Oats.

يوللامق yòllamak (*aor.* **يوللار** yòllar), *v. a.*
To send; **يوللاتمق** yòllatmak (*aor.*
يوللادير yòlladìr), *v. a.* To cause or
allow to send or be sent; **يوللانمق**
yòllanmak, or **يوللانمق** yòllanmak
(*aor.* **يوللانير** yòllanir, **يوللانيلير** yòllani-
lir), *v. p.* To be sent; to be such as can
be sent. [pluck, to strip.

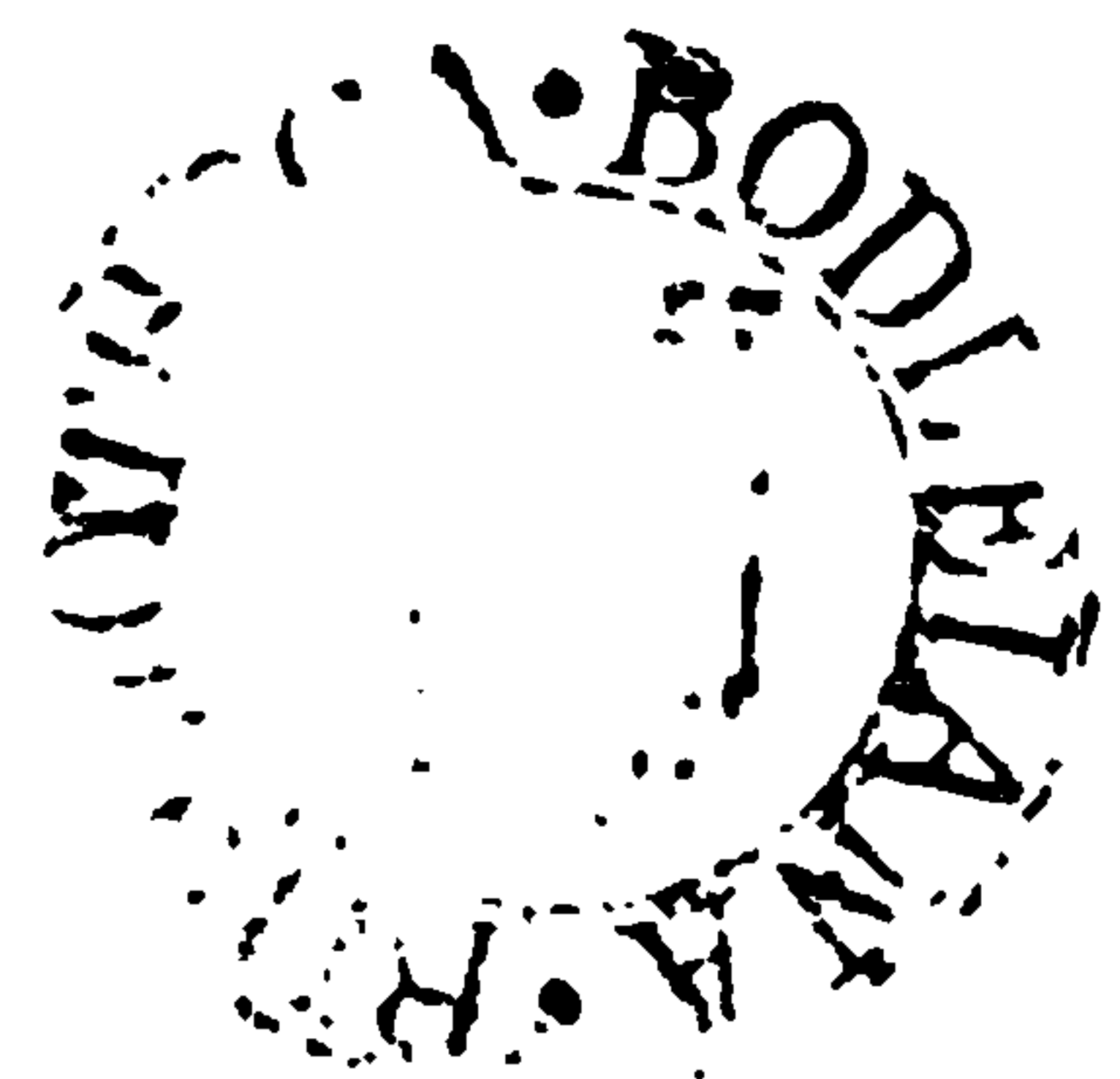
يولمق yòlmak (*aor.* **يولار** yòlar), *v. a.* To

يوما فيوما yèvm (yèvm), *s. a.* A day; **يومان فيومان**
yèvman-fè-yèvmā, *ad. a.* Day by day,
day after day, from day to day; **يومان**
èl-yèvm, *ad. a.* To-day, now, at pre-
sent; **يومان كل يوم** kyùllu-yèvmin, *ad. a.*
Every day. In all the following terms
this word signifies *the day of judgment*:
يوم القيام yèvmu-'d-dîn, **يوم الدين**
yèvmu-'l-kiyām, **يوم القيامة** yèvmu-
-'l-kiyāmèt, **يوم الحساب** yèvmu-'l-
-hissāb, **يوم الميعاد** yèvmu-'l-mi'ād,
يوم القرار yèvmu-'l-missāk, **يوم الميثاق**
yèvmu-'l-kārār, **يوم السؤال** yèvmu-'ss-
-sù'āl, &c. &c. &c. The following are
the days of the week in order: Sun-
day, **يوم الاحد** yèvmu-'l-ahad; Mon-
day, **يوم الاثنين** yèvmu-'l-issnèvm;
Tuesday, **يوم الثلاثاء** yèvmu-'ss-sèlāssā;

Wednesday, يوم الأربعاء yèvmù - 'l -
-èrbā'ā; Thursday, يوم الخميس yèv-
mu-'l-khāmīss; Friday, يوم الجمعة
yèvmu-'l-jūm'ā; Saturday, يوم السبت
yèvmu-'ss-sèbt; يومي yèvmī (*fem.*
يومية yèvmīyyé), *a. a.* Daily; يومية
yèvmīyyé, *s. a.* Daily pay or allow-
ance.
يوماتق yùmak, *s. t.* A ball (of thread,
&c.).
يومرق yùmruk, *s. t.* The fist; a blow
with the fist.
يومرى yùmru, *a. t.* Round like the fist;
—, *s. t.* A large bump or swelling.
يومتق yùmak (*aor.* يور yùr), *v. a.* (*obsolete*
or provincial), To wash.
يومتق yùmmak (*aor.* يومار yùmar), *v. a.*
To close tight (one's own eyes).
يونان yūnān, *s. t.* A Greek (of the little
kingdom); an ancient Greek; يونانى
yūnānī, *a. a.* The ancient Greek
(language).
يونانستان yūnānisstān, *s. t.* Greece.

يونتق yòntmak (*aor.* يونتار yòntar), *v. a.*
To make, to mend (a pen).
يونجه yònja, *s. t.* Lucerne, clover,
sainfoin, trefoil.
يونس Yònuṣṣ, *s. a.* Jonah; —, *and*
يونس بالغى Yònuṣṣ-bālighi, A porpoise.
يونغه *or* يونقه yòngha, *s. t.* A carpen-
ter's chips and chocks.
يونمق yònmak (*aor.* يونار yònar), *v. a.* To
cut or chip into shape (stone).
يە yé, ya, *pr. t.* (*joined only to words*
ending with a vowel), To, towards; for,
on account of.
يهود yàhūd, *s. t.* The Jewish nation;
يهودى yàhūdī, *s. t.* A Jew.
يى yi, yi. *Termination of the definite*
accusative of nouns or nominal phrases,
if ending in a vowel.
ييل yil, *s. t.* A year.
ييو yiv, yiw, *s. t.* A groove.
ييهجك yèyéjek, *s. t.* Food, victuals,
eatables; —, *a. t.* Ready to eat; ready
to be eaten.

END OF PART THE SECOND.

ERRATUM.

PAGE 55.—*For* Bosphorus, *s.* چناق قلعهسى chának-káléssi, *read* نردکز بوغازى
Kars-dèngiz-bòghizi, or بوغاز Bòghiz.

APPENDIX.

ORDINARY geographical names which are well known to the Turks and whose orthography is settled, have been inserted in the body of both parts of this enlarged edition of the Dictionary. As, however, until the last few years the names of many important countries, towns, rivers, &c. out of the Turkish dominions were unknown to most Turks, and are still unfamiliar to the mass of the people, these could scarcely be considered as regularly received into the Turkish language, and their orthography was quite unsettled, and even now is somewhat uncertain. Several of these newly-adopted names having come under my notice in official documents too late to be inserted in the body of the Dictionary, I think it well to append them here, together with a few Turkish names of places accidentally omitted.—C. W.

عزمید Ezmid, *s. t.* Ismid (town of, in Asia Minor).

ازاق Azak, *s. t.* Azof (Sea of).

استوقولم Isstokolm, *s. t.* Stockholm.

المانيا Alamānyā, *s. t.* Germany.

انطاكيه Antākiyā, *s. a.* Antioch.

انقونه Ancōna, *s. t.* Ancona.

ايدين Aydin, *s. t.* Aden.

بارسلونه Bārselōna, *s. t.* Barcelona.

باطوم Bātūm, *s. t.* Batoum.

باب الماندب Bāb-u'l-Māndēb, *s. a.* The Straits of Babelmandeb.

بايون Bāyōn, *s. t.* Bayonne.

برست Brēst, *s. t.* Brest.

برلين Bērlin, *s. t.* Berlin.

برم Brēm, *s. t.* Bremen.

برمنقام Birminkām, *s. t.* Birmingham.

بروكسل Brūksel, *s. t.* Brussels.

بريستول Brisstol, *s. t.* Bristol.

برينديزي Brindisi, *s. t.* Brindisi.

بره زيليا Brēzilyā, *s. t.* Brazil.

بعلبك Bā'lbēk, *s. a.* Baalbek.

بورديو Bordō, *s. t.* Bordeaux.

بوستون Bōston, *s. t.* Boston (in America).

بومباي Bōmbāy, *s. t.* Bombay.

بيروت Bēyrūt, *s. a.* Beyrout.

بيوك اطة Bīyuk-Ada, *s. t.* Pringipo (the island of, near Constantinople).

بيوك دره Bīyuk-dērē, Buyukderé (a watering place on the Bosphorus).

پالرمو Palermo, *s. t.* Palermo.

پتربورغ Pētersbūrgh, *s. t.* Petersburg.

پشته Pēshta, *s. t.* Pesth.

پورتگيز Pòrtaghiz, *s. t.* Portugal.

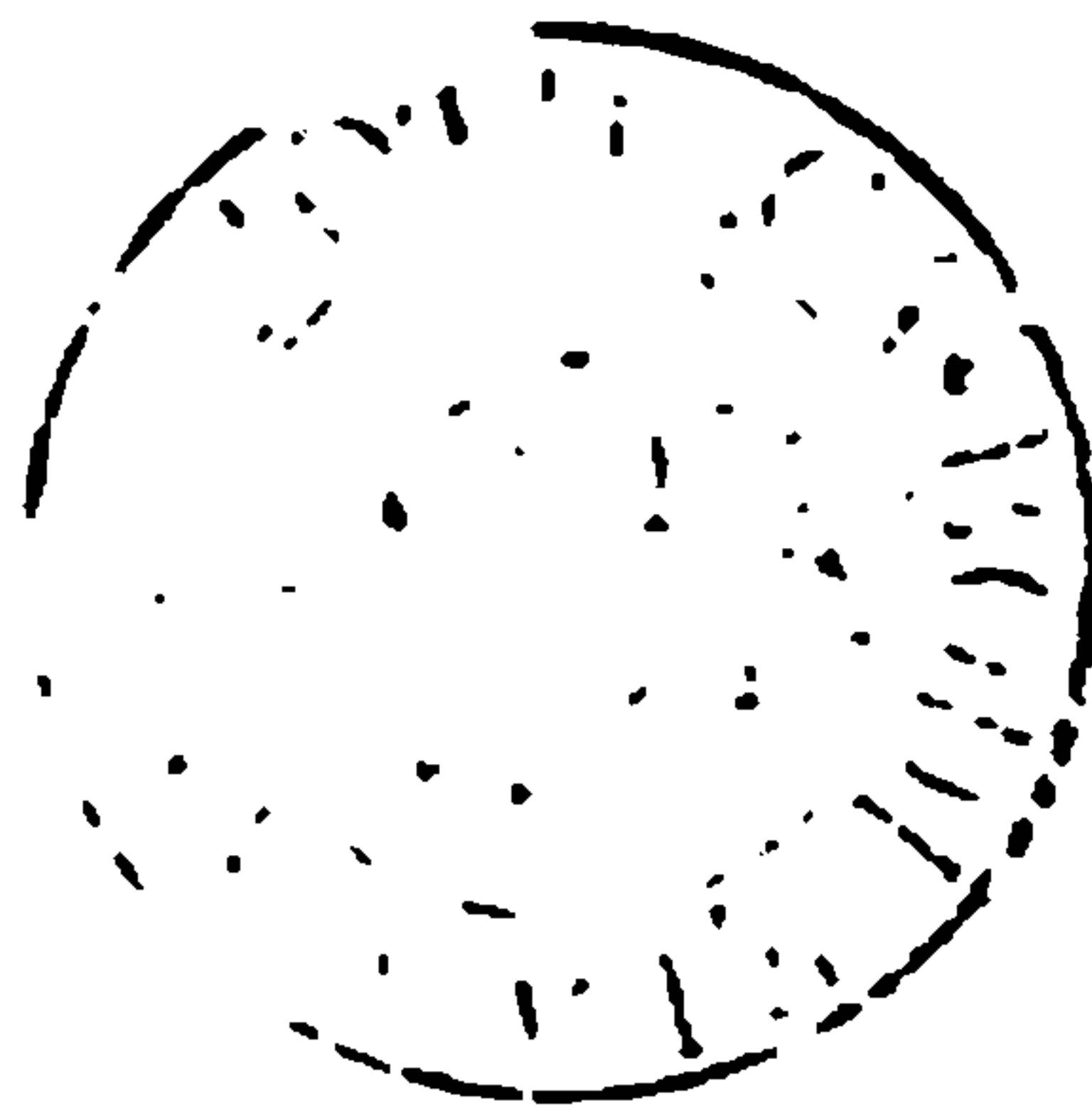
تراپيه Tārāpiyā, *s. t.* Therapia (on the Bosphorus, a summer residence of the European ambassadors).

تريسته Trièsté, *s. t.* Trieste.

تولونه Tùlòna, *s. t.* Toulon.
 تفليس Tiflis, *s. t.* Tiflis.
 حاجی طرخان Hājī-tirkhān, *s. p.* Astrakhan.
 حلب Hālèb, *s. t.* Aleppo.
 دانزیک Dànzik, *s. t.* Dantzig.
 درسد Drèssd, *s. t.* Dresden.
 دوبلین Dūblin, *s. t.* Dublin.
 دونکرک Dūnkèrk, *s. t.* Dunkerk.
 دیاربکر Diyār-bèkr, *s. a.* Diarbekir.
 دیپ Dièp, *s. t.* Dieppe.
 راکوزه Ràgūza, *s. t.* Ragusa.
 راونہ Ravèna, *s. t.* Ravenna.
 روتردام Rùterdām, *s. t.* Rotterdam.
 رومانیا Rūmānié, *s. t.* Roumania.
 ساکسونیا Sàksōniyà, *s. t.* Saxony.
 سویس Siwèyss, *s. a.* Suez.
 سیام Siyām, *s. t.* Siam.
 سیلان Silān, *s. t.* Ceylon.
 شیراز Shīrāz, *s. p.* Shiraz.

شیقاگو Shikāgo, *s. t.* Chicago (America).
 شیلی Shīlī, *s. t.* Chili.
 صور Sūr, *s. a.* Tyre (in Syria).
 طمشوار Tèmèshvār, *s. t.* Temesvár.
 عینتاب Ayntāb, *s. t.* Aintab.
 کرتال Kàrtāl, *s. t.* Kartal (in A. Minor).
 قونیه Kònia, *s. t.* Koniah.
 کلکتہ Kàlkùtta, *s. p.* Calcutta.
 لیژ Liézh, *s. t.* Liège.
 مارسالا Marsàla, *s. t.* Marsala.
 مالته Māltepé, *s. t.* Maltepe (in A. Minor).
 مانهایم Mānhaym, *s. t.* Mannheim.
 مانچستر Mānchester, *s. t.* Manchester.
 مرعش Mèrāsh, *s. t.* Merash.
 مرمره Mārmārà, *s. t.* Marmora (Sea of).
 میسولونگی Missolòngi, *s. t.* Missolongi.
 میلان Milān, *s. t.* Milan.

THE END.

لوندرة شهرنده وایمان افندیك مطبعه سنده
 طبع اولنمشدر

